MEDDELANDEN

FRÅN K. KOMMERSKOLLEGII AFDELNING FÖR

ARBETSSTATISTIK

ÅRG. 1911.

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1903-1911
Täckningsår: 1903:nr 1-1911:nr 12.

Efterföljare:

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967.
Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Årg. 1911.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB)

urn:nbn:se:scb-medarb-1911

MEDDELANDEN

FRÅN K. KOMMERSKOLLEGII AFDELNING FÖR

ARBETSSTATISTIK

ÅRG. 1911.

HÄFTEN 1—6.

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1911
[110153]

INNEHÅLL.

Häft. 1.

	Sid.
Arbetsförmedlingsinspektionens ordnande	1.
Kungörelse den 25 nov. 1910 ang. statsunderstöd för den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige	8.
Registrerade sjukkassors verksamhet år 1909	10.
Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet år 1909	19.
Lagen om förbud mot kvinnors nattarbete den 20 nov. 1909	24.
Butikstängningslagens tillämpning under år 1910	28.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1910	38.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. December månad år 1910	46.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för dec. 1908—nov. 1910	72.
Lifsmedelspriser å olika orter i riket. November månad år 1910	74.
Fiskpriser i Stockholm. November månad år 1910	82.
Kreatурspriser i Sverige. November månad år 1910	83.
Januari—november åren 1909 o. 1910	84.

Häft. 2.

	Sid.
Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under fjärde kvartalet 1910	85.
Riksaftalet inom skoindustrien	109.
Arbetsinställelser i Sverige under år 1909	117.
Öfversikt af arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1910	123.
Arbetsinställelser (strejker och lockouter). Fjärde kvartalet 1910	128.
Instruktion för sjukkassebyrån inom Kommerskollegium	133.
K. kungörelse angående handläggningen af frågor om statsbidrag åt sjukkassor	135.
K. kungörelse om sjukkassenämnden	137.
K. Kommerskollegii cirkulär angående sjukkasseväsendet	138.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Januari månad år 1911	141.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för jan. 1909—dec. 1910	160.
Lifsmedelspriser å olika orter i riket. December månad år 1910	162.
Fiskpriser i Stockholm. December månad år 1910	170.
Kreatурspriser i Sverige. December månad år 1910	171.
Januari—december åren 1909 och 1910	172.

Häft. 3.

	Sid.
Den officiella landtarbetarestatistiken i Sverige	173.
Föreläsningskurser för arbetare år 1911.	
1. Statsbidrag till föreläsningsföreningarna för år 1911	186.
2. Föreläsningsverksamhetens omfattning och utveckling åren 1904—1911	193.
3. Föreläsningsverksamheten under år 1910	203.
Föreläsningskommitterades betänkande	204.
Kooperation i utlandet. VI. Finland	209.
Ideella föreningar i Sverige	221.
Hygieniska undersökningar inom Stockholms sömnadsverkstäder och modeaffärer	225.
Socialförsäkringen i utlandet. En ny gren af den sociala försäkringen i Tyskland	228.

	Sid.
Nederländerna och den obligatoriska sjukförsäkringen	230.
Olycksfalls- och sjukförsäkring för sjöfolk i Österrike	231.
De danska sjukkassemedlemmarnes lefnadsställning	232.
Registrering af sjukkassor i Sverige. Fjärde kvartalet år 1910	234.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Februari månad år 1911	235.
Lifsmedelspriser i Sverige Sammandrag för febr. 1909—jan. 1911	255.
Kreaturspriser i Sverige för januari 1910 och 1911	256.

Häft. 4.

	Sid.
Arbetstidens längd inom industri och handtverk i Sverige	257.
Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket åren 1907—09	274.
Arbetsinställelser i Danmark åren 1907—1909	306.
Arbetslagstiftning i utlandet *åren 1904—1905*	312.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Mars månad år 1911	342.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—febr. 1911	362.
Kreaturspriser i Sverige för febr. 1910 och 1911	364.

Häft. 5.

	Sid.
Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under första kvartalet 1911	365.
Den offentliga arbetsförmedlingen och jordbruket	372.
Uppgifter rörande verksamheten vid en privat platsanskaffningsbyrå åren 1886—1909	386.
Kooperation i utlandet. VII. Danmark	390.
VIII. Norge	399.
Arbetsinställelser (strejker och lockouter). Första kvartalet 1911	403.
Sveriges offentliga arbetsförmedling April månad år 1911	408.
Öfversikt af priserna på lifsförnödenheter i Sverige. Första kvartalet 1911	428.
Lifsmedelspriser å olika orter i riket Första kvartalet 1911	432.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—mars 1911	440.
Fiskpriser i Stockholm. Första kvartalet 1911	442.
Kreaturspriser i Sverige. Första kvartalet 1911	443.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—mars 1911	444.
Bostadspriser i Sverige åren 1905—1910	446.

Häft. 6.

	Sid.
Statistiska undersökningar rörande arbetslösheten	447.
Arbetslösheten inom fackorganisationerna. Den 1 mars och 1 april 1911	454.
Fabriker och handtverk i Sverige år 1909	463.
Bergshandteringen i Sverige år 1909	473.
Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker och bergverk i Sverige år 1909	477.
Den franska lagen om ålderdomsförsäkring af arbetare, handtverkare och mindre jordbrukare den 5 april 1910	489.
Olycksfall genom elektrisk ström under år 1910	505.
Arbetsinställelser i Tyskland under år 1910	511.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Maj månad år 1911	516.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—april 1911	536.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—april 1911	538.
Fiskpriser i Stockholm. Jan.—april 1911	540.

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik.

Sakregister

till årgången 1911.

Socialstatistik, allmänt.

Förslag till socialstyrelse: sid. 905.
Den officiella landtarbetarstatistiken i Sverige: sid. 173.
Förslag till planmässig lönestatistik inom *Svenska arbetsgifvareföreningen*: sid. 872.
Föreläsningskurser för arbetare år *1911*: 1. Statsbidrag till föreläsningsföreningarna år 1911: sid. 186; 2. Föreläsningsverksamhetens omfattning och utveckling åren 1904—1911: sid. 193; 3. Föreläsningsverksamheten under år 1910: sid. 203.
Föreläsningskommitterades betänkande: sid. 204.
Den engelska fabriksarbetarstatistiken för år 1907: sid. 916.
Folkmängdens fördelning efter yrken i Frankrike: sid. 679.

Kollektivaftal, arbetsaftal m. m.

Riksaftal: inom skoindustrien: sid. 109; inom frisöryrket: sid. 856.
Personliga arbetsaftal, träffade efter storstrejken: sid. 643.
Svea hofrätts dom i typografmålet: sid. 1044.
Den nederländska aftalslagen år 1907: sid. 544.
Belgiskt lagförslag ang. kollektivaftal: sid. 730.
Den belgiska lagen om arbetsaftal den 10 *mars* 1900: sid. 735.
De kollektiva aftalen i Tyskland år 1910: sid 1045.
De kollektiva aftalen i Frankrike år 1910: sid. 582.

Strejker, lockouter, medlings- och förlikningsförfarande.

Arbetsinställelser i Sverige: år 1909: sid. 117; 4:de kvart. 1910: sid. 128; år 1910: sid. 123, 725; 1:sta t. o. m. 3:dje kvart. 1911: sid. 403, 742, 999.
Statens förlikningsmäns för medling i *arbetstvister* verksamhet åren 1909—1910: sid. 19, 541.
Arbetsinställelser i utlandet: Norge 1908—1910: sid. 681; Danmark 1907—1909: sid. 306; 1910: sid. 789; Tyskland 1910: sid. 511; England 1910: sid. 875; Frankrike 1909: sid. 583; Italien 1910: sid. 680; Österrike 1910: sid. 1047.
Den stora arbetskonflikten i Norge sommaren 1911: sid. 996.
Förlikning och skiljedom i England enligt 1896 års lag: sid. 585.
Förslag om obligatorisk medling i arbetstvister i England: sid. 788.
Industriråd för handläggning af arbetstvister i England: sid. 875.
Det nya rådet för handläggning af arbetstvister i England: sid. 949.

Arbetarskyddslagstiftning m. m.

Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker och inom bergshandteringen år 1909: sid. 477.
Yrkesinspektionen i Sverige år 1910: sid. 752.
Den svenska yrkesinspektionens cirkulär n:ris 9—19: sid. 758.
Butikstängningslagens tillämpning under år 1910: sid. 28.
Yrkesinspektionen i Europa: sid. 774.
Arbetslagstiftning i utlandet: åren 1904—1905: sid. 312; år 1906: sid. 1026.
Lag om minderårigas och kvinnors arbete i Holland: sid. 1049.

Skyddsanstalter för fabriksarbetare i Tyskland: sid. 1048.
Arbetarskyddslagstiftning i Japan: sid. 587.

Socialförsäkring.

Socialförsäkringen i utlandet. En ny gren af den sociala försäkringen i Tyskland: sid. 228.
Den tyska riksförsäkringslagen: sid. 683.
Den tyska socialförsäkringen: 1. Den nya riksförsäkringslagen: sid. 915. 2. Statistik rörande socialförsäkringen: sid. 924
Ålderdomspensioneringen i Danmark: sid. 949.
Obligatorisk ålderdomsförsäkring af belgiska grufarbetare: sid. 682.
Den franska lagen om ålderdomsförsäkring af arbetare, handtverkare och mindre jordbrukare den 5 april 1910: sid. 489.

Sjukförsäkring.

Öfversikt af de registrerade sjukkassornas verksamhet i Sverige år 1909: sid. 10.
Registrering af sjukkassor i Sverige 4:de kvart. 1910: sid. 234.
Registrering enligt den nya sjukkasselagen: sid. 565.
Instruktion för sjukkassebyrån inom Kommerskollegium: sid. 133.
K. kungörelse ang. handläggningen af frågor om statsbidrag åt sjukkassor: sid. 135.
K. kungörelse om sjukkassenämnden: sid. 137.
K. Kommerskollegii cirkulär ang. sjukkasseväsendet: sid. 138.
Yrkesförhållanden inom sjukkassorna i Stockholm: sid. 569.
De danska sjukkassemedlemmarnas lefnadsställning: sid. 232.
Förslag till reformering af den danska sjukkasselagstiftningen: sid. 931.
Nederländerna och den obligatoriska sjukförsäkringen: sid. 230.
Engelskt lagförslag ang. obligatorisk sjuk-, invaliditets- och arbetslöshetsförsäkring: sid. 588.
Hjälpkassor i Frankrike under år 1908 sid. 591.
Ett nytt schweiziskt lagförslag ang. sjuk- och olycksfallsförsäkring: sid. 590.
Olycksfalls- och sjukförsäkring för sjöfolk i Österrike: sid. 231.
Den ungerska sjukförsäkringen år 1908: sid. 682.

Olycksfallsförsäkring.

Olycksfall genom elektrisk ström under år 1910: sid. 505.
Olycksfallsförsäkring för landtarbetare i Danmark: sid. 789.

Arbetslöshetsförsäkring.

(Se under Arbetslöshet.)

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige: 4:de kvart. 1910: sid. 85; 1:sta t. o. m. 3:dje kvart. 1911: sid. 365, 623, 823.
Statistiska undersökningar rörande arbetslösheten: sid. 447.
Arbetslöshetsräkningen i Sverige den 31 jan. 1910: sid. 842.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna: den 1 mars och 1 april 1911: sid. 454; den 1 maj, 1 juni och 1 juli 1911: sid. 832.
Utredning om arbetslöshetsförsäkring: sid. 943.
Arbetslöshetsförsäkringen i Danmark: sid. 790.
Arbetslöshetsförsäkringen i Belgien: sid. 683.
Kommunal arbetslöshetsförsäkring i Tyskland: sid. 1006.
Arbetslösheten inom de franska fackorganisationerna år 1910: sid. 792.
Arbetslösheten i Frankrike den 4 mars 1906: sid. 1050.

Arbetsförmedling.

Den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige: år 1910: sid. 38; dec. månad 1910: sid. 46; 1:sta t. o. m. 3:dje kvart 1911: sid. 141, 235, 342, 408, 516, 598, 688,

798, 880; okt. och nov. månader 1911: sid. 954, 1054.
Arbetsförmedling för skolbarn i Sverige: sid. 780.
Den offentliga arbetsförmedlingen och jordbruket: sid. 372.
Uppgifter rörande verksamheten vid en privat platsanskaffningsbyrå åren 1886—1909: sid. 386.
Arbetsförmedlingsinspektionens ordnande: sid. 1.
Kungörelse den 25 nov. 1910 ang. statsunderstöd för den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige: sid. 8.
Statsbidrag till Sveriges offentliga arbetsförmedling för år 1910: sid. 662.
Arbetsförmedlingsfrågan i Danmark: sid. 876.
Arbetsförmedlingen i Belgien: sid. 684.
Bestämmelser ang. skolbarnsförmedlingens ordnande i Baden: sid. 785.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Storbritannien: sid. 863; I. Organisation och arbetssätt: sid. 863; II. Ledande grundsatser: sid. 864; III. Resultat: sid. 865; IV. Sammanfattning: sid. 866; Lag om arbetsförmedling år 1909: sid. 867.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Förenta staterna: sid. 1011.

Kooperation.

Kooperativ bankverksamhet: sid. 950.
Kooperation i utlandet: VI. Finland: sid 209; VII. Danmark: sid. 390; VIII. Norge: sid. 399; IX. Schweiz: sid. 572; X. Belgien: sid. 663.
Centrallaget för handelsandelslagen: sid. 878.
De finska konsumtionsföreningarna 1909—1910: sid. 877.
Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger: sid. 793.
Konsumtionsföreningarna i Tyskland: sid. 594.
Konsumtionsföreningarna i Storbritannien: sid. 593.
Konsumtionsföreningarna i Schweiz under år 1910: sid. 793.
nsumtionsföreningarna i Ungern under år 1910: sid. 950.

Bostadsförhållanden.[1]

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket åren 1907—1909: sid. 274.
Ny spansk bostadslag: sid. 1051.

Föreningsväsende.

Ideella föreningar i Sverige: sid. 221.
Sjunde internationella berättelsen öfver fackföreningsrörelsen: sid. 578.
Den åttonde tyska fackföreningskongressen: sid. 685.

Arbets- och löneförhållanden m. m.

Jordbruket.

Till belysning af landtarbetarnas arbets- och löneförhållanden i Sverige år 1910: sid. 991.
Arbetspris på landsbygden i Sverige åren 1865—1909: sid. 1014.
Landtarbetarförhållanden i utlandet: I. Danmark: sid. 670; II. Storbritannien och Irland: sid. 1020.
Statens jordpolitik på Nya Zeeland: sid. 953.

Andra näringar.

Fabriker och handtverk i Sverige år 1909: sid. 463.
Bergshandteringen i Sverige: år 1909: sid. 473; år 1910: sid. 911.
Arbetstidens längd inom industri och handtverk i Sverige: sid. 257.
Arbetstidens längd och arbetslönens storlek inom olika näringsgrenar enligt gällande kollektivaftal (1907—08): sid. 630.
Arbetslöner inom den svenska tobaksindustrien år 1908: 1. Tobaksfabrikernas förvaltningspersonal: sid. 936: 2. Tobaksfabrikernas arbetspersonal: sid. 937; 3. Handtverkets och hemindustriens arbetspersonal: sid. 941.
Lagen om förbud mot kvinnors nattarbete den 20 nov. 1909: sid. 24.

[1] Jfr Lefnadskostnader.

Undantag från lagen om förbud mot kvinnors nattarbete: sid. 660.
Kommitté för rusdrycksla gstiftning m. m.: sid. 944.
Hygieniska undersökningar inom Stockholms sömnadsverkstäder och modeaffärer: sid. 225.
Undersökning rörande kvinnors nattarbete i Finland: sid. 794.
Undersökning af de mekaniska verkstäderna i Finland: sid. 796.
Arbetslöner i Ryssland: sid. 1052.
Arbetslöner i Köpenhamn under år 1909: sid. 951.
Arbetsförhållanden i holländska bagerier: sid. 685.
Förändringar i lönesatser och arbetstider i England år 1910: sid. 594.
Vinstandelssystemets tillämpning i England: sid. 1052.
Undersökning af arbetstiden i schweiziska bagerier: sid. 595.
Fransk undersökning rörande hemarbetet i linnesömnadsyrket: sid. 686.

Lefnadskostnader.

Lifsmedelspriser å olika orter i Sverige: nov. och dec. 1910: sid. 74, 162; 1:sta t. o. m. 3:dje kvart. 1911: sid. 432, 710, 976.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för dec. 1908—nov. 1910: sid. 72; jan. 1909—dec. 1910: sid. 160; febr. 1909—jan. 1911: sid. 255; 1904—febr. 1911: sid. 362; 1904—mars 1911: sid. 440; 1904—april 1911: sid. 536; 1904—maj 1911: sid. 618; 1904—juni 1911: sid. 718; 1904—juli 1911: sid. 818; 1904—aug. 1911: sid. 900; 1904—sept. 1911: sid. 984; 1904—okt. 1911: sid. 1074.
Öfversikt af priserna på lifsförnödenheter i Sverige: 1:sta t. o. m. 3:dje kvart. 1911: sid. 428, 708, 974.
Kreaturspriser i Sverige: nov. och dec. 1910: sid. 83, 171; 1:sta t. o. m. 3:dje kvart. 1911: sid. 443, 721, 987; jan.—nov. 1909 och 1910: sid. 84; jan.—dec. 1909 och 1910: sid. 172; jan. och febr. 1910 och 1911: sid. 256, 364; sammandrag för: 1904—mars 1911: sid. 444; 1904—april 1911: sid. 538; 1904—maj 1911: sid. 620; 1904—juni 1911: sid. 722; 1904—juli 1911: sid. 820; 1904—aug. 1911: sid. 902; 1904—sept. 1911: sid. 988; 1904—okt. 1911: sid. 1076.
Öfversikt af kreaturspriser i Sverige: 2:dra och 3:jde kvart. 1911: sid. 720, 986.
Bostadspriser i Sverige åren 1905—1910: sid. 446.
Fiskpriser i Stockholm: nov. och dec. 1910: sid. 82, 170; 1:sta kvart. 1911: sid. 442; jan.—april 1911: sid. 540; jan.—maj 1911: sid. 622; jan.—juni 1911: sid. 724; jan.—juli 1911: sid. 822; jan.—aug. 1911: sid. 904; jan.—sept. 1911: sid. 990; jan.—okt. 1911: sid. 1078.
Jämförelse mellan arbetslöner och lefnadskostnader i engelska och amerikanska städer: sid. 596.
Grosshandelspriserna i Förenta staterna 1890—1910: sid. 878.

Arbetsförmedlingsinspektionens ordnande.

Den 12 november 1910 ingaf Kommerskollegium till Kungl. Maj:t en framställning rörande bl. a. frågan om ordnandet af inspektionen öfver den offentliga arbetsförmedlingen i riket. Ur detta Kollegii utlåtande återgifvas här nedan de delar, som kunna vara af allmännare intresse.

»Genom nådiga beslut den 18 juni 1909 och 4 juli 1910 har Eders Kungl. Maj:t, med förmälan att efter särskilda framställningar af Eders Kungl. Maj:t Riksdagen på extra stat anvisat för år 1910 15,000 kr. och för år 1911 40,000 kr. till befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket, anbefallt Kommerskollegium att till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag till villkor och bestämmelser för erhållande af understöd från ifrågavarande anslag. Därjämte har statsrådet och chefen för Civildepartementet den 3 sept. 1909 anmodat Kollegium att, i samråd med representanter såväl för i riket förefintliga offentliga arbetsförmedlingsanstalter som för jordbruksnäringen, uppgöra och till Civildepartementet inkomma med förslag till närmare grunder för åtnjutande af statsbidrag till befrämjande af arbetsförmedling för landsbygdens behof.

I anledning häraf får Kollegium anföra följande.

Arbetsförmedlingsanslagets användande.

Såsom redan erinrats i statsverkspropositionen vid innevarande års riksdag, har den i nyssberörda skrifvelse omhandlade angelägenheten att finna lämpliga former för uppmuntran af arbetsförmedlingen för landsbygdens behof varit föremål för särskild uppmärksamhet vid den under december månad 1909 inom Kollegium hållna arbetsförmedlingskonferensen. Vid denna deltogo ock, på Kollegii inbjudan, förutom ombud för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, såsom särskilda representanter för jordbruksnäringen ledamoten af Riksdagens Första Kammare friherre C. J. Beck-Friis samt ledamöterna af Riksdagens Andra Kammare landtbrukarna J. P. Jesperson i Dorisborg och D. Pettersson i Bjälbo äfvensom flera landshöfdingar, ledamöter af riksdagens båda kamrar, representanter för landsting och hushållningssällskap och en del andra för den offentliga arbetsförmedlingen verksamma eller intresserade personer. Omedelbart efter afslutandet af ifrågavarande konferens hafva de särskildt tillkallade jordbruksrepresentanterna samt några bland representanterna för arbetsförmedlingsanstalterna inom Kollegium fortsatt sina öfverläggningar om lämpliga bestämmelser för de närmare grunder, efter hvilka statens bidrag till befrämjande af arbetsförmedlingen för landsbygdens behof borde utgå. Såväl vid konferensen som vid därefter med de sakkunniga fortsatta öfverläggningar i ämnet gjorde sig emellertid den meningen allmänt gällande, att det visserligen vore i hög grad önskvärdt, att närmare grunder för statens bidrag till arbetsförmedlingen för landsbygden kunde blifva fastställda, men att man under den pågående starka utvecklingen af den offentliga arbetsförmedlingen ännu icke vunnit tillräcklig erfarenhet af de i olika delar af

landet framträdande organisationsformer och behof, för att däraf skulle kunna hämtas nödig ledning för utarbetandet af ett mera detaljeradt och definitivt förslag till bestämmelser i frågan. I likhet med de sakkunniga finner ock Kollegium lämpligast, att med fastställandet af sådana närmare grunder måtte tillsvidare få anstå och att sålunda de hittills gällande bestämmelserna för statsbidragets utgående bibehållas i hufvudsak oförändrade jämväl för åren 1910 och 1911.

I anslutning till önskemål, som uttalades vid arbetsförmedlingskonferensen 1909, får Kollegium emellertid hemställa om vidtagande af vissa smärre ändringar i nyssberörda bestämmelser. Den nu gällande nådiga kungörelsen den 23 okt. 1908 angående understöd af statsmedel för åren 1908 och 1909 till befrämjande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket stadgar i § 1, mom. 1, att under närmare angifna förutsättningar »understöd må tilldelas landsting, hushållningssällskap och kommuner samt andra institutioner, hvilka, hvar för sig eller i förening, vidtagit anordningar för arbetsförmedling». Denna bestämmelse har tydligen till innebörd, att statsunderstödet formellt tilldelas de myndigheter och institutioner, som upprätta de offentliga anstalterna, men icke dessa anstalter själfva. Emellertid har det befunnits, att i vissa fall, då flera sådana institutioner förenat sig om upprättandet af offentlig anstalt, någon tvekan uppstått, huruvida anstaltens styrelse vore befogad ansöka om och uppbära statsunderstöd eller huruvida antingen någon af de samverkande institutionerna, och i sådant fall hvilken, ägde sådan befogenhet eller slutligen huruvida alla de ifrågavarande institutionerna borde hemställa om statsunderstöd i förhållande till sina resp. bidrag till anstalten. För undvikande af hvarje tvifvelsmål i detta afseende samt för att förenkla behandlingen vid resp. anstalter af statsbidragsfrågan, finner Kollegium lämpligast, att sådan ändring härutinnan vidtages, att statsbidraget bestämmes utgå till vederbörande anstalt. I anslutning härtill får Kollegium sålunda förorda att åt § 1, punkt 1, i den blifvande nådiga kungörelsen i ämnet gifves ungefär följande fomulering: »Till arbetsförmedlingsanstalter, som anordnas af landsting, hushållningssällskap och kommuner samt andra institutioner, hvar för sig eller flera i förening, må understöd utgå» — — —.

I anledning likaledes af hvad vid arbetsförmedlingskonferensen framhölls med afseende å svårigheten för anstalterna att redan före den 1 februari afsluta räkenskaperna för föregående år, hvilket vore nödvändigt i och för ansökan om statsbidrag, synes vidare tidpunkten härför böra framflyttas från nyssnämnda datum till den 1 mars. Då därjämte pröfningen inom Kollegium af de inkomna ansökningshandlingarna komma att kräfva längre tid till följd af anstalternas ökade antal, torde slutligen tiden för handlingarnas insändande till Eders Kungl. Maj:t kunna bestämmas till den 1 maj i stället för nu den 1 mars.

Arbetsförmedlingens ledning. Historik.

Med hänsyn till hvad i statsverkspropositionen vid innevarande års riksdag förutsatts, anser Kollegium sig böra i detta sammanhang upptaga frågan om arbetsförmedlingsärendenas handläggning inom Kollegium samt bestridandet af därmed förenade kostnader.

I nådiga propositionen n:o 116 vid 1906 års riksdag har Eders Kungl. Maj:t för första gången påkallat Riksdagens uppmärksamhet för den offentliga arbetsförmedlingens betydelse samt betonat vikten af, att densamma vunne statsmakternas direkta stöd, dels genom lämpligt afvägda ekonomiska bidrag

och dels genom nödig ledning och kontroll af de offentliga anstalternas verksamhet. I sistnämnda afseende föreslog Eders Kungl. Maj:t, att Kommerskollegium skulle erhålla i uppdrag att genom sin afdelning för arbetsstatistik närmast omhänderhafva dithörande uppgifter samt att Kollegium skulle, för bestridande af de med detta uppdrag förenade kostnader, enligt Eders Kungl. Maj:ts närmare ompröfning disponera öfver någon del af det årsanslag på 15,000 kr. till den offentliga arbetsförmedlingens organiserande och befrämjande, hvarom framställning till Riksdagen samtidigt gjordes. Sedan dessa förslag vunnit Riksdagens godkännande, anbefallde Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 22 juni 1906 Kommerskollegium bl. a. att utarbeta och till Eders Kungl. Maj:t inkomma med detaljerad plan för ledningen af arbetsförmedlingsverksamheten i Sverige. Till åtlydnad häraf afgaf Kollegium den 22 aug. 1907 underdånigt utlåtande, hvari närmare utvecklades arten och omfånget af statens uppgifter med afseende å den offentliga arbetsförmedlingen samt framhölls nödvändigheten af, att Kollegium för densammas ledande och kontrollerande bereddes ökade arbetskrafter, i hvilket hänseende Kollegium åberopade en af dess chef den 3 dec. 1906 härom gjord framställning. I anslutning härtill beslöt Eders Kungl. Maj:t den 20 sept. 1907 dels uppdraga åt Kollegium att leda, öfvervaka och befrämja den offentliga arbetsförmedlingen i riket och dels medgifva, att af de för densammas understödjande anvisade medel ett belopp af 3,300 kr. finge för hvartdera af åren 1907 och 1908 användas för handläggningen af ärenden rörande den offentliga arbetsförmedlingen, nämligen 1,500 kr. såsom extra arfvode åt den å Kollegii afdelning för arbetsstatistik anställda aktuarie, som förordnades att bestrida sekreterareg*öromålen å afdelningen samt 1,800 kr.* såsom arfvode åt en amanuens. Denna anordning för arbetsförmedlingsärendenas handläggning fastställdes ock att tillsvidare gälla vid den omorganisation af den arbetsstatistiska afdelningen, som på Eders Kungl. Maj:ts förslag genomfördes vid 1908 års riksdag.

Emellertid har, med den offentliga arbetsförmedlingens hastiga tillväxt, ett allt starkare behof yppats af mera tillfredställande anordningar för dithörande ärendens handläggning. Den ofvanberörda inom Kollegium i december 1909 hållna arbetsförmedlingskonferensen uttalade sig enhälligt i sådan riktning och förordade för sin del upprättandet af en *inspektion* »för åstadkommandet af större enhetlighet och samverkan inom den offentliga arbetsförmedlingen i riket». De särskilda sakkunniga för upprättande af förslag till närmare grunder för statsbidrag till befrämjande af arbetsförmedlingen för landsbygdens behof hafva ock uttalat, att en dylik mera ingående ledning och inspektion skulle utgöra en viktig garanti för såväl staten som de korporationer, hvilka anordnat offentlig arbetsförmedling, att de för ändamålet anslagna medlen skola blifva fördelade och använda på det mest ändamålsenliga sätt och sålunda blifva till största nytta. Då den dittillsvarande anordningen med afseende å arbetsförmedlingsärendenas handläggning jämväl af Kollegium befunnits otillfredsställande och det allt tydligare visat sig, att dessa ärenden icke kunde behörigen skötas, såvida icke en särskild tjänsteman sattes i tillfälle att mera odeladt ägna sig åt desamma, anhöll Kollegium i sina under sistlidna höst gjorda framställningar angående anslag för den arbetsstatistiska afdelningens verksamhet under år 1911, att sekreteraren å afdelningen skulle befrias från sin dittillsvarande befattning med arbetsförmedlingsärendena och att en särskild tjänsteman skulle tilldelas afdelningen med hufvudsakligt åliggande att närmast handhafva dess uppgifter med afseende å ledningen och kontrollen af den offentliga arbetsförmedlingen i riket samt att utarbeta de regelbundna redogörelserna för ställningen på arbetsmarknaden, rådande arbets-

löshet m. m. Då emellertid Kollegium för det dåvarande icke var i tillfälle att till Eders Kungl. Maj:t afgifva närmare förslag till erforderliga anordningar samt enär sådana, tillsvidare och intill dess ökad erfarenhet vunnits, syntes böra vidtagas endast försöksvis, ansåg sig Kollegium icke böra hemställa om uppförande redan då å Kollegii stat af ifrågavarande befattning, Kollegium inskränkte sig därför till att hemställa om sådan ökning af anslaget till den offentliga arbetsförmedlingens befrämjande under år 1911, att däraf skulle kunna bestridas jämväl de ökade omkostnader, som kunde komma att föranledas af ett provisoriskt ordnande i angifven riktning af frågan om en mera ändamålsenlig ledning och kontroll från statens sida af den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet. Denna Kollegii framställning blef af Eders Kungl. Maj:t upptagen i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag samt af Riksdagen bifallen.

Arbetsförmedlingsinspektör.

Vid sådant förhållande och i enlighet med hvad i statsverkspropositionen förutsattes, finner Kollegium sig nu böra hemställa, att från och med nästkommande år och tillsvidare å Kollegii afdelning för arbetsstatistik anställes en särskild tjänsteman — med benämning byrådirektör och arbetsförmedlingsinspektör — hvilken skall hafva att närmast handhafva Kollegii uppgifter med afseende å den offentliga arbetsförmedlingen. Dessa uppgifter hafva af Eders Kungl. Maj:t angifvits i nådiga brefvet den 20 sept. 1907, genom hvilket Kollegium anbefallides att leda, öfvervaka och befrämja den offentliga arbetsförmedlingen i riket, med åliggande särskildt

att afgifva yttranden och förslag uti alla till arbetsförmedlingen hörande frågor, som kunna blifva till Kollegium hänskjutna, samt tillhandagå myndigheter och andra, som sådant påfordra, med råd och upplysningar rörande offentliga arbetsförmedlingsanstalters inrättande och skötsel;

att genom granskning af ingifna rapporter eller genom besök vid anstalterna tillse, att de för statens medverkan stadgade villkor uppfyllas och de af staten beviljade förmåner användas till därmed afsedda ändamål, äfvensom att sådana anordningar vidtagas, att arbetsförmedlingen i största möjliga utsträckning blifver i stånd att tillgodose alla berättigade intressen;

att, då Kollegium finner sådant lämpligt, efter förut hos chefen för Civildepartementet skedd anmälan, bereda representanter för de olika anstalterna tillfälle att sammanträda för gemensamma öfverläggningar;

att utarbeta och offentliggöra en månatlig statistik öfver förmedlingsverksamheten och ställningen på arbetsmarknaden, i den mån densamma af anstalternas rapporter kan åskådliggöras; samt

att med uppmärksamhet följa förmedlingsverksamhetens utveckling såväl i Sverige som i utlandet och i dylika frågor framställa de förslag, hvartill förhållandena kunna föranleda.

Med afseende härå vill Kollegium till en början anmärka, att äfven om de här ofvan angifna uppgifterna företrädesvis afsett den såsom offentlig angelägenhet bedrifna arbetsförmedlingen, arbetsförmedlingsinspektörens uppdrag gifvetvis bör inbegripa äfven den befattning med ärenden rörande öfriga grenar af arbetsförmedlingsverksamheten, som Kollegium redan tidigare på grund af sin ställning till näringslifvet haft att utöfva. Härvid kommer främst i betraktande den yrkesmässigt utöfvade platsanvisningsverksamheten, för hvilken vissa bestämmelser träffats genom kungl. kungörelsen den 28 nov. 1884. Denna verksamhet, som för närvarande med all säkerhet kan anses vara af större omfattning än den offentliga arbetsförmedlingen, har visserligen på en del platser af denna blifvit i väsentlig mån undanträngd och måhända öfverflödiggjord, men kommer självfallet att äfven framgent äga stor betydelse. Emeller-

tid har från arbetsgifvare och arbetare, från lokala ordningsmyndigheter samt äfven från dylika s. k. kommissionärer själfva vid åtskilliga tillfällen gjorts gällande, att på detta område förekomma en mängd affärer af tvetydig eller till och med otvifvelaktigt skadlig beskaffenhet, samt att icke minst för de goda och välskötta kommissionskontorens skull, en mera effektiv kontroll borde anordnas än hvad 1884 års kungörelse medgifver. I samband därmed torde ock böra upptagas frågan, huruvida nya dylika som affärer bedrifna förmedlingskontor böra få komma till stånd, utan att ett verkligt behof däraf pröfvas föreligga. Såsom Kollegium redan tidigare till Eders Kungl. Maj:t anmält, har Kollegium ock för afsikt att inkomma med förslag till ändringar i de stadganden, som i sistberörda afseende för närvarande gälla. Otvifvelaktigt kommer då att med större styrka framträda kravet på en central, sakkunnigt ledande och öfvervakande myndighet, stående öfver såväl den offentliga som den privata arbetsförmedlingen och med uppgift att tillse, att desamma på bästa sätt fylla sin gemensamma uppgift.

Såsom ett annat viktigt önskningsmål vill Kollegium framhålla, att med afseende å den arbetsförmedling, som redan länge ombesörjts af sjömanshusen och hvilken allt fortfarande torde böra af dem handhafvas, en samverkan kommer till stånd, äfvensom att denna speciella gren af arbetsförmedlingen bringas i närmast möjliga samband med den af det offentliga upprättade allmänna arbetsförmedlingen.

I detta sammanhang torde vidare böra erinras om några viktigare af den offentliga arbetsförmedlingen hittills oberörda områden, där densamma har stora uppgifter att fylla. Först och främst synas åtgärder så snart ske kan böra vidtagas för att den s. k. civilanställningen, i hvad den angår såväl den i militärtjänst fast anställda personalen som ock de värnpliktiga, effektivt ordnas genom samarbete mellan den offentliga arbetsförmedlingen och vederbörande militära myndigheter. Vidare måste uppmärksamhet ägnas åt det ej oviktiga spörsmålet om lämpliga anordningar för omhändertagandet af utomlands varande svenskar, som önska anställning i hemlandet. Slutligen möter frågan, huruvida och på hvad sätt den offentliga arbetsförmedlingen kan lämna sin medverkan vid sträfvandena för att anskaffa anställning åt frigifna fångar o. s. v.

Allt detta är uppgifter, åt hvilka arbetsförmedlingsinspektören redan från början måste ägna sin uppmärksamhet och rörande hvilka förslag till praktiska anordningar böra från honom vara att efter hand förvänta.

Riksvakanslista.

Med afseende å nu omedelbart föreliggande uppgifter för arbetsförmedlingsinspektören må erinras om, att den offentliga arbetsförmedlingen numera kommit därhän, att behofvet af öfversikt öfver verksamheten och af organiseradt samarbete mellan anstalterna icke tillräckligt tillgodoses genom de regelbundna rapporter, som för närvarande förefinnas, nämligen dels de offentliga anstalternas särskilda s. k. vakanslistor och dels den af Kommerskollegium utarbetade och publicerade månadsstatistiken. Ett bestämdt behof föreligger numera att åtminstone en gång i veckan erhålla en s. k. *riksvakanslista*, d. v. s. en systematisk sammanställning af alla de lokala vakanslistornas viktigare uppgifter om lediga platser och arbetssökande, genom hvilken dels de olika anstalterna kunna vinna en bekväm öfversikt öfver brist på eller öfverskott af arbetskraft i olika delar af landet, dels anstalternas kunder beredas möjlighet att ungefärligen bedöma sina utsikter, dels ock slutligen det aktuella läget å arbetsmarknaden ständigt kan observeras. Äfven om det kunde ifrågasättas, huruvida icke riksvakanslistans upprättande borde omhänderhafvas af en praktiskt arbetande offentlig förmedlingsanstalt, så kan en sådan anordning icke nu träffas, enär densamma skulle förutsätta tillkomsten af en verklig central-

anstalt för den offentliga arbetsförmedlingen, hvilken fråga ännu icke kan anses mogen för sin lösning. I enlighet med hvad i 1910 års statsverksproposition förutsattes, har sålunda upprättandet af riksvakanslistan och dess distribuerande måst åtminstone tillsvidare öfvertagas af Kommerskollegium, där det närmast bör utföras genom arbetsförmedlingsinspektörens försorg.

Arbetsförmedlingsstatistik.

De årliga sammanfattningar af anstalternas månadsrapporter, som Kollegium hittills offentliggjort, hafva visserligen motsvarat de viktigaste anspråken på upplysningar rörande verksamhetens omfattning och utveckling samt arbetsmarknadens läge, men i åtskilliga andra afseenden varit alltför summariska för att tjäna vederbörande myndigheter och arbetsförmedlingsanstalter till önskvärd ledning vid förekommande frågors behandling. Arbetsförmedlingsinspektören borde därför hafva att sörja för utarbetandet och offentliggörandet af en mera omfattande *årsredogörelse* öfver den offentliga arbetsförmedlingen och dess verksamhet samt öfver de iakttagelser rörande arbetsmarknadens läge under året, som i samband därmed kunnat göras.

Statistik öfver arbetsmarknadens läge.

Det är utan vidare klart, att den offentliga arbetsförmedlingen måste hafva ett starkt intresse af att kunna nära iakttaga och öfverskåda arbetsmarknadens läge, af hvilket förmedlingsverksamheten ju är omedelbart beroende. Å andra sidan tar sig detta nära samband äfven uttryck däri, att siffrorna för anstalternas verksamhet, rätt använda, lämna synnerligen värdefulla bidrag till kännedomen om arbetsmarknaden. Kollegii afdelning för arbetsstatistik, som allt från början af sin tillvaro haft sig ålagt att med uppmärksamhet följa arbetsförhållandena i riket, har därför ock i såväl de regelbundna månadsrapporterna som årsöfversikterna för arbetsförmedlingen kunnat lämna värdefulla bidrag till hithörande frågors belysning.

Vid sidan häraf har emellertid den arbetsstatistiska afdelningen bedrifvit ett omfattande arbete med insamlande och sammanställande af andra uppgifter rörande arbetsmarknaden, hvilka till väsentlig del inhämtats af företrädesvis för detta ändamål anställda särskilda ombud å olika orter i riket.

Att finna lämpliga personer för denna ganska kräfvande uppgift har ofta varit förenadt med stor svårighet. Erfarenheten har emellertid tydligt visat, att just de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas föreståndare varit lämpligast för uppdragets utförande på grund af den nära kännedom om arbetsförhållandena på platsen, som de genom sin tjänsteställning måste förvärfva. Af samtliga nu anställda 35 ombud för det arbetsstatistiska arbetet äro 16 samtidigt föreståndare för resp. orters offentliga arbetsförmedlingsanstalter, och sannolikt är, att efter hand allt flera sådana komma att anlitas för ombudsuppdragets fullgörande.

Såväl på grund af det inre saksammanhanget som ur personalsynpunkt synes sålunda lämpligt, att statistiken rörande arbetsmarknadens läge inom Kollegium handlägges i närmaste samband med arbetsförmedlingsärendena. Det torde därigenom blifva möjligt att bättre utnyttja de olika slagen af vägledande uppgifter och sålunda närmare, än hvad hittills kunnat ske, iakttaga och redogöra för arbetsförhållandenas förändringar.

Då emellertid växlingarna på arbetsmarknaden på det närmaste sammanhänga med de allmänna ekonomiska konjunkturerna, synes det mycket önsvärdt att kunna ägna någon uppmärksamhet äfven åt belysandet af dithörande spörsmål. Den särskilda utredning rörande bl. a. det ekonomiska läget och utsikterna för den närmaste framtiden, som på uppdrag af Civildepartementet under hösten 1908 verkställdes å Kollegii afdelning för arbetsstatistik, gaf otvifvelaktigt vid handen, att ett ganska tillfredsställande statistiskt material förefinnnes för regelbundna observationer i ämnet. Utan större svårigheter skulle därför den arbetsstatistiska afdelningen kunna samla och i sin tidskrift

regelbundet offentliggöra dylika aktuella uppgifter rörande den ekonomiska situationen, hvilka också i de motsvarande utländska publikationerna alltid intaga en bemärkt plats. Önskvärdheten af, att åtgärder i sådant syfte genom statens försorg måtte vidtagas, har äfven af Andra Kammaren vid 1910 års riksdag uttalats.

För belysande af konjunkturväxlingarna och särskildt den för vårt land betydelsefulla säsongföreteelsen vore det af särskild vikt att erhålla regelbundna uppgifter rörande antalet arbetare, som vid olika tidpunkter äro anställda hos vissa arbetsgifvare. Härom införskaffas redan nu ett omfattande material, som användes vid utarbetandet af kvartalsredogörelserna öfver arbetsmarknadens läge. Goda utsikter synas emellertid förefinnas för att från de inom flertalet viktigare yrkesgrenar verksamma arbetsgifvareorganisationerna erhålla uppgifter rörande antalet hos deras medlemmar anställda arbetare. Med den starka utveckling, som arbetsgifvarnes organisationer äga i vårt land, skulle sålunda på denna väg åvägabringas ett fullt representativt material till belysande af viktigare yrkesgrenars förmåga att sysselsätta arbetskraft vid olika tidpunkter, hvaraf tämligen säkra slutsatser kunde dragas rörande deras läge samt konjunkturernas växlingar.

Sammanfattning af inspektörens uppgifter.

Af den nu lämnade summariska redogörelsen för arbetsförmedlingsinspektörens uppgifter framgår, att han skulle *dels* verkställa inspektioner, *dels* ombesörja de administrativa ärenden, som därmed sammanhänga eller påkallas af statens ledande och befrämjande verksamhet i öfrigt med afseende å arbetsförmedlingen *och dels* slutligen utarbeta och offentliggöra riksvakanslista samt månads- och årsöfversikter af väsentligen statistisk beskaffenhet rörande den offentliga arbetsförmedlingen. I samband med dessa statistiska arbeten skulle inspektören jämväl få sig anförtrodd den närmaste ledningen af arbetsmarknadsstatistiken, hvilken såsom ofvan framhållits är af direkt betydelse för arbetsförmedlingsverksamheten.»

— — — — — — — — — — — — — — — —

I anledning af dessa Kollegii framställningar har Kungl. Maj:t den 25 nov. 1910 *dels* utfärdat nådig kungörelse[1] angående understöd af statsmedel för åren 1910 och 1911 till befrämjande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket, *dels och* förordnat, att för den närmaste handläggningen inom Kommerskollegium af ärenden rörande den offentliga arbetsförmedlingen samt af statistiken angående förmedlingsverksamheten och arbetsmarknadens läge äfvensom för verkställande af inspektion af de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i riket skall från och med ingången af år 1911 tillsvidare hos Kollegium anställas en tjänsteman med benämningen arbetsförmedlingsinspektör.

[1] Se följande sida.

Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse

angående understöd af statsmedel för åren 1910 och 1911 till befrämjande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket;

gifven Stockholms slott den 25 november 1910.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes konung, göra veterligt: att, sedan Riksdagen, på grund af Våra därom gjorda framställningar, till befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket anvisat för år 1910 ett förslagsanslag af 15,000 kronor och för år 1911 ett förslagsanslag af 40,000 kronor, hafva Vi funnit godt förordna, att för erhållande af understöd från berörda anslag följande villkor och bestämmelser skola lända till efterrättelse:

§ 1.

Understöd må tilldelas arbetsförmedlingsanstalt, som anordnats af landsting, hushållningssällskap och kommuner samt andra institutioner, hvar för sig eller i förening, under förutsättning

att arbetsförmedlingen afser allt slags arbete för såväl män som kvinnor samt i regel icke medför några särskilda kostnader för arbetsgifvare och arbetare, som anlita densamma;

att vid arbetsförmedlingen hänsyn i främsta rummet tages till, att arbetsgifvare erhåller den bästa möjliga arbetskraft och arbetare det arbete, hvartill han bäst ägnar sig;

att ledningen af arbetsförmedlingen utöfvas af en styrelse, bestående af dels en opartisk ordförande jämte för honom utsedd suppleant och dels ledamöter jämte suppleanter för dem, hvilka till lika antal utses bland arbetsgifvare och arbetare;

att vid arbetsförmedlingen användes ett af kommerskollegium godkändt arbetssätt och expeditionssystem; samt

att statistiska uppgifter rörande verksamheten, i den mån så lämpligen kan ske, ställas till kommerskollegii förfogande.

§ 2.

Mom. 1. Understöd må erhållas till bestridande af samtliga för arbetsförmedlingen nödvändiga utgifter för:

a) postporto;

b) abonnemang å rikstelefon;

c) telegram och interurbana telefonsamtal; samt

d) tryckning af formulär och blanketter.

Mom. 2. Efter pröfning i hvarje särskildt fall kan därjämte erhållas understöd till bestridande af kostnaderna för de särskilda anordningar, som vidtagits för arbetsförmedling för landsbygdens behof, äfvensom för samarbetet mellan särskilda anstalter.

§ 3.

Ansökning om understöd skall vara ställd till Kungl. Maj:t och — åtföljd af nödiga handlingar till styrkande af att de uti § 1 för understödets åtnjutande stadgade villkor blifvit fullgjorda äfvensom, hvad angår det i § 2 mom. 1 omförmälda understöd, styrkt uppgift å det belopp, hvartill de i momentet angifna särskilda utgiftsposterna uppgått — före den 1 mars näst efter det år, ansökningen afser, ingifvas till kommerskollegium, som har att före den 1 därpå följande maj med eget utlåtande till Kungl. Maj:t insända de sålunda inkomna ansökningshandlingarna.

§ 4.

Beviljadt understöd skall till vederbörande utbetalas genom kommerskollegium, som det tillkommer att härom meddela närmare föreskrifter äfvensom att tillse, att de för understöds åtnjutande af Kungl. Maj:t föreskrifna villkor varda fullgjorda.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 25 november 1910.

GUSTAF.

(L. S.)

(Civildepartementet.) *Hugo Hamilton.*

Registrerade sjukkassors verksamhet år 1909.[1])

Den 31 december 1909 var antalet registrerade, i verksamhet varande, svenska sjukkassor 2,449, omfattande 621,411 medlemmar eller 11·3 % af hela folkmängden samt 14·1 % af den vuxna befolkningen (minst 15 år). Medeltalet medlemmar var för samtliga kassor 257, och ungefär hälften af alla räknade högst 100 medlemmar hvardera. 470,040 medlemmar eller 75·6 % af hela antalet voro män och 151,371 eller 24·4 % voro kvinnor. Flertalet kassor eller 59·0 % af samtliga räknade som medlemmar både män och kvinnor; 38·0 % omfattade uteslutande män samt 2·4 % uteslutande kvinnor. Af kassorna var största delen — 2,259 eller 92·3 % — sjuk- och begrafningskassor, hvilka icke endast lämna sjukhjälp utan äfven vid medlems död betala en viss summa såsom begrafningsbjälp, och lämnas dylik hjälp understundom äfven vid dödsfall inom medlems familj. Endast 188 kassor eller 7·7 % voro enbart sjukkassor.

En öfversikt öfver de olika slagen af kassornas inkomster lämnas i följande tablå.

Kassornas inkomster år 1909.

	Kassor i städerna.			Kassor å landsbygden.			Samtliga kassor.		
	Kr.	öre.	%.	Kr.	öre.	%.	Kr.	öre.	%.
Regelbundna afgifter	3.330,771	08	*62·5*	1,431,680	13	*61·3*	4,762,451	21	*62·2*
Utdebiterade bidrag	1,054,352	36	*19·8*	266,983	89	*11·4*	1,321,336	25	*17·2*
Statens förvaltningsbidrag	283,323	03	*5·3*	218,338	36	*9·3*	501,661	39	*6·5*
Räntor	334,701	24	*6·3*	195,777	56	*8·4*	530,478	80	*6·9*
Öfriga inkomster . .	328,434	29	*6·1*	223.198	36	*9·6*	551,632	65	*7·2*
S:a inkomster år 1909	5,331,582	—	*100·0*	2,335,978	30	*100·0*	7,667,560	30	*100·0*
» » » 1908	4,945,260	12	—	2,265,581	25	—	7,210,841	37	—
» » » 1907	4,604,937	01	—	1,931,140	52	—	6,536,077	53	—
» » » 1906	4,118,959	51	—	1,625,453	42	—	5,744,412	93	—

Dessutom hafva medlemmarne direkt utan kassans förmedling erhållit ofta ganska betydande bidrag. Dessa hafva utgjorts af kostnader för läkarvård och medicin, i regel bestridda af arbetsgifvare. Enligt hvad uppgifterna gifva vid handen, hafva dylika kostnader uppgått till 229,821 kr. 66 öre.

Kassornas utgifter framgå af följande tablå.

[1]) Arbetsstatistik B: 9. Registrerade sjukkassors verksamhet år 1909.

Kassornas utgifter år 1909.

	Kassor i städerna.			Kassor å landsbygden.			Samtliga kassor.		
	Kr.	öre.	%.	Kr.	öre.	%.	Kr.	öre.	%.
Kontant sjukhjälp .	3,202,231	15	*67·2*	1,520,932	55	*76·0*	**4,723,163**	70	*69·8*
Begrafningshjälp . .	844,242	27	*17·7*	179,738	26	*9·0*	**1,023,980**	53	*15·1*
Läkararfvoden, medicin o. d.	97,584	03	*2·0*	65,287	67	*3·3*	**162,871**	70	*2·4*
Förvaltningskostnader	521,806	09	*11·0*	175,389	96	*8·7*	**697,196**	05	*10·3*
Öfriga utgifter . . .	99,654	54	*2·1*	59,241	54	*3·0*	**158,896**	08	*2·4*
S:a utgifter år 1909	**4,765,518**	08	*100·0*	**2,000,589**	98	*100·0*	**6,766,108**	06	*100·0*
» » » 1908	4,442,262	18	—	1,958,495	75	—	**6,400,757**	93	—
» » » 1907	4,010,822	74	—	1,638,416	59	—	**5,649,239**	33	—
» » » 1906	3,448,375	54	—	1,289,334	99	—	**4,737,710**	53	—

Inom samtliga kassor uppgingo utgifterna för de tre första debetposterna, innefattande af kassorna utbetalta understöd, till 87·3 % af totalsumman, medan för förvaltningskostnader och »öfriga utgifter» motsvarande procenttal voro resp. 10·3 och 2·4.

Sjukkassornas behållna tillgångar vid årets slut uppgingo till den högst betydande summan af 12,017,955 kr. 92 öre. Af denna summa förfogade städernas kassor öfver 7,601,493 kr. 34 öre och landsbygdens öfver 4,416,462 kr. 58 öre. Större delen af tillgångarna (74 %) var placerad i banker. Om det behållna kapitalet fördelas per medlem, erhålles följande resultat:

	Kr.
Kassor i städerna	19·34
» å landsbygden	19·34
Samtliga kassor	19·34

Om hänsyn tages endast till de sjukdomsfall, vid hvilka kontant sjukhjälp utgått till de sjuka från kassorna, samt endast de sjukdagar, för hvilka understöd erhållits, redovisades i 1909 års uppgifter 151,656 sjukdomsfall, hvilka fördelade sig på följande sätt:

	Antal sjukdomsfall.		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
I städerna	70,399	22,637	**93,036**
Å landsbygden	50,535	8,085	**58,620**
Summa år 1909	**120,934**	**30,722**	**151,656**
» » 1908	134,310	32,349	**166,659**
» » 1907	117,709	27,689	**145,398**
» » 1906	95,364	22,379	**117,743**

Beträffande sjukdomsfrekvensen bland män och kvinnor samt i städer och å landsbygden utvisa siffrorna följande:

	Antal sjukdomsfall på 100 medlemmar.		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
I städerna	24·8	21·5	23·9
Å landsbygden	27·9	19·1	26·2
I hela riket	26·0	20·8	24·8

Jämföras dessa siffror för hela riket med dem för åren 1901—1908, finner man, att sjukdomsfrekvensen under hela perioden varit konstant lägre för kvinnor än för män, ett förhållande, som ägt fullkomlig motsvarighet i andra länder.

För Sverige meddelas följande siffror:

	Antal sjukdomsfall på 100 medlemmar.	
	Män.	Kvinnor.
1901	30·5	25·3
1902	28·4	22·9
1903	27·1	23·8
1904	30·7	23·5
1905	28·3	22·4
1906	26·4	19·9
1907	29·2	21·7
1908	30·8	23·9
1909	26·0	20·8

De i 1909 års uppgifter redovisade sjukdomsfallen omfattade 3,611,753 sjukdagar, för hvilka sjukhjälp utgått. Dessa sjukdagar fördelade sig på följande sätt för män och kvinnor samt för städer och landsbygd:

	Antal sjukdagar.		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
I städerna	1,691,191	644,614	**2,335,805**
Å landsbygden	1,056,566	219,382	**1,275,948**
Summa år 1909	**2,747,757**	**863,996**	**3,611,753**
» » 1908	2,757,577	843,708	**3,601,285**
» » 1907	2,459,931	735,327	**3,195,258**
» » 1906	2,053,947	627,544	**2,681,491**

Fördelas siffrorna på de särskilda medlemmarne, erhållas följande resultat:

	Sjukdagar på 100 medlemmar.		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
I städerna	596·9	611·4	600·9
Å landsbygden	583·5	518·8	571·2
I hela riket	591·7	584·9	590·0

I likhet med hvad under åren 1901—1908 varit fallet, visa dessa siffror år 1909 för hela riket en ungefärlig öfverensstämmelse mellan antalet understödsdagar för män och för kvinnor. Annorlunda blir likväl förhållandet, om med ledning af ofvan anförda siffror antalet understödsdagar på hvarje sjukdomsfall beräknas för män och kvinnor hvar för sig. En dylik beräkning lämnas i nedanstående tablå, hvarvid siffrorna för hela riket under åren 1901—1908 till jämförelse äfven meddelas:

	Sjukdagar per sjukdomsfall för män och kvinnor.		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
1909 I städerna	24·0	28·5	25·1
Å landsbygden	20·9	27·1	21·8
I hela riket	22·7	28·1	23·8
1908	20·5	26·1	21·6
1907	20·9	26·6	22·0
1906	21·5	28·0	22·8
1905	22·1	27·0	23·1
1904	20·1	25·5	21·2
1903	21·2	24·2	21·8
1902	20·6	24·7	21·4
1901	19·5	23·4	20·3

De siffror, som angifva den genomsnittliga varaktigheten af ett sjukdomsfall, d. v. s. den tid däraf, under hvilken understöd af kassan lämnas, ådagalägga, att antalet understödsdagar var relativt större för kvinnorna. Det visar sig således, att deras sjukdomar torde förlöpa långsammare än männens, en iakttagelse, som äfven utländsk statistik bekräftat.

För att slutligen visa huru stort understöd, som utbetalas vid sjukdomsfall, meddelas följande siffror:

	Kontanta sjukhjälpens storlek	
	per sjukdomsfall.	per sjukdag.
	Kr.	Kr.
I städerna	34·42	1·37
Å landsbygden	25·95	1·19
Tillsammans	31·14	1·31

Af de 2,449 registrerade sjukkassor, som i riket förefunnos vid 1909 års slut, hade:

1,728	kassor	1	klass, d. v. s. ingen klassindelning.
548	»	2	klasser,
123	»	3	» ,
26	»	4	» ,
15	»	5	» ,
4	»	6	» ,
2	»	7	» ,
1	kassa	8	» ,
1	»	9	» ,
1	»	13	» .

Således voro 721 eller 29 % — drygt 1/4 — af samtliga kassor klassindelade. Af dessa kom hufvudparten, 76 % eller något mer än 3/4, på kassor med 2, 1/6 på kassor med 3 samt ett ringa fåtal på kassor med mera än 3 klasser. Bland de 188 rena sjukkassorna — d. v. s. sjukkassor, som endast meddelat sjukhjälp — voro 58 kassor, eller 31 % af samtliga, kassor med klassindelning. 45 af dessa sistnämnda kassor ägde endast 2, 8 hade 3, 2 hade 4, och af de återstående 3 ägde 2 kassor 5 samt 1 kassa 9 klasser.

De flesta kassors stadgar innehålla i form af inträdesbestämmelser vissa stadganden, som afse att i någon mån åstadkomma ett för kassans verksamhet betryggande urval af de personer, som upptagas såsom medlemmar. Undantag härifrån bilda i viss mån kassor med *obligatoriskt inträde*, hvilka i regel äro afsedda för arbetare, anställda hos en och samma arbetsgifvare. Under år 1909 förefunnos dylika kassor till ett antal af 170 med ett sammanlagdt medlemsantal af 45,902.

De vanligaste af de skyddsbestämmelser, som tillämpas inom sjukkassorna, innehållas i de stadganden, hvilka föreskrifva *vissa åldersgränser* — en lägsta eller högsta ålder — för inträde. Vidstående båda tabeller lämna en öfversikt af dessa bestämmelsers förekomst.

Ett stort antal kassor — 64 % af samtliga, omfattande 70 % af samtliga kassors medlemsantal — ägde en bestämmelse af det innehåll, att hvarje nytillträdande medlem bör hafva tillhört kassan en längre eller kortare tid (*väntetid*), innan rätt till understöd vid sjukdom tillkommer honom. För omkring hälften af dessa kassor uppgick väntetiden till högst 3 månader, medan för 11 % af kassorna (12 % af hela medlemsantalet) en längre väntetid förekom.

De viktigaste af öfriga i reglementena förekommande stadganden, som kunna hänföras till skyddsbestämmelsernas klass, äro de före-

Minimiålder för inträde.

Ålder.	I städerna.		Å landsbygden.		I hela riket.	
	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.
Under 15 år	24	5,537	42	11,028	66	16,565
15 år	201	70,963	436	92,122	637	163,085
16 »	222	77,111	255	52,277	477	129,388
17 »	25	4,381	30	3,583	55	7,964
18 »	464	142,301	278	37,371	742	179,672
19 »	2	205	—	—	2	205
20 »	26	2,731	8	561	34	3,292
Öfver 20 år	27	2,787	9	756	36	3,543
Ingen åldersgräns stadgad	253	87,049	147	30,648	400	117,697
Summa	1,244	393,065	1,205	228,346	2,449	621,411

Maximiålder för inträde.

Ålder.	I städerna.		Å landsbygden.		I hela riket.	
	Antal kassor.	Antal medlemmar	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.
Under 40 år	30	7,366	11	1,720	41	9,086
40 år	183	58,105	64	12,231	247	70,336
45 »	391	135,097	197	38,205	588	173,302
50 »	383	105,960	449	102,044	832	208,004
55 »	100	15,246	271	34,022	371	49 268
60 »	34	20,731	99	13,170	133	33,901
65 »	8	917	9	1,089	17	2,006
Öfver 65 år	4	3.246	2	315	6	3 561
Ingen åldersgräns stadgad	111	46,397	103	25,550	214	71.947
Summa	1,244	393,065	1,205	228,346	2,449	621,411

skrifter, som afse *sjukhjälpens begränsning*. I efterföljande tablå äro kassorna grupperade efter den längre eller kortare tid, hvarunder sjukhjälp (penningunderstöd) utgick med oafkortadt belopp till en och samma person under loppet af kalenderår, sjukår, tolf på hvarandra följande månader o. s. v.

Kassornas fördelning efter

Längsta tid, hvarunder sjukhjälp får utgå.	I städerna.								Å landsbygden.			
	Per kalenderår.		Per sjukår.		Under tolf månader.		Utan tidsbestämmelse.		Per kalenderår.		Per sjukår.	
	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.
Mindre än 6 veckor . . .	5	468	1	62	2	543	2	233	12	1,135	4	317
6 veckor . . .	4	189	6	351	1	98	2	214	1	130	1	117
7 » . . .	5	640	4	3,778	4	661	4	914	13	1,199	10	1,317
8 » . . .	4	619	36	8,966	16	30,402	5	537	7	536	5	545
9 » . . .	19	6,642	32	4,606	8	1,621	8	1,858	52	7,090	52	6,156
10 » . . .	39	7,841	126	35.320	45	15,783	20	4,427	35	5,061	32	5,216
11 el. 12 veckor	29	5,393	98	13,173	14	2,751	22	3,565	28	3,806	66	8,544
13 veckor . . .	90	13,680	157	22,645	51	8,257	26	2,652	102	16,239	63	11,214
Öfver 13 t. o. m. 26 veckor . .	36	11,621	163	116,587	26	5,819	20	4,211	60	12,302	179	47,445
Öfver 26 veckor t. o. m. 1 år	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	15.090
Summa	231	47,098	623	205,488	167	65,935	100	18,611	310	47,498	418	95,961

Å andra sidan innehålla det stora flertalet kassors stadgar en bestämmelse angående den kortaste tid, för hvilken sjukhjälp lämnas, såsom framgår af efterföljande tablå.

Kassornas fördelning efter kortaste understödstiden.

Kortaste tid, för hvilken sjukhjälp lämnas.	I städerna.		Å landsbygden.		I hela riket.	
	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.
1—2 dagar	45	10,844	28	3,202	**73**	**14.046**
3 dagar	325	130,363	335	66,872	**660**	**197,235**
4 »	241	48,230	353	74,782	**594**	**123.012**
5 »	44	7,632	120	19,542	**164**	**27,174**
6 »	44	6,800	56	7,863	**100**	**14.663**
7 »	391	122,041	206	30,802	**597**	**152.843**
8 t. o. m. 14 dagar	16	1,632	19	3,873	**35**	**5.505**
Öfver 14 dagar	17	25,945	7	8,823	**24**	**34,768**
Växlande eller villkorlig tid . . .	5	3,896	1	21	**6**	**3.917**
Ingen inskränkning i tid	115	35.328	79	12,452	**194**	**47.780**
Summa	1,243	392,711	1.204	228,232	2,447	620,943

längsta understödstiden.

b y g d e n.				I h e l a r i k e t.								Summa.	
Under tolf månader.		Utan tidsbestämmelse.		Per kalenderår		Per sjukår.		Under tolf månader.		Utan tidsbestämmelse.			
Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.
2	167	8	1,069	17	1,603	5	379	4	710	10	1,302	36	3,994
6	746	2	241	5	319	7	468	7	844	4	455	23	2,086
2	205	15	2,223	18	1,839	14	5,095	6	866	19	3,137	57	10,937
—	—	8	1,150	11	1,155	41	9,511	16	30,402	13	1,687	81	42.755
13	1,107	44	5,707	71	13,732	84	10,762	21	2,728	52	7,565	228	34,787
6	710	20	2,582	74	12,902	158	40,536	51	16 493	40	7,009	328	76,940
11	2,024	39	4,855	57	9.199	164	21,717	25	4,775	61	8,420	307	44.111
36	4,807	61	9,903	192	29,919	220	33,859	87	13,064	87	12,555	586	89,397
16	3,735	46	8,790	96	23,923	342	164,032	42	9,554	66	13,001	546	210,510
—	—	2	238	—	—	6	15,090	—		2	238	8	15.328
92	13,501	245	36,758	541	94,591	1,041	301,449	259	79,436	354	55,369	2,195	530,845

En bestämmelse, som står den nyssnämnda nära, afser indragning af sjukhjälpen under den första sjukdomstiden, i regel högst 4 dagar. Endast 24 % af samtliga kassor, omfattande 33 % af samtliga kassors medlemsantal, tillämpade bestämmelser af ifrågavarande art.

De reglementerade *afgifternas* belopp äro i hög grad växlande. I regel stå de i viss proportion till den kontanta sjukhjälpens storlek. De kunna indelas i tre grupper, inträdesafgifter, regelbundna årsafgifter och uttaxerade bidrag.

Inom de flesta kassor erlägga medlemmarne en inträdesafgift, som till sin storlek kan variera ganska mycket, men som vanligen uppgick till 1 à 3 kronor. Inträdesafgifterna spela dock en underordnad roll i sjukkassornas ekonomi.

Sjukkassornas hufvudsakliga inkomst utgöres af de regelbundna medlemsafgifterna, hvilka erläggas under hvarje år per vecka eller per månad. Ungefär 39 % af samtliga kassor, innefattande 35 % af hela medlemsantalet, upptogo en fix årsafgift, ej öfverstigande 6 kronor, inom 46 % af kassorna (55 % af medlemsantalet) åter steg detta belopp till mer än 6 kronor. I allmänhet synas landsbygdens kassor hafva upptagit lägre afgifter än städernas.

Förutom på inkomsten af inträdesafgifter och regelbundna afgifter är sjukkassornas ekonomi i större eller mindre utsträckning fotad på uttaxering. Denna uttaxering, som i regel växlar mellan 25 öre och 1 krona per medlem och fall, företages hufvudsakligen för bestridande af begrafningshjälp, men tillgripes äfven, om än i mindre utsträckning, för bestridande af sjukhjälp och andra utgifter.

Den viktigaste utgiftsposten är den kontanta *sjukhjälpen*. I flertalet kassor uppgick dennas belopp till 1 krona eller 1 krona 50 öre per dag. 37 % af samtliga kassor, omfattande 30 % af samtliga kassors medlemsantal, betalade i intet fall högre belopp än 1 krona, medan 57 % med 66 % af hela medlemsantalet under alla förhållanden lämnade mer än 1 krona per dag.

Näst sjukhjälpen utgöres kassornas största utgift af den *begrafningshjälp*, som vid medlems frånfälle utbetalas till den aflidnes anhöriga eller rättsinnehafvare.

Detta understöds belopp växlar betydligt, som synes af nedanstående tablå.

Kassornas fördelning efter begrafningshjälpens storlek.

Begrafningshjälpens storlek.	I städerna.		Å landsbygden.		I hela riket.	
	Antal kassor.	Antal medlemmar	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Antal kassor.	Antal medlemmar.
Mindre än 25 kr.	1	60	54	6,465	**55**	**6,525**
25 eller 30 kr.	23	2,919	150	21,768	**173**	**24,687**
35 » 40 »	22	3 162	54	9,303	**76**	**12,465**
45 » 50 »	140	21,352	312	46,952	**452**	**68,304**
51—74 kr.	30	6.337	27	5,043	**57**	**11,380**
75 kr.	64	10,923	31	5,338	**95**	**16,261**
76—99 kr.	16	5.282	6	1,070	**22**	**6,352**
100 kr.	438	76,865	147	33.889	**585**	**110,754**
101—200 kr.	114	51,322	34	8,819	**148**	**60.141**
201—300 »	19	4,865	6	1,240	**25**	**6,105**
301—400 »	9	3,004	—	—	**9**	**3,004**
401—500 »	14	3,934	1	100	**15**	**4.034**
501 kr. och däröfver	5	13.542	—	—	**5**	**13.542**
Bestämmelser af annan art	255	144,933	289	75,115	**544**	**220.048**
Summa	**1,150**	**348,500**	**1,111**	**215,102**	**2,261**	**563,602**

Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet år 1909.[1])

Hela antalet i förlikningsmännens till Kommerskollegium insända kvartalsberättelser omnämnda arbetstvister, hvilka varit föremål för någon deras åtgärd, utgjorde 79 år 1909 gent emot 119 år 1908 och 135 år 1907. I samtliga dessa fall har förlikningsmannens medling erbjudits eller begärts. I ett betydande antal fall har emellertid någon förhandling inför förlikningsmannen icke kommit till stånd, antingen af det skäl att parterna afslagit förlikningsmannens erbjudande eller ock af annan anledning, såsom att konflikten redan varit löst, då medlingsanbud framställdes, eller strax därefter blifvit bilagd. Medan sålunda under år 1909 medling af förlikningsmannen försöktes i 79 tvister, ägde medlingssammanträde rum i endast 60 tvister; motsvarande siffror för år 1908 voro resp. 119 och 69 samt för år 1907 resp. 135 och 88. Af de 19 fall, då medling under redogörelseåret icke kom till stånd, är detta i 14 fall beroende på vägran från parterna — i samtliga fall arbetsgifvarne — att underhandla.

Hela antalet af förlikningsmännen handlagda ärenden samt särskildt de tvister — med eller utan arbetsinställelse — hvilka föranledt förhandling och därför i det följande för korthetens skull benämnas »*förhandlingsärenden*», fördela sig under året på olika distrikt, såsom nedanstående öfversikt utvisar:

	Antal redovisade arbetstvister.	Antal förhandlingsärenden.		
		Med arbetsinställelse.	Utan arbetsinställelse.	Summa.
Första distriktet	**23**	19	2	**21**
Andra »	**8**	1	1	**2**
Tredje »	**5**	2	—	**2**
Fjärde »	**11**	4	4	**8**
Femte »	**9**	5	2	**7**
Sjätte »	**17**	14	2	**16**
Sjunde »	**6**	1	3	**4**
Summa	**79**	**46**	**14**	**60**

[1]) K. Kommerskollegium. Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet under år 1909.

Antalet redovisade konflikter liksom ock antalet förhandlingsärenden — endast dessa senare hafva i den följande statistiska framställningen kunnat tagas i betraktande — var, som synes, störst inom första och sjätte distrikten, därnäst inom det fjärde och det femte. Det minsta antalet uppvisar det tredje distriktet.

Af de 46 förhandlingsärendena med arbetsinställelse har i det öfvervägande flertalet fall arbetsinställelsen utbrutit, innan ännu någon medling kommit till stånd. Arbetsinställelsens utbrott ägde sålunda i 42 fall rum före första medlingssammanträdet och i 4 fall efter detsamma. Af arbetsinställelserna voro under året 31 strejker, 13 lockouter och 2 konflikter af blandad karaktär (d. v. s. både strejk och lockout). Motsvarande siffror för år 1908 voro resp. 27, 3 och 8 samt för år 1907 resp. 41, 8 och 10. Hela antalet af nämnda arbetsinställelser berörda arbetare utgjorde under redogörelseåret 297,247, af hvilka 290,558 äro att hänföra till ett enda ärende, nämligen de af Svenska arbetsgifvareföreningen etablerade lockouterna och den på grund däraf proklamerade storstrejken, hvilka arbetstvister voro föremål för handläggning af en utaf Kungl. Maj:t tillsatt särskild förlikningskommission. Under år 1908 uppgick antalet af förhandlingsärenden med arbetsinställelse berörda arbetare till 21,107 samt under år 1907 till 7,072.

Vid de 60 förhandlingsärendena utgick initiativet till medlingen i 34 fall från förlikningsmannen och i 26 fall från parterna, däraf i 13 fall från arbetsgifvarne, i 8 fall från arbetarne och i 5 fall från bägge parterna. År 1908 tog förlikningsmannen initiativet i 32 tvister, arbetsgifvarne i 15, arbetarne i 12 och bägge parterna i 10. Motsvarande siffror för år 1907 voro resp. 60, 15, 9 och 4. Det största antalet förhandlingsärenden på initiativ af förlikningsmannen utvisar under redogörelseåret sjätte distriktet med 13 dylika fall, därnäst det första med 8 samt fjärde och femte distrikten med hvartdera 5 fall.

Med afseende på förhandlingsärendenas fördelning efter näringsgrupper står trävaruindustrien främst och därnäst närings- och njutningsämnesindustrien samt byggnadsindustrien, hvilken sistnämnda näringsgrupp under de båda föregående åren hade att uppvisa det största antalet förhandlingsärenden. De berörda arbetarnes antal var under lockouterna-storstrejken högst inom sistnämnda industri. Beträffande öfriga konflikter intager i detta hänseende trämasse- och pappersindustrien första rummet.

Af särskildt intresse är att undersöka förhandlingsärendenas fördelning efter konflikternas orsaker, emedan därigenom erhålles en närmare inblick i arten af förlikningsmännens verksamhet.

Af förhandlingsärendena komma ur denna synpunkt främst de, som hänföra sig till begäran om kollektivaftal. Procenttalet af dy-

lika ärenden utgjorde under året 26, medan det under åren 1908 och 1907 uppgick till resp. 31 och 28. Mest karaktäristiska för de ifrågavarande trenne åren äro emellertid de siffror, som utvisa det relativa antalet ärenden, föranledda af begäran om löneförhöjning samt af lönesänkning. De förstnämnda konflikternas andel i totalantalet förhandlingsärenden har sjunkit till 6·7 % under redogörelseåret från 29·0 % år 1908 och 33·0 % år 1907, medan åter de senare konflikterna utgjorde 13·3 % af antalet förhandlingsärenden år 1909 gent emot resp. 1·5 och 1·1 % under de båda föregående åren. Förändringarna i berörda afseenden hafva tydligen sin grund i de försämrade konjunkturerna på arbetsmarknaden.

Bland förhandlingsärenden äro vidare att märka tvister rörande »andra lönefrågor» — om utfående af lönefordran, om form för aflöning o. s. v. — samt rörande arbetares antagande och afskedande. Procenttalet af dylika ärenden var för hvartdera slaget 16·1 % under år 1909 samt 10·1 % under år 1908, medan det under år 1907 för »andra lönefrågor» utgjorde 10·2 % samt för tvister om arbetares antagande och afskedande 11·4 %. Det relativt höga antalet behandlade tvister om arbetares antagande och afskedande, som förekom under redogörelseåret, är hufvudsakligen att tillskrifva storstrejken, då åtskilliga följdkonflikter förorsakades däraf, att ny personal intogs i stället för den förutvarande. För öfrigt rörde sig de tvister, som handlades af förlikningsmännen, om tolkning af aftal — med 8·3 % af ärendena gent emot 4·3 % år 1908 och 3·4 % år 1907 — samt i 1 fall om föreningsrätten. I återstående 6 fall var den behandlade tvisten att hänföra till »andra orsaker».

För att utvisa såväl utgången af medlingen som den reella innebörden af de resultat, som därvid ernåtts, är omstående tabell uppgjord, i hvilken ärendena inom olika distrikt grupperats med hänsyn därtill om medlingen medfört resultat eller icke och, i det förra fallet, om den slutliga uppgörelsen träffats omedelbart inför förlikningsmannen eller på hans initiativ åvägabragts genom skiljenämnd jämlikt 7 § lagen af den 31 december 1906.

Beträffande anförda tablå är först att märka, att densamma i enlighet med det förut sagda icke upptager de ärenden — till antalet 19 under här ifrågavarande år — vid hvilka någon förhandling inför förlikningsmannen icke kommit till stånd, antingen af det skäl att parterna afslagit förlikningsmannens erbjudande eller ock af annan anledning, såsom att konflikten redan varit löst, då medlingsanbud framställdes, eller strax därefter blifvit bilagd. Af de öfriga ärendena, här benämnda förhandlingsärenden, hafva under året 47 eller 78·4 % ledt till resultat, i det att 71·7 % bragts till afgörande omedelbart inför förlikningsmannen samt 6·7 % jämlikt lagens stadganden ledt till uppgörelse genom skiljedom. I återstående 13 fall eller

Förhandlingsärendenas fördelning efter medlingens resultat.

	Antal ärenden.	%.
Medlingen åtföljd af resultat.		
Slutlig uppgörelse omedelbart inför förlikningsmannen:		
på arbetsgifvarens villkor	11	*18·3*
enligt arbetarnes fordringar	7	*11·7*
genom kompromiss	21	*35·0*
med okändt resultat	4	*6·7*
Summa	**43**	*71·7*
Skiljedom på initiativ af förlikningsmannen	4	*6·7*
Summa förhandlingsärenden med resultat	**47**	*78·4*
Medlingen utan resultat.		
Uppgörelse träffad mellan parterna själfva	1	*1·6*
Konflikten principiellt olöst	12	*20·0*
Summa förhandlingsärenden utan resultat	**13**	*21·6*
Summa summarum	**60**	*100·0*

21·6 % af samtliga är medlingen att betrakta såsom väsentligen resultatlös, i det att antingen ärendets slutbehandling öfvertagits af parterna själfva eller tvisten förblifvit principiellt olöst.

Under åren 1908 och 1907 var antalet ärenden med resultat något större eller resp. 89·9 och 89·8 % af samtliga förhandlingsärenden. Af dessa blefvo resp. 76·9 och 82·9 % afgjorda omedelbart inför förlikningsmannen, hvarjämte resp. 7·2 och 2·3 % löstes genom skiljedom samt resp. 5·8 och 4·6 % inför af Kungl. Maj:t tillsatt särskild förlikningsman. De ärenden, hvilka ej ledde till något resultat, utgjorde endast resp. 10·1 och 10·2 % af hela antalet förhandlingsärenden.

Beträffande de konflikter, som bragts till lösning omedelbart inför förlikningsmännen, har, såsom antydt blifvit, en fördelning med hänsyn till resultatets innebörd verkställts, hvarur framgått, att något mer än en tredjedel — 35·0 % — af samtliga förhandlingsärenden lösts genom ömsesidiga eftergifter, medan däremot under de båda föregående åren ej mindre än resp. 56·5 och 50·0 % på sådana villkor afgjordes.

Under här jämförda trenne år är i öfrigt med afseende på resultatet af konflikterna att konstatera en förskjutning till arbetsgifvarnes förmån. Sålunda bilades af förhandlingsärendena under

år 1907 5·7 % på deras villkor, år 1908 11·6 % samt år 1909 18·3 %. Liknande stegring har under dessa år framträdt ej blott i afseende på de af förlikningsmännen handlagda konflikterna utan äfven beträffande striderna på arbetsmarknaden öfverhufvud och har säkerligen till väsentlig del sin grund i de rådande tryckta konjunkturerna.

Hela antalet öppna arbetskonflikter — strejk, lockout eller bådadera — utgjorde under året enligt officiell statistik 138 med berörda 8,188 arbetsgifvare och 301,749 arbetare. Såsom förut omförmälts, hafva 46 ärenden med arbetsinställelse varit föremål för förlikningsmännens handläggning. För att en jämförelse skall kunna anställas mellan antalet arbetsinställelser öfverhufvud och antalet arbetsinställelser, i hvilka förlikningsmannen medlat, måste emellertid af nyssnämnda 46 ärenden frånräknas 17 ärenden, af hvilka 1 finnes upptaget bland 1908 års arbetsinställelser och de öfriga i nyss anförda konfliktstatistik för år 1909 icke upptagits såsom självständiga arbetstvister utan behandlats i samband med storstrejken, men hvilka hvar för sig blifvit af vederbörande förlikningsman handlagda. De återstående ärendena utgöra sålunda 29, och hafva följaktligen förlikningsmännen under året fungerat som medlare i 21·01 % af samtliga arbetsinställelser gent emot 12·58 % under år 1908 och 18·91 % under år 1907. Motsvarande procentsiffror med hänsyn till de berörda arbetarnes antal utgjorde under här ifrågavarande trenne år resp. 98·51. 52·30 samt 30·04. Vid en jämförelse med de föregående åren förete förhandlingsärendena sålunda under redogörelseåret relativt taget en väsentlig ökning med afseende å såväl antal som omfattning.

Lagen om förbud mot kvinnors nattarbete
den 20 nov. 1909.

Lagen om förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, hvilken antogs af 1909 års riksdag och af Kungl. Maj:t utfärdades den 20 nov. samma år har med ingången af år 1911 trädt i kraft.

Det har sedan länge framstått som ett önskemål för de kretsar, hvilka verkat för en effektivare arbetarskyddslagstiftning, att åstadkomma förbud mot eller en begränsning af kvinnors deltagande i industriellt nattarbete. Särskildt har frågan upptagits bland föremålen för den internationella skyddslagstiftningens sträfvanden och i följd däraf vid upprepade tillfällen behandlats å internationella konferenser och kongresser. Första gången uttalade sig 1890 års mellanfolkliga arbetarskyddskonferens i Berlin till förmån för ett förbud af denna art och exemplet följdes sedermera af kongresserna för arbetarskydd i Zürich år 1897 och i Paris år 1900. Å sistnämnda kongress uppgjordes planen till bildande af en internationell förening för lagstadgadt arbetarskydd, hvilken trädde i verksamhet år 1901.

På denna förenings framställning inbjöd schweiziska förbundsrådet under år 1904 flertalet af Europas stater, bland dem Sverige, till deltagande i en internationell konferens för öfverläggning angående åstadkommande af en internationell öfverenskommelse rörande dels förbud mot användande af hvit fosfor i tändsticksindustrien, dels ock förbud mot industriellt nattarbete för kvinnor. Vid den med anledning af denna inbjudan i Bern den 8 maj 1905 sammanträdande konferensen antogos »grundlinjer» till en konvention beträffande nyssnämnda tvänne frågor, hvarjämte konferensen uttryckte en önskan, att förbundsrådet ville söka förmå de intresserade makterna att upptaga dessa ärenden till diplomatisk behandling. Förbundsrådet framställde med anledning häraf hos de regeringar, som varit företrädda vid konferensen, förslag om sammankallande af en ny, diplomatisk konferens. Svenska regeringen förklarade härvid, efter Kommerskollegii hörande, att den icke ansåge sig böra ingå öfverenskommelse om förbud mot användande af hvit fosfor i tändsticksindustrien, men att den däremot vore benägen biträda en konvention om förbud mot industriellt nattarbete för kvinnor.

Vid den i september 1906 i Bern sammanträdande nya konferensen voro alla europeiska stater med undantag af Ryssland, Balkan-

länderna och Norge representerade. Samtliga vid konferensen företrädda stater biträdde en den 26 sept. undertecknad konvention »om förbud mot nattarbete för kvinnor, sysselsatta inom industrien».

Sedan denna konvention sålunda af den svenska regeringen genom dess ombud biträdts, uppdrog Kungl. Maj:t enligt beslut den 4 juni 1907 åt den s. k. yrkesfarekommittén att inkomma med förslag till författning i ämnet, uppgjordt med hänsyn till de i konventionen innefattade bestämmelser. Till fullgörande af detta uppdrag aflämnade nämnda kommitté den 4 nov. 1907 förslag till lag angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag jämte motivering och statistisk utredning. Sedan detta förslag undergått omarbetning i vissa delar inom Finansdepartementet, afläts enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 april 1908 proposition till riksdagen till förordning i ämnet, hvaröfver Kungl. Maj:t ville inhämta Riksdagens yttrande.

Lagutskottet vid 1908 års riksdag afstyrkte bifall till propositionen, och med anförande af samma motivering som lagutskottet anmälde Riksdagen i skrifvelse den 30 maj 1908, att den för sin del icke kunnat godkänna ifrågavarande författningsförslag

Vid 1909 års riksdag kom ärendet emellertid ånyo före med anledning af tvänne motioner, den ena af hrr Clason och Björck i Första Kammaren och den andra af hr Fürst i Andra Kammaren. I båda motionerna hemställdes, att Riksdagen måtte såsom lag för sin del antaga det vid 1908 års riksdag i Kungl. Maj:ts proposition innefattade förslag till förordning angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag. Lagutskottet afstyrkte bifall till motionärernas förslag, men Riksdagen biföll förslaget.

Den nya lagens giltighetsområde sammanfaller i hufvudsak med yrkesfare- och minderårighetslagarnes och afser sålunda i allmänhet industriell verksamhet. Dock föreskrifves, att denna, för att beröras af lagen, skall under någon tid af nästföregående eller löpande år hafva användt flera än tio arbetare. För i dylika företag sysselsatta kvinnor stadgar lagen en oafbruten ledighet från arbetet under minst elfva timmar hvarje dygn, i hvilken ledighet tiden mellan kl. 10 e. m. och kl. 5 f. m. skall ingå. I företag, där säsongarbete förekommer, samt undantagsvis i andra företag, där arbetet till följd af särskilda omständigheter måste forceras, kan den oafbrutna ledigheten under en tid af sammanlagdt högst 60 dagar af året inskränkas till tio timmar af dygnet. Samma inskränkning gäller för alla under lagen fallande företag under en öfvergångsperiod af tre år, så att lagens hufvudbestämmelse om elfva timmars oafbruten ledighet träder i kraft först den 1 jan. 1914.

Lagtexten meddelas här nedan in extenso.

Lag

angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag:

gifven Stockholms slott den 20 november 1909.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att, sedan Riksdagen för sin del antagit lag angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, Vi funnit godt att, i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut, i nåder förordna som följer:

1 §.

Sysselsättes kvinna uti företag, som afser idkande af bergverks-, bruks- eller fabriksrörelse, handtverk eller därmed jämförlig handtering eller annan dylik industriell verksamhet, och som drifves i den omfattning, att däri under någon tid af nästföregående eller löpande år sysselsatts flera än tio arbetare, må hon icke till arbete i företaget användas i vidare utsträckning, än att hon må komma i åtnjutande af oafbruten ledighet från arbetet under minst elfva timmar hvarje dygn. I denna ledighet skall tiden mellan klockan tio på aftonen och klockan fem på morgonen ingå.

2 §.

Då natur- eller olyckshändelse afbrutit arbetets regelbundna gång, må arbetsgifvare under högst en vecka kunna vidtaga sådan inskränkning i den uti 1 § föreskrifna ledighet, hvartill afbrottet skäligen kan anses gifva anledning; anmäle dock genast den vidtagna inskränkningen med angifvande af anledningen därtill hos vederbörande bergmästare eller yrkesinspektör. Finnes behof af sådan inskränkning för längre tid än en vecka, må bergmästaren eller yrkesinspektören på framställning af arbetsgifvaren meddela eftergift i de uti 1 § gifna bestämmelser för en tid af högst en månad. Erfordras ytterligare eftergift, ankomme det på kommerskollegium att därom förordna, dock ej för längre tid än fyra månader.

3 §.

Uti företag, som äro af den natur, att i desamma under vissa tider af året förekommer hopadt arbete (s. k. säsongarbete), äfvensom undantagsvis uti andra företag, då därstädes i följd af särskilda omständigheter arbetet måste forceras, må den i 1 § föreskrifna oafbrutna ledighet kunna under en tid af sammanlagdt högst sextio dagar af året inskränkas till tio timmar af dygnet.

Arbetsgifvare skall, innan sådan inskränkning vidtages, hos vederbörande bergmästare eller yrkesinspektör göra anmälan om de dagar, hvarunder inskränkningen är afsedd att vidtagas, samt om anledningen till densamma. Vidtages sedermera ej inskränkning under alla de dagar, anmälningen upptagit, och vill arbetsgifvaren räkna sig detta förhållande till godo vid därefter inträffande behof af inskränkning, skall han senast vid anmälan om denna inskränkning till bergmästaren eller yrkesinspektören lämna behörigen styrkt uppgift om de dagar, hvarunder tidigare anmäld inskränkning icke vidtagits.

4 §.

Beträffande sådana företag, som afse förarbetande af varor, hvilka äro underkastade hastig försämring, må undantag från bestämmelserna i 1 § kunna meddelas af Konungen.

5 §.

Tillsyn å efterlefnaden af denna lag och på grund af densamma meddelade föreskrifter utöfvas af vederbörande bergmästare eller yrkesinspektör.

Bergmästaren eller yrkesinspektören vare pliktig att på framställning af arbetsgifvare skyndsamligen meddela yttrande, huruvida uppgifvet förhållande kan anses innebära giltig anledning till vidtagande af sådan inskränkning, som omförmäles i 3 §.

6 §.

Om emot de i denna lag gifna eller på grund af densamma meddelade föreskrifter kvinna användes i arbete, straffes arbetsgifvaren med böter från och med tio till och med femhundra kronor.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, hvarom i denna paragraf förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till de böter, som för förseelsen äro bestämda.

7 §.

Försummar arbetsgifvare att inom tre dygn, efter det han vidtagit inskränkning enligt 2 §, därom göra anmälan på sätt i samma paragraf sägs, straffes med böter från och med fem till och med femtio kronor.

Till samma ansvar vare ock arbetsgifvare förfallen, där han försummar att göra anmälan enligt 3 §.

Anmälningsskyldigheten må anses vara fullgjord, då anmälan i betaldt bref aflämnats till allmänna posten.

8 §.

Det åligger allmän åklagare att åtala förseelse, hvarom i denna lag sägs; skolande förseelsen åtalas vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol; och gälle i fråga om klagan öfver domstols eller poliskammares beslut i dessa mål hvad om besvär i brottmål är förordnadt.

9 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

10 §.

Beträffande företag, som drifves af staten eller af kommun, skall hvad i denna lag är stadgadt om arbetsgifvare gälla arbetsföreståndaren.

11 §.

Denna lag äger icke tillämpning å arbete, som utföres i kvinnans hem eller å annan plats, där det ej kan anses tillkomma arbetsgifvaren att vaka öfver arbetets anordnande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1911; dock, att den i 1 § föreskrifna oafbrutna ledighet från arbetet må under en öfvergångsperiod af tre år från nyssnämnda dag uppgå till allenast tio timmar hvarje dygn.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 20 november 1909.

GUSTAF.

(L. S.)

CARL SWARTZ.

(Finansdepartementet.)

Butikstängningslagens tillämpning under år 1910.

Lagen om förbud mot handels idkande å söckendag utöfver viss tid, hvilken utfärdades den 5 juni 1909, har med 1910 års ingång trädt i kraft.[1]) Då det synts Kommerskollegium vara af stort intresse att utröna, dels i hvilken utsträckning nämnda lag blifvit verksam, dels ock inom hvilka gränser den däri föreskrifna butikstängningstiden af olika kommuner fastställts, har ämbetsverkets arbetsstatistiska afdelning genom en hänvändelse till länsstyrelserna i riket föranstaltat om en utredning häraf. Resultatet af denna undersökning, stödd på från samtliga de tillfrågade myndigheterna före den 31 dec. 1910 influtna svar, öfverlämnas härmed till offentligheten.

Af utredningen, hvars hufvudsakliga resultat sammanställts i tabellen å sid. 32—37, framgår, att butikstängningslagen på grund af kommunalmyndighetens af länsstyrelsen fastställda beslut före utgången af år 1910 trädt i tillämpning å sammanlagdt 46 orter, hvaraf 36 städer, 3 köpingar och 7 municipalsamhällen. Inom ytterligare 4 städer (Linköping, Söderköping, Kalmar och Lindesberg) hade stadsfullmäktige beslutat om lagens tillämpning, ehuru ifrågavarande beslut ännu icke vunnit vederbörlig stadfästelse. Af samtliga svenska städer hade således vid utgången af år 1910, lagens första verksamhetsår, sammanlagdt 40 eller icke mindre än 43 % fattat beslut om dess trädande i tillämpning, ett förhållande, som torde vara ägnadt att belysa styrkan af det behof, som genom lagen fyllts.

Nämnda städers invånarantal var vid årets ingång 1,064,322 och *omslöt sålunda i det närmaste 8/10 af Sveriges hela stadsbefolkning.* Antalet berörda handlande och deras betjäning kan icke med bestämdhet angifvas, enär den officiella statistiken rörande rikets handel icke uppgifver antalet handlande med öppen bod särskildt för sig, utan sammanför denna kategori med idkarne af grosshandel, af hvilka flertalet icke torde bedrifva någon butikshandel. Emellertid är antalet grosshandlare i förhållande till öfriga handlande sanno-

[1]) Rörande lagens text jämte historik och motiv se »Meddelanden» 1909, h. 12, s. 830—838.

likt jämförelsevis ringa, hvadan den officiella statistikens siffror rörande städernas handelsidkande torde få anses gifva en i viss mån vägledande anvisning rörande antalet af butikstängningslagen berörda handlande. Enligt i ofvan angifna tabell anförda siffror[1]) utgjorde dessa handelsidkares antal inom där berörda städer sammanlagdt 14,903 eller 78 % af motsvarande siffra för rikets alla städer. Dessa handlande sysselsatte enligt den officiella statistikens siffror — hvilka emellertid antagligen äro ej oväsentligt för låga — 29,141 biträden eller 82 % af all handelsbetjäning i rikets städer.

Såsom tabellen visar, hade endast 8 orter tillämpat lagen utan användning af där medgifna tillfällen till undantagsbestämmelser för vissa slag af bodar. Däremot hade flertalet eller 38 orter ansett lämpligast att låta de beslutade expeditionstiderna gälla lika för hela året. Endast 1 stad hade i detta afseende infört särskild bestämmelse rörande öppnandet, för de öfriga 7 orterna gällde föreskrifterna stängningstiden. För samtliga dessa sistnämnda orter afsåg bestämmelsen ifråga en förkortning, för den förstnämda orten däremot en förlängning med en timme af den eljes föreskrifna expeditionstiden under en viss kortare del af året. I regel gällde föreskriften sommartiden, hvarmed å 4 orter förstods tiden 25 juni—31 augusti, å en ort 15 juni—15 september, å en annan månaderna april — september samt å en tredje maj—oktober. Endast å en ort afsågo dessa bestämmelser icke hufvudsakligen sommarmånaderna, utan gällde tiden januari—maj.

Inom de 45 orter, för hvilka meddelats uppgifter angående tiden för bodarnas öppnande, inföll denna tid *för 24 orter eller något mer än hälften af samtliga kl. 7, för 17 orter kl. 8 och för 4 orter kl. 7·30 f. m.*

Stängningstiden, rörande hvilken uppgifter föreligga för samtliga 46 orter, var *af 27 orter eller närmare 6/10 af samtliga fastställd till kl. 7, af 16 till kl. 8 och af 3 orter till kl. 7·30 e. m.* Åttastängningen förekom framför allt i de stora och medelstora städerna, hvilket hade till följd att denna stängningstid gällde en stadsbefolkning å sammanlagdt ej mindre än 695,739 personer medan det betydligt större antal städer, som föreskrifvit sjustängning, tillsammans hade endast 295,574 invånare.

Af den medgifna rättigheten att utsträcka handeln å sön- och helgdagsaftnar till senast kl. 9 e. m. hade 14 orter begagnat sig, bland hvilka likväl 1 fastställt stängningstiden redan till kl. 8·30 e. m. Dessutom hade flertalet öfriga orter, med tidigare ordinarie stängningstid än kl. 8, utsträckt expeditionstiden till detta klockslag å nämnda dagar.

[1]) Härtill kommer för Linköping, Söderköping, Kalmar och Lindesberg ett sammanlagdt antal handlande af 752 och handelsbiträden af 765.

Vidare medgifver lagen rätt att fastställa stängningstiden till senast kl. 9 under högst fjorton dagar före jul. Häraf hade, såsom nedanstaende tablå utvisar, flertalet orter begagnat sig så tillvida, att en senare stängningstid än den eljes föreskrifna under julveckorna tillåtits. Till kl. 9 fingo butikerna hålla öppet å 19 orter, till kl. 8·30 å 2 orter och till kl. 8 å 23 orter. Af dessa sistnämnda hade 2 orter tillåtit sina handlande denna senare stängningstid under 30 dagar före jul.

Stängningstiden under julveckorna

Bestämmelserna omfatta	Antal orter, som stänga kl. 8 e. m.	kl. 8·30 e. m.	kl. 9 e. m.	Summa orter.
7 dagar före jul	2	—	1	3
10 » » »	1	—	—	1
14 » » »	18	1	18	37
21 » » »	—	1	—	1
30 » » »	2	—	—	2
Summa	23	2	19	44

Samtliga nu berörda bestämmelser gälla bodar i allmänhet. Emellertid medgifver butikstängningslagen utfärdande af undantagsföreskrifter för tvänne kategorier af bodar, nämligen dels sådana, »där handel idkas allenast med lifsförnödenheter», dels ock bodar, »där hufvudsakligen tobak eller hvad däraf är förfärdigadt eller tidningar hållas till salu». För det förra slaget butiker får öppnandet ske redan kl. 6 i stället för kl. 7 f. m., hvarjämte stängningstiden för båda de omförmälda slagen affärer får utsträckas från den eljes föreskrifna maximigränsen kl. 8 e. m. (å sön- och helgdagsaftnar samt julveckorna kl. 9 e. m.) till kl. 9 e. m. (resp. kl. 10 e. m.).

Ifrågavarande utredning har äfven sökt visa, i hvilken utsträckning dessa undantagsbestämmelser tillämpats och hufvudtabellen redogör särskildt för i detta afseende meddelade uppgifter. Häraf framgår, att alla medgifvanden af här berörda art i större eller mindre utsträckning bragts i tillämpning. Oftast synes detta hafva skett ifråga om rätten för cigarrbutiker att stänga en timme senare än andra bodar. Ej mindre än 37 orter hafva nämligen fastställt dylikt medgifvande, innebärande för cigarrbodarna inom 29 orter rätt att stänga kl. 9, inom 7 orter kl. 8 och inom 1 kl. 8·30 e. m. Motsvarande bestämmelse rörande matvaruaffärer har för dem inom 14 orter fastställt stängningstiden till kl. 8, men endast inom 8 orter till kl. 9 och inom 5 till kl. 8·30 e. m. Med afseende på tiden för dessa sistnämnda affärers öppnande har denna inom 26 orter fastställts till en timme tidigare än för andra bodar (inom 16 orter till kl. 6 och inom 10 till kl. 7 f. m.).

Hvad slutligen den medgifna senare stängningstiden för de båda nämnda kategorierna affärer under sön- och helgdagsaftnar samt julveckorna beträffar, så har denna tillämpats för matvaruaffärerna å 9 och för cigarrbutikerna å 32 orter och ledt till ett utsträckande af expeditionstiden till kl. 10 e. m. för de förra bodarna å 4 och för de senare å 23 orter.

Kommun.	Huvudbestämmelse.						Un-	
	Handelsbodar						Bodar för endast	
	öppnas		stängas				öppnas	
	under månaderna	kl.	under månaderna	kl.	sön- och helgdags-aftnar kl.	14 d. före jul kl.	under månaderna	kl.
Stockholm	jan.—dec.	7	jan.—dec.	8	9	9	jan.—dec.	6 (b)
Stockholms län.								
Lidingö köping	»	7	»	8	9	9	»	6 (b)
Norrtälje	»	7	»	7	8	8	—	—
Uppsala län.								
Uppsala	»	7	»	7	8 [1]	8	jan.—dec.	6 (b)
Enköping	»	8 [1]	»	7	8 [2]	8	»	7 (b)
Södermanlands län.								
Nyköping	»	7·30	»	7·30	7·30	8·30	»	7 (b)
Eskilstuna	»	7	»	8	9	9	—	—
Trosa	»	8	maj—okt. 8 nov.—april 7		8	8	jan.—dec.	7 (b)
Flen	»	8	jan.—dec.	7	7	8	»	7 (b)
Jönköpings län.								
Jönköping	»	8 [1]	»	7	8 [2]	9	»	6 (b)
Kronobergs län.								
Växjö	»	7	»	8	8	8	—	—
Kalmar län.								
Oskarshamn	»	8	»	7	8 [1]	8	jan.—dec.	6 (b)
Västervik	»	8	»	7	7 [1]	8	»	6 (b)
Blekinge län.								
Karlskrona	»	8 [1]	»	7	9	9	»	6 (b) 7 (c)
Ronneby	»	8	»	7	8 [1]	8	»	7 (b)
Malmöhus län.								
Malmö	»	7	»	8	8	8	»	6 (b)
Hälsingborg	»	7	»	8	9	9	»	6 (b)
Ystad	»	7	»	7	7	9	»	6 (b)

lagens tillämpning.

d a n t a g.				Antal invånare den 31 dec. 1909.	Antal handlande den 31 dec. 1908.	Antal biträden den 31 dec. 1908.	Anmärkningar.
lifsförnödenheter (b), cigarraffärer (c) stängas							
under månaderna	kl.	sön- och helgdagsaftnar kl.	14 d. före jul kl.				
jan.—dec.	9 (c)	10 (c)	10 (c)	341,816	4,637	9,799	
»	9 (c)	10 (c)	10 (c)	3,572	—	—	
»	9 (b, c)	—	—	3,872	63	89	
»	8 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	25,620	274	433	[1]) Äfven fredagar.
»	9 (b, c)	10 (b, c)	10 (b, c)	5,116	89	133	[1]) Lördagar kl. 7·30. [2]) Midsommar-, jul- och nyårsafton kl. 6.
»	8 (b) 8 30 (c)	9 (c)	9 (c)	9,423	81	181	
»	8·30 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	27,777	177	374	
maj—okt.	9 (b, c)	9 (b, c)	9 (b, c)	908	16	12	
nov.—april	8 (b, c)						
jan.—dec.	8 (b, c)	—	—	1,570	—	—	
»	9 (b, c)	10 (b, c)	10 (b, c)	26,585	270	442	[1]) Fredagar och lördagar kl. 7. [2]) Äfven fredagar.
—	—	—	—	8,187	134	213	
jan.—dec.	9 (b, c)	10 (b, c)	10 (b, c)	7,933	89	251	[1]) Äfven fredagar.
»	8 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	9,657	182	98	[1]) Fredagar kl. 8.
»	8 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	27,460	196	438	[1]) Sön och helgdagsaftnar samt 14 dagar före jul kl. 7.
»	8 (b, c)	9 (c)	9 (c)	3,460	40	38	[1]) Påsk-, pingst-, midsommar-, jul- och nyårsafton kl. 6.
»	9 (c)	—	—	81,169	1,923	2,578	
»	9 (c)	10 (c)	10 (c)	32,763	494	759	
»	8 (b) 9 (c)	—	—	11,139	123	177	

(Forts.) **Butikstängnings-**

Kommun.	Hufvudbestämmelse.						Un-
	Handelsbodar						Bodar för endast
	öppnas		stängas				öppnas
	under månaderna	kl.	under månaderna	kl.	sön- och helgdags-afton kl.	14 d. före jul kl.	under månaderna	kl.
Eslöf	jan.—dec.	7	jan.—dec.	8	9	9	—	—
Hörby	»	7	»	8	8·30	—	—	—
Göteborgs och Bohus län.								
Göteborg	»	7	25 juni—31 aug. 1 sept.—24 juni	7 8	8 [1] 9	9	—	—
Gårda	»	7	25 juni—31 aug. 1 sept.—24 juni	7 8	8 [1] 9	9	—	—
Lunden	»	7	25 juni—31 aug. 1 sept.—24 juni	7 8	8 [1] 9	9	—	—
Krokslätt	»	7	25 juni—31 aug. 1 sept.—24 juni	7 8	8 [1] 9	9	—	—
Uddevalla	»	7·30	jan.—dec.	7	8 [1]	[2]	jan.—dec.	6 (b)
Strömstad	»	8	»	7	8	8	—	—
Smögen	»	7	»	8	8	9	—	—
Hallands län.								
Halmstad	»	7	»	7	8	8	—	—
Älfsborgs län.								
Alingsås	»	7·30 [1]	»	7·30	7·30 [2]	8	jan.—dec.	7 (b) 8 (c)
Borås	»	7·30 [1]	15 juni—15 sept. 16 sept.—14 juni	7 7·30	8 [2]	9	»	7 (b) [3]
Skaraborgs län.								
Mariestad	»	7	jan.—dec.	7	8 [1]	[2]	»	6 (b)
Lidköping	april—sept. okt.—mars	7 8	»	8	8 [1]	8	»	6 (b)
Skara	jan.—dec.	8 [1]	»	7	7 [2]	8	—	—
Sköfde	»	8 [1]	»	7	8 [2]	[3]	jan.—dec.	7 (b) 8 (c)

lagens tillämpning.

d a n t a g.				Antal invånare den 31 dec. 1909.	Antal handlande den 31 dec. 1908.	Antal biträden den 31 dec. 1908.	Anmärkningar.
lifsförnödenheter (b), cigarraffärer (c) stängas							
under månaderna	kl.	sön- och helgdagsaftnar kl.	14 d. före jul kl.				
—	—	—	—	5,108	77	108	
—	—	—	—	1,475	35	38	
jan.—dec.	9 (c)	10 (c)	10 (c)	163,957	2,175	7,293	[1]) Äfven fredagar.
»	9 (c)	10 (c)	10 (c)	6,240	—	—	[1]) Äfven fredagar.
»	9 (c)	10 (c)	10 (c)	5,134	—	—	[1]) Äfven fredagar.
	9 (c)	10 (c)	10 (c)	4,897	—	—	[1]) Äfven fredagar.
»	8 (c)	9 (c)	[3])	12,277	126	272	[1]) Äfven fredagar. [2]) En vecka före jul kl. 8. [3]) En vecka före jul kl. 9.
»	8 (b, c)	9 (b, c)	9 (b, c)	2,983	81	136	
—	—	—	—	1,444	—	—	
jan.—dec.	8 (b) 9 (c)	9 (b) 10 (c)	10 (c)	18,332	262	543	
»	8·30 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	4,764	89	82	[1]) Onsdagar och lördagar kl. 7. [2]) Fredagar kl. 8; påsk-, pingst-, midsommar-, jul-, nyårs- och trettondagsafton kl. 6.
»	8·30 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	20,989	508	428	[1]) Lördagar samt 14 dagar före jul kl. 7. [2]) Äfven fredagar; midsommar-, jul- och nyårsafton kl. 7. [3]) Sön- och helgdagsaftnar kl. 6.
»	9 (b, c)	10 (b, c)	10 (b, c)	4,528	43	53	[1]) Äfven fredagar; midsommar-, jul- och nyårsafton kl. 6. [2]) December månad kl. 8.
»	9 (c)	10 (c)	—	6,800	87	147	[1]) Midsommar-, jul- och nyårsafton kl. 5.
»	8·30 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	5,395	68	113	[1]) Lördagar och marknadsdagar kl. 7·30. [2]) Midsommar-, jul- och nyårsafton kl. 6.
»	8 (b) 9 (c)	—	10 (c)	6,496	71	160	[1]) Sön- och helgdagsaftnar samt marknadsdagar kl. 7. [2]) Äfven marknadsdagar; jul- och nyårsafton kl. 6. [3]) December månad kl. 8.

(Forts.) **Butikstängnings-**

Kommun.	Hufvudbestämmelse.						Un-	
	Handelsbodar						Bodar för endast	
	öppnas		stängas				öppnas	
	under månaderna	kl.	under månaderna	kl.	sön- och helgdags afton kl.	14 d. före jul kl.	under månaderna	kl.
Värmlands län.								
Karlstad	jan.—dec.	7	jan.—dec.	8	9	9	jan.—dec.	6 (b)
Örebro län.								
Örebro	»	7	»	7	8 [1]	8	»	6 (b)
Västmanlands län.								
Västerås	»	8 [1]	»	7	8	8	»	7 (b) [2]
Sala	»	8	»	7	8	[1]	»	7 (b)
Kopparbergs län.								
Falun	»	7	»	7	8 [1]	[2]	—	—
Gäfleborgs län.								
Gäfle	»	7	»	7	9 [1]	9	—	—
Söderhamn	»	7	»	7	8	8	—	—
Västernorrlands län.								
Sundsvall	—	—	1 jan.—31 maj 1 juni—31 dec.	7 8	9	—	—	—
Västerbottens län.								
Umeå	jan.—dec.	8	jan.—dec.	7	8	9	—	—
Norrbottens län.								
Luleå	»	8	»	7	8	[1]	—	—
Gellivare	»	7	»	7	8	9	—	—
Kiruna	»	8	»	7 [1]	7	[2]	jan.—dec.	6 (b)

lagens tillämpning.

d a n t a g.				Antal invånare den 31 dec. 1909.	Antal handlande den 31 dec. 1908.	Antal biträden den 31 dec. 1908.	Anmärkningar.
lifsförnödenheter (b), cigarraffärer (c) stängas							
under månaderna	kl.	sön- och helgdagsaftnar kl.	14 d. före jul kl.				
jan.—dec.	9 (b, c)	9·30 (c)	9·30 (c)	16,762	281	105	
»	8 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	29,107	273	734	[1]) Äfven fredagar.
»	8·30 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	17,606	161	170	[1]) Sön- och helgdagsaftnar samt 14 dagar före jul kl. 7·30. [2]) Sön- och helgdagsaftnar kl. 6.
»	8 (b, c)	9 (b, c)	[2])	7,661	80	122	[1]) En vecka före jul kl. 8. [2]) En vecka före jul kl. 9.
»	8 (c)	9 (c) [1])	[3])	11,273	155	312	[1]) Äfven fredagar. [2]) 3 veckor före jul kl. 8. [3]) 3 veckor före jul kl. 9.
	8 (b) 9 (c)	10 (c)	10 (c)	31,930	288	588	[1]) Fredagar samt afton före helgdagsafton kl. 8.
»	9 (b, c)	9 (b, c)	9 (b, c)	11,377	149	156	
—	—	—	—	16,508	312	682	
—	—	—	—	5,831	80	137	
—	—	—	—	9,028	61	141	[1]) Tio dagar före jul kl. 8.
—	—	—	—	1,130	—	—	
jan.—dec.	9 (b)	—	—	5,964	—	—	[1]) Tidningsaffärer kl. 7·30. [2]) En vecka före jul samt de dagar, å hvilka Luossavaara-Kiirunavaara A.-B. utbetalar ordinarie månadsaflöning åt sina arbetare, kl. 8.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1910.

Äfven under år 1910 hafva de i verksamhet varande offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i riket att uppvisa en ökad frekvens i jämförelse med föregående år. Under det att vid anstalterna anmäldes under åren 1906—1909 resp. 51,000, 68,000, 98,000 och 126,000 arbetssökande samt resp. 51,000, 65,000, 67,000 och 85,000 lediga platser, af hvilka 31,000, 37,000, 40,000 och 52,000 blefvo tillsatta, hafva anstalterna under år 1910 varit anlitade af c:a 143,000 arbetssökande, haft anmälda c:a 104,000 lediga platser samt lyckats få tillsatta öfver 67,000 platser. Och särskildt värdt att uppmärksammas är, att af de tillsatta platserna närmare 16,000 afsågo jordbruksarbete, ett resultat, som tydligt ådagalägger, att den offentliga arbetsförmedlingen är till afsevärd nytta äfven för landtmannanäringarna. Med afseende å resultaten af verksamheten under året vid de olika anstalterna hänvisas i öfrigt till de båda efterföljande tabellsammandragen.

Under år 1910 voro i verksamhet — under större eller mindre del af året — följande *länsförmedlingar:*[1] Uppsala läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Uppsala och 3 lokalkontor, Östergötlands läns arbetsförmedling med, förutom hufvudkontor i Linköping, afdelningskontor å 12 viktigare platser inom landstingsområdet, Jönköpings läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Jönköping och 5 afdelningskontor, Norra Kalmar läns arbetsförmedling med kontor i Västervik, Blekinge läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Karlskrona och afdelningskontor i Karlshamn, Kristianstads läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Kristianstad

[1] Anstalterna började sin verksamhet: i Uppsala, Östergötlands och Kristanstads län år 1908, i Malmöhus och Norrbottens län år 1909. De öfriga började under loppet af år 1910. Särskilda kommunala anstalter funnos dock i verksamhet inom ett flertal af dessa län, innan länsförmedling blef upprättad. Sistnämnda anstalter hafva sedermera i flertalet fall uppgått i länsförmedlingarna (se sid. 42—45).

och afdelningskontor å 5 andra orter i länet, Malmöhus läns arbetsförmedling med centralkontor i Malmö och 6 andra kontor — dessa äro samtliga upprättade af vederbörande kommuner, dock med större bidrag af länets landsting — Hallands läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Halmstad och 3 lokalkontor, Göteborgs och Bohus läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Uddevalla och 3 lokalkontor, Skaraborgs läns arbetsförmedling med kontor i Skara, Västmanlands läns arbstsförmedling med kontor i Västerås, Kopparbergs läns arbetsförmedling med kontor i Falun, Gäfle stads och läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Gäfle och ortsombud å 5 orter i länet samt Norrbottens läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Luleå och 3 afdelningskontor; därjämte funnos fristående *kommunala anstalter* i Stockholm, Norrköping, Göteborg, Karlstad, Örebro och Sundsvall.

Upprättandet af *nya länsanstalter* för offentlig arbetsförmedling har emellertid därjämte (jfr öfversikten å sid. 41—45) under hösten 1910 beslutats uti flera andra län, hvilka anstalter kunna förväntas börja sin verksamhet med ingången eller under loppet af år 1911 i den mån de hinna organiseras. De sålunda redan beslutade nya länsanstalterna äro: Södermanlands läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Eskilstuna och 2 afdelningskontor, arbetsförmedlingen i Kalmar läns södra del med hufvudkontor i Kalmar och 5 filialkontor, Västernorrlands läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Sundsvall och 3 filialkontor samt Jämtlands läns arbetsförmedling med kontor i Östersund. Såsom framgår af den efterföljande tablån, står uti de återstående länen — med undantag dock för Gottlands län — frågan om anordnandet af offentlig arbetsförmedling jämväl på dagordningen, är föremål för kommittéutredning eller dylikt (jfr öfversikten å sid. 41—45).

Enligt hvad den ofvan lämnade redogörelsen gifver vid handen, kommer sålunda under år 1911 offentlig arbetsförmedling att finnas anordnad uti icke mindre än 19 af rikets 24 län. Antalet hufvudkontor eller större kommunala kontor kommer att uppgå till ett 30-tal, och afdelningskontorens antal belöpa sig till inemot 60.

Slutligen torde vara värdt uppmärksammas, att inom 18 af rikets län vederbörande landsting eller hushållningssällskap beslutat träffa anordningar för arbetsförmedling med särskild hänsyn till jordbrukets behof af arbetskraft.

Sveriges offentliga arbetsförmedling år 1910.

Verksamheten under året.

Anstalter.	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	17,791	10,248	7,615	12,897	16,251	7,790	30.688	26,499	15.405
Uppsala län . . .	3,560	2,678	1,692	1,880	1,647	1,235	5,440	4.325	2,927
Östergötlands län	6,866	4,799	3,303	3,430	3,942	1,950	10,296	8.741	5,253
Norrköping . . .	6,213	3,155	2,425	3,318	3,704	1,952	9,531	6,859	4,377
Jönköpings län[1]) .	2,263	1,077	618	1,424	1,181	650	3,687	2,258	1,268
Norra Kalmar län[1])	819	631	283	164	300	83	983	931	366
Blekinge län[1]) . .	1,612	810	613	1,820	1,337	865	3,432	2,147	1,478
Kristianstads län	2,170	2,007	1,203	1,155	1,534	586	3,325	3,541	1,789
Malmö	10,426	4,104	3,518	5,487	4,409	3,020	15,913	8,513	6.538
Lund	2,898	1,570	1,314	1,149	939	590	4,047	2,509	1,904
Landskrona[1]) . .	1,375	610	466	689	421	214	2,064	1,031	680
Hälsingborg . . .	5,517	1,899	1,527	2,278	1,951	1,126	7,795	3,850	2,653
Ystad	734	359	259	423	394	220	1,157	753	479
Eslöf	1,499	941	799	468	423	325	1,967	1,364	1,124
Skurup	379	426	295	146	256	113	525	682	408
Hallands län[1]) . .	1,807	867	669	753	656	380	2,560	1,523	1,049
Göteb. o. Boh. län[1])	999	738	485	320	581	150	1,319	1,319	635
Göteborg	13,716	6,596	5,646	6,455	7,711	4,392	20,171	14,307	10,038
Skaraborgs län[1]) .	346	264	157	143	201	71	489	465	228
Karlstad	649	558	383	561	801	414	1,210	1,359	797
Örebro län[1]) . . .	3,006	1,615	1,518	1,246	808	649	4,252	2,423	2,167
Västmanlands län	2,085	1,447	974	1,215	1,266	590	3,300	2,713	1,564
Kopparbergs län[1])	771	431	309	440	404	250	1.211	835	559
Gäfle stad och län	2,778	934	794	1,104	1,023	508	3,882	1,957	1,302
Sundsvall	1,621	718	607	1,401	883	554	3,022	1,601	1,161
Norrbottens län .	412	376	333	619	698	528	1,031	1 074	861
Tills. år 1910	**92,312**	**49,858**	**37,805**	**50,985**	**53,721**	**29,205**	**143 297**	**103,579**	**67,010**
» » 1909	82,944	39,551	29,369	43,317	44,997	22,675	126,261	84,548	52,044

Förmedlingsverksamheten till jordbruket och öfriga näringsgrenar.

Anstalter.	*Jordbruket m. m.*			*Öfr. näringsgrenar.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	910	1,760	1,044	29,778	24,739	14.361	30,688	26,499	15.405
Uppsala län . . .	2,054	2,343	1,453	3,386	1,982	1,474	5.440	4,325	2,927
Östergötlands län	4,571	4,839	3,068	5,725	3,902	2,185	10,296	8,741	5,253
Norrköping . . .	1,684	1,948	1,320	7,847	4,911	3,057	9,531	6,859	4,377
Jönköpings län .	831	625	270	2,856	1,633	998	3,687	2,258	1,268
Norra Kalmar län	139	212	54	844	719	312	983	931	366
Blekinge län . .	407	358	227	3,025	1,789	1,251	3,432	2,147	1,478
Kristianstads län	1,454	2,085	1,057	1,871	1,456	732	3,325	3,541	1,789
Malmö	1,714	1,651	1,186	14,199	6,862	5,352	15,913	8,513	6.538
Lund	1,099	1,118	795	2,948	1,391	1,109	4,047	2,509	1,904
Landskrona . . .	389	315	185	1,675	716	495	2,064	1,031	680
Hälsingborg . . .	1,427	1,163	814	6,368	2,687	1,839	7,795	3,850	2,653
Ystad	348	304	168	809	449	311	1,157	753	479
Eslöf	823	708	569	1,144	656	555	1,967	1,364	1,124
Skurup	393	520	322	132	162	86	525	682	408
Hallands län . .	484	501	330	2,076	1,022	719	2,560	1,523	1,049
Göteb. o. Boh. län	373	562	217	946	757	418	1,319	1,319	635
Göteborg	816	1,002	583	19,355	13,305	9,455	20,171	14,307	10,038
Skaraborgs län .	289	294	144	200	171	84	489	465	228
Karlstad	252	374	169	958	985	628	1,210	1,359	797
Örebro län . . .	953	666	504	3,299	1,757	1,663	4,252	2,423	2,167
Västmanlands län	1,020	1,297	737	2,280	1,416	827	3,300	2,713	1,564
Kopparbergs län .	141	171	105	1,070	664	454	1,211	835	559
Gäfle stad och län	218	166	128	3,664	1,791	1,174	3,882	1,957	1,302
Sundsvall	48	60	28	2,974	1,541	1,133	3,022	1,601	1,161
Norrbottens län .	21	32	19	1,010	1,042	842	1,031	1,074	861
Tills. år 1910	**22,858**	**25,074**	**15,496**	**120,439**	**78,505**	**51,514**	**143,297**	**103,579**	**67,010**
» » 1909	14,892	18,114	10,753	111,369	66,434	41,291	126,261	84.548	52,044

[1]) Anstalten börjat sin verksamhet under år 1910 (se i öfrigt noten å sid. 38).

Öfversikt af Sveriges offentliga arbetsförmedling

å olika orter i riket vid början af år 1911.

Enligt uppgifter, inhämtade af Kommerskollegium.

Landsdel.	*Anstalter i verksamhet.*	*Anstalter planerade att börja år 1911.*	*Förslag framställda.*
Stockholms stad . . .	*Stockholm.*	—	—
Stockholms . . . län	—	—	Under utredning.
Uppsala . . . . . »	*Uppsala*, Enköping, Skutskär, Tierp.	—	—
Södermanlands . . »	—	*Eskilstuna*, Nyköping, Flen.	—
Östergötlands . . »	*Norrköping*, *Linköping*, Söderköping, Skeninge, Vadstena, Motala, Mjölby, Ödeshög, Åtvidaberg, Kisa, Ringarum, Ö. Husby, Finspong, Borensberg.	—	—
Jönköpings . . . »	*Jönköping*, Eksjö, Tranås, Hvetlanda, Värnamo, Gislaved.	—	—
Kronobergs . . . »	—	—	Under utredning
Kalmar . . . . . »	*Västervik.*	*Kalmar*, Oskarshamn, Borgholm, Mönsterås, Nybro, Torsås.	—
Gottlands . . . . »	—	—	—
Blekinge . . . . »	*Karlskrona*, Karlshamn.	—	—
Kristianstads . . »	*Kristianstad*, Simrishamn, Hässleholm, Ängelholm, Tomelilla, Ousby.	—	—
Malmöhus . . . . »	*Malmö*, *Lund*, *Landskrona*, *Hälsingborg*, *Ystad*, *Eslöf*, *Skurup*.	Trelleborg.	—
Hallands . . . . »	*Halmstad*, Falkenberg, Varberg, Kungsbacka.	—	—
Göteborgs o. Bohus »	*Göteborg*, *Uddevalla*, Strömstad, Lysekil, Kungälf.	—	—
Älfsborgs . . . . »	—	—	Under utredning.
Skaraborgs . . . »	*Skara.*	—	—
Värmlands . . . »	*Karlstad.*	—	Länsförmedling under utredning
Örebro . . . . . »	*Örebro.*	—	—
Västmanlands . . »	*Västerås.*	—	—
Kopparbergs . . . »	*Falun.*	Avesta, Mora, Leksand samt event. Ludvika.	—
Gäfleborgs . . . . »	*Gäfle*, Hudiksvall, Söderhamn, Storvik, Bollnäs, Ljusdal.	—	—
Västernorrlands . »	*Sundsvall.*	Härnösand, Örnsköldsvik, Sollefteå.	—
Jämtlands . . . . »	*Östersund.*	—	—
Västerbottens . . »	—	—	Under utredning.
Norrbottens . . . »	*Luleå*, Boden, Malmberget, Kiruna.	—	—

Till den å föregående sida meddelade tablån öfver arbetsförmedlingsfrågans läge å olika orter i riket vid början af år 1911 torde böra fogas följande kortfattade upplysningar.

Stockholms stad. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt sedan 1905. Verksamheten har hittills utöfvats allenast genom *ett* kontor, beläget på Norrmalm, men sedan stadsfullmäktige numera beviljat anslag till ett filialkontor på Södermalm, kommer detta att börja sin verksamhet snarast möjligt.

Stockholms län. Den af landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott gemensamt tillsatta kommittén för utredning af frågan om offentlig arbetsförmedlings inrättande för länet afgaf till 1909 års landsting förslag i ämnet. I detta förslag hemställde kommitterade, att landstinget måtte under förutsättning af dels bifall af stadsfullmäktige i Stockholm och dels vederbörligt bidrag af länets hushållningssällskap anordna en för Stockholms stad och län gemensam arbetsförmedling med Stockholms stads redan befintliga arbetsförmedlingsanstalt såsom hufvudkontor, och under förutsättning jämväl af bidrag från vederbörande kommuner, med afdelningskontor i Södertälje och Norrtälje allt under benämning af »Stockholms stads och läns arbetsförmedling». Förslaget blef emellertid af landstinget hänskjutet till hushållningssällskapet, enär landstinget ansåg, att hushållningssällskapet ensamt borde bestrida kostnaderna för anstalten i fråga. Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har för närvarande frågan under utredning.

Uppsala län. Uppsala stads och läns arbetsförmedling i verksamhet sedan 1908, till en början endast genom kontoret i Uppsala men sedan början af år 1910 äfven genom afdelningskontoren i Enköping, Skutskär och Tierp. Kostnaderna fördelas på landsting, hushållningssällskap och vederbörande kommuner.

Södermanlands län. På framställning af Konungens Befallningshafvande beslöt landstinget sistlidne år att från och med år 1911 upprätta en länsförmedling med hufvudkontor i Eskilstuna och afdelningskontor i Nyköping och Flen.

Östergötlands län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt i Norrköping sedan 1906. — Östergötlands läns arbetsförmedling, upprättad af landstinget, med hufvudkontor i Linköping samt filialkontor å olika platser inom länet (Söderköping, Skeninge, Vadstena, Motala, Mjölby, Ödeshög, Kisa, Åtvidaberg, Ringarum, Östra Husby, Finspong och Borensberg), började sin verksamhet under år 1908. Anstalten, som samarbetar med Norrköpingskontoret, där en särskild afdelning för förmedling af jordbruksarbetare under säsongtiden finnes inrättad, underhålles af landstinget med bidrag från de flesta kommuner, där kontor äro förlagda. — Hufvudkontoret i Linköping har under år 1910 börjat fungera såsom distriktskontor för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i Östergötlands, Jönköpings och Kalmar län.

Jönköpings län. Med anslag från landsting och hushållningssällskap samt stadsfullmäktige i Jönköping är en för länet gemensam arbetsförmedlingsanstalt under benämning »Jönköpings läns arbetsförmedling» i verksamhet sedan den 1 januari 1910. Hufvudkontor i Jönköping samt afdelningskontor tillsvidare i Eksjö, Tranås, Hvetlanda, Värnamo och Gislaved.

Kronobergs län. Sedan en af länets landsting och hushållningssällskap samt stadsfullmäktige i Växjö tidigare tillsatt kommitté till 1909 års landsting afgifvit utlåtande i ämnet, men härvid icke ansett sig böra tillstyrka inrättande af en offentlig arbetsförmedlingsanstalt för länet, förföll frågan för denna gång. Till följd af enskild motion till sistlidne års landsting beslöt emellertid landstinget att ånyo tillsätta en kommitté för frågans fullständiga utredning. Till denna kommitté skulle jämväl länets hushållningssällskap och stadsfullmäktige i Växjö utse vissa ledamöter.

Kalmar län. Inom norra landstingsområdet är en offentlig arbetsförmedlingsanstalt i verksamhet i Västervik sedan början af år 1910. Kostnaderna härför fördelas till lika delar mellan staden, länets landsting och hushållningssällskap samt National-

föreningen mot emigrationen. — Inom södra landstingsområdet har sistlidne års landsting beviljat Nationalföreningen mot emigrationen för år 1911 ett anslag af 2,250 kr. för utveckling af föreningens arbetsförmedlingsanstalt i Kalmar samt för upprättande af filialer i Oskarshamn, Borgholm, Mönsterås, Nybro och Torsås. Till betäckande af utgifterna för kontoren har jämväl beräknats bidrag från vederbörande kommuner, men har hittills endast Kalmar stad beslutat lämna begärdt bidrag.

Gottlands län. Den af 1909 års landsting tillsatta kommitté för förnyadt utredande af frågan om upprättande af en för Gottlands län afsedd offentlig arbetsförmedlingsanstalt, organiserad företrädesvis med hänsyn till angelägenheten af att tillgodose jordbrukets behof af arbetskraft, afgaf till 1910 års landsting förslag i ämnet af innehåll att landstinget skulle med bidrag från Visby stad, som jämväl förklarat sig villig att för ändamålet lämna ett årligt anslag af 500 kr., upprätta en länsförmedling med kontor i Visby. Förslaget blef emellertid ej af landstinget bifallet.

Blekinge län. Länsförmedling med hufvudkontor i Karlskrona och afdelningskontor i Karlshamn trädde under sistlidne år i verksamhet. Anstalten är upprättad af landstinget med bidrag af vederbörande kommuner.

Kristianstads län. Kristianstads läns arbetsförmedling trädde i verksamhet under januari 1908 med hufvudkontor i Kristianstad och afdelningskontor i Simrishamn, Ängelholm och Hässleholm samt från 1 april 1909 ytterligare afdelningskontor i Tomelilla och Ousby; därjämte äro ombud anställda å skilda orter inom länet.

Malmöhus län. Kommunala arbetsförmedlingsanstalter i Hälsingborg sedan 1902 samt i Malmö och Lund sedan 1905. Dessa erhålla emellertid numera bidrag af landstinget. — Med bidrag från landstinget hafva vidare under 1909 respektive kommuner beslutat inrätta offentliga arbetsförmedlingsanstalter i Ystad, Eslöf, Skurup, Landskrona och Trelleborg; af dessa har emellertid den sistnämnda ännu ej trädt i verksamhet. Till centralanstalt har bestämts den kommunala anstalten i Malmö, hvilken jämväl fungerar som distriktsanstalt för Skåne och Blekinge.

Hallands län. Länsarbetsförmedling med hufvudkontor i Halmstad och afdelningskontor i Falkenberg, Varberg och Kungsbacka jämte en del sockenombud trädde i verksamhet i början af år 1910. Anstalten är upprättad af landstinget med bidrag af vederbörande kommuner samt af Nationalföreningen emot emigrationen.

Göteborgs och Bohus län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt i Göteborg sedan 1902. — I enlighet med 1909 års landstings beslut trädde under förlidet år en länsförmedlingsanstalt i verksamhet med hufvudkontor i Uddevalla, filialkontor i Strömstad, Lysekil och Kungälf samt ombud å ett flertal orter inom länet.

Älfsborgs län. Den af 1909 års landsting tillsatta kommitté för utredning af arbetsförmedlingsfrågan afgaf till 1910 års landsting förslag i ämnet, hvari kommitterade hemställde, att landstinget måtte besluta inrätta en för länet gemensam arbetsförmedlingsanstalt med hufvudkontor i Borås och afdelningskontor i Vänersborg, Mellerud, Alingsås, Herrljunga, Skene och Ulricehamn. Landstinget beslöt emellertid dels att till nästa års lagtima landsting uppskjuta frågans afgörande, dels ock att uppdraga åt nuvarande kommittérade att taga i öfvervägande frågan om inrättande af afdelningskontor utaf anstalten, utom å de af kommittén föreslagna orterna, jämväl i Trollhättan och Svenljunga äfvensom att hos stadsfullmäktige i Borås och vederbörande kommunala myndigheter å de orter, där afdelningskontor föreslagits att förläggas, anhålla om yttranden, huruvida och i hvilken mån anslag från dessa kommuners sida kunde för ändamålet påräknas.

Skaraborgs län. Sedan en af hushållningssällskapet beslutad arbetsförmedlingsanstalt *för länet med kontor i Skara under år 1910 trädt i verksamhet, beslöt* samma års landsting att lämna understöd till densamma. Bidrag erhålles jämväl från Skara stad.

Värmlands län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt i Karlstad sedan 1906 — I anledning af förslag utaf enskilda motionärer beslöt 1910 års landsting att upp-

rätta en offentlig arbetsförmedlingsanstalt för länet med hufvudkontor i Karlstad samt afdelningskontor i Kristinehamn och Arvika jämte ortsombud å ett flertal orter under förutsättning af bidrag från hushållningssällskapet samt vederbörande kommuner. Som emellertid hushållningssällskapet vägrat lämna begärdt bidrag, har anstalten icke kommit till stånd. Möjligt är dock att landstinget ensamt kommer att realisera kommitterades förslag.

Örebro län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt i Örebro i verksamhet sedan 1 mars 1909. — Sedan denna anstalt under år 1910 för sin verksamhet erhållit understöd af landstinget, beslöt detta års landsting att, med bidrag af länets hushållningssällskap samt Örebro stad, från och med år 1911 upprätta en länsförmedling med hufvudkontor i Örebro och lämpligt antal filialer inom länet. Den kommunala anstalten i Örebro skulle härvid uppgå i länsförmedlingen. Örebro stad har beslutat lämna begärdt bidrag; hushållningssällskapet däremot har vägrat lämna sin medverkan.

Västmanlands län. En offentlig arbetsförmedlingsanstalt började sin verksamhet i Västerås under november 1909. Kostnaderna härför bestridas gemensamt af landstinget och Västerås stad. Åtgärder hafva vidtagits för upprättande af filialkontor å skilda orter inom länet, men har något sådant ännu icke kommit till stånd.

Kopparbergs län. På förslag af de utaf landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott särskildt utsedde kommitterade beslöt 1909 års landsting inrätta en offentlig arbetsförmedlingsanstalt i länet med hufvudkontor i Falun och 5 filialkontor (Borlänge, Ludvika, Avesta, Järna och Mora) under förutsättning af bidrag från hushållningssällskapet och vederbörande kommuner. Under år 1910 har kontoret i Falun börjat sin verksamhet; enligt styrelsens beslut skola i början af år 1911 filialkontor tillsvidare öppnas i Avesta, Mora och Leksand samt eventuellt i Ludvika.

Gäfleborgs län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt i Gäfle sedan 1907. — På förslag af de utaf 1908 års landsting särskildt utsedde kommitterade beslöt 1909 års landsting tillsätta en kommitté med uppdrag *dels* att inrätta en provisorisk arbetsförmedlingsanstalt på lämplig ort inom länet, eventuellt gemensamt med arbetsförmedlingsanstalten i Gäfle, i fall detta ansåges fördelaktigare, och hinder från Gäfle stads sida icke mötte, *dels och* att eventuellt till nästa års landsting inkomma med förslag angående inrättande af en fast arbetsförmedlingsanstalt i länet. Sedan stadsfullmäktige i Gäfle lämnat bifall till framställdt förslag om samarbete med länsanstalten, har en dylik provisorisk anstalt varit i verksamhet under år 1910 med hufvudkontor förlagdt till den kommunala anstalten i Gäfle samt ortsombud anställda i Storvik, Bollnäs, Söderhamn, Ljusdal och Hudiksvall. En liknande provisorisk anordning har af vederbörande jämväl beslutats för år 1911.

Västernorrlands län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt i Sundsvall sedan 1906. — Sedan en af 1909 års landsting särskildt tillsatt kommitté afgifvit förslag i ämnet af innehåll att landsting och hushållningssällskap gemensamt skulle med bidrag af vederbörande kommuner upprätta en länsförmedling med hufvudkontoret förlagdt till den redan förefintliga anstalten i Sundsvall samt med filialkontor i Härnösand, Örnsköldsvik och Sollefteå jämte ett flertal ombud, har 1910 års landsting bifallit kommitterades förslag. Hushållningssällskapet har ännu icke behandlat frågan, men har dess förvaltningsutskott beslutat tillstyrka det afgifna förslaget. Ifrågavarande kommuner hafva ännu icke beslutat i ärendet.

Jämtlands län. På förslag af den utaf 1908 års landsting i förening med länets hushållningssällskap och stadsfullmäktige i Östersund tillsatta kommittén för utredning af frågan rörande offentlig arbetsförmedling inom länet beslöt sistlidne års landsting under förutsättning af bidrag från hushållningssällskap och Östersunds stad att under år 1911 upprätta en länsförmedling med hufvudkontor i Östersund samt tillsvidare eventuellt ombud i Ragunda, Strömsund och Sveg.

Västerbottens län. Den af 1909 års landsting i förening med länets hushållningssällskap tillsatta kommitté för utredande af frågan om inrättande af en arbetsförmedlingsanstalt för länet afgaf till sistlidne års landsting förslag i ämnet, hvarvid kommitterade hemställde att landstinget med bidrag från hushållningssällskap och vederbörande kommuner måtte besluta att upprätta en länsförmedling med säte i Umeå. Som besked emellertid ej förelåg från hushållningssällskapet och nämnda kommuner, huruvida dessa voro villiga lämna ifrågasatt bidrag, återremitterades ärendet till kommitterade för vinnande af utredning härom.

Norrbottens län. Länsförmedling i verksamhet sedan början af år 1909 med hufvudkontor i Luleå samt ombud i Boden, Malmberget och Kiruna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

December månad år 1910.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för verksamheten vid hvar och en af de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i riket, lämnas här en sammanfattande framställning af de viktigaste resultaten under december månad.

I efterföljande tablåer hafva angifvits de olika nu förefintliga offentliga anstalterna, bland hvilka följande äro afsedda för resp. länsområden: Uppsala läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Uppsala och 3 lokalkontor, Östergötlands läns arbetsförmedling med, förutom hufvudkontor i Linköping, afdelningskontor å 12 viktigare platser inom landstingsområdet, Jönköpings läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Jönköping och 5 afdelningskontor, Norra Kalmar läns arbetsförmedling med kontor i Västervik, Blekinge läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Karlskrona och afdelningskontor i Karlshamn, Kristianstads läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Kristianstad och afdelningskontor å 5 andra orter i länet, Hallands läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Halmstad och 3 lokalkontor, Göteborgs och Bohus läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Uddevalla och 3 lokalkontor, Skaraborgs läns [1]) arbetsförmedling med kontor i Skara, Örebro läns arbetsförmedling med kontor i Örebro, Västmanlands läns arbetsförmedling med kontor i Västerås, Kopparbergs läns arbetsförmedling med kontor i Falun, Gäfle stads och läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Gäfle och ortsombud å 5 orter i länet samt Norrbottens läns arbetsförmedling med hufvudkontor i Luleå och afdelningskontor i Boden, Malmberget och Kiruna. — Kontoret i Malmö fungerar som distriktsanstalt för samtliga anstalter i Malmöhus, Kristianstads och Blekinge län.

Vid de under december månad verksamma anstalterna gjordes tillhopa 7,936 ansökningar om arbete (8,212 under december 1909), hvaraf 5,088 af män (5,852 föreg. år) och 2,848 af kvinnor (2,360 föreg. år). Samtidigt anmäldes 5,571 lediga platser (6,187 föreg. år), nämligen 2,313 för män (2,948 föreg. år) och 3,258 för kvinnor (3,239 föreg. år). Hela antalet tillsatta platser uppgick till 3,824 (3,866 föreg. år), af hvilka 1,903 besattes med män (2,369 föreg. år) och 1,921 med kvinnor (1,497 föreg. år).

[1]) Anstalten började sin verksamhet i juni 1910. Den har emellertid icke till Kungl. Kommerskollegium insändt några statistiska uppgifter öfver verksamheten förrän för december månad. Anstalten har dock meddelat, att under tiden juli—november 1910 gjordes 431 ansökningar om arbete (316 af män och 115 af kvinnor), anmäldes 464 lediga platser (289 för män och 175 för kvinnor), hvaraf tillsattes 208 (152 med män och 56 med kvinnor).

Öfversikt af verksamheten under *december* månad år 1910.

December:	*Manliga afdeln.* Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	*Kvinnliga afdeln.* Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	*Tillsammans.* Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,108	550	483	789	912	567	1,897	1,462	1,050
Uppsala län	147	70	55	93	76	64	240	146	119
Östergötlands län	336	121	73	118	142	63	454	263	136
Norrköping	410	166	127	173	211	108	583	377	235
Jönköpings län	137	36	14	83	91	47	220	127	61
Norra Kalmar län	40	24	7	9	12	5	49	36	12
Blekinge län	51	21	12	68	70	37	119	91	49
Kristianstads län	115	81	47	57	79	32	172	160	79
Malmö	617	178	174	374	377	250	991	555	424
Lund	130	66	59	39	30	20	169	96	79
Landskrona	110	28	21	49	33	13	159	61	34
Hälsingborg	286	68	54	114	104	59	400	172	113
Ystad	40	8	8	30	17	11	70	25	19
Eslöf	72	39	29	27	38	24	99	77	53
Skurup	19	15	14	3	9	3	22	24	17
Hallands län	109	60	41	52	51	33	161	111	74
Göteb. o. Bohus län	85	49	39	22	67	15	107	116	54
Göteborg	647	449	414	368	574	337	1,015	1,023	751
Skaraborgs län	30	10	5	28	31	15	58	41	20
Karlstad	23	12	8	15	24	14	38	36	22
Örebro län	194	58	58	96	61	53	290	119	111
Västmanlands län	121	67	55	73	55	40	194	122	95
Kopparbergs län	79	21	15	48	40	27	127	61	42
Gäfle stad o. län	90	38	29	35	35	18	125	73	47
Sundsvall	65	45	42	49	47	27	114	92	69
Norrbottens län	27	33	20	36	72	39	63	105	59
Tillsammans dec. 1910	5,088	2,313	1,903	2,848	3,258	1,921	7,936	5,571	3,824
» » 1909	5,852	2,948	2,369	2,360	3,239	1,497	8,212	6,187	3,866
» nov. 1910	7,451	3,701	2,964	4,617	4,461	2,523	12,068	8,162	5,487

På 100 *lediga platser* kommo:

December:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	201	87	130	88	62	72
Uppsala län	210	122	164	79	84	82
Östergötlands län	278	83	173	60	44	52
Norrköping	247	82	155	77	51	62
Jönköpings län	381	91	173	39	52	48
Norra Kalmar län	167	75	136	29	42	33
Blekinge län	243	97	181	57	53	54
Kristianstads län	142	72	108	58	41	49
Malmö	347	99	179	98	66	76
Lund	197	130	176	89	67	82
Landskrona	393	148	261	75	39	56
Hälsingborg	421	110	233	79	57	66
Ystad	500	176	280	100	65	76
Eslöf	185	71	129	74	63	69
Skurup	127	33	92	93	33	71
Hallands län	182	102	145	68	65	67
Göteb. o. Bohus l.	173	33	92	80	22	47
Göteborg	144	64	99	92	59	73
Skaraborgs län	300	90	141	50	48	49
Karlstad	192	63	106	67	58	61
Örebro län	334	157	244	100	87	93
Västmanlands län	181	133	159	82	73	78
Kopparbergs län	376	120	208	71	68	69
Gäfle stad och län	237	100	171	76	51	64
Sundsvall	144	104	124	93	57	75
Norrbottens län	82	50	60	61	54	56
Tillsammans dec. 1910	220	87	142	82	59	69
» » 1909	199	73	133	80	46	62
» nov. 1910	201	103	148	80	57	67

Tillsatta platser under januari—december 1910.

	Jan.	Febr.	Mars	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa jan.—dec. 1910.
Stockholm	747	909	967	1,345	1,384	1,242	1,211	1,494	1,737	1,974	1,345	1,050	**15,405**
Uppsala län	109	113	150	306	189	154	100	476	413	560	238	119	**2,927**
Östergötlands län	202	283	418	476	296	339	341	851	903	764	244	136	**5,253**
Norrköping	221	250	316	389	318	316	294	467	594	641	336	235	**4,377**
Jönköpings län	—	42	91	134	103	98	112	178	189	159	101	61	**1,268**
Norra Kalmar län	—	—	32	40	36	43	27	29	45	52	50	12	**366**
Blekinge län	103	106	114	128	102	100	120	137	204	195	120	49	**1,478**
Kristianstads län	67	72	156	165	95	106	116	170	205	384	174	79	**1,789**
Malmö	208	383	466	640	483	562	433	686	826	895	582	424	**6,538**
Lund	90	111	145	157	146	144	134	236	239	284	139	79	**1,904**
Landskrona	—	—	37	86	57	39	59	118	77	120	53	34	**680**
Hälsingborg	140	188	254	274	218	213	195	242	282	323	211	113	**2,653**
Ystad	20	28	53	36	36	43	41	51	49	62	41	19	**479**
Eslöf	34	37	58	85	57	113	122	130	125	208	102	53	**1,124**
Skurup	12	16	33	25	29	22	41	54	51	65	43	17	**408**
Hallands län	—	73	87	55	78	83	84	121	154	156	84	74	**1,049**
Göteb. o. Bohus l.	—	—	—	36	55	54	58	67	109	101	101	54	**635**
Göteborg	526	630	809	944	905	791	637	848	1,106	1,274	817	751	**10,068**
Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	38	50	37	49	34	20	**228**
Karlstad	55	46	95	104	49	63	63	54	100	101	45	22	**797**
Örebro län	102	118	144	224	156	123	193	249	255	301	191	111	**2,167**
Västmanlands län	77	73	112	132	74	101	223	132	160	209	176	95	**1,564**
Kopparbergs län	—	—	—	—	40	52	63	73	114	115	60	42	**559**
Gäfle stad o. län	127	109	114	145	141	62	71	110	155	131	90	47	**1,302**
Sundsvall	143	140	121	99	76	47	112	61	63	111	119	69	**1,161**
Norrbottens län	102	52	58	67	91	35	50	64	100	108	75	59	**861**
S:a för jan.—dec. 1910	**3,085**	**3,779**	**4,880**	**6,092**	**5,214**	**4,945**	**4,938**	**7,148**	**8,292**	**9,342**	**5,521**	**3,824**	**67,010**
» » » 1909	2,992	3,309	3,962	4,532	4,270	3,929	3,984	3,060	6,190	7,172	4,778	3,866	**52,044**
Däraf till jordbruk och skogshushållning m. m. 1910	400	599	905	1,309	824	936	1,224	2,387	2,152	3,055	1,239	466	**15,496**
Däraf till jordbruk och skogshushållning m. m. 1909	382	475	546	797	683	716	860	1,028	1,507	2,092	1,124	543	**10,753**

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Dessa lämna äfven uppgifter om den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *olika yrkesgrenar*. Inom det manliga arbetet kommo de flesta tillsatta platserna på grofarbetet (598) samt jordbruk och skogshushållning (415); därefter följde landtransporten (287), byggnadsverksamheten (169), butiks- och magasinspersonal (99), vattentransporten (76) samt metall- och maskinindustrien (74). Flertalet tillsatta platser för kvinnor förekommo inom det husliga arbetet (1,595), hotell-, kafé- och restaurantrörelsen (124) samt jordbruket (51).

Beträffande frågan, i hvad mån den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet berör *näringslifvets olika hufvudgrupper*, hänvisas i öfrigt till tablån å nästföljande sida (jfr därjämte efterföljande tabeller).

Öfversikt af verksamheten för hufvudgrupper af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
December:									
Jordbruk o. skogshushållning	935	631	415	96	245	51	**1,031**	**876**	**466**
Grufdrift och malmförädling	13	5	5	—	—	—	**13**	**5**	**5**
Industri o. handtverk m. m. .	1,776	431	349	191	148	63	**1,967**	**579**	**412**
Handel och samfärdsel . . .	998	593	500	367	414	200	**1,365**	**1,007**	**700**
Husligt arbete	2	—	—	2,105	2,425	1,595	**2,107**	**2,425**	**1,595**
Allmän o. litterär verksamhet	12	38	36	22	16	6	**34**	**54**	**42**
Öfriga slag af arbete	1,352	615	598	67	10	6	**1,419**	**625**	**604**
Samtliga yrkesgrenar	**5,088**	**2,313**	**1,903**	**2,848**	**3,258**	**1,921**	**7,936**	**5,571**	**3,824**

På 100 *lediga platser* kommo:[1])

December:	*Arbetsansökningar.*			*Tillsatta platser.*		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	**148**	39	**118**	66	21	**53**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	412	129	**340**	81	43	**71**
Handel och samfärdsel	168	89	**136**	84	48	**70**
Husligt arbete	—	87	**87**	—	66	**66**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	220	—	**227**	97	—	**97**
Samtliga yrkesgrenar	**220**	**87**	**142**	**82**	**59**	**69**

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under december 409 platser, hvaraf 309 manliga och 100 kvinnliga; motsvarande tal för föregående år voro 519, 449 och 70 (se tab. sid. 50).

Med afseende å dessa uppgifter är att märka, att vid samtliga länsanstalter — Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Norra Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gäfle stads och läns samt Norrbottens läns — redovisas alla inom resp. län tillsatta platser såsom förefintliga inom orten.

Såsom af här anförda siffror framgår hafva ansökningarna om arbete inom stadsmannanäringarna äfven under nu ifrågavarande månad varit relativt långt talrikare än ansökningarna om arbete inom landtarbetet. Relativt taget, har emellertid tillgången på arbetskraft till jordbruket under december månad, särskildt hvad

[1]) Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Antalet platser, som under *december* månad tillsatts utom resp. orter.

December:	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans år 1910.	Tillsammans år 1909.
Stockholm	56	25	**81**	86
Uppsala län	3	3	**6**	3
Östergötlands län	—	3	**3**	11
Norrköping	51	16	**67**	85
Jönköpings län	1	2	**3**	—
Norra Kalmar län	—	—	—	—
Blekinge län	—	—	—	10
Kristianstads län	9	1	**10**	7
Malmö	47	14	**61**	83
Lund	9	1	**10**	44
Landskrona	6	2	**8**	—
Hälsingborg	33	2	**35**	44
Ystad	6	4	**10**	9
Eslöf	11	1	**12**	41
Skurup	14	2	**16**	14
Hallands län	—	1	**1**	—
Göteb. o. Bohus län	2	—	**2**	—
Göteborg	35	7	**42**	57
Skaraborgs län	—	—	—	—
Karlstad	—	3	**3**	6
Örebro län	24	11	**35**	11
Västmanlands län	—	—	—	—
Kopparbergs län	—	—	—	—
Gäfle stad och län	1	—	**1**	2
Sundsvall	1	2	**3**	6
Norrbottens län	—	—	—	—
Tillsammans dec. 1910	**309**	**100**	**409**	**519**
» » 1909	449	70	519	—
» nov. 1910	752	261	1,013	—

den manliga afdelningen beträffar, varit ganska stor och större än hvad som hittills kunnat konstateras vid den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet.

På 100 *lediga platser* kommo:

Ansökningar om arbete.

	Jordbruket m. m.			*Öfriga näringsgrenar.*			*Tillsammans.*		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
December 1909	109	21	*82*	231	179	*144*	199	73	**133**
Januari 1910	119	37	*99*	511	106	*236*	374	101	**211**
Februari »	88	28	*74*	361	103	*203*	255	95	**172**
Mars »	81	25	*69*	277	82	*146*	193	77	**128**
April »	77	32	*67*	233	77	*126*	167	72	**113**
Maj »	92	38	*77*	192	82	*127*	164	78	**118**
Juni »	85	35	*71*	220	96	*153*	181	89	**136**
Juli »	90	36	*78*	200	102	*146*	158	94	**129**
Augusti »	90	41	*80*	162	82	*113*	125	78	**103**
September »	76	38	*68*	153	79	*103*	115	75	**93**
Oktober »	83	38	*72*	192	88	*120*	131	81	**104**
November »	121	45	*104*	257	110	*162*	201	103	**148**
December »	148	39	*118*	245	91	*147*	220	87	**142**

Tillsatta platser.

	Jordbruket m. m.			*Öfriga näringsgrenar.*			*Tillsammans.*		
	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
December 1909	65	10	*48*	86	51	*66*	80	46	**62**
Januari 1910	45	17	*38*	83	47	*59*	69	45	**55**
Februari »	41	17	*36*	82	47	*60*	66	43	**55**
Mars »	46	21	*40*	75	43	*53*	63	41	**50**
April »	56	30	*50*	74	46	*55*	66	45	**54**
Maj »	61	31	*53*	74	54	*62*	70	52	**61**
Juni »	66	40	*59*	78	53	*64*	74	52	**63**
Juli »	62	31	*55*	73	49	*60*	69	47	**59**
Augusti »	62	26	*56*	73	44	*56*	67	42	**56**
September »	58	28	*51*	78	48	*57*	68	45	**56**
Oktober »	69	29	*60*	80	56	*63*	74	52	**62**
November »	71	31	*62*	86	60	*69*	80	57	**67**
December »	66	21	*53*	88	62	*72*	82	59	**69**

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig och försämrad i jämförelse med motsvarande tid föregående år. Stor arbetslöshet är rådande. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången inom det husliga arbetet god. Brist å fabriksarbeterskor.

Uppsala län. Arbetstillgången har som vanligt vid denna tid af året varit ringa. Äfven till jordbruket har arbetstillgången varit dålig.

Östergötlands län. Arbetstillgången å manliga afdelningen har under den gångna månaden ytterligare försämrats; jämfördt med samma tid föregående år har efterfrågan om arbete varit större, särskildt inom grupperna jordbruk, skogshushållning och grofarbete. — Å kvinnliga afdelningen har efterfrågan å mjölkjungfrur varit större än tillgången.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge har under den gångna månaden ytterligare försämrats. Äfven till jordbruket finnes öfverflöd på arbetskraft. Arbetslöshet förekommer redan i afsevärd grad, hufvudsakligast inom byggnadsfacken, och torde komma att ytterligare ökas. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under denna månad varit den sämsta sedan anstalten började sin verksamhet. Arbetsbrist råder inom alla yrken, äfven inom jord- och skogsbruk, i det senare fallet till stor del beroende på den blida väderleken, som ej möjliggör något skogsarbete. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Norra Kalmar län. Arbetstillgången har under den gångna månaden varit ytterst ringa.

Blekinge län. Såväl efterfrågan som tillgång å arbetskraft har under december *månad varit betydligt mindre än under närmast föregående månad. Arbetsmarknadens* läge kan dock ej betecknas som särskildt dåligt.

Kristianstads län. Under den gångna månaden har arbetsmarknaden varit mindre god. Arbetslöshet förekommer inom de flesta yrken.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge kan betecknas som dåligt. Arbetstillgången såväl inom staden som till landet ytterst ringa. Stor arbetslöshet är rådande. — Å kvinnliga afdelningen har varit riklig tillgång på arbete.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig, särskildt för jordbruksarbetare. Vid af staden anordnadt nödhjälpsarbete (stenskärfning) hafva 9 grofarbetare erhållit anställning — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra.

Landskrona. Arbetstillgången har under månaden varit ytterst ringa. Stor arbetslöshet är rådande, särskildt inom byggnadsfacken.

Hälsingborg. Å manliga afdelningen har efterfrågan på arbetskraft varit ytterst ringa såväl inom staden som till jordbruket. Den största arbetslösheten förekommer inom byggnads- och grofarbetarefacken. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Ystad. Arbetstillgången har för byggnadssnickare, målare och grofarbetare varit mindre god, för murare och handtlangare något bättre. Utearbeten o. d. vid byggnadsföretag hafva obehindradt kunnat fortgå till följd af den blida väderleken, hvadan arbetslösheten ännu icke fått så stor omfattning. Arbetsmarknadens läge bättre än under motsvarande tid föregående år.

Eslöf. Arbetsmarknadens läge mindre godt och i det närmaste lika med föregående månad. Genom tillfälliga arbeten inom staden hafva en del arbetare erhållit sysselsättning, hvarför någon större arbetslöshet ännu icke är rådande. Efterfrågan å arbetskraft till jordbruket har i fråga om såväl manlig som kvinnlig varit ovanligt ringa.

Skurup. Arbetsmarknadens läge kan betecknas som dåligt. Såväl tillgång som efterfrågan på arbetskraft har varit ringa.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under december månad varit ytterst ringa. Arbetslösheten har under månaden ökats, särskildt i Halmstad. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra. Brist på mjölkjungfrur.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under den gångna månaden varit ytterst ringa inom samtliga grupper. Antalet arbetsansökningar har betydligt öfverstigit antalet lediga platser, särskildt inom byggnadsfacket. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången å arbetskraft i det närmaste motsvarat efterfrågan, utom i fråga om mjölkjungfrur samt yngre flickor till textilindustrin. Någon större arbetsbrist synes ännu icke vara rådande.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge kan betecknas som dåligt och mycket tryckt på de flesta områden. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit särdeles god, isynnerhet för tjänsteflickor till landt- och stadshushåll.

Skaraborgs län. Arbetstillgången har under den gångna månaden varit ringa.

Karlstad. Arbetsmarknadens läge kan betecknas som dåligt. Till följd af den blida väderleken har dock en del arbeten kunnat fortgå, hvadan arbetslösheten ännu icke tagit så stor omfattning.

Örebro län. Under december månad har arbetstillgången å både manliga och kvinnliga afdelningen varit god och betydligt bättre än under samma månad i fjol. Dock befarar man nu dåliga konjunkturer och däraf förorsakad arbetsbrist för manliga arbetare.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden har under den gångna månaden varit dålig, närmast till följd däraf, att diverse gräfningsarbeten upphört; till följd af den blida väderleken har ej heller något skogsarbete kunnat påbörjas.

Kopparbergs län. Å manliga afdelningen har arbetstillgången liksom under föregående månad varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången ringa inom nästan alla fack utom inom stufverirörelsen, där en del arbetslösa erhållit arbete. Någon större arbetslöshet är ännu icke rådande. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra.

Sundsvall. Å manliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god, beroende dels på den sena sjöfarten, dels på snöfall i början af månaden, hvarigenom många arbetslösa erhöllo sysselsättning. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänarinnor.

Norrbottens län. Arbetstillgången har varit mindre än under föregående månad, men betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Inom samtliga industrigrenar. — Fabriksarbeterskor, hushållerskor, städerskor.	Mjölkjungfrur, ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Inom byggnadsindustriens olika fack samt handels- och grofarbetare.	—
Östergötlands län.	
Befallningsmän, rättare, ogifta stall- och arbetsdrängar, daglönare, byggnadssnickare, charkuteriarbetare, bokhållare, maskinister, eldare, sjömän, grofarbetare m. fl.	*Mjölkjungfrur, ensamjungfrur.*
Norrköping.	
Jordbruks- och trädgårdsarbetare, järn-, brädgårds- och byggnadsarbetare, målare, typografer, eldare, åkeriarbetare, sjömän, grofarbetare, f. d. militärer.	Springpojkar. — Ensamjungfrur, hus- och barnjungfrur, mjölkerskor.
Jönköpings län.	
Inom alla grupper å manl. afdelningen med undantag för gifta ladugårdsskötare och statkarlar.	Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur.
Norra Kalmar län.	
Byggnadssnickare, butikspersonal, industri- och grofarbetare.	Jordbruksarbetare, plåtslagare. — Dugliga ensamjungfrur.
Blekinge län.	
Transport- och grofarbetare.	Gifta drängar. — Mjölkjungfrur.
Kristianstads län.	
Daglönare, murare, kuskar, järnarbetare, grofarbetare. — Yngre ensamjungfrur, butiksbiträden, serveringsflickor, passgummor.	*Mjölkjungfrur kokerskor.*

Malmö.

Inom alla manliga yrken och fack. — Kontors- och butikspersonal, textil- och beklädnadsarbetare, kontorsstäderskor och hjälpkvinnor.	Jungfrur till landet, dugliga hus- och barnjungfrur.

Lund.

Jordbruksarbetare, byggnadsarbetare, grofarbetare, f. d. militärer.	Mjölkjungfrur, passgummor.

Landskrona.

Jordbruksarbetare, byggnadsarbetare, kontorsbiträden, handels-, fabriks- och grofarbetare. — Upppasserskor, tvätt- och rengöringskvinnor.	Mjölkjungfrur.

Hälsingborg.

Jordbruks-, järn-, metall-, byggnads-, fabriks-, transport-, handels- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, springflickor, kontorsstäderskor.	Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur.

Ystad.

Murare, byggnadssnickare, målare, grofarbetare m. fl.	Tjänarinnor till såväl staden som landet.

Eslöf.

Grof- och jordbruksarbetare.	Tjänarinnor till landet.

Skurup.

——	Kvinnliga tjänare alla slag.

Hallands län.

Inom nästan alla manl. yrken och fack.	Gifta jordbruksarbetare, skogsarbetare. — Mjölkjungfrur.

Göteborgs och Bohus län.

Inom nästan alla manliga yrken och fack. Butikspersonal.	Torpare, gifta statdrängar. — Mjölkjungfrur.

Göteborg.

Jordbruksarbetare, järnarbetare, murare, snickare, timmermän, målare, bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, kuskar, sjöfolk, grofarbetare. — Butiks- och lagerpersonal, serveringsflickor, städerskor, hushållerskor.	Mjölkerskor.

Skaraborgs län.

Ogifta drängar, järnsvarfvare, charkuteriarbetare. kontorist, magasinspersonal.	Jungfrur till landet.

Karlstad.

Byggnadssnickare, springpojkar, grofarbetare.	——

Örebro län.

Inom alla yrken och fack.	Jordbruksarbetare.

Västmanlands län.

Inom alla grupper med undantag af jordbruket.	Tjänarinnor till landet.

Kopparbergs län.

Gifta jordbruksarbetare, grufarbetare, metallarbetare, sågverksarbetare, maskinister, eldare, grofarbetare.	Mjölkjungfrur.

Gäfle stad och län.

Inom nästan alla manliga yrken och fack. — Yngre tjänsteflickor.	——

Sundsvall.

——	Tjänarinnor alla slag.

Norrbottens län.

Eldare, handelsbiträden, kuskar, grofarbetare m. fl. — Butiksbiträden.	Timmermän. — Kunniga tjänarinnor.

Sveriges offentliga arbets-

Antalet *tillsatta platser*

Yrkesgrupper.	Stockholm.	Uppsala län.	Östergötlands län.	Norrköping.	Jönköpings län.	Norra Kalmar län.	Blekinge län.	Kristianstads län.	Malmö.	Lund.	Landskrona.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	47	46	44	27	4	3	6	50	46	10	11
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B Metall- och maskinindustri .	21	—	—	15	6	—	—	—	5	1	—
C Trävaruindustri	17	—	3	5	1	—	—	—	5	1	2
D Byggnadsverksamhet	53	3	11	5	—	—	4	—	14	6	—
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—
F Textilindustri	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	5	—	—	2	1	—	2	—	19	—	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	5	1	—	2	1	—	1	1	10	—	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	5	1	—	—	—	—	—	—	15	—	—
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	3	—	—	3	1	—	—	—	1	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	57	4	3	3	2	1	1	—	17	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	38	2	3	12	5	1	6	6	12	—	1
D Landtransport	121	3	4	28	—	—	5	1	36	2	3
E Vattentransport	19	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	6	—	7	7	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	490	55	52	82	39	3	22	17	196	19	11
VI. Allmän och litterär verksamhet	34	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	124	3	8	31	—	4	1	4	56	39	5
Summa	**1,050**	**119**	**136**	**235**	**61**	**12**	**49**	**79**	**424**	**79**	**34**
Däraf manliga .	483	55	73	127	14	7	12	47	174	59	21
» kvinnliga	567	64	63	108	47	5	37	32	250	20	13

förmedling *december* 1910.

inom olika *yrkesgrupper*.

Hälsingborg.	Ystad.	Eslöf.	Skurup.	Hallands län.	Göteborgs och Bohus län.	Göteborg.	Skaraborgs län.	Karlstad.	Örebro län.	Västmanlands län.	Kopparbergs län.	Gäfle stad o. län	Sundsvall.	Norrbottens län	Summa	
															år 1910.	år 1909.
22	9	9	17	33	13	10	9	1	20	25	2	—	2	—	466	549
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	5	—
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4	28
2	1	—	—	1	—	16	—	—	1	3	—	2	—	—	74	46
—	—	—	—	1	—	15	—	—	2	—	—	—	—	—	52	29
10	—	2	—	5	7	35	—	—	2	1	5	1	—	5	169	180
—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	18
1	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	1	1	—	—	27	18
—	—	1	—	3	—	3	—	1	2	4	—	—	—	—	35	32
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5
—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	4	3
—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3
—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	28	25
—	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	13	9
6	—	—	—	—	—	34	—	1	2	2	—	—	—	—	135	85
3	4	3	—	3	—	11	—	1	3	2	8	3	1	9	137	90
4	2	—	—	1	1	80	—	1	12	3	4	2	3	2	318	275
8	—	—	—	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	—	76	95
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	21	6
49	3	19	—	24	13	313	10	12	43	35	16	15	26	31	1,595	1,261
2	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	42	118
6	—	17	—	2	17	167	—	5	23	15	5	23	37	12	604	993
113	**19**	**53**	**17**	**74**	**54**	**751**	**20**	**22**	**111**	**95**	**42**	**47**	**69**	**59**	**3,824**	**3,866**
54	8	29	14	41	39	414	5	8	58	55	15	29	42	20	1,903	2,369
59	11	24	3	33	15	337	15	14	53	40	27	18	27	39	1,921	1.497

Sveriges offentliga arbets-

Antalet *tillsatta platser* inom

Specialiteter.	Stockholm.	Uppsala län.	Östergötlands län.	Norrköping.	Jönköpings län.	Norra Kalmar län.	Blekinge län.	Kristianstads län.	Malmö.	Lund.	Landskrona.
Jordbruks- och trädgårdsarbetare	18	39	31	23	3	2	4	39	42	10	11
Gips- och cementarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tegelbruksarbetare	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gjutare och formare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bleck- och plåtslagare	3	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—
Kopparslagare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Smeder och hofslagare	9	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Verktygsarbetare	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Filare och bänkarbetare	1	—	—	5	3	—	—	—	—	—	—
Maskinarbetare	5	—	—	7	2	—	—	—	—	—	—
D:o handtlangare	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
Sågverks- och brädgårdsarbetare	14	—	3	2	1	—	—	—	—	—	—
Maskin- och modellsnickare	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	3	—	—	3	—	—	—	—	4	—	2
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	6	1	11	5	—	—	1	—	3	—	—
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
Murare	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Murarbetsmän och tegelbärare	22	—	—	—	—	—	3	—	1	6	—
Byggnadssnickare och timmermän	15	2	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Måleriarbetare	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Kvarnarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Bageri- och konditoriarbetare	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eldare	3	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Fabriksarbetare, ej spec.	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	5	2	—	—	2	—	—	—	1	—	—
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	14	2	—	1	—	—	—	—	6	—	—
Springpojkar	68	2	1	21	—	—	1	—	30	2	3
Varuutkörare	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Kuskar och åkeriarbetare	11	1	2	1	—	—	1	—	2	—	—
Kaptener, styrmän, sjömän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maskinister, eldare, kollämpare	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Stufveriarbetare	19	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—

förmedling *december* 1910.

visa *yrkesspecialiteter:* a) manliga.

Hälsingborg.	Ystad.	Eslöf.	Skurup.	Hallands län.	Göteborgs och Bohus län.	Göteborg.	Skaraborgs län.	Karlstad.	Örebro län.	Västmanlands län.	Kopparbergs län.	Gäfle stad och län.	Sundsvall.	Norrbottens län.	Summa	
															år 1910.	år 1909.
19	5	7	14	14	7	9	2	—	12	16	—	—	2	—	329	406
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	12	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	16	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
—	—	—	—	—	—	5	—	—	1	—	—	1	—	—	16	10
—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	19	6
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	4	7
—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	32	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	10
4	—	—	—	4	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	39	57
—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5
—	—	—	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9
4	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	38	35
2	—	2	—	—	1	25	—	—	2	—	2	—	—	4	59	52
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	7	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	4	2
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	9	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4
1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	12	10
3	—	—	—	—	—	28	—	—	2	2	—	—	—	—	58	26
2	—	—	—	—	1	65	—	1	1	—	—	2	2	2	204	173
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	9	8
—	—	—	—	—	—	9	—	—	7	1	1	—	—	—	36	32
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
8	—	—	—	—	—	38	—	—	—	—	—	—	—	—	69	88

Sveriges offentliga arbetsförmedling *december* 1910.

Antalet *tillsatta platser* inom vissa *yrkesspecialiteter:* b) kvinnliga.

Specialiteter.	Stockholm.	Uppsala län.	Östergötlands l.	Norrköpings.	Jönköpings län.	Norra Kalmar l.	Blekinge län.	Kristianstads l.	Malmö.	Lund.	Landskrona.	Hälsingborg.	Ystad.	Eslöf.	Skurup.	Hallands län.	Göteb. o. Bohus l	Göteborg.	Skaraborgs län.	Karlstad.	Örebro län.	Västmanlands l.	Kopparbergs l.	Gälle stad och l.	Sundsvall.	Norrbottens län.	*Summa* år 1910.	*Summa* år 1909.
Jordbruks- och trädgårdsarbetare	2	6	3	2	1	—	2	7	4	—	—	2	3	—	3	2	2	1	5	1	1	3	1	—	—	—	**51**	32
Spinneriarbetare	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	2
Väfveriarbetare	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**6**	6
Kapp- och klädsömmerskor	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	5
Linnesömmerskor	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	1
Trikotagearbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tvätt- och strykningsarbetare	2	—	—	1	—	—	2	—	8	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**15**	4
Bageri- och konditoriarbetare	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	**6**	5
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	—	—	—	1	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**10**	4
Litografer och kemigrafer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fabriksarbetare, ej spec.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	8	—	3	2	1	1	1	—	13	1	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	**35**	25
Hotell-, kafé- och restaur. Servitriser	3	—	2	1	2	—	—	2	4	—	—	2	2	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	4	**25**	10
Hotell-, kafé- och restaur. Städerskor	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	**8**	8
Hotell-, kafé- och restaur. Kokerskor	3	—	—	3	1	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	**11**	5
Hotell-, kafé- och restaur. Diskerskor m. fl.	26	2	1	5	—	1	5	4	2	—	1	—	—	3	—	2	—	4	—	—	1	2	3	2	—	1	**65**	58
Privat tjänst Hushållerskor	1	3	—	3	2	1	1	3	2	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	3	3	—	—	1	—	**26**	22
Privat tjänst Hus- och barnjungfrur	33	6	—	5	6	—	6	3	—	1	1	2	—	2	—	10	1	6	—	1	4	4	6	1	4	3	**105**	79
Privat tjänst Kokerskor och köksor	15	3	—	2	3	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	4	—	2	—	10	1	2	3	—	1	7	**56**	37
Privat tjänst Ensamjungfrur	89	18	—	29	14	2	15	8	30	4	3	13	1	4	—	8	7	20	6	1	22	17	2	3	14	16	**346**	282
Privat tjänst Tvätt- och rengöringsarbeterskor	338	19	—	33	12	—	—	3	139	11	3	29	1	12	—	1	5	272	4	—	13	7	5	11	6	5	**929**	771
Springflickor	6	—	1	3	—	—	3	1	4	—	—	2	2	—	—	1	—	3	—	—	4	—	—	—	1	—	**31**	21

Sveriges offentliga arbetsförmedling *december* 1910.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1]) lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	935	631	415	96	245	51	**1,031**	**876**	**466**	118	53
II. Grufdrift och malmförädling	13	5	5	—	—	—	**13**	**5**	**5**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	42	4	4	8	—	—	**50**	**4**	**4**	—	—
B Metall- o. maskinindustri	376	104	74	7	—	—	**383**	**104**	**74**	368	71
C Trävaruindustri	140	64	52	—	1	—	**140**	**65**	**52**	215	80
D Byggnadsverksamhet	833	188	169	—	—	—	**833**	**188**	**169**	443	90
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	12	5	5	8	2	—	**20**	**7**	**5**	286	71
F Textilindustri	34	2	—	22	35	7	**56**	**37**	**7**	151	19
G Beklädnadsindustri	24	14	5	70	42	22	**94**	**56**	**27**	168	48
H Närings- och njutningsämnesindustri	98	19	13	53	46	22	**151**	**65**	**35**	232	54
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	18	1	1	5	2	1	**23**	**3**	**2**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	19	4	3	6	7	1	**25**	**11**	**4**	227	36
K Grafisk industri	38	5	5	3	—	—	**41**	**5**	**5**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	142	21	18	9	13	10	**151**	**34**	**28**	444	82
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	47	11	10	5	6	3	**52**	**17**	**13**	306	76
B Butiks- och magasinspersonal	249	109	99	116	82	36	**365**	**191**	**135**	191	71
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	53	19	13	211	240	124	**264**	**259**	**137**	102	53
D Landtransport	507	359	287	34	76	31	**541**	**435**	**318**	124	73
E Vattentransport	140	78	76	1	—	—	**141**	**78**	**76**	181	97
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	2	17	15	—	10	6	**2**	**27**	**21**	—	—
V. Husligt arbete	2	—	—	2,105	2,425	1,595	**2,107**	**2,425**	**1,595**	87	66
VI. Allmän och litterär verksamhet	12	38	36	22	16	6	**34**	**54**	**42**	63	78
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1,352	615	598	67	10	6	**1,419**	**625**	**604**	227	97
Summa för dec. 1910	**5,088**	**2,313**	**1,903**	**2,848**	**3,258**	**1,921**	**7,936**	**5,571**	**3,824**	**142**	**69**
» » 1909	5,852	2,948	2,369	2,360	3,239	1,497	8,212	6,187	3,866	133	62

[1]) Jfr noten å sid. 49.

Sveriges offentliga

***December* månad**

Yrkesgrupp.	Stockholm.								
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	43	49	45	2	4	2	**45**	**53**	**47**
Däraf kvinnor									
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	4	2	2	8	—	—	**12**	**2**	**2**
B Metall- och maskinindustri	115	27	21	3	—	—	**118**	**27**	**21**
C Trävaruindustri	13	19	17	—	—	—	**13**	**19**	**17**
D Byggnadsverksamhet	223	56	53	—	—	—	**223**	**56**	**53**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	2	—	—	7	—	—	**9**	—	—
F Textilindustri	—	—	—	1	—	—	**1**	—	—
G Beklädnadsindustri	3	—	—	21	14	5	**24**	**14**	**5**
H Närings- och njutningsämnesindustri	13	2	—	19	14	5	**32**	**16**	**5**
Däraf kvinnor									
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	2	1	—	**2**	**1**
J Trämasse- och pappersindustri	2	1	1	2	4	—	**4**	**5**	**1**
K Grafisk industri	8	1	1	2	—	—	**10**	**1**	**1**
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	11	5	5	2	—	—	**13**	**5**	**5**
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	13	1	—	4	6	3	**17**	**7**	**3**
B Butiks- o. magasinspersonal	95	52	50	22	37	7	**117**	**89**	**57**
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	25	6	5	69	64	33	**94**	**70**	**38**
Däraf kvinnor									
D Landtransport	205	154	115	5	14	6	**210**	**168**	**121**
E Vattentransport	28	19	19	—	—	—	**28**	**19**	**19**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	9	6	—	**9**	**6**
V. Husligt arbete	1	—	—	609	729	490	**610**	**729**	**490**
Däraf kvinnor									
VI. Allmän och litterär verksamhet	1	31	31	13	5	3	**14**	**36**	**34**
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	303	125	118	—	10	6	**303**	**135**	**124**
Summa för december månad år 1910	**1,108**	**550**	**483**	**789**	**912**	**567**	**1,897**	**1,462**	**1,050**
» » » » » 1909	1,237	809	739	626	893	454	1,863	1,702	1,193

arbetsförmedling.

år 1910.

Uppsala län.			Östergötlands län.								
Män och kvinnor.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
55 9	**60** 8	**46** 6	151	80	41	11	26	3	**162**	**106**	**44**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	3	—	—	—	—	—	**3**	—	—
9	—	—	6	1	—	—	—	—	**6**	**1**	—
5	—	—	4	4	3	—	—	—	**4**	**4**	**3**
18	**3**	**3**	24	11	11	—	—	—	**24**	**11**	**11**
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	1	—	**1**	**1**	—
5 1	**1** 1	**1** 1	6	—	—	2	2	—	8	**2**	—
1	—	—	—	—	—	3	—	—	**3**	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	1	—	—	—	—	—	**1**	—	—
—	**2**	**1**	3	—	—	—	—	—	**3**	—	—
—	—	—	9	—	—	—	—	—	**9**	—	—
10	**5**	**4**	—	2	—	5	4	3	**5**	**6**	**3**
3 3	**6** 5	**2** 2	1	—	—	14	9	3	**15**	**9**	**3**
13	**3**	**3**	13	5	3	1	1	1	**14**	**6**	**4**
1	—	—	19	—	—	—	—	—	**19**	—	—
—	—	—	—	8	7	—	—	—	—	8	**7**
80 80	**62** 62	**55** 55	—	—	—	80	98	52	**80**	**98**	**52**
—	**1**	**1**	—	—	—	1	1	1	**1**	**1**	**1**
37	**3**	**3**	96	10	8	—	—	—	**96**	**10**	**8**
240	**146**	**119**	**336**	**121**	**73**	**118**	**142**	**63**	**454**	**263**	**136**
400	130	64	371	190	100	145	192	76	516	382	176

Sveriges offentliga

***December* månad**

Yrkesgrupp.	Norrköping.								
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	91	49	25	4	8	2	95	57	27
Däraf kvinnor									
II. Grufdrift och malmförädling	1	—	—	—	—	—	1	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	8	—	—	—	—	—	8	—	—
B Metall- och maskinindustri	31	16	15	—	—	—	31	16	15
C Trävaruindustri	24	6	5	—	—	—	24	6	5
D Byggnadsverksamhet	77	5	5	—	—	—	77	5	5
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F Textilindustri	21	2	—	15	11	7	36	13	7
Däraf kvinnor									
G Beklädnadsindustri	1	1	1	4	2	1	5	3	2
Däraf kvinnor									
H Närings- och njutningsämnesindustri	7	1	1	7	2	1	14	3	2
Däraf kvinnor									
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	1	—	—	1	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	7	—	—	—	—	—	7	—	—
K Grafisk industri	8	—	—	—	—	—	8	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	9	—	—	—	—	—	9	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	3	3	3	—	—	—	3	3	3
B Butiks- och magasinspersonal	3	1	1	5	7	2	8	8	3
Däraf kvinnor									
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	6	2	2	17	22	10	23	24	12
Däraf kvinnor									
D Landtransport	26	34	25	2	8	3	28	42	28
Däraf kvinnor									
E Vattentransport	10	7	6	—	—	—	10	7	6
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	8	7	—	—	—	—	8	7
Däraf kvinnor									
V. Husligt arbete	—	—	—	50	151	82	50	151	82
Däraf kvinnor									
VI. Allmän och litterär verksamhet	1	—	—	1	—	—	2	—	—
Däraf kvinnor									
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	76	31	31	67	—	—	143	31	31
Summa för december månad år 1910	**410**	**166**	**127**	**173**	**211**	**108**	**583**	**377**	**235**
» » » » » 1909	378	178	152	200	249	125	578	427	277

arbetsförmedling.

år 1910.

Jönköpings län.			Norra Kalmar län.			Blekinge län.			Kristianstads län.		
Män och kvinnor.			Män och kvinnor.			Män och kvinnor.			Män och kvinnor.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
35	41	4	8	14	3	14	14	6	86	107	50
3	18	1				—	6	2	8	34	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
15	7	6	2	4	—	5	5	—	2	1	—
10	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
13	—	—	8	2	—	4	4	4	5	—	—
1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—
						1	—	—			
1	1	1	1	—	—	3	2	2	1	—	—
1	1	1				2	2	2	1	—	—
9	2	1	—	—	—	1	2	1	4	2	1
3	1	—				—	1	—	—	1	1
2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
10	—	—	4	—	—	4	—	—	3	—	—
4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	2	2	5	1	1	10	1	1	3	—	—
2	1	1	1	1	1	9	1	1	2	—	—
10	10	5	1	1	1	4	9	6	7	8	6
7	10	5	1	1	1	4	9	6	7	8	6
6	—	—	1	—	—	10	6	5	5	2	1
5	—	—	1	—	—	2	4	3	—	1	1
						1	—	—	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
						—	1	—			
67	60	39	7	10	3	50	45	22	39	35	17
67	60	39	7	10	3	50	45	22	39	35	17
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
						—	1	1			
23	—	—	11	4	4	11	1	1	11	4	4
220	127	61	49	36	12	119	91	49	172	160	79
—	—	—	—	—	—	124	94	57	164	197	74

Sveriges offentliga

***December* månad**

Yrkesgrupp.	M a l m ö.								
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	70	46	42	16	19	4	**86**	**65**	**46**
Däraf kvinnor									
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	3	—	—	—	—	—	**3**	—	—
B Metall- och maskinindustri	46	5	5	3	—	—	**49**	**5**	**5**
C Trävaruindustri	14	3	5	—	—	—	**14**	**3**	**5**
D Byggnadsverksamhet	125	14	14	—	—	—	**125**	**14**	**14**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	1	1	1	—	2	—	**1**	**3**	**1**
F Textilindustri	1	—	—	4	—	—	**5**	—	—
G Beklädnadsindustri	3	1	1	17	11	9	**20**	**12**	**10**
Däraf kvinnor									
H Närings- och njutningsämnesindustri	13	4	4	5	8	6	**18**	**12**	**10**
Däraf kvinnor									
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	11	—	—	—	—	—	**11**	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	1	—	—	2	—	—	**3**	—	—
K Grafisk industri	6	—	—	1	—	—	**7**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	41	8	8	3	8	7	**44**	**16**	**15**
Däraf kvinnor									
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	3	1	1	—	—	—	**3**	**1**	**1**
B Butiks- och magasinspersonal	38	7	5	36	16	12	**74**	**23**	**17**
Däraf kvinnor									
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	5	—	—	12	15	12	**17**	**15**	**12**
Däraf kvinnor									
D Landtransport	75	32	32	3	25	4	**78**	**57**	**36**
E Vattentransport	11	—	—	—	—	—	**11**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	2	—	—	—	—	—	**2**	—	—
V. Husligt arbete	—	—	—	269	272	196	**269**	**272**	**196**
Däraf kvinnor									
VI. Allmän och litterär verksamhet	1	—	—	3	1	—	**4**	**1**	—
Däraf kvinnor									
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	147	56	56	—	—	—	**147**	**56**	**56**
Summa för december månad år 1910	**617**	**178**	**174**	**374**	**377**	**250**	**991**	**555**	**424**
» » » » » 1909	617	196	169	276	326	176	893	522	345

arbetsförmedling.

år 1910.

Lund.			Landskrona.			Hälsingborg.								
Män och kvinnor.			Män och kvinnor.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
45	**15**	**10**	**33**	**17**	**11**	77	25	20	5	6	2	**82**	**31**	**22**
1	2	—	1	3	—									
—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	**6**	—	—
2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	**1**	—	—
5	**2**	**1**	**6**	**2**	—	15	3	2	—	—	—	**15**	**3**	**2**
4	**1**	**1**	**3**	**3**	**2**	4	—	—	—	—	—	**4**	—	—
16	**6**	**6**	**10**	—	—	53	10	10	—	—	—	**53**	**10**	**10**
—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	**4**	—	—
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	**2**	—	—
2	—	—	**2**	**1**	—	2	—	—	6	1	1	**8**	**1**	**1**
1	—	—	2	—	—									
—	—	—	**6**	—	—	8	1	—	3	1	—	**11**	**2**	—
			2	—	—									
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	**1**	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	**3**	—	—	8	—	—	—	—	—	**8**	—	—
			1	—	—									
—	—	—	1	—	—	3	—	—	1	—	—	**4**	—	—
3	**2**	**1**	**6**	**1**	**1**	2	5	4	1	2	2	**3**	**7**	**6**
2	2	1	5	1	1									
1	—	—	**1**	**2**	**1**	2	1	—	12	11	3	**14**	**12**	**3**
			—	2	1									
3	**4**	**2**	**10**	**3**	**3**	33	5	2	6	3	2	**39**	**8**	**4**
2	—	—	**3**	—	—	16	8	8	1	—	—	**17**	**8**	**8**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	**24**	**19**	**38**	**27**	**11**	—	—	—	78	79	49	**78**	**79**	**49**
35	24	19	38	27	11									
1	**3**	—	—	—	—	—	3	2	—	1	—	—	**4**	**2**
—	2	—												
46	**39**	**39**	**37**	**5**	**5**	50	7	6	—	—	—	**50**	**7**	**6**
169	**96**	**79**	**159**	**61**	**34**	**286**	**68**	**54**	**114**	**104**	**59**	**400**	**172**	**113**
219	119	102	—	—	—	266	69	55	125	124	80	391	193	135

Sveriges offentliga

December månad

Yrkesgrupp.	Ystad. Män och kvinnor.			Eslöf. Män och kvinnor.			Skurup. Män och kvinnor.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	15	13	9	29	19	9	21	24	17
Däraf kvinnor	5	7	3	—	4	—	3	9	3
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B Metall- och maskinindustri	2	1	1	—	—	—	—	—	—
C Trävaruindustri	3	—	—	—	1	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
D Byggnadsverksamhet	1	—	—	7	2	2	1	—	—
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	1	1	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
G Beklädnadsindustri	—	—	—	—	3	1	—	—	—
Däraf kvinnor				—	3	1			
H Närings- o. njutningsämnesindustri	5	—	—	—	2	1	—	—	—
Däraf kvinnor	3	—	—	—	2	1			
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse-och pappersindustri	1	—	—	—	1	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	2	—	—	—	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	1	4	4	2	3	3	—	—	—
Däraf kvinnor	1	3	3	2	3	3			
D Landtransport	3	2	2	1	2	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	2	2						
E Vattentransport	2	—	—	—	—	—	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	19	5	3	25	26	19	—	—	—
Däraf kvinnor	19	5	3	25	26	19			
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	18	—	—	32	17	17	—	—	—
Summa för december månad år 1910	70	25	19	99	77	53	22	24	17
» » » » » 1909	57	26	18	92	73	59	37	27	21

arbetsförmedling.

år 1910.

Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.			Göteborg.								
Män och kvinnor.			Män och kvinnor.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
23 3	**57** 7	**33** 2	**30** 1	**32** 17	**13** 2	34	15	9	7	38	1	41	53	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	**1**	—	—	4	2	2	—	—	—	4	2	2
5	**1**	**1**	**3**	—	—	58	23	16	1	—	—	59	23	16
11	**1**	**1**	— —	1 1	— —	18	15	15	—	—	—	18	15	15
34	**5**	**5**	**18**	**7**	**7**	137	37	35	—	—	—	137	37	35
—	—	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	4	2	2
4	—	—	— —	**18** 18	— —	1	—	—	1	6	—	2	6	—
1 1	—	—	**2** 1	**6** —	— —	3	4	2	9	5	1	12	9	3
4 —	**3** 3	**3** 3	**2**	—	—	7	2	2	3	6	1	10	8	3
—	—	—	**3**	—	—	—	1	1	1	—	—	1	1	1
1	—	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—	1	3	1	1	3	1
—	—	—	—	—	—	9	4	4	—	—	—	9	4	4
3	—	—	**2**	**1**	**1**	8	4	3	—	5	3	8	9	6
3	**1**	**1**	—	—	—	5	4	4	—	—	—	5	4	4
6 3	—	—	**6** 2	—	—	62	29	29	12	10	5	74	39	34
1 1	**4** 4	**3** 3	—	**3** 3	—	4	3	2	37	25	9	41	28	11
9 —	**1** 1	**1** 1	**1**	**1**	**1**	46	87	77	3	12	3	49	99	80
—	—	—	—	—	—	33	44	43	—	—	—	33	44	43
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
44 44	**36** 36	**24** 24	**18** 18	**26** 26	**13** 13	—	—	—	289	462	313	289	462	313
—	—	—	**1** —	**3** 2	**1** —	3	—	—	4	2	—	7	2	—
10	**2**	**2**	**19**	**17**	**17**	211	172	167	—	—	—	211	172	167
161	**111**	**74**	**107**	**116**	**54**	**647**	**449**	**414**	**368**	**574**	**337**	**1,015**	**1,023**	**751**
—	—	—	—	—	—	1,527	773	627	505	896	304	2,032	1,669	931

Sveriges offentliga

***December* månad**

Yrkesgrupp.	Skaraborgs län. Män och kvinnor.			Karlstad. Män och kvinnor.			Örebro län. Män och kvinnor.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	25	15	9	4	6	1	36	22	20
Däraf kvinnor	5	8	5	1	3	1	2	3	1
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	1	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	—	—	—	1	—	—	7	—	—
B Metall- och maskinindustri	2	—	—	—	—	—	9	1	1
C Trävaruindustri	1	2	—	1	—	—	4	2	2
D Byggnadsverksamhet	2	—	—	3	—	—	26	2	2
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	1	—	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	—	—	—	6	—	—
Däraf kvinnor							1	—	—
H Närings- o. njutningsämnesindustri	1	—	—	1	1	1	6	2	2
Däraf kvinnor				1	1	1	2	2	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	1	1	1	—	—	—	2	—	—
Däraf kvinnor									
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	12	—	—
Däraf kvinnor							2	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	1	—	—	—	—	—	1	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	2	—	—	1	1	1	5	2	2
Däraf kvinnor							1	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	—	—	—	1	1	1	8	3	3
Däraf kvinnor							7	3	3
D Landtransport	—	—	—	4	1	1	20	12	12
Däraf kvinnor							5	4	4
E Vattentransport	—	—	—	—	—	—	3	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	23	23	10	13	20	12	76	49	43
Däraf kvinnor	23	23	10	13	20	12	76	49	43
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Däraf kvinnor									
VI IArbete, ej hänförligt till annan grupp	—	—	—	9	6	5	66	23	23
Summa för december månad år 1910	58	41	20	38	36	22	290	119	111
» » » » » 1909	—	—	—	64	79	43	157	73	65

Arbetsförmedling.

År 1910.

Västmanlands län.			Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Norrbottens län.		
Män och kvinnor.			Män och kvinnor.			Män och kvinnor.			Män och kvinnor.			Män och kvinnor.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
43	**38**	**25**	**12**	**8**	**2**	**6**	**2**	—	—	**3**	**2**	—	**4**	—
7	5	3	2	5	1				—	1	—	—	4	—
—	**5**	**5**	**4**	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	**1**	—	—
22	**3**	**3**	**7**	—	—	**9**	**2**	**2**	**2**	—	—	—	—	—
3	—	—	**9**	—	—	**6**	**4**	—	**1**	—	—	**2**	—	—
5	**1**	**1**	**7**	**5**	**5**	**8**	**1**	**1**	**5**	**1**	—	**3**	**16**	**5**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	**2**	**2**	**1**	**2**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—
			2	2	1									
1	**6**	**4**	**4**	—	—	**6**	—	—	**2**	**1**	—	**1**	—	—
1	1	—	1	—	—									
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
						1	—	—						
1	—	—	—	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	**6**	—	—	**6**	—	—	**2**	—	—	**3**	**1**	—
						1	—	—						
—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
4	**2**	**2**	**2**	**2**	—	**4**	—	—	**4**	—	—	**4**	—	—
2	—	—	2	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—
3	**2**	**2**	**4**	**10**	**8**	**3**	**7**	**3**	**5**	**9**	**1**	**5**	**19**	**9**
3	2	2	4	10	8	2	6	3	4	8	—	4	17	8
3	**3**	**3**	**3**	**6**	**4**	**18**	**4**	**2**	**10**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**
									5	1	1			
—	—	—	—	—	—	**4**	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	**47**	**35**	**37**	**22**	**16**	**30**	**29**	**15**	**39**	**37**	**26**	**30**	**51**	**31**
60	47	35	37	22	16	30	29	15	39	37	26	30	51	31
—	—	—	**3**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			—	1	1									
42	**15**	**15**	**25**	**5**	**5**	**17**	**23**	**23**	**44**	**38**	**37**	**11**	**12**	**12**
194	**122**	**95**	**127**	**61**	**42**	**125**	**73**	**47**	**114**	**92**	**69**	**63**	**105**	**59**
183	127	44	—	—	—	191	120	95	148	126	88	103	101	79

Lifsmedelspriser å olika orter i

Medelpris pr månad

Obs.! De med *kursiv* stil tryckta siffrorna (dec. 1908—dec. 1909) angifva medel-

	Varuslag.	Kvantitet.	Dec. 1908.	Jan. 1909.	Febr. 1909.	Mars 1909.	April 1909.	Maj 1909.	Juni 1909.	Juli 1909.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*
2	handskummad	»	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	*224*	*217*	*216*	*215*	*212*	*210*	*211*	*212*
5	mat- (lands-)	»	*207*	*197*	*192*	*191*	*191*	*188*	*188*	*188*
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	—	—
7	halffet, »	»	*115*	*117*	*117*	*117*	*118*	*118*	*117*	*116*
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, högsta kvalitet	»	*170*	*168*	*159*	*156*	*154*	*154*	*154*	*153*
10	» lägsta »	»	*125*	*123*	*113*	*111*	*109*	*112*	*112*	*111*
11	Ägg: svenska, färska	tjog.	*204*	*196*	*181*	*144*	*130*	*114*	*117*	*124*
12	» konserverade	»								
13	Potatis: gammal	5 lit.	*27*	*27*	*27*	*27*	*28*	*28*	*29*	*29*
14	färsk	»								
15	Ärter, gula	kg.	*28*	*28*	*28*	*28*	*29*	*28*	*26*	*27*
16	Bruna bönor	»	*40*	*40*	*40*	*41*	*41*	*40*	*41*	*41*
17	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	*30*	*31*	*31*	*32*	*33*	*34*	*34*	*35*
18	råg-, » » »	»	*21*	*21*	*21*	*21*	*22*	*22*	*23*	*23*
19	rågsikt-, » » »	»	*27*	*27*	*27*	*27*	*28*	*28*	*30*	*29*
20	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*
21	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	*59*	*60*	*59*	*60*	*60*	*60*	*60*	*61*
22	» » » svenska	»								
23	billigaste sort	»	*34*	*34*	*34*	*36*	*34*	*35*	*35*	*35*
24	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	*40*	*40*	*40*	*40*	*40*	*41*	*41*	*41*
25	mjukt, limpa, söt	»	*38*	*38*	*38*	*37*	*38*	*38*	*40*	*40*
26	» » sur	»	*28*	*28*	*28*	*27*	*28*	*28*	*28*	*28*
27	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	*73*	*73*	*73*	*73*	*73*	*74*	*74*	*75*
28	mjukt, bakadt med vatten	»	*50*	*50*	*51*	*51*	*52*	*47*	*52*	*53*
29	» » » mjölk	»								
30	Nötkött, färskt: stek	»	*106*	*107*	*105*	*105*	*106*	*106*	*106*	*106*
31	soppkött	»	*89*	*89*	*97*	*86*	*87*	*87*	*87*	*87*
32	Kalfkött: stek, gödkalf	»	*122*	*122*	*121*	*119*	*120*	*118*	*122*	*121*
33	spädkalf	»	*66*	*64*	*64*	*63*	*63*	*63*	*63*	*63*
34	Fårkött: färskt	»	*117*	*119*	*122*	*124*	*127*	*127*	*129*	*129*
35	salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fläsk: färskt	»	*112*	*113*	*112*	*113*	*115*	*116*	*121*	*122*
37	salt, svenskt	»	*120*	*120*	*119*	*120*	*121*	*123*	*126*	*128*
38	» amerikanskt	»	*121*	*122*	*121*	*121*	*123*	*125*	*128*	*129*
39	Fisk, färsk: sill	»	*25*	*26*	*25*	*28*	*29*	*26*	*28*	*32*
40	strömming	»	*43*	*37*	*35*	*39*	*36*	*42*	*34*	*33*
41	rödspotta (»spätta»)	»	*78*	*78*	*79*	*77*	*79*	*77*	*77*	*79*
42	salt: sill, fetsill	»	*37*	*37*	*36*	*36*	*35*	*36*	*36*	*37*
43	» » slofetsill	»								
44	strömming	»	*24*	*22*	*23*	*23*	*23*	*23*	*24*	*24*
45	kabeljo af långa	»	[2] *61*	[2] *61*	[2] *61*	[2] *61*	[2] *62*	[2] *61*	[2] *61*	[2] *61*
46	» » torsk	»								
47	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[3] *116*	[3] *114*	[3] *115*	[3] *115*	[3] *116*	[3] *115*	[3] *116*	[3] *115*
48	Socker, bit-	»	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*
49	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Fotogen, Water White	»	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*
51	» Standard White	»								
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	*2700*	*2710*	*2650*	*2610*	*2630*	*2580*	*2530*	*2580*
53	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	*2130*	*2160*	*2110*	*2090*	*2090*	*2080*	*2040*	*2050*
54	Bränntorf	100 kg.	[4] *75*	[4] *75*	[4] *75*	[4] *82*	[4] *82*	[4] *79*	[4] *74*	[4] *73*
55	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	*376*	*378*	*377*	*378*	*377*	*377*	*377*	*379*
56	Koks, gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	*139*	*141*	*142*	*141*	*142*	*141*	*139*	*137*
57	» eng. kamin- » } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. [2]) Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k.

riket dec. 1908—nov. 1910.

för samtliga orter.

pris för 28 orter, de med *vanlig* stil tryckta (jan.—nov. 1910) för 39 orter.

Aug. 1909.	Sept. 1909	Okt. 1909.	Nov. 1909.	Dec 1909	Jan. 1910.	Febr. 1910.	Mars 1910.	April 1910.	Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	*14*	*14*	*15*	*14*	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	*7*	*7*	*7*	*7*	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
—	—	—	—	—	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
214	*221*	*232*	*239*	*236*	227	225	229	225	220	218	218	219	221	221	220	4
191	*200*	*214*	*220*	*216*	203	197	200	202	201	196	196	199	202	203	203	5
—	—	—	—	—	149	149	150	149	150	150	151	151	151	150	151	6
112	*113*	*113*	*111*	*111*	114	114	116	115	115	114	115	115	114	113	113	7
—	—	—	—	—	50	52	48	49	47	48	47	47	50	47	49	8
154	*160*	*163*	*166*	*166*	169	169	169	169	168	168	169	169	169	168	168	9
112	*117*	*120*	*124*	*122*	123	124	125	124	124	124	124	124	124	126	126	10
129	*132*	*159*	*183*	*196*	188	167	138	111	108	112	122	131	140	170	198	11
					142	133	118	—	—	—	—	—	126	136	142	12
31	*29*	*27*	*28*	*28*	27	27	28	28	28	29	28	25	27	27	27	13
					—	—	—	—	—	147	50	30	—	—	—	14
28	*28*	*29*	*28*	*29*	28	28	28	28	28	29	28	29	29	29	29	15
41	*41*	*42*	*43*	*44*	45	46	45	46	46	46	46	46	46	45	45	16
35	*34*	*33*	*33*	*33*	33	33	33	33	33	32	51	31	31	31	30	17
23	*22*	*22*	*22*	*21*	21	21	21	21	20	20	20	20	20	19	19	18
29	*28*	*28*	*27*	*27*	27	27	27	27	26	26	25	25	25	25	24	19
[1]) *34*	[1]) *34*	[1]) *34*	[1]) *34*	[1]) *34*	38	38	37	35	33	33	32	32	32	31	31	20
61	*61*	*62*	*62*	*62*	65	63	63	63	63	63	63	63	63	62	62	21
					40	40	40	39	39	39	39	39	39	39	39	22
34	*34*	*34*	*34*	*34*	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	23
41	*41*	*41*	*41*	*40*	41	41	41	40	40	40	40	40	40	40	40	24
39	*40*	*39*	*40*	*40*	38	39	39	39	39	39	39	39	38	38	38	25
29	*29*	*29*	*29*	*29*	28	28	29	29	28	28	28	28	28	28	28	26
76	*76*	*77*	*75*	*75*	76	77	76	76	76	75	75	75	75	75	75	27
56	*54*	*54*	*53*	*53*	45	46	45	46	45	46	46	46	45	45	45	28
					59	60	62	61	61	61	62	62	62	62	62	29
106	*104*	*100*	*98*	*97*	95	95	94	96	97	99	101	103	101	98	97	30
86	*85*	*83*	*81*	*80*	78	76	75	77	78	79	81	82	81	79	78	31
119	*116*	*119*	*119*	*120*	117	115	117	116	117	115	118	120	119	119	117	32
63	*62*	*63*	*62*	*63*	58	59	58	58	59	59	60	62	61	61	60	33
126	*120*	*113*	*112*	*113*	115	117	119	123	125	125	125	122	117	109	108	34
—	—	—	—	—	102	101	101	103	104	104	106	107	105	101	101	35
126	*127*	*129*	*128*	*128*	126	126	126	127	127	127	130	133	134	134	130	36
131	*133*	*136*	*135*	*135*	134	134	135	135	135	136	138	141	144	143	139	37
130	*132*	*134*	*133*	*136*	145	147	147	147	148	147	145	150	153	152	151	38
34	*32*	*32*	*27*	*27*	26	26	26	27	32	30	30	39	37	35	33	39
31	*31*	*41*	*41*	*37*	36	35	35	35	35	33	34	36	41	40	39	40
81	*82*	*81*	*80*	*81*	80	78	78	78	79	78	84	82	82	81	80	41
38	*38*	*38*	*37*	*38*	40	39	39	38	38	38	38	39	39	39	39	42
					33	33	35	34	34	34	34	34	34	35	35	43
25	*24*	*24*	*24*	*23*	23	24	23	23	23	23	24	23	23	24	23	44
[2]) *61*	[2]) *59*	[2]) *61*	[2]) *58*	[2]) *59*	54	54	56	55	56	55	52	53	52	52	52	45
					44	42	45	44	44	46	44	45	45	45	45	46
[3]) *114*	[3]) *114*	[3]) *115*	[3]) *115*	[3]) *115*	119	120	121	121	121	122	122	124	129	132	135	47
67	*67*	*67*	*68*	*69*	69	70	71	73	73	73	73	73	72	69	67	48
—	—	—	—	—	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	49
18	*18*	*18*	*18*	*18*	18	18	18	19	18	18	18	17	17	16	16	50
					16	16	16	16	16	16	16	15	14	14	14	51
2470	*2440*	*2430*	*2450*	*2420*	2350	2360	2310	2290	2250	2200	2260	2270	2260	2260	2270	52
1980	*1980*	*1980*	*1990*	*1990*	1860	1870	1820	1820	1780	1790	1800	1790	1790	1790	1820	53
[4]) *73*	[4]) *77*	[4]) *79*	[4]) *79*	[4]) *74*	190	188	187	187	189	190	187	187	186	183	187	54
377	*378*	*373*	*373*	*375*	372	373	374	373	372	372	373	373	374	373	373	55
131	*131*	*127*	*127*	*126*	131	130	132	132	132	130	130	130	129	130	129	56
—	—	—	—	—	160	159	158	159	158	158	159	159	159	158	159	57

rundskuren fisk). [3]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. [4]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	3. Stockholm. Högsta pris (öre).	4. Stockholm. Lägsta pris (öre).	5. Stockholm. Medel- pris (öre).	6. Uppsala. Högsta pris (öre).	7. Uppsala. Lägsta pris (öre).	8. Uppsala. Medel- pris (öre).	9. Eskilstuna. Högsta pris (öre).	10. Eskilstuna. Lägsta pris (öre).	11. Eskilstuna. Medel- pris (öre).	
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	16	*16*	14	13	*14*	14	14	*14*	1
2	handskummad	»	7	7	*7*	7	6	*7*	6	6	*6*	2
3	separerad	»	—	—	—	6	6	*6*	5	5	*5*	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	230	220	*226*	235	220	*226*	220	210	*215*	4
5	mat- (lands-)	»	210	200	*206*	190	170	*186*	200	200	*200*	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	190	150	*167*	160	140	*153*	150	150	*150*	6
7	halffet, »	»	140	130	*138*	125	100	*117*	120	120	*120*	7
8	skummjölks-, »	»	[1])100	[1]) 80	[1]) *87*	60	50	*54*	40	40	*40*	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	175	170	*171*	170	170	*170*	170	170	*170*	9
10	lägsta »	»	130	120	*125*	130	115	*126*	125	125	*125*	10
11	Ägg: svenska, färska	tjog.	270	200	*242*	210	180	*193*	210	200	*201*	11
12	» konserverade	»	145	120	*131*	135	130	*132*	140	140	*140*	12
13	Potatis: gammal	5 lit.	35	25	*32*	35	30	*32*	30	30	*30*	13
14	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	Ärter, gula	kg.	28	25	*26*	25	20	*24*	25	25	*25*	15
16	Bruna bönor	»	50	40	*47*	45	40	*44*	45	45	*45*	16
17	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	33	28	*30*	29	28	*29*	30	30	*30*	17
18	råg-, » » »	»	25	18	*21*	17	16	*17*	17	17	*17*	18
19	rågsikt-, » » »	»	30	24	*27*	25	24	*24*	23	23	*23*	19
20	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	30	*31*	30	27	*29*	30	30	*30*	20
21	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	80	60	*68*	70	60	*65*	70	70	*70*	21
22	» » » svenska	»	50	40	*45*	40	38	*39*	40	40	*40*	22
23	» billigaste sort	»	40	34	*36*	35	35	*35*	35	35	*35*	23
24	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	45	33	*38*	35	33	*34*	40	31	*36*	24
25	mjukt, limpa, söt	»	[2])45	[2])35	[2])*43*	44	40	*42*	38	38	*38*	25
26	» » sur	»	[2])45	[2])30	[2])*39*	30	26	*28*	—	—	—	26
27	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	82	80	*81*	88	84	*86*	69	69	*69*	27
28	mjukt, bakadt med vatten	»	[2])52	[2])48	[2])*50*	50	44	*47*	53	53	*53*	28
29	» » » mjölk	»	[2])82	[2])75	[2])*78*	76	72	*74*	61	61	*61*	29
30	Nötkött: färskt, stek	»	110	95	*103*	100	85	*93*	120	110	*115*	30
31	» soppkött	»	100	85	*90*	80	70	*75*	90	80	*85*	31
32	Kalfkött: stek, gödkalf	»	140	115	*125*	130	110	*124*	130	120	*125*	32
33	» spädkalf	»	75	60	*66*	70	60	*68*	70	70	*70*	33
34	Fårkött: färskt	»	125	115	*119*	120	100	*114*	140	140	*140*	34
35	salt	»	110	80	*96*	110	100	*105*	—	—	—	35
36	Fläsk: färskt	»	160	150	*155*	140	140	*140*	140	140	*140*	36
37	salt, svenskt	»	160	150	*153*	140	140	*140*	140	140	*140*	37
38	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	Fisk, färsk: sill	»	50	30	*43*	30	25	*28*	40	30	*33*	39
40	strömming	»	89	36	*62*	25	25	*25*	50	40	*43*	40
41	rödspotta (»spätta»)	»	90	75	*81*	90	80	*85*	90	90	*90*	41
42	salt: sill, fetsill	»	50	40	*48*	45	40	*43*	40	40	*40*	42
43	» slofetsill	»	50	40	*42*	40	35	*38*	35	35	*35*	43
44	strömming		30	25	*28*	25	25	*25*	—	—	—	44
45	kabeljo af långa	»	60	50	*53*	60	45	*56*	45	45	*45*	45
46	» » torsk	»	50	40	*47*	45	45	*45*	—	—	—	46
47	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	160	140	*147*	160	135	*144*	140	140	*140*	47
48	Socker, bit-	»	68	66	*66*	68	68	*68*	66	66	*66*	48
49	Svagdricka	lit.	7	7	*7*	6	6	*6*	7	7	*7*	49
50	Fotogen: Water White	»	13	13	*13*	15	15	*15*	16	13	*15*	50
51	Standard White	»	12	12	*12*	13	13	*13*	—	—	—	51
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2900	2800	*2830*	2600	2200	*2400*	2390	2270	*2330*	52
53	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.) }	»	1850	1800	*1830*	[4])1800	[4])1400	[4])*1600*	2020	1890	*1960*	53
54	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
55	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	400	400	*400*	380	360	*370*	400	400	*400*	55
56	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	115	110	*113*	115	115	*115*	140	140	*140*	56
57	eng. kamin- » } hemkörd	»	—	—	—	150	150	*150*	160	160	*160*	57

[1]) Prisuppgifterna afse kryddad ost. — [2]) Några af hufvudstadens största bagerifirmor försälja stora hushushållslimpbröd 47 à 45 öre, mältadt hvetebröd 53 à 50 öre pr kg. — [3]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. — [5]) Prisuppgifterna afse krossad koks.

	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
	Linköping.			**Norrköping.**			**Motala.**			**Jönköping.**			**Växjö.**			**Kalmar.**			**Västervik.**			
	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	
	pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	12	12	*12*	13	13	*13*	11	11	*11*	13	12	*13*	12	12	*12*	14	14	*14*	13	12	*13*	1
2	6	5	*5*	7	6	*7*	6	6	*6*	7	6	*7*	8	6	*7*	7	7	*7*	5	5	*5*	2
3	5	4	*4*	6	5	*6*	5	5	*5*	5	5	*5*	5	5	*5*	4	4	*4*	5	5	*5*	3
4	220	210	*218*	225	220	*223*	220	215	*216*	220	210	*215*	220	200	*210*	210	200	*208*	230	220	*221*	4
5	200	190	*198*	210	190	*205*	210	200	*201*	210	190	*203*	200	175	*189*	210	200	*202*	210	200	*206*	5
6	150	135	*142*	160	150	*155*	150	140	*145*	150	150	*150*	170	130	*147*	180	160	*163*	175	140	*156*	6
7	110	100	*103*	125	120	*123*	90	85	*88*	120	120	*120*	140	100	*109*	125	125	*125*	130	90	*116*	7
8	60	40	*50*	50	50	*50*	40	30	*33*	65	65	*65*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	170	170	*170*	170	170	*170*	170	160	*168*	175	170	*173*	170	170	*170*	175	170	*171*	170	170	*170*	9
10	125	120	*123*	130	130	*130*	130	120	*125*	120	120	*120*	130	130	*130*	130	130	*130*	130	125	*128*	10
11	200	180	*195*	205	180	*197*	200	185	*190*	183	183	*183*	200	140	*173*	180	130	*166*	200	166	*181*	11
12	140	130	*137*	140	140	*140*	130	120	*126*	150	141	*146*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
13	30	25	*26*	25	25	*25*	20	20	*20*	25	25	*25*	25	15	*18*	25	25	*25*	25	25	*25*	13
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	25	20	*23*	25	22	*23*	25	22	*24*	30	25	*28*	30	25	*28*	35	30	*33*	25	22	*24*	15
16	45	40	*42*	50	45	*48*	40	40	*40*	50	50	*50*	45	40	*43*	45	40	*44*	45	40	*43*	16
17	27	24	*26*	30	28	*29*	29	27	*29*	30	29	*30*	30	27	*29*	30	30	*30*	33	28	*30*	17
18	18	17	*18*	20	18	*19*	19	18	*19*	25	25	*25*	20	17	*19*	16	16	*16*	18	16	*17*	18
19	21	20	*20*	24	22	*23*	23	19	*21*	26	25	*26*	24	23	*24*	23	23	*23*	24	21	*23*	19
20	30	30	*30*	30	30	*30*	30	25	*29*	30	30	*30*	30	25	*28*	35	28	*31*	35	30	*31*	20
21	60	60	*60*	70	60	*65*	60	60	*60*	75	60	*68*	60	60	*60*	85	60	*69*	60	60	*60*	21
22	40	35	*38*	45	40	*42*	40	35	*36*	40	35	*38*	40	33	*36*	35	35	*35*	45	35	*38*	22
23	35	30	*32*	35	30	*33*	35	30	*31*	32	30	*31*	30	30	*30*	35	33	*34*	35	30	*31*	23
24	45	38	*41*	37	35	*36*	37	35	*36*	50	35	*44*	50	35	*43*	50	45	*48*	48	45	*46*	24
25	45	35	*40*	44	35	*39*	38	30	*34*	35	30	*33*	30	23	*27*	40	35	*38*	38	36	*37*	25
26	32	25	*29*	31	30	*31*	36	30	*32*	23	22	*23*	22	18	*20*	26	24	*25*	30	30	*30*	26
27	70	60	*64*	84	68	*78*	60	54	*58*	93	90	*92*	62	47	*55*	60	55	*58*	90	80	*85*	27
28	31	28	*30*	40	36	*38*	48	40	*45*	31	31	*31*	33	28	*31*	45	40	*44*	48	48	*48*	28
29	71	55	*66*	70	62	*66*	56	52	*54*	58	58	*58*	43	43	*43*	51	46	*48*	80	80	*80*	29
30	85	75	*81*	110	100	*106*	100	85	*92*	105	100	*101*	130	100	*111*	90	80	*86*	100	100	*100*	30
31	75	60	*69*	80	70	*73*	80	65	*74*	90	85	*89*	80	60	*66*	75	70	*73*	80	80	*80*	31
32	125	100	*108*	120	120	*120*	75	70	*72*	115	110	*114*	130	110	*117*	120	100	*102*	85	75	*81*	32
33	65	40	*55*	60	60	*60*	40	30	*35*	55	50	*51*	60	50	*56*	50	40	*47*	55	45	*49*	33
34	100	85	*96*	110	100	*108*	90	75	*83*	120	110	*114*	100	80	*91*	100	90	*93*	90	75	*83*	34
35	100	90	*96*	90	80	*83*	100	90	*92*	115	110	*113*	90	90	*90*	100	100	*100*	80	75	*78*	35
36	125	115	*121*	150	140	*148*	125	110	*117*	130	120	*125*	130	110	*116*	125	125	*125*	130	125	*127*	36
37	140	125	*135*	150	140	*147*	125	120	*121*	130	120	*125*	120	120	*120*	130	130	*130*	140	130	*132*	37
38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	50	25	*35*	40	30	*33*	40	30	*36*	30	25	*28*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	50	30	*39*	35	25	*31*	50	30	*40*	35	30	*33*	45	25	*38*	34	20	*27*	40	25	*34*	40
41	75	70	*72*	80	70	*73*	80	70	*77*	85	80	*81*	80	70	*75*	90	80	*85*	—	—	—	41
42	35	30	*34*	40	35	*38*	35	30	*33*	—	—	—	40	30	*35*	50	45	*48*	40	35	*38*	42
43	35	30	*33*	40	40	*40*	30	30	*30*	30	30	*30*	30	30	*30*	40	35	*38*	35	35	*35*	43
44	25	25	*25*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
45	50	45	*48*	50	50	*50*	40	40	*40*	50	50	*50*	[3])80	[3])80	[3])*80*	60	50	*53*	50	40	*45*	45
46	40	35	*38*	—	—	—	36	36	*36*	—	—	—	—	—	—	40	40	*40*	35	35	*35*	46
47	130	120	*126*	140	140	*140*	140	120	*132*	135	135	*135*	150	120	*130*	135	130	*131*	135	125	*129*	47
48	68	65	*67*	66	66	*66*	65	65	*65*	67	67	*67*	67	67	*67*	68	68	*68*	68	68	*68*	48
49	7	6	*7*	5	5	*5*	6	6	*6*	5	5	*5*	6	6	*6*	6	6	*6*	6	6	*6*	49
50	16	15	*16*	12	12	*12*	16	14	*15*	17	17	*17*	17	17	*17*	16	16	*16*	15	15	*15*	50
51	14	13	*14*	—	—	—	14	14	*14*	14	14	*14*	14	14	*14*	14	14	*14*	13	13	*13*	51
52	2100	1950	*2030*	2400	2400	*2400*	2200	2100	*2160*	2400	2400	*2400*	1760	1640	*1700*	1880	1800	*1830*	1880	1880	*1880*	52
53	1730	1600	*1660*	1900	1800	*1870*	1700	1600	*1640*	1800	1800	*1800*	[4])1390	[4])1260	[4])*1320*	1730	1500	*1580*	1500	1410	*1460*	53
54	220	200	*210*	—	—	—	—	—	—	175	175	*175*	160	160	*160*	—	—	—	—	—	—	54
55	375	375	*375*	360	360	*360*	350	340	*343*	350	350	*350*	400	400	*400*	375	375	*375*	375	375	*375*	55
56	136	130	*134*	140	140	*140*	160	150	*153*	125	125	*125*	—	—	—	125	115	*118*	140	140	*140*	56
57	—	—	—	140	140	*140*	150	150	*150*	[5])150	[5])150	[5])*150*	155	155	*155*	125	125	*125*	140	140	*140*	57

hållsbröd efter vikt, hvarvid priset under månaden utgjort för ankarstock 25 à 24 öre, sötsur limpa 40 öre, rundskuren fisk). — [4]) I Uppsala har betalats för affallsved 12·00 kr., i *Växjö* för ytved 9·50 à 8·80 kr. pr famn.

1.	2.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.	
Varuslag.	Kvantitet.	Visby.			Karlskrona.			Kristianstad.			
		Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	
		pris (öre)			pris (öre).			pris (öre).			
Mjölk: oskummad	lit.	14	12	*12*	14	13	*13*	14	14	*14*	1
handskummad	»	7	7	*7*	9	8	*9*	7	7	*7*	2
separerad	»	5	5	*5*	5	5	*5*	4	4	*4*	3
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	230	220	*224*	220	210	*220*	214	210	*212*	4
mat- (lands-)	»	200	190	*199*	190	190	*190*	210	200	*205*	5
Ost: helfet, okryddad	»	170	150	*159*	160	150	*154*	190	170	*180*	6
halffet, »	»	130	115	*121*	135	125	*130*	140	130	*133*	7
skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Margarin: högsta kvalitet	»	170	160	*166*	170	170	*170*	175	170	*173*	9
lägsta »	»	—	—	—	130	125	*128*	130	125	*128*	10
Ägg: svenska, färska	tjog.	200	190	*198*	200	170	*181*	200	185	*193*	11
» konserverade	»	140	140	*140*	140	140	*140*	125	125	*125*	12
Potatis: gammal	5 lit.	25	25	*25*	30	25	*27*	30	30	*30*	13
färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
Ärter, gula	kg.	28	20	*24*	30	25	*27*	30	30	*30*	15
Bruna bönor	»	45	40	*44*	50	45	*46*	45	45	*45*	16
Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	*30*	33	32	*33*	29	29	*29*	17
råg-, » » »	»	20	15	*17*	20	18	*19*	17	16	*17*	18
rågsikt-, » » »	»	26	24	*25*	30	27	*28*	24	24	*24*	19
Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	35	*35*	30	30	*30*	30	30	*30*	20
ris-, bästa sort: »Carolina»	»	75	60	*66*	70	70	*70*	75	60	*69*	21
» » » svenska	»	35	35	*35*	40	35	*38*	35	35	*35*	22
» billigaste sort	»	30	30	*30*	30	30	*30*	30	30	*30*	23
Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	45	35	*37*	45	45	*45*	50	45	*47*	24
mjukt, limpa, söt	»	34	25	*29*	31	30	*30*	27	26	*26*	25
» » sur	»	27	17	*23*	20	19	*19*	18	18	*18*	26
Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	78	52	*65*	86	85	*85*	70	65	*67*	27
mjukt, bakadt med vatten	»	40	28	*33*	—	—	—	55	50	*53*	28
» » » mjölk	»	48	30	*40*	50	49	*50*	60	55	*59*	29
Nötkött: färskt, stek	»	90	75	*81*	100	90	*98*	90	80	*85*	30
» soppkött	»	80	70	*73*	90	75	*85*	80	70	*76*	31
Kalfkött: stek, gödkalf	»	100	75	*83*	140	130	*132*	110	95	*103*	32
» spädkalf	»	—	—	—	80	70	*78*	60	50	*54*	33
Fårkött: färskt	»	100	85	*96*	120	100	*110*	125	105	*115*	34
salt	»	110	85	*98*	100	90	*97*	120	110	*116*	35
Fläsk: färskt	»	130	110	*123*	130	120	*125*	125	120	*125*	36
salt, svenskt	»	140	120	*128*	130	125	*128*	130	125	*128*	37
» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
*Fisk, färsk: sill	»	40	30	*36*	—	—	—	28	23	*26*	39
strömming	»	43	14	*27*	41	20	*29*	40	30	*35*	40
rödspotta (»spätta»)	»	100	100	*100*	90	85	*88*	70	60	*63*	41
salt: sill, fetsill	»	40	30	*35*	40	38	*40*	40	38	*39*	42
» slofetsill	»	*40*	*30*	*38*	35	35	*35*	38	35	*36*	43
strömming	»	—	—	—	—	—	—	25	20	*22*	44
kabeljo af långa	»	50	45	*48*	50	45	*48*	—	—	—	45
» » torsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
Kaffe (obrändt), prima Santos	»	170	130	*151*	140	130	*134*	135	130	*133*	47
Socker, bit-	»	70	68	*69*	70	70	*70*	66	66	*66*	48
Svagdricka	lit.	6	6	*6*	6	6	*6*	6	6	*6*	49
Fotogen: Water White	»	17	17	*17*	16	16	*16*	16	16	*16*	50
Standard White	»	15	15	*15*	13	13	*13*	13	13	*13*	51
Ved: björk- { osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	[3])2850	[3])2580	[3])*2740*	2170	2110	*2150*	2270	2270	*2270*	52
barr- { 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	[3])2270	[3])1790	[3])*2080*	1820	1770	*1790*	1760	1760	*1760*	53
Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	210	200	*205*	54
Kol, antracit- (»valnöt»)	hl.	400	375	*388*	375	375	*375*	350	350	*350*	55
Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	140	130	*135*	110	110	*110*	120	110	*115*	56
eng. kamin- »	»	—	—	—	120	120	*120*	140	130	*135*	57

* Prisuppgifter hafva för *Göteborg* meddelats äfven å följande fisksorter, som kostat pr kg.: gädda 125, abborre firmor försälja stora hushållsbröd efter vikt, hvarvid medelpriset för månaden utgjort för söt limpa 32 öre, sur

[3]) För grenved har betalats 15·10 à 13·90 kr., för tvetved 17·60 à 14·10 kr. samt för alved 24·80 à 22·70 kr. pr famn.

	42.	43.	44	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56	57.	58.	59.	60.	61.	62	
	Malmö.			Lund.			Hälsingborg.			Ystad.			Halmstad.			Göteborg.			Vänersborg.			
	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	
	pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	13	13	*13*	13	13	*13*	13	12	*12*	13	13	*13*	13	12	*13*	16	15	*15*	14	13	*14*	1
2	6	6	*6*	—	—	—	6	6	*6*	7	7	*7*	7	7	*7*	7	7	*7*	8	7	*8*	2
3	5	5	*5*	5	5	*5*	4	3	*3*	5	5	*5*	6	6	*6*	6	6	*6*	6	5	*5*	3
4	220	210	*215*	220	210	*214*	220	210	*218*	220	215	*218*	220	220	*220*	230	210	*222*	220	200	*210*	4
5	205	200	*203*	200	200	*200*	210	200	*202*	—	—	—	200	180	*193*	200	190	*198*	200	180	*192*	5
6	180	170	*176*	170	150	*160*	180	150	*161*	180	160	*170*	160	140	*152*	150	130	*139*	130	130	*130*	6
7	120	110	*116*	120	100	*105*	120	100	*114*	130	110	*120*	120	110	*115*	110	100	*106*	120	80	*100*	7
8	—	—	—	50	50	*50*	75	60	*68*	—	—	—	—	—	—	60	40	*50*	35	35	*35*	8
9	170	170	*170*	165	160	*163*	170	170	*170*	170	160	*165*	165	165	*165*	170	170	*170*	160	160	*160*	9
10	135	130	*133*	130	130	*130*	125	125	*125*	130	125	*128*	120	120	*120*	130	125	*128*	130	120	*121*	10
11	215	210	*211*	220	180	*201*	200	180	*192*	210	180	*196*	200	175	*193*	225	190	*208*	200	175	*193*	11
12	130	125	*126*	130	130	*130*	140	130	*135*	140	130	*135*	150	130	*138*	125	120	*123*	150	140	*143*	12
13	25	20	*25*	25	25	*25*	25	25	*25*	25	25	*25*	25	25	*25*	25	25	*25*	25	25	*25*	13
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	35	30	*34*	30	30	*30*	35	30	*31*	35	35	*35*	35	35	*35*	35	29	*30*	25	25	*25*	15
16	45	40	*44*	45	40	*42*	45	45	*45*	50	50	*50*	50	50	*50*	50	40	*44*	50	45	*48*	16
17	33	31	*33*	32	32	*32*	35	28	*30*	32	30	*31*	28	28	*28*	30	28	*29*	31	26	*29*	17
18	25	23	*24*	18	18	*18*	19	18	*19*	18	18	*18*	17	17	*17*	19	17	*19*	20	20	*20*	18
19	30	25	*27*	28	22	*24*	24	23	*24*	28	26	*27*	23	23	*23*	23	22	*22*	25	23	*24*	19
20	40	30	*35*	35	30	*31*	35	35	*35*	40	40	*40*	35	35	*35*	30	28	*29*	28	28	*28*	20
21	75	60	*67*	65	60	*61*	80	58	*70*	70	60	*67*	75	60	*68*	75	60	*69*	65	60	*63*	21
22	40	35	*38*	40	35	*38*	50	40	*48*	50	40	*45*	40	36	*39*	35	33	*34*	35	35	*35*	22
23	35	30	*31*	35	28	*33*	40	30	*36*	30	30	*30*	34	34	*34*	30	30	*30*	30	30	*30*	23
24	50	40	*47*	55	47	*50*	50	40	*46*	50	50	*50*	45	45	*45*	40	38	*39*	50	45	*48*	24
25	25	18	*23*	28	25	*26*	34	28	*30*	26	23	*25*	29	26	*28*	[1])50	[1])32	[1])39	40	33	*37*	25
26	19	14	*18*	19	18	*19*	24	16	*19*	19	15	*17*	20	18	*19*	[1])30	[1])21	[1])26	36	27	*31*	26
27	80	80	*80*	110	70	*96*	80	70	*74*	70	60	*65*	76	65	*70*	60	45	*51*	70	60	*65*	27
28	57	56	*57*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	40	*47*	[1])40	[1])35	[1])38	40	32	*35*	28
29	57	56	*57*	60	42	*54*	50	39	*44*	50	50	*50*	60	52	*56*	[1])57	[1])40	[1])47	58	45	*51*	29
30	120	110	*115*	100	90	*98*	100	85	*95*	100	75	*86*	90	80	*85*	100	90	*95*	90	75	*83*	30
31	100	90	*95*	90	80	*87*	85	75	*80*	80	60	*71*	80	70	*74*	85	75	*79*	60	50	*56*	31
32	130	130	*130*	125	120	*122*	140	115	*119*	140	100	*120*	120	100	*111*	130	120	*125*	120	100	*112*	32
33	85	80	*83*	70	50	*62*	65	50	*60*	60	30	*45*	70	55	*64*	70	60	*65*	60	50	*56*	33
34	145	140	*143*	120	120	*120*	125	110	*123*	125	100	*111*	100	100	*100*	125	100	*113*	120	100	*115*	34
35	120	115	*118*	—	—	—	140	110	*120*	—	—	—	—	—	—	130	130	*130*	—	—	—	35
36	125	115	*119*	120	115	*118*	125	120	*122*	140	100	*123*	125	110	*118*	140	130	*136*	130	130	*130*	36
37	150	150	*150*	140	130	*136*	140	130	*134*	150	125	*136*	140	130	*135*	150	130	*140*	150	140	*147*	37
38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	60	50	*54*	—	—	—	40	25	*34*	30	30	*30*	28	25	*28*	44	30	*35*	—	—	—	39
40	—	—	—	—	—	—	40	35	*38*	30	30	*30*	50	50	*50*	40	40	*40*	—	—	—	40
41	75	60	*68*	100	70	*83*	125	85	*99*	130	75	*93*	75	65	*72*	75	70	*73*	80	80	*80*	41
42	60	50	*53*	45	35	*39*	45	30	*38*	50	50	*50*	50	45	*49*	46	36	*39*	35	30	*32*	42
43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	*30*	38	30	*32*	30	25	*27*	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
45	[2])75	[2])65	[2])71	—	—	—	60	45	*52*	[2])75	[2])75	[2])75	70	60	*65*	50	40	*45*	40	40	*40*	45
46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	45	*48*	—	—	—	40	30	*35*	35	35	*35*	46
47	140	130	*134*	140	120	*125*	150	130	*139*	130	120	*127*	140	130	*132*	150	120	*131*	130	130	*130*	47
48	68	68	*68*	66	66	*66*	66	66	*66*	66	66	*66*	68	68	*68*	65	65	*65*	68	66	*67*	48
49	5	5	*5*	5	5	*5*	5	5	*5*	5	5	*5*	3	3	*3*	8	8	*8*	8	7	*7*	49
50	16	16	*16*	17	17	*17*	15	15	*15*	16	16	*16*	13	13	*13*	15	15	*15*	16	16	*16*	50
51	13	13	*13*	14	14	*14*	13	13	*13*	13	13	*13*	11	11	*11*	12	12	*12*	13	13	*13*	51
52	3000	3000	*3000*	2860	2860	*2860*	2600	2480	*2530*	2410	2410	*2410*	2380	2380	*2380*	3200	3000	*3130*	600	2500	*2580*	52
53	2670	2670	*2670*	2790	2790	*2790*	2480	2230	*2360*	1880	1880	*1880*	2090	1940	*2040*	2800	2600	*2730*	1900	1900	*1900*	53
54	180	180	*180*	225	225	*225*	175	175	*175*	170	170	*170*	—	—	—	180	160	*170*	—	—	—	54
55	365	365	*365*	380	380	*380*	375	350	*368*	365	350	*360*	385	385	*385*	360	360	*360*	350	325	*346*	55
56	100	100	*100*	102	102	*102*	110	110	*110*	105	105	*105*	—	—	—	100	100	*100*	115	115	*115*	56
57	130	130	*130*	145	145	*145*	120	120	*120*	140	140	*140*	165	165	*165*	130	130	*130*	165	165	*165*	57

100, hälleflundra 150 à 138, torsk 55 à 50, kolja 55 à 50, hvitling 55 à 40 öre. — [1]) Några af Göteborgs större bagerilimpa (ankarstock) 23 öre, hvetelimpa 40 à 35 öre. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). —

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	63. Borås. Högsta pris (öre).	64. Borås. Lägsta pris (öre).	65. Borås. Medel- pris (öre).	66. Tidaholm. Högsta pris (öre).	67. Tidaholm. Lägsta pris (öre).	68. Tidaholm. Medel- pris (öre).	69. Karlstad. Högsta pris (öre).	70. Karlstad. Lägsta pris (öre).	71. Karlstad. Medel- pris (öre).	
1	Mjölk: oskummad	lit.	15	14	*14*	12	12	*12*	14	13	*14*	1
2	handskummad	»	8	7	*7*	6	6	*6*	7	6	*7*	2
3	separerad	»	6	5	*6*	3	3	*3*	5	4	*5*	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	230	210	*222*	210	210	*210*	210	210	*210*	4
5	mat- (lands-)	»	200	185	*192*	200	190	*198*	200	190	*195*	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	160	125	*144*	160	120	*138*	150	150	*150*	6
7	halffet, »	»	100	80	*92*	100	100	*100*	120	100	*110*	7
8	skummjölks-, »	»	50	40	*44*	50	35	*43*	—	—	—	8
9	Margarin, högsta kvalitet	»	170	160	*164*	170	170	*170*	180	170	*175*	9
10	lägsta »	»	125	125	*125*	130	130	*130*	133	130	*132*	10
11	Ägg, svenska, färska	tjog.	210	180	*193*	160	150	*157*	200	180	*193*	11
12	» konserverade	»	130	125	*129*	—	—	—	140	140	*140*	12
13	Potatis, gammal	5 lit.	18	17	*18*	25	25	*25*	30	25	*28*	13
14	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	Ärter, gula	kg.	30	28	*29*	30	30	*30*	35	30	*33*	15
16	Bruna bönor	»	50	40	*43*	45	45	*45*	45	45	*45*	16
17	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	29	*29*	32	30	*31*	30	30	*30*	17
18	råg-, » » »	»	19	19	*19*	20	19	*20*	20	19	*20*	18
19	rågsikt-, » » »	»	24	24	*24*	25	24	*24*	25	25	*25*	19
20	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	30	30	*30*	30	30	*30*	30	28	*29*	20
21	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	65	50	*60*	60	60	*60*	70	70	*70*	21
22	» » » svenska	»	45	40	*41*	40	40	*40*	35	35	*35*	22
23	» billigaste sort	»	33	30	*32*	35	35	*35*	33	30	*32*	23
24	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	45	35	*39*	45	40	*43*	40	40	*40*	24
25	mjukt, limpa, söt	»	40	35	*37*	35	35	*35*	55	50	*53*	25
26	» » sur	»	30	28	*30*	—	—	—	35	35	*35*	26
27	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	60	50	*58*	70	68	*69*	80	70	*75*	27
28	mjukt, bakadt med vatten	»	50	45	*48*	—	—	—	50	45	*48*	28
29	» » » mjölk	»	60	50	*54*	50	50	*50*	60	50	*55*	29
30	Nötkött, färskt: stek	»	125	100	*117*	100	90	*97*	100	85	*90*	30
31	» soppkött	»	100	85	*92*	80	75	*79*	80	75	*78*	31
32	Kalfkött: stek, gödkalf	»	120	100	*113*	120	100	*108*	120	120	*120*	32
33	» spädkalf	»	70	55	*63*	50	45	*47*	65	50	*59*	33
34	Fårkött: färskt	»	120	100	*113*	100	90	*92*	125	110	*123*	34
35	salt	»	100	90	*98*	90	90	*90*	100	100	*100*	35
36	Fläsk: färskt	»	130	115	*122*	110	100	*104*	140	130	*138*	36
37	salt, svenskt	»	140	125	*131*	125	120	*121*	140	130	*138*	37
38	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	*Fisk, färsk: sill	»	35	25	*31*	30	25	*28*	50	50	*50*	39
40	strömming	»	—	—	—	40	40	*40*	50	50	*50*	40
41	rödspotta (»spätta»)	»	85	75	*82*	90	80	*87*	80	80	*80*	41
42	salt: sill, fetsill	»	45	40	*43*	35	35	*35*	45	40	*43*	42
43	» slofetsill	»	40	35	*37*	35	35	*35*	40	40	*40*	43
44	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
45	kabeljo af långa	»	50	45	*48*	50	50	*50*	60	50	*55*	45
46	» » torsk	»	45	40	*41*	40	40	40	—	—	—	46
47	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	125	120	*123*	140	130	*134*	135	130	*131*	47
48	Socker, bit-	»	68	68	*68*	70	68	*69*	70	70	*70*	48
49	Svagdricka	lit.	8	6	*6*	6	6	*6*	7	7	*7*	49
50	Fotogen: Water White	»	14	14	*14*	17	17	*17*	16	16	*16*	50
51	Standard White	»	12	12	*12*	14	14	*14*	15	15	*15*	51
52	Ved: björk- { osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2430	2280	*2370*	2020	2020	*2020*	2200	2200	*2200*	52
53	barr- { 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.) }	»	1980	1670	*1820*	1450	1450	*1450*	1700	1600	*1650*	53
54	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
55	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	375	350	*360*	375	375	*375*	350	350	*350*	55
56	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	125	125	*125*	56
57	eng. kamin- » } hemkörd	»	180	175	*176*	175	175	*175*	165	165	*165*	57

* Prisuppgifter hafva för *Falun* meddelats äfven å följande fisksorter, som kostat pr kg.: gädda 125 à 110, abborre 85, sik 100, hälleflundra 110 à 100, röding 150 öre. — [1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rund- 12·30 kr. pr famn. För affallsved (s. k. plankved) har betalats i Domnarfvet 9·50 kr., i *Söderhamn* 10·40 à 9·20 kr.

	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	
	Örebro.			Kopparberg.			Västerås.			Falun.			Domnarfvet.			Gäfle.			Söderhamn.			
	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	
	pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	15	14	*15*	13	12	*13*	16	14	*14*	15	15	*15*	12	12	*12*	16	15	*16*	15	15	*15*	1
2	—	—	—	7	6	*7*	6	6	*6*	7	7	*7*	5	5	*5*	10	8	*9*	8	8	*8*	2
3	5	5	*5*	5	5	*5*	5	4	*4*	—	—	—	—	—	—	7	6	*7*	7	7	*7*	3
4	210	210	*210*	225	220	*223*	220	210	*218*	220	210	*218*	210	205	*208*	230	220	*227*	230	225	*229*	4
5	200	200	*200*	210	200	*203*	210	200	*209*	210	200	*206*	200	200	*200*	210	185	*196*	220	210	*213*	5
6	150	140	*143*	140	140	*140*	150	140	*142*	160	140	*148*	160	140	*150*	160	140	*154*	145	130	*137*	6
7	120	100	*110*	125	100	*110*	110	100	*104*	110	100	*104*	120	100	*107*	130	120	*127*	90	90	*90*	7
8	55	50	*53*	60	40	*50*	40	40	*40*	40	35	*37*	40	40	*40*	—	—	—	60	35	*45*	8
9	170	170	*170*	170	160	*165*	170	165	*169*	170	170	*170*	170	165	*168*	170	170	*170*	170	160	*165*	9
10	120	120	*120*	130	125	*128*	130	120	*125*	130	120	*128*	130	125	*128*	130	125	*130*	130	125	*129*	10
11	200	175	*192*	190	150	*175*	230	200	*216*	200	180	*190*	180	160	*175*	240	180	*214*	200	180	*196*	11
12	130	130	*130*	—	—	—	—	—	—	160	150	*155*	160	160	*160*	—	—	—	170	160	*165*	12
13	25	25	*25*	25	25	*25*	30	25	*28*	25	25	*25*	25	25	*25*	30	25	*26*	25	25	*25*	13
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	28	28	*28*	30	25	*26*	30	25	*26*	30	25	*28*	30	30	*30*	31	30	*30*	30	24	*26*	15
16	50	50	*50*	50	40	*45*	50	45	*47*	45	40	*41*	45	45	*45*	45	40	*43*	45	35	*40*	16
17	31	28	*29*	29	28	*28*	30	28	*29*	30	28	*29*	30	28	*29*	32	30	*31*	32	27	*29*	17
18	20	20	*20*	19	16	*18*	18	17	*18*	18	17	*18*	17	16	*16*	20	18	*19*	18	18	*18*	18
19	23	23	*23*	25	24	*25*	26	24	*25*	25	25	*25*	24	24	*24*	26	23	*24*	24	22	*24*	19
20	35	35	*35*	28	28	*28*	30	30	*30*	30	30	*30*	35	35	*35*	30	30	*30*	30	30	*30*	20
21	65	65	*65*	60	60	*60*	60	60	*60*	60	55	*58*	50	50	*50*	75	60	*65*	60	50	*53*	21
22	40	40	*40*	40	35	*38*	40	35	*38*	45	35	*40*	40	35	*37*	40	35	*38*	38	35	*35*	22
23	35	35	*35*	35	34	*35*	35	30	*34*	35	30	*33*	35	35	*35*	35	30	*32*	32	30	*31*	23
24	38	34	*36*	30	30	*30*	34	28	*31*	33	32	*32*	30	30	*30*	33	31	*32*	33	30	*33*	24
25	45	45	*45*	45	36	*41*	41	37	*39*	44	38	*41*	40	38	*39*	45	30	*35*	43	40	*41*	25
26	28	27	*28*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	27	*34*	32	30	*31*	26
27	80	80	*80*	78	72	*75*	80	70	*74*	91	77	*83*	90	85	*87*	80	72	*75*	65	57	*61*	27
28	60	60	*60*	42	40	*41*	43	40	*41*	43	40	*42*	44	44	*44*	40	34	*37*	38	35	*37*	28
29	67	67	*67*	62	56	*59*	55	48	*52*	80	66	*73*	82	75	*78*	70	50	*55*	65	60	*62*	29
30	100	80	*90*	125	95	*108*	100	80	*92*	120	100	*107*	100	90	*97*	110	90	*98*	110	100	*105*	30
31	70	50	*63*	80	70	*76*	80	60	*74*	90	70	*79*	80	70	*73*	90	75	*85*	90	90	*90*	31
32	120	90	*106*	125	100	*112*	125	110	*118*	125	110	*119*	120	120	*120*	140	130	*138*	140	130	*134*	32
33	60	50	*54*	60	50	*56*	60	50	*57*	70	60	*64*	70	55	*61*	75	60	*69*	70	50	*60*	33
34	125	90	*112*	125	110	*118*	140	100	*121*	130	110	*120*	120	120	*120*	120	100	*108*	120	100	*106*	34
35	—	—	—	125	110	*118*	110	110	*110*	100	100	*100*	—	—	—	110	85	*98*	90	80	*85*	35
36	140	115	*134*	130	125	*128*	150	130	*139*	140	140	*140*	130	125	*128*	140	130	*136*	140	130	*136*	36
37	140	140	*140*	140	130	*138*	150	130	*140*	150	140	*142*	150	150	*150*	150	140	*143*	150	130	*142*	37
38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	145	140	*143*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	50	25	*41*	25	25	*25*	40	30	*34*	—	—	—	30	30	*30*	35	30	*32*	30	30	*30*	39
40	50	40	*45*	35	35	*35*	50	35	*43*	40	30	*34*	35	35	*35*	60	32	*48*	35	25	*30*	40
41	80	70	*75*	80	80	*80*	90	80	*83*	90	90	*90*	—	—	—	125	60	*91*	75	75	*75*	41
42	40	40	*40*	35	35	*35*	40	35	*39*	35	35	*35*	40	40	*40*	40	35	*37*	35	35	*35*	42
43	35	35	*35*	35	35	*35*	40	35	*37*	35	35	*35*	40	35	*38*	35	35	*35*	40	35	*38*	43
44	—	—	—	15	15	*15*	25	25	*25*	25	20	*22*	22	20	*21*	20	20	*20*	30	20	*22*	44
45	60	60	*60*	50	50	*50*	50	45	*46*	—	—	—	—	—	—	[1] 70	[1] 70	[1] *70*	65	60	*62*	45
46	50	50	*50*	30	30	*30*	40	40	*40*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	50	*50*	46
47	140	140	*140*	150	130	*140*	130	125	*127*	150	120	*133*	160	125	*135*	140	130	*135*	135	120	*125*	47
48	67	67	*67*	67	67	*67*	66	65	*65*	65	65	*65*	64	64	*64*	67	65	*65*	66	64	*66*	48
49	6	6	*6*	6	6	*6*	6	6	*6*	5	5	*5*	4	4	*4*	6	6	*6*	6	6	*6*	49
50	16	15	*15*	16	16	*16*	15	14	*14*	16	16	*16*	16	16	*16*	16	14	*15*	17	17	*17*	50
51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	13	*13*	—	—	—	51
52	2840	2560	*2700*	1890	1890	*1890*	2640	2390	*2520*	2270	2040	*2160*	[2]	[2]	[2]	2020	2020	*2020*	2020	1890	*1930*	52
53	2410	2270	*2320*	1510	1510	*1510*	2020	1640	*1700*	1700	1590	*1650*	[2]	[2]	[2]	1510	1510	*1510*	[2]1640	[2]1510	[2]*1550*	53
54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	*200*	—	—	—	54
55	325	325	*325*	375	375	*375*	350	350	*350*	400	400	*400*	375	375	*375*	325	325	*325*	375	375	*375*	55
56	145	145	*145*	155	155	*155*	135	120	*130*	—	—	—	—	—	—	110	110	*110*	—	—	—	56
57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	*200*	175	175	*175*	120	120	*120*	160	160	*160*	57

gös 160 à 150, abborre 90, hälleflundra 125, torsk 60, lake 80, sik 100 à 90 öre; samt för *Domnarfvet:* gädda 120, skuren fisk). — [2]) Ved, som tillhandahållits af *Domnarfvets* järnverk, har kostat: björkved 15·10 kr. och barrved pr famn.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	98. Sundsvall: staden. Högsta pris (öre).	94. Sundsvall: staden. Lägsta pris (öre).	95. Sundsvall: staden. Medel- pris (öre).	96. Sundsvall: sågverksdistriktet. Högsta pris (öre).	97. Sundsvall: sågverksdistriktet. Lägsta pris (öre).	98 Sundsvall: sågverksdistriktet. Medel- pris (öre).	99. Nyland. Högsta pris (öre).	100. Nyland. Lägsta pris (öre).	101. Nyland. Medel- pris (öre).	
1	Mjölk: oskummad	lit.	17	16	*17*	16	14	*15*	14	14	*14*	1
2	handskummad	»	10	10	*10*	10	10	*10*	7	7	*7*	2
3	separerad	»	8	8	*8*	—	—	—	—	—	—	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	240	220	*228*	240	230	*233*	240	240	*240*	4
5	mat- (lands-)	»	220	200	*212*	220	215	*219*	230	220	*223*	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	150	120	*142*	150	140	*143*	160	150	*157*	6
7	halffet, »	»	110	80	*98*	120	85	*101*	125	125	*125*	7
8	skummjölks-, »	»	40	30	*37*	50	40	*45*	40	40	*40*	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	170	165	*168*	170	170	*170*	170	160	*167*	9
10	lägsta »	»	130	120	*123*	130	120	*128*	125	120	*123*	10
11	Ägg: svenska, färska	tjog.	240	180	*216*	200	190	*198*	240	220	*224*	11
12	» konserverade	»	170	125	*152*	170	160	*165*	180	160	*167*	12
13	Potatis: gammal	5 lit.	30	25	*26*	25	20	*24*	25	25	*25*	13
14	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	Ärter, gula	kg.	30	25	*28*	35	20	*27*	35	30	*32*	15
16	Bruna bönor	»	50	40	*45*	45	35	*39*	40	35	*38*	16
17	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	35	32	*34*	35	32	*33*	32	32	*32*	17
18	råg-, » » »	»	20	18	*20*	20	18	*19*	19	19	*19*	18
19	rågsikt-, » » »	»	30	23	*26*	26	23	*25*	25	25	*25*	19
20	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	30	*31*	30	27	*29*	30	30	*30*	20
21	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	70	50	*63*	60	50	*58*	50	50	*50*	21
22	» » » svenska	»	45	35	*40*	40	35	*36*	40	40	40	22
23	» billigaste sort	»	35	30	*33*	35	30	*33*	35	30	*33*	23
24	Råghröd: hårdt (spis-), groft	»	40	33	*37*	35	33	*35*	38	36	*37*	24
25	mjukt, limpa, söt	»	50	38	*45*	50	38	*43*	40	40	*40*	25
26	» » sur	»	37	37	*37*	28	28	*28*	—	—	—	26
27	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	100	85	*90*	101	68	*81*	84	81	*83*	27
28	mjukt, bakadt med vatten	»	50	40	*45*	—	—	—	55	50	*53*	28
29	» » » mjölk	»	96	80	*85*	80	75	*78*	73	73	*73*	29
30	Nötkött: färskt, stek	»	120	120	*120*	100	100	*100*	95	85	*90*	30
31	» soppkött	»	100	80	*90*	90	75	*81*	75	65	*74*	31
32	Kalfkött: stek, gödkalf	»	125	120	*123*	120	80	*100*	—	—	—	32
33	» spädkalf	»	75	60	*68*	65	40	*55*	60	60	*60*	33
34	Fårkött: färskt	»	115	110	*112*	100	85	*93*	90	85	*89*	34
35	salt	»	100	100	*100*	100	80	*95*	100	100	*100*	35
36	Fläsk: färskt	»	150	130	*140*	140	125	*132*	130	125	*130*	36
37	salt, svenskt	»	150	140	*145*	150	140	*148*	150	150	*150*	37
38	» amerikanskt	»	160	150	*153*	160	150	*153*	150	150	*150*	38
39	*Fisk, färsk: sill	»	35	35	*35*	—	—	—	30	30	*30*	39
40	strömming	»	50	50	*50*	—	—	—	40	40	*40*	40
41	rödspotta (»spätta»)	»	75	75	*75*	—	—	—	60	60	*60*	41
42	salt: sill, fetsill	»	40	35	*38*	40	30	*35*	35	30	*33*	42
43	» slofetsill	»	25	25	*25*	30	30	*30*	—	—	—	43
44	strömming	»	25	20	*22*	25	20	*21*	20	20	*20*	44
45	kabeljo af långa	»	[2])75	[2])70	[2])*73*		—	—	[2])75	[2])75	[2])*75*	45
46	» » torsk	»	65	65	*65*	50	50	*50*	—	—	—	46
47	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	160	125	*139*	160	125	*136*	135	135	*135*	47
48	Socker, bit-	»	70	65	*67*	70	65	*67*	70	68	*69*	48
49	Svagdricka	lit.	7	7	*7*	5	5	*5*	5	5	*5*	49
50	Fotogen: Water White	»	18	17	*17*	18	15	*16*	18	18	*18*	50
51	Standard White	»	16	14	*15*	15	15	*15*	17	17	*17*	51
52	Ved: björk- { osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2270	2270	*2270*	[3])	[3])	[3])	2200	2200	*2200*	52
53	barr- { 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.) }	»	1890	1760	*1830*	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	53
54	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
55	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd {	hl.	375	375	*375*	—	—	—	400	400	*400*	55
56	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd {	»	125	125	*125*	—	—	—		—		56
57	eng. kamin- » } hemkörd {	»	—	—	—	—	—	—	[4])156	[4])156	[4])*156*	57

* Prisuppgifter hafva för *Östersund* meddelats äfven å följande fisksorter, som kostat pr kg.: torsk 50, kolja saluföres å platsen. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) För sekunda ved har bekr. pr famn; i *Nyland* för s. k. klant 2·50 kr. pr kubikmeter (8·90 kr. pr famn), samt i Umeå för affallsved 13·90 att oktoberpriserna afsåge en högre kvalitet, utan hafva kaffepriserna äfven för Malmberget varit i uppåtgående.

	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115	116.	117.	118.	119.	120.	
	Östersund.			Umeå.			Luleå.			Boden.			Malmberget och Gellivare.			Kiruna.			Samtliga orter.	
	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	november 1910.	
	pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			m.-pr. (öre)	
1	16	16	*16*	14	13	*14*	15	15	*15*	15	15	*15*	18	17	*18*	20	16	*18*	**14**	1
2	10	10	*10*	9	9	*9*	8	8	*8*	8	8	*8*	13	13	*13*	—	—	—	**7**	2
3	—	—	—	8	7	*8*	6	6	*6*	6	6	*6*	—	—	—	—	—	—	**5**	3
4	230	230	*230*	240	220	*235*	220	210	*216*	220	210	*218*	230	230	*230*	240	220	*229*	**220**	4
5	220	220	*220*	220	200	*211*	210	200	*202*	210	200	*202*	220	220	*220*	220	200	*212*	**208**	5
6	140	140	*140*	160	150	*157*	150	140	*146*	150	140	*148*	150	150	*150*	150	140	*145*	**151**	6
7	100	100	*100*	110	100	*105*	120	110	*116*	120	110	*118*	140	140	*140*	130	130	*130*	**113**	7
8	35	35	*35*	75	70	*73*	75	45	*62*	60	55	*58*	—	—	—	75	75	*75*	**49**	8
9	170	170	*170*	170	170	*170*	170	160	*164*	170	160	*162* [1]	160 [1]	160 [1]	*160*	170	160	*165*	**168**	9
10	125	125	*125*	125	120	*122*	120	120	*120*	120	120	*120*	125	120	*123*	130	130	*130*	**126**	10
11	225	210	*222*	230	210	*222*	240	210	*224*	230	210	*220*	225	200	*212*	225	160	*197*	**198**	11
12	150	145	*149*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170	150	*160*	**142**	12
13	30	25	*28*	30	25	*27*	40	30	*32*	35	30	*31*	50	50	*50*	50	35	*43*	**27**	13
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**—**	14
15	35	25	*29*	30	25	*29*	35	25	*28*	30	25	*28*	35	35	*35*	40	30	*34*	**29**	15
16	50	40	*44*	50	40	*46*	45	40	*44*	45	40	*42*	45	45	*45*	45	40	*45*	**45**	16
17	32	32	*32*	32	30	*31*	32	32	*32*	32	32	*32*	34	33	*34*	36	30	*34*	**30**	17
18	21	21	*21*	20	20	*20*	20	20	*20*	20	20	*20*	20	20	*20*	22	20	*21*	**19**	18
19	26	25	*26*	27	26	*27*	25	25	*25*	25	25	*25*	27	26	*26*	28	25	*26*	**24**	19
20	30	30	*30*	35	35	*35*	35	30	*32*	35	30	*33*	35	35	*35*	35	30	*32*	**31**	20
21	70	50	*59*	60	50	*58*	65	50	*55*	60	50	*56*	70	65	*68*	60	50	*54*	**62**	21
22	40	40	*40*	40	40	*40*	40	40	*40*	40	40	*40*	45	40	*44*	50	35	*41*	**39**	22
23	35	35	*35*	35	35	*35*	35	35	*35*	35	33	*34*	35	35	*35*	40	30	*35*	**33**	23
24	40	40	*40*	40	35	*38*	37	35	*37*	37	36	*36*	40	38	*40*	45	40	*43*	**40**	24
25	40	40	*40*	47	38	*42*	52	48	*50*	52	48	*50*	50	50	*50*	63	40	*48*	**38**	25
26	35	35	*35*	27	27	*27*	36	32	*34*	36	34	*35*	—	—	—	50	40	*45*	**28**	26
27	65	65	*65*	80	70	*75*	74	69	*71*	75	65	*70*	100	100	*100*	90	80	*85*	**75**	27
28	50	50	*50*	36	32	*34*	46	39	*42*	46	40	*42*	60	60	*60*	80	75	*78*	**45**	28
29	60	60	*60*	66	56	*62*	75	68	*72*	76	68	*72*	80	80	*80*	100	86	*91*	**62**	29
30	100	100	*100*	90	80	*85*	90	85	*88*	90	85	*88*	100	90	*98*	100	90	*94*	**97**	30
31	80	75	*76*	65	60	*63*	75	65	*70*	75	65	*70*	90	85	*88*	90	65	*77*	**78**	31
32	130	130	*130*	110	100	*108*	150	140	*145*	140	110	*123*	150	150	*150*	—	—	—	**117**	32
33	60	45	*53*	80	65	*69*	65	60	*62*	65	60	*63*	75	70	*74*	75	55	*65*	**60**	33
34	110	100	*101*	120	100	*115*	90	90	*90*	90	85	*89*	110	95	*100*	120	90	*102*	**108**	34
35	100	95	*98*	110	100	*108*	90	85	*89*	90	85	*87*	110	100	*108*	110	100	*105*	**101**	35
36	130	125	*127*	150	130	*140*	130	130	*130*	130	130	*130*	140	130	*137*	145	120	*131*	**130**	36
37	150	140	*145*	140	140	*140*	150	140	*144*	150	140	*146*	160	160	*160*	160	150	*151*	**139**	37
38	160	150	*155*	140	140	*140*	150	150	*150*	150	150	*150*	160	160	*160*	160	150	*153*	**151**	38
39	35	35	*35*	25	25	*25*	—	—	—	—	—	—	30	25	*26*	30	20	*25*	**33**	39
40	50	45	*46*	50	50	*50*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**39**	40
41	70	65	*69*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**80**	41
42	40	40	*40*	40	35	*38*	40	40	*40*	40	40	*40*	35	35	*35*	40	30	*36*	**39**	42
43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**35**	43
44	25	25	*25*	30	25	*28*	25	25	*25*	25	25	*25*	25	25	*25*	25	25	*25*	**23**	44
45	50	50	*50*	[2])75	[2])75	[2])*75*	[2])80	[2])75	[5])*78*	[2])80	[2])75	[2])*78*	[2])75	[2])75	[2])*75*	65	65	*65*	**52**	45
46	50	50	*50*	60	40	*53*	65	55	*60*	60	55	*58*	—	—	—	—	—	—	**45**	46
47	150	130	*139*	145	135	*140*	140	130	*134*	140	120	*128*	[5])180	[5])150	[5])*160*	160	130	*147*	**135**	47
48	67	67	*67*	70	70	*70*	72	72	*72*	72	72	*72*	75	72	*73*	70	66	*70*	**67**	48
49	6	6	*6*	6	6	*6*	6	6	*6*	5	5	*5*	6	6	*6*	6	6	*6*	**6**	49
50	22	22	*22*	18	18	*18*	18	18	*18*	18	18	*18*	20	20	*20*	20	20	*20*	**16**	50
51	20	18	*20*	16	16	*16*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**14**	51
52	2140	2140	*2140*	2140	2140	*2140*	1550	1550	*1550*	1550	1490	*1520*	2000	2000	*2000*	2270	2270	*2270*	**2270**	52
53	1760	1760	*1760*	[3])1770	[3])1600	[3])*1690*	1190	1190	*1190*	1190	1130	*1160*	1700	1700	*1700*	2140	2140	*2140*	**1820**	53
54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**187**	54
55	375	375	*375*	370	370	*370*	375	375	*375*	375	375	*375*	450	450	*450*	425	425	*425*	**373**	55
56	—	—	—	170	170	*170*	175	175	*175*	170	170	*170*	—	—	—	—	—	—	**129**	56
57	175	175	*175*	170	170	*170*	170	165	*168*	—	—	—	250	250	*250*	250	250	*250*	**159**	57

50, långa 50, hälleflundra 110 à 100 öre. — [1]) Afser fabrikantsföreningens kvalitet n:r 2, då högsta kvalitet icke talats: i *Sundsvalls sågverksdistrikt* för björkved 17·60 kr., för s. k. plankved 12·60 kr., samt för s. k. brädved 9·10 kr. pr famn. — [4]) Gäller vid köp af större parti. — [5]) Nedgången i pris från oktober är endast skenbar, beroende på

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse)

i Stockholm under *november* månad 1910.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Högsta pris (öre).	Lägsta pris (öre).	Medel- pris (öre).	Slag.	Kvantitet.	Högsta pris (öre).	Lägsta pris (öre).	Medel- pris (öre).
Fisk:[1]					Rödtunga	kg.	100	15	*61*
Abborre	kg.	45	29	*38*	Sandskädda	»	24	24	*24*
Braxen	»	45	25	*38*	Sik	»	80	18	*52*
Fjällröding	»	—	—	—	Siklöja	»	62	25	*44*
Flundra	»	—	—	—	Sill, färsk	låda	2200	600	*1141*
Gädda	»	81	40	*66*	rökt	kg.	—	—	—
Gös	»	130	120	*113*	Simpa	»	—	—	—
Hafslax	»	20	20	*20*	Sjötunga, äkta	»	—	—	—
Horngädda	»	—	—	—	Slätvar	»	50	40	*44*
Hvitling	»	38	11	*24*	Strömming	låda	1310	410	*863*
Hälleflundra	»	88	55	*74*	salt	fjärd.	—	—	—
D:o, små	»	44	34	*59*	Sutare	kg.	—	—	—
Id	»	52	40	*46*	Torsk	»	73	10	*41*
Karp	»	—	—	—	Uer, färsk	»	35	12	*22*
Kolja	»	60	9	*33*	salt	»	—	—	—
Kummel	»	—	—	—	Ål, stor	»	—	—	—
Kungsflundra	»	71	22	*43*	medelstor	»	91	65	*82*
Lake	»	69	34	*51*	rökt	»	—	—	—
Lax, färsk	»	232	136	*171*	*Fiskvaror:*				
rökt	»	—	—	—	Kabeljo	»	—	—	—
salt	»	—	—	—	Sill, islands-	t:na	—	—	—
Laxforell	»	—	—	—	norsk	»	—	—	—
Laxöring	»	116	116	*116*	holländsk	»	—	—	—
Lindare	»	—	—	—	Torrfisk	kg.	—	—	—
Långa	»	48	15	*23*	Fiskrom	»	—	—	—
Makrill, färsk	»	—	—	—	Fisklefver	»	—	—	—
rökt	»	—	—	—	Konserver	—	—	—	—
Mört	låda	400	400	*400*	*Skaldjur:*				
D:o	kg.	12	12	12	Hafskräftor	tjog.	78	20	*55*
Nejonögon	24 st.	—	—	—	Hummer	st.	—	—	—
Nors	kg.	—	—	—	Krabbor, lefvande	»	—	—	—
Piggvar	»	80	75	*78*	Kräftor »	tjog.	—	—	
Rocka	»	—	—	—	Musslor	100 st.	—	—	—
Ruda	»	—	—	—	Ostron	duss.	—	—	—
Röding	»	—	—	—	Räkor, kokta	kg.	111	20	*69*
Rödspotta	»	65	30	*49*					

Marknadens läge $^{4}/_{11}$—$^{10}/_{11}$: tillgång knapp, efterfrågan mycket god, tendens fast.
$^{11}/_{11}$—$^{17}/_{11}$: » god, » god, » fast.
$^{18}/_{11}$—$^{24}/_{11}$: » riklig, » släpande, » vikande.
$^{25}/_{11}$— $^{1}/_{12}$: » riklig, » släpande, » oförändrad.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves.

Kreatursprisер

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg under *november* 1910.

(Enligt rapporter från de offentliga kreatursmarknaderna.)

Kreatursslag	Stockholm.				Malmö.				Göteborg.			
	Högsta pris.	Lägsta pris.	Medelpris 1910.	Medelpris 1909.	Högsta pris.	Lägsta pris.	Medelpris 1910.	Medelpris 1909.	Högsta pris.	Lägsta pris.	Medelpris 1910.	Medelpris 1909.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:												
Extra prima	—	—	—	—	48	46	**47**	—	—	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	—	—	—	38	45	42	**44**	41	42	40	**41**	39
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	38	35	**37**	35	37	33	**35**	33	38	36	**37**	37
» 3. Mindre feta	31	29	**30**	25	26	22	**24**	25	30	25	**28**	27
» 4. Magra, simpla	[1]	[1]	[1]	—	[1]	[1]	[1]	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):												
Extra prima	—	—	—	—	60	56	**58**	53	—	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	46	44	**45**	42	50	42	**46**	45	44	42	**43**	43
» 2. Mindre feta	—	—	—	—	34	30	**32**	34	38	35	**37**	36
» 3. Magra, simpla	[2]	[2]	[2]	—	[2]	[2]	[2]	—	—	—	—	—
Tjurar:												
Extra prima	—	—	—	—	57	55	**56**	—	—	—	—	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	48	45	**47**	40	50	40	**48**	40	50	46	**48**	42
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	45	42	**43**	37	44	40	**43**	31	45	41	**43**	40
» 3. Mindre köttiga	40	37	**38**	32	32	29	**31**	27	37	33	**35**	31
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	[3]	[3]	[3]	—	—	—	—	—
Oxar:												
Extra prima	—	—	—	—	48	45	**47**	—	—	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	48	44	**46**	41	46	41	**44**	46	45	40	**42**	39
» 2. Mindre feta	40	37	**39**	32	40	35	**38**	35	40	35	**37**	32
» 3. Magra, simpla	[4]	[4]	[4]	—	[4]	[4]	[4]	—	—	—	—	—
Kalfvar:												
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	60	50	**56**	58	70	55	**61**	59	65	60	**62**	61
» (70—90 »)					55	45	**49**	48	62	55	**58**	61
Skummjölkskalfvar	42	33	**36**	41	45	35	**38**	35	45	35	**40**	45
Får:												
Yngre, feta	45	38	**43**	39	—	—	—	—	50	43	**47**	41
Äldre, »	36	30	**34**		—	—	—	—	45	38	**42**	36
Lamm	—	—	—	—	[5]	[5]	[5]	—	—	—	—	—
Svin:												
Slakterisvin (85—100 kg.)	80	74	**77**	77	71	68	**70**	73	74	72	**73**	74
Rena, större svin (100—150 kg.)	79	71	**75**	—	68	66	**67**	70	75	72	**74**	76
Suggor	76	70	**72**	—	56	53	**54**	58	67	62	**64**	67

[1]) Pris *pr styck:* i *Stockholm* högsta 80 kr., lägsta 60 kr., medelpris 70 kr.; i *Malmö* högsta 75 kr., lägsta 40 kr., medelpris 56 kr. — [2]) Pris *pr styck:* i *Stockholm* högsta 100 kr., lägsta 80 kr., medelpris 90 kr., i *Malmö* högsta 70 kr., lägsta 55 kr., medelpris 62 kr. — [3]) Pris *pr styck:* högsta 85 kr., lägsta 65 kr., medelpris 75 kr. — [4]) Pris *pr styck:* i *Stockholm* högsta 200 kr., lägsta 150 kr., medelpris 178 kr.; i *Malmö* högsta 150 kr., lägsta 120 kr., medelpris 135 kr. — [5]) Pris *pr styck:* högsta 25 kr., lägsta 14 kr., medelpris 20 kr.

Anm. Tillförseln har under månaden varit i

	Nötkreatur.	Kalfvar.	Får och lamm.	Svin.
Stockholm	1,077	—	89	71
Malmö	4,901	751	301	332
Göteborg	1,013	56	55	64

Kreatursprisер

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg

i genomsnitt för jan.—november 1909 och jan.—november 1910.

Kreatursslag.	Stockholm.		Malmö.		Göteborg.	
	Medelpris för januari—november.					
	1909.	1910.	1909.	1910.	1909.	1910.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:						
Extra prima	—	—	48	47	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	39	39	41	42	41	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	36	38	34	34	38	38
» 3. Mindre feta . . .	28	30	28	25	28	29
» 4. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):						
Extra prima	—	—	53	55	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	45	—	44	46	45	43
» 2. Mindre feta . . .	—	—	35	33	37	38
» 3. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Tjurar:						
Extra prima	—	—	46	48	—	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	42	43	40	43	43	44
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	40	35	38	40	41
» 3. Mindre köttiga . .	34	34	29	29	33	34
» 4. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Oxar:						
Extra prima	—	44	—	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	44	43	—	43	40	42
» 2. Mindre feta . . .	33	37	—	37	33	36
» 3. Magra, simpla . .	—	—	—	32	—	—
Kalfvar:						
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	58	57	62	61	58	62
» (70—90 »)			51	50	58	61
Skummjölkskalfvar . . .	43	40	35	36	39	42
Får:						
Yngre, feta	44	50	—	—	51	52
Äldre, »			—	—	46	46
Lamm	—	—	—	—	—	—
Svin:						
Slakterisvin (85—100 kg.)	70	81	66	74	69	76
Rena, större svin (100—150 kg.)	—	77	64	72	70	78
Suggor	—	73	54	59	62	69

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under fjärde kvartalet 1910.

Den efterföljande redogörelsen för arbetsmarknadens läge grundar sig, liksom de förut lämnade öfversikterna, till hufvudsaklig del på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats dels från enskilda arbetsgifvare dels från fackföreningar. De numera i brefkortsformat tryckta frågeformulären infordras till största delen af Kungl. Kommerskollegii ombud i orterna, som på grundval af de till dem sålunda inkomna uppgifterna samt med ledning af sin personliga kännedom om förhållandena — af de f. n. till ett antal af 35 uppgående ombuden äro 15 föreståndare för arbetsförmedlingsanstalter, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling — utarbetat de i det följande meddelade särskilda öfversikterna för olika yrken och orter. Direkt af Kollegium insamlas emellertid dylika uppgifter från arbetsgifvare och fackföreningar i Stockholm samt i den närmaste trakten däromkring äfvensom från vissa större arbetsgifvare i landsorten till ett antal af c:a 250.

För nu ifrågavarande kvartal hafva besvarade formulär återkommit sammanlagdt från 965 arbetsgifvare med 135,620 arbetare samt från 168 fackföreningar med 18,550 medlemmar.

Bearbetas de inkomna svaren, kan för bedömande af *arbetsmarknadens läge* under fjärde kvartalet 1910 i jämförelse med de närmast föregående kvartalen följande sammanställning anföras:

		Arbetare (i %), anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom		
	Antal redovisade arbetare.	mer än medelgod.	medelgod.	mindre än medelgod.
1910.		%	%	%
4:de kv.	*135,620*	*58*	*29*	*13*
3:dje »	138,019	64	23	13
2:dra »	135,583	62	27	11
1:sta »	47,411	62	21	17
1909.				
4:de kv.	52,337	51	37	12
Fackföreningarnas uppgifter.				
1910.				
4:de kv.	*18,550*	*28*	*21*	*51*
3:dje »	18,387	42	42	16
2:dra »	18,080	19	34	47
1:sta »	9,107	32	13	55
1909.				
4:de kv.	7 370	31	20	49

Det visade sig äfven, att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal ansågs:

i jämförelse med närmast föregående kvartal såsom *bättre* af 180 arbetsgifvare med 18,706 arbetare (14 %); såsom *oförändrad* af 601 arbetsgifvare med 95,832 (71 %); såsom *sämre* af 184 arbetsgifvare med 21,082 arbetare (15 %), samt

i jämförelse med samma kvartal föregående år såsom *bättre* af 236 arbetsgifvare med 35,757 arbetare (26 %); såsom *oförändrad* af 582 arbetsgifvare med 81,231 arbetare (60 %) samt såsom *sämre* af 147 arbetsgifvare med 18,632 arbetare (14 %).

Med ledning af tabellen å sid. 90—91, som utgör en sammanfattning af de från arbetsgifvarne erhållna uppgifterna, äfvensom af fackföreningarnas uppgifter samt ombudens rapporter för särskilda orter har utarbetats följande allmänna öfversikt öfver arbetsmarknadens läge inom vissa större näringsgrupper under fjärde kvartalet 1910.

Inom *jordbruket* var arbetstillgången som vanligt under detta kvartal sämre än under det föregående. Arbetstillgången betecknades dock förhållandevis såsom medelgod. Flerstädes rådde likväl öfverflöd på arbetskraft, med undantag dock för ladugårdskarlar och mjölkerskor, beträffande hvilka brist i allmänhet förelegat. Skånska landtmännens arbetsgifvareförening med sammanlagdt 8,530 arbetare rapporterade medelgod arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.[1])

Inom *grufdriften* var arbetstillgången fortfarande god med någon försämring (vid de lappländska exportfälten) sedan tredje kvartalet på grund af säsongförhållanden. Allmänt uppgafs, att ställningen förbättrats sedan motsvarande tid i fjol, och att tillgången på arbetskraft var normal; endast från Grängesberg rapporterades öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarne rapportera 13 med 8,646 arbetare (95 %) mer än medelgod, 4 med 449 arbetare (5 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *närings-* och *njutningsämnesindustrien* kunde arbetstillgången betecknas såsom oförändradt god. Någon försämring syntes dock hafva inträdt beträffande bageriyrket samt maltdrycksbryggerierna. Af arbetsgifvarne rapportera 96 med 7,645 arbetare (71 %) mer än medelgod, 56 med 2,210 arbetare (20 %) medelgod samt 30 med 979 arbetare (9 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *textilindustrien* var arbetstillgången, åtminstone hvad ylleindustrien beträffar, fortfarande god och förbättrad i jämförelse med såväl föregående kvartal som motsvarande tid i fjol. Inom bomullsindustrien åter vålla de höga prisen på råvaran svårigheter, så att

[1]) Enär denna rapport är afgifven af en arbetsgifvareförening, har det icke ansetts lämpligt att upptaga densamma i tabellen å föregående sidor, i hvilken endast ingå uppgifter från enskilda arbetsgifvare.

vid en del fabriker arbetstiden reducerats. Tillgången på arbetskraft var i hufvudsak normal; från flera håll klagades dock öfver brist på kvinnlig arbetskraft. Af arbetsgifvarne rapportera 49 med 10,361 arbetare (66 %) mer än medelgod, 16 med 5,060 arbetare (32 %) medelgod samt 2 med 382 arbetare (2 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *beklädnadsindustrien* var arbetstillgången i stort sedt god och tillgången på arbetskraft normal. Af arbetsgifvarne rapportera 55 med 5,557 arbetare (67 %) mer än medelgod, 35 med 2,351 arbetare (28 %) medelgod samt 8 med 416 arbetare (5 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *trävaruindustrien*, särskildt sågverken, fortforo till följd af de fasta och stegrade virkesprisen de goda konjunkturerna. Från Jämtland och äfven Småland rapporterades, att betydande skogsafverkningar äro planerade för vintern. Under sista hälften af kvartalet rådde på grund af säsongförhållanden öfverflöd på arbetskraft vid en del sågverk. För *snickerier* hade äfven arbetstillgången förbättrats. Af arbetsgifvarne rapporterade 68 med 10,706 arbetare (66 %) mer än medelgod, 37 med 3,895 arbetare (24 %) medelgod samt 17 med 1,705 arbetare (10 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *pappersbruken* och *trämassefabrikerna* hade i allmänhet efter segelfartens slut samt af vattenbrist (Norrland) arbetstillgången något försämrats sedan föregående kvartal. Inalles rapportera 21 arbetsgifvare med 3,110 arbetare (42 %) mer än medelgod, 14 arbetsgifvare med 3,064 arbetare (41 %) medelgod samt 10 arbetsgifvare med 1,221 arbetare (17 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *grafiska* industrien var arbetstillgången, såsom alltid under fjärde kvartalet, god, med normal tillgång på arbetskraft. Af arbetsgifvarne rapportera 32 med 2,780 arbetare (86 %) mer än medelgod, 13 arbetsgifvare med 422 arbetare (13 %) medelgod och 3 arbetsgifvare med 46 arbetare (1 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *malmförädlingen* rådde fortfarande god arbetstillgång inom såväl järn- som kopparförädlingen. Af arbetsgifvarne rapportera 13 med 8,125 arbetare (52 %) mer än medelgod, 9 med 4,126 arbetare (26 %) medelgod samt 7 med 3,402 arbetare (22 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *metall-* samt *maskin-* och *skeppsbyggnadsindustrierna* var arbetstillgången fortfarande ojämn, och tecken till afgjord förbättring hade ännu icke visat sig. Vid de enskilda varfven var läget alltjämt mycket tryckt. Öfverflöd på arbetskraft uppgifves från flera mekaniska verkstäder. Af arbetsgifvarne rapportera inom metallindustrien 28 med 4,946 arbetare (62 %) mer än medelgod, 27 med 1,974 arbetare (24 %) medelgod och 13 med 1,101 arbetare (14 %) mindre än medelgod arbetstillgång samt inom maskin- och skeppsbyggnads-

industrierna 38 med 8,260 arbetare (49 %) mer än medelgod, 30 med 2,957 arbetare (18 %) medelgod och 18 med 5,501 arbetare (33 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *stenhuggerierna* var arbetstillgången fortfarande mycket god; inom *glasindustrin* åter oförändradt medelgod, medan *tegelbränningen* som vanligt låg nere under vintern. Inom jord- och stenindustrierna rapporterade inalles 28 arbetsgifvare med 4,726 arbetare (55 %) mer än medelgod 22 arbetsgifvare med 3,268 arbetare (38 %) medelgod samt 19 arbetsgifvare med 601 arbetare (7 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *kemisk-tekniska* industrien var ställningen oförändrad sedan föregående kvartal; arbetstillgången betecknades i sin helhet som medelgod. Vid tändsticksfabrikerna rådde öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarne rapporterade 15 med 1,128 arbetare (16 %) mer än medelgod, 12 med 4,928 arbetare (71 %) medelgod samt 5 med 905 arbetare (13 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom sådana säsongindustrier som *byggnadsverksamheten* och *transportarbetet* blef arbetstillgången af naturliga skäl allt knappare mot kvartalets slut. Den för årstiden ovanligt blida väderleken möjliggjorde dock på flera håll i södra och mellersta Sverige byggnadsarbetenas fortsatta bedrifvande. Genom den lifliga trävaruutskeppningen från de norrländska hamnplatserna var arbetstillgången för stufveriarbetare under kvartalets första hälft mycket god.

Enär arbetsmarknadens läge gifvetvis måste i hög grad inverka på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och läget i viss mån återspeglas i denna verksamhet, meddelas här nedan ur de månatliga redogörelserna för *Sveriges offentliga arbetsförmedling* till ytterligare jämförelse följande resultat angående tillgång och efterfrågan på arbetskraft. (För januari 1911 jfr sid. 141 ff.)

På 100 *lediga platser* kommo följande antal *ansökningar om arbete:*

4:de kvartalet 1910:	*Inom jordbruket m. m.*	*Inom öfriga näringsgrenar.*	*Inom samtliga näringsgrenar.*
Oktober	72	120	104
November	104	162	148
December	118	147	142
3:dje kvartalet 1910:			
Juli	78	146	129
Augusti	80	113	103
September	68	103	93
4:de kvartalet 1909:			
Oktober	56	119	99
November	79	166	142
December	82	144	133

Med ledning af det ofvan sagda torde kunna sägas, att ställningen på arbetsmarknaden under fjärde kvartalet 1910 erbjuder samma bild som året i dess helhet: jämn och ostörd förbättring, utan att därför tecken till en ny högkonjunktur ännu kunna skönjas. Frånsedt den näringslifvets afmattning, som alltid medföljer lågsäsongen under vintern, föreföll arbetstillgången vara i hufvudsak god och oförändrad sedan närmast föregående kvartal. En jämförelse med motsvarande tid i fjol försvåras därigenom, att de omfattande arbetsinställelserna under sensommaren och hösten 1909 föranledde en forcerad produktion under fjärde kvartalet s. å. Dock uppgåfvo 236 arbetsgifvare med 35,757 arbetare (26 %), att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal var bättre än under motsvarande tid i fjol.

Jordbruket.

Uppsala. I början af kvartalet god arbetstillgång; senare har tillgången å arbete ej varit större än efterfrågan, med undantag för kvinnliga tjänare, hvarpå brist fortfarande råder.

Linköping. Arbetstillgången var vid kvartalets början mycket god för ladugårdsskötare samt yngre arbetsdrängar; under november och december mindre god. Öfverflöd på arbetskraft.

Norrköping. God arbetstillgång under kvartalets första hälft; under december något större tillgång än efterfrågan på fast, manlig arbetskraft utom beträffande ladugårdskarlar. Brist på kvinnliga tjänare. God tillgång på tillfällig arbetskraft.

Motala. Arbetstillgången god för gifta jordbruksarbetare, särskildt ladugårdsskötare.

Växjö. God arbetstillgång liksom under såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Västervik. Arbetstillgången medelgod. Stor efterfrågan på dugliga ladugårdsskötare samt mjölkerskor.

Kristianstad. Arbetstillgången mycket god under kvartalets första hälft. Brist på arbetskraft, i synnerhet yngre drängar och mjölkjungfrur.

Malmö. Arbetstillgången medelgod, något sämre än föregående kvartal. Öfverflöd på arbetskraft har förekommit med undantag af mjölkjungfrur, å hvilka konstant brist är rådande.

Lund. Under oktober månad var arbetstillgången mycket god. Men öfverflödet på arbetskraft och den gynnsamma väderleken under oktober förde med sig, att allt utearbete blef undangjordt. November och december månader hafva däremot präglats af dålig arbetstillgång. Arbetslösheten under dessa månader har bland jordbrukets tillfälliga arbetare varit betydligt större än under närmast föregående år. Öfverflöd på äldre jordbruksdrängar. Brist på mjölkjungfrur.

Hälsingborg. Arbetstillgången mycket god under oktober, mindre god under november och dålig under december. Normal tillgång på arbetskraft under oktober, dock brist på yngre drängar och mjölkjungfrur; den öfriga tiden öfverflöd utom på de senare. Årslönen för ogifta drängar lägre än de närmast föregående åren.

Ystad. Arbetstillgången under första delen af kvartalet god, senare sämre. Lönetillbuden för ogifta äldre drängar, som före 24 oktober voro c:a 350 kr., sjönko till c:a 300 kr. efter den 24. Som vanligt brist och stark efterfrågan på yngre drängar och mjölkjungfrur.

Näringsgrenar.	Hela antalet.		Tillgång på arbete.									
			Mycket god.		God.		Medelgod.		Mindre god.		Dålig.	
	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
Grufdrift	18	9,102	1	384	12	8,262	4	449	—	—	1	7
Närings- o. njutningsämnesindustr.:												
Kvarnindustrien	23	747	1	11	12	457	6	235	2	20	2	24
Bageriyrket	43	1,430	3	368	24	848	12	199	3	13	1	2
Sockerindustrien	19	4,785	1	73	15	4,199	3	513	—	—	—	—
Brännvinsbrännerier o. punschbrygger.	3	70	—	—	3	70	—	—	—	—	—	—
Bryggeriindustrien	53	1,899	1	18	14	468	21	588	12	596	5	229
Tobaksindustrien	17	1,307	2	214	8	624	4	386	3	83	—	—
Margarintillverkningen	2	69	—	—	1	31	1	38	—	—	—	—
Slakteri- och charkuteriyrket	20	498	1	7	8	228	9	251	2	12	—	—
Annan närings- o. njutn. ämn. ind.	2	29	—	—	2	29	—	—	—	—	—	—
Textilindustrien	67	15,803	14	3,108	35	7,253	16	5,060	2	382	—	—
Beklädnadsindustrien:												
Hattillverkningen	5	706	1	134	2	284	2	288	—	—	—	—
Skrädderi- och sömnadsyrket	51	3,719	9	748	17	1,648	23	1,165	2	158	—	—
Trikåfabrikationen	9	704	—	—	7	470	2	234	—	—	—	—
Skomakeriyrket	24	2,816	3	391	9	1,551	7	618	3	225	2	31
Handsk-, möss- o. pälsvarufabrikationen	6	180	—	—	4	132	1	46	1	2	—	—
Annan beklädnadsindustri	3	199	—	—	3	199	—	—	—	—	—	—
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	17	1,206	1	148	6	203	6	742	2	39	2	74
Trävaruindustrien:												
Sågverk och brädgårdar	60	12,898	5	2,168	30	6,693	19	2,832	4	625	2	580
Snickerier och annan träförädling	59	3,163	9	563	23	1,151	16	949	9	449	2	51
Korkfabrikationen	3	245	—	—	1	131	2	114	—	—	—	—
Trämasse- och pappersindustrierna:												
Trämassefabriker och pappersbruk	30	6,751	1	162	13	2,702	10	2,683	5	1,093	1	111
Bokbinderiyrket	12	488	1	21	3	69	4	381	3	12	1	5
Tapetfabrikationen	3	156	1	69	2	87	—	—	—	—	—	—
Grafisk industri	48	3,248	7	168	25	2,612	13	422	3	46	—	—
Malmförädlingsindustrien	29	15,653	2	705	11	7,420	9	4,126	7	3,402	—	—
Metallindustrien:												
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	22	5,755	2	780	8	2,814	7	1,225	5	936	—	—
Smidesyrket	25	1,352	—	—	8	640	12	604	5	108	—	—
Bleck- och plåtslageriyrket	17	299	2	42	4	55	8	145	2	14	1	43
Annan metallindustri	4	615	3	587	1	28	—	—	—	—	—	—
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustr.:												
Mekaniska verkstadsindustrien	67	12,396	4	537	22	4,426	25	2,113	11	3,832	5	1,488
Skeppsvarfven	10	2,629	1	26	4	1,690	3	732	1	64	1	117
Elektromekaniska industrien	6	1,609	1	206	3	1,291	2	112	—	—	—	—
Annan maskinindustri	3	84	2	51	1	33	—	—	—	—	—	—
Jord- och stenindustrierna:												
Stenhuggeribranschen	13	3,583	1	1,500	7	1,929	2	141	1	8	2	5
Kakel- och lerkärlsindustrien	16	838	—	—	5	232	6	480	4	70	1	56
Tegelindustrien	16	314	—	—	6	158	3	34	3	100	4	22
Glasindustrien	11	1,949	1	430	2	94	6	1,213	2	212	—	—
Annan jord- och stenindustri	13	1,911	3	130	3	253	5	1,400	2	128	—	—
Kemisk-tekniska industrien:												
Ljus-, tvål- och parfymfabriker	9	843	2	140	5	233	1	70	1	400	—	—
Tändsticksindustrien	7	5,087	—	—	—	—	6	4,715	1	372	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	16	1,031	—	—	8	755	5	143	2	115	1	18
Byggnadsindustrien:												
Husbyggnadsindustrien	27	1,258	—	—	7	390	4	547	11	254	5	67
Målning och glasmästerirörelse	25	339	1	9	4	82	9	137	8	72	3	39
Annan byggnadsindustri	11	570	2	146	3	262	2	42	3	74	1	46
Belysning och vattenledning	8	1,545	2	13	2	37	4	1,495	—	—	—	—
Transportarbetet	13	3,742	—	—	7	1,208	4	2,141	1	373	1	20
Summa 4:de kv. 1910	**965**	**135,620**	**91**	**14,057**	**400**	**64,431**	**304**	**39,808**	**126**	**14,289**	**44**	**3,035**
» 3:dje » »	926	138,019	98	18,400	447	70,316	263	31,982	89	14,856	29	2,465
» 2:dra » »	979	135,583	111	21,933	412	61,870	313	36,743	110	10,837	33	4,200

kvartalet 1910 (enligt uppgifter från arbetsgifvare).

Arbetstillgången i jämförelse med												Tillgång på arbetskraft.					
näst föregående kvartal.						samma kvartal föregående år.						Brist.		Normal tillgång.		Öfverflöd.	
Bättre.		Oförändrad.		Sämre.		Bättre.		Oförändrad.		Sämre.							
a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
—	—	14	5,265	4	3,837	8	4,572	9	4,523	1	7	—	—	15	6,977	3	2,125
4	197	16	519	3	31	1	11	15	659	7	77	—	—	15	421	8	326
11	431	28	956	4	43	10	482	29	875	4	73	1	12	31	817	11	601
12	2,966	7	1,819	—	—	1	272	18	4,513	—	—	—	—	9	2,772	10	2,013
—	—	3	70	—	—	—	—	3	70	—	—	—	—	3	70	—	—
—	—	37	1,440	16	459	3	149	42	1,232	8	518	—	—	37	1,027	16	872
4	609	12	648	1	50	1	111	15	1,146	1	50	—	—	15	1,074	2	233
1	38	1	31	—	—	—	—	1	31	1	38	—	—	1	31	1	38
2	70	16	404	2	24	4	62	13	411	3	25	—	—	16	438	4	60
1	21	1	8	—	—	1	21	1	8	—	—	—	—	2	29	—	—
12	2,785	52	12,577	3	441	20	4,435	38	8,278	9	3,090	13	4,731	52	10,881	2	191
1	134	4	572	—	—	1	157	4	549	—	—	1	157	4	549	—	—
24	1,208	24	2,485	3	26	11	525	34	3,134	6	60	11	305	40	3,414	—	—
1	50	8	654	—	—	2	121	6	395	1	188	2	118	7	586	—	—
1	200	18	2,360	5	256	3	692	15	1,827	6	297	3	608	16	1,898	5	310
1	3	4	175	1	2	1	36	4	142	1	2	—	—	6	180	—	—
1	29	2	170	—	—	1	29	2	170	—	—	—	—	3	199	—	—
4	181	8	794	5	231	2	150	10	884	5	172	—	—	11	977	6	229
5	1,213	37	8,339	18	3,346	16	2,669	40	9,864	4	365	—	—	52	9,621	8	3,277
13	294	36	2,352	10	517	23	1,092	26	1,594	10	477	1	8	48	2,868	10	287
—	—	2	195	1	50	—	—	3	245	—	—	—	—	2	114	1	131
3	410	19	4,299	8	2,042	4	888	22	5,325	4	538	—	—	21	4,358	9	2,393
3	93	6	380	3	15	1	12	8	466	3	10	—	—	10	421	2	67
—	—	3	156	—	—	2	116	1	40	—	—	—	—	3	156	—	—
21	1,548	24	1,637	3	63	20	588	25	2,566	3	94	1	3	34	2,565	13	680
3	839	18	10,969	8	3,845	13	7,967	6	1,916	10	5,770	—	—	21	11,977	8	3,676
3	797	15	4,085	4	873	4	1,046	14	3,966	4	743	—	—	17	4,833	5	922
4	213	13	922	8	217	6	461	10	662	9	229	—	—	17	1,037	8	315
2	46	11	128	4	125	6	130	9	121	2	48	—	—	14	225	3	74
4	615	—	—	—	—	1	230	3	385	—	—	—	—	4	615	—	—
8	1,662	46	9,047	13	1,687	24	4,942	32	3,680	11	3,774	—	—	52	8,727	15	3,669
—	—	9	2,512	1	117	—	—	7	2,424	3	205	—	—	9	2,512	1	117
—	—	6	1,609	—	—	2	256	4	1,353	—	—	1	206	5	1,403	—	—
3	84	—	—	—	—	3	84	—	—	—	—	—	—	3	84	—	—
2	57	9	3,514	2	12	1	22	10	3,549	2	12	1	1,500	8	1,980	4	103
—	—	12	713	4	125	4	487	10	288	2	63	—	—	9	178	7	660
3	105	6	80	7	129	4	121	12	193	—	—	—	—	8	169	8	145
1	280	9	1,547	1	122	2	489	9	1,460	—	—	—	—	10	1,458	1	491
4	191	6	1,492	3	228	4	178	7	1,605	2	128	—	—	10	1,727	3	184
3	190	5	253	1	400	2	147	6	296	1	400	—	—	6	653	3	190
—	—	7	5,087	—	—	—	—	6	4,715	1	372	—	—	4	3,618	3	1,469
3	95	10	803	3	133	5	376	10	561	1	94	—	—	10	568	6	463
1	38	14	495	12	725	8	737	9	366	10	155	—	—	9	824	18	434
4	68	6	133	15	138	5	120	13	127	7	92	1	16	15	222	9	101
2	147	4	293	5	130	1	50	8	464	2	56	2	83	4	253	5	234
2	66	6	1,479	—	—	1	5	7	1,540	—	—	—	—	6	1,495	2	50
3	733	7	2,366	3	643	4	719	6	2,613	3	410	—	—	8	1,645	5	2,097
180	**18,706**	**601**	**95,832**	**184**	**21,082**	**236**	**35,757**	**582**	**81,231**	**147**	**18,632**	**38**	**7,747**	**702**	**98,646**	**225**	**29,227**
174	26,416	646	94,354	106	17,249	384	62,459	441	57,306	101	18,254	68	17,820	732	103,721	126	16,478
273	36,753	607	85,290	99	13,540	237	38,953	605	80,827	137	15,803	52	13,833	681	95,189	246	27,011

Göteborg. God arbetstillgång för alla slags jordbruksarbetare, såväl manliga som kvinnliga.

Inom mejerirörelsen god arbetstillgång och lika med såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Tidaholm. Medelgod arbetstillgång och normal tillgång på arbetskraft. Brist på mjölkerskor och ladugårdsskötare.

Karlstad. Arbetstillgången god. Brist på manlig och kvinnlig arbetskraft.

Östersund. Arbetstillgången medelgod, tillgången på arbetskraft normal.

Umeå. Arbetstillgången god. Tillgången på arbetskraft normal.

Skogsbruket.

Västervik. God arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft under sista hälften af kvartalet.

Östersund. På grund af gynnsamma konjunkturer på trävarumarknaden vidtagas betydande skogsafverkningar inom länet, hvilka sysselsätta ett större antal arbetare, så att arbetstillgången kan anses medelgod med normal tillgång på arbetskraft.

Umeå. Flottningsarbetet afslutades under september, hvarvid många arbetare blefvo utan arbete.

Grufdriften.

Dannemora. Arbetstillgången medelgod.

De skånska stenkolsgrufvorna i Höganäs, Bjuf, Billesholm, Skromberga och Hyllinge rapportera god arbetstillgång; tillgången på arbetskraft betecknas såsom normal.

Kopparberg. Tillgången å arbete medelgod liksom under föregående kvartal; normal tillgång på arbetskraft.

Ämmeberg. Bolaget Vieille Montagne meddelar, att arbetstillgången fortfarande är god samt tillgången på arbetskraft normal.

Falun. Arbetstillgången inom grufarbetarefacket har under kvartalet varit mindre god. Sämre än närmast föregående kvartal. Öfverflöd på arbetskraft.

Grängesberg. Grufförvaltningen uppgifver arbetstillgången vara god, dock sämre än under föregående kvartal; öfverflöd på arbetskraft.

Malmberget. Luossavaara-Kiirunavaara AB. uppgifver arbetstillgången vara god, dock med försämring från närmast föregående kvartal, beroende därpå, att arbetstillgången alltid är något mindre under vintern: arbetstillgången betecknas i hvarje fall såsom något bättre än motsvarande tid föregående år. Tillgången på arbetskraft normal.

Kiruna. Arbetstillgången god.

Annan brytnings- och upptagningsindustri.

Växjö. Inom torfindustrien mycket god arbetstillgång i likhet med föregående kvartal; förbättring i jämförelse med 4:de kvartalet 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Visby. Inom kalkstensindustrien medelgod och delvis god tillgång på arbete liksom under närmast föregående kvartal och under motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Närings- och njutningsämnesindustri.

Kvarnindustri.

Stockholm. God arbetstillgång, bättre än under närmast föregående kvartal men lika med motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på arbetskraft.

Uppsala. Jämn och god arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft.

Linköping. Medelgod arbetstillgång, normal tillgång på arbetskraft.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång.

Kalmar. Medelgod arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Visby. Mindre god arbetstillgång, bättre än under närmast föregående kvartal, men sämre än under motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft. Reducering af arbetsstyrka och arbetstid.

Malmö. Arbetstillgången mycket god.

Hälsingborg. Arbetstillgången medelgod.

Ystad. God arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Halmstad. Arbetstillgången god. Den vanliga arbetsstyrkan har haft jämn sysselsättning.

Göteborg. God arbetstillgång liksom under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909.

Gäfle. God och oförändrad arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Bageriyrket.

Stockholm. Arbetstillgången i allmänhet mindre god; sämre än under föregående kvartal. Öfverflöd på arbetskraft.

Uppsala. God arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Eskilstuna. Arbetstillgången god liksom under föregående kvartal; bättre än motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på arbetskraft.

Norrköping. God arbetstillgång.

Växjö. Knappt medelgod arbetstillgång liksom under föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Något mer än normal tillgång på arbetskraft.

Kalmar. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Visby. Arbetstillgången medelgod liksom under föregående kvartal och motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på manlig men brist på kvinnlig arbetskraft.

Karlskrona. Arbetstillgången dålig; arbetsstyrkan reducerad.

Kristianstad. Arbetstillgången god, bättre än föregående kvartal och motsvarande tid föregående år; normal tillgång på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången mycket god.

Hälsingborg. Arbetstillgången mindre god, tillgången på arbetskraft normal.

Ystad. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Halmstad. Arbetstillgången god, om ock något sämre än under samma tid 1909.

Göteborg. God arbetstillgång liksom under föregående kvartal, men bättre än under motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Inom choklad- och konfektfabrikationen god arbetstillgång och bättre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid i fjol; normal tillgång på arbetskraft. Öfvertidsarbete förekom ganska mycket före jul.

Vänersborg. Medelgod arbetstillgång, sämre än under föregående kvartal, öfverflöd på arbetskraft.

Borås. God arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Kopparberg. Mindre god arbetstillgång, sämre än motsvarande tid i fjol; normal tillgång å arbetskraft.

Gäfle. God arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Söderhamn. Arbetstillgången medelgod; tillgången å arbetskraft normal.

Sundsvall. Arbetstillgången medelgod, något sämre än under föregående kvartal. Öfverflöd på arbetskraft.

Östersund. Arbetstillgången god, normal tillgång på arbetskraft.

Umeå. Arbetstillgången medelgod. Normal tillgång på arbetskraft.

Bryggeriindustrien.

Stockholm. Arbetstillgången i allmänhet mindre god vid bryggerierna; öfverflöd på arbetskraft.

Inom mineralvattenfabrikationen medelgod. arbetstillgång: under fjärde kvartalet alltid försämring i jämförelse med tredje. Normal tillgång på arbetskraft.

Uppsala. Medelgod arbetstillgång: sämre än förra kvartalet. Öfverflöd på arbetskraft.

Eskilstuna. Arbetstillgången fortfarande medelgod.

Linköping. God arbetstillgång.

Norrköping. God arbetstillgång inom bryggeriindustrien.

Inom mineralvattenfabrikationen medelgod arbetstillgång.

Växjö. Mindre god arbetstillgång; försämring i jämförelse med föregående kvartal. Normal tillgång på arbetskraft.

Lund. Inom öltillverkningen arbetstillgången medelgod; lika med närmast föregående kvartal och motsvarande tid förra året. Normal tillgång på arbetskraft.

Inom mineralvattens- och läskedrycksfabrikationen arbetstillgången däremot mindre god.

Hälsingborg. Arbetstillgången mindre god, lika med motsvarande tid i fjol, men sämre än förra kvartalet. Öfverflöd på arbetskraft.

Göteborg. Medelgod — delvis mindre god — arbetstillgång och lika med såväl föregående kvartal som motsvarande tid föregående år; god tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Mindre god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Tobaksindustrien.

Stockholm. Arbetstillgången oförändradt god; normal tillgång på arbetskraft.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång.

Karlskrona. Arbetstillgången ytterligare förbättrad; god tillgång på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången god; bättre än föregående kvartal och motsvarande tid föregående år.

Hälsingborg. Arbetstillgången medelgod: bättre än såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; öfverflöd på arbetskraft.

Ystad. Arbetstillgången medelgod, bättre än motsvarande tid föregående år. Öfverflöd på arbetskraft.

Göteborg. Fortfarande god arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft; öfvertidsarbete har förekommit.

Gäfle. God arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Margarintillverkningen.

Stockholm. Arbetstillgången god.

Malmö. Arbetstillgången mycket god. Öfvertidsarbete har förekommit.

Slakteri- och charkuteriyrket.

Stockholm. Oförändradt god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Uppsala. God och jämn arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Linköping. God arbetstillgång.

Norrköping. God arbetstillgång med förbättring sedan föregående kvartal.

Växjö. Medelgod arbetstillgång i likhet med såväl föregående kvartal som under motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på arbetskraft.

Kalmar. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Visby. Arbetstillgången medelgod; sämre än under föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången mycket god.

Hälsingborg. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Ystad. Arbetstillgången god och bättre än under motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på arbetskraft.

Göteborg. Arbetstillgången medelgod och lika med såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Borås. Mycket god arbetstillgång, normal tillgång på arbetskraft.

Tidaholm. Medelgod och oförändrad arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Östersund. Arbetstillgången god, normal tillgång på arbetskraft.

Textilindustri.

Stockholm. Arbetstillgången medelgod inom bomullsindustrien; sämre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på manlig arbetskraft: brist på kvinnlig. Reducering af arbetstiden från 57½ till 48 timmar per vecka har förekommit.

Linköping. God—medelgod arbetstillgång; normal tillgång å arbetskraft; brist på yngre arbetare.

Norrköping. God arbetstillgång inom ylleindustrien med någon förbättring från motsvarande kvartal föregående år; normal tillgång på arbetskraft.

Inom färgeribranschen god arbetstillgång.

Växjö. God arbetstillgång med förbättring i jämförelse med såväl föregående kvartal som motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången god.

Lund. Inom textilindustrien har tillgången på arbete varit god; lika med närmast föregående kvartal och bättre än motsvarande tid förra året. Öfverflöd på arbetskraft.

Hälsingborg. Arbetstillgången fortfarande god; normal tillgång på arbetskraft.

Ystad. God arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Göteborg. Inom linnefabrikationen samt möbeltygs- och mattillverkningen fortfarande medelgod arbetstillgång; i allmänhet öfverflöd på arbetskraft.

Inom repslagareyrket mindre god arbetstillgång och sämre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Borås. Arbetstillgången medelgod; öfverflöd å arbetskraft. I några fall inskränkning i arbetstiden till 5 dagar i veckan.

Tidaholm. Arbetstillgången mycket god och bättre än under föregående kvartal samt oförändrad i jämförelse med samma kvartal föregående år. Normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Arbetstillgången inom yllebranschen god och oförändrad; inom bomullsbranschen medelgod och försämrad, med normal tillgång på arbetskraft.

Beklädnadsindustrien.

Hattillverkningen.

Stockholm. Oförändradt god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Karlskrona. God arbetstillgång.

Malmö. Arbetstillgången mycket god.

Skrädderi- och sömnadsyrkena.

Stockholm. Oförändradt god arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Uppsala. Arbetstillgången mycket god, bättre än under motsvarande kvartal 1909. Inom herrskrädderiet brist på fullt yrkesskickliga arbetare.

Eskilstuna. Arbetstillgången mycket god, bättre än föregående kvartal men lika med motsvarande tid år 1909. Brist på arbetskraft.

Linköping. God arbetstillgång.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång med någon förbättring från föregående kvartal; delvis brist på dugliga skrädderiarbetare.

Jönköping. Arbetstillgången medelgod med normal tillgång på arbetskraft.

Växjö. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Kalmar. God arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Visby. Arbetstillgången god; bättre än under föregående kvartal och samma tid i fjol. Tillgången på arbetskraft normal, dock brist på yrkesskickliga arbetare.

Karlskrona. Arbetstillgången förbättrad och god; normal tillgång på arbetskraft.

Malmö. Inom skrädderiyrket medelgod arbetstillgång. God arbetstillgång för kapp-, kläd- och linnesömmerskor.

Hälsingborg. Arbetstillgången medelgod, något bättre än förra kvartalet på grund af säsongen och ungefär lika med motsvarande tid i fjol. Normal tillgång på arbetskraft.

Ystad. Arbetstillgången god; bättre än under föregående kvartal men sämre än motsvarande tid föregående år. Tillgången på arbetskraft normal.

Halmstad. Arbetstillgången god, betydligt bättre än under samma tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Göteborg. Medelgod arbetstillgång liksom under föregående kvartal; normal tillgång på arbetskraft. Arbetsstyrkan något reducerad på vissa håll. Väderleken har under hela säsongen varit särdeles ofördelaktig för yrket.

Inom konfektionsbranschen i allmänhet fortfarande medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Borås. Medelgod arbetstillgång. Brist på arbetskraft.

Tidaholm. Arbetstillgången medelgod och oförändrad. Normal tillgång på arbetskraft, delvis brist på manliga arbetare.

Gäfle. God och förbättrad arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Sundsvall. Arbetstillgången medelgod. Tillgången på arbetskraft normal.

Östersund. Arbetstillgången mycket god; brist på arbetskraft.

Umeå. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Trikåfabrikationen.

Stockholm. Arbetstillgången fortfarande god. Brist på arbetskraft.

Norrköping. God arbetstillgång; något öfvertidsarbete har förekommit.

Karlskrona. Arbetstillgången medelgod.

Malmö. Arbetstillgången god.

Borås. God tillgång på arbete; normal tillgång på arbetare.

Skomakeriyrket.

Stockholm. God arbetstillgång.

Uppsala. Mycket god arbetstillgång. Normal tillgång på arbetskraft.

Jönköping. Inom skomakeriyrket har arbetstillgången varit god och lika med närmast föregående kvartal samt motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på arbetskraft. Öfvertidsarbete har förekommit.

Karlskrona. Arbetstillgången enligt arbetarnes uppgift förbättrad och mycket god. Från fabriksskomakeriet anmäles medelgod arbetstillgång.

Malmö. Arbetstillgången god för såväl hand- som fabriksarbetarne.

Hälsingborg. Vid skofabrikerna god arbetstillgång, lika med förra kvartalet; brist på duglig arbetskraft.

Handsko- och reparationsverkstäderna: arbetstillgången mindre god och sämre än såväl förra kvartalet som motsvarande tid i fjol; tillgången på arbetskraft normal.

Ystad. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Halmstad. Vid skofabrikerna har arbetstillgången varit medelgod liksom under föregående kvartal, inom handtverket mindre god och ojämn. Normal tillgång å arbetskraft.

Göteborg. Arbetstillgången mindre god och sämre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Vänersborg. Fortfarande medelgod arbetstillgång. Normal tillgång på arbetskraft.

Tidaholm. Medelgod arbetstillgång, ehuru något sämre än under motsvarande kvartal 1909. Öfverflöd på arbetskraft.

Örebro. Arbetstillgången vid skofabrikerna i allmänhet fortfarande god. Normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Handsk-, möss- och pälsvarufabrikation.

Stockholm. Arbetstillgången oförändradt god; normal tillgång på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången god.

Lund. För handskarbetarne har arbetstillgången fortfarande varit god.

Hälsingborg. Inom handskmakeriyrket arbetstillgången alltjämt god.

Gäfle. Inom möss- och pälsvarubranschen god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Läder-, hår- och gummivaruindustrierna.

Stockholm. Arbetstillgången fortfarande mindre god med ytterligare försämring sedan föregående kvartal. Normal tillgång på arbetskraft.

Linköping. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång å arbetskraft.

Växjö. Medelgod arbetstillgång för sadelmakare och tapetserare med förbättring sedan föregående kvartal, hufvudsakligen för julmarknadens skull. Normal tillgång på arbetskraft.

Visby. För sadelmakare god arbetstillgång, bättre än under föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Tillgången på arbetskraft normal.

Karlskrona. Inom garfveriindustrien medelgod arbetstillgång.

Malmö. God arbetstillgång.

Lund. Inom läderindustrien arbetstillgången dålig, sämre än under såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid föregående år. Öfverflöd på arbetskraft. Reducerad arbetsstyrka.

För sadelmakare och tapetserare har arbetstillgången förbättrats. Öfverflöd på arbetskraft.

Hälsingborg. Inom sadelmakeriyrket arbetstillgången medelgod, bättre än under såväl förra kvartalet som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Vid gummifabriken oförändradt god arbetstillgång.

Ystad. Inom garfveriindustrien god arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Halmstad. Vid garfverierna fortfarande god arbetstillgång.

Göteborg. Inom garfveriyrket medelgod arbetstillgång, dock sämre än såväl under föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Inom remfabriksindustrien arbetstillgången fortfarande god; normal tillgång på arbetskraft.

Inom reseffektbranschen mycket god arbetstillgång och bättre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Trävaruindustrien.

Sågverk och brädgårdar.

Norrköping. God arbetstillgång: öfverflöd på arbetskraft.

Växjö. Arbetstillgången i stort sedt medelgod med någon försämring i jämförelse med såväl föregående kvartal som motsvarande tid föregående år. Något öfverflöd på arbetskraft.

Västervik. Arbetstillgången god liksom under föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Halmstad. Arbetstillgången vid brädgårdarna dålig; afsevärd inskränkning i driften har företagits genom reducering af både arbetsstyrka och arbetstid. Läget betecknas som sämre än någonsin under de närmast föregående åren. Öfverflöd på arbetskraft.

Göteborg. Inom sågverksindustrien fortfarande mycket god arbetstillgång normal tillgång på arbetskraft.

Vänersborg. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Karlstad. Medelgod arbetstillgång.

Gäfle. God arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Söderhamn. Arbetstillgången alltjämt god, förbättrad i jämförelse med motsvarande tid föregående år. Öfverflöd på arbetskraft.

Sundsvall. Arbetstillgången god. Tillgången på arbetskraft normal. Reducering af arbetsstyrkan, bl. a. genom indragning af nattskiftet.

Östersund. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Umeå. Arbetstillgången god; för en del mindre arbetsgifvare dock sämre än under samma tid i fjol. I slutet af kvartalet afstannade som vanligt de flesta sågarna för att pådragas efter nyår.

Snickerier och annan träförädling.

Uppsala. Medelgod arbetstillgång: öfverflöd på arbetskraft.

Eskilstuna. Arbetstillgången mindre god, sämre än föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Tillgången å arbetskraft normal.

Linköping. God arbetstillgång inom möbelindustrien.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång inom fabrikssnickeriet.

Inom möbelfabrikationen god arbetstillgång.

Motala. Inom modellsnickarefacket medelgod arbetstillgång. Inom möbelbranschen mycket god arbetstillgång, bättre än föregående kvartal.

Jönköping. Inom snickeribranschen arbetstillgången god, lika med närmast föregående kvartal, men bättre än under motsvarande tid föregående år.

Inom trätoffeltillverkningen arbetstillgången god. Öfverflöd på arbetskraft.

Växjö. Inom leksaksindustrien mycket god arbetstillgång med förbättring i jämförelse med motsvarande tid föregående år. Öfvertidsarbete har förekommit. Normal tillgång på arbetskraft.

Inom möbelsnickeriet god arbetstillgång med förbättring i jämförelse med såväl föregående kvartal som motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på arbetskraft.

Västervik. Arbetstillgången oförändradt medelgod. Normal tillgång på arbetskraft.

Visby. Inom möbelsnickeriet god arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Karlskrona. Inom fabrikssnickeriet försämrad och mindre god arbetstillgång. Inskränkning i driften genom såväl mindre reducering af arbetsstyrkan som arbetstidens minskning med en timma om dagen. God tillgång på arbetskraft.

Inom möbelsnickeriet arbetstillgången försämrad; normal tillgång på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången god inom möbelsnickeriet.

Lund. För möbelsnickare arbetstillgången medelgod. Öfverflöd på arbetskraft.

Hälsingborg. Vid snickerifabrikerna arbetstillgången mindre god; normal tillgång på arbetskraft.

Inom möbelindustrien arbetstillgången medelgod och förbättrad sedan förra kvartalet och motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Ystad. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Halmstad. Inom möbelsnickeriet arbetstillgången medelgod, bättre än under såväl föregående kvartal som under motsvarande tid 1909.

Göteborg. Inom möbelsnickareyrket god arbetstillgång och bättre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft. Öfvertidsarbete förekom under kvartalet.

Vänersborg. Mycket god arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Borås. Mindre god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Tidaholm. Arbetstillgången medelgod; normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Söderhamn. Snickerifabriken har haft mycket god arbetstillgång.

Östersund. Arbetstillgången medelgod; normal tillgång på arbetskraft.

Umeå. Inom möbelindustrien god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Korkfabrikationen.

Stockholm. Arbetstillgången i allmänhet medelgod; normal tillgång på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången god.

Göteborg. Arbetstillgången mindre god; öfverflöd på arbetskraft. Reducerad arbetstid.

Trämasse- och pappersindustrierna.

Trämassefabriker och pappersbruk.

Växjö. Inom papperstillverkningen god arbetstillgång med förbättring i jämförelse med motsvarande tid föregående år. Normal tillgång på arbetskraft.

Inom trämasseindustrien arbetstillgången god för de fabriker, som själfva förädla råvaran; för öfriga mindre god. Öfverflöd på arbetskraft.

Västervik. Arbetstillgången medelgod, något bättre än under föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Göteborg. Vid Trollhättans pappersbruk minskad arbetstillgång till följd af segelfartens slut. Af samma orsak har såväl arbetsstyrkan som arbetstiden reducerats. Öfverflöd på arbetskraft.

Vänersborg. Mindre god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Kopparberg. God arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Sundsvall. Arbetstillgången mindre god till följd af vattenbrist, sämre än föregående kvartal och sämre än motsvarande tid 1909. Tillgången på arbetskraft normal. Betydlig reducering af arbetstyrkan.

Östersund. Arbetstillgången medelgod; normal tillgång på arbetskraft.

Umeå. Arbetstillgången medelgod. Då säsongarbetet upphörde med sjöfartens inställande, blefvo åtskilliga icke fast anställda arbetare arbetslösa.

Bokbinderiyrket.

Stockholm. Arbetstillgången fortfarande medelgod; normal tillgång på arbetskraft.

Uppsala. God arbetstillgång, bättre än förra kvartalet. Normal tillgång på arbetskraft. Öfvertidsarbete har förekommit.

Malmö. Arbetstillgången god.

Lund. Arbetstillgången mindre god; öfverflöd på arbetskraft. Reducering af arbetsstyrkan.

Hälsingborg. Arbetstillgången mindre god, sämre än förra kvartalet; öfverflöd på arbetskraft.

Inom kartong- och papperspåstillverkningen är arbetstillgången mycket god, bättre än förra kvartalet och lika med motsvarande tid 1909; tillgången på arbetskraft normal.

Göteborg. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Inom kartongtillverkningen medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Inom papperspåstillverkningen god arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Mycket god och förbättrad arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Tapetfabrikationen.

Norrköping. God arbetstillgång.

Kalmar. God arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Göteborg. Mycket god arbetstillgång. Normal tillgång på arbetskraft.

Grafiska industrien.

Stockholm. I allmänhet god arbetstillgång med förbättring sedan föregående kvartal, såsom fallet alltid är med fjärde kvartalet inom denna industri. Normal tillgång på arbetskraft.

Uppsala. God arbetstillgång, bättre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Norrköping. God arbetstillgång; något öfverflöd på arbetskraft.

Jönköping. Arbetstillgången god och bättre än under närmast föregående kvartal och motsvarande tid föregående år.

Växjö. Arbetstillgången medelgod med öfverflöd på arbetskraft.

Kalmar. Medelgod arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft.

Malmö. Inom typograffacket arbetstillgången mindre god.

För litografer arbetstillgången god.

Göteborg. God arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. God och förbättrad arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Östersund. Arbetstillgången god, normal tillgång på arbetskraft.

Umeå. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Malmförädlingsindustrien.

Hälsingborg. Vid kopparverket mycket god och förbättrad arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Kopparberg. Medelgod arbetstillgång; tillgången på arbetskraft normal.

Luleå. Inom tackjärnstillverkningen vid Luleå järnverk var arbetstillgången medelgod; normal tillgång på arbetskraft.

Metallindustrien.

Järn- och stålvarufabriker samt gjuterier.

Stockholm. I allmänhet fortfarande medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Uppsala. Mindre god arbetstillgång; dock något förbättrad mot slutet af kvartalet. God tillgång på arbetskraft.

Eskilstuna. Arbetstillgången inom fickknifsfabrikationen medelgod. Tillgången på arbetskraft normal.

Jönköping. Inom vågfabrikationen arbetstillgången god.

Motala. Medelgod, något försämrad arbetstillgång.

Växjö. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Karlskrona. God och förbättrad arbetstillgång.

Malmö. Vid gjuterierna mindre god arbetstillgång; inom galvaniserings- och emaljeringsfacken arbetstillgången god.

Göteborg. Inom järnsängsfabrikationen medelgod arbetstillgång, sämre än under föregående kvartal men bättre än under motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Smidesyrket.

Uppsala. God arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Eskilstuna. Arbetstillgången god. Öfverflöd på arbetskraft.

Linköping. Medelgod arbetstillgång.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång.

Växjö. Medelgod arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Kristianstad. Arbetstillgången mindre god på grund af stillestånd inom byggnadsindustrien, sämre än föregående kvartal och motsvarande tid föregående år. Öfverflöd på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången god.

Hälsingborg. Arbetstillgången medelgod, bättre än under motsvarande tid i fjol: normal tillgång på arbetskraft.

Ystad. Medelgod arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft.

Halmstad. Arbetstillgången mindre god; reducering af arbetstiden.

Vänersborg. Mindre god arbetstillgång, öfverflöd på arbetskraft.

Tidaholm. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Kopparberg. Mycket god arbetstillgång, något bättre än under motsvarande tid 1909; öfverflöd på arbetskraft.

Falun. Arbetstillgången god. Öfverflöd på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod och försämrad arbetstillgång; med normal tillgång på arbetskraft.

Bleck- och plåtslageriyrket.

Uppsala. Arbetstillgången mindre god. Öfverflöd å arbetskraft.

Eskilstuna. Arbetstillgången dålig; sämre än under föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Tillgången på arbetskraft normal. Såväl arbetstid som arbetsstyrka

reducerad. De dåliga konjunkturerna i facket beroende på obetydlig byggnadsverksamhet.

Linköping. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång med försämring från föregående kvartal.

Växjö. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Kalmar. Mycket god arbetstillgång. Normal tillgång på arbetskraft.

Västervik. Arbetstillgången god, dock sämre än under föregående kvartal, något bättre än motsvarande tid 1909. Brist på arbetskraft.

Karlskrona. Medelgod arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången medelgod.

Hälsingborg. Arbetstillgången mindre god och försämrad sedan förra kvartalet; öfverflöd på arbetskraft.

Ystad. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Halmstad. Arbetstillgången god liksom under föregående kvartal och bättre än under motsvarande tid 1909.

Göteborg. Medelgod arbetstillgång liksom under föregående kvartal, men bättre än under motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Inom det mekaniska bleckslageriyrket god arbetstillgång, bättre än såväl under föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Tidaholm. Medelgod arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Umeå. Arbetstillgången mindre god. Öfverflöd på arbetskraft.

Annan metallindustri.

Stockholm. Inom guldsmedsyrket mycket god och förbättrad arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft. Till följd af brådskan under julsäsongen har öfvertidsarbete i allmänhet förekommit.

Eskilstuna. Arbetstillgången inom manufakturindustrien god, bättre än under föregående kvartal. Öfverflöd å arbetskraft.

Norrköping. God arbetstillgång inom guldsmedsyrket.

Gäfle. Inom guldsmedsyrket mycket god och förbättrad arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Maskin- och skeppsbyggnadsindustrien.

Den mekaniska verkstadsindustrien.

Stockholm. Arbetstillgången i stort sedt medelgod. Normal tillgång på arbetskraft.

Uppsala. Arbetstillgången god; bättre än motsvarande tid förra året. Normal tillgång å arbetskraft. Öfvertidsarbete har förekommit.

Linköping. Medelgod arbetstillgång, försämring sedan föregående kvartal.

Växjö. God arbetstillgång för de verkstäder, som tillverka sågverksmaskiner. I öfrigt medelgod arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Kalmar. Dålig arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft.

Västervik. Arbetstillgången god, lika med föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Visby. Arbetstillgången dålig och sämre än under såväl förgående kvartal som motsvarande tid 1909. Delvis öfverflöd på arbetskraft. Inskränkning i driften genom reducering af både arbetsstyrkan och arbetstiden.

Kristianstad. Arbetstillgången medelgod, lika med föregående kvartal och motsvarande tid föregående år; normal tillgång å arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången dålig, sämre än föregående kvartal, men lika med motsvarande tid föregående år. Öfverflöd på arbetskraft.

Lund. Arbetstillgången medelgod, sämre än under närmast föregående kvartal, bättre än motsvarande tid 1909.

Hälsingborg. Arbetstillgången medelgod och något förbättrad i jämförelse med såväl förra kvartalet som motsvarande tid i fjol; normal tillgång på arbetskraft.

Halmstad. Arbetstillgången i det hela medelgod, bättre än under någon tid föregående år. Öfvertidsarbete har förekommit. Normal tillgång på arbetskraft.

Göteborg. Medelgod arbetstillgång, lika med såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Tidaholm. God och medelgod arbetstillgång, oförändrad i jämförelse med föregående kvartal, delvis bättre än motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Kopparberg. God arbetstillgång liksom föregående kvartal och motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Falun. Arbetstillgången mindre god. Reducering af såväl arbetsstyrkan som arbetstiden har förekommit.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Sundsvall. Arbetstillgången medelgod. Tillgången på arbetskraft normal.

Skeppsvarfven.

Stockholm. Vid Kungl. flottans varf arbetstillgången fortfarande god; normal tillgång på arbetskraft.

Vid de enskilda varfven alltjämt mindre god arbetstillgång; försämring sedan motsvarande tid 1909. Reducering af arbetstiden har förekommit.

Hälsingborg. Arbetstillgången dålig, sämre än föregående och motsvarande tid 1909; öfverflöd på arbetskraft. Inskränkning i driften har ägt rum genom reducering af såväl arbetsstyrkan som arbetstiden.

Göteborg. Inom skepps-, båt- och prambyggnadsbranschen medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Annan maskinindustri.

Stockholm. Vid de elektriska verkstäderna god och oförändrad arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Göteborg. Inom den elektromekaniska branschen god arbetstillgång liksom under föregående kvartal, bättre än under motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Jord- och stenindustrierna.

Stenhuggeribranschen.

Uppsala. Dålig arbetstillgång.

Linköping. Dålig arbetstillgång.

Växjö. Medelgod arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Västervik. Arbetstillgången medelgod, sämre än under föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Visby. Arbetstillgången god liksom under motsvarande tid i fjol. Öfverflöd på arbetskraft. Inskränkning i driften genom reducering af arbetsstyrkan.

Karlskrona. Arbetstillgången fortfarande mycket god. Brist på arbetskraft. Öfvertidsarbete har förekommit.

Malmö. Arbetstillgången dålig.

Hälsingborg. Arbetstillgången mindre god och försämrad; normal tillgång på arbetskraft.

Vänersborg. Dålig arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft, försämring sedan föregående kvartal.

Östersund. Fortfarande god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Kakel- och lerkärlsindustrien.

Uppsala. God arbetstillgång. Öfverflöd å arbetskraft.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång med förbättring från fjärde kvartalet föregående år.

Kalmar. Mindre god arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft.

Visby. God arbetstillgång. Normal tillgång på arbetskraft.

Göteborg. Inom lerkärlsindustrien god arbetstillgång och lika med såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909.

Tidaholm. Medelgod och oförändrad arbetstillgång, normal tillgång på arbetskraft.

Falun. Arbetstillgången mindre god, sämre såväl i jämförelse med närmast föregående kvartal som samma tid föregående år. Normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång; normal tillgång på arbetskraft.

Tegelindustrien.

Uppsala. God arbetstillgång. Öfverflöd å arbetskraft.

Linköping. Dålig arbetstillgång, öfverflöd på arbetskraft.

Västervik. Arbetstillgången medelgod, lika med föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Visby. Arbetstillgången delvis mindre god. Normal tillgång på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången dålig.

Hälsingborg. Arbetstillgången god; normal tillgång på arbetskraft.

Ystad. Arbetstillgången dålig. Öfverflöd på arbetskraft.

Vänersborg. God arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft: inskränkning i arbetsstyrkan på grund af tillverkningssäsongens slut.

Tidaholm. Arbetstillgången mindre god, sämre än under föregående kvartal samt oförändrad i jämförelse med samma kvartal 1909.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Sundsvall. Arbetstillgången dålig, enär driften ligger nere under vintern.

Östersund. Arbetstillgången god, normal tillgång på arbetskraft.

Luleå. Tegeltillverkningen har varit inställd under hela kvartalet.

Glasindustrien.

Växjö. Arbetstillgången är mycket olika, men synes kunna betecknas såsom medelgod med normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Sundsvall Arbetstillgången god. Tillgången på arbetskraft normal.

Annan jord- och stenindustri.

Malmö. Arbetstillgången dålig inom gips- och cementfabrikationen.

Hälsingborg. Inom koks- och kalkfabrikationen arbetstillgången mindre god och sämre än såväl förra kvartalet som motsvarande tid i fjol; öfverflöd på arbetskraft.

Tidaholm. Inom kalkindustrien medelgod arbetstillgång, oförändrad i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år, men sämre än föregående kvartal, berocnde på den mindre lämpliga årstiden.

Inom cementfabrikationen god och förbättrad arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Kemisk-tekniska industrien.

Stockholm. Inom såp- och tvåltillverkningen god arbetstillgång. Normal tillgång på arbetskraft.

Inom ljustillverkningen har arbetstillgången försämrats och är mindre god; normal tillgång på arbetskraft.

Inom öfrig kemisk-teknisk industri god och jämn arbetstillgång.

Uppsala. Arbetstillgången god.

Linköping. God arbetstillgång.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång inom benmjölstillverkningen.

Jönköping. Inom tändsticksindustrien medelgod arbetstillgång. Normal tillgång på arbetskraft.

Västervik. Inom tändstickstillverkningen arbetstillgången medelgod. Inskränkning i driften har ägt rum genom reducering af arbetstiden. Öfverflöd på arbetskraft.

Malmö. Inom såp- och tvåltillverkningen god arbetstillgång.

Inom tändsticks- och gödningsämnesfabrikationen arbetstillgången mindre god.

Göteborg. Inom såptillverkningen god arbetstillgång liksom under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft.

Inom svafvelsyre- och superfosfattillverkningen mindre god arbetstillgång, sämre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; öfverflöd på arbetskraft. Arbetsstyrkan reducerad.

Vänersborg. Inom tändsticksindustrien arbetstillgången mindre god och sämre än under motsvarande tid 1909. Öfverflöd på arbetskraft. Reducering af arbetstiden har ägt rum.

Tidaholm. Inom tändsticksindustrien medelgod arbetstillgång. Normal tillgång på arbetskraft. Reducering af arbetstiden med 1 dag i veckan.

Gäfle. God arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Söderhamn. God tillgång på arbete; förbättring från föregående kvartal; öfverflöd på arbetskraft.

Sundsvall. Inom kloratindustrien arbetstillgången mindre god.

Byggnadsindustrien.

Husbyggnadsindustrien.

Uppsala. God arbetstillgång, liksom under föregående kvartal. Bättre än under motsvarande tid år 1909. Öfverflöd på arbetskraft.

Västervik. Arbetstillgången god, lika med föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft. Ett för denna årstid synnerligen lämpligt arbetsväder för byggnadsfacket har varit rådande.

Eskilstuna. Arbetstillgången medelgod; dock sämre än föregående kvartal. Bättre än motsvarande tid i fjol. Öfverflöd på arbetskraft.

Linköping. God till medelgod arbetstillgång, öfverflöd på arbetskraft.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång under kvartalets första månader, senare mindre god, isynnerhet för grofarbetare.

Jönköping. Dålig arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft.

Växjö. Byggnadsverksamheten har under kvartalet varit nästan fullständigt nedlagd, hvarför arbetslöshet varit rådande inom hithörande fack.

Kalmar. Mindre god arbetstillgång, försämring mot föregående kvartal. Öfverflöd på arbetskraft.

Visby. Arbetstillgången torde kunna betecknas som medelgod och något bättre än motsvarande tid i fjol. Öfverflöd på arbetskraft.

Karlskrona. Mindre god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Kristianstad. Arbetstillgången mindre god, sämre än föregående kvartal, lika med motsvarande tid 1909; öfverflöd på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången dålig.

Lund. Inom byggnadsindustrien har arbetstillgången för murare och murerarbetsmän varit dålig. Sämre än närmast föregående kvartal, men bättre än under motsvarande tid förra året. Normal tillgång på arbetskraft.

För byggnadssnickare har tillgången på arbete varit medelgod.

Ystad. Under oktober månad var arbetstillgången dålig, men förbättrades under november och december till medelgod samt var bättre än under motsvarande tid föregående år. Öfverflöd på arbetskraft.

Hälsingborg. Under förra delen af kvartalet medelgod arbetstillgång, under senare delen dålig; öfverflöd på arbetskraft.

Halmstad. Byggnadsverksamheten har under kvartalet varit ytterst ringa. Arbete har förekommit vid endast en nybyggnad, hvilken nu är i det närmaste färdig.

Göteborg. Mindre god arbetstillgång, sämre än under föregående kvartal, men bättre än under motsvarande tid 1909; öfverflöd på arbetskraft. Arbetsstyrka och arbetstid reducerade.

Inom kakelugnsmakeribranschen mindre god arbetstillgång, sämre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; öfverflöd på arbetskraft. Arbetsstyrka och arbetstid reducerade.

Vänersborg. Mindre god arbetstillgång, öfverflöd på arbetskraft; reducering af arbetstiden har ägt rum.

Borås. Arbetstillgången mindre god, sämre än föregående kvartal; öfverflöd på arbetskraft.

Tidaholm. Arbetstillgången god. Normal tillgång på arbetskraft.

Kopparberg. Mindre god arbetstillgång, sämre än under närmast föregående kvartal; tillgången på arbetskraft normal.

Gäfle. Dålig och försämrad arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Östersund. Arbetstillgången mindre god, öfverflöd på arbetskraft.

Umeå. Arbetstillgången mindre god; utsikterna för 1911 tyda dock på förbättring. Öfverflöd på arbetskraft har dock ej funnits.

Målning och glasmästerirörelse.

Uppsala. Mindre god arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft.

Eskilstuna. Arbetstillgången mindre god; sämre än under föregående kvartal och år. Öfverflöd på arbetskraft. Reducering af arbetsstyrkan.

Linköping. Mindre god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Norrköping. Mindre god arbetstillgång inom målarefacket med försämring från föregående kvartal.

Motala. Medelgod arbetstillgång.

Visby. Arbetstillgången mindre god; sämre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid i fjol.

Karlskrona. Dålig arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Kristianstad. Arbetstillgången medelgod, sämre än under föregående kvartal och motsvarande tid föregående år; öfverflöd på arbetskraft.

Malmö. Arbetstillgången mindre god för målare, men god för glasmästare.

Lund. För målare har arbetstillgången varit mindre god. Sämre än närmast föregående kvartal, men bättre än motsvarande tid 1909.

Ystad. Dålig arbetstillgång. Sämre både i jämförelse med föregående kvartal samt samma tid föregående år; öfverflöd på arbetskraft.

Hälsingborg. För målare arbetstillgången dålig, sämre än förra kvartalet och lika med samma tid i fjol; öfverflöd på arbetskraft.

Inom glasmästeriyrket arbetstillgången medelgod; normal tillgång på arbetskraft.

Halmstad. Medelgod arbetstillgång. Tillgången på arbetskraft normal.

Göteborg. Inom målareyrket mindre god arbetstillgång, sämre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; öfverflöd på arbetskraft.

Inom förgylleri- och glasmästeribranschen god arbetstillgång, bättre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft. Öfvertidsarbete har förekommit.

Inom guldlistfabrikationen god arbetstillgång, lika med såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; brist på arbetskraft.

Borås. Mindre god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Tidaholm. Arbetstillgången god, oförändrad och delvis bättre i jämförelse med föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Kopparberg. Mindre god, delvis dålig arbetstillgång, sämre än under föregående kvartal; öfverflöd på arbetskraft.

Gäfle. Inom måleriyrket mindre god och försämrad arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Inom glasmästeriyrket god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Sundsvall. Arbetstillgången medelgod. Tillgången på arbetskraft normal.

Östersund. Arbetstillgången god, normal tillgång på arbetskraft.

Umeå. Arbetstillgången god. Normal tillgång på arbetskraft.

Annan byggnadsindustri.

Stockholm. Inom installationsbranschen (elektriska ledningar, vatten-, gas-, och värmeledning) arbetstillgången medelgod. Normal tillgång på arbetskraft.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång inom rörläggarefacket.

Motala. Inom cementgjuteribranschen mycket god arbetstillgång.

Jönköping. Inom cementgjuteriet arbetstillgången mycket god och bättre än under motsvarande tid föregående år.

Malmö. Inom jord-, beton- och schaktningsarbeten arbetstillgången mindre god. Vid rör-, gas- och vattenledningsarbeten arbetstillgången medelgod.

Lund. För stadens gatu- och planteringsarbetare har arbetstillgången under oktober månad varit god, men under de två senare månaderna i kvartalet dålig, och betydande arbetslöshet inträdde. Stadens drätselkammare har igångsatt s. k. nödhjälpsarbete (stenskärfning) för i staden mantalsskrifna arbetslösa arbetare.

Hälsingborg. Inom rörläggarefacket arbetstillgången mindre god, normal tillgång på arbetskraft.

Inom elektrisk installationsverksamhet god arbetstillgång.

Vid hamnens reparations- och förändringsarbeten god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Vid stadens gatu- och kloakledningsarbeten mindre god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft.

Ystad. En stor del af stadens grofarbetare arbetslösa. Staden tillhandahåller alltid här mantalsskrifna arbetslösa stenslagning såsom nödhjälpsarbete.

Göteborg. Inom rörledningsbranschen medelgod arbetstillgång; sämre än under såväl föregående kvartal som motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft. Såväl arbetsstyrka som arbetstid reducerade under december månad.

Gäfle. Medelgod tillgång på grofarbete med öfverflöd på arbetskraft. Mindre god tillgång på rörledningsarbeten; brist på yrkesskicklig arbetskraft.

Sundsvall. Vid stadens allmänna arbeten arbetstillgången mindre god. Öfverflöd på arbetskraft. Arbetsstyrkan reducerad, arbetstiden minskad med 2 timmar dagligen.

Östersund. Vid statsbanebyggnaderna genom Jämtland arbetstillgången mindre god med öfverflöd på arbetskraft.

Vid stadens arbeten arbetstillgången dålig med öfverflöd på arbetskraft.

Belysning och vattenledning.

Stockholm. Arbetstillgången fortfarande medelgod; normal tillgång på arbetskraft.

Uppsala. God och jämn arbetstillgång.

Norrköping. Vid stadens gasverk medelgod arbetstillgång.

Västervik. Vid elektricitetsverket arbetstillgången mycket god, bättre än föregående kvartal och motsvarande tid 1909. Normal tillgång på arbetskraft.

Hälsingborg. Vid stadens gasverk god arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft. Vid vattenverket dålig arbetstillgång under hela kvartalet. Öfverflöd på arbetskraft.

Ystad. Vid gasverket normal arbetstillgång.

Transportarbete.

Linköping. Dålig arbetstillgång; försämring sedan föregående kvartal.

Norrköping. Medelgod arbetstillgång inom stufverifacket.

Kalmar. God arbetstillgång. Bättre än under såväl föregående kvartal som under samma tid föregående år.

Västervik. Arbetstillgången inom stufverifacket medelgod. Normal tillgång på arbetskraft.

Karlskrona. Förbättrad arbetstillgång inom stufveribranschen.

Malmö. Inom stufveribranschen arbetstillgången medelgod, bättre än motsvarande tid föregående år. Vid styckegodslastningen arbetstillgången god.

Inom åkeriarbetarebranschen arbetstillgången medelgod.

Hälsingborg. Inom åkerirörelsen medelgod arbetstillgång, normal tillgång på arbetskraft.

Inom stufveribranschen och hamnarbetet medelgod arbetstillgång. Öfverflöd på arbetskraft.

Ystad. Arbetstillgången god; öfverflöd på arbetskraft.

Halmstad. Inom transport- och stufveriarbetet arbetstillgången god. Öfverflöd å arbetskraft.

Göteborg. Inom sjöfarten medelgod arbetstillgång, något bättre än under föregående kvartal och bättre än under motsvarande tid 1909; normal tillgång på arbetskraft. Något bättre konjunkturer.

Inom stufveribranschen medelgod arbetstillgång; öfverflöd på arbetskraft mot slutet af kvartalet. Öfvertidsarbete har förekommit.

Inom åkerirörelsen, särskildt varutransporten, mindre god arbetstillgång, normal tillgång på arbetskraft.

Gäfle. Medelgod arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Söderhamn. Arbetstillgången inom stufveriyrket god, bättre än föregående kvartal och lika med eller något sämre än samma tid förlidet år. Öfverflöd på arbetskraft.

Sundsvall. Arbetstillgången medelgod, bättre än föregående kvartal. Tillgången på arbetskraft normal.

Umeå. Medelgod arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft. Stufveriarbetet slutade i början af december.

Riksaftalet inom skoindustrien.

Flertalet af landets skofabriker hafva varit organiserade i tvänne arbetsgifvareföreningar, Örebro skofabrikantförening samt Svenska sko- och nåtlingsfabrikantföreningen, bägge anslutna såsom yrkesförbund till Svenska arbetsgifvareföreningen. Dessutom hafva några fabriker såsom fristående medlemmar ingått i hufvudföreningens »allmänna grupp». Hvardera af dessa grupper hafva med organisationen å arbetaresidan, Svenska skoarbetareförbundet, haft upprättade olikartade kollektivaftal, hvilka för de bägge nämnda yrkesförbundens vidkommande utlöpte den 1 januari 1911. Bland annat i syfte att åstadkomma en enhetlig aftalsuppgörelse sammanslöto sig på hösten 1910 samtliga skofabriker inom Svenska arbetsgifvareföreningen till ett gemensamt yrkesförbund, Svenska skofabrikantföreningen, vid årsskiftet omfattande 32 fabriker med ett arbetareantal, som uppskattas till 4,500 à 5,000.

Sedan Svenska Arbetsgifvareföreningen i vederbörlig tid uppsagt de med årsskiftet utlöpande aftalen, framlade föreningen ett förslag till riksaftal. Detta förslag var i fråga om minimilöner och ordinarie arbetstid — med undantag för en arbetsplats — byggdt på de förut gällande aftalen. Med afseende å öfriga bestämmelser voro emellertid åtskilliga förändringar vidtagna i förslaget, hufvudsakligen i syfte att bringa Sko- och nåtlingsfabrikantföreningens aftal till öfverensstämmelse med de eljest inom Svenska arbetsgifvareföreningen gällande.

Vid slutet af november månad inleddes underhandlingar om det nya aftalet mellan delegerade för den nybildade Svenska skofabrikantföreningen och Svenska skoarbetareförbundet. De meningsskiljaktigheter, som därvid yppades, rörde i första rummet minimilönefrågan och ortgrupperingen, vidare fastställande af nya ackordspriser, arbetsgifvares rätt att ställa ackordsarbetare på tidlön, arbetstiden, aflöningens utbetalande vid ett par fabriker m. m. Äfven i fråga om aftalstvisters behandling och sympatistriders tillåtlighet under aftalstiden stodo parterna på skilda ståndpunkter. Den 9 december blefvo underhandlingarna afbrutna utan resultat, och tillkännagafs från arbetsgifvaresidan att i händelse af bristande öfverenskommelse lockout komme att med nyåret inträda vid samtliga till Svenska skofabrikantföreningen anslutna fabriker.

Enligt särskildt kungl. förordnande erbjöd nu statens förlikningsman i 1:sta distriktet sin medling, som af bägge parter antogs. Sammanträden ägde rum den 19, 20 och 21 december, hvilken sistnämnda dag ett medlingsförslag framlades. Detta innebar i fråga om minimilönerna en kompromiss mellan parternas fordringar, hvarigenom 2 öres tillägg till förutvarande löner skulle beredas vuxna arbetare. Den för aflöningen afgörande åldersgränsen var i medlingsförslaget satt till 19 år för samtliga arbetsplatser; under en arbetares första år utöfver åldersgränsen skulle förut gällande löner betalas, men därefter inträdde nämnda förhöjning med 2 öre i timmen. Tvistefrågan rörande arbetstiden skulle enligt medlingsförslaget hänskjutas till resp. parter för öfverenskommelses träffande. Vid nya ackordprisers fastställande skulle arbetarna garanteras viss medbestämmanderätt och vid öfvergång från fast ackordsarbete till timlön åtnjuta minst 15 % förhöjning å minimilönen o. s. v.

Medlingsförslaget blef af arbetarna godkändt, men förkastades af arbetsgifvarna. På grund häraf inträdde lockout fr. o. m. den 2 januari 1911 vid samtliga till Svenska skofabrikantföreningen anslutna fabriker med ett sammanlagdt arbetareantal af, såsom nämndt, 4,500 à 5,000.

Den 17 januari erbjöd förlikningsmannen ånyo medling, och förklarade sig bägge parter villiga att möta till förhandlingar, som därefter ägde rum den 20 och 21 januari. Sistnämnda dag afgafs ett medlingsförslag, som af bägge sidornas förhandlingsdelegerade preliminärt antogs. Det definitiva godkännandet från vederbörande organisationers sida lämnades under de närmast därpå följande dagarna.

Den väsentliga innebörden af medlingsförslaget var å ena sidan ett tillmötesgående mot arbetsgifvarnas yrkande på oförändrade minimilöner inom olika ortsgrupper, å den andra sidan ett tillgodoseende af arbetarnas kraf på minskning af ortsgruppernas antal från 5 till 4. De fabriker, som enligt arbetsgifvarnas förslag placerats i grupp 5, blefvo följaktligen uppflyttade till närmast högre löneklass. Åldersgränsen för minimilöns erhållande bibehölls vid den höjd, som föreslagits af arbetsgifvarna; i fråga om arbetstiden och förhöjning vid öfvergång från fast ackordsarbete till timlön innehöll det nya medlingsförslaget samma bestämmelser som det förut framlagda. De bestämmelser om nya ackordsprisers fastställande, som i form af protokollsuttalande tillfördes aftalet, inneburo ett tillgodoseende af krafvet på större lättnad vid ackordsprisens ändring. Beträffande aftalets giltighetstid, där parterna från början intagit skilda ståndpunkter, enades de vid sista medlingssammanträdet efter hand om 4 års aftalstid. Härnedan återgifves in extenso det nya riksaftalet jämte normalfabriksordning och protokollsuttalanden:

Kollektivt aftal

rörande arbets- och löneförhållanden,

ingånget mellan Svenska skofabrikantföreningen och Svenska skoarbetareförbundet.

§ 1.

Med iakttagande af aftalets bestämmelser i öfrigt äger arbetsgifvaren rätt att leda och fördela arbetet, att fritt antaga eller afskeda arbetare samt att använda arbetare, oafsedt om dessa äro organiserade eller ej.

Föreningsrätten skall å ömse sidor lämnas okränkt.

Anse arbetarna, att afskedande ägt rum under omständigheter, som kunna tolkas såsom angrepp på föreningsrätten, äga de att, innan andra åtgärder vidtagas, genom sin organisation påkalla undersökning för vinnande af rättelse.

Såsom kränkning af föreningsrätten anses ej arbetsgifvarens fordran, att innehafvare af förtroendeplatser, såsom t. ex. verkmästare, förmän, inkl. afdelningsförmän och vakter, icke få tillhöra arbetarnas fackorganisation.

§ 2.

Fabrikantföreningens medlemmar indelas i fyra ortsgrupper.

Till ortsgrupp 1 räknas:

Stockholm och Sundbyberg.

Till ortsgrupp 2 räknas:

Göteborg och Nynäshamn.

Till ortsgrupp 3 räknas:

Malmö, Kjellinge, Ramlösa, Hälsingborg, Lund, Halmstad, Karlskrona och Uppsala.

Till ortsgrupp 4 räknas:

Eslöf, Knislinge, Vänersborg, Skara, Örebro och Norrköping.

Till fullgod manlig arbetare, som uppnått 19 års ålder och samanlagdt minst sex månader utfört samma arbete å skofabrik, betalas en minimilön af:

	Öre.
För ortsgrupp 1	43
» » 2	41
» » 3	40
» » 4	37

dock att i Örebro och Norrköping under detta aftals giltighetstid minimilönen för manlig arbetare mellan 19 och 20 år med enahanda förutsättningar utgår med allenast 32 öre.

För fullgod kvinnlig arbetare, som uppnått 18 års ålder och sammanlagdt minst sex månader utfört samma arbete på skofabrik, betalas en minimilön af:

	Öre.
För ortsgrupp 1	26
» » 2	25
» » 3	24
» » 4	22

För underåriga gälla följande minimilöner efter en lärotid af sex månader:

Manliga:	Ortsgrupp.	
	1—3.	4.
18—19	32	29
17—18	27	24
16—17	22	19
15—16	17	14
14—15	14	11

Kvinnliga:	Ortsgrupp 1—3.	4.
17—18	18	16
16—17	16	14
15—16	14	12
14—15	12	10

Minderåriga och mindre arbetsföra betalas enligt öfverenskommelse mellan arbetsgifvaren och vidkommande arbetare i hvarje särskildt fall. Detsamma gäller äfven under den ofvan föreskrifna lärotiden.

Betalning utgår endast för den tid som arbetas.

§ 3.

Upprättande af ackordslista ankommer, för hvarje fabrik särskildt, på öfverenskommelse mellan arbetsgifvaren och arbetarna.

Där under ackordslistans giltighetstid yrkande framställes om nya ackordspriser, bestämmas dessa genom särskild öfverenskommelse mellan arbetsgifvaren och vidkommande arbetare. Önskas dylika nya ackordspriser omedelbart införda i ackordslistan med enahanda giltighet som denna, må sådant bero af öfverenskommelse mellan arbetsgifvaren och personalen å den afdelning å fabriken, som ackordet gäller.

§ 4.

Arbetsgifvare äger rätt att betala arbetare per timme eller ackord.

Vid ackordsarbete garanteras minimilön endast i de fall, då fasta ackord ej finnas vare sig genom skriftlig eller muntlig öfverenskommelse upprättade, såsom då nya arbeten utföras, nya arbetsmetoder användas, nya maskiner begagnas eller i andra därmed jämförliga fall.

§ 5.

Där arbetare, som haft fast ackord, ställes på timlön med samma arbete, skall i timlön till sådana arbetare utgå minst 15 % utöfver minimilönen.

§ 6.

Arbetstiden utgör vid full arbetstillgång 54 timmar effektiv arbetstid per helgfri vecka, förlagd mellan klockan 6 förmiddagen och 7 eftermiddagen.

§ 7.

För öfvertidsarbete, som verkställes på arbetsgifvarens begäran, betalas 25 % förhöjning; för söndags-, natt- och helgdagsarbete betalas 50 % förhöjning på de fastställda timlönerna såväl för tidlönsarbetare som ackordsarbetare.

Nattarbete räknas från klockan 9 eftermiddagen till klockan 6 förmiddagen. Öfvertidsarbete får icke tagas som utfyllning af den ordinarie arbetstiden, i fall denna ej uppgår till 54 timmar per vecka.

§ 8.

En uppsägningstid af 14 dagar gäller för båda parterna.

§ 9.

Aflöningen utbetalas en gång i veckan och sammanräkning af aflöningen sker tre arbetsdagar före aflöningsdagen.

§ 10.

Påsk-, midsommar-, och julafton samt 1 maj arbetas ej. Öfriga helgdagsaftnar arbetas som på vanliga veckodagar.

§ 11.

Till noggrann efterföljd fastställas bifogade normalfabriksordningsregler, som innefatta de gemensamma hufvuddragen till ordningsregler för fabriker, tillhöriga fabrikantföreningens medlemmar.

Hvarje af dessa medlemmar äger, på sin plats, att göra behöfliga tillägg till dessa ordningsregler, dock allenast i fråga om:

1) den ordinarie arbetstidens början och slut samt tid för därunder förekommande raster;

2) tid och sätt för aflöningens betalande;

3) förmäns rättigheter och skyldigheter mot arbetarna samt ordningen för klagomål mot förmännens åtgärder;

4) hvad arbetarna hafva att iakttaga för bevarande af sundhet, säkerhet och god ordning inom arbetsplatsen.

Dylikt tillägg må ej strida mot detta aftal eller ofvannämnda normalfabriksordningsregler.

Vill arbetsgifvare göra sådant tillägg, skall å arbetsplatsen under en tid af minst 14 dagar hållas anslaget förslag i ämnet, försedt med påskrift om dagen för anslåendet.

Under anslagstiden äga arbetarna eller fackorganisation, som de tillhöra, att till arbetsgifvaren inkomma med anmärkningar mot förslaget. Först efter pröfning af dessa anmärkningar må tillägget utfärdas; dock att bestämmelser, hvarom ofvan under 4 sägs, må omedelbart träda i tillämpning.

§ 12.

Hvarje arbetare erhåller fritt, då ej annan öfverenskommelse träffats, de för hans arbete nödvändiga materialierna; och är han skyldig göra sitt bästa att ingenting skadas eller förfares samt vinnlägga sig om att använda sin förmåga att framställa ett godt och felfritt arbete. Den, som bevisligen genom vårdslöshet eller slarf skadar eller förstör redskap, maskiner, material eller arbete, göres därför ansvarig och är skyldig ersätta skadan.

Arbetare är skyldig anmäla uppenbar skada å fabrikat, vid äfventyr att själf få ersätta skadan, såvida ej kan visas, hvilken annan är den till skadan skyldige.

§ 13.

Meningsskiljaktigheter mellan parterna rörande i detta aftal öfverenskomna bestämmelser få icke föranleda till något som helst störande ingrepp i arbetets gång, vare sig genom strejk, blockad, bojkott, lockout eller dylikt, utan skall därom förhandlas först mellan parterna själfva och därefter, såvida enighet ej uppnåtts, mellan parternas organisationer.

Som brott mot gällande aftal må dock icke anses vare sig af arbetarna företagen strejk, blockad eller bojkott, som beslutats af Svenska skoarbetareförbundet och godkänts af Landsorganisationen eller ock påbjudits af denna senare, eller af arbetsgifvaren företagen lockout, som beslutats af Svenska skofabrikantföreningen och godkänts af Svenska arbetsgifvareföreningen eller ock påbjudits af sistnämnda förening. Sådan strejk, lockout, blockad eller bojkott får dock ej ske för att framkalla ändring i eller tillägg till detta aftal eller förbindas med yrkande om sådan ändring eller tillägg.

§ 14.

Arbetsgifvaren är skyldig försäkra för olycksfall under karenstiden eller lämna en krona i ersättning om dagen.

§ 15.

Hos de nuvarande eller blifvande medlemmarna af Svenska skofabrikantföreningen, där äldre aftal under detta riksaftals giltighetstid utlöpa, träda från utlöpningstiden riksaftalets bestämmelser i tillämpning, där ej annorlunda vid riksaftalets upprättande öfverenskommits.

§ 16.

Detta aftal gäller från den 1 januari 1911 till den 1 januari 1915 med tre månaders ömsesidig uppsägningstid. Sker ej uppsägning å sålunda bestämd tid, gäller aftalet fortfarande ett år i sänder med samma uppsägningstid

Uppsägning af aftalet skall åtföljas af fullständigt förslag till nytt aftal, därest sådant fortfarande önskas.

Uppsägning af aftalet innebär tillika uppsägning af alla ackordslistor, träffade mellan af aftalet bundna arbetsgifvare och arbetare, att upphöra samtidigt med aftalet.

Normalfabriksordning

att tillämpas för arbetspersonalen hos medlemmarna af Svenska skofabrikantföreningen.

I här nedan förekommande ordet arbetare inbegripas både manliga och kvinnliga.

§ 1.

Arbetstidens början och slut tillkännagifves genom signal.

§ 2.

Hvarje arbetare, som har anställning vid fabriken, skall rätta sig efter gällande kontrollsystem.

Erforderliga betyg skola aflämnas, och förvaras dessa å kontoret samt återlämnas vid afflyttning.

Skulle någon lämna sin plats utan att iakttaga den enligt aftalet gällande uppsägningstiden, går arbetaren förlustig sina innestående medel och tillfalla dessa arbetarnas sjukkassa eller annan därmed jämförlig fond. Har arbetsgifvaren icke iakttagit stadgad uppsägningstid är han skyldig betala arbetaren för motsvarande tid enligt den fastställda minimilönen.

§ 3.

Arbetare skall iakttaga punktlighet, ordning, flit och noggrannhet i sitt arbete, hålla sin arbetsplats ren och snygg, villigt efterkomma förmans tillsägelser och order samt ådagalägga ett godt uppförande. Arbetslokalerna vädras och rengöras hvarje dag, dock ej under arbetstiden.

§ 4.

Arbetare skall vid sitt inträde i fabriken genast begifva sig till sin arbetsplats och ej före signals gifvande onödigtvis lämna densamma.

Det är förbjudet att inom fabriken eller dess inhägnade område bedrifva agitation likasom att under arbetstiden föra onödiga samtal.

Varsamhet för remmar och transmissioner skall iakttagas samt anslag å hissar noga efterföljas.

De, som hafva sin plats vid fönster, tillse att dessa äro stängda, innan de aflägsna sig. Efter arbetstidens slut får ingen utan tillstånd kvarstanna i arbetslokalerna.

Största sparsamhet med belysning skall iakttagas. Intet privat arbete får förekomma i fabriken.

Föreskrifter till förekommande af olycksfall samt brandförsäkringsregler skola noga iakttagas.

§ 5.

Arbetsgifvaren äger rätt införa böter för för sen ankomst eller uteblifvande från arbetet på längre eller kortare tid. Dessa böter utgå med lägst tio öre för för sen ankomst och högst 50 öre för upprepad sådan försecise eller uteblifvande från arbetet.

Böterna skola öfverlämnas till arbetarnas sjukkassa eller annan därmed jämförlig fond.

§ 6.

Utan tillstånd eller sådant anmäldt förfall, som af fabriksledningen godkännes, må arbetarna icke utebli från arbetet.

Förfall att arbeta skall, så snart ske kan, till fabriksledningen anmälas.

Bortovaro på grund af sjukdom skall vid anfordran styrkas med läkareintyg eller annat af fabriksledningen godkändt intyg. Då arbetsgifvaren fordrar läkareintyg, skall han själf bekosta det, men om vidkommande arbetare farit med osanna uppgifter, skall arbetaren betala intyget.

Anser sig arbetare behöfva vara borta från arbetet, skall han med angifvande af orsaken framställa begäran därom till sitt närmaste arbetsbefäl.

Skall förrättning för politiskt eller kommunalt val hållas i orten och kan ej arbetaren utöfva honom därvid tillkommande rösträtt utan erhållande af ledighet från arbetet, må arbetsgifvare, där arbetaren senast dagen förut framställt begäran om ledighet, icke förvägra honom sådan utan så är, att arbetets inställande skulle medföra särskild olägenhet.

Därest en arbetare i större utsträckning får vänta på arbete, äger han rätt till permission.

§ 7.

Hvarje oregelbundenhet i en maskins gång måste genast anmälas till arbetsledaren.

Hvarje vid en maskin sysselsatt arbetare är skyldig hålla den ren och smörja den väl samt hvarje lördag rengöra densamma särdeles omsorgsfullt.

Putstrasor förvaras å därför bestämd plats.

Då en maskins gång ej erfordras för arbetet, skall den stannas. Då utbyte af förslitna delar sker mot nya, skola de slitna återlämnas.

§ 8.

Tobaksrökning inom fabriksområdet är strängeligen förbjudet enligt brandförordningen.

§ 9.

Annonser och anslag få ej uppsättas å annat ställe inom fabriksområdet än därtill afsedd annonstafla, hvilken fabriken är skyldig uppsätta å därtill lämplig plats, samt får utdelning af tidningar och tryckalster där ej förekomma under arbetstiden.

All skrift å klosetter och i fabriken är strängt förbjuden.

§ 10.

Främmande personer äga ej utan fabrikschefens tillstånd tillträde till fabrikslokalerna, och är det förbjudet för arbetare att där mottaga besök.

§ 11.

Klagomål och anmärkningar få framställas endast till fabrikens chef eller till den han i sitt ställe förordnar.

§ 12.

Gröfre eller upprepade förseelser mot i dessa ordningsregler gifna föreskrifter kunna medföra afskedande utan iakttagande af bestämd uppsägningstid.

Uttalanden till protokollet.

De uttalanden till protokollet, hvarom parterna här enats, äga lika giltighet som kollektiva aftalets bestämmelser och skola åtfölja kollektivaftalet.

Vid kollektivaftalet i dess helhet. Under ordet arbetare inbegripas, där ej uttrycklig skillnad gjorts, såväl manliga som kvinnliga arbetare.

Kollektivaftalet, § 1. Förman är den, som är af arbetsgifvaren anställd såsom sådan och med uppdrag att föra befäl och utöfva tillsyn öfver ett större eller mindre antal arbetare samt kontrollera af dem utfördt arbete.

Kollektivaftalet, § 2. Hvad gäller de timlönsarbetare personligen, som nu åtnjuta högre lön än den bestämda, afses icke någon nedsättning i timlönen, så länge dessa arbetare visa samma duglighet som hittills, och behof af så kvalificerad arbetskraft föreligger.

Kollektivaftalet, § 3. Vid fabrik, där fasta ackord nu finnas genom skriftlig öfverenskommelse fastställda, upprättas öfver de priser, som voro fastställda förut och hvilka enligt parternas mening skola bibehållas, en ny skriftlig ackordslista med tillägg af de eventuella nya priser, parterna kunna enas om.

De priser, hvarom parterna ej omedelbart kunna komma öfverens, skola tillföras prislistan, så snart detta kan ske.

På öfverenskommelse arbetsgifvaren och arbetarna emellan må bero, huruvida dylik ackordsprislista skall gälla oförändrad för riksaftalets hela giltighetstid eller på vissa tider därunder blifva föremål för revision. I senare fallet skall för dessa revisioner gälla, att genomgående höjningar eller nedsättningar ej må ske.

Hvarken den förhandling om revision af förutvarande ackord och skapande af nya sådana, som nu omedelbart företagas, eller de senare ackordsrevisionerna under riksaftalets giltighetstid må föranleda till strejk, lockout, bojkott, blockad eller dylikt.

Kollektivaftalet, § 6. Där arbetstiden per vecka vid full arbetstillgång nu är längre eller kortare än den sålunda angifna — vare sig fråga är om fabriker, som deltaga i detta kollektivaftals slutande eller under giltighetstiden komma därunder — må på öfverenskommelse mellan arbetsgifvaren och arbetarna ankomma, att för detta aftals giltighetstid bibehålla sålunda bestående anordning.

På uttalad önskan från arbetarsidan förklara sig arbetsgifvarna villiga att vid möjligen uppstående arbetsbrist tillse, i hvad mån arbetstiden kan regleras så, att afskedanden och väntningar i görlig mån undvikas.

Kollektivaftalet, § 9. Där arbetsgifvaren nu utbetalar aflöningen i annan ordning, äger han för detta kollektivaftals giltighetstid därmed fortfara, dock under villkor att till hvarje manlig familjeförsörjare öfver 19 år, som därom gör framställning en gång för alla, skall en gång i veckan utbetalas 16 kronor, som vid nästa likvid afräknas.

Normalfabriksordningen, § 4. Arbetsgifvaren äger bestämma, huruvida kaffedrickning under arbetstiden får förekomma eller ej.

Normalfabriksordningen, § 7. Om på grund af fel i maskineriet eller genom hinder, som fabriksledningen ej rår öfver, afbrott i arbetet sker, kan icke någon därför göra anspråk på ersättning för möjligen minskad arbetsförtjänst.

Arbetsinställelser i Sverige under år 1909.[1])

Arbetsinställelsernas karaktär, antal och omfattning. Enligt till Kommerskollegium ingångna uppgifter hafva 138 arbetsinställelser (strejker och lockouter) påbörjats i Sverige under år 1909. Arbetsinställelsernas fördelning i jämförelse med de föregående åren äfvensom antalet däraf berörda arbetsgifvare och arbetare framgår af nedanstående öfversikt.

År.	Strejker.			Lockouter.			Arbetsinställelser af blandad karaktär.			Summa.		
	Antal strejker.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.	Antal lockouter.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.	Antal arbetsinställelser af bl. karaktär.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.	Antal arbetsinställelser.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.
1903 . . .	109	256	5,970	16	96	982	17	126	17,619	**142**	**478**	**24,571**
1904 . . .	169	383	8,299	12	62	1,218	34	153	2,731	**215**	**598**	**12,248**
1905 . . .	152	325	13,186	12	12	456	25	510	19,264	**189**	**847**	**32,906**
1906 . . .	239	668	15,050	8	12	560	43	49	3,045	**290**	**729**	**18,655**
1907 . . .	243	498	11,278	23	37	5,669	46	283	6,593	**312**	**818**	**23,540**
1908 . . .	229	473	17,187	38	125	2,672	35	826	20,498	**302**	**1,424**	**40,357**
1909 . . .	102	7,707	229,248	22	451	71,364	14	30	1,137	**138**	**8,188**	**301,749**

Under år 1909 var sålunda antalet arbetsinställelser mindre än under något af de föregående år (1903—1908), för hvilka officiell konfliktstatistik föreligger, men däremot var arbetsinställelsernas omfattning med hänsyn till antalet berörda arbetsgifvare och arbetare ojämförligt mycket större än under något af de föregående åren. Främst äro naturligtvis 1909 års höga siffror att tillskrifva storstrejken, hvilken ensam beräknats hafva omfattat 7,500 arbetsgifvare och c:a 220,000 arbetare. Äfven frånsedt storstrejken var emellertid antalet af konflikter under året berörda arbetare väsentligen större än under något föregående år. Härtill bidrogo i synnerhet de af Svenska arbetsgifvareföreningen förklarade lockouter, hvilka blefvo den direkta orsaken till storstrejkens utbrott och hvilka sammanlagdt berörde 357 arbetsgifvare och 65,700 arbetare.

[1]) *Arbetsstatistik E: 3*, utgifven af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik, Arbetsinställelser i Sverige under år 1909.

I medeltal kommo på hvar strejk, storstrejken oberäknad, 90 berörda arbetare (2,248, om storstrejken medräknas), på hvar lockout 3,244 arbetare och på hvar arbetsinställelse af blandad, obestämbar eller ej uppgifven karaktär 81 arbetare. Antalet berörda arbetsgifvare var för hvarje strejk, storstrejken oberäknad, endast 2 (däremot 76, om storstrejken medräknas), för hvar lockout 21 samt för hvar blandad konflikt 2. I genomsnitt voro sålunda lockouterna af betydligt större omfattning än strejkerna samt de blandade konflikterna.

Hvad beträffar det genomsnittliga antalet berörda arbetsgifvare per konflikt var detta äfven oafsedt storstrejken högre än under något af de föregående åren. Medan det utgjorde 3 under åren 1903 och 1904, 4·5 under år 1905, 2·5 under åren 1906 och 1907 samt 4·7 under år 1908, uppgår det till 5 under år 1909, om storstrejken frånräknas. (Med densamma utgör motsvarande siffra 59·3).

Något mera än en tredjedel eller 38 % af arbetsinställelserna omfattade högst 25 arbetare. Under föregående redogörelseår uppgingo däremot dylika mindre arbetsinställelser till inemot hälften af samtliga.

Vid jämn fördelning af de berörda arbetarnes antal på konfliktantalet erhålles, frånsedt storstrejken, såsom medelsiffra per konflikt under redogörelseåret 595, hvilken siffra är nära 3½ gånger större än det högsta af motsvarande relationstal under åren 1903—1908. (Medräknas storstrejken, uppgår antalet arbetare per konflikt till 2,186).

Arbetsinställelsernas fördelning efter näringsgrenar. En relativ stegring af arbetsinställelsernas antal under år 1909 i jämförelse med åren 1903—1908 har konstaterats inom skogsbruk, beklädnadsindustri, trävaruindustri och grafisk industri. Minskning har däremot ägt rum inom metallindustri, jord- och stenindustri, handel och varulager samt landtransport.

Af en jämförelse mellan antalet af konflikter berörda arbetare inom resp. näringsgrenar och hela antalet inom samma näringsgrenar enligt 1908 års officiella statistik sysselsatta arbetare framgår, att arbetsinställelserna haft den största utbredningen inom grufdrift, läder-, hår- och gummivaruindustri samt kemisk-teknisk industri med resp. 83·2, 82·6 och 79·4 af arbetsinställelser direkt berörda arbetare per 100 sysselsatta. Minst utbredning hade arbetsinställelserna inom gruppen närings- och njutningsämnesindustri.

De i förhållande till sin storlek mest berörda näringsgrupperna voro under närmast föregående år, 1908, beklädnadsindustri, läder-, hår- och gummivaruindustri samt trämasse- och pappersindustri med resp. 15·5, 13·8 och 9·2 % af arbetsinställelser berörda arbetare bland samtliga inom vederbörande industri sysselsatta.

Arbetsinställelsernas orsaker. Löneförhöjningstvisternas antal har under redogörelseåret nedgått såväl absolut som relativt, hvilket torde sammanhänga med den ekonomiska depressionen inom näringslifvet under samma år. Såsom en följd häraf torde äfven kunna betraktas den relativt stora ökningen af lönesänkningstvisterna. En liknande ökning förefinnes äfven beträffande »andra lönefrågor». Till de sistnämnda hafva dock i tvifvelaktigt fall förts sådana tvister om aflöningsform, d. v. s. om ackordlön eller tidlön, hvilka i verkligheten måhända inneburit en löneförhöjning eller en lönesänkning. För öfrigt är att anmärka, att konflikterna rörande arbetets anordning förete en afsevärd ökning, relativt taget, men tvisterna angående arbetares antagande och afskedande däremot en väsentlig minskning.

Arbetsinställelsernas varaktighet. Något mer än en fjärdedel af arbetsinställelserna hafva afslutats inom kortare tid än en vecka och 60 % af samtliga inom en månad. 30 konflikters varaktighet är okänd, men torde det kunna antagas, att dessa i flertalet fall varit af kort varaktighet.

Vid jämförelse med åren 1903—1908 synes antalet konflikter, som under redogörelseåret pågått längre tid än 3 månader, relativt taget vara mindre än under nämnda period, eller 5 % mot 7 % förut.

Medräknas storstrejken, hvilken pågick i 33 dagar, hafva cirka $^4/_5$ af hela antalet i konflikt indragna arbetare berörts af konflikter med högst 3 månaders varaktighet. Frånsedt storstrejken har däremot ett relativt mycket större antal arbetare än förut berörts af långvariga arbetsinställelser (öfver 3 månader), nämligen c:a 85 % af samtliga berörda arbetare gentemot endast c:a 35 % under åren 1903—1908.

Hufvudresultat. Arbetsinställelsernas hufvudresultat under åren 1903—1909 framställas i följande tabell.

År.	Antal arbetsinställelser									
	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.		afslutade enl. arbetarnes fordringar.		afslutade genom kompromiss.		med okändt resultat.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
1903	37	*26*	45	*32*	47	*33*	13	*9*	**142**	*100*
1904	63	*29*	68	*32*	73	*34*	11	*5*	**215**	*100*
1905	47	*25*	71	*38*	53	*28*	18	*9*	**189**	*100*
1906	73	*25*	116	*40*	90	*31*	11	*4*	**290**	*100*
1907	70	*22*	93	*30*	126	*40*	23	*8*	**312**	*100*
1908	94	*31*	80	*27*	115	*38*	13	*4*	**302**	*100*
1909	61	*44*	33	*24*	38	*28*	6	*4*	**138**	*100*

Tabellen utvisar en väsentlig stegring under redogörelseåret af det relativa antalet arbetsgifvaresegrar, hvaremot arbetarnes framgångar visa aftagande. Redan under år 1907 framträdde en minskning i antalet arbetaresegrar i jämförelse med föregående år, och under år 1908 voro arbetsgifvarne betydligt öfverlägsna arbetarne. Under redogörelseåret har utvecklingen gått än vidare i samma riktning. Sålunda var, relativt taget, under år 1909 antalet arbetsgifvaresegrar väsentligt större, men antalet arbetarsegrar däremot mindre än under något föregående år. Beträffande det relativa antalet kompromisser föreligger minskning såväl gentemot medeltalet för åren 1903–1908 som särskildt i förhållande till år 1908.

I det hela gäller, att arbetarnes öfverlägsenhet i öppna konflikter, som utpräglad framträdde under åren 1903—1907, under år 1908 men ännu mer under år 1909 förbytts i underlägsenhet. Ser man särskildt till antalet arbetare, som berörts af de olika resultaten, framträder mycket starkt arbetsgifvarnes öfverlägsenhet. För icke mindre än 96 % af samtliga utaf konflikter berörda arbetare blef nämligen resultatet i enlighet med arbetsgifvarnes villkor. Såsom redan af här anförda siffror torde framgå, hafva såväl storstrejken som därmed sammanhängande lockouter ansetts afslutade i enlighet med arbetsgifvarnes villkor. Denna förändring beträffande arbetsinställelsernas resultat är gifvetvis en följd såväl af de tryckta ekonomiska konjunkturerna under ifrågavarande år som äfven af arbetsgifvareorganisationernas starka utveckling.

Arbetsinställelsernas storlek och resultat. Vid jämförelse mellan arbetsinställelsernas resultat och däraf berörda arbetare framgår, att arbetsgifvarne varit arbetarne öfverlägsna inom samtliga grupper af konflikter med undantag dock för de medelstora arbetsinställelserna, omfattande 51—100 arbetare, vid hvilka arbetarne merendels varit de segrande. Särskildt framträdande är emellertid arbetsgifvarnes öfverlägsenhet i de större konflikterna, hvilket förhållande jämväl kunde konstateras under åren 1907 och 1908, ehuru i mindre utpräglad grad än under år 1909. Kompromisserna hafva varit vanligare vid de större och medelstora konflikterna än vid de små.

Organisationsväsendets inflytande på resultaten. Sammanställningen här nedan visar i hvad mån resultatet berott däraf, att arbetsgifvarne varit organiserade.

Arbetsgifvareorganisationernas inflytande på resultatet kännetecknas af en för arbetsgifvarne gynnsammare fördelning af resultaten vid konflikter med organiserade arbetsgifvare, i det 54 % af sådana konflikter afslutats på arbetsgifvarnes villkor och endast 13 % enligt arbetarnes fordringar. I de fall, då arbetsgifvarne icke varit organiserade, ha 36 % af arbetsinställelserna utfallit till deras förmån och 31 % till arbetarnes.

	Antal arbetsinställelser									
	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.		afslutade enligt arbetarnes fordringar.		afslutade genom kompromiss.		utan uppgift om resultat.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Med helt eller delvis org. arbetsgifvare . .	36	*54*	9	*13*	20	*30*	2	*3*	**67**	*100*
Med icke org. arbetsgifvare	18	*36*	15	*31*	15	*31*	1	*2*	**49**	*100*
Utan uppgift om org. .	7	*31*	9	*41*	3	*14*	3	*14*	**22**	*100*
Samtl. arbetsinställelser	**61**	*44*	**33**	*24*	**38**	*28*	**6**	*4*	**138**	*100*

Orsaker och resultat. Resultaten af konflikter, förorsakade af olika tvistefrågor, framgå af nedanstående sammanställning.

Hufvudorsaker.	Antal arbetsinställelser									
	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.		afslutade enligt arbetarnes fordringar.		afslutade genom kompromiss.		med okändt resultat.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Begäran om löneförhöjning	18	*37*	7	*14*	22	*45*	2	*4*	**49**	*100*
Lönesänkning	7	*37*	7	*37*	5	*26*	—	—	**19**	*100*
Andra lönefrågor	11	*37*	9	*30*	7	*23*	3	*10*	**30**	*100*
Begäran om föreningsrätt	2	*67*	1	*33*	—	—	—	—	**3**	*100*
Begäran om kollektivaftal	4	*50*	2	*25*	1	*13*	1	*12*	**8**	*100*
Andra organisationsspörsmål	2	*40*	3	*60*	—	—	—	—	**5**	*100*
Personliga förhållanden .	1	*100*	—	—	—	—	—	—	**1**	*100*
Arbetstiden	2	*40*	2	*40*	1	*20*	—	—	**5**	*100*
Arbetares antagande och afskedande	5	*83*	1	*17*	—	—	—	—	**6**	*100*
Arbetets anordning . . .	4	*67*	1	*17*	1	*16*	—	—	**6**	*100*
Tolkning af aftal . . .	3	*75*	—	—	1	*25*	—	—	**4**	*100*
Andra orsaker	2	*100*	—	—	—	—	—	—	**2**	*100*
Tillsammans	**61**	*44*	**33**	*24*	**38**	*28*	**6**	*4*	**138**	*100*

I konflikter rörande löneförhöjning, »andra lönefrågor», föreningsrätten, begäran om kollektivaftal och rörande personliga förhållanden, arbetares antagande och afskedande samt arbetets anordning

hafva arbetsgifvarne varit öfverlägsna arbetarne. Tvisterna angående »andra organisationsspörsmål» voro de enda, i hvilka arbetarne hade mera framgång än arbetsgifvarne.

Lönesänkningskonflikterna utföllo ungefär lika för arbetsgifvare och arbetare, räknadt efter konflikternas antal. Däremot var antalet berörda arbetare mer än fyrdubbelt större i de konflikter, i hvilka arbetsgifvarne hemburit segern, än i dem, som afslutats enligt arbetarnes fordringar.

Särskildt anmärkningsvärd är utvecklingen beträffande konflikter, som förorsakats af begäran om löneförhöjning, där antalet arbetaresegrar årligen stegrades under åren 1903—1906, men såväl absolut som relativt nedgick under de tre följande åren.

Arbetsinställelsernas varaktighet och resultat. Vid sammanställning af arbetsinställelsernas varaktighet och resultat framgår, att med hänsyn tagen till arbetsinställelsernas antal arbetarne varit i det närmaste jämnstarka med arbetsgifvarne i de mera kortvariga konflikterna, men att arbetsgifvarne varit öfverlägsna i de mera långvariga arbetsinställelserna, d. v. s. de, som pågått öfver ett halft år. Kompromissen framträder mest i konflikter af medellång varaktighet.

Arbetsdagar förlorade genom arbetsinställelser. Antalet genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar har för hela perioden 1903—1909 beräknats till c:a 18,052,900. Dessa fördela sig på följande sätt:

År	Antal förlorade arbetsdagar.
1903	642,000
1904	386,000
1905	2,390,000
1906	479,000
1907	514,000
1908	1,842,200
1909	*11,799,700*

Af de under år 1909 förlorade arbetsdagarna kommo c:a 7,400,000 enbart på storstrejken samt c:a 3,850,000 på de med denna sammanhängande lockouterna. Vid sammanställning af antalet under året förlorade arbetsdagar med hela antalet inom industrien sysselsatta arbetare — 379,097 personer enligt 1908 års officiella statistik — visar sig, att i genomsnitt 31·1 arbetsdagar per arbetare under år 1909 förlorats genom arbetsinställelser. Till jämförelse må meddelas, att motsvarande siffra för år 1908 var 4·3 samt för åren 1903—1907 i medeltal 2·25. Äfven under så att säga normala konfliktår har Sverige haft att uppvisa ett i förhållande till andra länder anmärkningsvärdt stort antal förlorade arbetsdagar.

Aftalsbrott vid arbetsinställelser. Vid en särskild utredning af de fall, då beskyllning för aftalsbrott förekommit, har det befunnits, att 6 aftalsbrott kunna anses hafva förelegat från arbetsgifvare- och 11 från arbetaresidan. Af brott mot kollektivaftal komma 6 på arbetsgifvarne och 8 på arbetarne.

Vanligast hafva förekommit brott mot kollektivaftals bestämmelser angående förhandling etc. samt mot deras bestämmelser rörande lön.

Förhandling, medling och skiljedom. Frågan, om förhandlingar föregingo arbetsinställelsen, har besvarats för 136 konflikter. Det har konstaterats, att endast 16 % af arbetsinställelserna hafva utbrutit utan föregående förhandling.

Under år 1909 har skiljedom förekommit för biläggande af 2 arbetsinställelser gentemot resp. 5, 3, 3, 7, 5 och 6 under hvart och ett af åren 1903—1908. Statens förlikningsmän hafva i 21 fall medverkat vid konflikts biläggande. Därjämte är att anteckna, att efter storstrejkens slut af Kungl. Maj:t tillsattes en förlikningskommission för att söka åstadkomma en uppgörelse i de ännu pågående stora lockouterna.

Öfversikt af arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1910.

(Preliminär redogörelse.)

Under år 1910 hafva, enligt ingångna uppgifter, inträffat 76 arbetsinställelser, hvilka, såvidt bekant, direkt berört inalles 146 arbetsgifvare samt 3,788 arbetare. Af konflikterna hafva 17 börjat under årets första, 17 under andra, 34 under tredje samt 8 under fjärde kvartalet. Arbetsinställelsernas antal och omfattning, jämfördt med arbetsinställelserna under närmast föregående år, framgår af tabellen å sid. 126—127.

Af samma tabell framgår jämväl, i hvad mån de olika *yrkesgrenarna* berörts af de under året påbörjade arbetsinställelserna.

Till sin *karaktär* äro 66 arbetsinställelser strejker, 5 lockouter och 5 af blandad, obestämbar eller ej uppgifven karaktär.

Af ofvannämnda 3,788 arbetare berördes 3,527 af de 66 strejkerna, 101 af de 5 lockouterna samt 150 arbetare af de 5 arbetsinställelserna af blandad, obestämbar eller ej uppgifven karaktär.

Antalet *förlorade arbetsdagar* till följd af konflikter, påbörjade under år 1910, utgjorde, såvidt kändt, närmare 29,000. I några fall har emellertid någon beräkning af antalet förlorade arbetsdagar icke kunnat ske på grund af bristande uppgifter om antalet direkt berörda arbetare eller om konfliktens varaktighet.

Arbetsgifvarne hafva i 33 fall varit helt eller delvis organiserade; i 43 fall hafva de ej tillhört organisation eller saknas uppgift härom.

Arbetarne hafva i 48 fall helt eller delvis tillhört facklig organisation; i 28 fall hafva de varit oorganiserade eller saknas uppgift i detta afseende.

Konflikternas *hufvudorsaker* voro i 47 fall lönefrågor, i 8 fall organisationsspörsmål samt i 21 fall diverse andra orsaker.

Lönefrågorna gällde i 26 fall löneförhöjning, i 4 fall lönesänkning samt i 17 fall andra lönefrågor, t. ex. form för aflöningen, garanterad timlön vid ackordsarbete, utfående af till betalning förfallen innestående aflöning.

Organisationsspörsmålen voro i 2 fall fordran på kollektivaftals införande samt i 6 fall andra organisationsspörsmål, t. ex. fordran på ensamrätt till arbete för fackföreningsmedlemmar.

Under gruppen *andra orsaker* inbegripas tvister om arbetstiden i 2 fall, om personliga förhållanden i 3 fall, om arbetares antagande och afskedande i 8 fall, om arbetets anordning i 4 fall samt om andra spörsmål i 4 fall.

Beträffande *resultatet* kan meddelas, att af de 76 konflikterna 20 hafva bilagts i enlighet med arbetarnes fordringar, 33 hafva ledt till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren uppställda villkoren och 21 hafva afgjorts genom kompromiss; i 2 fall är resultatet okändt. Af de 21 genom kompromiss afgjorda konflikterna har 1 afslutats i hufvudsak enligt arbetarnes fordringar, 2 i hufvudsak enligt arbetsgifvarens villkor samt 18 lösts efter ungefär lika stora eftergifter å ömse sidor.

En sammanställning af de afslutade konflikternas *orsaker och resultat*, såvidt detta är kändt, ter sig på följande sätt:

	Orsak.	Resultat. Enligt arbetsgifvarnes villkor.	Enligt arbetarnes fordringar.	Kompromiss.
A.	Löneförhöjning	11	4	11
	Lönesänkning	1	2	1
	Andra lönefrågor	6	7	3
B.	Föreningsrätten	—	—	—
	Kollektivaftal	1	1	—
	Andra organisationsspörsmål	2	1	3
C.	Arbetstid	—	1	1
D.	Personliga förhållanden	1	2	—
	Arbetares antagande och afskedande	6	1	1
	Arbetets anordning	4	—	—
	Tolkning af aftal	—	—	—
	Andra orsaker	1	1	1
	Tillsammans under år 1910	**33**	**20**	**21**
	» » » 1909	61	33	38
	» » » 1908	84	77	101
	» åren 1903—1907	290	393	389

I 4 fall har *statens förlikningsman* medverkat vid konfliktens biläggande.

Arbetsinställelserna, hvilka samtliga hade *lokal* karaktär, fördelade sig på följande sätt inom *de olika delarna af landet:*

Landsdel.	Städer.			Landsbygd.			Hela riket.		
	Arbetsinställelser.	Arbetsgifvare.	Arbetare.	Arbetsinställelser.	Arbetsgifvare.	Arbetare.	Arbetsinställelser.	Arbetsgifvare.	Arbetare.
Stockholm	3	[1]) 2	65	—	—	—	**3**	**2**	**65**
Östra Sverige[2]) . .	7	18	228	5	5	187	**12**	**23**	**415**
Småland och öarna	5	9	243	4	4	79	**9**	**13**	**322**
Södra Sverige . .	9	39	346	4	4	127	**13**	**43**	**473**
Västra Sverige . .	8	31	295	7	10	214	**15**	**41**	**509**
Norra Sverige . .	5	5	105	19	19	1,889	**24**	**24**	**1,994**
Summa år 1910	**37**	**104**	**1,282**	**39**	**42**	**2,496**	**76**	**146**	**3,778**
» » 1909	54	195	2,983	76	136	12,868	138	8,188	301,749

För öfrigt kan anmärkas, att, enligt de föreliggande uppgifterna, 60 arbetsinställelser föregingos af *förhandlingar* parterna emellan, under det att i 12 fall några dylika icke ägde rum; i 4 fall saknas uppgift i förevarande afseende.

I fråga om *aftals-* och *kontraktsbrott* erkännes af arbetarne i 2 fall, att aftalsbrott förelegat från deras sida. I ytterligare 6 fall framkasta arbetarne mot arbetsgifvaren, i 8 fall arbetsgifvaren mot arbetarne beskyllning i detta afseende; i 5 fall beskylla parterna hvarandra ömsesidigt för aftalsbrott. I 23 fall uppgifves samstämmigt intet aftals- eller kontraktsbrott hafva förekommit; i 20 fall, angående hvilka uppgift föreligger endast från ena parten, besvaras frågan likaledes nekande; i 12 fall saknas uppgift härom.

[1]) Uppgift saknas för 1 konflikt.

[2]) Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län: Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län; Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Arbetsinställelser, *påbörjade* under

Näringsgrenar.	Antal arbetsinställelser, påbörjade under				Summa arbetsinställelser.	Karaktär.			Orsaker.		
	1:sta kvartalet.	2:dra kvartalet.	3:dje kvartalet.	4:de kvartalet.		Strejker.	Lockouter.	Blandade eller obestämbara.	Lönefrågor.	Organisationsspörsmål.	Andra och okända orsaker.
Jordbruk	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1
Skogsbruk	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—
Grufdrift	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—
Annan brytn.- och upptagn. ind.	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—
Bagerier	3	2	1	—	6	6	—	—	4	2	—
Annan närings- o. njutningsämnesindustri	—	—	1	1	2	2	—	—	1	1	—
Textilindustri	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1
Skrädderi och sömnad	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—
Skoindustri	—	1	2	—	3	2	1	—	3	—	—
Annan beklädnadsindustri	—	—	2	—	2	1	—	1	1	—	1
Läder-, hår- o. gummivaruind.	2	—	—	—	2	2	—	—	1	—	1
Sågverk och brädgårdar	—	2	3	1	6	4	1	1	3	1	2
Snickerier och annan träförädling	1	—	1	—	2	2	—	—	1	—	1
Annan trävaruindustri	2	—	—	—	2	2	—	—	2	—	—
Trämasse- och pappersindustri	—	—	4	1	5	5	—	—	2	—	3
Malmförädling	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—
Metallindustri	1	—	2	2	5	5	—	—	3	—	2
Mek. verkstadsindustri	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1
Stenhuggerier	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—
Kakel- och lerkärlsfabriker	2	—	—	—	2	—	—	2	2	—	—
Tegelbruk	—	—	2	—	2	2	—	—	2	—	—
Glasbruk	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—
Annan jord- och stenindustri	1	—	1	—	2	2	—	—	2	—	—
Husbyggnadsarbete	2	3	6	2	13	12	1	—	7	—	6
Målning och glasmästerirörelse	—	1	1	—	2	2	—	—	1	1	—
Väg- och vattenbyggnadsarbete	1	1	—	1	3	3	—	—	3	—	—
Järnvägsbyggnadsarbete	—	1	1	—	2	1	1	—	1	—	1
Annan byggnadsindustri	—	2	3	—	5	5	—	—	4	—	1
Summa år 1910	17	17	34	8	76	66	5	5	47	8	21
» » 1909	46	65	21	6	138	102	22	14	97	16	25

år 1910, inom olika näringsgrenar.

Resultat.				Kändt högsta antal					Arbetsgifvarnes organisation.			Arbetarnes organisation.			Förlorade arbetsdagar. (Approx. uppgift.)
Arbetsgifvarens villkor.	Arbetarnes fordringar.	Kompromiss.	Okändt.	direkt berörda arbetsgifvare.	arbetare vid			Tillsammans.	Helt eller delvis organis.	Ej organis.	Uppgift saknas om org.	Helt eller delvis organis.	Ej organis.	Uppgift saknas om org.	
					strejker.	lockouter.	bland. eller obest. konfl.								
1	—	—	—	1	11	—	—	11	—	1	—	—	1	—	—
1	—	—	—	1	60	—	—	60	—	1	—	—	—	1	600
1	—	—	—	1	153	—	—	153	1	—	—	1	—	—	1,800
1	—	—	—	1	26	—	—	26	—	1	—	—	1	—	100
1	3	2	—	11	43	—	—	43	1	3	2	6	—	—	730
2	—	—	—	2	30	—	—	30	—	1	1	1	1	—	140
1	—	—	—	1	125	—	—	125	1	—	—	1	—	—	130
—	—	1	—	11	—	—	61	61	1	—	—	1	—	—	480
—	1	2	—	15	29	9	—	38	1	2	—	2	1	—	150
—	—	2	—	5	9	—	50	59	2	—	—	2	—	—	20
2	—	—	—	2	16	—	—	16	—	2	—	2	—	—	170
5	1	—	—	6	272	4	22	298	3	1	2	3	1	2	670
—	1	1	—	31	269	—	—	269	1	1	—	2	—	—	3,990
1	1	—	—	2	28	—	—	28	1	—	1	1	—	1	750
3	1	1	—	5	627	—	—	627	3	1	1	2	2	1	2,370
—	—	1	—	1	34	—	—	34	1	—	—	1	—	—	2,300
2	2	1	—	5	68	—	—	68	2	2	1	1	2	2	370
1	—	—	—	1	37	—	—	37	1	—	—	—	—	1	40
1	—	—	—	1	12	—	—	12	1	—	—	1	—	—	430
—	1	1	—	2	—	—	17	17	2	—	—	2	—	—	890
—	—	2	—	2	60	—	—	60	—	2	—	—	2	—	160
—	—	1	—	1	—	17	—	17	—	1	—	1	—	—	880
—	1	1	—	2	150	—	—	150	1	1	—	1	1	—	1,140
4	6	1	2	19	275	35	—	310	6	4	3	11	1	1	3,530
—	1	1	—	7	33	—	—	33	1	1	—	2	—	—	460
2	1	—	—	3	895	—	—	895	1	1	1	1	1	1	4,660
—	—	2	—	2	20	36	—	56	1	—	1	1	—	1	440
4	—	1	—	5	245	—	—	245	1	3	1	2	—	3	1,450
33	**20**	**21**	**2**	**146**	**3,527**	**101**	**150**	**3,778**	**33**	**29**	**14**	**48**	**14**	**14**	**28,850**
61	33	38	6	8,188	229,248	71,364	1,137	301,749	67	49	22	113	11	14	11,799,700

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1910.

(Preliminär redogörelse.)

Fjärde kvartalet.

Af förut redovisade *under 1910 års andra och tredje kvartal påbörjade* arbetsinställelser kvarstodo vid fjärde kvartalets början såsom olösta från andra kvartalet n:r 33 samt från tredje n:r 60 och 63.

N:r 33 torde numera ej längre hafva karaktären af aktuell arbetsinställelse. När n:r 60 afslutats, finnes angifvet i nästföregående redogörelse. Beträffande n:r 63 har meddelats, att den afslutats den 2 november på arbetsgifvarens villkor.

Af under *1910 års fjärde kvartal påbörjade* arbetsinställelser redovisas härnedan 8, hvilka, enligt nu tillgängliga uppgifter, direkt berört inalles 8 arbetsgifvare och 957 arbetare. Af konflikterna har 1 börjat i oktober samt 7 i november.

I hvad mån olika *yrkesgrenar* berörts af de under kvartalet påbörjade arbetsinställelserna framgår af nedanstående öfversikt:

	Antal konflikter.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.
Sockerbruk	1	1	27
Sågverk	1	1	4
Pappersbruk	1	1	35
Fjäderfabriker	1	1	6
Bleck- och plåtslagerier	1	1	6
Husbyggnad	2	2	51
Väg- och vattenbyggnad	1	1	828
Summa	8	8	957

Af konflikterna äro till sin *karaktär* 6 strejker och 2 lockouter.

Antalet *direkt berörda arbetsgifvare* är kändt i samtliga fall och uppgår, som nämndt, till 8. Hela antalet *direkt berörda arbetare* utgör enligt tillgängliga uppgifter 957. Hvarje konflikt berörde en-

dast 1 arbetsgifvare. Af arbetarne berördes 918 af de 6 strejkerna samt 39 af de 2 lockouterna.

Antalet under fjärde kvartalet *förlorade arbetsdagar* till följd af konflikter, påbörjade under samma kvartal, utgjorde såvidt kändt 4,650. Ytterligare tillkomma emellertid 8,540 under samma kvartal förlorade arbetsdagar till följd af konflikter, påbörjade under föregående kvartal.

Arbetsgifvarne hafva i 2 fall varit organiserade; i 6 fall hafva de icke tillhört någon organisation eller saknas uppgift härom.

Af *arbetarne* hafva i 5 fall en del tillhört facklig organisation; i 3 fall hafva de däremot icke varit organiserade.

Konflikternas *hufvudorsaker* voro i 4 fall lönefrågor samt i 4 fall andra orsaker.

Lönefrågorna gällde i 1 fall löneförhöjning och i 1 fall lönesänkning. Af de 2 återstående rörde sig 1 om garanterad timlön vid ackordsarbete.

De till gruppen *andra orsaker* hänförda tvister gällde i 1 fall personliga förhållanden, i 1 fall arbetares antagande och afskedande, i 1 fall arbetets anordning samt likaledes i 1 fall fordran från arbetsgifvarens sida på införandet af personliga kontrakt.

Beträffande *resultatet* kan meddelas, att af de 8 konflikterna 4 ledt till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren uppställda villkoren samt att 4 bilagts i enlighet med arbetarnes fordringar.

En sammanställning af de afslutade konflikternas *orsaker och resultat*, såvidt detta är kändt, ter sig på följande sätt:

	Orsak.	Resultat. Enligt arbetsgifvarnes villkor.	Enligt arbetarnes fordringar.
A.	Löneförhöjning	1	—
	Lönesänkning	—	1
	Andra lönefrågor	1	1
B.	Föreningsrätten	—	—
	Kollektivaftal	—	—
	Andra organisationsspörsmål	—	—
C.	Arbetstid	—	—
D.	Personliga förhållanden	—	1
	Arbetares antagande och afskedande	—	1
	Arbetets anordning	1	—
	Tolkning af aftal	—	—
	Andra orsaker	1	—
	Tillsammans 4:de kv. 1910	4	4

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Fjärde

(Arbetarnes uppgifter i kol. 1, 2, 3, 8, 9 och 10 äro, om a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
*65	10 juli	13 juli	3	Strejk.	Arbetare vid sulfitfabrik.	Örviken (Västerb. l.).	Arbetstiden.
*66	15 sept.	18 jan. 11	125	—	Frisörbiträden.	Stockholm.	För att frågan om en arbetares afskedande samt en del andra tvistefrågor skulle hänskjutas till skiljedom fordrade a-g., att arb. skulle deponera visst belopp, hvilket dessa vägrade.
67	15 okt.	21 okt.	6	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Råsunda (Stockh. l.).	Lönesänkning.
68	24 okt.	4 nov.	11	Strejk.	Bleck- och plåtslageriarbetare.	Stockholm.	Lönefråga.
69	29 okt.	8 nov.	10	Strejk.	Arbetare vid pappersbruk.	Hällefors (Kalmar l.).	Arbetets anordning.
70	1 nov.	10 nov.	9	Strejk.	Arbetare vid fjäderfabrik.	Sandviken (Gäfleb. l.).	Personliga förhållanden.
71	10 nov.	16 nov.	6	Strejk.	Väg- och vattenbyggnadsarbetare.	Ljungafors (Västern. l.).	Garanterad minimilön vid ackordsarbete.
72	11 nov.	13 nov.	2	Strejk.	Arbetare vid sockerbruk.	Tomarp (Krist. l.).	Löneförhöjning.
73	14 nov.	16 nov.	2	Lockout.	Arbetare vid ångsåg.	Flen (Söderm. l.).	Personliga aftal.
74	22 nov.	24 nov.	2	Lockout.	Murare och murerarbetsmän.	Kalmar.	Arbetares afskedande.

* Då erforderliga uppgifter rörande konflikterna n:r 65 och 66 icke förelegat i så god tid, att

i Sverige, påbörjade under år 1910.
kvartalet.

de afvika från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes.)
omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	125	—	Ja.	Delvis.	Arb:nes fordringar beviljades.	a.		65
—	c:a 50		Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g.		66
1	16	—	Nej.	Delvis.	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g., a.		67
1	6	—	—	Delvis.	Arb:nes fordringar beviljades.	a.		68
1	35	—	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., komm.-nämndsordf.		69
1	6	—	Ja.	Nej.	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g., a.		70
1	828 (700)	—	Ja.	Delvis.	Största delen af arbetarne återgick på förutvarande villkor, återstoden afskedades.	a-g., a.	[71]) En del af arbetarne tillhörde den syndikalistiska organisationen.	71
1	27	—	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., komm.-nämndsordf.		72
1	—	4 (15)	Nej.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.		73
1	—	35	—	Delvis.	Arb:nes fordringar beviljades.	a.		74

desamma kunnat medtagas i föregående preliminära redogörelse, införas de i förevarande öfversikt.

Arbetsinställelserna, hvilka samtliga hade *lokal karaktär*, fördelade sig på följande sätt inom *de olika delarna af landet:*

Landsdel.	Städer.			Landsbygd.			Tillsammans.		
	Arbetsinställelser.	Arbetsgifvare.	Arbetare.	Arbetsinställelser.	Arbetsgifvare.	Arbetare.	Arbetsinställelser.	Arbetsgifvare.	Arbetare.
Stockholm	1	1	6	—	—	—	1	1	6
Östra Sverige[1]) . . .	—	—	—	2	2	20	2	2	20
Småland och öarna .	1	1	35	1	1	35	2	2	70
Södra Sverige . . .	—	—	—	1	1	27	1	1	27
Västra Sverige . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norra Sverige . . .	—	—	—	2	2	834	2	2	834
Summa 4:de kv. 1910	2	2	41	6	6	916	8	8	957

För öfrigt kan meddelas, att, enligt de föreliggande uppgifterna, 5 arbetsinställelser föregingos af *förhandlingar* parterna emellan, under det att i 2 fall några dylika ej ägde rum; i 1 fall saknas uppgift härom.

I fråga om *aftals- och kontraktsbrott* framkastar arbetsgifvaren mot arbetarne i 1 fall och arbetarne mot arbetsgifvaren likaledes i 1 fall beskyllning i detta afseende. I 6 fall uppgifves intet aftalsbrott hafva förekommit eller saknas uppgift härom.

Vidkommande här redovisade, under 1910 års fjärde kvartal inträffade 8 konflikter hafva infordrade uppgifter inkommit från båda parterna i 4 fall, endast från arbetare i 2 fall samt från arbetsgifvare och kommunalnämndens ordförande i 2 fall.

Hela antalet under 1910 års fjärde kvartal pågående (under kvartalet påbörjade samt från årets andra och tredje kvartal kvarstående) *arbetsinställelser* utgjorde 10 med tillsammans c:a 13,200 förlorade arbetsdagar.

[1]) Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län; Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Kungl. Maj:ts nådiga instruktion
för tillsynsmyndigheten öfver sjukkasseväsendet i riket;

gifven Stockholms slott den 23 december 1910.

§ 1.

1. Tillsynsmyndighet öfver sjukkasseväsendet i riket skall tillsvidare vara kommerskollegium; och skall för ändamålet, i anslutning till kollegii afdelning för arbetsstatistik, tillsvidare vara upprättad en särskild byrå, benämnd *sjukkassebyrån*.

I afseende å de å sjukkassebyrån anställda tjänstemän samt sjukkasseärendenas handläggning inom kollegium skall den för kollegium gällande instruktion i tillämpliga delar vara gällande, där icke här nedan annorlunda bestämmes.

Tillsynsmyndigheten har att för hvarje år till Kungl. Maj:t afgifva berättelse om sin verksamhet under året.

§ 2.

Det åligger sjukkassebyrån att med uppmärksamhet följa sjukkasseväsendets riket tillstånd och utveckling samt att stödja och leda sträfvanden inom detsamma till vinnande af större enhetlighet och ändamålsenlighet. Byrån bör äfven söka vinna kännedom om den sociala sjukförsäkringens tillstånd och utveckling i främmande länder.

§ 3.

Till sjukkassebyråns handläggning höra alla ärenden, som jämlikt lagen om sjukkassor och nådiga kungörelsen angående statsbidrag åt sjukkassor den 4 juli 1910 åligga tillsynsmyndigheten. Å byrån utarbetas jämväl statistiska redogörelser för registrerade sjukkassor äfvensom för olycksfall i arbete.

§ 4.

Sjukkassebyrån förestås närmast af en byrådirektör och sjukkasseinspektör.
Därjämte skola å byrån vara anställda:
en sekreterare och sjukkasseinspektörsassistent,
en förste aktuarie,
en aktuarie och registrator samt
en aktuarie och teknisk assistent.

§ 5.

Byråchefen och föreståndaren för det arbetsstatistiska arbetet m. m. åligger med afseende å ärenden, som höra till sjukkassebyrån:

att vaka öfver ärendenas behöriga gång och därvid tillhandagå med erforderliga råd och anvisningar;

att handlägga och i plenum eller inför generaldirektören föredraga ärenden, hvilkas handläggning icke, enligt hvad nedan säges, tillhör byrådirektören och sjukkasseinspektören;

att, då föredragningen af dylikt ärende åligger byrådirektören, deltaga i eller närvara vid afgörandet; samt

att vara ansvarig för och i tryck utgifva sjukkasse- och olycksfallsstatistiken.

§ 6.

1. Byrådirektören och sjukkasseinspektören åligger att såsom ledamot af kollegium handlägga och efter omständigheterna föredraga ärenden angående:

registrering af sjukkassor och hvad därmed äger sammanhang;

öfriga förhållanden, rörande hvilka det jämlikt lagen om sjukkassor tillkommer tillsynsmyndigheten att besluta; samt

statsbidrag åt sjukkassor.

2. Byrådirektören åligger vidare:

att öfvervaka sjukkasseregistrets behöriga förande;

att öfvervaka, att sjukkassornas verksamhet står i öfverensstämmelse med lagen om sjukkassor och kassornas stadgar äfvensom i öfrigt utöfvas på ändamålsenligt sätt, samt att, i motsatt fall, själf vidtaga lämpliga åtgärder eller, därest han finner beslut af tillsynsmyndigheten jämlikt föreskrifterna i lagen påkalladt, anmäla ärendet inför generaldirektören;

att tillhandagå sjukkassorna med råd och upplysningar;

att själf eller, där hinder för honom föreligger, genom ombud, som tillsynsmyndigheten förordnar, verkställa de i 91 § i lagen om sjukkassor omnämnda inventeringar och granskningar m. m.;

att utarbeta den i § 1 föreskrifna berättelse;

att lämna erforderlig medverkan vid sjukkasse- och olycksfallsstatistikens utarbetande och i samband därmed förekommande utredningar: samt

att leda den i 96 § i lagen om sjukkassor omförmälda sjukkassenämndens förhandlingar, när ledningen icke utöfvas af generaldirektören eller byråchefen.

§ 7.

Sekreteraren och sjukkasseinspektörsassistenten åligger:

att under byrådirektörens och sjukkasseinspektörens närmaste inseende biträda med å sjukkassebyrån förekommande förvaltningsgöromål samt särskildt att med hänsyn till anmälan om registrering eller ansökan om statsbidrag granska sjukkassornas stadgar, årsredogörelser och öfriga handlingar;

att, efter uppdrag, biträda med eller verkställa de i 91 § i lagen om sjukkassor omförmälda inventeringar och granskningar m. m.;

att bestrida de å byrån förekommande sekreterargöromålen; samt

att deltaga i utarbetandet af sjukkassestatistiken och andra därmed förenade arbeten.

§ 8.

Förste aktuarien åligger att handhafva den närmaste ledningen och utarbetandet af sjukkasse- och olycksfallsstatistiken äfvensom af öfriga å byrån förekommande statistiska utredningar.

§ 9.

Aktuarien och registratorn åligger:

att ansvara för sjukkasseregistrets behöriga förande;

att ombesörja utgifvandet af den i 86 § i lagen om sjukkassor omförmälda samling;

att i fråga om sjukkasseregistret och hvad därtill hörer meddela afskrifter eller utdrag däraf samt att meddela eller bestyrka afskrifter af handlingar rörande sjukkasseregistreringen;

att förrätta öfriga registratorsgöromål å sjukkassebyrån;

att, efter uppdrag, biträda med eller verkställa de i 91 § i lagen om sjukkassor omförmälda inventeringar och granskningar m. m.; samt

att biträda vid de med utbetalningen af statsbidrag till sjukkassorna förenade göromålen.

§ 10.

Aktuarien och tekniska assistenten åligger att särskildt ur teknisk synpunkt granska de till sjukkassebyrån ingående anmälningar om olycksfall i arbete jämte dithörande handlingar äfvensom att i öfrigt, enligt anvisning, deltaga i arbetet med olycksfallsstatistiken.

§ 11.

Tillsyningsmyndigheten äger uppdraga åt byrådirektören, sekreteraren eller annan tjänsteman å sjukkassebyrån att företaga resor inom riket, hvilka betingas af sjukkassebyråns uppgifter.

Denna instruktion träder i kraft den 1 januari 1911.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamlingen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 23 december 1910.

GUSTAF.

(L. S.)

(Civildepartementet.) HUGO HAMILTON.

Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse

angående handläggningen af frågor om statsbidrag åt sjukkassor;

gifven Stockholms slott den 23 december 1910.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, efter vederbörandes hörande, funnit godt, med upphäfvande af nådiga kungörelsen angående handläggningen af frågor om förvaltningsbidrag åt sjukkassor den 10 juni 1892, förordna som följer:

A) *Sjukkassa och fortsättningskassa, som registrerats enligt lagen den 4 juli 1910.*

Fråga om beviljande af statsbidrag skall handläggas och beviljadt statsbidrag utbetalas af kommerskollegium i egenskap af tillsynsmyndighet öfver sjukkasseväsendet i riket.

Styrelse för kassa, som önskar komma i åtnjutande af statsbidrag, åligger att senast den 30 juni det år, för hvilket bidraget begäres, till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i det län, där styrelsen har sitt säte, eller, där styrelsens säte är Stockholm, till öfverståthållarämbetet ingifva skriftlig ansökning därom, åtföljd af dels ett exemplar af de för kassan gällande stadgar och dels enligt af tillsynsmyndigheten fastställdt formulär affattade och af styrelsen bestyrkta uppgifter, som erfordras för att bedöma till hvad belopp statsbidrag må beviljas.

Den myndighet, som sålunda mottagit ansökningen, har att till kommerskollegium, så snart ske kan, öfversända densamma jämte eget utlåtande därom, huruvida kassan i sina stadgar upptagit bestämmelser, hvilka med hänsyn till ändamålet med kassans verksamhet och dess sociala uppgift pröfvas vara obehöriga, och förty ej må anses berättigad till statsbidrag. Skulle tillsynsmyndigheten härutinnan hafva annan uppfattning än den, hvaråt i utlåtandet gifvits uttryck, skall frågan, om kassan på grund af obehöriga bestämmelser i stadgarna bör uteslutas från statsbidrag, underställas Kungl. Maj:ts pröfning.

Statsbidragen skola utgå af de därtill särskildt afsedda medel.

B) *Sjukkassa, som är registrerad enligt lagen den 30 oktober 1891.*

Fråga om beviljande af förvaltningsbidrag skall handläggas och beviljadt förvaltningsbidrag utbetalas, beträffande sjukkassa, som är registrerad hos öfverståthållarämbetet, af statskontoret, och, hvad angår annan sjukkassa, af Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande.

Styrelse för sjukkassa, som önskar komma i åtnjutande af förvaltningsbidrag, åligger att senast den 30 juni det år, för hvilket bidraget begäres, till myndighet, som nyss sagts, ingifva skriftlig ansökning därom äfvensom att, i händelse registreringen ej skett hos samma myndighet, där bidraget sökes, vid ansökningen foga af registreringsmyndigheten om kassans registrering utfärdadt bevis, innefattande jämväl de upplysningar, som erfordras för att bedöma, huruvida och till hvad belopp förvaltningsbidrag må beviljas.

Förvaltningsbidragen skola utgå af de därtill särskildt afsedda medel.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1911.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 23 december 1910.

GUSTAF.
(L. S.)

(Civildepartementet.) HUGO HAMILTON.

Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse
om sjukkassenämnden;

gifven Stockholms slott den 23 december 1910.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, efter vederbörandes hörande, funnit godt förordna som följer:

§ 1.

Den sjukkassenämnd, som omförmäles i 96 § af lagen om sjukkassor den 4 juli 1910, utgöres af tio af Kungl. Maj:t, efter förslag på sätt här nedan stadgas, för tre år i sänder utsedda ledamöter. I enahanda ordning utses för samma tid och till lika antal suppleanter att vid behof inträda i stället för ledamöterna.

§ 2.

1. Sjukkassa, som registrerats enligt lagen den 4 juli 1910, må äga föreslå en eller flera ledamöter i nämnden. För de sjukkassors räkning, som äro sammanslutna i en hela landet omfattande förening, föreslår föreningen i kassornas ställe ledamöter i nämnden.

2. Närmare föreskrifter, huru ledamöter i nämnden må föreslås, utfärdas af kommerskollegium i egenskap af tillsynsmyndighet öfver sjukkasseväsendet i riket.

§ 3.

Nämnden sammanträder inför tillsynsmyndigheten en gång årligen på tid, som af myndigheten för hvarje gång bestämmes. För behandling af viktigare eller mera brådskande ärenden kan tillsynsmyndigheten dessemellan kalla nämnden till extra sammanträde.

§ 4.

Vid nämndens sammanträden behandlas de frågor, som af tillsynsmyndigheten föreläggas nämnden, äfvensom de framställningar, som i sammanhang härmed väckas inom nämnden.

§ 5.

Angående ledningen af nämndens förhandlingar gäller hvad stadgas i instruktionen för tillsynsmyndigheten. I öfrigt fastställes nämndens arbetsordning af samma myndighet.

§ 6.

Angående ersättning till ledamöterna i nämnden gäller hvad särskildt stadgas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1911, dock att sjukkassenämnden för åren 1911—1913 utses omedelbart af Kungl. Maj:t.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 23 december 1910.

GUSTAF.

(L. S.)

(Civildepartementet.) HUGO HAMILTON.

K. Kommerskollegii cirkulär
angående sjukkasseväsendet.

I.

Stockholm den 21 juni 1910.

Till Styrelsen för .....

I den af innevarande års riksdag antagna lagen om sjukkassor stadgas dels i 2 §:

»Registrerad sjukkassa vare ej tillåtet att meddela högre begrafningshjälp än tvåhundra kronor — — —»;

dels i 117 § 1 mom.:

»Bereder en vid tiden för denna lags utfärdande enligt lagen den 30 oktober 1891 registrerad sjukkassa jämlikt sina vid nämnda tid gällande stadgar begrafningshjälp till belopp, öfverstigande tvåhundra men ej femhundra kronor, vare den kassa, utan hinder af det i 2 § först gifna förbud, berättigad att, jämväl sedan densamma registrerats enligt denna lag, meddela begrafningshjälp till belopp, som nyss nämnts, i anledning af sådan medlems frånfälle, som var tillförsäkrad dylik begrafningshjälp redan vid tiden för denna lags utfärdande.»

Därest kassan vill söka registrering enligt den nya lagen, göres alltså rätten att i sådant fall bibehålla kassans begrafningshjälpsförsäkrade medlemmar vid den dem medgifna förmånen af en begrafningshjälp, öfverstigande tvåhundra kronor, beroende af att sådan förmån förvärfvats *före* tiden för den nya lagens *utfärdande*. Kungl. Kommerskollegium vill redan nu fästa Eder uppmärksamhet vid innebörden af nämnda stadganden. Ett förbiseende häraf, hvarigenom kassan t. ex. komme att efter den dag, då lagen utfärdats, medgifva nytillträdande medlem rätt till begrafningshjälp å ett belopp, öfverstigande tvåhundra kronor, skulle nämligen förhindra kassas registrering enligt den nya lagen.

II.

Stockholm den 19 september 1910.

Till .....

Kungl. Kommerskollegium, som förordnats att tillsvidare vara tillsynsmyndighet öfver sjukkasseväsendet i riket, har, på förekommen anledning, ansett sig böra fästa Eder uppmärksamhet på innebörden af den i 116 § mom. 3 andra stycket i lag om sjukkassor den 4 juli 1910 meddelade, så lydande öfvergångsbestämmelsen:

Är någon vid tiden för denna lags utfärdande medlem af särskilda registrerade sjukkassor, äge han utan hinder af bestämmelsen i första punkten af 12 § första stycket kvarstå i dessa kassor, jämväl sedan desamma blifvit registrerade enligt denna lag.

På grund häraf är det sålunda tillåtet för personer, som *den 4 sistlidne juli*, då den nya sjukkasselagen utfärdades, voro medlemmar i flera än en enligt lagen den 30 oktober 1891 registrerad sjukkassa, att fortfarande — äfven efter deras registrering enligt den nya lagen — tillhöra samma kassor. För de personer åter, som efter den 4 juli d. å. vinna inträde i en sjukkassa, gäller däremot obetingadt det i 12 § i nya sjukkasselagen meddelade förbudet att samtidigt vara medlem af mer än en sjukkassa. För de kassor, som vilja söka registrering enligt den nya lagen, torde det därför vara nödvändigt att icke efter nyssnämnda datum intaga medlemmar, som antingen redan tillhöra en eller flera registrerade sjukkassor eller som tillkännagifva sin afsikt vara att söka inträde i äfven andra sjukkassor.

På samma gång vill Kollegium äfven erinra om vikten däraf, att sjukkassorna i god tid införskaffa uppgifter angående icke blott hvilka af deras medlemmar, som tillhöra jämväl andra sjukkassor, utan äfven namnen å dessa senare kassor. Då nämligen, jämlikt Kungl. kungörelsen den 4 juli 1910 angående statsbidrag åt sjukkassor, dylikt bidrag skall utgå med i viss grad minskadt belopp för medlemmar, som tillhöra jämväl annan sjukkassa, måste tillsynsmyndigheten för kontrollens skull fordra, att sjukkassorna, i och för statsbidragets beräknande, lämna i föreliggande hänseende fullt tillfredsställande upplysningar.

III.[1])

Då på många håll ovisshet synes råda angående tolkningen af Kungl. kungörelsen den 4 juli 1910 med hänsyn till tiden, då sjukkassa för första gången kan söka och erhålla statsbidrag i enlighet med de genom sagda kungörelse fastställda nya grunderna, har Kungl. Kommerskollegium, i sin egenskap af tillsynsmyndighet öfver sjukkasseväsendet i riket, ansett sig böra bringa följande till Eder kännedom.

Jämlikt kungörelsen den 4 juli 1910 skall statsbidrag åt sjukkassa eller fortsättningskassa, som blifvit registrerad enligt den nya sjukkasselagen, utgå enligt följande hufvudgrunder.

I. **Efter kassans medlemsantal.** För hvarje medlem i kassan den 31 december nästföregående år erhåller *sjukkassa 1 krona, fortsättningskassa 25 öre;* dock att för sjukkassemedlem, som är medlem jämväl i annan registrerad sjukkassa, bidraget utgår med endast *50 öre.* Vid beräkningen af denna del af statsbidraget tages emellertid icke hänsyn till medlemmar, som tillförsäkrats antingen begrafningshjälp enbart eller kontant sjukhjälp, understigande 90 öre eller öfverstigande 4 kronor för hvarje dag.

II. **Efter af kassan lämnad sjukhjälp.** I detta hänseende kan sjukkassa eller fortsättningskassa erhålla statsbidrag

a) dels med *25 öre* för hvarje sjukdag — söndagar oräknade — för hvilken under nästföregående år *kontant* sjukhjälp från kassan utgått med *minst 90 öre* eller *vård å sjukhus* af kassan bekostats;

b) dels med en fjärdedel af de utgifter, som kassan under nästföregående år fått vidkännas för bekostande af *läkarvård och läkemedel* åt medlemmarna.

[1]) Infördt i »*Normalstadgar för sjukkassor enligt lagen den 4 juli 1910*».

Den under a) angifna delen af statsbidraget utgör för sjukkassa minst 50 öre och högst 2 kronor, för fortsättningskassa högst 50 öre, och den under b) angifna delen, för sjukkassa högst 1 krona och för fortsättningskassa högst 25 öre; allt per medlem den 31 december nästföregående år. I båda fallen får dessutom bidrag icke beräknas för medlemmar, hvilka tillförsäkrats kontant sjukhjälp till belopp öfverstigande 4 kronor per dag.

Det första villkoret, för att sjukkassa skall kunna erhålla statsbidrag enligt ofvan angifna grunder, är alltså att densamma blifvit registrerad enligt den nya sjukkasselagen. För att kassan skall komma i åtnjutande af bidrag enligt de under såväl I som II här ofvan angifna hufvudgrunder, fordras dessutom, att den under minst en månad af nästföregående år varit registrerad enligt nämnda lag. Detta utgör nämligen en förutsättning för statsbidrag *i förhållande till medlemsantalet* (jfr ofvan under I). Däremot utgår statsbidraget, i hvad detsamma skall beräknas i förhållande till af *kassan lämnad sjukhjälp* (jfr ofvan under II), därest kassan under nästföregående år eller viss del däraf varit registrerad, *oafsedt om registreringen skett enligt den nya lagen eller den hittills gällande.*

Det framgår häraf, att sjukkassa, som f. n. är registrad enligt 1891 års lag, och som exempelvis under år 1911 söker och erhåller registrering enligt den nya sjukkasselagen, kan under 1911 erhålla statsbidrag i enlighet med ofvan anförda grunder, *dock endast i den mån detsamma skall beräknas i förhållande till af kassan lämnad sjukhjälp.* Förutsättningen härför är emellertid, hvad den kontanta sjukhjälpen beträffar, att denna skall hafva utgått med minst 90 öre per dag, söndagar inräknade (alltså per vecka med minst kronor 6.30). Har detta icke varit fallet, utan har den kontanta sjukhjälpen utgått med lägre belopp, kan kassan följaktligen icke erhålla statsbidrag i förhållande till antalet sjukdagar.

Det är vidare sannolikt, att redan under år 1911 kommer att fastställas en viss dag — möjligen den 1 juli — inom hvilken för hvarje år ansökning om statsbidrag åt sjukkassa skall vara till vederbörande myndighet aflämnad. Sjukkassa, som önskar komma i åtnjutande af statsbidrag enligt de nya grunderna redan samma år, som dess nyregistrering äger rum, måste därför äfven förvissa sig om, att registreringen kan erhållas så tidigt, att ansökan om statsbidrag hinner att i behörig tid ingifvas.

Sjukkassa, som f. n. är enligt 1891 års lag registrerad, och som har för afsikt att låta registrera sig enligt 1910 års sjukkasselag, bör taga i öfvervägande båda här ofvan anförda omständigheter. Finner den härvid, att dess sjukhjälpsverksamhet under närmast föregående år varit af den beskaffenhet, att kassan på grund af densamma under registreringsåret icke eller endast i inskränkt grad kan erhålla statsbidrag enligt de nya grunderna, eller kan det befaras, att dess ansökning om registrering icke hinner att i tid afgöras, torde den därför göra bäst i, att, så snart som möjligt och utan att afvakta eventuellt sökt registrering enligt den nya lagen, till resp. Konungens Befallningshafvande eller Statskontoret ingifva ansökan om förvaltningsbidrag enligt hittills gällande grunder. Sedan kassan blifvit enligt sistnämnda lag registrerad, kan den nämligen icke erhålla statsbidrag annat än enligt de nya grunderna.

Stockholm den 19 december 1910.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Januari månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet, [1]) lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under januari månad.

Öfversikt af verksamheten under *januari* månad år 1911.

Januari:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,608	474	368	1,088	1,320	550	**2,696**	**1,794**	**918**
Uppsala län	325	193	87	166	169	104	**491**	**362**	**191**
Östergötlands län	491	215	94	219	242	97	**710**	**457**	**191**
Norrköping	533	151	101	250	212	110	**783**	**363**	**211**
Jönköpings län	231	84	42	168	115	67	**399**	**199**	**109**
Norra Kalmar län	81	22	12	29	29	13	**110**	**51**	**25**
Blekinge län	226	75	57	246	123	77	**472**	**198**	**134**
Kristianstads län	185	116	50	114	108	25	**299**	**224**	**75**
Malmöhus län: Malmö	827	124	103	519	388	250	**1,346**	**512**	**353**
Malmöhus län: Lund	189	72	64	102	50	45	**291**	**122**	**109**
Malmöhus län: Landskrona	158	37	30	76	28	21	**234**	**65**	**51**
Malmöhus län: Hälsingborg	459	145	118	174	134	77	**633**	**279**	**195**
Malmöhus län: Ystad	41	17	12	51	35	20	**92**	**52**	**32**
Malmöhus län: Eslöf	78	37	23	28	28	15	**106**	**65**	**38**
Malmöhus län: Skurup	27	16	13	6	16	3	**33**	**32**	**16**
Hallands län	195	68	44	80	76	48	**275**	**144**	**92**
Göteb. o. Bohus län	166	102	48	80	99	27	**246**	**201**	**75**
Göteborg	908	409	376	489	432	303	**1,397**	**841**	**679**
Skaraborgs län	41	13	8	23	31	14	**64**	**44**	**22**
Karlstad	76	34	27	42	56	24	**118**	**90**	**51**
Örebro län	272	87	87	193	105	77	**465**	**192**	**164**
Västmanlands län	201	86	60	165	144	79	**366**	**230**	**139**
Kopparbergs län	118	72	43	67	54	36	**185**	**126**	**79**
Gäfle stad o. län	392	131	85	111	68	37	**503**	**199**	**122**
Sundsvall	382	237	206	76	57	33	**458**	**294**	**239**
Norrbottens län	109	43	36	95	84	49	**204**	**127**	**85**
Tillsammans jan. 1911	**8,319**	**3,060**	**2,194**	**4,657**	**4,203**	**2,201**	**12,976**	**7,263**	**4,395**
» » 1910	8,476	2,268	1,574	3,395	3,365	1,511	11,871	5,633	3,085
» dec. »	5,088	2,313	1,903	2,848	3,258	1,921	7,936	5,571	3,824

[1]) De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Januari:	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	339	82	**150**	78	42	**51**
Uppsala län	168	98	**136**	45	62	**53**
Östergötlands län	228	90	**155**	44	40	**42**
Norrköping	353	116	**216**	67	52	**58**
Jönköpings län	275	145	**201**	50	58	**55**
Norra Kalmar län	368	100	**216**	55	45	**49**
Blekinge län	301	200	**238**	76	63	**68**
Kristianstads län	159	106	**133**	43	23	**33**
Malmöhus län. Malmö	667	134	**263**	83	64	**69**
Lund	263	204	**239**	89	90	**89**
Landskrona	427	271	**360**	81	75	**78**
Hälsingborg	317	130	**227**	81	57	**70**
Ystad	241	146	**177**	71	57	**62**
Eslöf	211	100	**163**	62	54	**58**
Skurup	169	38	**103**	81	19	**50**
Hallands län	287	105	**191**	65	63	**64**
Göteb. o. Bohus l.	163	81	**122**	47	27	**37**
Göteborg	222	113	**166**	92	70	**81**
Skaraborgs län	315	74	**145**	62	45	**50**
Karlstad	224	75	**131**	79	43	**57**
Örebro län	313	184	**242**	100	73	**85**
Västmanlands län	234	115	**159**	70	55	**60**
Kopparbergs län	164	124	**147**	60	67	**63**
Gäfle stad och län	299	163	**253**	65	54	**61**
Sundsvall	161	133	**156**	87	58	**81**
Norrbottens län	253	113	**161**	84	58	**67**
Tillsammans jan. 1911	**272**	**111**	**179**	**72**	**52**	**61**
» » 1910	374	101	211	69	45	55
» dec. »	220	87	142	82	59	69

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 12,976 ansökningar om arbete, hvaraf 8,319 af män och 4,657 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 7,263 lediga platser, nämligen 3,060 för män och 4,203 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 4,395, af hvilka 2,194 besattes med män och 2,201 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge synes nästan öfverallt hafva varit tämligen dåligt, hvarom ock vittna de i det följande återgifna särskilda uttalandena från olika anstalter. Särskildt i de större industristäderna öfverstiger antalet manliga arbetsansökningar flera gånger antalet disponibla platser. Äfven antalet kvinnliga arbetssökande var på sina håll mot vanan ganska rikligt. Emeller-

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).			
				Jan. 1910/jan. 1911.		Dec. 1910/jan. 1911.	
	Jan. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Antal.	%.	Antal.	%.
Stockholm	747	1,050	*918*	+ 171	+ 19	— 132	— 14
Uppsala län	109	119	*191*	+ 82	+ 43	+ 72	+ 38
Östergötlands län	202	136	*191*	— 11	— 6	+ 55	+ 29
Norrköping	221	235	*211*	— 10	— 5	— 24	— 11
Jönköpings län	—	61	*109*	—	—	+ 48	+ 44
Norra Kalmar län	—	12	*25*	—	—	+ 13	+ 52
Blekinge län	103	49	*134*	+ 31	+ 23	+ 85	+ 63
Kristianstads län	67	79	*75*	+ 8	+ 11	— 4	— 5
Malmöhus län: Malmö	208	424	*353*	+ 145	+ 41	— 71	— 20
Malmöhus län: Lund	90	79	*109*	+ 19	+ 17	+ 30	+ 28
Malmöhus län: Landskrona	—	34	*51*	—	—	+ 17	+ 33
Malmöhus län: Hälsingborg	140	113	*195*	+ 55	+ 28	+ 82	+ 42
Malmöhus län: Ystad	20	19	*32*	+ 12	+ 38	+ 13	+ 41
Malmöhus län: Eslöf	34	53	*38*	+ 4	+ 11	— 15	— 40
Malmöhus län: Skurup	12	17	*16*	+ 4	+ 25	— 1	— 6
Hallands län	—	74	*92*	—	—	+ 18	+ 20
Göteb. o. Bohus l.	—	54	*75*	—	—	+ 21	+ 28
Göteborg	526	751	*679*	+ 153	+ 23	— 72	— 11
Skaraborgs län	—	20	*22*	—	—	+ 2	+ 9
Karlstad	55	22	*51*	— 4	— 8	+ 29	+ 57
Örebro län	102	111	*164*	+ 62	+ 38	+ 53	+ 32
Västmanlands län	77	95	*139*	+ 62	+ 45	+ 44	+ 32
Kopparbergs län	—	42	*79*	—	—	+ 37	+ 47
Gäfle stad o. län	127	47	*122*	— 5	— 4	+ 75	+ 62
Sundsvall	143	69	*239*	+ 96	+ 40	+ 170	+ 71
Norrbottens län	102	59	*85*	— 17	— 20	+ 26	+ 31
Tillsammans	**3,085**	**3,824**	**4,395**	**+ 1,310**	**+ 30**	**+ 571**	**+ 13**
Däraf jordbruk, skogshush. m. m.	400	466	*750*	+ 350	+ 47	+ 284	+ 38
» öfriga näringsgrenar	2,685	3,358	*3,645*	+ 960	+ 26	+ 287	+ 8

tid torde läget i allmänhet icke hafva varit sämre än hvad som för årstiden kunde väntas. Inom byggnadsverksamheten synes dock lifaktigheten vara anmärkningsvärdt ringa, dels af allmänna ekonomiska orsaker och dels till följd af den osäkerhet, som vållas genom utlöpandet af en mängd kollektivaftal den 1 april. Den försämring, som kan konstateras i jämförelse med föregående månad, berodde tydligen på att vinterkylan först under januari lade allvarligare hinder i vägen för vissa säsongarbeten.

Ofvanstående tablå lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med såväl nästlidne månad som motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde ökningen från december 1910 i absoluta tal 571 eller 13 % (däraf för jordbruket m. m. 284 eller 38 % samt för öfriga yrkes-

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Januari:									
Jordbruk o. skogshushållning	1,429	1,295	675	142	380	75	**1,571**	**1,675**	**750**
Grufdrift och malmförädling	22	—	—	—	—	—	**22**	—	—
Industri o. handtverk m. m.	2,817	473	352	372	159	94	**3,189**	**632**	**446**
Handel och samfärdsel . . .	1,686	494	415	697	516	259	**2,383**	**1,010**	**674**
Husligt arbete	2	1	—	3,341	3,128	1,765	**3,343**	**3,129**	**1,765**
Allmän o. litterär verksamhet	22	2	3	33	19	7	**55**	**21**	**10**
Öfriga slag af arbete	2,341	795	749	72	1	1	**2,413**	**796**	**750**
Samtliga yrkesgrenar	**8,319**	**3,060**	**2,194**	**4,657**	**4,203**	**2,201**	**12,976**	**7,263**	**4,395**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 494	+ 664	+ 260	+ 46	+ 135	+ 24	+ 540	+ 799	+ 284
Grufdrift och malmförädling .	+ 9	— 5	— 5	—	—	—	+ 9	— 5	— 5
Industri o. handtverk m. m. .	+ 1,041	+ 42	+ 3	+ 181	+ 11	+ 31	+ 1,222	+ 53	+ 34
Handel och samfärdsel . . .	+ 688	— 99	— 85	+ 330	+ 102	+ 59	+ 1,018	+ 3	— 26
Husligt arbete	—	+ 1	—	+ 1,236	+ 703	+ 170	+ 1,236	+ 704	+ 170
Allmän o. litterär verksamhet	+ 10	— 36	— 33	+ 11	+ 3	+ 1	+ 21	— 33	— 32
Öfriga slag af arbete	+ 989	+ 180	+ 151	+ 5	— 9	— 5	+ 994	+ 171	+ 146
Samtliga yrkesgrenar	**+ 3,231**	**+ 747**	**+ 291**	**+ 1,809**	**+ 945**	**+ 280**	**+ 5,040**	**+ 1,692**	**+ 571**
Relativa tal.[1])	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.
Jordbruk o. skogshushållning	+ 35	+ 51	+ 39	+ 32	+ 36	+ 32	+ 34	+ 48	+ 38
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	+ 37	+ 9	—	+ 49	+ 7	+ 33	+ 38	+ 8	+ 8
Handel och samfärdsel . . .	+ 41	— 20	— 20	+ 47	+ 20	+ 23	+ 43	—	—
Husligt arbete	—	—	—	+ 37	+ 22	+ 10	+ 37	+ 22	+ 10
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	+ 42	+ 23	+ 20	—	—	—	+ 41	+ 21	+ 19
Samtliga yrkesgrenar	**+ 39**	**+ 24**	**+ 13**	**+ 39**	**+ 22**	**+ 13**	**+ 39**	**+ 23**	**+ 13**

På 100 *lediga platser* kommo:[1])

Januari:	*Ansökningar om arbete.*			*Tillsatta platser.*		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	110	37	**94**	52	20	**45**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	596	234	**505**	74	59	**71**
Handel och samfärdsel	341	135	**236**	84	50	**67**
Husligt arbete	—	107	**107**	—	56	**56**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	294	—	**303**	94	—	**94**
Samtliga yrkesgrenar	**272**	**111**	**179**	**72**	**52**	**61**

[1]) Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Jan. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Specialiteter.	Jan. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	4	3	*9*	Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	42	47	*68*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	41	34	*51*	Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	1	2	*6*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	169	198	*263*	Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	—	2	*1*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	32	77	*86*	Spinneriarbetare	12	1	—
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	8	20	*15*	Väfveriarbetare	15	6	*21*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	100	79	*242*	Kapp- och klädsömmerskor	5	2	*8*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	3	4	*9*	Linnesömmerskor	1	2	*5*
Tegelbruksarbetare	4	2	—	Trikotagearbetare	3	—	—
Gjutare och formare	2	—	*1*	Tvätt- och strykningsarbetare	6	15	*10*
Bleck- och plåtslagare	10	12	*4*	Bageri- och konditoriarbetare	3	6	*16*
Smeder och hofslagare	8	16	*35*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	1	10	*3*
Verktygsarbetare	—	3	*2*	Litografer och kemigrafer	2	—	*3*
Filare och bänkarbetare	9	16	*12*	Fabriksarbetare, ej spec.	—	—	—
Maskinarbetare	5	19	*17*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	14	35	*25*
D:o handtlangare	6	4	*16*	Hotell-, kafé- och restaur. — Servitriser	31	25	*33*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	6	32	*12*	Hotell-, kafé- och restaur. — Städerskor	11	8	*20*
Maskin- och modellsnickare	1	3	*3*	Hotell-, kafé- och restaur. — Kokerskor	10	11	*17*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	10	13	*10*	Hotell-, kafé- och restaur. — Diskerskor m. fl.	84	65	*97*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	79	39	*54*	Privat tjänst — Hushållerskor	18	26	*54*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	9	4	*3*	Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	122	105	*215*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	1	4	*3*	Privat tjänst — Kokerskor och köksor	64	56	*84*
Murare	11	8	*6*	Privat tjänst — Ensamjungfrur	467	346	*662*
Murarbetsmän och tegelbärare	9	38	*12*	Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	422	929	*618*
Byggnadssnickare och timmermän	48	59	*52*	Springflickor	26	31	*39*
Måleriarbetare	7	7	*12*				
Kvarnarbetare	1	2	*7*				
Bageri- och konditoriarbetare	3	2	*4*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	—	4	*2*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	10	12	*15*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	17	58	*28*				
Springpojkar	164	204	*243*				
Varuutkörare	5	9	*1*				
Kuskar och åkeriarbetare	26	36	*44*				
Kaptener, styrmän, sjömän	—	2	*6*				
Maskinister, eldare, kollämpare	4	2	—				
Stufveriarbetare	6	69	*3*				

grenar 287 eller 8 %); från januari 1910 räknadt uppgick tillväxten till 1,310 eller 30 % (däraf för jordbruket m. m. 350 eller 47 % samt för öfriga näringsgrenar 960 eller 26 %). Denna ökade frekvens hade dock icke framkallats af någon större lifaktighet på arbetsmarknaden, utan berodde på att de offentliga anstalterna, af hvilka åtskilliga äro helt nyligen inrättade, snabbt tillvinna sig förtroende och vidgad kundkrets.

Nästföregående tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom under förevarande månad en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där en stark ökning i frekvensen samt synnerligen rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka under vintern regelbundet visa ringa lifaktighet och stort öfverflöd på arbetskraft.

Oaktadt jordbruket hos oss till väsentlig del är säsongyrke, med mindre behof af arbetskraft under vintern, så är bristen på arbetare mångenstädes framträdande äfven denna tid på året. För denna månad har dock från vissa anstalter rapporterats fullt tillräcklig tillgång på manliga jordbruksarbetare. Däremot är bristen på kvinnliga tjänare till jordbruket, särskildt mjölkerskor, alltjämt mycket stor i alla delar af landet.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	Jan. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Jan. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.
Män	119	148	*110*	45	66	*52*
Kvinnor	37	39	*37*	17	21	*20*
Tillsammans	**99**	**118**	***94***	**38**	**53**	***45***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	511	245	*390*	83	88	*86*
Kvinnor	106	91	*118*	47	62	*56*
Tillsammans	**236**	**147**	***206***	**59**	**72**	***65***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	374	220	*272*	69	82	*72*
Kvinnor	101	87	*111*	45	59	*52*
Tillsammans	**211**	**142**	***179***	**55**	**69**	***61***

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarne* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Jan 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	99	118	94
Metall- och maskinindustri	558	368	381
Trävaruindustri	798	215	454
Byggnadsverksamhet	829	443	704
Textilindustri	209	151	329
Beklädnadsindustri	245	168	345
Närings- och njutningsämnesindustri	481	232	298
Kontors- o. d. personal	553	306	335
Butiks- o. d. personal	532	191	450
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	108	102	121
Landtransport	202	124	206
Husligt arbete	95	87	107
Grofarbete	390	227	303

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen tämligen allmänt på ringa arbetstillgång. Särskildt framträda därvid de egentliga säsongyrkena; än sämre voro emellertid uppgifterna för några här ej upptagna säsongyrken, t. ex. sjötransporten, där anstalternas verksamhet ännu ej nått den omfattning, att siffrorna kunna äga större beviskraft.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. I allmänhet kan en stegring iakttagas under den löpande månaden, väsentligen beroende, såsom förut påpekats, på arbetsförmedlingsrörelsens oaflåtligt ökade omfattning. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 54 platser för hushållerskor, 215 för hus- och barnjungfrur, 84 för kokerskor och köksor, 662 för ensamjungfrur, samt 618 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 33 servitriser, 20 städerskor, 17 kokerskor, 97 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 25, i jordbruks- o. d. arbete 75. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 35, filare och bänkarbetare 12, maskinarbetare 17, sågverksarbetare 12, jord-, beton- o. d. arbetare 54, murare 6, murarbetsmän och tegelbärare 12, byggnadssnickare och timmermän 52, måleriarbetare 12, kontors-, butiks- och lagerbiträden 15, handels- och lagerarbetare 28, springpojkar 243, kuskar och åkeriarbetare 44 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 9, tjänare på stat 51, tjänare i husbondes

Antalet platser, som under *januari* månad tillsatts utom resp. orter.

	Januari 1911.			Jan.	Dec.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1910.
Stockholm	59	39	**98**	35	81
Uppsala län	13	—	**13**	8	6
Östergötlands län	2	3	**5**	10	3
Norrköping	71	14	**85**	56	67
Jönköpings län	3	7	**10**	—	3
Norra Kalmar län	—	—	—	—	—
Blekinge län	5	—	**5**	14	—
Kristianstads län	5	6	**11**	12	10
Malmöhus län. Malmö	22	22	**44**	23	61
Lund	24	9	**33**	15	10
Landskrona	8	9	**17**	—	8
Hälsingborg	34	8	**42**	24	35
Ystad	7	3	**10**	6	10
Eslöf	17	2	**19**	17	12
Skurup	10	3	**13**	10	16
Hallands län	8	1	**9**	—	1
Göteb. o. Bohus län	5	1	**6**	—	2
Göteborg	81	10	**91**	31	42
Skaraborgs län	1	—	**1**	—	—
Karlstad	11	4	**15**	23	3
Örebro län	54	11	**65**	17	35
Västmanlands län	—	2	**2**	2	—
Kopparbergs län	10	—	**10**	—	—
Gäfle stad och län	7	1	**8**	31	1
Sundsvall	30	3	**33**	2	3
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans jan. 1911	**487**	**158**	**645**	**336**	**409**
» » 1910	234	102	336	—	—
» dec. 1910	309	100	409	—	—

kost 263, tillfälliga arbetare 86, trädgårdspersonal 15, skogspersonal 242 samt diverse andra arbetare 9.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 645 platser, hvaraf 487 manliga och 158 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 336, 234 och 102 samt under nästlidne månad 409, 309 och 100. Dessa siffror ge dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Ställningen å arbetsmarknaden kan betecknas som dålig. Antalet anmälda lediga platser har varit ytterst ringa i jämförelse med antalet arbetssökande. Den största arbetsbristen har förmärkts inom den mekaniska verkstadsindustrien och byggnadsindustrien, men äfven inom öfriga industrier har arbetsmarknaden varit synnerligen tryckt. Till jordbruket har varit god tillgång på platser. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång. Brist på arbetskraft.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Tillgången å arbete har varit knapp och ungefär lika med motsvarande tid föregående år. Arbetsbrist råder inom de flesta fack, särskildt byggnads- och grofarbetarefacken. Efterfrågan å arbetskraft till jordbruket har äfvenledes varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god, särskildt inom gruppen »husligt arbete».

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under den gångna månaden varit ytterst dålig inom samtliga yrken och fack. Stor arbetslöshet är rådande. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god och bättre än under föregående månad och motsvarande tid föregående år. Efterfrågan å mjölkjungfrur har som vanligt varit stor.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden ytterligare försämrats. Arbetslöshet råder inom ett flertal yrken och fack, särskildt inom byggnadsfacket. — Å kvinnliga afdelningen god tillgång på platser för dugliga tjänarinnor.

Jönköpings län. Arbetsmarknadens läge har, jämfördt med föregående månad, något förbättrats, ehuru fortfarande stor arbetslöshet är rådande.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig. Arbetslöshet inom alla yrken och fack, särskildt inom byggnadsfacket. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra med undantag af mjölkjungfrur, på hvilka ständigt råder brist.

Blekinge län. Arbetstillgången på manliga afdelningen har under den gångna månaden varit mindre god, särskildt för grofarbetare. Efterfrågan å jordbruksarbetare har varit ringa, hvarför en del landtarbetare sökt tillfälligt arbete i staden. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra.

Kristianstads län. Arbetstillgången under den gångna månaden får betecknas som mindre god Arbetsbrist har förekommit inom de flesta yrken och fack, särskildt inom byggnadsfacken.

Malmö. Manliga afdelningen. Ställningen å arbetsmarknaden kan betecknas som dålig. Stor arbetslöshet är rådande inom de flesta yrken och fack. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit liflig. Öfverflöd på arbetskraft.

Lund. Arbetstillgången har å såväl den manliga som den kvinnliga afdelningen varit dålig, med undantag för yngre jordbruksdrängar och för mjölkjungfrur.

Landskrona. Med undantag af tillfälliga lossningsarbeten vid hamnen har någon synnerlig tillgång på arbete ej förefunnits inom staden. Något behof af arbetskraft till jordbruket har under månaden ej gjort sig gällande.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har, i jämförelse med föregående månad, något förbättrats, beroende på att vid af staden anordnade stenslagningsarbeten en del arbetare erhållit anställning. I öfrigt har arbetstillgången varit ytterst ringa och ett betydande antal arbetare sakna sysselsättning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit bättre än motsvarande tid förra året.

Ystad. Arbetstillgången har varit mycket ringa, särskildt för målare, byggnadssnickare och grofarbetare. Tillgången å arbete till jordbruket har äfvenledes varit ganska dålig.

Eslöf. Arbetstillgången mycket dålig. Tillgången på platser till jordbruket har under den gångna månaden varit ringa.

Skurup. Arbetsmarknadens läge kan betecknas som dåligt.

Hallands län. Manliga afdelningen. I Halmstad har arbetstillgången varit ytterst ringa. Icke endast inom byggnadsfacken, inom hvilka i regel under vintern råder arbetsbrist, utan äfven inom flera andra yrken är arbetslösheten ganska kännbar. Inom länets öfriga städer har arbetstillgången varit ganska god, med undantag för byggnadsarbetare. Någon efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har icke i någon

nämnvärd grad förekommit. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit ganska god.

Göteborgs och Bohus län. Arbetstillgången har, utom till jordbruket, äfven under denna månad varit ytterst ringa. Någon nämnvärd arbetslöshet synes dock icke för närvarande vara rådande.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden på de flesta områden varit mycket tryckt. På grund af den blida väderleken hafva en del arbeten kunnat fortgå, hvarför arbetslösheten ännu icke tagit någon nämnvärd omfattning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god, särskildt hvad beträffar dugliga tjänarinnor till stads- och landthushållen.

Skaraborgs län. Arbetstillgången ringa, särskildt för grofarbetare och industriarbetare. Till jordbruket har äfven tillgången på arbete varit ringa.

Karlstad. Arbetsmarknaden har under månaden varit någorlunda god och ungefär lika med samma månad föregående år.

Örebro län. Under den gångna månaden har arbetsmarknaden varit tämligen god, och något bättre än under motsvarande tid i fjol; dock råder ganska stor arbetsbrist.

Västmanlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit mycket tryckt med ringa arbetstillgång och arbetslöshet i stor utsträckning. Mot slutet af månaden har dock någon förbättring inträdt. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen god.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit något bättre än under december månad, beroende på en liflig efterfrågan på diverse skogsafverkningsarbetare och kolare, hvarigenom en del grofarbetare erhållit arbete. — Kvinnliga afdelningen. God tillgång på platser till husligt arbete.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Tillgången på skogsarbete har varit riklig, men på öfriga arbeten mindre god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit jämförelsevis god.

Sundsvall. Arbetsmarknadens läge har varit bättre än under motsvarande tid föregående år. Antalet arbetssökande har varit rätt stort, men då en jämförelsevis stor del platser kunnat tillsättas, arbetslösheten i det närmaste utjämnats.

Norrbottens län. Arbetstillgången har varit ytterst ringa och arbetslösheten ganska omfattande, till stor del beroende på att ett af stadens arbeten (stenslagning) upphört.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Inom samtliga yrkesgrupper, utom jordbruket. — Fabriksarbeterskor, kontors- och magasinspersonal, hushållerskor.	Gifta och ogifta drängar till jordbruket. — Mjölkjungfrur, ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Byggnads-, handels- och grofarbetare.	Ogifta ladugårdsskötare och drängar. — Jungfrur till landet.
Östergötlands län.	
Ogifta stall- och arbetsdrängar, trädgårdsmästare, stenhuggare, tegelbruksarbetare, filare, maskinarbetare, handtlangare, jord- och schaktningsarbetare, murare, byggnadssnickare, målare, eldare, maskinister, bokhållare, grofarbetare m. fl.	Mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Norrköping.	
Inom nästan alla manliga yrken och fack. — Rengöringsarbeterskor.	Mjölkjungfrur, kunniga ensamjungfrur.
Jönköpings län.	
Byggnads- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Mjölkjungfrur, jungfrur till landet.
Norra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur.
Blekinge län.	
Metallarbetare, byggnadsarbetare, stalldrängar, lager- och grofarbetare.	——
Kristianstads län.	
Daglöns- och byggnadsarbetare, målare, kuskar, grofarbetare. — Butiksbiträden, servitriser, yngre ensamjungfrur.	Mjölkjungfrur.
Malmö.	
Inom nästan alla manliga yrken och fack. — Kontorister, butiks- och handelsbiträden, hushållerskor, kontorsstäderskor, hjälpgummor.	Ogifta drängar till jordbruket. — Jungfrur till landet, husjungfrur, ensamjungfrur.
Lund.	
Inom alla manliga yrken och fack.	Mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Inom nästan alla yrken.	Tjänstflickor, mjölkjungfrur.
Hälsingborg.	
Jordbruks-, järn- och metall-, byggnads-, fabriks-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, flaskskölјerskor, butiksbiträden, serveringsflickor, städerskor, springflickor, hjälpkvinnor.	Mjölkjungfrur, tjänstflickor till landet diskerskor, kokerskor.
Ystad.	
Byggnadssnickare, målare och grofarbetare, jordbruksarbetare.	Kunniga ensamjungfrur, tjänstflickor till landet.
Eslöf.	
Inom de flesta yrkesgrenar, särskildt grofarbetare.	Tjänarinnor till landet.
Skurup.	
Äldre drängar.	Kvinnliga tjänare.
Hallands län.	
Olika slags byggnadsarbetare, tegelbruks-, kusk- och åkeriarbetare, kontorspersonal, lagerarbetare, springpojkar, lärlingar, grofarbetare. — Flickor i åldern 14—16 år.	Gifta stalldrängar. — Dugliga tjänarinnor till såväl städerna som landsbygden.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Göteborgs och Bohus län.	
Inom nästan alla manliga yrken och fack, utom till jordbruket. — Butiksbiträden, servitriser.	Jordbruksarbetare. — Jungfrur till landet, textilarbeterskor.
Göteborg.	
Bleck- och plåtslagare, filare, sågverks- och brädgårdsarbetare, murare, snickare, timmermän, målare, bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, kuskar, grofarbetare, sjöfolk. — Butiks- och lagerbiträden, servitriser, städerskor, tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Jordbruksarbetare. — Tjänstflickor till landet, ensamjungfrur, husjungfrur.
Skaraborgs län.	
Byggnadssnickare, hotellvaktmästare, magasinskarlar.	Jungfrur till landet, mjölkjungfrur.
Karlstad.	
Järn-, sten-, sågverks- och grofarbetare, byggnadssnickare m. fl.	Jordbruksarbetare, manliga och kvinnliga.
Örebro län.	
Inom alla yrkesgrupper, utom jordbruket.	Jordbruksarbetare.
Västmanlands län.	
Inom nästan alla yrkesgrupper.	Landsjungfrur, mjölkerskor, dugliga ensamjungfrur.
Kopparbergs län.	
Plåtslagare, smeder, filare, grufarbetare, byggnadssnickare, grofarbetare.	Vana skogsarbetare.
Gäfle stad och län.	
Sågverks-, brädgårds-, byggnads-, hamn- och grofarbetare.	Skogsarbetare. — Kunniga ensamjungfrur.
Sundsvall.	
Inom samtliga yrken och fack.	——
Norrbottens län.	
Grufarbetare, byggnadsarbetare, eldare, butikspersonal, åkeri- och grofarbetare m. fl. — Servitriser, städerskor.	Ladugårdsjungfrur, kunniga ensamjungfrur köksor.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *januari* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter.*

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100 lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1,429	1,295	675	142	380	75	1,571	1,675	750	94	45
II. Grufdrift och malmförädling	22	—	—	—	—	—	22	—	—	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	95	7	6	2	—	—	97	7	6	—	—
B Metall- o. maskinindustri	591	156	99	14	3	3	605	159	102	381	64
C Trävaruindustri	234	48	33	2	4	1	236	52	34	454	65
D Byggnadsverksamhet	1,253	178	152	—	—	—	1,253	178	152	704	85
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	35	4	3	7	1	—	42	5	3	—	—
F Textilindustri	53	2	1	62	33	22	115	35	23	329	66
G Beklädnadsindustri	72	14	10	135	46	26	207	60	36	345	60
H Närings- och njutningsämnesindustri	158	26	20	83	55	27	241	81	47	298	58
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	20	6	2	15	6	4	35	12	6	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	26	4	3	10	2	2	36	6	5	—	—
K Grafisk industri	37	7	6	13	8	8	50	15	14	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	243	21	17	29	1	1	272	22	18	—	—
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	70	26	24	44	8	3	114	34	27	335	79
B Butiks- och magasinspersonal	374	70	55	179	53	23	553	123	78	450	63
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	79	22	16	385	360	188	464	382	204	121	53
D Landtransport	807	354	305	86	80	39	893	434	344	206	79
E Vattentransport	352	12	9	1	—	—	353	12	9	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	4	10	6	2	15	6	6	25	12	—	—
V. Husligt arbete	2	1	—	3,341	3,128	1,765	3,343	3,129	1,765	107	56
VI. Allmän och litterär verksamhet	22	2	3	33	19	7	55	21	10	262	48
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2,341	795	749	72	1	1	2,413	796	750	303	94
Summa för jan. 1911	8,319	3,060	2,194	4,657	4,208	2,201	12,976	7,263	4,395	179	61
» » » 1910	8,476	2,268	1,574	3,395	3,365	1,511	11,871	5,633	3,085	211	55

Yrkesgrupp.	Stockholm.			Uppsala län.			Östergöt-land. Norrköping.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**44**	**84**	**44**	**180**	**190**	**74**	**106**	**115**	**62**
Däraf kvinnor	4	5	1	12	39	10	3	20	2
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	1	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	7	—	—	2	1	—	18	2	2
Däraf kvinnor	1	—	—						
B Metall- och maskinindustri	162	39	22	29	11	7	55	8	4
Däraf kvinnor	9	1	1				1	—	—
C Trävaruindustri	22	10	6	9	4	2	25	1	1
Däraf kvinnor	1	3	1						
D Byggnadsverksamhet	321	49	32	25	5	3	122	2	1
Däraf kvinnor	—	—	—						
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	9	3	2	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	1	—						
F Textilindustri	6	—	—	—	—	—	66	20	18
Däraf kvinnor	5	—	—				34	20	18
G Beklädnadsindustri	41	24	9	4	—	—	12	4	3
Däraf kvinnor	38	23	9				8	2	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	42	9	3	10	7	3	22	6	4
Däraf kvinnor	24	8	2	1	5	2	14	6	4
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	3	3	1	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	2	1						
J Trämasse- och pappersindustri	9	3	3	—	—	—	8	—	—
Däraf kvinnor	3	2	2						
K Grafisk industri	10	7	6	1	1	1	7	—	—
Däraf kvinnor	6	5	5				2	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	38	6	4	4	—	—	12	—	—
Däraf kvinnor	7	—	—						
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	77	23	16	—	—	—	—	1	1
Däraf kvinnor	42	7	2						
B Butiks- o. magasinspersonal.	222	52	28	11	2	—	12	1	1
Däraf kvinnor	54	22	5				8	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	120	94	35	19	15	11	31	22	11
Däraf kvinnor	91	91	32	16	13	10	25	21	11
D Landtransport	357	166	144	19	10	7	47	25	19
Däraf kvinnor	26	20	9	1	1	1	6	5	3
E Vattentransport	31	3	3	1	—	—	23	2	—
Däraf kvinnor	—	—	—						
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	1	14	5	1	—	—	—	1	—
Däraf kvinnor	1	14	5						
V. Husligt arbete	759	1,113	472	136	111	81	76	135	69
Däraf kvinnor	758	1,112	472	136	111	81	76	135	69
VI. Allmän och litterär verksamhet	20	4	3	2	—	—	1	1	—
Däraf kvinnor	14	4	3				1	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	395	88	80	87	5	2	144	17	15
Däraf kvinnor							72	1	1
Summa för januari månad år 1911	2,696	1,794	918	491	362	191	783	363	211
Däraf kvinnor	1,088	1,320	550	166	169	104	250	212	110
» » » månad år 1910	2,808	1,609	747	361	210	109	916	418	221
Däraf kvinnor	909	1,174	449	128	100	68	310	296	152

lands län. Övriga anstalter.			Jönköpings län.			Norra Kalmar län.			Blekinge län.			Kristianstads län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
268	253	81	74	65	18	19	25	12	33	44	27	114	142	47
18	69	11	9	20	2	2	8	2	1	8	4	9	41	4
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
12	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—
17	3	1	23	14	11	1	—	—	17	4	2	7	6	1
7	3	3	18	13	6	—	—	—	6	2	2	1	—	—
32	—	—	23	—	—	18	2	1	30	—	—	8	—	—
1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
2	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	6	1	—
									1	—	—	5	—	—
7	2	1	5	1	1	—	—	—	5	2	2	4	1	1
5	2	1	5	1	1				4	2	2	3	—	—
12	9	4	9	4	4	1	1	—	4	1	—	18	5	2
5	7	3	3	4	4	—	1	—	2	1	—	1	3	1
4	—	—	6	1	—	6	4	4	—	—	—	—	—	—
4	—	—	2	—	—	3	3	3						
2	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1	—	—	1	—	—									
3	—	—	6	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1	—	—												
11	—	—	12	4	4	4	1	—	7	—	—	2	—	—
6	—	—	8	—	—	2	1	1	1	—	—	1	—	—
						2	1	1						
3	—	—	11	2	2	5	2	1	16	3	1	5	—	—
2	—	—	4	1	1	2	1	1	10	3	1	3	—	—
15	15	9	16	16	12	5	2	1	14	19	12	15	8	2
12	15	9	15	15	11	5	2	1	13	17	11	13	7	2
25	8	7	10	3	1	2	—	—	34	6	6	6	3	3
7	2	2							—	1	1	1	—	—
13	3	3	5	—	—	4	—	—	17	2	1	7	—	—
2	4	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	1												
160	145	70	129	74	48	14	12	5	215	89	57	79	57	18
160	145	70	129	74	48	14	12	5	215	89	57	79	57	18
3	1	—	1	—	—	2	1	—	—	2	1	—	—	—
3	1	—				1	1	—	—	2	1			
105	11	9	36	1	1	26	—	—	68	24	23	26	1	1
710	457	191	399	199	109	110	51	25	472	198	134	299	224	75
219	242	97	168	115	67	29	29	13	246	123	77	114	108	25
758	538	202	—	—	—	—	—	—	371	161	103	265	195	67
209	237	77	—	—	—	—	—	—	205	125	76	87	106	29

Yrkesgrupp.	Malmöhus län.								
	Malmö.			Hälsingborg.			Öfriga anstalter.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	102	35	20	104	58	34	174	131	76
Däraf kvinnor	10	5	5	12	15	4	21	37	18
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	5	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	2	—	—	7	—	—	4	—	—
Däraf kvinnor									
B Metall- och maskinindustri	63	14	10	23	7	4	17	2	1
Däraf kvinnor	4	1	1	—	1	1			
C Trävaruindustri	23	2	3	6	3	3	4	2	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
D Byggnadsverksamhet	158	18	18	109	25	22	26	3	3
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	8	—	—	4	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor	3	—	—	1	—	—			
F Textilindustri	7	—	—	5	—	—	2	—	—
Däraf kvinnor	7	—	—	3	—	—			
G Beklädnadsindustri	45	10	8	23	—	—	6	3	3
Däraf kvinnor	28	8	5	12	—	—	2	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	32	4	4	24	4	4	19	5	4
Däraf kvinnor	12	1	1	6	3	3	5	4	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	3	—	—	5	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	—	—	3	—	—			
J Trämasse- o. pappersindustri	4	—	—	3	2	2	3	1	—
Däraf kvinnor	3	—	—						
K Grafisk industri	6	3	3	—	1	1	1	1	1
Däraf kvinnor	1	3	3						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	97	5	5	8	—	—	10	—	—
Däraf kvinnor	18	1	1				2	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	6	2	2	1	2	2	2	1	1
B Butiks- och magasinspersonal	89	11	6	10	2	1	8	3	2
Däraf kvinnor	46	7	3	6	1	—	6	3	2
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	34	29	15	30	17	8	10	19	11
Däraf kvinnor	27	29	15	23	15	7	8	16	9
D Landtransport	97	70	41	57	18	12	33	12	12
Däraf kvinnor	11	40	15	10	2	1	4	1	1
E Vattentransport	11	—	—	34	—	—	8	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	1	1	1	3	2	—	1	1
V. Husligt arbete	342	290	201	96	96	61	216	94	75
Däraf kvinnor	342	290	201	96	96	61	215	94	75
VI. Allmän och litterär verksamhet	7	3	1	—	1	—	3	2	2
Däraf kvinnor	6	3	—	—	1	—	—	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	210	15	15	78	40	39	209	56	54
Summa för januari månad år 1911	1.346	512	353	633	279	195	756	336	246
Däraf kvinnor	519	388	250	174	134	77	263	157	104
» » » månad år 1910	998	377	208	635	206	140	546	265	156
Däraf kvinnor	314	266	124	165	96	51	138	125	59

Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
			Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
42	50	26	55	46	24	79	97	24	17	12	4
5	7	4	10	18	3	7	30	2	1	5	1
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	—	—	8	1	1	7	2	2	—	—	—
			1	—	—						
7	3	2	85	38	31	6	2	—	1	—	—
13	—	—	28	6	6	3	1	—	3	—	—
						—	1	—			
64	13	12	155	39	39	20	1	1	4	—	—
—	—	—	7	2	1	1	—	—	—	—	—
			1	—	—						
8	4	4	8	1	1	—	9	—	—	—	—
3	4	4	4	—	—	—	9	—			
1	—	—	17	5	5	4	4	—	—	—	—
			12	5	5	1	—	—			
6	4	3	21	6	3	5	5	3	3	2	2
—	1	—	6	4	2	—	1	—			
—	—	—	—	1	—	3	3	1	1	—	—
			—	1	—						
—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
			2	—	—						
—	—	—	11	—	—	—	—	—	1	1	1
			8	—	—						
6	—	—	8	1	1	—	—	—	2	1	1
			1	—	—						
4	—	—	6	4	4	—	—	—	—	—	—
8	2	1	104	31	23	10	2	2	4	—	—
2	1	—	21	9	5	4	1	1			
5	4	3	41	33	16	2	5	—	5	4	1
4	4	3	35	32	15	2	5	—	1	3	—
15	3	2	94	84	71	3	1	—	—	1	—
—	1	1	5	4	3	—	1	—			
3	—	—	42	—	—	6	2	2	—	—	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
66	58	36	382	356	270	65	49	22	21	23	13
66	58	36	382	356	270	65	49	22	21	23	13
—	—	—	14	4	1	1	2	2	—	—	—
			6	3	—	1	2	2			
16	3	3	308	182	182	31	16	16	2	—	—
275	144	92	1,397	841	679	246	201	75	64	44	22
80	76	48	489	432	303	80	99	27	23	31	14
—	—	—	2,068	770	526	—	—	—	—	—	—
—	—	—	403	461	251	—	—	—	—	—	—

Yrkesgrupp.	Karlstad.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	17	16	6	64	34	20	71	90	47
Däraf kvinnor	2	5	—	5	16	2	6	21	4
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	4	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	—	—	—	12	—	—	—	—	—
B Metall- och maskinindustri	4	—	—	18	2	2	23	1	1
C Trävaruindustri	10	—	—	5	—	—	5	—	—
D Byggnadsverksamhet	10	—	—	27	2	2	16	—	—
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	3	—	—	1	—	—
F Textilindustri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	14	1	1	6	1	—
Däraf kvinnor				5	—	—	5	1	—
H Närings- o. njutningsämnesindustri	—	1	—	4	—	—	4	5	3
Däraf kvinnor				3	—	—	1	5	3
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	1	—	—	—	—	—	1	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	11	2	2	14	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	3	2	2	4	1	1	2	1	1
Däraf kvinnor	1	—	—	1	—	—	—	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	8	7	5	28	13	12	4	6	5
Däraf kvinnor	6	6	4	26	13	12	4	6	5
D Landtransport	3	4	3	27	6	6	10	1	1
Däraf kvinnor				10	1	1	4	1	1
E Vattentransport	4	—	—	2	—	—	1	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	1	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	33	45	20	141	75	62	145	109	65
Däraf kvinnor	33	45	20	141	75	62	145	109	65
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	24	15	15	102	56	56	59	16	16
Summa för januari månad år 1911	118	90	51	465	192	164	366	230	139
Däraf kvinnor	42	56	24	193	105	77	165	144	79
» » » månad år 1910	140	107	55	342	131	102	306	147	77
Däraf kvinnor	56	61	26	104	70	41	89	69	19

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
40	62	33	15	84	40	3	34	29	—	8	2
3	2	1	1	2	—	1	1	—	—	6	—
5	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—
2	—	—	2	—	—	3	1	1	2	—	—
22	—	—	21	4	3	4	1	—	—	—	—
10	1	1	25	1	1	8	—	—	5	3	—
4	—	—	43	7	7	22	12	11	16	—	—
1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	8	2	2	—	—	—	1	—	—
3	—	—	4	1	1						
3	—	—	6	2	1	—	—	—	1	1	—
									—	1	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	14	1	1	2	—	—	9	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	4	4	5	1	1	8	—	—	7	1	1
5	2	2	1	—	—	1	—	—	2	—	—
15	12	9	14	14	7	8	9	5	25	19	14
15	12	9	13	12	5	6	7	3	25	19	14
5	4	3	19	5	4	14	2	—	16	2	2
			1	—	—						
—	—	—	139	—	—	—	—	—	2	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	38	24	91	53	31	68	49	30	68	58	35
41	38	24	91	53	31	68	49	30	68	58	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	5	5	95	25	24	317	186	163	49	34	31
185	126	79	503	199	122	458	294	239	204	127	85
67	54	36	111	68	37	76	57	33	95	84	49
—	—	—	769	201	127	405	174	143	183	124	102
—	—	—	122	82	36	102	57	32	54	40	21

Lifsmedelspriser å olika orter i

Medelpris pr månad

Obs.! De med *kursiv* stil tryckta siffrorna (jan. 1909—dec. 1909) angifva medel-

	Varuslag.	Kvantitet.	Jan. 1909.	Febr. 1909.	Mars 1909.	April 1909.	Maj 1909.	Juni 1909.	Juli 1909.	Aug. 1909.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*
2	handskummad	»	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	*217*	*216*	*215*	*212*	*210*	*211*	*212*	*214*
5	mat- (lands-)	»	*197*	*192*	*191*	*191*	*188*	*188*	*188*	*191*
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	—	—
7	halffet, »	»	*117*	*117*	*117*	*118*	*118*	*117*	*116*	*112*
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, högsta kvalitet	»	*168*	*159*	*156*	*154*	*154*	*154*	*153*	*154*
10	» lägsta »	»	*123*	*113*	*111*	*109*	*112*	*112*	*111*	*112*
11	Ägg: svenska, färska	tjog.	*196*	*181*	*144*	*130*	*114*	*117*	*124*	*129*
12	» konserverade	»								
13	Potatis: gammal	5 lit.	*27*	*27*	*27*	*28*	*28*	*29*	*29*	*31*
14	färsk	»								
15	Ärter, gula	kg.	*28*	*28*	*28*	*29*	*28*	*26*	*27*	*28*
16	Bruna bönor	»	*40*	*40*	*41*	*41*	*40*	*41*	*41*	*41*
17	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	*31*	*31*	*32*	*33*	*34*	*34*	*35*	*35*
18	råg-, » » »	»	*21*	*21*	*21*	*22*	*22*	*23*	*23*	*23*
19	rågsikt-, » » »	»	*27*	*27*	*27*	*28*	*28*	*30*	*29*	*29*
20	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *33*	[1] *34*
21	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	*60*	*59*	*60*	*60*	*60*	*60*	*61*	*61*
22	» » » svenska	»								
23	billigaste sort	»	*34*	*34*	*36*	*34*	*35*	*35*	*35*	*34*
24	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	*40*	*40*	*40*	*40*	*41*	*41*	*41*	*41*
25	mjukt, limpa, söt	»	*38*	*38*	*37*	*38*	*38*	*40*	*40*	*39*
26	» » sur	»	*28*	*28*	*27*	*28*	*28*	*28*	*28*	*29*
27	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	*73*	*73*	*73*	*73*	*74*	*74*	*75*	*76*
28	mjukt, bakadt med vatten	»	*50*	*51*	*51*	*52*	*47*	*52*	*53*	*56*
29	» » » mjölk	»								
30	Nötkött, färskt: stek	»	*107*	*105*	*105*	*106*	*106*	*106*	*106*	*106*
31	soppkött	»	*89*	*97*	*86*	*87*	*87*	*87*	*87*	*86*
32	Kalfkött: stek, gödkalf	»	*122*	*121*	*119*	*120*	*118*	*122*	*121*	*119*
33	spädkalf	»	*64*	*64*	*63*	*63*	*63*	*63*	*63*	*63*
34	Fårkött: färskt	»	*119*	*122*	*124*	*127*	*127*	*129*	*129*	*126*
35	salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fläsk: färskt	»	*113*	*112*	*113*	*115*	*116*	*121*	*122*	*126*
37	salt, svenskt	»	*120*	*119*	*120*	*121*	*123*	*126*	*128*	*131*
38	» amerikanskt	»	*122*	*121*	*121*	*123*	*125*	*128*	*129*	*130*
39	Fisk, färsk: sill	»	*26*	*25*	*28*	*29*	*26*	*28*	*32*	*34*
40	strömming	»	*37*	*35*	*39*	*36*	*42*	*34*	*33*	*31*
41	rödspotta (»spätta»)	»	*78*	*79*	*77*	*79*	*77*	*77*	*79*	*81*
42	salt: sill, fetsill	»	*37*	*36*	*36*	*35*	*36*	*36*	*37*	*38*
43	» » slofetsill	»								
44	strömming	»	*22*	*23*	*23*	*23*	*23*	*24*	*24*	*25*
45	kabeljo af långa	»	[2] *61*	[2] *61*	[2] *61*	[2] *62*	[2] *61*	[2] *61*	[2] *61*	[2] *61*
46	» » torsk	»								
47	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[3] *114*	[3] *115*	[3] *115*	[3] *116*	[3] *115*	[3] *116*	[3] *115*	[3] *114*
48	Socker, bit-	»	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*
49	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Fotogen, Water White	»	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*
51	» Standard White	»								
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	*2710*	*2650*	*2610*	*2630*	*2580*	*2530*	*2580*	*2470*
53	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	*2160*	*2110*	*2090*	*2090*	*2080*	*2040*	*2050*	*1980*
54	Bränntorf	100 kg.	[4] *75*	[4] *75*	[4] *82*	[4] *82*	[4] *79*	[4] *74*	[4] *73*	[4] *73*
55	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	*378*	*377*	*378*	*377*	*377*	*377*	*379*	*377*
56	Koks, gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	*141*	*142*	*141*	*142*	*141*	*139*	*137*	*131*
57	» eng. kamin- » } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. [2]) Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k.

riket jan. 1909—dec. 1910.

för samtliga orter.

pris för 28 orter, de med *vanlig* stil tryckta (jan.—dec. 1910) för 39 orter.

Sept. 1909.	Okt. 1909.	Nov. 1909.	Dec. 1909.	Jan. 1910.	Febr. 1910.	Mars 1910.	April 1910.	Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	*14*	*15*	*14*	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	*7*	*7*	*7*	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
—	—	—	—	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
221	*232*	*239*	*236*	227	225	229	225	220	218	218	219	221	221	220	219	4
200	*214*	*220*	*216*	203	197	200	202	201	196	196	199	202	203	203	200	5
—	—	—	—	149	149	150	149	150	150	151	151	151	150	151	151	6
113	*113*	*111*	*111*	114	114	116	115	115	114	115	115	114	113	113	112	7
—	—	—	—	50	52	48	49	47	48	47	47	50	47	49	48	8
160	*163*	*166*	*166*	169	169	169	169	168	168	169	169	169	168	168	169	9
117	*120*	*124*	*122*	123	124	125	124	124	124	124	124	124	126	126	126	10
132	*159*	*183*	*196*	188	167	138	111	108	112	122	131	140	170	198	202	11
				142	133	118	—	—	—	—	—	126	136	142	143	12
29	*27*	*28*	*28*	27	27	28	28	28	29	28	25	27	27	27	27	13
				—	—	—	—	—	147	50	30	—	—	—	—	14
28	*29*	*28*	*29*	28	28	28	28	28	29	28	29	29	29	29	29	15
41	*42*	*43*	*44*	45	46	45	46	46	46	46	46	46	45	45	45	16
34	*33*	*33*	*33*	33	33	33	33	33	32	31	31	31	31	30	30	17
22	*22*	*22*	*21*	21	21	21	21	20	20	20	20	20	19	19	19	18
28	*28*	*27*	*27*	27	27	27	27	26	26	25	25	25	25	24	24	19
[1]) *34*	[1]) *34*	[1]) *34*	[1]) *34*	38	38	37	35	33	33	32	32	32	31	31	31	20
61	*62*	*62*	*62*	65	63	63	63	63	63	63	63	63	62	62	62	21
34	*34*	*34*	*34*	40	40	40	39	39	39	39	39	39	39	39	39	22
				33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	23
41	*41*	*41*	*40*	41	41	41	40	40	40	40	40	40	40	40	40	24
40	*39*	*40*	*40*	38	39	39	39	39	39	39	39	38	38	38	38	25
29	*29*	*29*	*29*	28	28	29	29	28	28	28	28	28	28	28	28	26
76	*77*	*75*	*75*	76	77	76	76	76	75	75	75	75	75	75	75	27
54	*54*	*53*	*53*	45	46	45	46	45	46	46	46	45	45	45	45	28
				59	60	62	61	61	61	62	62	62	62	62	62	29
104	*100*	*98*	*97*	95	95	94	96	97	99	101	103	101	98	97	96	30
85	*83*	*81*	*80*	78	76	75	77	78	79	81	82	81	79	78	77	31
116	*119*	*119*	*120*	117	115	117	116	117	115	118	120	119	119	117	117	32
62	*63*	*62*	*63*	58	59	58	58	59	59	60	62	61	61	60	60	33
120	*113*	*112*	*113*	115	117	119	123	125	125	125	122	117	109	108	110	34
—	—	—	—	102	101	101	103	104	104	106	107	105	101	101	102	35
127	*129*	*128*	*128*	126	126	126	127	127	127	130	133	134	134	130	127	36
133	*136*	*135*	*135*	134	134	135	135	135	136	138	141	144	143	139	137	37
132	*134*	*133*	*136*	145	147	147	147	148	147	145	150	153	152	151	150	38
32	*32*	*27*	*27*	26	26	26	27	32	30	30	39	37	35	33	28	39
31	*41*	*41*	*37*	36	35	35	35	35	33	34	36	41	40	39	36	40
82	*81*	*80*	*81*	80	78	78	78	79	78	84	82	82	81	80	80	41
38	*38*	*37*	*38*	40	39	39	38	38	38	38	39	39	39	39	39	42
				33	33	35	34	34	34	34	34	34	35	35	34	43
24	*24*	*24*	*23*	23	24	23	23	23	23	24	23	23	24	23	24	44
[2]) *59*	[2]) *61*	[2]) *58*	[2]) *59*	54	54	56	55	56	55	52	53	52	52	52	51	45
				44	42	45	44	44	46	44	45	45	45	45	45	46
[3]) *114*	[3]) *115*	[3]) *115*	[3]) *115*	119	120	121	121	121	122	122	124	129	132	135	139	47
67	*67*	*68*	*69*	69	70	71	73	73	73	73	73	72	69	67	67	48
—	—	—	—	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	49
18	*18*	*18*	*18*	18	18	18	19	18	18	18	17	17	16	16	16	50
				16	16	16	16	16	16	16	15	14	14	14	14	51
2440	*2430*	*2450*	*2420*	2350	2360	2310	2290	2250	2200	2260	2270	2260	2260	2270	2270	52
1980	*1980*	*1990*	*1990*	1860	1870	1820	1820	1780	1790	1800	1790	1790	1790	1820	1800	53
[4]) *77*	[4]) *79*	[4]) *79*	[4]) *74*	190	188	187	187	189	190	187	187	186	183	187	187	54
378	*373*	*373*	*375*	372	373	374	373	372	372	373	373	374	373	373	372	55
131	*127*	*127*	*126*	131	130	132	132	132	130	130	130	129	130	129	128	56
—	—	—	—	160	159	158	159	158	158	159	159	159	158	159	156	57

rundskuren fisk). [3]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. [4]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	3. Stockholm. Högsta pris (öre).	4. Stockholm. Lägsta pris (öre).	5. Stockholm. Medel- pris (öre).	6. Uppsala. Högsta pris (öre).	7. Uppsala. Lägsta pris (öre).	8. Uppsala. Medel- pris (öre).	9. Eskilstuna. Högsta pris (öre).	10. Eskilstuna. Lägsta pris (öre).	11. Eskilstuna. Medel- pris (öre).	
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	16	*16*	14	13	*14*	14	14	*14*	1
2	handskummad	»	7	7	*7*	7	6	*7*	6	6	*6*	2
3	separerad	»	7	7	*7*	6	6	*6*	5	5	*5*	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	235	220	*226*	230	220	*226*	220	220	*220*	4
5	mat- (lands-)	»	220	200	*206*	200	185	*193*	210	190	*201*	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	200	150	*170*	160	140	*153*	150	150	*150*	6
7	halffet, »	»	150	120	*128*	120	100	*115*	120	120	*120*	7
8	skummjölks-, »	»	[1])100	[1]) 80	[1]) *87*	60	50	*53*	40	40	*40*	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	180	160	*169*	170	170	*170*	170	170	*170*	9
10	lägsta »	»	130	120	*124*	130	115	*126*	125	125	*125*	10
11	Ägg: svenska, färska	tjog.	285	180	*255*	210	185	*196*	200	200	*200*	11
12	» konserverade	»	145	120	*127*	135	125	*129*	140	140	*140*	12
13	Potatis: gammal	5 lit.	35	25	*31*	35	30	*34*	30	25	*28*	13
14	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	Ärter, gula	kg.	26	24	*25*	25	20	*23*	25	25	*25*	15
16	Bruna bönor	»	50	40	*47*	45	45	*45*	45	45	*45*	16
17	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	33	28	*30*	29	28	*29*	30	30	*30*	17
18	råg-, » » »	»	25	18	*21*	17	16	*17*	17	17	*17*	18
19	rågsikt-, » » »	»	28	25	*27*	25	24	*24*	23	23	*23*	19
20	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	28	*31*	30	27	*29*	30	30	*30*	20
21	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	80	60	*68*	70	65	*68*	70	70	*70*	21
22	» » » svenska	»	50	40	*45*	40	38	*39*	40	40	*40*	22
23	» billigaste sort	»	40	30	*37*	35	35	*35*	35	35	*35*	23
24	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	45	33	*38*	35	33	*34*	40	31	*36*	24
25	mjukt, limpa, söt	»	[2])45	[2])37	[2])*44*	44	40	*42*	38	38	*38*	25
26	» » sur	»	[2])40	[2])32	[2])*37*	30	26	*28*	—	—	—	26
27	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	90	80	*83*	88	84	*86*	69	69	*69*	27
28	mjukt, bakadt med vatten	»	[2])50	[2])48	[2])*49*	50	45	*48*	53	53	*53*	28
29	» » » mjölk	»	[2])80	[2])77	[2])*79*	76	70	*73*	61	61	*61*	29
30	Nötkött: färskt, stek	»	120	100	*103*	100	90	*95*	120	110	*115*	30
31	» soppkött	»	95	80	*89*	85	70	*77*	90	80	*85*	31
32	Kalfkött: stek, gödkalf	»	130	120	*125*	130	110	*120*	130	120	*125*	32
33	» spädkalf	»	75	60	*65*	70	60	*65*	80	75	*76*	33
34	Fårkött: färskt	»	140	110	*122*	120	100	*110*	140	130	*135*	34
35	salt	»	110	90	*100*	100	90	*95*	—	—	—	35
36	Fläsk: färskt	»	155	140	*146*	140	140	*140*	140	140	*140*	36
37	salt, svenskt	»	160	140	*150*	140	140	*140*	140	140	*140*	37
38	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	Fisk, färsk: sill	»	40	20	*28*	30	25	*28*	30	25	*28*	39
40	strömming	»	71	43	*59*	25	25	*25*	40	40	*40*	40
41	rödspotta (»spätta»)	»	90	75	*81*	90	80	*85*	90	90	*90*	41
42	salt: sill, fetsill	»	50	40	*47*	45	40	*42*	40	40	*40*	42
43	» slofetsill	»	50	40	*41*	45	40	*41*	35	35	*35*	43
44	strömming		30	25	*28*	25	25	*25*	—	—	—	44
45	kabeljo af långa	»	60	45	*52*	60	55	*56*	45	45	*45*	45
46	» » torsk	»	50	45	*48*	45	45	*45*	—	—	—	46
47	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	165	130	*149*	160	135	*145*	140	140	*140*	47
48	Socker, bit-	»	66	66	*66*	68	68	*68*	66	66	*66*	48
49	Svagdricka	lit.	8	8	*8*	6	6	*6*	7	7	*7*	49
50	Fotogen: Water White	»	13	13	*13*	15	15	*15*	16	13	*15*	50
51	Standard White	»	12	12	*12*	13	13	*13*	—	—	—	51
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2900	2900	*2900*	2600	2200	*2400*	2390	2140	*2270*	52
53	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1900	1900	*1900*	1800	1400	*1600*	1890	1760	*1830*	53
54	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
55	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	400	400	*400*	380	360	*370*	400	400	*400*	55
56	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	110	110	*110*	115	115	*115*	140	140	*140*	56
57	eng. kamin- » } hemkörd	»	155	155	*155*	150	150	*150*	160	160	*160*	57

[1]) Prisuppgifterna afse kryddad ost. — [2]) Några af hufvudstadens största bagerifirmor försälja stora hushållslimpbröd 47 à 45 öre, mältadt hvetebröd 53 à 50 öre pr kg. — [3]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k.

	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
	Linköping.			Norrköping.			Motala.			Jönköping.			Växjö.			Kalmar.			Västervik.			
	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	
	pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	12	12	*12*	13	13	*13*	11	11	*11*	13	12	*13*	13	12	*12*	14	14	*14*	13	12	*13*	1
2	6	5	*5*	7	6	*7*	6	6	*6*	7	6	*7*	8	6	*7*	7	7	*7*	5	5	*5*	2
3	5	4	*4*	6	5	*6*	5	4	*5*	5	5	*5*	5	5	*5*	4	4	*4*	5	5	*5*	3
4	220	210	*216*	230	220	*224*	220	215	*218*	220	210	*217*	210	200	*206*	225	215	*223*	225	220	*223*	4
5	200	180	*196*	215	200	*208*	210	200	*201*	200	190	*196*	200	175	*187*	210	200	*202*	210	190	*199*	5
6	150	140	*144*	160	150	*155*	150	130	*142*	150	150	*150*	170	130	*143*	180	150	*166*	160	140	*148*	6
7	100	100	*100*	130	125	*127*	90	90	*90*	120	120	*120*	140	100	*112*	125	125	*125*	130	90	*114*	7
8	50	40	*43*	50	50	*50*	33	33	*33*	65	65	*65*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	170	170	*170*	170	170	*170*	170	160	*168*	175	170	*173*	170	170	*170*	175	170	*172*	170	170	*170*	9
10	130	120	*125*	130	130	*130*	130	120	*126*	120	120	*120*	130	120	*125*	130	130	*130*	135	125	*130*	10
11	200	175	*195*	215	200	*207*	200	190	*195*	200	183	*192*	210	140	*163*	180	175	*179*	200	166	*180*	11
12	140	135	*138*	140	135	*138*	130	120	*123*	141	141	*141*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
13	30	25	*26*	25	25	*25*	20	20	*20*	25	25	*25*	25	20	*23*	30	25	*28*	25	25	*25*	13
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	25	20	*22*	25	22	*24*	25	20	*23*	30	25	*28*	30	25	*27*	35	25	*31*	25	20	*23*	15
16	50	40	*42*	50	45	*48*	40	40	*40*	50	50	*50*	50	40	*44*	45	40	*44*	45	40	*43*	16
17	27	24	*26*	30	28	*29*	29	27	*28*	30	29	*30*	30	27	*29*	30	28	*30*	33	27	*30*	17
18	18	17	*18*	20	18	*19*	19	18	*18*	25	25	*25*	19	17	*18*	18	16	*17*	18	18	*18*	18
19	20	20	*20*	24	22	*23*	22	19	*20*	26	25	*26*	24	23	*24*	24	23	*23*	24	22	*23*	19
20	35	30	*31*	30	30	*30*	30	25	*29*	30	30	*30*	30	25	*28*	35	30	*32*	30	30	*30*	20
21	60	60	*60*	70	60	*65*	60	60	*60*	75	60	*68*	60	60	*60*	75	60	*65*	60	60	*60*	21
22	40	35	*38*	45	40	*42*	35	30	*34*	40	35	*38*	40	33	*36*	40	35	*39*	45	35	*38*	22
23	35	30	*32*	35	30	*33*	30	30	*30*	32	30	*31*	30	30	*30*	35	30	*32*	35	30	*31*	23
24	42	38	*40*	37	35	*36*	40	35	*38*	50	35	*43*	50	35	*42*	50	45	*47*	45	45	*45*	24
25	38	35	*36*	44	35	*39*	40	30	*34*	35	30	*33*	30	23	*27*	40	35	*38*	38	36	*37*	25
26	32	28	*30*	31	30	*31*	34	27	*30*	23	22	*23*	22	20	*21*	26	24	*25*	30	30	*30*	26
27	70	62	*65*	84	66	*77*	66	58	*62*	93	90	*92*	62	49	*56*	60	55	*58*	90	80	*85*	27
28	30	28	*29*	40	36	*38*	46	40	*44*	31	31	*31*	33	30	*32*	45	40	*44*	48	48	*48*	28
29	73	70	*72*	68	62	*65*	58	50	*55*	58	58	*58*	43	43	*43*	51	46	*48*	80	80	*80*	29
30	80	75	*79*	110	100	*103*	100	85	*94*	100	95	*99*	120	100	*110*	90	80	*85*	100	100	*100*	30
31	75	65	*69*	80	70	*76*	70	60	*66*	90	85	*88*	70	60	*65*	70	60	*65*	80	65	*76*	31
32	125	100	*110*	120	120	*120*	80	70	*76*	120	115	*119*	130	110	*121*	120	100	*107*	80	70	*75*	32
33	65	45	*57*	60	60	*60*	40	30	*34*	55	50	*52*	60	50	*55*	50	40	*44*	50	40	*46*	33
34	120	90	*101*	110	100	*105*	90	70	*82*	115	105	*112*	100	85	*93*	100	90	*95*	90	80	*84*	34
35	110	90	*97*	90	80	*87*	90	80	*86*	110	110	*110*	100	100	*100*	100	100	*100*	80	75	*76*	35
36	120	110	*115*	150	130	*144*	120	110	*114*	122	120	*121*	115	100	*110*	120	110	*120*	125	120	*125*	36
37	140	125	*132*	150	140	*147*	120	120	*120*	120	120	*120*	120	120	*120*	130	125	*129*	130	120	*128*	37
38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	25	25	*25*	30	20	*27*	30	25	*26*	35	30	*33*	—	—	—	—	—	—	30	30	*30*	39
40	25	25	*25*	30	25	*26*	30	30	*30*	35	30	*33*	35	30	*33*	34	15	*26*	30	15	*23*	40
41	75	70	*72*	80	80	*80*	80	70	*75*	80	80	*80*	80	70	*75*	90	80	*81*	75	75	*75*	41
42	35	35	*35*	40	35	*38*	35	30	*34*	—	—	—	35	30	*33*	50	50	*50*	40	35	*38*	42
43	35	30	*33*	40	40	*40*	35	30	*31*	35	35	*35*	30	30	*30*	40	40	*40*	35	30	*33*	43
44	25	25	*25*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
45	50	45	*49*	50	50	*50*	45	40	*41*	50	50	*50*	[3]80	[3]70	[3]*75*	50	50	*50*	50	45	*48*	45
46	40	40	*40*	—	—	—	35	35	*35*	—	—	—	—	—	—	40	40	*40*	40	40	*40*	46
47	150	140	*142*	140	140	*140*	140	130	*132*	130	125	*128*	135	125	*130*	150	130	*135*	135	130	*134*	47
48	66	65	*66*	66	66	*66*	65	65	*65*	67	67	*67*	67	67	*67*	68	68	*68*	68	68	*68*	48
49	7	6	*7*	5	5	*5*	6	6	*6*	5	5	*5*	6	6	*6.*	6	6	*6*	6	6	*6*	49
50	16	15	*16*	12	12	*12*	16	14	*16*	17	17	*17*	17	17	*17*	16	16	*16*	15	15	*15*	50
51	14	14	*14*	—	—	—	14	14	*14*	14	14	*14*	14	14	*14*	14	14	*14*	13	13	*13*	51
52	2100	1950	*2030*	2450	2400	*2430*	2200	2100	*2140*	2400	2400	*2400*	1760	1640	*1700*	1880	1800	*1840*	1880	1790	*1850*	52
53	1750	1600	*1660*	1900	1850	*1880*	1650	1600	*1630*	1800	1800	*1800*	[4]1390	[4]1260	[4]*1320*	1580	1500	*1540*	1500	1410	*1460*	53
54	220	200	*210*	—	—	—	—	—	—	175	175	*175*	160	160	*160*	—	—	—	—	—	—	54
55	375	375	*375*	360	360	*360*	340	325	*330*	350	350	*350*	400	400	*400*	375	375	*375*	375	375	*375*	55
56	150	136	*141*	140	140	*140*	150	140	*147*	120	120	*120*	—	—	—	125	115	*118*	140	140	*140*	56
57	—	—	—	140	140	*140*	150	140	*148*	[5]150	[5]150	[5]*150*	155	155	*155*	125	125	*125*	140	140	*140*	57

hållsbröd efter vikt, hvarvid priset under månaden utgjort för ankarstock 25 à 24 öre, sötsur limpa 40 öre, rundskuren fisk). — [4]) I *Växjö* har betalats för ytved 9·50 kr. pr famn. — [5]) Prisuppgifterna afse krossad koks.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	33. Visby. Högsta pris (öre).	34. Visby. Lägsta pris (öre).	35. Visby. Medel- pris (öre).	36. Karlskrona. Högsta pris (öre).	37. Karlskrona. Lägsta pris (öre).	38. Karlskrona. Medel- pris (öre).	39. Kristianstad. Högsta pris (öre).	40. Kristianstad. Lägsta pris (öre).	41. Kristianstad. Medel- pris (öre).	
1	Mjölk: oskummad	lit.	14	12	*12*	14	13	*13*	14	14	*14*	1
2	handskummad	»	7	7	*7*	9	8	*9*	7	7	*7*	2
3	separerad	»	5	5	*5*	5	5	*5*	4	4	*4*	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	230	220	*224*	220	220	*220*	215	210	*211*	4
5	mat- (lands-)	»	210	190	*199*	190	190	*190*	205	200	*203*	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	170	150	*159*	160	150	*154*	190	170	*178*	6
7	halffet, »	»	130	115	*122*	135	125	*130*	140	125	*135*	7
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	170	160	*164*	170	170	*170*	175	170	*173*	9
10	lägsta »	»	—	—	—	130	130	*130*	125	120	*123*	10
11	Ägg: svenska, färska	tjog.	210	190	*196*	200	190	*197*	225	200	*212*	11
12	» konserverade	»	140	140	*140*	140	140	*140*	125	125	*125*	12
13	Potatis: gammal	5 lit.	25	25	*25*	30	25	*27*	30	25	*27*	13
14	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	Ärter, gula	kg.	28	22	*25*	30	25	*27*	30	30	*30*	15
16	Bruna bönor	»	45	40	*44*	50	45	*46*	45	45	*45*	16
17	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	*30*	33	32	*33*	29	28	*29*	17
18	råg-, » » »	»	17	16	*17*	20	18	*19*	17	16	*17*	18
19	rågsikt-, » » »	»	26	24	*25*	30	28	*28*	24	24	*24*	19
20	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	40	35	*36*	30	30	*30*	30	30	*30*	20
21	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	75	60	*65*	70	70	*70*	75	60	*69*	21
22	» » » svenska	»	35	35	*35*	40	35	*38*	35	35	*35*	22
23	» billigaste sort	»	30	30	*30*	30	30	*30*	—	—	—	23
24	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	45	35	*37*	45	45	*45*	50	45	*48*	24
25	mjukt, limpa, söt	»	30	25	*29*	32	30	*31*	27	26	*27*	25
26	» » sur	»	27	17	*23*	20	19	*20*	18	17	*18*	26
27	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	78	52	*65*	86	85	*85*	70	65	*67*	27
28	mjukt, bakadt med vatten	»	40	28	*33*	—	—	—	55	50	*53*	28
29	» » » mjölk	»	48	30	*40*	50	48	*49*	60	55	*58*	29
30	Nötkött: färskt, stek	»	90	80	*83*	100	90	*97*	95	80	*87*	30
31	» soppkött	»	80	70	*73*	90	80	*86*	80	75	*77*	31
32	Kalfkött: stek, gödkalf	»	100	80	*85*	130	130	*130*	115	90	*104*	32
33	» spädkalf	»	—	—	—	80	75	*78*	55	50	*52*	33
34	Fårkött: färskt	»	110	85	*93*	125	115	*119*	125	110	*116*	34
35	salt	»	100	90	*92*	100	100	*100*	110	100	*105*	35
36	Fläsk: färskt	»	135	115	*123*	130	120	*125*	125	120	*123*	36
37	salt, svenskt	»	135	120	*127*	130	120	*126*	130	125	*127*	37
38	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	*Fisk, färsk: sill	»	40	30	*35*	—	—	—	31	24	*28*	39
40	strömming	»	34	14	*22*	32	16	*25*	33	25	*31*	40
41	rödspotta (»spätta»)	»	100	100	*100*	90	80	*85*	70	60	*65*	41
42	salt: sill, fetsill	»	40	30	*35*	40	38	*40*	40	38	*39*	42
43	» slofetsill	»	40	32	*38*	35	35	*35*	34	32	*33*	43
44	strömming	»	—	—	—	—	—	—	25	20	*22*	44
45	kabeljo af långa	»	50	45	*48*	50	45	*48*	—	—	—	45
46	» » torsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
47	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	170	130	*153*	150	130	*138*	135	135	*135*	47
48	Socker, bit-	»	68	68	*68*	70	70	*70*	66	66	*66*	48
49	Svagdricka	lit.	6	6	*6*	6	6	*6*	6	6	*6*	49
50	Fotogen: Water White	»	17	17	*17*	16	16	*16*	16	16	*16*	50
51	Standard White	»	15	15	*15*	13	13	*13*	13	13	*13*	51
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	[3]) 2850	[3]) 2580	[3]) *2740*	2170	2110	*2150*	2270	2270	*2270*	52
53	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.) }	»	[3]) 2270	[3]) 1790	[3]) *2080*	1820	1770	*1790*	1760	1760	*1760*	53
54	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	210	200	*205*	54
55	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd {	hl.	400	375	*388*	375	375	*375*	300	300	*300*	55
56	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd {	»	140	130	*135*	110	110	*110*	110	110	*110*	56
57	eng. kamin- » } hemkörd {	»	—	—	—	120	120	*120*	120	120	*120*	57

* Prisuppgifter hafva för *Göteborg* meddelats äfven å följande fisksorter, som kostat pr kg.: gädda 125 à 113, abborre firmor försälja stora hushållsbröd efter vikt, hvarvid medelpriset för månaden utgjort för söt limpa 32 öre, sur betalats 15·10 à 13·90 kr., för tvetved 17·60 à 14·10 kr. samt för alved 24·80 à 22·70 kr. pr famn.

	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	
	Malmö.			Lund.			Hälsingborg.			Ystad.			Halmstad.			Göteborg.			Vänersborg.			
	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	
	pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	13	13	*13*	13	13	*13*	13	12	*12*	13	13	*13*	13	12	*13*	16	15	*15*	14	13	*13*	1
2	6	6	*6*	—	—	—	6	6	*6*	7	7	*7*	7	7	*7*	7	7	*7*	8	7	*7*	2
3	5	5	*5*	5	5	*5*	4	3	*3*	5	5	*5*	6	6	*6*	6	6	*6*	6	5	*5*	3
4	220	220	*220*	220	210	*215*	220	210	*218*	220	215	*219*	220	220	*220*	230	210	*221*	220	210	*218*	4
5	210	205	*207*	200	200	*200*	200	200	*200*	—	—	—	200	190	*196*	200	190	*198*	200	180	*188*	5
6	180	170	*178*	170	150	*161*	180	140	*160*	180	160	*170*	160	140	*152*	150	130	*140*	130	130	*130*	6
7	120	110	*118*	120	100	*105*	120	100	*113*	130	110	*120*	120	110	*115*	110	100	*104*	100	100	*100*	7
8	—	—	—	50	50	*50*	75	60	*67*	—	—	—	—	—	—	60	40	*53*	35	35	*35*	8
9	170	170	*170*	160	160	*160*	170	170	*170*	170	160	*165*	165	165	*165*	170	170	*170*	170	160	*165*	9
10	135	125	*130*	130	130	*130*	125	125	*125*	130	125	*128*	120	120	*120*	130	125	*128*	130	120	*123*	10
11	215	200	*209*	215	200	*205*	200	190	*196*	210	170	*189*	200	190	*196*	240	200	*225*	215	185	*199*	11
12	130	125	*126*	130	130	*130*	135	130	*133*	140	130	*135*	150	130	*138*	125	120	*123*	140	135	*139*	12
13	25	25	*25*	25	25	*25*	25	25	*25*	25	25	*25*	25	20	*24*	25	25	*25*	25	20	*23*	13
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	35	35	*35*	30	30	*30*	35	30	*31*	35	35	*35*	35	35	*35*	35	30	*31*	30	25	*29*	15
16	45	45	*45*	45	40	*42*	45	45	*45*	50	50	*50*	50	50	*50*	50	40	*44*	50	40	*47*	16
17	33	32	*33*	32	32	*32*	35	29	*30*	32	28	*30*	28	28	*28*	30	28	*29*	31	26	*28*	17
18	25	23	*24*	18	18	*18*	19	18	*19*	18	18	*18*	17	17	*17*	19	17	*18*	20	19	*20*	18
19	28	26	*28*	25	22	*24*	24	23	*24*	27	24	*25*	23	23	*23*	22	22	*22*	24	22	*23*	19
20	35	35	*35*	30	30	*30*	35	35	*35*	40	40	*40*	35	35	*35*	30	28	*29*	28	28	*28*	20
21	75	60	*69*	65	60	*61*	80	58	*70*	75	60	*68*	75	60	*68*	75	60	*69*	65	60	*63*	21
22	50	40	*41*	40	35	*39*	50	40	*45*	50	40	*45*	40	36	*39*	35	33	*34*	40	35	*37*	22
23	35	30	*31*	35	28	*32*	40	33	*35*	35	30	*32*	34	34	*34*	30	30	*30*	30	30	*30*	23
24	50	40	*43*	50	40	*46*	50	45	*48*	50	50	*50*	45	45	*45*	40	38	*39*	50	45	*48*	24
25	25	18	*23*	28	25	*26*	34	28	*30*	26	23	*25*	29	26	*28*	[1])50	[1])32	[1])*38*	40	32	*36*	25
26	19	14	*18*	19	18	*19*	24	16	*19*	19	15	*17*	20	18	*19*	[1])32	[1])21	[1])*26*	36	27	*31*	26
27	80	80	*80*	110	70	*96*	80	70	*74*	70	60	*65*	76	65	*70*	60	45	*51*	70	55	*61*	27
28	57	56	*57*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	40	*46*	40	35	*38*	42	30	*37*	28
29	57	56	*57*	60	42	*54*	50	39	*44*	50	50	*50*	60	52	*56*	57	40	*47*	53	42	*48*	29
30	110	100	*105*	100	90	*98*	100	90	*95*	100	70	*83*	90	80	*85*	100	90	*95*	90	75	*83*	30
31	100	90	*95*	90	80	*85*	85	75	*80*	80	60	*71*	75	70	*73*	85	75	*79*	60	50	*54*	31
32	130	120	*125*	120	120	*120*	140	115	*119*	140	100	*120*	120	100	*112*	130	120	*125*	120	100	*110*	32
33	85	80	*83*	70	60	*61*	65	55	*60*	60	30	*45*	70	55	*63*	70	60	*65*	50	45	*49*	33
34	140	130	*135*	120	120	*120*	140	110	*124*	130	100	*116*	100	100	*100*	125	100	*111*	125	110	*119*	34
35	130	110	*120*	—	—	—	150	110	*120*	—	—	—	—	—	—	130	130	*130*	—	—	—	35
36	125	120	*123*	120	110	*117*	120	120	*120*	140	100	*122*	120	110	*117*	140	130	*136*	130	120	*126*	36
37	150	130	*140*	140	130	*136*	140	130	*131*	150	130	*143*	140	130	*137*	150	130	*140*	130	130	*130*	37
38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	40	40	*40*	—	—	—	35	25	*29*	30	30	*30*	28	18	*23*	28	18	*22*	—	—	—	39
40	—	—	—	—	—	—	40	35	*38*	30	30	*30*	50	50	*50*	40	40	*40*	50	45	*49*	40
41	60	60	*60*	80	60	*74*	125	80	*98*	125	80	*98*	75	65	*72*	100	80	*90*	80	80	*80*	41
42	60	50	*53*	40	35	*39*	45	30	*39*	50	50	*50*	50	45	*49*	46	36	*39*	40	30	*35*	42
43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	*30*	38	30	*32*	30	25	*27*	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
45	[2])75	[2])70	[2])*71*	—	—	—	60	45	*53*	[2])75	[2])75	[2])*75*	70	60	*65*	50	40	*45*	40	35	*39*	45
46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	45	*48*	—	—	—	40	30	*35*	35	30	*32*	46
47	160	140	*147*	140	120	*128*	150	140	*145*	140	120	*129*	140	130	*135*	160	130	*137*	140	130	*136*	47
48	68	68	*68*	66	66	*66*	66	66	*66*	66	66	*66*	68	68	*68*	65	65	*65*	66	66	*66*	48
49	5	5	*5*	5	5	*5*	5	5	*5*	5	5	*5*	5	5	*5*	8	8	*8*	8	7	*7*	49
50	16	16	*16*	17	17	*17*	15	15	*15*	16	16	*16*	13	13	*13*	12	12	*12*	16	15	*16*	50
51	13	13	*13*	14	14	*14*	13	13	*13*	13	13	*13*	11	11	*11*	10	10	*10*	13	13	*13*	51
52	2930	2930	*2930*	2860	2860	*2860*	2600	2480	*2520*	2410	2410	*2410*	2380	2380	*2380*	3200	3000	*3130*	2650	2600	*2610*	52
53	2530	2530	*2530*	2790	2790	*2790*	2480	2230	*2340*	1880	1880	*1880*	2090	1940	*2020*	2800	2600	*2730*	2000	1900	*1950*	53
54	180	180	*180*	225	225	*225*	175	175	*175*	170	170	*170*	—	—	—	180	160	*170*	—	—	—	54
55	340	340	*340*	380	380	*380*	375	350	*371*	365	350	*360*	385	385	*385*	360	360	*360*	350	350	*350*	55
56	100	100	*100*	102	102	*102*	110	110	*110*	105	105	*105*	—	—	—	100	100	*100*	115	115	*115*	56
57	115	115	*115*	145	145	*145*	120	120	*120*	140	140	*140*	165	165	*165*	130	130	*130*	165	165	*165*	57

100 à 85, hälleflundra 140 à 125, torsk 55 à 45, kolja 55 à 45, hvitling 55 à 45 öre. — [1]) Några af Göteborgs större bagerilimpa (ankarstock) 23 öre. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) För grenved har

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	63. Borås. Högsta	64. Borås. Lägsta	65. Borås. Medel-	66. Tidaholm. Högsta	67. Tidaholm. Lägsta	68. Tidaholm. Medel-	69. Karlstad. Högsta	70. Karlstad. Lägsta	71. Karlstad. Medel-	
			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	15	14	*14*	12	12	*12*	14	13	*14*	1
2	handskummad	»	8	7	*8*	6	6	*6*	6	6	*6*	2
3	separerad	»	6	5	*6*	3	3	*3*	5	4	*5*	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	230	220	*225*	210	210	*210*	220	210	*212*	4
5	mat- (lands-)	»	210	190	*201*	200	200	*200*	200	190	*195*	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	160	130	*148*	160	120	*136*	150	140	*145*	6
7	halffet, »	»	100	80	*90*	100	100	*100*	120	100	*110*	7
8	skummjölks-, »	»	50	40	*44*	50	35	*41*	—	—	—	8
9	Margarin, högsta kvalitet	»	170	160	*167*	170	170	*170*	170	170	*170*	9
10	lägsta »	»	120	120	*120*	130	125	*128*	130	130	*130*	10
11	Ägg, svenska, färska	tjog.	200	175	*188*	160	150	*156*	210	200	*204*	11
12	» konserverade	»	130	130	*130*	—	—	—	140	140	*140*	12
13	Potatis, gammal	5 lit.	22	18	*20*	25	25	*25*	25	25	*25*	13
14	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	Ärter, gula	kg.	30	28	*30*	30	30	*30*	35	30	*33*	15
16	Bruna bönor	»	50	40	*47*	45	45	*45*	45	45	*45*	16
17	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	*30*	30	30	*30*	30	30	*30*	17
18	råg-, » » »	»	19	18	*18*	21	21	*21*	19	19	*19*	18
19	rågsikt-, » » »	»	23	23	*23*	25	25	*25*	25	25	*25*	19
20	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	30	30	*30*	30	30	*30*	28	28	*28*	20
21	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	65	50	*58*	60	60	*60*	70	65	*69*	21
22	» » » svenska	»	40	36	*39*	40	40	*40*	35	35	*35*	22
23	» billigaste sort	»	33	33	*33*	35	35	*35*	33	33	*33*	23
24	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	45	35	*41*	45	40	*43*	40	40	*40*	24
25	mjukt, limpa, söt	»	40	35	*38*	40	35	*37*	55	50	*53*	25
26	» » sur	»	30	28	*29*	—	—	—	35	35	*35*	26
27	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	70	60	*64*	70	68	*68*	80	70	*75*	27
28	mjukt, bakadt med vatten	»	50	45	*49*	—	—	—	50	45	*48*	28
29	» » » mjölk	»	60	50	*56*	55	50	*52*	60	50	*55*	29
30	Nötkött, färskt: stek	»	130	120	*123*	100	95	*98*	100	80	*89*	30
31	» soppkött	»	100	85	*92*	85	80	*83*	80	75	*78*	31
32	Kalfkött: stek, gödkalf	»	125	110	*117*	120	100	*110*	120	120	*120*	32
33	» spädkalf	»	60	50	*55*	50	45	*48*	65	50	*58*	33
34	Fårkött: färskt	»	125	115	*118*	100	95	*98*	125	120	*123*	34
35	salt	»	100	100	*100*	90	90	*90*	110	100	*105*	35
36	Fläsk: färskt	»	125	110	*116*	110	100	*106*	130	120	*127*	36
37	salt, svenskt	»	140	125	*131*	125	120	*122*	140	130	*133*	37
38	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	*Fisk, färsk: sill	»	30	25	*27*	25	25	*25*	50	40	*45*	39
40	strömming	»	50	50	*50*	45	40	*43*	50	50	*50*	40
41	rödspotta (»spätta»)	»	90	75	*83*	90	85	*87*	80	80	*80*	41
42	salt: sill, fetsill	»	45	40	*43*	35	35	*35*	50	45	*48*	42
43	» slofetsill	»	35	30	*33*	35	35	*35*	40	40	*40*	43
44	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
45	kabeljo af långa	»	50	45	*48*	50	50	*50*	60	60	*60*	45
46	» » torsk	»	41	41	*41*	40	40	*40*	50	50	*50*	46
47	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	140	135	*139*	135	130	*134*	140	130	*133*	47
48	Socker, bit-	»	66	66	*66*	68	68	*68*	68	68	*68*	48
49	Svagdricka	lit	8	6	*7*	6	6	*6*	7	7	*7*	49
50	Fotogen: Water White	»	14	14	*14*	17	17	*17*	15	15	*15*	50
51	Standard White	»	12	12	*12*	14	14	*14*	14	13	*14*	51
52	Ved: björk- { osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2430	2280	*2400*	2020	2020	*2020*	2300	2300	*2300*	52
53	barr- { 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1820	1820	*1820*	1450	1450	*1450*	1800	1800	*1800*	53
54	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
55	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd {	hl.	375	350	*362*	375	375	*375*	375	375	*375*	55
56	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd {	»	—	—	—	—	—	—	125	125	*125*	56
57	eng kamin- » } hemkörd {	»	175	150	*165*	175	175	*175*	160	160	*160*	57

* Prisuppgifter hafva för *Falun* meddelats äfven å följande fisksorter, som kostat pr kg.: gädda 125 à 110, abborre 80, sik 100, hälleflundra 110 à 100, lake 85 à 80 öre. — [1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rund- 12·30 kr. pr famn. För affallsved (s. k. plankved) har betalats i Domnarfvet 9·50 kr., i *Söderhamn* 11·00 à 9·20 kr

	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	
	Örebro.			Kopparberg.			Västerås.			Falun.			Domnarfvet.			Gäfle.			Söderhamn.			
	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	
	pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	15	14	*15*	13	12	*13*	16	14	*14*	15	15	*15*	12	12	*12*	16	15	*16*	15	15	*15*	1
2	—	—	—	7	6	*7*	6	6	*6*	7	7	*7*	6	6	*6*	10	8	*9*	8	8	*8*	2
3	5	5	*5*	5	5	*5*	5	4	*4*	—	—	—	—	—	—	7	6	*7*	7	7	*7*	3
4	210	210	*210*	220	220	*220*	220	210	*217*	220	210	*217*	210	205	*208*	230	220	*227*	230	220	*223*	4
5	200	190	*199*	210	200	*208*	210	190	*206*	210	200	*206*	200	200	*200*	210	175	*196*	215	210	*211*	5
6	140	140	*140*	150	140	*142*	150	140	*142*	160	140	*147*	170	140	*153*	180	140	*153*	140	130	*136*	6
7	120	100	*110*	125	100	*110*	110	100	*103*	110	100	*105*	110	100	*107*	130	120	*126*	90	60	*75*	7
8	55	50	*53*	60	50	*55*	40	40	*40*	40	35	*36*	40	35	*37*	—	—	—	60	35	*45*	8
9	170	170	*170*	170	160	*165*	170	165	*169*	170	170	*170*	170	165	*168*	170	170	*170*	170	160	*166*	9
10	130	120	*125*	130	125	*128*	130	120	*125*	130	120	*127*	130	125	*128*	130	125	*129*	130	125	*129*	10
11	200	180	*193*	200	150	*179*	240	200	*221*	190	180	*188*	180	175	*177*	250	200	*219*	215	200	*211*	11
12	130	130	*130*	—	—	—	125	125	125	160	150	*153*	160	160	*160*	170	150	*160*	170	140	*158*	12
13	25	25	*25*	25	25	*25*	30	25	*27*	25	25	*25*	25	25	*25*	30	25	*26*	25	20	*25*	13
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	28	23	*25*	30	25	*26*	30	25	*28*	30	25	*29*	30	27	*29*	30	30	*30*	30	25	*27*	15
16	50	50	*50*	45	40	*44*	50	45	*47*	45	40	*41*	45	45	*45*	45	40	*43*	40	35	*40*	16
17	31	30	*31*	31	28	*29*	30	28	*28*	30	28	*30*	30	28	*29*	32	30	*32*	32	27	*29*	17
18	20	18	*19*	18	17	*18*	18	16	*17*	18	17	*18*	16	16	*16*	20	18	*19*	18	17	*18*	18
19	25	23	*24*	25	24	*25*	25	23	*25*	25	25	*25*	24	24	*24*	25	23	*24*	24	23	*24*	19
20	35	35	*35*	28	28	*28*	30	30	*30*	30	30	*30*	35	35	*35*	30	30	*30*	30	30	*30*	20
21	65	65	*65*	60	60	*60*	60	60	*60*	60	50	*58*	50	50	*50*	75	60	*65*	60	50	*53*	21
22	40	35	*38*	40	35	*36*	40	35	*38*	45	40	*40*	40	35	*37*	40	35	*38*	38	35	*35*	22
23	33	30	*32*	35	32	*33*	35	30	*34*	35	35	*35*	35	35	*35*	35	30	*32*	33	32	*33*	23
24	38	38	*38*	32	30	*31*	34	28	*31*	33	32	*32*	30	30	*30*	33	31	*33*	33	32	*33*	24
25	45	45	*45*	45	36	*41*	44	38	*40*	43	40	*42*	40	38	*39*	45	30	*35*	45	40	*43*	25
26	27	27	*27*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	27	*34*	35	30	*32*	26
27	80	80	*80*	78	72	*75*	80	70	*76*	90	78	*83*	85	80	*83*	80	70	*75*	75	60	*68*	27
28	60	60	*60*	42	40	*41*	43	40	*41*	42	40	*41*	45	45	*45*	40	34	*37*	50	40	*45*	28
29	67	67	*67*	62	56	*59*	60	48	*52*	80	68	*73*	80	70	*75*	70	50	*55*	65	60	*63*	29
30	100	80	*91*	125	95	*110*	110	75	*92*	110	90	*100*	100	90	*97*	110	90	*97*	100	100	*100*	30
31	70	60	*65*	80	70	*76*	90	60	*76*	85	70	*78*	80	70	*75*	90	75	*85*	90	90	*90*	31
32	125	80	*101*	125	100	*113*	125	100	*117*	120	115	*119*	120	110	*117*	140	130	*138*	140	130	*133*	32
33	60	50	*54*	60	50	*56*	60	50	*56*	70	55	*62*	60	50	*57*	80	65	*72*	75	50	*64*	33
34	130	90	*109*	125	110	*119*	140	110	*124*	130	110	*123*	120	120	*120*	120	110	*115*	130	100	*112*	34
35	—	—	—	125	100	*113*	110	110	*110*	110	100	*107*	110	100	*107*	110	85	*101*	100	85	*92*	35
36	130	110	*127*	130	125	*128*	140	130	*137*	140	130	*133*	130	120	*125*	140	125	*130*	140	125	*131*	36
37	130	130	*130*	140	130	*136*	140	130	*137*	150	140	*142*	150	140	*147*	140	130	*135*	140	130	*136*	37
38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	145	140	*143*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
39	30	20	*24*	25	25	*25*	30	25	*28*	—	—	—	30	25	*27*	25	20	*24*	25	25	*25*	39
40	50	30	*35*	35	30	*34*	50	30	*38*	30	30	*30*	35	35	*35*	60	32	*43*	40	35	*36*	40
41	80	70	*78*	80	80	*80*	80	75	*77*	90	90	*90*	—	—	—	100	60	*80*	75	75	*75*	41
42	35	35	*35*	35	35	*35*	40	35	*39*	35	35	*35*	40	40	*40*	40	35	*36*	35	35	*35*	42
43	35	30	*34*	35	35	*35*	40	35	*38*	35	35	*35*	40	35	*38*	35	35	*35*	35	35	*35*	43
44	—	—	—	—	—	—	25	25	*25*	25	20	*23*	22	20	*21*	20	20	*20*	30	15	*21*	44
45	60	50	*55*	50	45	*49*	50	40	*45*	—	—	—	—	—	—	[1] 70	[1] 70	[1] *70*	65	50	*59*	45
46	50	40	*45*	30	30	*30*	40	40	*40*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	50	*50*	46
47	150	140	*145*	150	140	*142*	130	120	*127*	150	120	*133*	150	120	*135*	150	130	*138*	145	130	*138*	47
48	67	67	*67*	67	67	*67*	66	65	*65*	65	65	*65*	64	64	*64*	66	65	*65*	66	66	*66*	48
49	6	6	*6*	6	6	*6*	6	6	*6*	5	5	*5*	4	4	*4*	6	6	*6*	6	6	*6*	49
50	16	15	*16*	16	16	*16*	14	14	*14*	16	16	*16*	16	16	*16*	16	14	*15*	17	17	*17*	50
51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	13	*13*	—	—	—	51
52	2840	2560	*2740*	1890	1890	*1890*	2520	2270	*2390*	2270	2160	*2220*	[2]	[2]	[2]	2020	1890	*1960*	2020	1890	*1930*	52
53	2530	2270	*2370*	1510	1510	*1510*	1890	1640	*1790*	1700	1700	*1700*	[2]	[2]	[2]	1510	1390	*1450*	[2]1640	[2]1510	[2]*1530*	53
54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	*200*	—	—	—	54
55	325	325	*325*	375	375	*375*	350	350	*350*	400	400	*400*	375	375	*375*	300	300	*300*	375	375	*375*	55
56	140	140	*140*	155	155	*155*	135	120	*128*	—	—	—	—	—	—	110	110	*110*	—	—	—	56
57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	*200*	175	175	*175*	115	115	*115*	160	160	*160*	57

gös 160 à 150, hälleflundra 150 à 125, torsk 60, lake 80, sik 60 öre; samt för *Domnarfvet:* gädda 120 à 110, skuren fisk). — [2]) Ved, som tillhandahållits af *Domnarfvets* järnverk, har kostat: björkved 15·10 kr. och barrved pr famn.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	93. Sundsvall: staden. Högsta pris (öre).	94. Sundsvall: staden. Lägsta pris (öre).	95. Sundsvall: staden. Medel- pris (öre).	96. Sundsvall: sågverksdistriktet. Högsta pris (öre).	97. Sundsvall: sågverksdistriktet. Lägsta pris (öre).	98. Sundsvall: sågverksdistriktet. Medel- pris (öre).	99. Nyland. Högsta pris (öre).	100. Nyland. Lägsta pris (öre).	101. Nyland. Medel- pris (öre).	
1	Mjölk: oskummad	lit.	17	16	*17*	16	14	*15*	14	14	*14*	1
2	handskummad	»	10	10	*10*	11	10	*10*	7	7	*7*	2
3	separerad	»	8	8	*8*	—	—	—	—	—	—	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	240	220	*226*	230	220	*223*	230	230	*230*	4
5	mat- (lands-)	»	220	200	*208*	220	200	*210*	220	210	*213*	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	150	135	*146*	150	130	*142*	160	150	*157*	6
7	halffet, »	»	100	80	*98*	120	85	*101*	125	125	*125*	7
8	skummjölks-, »	»	40	30	*35*	50	35	*42*	50	50	*50*	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	170	165	*168*	170	170	*170*	170	170	*170*	9
10	lägsta »	»	130	120	*124*	130	120	*126*	125	120	*123*	10
11	Ägg: svenska, färska	tjog.	250	210	*239*	200	200	*200*	230	230	*230*	11
12	» konserverade	»	170	150	*164*	185	160	*169*	180	180	*180*	12
13	Potatis: gammal	5 lit	30	25	*26*	25	20	*24*	28	25	*26*	13
14	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	Ärter, gula	kg.	30	28	*29*	35	25	*28*	30	30	*30*	15
16	Bruna bönor	»	50	40	*45*	50	35	*40*	40	40	*40*	16
17	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	35	32	*33*	35	28	*33*	32	32	*32*	17
18	råg-, » »	»	20	18	*20*	20	18	*19*	19	19	*19*	18
19	rågsikt-, » »	»	30	23	*25*	26	23	*24*	25	25	*25*	19
20	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	30	*31*	30	27	*29*	30	30	*30*	20
21	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	70	50	*60*	60	50	*58*	60	50	*57*	21
22	» » » svenska	»	45	35	*39*	40	35	*36*	40	40	*40*	22
23	» billigaste sort	»	35	30	*33*	35	30	*33*	35	35	*35*	23
24	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	40	33	*37*	35	34	*35*	38	36	*37*	24
25	mjukt, limpa, söt	»	50	38	*45*	50	40	*43*	50	45	*47*	25
26	» » sur	»	37	37	*37*	28	28	*28*	—	—	—	26
27	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	100	85	*90*	101	68	*81*	87	75	*81*	27
28	mjukt, bakadt med vatten	»	50	40	*45*	—	—	—	60	55	*57*	28
29	» » » mjölk	»	96	80	*85*	80	75	*78*	75	75	*75*	29
30	Nötkött: färskt, stek	»	110	110	*110*	120	100	*105*	90	85	*89*	30
31	» soppkött	»	90	80	*85*	90	70	*79*	70	60	*65*	31
32	Kalfkött: stek, gödkalf	»	150	130	*140*	120	90	*105*	—	—	—	32
33	» spädkalf	»	75	70	*72*	75	40	*60*	60	60	*60*	33
34	Fårkött: färskt	»	130	110	*119*	120	75	*92*	100	100	*100*	34
35	salt	»	100	100	*100*	100	75	*89*	100	100	*100*	35
36	Fläsk: färskt	»	140	130	*135*	130	110	*124*	125	125	*125*	36
37	salt, svenskt	»	150	140	*143*	140	140	*140*	150	150	*150*	37
38	» amerikanskt	»	160	150	*153*	150	150	*150*	150	150	*150*	38
39	*Fisk, färsk: sill	»	35	30	*33*	25	25	*25*	30	30	*30*	39
40	strömming	»	50	50	*50*	—	—	—	35	35	*35*	40
41	rödspotta (»spätta»)	»	75	75	*75*	—	—	—	60	60	*60*	41
42	salt: sill, fetsill	»	40	35	*38*	40	30	*35*	30	30	*30*	42
43	» slofetsill	»	30	25	*28*	25	25	*25*	—	—	—	43
44	strömming	»	25	20	*23*	20	20	*20*	20	20	*20*	44
45	kabeljo af långa	»	[2])75	[2])70	[2])*74*	[2])75	[2])75	[2])*75*	[2])75	[2])75	[2])*75*	45
46	» » torsk	»	65	65	*65*	50	50	*50*	—	—	—	46
47	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	160	125	*141*	150	125	*135*	135	135	*135*	47
48	Socker, bit-	»	68	65	*66*	68	65	*66*	68	68	*68*	48
49	Svagdricka	lit.	7	7	*7*	5	5	*5*	5	5	*5*	49
50	Fotogen: Water White	»	18	17	*17*	18	15	*16*	18	18	*18*	50
51	Standard White	»	17	14	*15*	15	15	*15*	17	17	*17*	51
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn» :	famn.	2270	2270	*2270*	[3])	[3])	[3])	2300	2300	*2300*	52
53	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.) }	»	1890	1760	*1830*	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	53
54	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
55	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd {	hl.	375	375	*375*	—	—	—	400	400	*400*	55
56	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd {	»	125	125	*125*	—	—	—	—	—	—	56
57	eng. kamin- » } hemkörd {	»	—	—	—	—	—	—	[4])156	[4])156	[4])*156*	57

* Prisuppgifter hafva för *Östersund* meddelats äfven å följande fisksorter, som kostat pr kg.: torsk 50, kolja saluföres å platsen. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) För sekunda ved har beklant 2·50 kr. pr kubikmeter (8·90 kr. pr famn), samt i *Umea* för affallsved 6·10 kr. pr famn. — [4]) Gäller vid köp

	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115	116.	117.	118.	119.	120.	
	Östersund.			Umeå.			Luleå.			Boden.			Malmberget och Gellivare.			Kiruna.			Samtliga orter.	
	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Lägsta	Medel-	Högsta	Läg sta	Medel-	december 1910.	
	pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			m.-pr. (öre)	
1	16	16	*16*	14	13	*14*	15	15	*15*	15	15	*15*	18	17	*18*	20	16	*18*	**14**	1
2	10	10	*10*	9	9	*9*	8	8	*8*	8	8	*8*	13	13	*13*	—	—	—	**7**	2
3	—	—	—	8	7	*8*	6	6	*6*	6	6	*6*	—	—	—	—	—	—	**5**	3
4	220	220	*220*	220	210	*213*	210	200	*204*	210	200	*202*	230	230	*230*	240	210	*227*	**219**	4
5	210	200	*204*	200	175	*187*	190	185	*188*	190	185	*187*	220	210	*218*	200	180	*189*	**200**	5
6	140	140	*140*	160	150	*155*	150	140	*148*	150	140	*146*	150	140	*148*	150	140	*149*	**151**	6
7	100	100	*100*	110	100	*103*	120	110	*116*	120	110	*114*	140	140	*140*	130	125	*128*	**112**	7
8	35	35	*35*	75	70	*73*	45	45	*45*	60	55	*58*	—	—	—	75	75	*75*	**48**	8
9	170	160	*164*	170	170	*170*	180	165	*171*	170	165	*168*	[1])160	[1])160	[1])*160*	175	160	*166*	**169**	9
10	130	125	*127*	130	120	*124*	120	120	*120*	120	120	*120*	125	125	*125*	130	130	*130*	**126**	10
11	225	220	*223*	240	200	*222*	240	210	*222*	220	210	*216*	225	220	*223*	200	180	*196*	**202**	11
12	160	160	*160*	175	160	*167*	—	—	—	—	—	—	170	170	*170*	—	—	—	**143**	12
13	30	25	*28*	30	25	*26*	35	30	*34*	30	30	*30*	40	40	*40*	40	40	*40*	**27**	13
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**—**	14
15	40	25	*35*	30	25	*28*	35	25	*30*	30	25	*28*	35	35	*35*	40	30	*34*	**29**	15
16	50	35	*41*	50	40	*47*	45	40	*44*	45	40	*41*	45	45	*45*	45	40	*44*	**45**	16
17	32	32	*32*	31	30	*30*	32	32	*32*	33	31	*32*	34	34	*34*	35	28	*33*	**30**	17
18	21	20	*21*	19	18	*19*	20	20	*20*	20	18	*19*	20	20	*20*	20	20	*20*	**19**	18
19	26	26	*26*	24	23	*24*	25	25	*25*	25	23	*24*	26	26	*26*	30	24	*26*	**24**	19
20	30	30	*30*	35	35	*35*	35	35	*35*	35	30	*33*	35	35	*35*	35	28	*31*	**31**	20
21	70	50	*62*	60	55	*58*	55	55	*55*	60	50	*54*	70	70	*70*	60	50	*55*	**62**	21
22	40	35	*37*	40	40	*40*	40	40	*40*	40	35	*39*	45	40	*43*	45	35	*40*	**39**	22
23	35	35	*35*	35	35	*35*	35	35	*35*	35	33	*34*	35	35	*35*	35	33	*35*	**33**	23
24	40	40	*40*	40	35	*38*	37	37	*37*	37	36	*36*	43	40	*42*	45	40	*43*	**40**	24
25	40	40	*40*	49	37	*44*	50	45	*48*	50	45	*47*	50	50	*50*	63	40	*51*	**38**	25
26	35	35	*35*	27	27	*27*	35	30	*33*	33	30	*32*	—	—	—	50	40	*45*	**28**	26
27	65	65	*65*	78	70	*74*	80	70	*76*	72	70	*71*	100	100	*100*	90	80	*85*	**75**	27
28	50	50	*50*	36	32	*34*	45	40	*43*	45	40	*42*	60	60	*60*	80	75	*78*	**45**	28
29	60	60	*60*	64	58	*61*	72	70	*71*	70	65	*68*	80	80	*80*	100	86	*91*	**62**	29
30	100	100	*100*	90	80	*85*	100	85	*95*	100	85	*93*	100	95	*99*	100	85	*92*	**96**	30
31	90	75	*80*	65	60	*64*	80	65	*73*	75	65	*71*	85	80	*83*	90	65	*76*	**77**	31
32	130	120	*123*	120	110	*118*	150	140	*145*	140	110	*123*	150	150	*150*	100	100	*100*	**117**	32
33	60	40	*50*	80	65	*71*	65	60	*62*	60	55	*57*	75	75	*75*	70	55	*65*	**60**	33
34	120	110	*113*	120	120	*120*	100	90	*98*	100	90	*96*	100	100	*100*	120	100	*104*	**110**	34
35	100	100	*100*	110	110	*110*	100	100	*100*	100	100	*100*	100	90	*98*	100	100	*100*	**102**	35
36	130	120	*125*	150	140	*143*	130	130	*130*	130	125	*128*	140	130	*137*	135	120	*129*	**127**	36
37	160	140	*150*	150	145	*148*	150	140	*148*	150	140	*144*	160	150	*153*	150	135	*144*	**137**	37
38	160	150	*154*	150	135	*145*	150	150	*150*	150	150	*150*	160	160	*160*	150	145	*149*	**150**	38
39	30	30	*30*	25	25	*25*	—	—	—	—	—	—	25	25	*25*	25	20	*23*	**28**	39
40	50	45	*47*	50	50	*50*	—	—	—	—	—	—	25	25	*25*	25	25	*25*	**36**	40
41	70	70	*70*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**80**	41
42	45	35	*40*	40	35	*39*	40	40	*40*	40	40	*40*	35	35	*35*	40	30	*36*	**39**	42
43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**34**	43
44	25	25	25	30	25	28	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	**24**	44
45	50	50	*50*	[2])75	[2])70	[2])*73*	[2])75	[2])70	[2])*73*	[2])75	[2])70	[2])*73*	[2])75	[2])70	[2])*73*	65	65	*65*	**51**	45
46	50	50	*50*	[2])60	[2])60	[2])*60*	60	60	*60*	60	55	*58*	—	—	—	—	—	—	**45**	46
47	150	125	*140*	140	135	*138*	140	130	*136*	140	130	*134*	200	180	*190*	180	135	*155*	**139**	47
48	67	67	*67*	70	70	*70*	72	72	*72*	72	68	*70*	72	72	*72*	70	70	*70*	**67**	48
49	6	6	*6*	6	6	*6*	5	5	*5*	6	6	*6*	6	6	*6*	6	6	*6*	**6**	49
50	15	15	*15*	18	18	*18*	18	18	*18*	18	18	*18*	20	20	*20*	20	20	*20*	**16**	50
51	14	14	*14*	16	16	*16*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**14**	51
52	2140	2140	*2140*	2140	2140	*2140*	1550	1550	*1550*	1550	1550	*1550*	2000	2000	*2000*	2270	2270	*2270*	**2270**	52
53	1760	1760	*1760*	[3])1740	[3])1600	*1670*	1190	1190	*1190*	1190	1190	*1190*	1700	1600	*1650*	1760	1760	*1760*	**1800**	53
54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**187**	54
55	375	375	*375*	370	370	*370*	375	375	*375*	375	375	*375*	450	450	*450*	450	450	*450*	**372**	55
56		—	—	170	170	*170*	175	170	*173*	170	170	*170*	—	—	—	—	—	—	**128**	56
57	175	175	*175*	170	170	*170*	170	165	*168*	—	—	—	250	250	*250*	250	250	*250*	**156**	57

50, långa 50, hälleflundra 110 à 100 öre. — [1]) Afser fabrikantföreningens kvalitet n:r 2, då högsta kvalitet icke talats: i *Sundsvalls sågverksdistrikt* för björkved 18·90 kr., för s. k. plankved 12·60 à 10·70 kr., i *Nyland* för s. k. af större parti.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse)

i Stockholm under *december* månad 1910.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Högsta pris (öre).	Lägsta pris (öre).	Meddel- pris (öre).
Fisk:[1])				
Abborre	kg.	58	25	*41*
Braxen	»	72	55	*64*
små	»	14	14	*14*
Fjällröding	»	—	—	—
Flundra	»	—	—	—
Gädda	»	85	50	*65*
Gös	»	—	—	—
Hafslax	»	—	—	—
Horngädda	»	—	—	—
Hvitling	»	25	22	*24*
Hälleflundra	»	80	62	*72*
små	»	48	25	*36*
Id	»	—	—	—
Karp	»	—	—	—
Kolja[2])	»	48	9	*31*
Kummel	»	—	—	—
Kungsflundra	»	45	22	*30*
Lake	»	56	40	*47*
Lax, färsk	»	201	150	*169*
rökt	»	—	—	—
salt	»	—	—	—
Laxforell	»	—	—	—
Laxöring	»	—	—	—
Lindare	»	—	—	—
Långa	»	40	9	*23*
Makrill, färsk	»	—	—	—
rökt	»	—	—	—
Mört	»	—	—	—
Nejonögon	24 st.	—	—	—
Nors	kg.	—	—	—
Piggvar	»	100	100	*100*
Rocka	»	—	—	—
Ruda	»	—	—	—
Röding	»	—	—	—
Rödspotta	»	68	35	*50*
Rödtunga	»	80	20	*36*
Sandskädda	kg.	—	—	—
Sik	»	71	61	*65*
Siklöja	»	—	—	—
Sill, färsk	låda	1650	200	*1037*
rökt	kg.	—	—	—
Simpa	»	—	—	—
Sjötunga, äkta	»	—	—	—
Slätvar	»	—	—	—
Strömming	låda	1110	475	*730*
salt	fjärd.	—	—	—
Sutare	kg.	—	—	—
Torsk[2])	»	61	10	*34*
Uer, färsk	»	30	10	*21*
salt	»	—	—	—
Ål, stor	»	—	—	—
medelstor	»	—	—	—
rökt	»	—	—	—
Fiskvaror:				
Kabeljo	»	—	—	—
Sill, islands-	tna	—	—	—
norsk	»	—	—	—
holländsk	»	—	—	—
Torrfisk	kg.	—	—	—
Fiskrom	»	—	—	—
Fisklefver	»	—	—	—
Konserver	—	—	—	—
Skaldjur:				
Hafskräftor	tjog.	52	40	*49*
Hummer	st.	—	—	—
Krabbor, lefvande[2])	»	—	—	—
Kräftor »	tjog.	—	—	—
Musslor	100 st.	—	—	—
Ostron	duss.	—	—	—
Räkor, kokta	kg.	101	35	*75*
små	»	45	21	*33*

Marknadens läge $^{2}/_{12}$—$^{8}/_{12}$: tillgång god, efterfrågan oförändrad, tendens vikande.
$^{9}/_{12}$—$^{15}/_{12}$: » god, » mindre, » flau.
$^{16}/_{12}$—$^{22}/_{12}$: » liten, » svag, » flau.
$^{23}/_{12}$—$^{29}/_{12}$: » knapp, » oförändrad, » flau.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i lådvis billigare.

Kreatурspriser

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg under *december* 1910.

(Enligt rapporter från de offentliga kreatursmarknaderna.)

Kreatурsslag.	Stockholm.				Malmö.				Göteborg.			
	Högsta pris.	Lägsta pris.	Medelpris 1910.	Medelpris 1909.	Högsta pris.	Lägsta pris.	Medelpris 1910.	Medelpris 1909.	Högsta pris.	Lägsta pris.	Medelpris 1910.	Medelpris 1909.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:												
Extra prima	—	—	—	—	46	44	**45**	—	—	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	44	42	**43**	36	42	38	**40**	41	42	40	**41**	38
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	36	35	**36**	35	35	32	**33**	33	38	36	**37**	35
» 3. Mindre feta	31	28	**29**	25	25	22	**23**	25	30	25	**28**	26
» 4. Magra, simpla	[1]	[1]	[1]	—	[1]	[1]	[1]	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):												
Extra prima	—	—	—	—	57	55	**56**	54	—	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	—	**41**	46	42	**44**	46	44	42	**43**	43
» 2. Mindre feta	—	—	—	—	30	28	**29**	33	38	35	**37**	36
» 3. Magra, simpla	[2]	[2]	[2]	—	[2]	[2]	[2]	—	—	—	—	—
Tjurar:												
Extra prima	—	—	—	—	54	51	**53**	—	—	—	—	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	47	43	**45**	39	48	42	**45**	39	50	46	**48**	41
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	44	40	**42**	34	42	40	**41**	31	45	40	**42**	39
» 3. Mindre köttiga	[3]	[3]	[3]	29	32	30	**31**	27	35	33	**34**	31
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	[4]	[4]	[4]	—	—	—	—	—
Oxar:												
Extra prima	—	—	—	—	45	44	**45**	—	—	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	47	43	**44**	40	43	33	**41**	—	43	40	**42**	39
» 2. Mindre feta	39	37	**38**	30	37	32	**35**	—	38	35	**37**	31
» 3. Magra, simpla	[5]	[5]	[5]	—	—	—	—	35	—	—	—	—
Kalfvar:												
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	63	55	**59**	55	65	55	**59**	59	63	60	**62**	62
» (70—90 »)					50	45	**48**	48	60	55	**58**	62
Skummjölkskalfvar	38	33	**35**	41	40	35	**38**	35	45	35	**40**	47
Får:												
Yngre, feta	50	40	**45**	43	—	—	—	—	48	43	**46**	40
Äldre, »	43	33	**38**		—	—	—	—	43	38	**41**	35
Lamm	—	—	—	—	[6]	[6]	[6]	—	—	—	—	—
Svin:												
Slakterisvin (85—100 kg.)	82	78	**80**	75	71	68	**70**	71	75	72	**74**	75
Rena, större svin (100—150 kg.)	79	64	**72**	—	68	66	**67**	68	74	71	**73**	76
Suggor	72	64	**96**	—	56	53	**55**	57	65	60	**63**	67

[1]) Pris *pr styck:* i *Stockholm* högsta 80 kr., lägsta 60 kr., medelpris 70 kr.; i *Malmö* högsta 70 kr., lägsta 40 kr., medelpris 55 kr. — [2]) Pris *pr styck:* i *Stockholm* högsta 80 kr., lägsta 60 kr., medelpris 70 kr., i *Malmö* högsta 65 kr., lägsta 40 kr., medelpris 55 kr. — [3]) Pris *pr styck:* högsta 150 kr., lägsta 100 kr., medelpris 125 kr. — [4]) Pris *pr styck:* högsta 80 kr., lägsta 25 kr., medelpris 73 kr. — [5]) Pris *pr styck:* högsta 170 kr, lägsta 150 kr., medelpris 160 kr. — [6]) Pris *pr styck:* högsta 24 kr., lägsta 14 kr., medelpris 19 kr.

Anm. Tillförseln har under månaden varit i

	Nötkreatur.	Kalfvar.	Får och lamm.	Svin.
Stockholm	821	20	36	86
Malmö	2.774	507	88	330
Göteborg	958	43	60	90

Kreatursprisers

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg

i genomsnitt för jan.—dec. 1909 och jan.—dec. 1910.

Kreatursslag.	Stockholm.		Malmö.		Göteborg.	
	Medelpris för januari—december.					
	1909.	1910.	1909.	1910.	1909.	1910.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:						
Extra prima	—	—	48	47	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	39	39	41	42	40	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	36	38	34	34	38	38
» 3. Mindre feta . . .	27	30	27	25	28	29
» 4. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):						
Extra prima	—	—	53	55	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	45	44	45	46	45	43
» 2. Mindre feta . . .	—	—	35	33	37	38
» 3. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Tjurar:						
Extra prima	—	—	46	49	—	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	42	43	40	43	43	44
» 2. Fullt köttiga (500 — 700 kg.)	38	40	35	38	40	41
» 3. Mindre köttiga . .	34	34	29	30	32	34
» 4. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Oxar:						
Extra prima	—	—	—	47	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	43	43	—	43	40	42
» 2. Mindre feta . . .	33	37	—	36	33	36
» 3. Magra, simpla . .	—	—	—	32	—	—
Kalfvar:						
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	57	57	62	60	58	62
» (70—90 »)			51	49	58	61
Skummjölkskalfvar . . .	43	40	35	37	40	42
Får:						
Yngre, feta	44	49	—	—	50	51
Äldre, »			—	—	45	45
Lamm	—	—	—	—	—	—
Svin:						
Slakterisvin (85—100 kg.)	70	81	66	74	70	76
Rena, större svin (100—150 kg.)	—	76	64	72	71	72
Suggor	—	73	54	59	62	68

Den officiella landtarbetarestatistiken i Sverige.

I skrifvelse den 30 maj 1907 anhöll Riksdagen hos Kungl. Maj:t om utredning angående lämpligaste sättet för åstadkommandet af en undersökning och statistisk utredning rörande landtarbetarnas lefnadsförhållanden samt framläggande för Riksdagen af de förslag, som med anledning däraf kunde synas påkallade. På grund af denna framställning anbefallde Kungl. Maj:t Kommerskollegium att i ärendet afgifva underdånigt utlåtande. I anledning häraf anmodade Kollegium den 20 maj 1908 ledamoten af Riksdagens Första kammare, landtbruksingenjören J. E. Berggren, sekreteraren hos K. Landtbruksakademien, professorn H. Juhlin Dannfelt samt ledamöterna af Riksdagens Andra kammare, landtbrukaren D. Pettersson i Bjälbo och parkföreståndaren F. W. Thorsson, att i egenskap af sakkunnige tillsammans med byråchefen H. Elmquist inom Kollegii afdelning för arbetsstatistik deltaga i utarbetandet af förberedande förslag i ämnet. Uti de sakkunniges arbeten deltog jämväl byråchefen i jordbruksdepartementet, kanslirådet W. Flach efter därom till honom gjord hemställan. Den 3 mars 1910 afgåfvo nämnda kommitterade till Kollegium utredning och förslag rörande anordnandet af landtarbetarestatistik.

Riksdagens skrifvelse den 30 maj 1907.

Särskilda sakkunniges utredning den 3 mars 1910.

I denna vidlyftiga utredning erinras inledningsvis om hufvuddragen af den officiella arbetsstatistikens utveckling i Sverige i syfte att belysa landtarbetarestatistikens samband med och ställning till de grenar af socialstatistiken, hvilka hittills kommit till utveckling i vårt land.

Af såväl Riksdagens uttalanden i ämnet som ock dess skrifvelser samt Kungl. Maj:ts i anledning däraf fattade beslut om det arbetsstatistiska arbetets anordnande funno kommitterade ådagalagdt,

att Kungl. Maj:t och Riksdagen, vid sina åtgöranden för upprättandet af den fortlöpande socialstatistiken af allmän art, varit eniga därom, att densamma icke borde begränsas till endast vissa slag af arbetare utan skulle, i den utsträckning förhållandena medgåfve, afse alla slags arbetare, sålunda äfven landtarbetare;

att Riksdagen för sin del uttalat sig för, att åt detta sistberörda område af den allmänna fortlöpande socialstatistiken, nämligen landtarbetarnes lefnads- och arbetsförhållanden, numera måste ägnas särskild uppmärksamhet;

att Riksdagen emellertid icke funnit tillräckligt utredt, hvilka spörsmål skulle blifva föremål för undersökningar eller huru dessa borde anordnas, men i alla händelser förutsatte, att desamma skulle kräfva särskilda arbetskrafter och kostnader:

samt att Riksdagen därför önskade utredning såväl beträffande ämnen och metoder för landtarbetarestatistiken som ock rörande dess organiserande och kostnaderna därför.

Kommitterade öfvergå därefter till att såsom bakgrund för sitt utredningsarbete lämna en redogörelse för det väsentligaste af hvad i fråga om statistik rörande landtbrukets sociala förhållanden genom offentligt eller enskildt initiativ hittills åtgjorts i vissa främmande länder samt i Sverige.

Öfversikten öfver i *utlandet* anordnade landtarbetareundersökningar ger vid handen, att man ännu ingenstädes hunnit anordna fullt systematiska, fortlöpande officiella undersökningar rörande landtarbetarefrågans olika, viktigare sidor och problem. De länder, som här torde intaga främsta rummen, nämligen England och Danmark, representera tvänne olika system. De engelska undersökningarna äro synnerligen omfattande med afseende å de uppställda spörsmålen och söka belysa landtarbetarefrågorna i direkt samband med och mot bakgrunden af deras ekonomiska förutsättningar. I Danmark har man gått den motsatta vägen och till behandling upptagit de särskilda agrariska eller direkta landtarbetarespörsmål, hvilka af en eller annan anledning synts närmast böra ifrågakomma. De sålunda behandlade sidorna af landtarbetarefrågan hafva härigenom visserligen blifvit ingående belysta i och för sig, men kunna däremot icke alltid sammanställas till mera allsidiga bilder. Ej heller har det varit möjligt att tillräckligt ofta upprepa undersökningarna för att kunna närmare iakttaga utvecklingens gång. Oaktadt dessa och andra erinringar kunna göras, så bör dock framhållas, att intet land torde kunna jämföras med Danmark i fråga om ingående och systematiskt utforskande af landtbrukets produktions- och arbetsförhållanden.

Med afseende å samtliga länder utom England, Danmark och Finland gäller däremot, att de offentliga myndigheterna aldrig ens sökt verkställa någon allmän systematisk undersökning af landtarbetareförhållandena utan endast inskränkt sig till att vid visst tillfälle söka belysa särskilda, praktiskt aktuella spörsmål af hithörande slag.

I *Sverige* har landtarbetarefrågan såsom sådan icke gjorts till föremål för någon officiell statistisk undersökning.

Mycket viktiga utgångspunkter för frågans belysande lämnas emellertid af tvänne publikationsserier tillhörande »Sveriges officiella statistik», nämligen dels serien A, Befolkningsstatistik och dels serien N, Jordbruks- och Boskapsskötsel. Den förstnämnda meddelar årligen vissa summariska uppgifter rörande befolkningsrörelsen, hvilka uppgifter emellertid för hvart tionde år vid folkräkningarna fördjupas och detaljeras, så att däraf kunna vinnas ganska ingående upplysningar rörande de viktigare befolkningsgrupper, som äro med sin verksamhet knutna vid landtbruket och dess binäringar. Om sålunda den officiella befolkningsstatistiken utgör en nödvändig och i vissa hänseenden värdefull utgångspunkt för landtarbetarefrågans behandling ur demografisk synpunkt, så bildar å andra sidan den officiella årliga redogörelsen för jordbruket och boskapsskötseln ett underlag för bedömandet af de sociala och ekonomiska landtarbetarefrågornas samband med och beroende af jordfördelnings- och produktionsförhållandena. Bland hithörande uppgifter må särskildt framhållas de för socknar (härad) meddelade siffrorna rörande dels antalet brukningsdelar och dels antalet jordtorp och andra jordlägenheter, af hvilka de första närmare specificeras efter storlek samt fördelas på sådana, som brukas af ägarne själfva eller af andra personer. Ur här förevarande synpunkt intressantast äro emellertid de för hvarje hushållningssällskaps område publicerade medeltalen af årslön för dräng och piga (i husbondes kost), värdet af stat och lön för statdräng och statpiga samt dagsverkspris under sommar och vinter för manlig och kvinnlig jordbruksarbetare i egen kost.

I endast ringa grad har man vid tidigare officiella kommittéutredningar i frågor rörande landsbygdens förhållanden uppmärksammat och sökt statistiskt belysa de

sociala spörsmålen. Under de senaste åren hafva emellertid anordnats flera officiella utredningar, som till väsentlig del beröra vissa sidor af landtarbetarefrågan. Främst bör härvid nämnas den officiella emigrationsutredningens ingående och omfattande undersökningar rörande den sedan förra århundradets midt pågående folkomflyttningen från landsbygden till Amerika (eller den inhemska industrien och städerna). Därvid hafva bl. a. kommit i betraktande de olika förhållanden, som påverkat uppkomsten och utvecklingen af landsbygdens sociala klasser, företrädesvis bondetorpare-, backstugu- och inhysesklasserna, äfvensom undersökts rådande ekonomiska och sociala förhållanden i olika landsdelar med fäst afseende på landets uppdelning i de två stora hufvudkategorierna: jordbruksbygder och bygder, som vid sidan af jordbruket drifva i större omfattning äfven öfriga näringar.

Det ringa intresse, som statsmyndigheterna tidigare ägnat landtarbetarefrågans belysande, har haft sin motsvarighet i de speciella landtbrukskorporationernas förbiseende af dess betydelse. I detta afseende hafva dock i vårt land som annorstädes de senare åren medfört en märkbar förändring. Prissänkning på ett stort antal landtmannaprodukter i förening med starkt stegrade produktionskostnader för desamma har, såsom det framhålles i den af K. Landtbruksakademiens sekreterare till akademien afgifna årsberättelsen för år 1907, medfört, att jordbrukaren alltmer måst ägna sin uppmärksamhet ej blott åt ökandet af jordens och husdjurens afkastning utan framför allt åt landthushållningens ekonomiska anordning. Bland de ekonomiska frågor, som sålunda trädt i förgrunden, gör sig arbetarefrågan i främsta rummet gällande. På grund af flykten från landet och jordbruket till städerna och industrien har nämligen den arbetskraft, som stått till landtbrukets förfogande, alltmer minskats i förhållande till den jordvidd, som skulle brukas, de skördar, som skulle bärgas, och de kreatur, som fordrade tillsyn och vård. Följden har blifvit, att arbetsprisen inom jordbruksnäringen kraftigt stegrats samt att verklig brist på jordbruksarbetare mångenstädes uppstått. Samtidigt har fackföreningsrörelsen med dess stridsmetoder från industriarbetarne öfverflyttats till landtarbetarne, i den mån dessa senares sträfvan att förbättra sina ekonomiska villkor blifvit mera framträdande och målmedveten. Landtarbetarefrågan har sålunda jämväl i vårt land gjort sig gällande i hela sin vidd såsom ej blott en ekonomisk fråga om arbetspris och arbetstillgång utan som en social fråga, inbegripande en stor samhällsklass' sträfvanden efter förbättrade lefnadsförhållanden. Detta afspeglas också i den bok-, tidskrifts- och tidningslitteratur, som på organisationers eller enskildas initiativ uppstått rörande dessa spörsmål, låt vara att densamma ännu ej kan betecknas såsom betydande hvarken i kvalitativt eller kvantitativt hänseende.

Bland jordbrukets egna idkare, arbetsgifvare såväl som arbetstagare, har ett så starkt behof efter kunskap om landtarbetarnes arbets- och lefnadsförhållanden numera gjort sig gällande, att de funnit sig föranlåtna att för sina särskilda syften bebåda och i mindre skala jämväl anordna undersökningar därom. Otvifvelaktigt vore det emellertid för deras välförstådda intressen såväl som ur det allmännas synpunkt nyttigare, om sådana utredningar föranstaltades genom statens försorg och därigenom för hithörande spörsmåls belysande åvägabragtes statistiskt material, hvars opartiska korrekthet icke kunde vara tvifvel underkastad af det skäl, att den ena eller andra intresserade parten i eget syfte insamlat och bearbetat detsamma. Då det därjämte ofta visat sig, att statsmakternas bedömande af synnerligen viktiga lagstiftningsspörsmål eller andra åtgärder, som berört jordbruksnäringens sociala och ekonomiska förhållanden, väsentligen försvårats af bristen på tillräckligt och tillförlitligt statistiskt material af här ifrågavarande slag, så finna kommitterade praktiska skäl tala för, att officiella landtarbetareutredningar så snart ske kan och hälst omedelbart anordnas.

Kommitterade framhålla likväl vikten af, att sådana undersökningar planläggas efter vidare och allmännare synpunkter än de vid ett gifvet tillfälle närmast aktuella. Riksdagens ofvannämnda skrifvelse betecknar också som landtarbetarestatistikens uppgift åvägabringandet af »ett statistiskt material, ägnadt att gifva en i alla afseenden,

såvidt möjligt, fullständig inblick i de förhållanden, under hvilka hela denna arbetareklass lefver och verkar». I detta syfte angifva därför de sakkunniga, hvilka undersökningar kunna anses erforderliga, därest man vill vinna en ingående och allsidig kunskap om de personers arbets- och lefnadsmiljö, hvilka till väsentlig del hafva sin utkomst af kroppsarbete för andras räkning inom jordbruksnäringen.

Kommitterade skilja i detta fall mellan *regelbundet återkommande utredningar*, *lokalundersökningar* och *specialundersökningar*.

Bland utredningar af förstnämnda slag nämnes i främsta rummet en orienterande undersökning för åstadkommandet af en allmän öfversikt öfver landtbrukets ekonomiska och sociala hufvudtyper inom skilda delar af landet, grundad på upplysningar af personer med moget omdöme och omfattande erfarenhet inom jordbruksnäringen. Dessa uppgiftslämnare borde, i samråd med hushållningssällskapens sekreterare och andra personer inom resp. län, utses bland jordbrukande landstingsmän, taxeringsnämndernas ordförande, kommunalnämndsordförande, skiftesgodemän, hushållningssällskapens lokalombud, arbetsförmedlingsanstalternas föreståndare, folkskollärare m. fl. till det antal, som kunde betingas af länens storlek och rapportdistriktens omfattning.

I samband härmed och med användande af i hufvudsak samma uppgiftslämnare borde komma till utförande en utredning angående arbetslön, arbetstid och arbetsillgång inom jordbruket. Denna senare undersökning borde, på grund af nämnda spörsmåls växlande beskaffenhet och aktuella intresse, årligen upprepas, under det förstnämnda orienterande undersökning, med hänsyn till de icke alltför snabba förändringar jordbrukets sociala hufvuddrag undergå, endast torde behöfva företagas med tämligen långa mellanrum, exempelvis hvart femte år.

Samtidigt härmed skulle emellertid uppmärksamhet äfven ägnas åt utredningar angående individuell lön, arbetstid m. m., hvarvid från utvalda representativa gårdar, hvilkas ägare eller brukare kunde förväntas villiga tillhandagå med upplysningar, fullt säkra uppgifter skulle inhämtas rörande ålder, kön, civilstånd, yrkesspecialitet, faktisk inkomst och arbetstid m. m. för vissa bestämda arbetare under viss känd tidsperiod. Då proportionen mellan de olika yrkesspecialiteternas frekvens och aflöning samt hufvuddragen af landtarbetarnes personliga förhållanden icke kunna synnerligen snabbt förändras, behöfver detta slag af undersökningar icke årligen förnyas. Sannolikt torde det vara tillräckligt, om dylika ingående undersökningar återkomma t. ex. hvart femte år, vare sig de inom loppet af denna tid anordnas successivt inom särskilda landsdelar eller, hvilket otvifvelaktigt vore att föredraga, försiggå på en gång öfver hela landet, helst i samband med den omnämnda orienterande undersökningen om vissa allmänna jordbruksförhållanden. Genom att sammanställa resultaten af de nu föreslagna individualundersökningarna med de årliga summariska medeltalen lärer man med tillräcklig korrekthet kunna för hvarje år beräkna de olika arbetarespecialiteternas inom landtbruket löner i jämförelse med den inom yrket genomsnittliga aflöningen.

Huru viktigt det än synes kommitterade vara, att såväl den ofvan berörda orienterande öfversikten öfver vissa allmänna jordbruksförhållanden som äfven de mer eller mindre ingående statistiska redogörelserna angående arbetslön, arbetstid m. m. i främsta rummet blifva åstadkomna, kunna de dock för erhållande af en mera intim och allsidig kännedom om landtarbetarnes lefnadsförhållanden icke vara tillfyllest. De därvid erhållna resultaten torde därför enligt kommitterades mening i mån af behof och tillgängliga arbetskrafter böra vederbörligen kompletteras genom anordnande af mer eller mindre successivt fortgående, representativa *lokalundersökningar*, hvarvid genom ett detaljeradt studium af förhållandena inom enskilda socknar och byar, utfördt genom personliga förfrågningar och iakttagelser, en mera djupgående kännedom om där bosatta landtarbetares lefnads- och arbetsvillkor skulle ernås än den kunskap, som genom mer eller mindre ingående statistiska utredningar angående arbetslön, arbetstid m. m. kunde stå att erhålla.

Sedan kommitterade sålunda sammanfört de serier af undersökningar, genom hvilkas systematiska utförande de mera konstanta behofven af utredning i landtarbetarefrågan torde väsentligen blifva tillgodosedda, öfvergå de till att omnämna ett antal *specialundersökningar*, hvilka kunna tänkas ifrågakomma beträffande sådana med landtarbetarnes förhållanden sammanhängande frågor, som genom andra utredningar icke blifvit fullständigt belysta. Man tänker därvid först och främst på undersökningar rörande särskilda arbetaregrupper, såsom torpare, statare, daglönare, tjänstehjon, trädgårdsarbetare, mejeripersonal, skogs- och flottningsarbetare, fiskare, betodlingsarbetare, utländska jordbruksarbetare o. s. v. Beträffande nu förevarande slag af undersökningar finnes redan någon erfarenhet genom den utredning rörande »utländska jordbruksarbetare i Sverige år 1907», hvars resultat af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik under år 1909 offentliggjorts. Vidare förutsättas undersökningar rörande särskilda spörsmål, såsom om äktenskapsfrekvens samt födelse- och dödsförhållanden inom olika landtarbetarekategorier, om landtarbetarnes afflyttning från landsbygden, om olycksfall vid jordbruksarbete, om landtarbetarnes bostadsfråga, om deras utgifter för sitt uppehälle, födans beskaffenhet och lifsförnödenheternas pris, om formerna för landtarbetares anställande, om organisationsväsendet bland landtarbetsgifvare och landtarbetare, om kooperationen inom landtbruket, om småbruks- och egnahemsrörelsen o. s. v.

Sedan kommitterade sålunda angifvit de olika slag af landtarbetareundersökningar, som kunna tänkas ifrågakomma, samt huru vissa af dem torde böra anordnas, framlägga de till sist förslag till hvad som under den närmaste tiden synes böra förverkligas af detta framtidsprogram. De betona därvid, att landtarbetarestatistiken under de första åren måste vara att betrakta som *försöksundersökningar*. Dessa böra i främsta rummet inriktas på att åstadkomma 1) en allmän öfversikt öfver vissa socialt betydelsefulla jordbruksförhållanden samt 2) en grundval för den årliga statistiken angående arbetslön, arbetstid m. m. Samtidigt härmed bör dock någon uppmärksamhet ägnas åt anordnandet af de föreslagna utredningarna angående 3) individuell lön, arbetstid m. m. äfvensom 4) åt någon eller några begränsade lokalundersökningar. Denna plans genomförande ansågo kommitterade förutsätta, att hösten 1910 en särskild person anställdes för arbetets ledande samt att denne fr. o. m. år 1911 biträddes af en amanuens och några skrifbiträden.

Frågans behandling vid 1910 års Riksdag.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 7 mars 1910 öfverlämnade Kommerskollegium de sakkunniges utredning samt förordade, att försöksundersökningar rörande landtarbetarnes lefnads- och arbetsförhållanden, på sätt de sakkunnige föreslagit, måtte komma till utförande. Kollegii utlåtande åtföljdes af ett preliminärt öfverslag af kostnaderna för landtarbetareundersökningar åren 1910—1912, hvilket för tiden sept.—dec. 1910 upptog en summa af 3,000 kr. och för hvart och ett af åren 1911 och 1912 ett belopp af 12,500 kr.

Under åberopande af sagda utredning och förslag afgaf Kungl. Maj:t till 1910 års Riksdag proposition af innehåll, att Riksdagen ville, till anordnande försöksvis inom Kommerskollegium af statistiska undersökningar rörande landtarbetarnes lefnads- och arbetsförhållanden, på extra stat för år 1911 under sjunde hufvudtiteln anvisa ett belopp af 15,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att däraf under år 1910 disponera 3,000 kronor. I skrifvelse den 10 juni 1910 meddelade Riksdagen sitt bifall till denna framställning.

Sedan Kungl. Maj:t i skrifvelse den 18 juni 1910 anbefallt Kommerskollegium, att inkomma med förslag till användningen af de sålunda anvisade medlen, hemställde Kollegium i skrifvelse den 22 augusti s. å., att för landtarbetarestatistikens närmaste ledning och verkställande måtte å Kollegii afdelning för arbetsstatistik medelst förordnande tillsvidare anställas en biträdande förste aktuarie. Genom beslut den 31 augusti 1910 biföll Kungl. Maj:t denna Kollegii hemställan, och den 11 november s. å. tillsattes innehafvare af nämnda befattning.

Kommerskollegii skrifvelse den 14 februari 1911.

Redan dessförinnan hade Kollegium emellertid gått i författning om att, i anslutning till de sakkunniges ofvanberörda förslag till landtarbetarestatistiska försöksundersökningar af den 3 mars 1910, uppgöra förslag till detaljerad plan jämte erforderliga frågeformulär för de särskilda undersökningar, hvilka under år 1911 syntes lämpligen böra anställas till belysande af landtarbetarnes lefnads- och arbetsförhållanden. I skrifvelse den 14 februari 1911 öfverlämnade Kollegium till Kungl. Maj:t berörda förslag och frågeformulär. De förelågo i ett af biträdande förste aktuarien afgifvet tjänstememorial, hvars innehåll före dess slutliga affattning blifvit underställdt pröfning af ofvannämnda sakkunnige och vissa andra med jordbruks- och arbetareförhållanden förtrogna personer; och hade förslaget jämte frågeformulären såväl af dem som af Kollegium godkänts i föreliggande skick.

I nämnda tjänstememorial upptagas till närmare behandling de fyra olika slag af landtarbetarestatistiska försöksundersökningar, hvilka enligt kommitterades ofvan omnämnda förslag af den 3 mars 1910 under åren 1910—1911 skulle utföras eller påbörjas.

Årlig statistik ang. arbetstid. arbetslön m. m.

Bland dessa utredningar synes, såsom kommitterade förutsatt, hufvudvikten böra läggas på den *årliga statistiken angående arbetslön, arbetstid m. m.* Ifrågavarande statistik torde, såsom kommitterade ock uttalat, böra ansluta sig till de statistiska uppgifter angående arbetspris inom jordbruksnäringen, hvilka innehållas i hushållningssällskapens berättelser och allt sedan år 1866 af Statistiska centralbyrån offentliggjorts i den officiella jordbruksstatistikens ofvan omtalade årspublikationer (Bidrag till Sveriges officiella statistik Litt. N), men skulle på samma gång innebära en komplettering och utvidgning af dessa mera summariska uppgifter.

För inhämtande af uppgifterna till denna del af landtarbetarestatistiken hade nu förslagsvis utarbetats ett särskildt frågeformulär (n:r 1) med tillhörande promemoria, innefattande förklaringar och anvisningar rörande formulärets ifyllande och de framställda frågornas rätta förstående. Formulärets förra afdelning är afsedd att upptaga upplysningar om arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom jordbruket. Beträffande de enskilda frågornas affattning och innehåll framhålles, att vid uppsättande af frågorna rörande arbetstidens längd en viss utförlighet synts vara af nöden dels på grund af den obestämdhet, som ännu å många orter torde inom jordbruket vidlåda begreppet arbetstid, dels med hänsyn till de olikheter den dagliga arbetstidens längd företer ej blott under olika årstider, utan äfven för olika arbetarekategorier, såsom t. ex. för kreatursskötare och utearbetare. Hvad arbetslönsuppgifterna beträffar, synas sådana böra införskaffas för de hufvudgrupper af landtarbetare, hvilkas aflöningar för närvarande redovisas i den officiella jordbruksstatistiken, sålunda manliga och kvinn-

liga tjänare, statare och daglönare, men har det ansetts nödigt att å formuläret precisera, hvilken eller hvilka af de talrika arbetarespecialiteter, som tillhöra hvar och en af dessa hufvudgrupper, resp. löneuppgifter skola afse. Sålunda har å formulär 1 och dess promemoria angifvits, att löneuppgift för dräng skall afse vanlig (kör-)dräng, icke fördräng, kreatursskötare eller annan förtroende- eller yrkesman i husbondes kost, samt att beträffande statare särskilda aflöningsuppgifter böra meddelas för de båda talrikaste kategorierna af stataflönade arbetare, å ena sidan körkarlar och andra egentliga jordbruksarbetare å den andra kreatursskötare. Vidare synes beteckningen statpiga böra utbytas mot mjölkerska, enär det torde vara af intresse att erfara löneförmånerna för hela den kvinnliga ladugårdspersonalen och ej blott för de numera säkerligen ganska fåtaliga stataflönade ladugårdspigorna. Slutligen torde — för att möjliggöra kontroll af afgifna värdeuppskattningar — aflöningen böra uppdelas i kontant aflöning och naturaförmåner, de senare noggrant specificerade till beskaffenhet, kvantitet och värde.

Frågeformulärets senare del — hvilken, därest så skulle befinnas lämpligt, lätt kan frånskiljas dess förra hälft — upptager några spörsmål, som afse den ofvannämnda samtidigt planerade orienterande undersökningen om vissa jordbruksförhållanden, och beträffande hvilka upplysningar i många fall med fördel torde kunna inhämtas af samma personer, som skola afgifva de löne- och arbetstidsstatistiska uppgifterna.

Hvad särskildt beträffar de vägar, som böra anlitas för bekommande af tillförlitliga primäruppgifter i erforderligt antal till dessa delar af landtarbetarestatistiken, har det, som ofvan angifvits, varit kommitterades mening, att för båda undersökningarna borde tagas i anspråk i hufvudsak samma uppgiftslämnare, nämligen i jordbruksfrågor omdömesgilla personer, utsedda i samråd med hushållningssällskapens sekreterare bland landstingsmän, kommunalnämndsordförande m. fl. ofvan uppräknade kategorier. Vid sidan häraf borde emellertid motsvarande uppgifter äfven inhämtas från andra håll, bl. a. genom inom riket förefintliga organisationer af arbetsgifvare och arbetare inom jordbruket.

Som i kommitterades utredning påpekats, har denna sistnämnda utväg med stor fördel kommit till användning i Danmark, där af de öfver hela landet befintliga landbo-(arbetsgifvare-) och husmands-(arbetare-)föreningarna lämnade uppgifter utgöra hufvudmaterialet för den officiella statistiken rörande landtbruksnäringens arbetstid och arbetslön (Tyende- og Daglejerlönnen i Landbruget). Denna metod att beträffande dessa mycket svårutredda förhållanden erhålla en statistik, hvars verklighetstrohet och opartiskhet icke från något håll torde kunna sättas i fråga, synes jämväl i största möjliga utsträckning böra komma till användning i den svenska landtarbetarestatistiken. De centralorganisationer, som i vårt land förefinnas bland landtbrukets arbetsgifvare och arbetare — resp. Svenska landtarbetsgifvareföreningarnas fullmäktige samt Svenska landtarbetareförbundet och Sveriges småbruks- och skogsarbetareförbund — torde ock, att döma af de, visserligen delvis ofullständiga, svar, som hittills erhållits i anledning af skedda muntliga och skriftliga hänvändelser till förbundens styrelser eller ombuds- och förtroendemän, förväntas villiga att bistå vid insamlandet af statistiskt primärmaterial från deras lokalföreningar eller medlemmar. Som emellertid dessa sammanslutningar i vårt land icke tillnärmelsevis äro af den omfattning och betydelse som liknande organisationer i Danmark, torde desamma icke utgöra en tillräcklig grundval för att ensamma uppbära en årlig arbetstids- och arbetslönsstatistik. Det torde därför icke låta sig göra, att tillmäta från detta håll införskaffade upplysningar annan betydelse än som ett — visserligen synnerligen värdefullt — kompletterings- och korrigeringsmaterial för på andra vägar inhämtade uppgifter.

Detta har jämväl varit kommitterades mening, och hafva de, som förut nämndt, ansett lämpligast, att de löne- och arbetsstatistiska uppgifterna öfver hela landet insamlas af vittnesgilla personer, hvilka utväljas och tilldelas rapportdistrikt i samråd med t. ex. hushållningssällskapets sekreterare i resp. län.

Vid ett närmare öfvervägande af frågan vill det dock synas, som om icke heller denna utväg för bekommande af denna del af primäruppgifterna i främsta rummet bör anlitas. De sålunda ifrågasatta uppgiftslämnarne skulle visserligen varit de lämpligaste, därest det allenast varit fråga om en enstaka utredning och icke om anordnande af en årlig statistik.

Då det gäller en sådan, måste nämligen ovillkorligen kräfvas fullständigast möjliga jämförbarhet mellan de olika årgångarna, och detta kraf kan allenast tillgodoses, därest primäruppgifter år efter år efter samma grunder afgifvas af i hufvudsak samma uppgiftslämnare. Det synes dock knappast vara att förvänta, att samma personer år efter år skola efter frivilligt åtagande på ett tillfredsställande sätt ifylla samma frågeformulär, utan att därför åtnjuta någon ersättning eller känna sig genom sin ställning vara till arbetet förpliktade. Men därest uppgifterna årligen skulle i någon högre grad växla till antal och affattning, torde af dem icke någon mera detaljerad, d. v. s. mindre administrativa indelningar (socknar eller härad) afseende, arbetsprisstatistik för jordbruket, sådan som den här afsedda, stå att vinna.

En pålitlig, detaljerad och skyndsamt publicerad arbetsprisstatistik för jordbruket lärer sålunda svårligen kunna åstadkommas, med mindre densamma uppbäres af ett hela landet omfattande nät af något så när fasta uppgiftslämnare. Att utfinna, huru ett dylikt på lämpligaste sätt i detalj bör anordnas, torde ock blifva en af de landtarbetsstatistiska försöksundersökningarnas viktigaste uppgifter. I sakens nuvarande läge torde man vara hänvisad att bygga på redan förefintliga organisationer, hvilka kunna förväntas vara för ändamålet användbara. Tanken riktas då å ena sidan på den organisation, hushållningssällskapen tillskapat för införskaffande af primäruppgifter för den officiella jordbruksstatistiken, å den andra på de kommunala förtroendemän, hvilka pläga anlitas för insamlande af statistiska primäruppgifter af olika slag.

Angående sättet för insamlandet och beskaffenheten af hushållningssällskapens nuvarande jordbruksstatistiska uppgifter föreligger en utförlig sammanställning i Statistiska kommitténs den 30 maj 1908 afgifna betänkande rörande Sveriges jordbruksstatistik. Såsom en naturlig följd af det hushållningssällskapen år 1865 gifna uppdrag att på sätt de befinna lämpligast insamla och granska jordbruksstatistiska primäruppgifter samt bearbeta dem till sammandrag, har inom de olika länen utbildat sig en mångfald af system, hvaraf följt olägenheten af uppgifternas olikformighet och växlande grad af tillförlitlighet. För att råda bot härpå föreslår kommittén, hvad beträffar de s. k. årliga uppgifterna, att insamlingen af desamma skall uppdragas åt af resp. hushållningssällskap utsedda härads- och under dessa sorterande sockenombud, hvilka, under Statistiska centralbyråns ledning och kontroll, skola utföra ett arbete motsvarande de statistiska göromål, som numera i åtskilliga län handhafvas af ordförandena i hushållningssällskapets underafdelningar, de i regel till häradet sig anslutande »gillena», »distrikten», »nämnderna» eller »kretsafdelningarna» samt de sockenindelningen följande »pastorats-» eller »sockenkommittéerna».

Därest den af Statistiska kommittén föreslagna organisationen för de jordbruksstatistiska uppgifternas insamlande kommer till stånd eller frågan löses på annat sätt, måste naturligtvis då tagas i öfvervägande, i hvad mån det sålunda skapade systemet kan tagas i anspråk äfven för landtarbetarestatistikens här ifrågavarande uppgifter. I anledning af hvad sagda kommitté påvisat, lärer i alla händelser ett användande af den för jordbruksstatistiken afsedda nuvarande ombudsorganisationen i och för insamlande af material för den årliga statistiken rörande arbetstid, arbetslön m. m. af skäl som af det ofvan sagda torde framgå, knappast vara att tillråda, åtminstone så länge landtarbetarestatistiken befinner sig på försöksundersökningarnas stadium.

På nu anförda skäl synes det vara att förorda, att i stället de kommunala myndigheterna tagas i anspråk för afgifvande af de nu ifrågavarande uppgifterna om tid efter annan gällande arbetstid och arbetslön för de viktigaste kategorierna af jordbruksarbetare landet rundt. Därvid skulle sålunda komma till användning samma system

som i Finland, där enligt en förordning af år 1907 Landtbruksstyrelsen årligen utgifver *statistik öfver tillgången på jordbruksarbetare och dessas lönevillkor på grundval af* från landets kommunalnämnder afgifna uppgifter. För Sveriges vidkommande torde formulären lämpligen böra tillställas kommunalstämmans ordförande i rikets samtliga landskommuner, dock under erinran om önskvärdheten af, att de vid uppgifternas afgifvande i största möjliga utsträckning anlita medverkan af andra personer, exempelvis ordförande i taxeringsnämnder och hushållningssällskapens lokalafdelningar, med kunskap om jordbruks- och aflöningsförhållanden i olika delar af socknen.

Med hänsyn till den ekonomiska och sociala ställning, de kommunala förtroendemännen för närvarande i regel intaga, kan och har visserligen från arbetarehåll samma invändning riktats mot denna anordning som mot ett anlitande af hushållningssällskapens organ, nämligen att det kunde befaras, att i båda fallen företrädesvis arbetsgifvaresynpunkterna skulle komma till sin rätt. Häremot må dock framhållas att, därest uppgifter infordras och inkomma från rikets samtliga till c:a 2,500 uppgående landskommuner, materialet torde blifva tillräckligt stort för att genom inbördes jämförelser möjliggöra en utmönstring af till äfventyrs förefintliga mindre pålitliga eller i en eller annan riktning färgade uppgifter. Vidare må erinras om den möjlighet till kontroll, som vinnes därigenom, att de från kommunalmyndigheterna erhållna uppgifterna jämföras med från annat håll hämtade upplysningar, förnämligast sådana som erhållits från de ofvanberörda landtarbetarefackföreningarna angående deras medlemmars arbetsvillkor samt från arbetsförmedlingsanstalternas föreståndare angående den vid anställande af olika slags landtarbetare öfverenskomna lönen, äfvensom från den mängd landtgårdar, rörande hvilkas personal, enligt hvad nedan skall närmare utvecklas, detaljerade uppgifter om hvarje arbetares faktiska arbetstid och verkligen uppburna arbetslön skola inhämtas. Slutligen bör uppmärksammas, att ett mycket värdefullt kompletteringsmaterial till på förberördt sätt införskaffade uppgifter torde kunna erhållas, därest frågeformulär 1 jämväl utsändes till de personer, hvilka skola lämna material till den allmänt orienterande öfversikten öfver vissa jordbruksförhållanden, i den mån dessa personer icke redan förut i egenskap af kommunalordförande mottagit och ifyllt sagda blankett.

Allmän öfversikt öfver vissa jordbruksförhållanden.

Såsom förut nämnts, bör nämligen enligt kommitterades förslag, i samband med och som bakgrund för ofvanberörda årliga arbetstids- och arbetslönsstatistiks första årgång komma till stånd en *allmän öfversikt öfver vissa socialt betydelsefulla jordbruksförhållanden*, afsedd att upprepas exempelvis hvart femte år. Rörande denna utrednings innehåll har föreslagits, att densamma skall afse ett fåtal grundläggande spörsmål, ägnade att belysa jordbrukets viktigaste sociala karaktärsdrag, närmast i landets olika delar förekommande viktigare brukningstyper, aftalsformer och arbetaregrupper.

Kommitterade hafva sålunda blott angifvit undersökningens ram, men icke närmare yttrat sig om dess detaljer. Efter samråd med de ursprungliga kommitterade och andra sakkunniga personer samt ingående studium af förefintlig in- och utländsk litteratur på området har ett förslag till utförande af denna del af den planerade landtarbetarestatistiken nu äfven blifvit utarbetadt. För ändamålet har jämväl uppställts ett särskildt frågeformulär (n:r 2) med tillhörande P. M. angående detsammas ifyllande. Denna blankett är afsedd att upptaga uppgifter angående inom ett visst område förhärskande brukningstyper och driftsformer, sålunda närmast om utbredningen af storbruk och småbruk, om förekomsten af hand- och maskinarbete inom jordbruket och om den allmänna riktningen och karaktären af traktens landtbruk, såsom kreatursskötselns betydelse och åkerarealens användning, betydelsen af jordbrukets binäringar m. m. Vidare frågas efter de olika slag af jordbruksarbetare, som sysselsättas inom området, samt hvilka af dessa, som äro att anse som fasta och hvilka som tillfälliga landtbruksarbetare, äfvensom om dessa båda kategoriers relativa talrikhet och

utbredning förr och nu och om afgränsningen och cirkulationen mellan alla de olika landtarbetaregrupperna o. s. v. Äfven begäres å formuläret upplysning om olika förekommande aftals- och anställningsformer för landtarbetare samt arbetarnes ställning till dem. Slutligen anhålles om några uppgifter rörande landtarbetarnes aflöningsförhållanden till komplettering af de genom formulär 1 vunna, nämligen om förekomsten af naturaaflöning och uppfattningen om denna löneforms fördelar och nackdelar, om användningen af öfvertidsarbete och ersättningen därför samt rörande tillämpningen af vissa i litteraturen omnämnda och förordade metoder att förbättra landtarbetarnes ställning, nämligen genom att tillämpa ackordssystem för daglönare och premiesystem för kreatursskötare samt genom att förse med någon jord till eget bruk sådana fasta arbetare, hvilkas ständiga närvaro i eller invid hufvudgården ej är erforderlig.

Formulär 2 skiljer sig från formulär 1 ej blott genom sitt innehåll, utan jämväl genom sin däraf betingade affattning, i det de särskilda hufvudfrågorna i det förra måst göras mindre detaljerade och mera allmänt hållna än i det senare. På grund häraf och med hänsyn till de behandlade spörsmålens natur torde formulär 2 endast böra utsändas till ett begränsadt antal personer i olika delar af landet, hvilka kunna förväntas besitta tillräcklig kunskap om och öfverblick öfver sin trakts jordbruk för att på tillfredsställande sätt kunna besvara de framställda frågorna. Kommitterade hafva föreslagit, att lämpliga uppgiftslämnare borde utses i samråd med t. ex. hushållningssällskapets sekreterare i resp. län, samt de aflämnade uppgifterna, före bearbetningen inom Kollegium, granskas och i fall af behof kompletteras af nämnda sekreterare äfvensom hushållningssällskapens jordbrukskonsulenter. Häremot torde dock kunna riktas den invändningen, att undersökningens resultat härigenom skulle göras i väsentlig grad afhängigt af det arbete, som skulle nedläggas på uppgifternas införskaffande och granskning af ett antal personer, hvilka, huru intresserade och kompetenta för uppgiften de än måste anses vara, dock redan äro strängt upptagna af andra tjänstegöromål och därför näppeligen böra besväras med mera arbete för nu ifrågavarande ändamål, än som oundgängligen kan vara af nöden.

En lämpligare utväg synes därför vara att söka för arbetet i fråga förvärfva direkt bistånd af hushållningssällskapens ledamöter själfva eller deras styrelser och förvaltningsutskott. Det synes därför vara att förorda, att Kollegium genom skrifvelse till resp. hushållningssällskaps förvaltningsutskott anhåller, att genom dess försorg till Kollegium måtte öfverlämnas en förteckning på personer — förslagsvis en i hvarje härad eller därtill sig anslutande underafdelning af hushållningssällskapet, dock fördelade med behörig hänsyn till länens storlek och de af naturliga eller kulturella faktorer betingade olikheterna inom jordbruksnäringen — hvilka äro lämpliga och villiga att ifylla berörda frågeformulär. Till samtliga på denna lista upptagna personer skulle därefter genom Kollegii försorg utsändas frågeformulär, afsedda att ifyllda återställas till Kollegium. Den af kommitterade förordade granskning och komplettering genom resp. hushållningssällskaps sekreterare eller andra tjänstemän kunde sedermera ske därigenom, att hvarje hushållningssällskap tillställdes afskrifter af samtliga från dess område inkomna uppgifter. Genom nu föreslagna anordning skulle för undersökningen kunna tillgodogöras den betydande fond af sakkunskap rörande å formuläret berörda sakförhållanden, som förefinnes inom hushållningssällskapen, utan att nämnda sällskap och deras sekreterare behöfde betungas med expeditionsarbete eller undersökningens allmänna gång göras beroende af, i hvad mån de voro i tillfälle att taga befattning med primäruppgifternas insamlande och granskningsarbetets verkställande.

Utredning ang. individuell lön, arbetstid m. m.

I stället för att, såsom kommitterade föreslagit, först senare under året igångsätta den planerade utredningen angående *individuell arbetslön och arbetstid* å utvalda landtgårdar i olika trakter af Sverige, vill det synas lämpligare, att densamma anordnas samtidigt med och ställes i samband med ofvan afhandlade delar af landtarbe-

tarestatistiken. Som ofvan antydts, skulle nämligen en samling faktiska uppgifter rörande vissa bestämda arbetare å representativa gårdar i olika landsdelar gifva den bästa möjlighet att kontrollera de genom formulär 1 och 2 erhållna mera summariska uppgifterna rörande arbetstid, arbetslön, arbetarekategorier, anställningsform m. m. Erinras må ock om det goda resultat, som ernåtts i den ofvanberörda officiella danska lönestatistiken för jordbruket därigenom, att de från arbetsgifvare- och arbetareorganisationerna erhållna genomsnittsuppgifterna sammanställts med från ett antal större gårdar erhållna individualuppgifter.

Med hänsyn härtill har utarbetats ett frågeformulär (n:r 3) med tillhörande P. M. Detta frågeformulär utgör en efter jordbrukets arbetareförhållanden afpassad omarbetning af ett frågeformulär, hvilket af Kollegii arbetsstatistiska afdelning redan tidigare med fördel användts i och för insamling af individuella anbetstids- och arbetslönsuppgifter för arbetare vid industriella verk och inrättningar. Frågeformulär 3 är afsedt att upptaga, förutom vissa ekonomiska hufvuddata rörande egendomen i dess helhet, hvilka kunna antagas utöfva ett bestämmande inflytande på dess arbetsbehof och arbetsförhållanden, för hvarje arbetare, som under längre eller kortare tid af ett räkenskapsår haft anställning å en viss gård, uppgifter rörande namn, ålder, civilstånd, familjemedlemmar, yrkesspecialitet och anställningsform, anställningstid hos arbetsgifvaren, verklig arbetstid under året, uttryckt i veckor eller dagar, samt arbetslön under året, fördelad i kontantaflöning och naturaförmåner. Dessa sistnämnda böra å formuläret upptagas till sitt penningevärde, men för att möjliggöra kontroll öfver sättet för denna evalvering, anhålles att å därtill afsedd plats må angifvas dels för arbetare, som åtnjuter s. k. stat, statlistan, d. v. s. kvantitet af samtliga i staten ingående varuslag äfvensom deras värde efter ortens salupris, dels för arbetare med daglönar-, stat- och jord-(dagsverks-)torp dettas åkerareal och koantal, äfvensom årliga värdet af innehafvarens skyldigheter (dagsverken, andra naturaprestationer, penningearrende) gent emot jordägaren. Slutligen skall å en särskild tabell meddelas dé, med hänsyn till jordbrukets karaktär af säsongyrke, synnerligen betydelsefulla uppgifterna rörande antalet arbetare och dagsverken under hvarje kalendermånad inom hvar och en af driftens olika hufvudgrenar.

Formulär 3 bör tydligen, såsom kommitterade föreslagit, utsändas allenast till landtgods och landtgårdar, rörande hvilkas ägare eller brukare det på förhand inhämtats, att de äga vilja och förmåga att tillhandagå med för formulärets riktiga ifyllande nödiga upplysningar och uppgifter. Förteckning öfver dylika representativa gårdar torde lämpligen kunna erhållas från resp. hushållningssällskap på sätt ofvan angifvits beträffande uppgiftslämnare enligt formulär 2, och bör formulär 3, därest jordbruksbokföringens beskaffenhet detta medgifver, inom ett hushållningssällskapsområde fördelas i hufvudsak till samma antal och efter samma grunder, som angifvits beträffande förstnämnda formulär.

Kommitterade, hvilka betraktat en dylik undersökning särskildt ur synpunkten att därigenom vinna kunskap om proportionen mellan de olika yrkesspecialiteternas frekvens och aflöning samt hufvuddragen af landtarbetarnes personliga förhållanden, hafva förutsatt, att dylika utredningar angående individuell arbetstid, arbetslön m. m icke behöfva årligen förnyas, utan endast upprepas med vissa längre mellantider t. ex. hvart femte år. Enär en dylik utredning likväl synes vara det enda sätt, på hvilket fullt säkra uppgifter kunna erhållas om jordbrukets arbetstid och arbetslön och därigenom kontroll öfvas på de summariska uppgifterna om dessa förhållanden, hvilka åtminstone under de närmaste åren icke kunna i lika stort antal inhämtas från arbetare- som från arbetsgifvarehåll, torde dock böra tagas i öfvervägande, huruvida dylika uppgifter icke böra årligen införskaffas åtminstone beträffande trakter, hvarifrån till äfventyrs genomsnittsuppgifter inkommit, hvilka af ett eller annat skäl kunna förmodas icke gifva en fullt trogen bild af de verkliga förhållandena.

Lokalundersökningar.

Slutligen återstår det fjärde slaget af utredningar, hvilka under landtarbetarestatistikens första år böra åtminstone planläggas och, så vidt möjligt, försöksvis påbörjas nämligen *lokalundersökningar*, d. v. s. detaljerade undersökningar af enskilda socknar och byar i afsikt att erhålla en ingående kunskap om där bosatta landtarbetares lefnads- och arbetsförhållanden.

Det torde icke kunna förnekas, att, som af kommitterade framhållits, dylika undersökningar böra vara i hög grad ägnade att fördjupa, komplettera och kontrollera hela det utredningsarbete, som åsyftar landtarbetarefrågans belysande. Å andra sidan kräfva dylika undersökningar — utförda genom personliga iakttagelser af särskildt utskickade agenter i den mån den för arbetets ledning och statistikens utarbetande anställda personalen icke kan medhinna att utföra detta arbete — afsevärdt högre kostnader än utredningar, utförda på grundval af utsända frågeformulär. Med hänsyn till de begränsade medel, som för närvarande stå till buds för landtarbetareundersökningarna, den för deras utförande anställda personalens fåtalighet samt denna personals öfriga arbetsuppgifter under det första arbetsåret, torde därför dylika utredningar böra anordnas med mycken försiktighet och allenast så långt tillgängliga arbetskrafter göra sådant möjligt.

I främsta rummet synes därvid böra tagas i öfvervägande ett från arbetarehåll framställdt projekt, nämligen att direkt af landtarbetare i olika trakter upptaga uppgifter om löner, arbetstid m. m. enligt formulär 1 och 3, enär bristande företagsamhet, uppfattningsförmåga och skrifkunskap torde medföra, att af till landtarbetarefackföreningar utsända frågeformulär blott ett fåtal kunna väntas blifva ifyllda.

Rörande denna fråga, äfvensom angående anordnande af egentliga lokalundersökningar, synes dock tiden ännu icke vara inne att träffa ett afgörande, utan torde förslag i berörda afseende först senare under året kunna utarbetas och framläggas till närmare ompröfning.

Sedan sålunda frågan om planläggning af och anskaffande af primärmaterial för de landtarbetarestatistiska undersökningarna under år 1911 närmare utvecklats, ägnar memorialet, i samband med en *sammanfattning* af det i nämnda ämne andragna, uppmärksamhet jämväl åt landtarbetarestatistikens *bearbetning och publicering*.

Landtarbetarestatistiska publikationer.

Härvid må först framhållas, att till Kollegii förfogande blifvit ställdt ett ganska rikhaltigt landtarbetarestatistiskt material, hvilket nu i hufvudsak föreligger i bearbetadt skick och i det närmaste färdigt att offentliggöras. Detta material, hvilket består af 389 af jordbrukare i olika trakter af riket ifyllda frågeformulär, upptagande de viktigaste af de frågor, som förekomma å ofvannämnda formulär 1 och 2, har närmast insamlats för att tjäna till grundval för ett föredrag angående svenska jordbruksarbetares aflöningsförhållanden, hvilket af nuvarande biträdande förste aktuarien efter anmodan hölls vid K. Landtbruksakademiens sammanträde den 14 november 1910. Då dessa formulär innehålla en mängd värdefulla uppgifter, hvilka blott till mindre del kunnat inpassas inom ramen af ett föredrag, har det synts lämpligt att på grundval af desamma utarbeta en mindre specialpublikation, som sålunda skulle utgöra första ledet af serien af landtarbetarestatistiska undersökningar. Enär ifrågavarande publikation torde kunna beräknas föreligga färdig redan inom den närmaste tiden, synes den, tillsammans med meranämnda sakkunniges utredning och förslag, lämpligen kunna tillställas personer, enkannerligen inom hushållningssällskapen, hvilkas biträde för de landtarbetarestatistiska undersökningarnas fortgång och utveckling är erforderligt, för att gifva dem en konkret bild af den nya statistikens medel och metoder. Enligt inhämtade upplysningar möter från K. Landtbruksakademien, i hvars namn frågeformulären införskaffats, och hvilken desamma sålunda tillhöra, icke något hinder för här angifna användning af ifrågavarande material.

Bortses från denna mera fristående publikation, skulle sålunda, i anslutning till det förut sagda, landtarbetareundersökningarna under år 1911 utföras i hufvudsak efter

öljande plan: i början af året utsändes till kommunalstämmoordförandena i rikets samtliga landskommuner det som grundval för den årliga statistiken rörande arbetstid, arbetslön m. m. afsedda frågeformulär 1, hvarefter på basis af det sålunda inhämtade materialet under våren och sommaren utarbetas en kortfattad framställning, hvilken meddelar uppgifter rörande arbetstid och arbetslön inom jordbruket i olika delar af landet. Samtidigt inhämtas från hushållningssällskapen förteckningar på personer, lämpliga att ifylla formulären 2 och 3, hvarefter nämnda formulär till dem utsändas. I samband härmed erhålla de ett exemplar af frågeformulär 1, liksom samma formulär utskickas till arbetsgifvare- och arbetareorganisationer, arbetsförmedlingsanstalternas föreståndare m. fl. På grundval af hela det sålunda erhållna materialet, äfvensom med användning af de förut från kommunalstämmoordförandena inhämtade statistiska uppgifterna, utarbetas en publikation, hvilken torde kunna beräknas föreligga vid årsskiftet, och hvilken gifver en mera detaljerad framställning af arbetsvillkoren inom landtbruket, sedda i belysning af olika trakters jordbruksförhållanden. Före årets slut bör frågeformulär 1 ånyo hafva utsändts till kommunalstämmoordförandena, därest icke någon för detta ändamål lämpligare uppgiftslämnareorganisation vid sagda tidpunkt finnes att påräkna. I den mån det kan ske, utan att förenämnda undersökningar därigenom fördröjas eller åsidosättas, skall jämväl uppmärksamhet ägnas åt frågan, huruledes genom anordnande af detaljerade lokalundersökningar förberörda utredningar lämpligen böra och kunna kompletteras.

Planen fastställd för 1911 års landtarbetarestatistiska undersökningar.

I skrifvelse den 10 mars 1911 har Kungl. Maj:t, med bifall till Kommerskollegii förslag, förordnat, att statistiska undersökningar rörande landtarbetarnas lefnads- och arbetsförhållanden skola under år 1911 inom Kollegium verkställas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de uti ofvanberörda tjänstememorial angifna grunder och arbetsplan, däri Kollegium må äga vidtaga de smärre utvidgningar och förändringar, som under arbetets gång kunnat visa sig erforderliga och möjliga att genomföra, dock att särskilda s. k. lokalundersökningar må anordnas först sedan inom Kollegium, i samråd med tillkallade sakkunnige, närmare plan och förslag till sådana undersökningar utarbetats och underställts Kungl. Maj:ts pröfning.

Under sjunde hufvudtiteln i årets statsverksproposition har jämväl för år 1912 äskats ett belopp af 12,500 kronor för fortsättande af de landtarbetarestatistiska försöksundersökningarna, och har denna Kungl. Maj:ts framställning af Riksdagen bifallits.

Föreläsningskurser för arbetare år 1911.

1. Statsbidrag till föreläsningsföreningarna för år 1911.

Genom beslut den 30 december 1910 har Kungl. Maj:t fördelat det af Riksdagen beviljade anslaget å 235,000 kronor till understöd för anordnande af populärvetenskapliga föreläsningskurser i folkbildningssyfte och därvid tilldelat nedannämnda anstalter och föreningar följande belopp för år 1911, nämligen:

i Stockholms stad:	Kr.
Stockholms arbetarinstitut	2,400
Stockholms arbetarförening	2,000
Stockholms borgarskola	2,000
Södermalms arbetarinstitut	1,000
i Stockholms län:	
Södertälje arbetarinstitut	700
Norrtälje föreläsningsförening	500
Östhammars föreläsningsförening	300
Öregrunds föreläsningsförening	250
Sundbybergs föreläsningsförening	500
Ösmo-Nynäshamns föreläsningsanstalt	500
Sånga-Stenhamra föreläsningsanstalt	500
Harg-Forsmark-Valö föreläsningskrets	500
Spånga föreläsningsförening	500
Djursholms folkbildningsförening	500
Solna föreläsningsförening	400
Nacka folkbildningsförening	400
Brännkyrka föreläsningsförening	400
Botkyrka föreläsningsförening	350
Sorunda föreläsningsförening	300
Ekerö föreläsningsförening	350
Saltsjöbaden-Neglinge folkbildningsförening	300
Länna föreläsningsförening	300
Haningebygdens föreläsningsförening	200
Tyresö föreläsningsförening	200
Öfver- och Ytter-Järna föreläsningsanstalt	150
	Kr.
Grödinge föreläsningsanstalt	300
Lofö sockens föreläsningsförening	150
Bromma föreläsningsförening	300
Vaxholms föreläsningsförening	400
i Uppsala län:	
Uppsala arbetarinstitut	1,200
Enköpings arbetarföreläsningsförening	400
Tiunda folkbildningsförening	500
Skutskärs föreläsningsförening	500
Österby bruks föreläsningsanstalt	300
Söderfors bruks föreläsningsanstalt	300
Vattholma föreläsningsanstalt	275
Tierps föreläsningsanstalt	250
Gimo bruks föreläsningsanstalt	250
Örbyhus och Vendels föreläsningsanstalt	250
Löfsta bruks föreläsningsanstalt	200
Dannemora grufvors föreläsningsanstalt	200
Tobo föreläsningsanstalt	200
i Södermanlands län:	
Eskilstuna arbetarinstitut	1,200
Nyköpings föreläsningsanstalt	650
Torshälla och Nyby bruks föreläsningsförening	500
Strängnäs arbetarföreläsningsanstalt	350
Föreningen »För fosterland och hembygd» i Mariefred	325

	Kr.
Katrineholms föreläsningsförening	650
Västra Vingåkers föreläsningsförening	600
Oxelösunds föreläsningsförening	500
Östra Vingåkers föreläsningsförening	475
Floda föreläsningsförening	500
Sköldinge föreläsningsförening	400
Gnesta med omnejd föreläsningsförening	400
Björnlunda med omnejd föreläsningsförening	400
Flens föreläsningsförening	350
Gryts med omnejd föreläsningsförening	325
Tuna-Bergshammars folkbildningsförenings föreläsningsanstalt	300
Husby-Rekarne föreläsningsförening	300
Gåsinge-Dillnäs föreläsningsanstalt	300
Björkviks föreläsningsförening	300
Julita föreläsningsförening	250
Lunda föreläsningsförening	250
Stigtomta-Nykyrka föreläsningsförening	250
Lerbo föreläsningsförening	175
Kila föreläsningsförening	200
Åkers föreläsningsförening	200
Sparreholms föreläsningsförening	200
Malmköpings föreläsningsanstalt	200

i Östergötlands län:

Norrköpings arbetarinstitut	2,000
Norrköpings godtemplares föreläsningsanstalt	250
Linköpings föreläsningsanstalt	750
Motala föreläsningsanstalt	500
Vadstena föreläsningsförening	500
Söderköpings föreläsningsanstalt	500
Skeninge och Allhelgona föreläsningsförening	200
Hammarkinds föreläsningsförening	925
Mjölby arbetarförenings föreläsningsanstalt	650
Boxholms föreläsningsförening	500
Finspongs föreläsningsförening	500
Vreta Klosters och Ljungs föreläsningsförening	500
Åtvids föreläsningsförening	500
Kisa föreläsningsanstalt	450
Östra Eneby föreläsningsförening	400
Hällestads föreläsningsförening	400
Kvillinge föreläsningsförening	350
Veta föreläsningsanstalt	350
Häradshammars föreläsningsförening	300
Rejmyre folkbildningsförening	300
Ödeshögs föreläsningsanstalt	300
Regna sockens föreläsningsförening	300
Östra Husby föreläsningsförening	250
Vårdnäs föreläsningsanstalt	225
Klockrike föreläsningsförening	200
Östergötlands ungdomsförbunds föreläsningsförening	200
Borensbergs föreläsningsförening	200
Bjälbo föreläsningsförening	150
Heda föreläsningsförening	150
Kullerstads föreläsningsförening	250

i Jönköpings län:

Jönköpings arbetarinstitut	700
Eksjö föreläsningsförening	550
Grenna stads- och landsförsamlingars föreläsningsförening	500
Huskvarna arbetarinstitut	700
Tranås-Säby föreläsningsförening	600
Hvetlanda föreläsningsförening	600
Norra Hammars föreläsningsförening	600
Värnamo föreläsningsförening	500
Annebergs föreläsningsanstalt	500
Gislaveds föreläsningsförening	500
Marianelunds föreläsningsförening	450
Nässjö föreläsningsförening	450
Bruzaholms föreläsningsförening	400
Forserums föreläsningsförening	400
Säfsjö föreläsningsförening	400
Vaggeryds föreläsningsförening	350
Rogberga föreläsningsförening	300
Anderstorps föreläsningsförening	300
Reftele föreläsningsförening	250
Norra Sandsjö föreläsningsanstalt	250
Burseryds föreläsningsanstalt	200
Södra Hestra föreläsningsförening	250

i Kronobergs län:

Växjö föreläsningsanstalt	600
Alfvesta föreläsningsförening	600
Lessebo föreläsningsförening	500
Elmhults föreläsningsförening	450
Kosta föreläsningsförening	350
Strömsnäs bruks föreläsningsförening	350
Ljungby föreläsningsförening	300
Vislanda föreläsningsanstalt	300
Nottebäcks föreläsningsförening	300
Markaryds föreläsningsförening	250

	Kr.
Drefs och Hornaryds föreläsningsanstalt	250
Skatelöfs föreläsningsförening	200
i Kalmar län:	
Kalmar föreläsningsinstitut	1,100
Västerviks föreläsningsförening	1,000
Oskarshamns föreläsningsförening	700
Borgholms föreläsningsanstalt	200
Tjusts föreläsningsförening	625
Odensvi föreläsningsförening	600
Ljungby föreläsningsanstalt	550
Ankarsrums föreläsningsförening	525
Öfverums föreläsningsförening	500
Nybro och Madesjö föreläsningsförening	500
Västra Eds föreläsningsförening	450
Torslunda föreläsningsförening	450
Törnsfalls föreläsningsförening	430
Lofta föreläsningsförening	400
Emmaboda föreläsningsförening	400
Gunnebo föreläsningsförening	400
Mönsterås föreläsningsförening	300
Dörby föreläsningsförening	300
Ryssby föreläsningsförening	300
Fågelfors föreläsningsförening	275
Högsby föreläsningsförening	300
Vissefjärda föreläsningsanstalt	300
Torsås föreläsningsförening	300
Runstens härads föreläsningsförening	250
Locknevi föreläsningsanstalt	250
Hagby föreläsningsförening	200
Tuna föreläsningsförening	200
Föreläsningsföreningen Johan Skytte Ålem	200
Målilla föreläsningsförening	200
Lönneberga föreläsningsförening	175
Hjorteds föreläsningsförening	175
i Gottlands län:	
Visby arbetarförenings föreläsningsanstalt	600
Burskretsens föreläsningsförening	500
Klintekretsens föreläsningsförening	350
Hemsekretsens föreläsningsförening	300
Follingbo pastorats föreläsningsanstalt	100
Roma föreläsningsförening	400
i Blekinge län:	
Karlskrona föreläsningsförening	1,000
Karlshamns föreläsningsförening	600
Ronneby föreläsningsförening	600
Kyrkhults föreläsningsförening	350
Bräkne-Hoby föreläsningsförening	300
Olofströms föreläsningsförening	300
Lyckeby föreläsningsanstalt	275
Johannishus föreläsningsanstalt	275
Mjällby föreläsningsförening	250
Mörrums föreläsningsförening	250
Blekinge godtemplares folkhögskoleförenings föreläsningsanstalt	700
i Kristianstads län:	
Kristliga föreningen af unge män i Kristianstad	800
Ängelholms föreläsningsförening	650
Simrishamns föreläsningsförening	400
Hässleholms föreläsningsförening	550
Klippans föreläsningsförening	500
Riseberga föreläsningsförening	400
Åhus föreläsningsförening	350
Vinslövs föreläsningsförening	300
Knislinge m. fl. socknars föreläsningsförening	300
Ousby föreläsningsförening	300
Hammenhögs föreläsningsförening	350
Önnestads föreläsningsförening	300
Södra Mellby m. fl. socknars föreläsningsförening	300
Tollarps med omnejd föreläsningsförening	300
Perstorps föreläsningsförening	250
Båstads föreläsningsförening	275
Oppmannaortens föreläsningsförening	250
Åstorps föreläsningsförening	250
Östra Sönnarslöfs föreläsningsförening	250
Glimåkra föreläsningsförening	250
Trolle-Ljungby föreläsningsförening	250
Smedstorps föreläsningsförening	225
Tomelilla föreläsningsförening	225
Örkelljunga föreläsningsförening	225
Degebergaortens föreläsningsförening	200
Vallby arbetarföreläsningsförening	200
Centrala Villands föreläsningsförening	200
Järrestads biblioteks- och föreläsningsförening	200
Skillinge föreläsningsförening	200
Gustaf Adolfs och Rinkaby föreläsningsanstalt	200
Östra Tommarps föreläsningsförening	200
Kvidinge föreläsningsanstalt	200

	Kr.
Broby föreläsningsförening	200
Ifvetofta sockens föreläsningsanstalt	400
Simris och Östra Nöbbelöfs föreläsningsförening	500

i Malmöhus län:

Malmö föreläsningsförening	2,400
Landskrona föreläsningsförening	1,250
Hälsingborgs föreläsningsförening	800
Ystads föreläsningsförening	500
Lunds arbetarinstitut	500
Trelleborgs föreläsningsanstalt	500
Billesholm-Bjufs föreläsningsförening	700
Höganäs föreläsningsförening	500
Hörby föreläsningsförening	500
Eslöfs föreläsningsförening	500
Limhamns föreläsningsförening	500
Sofielunds föreläsningsförening	500
Svedala föreläsningsförening	500
Örtofta föreläsningsförening	500
Arlöfs föreläsningsförening	500
Lackalänga föreläsningsförening	400
Kjäflinge föreläsningsförening	400
Härslöfs föreläsningsförening	400
Jordberga föreläsningsförening	400
Skurups föreläsningsanstalt	400
Reslöfs föreläsningsförening	375
Hörs föreläsningsförening	350
Lomma föreläsningsförening	350
Allerums föreläsningsförening	350
Svalöfs föreläsningsförening	300
Dalby föreläsningsanstalt	300
Röstånga föreläsningsförening	300
Barsebäck-Hofterups föreläsningsförening	300
Sjöbo föreläsningsförening	300
Hvellinge föreläsningsförening	300
Mörarps och omnejds föreläsningsanstalt	300
Anderslöf-Grönby föreläsningsförening	275
Ekeby föreläsningsförening	250
Stehags föreläsningsförening	250
Välinge föreläsningsförening	250
Bara och Mölleberga föreläsningsförening	250
Brunnby föreläsningsförening	250
Sireköpinge, Ottarps och Asmundstorps föreläsningsförening	250
Asks föreläsningsförening	250
Teckomatorps föreläsningsförening	250

	Kr.
Fjärestads föreläsningsanstalt	225
Harlösa föreläsningsförening	200
Billeberga föreläsningsförening	200
Billinge föreläsningsförening	200
Hököpinge föreläsningsförening	200
Skifarps föreläsningsförening	300
Kågeröds föreläsningsförening	190
Löberöds föreläsningsförening	170
Norra Vrams föreläsningsförening	250

i Hallands län:

Halmstads föreläsningsförening	1,200
Falkenbergs föreläsningsförening	850
Varbergs föreläsningsförening	800
Laholms föreläsningsförening	400
Kungsbacka föreläsningsinstitut	250
Ätradalens föreläsningsförening	1,250
Himle föreläsningsförening	1,350
Harplinge föreläsningsförening	600
Slöinge och närgränsande socknars föreläsningsförening	550
Renneslöfs och Ysby föreläsningsförening	450
Oskarsströms föreläsningsförening	475
Morups föreläsningsförening	400
Getinge föreläsningsförening	300
Östra Karups, Skummeslöfs och Hasslöfs föreläsningsförening	300
Trönninge föreläsningsförening	300
Släps föreläsningsanstalt	275
Tjärby föreläsningsförening	275
Eldsberga föreläsningsförening	250
Söndrums föreläsningsförening	200
Rydö föreläsningsförening	200

i Göteborgs och Bohus län:

Göteborgs arbetarinstitut	2,400
Lysekils föreläsningsförening	700
Uddevalla samhällsförbund	650
Kungälfs föreläsningsförening	500
Marstrands föreläsningsanstalt	400
Krokslätts föreläsningsförening	800
Lundby arbetarinstitut	800
Gårda föreläsningsförening	700
Munkedals föreläsningsanstalt	700
Tjörns godtemplares föreläsningsanstalt	700
Inlands Fräkne, Nordre och Södre härads föreläsningsförening	600
Inlands Torpe härads föreläsningsförening	300

	Kr.
Grebbestads godtemplares föreläsningsanstalt	500
Jonsereds föreläsningsförening	400
Orusts föreläsningsanstalt	350
Föreningen Ungdomens väls i Varekil föreläsningsanstalt	350
Mollösunds föreläsningsanstalt	300
Vendelsbergs föreläsningsanstalt	300
Bovallstrands föreläsningsanstalt	300
Skaftö föreläsningsförening	400

i Älfsborgs län:

Borås arbetarinstitut	900
Vänersborgs arbetarinstitut	650
Åmåls arbetarinstitut	650
Ulricehamns föreläsningsförening	550
Alingsås föreläsningsförening	500
Trollhättans föreläsningsinstitut	650
Kinna-Örby föreläsningsförening	650
Surte föreläsningsanstalt	600
Rånnums föreläsningsinstitut	600
Fåglaviks glasbruks föreläsningsförening	525
Melleruds föreläsningsanstalt	550
Mjöbäcks pastorats föreläsningsförening	475
Lilla Edets föreläsningsförening	400
Färgelanda och Ödeborgs föreläsningsförening	400
Herrljunga föreläsningsförening	400
Sandhults föreläsningsanstalt	400
Bollebygds härads föreläsningsförening	350
Frändefors föreläsningsförening	300
Ånimskogs föreläsningsförening	300
Svenljunga föreläsningsförening	300
Fritsla föreläsningsförening	300
Sundals-Ryrs föreläsningsanstalt	300
Limmareds föreläsningsförening	250
Väne-Åsaka föreläsningsanstalt	200
Östra Gäsene föreläsningsförening	400

i Skaraborgs län:

Tidaholms blåbandsförenings föreläsningsanstalt	1,000
Sköfde föreläsningsanstalt	700
Mariestads föreläsningsanstalt	600
Falköpings föreläsningsförening	575
Lidköpings föreläsningsförening	450
Hjo föreläsningsförening	400

	Kr.
Styrelsen för Vulcans skol- och biblioteks hus i Tidaholm	400
Stora Hofstraktens föreläsningsförening	650
Facklans föreläsningsanstalt i Vara	400
Karlsborgs föreläsningsförening	400
Hjärpåsnejdens föreläsningsförening	275
Stenstorps föreläsningsförening	350
Södra Laske härads föreläsningsförening	300
Lekåsa m. fl. socknars föreläsningsförening	300
Dimbo-Ottravads föreläsningsanstalt	300
Ullervad-Leksbergs föreläsningsförening	300
Axvalls föreläsningsförening	200
Excelsiorförbundets föreläsningsanstalt i Skaraborgs län	600
Åsaka-Mellby föreläsningsförening	300

i Värmlands län:

Karlstads föreläsningsanstalt	800
Kristinehamns föreläsningsanstalt	450
Filipstads bergslags föreläsningsanstalt	900
Eds föreläsningsförening	600
Grums föreläsningsförening	600
Ekshärads föreläsningsförening	450
Väse föreläsningsförening	425
Hagfors föreläsningsförening	450
Seffle föreläsningsförening	300
Hammarö föreläsningsanstalt	450
Nors föreläsningsförening	375
Eda föreläsningsförening	350
Millesviks-Ölseruds föreläsningsanstalt	300
Arvika föreläsningsinstitut	700
Botilsäters föreläsningsförening	250
Nyeds föreläsningsanstalt	250
Kils föreläsningsförening	250
Östra Fågelviks föreläsningsförening	250
Huggenäs föreläsningsanstalt	250
Ransäters föreläsningsförening	225
Mässviks föreläsningsförening	150

i Örebro län:

Örebro föreläsningsförening	1,000
Linde stads- och bergsförsamlingars föreläsningsförening	775
Askersunds föreläsningsförening	600

	Kr.
Nora godtemplares föreläsningsanstalt	500
Ljusnarsbergs föreläsningsförening	700
Hammars föreläsningsförening	800
Laxå föreläsningsförening	550
Götlunda föreläsningsanstalt	450
Bofors godtemplares föreläsningsförening	405
Degerfors föreläsningsförening	400
Grythyttans föreläsningsanstalt	400
Sköllersta, Ekeby och Gällersta socknars föreläsningsanstalt	400
Hallsbergs föreläsningsförening	400
Bo föreläsningsförening	300
Fellingsbro föreläsningsförening	300
Tysslinge m. fl. socknars föreläsningsförening	300
Vikers föreläsningsförening	300
Glanshammars m. fl. socknars föreläsningsförening	300
Fjugesta föreläsningsförening	200
Kumla fosterländska förening	250
Askers föreläsningsanstalt	250
Stora Mellösa fosterländska förening	200
Sikfors föreläsningsförening	200

i Västmanlands län:

Västerås arbetarinstitut	1,300
Sala föreläsningsförening	700
Köpings föreläsningsförening	500
Arboga föreläsningsförening	500
Norbergs arbetarinstitut	900
Kolbäcks, Svedvi och Bergs föreläsningsförening	800
Siende härads jämte närgränsande socknars föreläsningsförening	700
Västanfors föreläsningsförening	700
Skultuna föreläsningsförening	550
Malma föreläsningsförening	500
Väster-Löfsta föreläsningsförening	500
Björskogs, Himmeta och Arboga socknars föreläsningsförening	500
Kungsörs föreläsningsförening	450
Kumla föreläsningsförening	400
Väster-Våla föreläsningsförening	350
Norrby föreläsningsförening	350
Sura föreläsningsförening	300
Skinnskattebergs föreläsningsanstalt	300
Romfartuna föreläsningsförening	300
Kila och Fläckebo föreläsningsförening	250
Harakers föreläsningsförening	200

i Kopparbergs län:

	Kr.
Falu föreläsningsförening	800
Hedemora föreläsningsförening	600
Mora föreläsningsförening	800
Avesta-Grytnäs föreläsningsförening	750
Husby föreläsningsförening	750
Föreningen Ludvika bokstuga	600
Leksands föreläsningsförening	550
Grangärde föreläsningsanstalt	500
Lima föreläsningsförening	500
Orsa centralkommittés föreläsningsförening	500
Nås föreläsningsförening	500
Ore föreläsningsanstalt	500
Säfsnäs föreläsningsförening	450
Malungs föreläsningsförening	400
Vika-Hosjö föreläsningsförening	350
Domnarfvets föreläsningsförening	400
Transtrands föreläsningsförening	375
Norrbärke föreläsningsförening	325
Krylbo föreläsningsförening	325
Borlänge föreläsningsförening	300
Folkärna föreläsningsförening	300
Föreläsningsföreningen Enighet och Vänskap i Grängesberg	300
Stora Tuna föreläsningsförening	350
Våmhus studiecirkel	300
Silfbergs föreläsningsförening	300
Grycksbo föreläsningsförening	300
Söderbärke föreläsningsförening	250
Sollerö föreläsningsförening	200
Älfdalens föreläsningsanstalt	200
Järna föreläsningsförening	400

i Gäfleborgs län:

Gäfle arbetarinstitut	1,600
Söderhamns arbetarinstitut	1,000
Hudiksvalls arbetarinstitut	1,000
Norra Hälsinglands föreläsningsanstalt	1,025
Bomhus föreläsningsförening	850
Ofvansjö—Torsåker—Högbo föreläsningsförening	600
Hamrånge föreläsningsförening	550
Hanebo föreläsningsförening	500
Ockelbo föreläsningsförening	500
Ljusdals föreläsningsförening	500
Strömsbro föreläsningsförening	450
Bollnäs föreläsningsförening	450
Valbo föreläsningsförening	400
Bergvik-Vansäters föreläsningsförening	300

	Kr.
Ljusne-Ala föreläsningsförening . .	300
Forsbacka föreläsningsanstalt . . .	300
Segersta föreläsningsförening . . .	300
Delsbo föreläsningsförening	200
Skogs och Lingbo föreläsningsförening	200
i Västernorrlands län:	
Sundsvalls föreläsningsförening . .	1,000
Kristliga föreningen af unge män i Härnösand	600
Alnösundets föreläsningsförening . .	1,020
Gudmundrå föreläsningsförening . .	950
Hammar-Nylands undervisningsförening	650
Sollefteå föreläsningsförening . . .	500
Bollsta-Väja föreläsningsförening . .	600
Torps föreläsningsförening	440
Ånge föreläsningsförening	400
i Jämtlands län:	
Östersunds arbetarinstitut	1,400
Jämtlands läns ungdomsförbunds föreläsningsförening	600
Rödöns kyrkslätts föreläsningsförening	250
Näskotts föreläsningsförening . . .	200
Bräcke föreläsningsförening	300
i Västerbottens län:	
Föreläsningsföreningen Minerva i Umeå	800
Lycksele föreläsningsanstalt	1,000
Föreläsningsföreningen Iduna i Sandvik	550
Robertsfors och Sikeå föreläsningsförening	450
Nordmalings föreläsningsanstalt . .	500
Bure föreläsningsanstalt	400
Åsele folkbildningsförening	500
i Norrbottens län:	
Piteå föreläsningsförening	900
Tekniska skolans i Luleå föreläsningsanstalt	800
Bodens föreläsningsanstalt	1,200
Gällivare föreläsningsförening . . .	800
Malmbergets föreläsningsförening .	800
Koskullskulles arbetares föreläsningsförening	600
Svartöns föreläsningsförening . . .	700
Nederkalix föreläsningsförening . .	400
Kiruna föreläsningsförening	500

Vidare har Kungl. Maj:t till vissa centrala anstalter för förmedlande af föreläsningar utaf ifrågavarande slag och tillhandahållande af passande åskådningsmateriel åt lokala anstalter för sådana föreläsningar för år 1911 beviljat understöd med följande belopp:

till folkbildningsförbundet i Stockholm	kr. 2,000
» västra Sveriges folkbildningsförbund	» 2,000
» centralbyrån i Lund för populära vetenskapliga föreläsningar .	» 1,500
» sydöstra Sveriges folkbildningsförbund i Norrköping	» 700
» Värmlands föreläsningsförbund	» 700
» Excelsiorförbundets folkbildningsbyrå i Skara och Sköfde . . .	» 500
» Norrbottens föreläsningsförbund	» 500

2. Föreläsningsverksamhetens omfattning och utveckling.

Under en följd af år har i »Meddelanden» lämnats en öfversiktlig redogörelse för den populärvetenskapliga föreläsningsverksamheten i landet. Med hänsyn ej minst till det alltjämt ökade intresset för denna verksamhet från såväl statsmakternas som kommuners och enskildas sida har en dylik framställning ansetts böra gifvas äfven för det nu löpande året. Denna grundar sig — liksom föregående års — på de uppgifter, som ingått till Kungl. Ecklesiastikdepartementet i samband med ansökan från vederbörande föreläsningsföreningar om erhållande af statsunderstöd. De sålunda erhållna uppgifterna hafva sammanställts i nedanstående tabeller. För att kunna följa den utveckling, verksamheten undergått under de senare åren, hafva, liksom förut, i de flesta fall siffrorna för år 1904 medtagits i och för jämförelse med nu rådande förhållanden.

Hela antalet statsunderstödda anstalter och föreningar, som anordnade populärvetenskapliga föreläsningskurser i folkbildningssyfte, utgjorde:

	År 1911.	År 1910.	År 1909.	År 1908.	År 1907.	År 1906.	År 1905.	År 1904.
I städer (och köpingar) . . .	115	117	117	114	110	104	102	80
På landsbygden	378	388	366	348	315	283	232	167
I hela riket	**493**	**505**	**483**	**462**	**425**	**387**	**334**	**247**

Totalantalet har sålunda från år 1904 ökats från 247 till 493 eller med 246 anstalter, d. v. s. i det allra närmaste fördubblats. Såsom tablån visar, har antalet under år 1910 t. o. m. något öfverstigit dubbla antalet jämfördt med 1904 års, men en ringa minskning i antalet synes hafva inträdt under innevarande år. Ökningen har varit afsevärdt snabbare på landsbygden än i städerna[1] (c:a 80 % ökning på landsbygden mot c:a 44 % i städerna). Detta visas också af nedanstående tablå, där procenttalen för nyss anförda siffror återfinnas. Däraf framgår, att städernas andel i antalet föreläsningsanstalter år 1904 utgjorde 32·4 %, år 1911 blott 23·3 %. Motsvarande tal för landsbygden voro resp. 67·6 och 76·7 %.

Hela antalet föreläsningsanstalter åren 1904—1911.

	År 1911. %	År. 1910. %	År. 1909. %	År 1908. %	År 1907. %	År 1906. %	År 1905. %	År 1904. %
I städer (och köpingar) . .	23·3	23·2	24·2	24·7	25·9	26·9	30·5	32·4
På landsbygden	76·7	76·8	75·8	75·3	74·1	73·1	69·5	67·6
I hela riket	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

[1] Häri inbegripas äfven köpingar — så öfverallt i denna framställning.

Huru anstalterna fördela sig på olika län, framgår af tab. 1 (sid. 197) som äfven upptager 1904 års siffror härför.

Största antalet anstalter har Malmöhus län att uppvisa. Under år 1911 voro 49 dylika i verksamhet i detta län. Närmast följa Kristianstads och Kalmar län med resp. 35 och 31 anstalter samt Östergötlands och Kopparbergs län med hvardera 30. Mindre än 10 anstalter hvar hafva Västernorrlands, Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands — d. v. s. de egentliga Norrlandslänen — samt Gottlands län. Lägsta antalet, 4 anstalter, har Stockholms stad, något som ju är helt förklarligt på grund af folkmängdens koncentration. Antalet har inom vissa län ökats högst väsentligt sedan år 1904. Särskildt framstå i detta afseende Stockholms (4 anstalter 1904 mot 25 år 1911), Kalmar (resp. 6 och 31) och Värmlands län (resp. 4 och 21). Minskning synes hafva ägt rum endast i ett län, Västernorrlands, som 1904 hade 12 anstalter men 1911 blott 9. Ännu tydligare visar nedanstående tablå, huru anstalterna äro fördelade på olika län. Den anger huru många invånare, som i rundt tal genomsnittligt komma på hvarje statsunderstödd anstalt.

Antal invånare i genomsnitt per föreläsningsanstalt år 1911.

Län.	Antal anstalter.	Antal invånare i genomsnitt.	Län.	Antal anstalter.	Antal invånare i genomsnitt.
Stockholms stad . . .	4	85,400	Älfsborgs län . .	25	11,400
Stockholms län . .	25	8,800	Skaraborgs » . .	19	12,600
Uppsala » . .	13	9,800	Värmlands » . .	21	12,300
Södermanlands » . .	27	6,500	Örebro » . .	23	8,900
Östergötlands » . .	30	9,700	Västmanlands » . .	21	7,200
Jönköpings » . .	22	9,600	Kopparbergs » . .	30	7,700
Kronobergs » . .	12	13,100	Gäfleborgs » . .	19	13,200
Kalmar » . .	31	7,300	Västernorrlands » . .	9	27,600
Gottlands » . .	6	9,100	Jämtlands » . .	5	23,400
Blekinge » . .	11	13,600	Västerbottens » . .	7	22,900
Kristianstads » . .	35	6,400	Norrbottens » . .	9	17,600
Malmöhus » . .	49	9,200	Hela riket	493	11,100
Hallands » . .	20	7,300	Däraf i städer o. köpingar	115	11,600
Göteborgs o. Bohus län	20	18,700	» på landsbygden	378	10,900

Lägsta antalet invånare per anstalt (d. v. s. det relativt högsta antalet anstalter) visar Kristianstads län, tätt följdt af Södermanlands. I ordning därefter komma Västmanlands, Kalmar och Hallands län. De högsta (resp. lägsta) siffrorna åter komma — oafsedt Stockholms stad — på de norrländska länen, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län.

Tabellens slutsiffror visa såsom ju är att vänta, något lägre genomsnittstal för landsbygden än för städerna.

Föreläsningsföreningarnas sammanlagda inkomster beräknades, såsom framgår af tab. 2 (sid. 200—201), för år 1911 uppgå till ej mindre än 509,352 kronor, däraf för städer 196,639 kronor och för landsbygden 312,713 kronor.

Föreläsningsföreningarnas beräknade inkomster åren 1904 och 1911.

	Bidrag af		Öfriga inkomster.	Summa inkomster.
	staten.	kommuner o. d.		
År 1904.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Städer	48,975	50,150	31,455	130,580
Landsbygd	52,672	22,811	53,248	128,731
Tillsammans	**101,647**	**72,961**	**84,703**	**259,311**
År 1911.				
Städer	81,350	74,312	40,977	196,639
Landsbygd	145,750	63,908	103,055	312,713
Tillsammans	**227,100**	**138,220**	**144,032**	**509,352**
Ökning 1904—1911.	%.	%.	%.	%.
Städer	66	48	30	51
Landsbygd	177	180	94	143
Tillsammans	**123**	**89**	**70**	**96**

Storleken af de olika inkomstbeloppen framgår af ofvanstående tablå, som för jämförelse meddelar äfven 1904 års siffror. Däraf synes, att statens bidrag utgöra inemot hälften af samtliga inkomster, under det att den återstående hälften till ungefär lika delar utgöres af bidrag från kommuner o. d. samt af öfriga, mera tillfälliga inkomster (bidrag af föreningar, af arbetsgifvare och andra enskilda, inträdesafgifter o. d.). Under åren 1904—1911 hafva, som synes, inkomsterna i sin helhet ökats med ej mindre än 96 %. Den ojämförligt större ökningen kommer på landsbygden (143 %), ökningen för städerna däremot stannar vid 51 %. Statsbidragets alltjämt växande betydelse framgår däraf, att detta ökats proportionsvis mer än de båda öfriga inkomstposterna. Ökningen har varit resp. 123, 89 och 70 %. Anmärkningsvärdt är dock, att statsbidragets ökning på landsbygden varit mindre än de kommunala bidragens; öfverlägsenheten gäller sålunda städerna samt därigenom totalbeloppet.

Huru de tre nu omnämnda inkomstposterna fördelats under några olika år framgår af vidstående tablå, som uppger de olika posternas procentuella andel i totalinkomsterna under åren 1904, 1906 och 1911. Såsom synes af tablån, är det statens bidrag, som vuxit på bekostnad af de båda andra inkomstposterna. Statsbidraget, som år 1904 utgjorde blott 39 % af totalinkomsterna, utgjorde redan år 1906 43 % och uppgick, som redan är påpekadt, år 1911 till nära hälften eller 45 % af samtliga inkomster. Ökning har ägt rum så-

Fördelningen af föreläsningsföreningarnas inkomster åren 1904, 1906 och 1911.

	Städer.			Landsbygd.			Hela riket.		
	År 1904. %	År 1906. %	År 1911. %	År 1904. %	År 1906. %	År 1911. %	År 1904. %	År 1906. %	År 1911. %
Bidrag af staten	38	40	41	41	45	47	39	43	45
» » kommuner o. d, . .	38	38	38	18	17	20	28	26	27
Öfriga inkomster	24	22	21	41	38	33	33	31	28
Summa inkomster	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

väl i städer som på landsbygden, ehuru i något högre grad på landsbygden. Samtidigt hafva bidragen af kommuner o. d. relativt taget minskats; dock är minskningen här ringa. Kommunalbidragens andel i totalinkomsten utgjorde år 1904 28 %, hade år 1906 sjunkit till 26 %, men hade år 1911 åter stigit till 27 %. Ser man på siffrorna särskildt för städer och för landsbygd, visar det sig, att procenttalet för städerna förblifvit oförändradt under ifrågavarande år och för landsbygden t. o. m. något stigit. Inkomstposten »öfriga inkomster» däremot företer en konstant och tämligen betydande minskning. Tablån visar f. ö., att stadskommunerna i allmänhet understödja föreläsningsverksamheten kraftigare än landskommunerna. Enskilda personer och företag åter synas visa större frikostighet på landsbygden än i städerna. Särskildt torde detta gälla åtskilliga större industriella företag, såsom bruk, sågverk o. d.

Inkomsternas storlek i olika län framgår af tab. 1, så ock inkomstökningen inom länen under senare år. Den största inkomstsumman, 46,630 kronor, kan Malmöhus län uppvisa. Därnäst komma Göteborgs och Bohus län med 33,899 kronor samt Östergötlands län med 28,304 kronor. De lägsta beloppen komma på Jämtlands och Västerbottens län med resp. 6,016 och 8,550 kronor.

Hvad inkomstökningen under åren 1904—1911 beträffar, så har densamma för vissa län varit synnerligen betydande. Särskildt

Tab. 1. De statsunderstödda föreläsningsföreningarnas utveckling från år 1904 till år 1911.

Län.	Föreläsningsföreningarnas antal år 1904.	antal år 1911.	inkomster år 1904. Kr.	inkomster år 1911. Kr.	[1] Ökning. %
Stockholm . . .	*3*	*4*	*20,800*	*21,800*	5
Stockholms län .	*4*	*25*	*3,555*	*19,930*	461
städer	2	8	2,595	7,400	185
landsbygd . . .	2	17	960	12,530	1,205
Uppsala län . .	*7*	*13*	*5,225*	*10,503*	101
städer	2	2	2,950	3,450	17
landsbygd . . .	5	11	2,275	7,053	210
Södermanlands l.	*10*	*27*	*7,040*	*22,394*	218
städer	5	6	4,750	6,525	37
landsbygd . . .	5	21	2,290	15,869	593
Östergötlands län	*17*	*30*	*14,821*	*28,304*	91
städer	6	7	7,750	10,230	32
landsbygd . . .	11	23	7,071	18,074	156
Jönköpings län .	*11*	*22*	*9,870*	*21,753*	120
städer	4	7	4,162	9,638	132
landsbygd . . .	7	15	5,708	12,115	112
Kronobergs län .	*4*	*12*	*3,225*	*9,934*	208
städer	1	3	1,200	3,080	157
landsbygd . . .	3	9	2,025	6,854	238
Kalmar län . .	*6*	*31*	*7,375*	*27,728*	276
städer	5	6	6,875	8,255	20
landsbygd . . .	1	25	500	19,473	3,795
Gottlands län .	*2*	*6*	*1,600*	*4,641*	190
städer	1	1	1,200	1,300	8
landsbygd . . .	1	5	400	3,341	735
Blekinge län . .	*7*	*11*	*5,090*	*10,935*	115
städer	2	3	2,850	5,200	82
landsbygd . . .	5	8	2,240	5,735	156
Kristianstads län	*18*	*35*	*14,150*	*24,248*	71
städer	3	6	3,320	6,683	101
landsbygd . . .	15	29	10,830	17,565	62
Malmöhus län .	*42*	*49*	*40,179*	*46,630*	16
städer	8	9	16,742	18,666	11
landsbygd . . .	34	40	23,437	27,964	19
Hallands län . .	*16*	*20*	*14,859*	*23,235*	56
städer	4	5	5,500	7,850	43
landsbygd . . .	12	15	9,359	15,385	64
Göteborgs o. Boh. l.	*10*	*20*	*17,907*	*33,899*	89
städer	1	5	8,400	18,011	114
landsbygd . . .	9	15	9,507	15,888	67

Län.	Föreläsningsföreningarnas antal år 1904.	antal år 1911.	inkomster år 1904. Kr.	inkomster år 1911. Kr.	[1] Ökning. %
Älfsborgs län .	*9*	*25*	*11,212*	*26,580*	137
städer	4	6	6,045	9,336	54
landsbygd . . .	5	19	5,167	17,244	234
Skaraborgs län .	*6*	*19*	*4,484*	*18,929*	322
städer	6	8	4,484	10,400	132
landsbygd . . .	—	11	—	8,529	—
Värmlands län .	*4*	*21*	*3,850*	*19,535*	407
städer	3	5	3,050	7,915	160
landsbygd . . .	1	16	800	11,620	1,353
Örebro län . . .	*11*	*23*	*9,452*	*22,037*	133
städer	3	5	4,384	7,641	74
landsbygd . . .	8	18	5,068	14,396	184
Västmanl. län .	*9*	*21*	*9,982*	*23,926*	140
städer	4	5	5,700	7,457	31
landsbygd . . .	5	16	4,282	16,469	285
Kopparbergs län	*19*	*30*	*16,647*	*27,225*	64
städer	4	4	3,950	4,950	25
landsbygd . . .	15	26	12,697	22,275	75
Gäfleborgs län .	*11*	*19*	*16,178*	*23,977*	48
städer	3	3	7,700	7,900	3
landsbygd . . .	8	16	8,478	16,077	90
Västernorrl. län	*12*	*9*	*13,154*	*12,963*	— 1
städer	3	3	3,023	4,650	54
landsbygd . . .	9	6	10,131	8,313	— 18
Jämtlands län .	*2*	*5*	*2,800*	*6,016*	115
städer	1	1	1,850	3,200	73
landsbygd . . .	1	4	950	2,816	196
Västerbottens län	*2*	*7*	*910*	*8,550*	840
städer	1	1	500	1,700	240
landsbygd . . .	1	6	410	6,850	1,571
Norrbottens län	*5*	*9*	*4,946*	*13,680*	177
städer	1	2	800	3,402	325
landsbygd . . .	4	7	4,146	10,278	148
Hela riket	**247**	**493**	**259,311**	**509,352**	**96**
Däraf städer o. köp.	80	115	130,580	196,639	51
» landsbygd .	167	378	128,731	312,713	143

[1] Där minskning i inkomsterna inträdt från år 1904 till år 1911, har detta i procentkolumnen angifvits med *minustecken*. Öfriga där förekommande tal utvisa sålunda ökning.

landsbygdssiffrorna hafva undergått en stark stegring — inkomsterna hafva i vissa fall mångdubblats. Den största procentuella ökningen har ägt rum på Kalmar läns landsbygd. Inkomsterna utgjorde där år 1904 blott 500 kronor (för 1 anstalt), men hade 1911 stigit till den betydande summan af 19,473 kronor (för 25 anstalter) d. v. s. med 3,795 %. Stark stegring är också att anteckna för landsbygden i Västerbottens, Värmlands och Stockholms län, liksom för nu nämnda län och för Skaraborgs län i sin helhet. Minskning synes ha ägt rum endast i ett län, Västernorrlands, och gäller där landsbygden. För hela riket har, som nämndt, inkomstsumman stigit från 259,311 kronor år 1904 till 509,352 kronor år 1911 eller med 96 %. Ökningen i städerna uppgick till 51 %, å landsbygden till 143 %.

Det af föreningarna begärda statsbidraget har naturligtvis varit högre än det, som kunnat beviljas, men skillnaden är i vissa fall mycket ringa. Ett län (Västerbottens) har t. o. m. fått hela den begärda summan. Slutsiffrorna å tabellen säga, att det för hela riket begärda beloppet uppgått till 257,009 kronor, af hvilket 227,100 kronor eller 88·4 % beviljats. Ansökningarna från landsbygden synas hafva beviljats i något vidsträcktare mån än städernas: procentsiffrorna äro resp. 89·2 och 86·9.

Fördelas inkomsterna på antalet anstalter inom hvarje län, visar sig tämligen stor olikhet i afseende å genomsnittsbeloppet. Frånräknas Stockholm, där ju speciella förhållanden äro rådande, framstå Norrlandslänen med den högsta genomsnittliga inkomstsumman per anstalt. (Göteborgs och Bohus län har visserligen högre belopp än något annat *län*, 1,694 kronor per anstalt, men torde här böra lämnas ur räkningen af samma skäl som Stockholms stad.) Gifvet är, att omkostnaderna i de nordliga delarna af landet måste blifva afsevärdt högre än i tätare bebyggda och med kommunikationer väl försedda trakter, hvadan större inkomstbelopp äro af nöden. Öfver riksmedeltalet, som är 1,033 kronor, komma — utom de nu nämnda länen — Gäfleborgs, Hallands, Västernorrlands och Älfsborgs län med resp. 1,262, 1,161, 1,139 och 1,063 kronor. Anmärkningsvärdt är det höga beloppet för Hallands län. De lägsta siffrorna åter förete Kristianstads och Gottlands län med 692 och 773 kronor. Genomsnittsbeloppet för städerna uppgår till mer än dubbla beloppet för landsbygden; medeltalen äro resp. 1,709 och 827 kronor. Särskildt städerna Stockholm och Göteborg torde väsentligt bidraga att höja dessa medeltal.

Huru många föreläsningar äro afsedda att anordnas af de statsunderstödda anstalterna under år 1911? Ett fullt exakt svar på denna fråga kan ej gifvas, alldenstund några föreningar ej lämnat

uppgifter härom. Då dessas antal uppgår till endast 22, torde siffrorna dock ganska nära öfverensstämma med de faktiska förhållandena. För de 22 felande anstalterna har antalet fördenskull approximativt beräknats. Tab. 3 (sid. 202) ger närmare upplysningar rörande detta spörsmål. Det beräknade antalet föreläsningar uppgår — såsom tabellens slutsiffror meddela — till 12,076, däraf i städerna 3,966 och på landsbygden 8,110 föreläsningar. På hvarje förening i riket skulle således komma i genomsnitt 24 föreläsningar — 34 på städernas men blott 21 på landsbygdens föreningar. Stockholms stad står naturligtvis främst med 120 föreläsningar för hvar och en af sina 4 anstalter. Bland länen intaga Västernorrlands, Göteborgs och Bohus samt Blekinge län första rummen med resp. 55, 39 och 34 föreläsningar. Lägsta siffrorna uppvisa Kronobergs län med 17 samt Kristianstads län med 16 föreläsningar per anstalt.

Af intresse är att söka erhålla uppgift på den kostnad, som hvarje föreläsning kan beräknas draga. Helt naturligt måste denna ställa sig rätt väsentligt olika inom olika delar af riket. Folkmängdstäthet och goda kommunikationer inverka gifvetvis högst betydligt härvidlag. Ett läns större eller mindre närbelägenhet till en plats med god tillgång på föreläsare bidrager ock till att höja eller sänka medelsiffran. Vissa svårigheter erbjuda sig att uppgifva exakta belopp i detta afseende, men de genomsnittstal, som stå att finna å tab. 3, torde i hufvudsak vara riktiga. Medelsumman för hela riket befinnes vara 42 kronor för hvarje föreläsning. I städerna är i allmänhet kostnaden högre än på landsbygden, hvilket äfven framgår af siffrorna för riket i dess helhet: städerna få i genomsnitt betala 50 kronor för hvarje föreläsning, landsbygden blott 39 kronor. Jämfördt med t. ex. 1909 års siffror (se »Meddelanden» för 1909 s. 609) visar år 1911 stegrade belopp. Särskildt synes kostnaden ha stigit i städerna, för hvilka genomsnittstalet år 1909 utgjorde endast 41 kronor. Skillnaden mellan städer och landsbygd i afseende å genomsnittskostnad har under denna korta tid betydligt ökats. Hvad de särskilda länen beträffar, återfinnas, såsom ju är att vänta, de högsta medeltalen i de norrländska länen. Den lägsta kostnaden, 26 kronor per föreläsning, kommer emellertid, egendomligt nog, äfven på ett norrländskt län, Västernorrlands.

Bland de uppgifter, som föreläsningsanstalterna lämnat, finnas sparsamma upplysningar om antalet åhörare per föreläsning. Ehuru, som antydt, endast ett fåtal anstalter omnämnt detta, torde de lämnade siffrorna vara af tillräckligt stort intresse för att åtminstone i korthet omnämnas. Genomsnittsantalet åhörare växlar rätt betydligt. Uppgifter hafva lämnats af inalles 55 anstalter,

Tab. 2. De statsunderstödda föreläsnings-

Län.	Föreläsningsföreningarnas					
	antal.	begärda statsbidrag.	inkomster.			
			Erhållna bidrag af		Öfriga inkomster.	Summa inkomster.
			staten.	kommuner o.d.		
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Stockholms stad[1]	*4*	*7,800*	*7,400*	*11,000*	*3,400*	**21,800**
Stockholms län	*25*	*10,480*	*9,250*	*6,656*	*4,024*	**19,930**
städer	8	3,950	3,450	2,884	1,066	7,400
landsbygd	17	6,530	5,800	3,772	2,958	12,530
Uppsala län	*13*	*5,353*	*4,825*	*2,144*	*3,534*	**10,503**
städer	2	1,650	1,600	1,650	200	3,450
landsbygd	11	3,703	3,225	494	3,334	7,053
Södermanlands län	*27*	*11,480*	*10,550*	*7,100*	*4,744*	**22,394**
städer	6	3,250	3,225	2,785	515	6,525
landsbygd	21	8,230	7,325	4,315	4,229	15,869
Östergötlands län	*30*	*15,130*	*13,050*	*6,956*	*8,298*	**28,304**
städer	7	5,530	4,700	3,588	1,942	10,230
landsbygd	23	9,600	8,350	3,368	6,356	18,074
Jönköpings län	*22*	*11,390*	*9,750*	*5,338*	*6,665*	**21,753**
städer	7	4,900	4,150	3,149	2,339	9,638
landsbygd	15	6,490	5,600	2,189	4,326	12,115
Kronobergs län	*12*	*5,349*	*4,450*	*2,375*	*3,109*	**9,934**
städer	3	1,550	1,350	920	810	3,080
landsbygd	9	3,799	3,100	1,455	2,299	6,854
Kalmar län	*31*	*14,975*	*12,555*	*5,372*	*9,801*	**27,728**
städer	6	4,400	3,800	1,893	2,562	8,255
landsbygd	25	10,575	8,755	3,479	7,239	19,473
Gottlands län	*6*	*2,375*	*2,250*	*1,147*	*1,244*	**4,641**
städer	1	700	600	500	200	1,300
landsbygd	5	1,675	1,650	647	1,044	3,341
Blekinge län	*11*	*5,920*	*4,900*	*2,125*	*3,910*	**10,935**
städer	3	3,000	2,200	1,800	1,200	5,200
landsbygd	8	2,920	2,700	325	2,710	5,735
Kristianstads län	*35*	*12,547*	*10,950*	*6,288*	*7,010*	**24,248**
städer	6	3,492	3,025	2,569	1,089	6,683
landsbygd	29	9,055	7,925	3,719	5,921	17,565
Malmöhus län	*49*	*22,996*	*20,385*	*14,028*	*12,217*	**46,630**
städer	9	8,480	7,450	7,217	3,999	18,666
landsbygd	40	14,516	12,935	6,811	8,218	27,964
Hallands län	*20*	*12,285*	*10,675*	*4,856*	*7,704*	**23,235**
städer	5	4,150	3,500	2,791	1,559	7,850
landsbygd	15	8,135	7,175	2,065	6,145	15,385

[1] Då föreläsningsanstalterna i Stockholm (liksom här och hvar annorstädes) bedrifva flera medlen icke fullt säkert angifvas. Under rubriken »öfriga inkomster» är därför endast ett ringa sannolikt äro ganska afsevärda.

föreningarnas beräknade inkomster år 1911.

Län.	Föreläsningsföreningarnas					
	antal.	begärda statsbidrag.	inkomster.			
			Erhållna bidrag af		Öfriga inkomster.	Summa inkomster.
			staten.	kommuner o. d.		
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Göteborgs o. Bohus län	*20*	*14,366*	*12,150*	*15,019*	*6,730*	**33,899**
städer	5	6,100	4,650	11,939	1,422	18,011
landsbygd	15	8,266	7,500	3,080	5,308	15,888
Älfsborgs län	*25*	*14,875*	*11,600*	*5,102*	*9,878*	**26,580**
städer	6	5,180	3,800	2,216	3,320	9,336
landsbygd	19	9,695	7,800	2,886	6,558	17,244
Skaraborgs län	*19*	*9,630*	*8,500*	*2,365*	*8,064*	**18,929**
städer	8	5,225	4,525	1,384	4,491	10,400
landsbygd	11	4,405	3,975	981	3,573	8,529
Värmlands län	*21*	*9,927*	*8,775*	*4,820*	*5,940*	**19,535**
städer	5	3,950	3,150	2,711	2,054	7,915
landsbygd	16	5,977	5,625	2,109	3,886	11,620
Örebro län	*23*	*11,560*	*10.025*	*5,374*	*6,638*	**22,037**
städer	5	4,250	3.275	2,106	2,260	7,641
landsbygd	18	7,310	6,750	3,268	4,378	14,396
Västmanlands län	*21*	*12,655*	*11,050*	*7,290*	*5,586*	**23,926**
städer	5	3,900	3,450	2,920	1,087	7,457
landsbygd	16	8,755	7,600	4,370	4,499	16,469
Kopparbergs län	*30*	*14,050*	*13,175*	*7,422*	*6,628*	**27,225**
städer	4	2,550	2,450	1,450	1,050	4,950
landsbygd	26	11,500	10,725	5,972	5,578	22,275
Gäfleborgs län	*19*	*11,815*	*11,025*	*6,593*	*6,359*	**23,977**
städer	3	3,600	3,600	3,290	1,010	7,900
landsbygd	16	8,215	7,425	3,303	5,349	16,077
Västernorrlands län	*9*	*6,240*	*6,160*	*4,200*	*2,603*	**12,963**
städer	3	2,100	2,100	1,700	850	4,650
landsbygd	6	4,140	4,060	2,500	1,753	8,313
Jämtlands län	*5*	*2,866*	*2,750*	*700*	*2,566*	**6,016**
städer	1	1,400	1,400	600	1,200	3,200
landsbygd	4	1,466	1,350	100	1,366	2,816
Västerbottens län	*7*	*4,200*	*4,200*	*1,000*	*3,350*	**8,550**
städer	1	800	800	—	900	1,700
landsbygd	6	3,400	3,400	1,000	2,450	6,850
Norrbottens län	*9*	*6,745*	*6,700*	*2,950*	*4,030*	**13,680**
städer	2	1,700	1,700	1,250	452	3,402
landsbygd	7	5,045	5,000	1,700	3,578	10,278
Hela riket	**493**	**257,009**	**227,100**	**138,220**	**144,032**	**509,352**
Däraf städer och köpingar	115	93,607	81,350	74,312	40,977	196,639
» landsbygd	378	163,402	145,750	63,908	103,055	312,713

slag af upplysningsverksamhet, kan beloppet af de särskildt för föreläsningar disponibla
belopp uppfördt. churu dylika inkomster (genom tillskott från fonder, inträdesafgifter o. d.)

Tab. 3. De statsunderstödda föreläsningsföreningarnas beräknade föreläsningsverksamhet år 1911.

Län.	Beräknadt antal föreläsningar.		Beräknad kostnad per föreläsning.
	Hela antalet.	Per förening.	
Stockholms stad	*481*	120	45
Stockholms län	*565*	23	35
städer	181	23	41
landsbygd	384	23	33
Uppsala län	*263*	21	40
städer	103	52	33
landsbygd	160	15	44
Södermanlands län	*618*	23	36
städer	195	33	33
landsbygd	423	20	38
Östergötlands län	*653*	22	43
städer	182	26	56
landsbygd	471	20	38
Jönköpings län	*456*	21	48
städer	194	28	50
landsbygd	262	17	46
Kronobergs län	*205*	17	48
städer	60	20	51
landsbygd	145	16	47
Kalmar län	*619*	20	45
städer	172	29	48
landsbygd	447	18	44
Gottlands län	*145*	24	32
städer	25	25	52
landsbygd	120	24	28
Blekinge län	*372*	34	29
städer	99	33	53
landsbygd	273	34	21
Kristianstads län	*562*	16	43
städer	135	23	50
landsbygd	427	15	41
Malmöhus län	*1,061*	22	44
städer	412	46	45
landsbygd	649	16	43
Hallands län	*537*	27	43
städer	151	30	52
landsbygd	386	26	40
Göteborgs o. Bohus län	*772*	39	44
städer	321	64	56
landsbygd	451	30	35
Älfsborgs län	*596*	24	45
städer	145	24	64
landsbygd	451	24	38
Skaraborgs län	*475*	25	40
städer	213	27	49
landsbygd	262	24	33
Värmlands län	*472*	22	41
städer	148	30	53
landsbygd	324	20	36
Örebro län	*489*	21	45
städer	126	25	61
landsbygd	363	20	40
Västmanlands län	*537*	26	45
städer	145	29	51
landsbygd	392	25	42
Kopparbergs län	*683*	23	40
städer	100	25	50
landsbygd	583	22	38
Gäfleborgs län	*573*	30	42
städer	99	33	80
landsbygd	474	30	34
Västernorrlands län	*493*	55	26
städer	168	56	28
landsbygd	325	54	26
Jämtlands län	*107*	21	56
städer	39	39	82
landsbygd	68	17	41
Västerbottens län	*147*	21	58
städer	24	24	71
landsbygd	123	21	56
Norrbottens län	*195*	22	70
städer	48	24	71
landsbygd	147	21	70
Hela riket	**12,076**	**24**	**42**
Däraf i städer o. köpingar	3,966	34	50
» på landsbygden	8,110	21	39

däraf 25 belägna i städer (4 i Stockholms stad) och de öfriga 30 på landsbygden. Medeltalet för samtliga anstalter utgör 159; städernas anstalter synas, såsom ju är naturligt, hafva större åhörarantal — medeltalet för de här redovisade uppgår till 205 åhörare, under det landsbygdens stannar vid 120. En noggrannare och fullständigare statistik häröfver vore helt visst af ej ringa värde för bedömande af intresset för föreläsningsverksamheten å skilda orter och därigenom af verksamhetens utvecklingsmöjligheter.

Förutom till de föreläsningsföreningar, hvarom talats i det föregående, har Kungl. Maj:t för år 1911 anvisat statsbidrag åt 7 föreläsningsanstalter (»centrala anstalter»). Såsom framgår af det i ämnet utfärdade cirkuläret, äro dessa anstalter afsedda för förmedlande af föreläsningar i folkbildningssyfte och tillhandahållande af passande åskådningsmateriel åt lokala anstalter för sådana föreläsningar. Statsbidraget till anstalterna utgår med växlande belopp, från 500 till 2,000 kronor för hvarje anstalt. Hela den härför anslagna summan uppgår till 7,900 kronor.

---

3. Föreläsningsverksamheten under år 1910.

I samband med ofvanstående redogörelse för föreläsningsverksamheten under år 1911 skola här lämnas några hufvuddata rörande densamma under år 1910.

Under detta år utgick statsunderstöd — förutom till 7 centrala anstalter — till inalles 505 lokala föreningar och anstalter, däraf 119 i städer (och köpingar) samt 386 på landsbygden. Detta antal utvisar en ökning från föregående år med ej mindre än 22 anstalter.

Dessa föreningars och anstalters beräknade inkomster för nämnda år belöpte sig till 508,892 kronor, i hvilken summa ingingo bidrag från kommuner och enskilda m. fl. med tillhopa 273,892 kronor (53·8 %), således ej obetydligt mer än det till 235,000 kronor (46·2 %) uppgående statsbidraget. De kommunala anslagen synas hafva uppgått till 130,296 kronor (25·6 %), öfriga inkomster (hvarom talats i det föregående) till något mera eller till 143,596 kronor (28·2 %). Jämförda med 1909 års befinnas samtliga inkomstposter hafva ökats, tillhopa med 35,982 kronor.

Statsanslag för året till ett belopp af 254,668 kronor hade begärts af sammanlagdt 512 anstalter, af hvilka, som nämndt, 505 erhöllo dylikt anslag.

De för året planerade föreläsningarnas antal har — med ledning af tillgängliga uppgifter — beräknats till i rundt tal 12,600. Medel-

kostnaden per föreläsning synes sålunda hafva uppgått till c:a 40 kronor, hvilket innebär någon ökning i jämförelse med föregående år. Däremot understiger densamma, såsom framgår af det föregående, medelkostnaden för år 1911, hvilken beräknats till 42 kronor.

Till de 7 centrala anstalterna anvisades tillsammans 6,900 kronor.

Förhållandena inom de särskilda länen m. m. under nu ifrågavarande år torde för öfrigt ej synnerligen afsevärdt skilja sig från de under år 1911 rådande.

Föreläsningskommitterades betänkande.

Med den starka utveckling, som den populärvetenskapliga föreläsningsverksamheten i vårt land haft under de senare åren, är det helt naturligt, att brister kommit att visa sig i afseende å enhetlighet och planmässighet i organisation och andra med verksamheten sammanhängande förhållanden. För att söka afhjälpa de förefintliga bristerna beslöt Kungl. Maj:t den 18 juni 1910 bemyndiga chefen för Ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst sex sakkunniga »för att inom departementet biträda vid beredande af frågan om förändrade grunder för utgående af statsanslag till understöd för anordnande af populärvetenskapliga föreläsningskurser i folkbildningssyfte». I anledning häraf tillkallades under hösten 1910 med. dr Knut Kjellberg, f. envoyén Herman Lagercrantz, folkskolläraren Nils Lundahl i Lund, verkstadsarbetaren B. V. Munkhammar i Kiruna och fil. dr Valfrid Palmgren att biträda i nämnda syfte. De sakkunniga aflämnade den 12 januari 1911 sitt betänkande i ärendet. Då sålunda ett förslag till ordnande af föreläsningsverksamheten efter enhetliga principer nu föreligger — i flera afseenden innebärande afvikelser från fordom följda — torde en kortfattad redogörelse för de sakkunnigas förslag här förtjäna plats.

Betänkandet innehåller till en början en historik af föreläsningsrörelsen i Sverige, därvid erinrande om dess första upprinnelse och förebild — Stockholms arbetareinstitut, som år 1880 upprättades på initiativ af dr Anton Nyström. Ett första statsunderstöd beviljades redan följande år, då Kungl. Maj:t anslog 5,000 kronor för fortsättandet af institutets verksamhet. Sedan betänkandet omnämnt liknande, å andra orter inrättade anstalter med samma syfte, redogöres ganska utförligt för statsbidragens historia, efter det att frågan om dylikt bidrags beviljande blifvit föremål för Riksdagens

behandling. Detta inträffade redan år 1883, då i en af Ola Andersson från Burlöf väckt motion anslag för nu berörda syfte begärdes af Riksdagen. Först påföljande års Riksdag biföll emellertid hemställan om dylikt anslags beviljande, men sedan dess har Kungl. Maj:t hvarje år äskat anslag å extra stat för föreläsningsverksamheten. Betänkandet meddelar en tablå öfver de belopp, hvarmed det af Riksdagen beviljade anslaget utgått under olika år, hvilken tablå här återgifves.

År.	Af Riksdagen beviljadt anslag. Kr.	År.	Af Riksdagen beviljadt anslag. Kr.
1886—1887 årligen	15,000	1903	100,000
1888—1894 »	20,000	1904	100,000
1895	25,000	1905	125,000
1896	25,000	1906	155,000
1897	30,000	1907	180,000
1898	35,000	1908	200,000
1899	45,000	1909	220,000
1900	55,000	1910	235,000
1901	65,000	1911	235,000
1902	65,000		

Betänkandet redogör härefter mera detaljeradt för föreläsningsrörelsens utveckling och nuvarande läge, antalet anstalter m. m. Härvid omnämnes också de förmedlingsanstalter, som uppstått å vissa platser, och hvilkas uppgift hufvudsakligen varit att åt föreläsningsanstalterna anskaffa dugliga föreläsare. Dessa förmedlingsanstalter eller centralbyråer äro, såsom i det föregående omnämnts, f. n. till antalet 7 och erhålla, i likhet med enskilda föreningar eller anstalter, understöd af statsmedel.

Vid redogörelsen för föreläsningsverksamhetens nuvarande läge lämnar betänkandet en del intressanta upplysningar, som de sakkunniga erhållit såsom svar på utsända frågeformulär. Ett par i betänkandet intagna tablåer må här återgifvas, då därigenom ett godt komplement erhålles till den framställning af föreläsningsverksamheten, som ofvan lämnats.

Beträffande antalet åhörare vid föreläsningarna under år 1909 hafva de inkomna svaren uppgifvit följande medelsiffror:

vid	5	föreläsningsanstalter	låg	medeltalet	mellan 400—500
»	15	»	»	»	» 300—400
»	54	»	»	»	» 200—300
»	184	»	»	»	» 100—200
»	184	»	»	»	» 60—100

vid	20	föreläsningsanstalter	låg	medeltalet	mellan 40— 60
»	3	»	»	»	» 30— 40
»	2	»	»	»	» 25— 30
»	1	»	»	»	» 10— 15

Åhörareantalet synes, enligt betänkandet, vara större inom industridistrikt än inom jordbruksdistrikt samt likaledes högre inom medelstora eller mindre städer än i storstäderna.

Valet af ämnen för föreläsningarna belyses af nedanstående sammanställning, som visar de oftast rekvirerade ämnesgrupperna vid centralbyrån i Stockholm under höstterminen 1908 och vårterminen 1909:

Geografi och reseskildringar	408	Konst	58
Historia	378	Landthushållning	49
Samhällslära	324	Geologi	42
Hälsolära	246	Fredssaken	40
Litteratur	176	Emigrationen	39
Filosofi och etik	157	Filantropi	33
Astronomi	123	Kulturhistoria	29
Folkbildning och uppfostran	112	Tekniska ämnen	26
Biologi	108	Försvaret	25
Alkohologi	95	Huslig ekonomi	18
»Allmänna ämnen»	87	Språkvetenskap	17
Religionsvetenskap	74	Psykologi	17
Matematik, fysik, kemi	71	Arkitektur	13
Kyrkohistoria	60	Idrott	8

Efter denna inledning komma de sakkunniga in på sitt yttrande och förslag. Såsom föreläsningsverksamhetens mål — särskildt under dess begynnelsestadium — anges sträfvandet att inrikta smaken på ett bättre tillvaratagande af de lediga stunderna. Först i den mån verksamheten fortskrider, bör densamma inrikta sig på det undervisande syftet.

Föreläsningarna böra, anse de sakkunniga, icke förutsätta större kunskapsmått än folkskolans, och hvarje föreläsning bör afse självverksamhet hos åhöraren. Valet af ämnen bör rättas efter olika orters behof samt befolkningens växlande bildningsgrad. Särskildt framhålla de sakkunniga önskvärdheten af sådana föreläsningar, som afhandla olika yrkens och näringsgrenars historia och utveckling, och som visa det nödvändiga sambandet mellan olika yrken o. d. När ämnets beskaffenhet så fordrar, böra serieföreläsningar anordnas.

Det villkor, som är förbundet med beviljande af statsbidrag, nämligen att »alla politiska och religiösa strider och förhandlingar blifva förbjudna», anse de sakkunniga böra kvarstå med

den innebörd fortfarande som hittills, att föreläsningarna väl må afhandla religiösa och politiska frågor, dock under den bestämda förutsättning, att framställningen är strängt saklig och aldrig får taga agitationens form, samt att öfverläggningar och diskussioner icke må förekomma i samband med föreläsningarna.

I samband med sin framställning rörande föreläsare betona de sakkunniga behofvet af flera föreläsare från det praktiska lifvet och från olika näringsgrenars områden än hittills.

Några bestämda föreskrifter om visst antal föreläsningar i veckan under viss, bestämd tid — såsom för närvarande är stadgadt — anse de sakkunniga ej vara behöfliga eller nyttiga. De föreslå i stället, att resp. anstalter må kunna planlägga sina föreläsningar antingen som hittills spridda öfver en afsevärd del af året eller sammanträngda till en eller flera kortare tider under året eller slutligen både spridda och sammanträngda, allt lämpadt efter förhållandena på orten. Såsom minimiantal under ett år föreslås 12 föreläsningar.

Klagomål hafva, säga de sakkunniga, från flera håll försports öfver de dryga kostnaderna för föreläsningarna. Särskildt för de mindre anstalterna blifva ofta nog arfvode, reseersättning o. dyl. åt föreläsaren ganska betungande. De sakkunniga hafva därför sökt se till, i hvilken mån dessa kostnader skulle kunna nedbringas. Arfvodet anse de icke kunna nedsättas för att icke sänka kompetensnivån bland föreläsarna. Resekostnaderna för aflägset liggande anstalter skulle däremot enligt de sakkunnigas förslag kunna minskas därigenom, att Kungl. Maj:t ägde disponera högst 10,000 kronor till resekostnadsbidrag. Detta bidrag skulle utgå till vederbörande föreläsare med hälften af det belopp, hvarmed resekostnaden öfverstiger tio kronor.

I flera fall har hittills understöd utgått till mer än en anstalt på samma ort. De sakkunniga anse emellertid, att detta bör få äga rum, endast där afstånden mellan olika stadsdelar och folkrikedomen göra det nödigt.

Förmedlingsanstalter eller centralbyråer för föreläsningsverksamheten — hvarom förut är taladt — anse de sakkunniga alltjämt behöfliga, men de föreslå en starkare koncentration af förmedlingsverksamheten, så att hädanefter endast tre centralbyråer skulle vara i verksamhet, i Stockholm, Göteborg och Lund, hvarjämte måhända framdeles fråga kan uppstå om upprättandet af en centralbyrå för Norrland, förlagd t. ex. i Härnösand.

Då föreläsningsverksamheten nått så stor omfattning, som skett, anse de sakkunniga nödvändigt att inom Ecklesiastikdepartementet anställa en sakkunnig (manlig eller kvinnlig) rådgifvare. Denne »föreläsningskonsulents» uppgift borde blifva

att granska ansökningarna om statsbidrag till föreläsningsanstalter och därvid särskildt tillse, att verksamheten vid de olika anstalterna verkligen tjänar det syfte, för hvilken densamma är afsedd,

att följa centralbyråernas och föreläsningsanstalternas verksamhet genom bl. a. minst en konferens årligen med ombud för centralbyråerna,

att ingripa, där rättelser synas erforderliga,

att stå till tjänst med råd och upplysningar i hithörande ärenden,

att sammanföra och bearbeta de från centralbyråer och föreläsningsanstalter inkommande statistiska uppgifterna.

Konsulenten borde under sex veckor, högst två månader af året vara till hands i Ecklesiastikdepartementet och under den öfriga delen af året vara tillgänglig för att lämna råd och upplysningar m. m., hvarjämte han skriftligen eller genom personliga besök borde i förekommande fall ingripa för åstadkommande af ändringar och förbättringar i afseende å *anstalternas verksamhet.*

Såsom ersättning åt den ifrågasatte konsulenten föreslå de sakkunniga ett årligt arfvode af 2,000 kronor samt 300 kronor till expenser, hvarjämte konsulenten skulle disponera ett belopp af 300 kronor i och för eventuella resor till föreläsningsanstalter. Vore konsulenten ej bosatt i Stockholm, skulle han äga uppbära dagtraktamente å 10 kronor under den tid, han är sysselsatt inom departementet, dock tillhopa högst 700 kronor. Sammanlagda kostnaden för konsulenten skulle alltså belöpa sig till 2,600 kronor, därest denne vore bosatt i Stockholm, i annat fall till 3,300 kronor.

Den hittillsvarande ortsinspektionen anses böra bibehållas.

Såsom en nödvändig förutsättning för ett fruktbringande resultat af föreläsningsverksamheten framhålla de sakkunniga slutligen tillgång till böcker, berörande det afhandlade ämnet, m. a. o. bibliotek. En nödfallsutväg härvidlag är förhyrandet af vandringsbibliotek, som hållas tillgängliga för hemlån vid föreläsningarna. Därjämte rekommenderas försäljning af god och billig litteratur vid de tillfällen, då ortens befolkning är samlad till åhörande af föreläsning.

De sakkunniga sammanfatta till sist sina åsikter rörande den statsunderstödda föreläsningsverksamheten genom att framhålla behofvet af *större planmässighet* och *ökad kontroll* inom denna verksamhet, men äfven af *större frihet* med afseende på formerna för densamma.

Kooperation i utlandet. [1])

VI. Finland.

Den finska kooperativa rörelsen intager i viss mån en särställning, i det att redan från början bildades en centralorganisation, medan andra länders motsvarande rörelser först sent och under stora svårigheter bragt en dylik till stånd. Staten har ock från första början ställt sig mycket välvillig till rörelsen och genom lån och anslag dels befordrat den och vidgat dess verksamhetsområde, dels åstadkommit en välgörande kontroll.

Det var inom hufvudstadens universitets- och tjänstemannakretsar, som tanken först uppstod att med kooperationen som hjälpmedel bidraga till höjandet af Finlands i genomsnitt lågt stående landtbefolkning. Genom den vana vid initiativ, organisation och samarbete, som andelsföretagen medföra, hoppades man kunna bidraga till de breda samhällslagrens höjande äfven på andra områden än de rent ekonomiska.

Man riktade sig med sin propaganda till hela folket. Det är emellertid oförnekligt, att den kooperativa idén vunnit större genklang bland de finsktalande. Af Finlands år 1908 mellan 1,500 och 1,600 inregistrerade kooperativa föreningar hade endast 111 svenskt namn. I de tre län, Nylands, Åbo och Björneborgs och Vasa, som hysa en sammanhängande svensk befolkning, var detta fallet med 108 mot 547 med finskt namn. Och i Nylands län ensamt med sin mellan de bägge språken ungefär jämnt delade befolkning voro motsvarande siffror 17 och 115. Man kan häraf åtminstone se, inom hvilket läger initiativet varit att finna, äfven om sedermera föreningarna stundom kunnat vinna anslutning från bägge hållen.

På initiativ förnämligast af dåvarande docenten, numera e. o. professorn i agrarpolitik vid Helsingfors' universitet, Hannes Gebhard, bildades år 1899 föreningen Pellervo[2]), hvilken från början varit och allt fortfarande är centrum i den kooperativa verksamheten.

---

[1]) För kooperation i Tyskland, Storbritannien och Irland, Österrike, Frankrike och Italien finnes redogjordt i »Medd.» 1910, s. 489 ff.

[2]) Namnet ur Kalevala.

Pellervo. När Pellervo började sitt arbete, funnos endast svaga ansatser till kooperativ verksamhet i Finland. Endast ett antal mejerier, närmast att jämföra med de senare andelsmejerierna, hade existerat redan ett par årtionden. Och den finska lagen hade därför helt naturligt inga reglerande bestämmelser för föreningar för ekonomisk verksamhet. Pellervos första stora uppgift blef därför att få till stånd en lag för sådana föreningar. Förslag utarbetades inom Pellervo, antogs af 1900 års landtdag och blef gällande från 1 sept. 1901.

Då hade agitationen på landsbygden redan länge varit i gång, först för upptagande af gemensamma inköp af landtbruksförnödenheter på de gamla landtmannagillenas program, sedan för startande af nya föreningar för olika ändamål. När dessa i enlighet med den nya lagen kunde införas i handelsregistren och börja sin verksamhet, stod Pellervo dem till tjänst med mönsterstadgar, handböcker, bokföringsformulär och bistod dem genom sina utsända instruktörer.

Den instruerande och kontrollerande verksamheten har alltjämt fortgått i stegrad omfattning och snart äfven med understöd från de centrala kooperativa affärsorganisationer, som uppstodo på Pellervos initiativ, och för hvilka nedan skall redogöras. Arbetet har drifvits dels genom en mångfald tryckta publikationer, omfattande populära och mera speciella tidskrifter, allehanda handböcker, småskrifter och flygskrifter, dels genom muntlig instruktion. För den senare anställdes redan tidigt konsulenter med hvar sitt specialområde, hvilka under resor i landet genom föredrag, inspektioner och revisioner verkat för rörelsens utbredning och konsolidering. På senare tid hafva äfven anordnats för kooperatörer afsedda kurser af längre eller kortare varaktighet såväl i Helsingfors som i landsorten. Till språkpartierna liksom i allmänhet till de politiska striderna har Pellervo förhållit sig neutral. Allt tryck utgifves på bägge språken, särskilda konsulenter äro anställda för verksamheten inom de svenskspråkiga trakterna o. s. v.

Rapport om verksamheten har lämnats i Pellervos årligen sedan 1901 utkommande årsbok, som meddelar på föreningens byrå utarbetad statistik öfver kooperationens olika grenar. Ett sammandrag af dessa årsberättelser utgafs af prof. Gebhard under titeln »Die Genossenschaftsbewegung in Finland 1899—1909» till Pellervos 10-årsfest. Det är hufvudsakligen ur denna publikation här meddelade uppgifter äro hämtade.

Pellervos verksamhet har möjliggjorts dels genom medlemsafgifter och donationer, dels och förnämligast genom statsunderstöd, som kommit den till del från dess första år. Dess utveckling belyses af vidstående tabell:

Pellervos verksamhet 1899—1908.

År.	Medlemsantal.	Fast anställd personal.	På landet utförda instruktioner och revisioner.	Byrårum.	Statsunderstöd.	Medlemsafgifter och donationer.	Förlagsverksamheten.		
							Bruttoinkomster.	Utgifter.	
								Kontanta.	Värdet af kostnadsfritt utlämnad litteratur.
					Fmk.	Fmk.	Fmk.	Fmk.	Fmk.
1899 . . .	430	3	252	1	20,000	25,610	38,190	40,560	3,700
1900 . . .	518	6		2					
1901 . . .	744	8	142	2	20,000	14,160	35,450	32,870	4,220
1902 . . .	844	14	286	5	24,000	7,960	37,790	36,750	4,120
1903 . . .	851	14	489	5	26,000	41,845	49,240	64,880	7,980
1904 . . .	1,194	15	529	6	38,000	15,188	55,850	57,700	4,480
1905 . . .	1,181	15	536	6	60,000	7,795	56,500	48,970	5,940
1906 . . .	1,304	17	1,008	6	62,000	13,340	56,310	73,580	17,950
1907 . . .	1,387	18	761	6	76,667	13,258	66,760	67,120	9,390
1908 . . .	1,391	18	743	6	71,000	9,295	59,100	58,700	5,110
Summa	—	—	**4,746**	—	**397,667**	**148,451**	**455,190**	**481,130**	**62,890**

I enlighet med 1901 års lag hafva bildats en mängd olikartade föreningar. De flesta kunna sammanföras inom fyra kategorier, hvardera med sin centralorganisation. Dock är att märka, att föreningar inom samtliga de tre första grupperna äfven drifva verksamhet på samma område som den fjärde.

Grupperna äro:

1. Andelsmejerier med smörexportföreningen Valio.
2. Andelskassor med en på aktier ställd centralkreditanstalt i Helsingfors.
3. Handelsandelslag med en af dem grundad central inköpsaffär.
4. Föreningar för anskaffande af konsumtionsartiklar och maskiner för landtbruket med centralföreningen Hankkija.

Dessutom hafva uppstått en del föreningar för andra syften, såsom för försäljning af landtbruks- och skogsprodukter, äggringar o. d. och af staten understödda egnahemsföreningar samt i städerna kooperativa bagerier, matlag m. fl. Af handtverkare eller arbetare bildade produktionsföretag hafva i Finland liksom i de flesta andra länder varit föga gifvande och därför kortlifvade.

Andelsmejerier.

Af de större grupperna hade, som nämndt, andelsmejerierna föregångare i af landtbrukarna själfva grundade mejerier, af hvilka en del under ifrågavarande period inregistrerats som andelsföretag. Under Pellervos kraftiga medverkan hafva årligen en mängd nya

uppstått, så att de vid 1908 års slut utgjorde 340 st., spridda öfver hela landet.

Insatserna bestämmas efter det antal mjölkande djur, hvarmed delägarna ingå. Från Pellervo har uttalats önskvärdheten af att den första insatsen uppgår till minst 20 fmk per ko, men upp till detta belopp kommo endast 45 % af hela antalet föreningar, under det 15 % stannade under 10 mark. Härförutom äro vid 38 % af företagen delägarna skyldiga att lämna lån om 30 mark eller mera per insats, vid 42 % 10—20 mark per insats; slutligen är vid 40 % stadgad obegränsad och vid 20 % en i allmänhet till 20—50 mark per insats begränsad ansvarighet.

Småbönderna äro i majoritet bland delägarna. Endast 10 % af dessa ägde 15 kor eller däröfver, 51 % hade mellan 15 och 4 och 39 % 3—1. På grund af befolkningens gleshet äro många mejerier ganska små: 34 % erhöllo högst 1,000 kg. mjölk per dag, 41 % 1,000—3,000 kg.; 21 % 3,000—7,000 kg.; endast 6 mejerier hade en afverkning af öfver 7,000 kg. per dag. Beträffande drifkraften använde 64 % ånga, 5 % vattenkraft, 18 % hästkraft och 11 % handkraft, under det 3 mejerier drefvos med elektricitet. Angående utvecklingen i öfrigt hänvisas till efterföljande tabell:

Andelsmejerierna 1902—1908.

År.	Antal mejeriföreningar.	Medlemmar, tusental.	Antal kor.		Mjölkmängd, tusental kg.	Såldt smör.		Det sålda smörets värde. Millioner mark.	Ekonomi.			
			Tusental.	% af antalet kor i landet.		Tusental kg.	% af landets smörexport.		Antal mejerier, som offentliggjort sin balansräkning.	Egendom, tusental mark.	Egna fonder: Tusental mark.	Egna fonder: % af skulderna.
1902 . . .	28	2·4	16·4	1·5	—	—	—	—	—	—	—	—
1903 . . .	75	5·5	43·9	4·1	37,591	1,529	14·8	3·5	—	—	—	—
1904 . . .	145	11·8	87·0	8·1	74,500	3,043	25·0	7·5	97	1,490	414	23·1
1905 . . .	225	21·1	136·6	12·7	154,949	6,101	38·3	13·5	139	2,715	914	27·4
1906 . . .	291	29·0	203·5	19·3	211,786	8,577	57·0	19·5	151	4,219	1,429	28·0
1907 . . .	328	31·0	216·6	19·7	218,991	8,988	70·7	21·0	222	6,022	2,253	30·2
1908 . . .	340	33·0	—	—	—	—	—	—	250	6,936	2,455	36·6

Andelsmejeriernas betydelse sträcker sig emellertid längre än till att blott vara uppsamlings- och förädlingsplatser för den producerade mjölken. Genom en mängd olikartade åtgärder hafva de sökt höja sina delägares jordbruk för att därigenom kvantitativt

och kvalitativt förbättra deras mjölkproduktion. Och framför allt hafva de genom sin sammanslutning, smörexportföreningen Valio, vidgat marknaden och förbättrat priset för det finska smöret, så att detta i England kunnat upptaga konkurrens med det svenska och danska. Valio började sin verksamhet i december 1905. Delägare kunna endast andelsmejerier blifva och blott sådana, som leverera förstklassig vara. Emellertid öfvertager Valio äfven försäljningen för andra än andelsmejerier (under 1908 20 st.). Hvarje andel belöper sig på 100 mark med en ansvarssumma af 500 mark. De anslutna företagen äro skyldiga att taga andelar i förhållande till den levererade smörkvantiteten och skola lämna hela sin produktion till Valio. Af vinsten utdelas högst 6 % på andelarna; resten går efter afsättning till fonder till leverantörerna i förhållande till det under räkenskapsåret till dem utbetalade beloppet. Representanterna för anslutna företag välja ett förvaltningsråd på 6 personer och detta tillsätter en 3-mannadirektion.

Föreningen är Finlands största smörexportaffär. Dess utveckling ses af efterföljande tabell:

Föreningen Valio 1906—1908.

År.	Antal medlemmar (mejerier).	Andelar.	Kontanta och garantifonder.	Däraf garantifond.	Försäljning.	Årsvinst.	Valios export i % af öfver Hangö exporterad kvantitet smör.
			Fmk.	Fmk.	Fmk.	Fmk.	
1906	80	250	136,000	125,000	7,250,000	115,060	20·9
1907	141	391	247,095	195,500	10,800,000	125,480	38·1
1908	146	406	280,972	203,000	11,470,000	129,000	39·7

Lånekassor.

Den andra stora gruppen af kooperativa företag omfattar lånekassor. Af sådana finnes ett fåtal för handtverkare afsedda; de allra flesta — vid 1908 års utgång 308 st. — voro emellertid grundade för jordbrukets behof. Dessa, af hvilka de äldsta startades 1903, hafva vanligen börjat med 15—20 medlemmar; år 1908 var genomsnittliga medlemsantalet per förening 40—50. Delägarna äro liksom i mejerierna i regel småbönder med egen jord; dock uppgick 1908 torparnas antal till 15 % af samtliga. Ungefär 5 % af delägarna ansågs ha en förmögenhet, öfverstigande 20,000 mark, för 25 % uppgick den till 5,000—20,000 mark, de öfriga 70 % nådde ej 5,000 mark.

Det stora flertalet föreningar har fått sitt rörelsekapital från den statsunderstödda centralkreditanstalten i Helsingfors och står

under dennas kontroll. I öfverensstämmelse med dess fordran hafva *alla stadgat obegränsad ansvarsskyldighet för sina medlemmar.* Insatsbeloppet varierar mellan 10 och 100 mark och är vanligen 50—60 mark samt plägar få inbetalas under loppet af 10—12 år. Föreningarna ledas vanligen af en 5-mannastyrelse, inom hvilken kassören har det mest maktpåliggande arbetet. Styrelse- och äfven kassörsposterna äro för det mesta besatta med personer ur bondeklassen. Revisionsföreningar förekomma ej, utan kontrollen utöfvas af centralanstalten.

Från denna hade vid 1908 års slut utlämnats:

till hvardera af	7	föreningar	mindre än	3,000	mark
» » »	20	»	3,000— 5,000		»
» » »	95	»	5,000—10,000		»
» » »	103	»	10,000—20,000		»
» » »	43	»	20,000 mark	eller	mer.

Föreningarna hade dessutom i inbetalda andelar och reservfonder ett eget kapital, som vid samma tidpunkt belöpte sig till c:a 240,000 mark. — En tredjedel af kassorna dref sparkasserörelse, men då de enligt lagen icke fingo mottaga insättningar af andra än medlemmar, uppgick det deponerade kapitalet endast till 50,000 mark.

Beträffande utlåningsrörelsen följdes öfverallt den principen, att lån endast beviljades för vissa, bestämda ändamål, som styrelsen pröfvade vara till gagn för den lånesökande i hans näring eller hushåll. Lånen äro ofta små (10—100 mark), men kunna stiga till 2,000 mark. Lånetiden är vanligen kort — under ett år — men kan, när fråga är om större företag, stiga till 5—8 år. Lånen utlämnas mot revers, med eller utan säkerhet.

Föreningarna få sina lån från centralanstalten för 4—4½ %, för andra lån betalas 5—5½ %; låntagarna betala i sin tur vanligen 6 %, i några kassor endast 5½ %. Af vinsten utdelas till delägarna ej mera än 5 %; resten lägges till en reserv- och en för gemensamma ändamål afsedd dispositionsfond.

Utom sin ursprungliga verksamhet drifva dessa föreningar en betydlig inköps- och försäljningsrörelse af landtmannaartiklar.

1900 års landtdag beviljade ett statslån på 4 millioner mark mot 3 % ränta som rörelsekapital åt en centralkreditanstalt för lånekassor, som då ännu ej funnos, men som man hoppades skulle uppstå. Sedan anslaget stadfästs af kejsaren, bildades i Helsingfors år 1902 den förut omnämnda centralanstalten. Den var ställd på aktier med ett kapital på 300,000 mark, men tecknarna förbundo sig att efter behof öfverlåta sina aktier på lånesökande föreningar, och för dessa föreligger skyldighet att taga aktier i proportion till den

Lånekassorna för landtmän 1903—1908.

År.	Antal lånekassor.	Antal kassor, som åtnjutit kredit af centralanstalten.	Medlemsantal i dessa.	Värdet af delägarnas egendom.	Egna fonder:		Utlåningen.	
					belopp.	i % af driftkapitalet.	Totalsumma.	I genomsnitt per medlem.
				1.000 Fmk.	1,000 Fmk.		1,000 Fmk.	Fmk.
1903 . . .	22	10	521	1,918	1·7	3·5	44	85
1904 . . .	87	69	2,140	11,861	17·7	5·9	272	127
1905 . . .	136	119	3,984	18,704	49·9	7·1	647	162
1906 . . .	177	148	5,413	23,885	84·6	8·1	964	178
1907 . . .	240	210	8,577	35,942	150·3	7·9	1,777	207
1908 . . .	308	268	11,878	52,780	240·0	8·0	3,168	297

beviljade lånesumman, så att anstalten småningom helt öfvergår i deras ägo. Utom statslånet har anstalten erhållit ett statsanslag på 20,000 mark årligen, som hufvudsakligen åtgått till instruktion och kontroll af de underlydande lånekassorna.

Lånevillkoren äro beträffande ut- och återbetalningen synnerligen förmånliga, och räntefoten har, som nämndt, varierat mellan 4 och 4 1/2 %.

Anstalten har t. o. m. 1908 utvecklat sig på följande sätt:

Lånekassornas centralkreditanstalt 1903—1908.

År.	Antal anslutna lånekassor.	Egna kontanta fonder.	Lånekassorna beviljad kredit.	31 december utlånadt belopp.	Årsvinst.
		Fmk.	Fmk.	Fmk.	Fmk.
1903	10	300,000·00	79,000·00	42,000·00	8,029·07
1904	69	303,211·63	429,000·00	264,000·00	9,933·72
1905	119	307,185·12	834,000·00	623,000·00	20,278·14
1906	148	315,296·38	1,225,000·00	948,000·00	21,639·29
1907	210	323,952·09	2,068,000·00	1,706,000·00	22,666·43
1908	268	333,018·66	3,257,000·00	2,878,000·00	24,507·90

Konsumtionsföreningar.

Handelsandelslagen, den tredje gruppen af kooperativa föreningar, intogo från början en från de öfriga afvikande ställning, i det de måste umbära Pellervos uppmuntran och ledning. Föreningen ansåg nämligen, att en kooperativ verksamhet af denna art innebure alltför stora risker och afrådde därför från den. När icke desto

mindre redan från hösten 1901 konsumtionsföreningar bildades och fingo en snabb utveckling, ändrade Pellervo taktik och ingrep äfven på detta område ledande och reglerande. Resultatet visade sig snart i ökad stabilitet hos föreningarna. Medan det t. ex. endast var ett fåtal af de först startade företagen, som stadgade personlig ansvarighet, var sådan — vanligen begränsad till 50—100 mark per medlem (ej per innehafd andel) — 31 dec. 1908 införd i 307 lag (64·4 % af samtliga). Det från början starkt florerande kreditsystemet har äfven inskränkts, ehuru på denna punkt det starkaste motståndet mot de kooperativa principerna mött.

I trots af att en del mindre väl startade företag under årens lopp likviderat, funnos likväl vid 1908 års utgång 477 handelsandelslag, däraf 44 i städerna. Af de c:a 100,000 medlemmarna voro c:a 25,000 stadsbor. De 75,000 landtborna fördelade sig efter yrken på följande sätt: landtbrukare 34·5 %, landtarbetare 19·3 %, öfriga 46·2 %. I fråga om medlemstal varierade lagen betydligt. Vid nyssnämnda tidpunkt hade

6·8 %	högst 50	medlemmar
26·8 »	50—100	»
23·7 »	100—150	»
13·3 »	150—200	»
15·0 »	200—300	»
7·9 »	300—500	»
6·5 »	öfver 500	»

Medeltalet per lag 1907 var 188; per affärslokal 110. Den största föreningen räknade 1908 1,711 medlemmar, den därnäst 1,521. — Andelarnas storlek är vanligen 10—20 mark. Genomsnittsomsättningen per lag uppgick 1907 till 119,771 mark, per affärslokal till 54,052 mark. Handelslagen äro emellertid oförhindrade att sälja äfven till utomstående och föll af försäljningssumman på sådana ej mindre än 36·3 % (1902: 51·5 %, 1903: 41·8 %, 1907: 39·2 %). Af uppstående vinst utdelas på andelskapitalet högst 6 %. Efter nödig fondering, anslag till främjande af den kooperativa verksamheten m. m., utdelas resten till medlemmarna i proportion till deras inköp (1907 i genomsnitt 3·09 mark per 100 marks inköp). Äfven på ickemedlemmars inköp beräknas vanligen en viss vinstprocent, men denna kommer kunderna till godo endast som inskrifningsafgift och andelar i laget, om de inträda i detsamma; annars lägges denna vinst till reservfonden.

Följande tabell kan i någon mån åskådliggöra handelsandelslagens utveckling under åren 1901—1908:

Handelsandelslagen 1901—1908.

År.	Antal handelsandelslag.	Medlemsantal vid årsslutet.	Försäljningssumma.	Antal lag, som afgifvit berättelse.	Summa bruttobehållning.	Nettovinst.	Egna kapital.	Varulager.	Fastigheternas värde.
			1,000 Fmk.		1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.
1901 . . .	3	1,000	200	—	—	—	—	—	—
1902 . . .	16	4,000	1,700	—	—	—	—	—	—
1903 . . .	66	14,000	4,800	50	422	132	198	932	95
1904 . . .	119	20,000	7,300	98	653	196	311	1,644	135
1905 . . .	165	29,000	12,000	142	957	354	540	2,868	261
1906 . . .	260	50,000	22,000	173	1,815	506	761	5,102	587
1907 . . .	385	76,000	37,000	285	3,113	1,045	1,323	10,444	1,398
1908 . . .	477	100,000	52,000	342	3,359	1,217	2,183	13,258	2,372

Egna produktionsföretag hafva konsumtionsföreningarna i regel ej skaffat sig, med undantag dock för några bagerier samt smärre läskedrycks- och korffabriker. Däremot hafva de, liksom öfriga större grenar af den kooperativa verksamheten, bildat en centralorganisation, Handelsandelslagens centralanstalt, som började sin affärsverksamhet 1905, men redan året förut arbetat som instruktions- och revisionsförening samt förlag för kooperativ litteratur.

År 1905 tillhörde 27 handelsandelslag denna organisation, år 1908 115. De skola för hvarje 25-tal medlemmar taga en andel om 100 mark och ikläda sig en ansvarighet om 300 mark per andel. Inga andra än sådana lag kunna blifva medlemmar. Lagens representanter välja ett förvaltningsråd af 8 personer, detta en 3-mannadirektion.

Centralanstaltens utveckling belyses af nedanstående tabell:

Handelsandelslagens centralanstalt 1905—1908.

År.	Antal medlemmar (handelsandelslag).	Filialer.	Kontanta och garantifonder.	Däraf garantifond.	Samtliga handelsandelslags försäljningssumma.	Centralanstaltens försäljningssumma.	Årsvinst.
			1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.
1905	27	1	112·4	84·3	12,000	1,000	17·1
1906	57	4	233·8	164·1	22,000	4,000	54·8
1907	80	5	363·8	224·1	37,000	8,900	153·8
1908	115	6	656·0	342·0	52,000	14,200	106·6

Inköpsföreningar m. m.

Den fjärde hufvudgruppen af kooperativa föreningar, för anskaffande af konsumtionsartiklar och maskiner för landtbrukets behof, är mera heterogen än de föregående.

Ett par specialgrupper kunna behandlas särskildt. Så funnos i december 1908 127 inregistrerade föreningar för anskaffande och drift af ångtröskverk och dessutom flera hundra ej inregistrerade. Dessa föreningar bestå i allmänhet af 5—20 medlemmar; hvarje medlems insats plägar bestämmas efter sista utsädets hektolitertal (2—5 mark per hl.) och den i de flesta fall förekommande ansvarssumman på samma sätt (10—30 mark per hl.). Insatserna måste göras större, ju mindre sädesmängd föreningen har att tröska. Stundom bedrifva dessa lag äfven kvarn- eller sågrörelse. Åtskilliga ha erhållit lån från andelskassorna. — Trösklegan beräknas efter den tid, hvarje medlem använder verket, och tilltages i de bäst skötta föreningarna så, att maskinerna kunna afskrifvas på 5 à 6 år.

I ett på torfmossar så rikt land som Finland har det legat nära till hands att söka organisera by- eller sockenmännen för framställande af torfströ. I december 1908 funnos inregistrerade 49 föreningar med detta ändamål, men ytterligare ett antal oregistrerade funnos. Organisationen är i allmänhet enkel: antalet andelar (à 3—10 mark) bestämmes efter kreatursbesättningens storlek, hvarjämte en till högst 20 mark begränsad ansvarssumma plägar förekomma. Totalkostnaden för en anläggning, tillräcklig för ett kreatursbestånd om 50—80 djur, beräknas till c:a 500 mark, om arbetet utföres af delägarna själfva. Äfven större liknande företag existera, beräknade för behofvet i en eller flera kommuner, hvarvid gifvetvis anläggningskostnaderna stiga högst betydligt. Tillverkningspriset beräknas till 1 penni per kg. eller mer; försäljningspriset är 1·5—2·5 penni per kg., hvilket dock anses tåla väsentlig reduktion, när företagen kommit bättre i gång.

Redan innan 1901 års lag trädde i kraft, ägnade sig, som nämndt, många af de gamla landtmannagillena åt gemensam inköpsverksamhet, och åtskilliga fortsätta ännu därmed. Äfven andelsmejerier och andelskassor ha satt gemensamma inköp af landtbruksartiklar på sitt program, och konsumtionsföreningarna tillhandagå likaledes med dylika. Dock har speciellt för detta ändamål ett antal föreningar bildats, de flesta tillfälliga sammanslutningar, en del dock registrerade.

Totalsumman af gemensamma inköp för landtbrukets räkning steg år 1900 till 700,000 mark; 1902: 1,500,000; 1904: 2,400,000; 1906: 4,800,000 och 1908 till 7,000,000 mark. De viktigaste artiklarna ha varit gödningsämnen, utsäden, kraftfoder samt maskiner och redskap. För inköpen fungerade från 1901 Pellervos förmedlingsaffär som centralanstalt, men, när rörelsen fick allt större omfattning, trädde i dess ställe centralföreningen Hankkija (från 1905). Liksom de öfriga motsvarande organisationerna drifver Hankkija utom den ekonomiska en

omfattande instruktionsverksamhet i tal och skrift, uppgör förslag till större maskinella anläggningar och har särskildt lagt an på spridande af kännedom om artificiella gödningsämnen.

Föreningen är byggd efter samma principer som handelsandelslagens centralförening. Dock kunna utom registrerade föreningar äfven andra på landtbrukets område verkande sammanslutningar blifva medlemmar, liksom också, intill högst 1/3 af samtliga medlemmar, enskilda jordägare. Andelsbeloppet är 100 mark och antalet andelar, som hvarje medlem är skyldig att äga, beror på inköpens storlek; ansvarssumman är 400 mark per andel. Högsta räntan på andelskapitalet är 6 %, resten af vinsten går till fonder och till utdelning i proportion till inköpen. — Styrelsen består af ett af representantförsamlingen valdt förvaltningsråd på 6 personer, som i sin ordning utser en 3-mannadirektion.

Företagets utveckling belyses af följande siffror:

Föreningen Hankkija 1905—1908.

År.	Antal medlemmar.	Filialer.	Kontanta och garantifonder.	Däraf garantifond.	Försäljningssumma.	Årsvinst.
			Fmk.	Fmk.	Fmk.	Fmk.
1905	67	1	34,000	26,800	700,000	10,000
1906	97	1	62,000	38,800	1,500,000	6,000
1907	134	1	113,000	54,800	2,600,000	31,000
1908	206	6	198,000	87,200	3,100,000	— 9,400

De 206 medlemmarna 1908 fördela sig på följande grupper: andelsmejerier 67, andelskassor 75, andra andelslag 23, landtmannagillen 16, enskilda personer 25. Samma år utgjordes Hankkijas kunder af: andelslag 780, landtmannagillen 173, andra köpare (tillfälliga sammanslutningar och enskilda) 883.

Slutligen följa några sammanfattande tabeller, vid hvilka måste anmärkas, dels att, såsom äfven i det föregående på flera ställen påpekats, en mängd föreningar för ekonomisk verksamhet existera utan att vara registrerade, dels att i handelsregistret kvarstodo ett flertal föreningar, som faktiskt nedlagt sin verksamhet.

Tab. 1. Antalet i handelsregistret vid hvarje års slut införda och ur detsamma strukna kooperativa föreningar.

År.	Andelsmejerier			Lånekassor			Handelsandelslag			Andra föreningar			Centralförening.		Summa		
	registrerade.	afförda.	däraf på grund af konkurs.	registrerade.	afförda.	däraf på grund af konkurs.	registrerade.	afförda.	däraf på grund af konkurs.	registrerade.	afförda.	däraf på grund af konkurs.	registrerade.	afförda.	registrerade.	afförda.	däraf på grund af konkurs.
1901	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1902	28	—	—	—	—	—	17	—	—	6	—	—	—	—	51	—	—
1903	75	—	—	24	—	—	71	1	1	24	1	1	—	—	194	2	2
1904	145	—	—	87	—	—	119	4	2	42	—	—	1	—	394	5	3
1905	225	—	—	140	—	—	168	8	4	60	—	—	3	—	596	9	5
1906	292	1	—	177	—	—	262	12	4	136	3	3	4	—	871	16	7
1907	330	2	—	240	—	—	389	14	4	304	6	4	4	—	1,267	22	8
1908	343	3	1	308	1	—	495	24	6	455	12	9	4	—	1,605	40	16

Tab. 2. Medlemsantalet i de kooperativa föreningarna i runda tal 1903—1908.

År.	Andelsmejeriföreningar.	Lånekassor.	Handelsandelslag.	Andra föreningar.	Summa.
1903	5,500	500	14,000	500	20,500
1904	12,000	2,000	20,000	1,000	35,000
1905	21,000	4,000	29,000	3,000	57,000
1906	29,000	5,400	50,000	5,000	89,400
1907	31,000	8,600	76,000	20,000	135,600
1908	33,000	12,000	100,000	35,000	180,000

Tab. 3. De kooperativa föreningarnas omsättning 1903—1908.

År.	Andelsmejeriernas försäljning.	Lånekassornas utlåning.	Handelsandelslagens försäljningssumma.	Omsättning i öfriga föreningar.	Gemensamma inköp.	Summa.
	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.	1,000 Fmk.
1903	3,500	40	4,800	300	2,000	10,640
1904	7,500	270	7,300	600	2,400	18,070
1905	13,500	650	12,000	1,000	2,500	29,650
1906	19,500	960	22,000	2,000	4,800	49,260
1907	22,000	1,780	37,000	5,000	6,100	71,880
1908	c:a 26,000	3,170	52,000	8,000	7,000	c:a 96,170

Ideella föreningar i Sverige.

Inom justitiedepartementet har i och för den tillämnade lagstiftningen i ämnet verkställts en utredning rörande de ideella föreningarnas omfattning och viktigare verksamhetsformer i vårt land.[1] Till grund för utredningen hafva legat dels genom ortsmyndigheterna införskaffade uppgifter å föreningar och deras medlemsantal, dels särskilda upplysningar, som inhämtats från vissa större centralorganisationer.

De genom ortsmyndigheterna införskaffade uppgifterna utvisa sammanlagdt 10,654 ideella föreningar, af hvilka 10,389 redovisat ett medlemsantal af 1,175,317. Emellertid påpekas i undersökningen, att förstnämnda siffra på långt när icke motsvarar det faktiska antalet ideella föreningar i vårt land. Särskildt kan påvisas, att smärre nykterhetsföreningar, fackföreningar samt skytte- och idrottsföreningar till stor del undgått myndigheternas kännedom eller underlåtit att på anmaning gifva sig tillkänna. En företagen representativ undersökning, som likväl endast omfattar ett antal utvalda centralorganisationer — tillsammans 78 — utvisar 21,793 anslutna föreningar med 1,481,042 personer, bolag och andra samfälligheter såsom medlemmar.

I hvarje fall har det ansetts vara af intresse att meddela en öfversikt öfver de af ortsmyndigheterna uppgifna föreningarnas fördelning efter landsdelar och det hufvudsakliga ändamålet för verksamheten.

Denna öfversikt återgifver icke exakt föreningsmedlemmarnas lokala fördelning, enär uppgifterna om belägenheten afse styrelsens säte, så att till föreningar direkt anslutna personer å andra orter tillförts orten för styrelsens säte; särskildt torde af denna anledning medlemssiffran för Stockholm innefatta ett betydande antal å andra orter bosatta personer. Äfven är att märka, att det totala medlemsantalet innefattar ett icke ringa antal dubbelräknade personer, hvilka samtidigt varit medlemmar af flera föreningar.

Stockholms stad står långt framom öfriga landsdelar med 315,482 föreningsmedlemmar, och därefter följa i ordning Malmöhus län, Göteborgs och Bohus län, Gäfleborgs län och Värmlands län med

[1] *Ideella föreningar i Sverige.* Omfattning och viktigare verksamhetsformer. Undersökning enligt uppdrag af herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet verkställd af förste aktuarien i Kommerskollegium Erik Sjöstrand. Pris 1 kr.

hvartdera öfver 50,000 medlemmar. Sist i ordningen anträffas Gottlands län och från slutet räknadt följa därefter Västerbottens, Kronobergs, Hallands och Blekinge län, hvartdera med mindre än 20,000 medlemmar. Med reservation för uppgifternas bristfällighet påpekas, att, i förhållande till folkmängden inom resp. landsdelar, medlemsantalet är störst i, förutom Stockholms stad, Gäfleborgs län, Uppsala län, Västmanlands län och Södermanlands län, där medlemsantalet utgör omkring en fjärdedel af befolkningssiffran, och minst i Skaraborgs, Västerbottens, Kronobergs, Hallands och Östergötlands län, där medlemsantalet understiger eller obetydligt öfverträffar en tiondedel af folkmängden.

Bland de olika grupper, hvari föreningarna fördelats med hänsyn till ändamålet, framstå nykterhetsföreningarna med den högsta sammanlagda medlemssiffran, hvarefter följa religiösa föreningar, politiska föreningar, skytteföreningar, välgörande föreningar, arbetareföreningar, yrkesföreningar och föreningar för främjande af turistväsen, samtliga grupper med öfver 50,000 medlemmar hvardera.

Vid den i det följande lämnade öfversikten öfver fördelningen af ifrågavarande gruppers medlemssiffror på olika län har, med hänsyn till det ofvan sagda om medlemmarnas fördelning efter resp. styrelsers säten, Stockholms stad behandlats särskildt, emedan de för denna ort uppgifna medlemssiffrorna måste anses för höga i förhållande till de öfriga.

Hvad först beträffar de religiösa föreningarna, företer bland landsdelarna Värmlands län såväl det högsta absoluta antalet medlemmar som ock den största frekvensen i förhållande till folkmängden. Med hänsyn till den relativa frekvensen följa därefter Uppsala, Jönköpings och Gäfleborgs län. En anmärkningsvärdt ringa frekvens påträffas i Hallands, Göteborgs och Bohus liksom ock i Kronobergs och Skaraborgs län.

Äfven med hänsyn till det uppgifna antalet medlemmar i nykterhetsföreningar står Värmlands län, absolut taget, i främsta rummet bland landsdelarna utom hufvudstaden. Den högsta relativa frekvensen anträffas åter för Jämtlands län, och följa närmast därefter Kopparbergs, Värmlands och Gäfleborgs län. Den minsta frekvensen i samma hänseende är att anteckna för Göteborgs och Bohus län och därefter för Blekinge, Malmöhus, Kristianstads, Hallands och Örebro län. Anmärkningsvärd är i synnerhet den stora frekvensen i de nordligare landsdelarna, från Kopparbergs län räknadt, liksom den ringa frekvensen i de sydligaste länen.

I fråga om medlemsantalet i politiska föreningar är den största relativa frekvensen att finna i Västmanlands län och därefter i Malmöhus, Göteborgs och Bohus och Södermanlands län. Den minsta frekvensen är att anteckna för Gottlands län — därifrån uppgift

icke lämnats om någon politisk förening — och därnäst för Östergötlands, Västerbottens, Kronobergs och Skaraborgs län. Äfven i Hallands, Älfsborgs och Norrbottens län är, enligt föreliggande uppgifter, frekvensen af medlemmar i politiska föreningar ringa och understiger en hundradel af folkmängden.

Föreliggande uppgifter om den lokala fördelningen af medlemmar i yrkesföreningar och arbetareföreningar torde icke erbjuda några reella hållpunkter för bedömande af medlemsantalets faktiska fördelning.

Beträffande medlemmar i skytteföreningar, hvarutinnan dock uppgifterna jämväl äro mycket bristfälliga, må nämnas, att den största relativa frekvensen är att anteckna för Norrbottens, Gottlands, Uppsala, Södermanlands, Kalmar och Göteborgs och Bohus län. Den minsta frekvensen är att finna i Jönköpings, Västernorrlands och Västerbottens län.

Slutligen bör anmärkas, att medlemssiffrorna för Stockholm äro dominerande gentemot landsortens i fråga om åtskilliga grupper, däribland politiska föreningar och yrkesföreningar. Om också detta till stor del får tillskrifvas den omständigheten, att, äfven frånsedt de till hufvudstaden förlagda centralstyrelserna, de flesta föreningar med styrelse i Stockholm räkna betydande anslutning å andra orter, så torde dock beträffande några grupper, däribland politiska föreningar, de för hufvudstaden konstaterade högre relativa medlemssiffrorna vara att hänföra till en större faktisk frekvens än i andra landsdelar.

För den ofvan omförmälda representativa undersökningen utvaldes, såsom anmärkts, ett antal större organisationer, hvilka på grund af sin omfattning eller af andra skäl kunde anses representativa för olika slags ideella föreningar. Flertalet af dessa organisationer, hvilka i regel varit att betrakta såsom centralorganisationer d. v. s. sammanslutningar för hela riket af andra föreningar, hafva utarbetat normalstadgar, som helt eller i de viktigaste punkterna vunnit efterföljd bland underlydande föreningar. Vanligen hafva dessa normalstadgar endast varit att betrakta såsom förslag, hvilka föreningarna efter eget godtfinnande ägt betjäna sig af vid sina stadgars uppgörande, men i vissa fall, såsom inom ett flertal stora nykterhetsorganisationer, några religiösa organisationer o. s. v., hafva de gemensamma bestämmelserna ägt obligatorisk giltighet. I vissa fall hafva de obligatoriska bestämmelserna utfärdats af en internationell organisation, och gäller dessa bestämmelsers antagande såsom villkor för anslutning till denna.

I de flesta fall hvilar sammanslutningen på territoriell grundval, i det att, där organisationen är mest fullständigt genomförd, under

hufvudföreningen sortera närmast distriktsorganisationer — med län, stift, landskap eller andra större delar af riket såsom indelningsgrund — och under dessa lokalorganisationer. Inom vissa centralorganisationer förefinnes emellertid en fördelning af anslutna föreningar eller enskilda medlemmar efter yrken eller eljest skilda grenar af verksamheten. Exempelvis äro till Svenska arbetsgifvareföreningen anslutna dels yrkes-, dels ortsförbund, till Landsorganisationen fackförbund med underlydande lokalafdelningar, till Svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund sektionsförbund för olika idrottsgrenar jämsides med distriktsförbund, bägge med lokala idrottsföreningar såsom underorganisationer o. s. v. Efterföljande öfversikt utvisar antalet undersökta hufvudorganisationer och till dessa, direkt eller indirekt, anslutna organisationer och personer.

Ändamål.	Hufvud-organisa-tioner.	Antal till dessa anslutna			
		organisa-tioner för yrken m. m.	distrikts-organisa-tioner.	lokalor-ganisa-tioner.	enskilda personer o. d.
Religiösa föreningar	7	—	—	3,604	217,582
Nykterhetsföreningar	11	—	136	8,051	460,809
Välgörande och humanitära föreningar	3	3	—	283	21,996
Politiska föreningar	13	—	73	2,299	161,391
Sociala föreningar	4	130	—	6	3,121
Yrkesföreningar	10	7	—	777	32,795
Arbetsgifvareföreningar	9	26	—	112	6,814
Arbetareföreningar	4	28	—	2,698	189,209
Skytteföreningar	1	—	26	2,300	150,000
Idrottsföreningar	5	15	27	951	113,098
Försvarsföreningar	2	—	25	—	11,275
Andra föreningar	9	—	11	205	112,952
Summa	**78**	**209**	**298**	**21,286**	**1,481,042**

Med afseende å sista kolumnen i tablån bör anmärkas, att densamma omfattar samtliga till hufvudföreningarna anslutna personer, om hvilka uppgifter förelegat, oafsedt om dessa personer äro direkt eller indirekt anslutna till hufvudorganisationen. För öfrigt bör anmärkas, att i ett par viktiga fall — Evangeliska fosterlandsstiftelsen och Allmänna valmansförbundet — uppgifter saknas rörande det öfvervägande antalet anslutna personer.

Granskningen af stadgarna åsyftade i första rummet att utröna, huruvida och i hvilken utsträckning normalstadgar voro gällande för de till nämnda hufvudorganisationer anslutna föreningarna eller, där detta icke vore fallet, om och i hvad mån en viss typ af stadgar eljest kunde anses förhärskande. Det befanns därvid att de

normerande stadgarna, hvilka af det skäl måste anses betydelsefulla framför andra, att de i regel utarbetats på grundval af en mångsidig och rik erfarenhet om föreningarnas praktiska behof, omfattade det öfvervägande flertalet af de till ofvannämnda hufvudorganisationer anslutna föreningarna. Genom den representativa undersökningen kunde sålunda ej mindre än 17,443 yrkes-, distrikts- eller lokalorganisationers stadgar anses undersökta, och utgjorde det af dessa stadgar berörda personantalet 1,167,800.

Utredningen meddelar därefter en sammanfattande redogörelse för olika stadgebestämmelser äfvensom en tabellarisk framställning af samma stadgar. Slutligen lämnas i textform särskild redogörelse för åtskilliga centralorganisationer.

Hygieniska undersökningar inom Stockholms sömnadsverkstäder och modeaffärer med kvinnlig arbetarepersonal.

Med anledning af ett beslut af Stockholms stads hälsovårdsnämnd att låta undersöka de sanitära förhållandena inom hufvudstadens sömnadsverkstäder och modeaffärer med kvinnlig arbetarepersonal hafva dylika undersökningar blifvit verkställda inom syateliéer, trikåaffärer,[1] mode-, hvitvaru- samt pälsvaruaffärslokaler[2] af sundhetsinspektören med tillhjälp af sakkunniga biträden.

Hvad först *sömnadsverkstäderna* beträffar, så hafva undersökningarna omfattat 87 syateliéer med 2,183 arbetare och 6 trikåfabriker med 239 arbetare, alltså tillsammans 93 företag med tillhopa 2,183 arbetare, af hvilka det öfvervägande antalet var kvinnor. Antalet arbetsrum var inalles 265.

I fråga om utrymmet i arbetslokalerna, d. v. s. kvadratmeter golfyta per individ, har undersökningen gifvit följande nedslående resultat. I 165 rum, tillhörande syateliéer och afsedda för 1,779 arbetare, var utrymmet mindre än 5 kvm. och i 64 af dessa rum med 810 arbetare mindre än 3 kvm. Motsvarande siffror för trikå-

---

[1] *Stockholms syatelieer och trikåfabriker.* Hygieniska undersökningar. Bihang till Stockholms stads hälsovårdsnämnds årsberättelse för år 1907. (Stockholm 1908).

[2] *Stockholms mode-, hvitvaru- och pälsvaruaffärslokaler.* Hygieniska undersökningar. Bihang till Stockholms stads hälsovårdsnämnds årsberättelse 1909. (Stockholm 1910).

fabriker voro resp. 7 rum med 92 arbetare och 2 rum med 12 arbetare. Då golfytan per individ ej bör understiga 3 kvm., hade sålunda 34 % af samtliga berörda arbetare att vistas i ur denna synpunkt ohälsosamma lokaler. Däraf kommo på arbetslokaler med c:a 1·5 kvm:s golfyta per individ ej färre än 9 rum med 170 arbetare eller 7 % af hela antalet. Den minsta observerade golfytan förekom i en arbetslokal med 10 arbetare och motsvarade endast c:a 1 kvm. per individ.

Jämföras förhållandena i nu ifrågavarande industrier med dem, som vid hälsovårdsnämndens tidigare undersökningar inom tobaks- och boktryckeriindustrierna konstaterades, så befinnes utrymmet vara sämst inom sömnadsindustriens lokaler. 1889 års lag om skydd mot yrkesfara föreskrifver, att för hvarje i slutet rum sysselsatt arbetare skall finnas luftrum ej understigande 7 kubikmeter. Detta villkor uppfyller det stora flertalet arbetsrum eller 237 af 265 med tillhopa 83 % af hela arbetareantalet; däraf ägde 57 lokaler med 16 % af samtliga arbetare en luftkub af 20 kubikmeter eller mera per individ. Å andra sidan hade 7 rum, hvari 130 arbetare eller 5·5 % af samtliga sysselsattes, en luftkub mindre än 5 kbm.

Verklig, systematisk ventilation förefanns endast i 4 etablissement. Vådorna af de bristande ventilationsanordningarna förhöjdes ytterligare däraf, att, enligt hvad undersökningen utvisade, utvädringen under natten endast kunde anses hafva varit tillfredsställande i 8 rum med ej fullt 2 % af hela arbetareantalet. För att luften i ett rum skall vara hälsosam, bör dess kolsyrehalt ej öfverstiga 2 ‰. Icke mindre än 73 % af arbetarne inom de här undersökta lokaliteterna hade att vistas i en luft, hvars kolsyrehalt öfversteg 2 ‰.

Temperaturen i rummen står i nära samband med ventilationen, i det att en bristfällig luftväxling ofta gifver sig tillkänna bland annat genom en olämpligt hög temperatur. Inom 262 i berörda afseende undersökta rum med 2,415 kvm. befanns temperaturen i 127 rum med 56 % af arbetareantalet öfverstiga 20° C. Högsta i någon lokal förekommande temperatur var 30°. Äfven anmärkningsvärdt låga temperaturer hade observerats, såsom blott 6° vid arbetets början. Det är ingalunda ovanligt, att mellan temperaturen vid slutet och vid början af arbetet förefunnits en olikhet af c:a 10°. Mellan golfvet och hufvudhöjden förekommo betydande differenser, stundom uppgående till 7 à 10°. I undersökningen påpekas också särskildt, att det naturligtvis måste anses vara i hög grad olämpligt att arbeta i lokaler med dylika temperaturförhållanden.

Därtill kommer, att i flera fall samma rum användes både som arbets-, sof-, måltids- och omklädningsrum, samt att tvätt- och toalettrum i regel saknas. Endast vid mindertalet företag inom dessa branscher finnas särskilda måltidsrum, klädrum eller tamburer.

Uppvärmningen sker merendels genom kakelugnar eller kaminer; blott i ett tiotal etablissement förekommer värmeledning.

Belysningssystemet bidrog i ej ringa grad till vissa ofvan påpekade olägenheter, såsom ökad kolsyrehalt, olämpligt hög värmegrad samt otjänlig fördelning af värmen. Efter antalet arbetare räknadt var auerljuset mest användt, därnäst elektriskt ljus och slutligen vanliga fotogenlampor. Inom ett och samma företag tilllämpades ej sällan skilda belysningssystem i olika rum.

Generalrengöring sker i flertalet etablissement 2 gånger om året, skurning i regeln med en månads eller längre mellantid; i några fall dock afsevärdt oftare. Sopningen är dels våt-, dels torrsopning, dess bättre i öfvervägande grad af förra slaget.

Dagerförhållandena voro tillfredsställande; endast 4 % af personalen arbetade i lokaler med dåliga dagerförhållanden.

Resultatet af undersökningen sammanfattar sundhetsinspektören och hälsovårdsnämndens ingenjör sålunda, att de anse, att i regel mycket fattas, innan arbetslokalerna inom Stockholms syateliéer och trikåfabriker kunna anses hygieniskt tillfredsställande.

De hygieniska förhållandena inom Stockholms *mode-*, *hvitvaru-* och *pälsvaruaffärslokaler*, hvilka blefvo föremål för en senare undersökning, förete i stort sedt en lika nedslående bild. Denna undersökning omfattade 164 dylika verkstäder med 1,407 arbetare, af hvilka kvinnorna voro flertal.

Utrymme och luftkub voro i allmänhet otillfredsställande. Luftväxlingen betecknas som särdeles dålig. Enligt arbetsgifvarnes uppgifter företages vädring »vid behof», men hälsovårdsnämnden anmärker, att detta behof tyckes vara synnerligen ringa. Till följd häraf hade 58 % af samtliga arbetare att vistas i rum, hvarest luftens kolsyrehalt öfversteg 2 ‰. Högsta observerade kolsyrehalten var c:a 10·5 ‰. Temperaturen öfversteg i 79 rum (af de undersökta 248) med 35 % af samtliga arbetare 20°. Högsta i någon lokal förekommande temperatur var 26·5° och lägsta 7·5°. För 13 % af samtliga arbetare uppgåfvos dåliga dagerförhållanden.

Socialförsäkringen i utlandet.

En ny gren af den sociala försäkringen i Tyskland.

I dagarna har för tyska förbundsrådet framlagts ett regeringsförslag till pensionsförsäkring, gällande de personer, som på tyska kallas »Privatbeamten», och omfattande i hufvudsak alla i enskild tjänst sysselsatta personer med undantag af arbetare, såvida årsinkomsten ej öfverstiger 5,000 mark (= omkr. 4,500 kr.). Detta förslag är resultatet af långvariga förarbeten, igångsatta sedan de stora sammanslutningarna af här berörda personer för redan mer än tio år sedan framställde kraf på frågans upptagande till lösning. Inom tyska riksdagen hafva dessa sträfvanden rönt den största uppmuntran af alla partier. Också har regeringen i tvänne betänkanden uttalat sig gynnsamt för frågans realiserande samt år 1908 efter en grundlig undersökning utvecklat sitt första program till en försäkring af här berörda slag. I hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i detta program uttalade grundsatser har det nu föreliggande förslaget utarbetats.

Försäkringen skall, enligt föreskriften i den första af lagförslagets 376 paragrafer, *omfatta:*

1. i ledande ställning anställda personer;
2. fabrikstjänstemän, verkmästare och andra i en liknande öfverordnad eller högre ställning anställda personer utan hänsyn till deras föregående utbildning, såvida blott denna sysselsättning är deras hufvudyrke;
3. biträden och lärlingar i handel och apotek;
4. teater- och orkesterpersonal, utan hänsyn till det konstnärliga värdet af vederbörandes prestationer;
5. lärare, informatorer och guvernanter; samt
6. till den tyska sjöfarten hörande befälhafvare, officerare för däcks- och maskintjänst, förvaltningspersonal äfvensom annan öfverordnad eller högre personal.

Antalet af dem som genom lagförslagets antagande skulle underkastas försäkringsplikt uppskattas till 1 ½ miljoner människor. Från försäkringen undantagna äro alla i allmän tjänst sysselsatta personer, hvaremot de, som upphöra med en försäkringspliktig anställning, på vissa villkor få frivilligt kvarstå i försäkringen. Försäk-

ringsplikten börjar med det fullbordade 16:de lefnadsåret. Förutsättning för försäkringen är dessutom, att vederbörande icke är arbetsoförmögen, att, såsom redan nämnts, årsinkomsten icke öfverstiger 5,000 mark, och att åldern vid inträde i försäkringspliktigt yrke icke öfverskridit 60 år.

Under det att gällande invaliditetsförsäkringslag föreskrifver indelning endast i fem löneklasser med högsta gränsen vid 2,000 mark, upptager lagförslaget ytterligare fyra klasser, så att dess *inkomstklassindelning* får följande utseende:

Klass.	Årsinkomst.		Genomsnittslig månadsinkomst (afrundade tal).		Årspremie.		Årspremien i i % af medelinkomsten (= 12 ggr medelmånadslönen).
	Mark.	Kr.	Mark.	Kr.	Mark.	Kr. (afrundade tal).	
A	högst 550	högst 495	35	31·50	19·20	17·30	4·57
B	550—850	495—765	60	54·00	38·40	34·60	5·33
C	850—1,150	765—1,135	85	76·50	57·60	51·85	5·65
D	1,150—1,500	1,135—1,350	110	99·00	81·60	73·45	6·18
E	1,500—2,000	1,350—1,800	145	130·50	115·20	103·70	6·62
F	2,000—2,500	1,800—2,250	190	171·00	158·40	142·60	6·95
G	2,500—3,000	2,250—2,700	230	207·00	199·20	179·30	7·22
H	3,000—4,000	2,700—3,600	290	261·00	247·20	222·50	7·10
I	4,000—5,000	3,600—4,500	375	337·50	319·20	287·30	7·09

Försäkringens förmåner utgöras af *pension* samt *änke- och barnpensioner*. Pension får den försäkringstagare, som har fyllt 65 år, eller hvars arbetsförmåga nedsatts med mer än hälften. Pension utbetalas äfven till den försäkrade, som, utan att vara invalid, varit arbetsoförmögen under mer än 26 veckor, för den tid, som arbetsoförmågan därutöfver varar. Änkepension erhåller änka efter försäkrad makes död. Barnpension få efter den försäkrade faderns död dennes inom äktenskapet födda barn under aderton år samt efter en försäkrad moders död dennas vare sig inom eller utom äktenskapet födda, faderlösa barn under aderton år. Också änklingar kunna få pension efter makans frånfälle, därest denna varit familjens försörjare.

För att komma i åtnjutande af försäkringens förmåner tarfvas för pension åt män en *väntetid* af 120 och för kvinnor af 60 samt för änke- eller barnpension af 120 afgiftsmånader. Anspråk på försäkringsbeloppens utfående förverkas, om under ett kalenderår af väntetiden mindre än 8 och efter denna period mindre än 4 månadsafgifter betalats. Dock kunna pensionsanspråken återvinnas genom att resterande afgifter sedermera inom viss frist inbetalas.

Afgifterna till försäkringen betalas till hälften af den försäkrade och till hälften af dennes arbetsgifvare. Premierna beräknas efter för

hvarje inkomstklass fastställda genomsnittssummor och utgå med de belopp, som finnas anförda i förestående tablå. Såsom häraf framgår, uppgå afgifterna till mellan 4·6 och 6·6 % af medelinkomsten i de lägre klasserna och till 6·9 —7·2 % af samma belopp i de högre grupperna. Sammanlagda beloppet af de årliga premierna hafva beräknats uppgå till 150 miljoner mark (= omkr. 135 milj. kr.).

Pensionernas belopp utgå för manliga pensionärer med en fjärdedel af summan utaf de under väntetidens 120 afgiftsmånader inbetalta bidragen samt en åttondedel af summan utaf sedermera erlagda afgifter. Samma bestämmelser gälla för försäkrade kvinnor, hvilka tillhört försäkringen längre än 120 afgiftsmånader, men för öfriga kvinnor utgår pensionen med en fjärdedel af bidragens summa, såvida dessa betalats under minst 60 afgiftsmånader. Änkepensionen utgör två femtedelar af den pension, som den försäkrade försörjaren uppbar vid sin död eller vid förvärfsoförmåga skulle hafva uppburit. Fader- eller moderlösa barn få hvardera en femtedel, föräldralösa en tredjedel af änkepensionens belopp. Dock får änke- och barnpensionernas sammanlagda belopp ej öfverstiga den pension, som den aflidne försörjaren uppburit eller skulle hafva uppburit.

Hvad pensionsbeloppens storlek sålunda beträffar, så framgår af de anförda beräkningsmetoderna, att de i regel begynna (efter tio vänteår) med en summa, som motsvarar 10—18 % af medelinkomsten för att efter 40 tjänsteår hafva stigit till 25—45 % af samma belopp. I allmänhet torde pensionerna komma att hålla sig vid ett belopp af högst 30 % af en försäkringstagares senast uppburna årsinkomst.

För försäkringens handhafvande har i lagförslaget upptagits en vidlyftig organisation med en särskild riksförsäkringsanstalt i spetsen och en månghöfdad apparat af underlydande organ.

Nederländerna och den obligatoriska sjukförsäkringen.

Den holländska regeringen har ånyo för generalstaterna framlagt ett förslag till lagstadgad sjukförsäkring i ungefärlig öfverensstämmelse med de åren 1904 och 1906 framställda, ehuru förkastade förslagen.

Enligt det nu framlagda förslaget skulle alla arbetare underkastas försäkringsplikt med undantag af dem, som sysselsättas å samma arbetsplats under kortare tid än fyra dagar, samt dem, hvilkas daglön öfverstiger ett visst, för olika orter olika högt belopp (växlande mellan 2 ½ och 5 Gulden = omkr. 3·75—7·50 kr.). Försäkringen skall ske hos distriktssjukkassor, hvilkas förvaltning handhafves af arbetsråd. De försäkrade indelas i sex löneklasser med genomsnittslöner af från 0·50 till 3 Gulden (= omkr. 0·75—4·50 kr.) per dag. Sjukhjälpen utgår med halfva beloppet af genomsnittslönen i den klass den försäkrade tillhörde vid sjukdomens början.

Karenstiden är 4 och sjukhjälpstiden 180 dagar (för sön- och helgdagar ingen sjukhjälp). Sjukkassorna kunna själfva besluta om utökande af förmånerna, så att sjukhjälpen kan höjas med dubbla beloppet, karenstiden borttagas, sjukhjälpstiden utsträckas till 12 månader och sjukhjälp utbetalas äfven för sön- och helgdagar. Afgifterna betalas till hälften af arbetsgifvarna och till hälften af de försäkrade samt fastställas i procent af genomsnittslönen inom hvarje klass, hvarvid särskilda tariffer i förhållande till arbetets art äro tillåtna.

Lagförslaget lämnar slutligen äfven plats för en frivillig försäkring inom vissa af arbetsråden fastställda gränser.

Olycksfalls- och sjukförsäkring för sjöfolk i Österrike.

Nyligen har den österrikiska regeringen framlagt tvänne lagförslag, hvilka afse att låta sjöfolk (och fiskare) komma i åtnjutande af olycksfalls- och sjukförsäkringens förmåner. Därmed skulle det tomrum fyllas, som alltjämt förefinnes i 1887—88 års österrikiska lagstiftning på detta område, i det dessa års lagar angående olycksfalls- och sjukförsäkring icke inom sitt giltighetsområde inbegripit sjöfolket.

Lagförslaget angående *olycksfallsförsäkring* omfattar icke blott alla arbetare och förmän inom sjöfart och hafsfiske, utan ock de till fartygsbesättningen hörande företagarna å småfartyg. Dessa sistnämnda hafva medtagits förnämligast af den anledning, att för dem behofvet af försäkring torde vara lika stort som för den öfriga besättningen, samt att gränsen mellan befälhafvare och underlydande inom dessa kategorier ofta är svår att upprätthålla. Föremål för försäkringen äro i allmänhet följderna af olycksfall, som inträffa i eller under tjänsten på grund af naturhändelser. Men dessutom böra med olycksfallen jämställas genom kolera, pest, gula febern eller beriberi inträffade sjukdomsfall, hvadan riskområdet utsträckts till de flesta af de infektionssjukdomar, som drabba sjömän i främmande klimat. I alla öfriga hänseenden öfverensstämma förslagets bestämmelser i hufvudsak med motsvarande föreskrifter i 1887 års olycksfallsförsäkringslag för Österrike. Dock har i förslaget upptagits den nya bestämmelse rörande försäkringsafgifternas utgörande, som innehålles i det stora österrikiska lagförslaget om socialförsäkring,[1]) enligt hvilken afgiftsplikten påhvilar arbetsgifvaren ensam.

Till försäkringens handhafvande skulle enligt förslaget olycksfallsförsäkringsanstalten i Triest utses, inom hvilken för sådant ändamål en särskild afdelning med själfständig finansiering skulle upprättas.

I fråga om *sjukförsäkringen* skiljer lagförslaget på tre fall: sjukdom i hemlandet, sjukdom ombord samt afmönstring utomlands på

[1]) Jfr Meddelanden, 1909, sid. 126.

grund af sjukdom. Endast för den första och tredje af dessa eventualiteter skall försäkringen gälla, medan ansvaret i det andra fallet skall bäras af redaren, hvilken bör sörja för ombord insjuknade personer, vare sig de tillhöra besättningen eller passagerarna. Detta fall afser sålunda icke sjukförsäkringen utan sjukvården, men regleras på grund af sitt nära sammanhang med de andra fallen jämväl i föreliggande lagförslag.

Med afseende på försäkringens omfattning gälla samma bestämmelser som i fråga om olycksfallsförsäkringen samt beträffande afgifter, sjukhjälp o. s. v. i hufvudsak samma föreskrifter som i motsvarande stycken af den österrikiska sjukförsäkringslagen af år 1888. Utbetalandet af sjukhjälp börjar vid tidpunkten för afmönstringen och sjukhjälpens belopp höjes vid afmönstring i utlandet med hälften i europeiska hamnar utom Levanten samt med hela summan i levantiska och transmarina hamnar. Sjukhjälpen förskotteras af konsulat eller fartygsbefälhafvaren samt återbetalas af sjukkassan. Sjukbehandlingen skall öfvervakas af konsulatläkaren. Försäkringen skall i regel tagas i distriktskassan inom det distrikt där fartyget hör hemma. Redaren åligger det att vid besättningsfolkets insjuknande under resan afgiftsfritt tillhandahålla läkarhjälp, läkemedel o. s. v.

De danska sjukkassemedlemmarnas lefnadsställning.

Det har rörande de danska sjukkassorna under senare tid ofta uppgifvits, att endast hälften af deras medlemsantal skulle komma på den egentliga arbetareklassen, och att betydande delar af de samhällsklasser, för hvilka sjukkassorna ursprungligen icke varit afsedda, numera vore medlemmar däraf. Intet af dessa påståenden har emellertid stödts af särskilda undersökningar. Det är därför af intresse att erfara, att en utredning till belysande af här berörda spörsmål nyligen företagits i Köpenhamn. Visserligen afser denna undersökning endast ett begränsadt material, men dess resultat är likväl förtjänt af en viss uppmärksamhet och skall af sådan anledning här med några ord omnämnas. [1])

Undersökningen ifråga har användt sig af den metoden att genom utfrågning af köpenhamnska folkskolebarn införskaffa upplysning om, i hvilken utsträckning dessa barns försörjare vore medlemmar af sjukkassor, samt företagit en sammanställning af de sålunda afgifna svaren och uppgifter angående försörjarnas lefnadsställning. Hufvudresultatet af den sålunda företagna utredningen, hvilken omfattade 17,651 barn i 15 kommunala skolor i Köpenhamn, framgår af efterföljande tablå:

[1]) Jfr *Ottesen-Pedersen*, Hvem er Medlemmer af de statsanerkendte Sygekasser?, Tidskrift for Arbejderforsikring, febr. 1911. sid. 337—343.

Försörjarnas lefnadsställning	Antal barn.	Af barnens försörjare voro sjukkassemedlemmar	
		antal.	%.
Arbetare, tjänstefolk, sömmerskor o. d. . . .	7,527	5,244	70
Facklärda handtverkare (icke självst., utan medhjälpare)	5,199	3,868	74
Kontorister, handelsbiträden o. d.	2,118	1,728	82
Självständiga handlande och andra affärsmän .	1,094	686	63
» handtverkare (med medhjälpare)	625	433	69
Andra förvärfsgrenar (husägare, ämbetsmän o. d.)	458	274	60
Obestämdt yrke	630	331	53
Summa	17,651	12,564	71

Af dessa siffror draga utredningens verkställare den slutsatsen, att sannolikt 71 % af de försörjare, hvilkas barn besöka de kommunala skolorna, vore sjukkassemedlemmar. När förhållandet vidare vore, att så godt som alla försörjare inom de i tablån upptagna trenne första grupperna läte sina barn besöka den kommunala skolan, kunde man antaga, att de procenttal, som för dessa grupper i tablån meddelats — 70, 74 och 82 % — angåfve den utsträckning, i hvilken man inom dessa klasser, åtminstone i de åldrar då vederbörande hade skolpliktiga barn, vore medlem af sjukkassa. För de tre följande grupperna, där barnen hufvudsakligen ginge i privatskolor, kunde tablåns siffror icke användas på samma sätt. De låga absoluta talen — 686, 433 och 274 — visade blott, i hvilken ringa utsträckning man inom dessa klasser sökte medlemsskap i sjukkassor.

Utredningen har sålunda ansett sig kunna fastslå, att inom arbetareklassen något mer än två tredjedelar af de försörjare, som hafva barn i kommunens skolor, vore medlemmar af sjukkassa, och att motsvarande tal för de facklärda, osjälfständiga handtverkarna vore tre fjärdedelar samt för handelsbiträden o. d. fem sjättedelar.

Undersökningen har slutligen äfven visat, att i en stor köpenhamnsk sjukkassa, »Fremtiden», de här berörda trenne yrkeskategorierna tillsammans omfattade 92·2 % af kassans till 27,051 personer uppgående medlemsantal. 57·4 % af sistnämnda summa kom ensamt på gruppen arbetare, tjänstefolk o. d.

Registrering af sjukkassor i Sverige år 1910.

Fjärde kvartalet.

(Enligt i Post- och Inrikes Tidningar införda kungörelser.)

Registreringsort.[1]	Kassans namn.[2]	Datum för registrering (upphörd registr.).
	1. Tillkomna kassor.	
Stockholms stad . .	Stockholms fortsättningssjukkassa.	okt. 15
» » . .	Stockholms-Tidningens Officins understödskassa.	» 24
Jönköpings län.		
Jönköping	Jönköpings läns sk.	» 24
Malmöhus län.		
Malmö	Sbk. Förenade viljor.	dec. 30
Hälsingborg	Hälsingborgs sockerfabriks arbetares sbk.	nov. 30
Landsbygden . . .	Dalby fortsättningssjukkassa.	» 29
Älfsborgs län.		
Borås	Borås sbk. för män och kvinnor.	dec. 15
Västernorrl. län.		
Sundsvall	Medelpads handtverks- och industriför. sbk.	okt. 12
	2. Afgångna kassor.	
Östergötlands län.		
Norrköping	Sbf. Enighet gör styrka.	dec. 28
Landsbygden . . .	Kaga sbhför.	» 21
» . . .	Ledbergs sbhför.	» 21
Malmöhus län.		
Landsbygden . . .	Sveriges tegelmästareförenings sbk.	nov. 17
Göteb. o. Bohus län.		
Göteborg	Hullbåtarnes sbk.	» 9
»	Sbk. Minnet.	» 15
»	Sk. »B».	» 9
»	Stufveriarbetarne Widars sbk.	» 9
»	Vänskapsklubbens sbk.	» 9

[1] Registreringsmyndighet var å landsbygden Konungens befallningshafvande och i städerna magistraten (i Stockholm öfverståthållareämbetet).

[2] Använda förkortningar: sbf. = sjuk- och begrafningsfond, sbhför. = sjuk- och begrafningshjälpsförening, sbk. = sjuk- och begrafningskassa, sk. = sjukkassa.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Februari månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet, [1]) lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under februari månad.

Öfversikt af verksamheten under *februari* månad år 1911.

	Februari:	*Manliga afdeln.* Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	*Kvinnliga afdeln.* Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	*Tillsammans.* Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
	Stockholm	1,607	712	567	959	1,120	527	**2,566**	**1,832**	**1,094**
	Uppsala län	283	227	109	113	147	76	**396**	**374**	**185**
	Östergötlands län	537	414	205	261	355	112	**798**	**769**	**317**
	Norrköping	468	206	122	210	244	110	**678**	**450**	**232**
	Jönköpings län	179	103	37	158	103	42	**337**	**206**	**79**
	Norra Kalmar län	57	29	11	27	23	11	**84**	**52**	**22**
	Södra Kalmar län	71	35	16	18	40	9	**89**	**75**	**25**
	Blekinge län	111	69	47	218	145	87	**329**	**214**	**134**
	Kristianstads län	162	130	55	112	119	37	**274**	**249**	**92**
Malmöhus län.	Malmö	850	264	232	440	389	226	**1,290**	**653**	**458**
	Lund	192	80	65	85	79	28	**277**	**159**	**93**
	Landskrona	104	32	21	65	38	22	**169**	**70**	**43**
	Hälsingborg	420	175	136	167	141	72	**587**	**316**	**208**
	Ystad	37	15	2	65	50	34	**102**	**65**	**36**
	Eslöf	98	66	47	25	23	10	**123**	**89**	**57**
	Skurup	20	24	16	7	37	8	**27**	**61**	**24**
	Hallands län	195	105	89	87	73	46	**282**	**178**	**135**
	Göteb. o. Bohus län	76	61	37	49	152	29	**125**	**213**	**66**
	Göteborg	820	417	375	444	528	284	**1,264**	**945**	**659**
	Skaraborgs län	76	38	23	25	35	14	**101**	**73**	**37**
	Karlstad	59	47	35	38	55	28	**97**	**102**	**63**
	Örebro län	280	103	103	135	80	48	**415**	**183**	**151**
	Västmanlands län	159	104	53	123	114	59	**282**	**278**	**112**
	Kopparbergs län	184	138	76	91	118	47	**275**	**256**	**123**
	Gäfle stad o. län	338	188	140	70	77	33	**408**	**265**	**173**
	Sundsvall	192	127	115	86	52	38	**278**	**179**	**153**
	Norrbottens län	89	49	47	60	89	44	**149**	**138**	**91**
	Tillsammans febr. 1911	**7,664**	**3,958**	**2,781**	**4,188**	**4,426**	**2,081**	**11,802**	**8,384**	**4,862**
	» » 1910	8,504	3,340	2,219	3,406	3,592	1,560	11,910	6,932	3,779
	» jan. 1911	8,319	3,060	2,194	4,657	4,203	2,201	12,976	7,263	4,395

[1]) De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Februari:	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	226	86	**140**	80	47	**60**
Uppsala län . . .	125	77	**106**	48	52	**49**
Östergötlands län	130	74	**104**	50	32	**41**
Norrköping . . .	227	86	**151**	59	45	**52**
Jönköpings län .	174	153	**164**	36	41	**38**
Norra Kalmar län	197	117	**162**	38	48	**38**
Södra Kalmar län	203	45	**119**	46	23	**33**
Blekinge län . .	161	150	**154**	68	60	**63**
Kristianstads län	124	94	**110**	27	31	**37**
Malmöhus län. Malmö	322	113	**198**	88	58	**70**
Malmöhus län. Lund	240	108	**174**	81	35	**58**
Malmöhus län. Landskrona . .	325	171	**241**	66	58	**61**
Malmöhus län. Hälsingborg . .	240	118	**186**	78	51	**66**
Malmöhus län. Ystad	247	130	**157**	13	68	**55**
Malmöhus län. Eslöf	148	109	**138**	71	43	**64**
Malmöhus län. Skurup	83	19	**44**	67	22	**39**
Hallands län . .	186	119	**158**	85	63	**76**
Göteb. o. Bohus l.	125	32	**59**	60	19	**31**
Göteborg	197	84	**134**	90	54	**70**
Skaraborgs län .	200	71	**138**	61	40	**51**
Karlstad	126	69	**95**	74	51	**62**
Örebro län . . .	272	169	**227**	100	60	**82**
Västmanlands län	153	108	**129**	51	52	**51**
Kopparbergs län .	133	77	**107**	55	40	**48**
Gäfle stad och län	180	91	**154**	74	43	**65**
Sundsvall	151	165	**155**	91	73	**85**
Norrbottens län .	182	67	**108**	96	49	**66**
Tillsammans febr. 1911	**194**	**93**	**141**	**70**	**47**	**58**
» » 1910	255	95	172	66	43	55
» jan. 1911	272	111	179	72	52	61

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 11,802 ansökningar om arbete, hvaraf 7,646 af män och 4,138 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 8,384 lediga platser, nämligen 3,958 för män och 4,426 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 4,862, af hvilka 2,781 besattes med män och 2,081 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge synes hafva något förbättrats i jämförelse med föregående månad; dock har en stor del af arbetstillgången varit af tillfällig art, snöskottnings- och andra renhållningsarbeten o. d. I de skånska industristäderna öfverstiger antalet manliga arbetsansökningar flera gånger antalet disponibla platser. Antalet kvinnliga arbetssökande hade på flertalet orter något

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—februari.			
				Febr. 1910—febr. 1911.		Jan. 1911—febr. 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
	Febr. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Antal.	%	Antal.	%	1910.	1911.	Antal.	%
Stockholm	909	918	*1,094*	+ 185	+ 20	+ 176	+ 19	1,656	2 012	+ 356	+ 21
Uppsala län	113	191	*185*	+ 72	+ 64	— 6	— 3	222	376	+ 154	+ 69
Östergötlands län	283	191	*317*	+ 34	+ 12	+ 126	+ 66	485	508	+ 23	+ 5
Norrköping	250	211	*232*	— 18	— 7	+ 21	+ 10	471	443	— 28	— 6
Jönköpings län	42	109	*79*	+ 37	+ 88	— 30	— 28	42	188	+ 146	+ 348
Norra Kalmar län	—	25	*22*	—	—	— 3	— 12	—	47	—	—
Södra Kalmar län	—	—	*25*	—	—	—	—	—	25	—	—
Blekinge län	106	134	*134*	+ 28	+ 26	+ — 0	+ — 0	209	268	+ 59	+ 28
Kristianstads län	72	75	*92*	+ 20	+ 28	+ 17	+ 23	139	167	+ 28	+ 20
Malmöhus län: Malmö	383	353	*458*	+ 75	+ 20	+ 105	+ 30	591	811	+ 220	+ 37
Malmöhus län: Lund	111	109	*93*	— 18	— 16	— 16	— 15	201	202	+ 1	—
Malmöhus län: Landskrona	—	51	*43*	—	—	— 8	— 16	—	94	—	—
Malmöhus län: Hälsingborg	188	195	*208*	+ 20	+ 11	+ 13	+ 7	328	403	+ 75	+ 23
Malmöhus län: Ystad	28	32	*36*	+ 8	+ 29	+ 4	+ 13	48	68	+ 20	+ 42
Malmöhus län: Eslöf	37	38	*57*	+ 20	+ 54	+ 19	+ 50	71	95	+ 24	+ 34
Malmöhus län: Skurup	16	16	*24*	+ 8	+ 50	+ 8	+ 50	28	40	+ 12	+ 43
Hallands län	73	92	*135*	+ 62	+ 85	+ 43	+ 47	73	227	+ 154	+ 211
Göteb. o. Bohus l.	—	75	*66*	—	—	— 9	— 12	—	141	—	—
Göteborg	630	679	*659*	+ 29	+ 5	— 20	— 3	1,156	1,338	+ 182	+ 16
Skaraborgs län	—	22	*37*	—	—	+ 15	+ 68	—	59	—	—
Karlstad	46	51	*63*	+ 17	+ 37	+ 12	+ 24	101	114	+ 13	+ 13
Örebro län	118	164	*151*	+ 33	+ 28	— 13	— 8	220	315	+ 95	+ 43
Västmanlands län	73	139	*112*	+ 39	+ 53	— 27	— 19	150	251	+ 101	+ 67
Kopparbergs län	—	79	*123*	—	—	+ 44	+ 56	—	202	—	—
Gäfle stad o. län	109	122	*173*	+ 64	+ 59	+ 51	+ 42	236	295	+ 59	+ 25
Sundsvall	140	239	*153*	+ 13	+ 9	— 86	— 36	283	392	+ 109	+ 39
Norrbottens län	52	85	*91*	+ 39	+ 75	+ 6	+ 7	154	176	+ 22	+ 14
Tillsammans	3,779	4,395	4,862	+ 1,083	+ 29	+ 467	+ 11	6,804	9,257	+ 2,393	+ 35
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	599	750	*882*	+ 283	+ 47	+ 132	+ 18	999	1,632	+ 633	+ 63
» öfriga näringsgrenar	3,180	3,645	*3,980*	+ 800	+ 25	+ 335	+ 9	5,865	7,625	+ 1,760	+ 30

minskats. Öfverhufvud torde läget i allmänhet icke hafva varit sämre än hvad som för årstiden kunde väntas. Inom byggnadsverksamheten synes dock lifaktigheten vara anmärkningsvärdt ringa, dels af allmänna ekonomiska orsaker och dels till följd af den osäkerhet, som vållas genom utlöpandet af en mängd kollektivaftal den 1 april. Likväl kan äfven på detta område en förbättring konstateras i jämförelse med föregående månad.

Ofvanstående tablå lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med såväl nästlidne månad som motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde ökningen från januari 1911 i absoluta tal 467 eller 11 %

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Februari:									
Jordbruk o. skogshushållning	1,583	1,639	796	137	539	86	**1,720**	**2,178**	**882**
Grufdrift och malmförädling	22	1	1	—	—	—	**22**	**1**	**1**
Industri o. handtverk m. m.	2,536	795	609	340	201	101	**2,876**	**996**	**710**
Handel och samfärdsel	1,462	575	448	615	508	224	**2,077**	**1,083**	**672**
Husligt arbete	1	3	1	2,941	3,155	1,659	**2,942**	**3,158**	**1,660**
Allmän o. litterär verksamhet	15	5	3	44	18	7	**59**	**23**	**10**
Öfriga slag af arbete	2,045	940	923	61	5	4	**2,106**	**945**	**927**
Samtliga yrkesgrenar	**7,664**	**3,958**	**2,781**	**4,138**	**4,426**	**2,081**	**11,802**	**8,384**	**4,862**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 454	+ 344	+ 121	— 5	+ 159	+ 11	+ 149	+ 503	+ 132
Grufdrift och malmförädling	—	+ 1	+ 1	—	—	—	—	+ 1	+ 1
Industri o. handtverk m. m.	— 281	+ 322	+ 257	— 32	+ 42	+ 7	— 313	+ 364	+ 264
Handel och samfärdsel	— 224	+ 81	+ 33	— 82	— 8	— 35	— 306	+ 73	— 2
Husligt arbete	— 1	+ 2	+ 1	— 400	+ 27	— 106	— 401	+ 29	— 105
Allmän o. litterär verksamhet	— 7	+ 3	—	+ 11	— 1	—	+ 4	+ 2	—
Öfriga slag af arbete	— 296	+ 145	+ 174	— 11	+ 4	+ 3	— 307	+ 149	+ 177
Samtliga yrkesgrenar	**— 655**	**+ 898**	**+ 587**	**— 519**	**+ 223**	**— 120**	**— 1,174**	**+ 1,121**	**+ 467**
Relativa tal.[1])	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.
Jordbruk o. skogshushållning	+ 10	+ 21	+ 15	—	+ 29	+ 13	+ 9	+ 23	+ 15
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	— 11	+ 41	+ 41	— 9	+ 21	—	— 11	+ 37	+ 37
Handel och samfärdsel	— 15	+ 14	+ 7	— 13	—	— 16	— 15	+ 7	—
Husligt arbete	—	—	—	— 14	—	— 6	— 14	—	+ 6
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 14	+ 15	+ 19	—	—	—	— 17	+ 16	+ 19
Samtliga yrkesgrenar	**— 9**	**+ 23**	**+ 21**	**— 13**	**+ 5**	**— 6**	**— 10**	**+ 13**	**+ 10**

På 100 *lediga platser* kommo:[1])

Februari:	*Ansökningar om arbete.*			*Tillsatta platser.*		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	97	25	**79**	49	16	**40**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	319	169	**289**	77	50	**71**
Handel och samfärdsel	184	121	**192**	78	44	**62**
Husligt arbete	—	93	**93**	—	53	**53**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	218	—	**223**	98	—	**98**
Samtliga yrkesgrenar	**194**	**93**	**141**	**70**	**47**	**58**

[1]) Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Febr. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Specialiteter.	Febr. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	9	9	*16*	Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	61	68	*84*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	92	51	*151*	Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	—	6	*1*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	233	263	*275*	Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	1	1	*1*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	34	86	*56*	Spinneriarbetare	9	—	*2*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	16	15	*34*	Väfveriarbetare	10	21	*10*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	143	242	*203*	Kapp- och klädsömmerskor	6	8	*3*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	10	9	*61*	Linnesömmerskor	2	5	*2*
Tegelbruksarbetare	2	—	—	Trikotagearbetare	1	—	*4*
Gjutare och formare	3	1	*5*	Tvätt- och strykningsarbetare	7	10	*13*
Bleck- och plåtslagare	6	4	*17*	Bageri- och konditoriarbetare	10	16	*10*
Smeder och hofslagare	18	35	*31*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	5	3	*5*
Verktygsarbetare	—	2	—	Litografer och kemigrafer	—	3	*5*
Filare och bänkarbetare	24	12	*20*	Fabriksarbetare, ej spec.	—	—	—
Maskinarbetare	10	17	*13*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	26	25	*26*
D:o handtlangare	7	16	*6*	Hotell-, kafé- och restaur. — Servitriser	28	33	*32*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	25	12	*33*	Hotell-, kafé- och restaur. — Städerskor	12	20	*23*
Maskin- och modellsnickare	3	3	*5*	Hotell-, kafé- och restaur. — Kokerskor	12	17	*14*
Möbel- och finsnickare (trásnid.)	13	10	*20*	Hotell-, kafé- och restaur. — Diskerskor m. fl.	72	97	*83*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	214	54	*225*	Privat tjänst — Hushållerskor	25	54	*54*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	7	3	*9*	Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	128	215	*167*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	3	3	*1*	Privat tjänst — Kokerskor och köksor	78	84	*107*
Murare	9	6	*8*	Privat tjänst — Ensamjungfrur	409	662	*598*
Murarbetsmän och tegelbärare	12	12	*19*	Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	488	618	*627*
Byggnadssnickare och timmermän	58	52	*53*	Springflickor	21	39	*30*
Måleriarbetare	4	12	*8*				
Kvarnarbetare	7	7	*2*				
Bageri- och konditoriarbetare	6	4	*5*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	3	2	*4*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	18	15	*16*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	17	28	*62*				
Springpojkar	163	243	*180*				
Varuutkörare	3	1	*7*				
Kuskar och åkeriarbetare	40	44	*83*				
Kaptener, styrmän, sjömän	3	6	—				
Maskinister, eldare, kollämpare	1	—	—				
Stufveriarbetare	—	3	*15*				

(däraf för jordbruket m. m. 132 eller 18 % samt för öfriga yrkesgrenar 335 eller 9 %); från februari 1910 räknadt uppgick tillväxten till 1,083 eller 29 % (däraf för jordbruket m. m. 283 eller 47 % samt för öfriga näringsgrenar 800 eller 25 %). Denna ökade frekvens hade dock icke framkallats af någon större lifaktighet på arbetsmarknaden, utan berodde på att de offentliga anstalterna, af hvilka åtskilliga äro helt nyligen inrättade, snabbt tillvinna sig förtroende och vidgad kundkrets.

Nästföregående tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där en stark ökning i frekvensen samt synnerligen rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka under vintern regelbundet visa ringa lifaktighet och stort öfverflöd på arbetskraft.

Oaktadt jordbruket hos oss till väsentlig del är säsongyrke, med mindre behof af arbetskraft under vintern, så är bristen på arbetare mångenstädes framträdande äfven denna tid på året. Mot slutet af månaden började redan inkomma anmälningar om lediga platser till vårflyttningen. Bristen på kvinnliga tjänare till jordbruket, särskildt mjölkerskor, är alltjämt mycket stor i alla delar af landet.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	Febr. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Febr. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.
Män	88	110	*97*	41	52	*49*
Kvinnor	28	37	*25*	17	20	*16*
Tillsammans	**74**	**94**	*79*	**36**	**45**	*40*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	361	390	*262*	82	86	*86*
Kvinnor	103	118	*103*	47	56	*51*
Tillsammans	**203**	**206**	*162*	**60**	**65**	*64*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	255	272	*194*	66	72	*70*
Kvinnor	95	111	*93*	43	52	*47*
Tillsammans	**172**	**179**	*141*	**55**	**61**	*58*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarne* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Febr. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	74	94	*79*
Metall- och maskinindustri	400	381	*302*
Trävaruindustri	463	454	*184*
Byggnadsverksamhet	483	704	*326*
Textilindustri	257	329	*275*
Beklädnadsindustri	224	345	*252*
Närings- och njutningsämnesindustri	281	298	*208*
Kontors- o. d. personal	277	335	*358*
Butiks- o. d. personal	482	450	*307*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	117	121	*108*
Landtransport	153	206	*159*
Husligt arbete	94	107	*93*
Grofarbete	281	303	*223*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen tämligen allmänt på ringa arbetstillgång. Särskildt framträda därvid de egentliga säsongyrkena; än sämre voro emellertid uppgifterna för några här ej upptagna säsongyrken, t. ex. sjötransporten, där anstalternas verksamhet dock ännu ej nått den omfattning, att siffrorna kunna äga större beviskraft.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. I allmänhet kan en stegring iakttagas under den löpande månaden, väsentligen beroende, såsom förut påpekats, på arbetsförmedlingsrörelsens oaflåtligt ökade omfattning. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 54 platser för hushållerskor, 167 för hus- och barnjungfrur, 107 för kokerskor och köksor, 598 för ensamjungfrur, samt 627 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 32 servitriser, 23 städerskor, 14 kokerskor, 83 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 26, i jordbruks- o. d. arbete 86. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 31, filare och bänkarbetare 20, maskinarbetare 13, sågverksarbetare 33, jord-, beton- o. d. arbetare 225, murare 8, murarbetsmän och tegelbärare 19, byggnadssnickare och timmermän 53, måleriarbetare 8, kontors-, butiks- och lagerbiträden 16, handels- och lagerarbetare 62, springpojkar 180, kuskar och åkeri-

Antalet platser, som under *februari* månad tillsatts utom resp. orter.

	Februari 1911.			Febr.	Jan.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	55	28	**83**	101	98
Uppsala län	35	8	**43**	12	13
Östergötlands län	—	3	**3**	6	5
Norrköping	78	19	**97**	83	85
Jönköpings län	11	6	**17**	5	10
Norra Kalmar län	—	—	—	—	—
Södra Kalmar län	1	—	**1**	—	—
Blekinge län	4	1	**5**	12	5
Kristianstads län	8	4	**12**	15	11
Malmöhus län. Malmö	27	16	**43**	38	44
Malmöhus län. Lund	18	4	**22**	14	33
Malmöhus län. Landskrona	8	3	**11**	—	17
Malmöhus län. Hälsingborg	30	6	**36**	32	42
Malmöhus län. Ystad	2	7	**9**	11	10
Malmöhus län. Eslöf	10	3	**13**	18	19
Malmöhus län. Skurup	8	7	**15**	15	13
Hallands län	2	1	**3**	4	9
Göteb. o. Bohus län	1	—	**1**	—	6
Göteborg	51	6	**57**	69	91
Skaraborgs län	1	—	**1**	—	1
Karlstad	28	6	**34**	16	15
Örebro län	35	12	**47**	40	65
Västmanlands län	—	3	**3**	3	2
Kopparbergs län	3	1	**4**	—	10
Gäfle stad och län	15	1	**16**	—	8
Sundsvall	18	4	**22**	4	33
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans febr. 1911	**449**	**149**	**598**	**498**	**645**
» » 1910	376	122	498	—	—
» jan. 1911	487	158	645	—	—

arbetare 83 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 16, tjänare på stat 151, tjänare i husbondes kost 275, tillfälliga arbetare 56, trädgårdspersonal 34, skogspersonal 203 samt diverse andra arbetare 61.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 598 platser, hvaraf 449 manliga och 149 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 498, 376 och 122 samt under nästlidne månad 645, 487 och 158. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge i det närmaste oförändradt. Arbetstillgången inom de olika industri- och handtverksgrenarna synnerligen ringa. En del grofarbetare och körkarlar hafva under månaden beredts tillfälligt arbete med snöskottning. — Kvinnliga afdelningen. Inom restaurantrörelsen har

arbetstillgången varit knapp, hvilket äfven var förhållandet för fabriksarbeterskor. Inom det husliga arbetet har arbetstillgången varit god.

Uppsala län. Å manliga afdelningen har tillgången å arbete varit dålig; dock har mot slutet af månaden en del anmälningar om platser till jordbruket inkommit. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden i det närmaste lika med föregående månad med någon tendens till förbättring inom industrien och handtverket. Beträffande icke yrkesarbetare råder fortfarande arbetslöshet, särskildt för grofarbetare. Inom jordbruket har under månaden en ökad liflighet gjort sig gällande. Efterfrågan å gifta drängar samt ogifta kreatursskötare och arbetsdrängar har varit större än tillgången. — Å kvinnliga afdelningen är arbetsmarknaden god.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge kan betecknas som dåligt. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Jönköpings län. Manliga afdelningen Arbetsmarknadens läge bättre än under föregående månad. Vid stadens arbeten hafva c:a 75 man, mest grofarbetare, men äfven yrkesarbetare, erhållit arbete med stenslagning samt c:a 60 man med grundgräfning och betongjutning. — Å kvinnliga afdelningen dålig arbetstillgång inom det husliga arbetet samt till restaurantrörelsen.

Norra Kalmar län. Arbetsmarknaden har under den gångna månaden varit jämförelsevis dålig.

Södra Kalmar län. Dålig arbetstillgång inom samtliga grupper, utom jordbruket och husligt arbete. Stor arbetslöshet, särskildt inom staden.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under den gångna månaden varit något bättre än under föregående månad. Någon nämnvärd arbetslöshet har ej förmärkts. I Karlskrona har arbetstillgången för sten- och grofarbetare betydligt förbättrats genom igångsatta gatuarbeten, vid hvilka ett ej ringa antal arbetare erhållit anställning. Brist på arbetskraft till jordbruket. — Inom kvinnliga afdelningen har rådt öfverflöd på yngre tjänarinnor till städerna.

Kristianstads län. Manliga afdelningen. I jämförelse med föregående månad kan arbetsmarknaden anses oförändrad eller mindre god. De flesta lediga platser afse jordbruket. Inom byggnadsverksamheten synes någon förbättring mot slutet af månaden hafva inträdt. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god och bättre än under föregående månad.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig inom samtliga yrkesgrenar. Stor arbetslöshet är rådande. — Å kvinnliga afdelningen har förmedlingsverksamheten varit ovanligt liflig. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra.

Lund. Arbetstillgången å manliga afdelningen har varit dålig. De arbetstillfällen, som stått till buds, hafva i de flesta fall varit af kort varaktighet. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på kunniga ensamjungfrur.

Landskrona. Arbetsmarknaden har å manliga afdelningen varit dålig på de flesta områden, särskildt för grofarbetare. Till jordbruket har efterfrågan på arbetskraft varit ytterst ringa, med undantag af yngre drängar. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit jämförelsevis god.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har äfvenledes under februari månad varit ytterst ringa, såväl i staden som på landsbygden. Vid af staden igångsatta jordschaktningsarbeten hafva c:a 80 arbetare erhållit anställning; dock råder stor arbetslöshet inom staden. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god och bättre än under motsvarande tid föregående år.

Ystad. Arbetstillgången har varit dålig och sämre än under föregående månad, särskildt för byggnads- och grofarbetare. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har äfvenledes varit ringa, utom på yngre drängar, på hvilka ständigt råder brist.

Eslöf. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit synnerligen dålig. De flesta platser, som tillsatts, hafva varit af tillfällig beskaffenhet. — Å kvinnliga afdelningen hafva såväl tillgång som efterfrågan på arbetskraft varit mindre än under samma tid föregående år.

Skurup. Tillgången på arbetskraft till jordbruket har under månaden varit god. Inom öfriga näringsgrenar har arbetsmarknaden varit normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. I Halmstad har arbetstillgången under månaden något förbättrats. Vid af staden igångsatta s. k. nödhjälpsarbeten hafva c:a 35 arbetare erhållit anställning. I länets öfriga städer har arbetsmarknaden varit tämligen god. Till jordbruket hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft någorlunda motsvarat hvarandra. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit god för jordbruksarbetare af alla slag, men fortfarande dålig för industri- och grofarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har varit god arbetstillgång. Brist på tjänarinnor till landet.

Göteborg. Manliga afdelningen. Under den gångna månaden har arbetsmarknaden varit dålig och mycket tryckt på de flesta områden, utom till jordbruket, där det rådt en liflig efterfrågan på arbetskraft. I jämförelse med samma tid föregående år har en betydande förbättring inträdt. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden däremot varit mycket god, särskildt för dugligt tjänstefolk till stads- och landthushållen.

Skaraborgs län. Arbetstillgången under den gångna månaden har varit dålig inom de flesta grupper, utom jordbruket och det husliga arbetet. Brist på jordbruksarbetare, ladugårdskarlar och jungfrur till landet.

Karlstad. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit jämförelsevis god i förhållande till föregående månad och betydligt bättre än under samma tid föregående år. Någon egentlig arbetsbrist förekommer icke på grund af den rikliga tillgången på skogsarbete. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på mjölkjungfrur.

Örebro län. Arbetsmarknaden kan betecknas som god och betydligt bättre än samma månad föregående år. Någon större arbetslöshet förefinnes icke.

Västmanlands län. Arbetsmarknadens läge har under månaden varit mycket tryckt. Arbetslösheten har dock något minskats i jämförelse med föregående månad.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Inom de flesta grupper har arbetstillgången varit dålig, utom för skogsarbetare, för hvilka det varit riklig tillgång på arbete. — Å kvinnliga afdelningen har varit mycket god tillgång på platser till husligt arbete.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. God arbetstillgång för vana skogsarbetare, men för öfriga arbetare mindre god. Nödhjälpsarbeten hafva i Gäfle anordnats. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på arbetskraft icke motsvarat efterfrågan.

Sundsvall. Arbetsmarknaden har under den gångna månaden varit medelgod. Riklig tillgång på skogsarbete.

Norrbottens län. Tillgången på tillfälliga arbeten har under månaden varit tämligen riklig. Att döma efter det jämförelsevis ringa antalet arbetssökande, som anmält sig, torde någon större arbetsbrist icke vara rådande.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Industriarbetare, handelsarbetare, åkeriarbetare, sjöfolk, diversearbetare. — Fabriksarbeterskor, kontors- och butiksbiträden, hushållerskor, uppasserskor, städerskor och kokerskor till restaurant, sjukhusbiträden.	Landtarbetare, gifta och ogifta. — Mjölkjungfrur, hus- och ensamjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Uppsala län.	
Yngre verkstadsarbetare, byggnadsarbetare, grofarbetare.	Gifta djurskötare, kördrängar, ogifta och gifta. — Jungfrur till landet.
Östergötlands län.	
Rättare, ogifta stalldrängar, daglönare, stenhuggare, filare, bänkarbetare, handtlangare, murare, byggnadssnickare, målare, maskinister, eldare, bokhållare, springpojkar, grofarbetare, f. d. militärer m. fl.	Gifta körkarlar, ogifta kreatursskötare och drängar, smeder och hofslagare. — Mjölkjungfrur.
Norrköping.	
Inom nästan alla manliga yrken och fack. — Textilarbeterskor.	Ensamjungfrur, kunniga i matlagning, kokerskor och mjölkjungfrur.
Jönköpings län.	
Inom alla grupper å manliga afdelningen utom till jordbruket.	Ladugårdsskötare, gifta och ogifta drängar. — Mjölkjungfrur och landsjungfrur.
Norra Kalmar län.	
Grof-, fabriks- och träarbetare. — Yngre tjänsteflickor.	Dugliga ladugårdskarlar, stalldrängar. — Dugliga ensamjungfrur och mjölkjungfrur.
Södra Kalmar län.	
Byggnadsarbetare och grofarbetare.	Gifta och ogifta drängar. — Mjölkjungfrur och dugliga ensamjungfrur.
Blekinge län.	
Stadsdrängar, grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Gifta drängar. — Mjölkjungfrur.
Kristianstads län.	
Järnarbetare, byggnadsarbetare, daglönare, kuskar, grofarbetare. — Servitriser, hus- och barnjungfrur.	Mjölkjungfrur, kokerskor, kunniga ensamjungfrur.
Malmö.	
Inom samtliga yrken och fack. — Kontorister, kontors- och handelsbiträden, hushållerskor, kontorsstäderskor, hjälpkvinnor.	Yngre drängar till landet, specialister inom vissa yrken. — Jungfrur till landet, ensamjungfrur.
Lund.	
Daglönsarbetare, möbelsnickare, byggnadsarbetare, maskinister, eldare, grofarbetare. — Yngre tjänsteflickor samt hjälpkvinnor.	Yngre jordbruksdrängar, — Mjölkjungfrur, städerskor, kokerskor, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Landskrona.	
Inom nästan alla yrken och fack.	Yngre drängar. — Ensamjungfrur, kunniga i matlagning, mjölkjungfrur.
Hälsingborg.	
Daglönare, månadskarlar, byggnadsarbetare, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, tvätt- och strykningsarbeterskor, flaskspköljerskor, serveringsflickor, kontorsstäderskor.	Ryktare, yngre drängar. — Mjölkjungfrur, barnjungfrur, ensamjungfrur.
Ystad.	
Inom nästan alla yrken och fack.	Yngre drängar. — Ensamjungfrur, kunniga i matlagning, mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Eslöf.	
Daglönsarbetare, byggnadsarbetare, äldre drängar.	Yngre drängar. — Mjölkjungfrur, kokerskor, köksjungfrur, ensamjungfrur.
Skurup.	
——	Drängpojkar. — Tjänarinnor.
Hallands län.	
Byggnadsarbetare, kuskar, åkeriarbetare, plåtslagare, handelspersonal, grofarbetare.	Gifta statdrängar. — Jungfrur till landet, kokerskor, dugliga ensamjungfrur.
Göteborgs och Bohus län.	
Byggnadssnickare, stenarbetare, eldare, månadskarlar, industri- och grofarbetare.	Jordbruksarbetare, gifta och ogifta ladugårdsskötare, handskomakare. — Hushållerskor, kokerskor, ensamjungfrur, jungfrur till landet.
Göteborg.	
Bleck- och plåtslagare, smeder och hofslagare, filare, sågverks- och brädgårdsarbetare, murare, snickare, timmermän, målare, bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, kuskar, sjöfolk, grofarbetare. — Butiksbiträden, städerskor, serveringsflickor, hushållerskor.	Jordbruksarbetare, rättare, gårdssmeder, tunnbindare. — Tjänstflickor till landet, ensamjungfrur.
Skaraborgs län.	
Ogifta kördrängar, handelsbiträden, magasinskarlar, maskinister, hotellvaktmästare, grofarbetare.	Gifta kördrängar, ladugårdskarlar. — Jungfrur till landet
Karlstad.	
Metall- och maskinarbetare, sågverksarbetare, byggnadssnickare.	Mjölkerskor och kokerskor.
Örebro län.	
Inom alla manliga yrken och fack. — Inom alla grupper undantagandes jordbruket.	Kvinnliga jordbruksarbetare.
Västmanlands län.	
Inom nästan alla yrkesgrenar, utom jordbruket.	Ladugårdskarlar, kördrängar. — Mjölkjungfrur, kokerskor, dugliga ensamjungfrur.
Kopparbergs län.	
Industri-, sågverks- och grofarbetare. — Yngre tjänarinnor, hushållerskor, uppasserskor.	Skogsafverkningsarbetare. — Mjölkjungfrur, äldre tjänarinnor.
Gäfle stad och län.	
Sågverks- och brädgårdsarbetare, stufveri-, fabriks- och grofarbetare.	Skogsarbetare. — Kunniga ensamjungfrur.
Sundsvall.	
Grofarbetare.	Skogsarbetare.
Norrbottens län.	
Grufarbetare, byggnadsarbetare, eldare, butikspersonal, grofarbetare m. fl. — Städerskor.	Ladugårdsjungfrur, kunniga ensamjungfrur, köksor.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *februari* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1]) lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1,583	1,639	796	137	539	86	**1,720**	**2,178**	**882**	79	40
II. Grufdrift och malmförädling	22	1	1	—	—	—	**22**	**1**	**1**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	61	7	6	6	—	—	**67**	**7**	**6**	—	—
B Metall- o. maskinindustri	562	190	114	14	1	1	**576**	**191**	**115**	302	60
C Trävaruindustri	222	119	79	1	2	2	**223**	**121**	**81**	184	67
D Byggnadsverksamhet	1,177	361	333	—	—	—	**1,177**	**361**	**333**	326	92
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	31	7	5	10	6	1	**41**	**13**	**6**	—	—
F Textilindustri	36	8	5	52	24	12	**88**	**32**	**17**	275	53
G Beklädnadsindustri	52	14	9	132	59	33	**184**	**73**	**42**	252	58
H Närings- och njutningsämnesindustri	144	34	23	64	66	19	**208**	**100**	**42**	208	42
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	22	2	2	14	8	7	**36**	**10**	**9**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	19	9	4	16	21	15	**35**	**30**	**19**	117	63
K Grafisk industri	27	5	3	10	7	7	**37**	**12**	**10**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	183	39	26	21	7	4	**204**	**46**	**30**	443	65
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	88	30	22	30	3	1	**118**	**33**	**23**	358	70
B Butiks- och magasinspersonal	340	109	78	166	56	23	**506**	**165**	**101**	307	61
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	52	19	13	363	358	166	**415**	**377**	**179**	110	47
D Landtransport	690	387	312	53	80	30	**743**	**467**	**342**	159	73
E Vattentransport	288	16	15	1	—	—	**289**	**16**	**15**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	4	14	8	2	11	4	**6**	**25**	**12**	—	—
V. Husligt arbete	1	3	1	2,941	3,155	1,659	**2,942**	**3,158**	**1,660**	93	53
VI. Allmän och litterär verksamhet	15	5	3	44	18	7	**59**	**23**	**10**	256	43
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2,045	940	923	61	5	4	**2,106**	**945**	**927**	223	98
Summa för febr. 1911	**7,664**	**3,958**	**2,781**	**4,138**	**4,426**	**2,081**	**11,802**	**8,384**	**4,862**	**141**	**58**
» » » 1910	8,504	3,340	2,219	3,406	3,592	1,560	11,910	6,932	3,779	172	55

[1]) Jfr noten å sid. 238.

Yrkesgrupp.	Stockholm.			Uppsala län.			Östergöt- Norrköping.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	54	76	39	157	210	86	111	152	64
Däraf kvinnor	2	5	—	8	26	5	3	25	4
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	1	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	8	—	—	—	—	—	14	—	—
Däraf kvinnor	5	—	—						
B Metall- och maskinindustri	186	49	28	22	8	2	39	9	6
Däraf kvinnor	12	—	—				1	—	—
C Trävaruindustri	30	24	16	3	1	1	15	6	4
Däraf kvinnor	1	2	2						
D Byggnadsverksamhet	332	70	52	27	2	2	94	8	4
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	9	4	2	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor	1	1	—						
F Textilindustri	7	1	—	—	—	—	51	12	9
Däraf kvinnor	6	—	—				28	12	9
G Beklädnadsindustri	60	24	11	1	1	—	8	8	4
Däraf kvinnor	52	22	10				7	8	4
H Närings- och njutningsämnesindustri	36	18	6	6	8	5	14	2	—
Däraf kvinnor	11	13	4	4	4	2	8	2	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	3	—	—	—	—	—	1	3	2
Däraf kvinnor	3	—	—				—	3	2
J Trämasse- och pappersindustri	5	13	6	—	—	—	5	1	1
Däraf kvinnor	5	11	6				1	—	—
K Grafisk industri	6	3	2	1	—	—	10	4	3
Däraf kvinnor	4	2	2	1	—	—	3	2	2
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	33	8	5	4	3	—	7	1	—
Däraf kvinnor	7	—	—						
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	63	16	7	1	1	1	4	1	1
Däraf kvinnor	26	3	1				1	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	215	64	29	9	3	2	14	2	1
Däraf kvinnor	53	27	4				7	2	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	112	86	38	15	13	9	18	22	13
Däraf kvinnor	92	81	34	15	13	9	16	21	12
D Landtransport	284	210	170	9	4	2	39	25	17
Däraf kvinnor	11	18	5	—	1	—	5	9	5
E Vattentransport	29	—	—	—	—	—	24	—	—
Däraf kvinnor	—	—	—						
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	2	10	4	—	—	—	—	2	1
Däraf kvinnor	2	10	4						
V. Husligt arbete	645	918	452	84	102	60	68	158	69
Däraf kvinnor	644	916	451	84	102	60	68	158	69
VI. Allmän och litterär verksamhet	24	6	2	3	2	—	1	1	1
Däraf kvinnor	22	6	2	1	1	—	1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	423	232	225	54	16	15	139	33	32
Däraf kvinnor	—	3	2				61	2	2
Summa för februari månad år 1911	2,566	1,832	1,094	396	374	185	678	450	232
Däraf kvinnor	959	1,120	527	113	147	76	210	244	110
» » » månad år 1910	2,709	1,582	909	321	194	113	756	443	250
Däraf kvinnor	852	927	440	114	64	56	273	298	155

lands län. Öfriga anstalter.			Jönköpings län.			Norra Kalmar län.			Blekinge län.			Kristianstads län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
344	457	190	56	87	19	35	49	15	29	35	18	113	157	49
30	120	23	4	23	2	—	4	—	4	10	2	11	45	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	—	—	2	1	—	2	—	—	2	—	—	2	5	5
24	14	3	17	6	2	7	6	4	10	9	5	5	2	1
7	17	3	23	14	7	5	3	1	2	—	—	2	1	—
40	9	5	19	6	4	24	1	1	9	22	22	7	—	—
4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—
			1	—	—				1	—	—	2	—	—
11	2	1	4	1	1	—	—	—	2	3	2	4	—	—
8	—	—	2	—	—				2	3	2	2	—	—
14	10	—	6	7	2	3	—	—	5	2	2	10	5	1
4	8	—	1	2	—				3	2	2	—	3	—
2	—	—	2	—	—	12	6	6	—	—	—	—	—	—
2	—	—				4	4	4						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
10	1	1	8	1	1	5	2	1	2	—	—	2	—	—
7	3	3	8	—	—	5	1	1	—	—	—	—	—	—
			1	—	—	2	—	—						
7	4	2	9	3	1	7	4	1	7	2	1	1	1	—
6	4	2	3	1	1	3	2	1	3	2	1			
12	21	5	22	11	8	1	1	1	12	14	8	10	7	2
11	21	5	20	10	7	1	1	1	12	14	8	8	6	2
24	8	4	6	1	1	7	1	1	23	9	6	9	6	4
4	—	—				1	—	—	2	1	1	2	1	—
6	—	—	3	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—
1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
192	201	82	125	67	32	34	52	14	191	113	71	87	64	29
192	201	82	125	67	32	34	52	14	191	113	71	87	64	29
4	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	1	—	1	—	—									
78	18	16	22	—	—	23	1	1	30	4	3	19	1	1
798	769	317	337	206	79	173	127	47	329	214	134	274	249	92
261	355	112	158	103	42	45	63	20	218	145	87	112	119	37
771	797	283	261	213	42	—	—	—	282	213	106	251	265	72
235	352	103	66	129	19	—	—	—	189	153	68	96	141	25

Yrkesgrupp.	Malmöhus län.								
	Malmö.			Hälsingborg.			Öfriga anstalter.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	103	72	22	88	69	33	169	146	57
Däraf kvinnor	11	35	4	10	16	2	17	46	15
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	13	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	—	—	—	2	—	—	11	1	1
Däraf kvinnor									
B Metall- och maskinindustri	68	17	11	18	12	7	19	14	11
Däraf kvinnor	1	1	1						
C Trävaruindustri	16	4	4	2	10	9	8	3	3
D Byggnadsverksamhet	181	122	122	116	37	37	25	7	7
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	12	1	—	3	1	—	1	—	—
Däraf kvinnor	5	1	—	3	—	—	1	—	—
F Textilindustri	10	1	1	3	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	8	1	1	2	—	—			
G Beklädnadsindustri	32	12	10	10	1	—	11	5	3
Däraf kvinnor	22	10	8	7	1	—	8	4	3
H Närings- och njutningsämnesindustri	26	8	7	28	4	2	13	4	2
Däraf kvinnor	11	5	3	5	4	2	4	2	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	9	1	1	3	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1	3	—	—			
J Trämasse- o. pappersindustri	5	9	8	8	1	1	2	—	—
Däraf kvinnor	2	7	7	2	1	1			
K Grafisk industri	2	3	3	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	3	3						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	65	15	14	8	2	—	14	2	2
Däraf kvinnor	12	4	4				2	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	8	1	1	2	1	1	1	—	—
B Butiks- och magasinspersonal	90	9	8	7	3	2	13	3	2
Däraf kvinnor	53	5	4	3	—	—	10	2	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	29	24	10	24	22	14	16	20	11
Däraf kvinnor	28	24	10	21	22	14	13	17	9
D Landtransport	81	63	32	50	22	15	26	13	10
Däraf kvinnor	6	36	10	7	4	1	3	2	2
E Vattentransport	19	1	—	28	6	6	11	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	1	1	1	2	1	—	—	—
Däraf kvinnor									
V. Husligt arbete	277	251	167	103	93	52	188	154	72
Däraf kvinnor	277	251	167	103	93	52	188	154	72
VI. Allmän och litterär verksamhet	5	5	3	—	1	1	6	—	—
Däraf kvinnor	3	5	3				1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	252	33	33	69	29	27	164	72	72
Summa för februari månad år 1911	1.290	653	458	587	316	208	698	444	253
Däraf kvinnor	449	389	226	167	111	72	247	227	102
» » » månad år 1910	1.293	620	383	646	262	188	520	392	192
Däraf kvinnor	356	337	162	183	121	76	160	188	65

Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
			Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
87	35	16	55	65	27	43	108	27	47	47	23
3	7	3	5	27	2	10	69	8	1	10	1
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—						
11	6	5	72	19	16	3	1	1	1	—	—
7	3	3	35	19	18	—	—	—	2	—	—
57	45	45	132	23	23	5	1	1	1	—	—
1	—	—	3	5	2	—	—	—	—	—	—
			—	4	1						
4	2	2	5	6	3	2	10	2	—	—	—
—	2	2	3	3	—	—	6	—			
—	—	—	25	12	9	1	2	—	3	—	—
			17	8	5	1	1	—			
7	3	3	18	8	1	1	5	—	3	—	—
2	1	1	3	8	1	—	3	—	1	—	—
1	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—
			1	—	—						
—	—	—	8	6	3	—	—	—	—	—	—
			6	2	1						
—	—	—	8	2	2	—	—	—	2	—	—
			2	—	—						
3	—	—	3	5	1	4	6	5	3	—	—
			—	3	—						
2	—	—	12	8	7	—	—	—	1	1	1
9	2	2	82	50	43	—	1	1	9	1	1
2	1	1	11	7	4				2	1	1
11	5	1	53	40	18	2	8	2	4	5	—
9	5	1	48	40	18	2	7	1	—	5	—
14	2	2	85	68	54	3	3	1	—	—	—
—	1	1	5	5	3						
4	—	—	35	9	9	2	—	—	—	—	—
1	1	—	—	6	4	—	1	—	—	—	—
—	1	—									
70	54	36	335	421	248	35	64	20	21	19	12
70	54	36	335	420	248	35	64	20	21	19	12
1	1	1	11	2	1	1	2	—	—	—	—
1	1	1	7	1	1	1	2	—			
35	19	19	282	171	170	22	6	6	4	—	—
282	178	135	1,264	945	659	125	213	66	101	73	37
87	73	46	414	528	284	49	152	29	25	35	14
205	97	73	2,305	995	630	—	—	—	—	—	—
19	15	6	405	514	236	—	—	—	—	—	—

Yrkesgrupp.	Karlstad.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	33	38	24	78	50	27	76	84	34
Däraf kvinnor	—	2	—	8	27	4	6	13	2
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	2	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	1	—	—	8	1	1	—	—	—
B Metall- och maskinindustri	2	—	—	16	9	9	23	5	1
C Trävaruindustri	3	—	—	4	3	3	4	8	5
D Byggnadsverksamhet	2	—	—	32	6	6	16	—	—
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	2	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor							1	—	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	9	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—	1	—	—
H Närings- o. njutningsämnesindustri	—	—	—	4	2	2	1	4	2
Däraf kvinnor				2	1	1	—	3	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	1	—	—	1	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	8	—	—	7	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	1	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	1	—	—	6	—	—	4	1	1
Däraf kvinnor				2	—	—	2	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	2	4	2	19	2	2	7	8	3
Däraf kvinnor	2	4	2	17	2	2	7	8	3
D Landtransport	8	6	6	24	7	7	4	5	1
Däraf kvinnor				6	1	1	—	1	1
E Vattentransport	—	—	—	3	—	—	1	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	35	49	26	98	49	40	106	87	51
Däraf kvinnor	35	49	26	98	49	40	106	87	51
VI. Allmän och litterär verksamhet	1	—	—	1	—	—	—	1	—
Däraf kvinnor	1	—	—	1	—	—	—	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	9	5	5	100	54	54	29	15	14
Summa för februari månad år 1911	97	102	63	415	183	151	282	218	112
Däraf kvinnor	38	55	28	135	80	48	123	114	59
» » » månad år 1910	90	76	46	302	149	118	234	200	73
Däraf kvinnor	38	42	19	68	45	20	82	89	23

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
71	140	63	18	75	37	3	23	16		8	1
4	22	3	—	1	—					6	—
3	1	1	—	—	—	—	—	—		—	—
—	—	—	2	—	—	—	—	—		—	—
11	1	—	16	3	2	—	—	—		—	—
15	1	—	34	3	3	5	—	—		1	1
8	—	—	33	1	1	11	1	1		—	—
1	—	—	1	—	—	2	—	—		—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
1	2	1	1	—	—	—	—	—		—	—
1	2	1	1	—	—						
6	7	5	6	2	2	—	—	—		1	—
4	4	2	1	—	—					1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—		—	—
6	—	—	9	—	—	1	—	—		—	—
2	—	—	1	—	—	—	—	—		—	—
4	—	—	4	11	3	8	1	1		—	—
2	—	—	2	—	—	2	1	1			
13	18	11	6	14	3	7	10	8		22	10
10	16	10	4	13	2	7	7	6		21	10
9	2	1	17	5	4	11	5	2		2	2
1	—	—									
—	—	—	118	—	—	—	—	—		—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
69	74	31	62	63	31	77	44	31		61	34
69	74	31	62	63	31	77	44	31		61	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
56	10	10	79	88	87	153	95	94		43	43
275	256	123	408	265	173	278	179	153	[1] 149	138	91
91	118	47	70	77	33	86	52	38	[1] 60	89	44
—	—	—	544	180	109	360	172	140	60	82	52
—	—	—	119	82	39	125	51	33	26	44	21

[1]) Approximerade siffror.

Lifsmedelspriser å olika orter i

Medelpris pr månad

Obs.! De med *kursiv* stil tryckta siffrorna (febr. 1909—dec. 1909) angifva medel-

	Varuslag.	Kvantitet.	Febr. 1909.	Mars 1909.	April 1909.	Maj 1909.	Juni 1909.	Juli 1909.	Aug. 1909.	Sept. 1909.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*	*14*
2	handskummad	»	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*	*7*
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	*216*	*215*	*212*	*210*	*211*	*212*	*214*	*221*
5	mat- (lands-)	»	*192*	*191*	*191*	*188*	*188*	*188*	*191*	*200*
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	—	—
7	halffet, »	»	*117*	*117*	*118*	*118*	*117*	*116*	*112*	*113*
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, högsta kvalitet	»	*159*	*156*	*154*	*154*	*154*	*153*	*154*	*160*
10	» lägsta »	»	*113*	*111*	*109*	*112*	*112*	*111*	*112*	*117*
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	*181*	*144*	*130*	*114*	*117*	*124*	*129*	*132*
13	» konserverade	»								
14	Potatis: gammal	5 lit.	*27*	*27*	*28*	*28*	*29*	*29*	*31*	*29*
15	färsk	»								
16	Ärter, gula	kg.	*28*	*28*	*29*	*28*	*26*	*27*	*28*	*28*
17	Bruna bönor	»	*40*	*41*	*41*	*40*	*41*	*41*	*41*	*41*
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	*31*	*32*	*33*	*34*	*34*	*35*	*35*	*34*
19	råg-, » » »	»	*21*	*21*	*22*	*22*	*23*	*23*	*23*	*22*
20	rågsikt-, » » »	»	*27*	*27*	*28*	*28*	*30*	*29*	*29*	*28*
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] *33*	[2] *33*	[2] *33*	[2] *33*	[2] *33*	[2] *33*	[2] *34*	[2] *34*
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	*59*	*60*	*60*	*60*	*60*	*61*	*61*	*61*
23	» » » svenska	»								
24	billigaste sort	»	*34*	*36*	*34*	*35*	*35*	*35*	*34*	*34*
25	Rågbröd: hårdt (spis-), gröft	»	*40*	*40*	*40*	*41*	*41*	*41*	*41*	*41*
26	mjukt, limpa, söt	»	*38*	*37*	*38*	*38*	*40*	*40*	*39*	*40*
27	» » sur	»	*28*	*27*	*28*	*28*	*28*	*28*	*29*	*29*
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	*73*	*73*	*73*	*74*	*74*	*75*	*76*	*76*
29	mjukt, bakadt med vatten	»	*51*	*51*	*52*	*47*	*52*	*53*	*56*	*54*
30	» » » mjölk	»								
31	Nötkött, färskt: stek	»	*105*	*105*	*106*	*106*	*106*	*106*	*106*	*104*
32	soppkött	»	*97*	*86*	*87*	*87*	*87*	*87*	*86*	*85*
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	*121*	*119*	*120*	*118*	*122*	*121*	*119*	*116*
34	spädkalf	»	*64*	*63*	*63*	*63*	*63*	*63*	*63*	*62*
35	Fårkött: färskt	»	*122*	*124*	*127*	*127*	*129*	*129*	*126*	*120*
36	salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Fläsk: färskt	»	*112*	*113*	*115*	*116*	*121*	*122*	*126*	*127*
38	salt, svenskt	»	*119*	*120*	*121*	*123*	*126*	*128*	*131*	*133*
39	» amerikanskt	»	*121*	*121*	*123*	*125*	*128*	*129*	*130*	*132*
40	Fisk, färsk: sill	»	*25*	*28*	*29*	*26*	*28*	*32*	*34*	*32*
41	strömming	»	*35*	*39*	*36*	*42*	*34*	*33*	*31*	*31*
42	rödspotta (»spätta»)	»	*79*	*77*	*79*	*77*	*77*	*79*	*81*	*82*
43	salt: sill, fetsill	»	*36*	*36*	*35*	*36*	*36*	*37*	*38*	*38*
44	» » slofetsill	»								
45	strömming	»	*23*	*23*	*23*	*23*	*24*	*24*	*25*	*24*
46	kabeljo af långa	»	[3] *61*	[3] *61*	[3] *62*	[3] *61*	[3] *61*	[3] *61*	[3] *61*	[3] *59*
47	» » torsk	»								
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] *115*	[4] *115*	[4] *116*	[4] *115*	[4] *116*	[4] *115*	[4] *114*	[4] *114*
49	Socker, bit-	»	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*	*67*
50	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	—	—
51	Fotogen, Water White	»	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*
52	» Standard White	»								
53	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	*2650*	*2610*	*2630*	*2580*	*2530*	*2580*	*2470*	*2440*
54	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	*2110*	*2090*	*2090*	*2080*	*2040*	*2050*	*1980*	*1980*
55	Bränntorf	100 kg.	[5] *75*	[5] *82*	[5] *82*	[5] *79*	[5] *74*	[5] *73*	[5] *73*	[5] *77*
56	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	*377*	*378*	*377*	*377*	*377*	*379*	*377*	*378*
57	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	*142*	*141*	*142*	*141*	*139*	*137*	*131*	*131*
58	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Preliminära siffror. [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. [3]) Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo af 1 hl. torf är 40 à 50 kg.

riket febr. 1909—jan. 1911.

för samtliga orter.

pris för 28 orter, de med *vanlig* stil tryckta (jan. 1910—jan. 1911) för 39 orter.

Okt. 1909.	Nov. 1909.	Dec. 1909.	Jan. 1910.	Febr. 1910.	Mars 1910.	April 1910.	Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	[1])Jan. 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	*15*	*14*	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	*7*	*7*	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
—	—	—	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
232	*239*	*236*	227	225	229	225	220	218	218	219	221	221	220	219	215	4
214	*220*	*216*	203	197	200	202	201	196	196	199	202	203	203	200	193	5
—	—	—	149	149	150	149	150	150	151	151	151	150	151	151	152	6
113	*111*	*111*	114	114	116	115	115	114	115	115	114	113	113	112	113	7
—	—	—	50	52	48	49	47	48	47	47	50	47	49	48	48	8
163	*166*	*166*	169	169	169	169	168	168	169	169	169	168	168	169	167	9
120	*124*	*122*	123	124	125	124	124	124	124	124	124	126	126	126	126	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	11
159	*183*	*196*	188	167	138	111	108	112	122	131	140	170	198	202	179	12
			142	133	118	—	—	—	—	—	126	136	142	143	140	13
27	*28*	*28*	27	27	28	28	28	29	28	25	27	27	27	27	27	14
			—	—	—	—	—	147	50	30	—	—	—	—	—	15
29	*28*	*29*	28	28	28	28	28	29	28	29	29	29	29	29	28	16
42	*43*	*44*	45	46	45	46	46	46	46	46	46	45	45	45	44	17
33	*33*	*33*	33	33	33	33	33	32	51	31	31	31	30	30	30	18
22	*22*	*21*	21	21	21	21	20	20	20	20	20	19	19	19	19	19
28	*27*	*27*	27	27	27	27	26	26	25	25	25	25	24	24	24	20
[2])*34*	[2])*34*	[2])*34*	38	38	37	35	33	33	32	32	32	31	31	31	31	21
62	*62*	*62*	65	63	63	63	63	63	63	63	63	62	62	62	62	22
			40	40	40	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	23
34	*34*	*34*	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	24
41	*41*	*40*	41	41	41	40	40	40	40	40	40	40	40	40	39	25
39	*40*	*40*	38	39	39	39	39	39	39	39	38	38	38	38	38	26
29	*29*	*29*	28	28	29	29	28	28	28	28	28	28	28	28	26	27
77	*75*	*75*	76	77	76	76	76	75	75	75	75	75	75	75	74	28
54	*53*	*53*	45	46	45	46	45	46	46	46	45	45	45	45	44	29
			59	60	62	61	61	61	62	62	62	62	62	62	61	30
100	*98*	*97*	95	95	94	96	97	99	101	103	101	98	97	96	95	31
83	*81*	*80*	78	76	75	77	78	79	81	82	81	79	78	77	77	32
119	*119*	*120*	117	115	117	116	117	115	118	120	119	119	117	117	115	33
63	*62*	*63*	58	59	58	58	59	59	60	62	61	61	60	60	58	34
113	*112*	*113*	115	117	119	123	125	125	125	122	117	109	108	110	116	35
—	—	—	102	101	101	103	104	104	106	107	105	101	101	102	101	36
129	*128*	*128*	126	126	126	127	127	127	130	133	134	134	130	127	126	37
136	*135*	*135*	134	134	135	135	135	136	138	141	144	143	139	137	135	38
134	*133*	*136*	145	147	147	147	148	147	145	150	153	152	151	150	147	39
32	*27*	*27*	26	26	26	27	32	30	30	39	37	35	33	28	27	40
41	*41*	*37*	36	35	35	35	35	33	34	36	41	40	39	36	38	41
81	*80*	*81*	80	78	78	78	79	78	84	82	82	81	80	80	83	42
38	*37*	*38*	40	39	39	38	38	38	38	39	39	39	39	39	39	43
			33	33	35	34	34	34	34	34	34	35	35	34	35	44
24	*24*	*23*	23	24	23	23	23	23	24	23	23	24	23	24	24	45
[3])*61*	[3])*58*	[3])*59*	54	54	56	55	56	55	52	53	52	52	52	51	54	46
			44	42	45	44	44	46	44	45	45	45	45	45	46	47
[4])*115*	[4])*115*	[4])*115*	119	120	121	121	121	122	122	124	129	132	135	139	146	48
67	*68*	*69*	69	70	71	73	73	73	73	73	72	69	67	67	67	49
—	—	—	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
18	*18*	*18*	18	18	18	19	18	18	18	17	17	16	16	16	16	51
			16	16	16	16	16	16	16	15	14	14	14	14	14	52
2430	*2450*	*2420*	2350	2360	2310	2290	2250	2200	2260	2270	2260	2260	2270	2270	2280	53
1980	*1990*	*1990*	1860	1870	1820	1820	1780	1790	1800	1790	1790	1790	1820	1800	1820	54
[5])*79*	[5])*79*	[5])*74*	190	188	187	187	189	190	187	187	186	183	187	187	183	55
373	*373*	*375*	372	373	374	373	372	372	373	373	374	373	373	372	370	56
127	*127*	*126*	131	130	132	132	132	130	130	130	129	130	129	128	134	57
—	—	—	160	159	158	159	158	158	159	159	159	158	159	156	153	58

utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. [5]) Uppgifterna afse hl.; vikten

Kreatursprisер

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg

för januari 1910 och 1911.

Kreatursslag.	Stockholm.		Malmö.		Göteborg.	
	Medelpris för januari.					
	1910.	1911.	1910.	1911.	1910.	1911.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:						
Extra prima	—	—	48	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	36	36	40	42	39	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	35	34	34	35	37	37
» 3. Mindre feta . . .	25	—	25	27	26	28
» 4. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):						
Extra prima	—	—	53	55	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	47	46	45	43	43
» 2. Mindre feta . . .	—	—	33	31	36	37
» 3. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Tjurar:						
Extra prima	—	—	47	54	—	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	41	43	40	45	43	47
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	35	41	32	42	40	43
» 3. Mindre köttiga . .	29	37	27	31	31	34
» 4. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Oxar:						
Extra prima	—	—	—	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	42	44	38	43	39	42
» 2. Mindre feta . . .	30	38	—	35	32	37
» 3. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Kalfvar:						
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	63	60	60	60	62	62
» (70—90 »)			48	47	62	58
Skummjölkskalfvar . . .	44	39	35	38	47	40
Får:						
Yngre, feta	55	48	—	—	46	46
Äldre, »		40	—	—	41	41
Lamm	—	—	—	—	—	—
Svin:						
Slakterisvin (85—100 kg.)	—	78	71	68	74	73
Rena, större svin (100—150 kg)	77	68	67	66	76	73
Suggor	—	66	59	54	66	63

Obs.! Från och med år 1911 har den förändringen vidtagits med afseende på publiceringen af lifsmedels- fisk- och kreatursprisерna, att prisuppgifterna för de olika orterna endast komma att meddelas *kvartalsvis* i stället för månadsvis. Fortfarande kommer emellertid en beräkning af medelprisen för samtliga orter att för hvarje månad införas i afdelningens »Meddelanden».

Arbetstidens längd inom industri och handtverk i Sverige.[1])

Vid sidan af den fortlöpande, mera allmänna socialstatistiken har Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik tid efter annan utfört vissa specialundersökningar (Arbetsstatistik A: 1—9)[2]), hufvudsakligen afseende arbets- och löneförhållanden inom enskilda näringsgrenar af större betydenhet. Som ett led i denna serie ansluter sig föreliggande undersökning rörande *arbetstidens längd inom industri och handtverk*. Den refererar sig i fråga om tiden närmast till år 1905, men har kompletterats med en del uppgifter för år 1906.

Å för ändamålet särskildt upprättade frågeformulär hafva från c:a *20,000* arbetsställen införskaffats användbara uppgifter angående arbetstidens längd och fördelning för *345,446* arb., däraf 292,001 män och 53,445 kvinnor. Antalet af undersökningen berörda minderåriga arbetare (under 18 år) utgjorde 45,495. Från arbetsställen med 1—10 arb. (handtverket) hafva redovisats 43,650 arb., från arbetsställen med 10 arb. och däröfver (industrien) 301,796 arb. För städer och köpingar hafva redovisats 140,723 arb., på landsbygden 204,723.

Arbetstiden per år framgår af följande tablå:

Antal arbetsveckor per år.

	Arbetsställen med antal arbetare. %
under 26 veckor	9·8
26—46 »	9·6
46—52 »	19·8
52 »	60·3
obestämdt antal veckor	0·5
Summa	**100·0**

Vid flertalet arbetsställen, omfattande 208,182 arb. eller 60·3 %, fortgick arbetet året om, alltså 52 veckor. Särskildt var detta fallet inom grupperna grafisk industri (99·2 %), belysning och vattenledning m. m. (95·4 %), trämasse- och pappersindustri (87·1 %), malmförädlingsindustri (85·1 %), grufdrift (82·6 %), textilindustri (82·3 %) och kemisk-teknisk industri (79·5 %).

[1]) Utgör en sammanfattning af hufvudinnehållet af den i dagarna af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik utgifna publikationen: *Arbetsstatistik A: 10. Arbetstidens längd inom industri och handtverk i Sverige.*

[2]) Se omslagets sista sida.

Omkring 68,000 arbetare eller 19·8 % hafva redovisats från arbetsställen, där antalet arbetsveckor visserligen varit mindre än 52, men öfver 45 per år; och synes detta förhållande i flertalet fall bero därpå, att arbetet varit helt och hållet nedlagdt vid vederbörande arbetsställen en eller ett par veckor omkring jul och nyår eller, beträffande vissa yrkesgrenar, någon tid under den s. k. döda säsongen. Det relativt största antalet arbetare med denna begränsning af arbetstiden per år förekommer inom metallindustrien (34·5 %) och därefter närmast inom grupperna maskin- och skeppsbyggnadsindustri (33·4 %), trävaruindustri (31·1 %) och beklädnadsindustri (28·6 %).

Återstående arbetare tillhöra arbetsställen, där antalet arbetsveckor understigit 46 per år eller uppgifvits såsom obestämdt, och torde alltså få betraktas såsom mer eller mindre typiska *säsongarbetare*. De utgöra sammanlagdt 68,768 eller nära 20·0 % och anträffas företrädesvis inom grupperna skogsbruk, »annan brytnings- och upptagningsindustri», närings- och njutningsämnesindustri (råsockerbruk, kvarnar, stärkelsefabriker, brännvinsbrännerier, konservfabriker), trävaruindustri (sågverk), jord- och stenindustri (tegelbruk) samt byggnadsindustri. Af ifrågavarande arbetare var ungefär hälften eller 33,968, motsvarande 9·8 % af hela antalet redovisade arbetare, sysselsatt vid företag, där arbetet pågår mindre än 26 veckor, d. v. s. mindre än halfva året, och gällde detta i främsta rummet arbetare vid flottning (92·7 %), skogsafverkning (66·2 %), råsockerbruk (65·4 %) och tegelbruk (49·1 %).

Ordinarie arbetstid per vecka.

Den ordinarie arbetiden per vecka har, med frånräknande af raster, befunnits utgöra:

	Antal arbetare. %
mindre än 60 tim.	41·1
60 tim.	34·7
mer än 60 tim.	20·9
obestämdt antal tim.	3·3
Summa	**100·0**

En beräkning af den *genomsnittliga arbetstiden per vecka* inom olika yrkesgrupper utfaller på sätt efterföljande tabell gifver vid handen.

För samtliga yrkesgrupper inom såväl industrien som handtverket utgjorde nettoarbetstiden 59·5 tim. i genomsnitt per vecka. Vid arbetsställen med 1—10 arb. (handtverksmässig drift) belöpte sig motsvarande tal till 60·4 tim., vid arbetsställen med 10 arb. och däröfver (fabriksmässig drift) till 59·3 tim. Särskildt för manliga arbetare räknade arbetsveckan i medeltal 59·7 tim. mot 58·3 tim. för kvinnliga arbetare och särskildt för äldre (18 år och däröfver) 59·8 tim. mot 57·4 tim. för minderåriga (under 18 år).

Genomsnittlig arbetstid per vecka inom olika yrkesgrupper.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Yrkesgrupp.	Män.	Kvinnor.	Äldre.	Minderåriga.	Samtliga arbetare.	Däraf vid arbetsställen med	
						1—10 arbetare.	10 arbetare och däröfver.
	Tim.	Tim.	Tim.	Tim.	Tim.	Tim.	Tim.
Skogsbruk	58·2	57·0	58·0	60·2[1]	**58·2**	58·6	58·1
Grufdrift	50·5	48·7	50·6	50·0	**50·5**	56·4	50·5
Annan brytnings- och upptagningsindustri . . .	59·4	59·3	59·5	59·0	**59·4**	59·2	59·4
Närings- och njutningsämnesindustri	63·7	57·4	62·4	57·3	**62·0**	60·0	62·7
Textilindustri	60·1	60·0	60·6	57·8	**60·0**	59·6	60·0
Beklädnadsindustri . . .	60·4	56·7	58·7	57·4	**58·5**	63·3	58·4
Läder-, hår- och gummivaruindustri	59·8	58·0	59·8	57·9	**59·5**	60·6	59·1
Trävaruindustri	59·7	59·0	59·9	58·2	**59·7**	60·1	59·6
Trämasse- och pappersindustri	64·7	59·6	65·0	57·1	**63·9**	58·7	64·0
Grafisk industri	53·1	54·6[2]	53·2	54·0[2]	**53·4**	54·5	53·2
Malmförädlingsindustri .	64·2	59·9	64·8	59·7	**64·1**	60·8	64·2
Metallindustri	58·5	57·0	58·6	57·6	**58·4**	60·2	57·9
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	57·8	54·9	57·8	57·3	**57·7**	59·9	57·6
Jord- och stenindustri . .	59·6	57·6	60·0	55·7	**59·5**	60·8	59·4
Kemisk-teknisk industri .	59·8	58·9	59·8	57·9	**59·4**	58·9	59·4
Byggnadsindustri	59·4	59·3	59·5	58·4	**59·4**	60·2	59·2
Belysning och vattenledning m. m.	60·1	59·7	60·1	57·6	**60·1**	62·2	59·8
Samtliga yrkesgrupper	**59·7**	**58·3**	**59·8**	**57·4**	**59·5**	**60·4**	**59·8**

Vidkommande de olika yrkesgrupperna träffas den kortaste genomsnittliga arbetstiden inom grufdriften med endast 50·5 tim. per vecka och därnäst inom grafisk industri med 53·4 tim. I öfrigt var arbetstiden mindre än 60 tim. för samtliga yrkesgrupper utom fem, och voro dessa fem i ordning följande: textilindustri med jämnt 60 tim., belysning och vattenledning m. m. 60·1 tim., närings- och njutningsämnesindustri 62·0 tim., trämasse- och pappersindustri 63·9 tim.

[1]) Den längre arbetstiden för minderåriga beror därpå, att jämförelsevis få minderåriga redovisats vid *skogsafverkning*, inom hvilken yrkesgren en relativt kort arbetstid är förhärskande, men däremot ett afsevärdt större antal vid *flottning*, där ett motsatt förhållande beträffande arbetstiden äger rum.

[2]) Den längre arbetstiden för kvinnor och minderåriga härleder sig däraf, att vid en del större *tidningstryckerier*, där arbetsdagen är jämförelsevis mycket kort (8 tim.), kvinnor och minderåriga äro ytterst fåtaligt representerade.

samt till sist malmförädlingsindustri, som hade den i genomsnitt längsta arbetstiden per vecka eller 64·1 tim.

Ordinarie arbetstid per dag.

Den ordinarie *bruttoarbetstiden per dag*, d. v. s. arbetstiden per dag med inräknande af raster, framgår för det redovisade arbetareantalet i dess helhet af nedanstående procentiska sammanställning:

	Antal arbetare. %
mindre än 12 tim.	39·4
12 tim.	43·8
mer än 12 tim.	10·9
obestämdt eller ej angifvet antal tim.	5·9
Summa	**100·0**

I fråga om speciellt minderåriga arbetare (under 18 år) har framgått, att arbetsdagen räknade mindre än 12 tim. brutto för 47·9 %, jämnt 12 tim. för 42·8 % och mer än 12 tim. för 5·8 %, hvarjämte 3·5 % upptagits för obestämdt eller ej angifvet antal tim.

Vid mindre arbetsställen (handtverket) har bruttoarbetstiden per dag visat sig vara i det hela ej oväsentligt längre än vid större arbetsställen (industrien). Sålunda utgjorde vid de förra den dagliga arbetstiden under 12 tim. brutto för 28·3 % af samtliga där anträffade arbetare, 12 tim. för 47·9 % och öfver 12 tim. för 23·8 %, under det att motsvarande tal vid de senare voro resp. 43·7 %, 46·3 % och 10·0 %.

Den genomsnittliga bruttoarbetstiden per dag har för samtliga vid undersökningen redovisade arbetare beräknats till 11·6 tim. *Öfver* anförda riksmedeltal kommo följande yrkesgrupper: skogsbruk (där flottningsarbetarne fälla utslaget) 12·0 tim., textilindustrien 12·0 tim., trävaruindustrien 11·9 tim., trämasse- och pappersindustrien 11·9 tim., närings- och njutningsämnesindustrien 11·8 tim., beklädnadsindustrien 11·7 tim., läder-, hår- och gummivaruindustrien 11·7 tim., metallindustrien 11·7 tim., jord- och stenindustrien 11·7 tim. samt byggnadsindustrien 11·7 tim. *Under* riksmedelsiffran befunno sig å andra sidan grupperna »annan brytnings- och upptagningsindustri» 11·5 tim., malmförädlingsindustri 11·5 tim., kemisk-teknisk industri 11·5 tim., maskin- och skeppsbyggnadsindustri 11·4 tim., grafisk industri 11·0 tim., belysning och vattenledning m. m. 11·0 tim. och sist grufdrift, som med 9·3 tim. företedde den kortaste bruttoarbetsdagen bland de stora yrkesgrupperna.

Den ordinarie *nettoarbetstiden per dag* (arbetsdagen med frånräknande af raster) har för arbetareantalet i dess helhet befunnits utgöra:

	Antal arbetare. %
mindre än 10 tim.	18·6
10 tim.	51·9
mer än 10 tim.	26·2
obestämdt antal tim.	3·3
Summa	100·0

Skillnaden mellan större och mindre arbetsställen (handtverksmässig och fabriksmässig drift) framträder ej så mycket, då det gäller nettoarbetstiden per dag, som beträffande arbetstiden per vecka, beroende på att i senare fallet sådana faktorer som kortare arbetstid å lördagar, söndagsarbete o. s. v. få spela in. Dock har äfven i fråga om nettoarbetstiden per dag gjorts den iakttagelsen, att densamma är i stort sedt något längre vid arbetsställen med 1—10 arb. än vid arbetsställen med 10 arb. och däröfver.

Nettoarbetstiden per dag för speciellt minderåriga arbetare utgjorde mindre än 10 tim. för 25·1 %, jämnt 10 tim. för 66·5 % och mer än 10 tim. för 8·4 %.

Af kvinnliga arbetare hade något öfver hälften (50·4 %) en nettoarbetstid af 10 tim. per dag. Under 10 tim. var arbetstiden för 24·7 % och öfver 10 tim. för 23·1 %, hvartill kommo 1·8 % med obestämdt antal tim.

Den ordinarie nettoarbetstiden per dag har i genomsnitt för samtliga redovisade arbetare beräknats utgöra precis 10 tim. Särskildt för manliga arbetare utgjorde nettoarbetsdagen i medeltal likaledes 10·0 tim. och för kvinnliga arbetare 9·9 tim.; för äldre arbetare (18 år och däröfver) 10·1 tim. och för minderåriga (under 18 år) 9·7 tim. I fråga om arbetsställen med 1—10 arb. gifver en motsvarande beräkning till resultat 10·1 tim., för arbetsställen med 10 arb. och däröfver 10·0 tim.

Vidkommande de olika yrkesgrupperna träffas den längsta nettoarbetstiden per dag för trämasse- och pappersindustri samt malmförädlingsindustri, båda med 10·6 tim., och därefter för textilindustri (10·3 tim.), närings- och njutningsämnesindustri (10·1 tim.) och trävaruindustri (10·1 tim.). Kortast befinnes åter nettoarbetsdagen i medeltal vara för arbetare inom grupperna grufdrift (8·5 tim.) och grafisk industri (9·1 tim.) samt vidare inom grupperna skogsbruk (9·6 tim.), belysning och vattenledning m. m. (9·7 tim.), »annan brytnings- och upptagningsindustri» (9·9 tim.) samt jord- och stenindustri (9·9 tim.). En genomsnittlig nettoarbetsdag af precis 10 tim. tillkom grupperna läder-, hår- och gummivaruindustri, metallindustri, maskin- och skeppsbyggnadsindustri, kemisk-teknisk industri och byggnadsindustri.

Förkortning (eller förlängning) af arbetstiden.

Inom vissa yrken, företrädesvis säsongyrkena, inträffar det regelbundet hvarje år, att den i normala fall gällande arbetstiden (omfattande minst halfva antalet arbetsveckor per år) förkortas eller — hvilket dock mera sällan äger rum — förlänges under viss tid af året. Dessa förhållanden äga antingen sin grund i minskad (eller ökad) arbetstillgång eller äro kanske ännu oftare beroende af dagsljusets varaktighet och klimatiska faktorer. För många arbetare inträder emellertid fullständig arbetslöshet under längre eller kortare tid, såsom äfven framgår af den förut lämnade redogörelsen angående antalet arbetsveckor per år.

Hela antalet arbetare vid arbetsställen (eller delar däraf), där den ordinarie arbetstiden *förkortas* under viss del af året, belöpte sig till 38,992, omfattande 11·3 % af samtliga vid förevarande undersökning anträffade arbetare. Det är framför allt inom byggnadsindustrien, som dylik periodisk förkortning af arbetstiden konstaterats, nämligen för 62·4 % af dithörande arbetare, och därnäst inom trävaruindustrien (16·9 %) samt inom jord- och stenindustrien (15·5 %).

Den period, under hvilken förkortning af arbetstiden äger rum, omfattade för flertalet arbetare (63·0 %) en tid af 21—26 veckor under året. För 28·8 % utgjorde motsvarande period 13—20 veckor och för 8·2 % endast 8—12 veckor.

I normala fall hade endast 3·7 % af ifrågavarande arbetare mindre än 54 tim. per vecka, men under förkortningsperioden steg bemälta procentsiffra till 71·9. Den genomsnittliga nettoarbetstiden per dag utgjorde i normala fall (säsongperioden) för 33,600 arb. 10·1 tim., men under förkortningsperioden 8·2 tim. Särskildt inom byggnadsindustrien vore motsvarande tal 10·0 resp. 8·0 tim., inom trävaruindustrien 10·1 resp. 8·0 tim. samt inom jord- och stenindustrien 10·1 resp. 8·5 tim. Den största differensen mellan normal och förkortad arbetstid — 2·7 tim. — träffas för 221 arb. inom gruppen skogsbruk, den minsta åter — ½ tim. — för 54 arb. inom kemisk-teknisk industri.

Den i normala fall gällande arbetstiden, för såvidt därmed förstås samma arbetstid under minst halfva antalet af årets arbetsveckor, företer någon gång äfven *förlängning*. Antalet arbetare vid arbetsställen (eller delar däraf), där så är förhållandet, utgjorde 981, däraf 430 arb. vid råsockerbruk, 262 inom trävaruindustrien, 59 inom jord- och stenindustrien o. s. v.

Hvad beträffar den till sin natur mera tillfälliga förlängning af arbetstiden, som uppstår genom öfvertidsarbete, afhandlas detta spörsmål längre fram (sid. 270—271).

Ordinarie arbetstid på lördag.

Mer och mer har det, särskildt inom industrien, blifvit en regel, att arbetet afslutas tidigare å lördag, hvarigenom en mera effektiv söndagshvila uppnås. Inom en del yrkesgrenar lägger dock arbetets

natur hinder i vägen för en förkortad arbetstid på lördagar, och i vissa fall, ehuru jämförelsevis mycket få, föreskrifves till och med längre arbetstid å ifrågavarande dag. På grund af dessa förhållanden företer den ordinarie arbetstiden å lördagen i stort sedt ett helt annat utseende än å veckans öfriga dagar och påkallar därför en särskild uppmärksamhet.

Större delen af de vid undersökningen redovisade arbetarne, nämligen 61·1 % hade visserligen ännu lika lång arbetstid å lördag som å öfriga dagar i veckan, men antalet arbetare med förkortad arbetstid å bemälta dag uppgick dock till 133,910 eller 38·8 %. Förlängd arbetstid å lördagen hade däremot endast 452 arb. (0·1 %).

En utpräglad skillnad i anförda hänseende gör sig gällande mellan å ena sidan arbetsställen med 1—10 arb. (handtverket) och å den andra arbetsställen med 10 arb. och däröfver (industrien). Vid de mindre arbetsställena hade nämligen ej mer än 13·9 % af arbetareantalet kortare arbetstid å lördag, under det att motsvarande procentsiffra för de större arbetsställena var 42·4; och af de 452 arb., för hvilka arbetstiden förlängdes å lördagar, tillhörde 310 mindre och 142 större arbetsställen.

I fråga om de olika yrkesgrupperna befinnes det, att bestämmelsen om kortare arbetstid å lördag vunnit den största utbredningen inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien, i det att 83·2 % af dithörande arbetare afslutade sitt arbete tidigare å lördagen. Närmast därefter följde, relativt sedt, textilindustrien med 70·3 %, metallindustrien (66·2 %), grafisk industri (50·0 %) o. s. v. Ytterst sällan förekom däremot dylik förkortning inom gruppen skogsbruk (0·3 %) och mindre ofta inom grupperna närings- och njutningsämnesindustri (16·9 %), grufdrift (18·0 %), trämasse- och pappersindustri (19·0 %) samt »annan brytnings- och upptagningsindustri» (19·4 %).

I genomsnitt för samtliga af undersökningen berörda arbetare har nettoarbetstiden beräknats till 9 tim. å lördag mot 10 tim. å veckans öfriga dagar. Med undantag för gruppen skogsbruk, inom hvilken den genomsnittliga arbetstiden å lördagar, visat sig vara alldeles densamma som å veckans öfriga dagar, har inom alla de andra yrkesgrupperna arbetstiden befunnits vara i medeltal kortare å lördagarne. Starkast framträder ifrågavarande förkortning inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien, i det att för dithörande arbetare den genomsnittliga arbetstiden å lördagar beräknats till endast 7·6 tim., hvilket med nära $2^1/_2$ tim. understiger arbetstiden å veckans öfriga dagar.

Raster.

Uppgifter angående rasternas antal och längd hafva erhållits för 298,233 icke-skiftarbetare; och fördelade sig dessa, alltefter rasternas antal per dag, på sätt nedanstående tablå gifver vid handen:

	Antal arbetare. %
inga raster	1·2
inga regelbundna raster	5·2
en rast per dag	14·4
två raster per dag	59·9
tre raster per dag	19·3
Summa	100·0

Inom det stora flertalet yrkesgrupper hade mer än hälften af arbetarne två raster per dag, i regel en frukost- och en middagsrast; och var detta särskildt fallet inom gruppen kemisk-teknisk industri, där två raster per dag uppgifvits förekomma för 88·7 % af dithörande arbetare, vidare inom grupperna grafisk industri (79·4 %), belysning och vattenledning m. m. (79·0 %), byggnadsindustri (76·5 %), metallindustri (72·5 %), maskin- och skeppsbyggnadsindustri (68·4 %) o. s. v. Tre raster dagligen hafva antecknats för 40·7 % af icke-skiftarbetare inom trämasse- och pappersindustrien, för 35·7 % inom jord- och stenindustrien, 28·6 % inom trävaruindustrien o. s. v. Endast en rast per dag förekom i relativt många fall (omfattande minst 25 % af icke-skiftarbetare) inom grupperna »annan brytnings- och upptagningsindustri» (31·1 %), grufdrift, malmförädlingsindustri, maskin- och skeppsbyggnadsindustri samt textilindustri (25·0 %).

För 3,652 icke-skiftarbetare har uppgifvits, att de hafva inga raster, och anträffas ej mindre än 2,295 af dessa inom gruppen grufdrift, beroende helt naturligt på den korta arbetstid, som är rådande inom nämnda grupp och som för nära 3,000 arb. ej uppgår till 8 tim. per dag. Äfven inom närings- och njutningsämnesindustrien (speciellt vid mejerier) förekomma ej så få arbetare, som — i regel på grund af arbetsdagens relativa korthet — icke hafva några raster.

Slutligen hafva 15,620 icke-skiftarbetare antecknats såsom hafvande inga regelbundna raster, d. v. s. raster förekomma visserligen under arbetets gång, men de äro ej reglerade till bestämda tidpunkter af dagen, utan tagas när det bäst passar sig för arbetets skull. Största antalet arbetare med dylik anordning af rasterna påträffas inom gruppen skogsbruk, nämligen 5,845 eller 51·0 % af samtliga till denna grupp hörande arbetare, vidare inom grupperna närings- och njutningsämnesindustri (mindre kvarnar, bryggerier, småbagerier, mejerier o. s. v.), jord- och stenindustri (hufvudsakligen stenhuggerier), beklädnadsindustrien (hufvudsakligen handtverksmässiga skrädderier och skomakerier), trävaruindustri o. s. v.

Inga raster eller inga regelbundna sådana hafva uppgifvits för 13·7 % af de i handtverksmässig drift sysselsatta arbetare, men endast för 5·3 % af icke-skiftarbetare i fabriksmässig drift.

I genomsnitt för samtliga redovisade icke-skiftarbetare har den dagliga rastetiden beräknats utgöra 1·6 tim. Högst på skalan kommer, hvad de olika yrkesgrupperna beträffar, gruppen skogsbruk med en genomsnittlig daglig rastetid för dithörande arbetare af 2·4 tim. och därefter följa i ordning grafisk industri med 1·9 tim., beklädnadsindustri samt jord- och stenindustri (båda 1·8 tim.), närings- och njutningsämnesindustri, textilindustri, läder-, hår- och gummivaruindustri, metallindustri och byggnadsindustri (samtliga 1·7 tim.), »annan brytnings- och upptagningsindustri» (1·6 tim.), kemisk-teknisk industri (1·5 tim.), maskin- och skeppsbyggnadsindustri (1·4 tim.), trämasse- och pappersindustri samt belysning, vattenledning m. m. (båda 1·3 tim.), malmförädlingsindustri (0·9 tim.) och sist grufdrift med endast 0·8 tim.

Tiden för det dagliga arbetets början och slut.

För icke-skiftarbetare hafva jämväl meddelats uppgifter om, när det dagliga arbetet börjar och när det slutar. Beträffande öfver 19,000 af dessa arbetare hafva emellertid inga bestämda tider i anförda hänseende kunnat angifvas, och gäller detta i främsta rummet *dels* sådana yrkesgrenar, t. ex. skogsafverkning, flottning, mindre kvarnar, stenhuggerier o. s. v., där arbetstiden af naturliga orsaker i många fall är mer eller mindre oregelbunden, *dels* företag af handtverksmässig natur. För c:a 284,000 icke-skiftarbetare hafva likväl till klockslaget bestämda uppgifter stått att få rörande tiden för det dagliga arbetets början och slut.

Med hänsyn till tiden för *det dagliga arbetets början* fördelade sig ifrågavarande arbetare, relativt sedt, på följande sätt:

Arbetet börjar:	*Antal arbetare.* %
före kl. 5 f. m.	0·3
kl. 5—6 »	0·8
» 6—7 »	61·5
» 7—8 »	32·6
» 8—9 »	4·3
» 9—10 »	0·2
» 10 » och senare	0·3
Summa	100·0

Majoriteten af arbetarne (öfver 50 %) började alltså sitt arbete kl. 6—7 f. m., och var detta förhållandet inom samtliga yrkesgrupper utom beklädnadsindustri och grafisk industri samt framträdde mest utprägladt inom grupperna textilindustri, där sagda tid gällde för 79·4 % af arbetarne, grufdrift (76·2 %), kemisk-teknisk industri (75·7 %), trävaruindustri (73·6 %) o. s. v. Hvad beklädnadsindustrien angår, var den vanligaste tiden för arbetets början kl. 7—8 f. m., nämligen för 56·5 % af arbetarne, och var detta i ännu högre grad fallet inom grafisk industri (76·2 %).

De arbetare, som uppgifvits börja sin dag ovanligt tidigt eller före kl. 6 f. m. äro till största delen att finna inom närings- och njutningsämnesindustrien och särskildt vid bagerier, mejerier och bryggerier.

Speciellt vidkommande minderåriga arbetare märkes, att 56·2 % af dem började sitt arbete kl. 6—7 f. m. och 37·2 % kl. 7—8 f. m. I strid mot lagens föreskrifter började arbetsdagen före kl. 6 f. m. för 208 minderåriga, däraf 109 vid bagerier.

Tiden för det dagliga arbetets slut varierade för här ifrågavarande arbetare på sätt efterföljande tablå gifver vid handen.

Arbetet slutar:	*Antal arbetare:* %
före kl. 5 e. m.	3·7
kl. 5— 6 »	6·6
» 6— 7 »	60·8
» 7— 8 »	24·7
» 8— 9 »	3·6
» 9—10 »	0·3
» 10 och därefter	0·3
Summa	100·0

Flertalet icke-skiftarbetare (60·8 %) slutade följaktligen sin dag kl. 6—7 e. m. Inom 13 yrkesgrupper var denna ordning gällande för mer än 50 % af icke-skiftarbetare, och var så fallet speciellt inom grupperna malmförädlingsindustri (85·6 %), kemisk-teknisk industri (81·8), belysning och vattenledning m. m. (77·9 %), maskin- och skeppsbyggnadsindustri (75·0 %) o. s. v. Inom gruppen grufdrift var arbetsdagen slut redan före kl. 5 e. m. för 61·5 % af arbetarne, och af de inom grafisk industri anställde arbetare slutade flertalet (57·5 %) sitt arbete kl. 7—8 e. m. i vanliga fall precis kl. 7.

Jämförelsevis sent, kl. 9 e. m. och därefter, slutade arbetet för 1,551 arb., däraf 564 hade sysselsättning vid stenhuggerier, 525 inom beklädnadsindustrien och de öfriga hufvudsakligen inom närings- och njutningsämnesindustrien (kvarnar, bagerier, mejerier). Först efter kl. 10 e. m. var arbetsdagen till ända för 104 arb., däraf dock 36 arb. vid stenkolsgrufvor började sitt arbete så sent som kl. 3 à 4 e. m.

Af de minderåriga arbetarne hade 60·7 % tiden för arbetets slut förlagd till kl. 6—7 e. m. och 24·3 % till kl. 7—8 e. m. eller i de allra flesta fall till precis kl. 7 e. m. För 1,008 minderåriga, däraf 665 vid arbetsställen af mera handtverksmässig natur, slutade det dagliga arbetet kl. 8—9 e. m. eller, med relativt få undantag, precis kl. 8. Sammanlagdt 132 minderåriga hafva uppgifvits sluta sitt arbete kl. 9 e. m. och senare. Å andra sidan var arbetsdagen slut redan före kl. 6 e. m. för 5,035 minderåriga (12·3 %).

Arbete på skift.

Vid ett stort antal arbetsställen och särskildt vid sådana, där arbetet fortgår hela dygnet eller större delen däraf, förekommer arbete på skift, d. v. s. vederbörande arbetare äro indelade i två eller flera arbetslag, hvilka aflösa hvarandra enligt en viss bestämd ordning, som dock kan vara väsentligt olika vid skilda arbetsställen och för olika yrkesspecialiteter.

Arbete på skift har enligt förevarande undersökning befunnits äga rum, under hela året eller större delen däraf, vid 1,144 arbetsställen och för 43,157 arbetare, utgörande resp. 5·8 % och 12·5 % af samtliga undersökta arbetsställen och redovisade arbetare. Af de olika yrkesgrupperna hade malmförädlingsindustrien att uppvisa den största frekvensen af skiftarbetare, nämligen 54·4 %, hvarefter följde trämasse- och pappersindustri (47·0 %), grufdrift (36·1 %), belysning och vattenledning m. m. (29·6 %), närings- och njutningsämnesindustri (19·9 %), trävaruindustri (10·6 %) o. s. v.

Den vanligaste skiftformen är två skift per dygn à 12 tim. per skift, som förekom för något öfver hälften af hela antalet skiftarbetare. Denna skiftanordning förutsätter, att arbetet fortgår dygnet om med indelning af arbetarne på ett dagskift och ett nattskift à resp. 12 tim., hvilka aflösa hvarandra vid veckans slut. Särskildt var arbete i 12-timmars skift vanligt inom trämasse- och pappersindustrien, trävaruindustrien samt närings- och njutningsämnesindustrien (hufvudsakligen vid råsockerbruk och sockerraffinaderier).

Förutom ofvannämnda arbetare hade ännu c:a 4,000 arbete i två skift, men utgjorde härvid längden af resp. skift mindre än 12 tim. och alltså för båda skiften tillsammans mindre än 24 tim., d. v. s. arbetet fortgick icke oafbrutet hela dygnet. Af dessa arbetare hade den ojämförligt största delen, nämligen 3,400, anställning vid grufdrift, och varierade för dem skiftens längd från 10 till 6 tim. med tyngdpunkten på 8 tim.

I arbete på tre skift per dygn à 8 tim. per skift voro sammanlagdt 12,760 arb. indelade, motsvarande 29·6 % af hela antalet skiftarbetare. Arbetet fortgick alltså vid denna skiftanordning dygnet om, men en högst väsentlig skillnad ifråga om arbetstiden per dygn gjorde sig gällande mellan å ena sidan de arbetare, som hade tre skift på endast *2 arbetslag*, och å den andra sidan de, som hade tre skift *på 3 lag*. Under det att nämligen de förra fingo arbeta 16 tim. (= 2 skift) hvartannat dygn och 8 tim. (= 1 skift) hvartannat, eller i genomsnitt 12 tim per dygn, utgjorde motsvarande tid för de senare blott 8 tim. hvarje dygn.

Antalet arbetare med tre 8-timmars skift på *två lag* utgjorde 8,517 eller 19·7 % af samtliga skiftarbetare; och äro dessa, som ofvan nämnts, med afseende på genomsnittlig arbetstid per dygn likställda

med arbetare, som hafva två skift à 12 tim. Den ojämförligt största delen af hithörande arbetare (7,114) träffas inom malmförädlingsindustrien. För 4,243 arb. eller 9·8 % af alla redovisade skiftarbetare har meddelats, att de arbetade i tre skift (à 8 tim.) på *tre lag*., d. v. s. hvarje arbetare hade endast ett skift per dygn eller en bruttoarbetstid af 8 tim. Af dessa arbetare voro 1,122 sysselsatta inom malmförädlingsindustrien, 1,069 vid grufdrift, 607 vid glasbruk, 430 vid belysning och vattenledning m. m. (hufvudsakligen maskinister och eldare) o. s. v.[1])

Arbete i fyra skift per dygn har uppgifvits förekomma för 1,272 arb. Den stora massan af dessa, nämligen 1,147, hade 6-timmars skift på *två lag*, d. v. s. hvartdera laget hade två skift per dygn à c:a 6 tim. eller i genomsnitt 12 timmars arbetsdag; och voro ifrågavarande arbetare företrädesvis att finna inom malmförädlingsindustrien.

Öfriga vid undersökningen anträffade skiftformer spela en helt obetydlig rol inom den svenska industrien.

Ordinarie nattarbete.

Med nattarbete förstås här, jämlikt lagen den 20 nov. 1909 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, arbete under de timmar af dygnet, som infalla mellan kl. 10 e. m. och 5 f. m. eller under den i bemälta lag föreskrifna oafbrutna ledighet af 11 tim. hvarje natt. Därjämte må observeras, att endast *ordinarie* nattarbete afses, alltså icke mera tillfälligt nattarbete på öfvertid.

Ordinarie nattarbete har befunnits förekomma vid 2,875 arbetsställen och för 48,618 arbetare, utgörande 14·1 % af samtliga vid undersökningen redovisade arbetare. Af dessa voro 3,262 minderåriga och 1,360 kvinnliga arbetare, motsvarande resp. 7·2 % och 2·5 % af hela antalet minderåriga och kvinnliga arbetare. Det största antalet ordinarie nattarbetare, såväl absolut som relativt, har påträffats inom malmförädlingsindustrien, nämligen 10,603 eller mer än hälften (54·4 %) af de till anförda grupp hörande arbetare. Därnäst komma, relativt sedt, trämasse- och pappersindustrien med 47·2 %, grufdrift (30·8 %), belysning och vattenledning m. m. (30·4 %), närings- och njutningsämnesindustri (26·2 %) o. s. v.

Det stora flertalet ordinarie nattarbetare (85·6 %) hade tillika arbete på skift. En beräkning, ehuru tämligen summarisk, har utförts beträffande den *genomsnittliga nattarbetstiden per dygn* för dessa arbetare, och har härvid antalet nattarbetstimmar befunnits utgöra:

[1]) Under de senaste åren torde emellertid, enligt hvad de under åren 1906—07 ingångna kollektivaftalen utvisa, 8-timmars skift på tre lag hafva vunnit en något större utbredning.

	Antal skiftarbetare %
mindre än 1 tim.	3·3
1—2 tim.	3·7
2—3 »	12·1
3 tim. och däröfver	78·8
ej uppgifvet	2·1
Summa	100·0

Hvad särskildt beträffar den stora gruppen af skiftarbetare, uppgående till 78·8 %, för hvilka den ordinarie nattarbetstiden är i genomsnitt 3 tim. och däröfver per dygn under en arbetsvecka, utgöras dessa till största delen (55·5 %) af arbetare i 12-timmars skift. Utgående från den ofvan lämnade definitionen på nattarbete, finner man, att nattarbetstiden för sistnämnda arbetare, allt efter skiftens förläggning till olika delar af dygnet, varierade mellan lägst $3^1/_2$ tim. och högst $4^1/_2$ tim. i medeltal per dygn med tyngdpunkten på 4 à $4^1/_2$ tim.

Till nyssberörda grupp af skiftarbetare med en genomsnittlig nattarbetstid per dygn af 3 tim. och däröfver höra äfven arbetare i tre 8-timmars skift på två lag, af hvilka flertalet torde hafva haft $4^1/_2$ à 5 timmars nattarbete i medeltal per dygn samt arbetare i fyra 6-timmars skift på två lag, för hvilka nattarbetstiden beräknats variera mellan 5 och $5^1/_2$ tim. per dygn.

Af skiftarbetare med 2—3 timmars nattarbete i genomsnitt per dygn voro de allra flesta indelade i tre 8-timmars skift på tre lag; och belöpte sig nattarbetstiden för dem, närmare bestämdt, till $2^1/_3$ tim., hvilket gäller jämväl öfriga skiftarbetare, som arbeta dygnet om i tre lag.

Slutligen må, beträffande skiftarbetare med en nattarbetstid af mindre än 1 tim. eller 1—2 tim., påpekas, att dessa utgjordes hufvudsakligen af grufarbetare, hvilka hade två skift per dygn à 8 eller 9 tim.

I »annat ordinarie nattarbete» (ej skiftarbete) befunnos sammanlagdt 7,004 arb. vara sysselsatta, och gällde detta företrädesvis arbetare vid flottning, bagerier, sömnadsfabriker och skrädderier, skofabriker och skonåtlerier, mejerier o. s. v. Nattarbetstiden per dygn utgjorde 1—2 tim. för 71·5 %, mindre än 1 tim. för 12·6 %, 2—3 tim. för 8·2 % samt 3 tim. och däröfver för 7·7 %.

Ordinarie sön- och helgdagsarbete.

Ordinarie sön- och helgdagsarbete, hvarmed här afses arbete under den oafbrutna hvila af 24 tim., som eljes i regel förekommer vid sön- och helgdagar, har uppgifvits förekomma vid 1,877 arbetsställen och för 17,521 arbetare, utgörande 5·1 % af samt-

liga redovisade arbetare. Af kvinnliga arbetare hafva 3·0 % och af minderåriga 1·5 % antecknats för ordinarie söndagsarbete. Ej mindre än 70·7 % af hela antalet ordinarie söndagsarbetare hade tillika arbete på skift.

Med afseende på frekvensen af ordinarie söndagsarbete inom de olika yrkesgrupperna intages första rummet, relativt sedt, af gruppen belysning och vattenledning m. m., i det att 36·5 % af dithörande arbetare hade dylikt arbete, och följa närmast därefter närings- och njutningsämnesindustrien med 21·2 %, malmförädlingsindustrien (19·2 %), trämasse- och pappersindustrien (8·2 %) o. s. v.

Öfver hälften af här ifrågavarande arbetare (50·1 %) hade ordinarie sön- och helgdagsarbete hela året om; och var detta fallet med 76·9 % af söndagsarbetarne inom malmförädlingsindustrien och 74·0 % inom trämasse- och pappersindustrien. Å andra sidan hade 27·1 % ordinarie arbete endast 1—20 söndagar på året, hvilket i främsta rummet afser arbetare vid råsockerbruk.

Nedanstående tablå utvisar för arbetare med ordinarie söndagsarbete antalet arbetstimmar per söndag.

	Antal arbetare %
1— 3 tim.	3·6
3— 6 »	10·2
6— 8 »	20·0
8—10 »	16·3
10—12 »	4·6
12 tim. och däröfver	42·3
obestämdt eller ej angifvet	3·0
Summa	**100·0**

Erinras må, att här afses bruttoarbetstiden. Den långa arbetstiden af 12 tim. (och däröfver) per söndag träffas hufvudsakligen för arbetare i 12-timmars skift och i tre 8-timmars skift eller fyra 6-timmars skift på två lag, hvilka arbeta utan afbrott veckan igenom.

Öfvertidsarbete.

Med afseende på öfvertidsarbetet har det, för erhållande af det fullständigare material, som en undersökning af dithörande spörsmål kräfver, ansetts nödvändigt att begära upplysning om förekomsten af öfvertidsarbete under åtminstone tre år. Emellertid hafva från ett stort antal arbetsställen antingen inga uppgifter alls eller mindre tillfredsställande sådana kunnat erhållas, hvadan undersökningen i bemälta hänseende icke torde vara så gifvande, som önskligt hade varit.

Enligt de insända svaren skulle öfvertidsarbete hafva förekommit vid 2,387 arbetsställen, eller 12·0 % af samtliga undersökta arbetsställen. Endast från 1,642 af ifrågavarande arbetsställen hafva dock

uppgifter meddelats rörande antalet arbetare, som deltagit i öfvertidsarbete; och belöpte sig detta antal till 35,557 arb., motsvarande 10·3 % af hela det redovisade arbetareantalet. I betraktande af att vid flertalet arbetsställen, från hvilka upplysning ej lämnats om antalet arbetare på öfvertid, dylikt arbete synes hafva utförts i relativt obetydlig utsträckning, torde måhända nyssnämnda siffror ej få anses så synnerligen mycket för låga. I hvarje fall äro de af värde såsom angifvande en nedre gräns för frekvensen af öfvertidsarbete inom industrien och handtverket.

Af de olika yrkesgrupperna hade grafisk industri att framvisa det relativt största antalet öfvertidsarbetare, nämligen 34·4 %, hvarefter kommo grupperna belysning och vattenledning m. m. 30·8 %, maskin- och skeppsbyggnadsindustri (26·2 %), närings- och njutningsämnesindustri (24·3 %) o. s. v.

Speciellt beträffande minderåriga arbetare märkes, att 3·0 % af dem uppgifvits hafva öfvertidsarbete.

Öfvertidsarbetarnes procentiska fördelning, allt efter *antalet öfvertidstimmar i genomsnitt per år* under den efterfrågade treårsperioden, framgår af nedanstående tablå:

	Antal arbetare %
Intill 25 tim. per år	19·2
25— 50 » » »	14·5
50— 75 » » »	18·7
75—100 » » »	12·8
100—125 » » »	9·1
125—150 » » »	3·2
150—175 » » »	9·1
175—200 » » »	2·4
200 och däröfver tim. per år	9·6
Obetydligt antal » » »	1·4
Summa	100·0

Omkring en tredjedel hade alltså mindre än 50 timmars öfvertidsarbete i genomsnitt per år, ungefär en tredjedel 50—100 tim. och den återstående tredjedelen 100 tim. och däröfver.

Af de 2,996 arb. (9·6 %), för hvilka öfvertiden beräknats uppgå ända till 200 tim. och däröfver i genomsnitt per år och arbetare, träffas 533 vid skeppsvarf och båtbyggerier, 448 vid mekaniska verkstäder, 435 vid maltdrycksbryggerier och mälterier, 210 vid sockerraffinaderier o. s. v.

Semester.

Semester, det vill här säga ledighet från arbetet under viss bestämd tid af året med bibehållande helt eller delvis af löne-

förmåner, har uppgifvits förekomma vid 737 arbetställen och för 8,958 arbetare eller 2·6 % af hela antalet redovisade arbetare. Inom grafisk industri var detta förhållandet beträffande 40·5 % af dithörande arbetare, inom gruppen belysning och vattenledning m. m. för 12·1 %, närings- och njutningsämnesindustrien (8·5 %), beklädnadsindustri (7·3 %) o. s. v.

För 56·6 % af semesterarbetarne utgjorde semesterns längd en vecka, för 30·0 % mer än en vecka och för 13·4 % mindre än en vecka.

Ledighet utan lön har antecknats för 13,086 arb. (3·8 %), och inträffade dylik ledighet vanligen mellan jul och nyår.

Ledighet den 1 maj.

Enligt hvad undersökningen gifvit vid handen, förekom ledighet den 1 maj vid 6,014 arbetsställen och för 170,641 arb. eller nära hälften (49·4 %) af samtliga redovisade arbetare; och omfattade densamma hela dagen för 20·6 %, men endast en del af dagen för 28·8 %. Öfver 70 % af arbetarne hade dylik ledighet inom grafisk industri, kemisk-teknisk industri samt maskin- och skeppsbyggnadsindustri. I Stockholm åtnjöto 96·1 % af arbetarne ledighet den 1 maj; i öfriga städer och köpingar 81·2 %, men på landsbygden endast 28·1 %.

* * *

En jämförelse mellan den *genomsnittliga arbetstiden per dag åren 1885*[1]) *och 1905* (*1906*) utfaller för de olika yrkesgrupperna på följande sätt:

	Genomsnittlig nettoarbetstid per dag.	
	År 1885.	Åren 1905—06.
Närings- och njutningsämnesindustri	10·9	10·1
Textilindustri	11·0	10·3
Beklädnadsindustri	10·4	9·9
Läder-, hår- och gummivaruindustri	10·9	10·0
Trävaruindustri	11·0	10·1
Trämasse- och pappersindustri	11·1	10·6
Grafisk industri	10·3	9·1
Malmförädlingsindustri	11·7	10·6
Metallindustri	10·7	10·0
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	10·9	9·9
Jord- och stenindustri	10·7	10·0
Kemisk-teknisk industri	11·0	10·0
Byggnadsindustri	11·0	10·0
Gasverk	10·9	9·4
Samtliga arbetare	11·1	10·0

[1]) Se »Betänkande af arbetareförsäkringskommittén af år 1888. III. Statistiska undersökningar», sid. 5.

Minskningen i arbetstiden sedan år 1885 skulle alltså i genomsnitt för samtliga arbetare belöpa sig till något öfver 1 tim. Starkast synes minskningen hafva gjort sig gällande inom grupperna gasverk, grafisk industri, malmförädlingsindustri, kemisk-teknisk industri och byggnadsindustri.

Af den år 1907 verkställda specialutredningen angående i riket gällande kollektivaftal stå vissa uppgifter att vinna rörande arbetstidens längd inom industrien och handtverket, hvilka uppgifter, såsom gällande en något senare tidpunkt, äro ägnade att komplettera den här föreliggande arbetstidsundersökningen. Det vill af dessa uppgifter synas, som om i 1906 och 1907 års aftal en allmän tendens till *förkortning af arbetstiden per vecka* gjort sig gällande (förnämligast genom bestämmelser om arbetets tidigare afslutande å lördag) och att detta särskildt inverkat på den genomsnittliga veckoarbetstiden för följande yrkesgrenar: snickerier och möbelfabriker, bokbinderier, mekaniska verkstäder, husbyggnadsarbeten, målning och glasmästerirörelse samt vägbyggnads- och gatuläggningsarbeten. Äfven inom textilindustrien har samma tendens visat sina verkningar. Beträffande råsockerbruken har, genom införande af regelbundna raster, en förkortning ägt rum såväl af arbetstiden per dag som per vecka.

Till sist torde få meddelas några jämförande siffror beträffande den genomsnittliga nettoarbetstiden per dag för Sverige och en del andra länder.

	Tim.
Danmark (1906)	9·7
Sverige (1905—06)	10·0
Schweiz (1901)	10·2
Österrike (1906; endast industrien)	10·3
Ungern (1900)	10·3
Nederländerna (1904; endast vuxne män)	10·8

För Frankrike uppgick motsvarande tal, så långt tillbaka som åren 1891—93, till 10·5 tim. och för Belgien (1896) till 10·4 tim.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket åren 1907—1909.

Alltifrån år 1902 har Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik genom att införskaffa uppgifter rörande antalet nytillkomna boningshus och bostadslägenheter sökt följa byggnadsverksamhetens utveckling å vissa viktigare orter i riket. På detta sätt har en statistik tillkommit, som visat sig vara af stort värde för ett bedömande såväl af växlingarna på byggnadsmarknaden under olika konjunkturer och däraf förorsakade förändringar i tillgången på arbete inom byggnadsfacket som också af byggnadsverksamhetens ställning speciellt till arbetarnes bostadsförhållanden.[1]

Liksom vid föregående undersökningar hafva äfven de nu föreliggande uppgifterna erhållits genom byggnadsnämnderna, hvilka genom den befogenhet, som gällande byggnadsstadga gifver dem, äro i tillfälle att mycket ingående följa byggnadsverksamheten. Emellertid kan det för dessa myndigheter ofta nog vara förenadt med ett icke ringa arbete att lämna dylika uppgifter på grund af den bristande öfversiktlighet, hvarmed anteckningarna öfver byggnadsverksamheten på en del platser pläga föras. Af denna anledning har också ett försök, som år 1904 gjordes från den arbetsstatistiska afdelningens sida, att utvidga den ursprungliga planen för denna statistik och i detalj specificera lägenheternas storlek samt byggnadernas karaktär af bostadshus eller för andra ändamål afsedda hus, visat sig åtminstone för ett större undersökningsområde icke kunna genomföras. Å de formulär, som blefvo utsända för 1905 och 1906 års statistik, upptogos därför endast frågor rörande tillkomsten — genom nybyggnad eller ombyggnad — af *dels* bostadshus, bostadslägenheter samt bostadsrum och kök, *dels* andra byggnader. På många orter mötte det dock svårigheter att besvara äfven detta mera begränsade formulär, och af denna anledning måste vid materialets bearbetning anspråken på statistikens fullständighet

[1] Se »Meddelanden» 1904 s. 141 ff., 1906 s. 323 ff., 1908 s. 156 ff. samt Arbetsstatistik H: 1 »Arbetslösheten i Sverige under vintern 1908—1909» sid. 87.

än ytterligare reduceras. Detta åter ledde till en ny förenkling af själfva formuläret, så att från och med år 1907 blott efterfrågats tillkomsten af för bostadsändamål afsedda husbyggnader. Förutom denna omläggning af statistiken har i de senaste årens uppgifter äfven den förändringen blifvit vidtagen, att antalet rum och kök, som tidigare sammanförts under en rubrik, numera uppdelats i tvänne, nämligen en för rum och en för kök.

Med denna efter hand företagna reduktion af byggnadsstatistikens omfattning har emellertid den fördelen vunnits, att undersökningarna för hvarje år kunnat utsträckas till ett allt större antal orter. Sålunda förelågo åren 1902 och 1903 endast uppgifter från 14 städer och 2 municipalsamhällen och år 1904 från 48 städer, 1 köping och 19 municipalsamhällen. Däremot omfattar materialet för de två därpå följande åren 79 städer, 22 köpingar och 62 municipalsamhällen, och för den nu föreliggande treårsperioden hafva användbara uppgifter inkommit från nästan samtliga städer och det stora flertalet af köpingar och sådana municipalsamhällen, hvarest byggnadsstadgan varit gällande. Den efterföljande framställningen afser sålunda 201 orter (86 städer, 27 köpingar, 88 municipalsamhällen) för år 1907, 211 orter (91 städer, 33 köpingar och 87 municipalsamhällen) för år 1908 samt 213 orter (92 städer, 32 köpingar och 89 municipalsamhällen) för år 1909. I fråga om byggnadsverksamhetens karaktär stå däremot uppgifter endast till buds beträffande nybyggnader af boningshus, bostadslägenheter och däri befintliga bostadsrum och kök. Statistiken anger sålunda ej det verkliga tillskottet af lägenheter, *dels* emedan afgången genom rifning af äldre hus ej redovisats, *dels* emedan sådana rum, som äro förenade med hotellrörelse eller inrymda i verkstads-, butiks- och kafélägenheter, ej blifvit upptagna.

Erinras må äfven, att byggnadsnämndernas befogenhet att öfvervaka byggnadsverksamheten är begränsad till resp. orters planlagda område och att på grund häraf de af dem meddelade uppgifter i allmänhet icke omfatta den byggnadsverksamhet, som kunnat utöfvas utanför sagda område, ehuruväl inom ortens gränser eller i omedelbar anslutning till densamma.

Hufvudtabellen å sid. 284 ff. redogör för antalet nybyggda — af sten och trä — bostadshus, bostadslägenheter samt bostadsrum och kök för hvar och en af de orter, rörande hvilka tillförlitliga uppgifter kunnat erhållas. Om dessa orter sammanföras till vissa storleksgrupper, erhållas följande absoluta tal rörande byggnadsverksamheten 1907—1909.

1907

Orter med *invånare-antal* af	Sammanlagdt antal *orter.*	*invånare* den 31/12 1907.	Antal nybyggda *bostadshus* af sten.	af trä.	*bostadslägenheter* af sten.	af trä.	*rum och kök* af sten.	af trä.
öfver 40,000 . .	4	623,003	261	19	4,156	247	13,982	553
40—20,000 . .	7	188,309	38	54	278	272	1,114	877
20—10,000 . .	12	173,931	72	83	491	354	2,011	1,204
10— 5,000 . .	23	172,601	99	149	376	484	1,348	1,448
intill 5,000 . .	155	273,912	158	492	397	1,028	1,614	3,925
Summa	**201**	**1,431,756**	**628**	**797**	**5,698**	**2,385**	**20,069**	**8,007**

1908

Orter med *invånare-antal* af	Sammanlagdt antal *orter.*	*invånare* den 31/12 1908.	Antal nybyggda *bostadshus* af sten.	af trä.	*bostadslägenheter* af sten.	af trä.	*rum och kök* af sten.	af trä.
öfver 40,000 . .	4	628,598	161	18	2,386	124	8,461	285
40—20,000 . .	8	217,674	56	64	488	263	2,034	930
20—10,000 . .	13	186,823	85	90	492	256	2,099	746
10— 5,000 . .	28	200,829	68	114	209	283	755	1,012
intill 5,000 . .	158	278,259	118	402	281	832	1,238	2,943
Summa	**211**	**1,512,183**	**488**	**688**	**3,856**	**1,758**	**14,587**	**5,916**

1909

Orter med *invånare-antal* af	Sammanlagdt antal *orter.*	*invånare* den 31/12 1909.	Antal nybyggda *bostadshus* af sten.	af trä.	*bostadslägenheter* af sten.	af trä.	*rum och kök* af sten.	af trä.
öfver 40,000 . .	4	632,413	157	27	2,656	239	8,868	532
40—20,000 . .	8	222,231	21	51	94	246	425	822
20—10,000 . .	14	206,273	82	69	419	215	1,532	629
10— 5,000 . .	27	196,269	58	68	135	166	576	569
intill 5,000 . .	160	279,891	112	409	270	913	1,044	3,258
Summa	**213**	**1,537,077**	**430**	**624**	**3,574**	**1,779**	**12,445**	**5,810**

I de af undersökningen berörda orterna nybyggdes sålunda år 1907 dels 628 stenhus med 5,698 lägenheter samt 20,069 rum och kök, dels 797 trähus med 2,385 lägenheter samt 8,007 rum och kök eller tillsammans 1,425 bostadshus med 8,083 lägenheter och 28,076

rum. De båda följande åren utvisa däremot sjunkande siffror. År 1908 nybyggdes i allt 1,176 bostadshus — 488 af sten och 688 af trä — med tillsammans 5,614 lägenheter och 20,503 bostadsrum och kök, och år 1909 hade hela antalet nytillkomna hus reducerats än ytterligare och utgjorde nu 1,054 — 430 af sten och 624 af trä — med 5,353 lägenheter och 18,255 rum och kök. Ställas dessa resultat vid sidan af dem för åren 1905 och 1906, framstår tydligt den stagnation, som karakteriserat företagsamheten under den senaste treårsperioden. Under hvart och ett af åren 1905 och 1906 nybyggdes c:a 1,410 bostadshus med c:a 32,200 bostadsrum, hvilket, särskildt med hänsyn till att dessa uppgifter endast representera 163 orter (med 1,351,744 inv.), innebär en afgjordt lifligare byggnadsverksamhet än något af de följande åren har att uppvisa. Huru stark denna depression i själfva verket varit, visar måhända än tydligare följande sammanställning af totala antalet nybyggda bostadsrum per 1,000 invånare under åren 1904—1909.

Orter med ett invånareantal af	Totala antalet nybyggda rum per 1,000 invånare.						
	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	Medeltal 1904–09.
öfver 40,000	33	32	30	23	14	15	25
40—20,000	10	9	10	11	14	6	10
20—10,000	21	16	16	19	15	10	16
10— 5,000	14	17	21	16	9	6	14
intill 5,000	20	23	23	20	15	16	19
Samtliga orter	**24**	**24**	**24**	**20**	**14**	**12**	**19**

Gent emot den enastående expansion, som utmärkte perioden 1904—1906, inträdde med krisen 1907 en kraftig reaktion, och under de följande åren reduceras högkonjunkturens siffra till mer än hälften. I storstäderna, d. v. s. orter med öfver 40,000 inv., spåras emellertid redan under år 1906 en minskning i byggnadsverksamheten, och äfven i de två till invånareantalet minsta ortsgrupperna synes byggnadslusten ganska tidigt hafva drabbats af lågkonjunkturens bakslag. I de medelstora städerna med 40—10,000 inv. inträder afmattningen först senare, och särskildt påfallande är det skarpa omslaget mellan åren 1908 och 1909 i den näst största ortsgruppen. Ett annat särdrag för denna grupp är äfven det i allmänhet ringa årstillskottet i antalet bostadsrum. Medan medelantalet nybyggda rum under 6-årsperioden 1904—1909 för alla orterna tillsammantagna uppgår till 19 per 1,000 inv. och för orter med öfver 40,000 inv. ända till 25, kommer samma siffra i anförda grupp ej högre än till 10. Man skulle kanske förmoda, att denna företeelse stode i sammanhang med en relativt hastigare ökning i storstädernas

befolkning, men en granskning af statistiken öfver befolkningsrörelsen i rikets städer och köpingar synes ej gifva ett omedelbart stöd för en sådan uppfattning. Tvärtom visa de fyra städerna med öfver 40,000 inv. under perioden en relativt långsammare tillväxt än städerna i den närmast följande gruppen. Snabbast har däremot ökningen varit i de mindre samhällena, men i fråga om byggnadsverksamhetens intensitet intaga dessa åter, såsom af tabellerna framgår, en mellanställning. Betraktar man hvarje grupp särskildt för sig, kan dock en viss öfverensstämmelse konstateras mellan folkökning och byggnadsverksamhet, i det att årssiffrorna för nytillkomna bostadsrum i regel visat sig hafva en tendens att följa förändringarna i föregående års relativa befolkningstillväxt. Det material, hvarpå undersökningen hvilar, är dock alltför ofullständigt, för att några säkra slutsatser skulle kunna dragas, huruvida tillgången på bostadsrum i förhållande till innevånareantalet förbättrats eller försämrats. På denna punkt må för öfrigt ånyo erinras därom, att bostadsstatistiken endast redovisar nytillkomna lägenheter och icke alls upptager afgången af bostadsrum genom rifning e. d. Med undantag för några få städer är ej heller det absoluta antalet af befintliga bostadsrum bekant, och utan en dylik uppgift är det vanskligt att söka bilda sig en föreställning om betydelsen af den årliga tillkomsten af nya bostäder.

Däremot torde nedanstående sammanställning, som afser det beräknade antalet nybyggda rum per hus, per lägenhet och per 1,000 inv., vara i viss mån mera upplysande, då det gäller att bedöma byggnadsverksamheten och dess utveckling i förhållande till vissa moderna kraf på bostädernas beskaffenhet såsom ett medel att befordra den sociala trefnaden.

1907.

Orter med *invånareantal* af	Beräknadt antal nybyggda *rum per hus*			*rum per lägenhet*			*rum per 1,000 inv.*		
	af sten.	af trä.	tillsammans.	af sten.	af trä.	tillsammans.	af sten.	af trä.	tillsammans.
öfver 40,000	54	29	**52**	3·4	2·2	**3·3**	22	1	**23**
40—20,000	29	16	**22**	4·0	3·2	**3·6**	6	5	**11**
20—10,000	28	15	**21**	4·1	3·4	**3·8**	12	7	**19**
10— 5,000	14	10	**11**	3·6	3·0	**3·3**	8	8	**16**
intill 5,000	10	8	**9**	4·1	3·8	**3·9**	6	14	**20**
Medeltal	**32**	**10**	**20**	**3·5**	**3·4**	**3·5**	**14**	**6**	**20**

1908.

Orter med *invånare-antal* af	Beräknadt antal nybyggda *rum per hus* af sten.	af trä.	tillsammans.	*rum per lägenhet* af sten.	af trä.	tillsammans.	*rum per 1,000 inv.* af sten.	af trä.	tillsammans.
öfver 40,000	53	16	**49**	3·5	2·3	**3·5**	13	1	**14**
40—20,000	36	15	**25**	4·2	3·5	**3·9**	10	4	**14**
20—10,000	25	8	**16**	4·3	2·9	**3·8**	11	4	**15**
10— 5,000	11	9	**10**	3·6	3·6	**3·6**	4	5	**9**
intill 5,000	10	7	**8**	4·4	3·5	**3·8**	4	11	**15**
Medeltal	**30**	**9**	**17**	**3·8**	**3·4**	**3·7**	**10**	**4**	**14**

1909.

Orter med *invånare-antal* af	Beräknadt antal nybyggda *rum per hus* af sten.	af trä.	tillsammans.	*rum per lägenhet* af sten.	af trä.	tillsammans.	*rum per 1,000 inv.* af sten.	af trä.	tillsammans.
öfver 40,000	56	20	**51**	3·3	2·2	**3·2**	14	1	**15**
40—20,000	20	16	**17**	4·5	3·3	**3·7**	2	4	**6**
20—10,000	19	9	**14**	3·7	2·9	**3·4**	7	3	**10**
10— 5,000	10	8	**9**	4·3	3·4	**3·8**	3	3	**6**
intill 5,000	9	8	**8**	3·9	3·6	**3·6**	4	12	**16**
Medeltal	**29**	**9**	**17**	**3·5**	**3·3**	**3·4**	**8**	**4**	**12**

Såsom ett af dessa moderna kraf på byggnadsverksamhetens gestaltning kan man beteckna den alltjämt växande sträfvan mot ett friare byggnadssätt med mindre hustyper och färre lägenheter per hus. Till en viss grad kan såsom en mätare på denna utveckling tjäna det beräknade antalet bostadsrum per hus. I detta afseende synes emellertid icke någon bestämd tendens kunna förmärkas i de större städerna med öfver 20,000 inv. Däremot förefaller det, som om byggnadsverksamheten i de mindre samhällena ganska afgjordt sträfvade mot en hustyp med ett färre antal rum. Sedan år 1904 har för samtliga undersökta orter medelantalet nybyggda rum per hus gestaltat sig på följande sätt:

1904	1905	1906	1907	1908	1909
30	23	23	20	17	17

och sålunda i stort sedt varit i ett ganska jämnt fallande. Otvifvelaktigt bör dock härvid den omständigheten tagas i betraktande, att i de senare årens undersökningar ingått ett ständigt växande antal af mindre samhällen, där af naturliga skäl bostadshusen genomgående äro af en mindre typ.

Liksom antalet rum per hus visar äfven antalet lägenheter per hus en sjunkande tendens, och denna företeelse synes vara lika markerad, vare sig byggnaden uppföres af trä eller sten. Af nedanstående öfversikt framgår utvecklingens förlopp i detta afseende, hvarvid dock den nyss gjorda anmärkningen om siffrornas jämförbarhet icke bör lämnas ur minnet.

	Antal lägenheter per bostadshus					
	1904	1905	1906	1907	1908	1909
i stenhus	—	11·7	11·4	9·1	7·9	8·3
i trähus	—	4·1	4·0	3·0	2·6	2·9
Tillsammans	9·9	7·4	7·2	5·7	4·8	5·1

Jämföres emellertid den relativa minskningen dels i antalet lägenheter per hus och dels i antalet bostadsrum per hus, skall man finna, att den förra varit afsevärdt större, hvilket gifvetvis betyder, att antalet rum per lägenhet i allmänhet taget har ökats. Följande sammanställning visar också detta.

	Antal rum per lägenhet					
	1904	1905	1906	1907	1908	1909
i stenhus	3·3	3·2	3·2	3·5	3·8	3·5
i trähus	2·7	2·9	3·0	3·4	3·4	3·3
Tillsammans	3·1	3·1	3·2	3·5	3·7	3·4

I betraktande af, att inom de här undersökta samhällena stora lager af befolkningen äro hänvisade till en bostadstyp af ett rum och kök, synas dessa siffror knappast tyda på, att byggnadsverksamheten gått i riktning mot ett ökadt tillgodoseende af anförda klassers bostadsbehof.

Beträffande byggnadssättet må framhållas att, såsom ock naturligt är, bostadshus af sten behärska marknaden i de större städerna, äfvensom att stenhusen genomgående äro större än trähusen. Å orter med 10—5,000 invånare tyckas byggnader af sten eller trä numera vara af ungefärligen samma betydelse, medan däremot trähusen ännu spela en viktigare roll i samhällen med mindre befolkning. Liksom i föregående undersökningar har äfven denna gång det anmärkningsvärda förhållandet konstaterats, att medeltalet rum per lägenhet var större i stenhus än i trähus.

Sammandragstabellerna å sid. 282 ff. meddela uppgifter i absoluta och relativa tal om byggnadsverksamheten å de olika orterna, sammanfattade till länsgrupper. Ehuruväl vissa af dessa grupper endast omfattat ett fåtal orter, så att materialet blifvit jämförelsevis obetydligt, torde man dock kunna däraf draga åtskil-

liga slutsatser, rörande byggnadsverksamhetens gestaltning i olika delar af landet. Tydligt framträder därvid stenhusens förhärskande betydelse i östra och särskildt södra Sverige, medan däremot trähusen dominera i västra och framförallt norra Sverige.

Under åren 1907 och 1908 hade Stockholms län med resp. 41 och 30 nybyggda rum per 1,000 inv. att uppvisa den starkaste byggnadsfrekvensen. Visserligen öfverträffades Stockholms län år 1909 af Kronobergs län, som detta år nådde ett antal af 24 rum per 1,000 inv. mot 21 rum i Stockholms län.[1] Gifvetvis är denna relativt lifliga byggnadsverksamhet i sistnämnda län till stor del beroende på den snabba tillväxten af Stockholms förstäder. Likaså ligga i allmänhet de län öfver medeltalet, där storstäder finnas, kring hvilka en förtätning af befolkningen kan förväntas. Å andra sidan synes också den reaktion, som inträffat med lågkonjunkturen, hafva drabbat byggnadsverksamheten i dessa län hårdare än annorstädes, såsom belyses af nedanstående sifferserier:

	Totala antalet nybyggda bostadsrum per 1,000 invånare.				
	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.
Stockholms län (exkl. Stockholm)	52	56	41	30	21
Malmöhus län	27	42	23	18	10
Göteborgs och Bohus län	28	22	16	7	11
Medeltal för hela riket	**24**	**24**	**20**	**14**	**12**

Det framgår tydligt, att medelsiffrorna för hela riket icke förete så starka fluktuationer, som siffrorna för de län, där våra trenne största städer äro belägna.

Äfven i denna undersökning har det befunnits, att stadssamhällen i Norrlands och mellersta Sveriges bergs- och skogsbrukslän karakteriseras af en mycket obetydlig byggnadsverksamhet. De lägsta siffrorna hafva förekommit i Norrbottens, Gäfleborgs och Gottlands län. I öfrigt hänvisas för en mera detaljerad kännedom om byggnadsverksamhetens omfattning å olika orter i riket till efterföljande tabeller.

[1] Detta förhållande torde bero därpå, att år 1909 uppgift ej föreligger för staden Växjö, hvarigenom det i Kronobergs län anslutna invånareantalet sjunkit från 11,721 till 3,782.

Sammandrag länsvis rörande byggnads-

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län.	Antal orter.	Antal invånare d. 31/12 1907.	Antal nybostadshus			Antal nybostadslägenheter			Antal nya rum	
			af sten.	af trä.	Summa.	af sten.	af trä.	Summa.	af sten.	af trä.
Stockholms stad	1	337,460	154	—	**154**	2,687	—	**2,687**	6,680	—
Stockholms län . .	13	35,087	21	134	**155**	98	284	**382**	152	921
Uppsala » . .	2	29,594	10	1	**11**	39	4	**43**	146	18
Södermanlands » . .	10	50,011	10	56	**66**	46	189	**235**	127	383
Östergötlands » . .	12	83,855	34	37	**71**	299	122	**421**	816	272
Jönköpings » . .	10	44,274	13	76	**89**	88	149	**237**	158	337
Kronobergs » . .	5	11,624	1	9	**10**	4	28	**32**	12	99
Kalmar » . .	10	38,598	18	34	**52**	79	107	**186**	264	262
Gottlands » . .	2	9,912	4	5	**9**	6	15	**21**	28	39
Blekinge » . .	3	13,310	6	12	**18**	16	38	**54**	43	112
Kristianstads » . .	16	29,854	54	33	**87**	123	41	**164**	387	130
Malmöhus » .	19	184,206	178	8	**186**	1,255	8	**1,263**	3,077	33
Hallands » . .	5	31,906	20	1	**21**	71	1	**72**	224	1
Göteborgs o. Bohus » . .	19	205,387	38	100	**138**	488	449	**937**	1,543	719
Älfsborgs » . .	5	34,961	12	30	**42**	91	96	**187**	220	311
Skaraborgs » . .	10	35,551	17	38	**55**	53	95	**148**	243	262
Värmlands » . .	7	36,139	7	33	**40**	80	142	**222**	175	286
Örebro » . .	8	41,303	8	41	**49**	61	155	**216**	219	314
Västmanlands » . .	5	27,748	3	15	**18**	15	90	**105**	48	273
Kopparbergs » . .	10	25,681	5	30	**35**	15	90	**105**	45	191
Gäfleborgs » . .	5	51,171	7	17	**24**	37	59	**96**	110	122
Västernorrlands » . .	7	36,396	4	41	**45**	15	110	**125**	45	248
Jämtlands » . .	3	9,605	2	18	**20**	22	65	**87**	78	185
Västerbottens » . .	7	9,037	1	15	**16**	3	19	**22**	23	60
Norrbottens » . .	7	19,086	1	13	**14**	7	29	**36**	22	62
Summa år 1907	**201**	**1,431,756**	**628**	**797**	**1,425**	**5,698**	**2,385**	**8,083**	**14,885**	**5,640**

verksamheten å vissa orter i riket år 1907.

12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
b y g g d a					*Beräknadt antal* nybyggda rum och kök								
kök		rum och kök			af sten.			af trä.			Tillsammans.		
af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	Summa.	Pr hus.	Pr lägenhet.	Pr 1,000 inv.	Pr hus.	Pr lägenhet.	Pr 1,000 inv.	Pr hus.	Pr lägenhet.	Pr 1,000 inv.
2,275	—	8,955	—	**8,955**	58	3·8	27	—	—	—	**58**	**3·8**	**27**
95	274	247	1,195	**1,442**	12	2·5	7	9	4·2	34	**9**	**3·8**	**41**
38	4	184	22	**206**	18	4·7	6	22	5·5	1	**19**	**4·8**	**7**
45	194	172	577	**749**	17	3·7	3	10	3·1	12	**11**	**3·2**	**15**
255	120	1,071	392	**1,463**	32	3·6	13	11	3·2	5	**21**	**3·5**	**18**
86	148	244	485	**729**	19	2·8	5	6	3·8	11	**8**	**3·1**	**16**
4	30	16	129	**145**	16	4·0	1	14	4·6	11	**15**	**4·5**	**12**
74	107	338	369	**707**	19	4·3	9	11	3·4	9	**14**	**3·8**	**18**
6	15	34	54	**88**	9	5·7	3	11	3·6	6	**10**	**4·2**	**9**
16	39	59	151	**210**	10	3·7	5	13	4·0	11	**12**	**3·9**	**16**
121	39	508	169	**677**	9	4·1	17	5	4·1	6	**8**	**4·1**	**23**
1,221	8	4,298	41	**4,339**	24	3·4	23	5	5·1	—	**23**	**3·4**	**23**
68	1	292	2	**294**	15	4·1	9	2	2·0	—	**14**	**4·1**	**9**
488	451	2,031	1,170	**3,201**	53	4·2	10	12	2·6	6	**23**	**3·4**	**16**
88	103	308	414	**722**	26	3·4	9	14	4·3	12	**17**	**3·9**	**21**
55	94	298	356	**654**	18	5·6	8	9	3·7	10	**12**	**4·4**	**18**
79	137	254	423	**677**	36	3·2	7	13	3·0	12	**17**	**3·0**	**19**
61	152	280	466	**746**	35	4·6	7	11	3·0	11	**15**	**3·5**	**18**
15	90	63	363	**426**	21	4·2	2	24	4·0	13	**24**	**4·1**	**15**
15	80	60	271	**331**	12	4·0	2	9	3·0	11	**9**	**3·2**	**13**
37	59	147	181	**328**	21	4·0	3	11	3·1	4	**14**	**3·4**	**7**
15	109	60	357	**417**	15	4·0	2	9	3·2	10	**9**	**3·3**	**12**
22	65	100	250	**350**	50	4·5	10	14	3·8	26	**18**	**4·0**	**36**
1	19	24	79	**103**	24	8·0	3	5	4·2	9	**6**	**4·7**	**12**
4	29	26	91	**117**	26	3·7	1	7	3·1	5	**8**	**3·3**	**6**
5,184	**2,367**	**20,069**	**8,007**	**28,076**	**32**	**3·5**	**14**	**10**	**3·4**	**6**	**20**	**3·5**	**20**

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1907.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1907.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Stockholms stad . .	s.	337,460	154	—	2,687	—	6,680	—	2,275	—
Stockholms län.										
Vaxholm	s.	2,281	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrtälje	»	3,927	—	13	—	32	—	60	—	32
Östhammar	»	817	—	1	—	2	—	6	—	2
Öregrund	»	1,141	—	—	—	—	—	—	—	—
Sigtuna	»	646	—	2	—	3	—	8	—	3
Södertälje	»	9,932	11	38	42	98	62	141	39	89
Djursholm	k.	2,839	1	50	6	65	24	573	6	65
Hagalund	m.	5,500	7	4	40	13	50	17	40	13
Nya Hufvudsta	»	3,000	1	7	7	40	12	50	7	40
Dufbo	»	1,799	—	9	—	18	—	37	—	18
Bromsten	»	1,739	—	6	—	8	—	16	—	8
Dalarö	»	621	—	3	—	3	—	7	—	2
Tumba	»	845	1	1	3	2	4	6	3	2
Uppsala län.										
Uppsala	s.	24,635	9	—	37	—	142	—	36	—
Enköping	»	4,959	1	1	2	4	4	18	2	4
Södermanlands län.										
Nyköping	s.	8,811	4	7	25	25	57	59	24	24
Trosa	»	832	—	3	—	6	—	14	—	6
Mariefred	»	1,257	—	—	—	—	—	—	—	—
Strängnäs	»	2,644	1	5	6	9	20	40	6	9
Eskilstuna	»	27,444	2	18	5	108	24	166	5	108
Malmköping	k.	666	—	3	—	7	—	21	—	7
Gnesta	m.	984	—	4	—	5	—	10	—	5
Flen	»	1,475	—	10	—	10	—	33	—	16
Katrineholm	»	3,706	3	2	10	3	26	14	10	3
Oxelösund	»	2,192	—	4	—	16	—	26	—	16
Östergötlands län.										
Linköping	s.	17,224	12	11	111	45	436	96	111	45
Norrköping	»	45,203	14	—	163	—	278	—	122	—
Söderköping	»	2,093	—	1	—	1	—	6	—	1
Skeninge	»	1,320	—	1	—	2	—	4	—	1
Motala	»	2,958	1	—	2	—	10	—	2	—
Vadstena	»	2,389	—	1	—	1	—	1	—	1
Valdemarsvik	k.	712	—	3	—	9	—	22	—	9
Norrköpings norra förstad	m.	4,860	—	1	—	4	—	4	—	4
Borgs villastad	»	552	3	6	5	10	42	42	5	10

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1907.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1907.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Mjölby	m.	3,144	1	6	6	31	23	71	3	30
Åtvidaberg	»	2,148	2	7	10	19	20	26	10	19
Kisa	»	1,252	1	—	2	—	7	—	2	—
Jönköpings län.										
Jönköping	s.	24,174	6	2	59	10	98	16	57	10
Eksjö	»	4,921	—	1	—	2	—	2	—	1
Grenna	»	1,175	—	2	—	2	—	12	—	2
Huskvarna	k.	4,938	—	57	—	104	—	217	—	104
Tranås	»	2,191	5	2	21	6	33	14	21	6
Värnamo	»	1,133	1	4	4	6	14	26	4	6
Forserum	m.	1,384	—	—	—	—	—	—	—	—
Nässjö	»	2,462	—	2	—	6	—	18	—	6
Säfsjö	»	1,278	—	4	—	9	—	25	—	9
Gislaved	»	618	1	2	4	4	13	7	4	4
Kronobergs län.										
Växjö	s.	8,039	—	4	—	17	—	59	—	17
Elmhult	k.	1,045	—	1	—	3	—	9	—	3
Ljungby	»	1,028	1	4	4	8	12	31	4	10
Alfvesta	m.	1,141	—	—	—	—	—	—	—	—
Ryd	»	371	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar län.										
Kalmar	s.	14,546	9	17	55	64	196	153	56	64
Oskarshamn	»	7,825	1	3	3	13	11	19	3	13
Västervik	»	9,299	3	2	13	7	25	19	7	6
Vimmerby	»	2,600	2	6	2	12	12	41	2	12
Borgholm	»	1,141	2	3	2	5	5	12	2	6
Figeholm	k.	379	—	—	—	—	—	—	—	—
Gamleby	»	370	—	—	—	—	—	—	—	—
Mönsterås	»	1,341	—	—	—	—	—	—	—	—
Mörbylånga	»	204	—	1	—	1	—	3	—	1
Nybro	»	893	1	2	4	5	15	15	4	5
Gottlands län.										
Visby	s.	9,465	3	4	5	14	23	35	5	14
Hemse	m.	447	1	1	1	1	5	4	1	1
Blekinge län.										
Ronneby	s.	3,394	1	6	1	20	4	56	1	21
Karlshamn	»	7,244	3	6	11	18	24	56	11	18
Sölvesborg	»	2,672	2	—	4	—	15	—	4	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1907.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1907.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Kristianstads län.										
Kristianstad	s.	11,158	3	—	32	—	80	—	32	—
Simrishamn	»	2,124	3	—	5	—	15	—	4	—
Ängelholm	»	3,790	11	—	31	—	108	—	31	—
Båstad	k.	624	2	—	2	—	12	—	2	—
Hässleholm	»	2,553	2	2	4	3	21	8	4	3
Åhus	»	1,455	6	2	8	2	20	5	8	1
Skillinge	m.	580	1	—	1	—	3	—	1	—
Tomelilla	»	1,076	9	—	9	—	32	—	9	—
Brantevik	»	1,040	—	—	—	—	—	—	—	—
Baskemölla	»	369	—	—	—	—	—	—	—	—
Vinslöf	»	587	1	4	2	5	6	18	—	4
Ousby	»	938	1	5	3	6	22	28	3	6
Hästveda	»	439	—	—	—	—	—	—	—	—
Sösdala	»	517	2	1	3	2	10	6	3	2
Åby (Klippan)	»	1,759	7	19	8	23	24	65	9	23
Åstorp	»	845	6	—	15	—	34	—	15	—
Malmöhus län.										
Malmö	s.	79,817	55	—	818	—	1,775	—	821	—
Lund	»	19,464	13	—	126	—	347	—	120	—
Hälsingborg	»	32,238	12	—	99	—	286	—	83	—
Trelleborg	»	8,776	3	—	9	—	41	—	8	—
Ystad	»	10,675	10	1	24	1	83	4	23	1
Skanör och Falsterbo	»	926	10	2	10	2	67	12	10	2
Eslöf	k.	2,324	4	—	20	—	80	—	20	—
Limhamn	»	9,149	30	4	45	4	127	13	45	4
Sofielund	m.	3,949	1	—	1	—	7	—	1	—
Svedala	»	1,340	3	—	6	—	13	—	6	—
Skurup	»	1,175	5	—	8	—	21	—	8	—
Sjöbo	»	944	1	—	5	—	22	—	4	—
Löberöd	»	534	1	—	4	—	16	—	2	—
Arlöf	»	3,109	7	—	32	—	61	—	20	—
Råå	»	2,075	2	—	2	—	6	—	2	—
Raus plantering	»	3,617	10	—	25	—	61	—	27	—
Käflinge	»	1,890	4	—	9	—	27	—	9	—
Furulund	»	1,142	1	—	2	—	3	—	2	—
Höör	»	1,062	6	1	10	1	34	4	10	1
Hallands län.										
Laholm	s.	1,831	—	—	—	—	—	—	—	—
Halmstad	»	17,879	15	—	52	—	165	—	50	—
Falkenberg	»	4,206	3	—	6	—	28	—	5	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1907.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1907.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Varberg	s.	6,973	2	1	13	1	31	1	13	1
Kungsbacka	»	1,017	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus län.										
Göteborg	s.	160,523	38	19	488	247	1,543	306	488	247
Kungälf	»	1,406	—	2	—	13	—	27	—	13
Marstrand	»	1,622	—	2	—	3	—	10	—	4
Uddevalla	»	11,803	—	12	—	29	—	53	—	29
Strömstad	»	2,980	—	—	—	—	—	—	—	—
Lysekil	»	3,989	—	8	—	23	—	31	—	23
Krokslätt	m.	4,350	—	2	—	2	—	4	—	2
Gårda	»	5,700	—	4	—	63	—	63	—	63
Lunden	»	4,240	—	—	—	—	—	—	—	—
Klädesholmen m. Koholmen	»	877	—	1	—	1	—	2	—	1
Skärhamn	»	703	—	2	—	2	—	6	—	2
Kyrkesund o. Björholmen	»	504	—	2	—	2	—	5	—	3
Gullholmen	»	703	—	9	—	9	—	23	—	9
Grundsund	»	1,100	—	2	—	2	—	4	—	2
Fiskebäckskil	»	633	—	—	—	—	—	—	—	—
Smögen	»	1,265	—	22	—	40	—	138	—	40
Grafvarne och Bäckevik	»	1,320	—	11	—	11	—	40	—	11
Fjällbacka	»	630	—	2	—	2	—	7	—	2
Gräbbestad	»	1,039	—	—	—	—	—	—	—	—
Älfsborgs län.										
Alingsås	s.	4,430	—	12	—	38	—	105	—	38
Borås	»	20,373	2	11	15	44	72	170	17	52
Ulricehamn	»	1,851	3	1	14	3	41	6	14	3
Trollhättan	m.	6,772	7	1	62	2	107	4	57	1
Lilla Edet	»	1,535	—	5	—	9	—	26	—	9
Herrljunga	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs län.										
Mariestad	s.	4.247	—	2	—	8	—	32	—	8
Lidköping	»	6,604	3	12	11	36	45	95	11	36
Skara	»	5,269	3	4	15	6	85	23	17	6
Sköfde	»	6,245	8	—	22	—	92	—	23	—
Hjo	»	2,066	2	2	3	2	16	10	2	3
Falköping	»	4,306	1	11	2	34	5	78	2	34
Grästorp	k.	509	—	1	—	2	—	4	—	2
Tidaholm	»	4,685	—	—	—	—	—	—	—	—
Vara	»	831	—	5	—	5	—	16	—	3
Töreboda	m.	789	—	1	—	2	—	4	—	2

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1907.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1907.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Värmlands län.										
Karlstad	s.	16,077	4	7	63	70	133	137	62	68
Kristinehamn	»	8,344	1	2	3	3	15	5	3	3
Filipstad	»	4,045	—	2	—	5	—	19	—	5
Arvika	k.	4,388	2	12	14	40	27	81	14	38
Seffle	»	1,814	—	1	—	1	—	3	—	1
Kil	m.	450	—	7	—	16	—	22	—	15
Sunne	»	1,021	—	2	—	7	—	19	—	7
Örebro län.										
Örebro	s.	28,078	6	20	56	104	208	210	56	104
Askersund	»	2,008	—	3	—	10	—	20	—	10
Nora	»	1,966	—	5	—	12	—	25	—	12
Lindesberg	»	2,641	—	1	—	4	—	10	—	2
Hallsberg[2])	m.	1,740	1	4	4	7	8	21	4	7
Kumla	»	905	—	6	—	10	—	17	—	9
Nya Kopparberg[2])	»	1,639	—	2	—	8	—	11	—	8
Karlskoga	»	2,326	1	—	1	—	3	—	1	—
Västmanlands län.										
Västerås	s.	16,624	2	13	13	85	44	263	13	85
Köping	»	4,646	—	1	—	4	—	6	—	4
Arboga	»	5,160	1	—	2	—	4	—	2	—
Norbergs by	m.	493	—	—	—	—	—	—	—	—
Heby	»	825	—	1	—	1	—	4	—	1
Kopparbergs län.										
Falun	s.	10,916	—	3	—	6	—	10	—	5
Säter	»	1,000	—	7	—	15	—	33	—	15
Hedemora	»	2,461	—	2	—	8	—	23	—	6
Avesta	k.	4,445	1	3	1	16	7	13	1	17
Borlänge	»	1,265	1	4	2	9	10	17	2	8
Ludvika	m.	1,785	2	3	7	14	14	26	7	9
Orsa kyrkoby	»	535	—	1	—	1	—	1	—	1
Krylbo	»	1,188	1	6	5	17	14	50	5	16
Leksands Noret	»	888	—	1	—	4	—	18	—	3
Mora Strand[2])	»	1,198	—	—	—	—	—	—	—	—
Gäfleborgs län.										
Gäfle	s.	31,367	1	3	7	6	23	35	7	6
Söderhamn	»	11,218	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.
[2]) Inträdde i köpingsrättigheter d. 1 jan. 1908.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1907.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1907.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Hudiksvall	s.	5,871	6	10	30	45	87	69	30	45
Bollnäs	k.	1,020	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljusdal	m.	1,695	—	4	—	8	—	18	—	8
Västernorrlands län.										
Sundsvall	s.	16,347	4	19	15	54	45	137	15	54
Härnösand	»	9,302	—	9	—	33	—	44	—	33
Örnsköldsvik	»	3,350	—	—	—	—	—	—	—	—
Sollefteå	k.	1,626	—	3	—	4	—	16	—	4
Skönsmon	m.	3,362	—	2	—	2	—	9	—	2
Skönsberg	»	2,240	—	7	—	15	—	33	—	15
Nyland	»	169	—	1	—	2	—	9	—	1
Jämtlands län.										
Östersund	s.	7,617	2	17	22	63	78	180	22	63
Odenslund	m.	1,394	—	—	—	—	—	—	—	—
Strömsund	»	594	—	1	—	2	—	5	—	2
Västerbottens län.										
Umeå	s.	5,410	1	15	3	19	23	60	1	19
Skellefteå	»	1,388	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordmalings kyrkovall.	m.	218	—	—	—	—	—	—	—	—
Djupviken	»	500	—	—	—	—	—	—	—	—
Vännäs	»	341	—	—	—	—	—	—	—	—
Åsele	»	170	—	—	—	—	—	—	—	—
Lycksele	»	1,010	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län.										
Piteå	s.	2,813	1	—	7	—	22	—	4	—
Luleå	»	9,294	—	2	—	4	—	14	—	4
Haparanda	»	1,359	—	—	—	—	—	—	—	—
Arvidsjaur	m.	453	—	1	—	2	—	3	—	2
Boden	»	3,200	—	5	—	12	—	33	—	12
Gällivare	»	1,090	—	5	—	11	—	12	—	11
Svartöstaden	»	877	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Sammandrag länsvis rörande byggnads-

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län.	Antal orter.	Antal invånare d: 31/12 1908.	Antal ny-							
			bostadshus			bostadslägenheter			rum	
			af sten.	af trä.	Summa.	af sten.	af trä.	Summa.	af sten.	af trä.
Stockholms stad	1	339,582	105	—	**105**	1,624	—	**1,624**	4,233	—
Stockholms län . .	14	44,413	27	95	**122**	145	205	**350**	494	500
Uppsala » . .	3	30,947	15	4	**19**	181	12	**193**	581	21
Södermanlands » . .	11	52,745	11	55	**66**	71	139	**210**	156	299
Östergötlands » . .	12	84,709	19	24	**43**	131	61	**192**	410	137
Jönköpings » . .	12	48,686	7	77	**84**	29	167	**196**	78	392
Kronobergs » . .	5	11,721	2	10	**12**	5	20	**25**	26	81
Kalmar » . .	10	39,288	2	18	**20**	4	52	**56**	34	130
Gottlands » . .	2	9,943	2	8	**10**	2	20	**22**	10	59
Blekinge » . .	4	40,464	13	17	**30**	83	27	**110**	258	92
Kristianstads » . .	17	31,253	25	26	**51**	72	35	**107**	230	123
Malmöhus » . .	21	196,206	181	9	**190**	983	10	**993**	2,640	31
Hallands » . .	5	32,261	13	4	**17**	117	14	**131**	417	36
Göteborgs o. Bohus » . .	19	208,467	16	83	**99**	212	241	**453**	668	420
Älfsborgs » . .	8	47,575	8	46	**54**	22	159	**181**	100	376
Skaraborgs » . .	10	36,302	10	42	**52**	24	115	**139**	99	276
Värmlands » . .	6	36,637	7	25	**32**	60	70	**130**	215	157
Örebro » . .	8	41,928	6	27	**33**	43	124	**167**	148	344
Västmanlands » . .	6	29,572	2	22	**24**	3	62	**65**	20	152
Kopparbergs » . .	10	26,164	6	40	**46**	13	88	**101**	63	204
Gäfleborgs » . .	4	49,771	6	6	**12**	21	19	**40**	58	66
Västernorrlands » . .	5	33,931	1	25	**26**	1	71	**72**	1	154
Jämtlands » . .	4	11,308	4	9	**13**	10	21	**31**	41	73
Västerbottens » . .	7	9,192	—	7	**7**	—	12	**12**	—	46
Norrbottens » . .	7	19,118	—	9	**9**	—	14	**14**	—	27
Summa	**211**	**1,512,183**	**488**	**688**	**1,176**	**3,856**	**1,758**	**5,614**	**10,980**	**4,196**

verksamheten å vissa orter i riket år 1908.

12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
b y g g d a					*Beräknadt antal* nybyggda rum och kök								
kök		rum och kök			af sten			af trä			tillsammans		
af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	Summa.	pr hus.	pr lägenhet.	pr 1,000 inv.	pr hus.	pr lägenhet.	pr 1,000 inv.	pr hus.	pr lägenhet.	pr 1,000 inv.
1,450	—	5,683	—	**5,683**	54	3·4	17	—	—	—	**54**	**3·4**	**17**
143	202	637	702	**1,339**	24	4·4	14	7	3·4	16	**11**	**3·8**	**30**
160	12	741	33	**774**	49	4·1	24	8	2·8	1	**41**	**4·0**	**25**
70	139	226	438	**664**	21	3·2	4	8	3·2	8	**10**	**3·2**	**12**
120	58	530	195	**725**	28	4·0	6	8	3·2	2	**17**	**3·8**	**8**
28	159	106	551	**657**	15	3·7	2	7	3·3	11	**8**	**3·4**	**13**
5	21	31	102	**133**	16	6·2	2	10	5·1	9	**11**	**5·3**	**11**
6	52	40	182	**222**	20	10·0	1	10	3·5	5	**11**	**4·0**	**6**
2	19	12	78	**90**	6	6·0	1	10	3·9	8	**9**	**4·1**	**9**
83	21	341	113	**454**	26	4·1	8	7	4·2	3	**15**	**4·1**	**11**
70	39	300	162	**462**	12	4·2	10	6	4·6	5	**9**	**4·3**	**15**
946	10	3,586	41	**3,627**	20	3·6	18	5	4·1	—	**19**	**3·7**	**18**
117	14	534	50	**584**	41	4·6	17	13	3·6	1	**34**	**4·5**	**18**
212	241	880	661	**1,541**	55	4·2	4	8	2·7	3	**16**	**3·4**	**7**
22	157	122	533	**655**	15	5·5	3	12	3·4	11	**12**	**3·6**	**14**
23	112	122	388	**510**	12	5·1	3	9	3·4	11	**10**	**3·7**	**14**
58	68	273	225	**498**	39	4·6	7	9	3·2	6	**16**	**3·8**	**13**
42	132	190	476	**666**	32	4·4	5	18	3·8	11	**20**	**4·0**	**16**
3	61	23	213	**236**	12	7·7	1	10	3·4	7	**10**	**3·6**	**8**
13	65	76	269	**345**	13	5·8	3	7	3·1	10	**8**	**3·4**	**13**
23	19	81	85	**166**	14	3·9	1	14	4·5	2	**14**	**4·2**	**3**
1	70	2	224	**226**	2	2·0	—	9	3·2	7	**9**	**3·1**	**7**
10	21	51	94	**145**	13	5·1	5	10	4·5	8	**11**	**4·7**	**13**
—	14	—	60	**60**	—	—	—	9	5·0	7	**9**	**5·0**	**7**
—	14	—	41	**41**	—	—	—	5	2·9	2	**5**	**2·9**	**2**
8,607	**1,720**	**14,587**	**5,916**	**20,503**	**30**	**3·8**	**10**	**9**	**3·4**	**4**	**17**	**3·7**	**14**

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1908.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1] k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1908.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Stockholms stad. . .	s.	339,582	105	—	1,624	—	4,233	—	1,450	—
Stockholms län.										
Vaxholm	s.	2,450	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrtälje	»	3,885	—	5	—	9	—	20	—	8
Östhammar	»	834	—	—	—	—	—	—	—	—
Öregrund	»	1,128	—	—	—	—	—	—	—	—
Sigtuna	»	673	—	2	—	2	—	11	—	2
Södertälje	»	10,307	16	40	100	102	375	157	98	100
Djursholm	k.	3,084	4	26	4	29	55	208	4	29
Hagalund	m.	5,800	6	1	35	4	52	6	35	4
Nya Hufvudsta	»	3,200	1	6	6	40	12	58	6	40
Dufbo	»	1,712	—	3	—	5	—	11	—	5
Bromsten	»	1,788	—	10	—	12	—	20	—	12
Liljeholmen	»	8,000	—	—	—	—	—	—	—	—
Dalarö	»	603	—	1	—	1	—	3	—	1
Tumba	»	949	—	1	—	1	—	6	—	1
Uppsala län.										
Uppsala	s.	25,311	15	—	181	—	581	—	160	—
Enköping	»	5,059	—	—	—	—	—	—	—	—
Tierp	m.	577	—	4	—	12	—	21	—	12
Södermanlands län.										
Nyköping	s.	9,120	3	1	27	8	67	8	26	8
Trosa	»	836	—	2	—	3	—	12	—	3
Mariefred	»	1,290	—	3	—	6	—	23	—	6
Strängnäs	»	2,733	—	8	—	17	—	53	—	17
Torshälla	»	1,848	1	—	6	—	12	—	6	—
Eskilstuna	»	27,720	6	11	37	54	66	86	37	54
Malmköping	k.	684	—	—	—	—	—	—	—	—
Gnesta	m.	1,007	1	4	1	7	11	18	1	7
Flen	»	1,538	—	19	—	32	—	77	—	32
Katrineholm	»	3,773	—	7	—	12	—	22	—	12
Oxelösund	»	2,196	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands län.										
Linköping	s.	17,623	7	4	36	21	141	32	36	21
Norrköping	»	45,416	8	—	77	—	202	—	67	—
Söderköping	»	2,101	—	2	—	3	—	18	—	3
Skeninge	»	1,275	1	—	2	—	5	—	2	—
Motala	»	3,004	1	2	10	5	48	20	10	7
Vadstena	»	2,440	1	—	2	—	6	—	1	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1908.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1908.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Valdermarsvik	k.	712	—	2	—	3	—	9	—	3
Norrköpings norra förstad	m.	4,900	—	—	—	—	—	—	—	—
Borgs villastad	»	592	—	3	—	6	—	17	—	6
Mjölby	»	3,206	—	1	—	5	—	9	—	5
Åtvidaberg	»	2,146	—	10	—	18	—	32	—	13
Kisa	»	1,294	1	—	4	—	8	—	4	—
Jönköpings län,										
Jönköping	s.	24,531	3	—	16	—	48	—	15	—
Eksjö	»	5,144	—	2	—	9	—	19	—	6
Grenna	»	1,130	—	1	—	2	—	6	—	1
Huskvarna	k.	5,204	1	42	1	82	8	180	1	82
Tranås	»	2,260	2	1	8	2	14	6	8	2
Värnamo	»	1,205	—	4	—	14	—	36	—	9
Hvetlanda	»	2,263	—	9	—	17	—	49	—	17
Forserum	m.	1,378	—	—	—	—	—	—	—	—
Nässjö	»	2,515	—	8	—	22	—	48	—	23
Säfsjö	»	1,300	—	5	—	9	—	27	—	9
Tranås kvarn	»	1,119	—	3	—	8	—	15	—	8
Gislaved	»	637	1	2	4	2	8	6	4	2
Kronobergs län.										
Växjö	s.	8,155	—	3	—	9	—	51	—	10
Elmhult	k.	1,085	—	2	—	2	—	9	—	2
Ljungby	»	1,028	1	5	4	9	22	21	4	9
Alfvesta	m.	1.069	1	—	1	—	4	—	1	—
Ryd	»	384	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar län.										
Kalmar	s.	14,835	2	3	4	7	34	18	6	7
Oskarshamn	»	7,916	—	3	—	10	—	27	—	10
Västervik	»	9,532	—	2	—	5	—	13	—	5
Vimmerby	»	2,628	—	5	—	17	—	35	—	17
Borgholm	»	1,130	—	4	—	12	—	33	—	12
Figeholm	k.	343	—	—	—	—	—	—	—	—
Gamleby	»	370	—	—	—	—	—	—	—	—
Mönsterås	»	1,349	—	—	—	—	—	—	—	—
Mörbylånga	»	237	—	1	—	1	—	4	—	1
Nybro	»	948	—	—	—	—	—	—	—	—
Gottlands län.										
Visby	s.	9,493	2	6	2	17	10	52	2	17
Hemse	m.	450	—	2	—	3	—	7	—	2

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1908.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1908.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Blekinge län.										
Karlskrona	s.	26,917	8	10	62	17	185	46	62	11
Ronneby	»	3,435	1	6	3	9	13	39	3	9
Karlshamn	»	7,288	2	1	10	1	29	7	10	1
Sölvesborg	»	2,824	2	—	8	—	31	—	8	—
Kristianstads län.										
Kristianstad	s.	11,388	1	—	17	—	25	—	17	—
Simrishamn	»	2,106	1	—	2	—	4	—	2	—
Ängelholm	»	3,912	4	—	11	—	45	—	10	—
Båstad	k.	624	1	—	1	—	3	—	1	—
Hässleholm	»	2,673	5	4	19	4	64	25	19	8
Åhus	»	1,436	3	1	4	1	23	1	3	1
Skillinge	m.	580	—	—	—	—	—	—	—	—
Tomelilla	»	1,105	3	—	4	—	12	—	4	—
Brantevik	»	1,050	2	—	2	—	7	—	2	—
Baskemölla	»	381	1	—	1	—	4	—	1	—
Kivik	»	727	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitemölla	»	447	—	—	—	—	—	—	—	—
Vinslöf	»	621	—	5	—	6	—	26	—	6
Ousby	»	974	—	5	—	10	—	29	—	10
Sösdala	»	509	—	—	—	—	—	—	—	—
Åby-Klippan	»	1,895	2	11	2	14	8	42	2	14
Åstorp	»	825	2	—	9	—	35	—	9	—
Malmöhus län.										
Malmö	s.	81,120	34	—	481	—	1,174	—	486	—
Lund	»	19,675	8	—	63	—	181	—	58	—
Hälsingborg	»	32,432	18	—	147	—	530	—	127	—
Trelleborg	»	9,173	1	—	6	—	22	—	6	—
Ystad	»	10,860	32	5	106	5	259	22	102	5
Skanör och Falsterbo	»	980	10	—	11	—	41	—	11	—
Eslöf	k.	5,075	1	—	4	—	6	—	4	—
Limhamn	»	9,312	29	1	67	1	142	1	59	1
Sofielund	m.	3,850	1	—	1	—	3	—	1	—
Svedala	»	1,416	4	—	7	—	24	—	7	—
Skurup	»	1,182	3	—	5	—	22	—	3	—
Sjöbo	»	900	2	—	3	—	9	—	2	—
Löberöd	»	571	—	—	—	—	—	—	—	—
Västra Sallerup	»	1,922	6	3	12	4	26	8	12	4
Arlöf	»	3,171	6	—	24	—	60	—	22	—
Råå	»	2,068	1	—	2	—	5	—	2	—
Raus plantering	»	3,704	1	—	3	—	6	—	3	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1908.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1908.	Antal, nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Höganäs	m.	4,601	24	—	41	—	130	—	41	—
Käflinge	»	1,950	—	—	—	—	—	—	—	—
Furulund	»	1,160	—	—	—	—	—	—	—	—
Höör	»	1,084	—	—	—	—	—	—	—	—
Hallands län.										
Laholm	s.	1,855	—	—	—	—	—	—	—	—
Halmstad	»	18,009	12	—	116	—	414	—	116	—
Falkenberg	»	4,316	—	—	—	—	—	—	—	—
Varberg	»	7,043	1	1	1	1	3	11	1	1
Kungsbacka	»	1,038	—	3	—	13	—	25	—	13
Göteborgs o. Bohus län.										
Göteborg	s.	162,480	14	18	204	124	645	161	204	124
Kungälf	»	1,494	—	2	—	6	—	11	—	6
Marstrand	»	1,782	—	3	—	4	—	8	—	3
Uddevalla	»	12,059	—	7	—	20	—	32	—	18
Strömstad	»	3,007	—	3	—	5	—	9	—	5
Lysekil	»	4,018	1	6	7	18	15	37	7	15
Krokslätt	m.	4,500	—	—	—	—	—	—	—	—
Gårda	»	6,000	1	—	1	—	8	—	1	—
Lunden	»	4,500	—	1	—	15	—	15	—	15
Klädesholmen m. Koholmen	»	873	—	3	—	3	—	3	—	1
Skärhamn	»	723	—	2	—	2	—	6	—	2
Kyrkesund m. Björnholmen	»	510	—	2	—	2	—	6	—	2
Hällevikstrand	»	864	—	4	—	4	—	12	—	4
Gullholmen	»	720	—	5	—	5	—	13	—	5
Grundsund	»	1,098	—	2	—	2	—	4	—	2
Fiskebäckskil	»	607	—	1	—	1	—	3	—	1
Smögen	»	1,300	—	14	—	20	—	70	—	28
Grafvarna och Bäckevik	»	1,300	—	10	—	10	—	30	—	10
Fjällbacka	»	632	—	—	—	—	—	—	—	—
Älfsborgs län.										
Vänersborg	s.	7,316	5	6	15	11	79	17	15	11
Alingsås	»	4,684	—	5	—	41	—	67	—	39
Borås	»	20,585	1	24	2	82	11	227	2	82
Ulricehamn	»	1,949	—	2	—	4	—	16	—	4
Åmål	»	4,120	1	3	4	9	4	17	4	9
Trollhättan	m.	6,200	—	—	—	—	—	—	—	—
Lilla Edet	»	1,514	1	4	1	8	6	22	1	8
Herrljunga	»	1,207	—	2	—	4	—	10	—	4

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1908.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1] k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1908.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Skaraborgs län.										
Mariestad	s.	4,313	—	—	—	—	—	—	—	—
Lidköping	»	6,660	3	7	5	21	20	34	5	21
Skara	»	5,353	3	11	10	25	37	87	10	25
Sköfde	»	6,418	2	1	3	1	16	6	3	1
Hjo	»	2,126	—	2	—	6	—	18	—	4
Falköping	»	4,488	—	18	—	55	—	118	—	55
Grästorp	k.	516	1	1	4	1	21	2	3	1
Tidaholm	»	4,765	—	1	—	1	—	2	—	1
Töreboda	»	810	1	—	2	—	5	—	2	—
Vara	»	853	—	1	—	5	—	9	—	4
Värmlands län.										
Karlstad	s.	16,399	2	5	41	19	141	40	41	19
Kristinehamn	»	8,569	—	3	—	7	—	11	—	7
Filipstad	»	4,211	1	—	5	—	30	—	5	—
Arvika	k.	4,559	3	12	13	35	35	83	11	33
Seffle	»	1,858	1	1	1	2	9	7	1	2
Sunne	m.	1,041	—	4	—	7	—	16	—	7
Örebro län.										
Örebro	s.	28,583	3	17	34	108	123	295	33	116
Askersund	»	2,004	—	3	—	3	—	16	—	3
Nora	»	1,932	—	4	—	6	—	14	—	6
Lindesberg	»	2,684	—	1	—	3	—	9	—	3
Nya Kopparberg	k.	1,605	—	—	—	—	—	—	—	—
Hallsberg	»	1,804	1	1	7	2	22	3	7	2
Kumla	m.	924	1	1	1	2	1	7	1	2
Karlskoga	»	2,392	1	—	1	—	2	—	1	—
Västmanlands län.										
Västerås	s.	17,004	2	9	3	34	20	75	3	34
Köping	»	4,643	—	4	—	12	—	43	—	11
Arboga	»	5,183	—	—	—	—	—	—	—	—
Kungsör	k.	1,382	—	8	—	11	—	24	—	11
Norbergs by	m.	553	—	—	—	—	—	—	—	—
Heby	»	807	—	1	—	5	—	10	—	5
Kopparbergs län.										
Falun	s.	11,080	2	8	5	21	26	54	4	19
Säter	»	1,121	—	—	—	—	—	—	—	—
Hedemora	»	2,571	—	3	—	9	—	10	—	9

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1908.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1908.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Avesta	k.	4,538	2	14	3	22	16	44	4	1
Borlänge	»	1,345	—	—	—	—	—	—	—	—
Morastrand	»	1,181	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	m.	1,785	1	2	4	7	17	23	4	7
Orsa kyrkoby	»	535	—	3	—	4	—	9	—	4
Krylbo	»	1,120	1	2	1	8	4	19	1	8
Leksands Noret	»	888	—	8	—	17	—	45	—	17
Gäfleborgs län.										
Gäfle	s.	31,595	2	2	9	2	43	11	11	2
Söderhamn	»	11,306	—	1	—	6	—	27	—	6
Hudiksvall	»	5,844	4	3	12	11	15	28	12	11
Bollnäs	k.	1,026	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands län.										
Sundsvall	s.	16,278	1	8	1	21	1	40	1	20
Härnösand	»	9,198	—	11	—	37	—	72	—	37
Örnsköldsvik	»	3,516	—	3	—	9	—	25	—	9
Sollefteå	k.	1,670	—	1	—	2	—	8	—	2
Skönsmon	m.	3,269	—	2	—	2	—	9	—	2
Jämtlands län.										
Östersund	s.	8,079	4	5	10	15	41	60	10	15
Odenslund	m.	1,391	—	4	—	6	—	13	—	6
Strömsund	»	738	—	—	—	—	—	—	—	—
Hjärpen	»	1,100	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens län.										
Umeå	s.	5,523	—	3	—	6	—	32	—	9
Skellefteå	»	1,427	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordmalings kyrkovall	m.	213	—	—	—	—	—	—	—	—
Djupviken	»	500	—	1	—	3	—	6	—	3
Vännäs	»	349	—	—	—	—	—	—	—	—
Åsele	»	170	—	3	—	3	—	8	—	2
Lycksele	»	1,010	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län.										
Piteå	s.	2,805	—	—	—	—	—	—	—	—
Luleå	»	9,172	—	1	—	2	—	6	—	2
Haparanda	»	1,336	—	1	—	2	—	4	—	2
Arvidsjaurs kyrkostad	m.	550	—	—	—	—	—	—	—	—
Boden	»	3,200	—	3	—	4	—	9	—	4
Gällivara kyrkostad	»	1,090	—	4	—	6	—	8	—	6
Svartöstaden	»	965	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Sammandrag länsvis rörande byggnads-

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län.	Antal orter.	Antal invånare d. 31/12 1909.	Antal ny-							
			bostadshus			bostadslägenheter			rum	
			af sten.	af trä.	Summa.	af sten.	af trä.	Summa.	af sten.	af trä.
Stockholms stad	1	341,816	116	—	**116**	2,099	—	**2,099**	5,399	—
Stockholms län . .	13	32,708	14	76	**90**	43	124	**167**	92	439
Uppsala » . .	3	31,377	5	6	**11**	14	16	**30**	32	47
Södermanlands » . .	11	53,483	6	57	**63**	34	136	**170**	86	363
Östergötlands » . .	12	85,398	11	24	**35**	79	60	**139**	252	120
Jönköpings » . .	12	50,736	6	36	**42**	15	91	**106**	30	232
Kronobergs » . .	4	3,782	1	8	**9**	3	19	**22**	5	67
Kalmar » . .	10	39,704	8	22	**30**	63	49	**112**	126	128
Gottlands » . .	2	10,356	4	—	**4**	5	—	**5**	21	—
Blekinge » . .	4	41,142	3	13	**16**	16	33	**49**	72	85
Kristianstads » . .	18	33,383	51	16	**67**	78	23	**101**	265	70
Malmöhus » . .	22	213,897	145	3	**148**	580	3	**583**	1,663	12
Hallands » . .	5	32,860	4	2	**6**	31	5	**36**	116	18
Göteborgs o. Bohus » . .	18	210,981	27	109	**136**	357	451	**808**	710	721
Älfsborgs » . .	8	49,575	2	31	**33**	10	99	**109**	15	291
Skaraborgs » . .	10	36,909	6	40	**46**	19	108	**127**	60	263
Värmlands » . .	6	37,336	3	12	**15**	77	52	**129**	137	86
Örebro » . .	8	42,459	4	46	**50**	20	211	**231**	56	421
Västmanlands » . .	7	38,016	3	29	**32**	5	88	**93**	37	221
Kopparbergs » . .	10	27,146	2	30	**32**	3	60	**63**	18	167
Gäfleborgs » . .	5	51,782	2	15	**17**	4	37	**41**	22	96
Västernorrlands » . .	8	38,299	3	35	**38**	11	84	**95**	25	149
Jämtlands » . .	4	11,457	3	3	**6**	7	10	**17**	57	22
Västerbottens » . .	6	3,513	—	3	**3**	—	7	**7**	—	16
Norrbottens » . .	6	18,962	1	8	**9**	1	13	**14**	1	30
Summa år 1909	**213**	**1,537,077**	**430**	**624**	**1,054**	**3,574**	**1,779**	**5,353**	**9,297**	**4,064**
» » 1908	211	1,512,183	488	688	1,176	3,856	1,758	5,614	10,980	4,196
» » 1907	201	1,431,756	628	797	1,425	5,698	2,385	8,083	14,885	5,640
» » 1906	163	1,351,744	617	791	1,408	7,020	3,171	10,191	—	—
» » 1905			615	792	1,407	7,207	3,247	10,454	—	—

verksamheten å vissa orter i riket år 1909.

12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
b y g g d a					*Beräknadt antal* nybyggda rum och kök								
kök		rum och kök			af sten			af trä			tillsammans		
af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	Summa.	pr hus.	pr lägenhet.	pr 1,000 inv.	pr hus.	pr lägenhet.	pr 1,000 inv.	pr hus.	pr lägenhet.	pr 1,000 inv.
1,717	—	7,116	—	**7,116**	61	3·4	21	—	—	—	**61**	**3·4**	**21**
42	121	134	560	**694**	10	3·1	4	7	4·5	17	**8**	**4·2**	**21**
14	16	46	63	**109**	9	3·3	1	11	3·9	2	**10**	**3·6**	**3**
36	138	122	501	**623**	20	3·6	2	9	3·7	9	**10**	**3·7**	**11**
69	59	321	179	**500**	29	4·1	4	7	3·0	2	**14**	**3·6**	**6**
15	84	45	316	**361**	8	3·0	1	9	3·5	6	**9**	**3·4**	**7**
2	17	7	84	**91**	7	2·3	2	11	4·4	22	**10**	**4·1**	**24**
60	48	186	176	**362**	23	3·0	5	8	3·6	4	**12**	**3·2**	**9**
5	—	26	—	**26**	7	5·2	3	—	—	—	**7**	**5·2**	**3**
16	31	88	116	**204**	29	5·5	2	9	3·5	3	**13**	**4·2**	**5**
77	20	342	90	**432**	7	4·4	10	6	3·9	3	**6**	**4·3**	**13**
564	3	2,227	15	**2,242**	15	3·8	10	5	5·0	—	**15**	**3·8**	**10**
31	5	147	23	**170**	37	4·7	4	12	4·6	1	**28**	**4·7**	**5**
354	452	1,064	1,173	**2,237**	39	3·0	5	9	2·6	6	**16**	**2·8**	**11**
10	96	25	387	**412**	12	2·5	1	12	3·9	8	**12**	**3·8**	**9**
14	108	74	371	**445**	12	3·9	2	9	3·4	10	**9**	**3·5**	**12**
77	50	214	136	**350**	71	2·8	6	11	2·6	4	**23**	**2·7**	**10**
18	210	74	631	**705**	19	3·7	2	13	3·0	15	**14**	**3·1**	**17**
5	86	42	307	**349**	14	8·4	1	11	3·5	8	**11**	**3·8**	**9**
2	59	20	226	**246**	10	6·7	1	8	3·8	8	**8**	**3·9**	**9**
4	35	26	131	**157**	13	6·5	1	8	3·5	3	**9**	**3·8**	**4**
12	82	37	231	**268**	12	3·4	1	7	2·8	6	**7**	**2·8**	**7**
3	7	60	29	**89**	20	8·6	5	10	2·9	3	**15**	**5·2**	**8**
—	6	—	22	**22**	—	—	—	7	3·1	6	**7**	**3·1**	**6**
1	13	2	43	**45**	2	2·0	—	5	3·3	2	**5**	**3·2**	**2**
3,148	**1,746**	**12,445**	**5,810**	**18,255**	**29**	**3·5**	**8**	**9**	**3·3**	**4**	**17**	**3·4**	**12**
3,607	1,720	14,587	5,916	20,503	30	3·8	10	9	3·4	4	17	3·7	14
5,184	2,367	20,069	8,007	28,076	32	3·5	14	10	3·4	6	20	3·5	20
—	—	22,774	9,461	32,235	37	3·2	17	12	3·0	7	23	3·2	24
—	—	22,742	9,434	32,176	37	3·2	17	12	2·9	7	23	3·1	24

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1909.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d 31/12 1909	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostads-lägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Stockholms stad . . .	s.	341,816	116	—	2,099	—	5,399	--	1,717	—
Stockholms län.										
Vaxholm	s.	1,557	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrtälje	»	3,872	—	—	—	—	—	—	—	—
Östhammar	»	822	—	—	—	—	—	—	—	—
Öregrund	»	1,135	—	—	—	—	—	—	—	—
Sigtuna	»	688	—	1	—	2	—	3	—	2
Södertälje	»	10,525	4	18	22	34	42	81	22	34
Djursholm	k.	3,358	4	22	4	25	31	194	4	26
Hägalund	m.	4,516	6	4	17	16	19	21	16	14
Dufbo	»	1,740	—	1	—	1	—	1	—	1
Bromsten	»	1,847	—	15	—	25	—	42	—	23
Stocksund	»	887	—	11	—	11	—	78	—	11
Dalarö	»	741	—	—	—	—	—	—	—	—
Tumba	»	1,020	—	4	—	10	—	19	—	10
Uppsala län.										
Uppsala	s.	25,620	5	—	14	—	32	—	14	—
Enköping	»	5,116	—	1	—	1	—	11	—	1
Tierp	m.	641	—	5	—	15	—	36	—	15
Södermanlands län.										
Nyköping	s.	9,423	1	14	8	21	17	50	8	21
Trosa	»	908	—	2	—	4	—	6	—	4
Mariefred	»	1,313	—	5	—	10	—	31	—	10
Strängnäs	»	2,871	1	7	5	26	30	85	5	26
Torshälla	»	1,859	1	1	5	1	6	2	5	1
Eskilstuna	»	27,777	2	9	8	36	19	77	10	36
Malmköping	k.	715	—	2	—	4	—	18	—	4
Gnesta	m.	992	—	—	—	—	—	—	—	—
Flen	»	1,570	—	4	—	13	—	31	—	14
Katrineholm	»	3,853	—	13	—	21	—	63	—	22
Oxelösund	»	2,202	1	—	8	—	14	—	8	—
Östergötlands län.										
Linköping	s.	17,919	4	5	21	17	142	38	21	17
Norrköping	»	45,471	4	—	48	—	75	—	39	—
Söderköping	»	2,083	1	3	1	4	19	17	1	4
Skeninge	»	1,358	—	—	—	—	—	—	—	—
Motala	»	2,954	—	—	—	—	—	—	—	—
Vadstena	»	2,469	—	4	—	9	—	14	—	10
Valdemarsvik	k.	969	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrköpings norra förstad . .	m.	4,749	—	1	—	4	—	6	—	2
Borgs villastad	»	647	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1909.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1909.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostads-lägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Mjölby	m.	3,221	—	6	—	18	—	34	—	18
Åtvidaberg	»	2,189	2	4	9	7	16	8	8	7
Kisa	»	1,369	—	1	—	1	—	3	—	1
Jönköpings län.										
Jönköping	s.	26,585	1	1	3	2	5	4	3	2
Eksjö	»	5,385	2	2	2	10	2	33	2	7
Grenna	»	1,143	—	1	—	2	—	11	—	2
Huskvarna	k.	5,736	1	9	4	20	6	41	4	18
Tranås	»	2,292	1	1	3	2	6	7	3	2
Värnamo	»	1,141	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvetlanda	»	2,330	—	6	—	10	—	21	—	10
Forserum	m.	1,301	—	1	—	1	—	2	—	1
Nässjö	»	2,633	1	11	3	37	11	95	3	35
Säfsjö	»	421	—	3	—	6	—	15	—	6
Tranåskvarn	»	1,117	—	—	—	—	—	—	—	—
Gislaved	»	652	—	1	—	1	—	3	—	1
Kronobergs län.										
Elmhult	k.	1,109	—	3	—	7	—	25	—	5
Ljungby	»	1,160	1	2	3	5	5	11	2	5
Alfvesta	m.	1,126	—	1	—	5	—	13	—	5
Ryd	»	387	—	2	—	2	—	18	—	2
Kalmar län.										
Kalmar	s.	15,062	7	7	54	20	108	54	51	19
Oskarshamn	»	7,933	1	—	9	—	18	—	9	—
Västervik	»	9,657	—	—	—	—	—	—	—	—
Vimmerby	»	2,640	—	8	—	18	—	42	—	18
Borgholm	»	1,124	—	—	—	—	—	—	—	—
Figeholm	k.	346	—	—	—	—	—	—	—	—
Gamleby	»	375	—	—	—	—	—	—	—	—
Mönsterås	»	1,340	—	—	—	—	—	—	—	—
Mörbylånga	»	295	—	6	—	10	—	29	—	10
Nybro	»	932	—	1	—	1	—	3	—	1
Gottlands län.										
Visby	s.	9,939	4	—	5	—	21	—	5	—
Hemse	m.	417	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge län.										
Karlskrona	s.	27,460	1	10	7	24	22	55	7	22
Ronneby	»	3,460	—	1	—	4	—	11	—	4
Karlshamn	»	7,317	2	2	9	5	50	19	9	5
Sölvesborg	»	2,905	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1909.

1. Län och ort.	2. S.,[1] k., m.	3. Invånare-antal d. 31/12 1909.	4–11. Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Kristianstads län.										
Kristianstad	s.	11,570	22	1	32	1	91	3	32	1
Simrishamn	»	2,128	4	—	5	—	22	—	5	—
Ängelholm	»	3,958	2	—	3	—	18	—	3	—
Båstad	k.	633	1	—	2	—	4	—	2	—
Hässleholm	»	2,803	6	1	9	4	43	12	8	4
Åhus	»	1,469	3	—	5	—	21	—	5	—
Skillinge	m.	520	—	—	—	—	—	—	—	—
Tomelilla	»	1,177	6	—	8	—	24	—	8	—
Brantevik	»	1,042	1	—	1	—	3	—	1	—
Baskemölla	»	411	—	—	—	—	—	—	—	—
Kivik	»	704	1	—	1	—	5	—	1	—
Hvitemölla	»	432	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvilan	»	1,542	1	—	6	—	12	—	6	—
Vinslöf	»	610	2	4	3	6	12	22	3	6
Ousby	»	993	—	5	—	5	—	19	—	5
Hästveda	»	402	—	2	—	2	—	3	—	1
Klippan	»	1,981	—	3	—	5	—	11	—	3
Åstorp	»	1,008	2	—	3	—	10	—	3	—
Malmöhus län.										
Malmö	s.	81,169	16	—	177	—	484	—	186	—
Lund	»	19,791	5	—	51	—	170	—	50	—
Landskrona	»	16.132	6	—	40	—	125	—	33	—
Hälsingborg	»	32.763	10	—	47	—	204	—	49	—
Trelleborg	»	9,554	2	—	8	—	25	—	8	—
Ystad	»	11,139	22	—	74	—	147	—	64	—
Skanör och Falsterbo	»	1,004	8	1	10	1	47	8	10	1
Eslöf	k.	5,108	8	—	15	—	48	—	15	—
Limhamn	»	9,411	21	2	36	2	92	4	35	2
Sofielund	m.	3,893	6	—	12	—	24	—	12	—
Svedala	»	1,413	2	—	2	—	10	—	2	—
Skurup	»	1,261	7	—	26	—	75	—	20	—
Sjöbo	»	952	1	—	1	—	3	—	1	—
Löberöd	»	549	2	—	4	—	11	—	4	—
Västra Sallerup	»	1,465	3	—	5	—	10	—	5	—
Arlöf	»	3,150	9	—	25	—	65	—	23	—
Råå	»	2,039	1	—	3	—	9	—	3	—
Raus plantering	»	3,654	7	—	30	—	59	—	30	—
Höganäs	»	5,211	5	—	9	—	41	—	10	—
Käflinge	»	1,948	2	—	3	—	7	—	2	—
Furulund	»	1,170	1	—	1	—	3	—	1	—
Höör	»	1,121	1	—	1	—	4	—	1	—
Hallands län.										
Laholm	s.	1,917	1	—	2	—	6	—	2	—
Halmstad	»	18,332	2	—	25	—	92	—	25	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1909.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1909.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostads-lägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Falkenberg	s.	4,350	—	—	—	—	—	—	—	—
Varberg	»	7,168	1	1	4	4	18	12	4	4
Kungsbacka	»	1,093	—	1	—	1	—	6	—	1
Göteborgs och Bohus län.										
Göteborg	s.	163,957	21	27	332	239	636	293	332	239
Kungälf	»	1,546	—	2	—	7	—	18	—	4
Marstrand	»	1,864	—	2	—	2	—	4	—	2
Uddevalla	»	12,277	2	4	11	10	34	20	11	10
Strömstad	»	2,983	—	6	—	11	—	33	—	11
Lysekil	»	4,119	4	8	14	25	40	38	11	25
Krokslätt	m.	4,897	—	4	—	93	—	134	—	92
Gårda	»	6,240	—	—	—	—	—	—	—	—
Lunden	»	5,134	—	—	—	—	—	—	—	—
Klädesholmen med Kokshamn	»	781	—	6	—	6	—	18	—	6
Skärhamn	»	750	—	9	—	9	—	27	—	9
Kyrksund och Björkholmen	»	498	—	2	—	2	—	4	—	2
Gullholmen	»	717	—	5	—	5	—	15	—	5
Grundsund	»	1,107	—	4	—	4	—	7	—	4
Fiskebäckskil	»	613	—	—	—	—	—	—	—	—
Smögen	»	1,444	—	12	—	20	—	60	—	24
Grafvarna och Bäckevik	»	1,444	—	18	—	18	—	50	—	19
Fjällbacka	»	610	—	—	—	—	—	—	—	—
Älfsborgs län.										
Vänersborg	s.	7,432	2	6	10	24	15	34	10	24
Alingsås	»	4,764	—	3	—	7	—	25	—	6
Borås	»	20,989	—	8	—	28	—	143	—	28
Ulricehamn	»	2,031	—	4	—	14	—	32	—	12
Åmål	»	4,175	—	6	—	12	—	22	—	12
Trollhättan	m.	7,941	—	2	—	10	—	23	—	10
Lilla Edet	»	1,540	—	—	—	—	—	—	—	—
Herrljunga	»	703	—	2	—	4	—	12	—	4
Skaraborgs län.										
Mariestad	s.	4,528	—	2	—	5	—	16	—	5
Lidköping	»	6,800	1	7	1	24	1	52	1	24
Skara	»	5,395	1	9	3	15	12	50	3	16
Sköfde	»	6,496	2	—	5	—	16	—	5	—
Hjo	»	2,175	—	2	—	11	—	28	—	11
Falköping	»	4,607	1	19	4	47	3	107	1	48
Tidaholm	»	4,768	—	—	—	—	—	—	—	—
Grästorp	k.	541	1	1	6	6	28	10	4	4
Vara	»	849	—	—	—	—	—	—	—	—
Töreboda	»	750	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1909.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1909.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostads-lägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Värmlands län.										
Karlstad	s.	16,762	3	4	77	34	137	49	77	34
Kristinehamn	»	8,669	—	3	—	5	—	7	—	5
Filipstad	»	4,269	—	1	—	1	—	6	—	1
Arvika	k.	4,633	—	—	—	—	—	—	—	—
Seffle	»	1,944	—	3	—	10	—	18	—	8
Sunne	m.	1,059	—	1	—	2	—	6	—	2
Örebro län.										
Örebro	s.	29,107	2	21	15	148	47	289	13	147
Askersund	»	1,997	—	2	—	7	—	16	—	7
Nora	»	2,008	—	5	—	16	—	26	—	16
Lindesberg	»	2,769	1	4	4	13	8	24	4	13
Hallsberg	k.	1,784	—	2	—	6	—	11	—	6
Kopparberg	»	1,564	—	2	—	3	—	11	—	3
Kumla	m.	963	1	9	1	17	1	40	1	17
Karlskoga	»	2,267	—	1	—	1	—	4	—	1
Västmanlands län.										
Västerås	s.	17,606	2	9	3	34	20	75	3	34
Sala	»	7,661	1	3	2	7	17	26	2	7
Köping	»	4,801	—	7	—	27	—	70	—	27
Arboga	»	5,123	—	1	—	4	—	8	—	4
Kungsör	k.	1,450	—	7	—	13	—	31	—	12
Norbergs by	m.	550	—	1	—	1	—	8	—	1
Heby	»	825	—	1	—	2	—	3	—	1
Kopparbergs län.										
Falun	s.	11,273	1	5	1	17	12	28	1	16
Säter	»	1,110	—	2	—	3	—	10	—	3
Hedemora	»	2,559	—	—	—	—	—	—	—	—
Avesta	k.	4,556	1	3	2	6	6	10	1	6
Borlänge	»	1,374	—	—	—	—	—	—	—	—
Morastrand	»	1,221	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	m.	2,147	—	5	—	6	—	16	—	5
Orsa kyrkoby	»	653	—	8	—	12	—	52	—	12
Krylbo	»	1,300	—	4	—	13	—	19	—	13
Leksands Noret	»	953	—	3	—	3	—	32	—	4
Gäfleborgs län.										
Gäfle	s.	31,930	—	2	—	8	—	11	—	8
Söderhamn	»	11,377	—	3	—	5	—	10	—	4
Hudiksvall	»	5,825	2	4	4	9	22	28	4	9
Bollnäs	k.	987	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljusdal	m.	1,663	—	6	—	15	—	47	—	14

[1]) S. = stad; k. = köping; m = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1909.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånare-antal d. 31/12 1909.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostads-lägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Västernorrlands län.										
Sundsvall	s.	16,508	2	13	8	43	14	59	8	43
Härnösand	»	9,358	—	2	—	5	—	9	—	5
Örnsköldsvik	»	3,525	1	1	3	3	11	7	4	3
Sollefteå	k.	1,683	—	—	—	—	—	—	—	—
Skönsmon	m.	3,159	—	2	—	2	—	7	—	2
Skönsberg	»	3,000	—	13	—	23	—	45	—	23
Kramfors	»	899	—	3	—	6	—	13	—	4
Nyland	»	167	—	1	—	2	—	9	—	2
Jämtlands län.										
Östersund	s.	8,209	1	—	1	—	20	—	1	—
Odenslund	m.	1,471	—	1	—	3	—	5	—	3
Strömsund	»	764	2	2	6	7	37	17	2	4
Hjärpen	»	1,013	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens län.										
Skellefteå	s.	1,385	—	2	—	5	—	13	—	4
Nordmalings kyrkovall	m.	219	—	—	—	—	—	—	—	—
Djupviken	»	401	—	—	—	—	—	—	—	—
Vännäs	»	350	—	1	—	2	—	3	—	2
Åsele	»	181	—	—	—	—	—	—	—	—
Lycksele	»	977	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län.										
Piteå	s.	2,733	—	—	—	—	—	—	—	—
Luleå	»	9,028	—	—	—	—	—	—	—	—
Haparanda	»	1,350	—	—	—	—	—	—	—	—
Arvidsjaur	m.	549	—	—	—	—	—	—	—	—
Boden	»	4,172	1	5	1	9	1	24	1	9
Gällivare	»	1,130	—	3	—	4	—	6	—	4

[1]) S. = stad; k. = köping; m = municipalsamhälle.

Arbetsinställelser i Danmark under åren 1907—1909.

Nedanstående redogörelse utgör en bearbetning af de uppgifter, som sedan 1898 offentliggöras i dansk »Statistisk Aarbog», ur hvars tre senaste årgångar de bifogade tabellerna äro hämtade. För några af de närmast föregående åren hafva motsvarande uppgifter förut återgifvits i dessa Meddelanden.[1]

Antalet arbetsinställelser, som år 1898 utgjorde 147, men under de följande åren successivt minskades till 57 år 1901, ökades ånyo under de senare åren; siffran var 103 för år 1907 och 122 för 1908; under 1909 sjönk den emellertid åter till 64. — Uppgifterna om antalet af arbetsinställelserna direkt berörda arbetsgifvare och arbetare äro liksom föregående år långt ifrån fullständiga. De arbetsinställelser under de senaste åren, för hvilka man saknar uppgifter, torde dock ha varit af mindre omfattning, och skulle följaktligen ej haft så stor inverkan på slutsummorna. Det kända antalet af konflikter berörda arbetsgifvare uppgick 1907 till 407 och 1908 till 663. Sistnämnda antal har blott öfverstigits under åren 1897—99 och äfven 1907 års siffra var högre än någon föregående sedan 1901. För år 1909 åter var det uppgifna antalet blott 95, hvilket närmar sig det lägsta, som under de tolf föregående åren förekommit (1903 var antalet 89). — De i arbetsinställelse invecklade arbetarne utgjorde omkring 8,000 under 1907 och 7,500 under 1908; endast det stora konfliktåret 1899 står med sitt rekord af öfver 36,000 hittills oöfverträffadt. Under 1909 sjönk antalet åter till 2 à 3,000. — Påfallande är emellertid ökningen af antalet genom lockouter berörda arbetare under de senaste åren. Både 1908 och 1909 var antalet utestängda betydligt större än antalet strejkande, något som ej varit fallet sedan 1899, då nära 30,000 arbetare träffades af lockout.

I fråga om antalet förlorade arbetsdagar har inget af de senaste åren uppnått 1905 års siffra — nära 500,000 — och än mindre 1899 års maximum — öfver 2,800,000. — Näst dessa båda år har dock 1907 den hittills högsta uppgifna siffran, öfver 250,000. För 1908 åter är antalet betydligt lägre, omkring 85,000, och för 1909 beräknas det till 52,500, ett tusental mer än 1901. Minimum utvisar i detta hänseende 1903 med 18—19,000 förlorade arbetsdagar.

[1] Jfr »Meddel.» 1903, s. 75; 1904, s. 81; 1905, s. 404; 1906, s. 216 och 1908, s. 150.

Af de under år 1907 förlorade arbetsdagarna kommer ungefär hälften på arbetsinställelser bland snickeriarbetarne; räknar man därtill äfven timmermän och sågverksarbetare, stiger siffran till öfver 150,000 (3/5 af hela antalet). Tämligen korta men omfattande arbetsinställelser ägde under året dessutom rum vid spårvägarna (strejk) och skeppsvarfven (hufvudsakligen lockout). Under 1908 förekommo de största arbetsinställelserna bland litografer o. dyl. (1,400 strejkande och c:a 3,000 utestängda med 37,000 förlorade arbetsdagar) samt inom skoindustrien (1,000 utestängda och ett par hundra strejkande med öfver 25,000 förlorade arbetsdagar). — Sistnämnda industri drabbades slutligen år 1909 af en ännu större lockout, hvarigenom för 1,400 arbetare förlorades sammanlagdt 36,400 arbetsdagar.

Beträffande arbetsinställelsernas fördelning på olika landsdelar och årstider meddelas följande öfversikt:

	1906.[1]	1907.	1908.	1909.
Köpenhamn	36	39	35	22
Öfriga städer	27	35	43	25
Landsbygden	24	26	42	17
Hela riket	2	3	2	—

Arbetsinställelserna fördelade sig på de olika årstiderna sålunda:

	1906.[1]	1907.	1908.	1909.
Första kvartalet	24	31	29	11
Andra »	29	36	50	26
Tredje »	23	26	30	19
Fjärde »	13	10	13	8

Antalet konflikter har, som synes, regelbundet varit störst under andra och minst under fjärde kvartalet. Med hänsyn till orsakerna fördela sig konflikterna på följande sätt:

Orsaker.	1906.[1]	1907.	1908.	1909.
Frågor om aflöningen	43	53	64	22
» » arbetstiden	2	4	3	1
» » arbetsordningen	9	6	14	4
Personliga förhållanden	14	12	12	11
Tvist om föreningsrätt	5	3	2	6
Flera eller ej angifna tvistepunkter	16	25	27	20

Af ofvanstående framgår, hurusom under år 1909 de af lönefrågor och dylikt förorsakade arbetsinställelserna i synnerligen hög grad minskats, hvaremot sådana tendenser ej kunna förmärkas beträffande tvisterna om föreningsrätt och personliga förhållanden.

[1] I föregående redogörelse (»Meddel.» 1908, sid. 150) förelågo ej dessa siffror för år 1906, hvarför de härmed kompletteras.

Arbetsinställelser i Danmark under åren 1897—1909.

(Sammandrag efter »Statistisk Aarbog»).

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
År.	Antal arbetsinställelser.	Däraf med en varaktighet af				Kändt antal af arbetsinställelserna direkt berörda arbetsgifvare och arbetare.				Kändt antal förlorade arbetsdagar.		Antal fall, i hvilka förekom	
		intill 1 vecka.	1—13 veckor.	mer än 13 veckor.	okänd längd.	Antal arbetsinställelser.	Antal arbetsgifvare.	Högsta antal arbetare		Antal arbetsinställelser.	Antal arbetsdagar.	medling.	skiljedom.
								strejkande.	utestängda.				
1897	**111**	21	39	7	44	68	846	3,591	3,559	38	214,519	—	5
1898	**147**	58	65	8	16	121	1,415	5,931	856	107	92,433[1]	—	5
1899	**98**	22	34	12	30	86	5,051	6,366	29,730	58	2,828,447	20	4
1900	**82**	15	30	7	30	68	465	7,126	480	55	218,271	18	3
1901	**57**	13	29	2	13	49	490	3,574	487	40	51,525	21	3
1902	**68**	23	16	9	20	58[2]	164	2,345	97	44	133,262	22	5
1903	**61**	17	18	4	22	43	89	958	190	34	18,535	14	4
1904	**86**	25	31	4	26	73	276	1,855	698	61	68,852	22	3
1905	**75**	20	25	12	18	63	172	5,677	64	50	498,125	15	2
1906	**89**	30	24	7	28	73[3]	299	3,227	654	60	67,973	18	6
1907	**103**	34	35	7	27	82	407	5,606	2,457	64	253,695	32	6
1908	**122**	25	49	5	43	100	663	3,481	4,119	79	85,088	36	11
1909	**64**	12	26	4	22	46	95	687	1,591	41	52,526	7	1

Till sin karaktär voro arbetsinställelserna:

	1906.	1907.	1908.	1909.
Strejker	69	77	98	37
Lockouter	5	4	2	7
Af blandad eller ej uppgifven karaktär . .	15	22	22	20

Antalet konflikter, som lösts genom medling, utgjorde 32 under 1907 och 36 under 1908, en afsevärd ökning, såsom af öfversiktstabellen framgår, mot föregående år, då antalet uppgått till mellan 14 och 22. Skiljedom har under de två ifrågavarande åren förekommit i resp. 6 och 11 fall, hvilken sistnämnda siffra är den högsta, som under något år förekommit. Under år 1909 åter anlitades medling blott i 7 och skiljedom i 1 fall. Denna nedgång är relativt betydligt större än den samtida minskningen i antalet arbetsinställelser; såsom af tabellen framgår, löstes också de mest omfattande konflikterna detta år utan dylik medverkan.

[1] En arbetsinställelse medförde dessutom förlust af mellan 24,000 och 46,600 arbetsdagar. — [2] En arbetsinställelse omfattade dessutom c:a 1,400 arbetare. — [3] En arbetsinställelse omfattade dessutom c:a 550 strejkande.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Danmark påbörjade under år 1907.

(Efter »Statistisk Aarbog» 1908.)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Yrken.	Antal arbetsinställelser.	Däraf med en varaktighet af				Kändt antal af arbetsinställelserna direkt berörda arbetsgifvare och arbetare.				Kändt antal förlorade arbetsdagar.		Antal fall, i hvilka förekom	
		intill 1 vecka.	1—13 veckor.	mer än 13 veckor	okänd längd.	Antal arbetsinställelser.	Antal arbetsgifvare.	Högsta antal arbetare		Antal arbetsinställelser.	Antal arbetsdagar.	medling.	skiljedom.
								strejkande.	utestängda				
Jordbruksarbetare	9	6	—	—	3	7	7	86	—	5	221	1	—
Skogsarbetare	1	—	—	1	—	1	1	21	—	—	—	1	—
Kvarnarbetare	1	1	—	—	—	1	1	7	—	1	28	—	—
Bageriarbetare	3	1	1	—	1	3	10	17	—	3	183	1	—
Slakteri- och charkuteriarbetare	2	1	—	—	1	1	1	12	—	—	—	—	—
Cigarr- och tobaksarbetare	3	1	1	1	—	3	3	274	—	3	17,490	1	—
Textilarbetare	3	—	2	—	1	3	3	57	—	2	630	1	—
Hattarbetare	1	—	1	—	—	1	8	32	14	1	500	1	1
Skrädderiarbetare	1	1	—	—	—	1	19	250	—	1	1,500	—	—
Skofabriksarbetare	5	3	—	1	1	3	4	107	—	2	206	2	1
Träskomakare	1	—	1	—	—	1	1	—	10	1	60	1	—
Sadelmakare och tapetserare	1	1	—	—	—	1	4	6	—	1	30	—	—
Borstbinderiarbetare	1	—	1	—	—	1	16	—	160	1	9,000	1	—
Sågverksarbetare och maskinsnickare	2	—	2	—	—	2	89	843	202	2	21,604	—	—
Snickeriarbetare	7	2	3	1	1	7	183	1,190	95	4	125,445	5	2
Träbildhuggare	1	—	1	—	—	1	1	4	—	1	76	1	—
Svarfvare	3	—	2	—	1	3	3	10	—	3	402	—	—
Andra träarbetare	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Typografer	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Smeder och maskinarbetare	4	1	—	—	3	2	2	12	5	1	20	1	—
Varfsarbetare	2	—	2	—	—	2	4	206	1,771	2	32,200	—	—
Andra järnarbetare	2	1	1	—	—	2	2	111	—	2	135	1	—
Elektriska arbetare	1	1	—	—	—	1	1	4	—	1	20	—	—
Telefonarbetare	1	1	—	—	—	1	1	40	—	1	120	—	—
Murare och mureriarbetsmän	6	1	5	—	—	6	6	171	—	4	1,616	2	—
Timmermän	7	1	2	—	4	4	8	107	—	4	6,361	2	1
Jord- och betonarbetare	9	4	4	—	1	7	7	237	—	6	963	1	—
Skorstensfejare	2	1	1	—	—	2	2	2	—	2	19	1	1
Fabriksarbetare af skilda slag	5	2	1	1	1	5	7	133	200	4	23,134	2	—
Grofarbetare inom industri o. handel	15	2	4	2	7	8	9	219	—	5	2,532	4	—
Spårvägsmän m. fl.	1	1	—	—	—	1	3	1,440	—	1	9,200	1	—
Servitörer	1	—	—	—	1	1	1	8	—	—	—	1	—
Summa	103	34	35	7	27	82	407	5,606	2,457	64	253,695	32	6

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Danmark påbörjade under år 1908.

(Efter »Statistisk Aarbog» 1909.)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Yrken.	Antal arbetsinställelser.	Däraf med en varaktighet af				Kändt antal af arbetsinställelserna direkt berörda arbetsgifvare och arbetare.				Kändt antal förlorade arbetsdagar.		Antal fall, i hvilka förekom	
		intill 1 vecka.	1—13 veckor.	mer än 13 veckor	okänd längd.	Antal arbetsinställelser.	Antal arbetsgifvare.	Högsta antal arbetare		Antal arbetsinställelser.	Antal arbetsdagar.	medling.	skiljedom.
								strejkande.	utestängda.				
Jordbruksarbetare	3	1	—	—	2	2	2	13	—	—	—	—	—
Trädgårdsarbetare	1	—	1	—	—	1	7	18	—	2	180	—	—
Bageriarbetare	1	—	—	—	1	1	1	2	—	1	24	—	—
Slakteriarbetare	1	—	—	—	1	1	1	14	—	—	—	—	—
Textilarbetare	1	1	—	—	—	1	1	150	—	1	150	1	—
Skrädderiarbetare	5	—	4	—	1	5	10	110	—	4	440	1	—
Skoarbetare	5	—	3	—	2	4	42	175	1,014	3	25,580	2	1
Sadelmakare och tapetserare	3	1	2	—	—	3	4	7	4	3	178	1	—
Borstbinderiarbetare	2	1	1	—	—	2	2	13	—	2	132	1	—
Sågverksarbetare och maskinsnickare	14	2	6	2	4	13	13	252	—	11	6,025	5	1
Snickeriarbetare	20	1	7	—	12	10	13	94	—	8	1,166	8	3
Svarfvare	1	—	—	1	—	1	10	27	—	1	3,384	—	—
Vagnmakeriarbetare	2	—	2	—	—	2	13	19	—	2	392	—	—
Korgmakeriarbetare	1	—	1	—	—	1	20	60	—	1	1,260	1	—
Pappersbruksarbetare	1	1	—	—	—	1	1	100	—	1	206	1	—
Bokbinderiarbetare	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Sten- och konsttryckare	2	—	1	—	1	2	3	16	—	1	396	1	1
Litografer m. fl.	1	—	1	—	—	1	446	1,422	3,081	1	37,171	1	—
Gjutare	1	1	—	—	—	1	1	90	—	—	—	—	—
Smeder och maskinarbetare	3	1	2	—	—	3	3	74	—	3	477	1	—
Elektriska arbetare	2	—	2	—	—	2	2	25	—	2	250	—	—
Guldsmedsarbetare	1	—	—	1	—	1	1	30	—	1	2,880	1	—
Pianoarbetare	2	—	2	—	—	2	2	18	—	2	301	1	1
Murare	8	1	1	1	5	7	23	51	19	4	834	2	—
Murerlärbetsmän	7	2	3	—	2	6	6	32	—	5	292	1	3
Timmermän	7	1	2	—	4	4	6	110	—	4	957	2	—
Stuckatörer	2	—	—	—	2	1	1	6	—	—	—	—	—
Jord- och betonarbetare	10	5	3	—	2	9	9	268	—	6	381	1	—
Brobyggnadsarbetare	1	1	—	—	—	1	1	2	—	1	—	1	1
Fabriksarbetare af skilda slag	2	—	1	—	1	2	2	73	—	—	—	1	—
Grofarbetare inom industri och handel	8	4	3	—	1	8	15	136	1	7	1,207	1	—
Chaufförer	3	1	1	—	1	2	2	74	—	2	825	1	—
Summa	122	25	49	5	43	100	663	3,481	4,119	79	85,088	36	11

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Danmark påbörjade under år 1909.

(Efter »Statistisk Aarbog» 1910.)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Yrken.	Antal arbetsinställelser.	Däraf med en varaktighet af				Kändt antal af arbetsinställelserna direkt berörda arbetsgifvare och arbetare.				Kändt antal förlorade arbetsdagar.		Antal fall, i hvilka förekom	
		intill 1 vecka.	1—13 veckor.	mer än 13 veckor.	okänd längd.	Antal arbetsinställelser.	Antal arbetsgifvare.	Högsta antal arbetare		Antal arbetsinställelser.	Antal arbetsdagar.	medling.	skiljedom.
								strejkande.	utestängda.				
Bageriarbetare	1	—	—	—	1	1	1	1	—	1	6	—	—
Choklad-, konfekt- och käxfabriksarbetare	1	—	1	—	—	1	1	—	51	1	750	—	—
Cigarr- och tobaksarbetare	1	1	—	—	—	1	1	51	—	1	204	1	—
Slakteri- och charkuteriarbetare	2	—	1	—	1	2	4	14	55	2	5,000	—	—
Textilarbetare	2	—	2	—	—	2	2	44	—	2	684	—	—
Repslageriarbetare	1	—	—	1	—	1	1	8	—	1	896	—	—
Skrädderiarbetare	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Skoarbetare	3	—	1	—	2	1	30	—	1,400	1	36,400	—	—
Garfveriarbetare	2	—	2	—	—	2	11	42	42	2	1,860	—	—
Borstbinderiarbetare	1	—	1	—	—	1	1	7	—	1	157	—	—
Sågverksarbetare	1	—	1	—	—	1	1	—	22	1	440	—	—
Snickeriarbetare	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Vagnmakeriarbetare	1	—	—	—	1	1	1	3	—	—	—	1	—
Järnverksarbetare	2	—	2	—	—	2	2	42	—	2	1,292	—	—
Gjutare	2	1	—	1	—	2	2	9	—	2	560	1	—
Metallarbetare och gelbgjutare	1	—	1	—	—	1	1	7	—	1	121	—	—
Blecksiagare	1	—	—	—	1	1	1	7	—	—	—	—	—
Smeder och maskinarbetare	2	—	2	—	—	2	2	15	—	2	396	1	—
Elektriker	2	1	1	—	—	2	9	44	—	2	237	—	—
Gas- och vattenledningsarbetare	1	—	1	—	—	1	1	6	—	1	80	—	—
Stenhuggare	1	—	1	—	—	1	3	—	14	1	650	—	—
Murare	5	1	2	1	1	4	4	9	7	4	522	1	—
Murerarbetsmän	5	3	—	—	2	2	2	4	—	2	4	—	—
Timmermän	1	—	1	—	—	1	1	18	—	1	207	—	1
Målare	1	—	1	—	—	1	1	3	—	1	18	—	—
Jord- och betonarbetare	5	2	2	—	1	4	4	127	—	3	705	—	—
Fabriksarbetare af skilda slag	4	1	1	—	2	2	2	86	—	2	260	—	—
Grofarbetare inom industri och handel	7	1	2	1	3	5	5	116	—	3	1,005	2	—
Kuskar och chaufförer	2	1	—	—	1	1	1	24	—	1	72	—	—
Servitörer	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	64	12	26	4	22	46	95	687	1,591	41	52,526	7	1

Arbetslagstiftning i utlandet.[1])

(Efter »Annuaire de la législation du travail» samt »Bulletin des Internationalen Arbeitsamts»).

År 1904.

Danmark.

Kungörelse (inrikesdepartementets) den 9 januari 1904 angående boktryckeriers och stilgjuteriers inrättande och drift, jämlikt 8 § af lagen om arbete i fabriker den 11 april 1901. (*Regulativ for Bogtrykkerier og Skriftstöberier i Henhold til Lov n:r 71, af 11:te April 1901, § 8*).

(Lovtidenden, 1904, n:r 3.)

Lag den 22 april 1904 angående förbud mot arbete på sön- och helgdagar samt grundlagsdagen. (*Lov om den offentlige Fred paa Folkekirkens Helligdage samt Grundlovsdagen*).

(Lovtidenden, 1904, n:r 56.)

Kungörelse (inrikesdepartementets) den 1 juni 1904 angående cigarr- och tobaksfabrikers inrättande och drift, jämlikt 8 § af lagen om arbete i fabriker den 11 april 1901. (*Regulativ for Cigar- og Tobaksfabrikker i Henhold til Lov n:r 74, af 11:te April 1901, § 8*).

(Lovtidenden, 1904, n:r 44.)

Kungörelse (inrikesdepartementets) den 18 augusti 1904 angående medgifvande af visst undantag från förbudet mot arbete i fabriker på sön- och helgdagar. (*Bekendtgörelse om Undtagelse fra Forbudet mod Arbejde i Fabrikker m. v. paa Folkekirkens Helligdage*).

(Lovtidenden, 1904, n:r 59.)

Kungörelse (justitiedepartementets) den 28 september 1904 angående hvad iakttagas bör vid uppsättande och handterande af slipstenar eller slipskifvor af stor rotationshastighet. (*Anordning om Indretningen og Brugen af hurtigløbende Slibestene og Skiver*).

(Lovtidenden, 1904, n:r 68.)

Tyskland.

Förordning den 17 februari 1904 angående ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 31 maj 1897 rörande tillämpning på före-

[1]) Jfr »Meddelanden», 1909, h. 12 sid. 809 ff.

tag för tillverkning af kläder och linnevaror af vissa stadganden i allmänna yrkeslagen om minderårigas och kvinnors arbete. (*Verordnung zur Abänderung der Kaiserlichen Verordnung vom 31. Mai 1897, betreffend die Ausdehnung der §§ 135 bis 139, § 139 b der Gewerbeordnung auf die Werkstätten der Kleider- und Wäschekonfection; vom 17. Februar 1904*).

(Reichsgesetzblatt, 1904, n:r 7.)

Lag den 12 maj 1904 angående ändrad lydelse af 59 §, om sjömans efter påmönstring iråkade sjukdom, i sjölagen den 2 juni 1902. (*Gesetz, betreffend Abänderung der Seemannsordnung und des Handelsgesetzbuches; vom 12. Mai 1904*).

(Reichsgesetzblatt, 1904, n:r 21.)

Kungörelse den 10 juni 1904 angående kvinnors användande till arbete i mejerier och företag för sterilisering af mjölk. (*Bekanntmachung, betreffend die Beschäftigung von Arbeiterinnen in Meiereien — Molkereien — und Betrieben zur Sterilisierung von Milch; vom 10. Juni 1904*).

(Reichsgesetzblatt, 1904, n:r 25.)

Lag den 6 juli 1904 angående inrättande af handelsdomstolar. (*Gesetz, betreffend Kaufmannsgerichte; vom 6. Juli 1904*).

(Reichsgesetzblatt, 1904, n:r 30, p. 266.)

Kungörelse den 11 juli 1904 med tillägg till kungörelsen den 17 december 1903 angående medgifvande af undantag från vissa bestämmelser i lagen den 30 mars 1903 om minderårigas användande till arbete i industriellt yrke. (*Bekanntmachung zur Abänderung der Bekanntmachung vom 17. Dezember 1903, betreffend Ausnahmen von den Vorschriften des § 12, § 13, Abs. I des Gesetzes über Kinderarbeit in gewerblichen Betrieben, vom 30. März 1903; vom 11. Juli 1904*).

(Reichsgesetzblatt, 1904, n:r 32.)

England.

Förordning (departementets för Skottland) den 24 mars 1904 med närmare föreskrifter angående offentliggörande af tilläggsstadganden till lagen om barns användande till arbete, 1903. (*Order, dated March 24, 1904, made by the Secretary for Scotland, under section 4 of the Employment of Children Act, 1903, directing mode of publication of Byelaws*).

(Statutory rules and orders, n:r 546, p. 2.)

Förordning den 23 juni 1904 angående medgifvande af vissa undantag för järn- och stålgjuterier från bestämmelserna rörande måltidsraster i lagen om arbete i fabriker och handtverk, 1901. (*Order of the Secretary of State, dated June 23, 1904. granting special exceptions: as to meal hours in iron und steel foundries*).

(Statutory rules and orders, 1904, n:r 1220.)

Lag den 15 augusti 1904 angående viss tid för handelsbodars stängning. (*An Act to provide for the Early closing of Shops*).

(Chap. 31.)

Förordning den 6 september 1904 angående användande af sprängämnen i kolgrufvor. (*The explosives in coal mines Order of the 6:th September 1904*).

(Statutory rules and orders, 1904, n:r 1543.)

Förordning den 24 oktober 1904 angående lastning, lossning, transport och handterande af gods i, på eller vid skeppsdockor, varf eller kajer samt angående lastning, lossning och kolning af fartyg i skeppsdockor, hamnar eller kanaler. (*Regulations, dated October 24, 1904, made by the Secretary of State, in respect of the processes of loading, unloading, moving and handling goods in, on or at any Dock, Wharf or Quay, and the processes of loading, unloading or coaling any ship in any Dock, Harbour or Canal*).

(Statutory rules and orders, 1904, n:r 1617.)

Förordning den 15 november 1904 angående kvinnors användande till arbete på öfvertid. (*Order of the Secretary of State, dated November 15, 1904, with regard to the Overtime Employment of Women*).

(Statutory rules and orders, 1904, n:r 1696.)

Frankrike.

Kungörelse den 27 januari 1904 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i kungörelsen om inrättande af ett högsta arbetsråd den 14 mars 1903. (*Décret du 27 janvier 1904 modifiant le décret du 14 mars 1903 portant réorganisation du Conseil supérieur du travail*).

(Journal officiel, 30/1 1904.)

Lag den 14 mars 1904 angående ordnandet af den offentliga arbetsförmedlingen. (*Loi du 14 mars 1904 relative au placement des employés et ouvriers des deux sexes et de toutes professions*). Med historik.

(Journal officiel, 17/3 1904.)

Kungörelse den 28 juli 1904 angående sofrum åt arbetare i industriella företag, som beröras af lagen den 12 juni 1893, jämförd med lagen den 11 juli 1903. (*Décret du 28 juillet 1904 concernant le couchage du personnel dans les établissements industriels et commerciaux visés par la loi du 12 juin 1893, modifiée par la loi du 11 juillet 1903*).

(Journal officiel, 4/8 1904.)

Kungörelse den 8 oktober 1904 angående ikraftträdande af den fransk-italienska arbetstraktaten den 15 april 1904. (*Décret du 8 octobre 1904, rendant exécutoire la Convention de travail franco-italienne du 15 avril 1904*).

(Journal officiel, 12/10 1904.)

Kungörelse den 23 november 1904 med tillägg till förteckningen öfver industriella företag jämlikt lagen angående minderårigas och kvinnors användande till arbete den 2 november 1892. (*Décret du 23 novembre 1904 complétant la nomenclature des établissements industriels visés par la loi du 2 novembre 1892 sur le travail des enfants et des femmes*).

(Journal officiel, $^{30}/_{11}$ 1904.)

Kungörelse den 29 november 1904 angående skydd mot yrkesfara samt förekommande af ohälsa i industriellt arbete. (*Décret du 29 novembre 1904 sur l'hygiène et la sécurité des travailleurs*).

(Journal officiel, $^{1}/_{12}$ 1904.)

Kungörelse den 8 december 1904 med fastställande af ny premietariff för Nationalkassan för olycksfallsförsäkring. (*Décret du 8 décembre 1904 approuvant le nouveau tarif de la Caisse nationale d'assurances en cas d'accidents*).

(Journal officiel, $^{10}/_{12}$ 1904.)

Kungörelse den 24 december 1904 angående medgifvande för ostfabriker samt företag för byggande och reparation af flodfartyg af undantag från förbud mot nattarbete samt viss arbetstid jämlikt lagen den 15 juli 1893. (*Décret du 24 décembre 1904 accordant des dérogations portant sur la durée du travail et le travail de nuit, aux fromageries et à la construction et à la reparation des bateaux de rivière*).

(Journal officiel, $^{31}/_{12}$ 1904.)

Belgien.

Kungörelse den 10 januari 1904 angående inrättande af ett råd för handläggande af ärenden rörande olycksfall i arbete jämlikt lagen den 24 december 1903. (*Arrêté royal du 10 janvier 1904, portant institution de la commission des accidents du travail*).

(Moniteur, $^{18.19}/_{1}$ 1904.)

Kungörelse den 6 juli 1904 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser om minderårigas och kvinnors användande till arbete i kungörelsen angående arbete i linne-, bomulls-, hamp- samt jutespinnerier och -väfverier den 26 december 1892. (*Arrêté royal du 6 juillet 1904 portant modification de l'arrêté royal du 26 décembre 1892 concernant la filature et le tissage du lin, du coton, du chanvre et du jute*).

(Moniteur, $^{10}/_{7}$ 1904.)

Kungörelse den 10 juli 1904 angående utbetalande af i 9 § af lagen om ålderdomsförsäkring den 10 maj 1900 omförmäld pension å 65 francs. (*Arrêté royal du 10 juillet 1904 concernant le paiement annuel des pensions de vieillesse. Allocations de 65 francs*).

(Moniteur, $^{20}/_{7}$ 1904.)

Kungörelse den 9 augusti 1904 med närmare föreskrifter angående belysning vid arbete under jord i kolgrufvor. (*Arrêté royal du 9 août 1904 portant dispositions réglementaires pour l'éclairage des travaux souterrains des mines de houille*).

(Moniteur, 8/9 1904.)

Kungörelse (industri- och handelsdepartementets) den 19 augusti 1904 med tillägg till kungörelsen angående belysning vid arbete under jord i kolgrufvor den 9 augusti 1904. (*Arrêté ministériel en date du 19 août 1904 pris en exécution du règlement sur l'éclairage des travaux souterrains des mines de houille*).

(Moniteur, 8/9 1904.)

Kungörelse den 29 augusti 1904 med närmare föreskrifter angående försäkring mot olycksfall i arbete, jämlikt lagen den 24 december 1903. (*Arrêté royal du 29 août 1904 portant règlement général de l'assurance contre les accidents du travail*).

(Moniteur, 31/8 1904.)

Kungörelse den 30 augusti 1904 med fastställande af premietariffer för försäkring mot olycksfall i arbete jämlikt lagen den 24 december 1903. (*Arrêté royal du 30 août 1904, fixant le tarif prévu par l'article 5, alinéa 3, de la loi du 24 décembre 1903*).

(Moniteur, 31/8 1904.)

Kungörelse den 24 oktober 1904 angående ändrad lydelse af kungörelserna den 17 och 25 augusti 1874 om ett ständigt representantskap för grufarbetarnes hjälpkassor. (*Arrêté royal du 24 octobre 1904 portant réorganisation de la commission permanente des caisses de prévoyance en faveur des ouvriers mineurs*).

(Moniteur, 28/10 1904.)

Kungörelse den 5 december 1904 med närmare föreskrifter angående hjälpkassor för grufarbetare jämlikt 38 § af lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 24 december 1903. (*Arrêté royal du 5 décembre 1904 réglant l'exécution de l'article 38 de la loi du 24 décembre 1903 sur la réparation des dommages résultant des accidents du travail — caisses de prévoyance en faveur des ouvriers mineurs*).

(Moniteur, 9/12 1904.)

Kungörelse den 16 december 1904 med närmare föreskrifter angående ömsesidighetsföreningar jämlikt 11 § af lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 24 december 1903. (*Arrêté royal du 6 décembre 1904 réglant l'exécution de l'article 11 de la loi du 24 décembre 1903 sur la réparation des dommages résultant des accidents du travail — sociétés mutualistes*).

(Moniteur, 9/12 1904.)

Kungörelse den 19 december 1904 med närmare föreskrifter angående rätt för arbetsgifvare att genom viss deposition af värdepapper frikallas från skyldigheten att utgifva i 16 § mom. 3 af lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 24 december 1903 stadgadt kapitalbelopp. (*Arrêté royal du 19 décembre 1904 déterminant les conditions auxquelles le dépôt de titres peut dispenser les chefs d'entreprise du versement du capital de la rente — art. 16, alinéa 3, de la loi du 24 décembre 1903 sur la réparation des dommages résultant des accidents du travail*).

(Moniteur, $^{28}/_{12}$ 1904.)

Kungörelse den 20 december 1904 med närmare föreskrifter rörande anmälan om olycksfall jämlikt 24 § af lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 24 december 1903. (*Arrêté royal du 20 décembre 1904 réglant les déclarations d'accidents*).

(Moniteur, $^{28}/_{12}$ 1904.)

Kungörelse den 22 december 1904 med närmare föreskrifter angående den i 20 § af lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete omförmälda grundfond. (*Arrêté royal du 22 décembre 1904 portant règlement organique du fonds de garantie institué par l'article 20 de la loi du 24 décembre 1903 sur la réparation des dommages résultant des accidents du travail*).

(Moniteur, $^{29}/_{12}$ 1904.)

Kungörelse den 28 december 1904 angående ikraftträdande af lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 24 december 1903. (*Arrêté royal du 28 décembre 1904 fixant la date de l'entrée en vigueur de la loi du 24 décembre 1903 sur la réparation des dommages résultant des accidents du travail*).

(Moniteur, $^{31}/_{12}$ 1904.)

Särskilda kungörelser med uppgift å vissa slag af arbetsställen, som äro att anse som farliga, hälsovådliga eller olämpliga. (*Arrêtés royaux relatifs au classement d'établissements dangereux, insalubres ou incommodes*).

Nederländerna.

Kungörelse den 6 januari 1904 med tillägg till 2 § af kungörelsen den 18 mars 1903 angående kvinnors användande till arbete. (*Besluit van den 6:den Januari 1904, tot aanvulling van den Staat, voorkomende in artikel 2 van het koninklijk besluit van 18:den Maart 1903*).

(Staatsblad, 1904, n:r 2.)

Lag den 27 april 1904 med ytterligare föreskrifter angående arbete i grufvor samt med ändrad lydelse af lagen den 21 april 1810. (*Wet van den 27:sten April 1904, houdende nadere bepalingen betreffende de mijnontginning, met wijziging der wet van 21 April 1810*).

(Staatsblad, 1904, n:r 73.)

Kungörelse den 9 juni 1904 med föreskrifter till förekommande af samtidigt åtnjutande af understöd eller lifränta enligt lagen om olycksfall i arbete, 1901, samt af staten utgifvet fattigunderstöd eller pension. (*Besluit van den 9:den Juni 1904, ter voorkoming van gelijktijdig genot van tijdelijke uitkeering of rente, ingevolge de ongevallenwet 1901, en wedde, belooning of wachtgeld ten koste van den Staat*).

(Staatsblad, 1904, n:r 119.)

Kungörelse 22 december 1904 med tillägg till och ändring af förteckningen öfver riskklasser jämlikt 31 § af lagen om olycksfall i arbete, 1901. (*Besluit van den 22:sten Decembre 1904, tot wijziging van artikel 3 van het koninklijk besluit van 15 November 1902, tot vaststelling van eenen algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 31 der ongevallenwet 1901*).

(Staatsblad, 1904, n:r 258.)

Luxemburg.

Kungörelse den 11 mars 1904 angående skydd mot yrkesfara samt förekommande af ohälsa för arbetare i industri- och affärsföretag. (*Arrêté grand-ducal du 11 mars 1904, concernant les prescriptions relatives à la santé et à la sécurité des ouvriers employés dans les entreprises industrielles et commerciales*).

(Mémorial, $^{12}/_{3}$ 1904.)

Lag den 23 december 1904 angående utsträckt tillämpning af agen om obligatorisk försäkring mot olycksfall i arbete den 5 april 1902. (*Loi du 23 décembre 1904, concernant l'extension de l'assurance obligatoire contre les accidents*).

(Mémorial, $^{24}/_{12}$ 1904.)

Kungörelse den 23 december 1904 angående medgifvande af undantag från bestämmelserna i lagen om obligatorisk försäkring mot olycksfall i arbete den 5 april 1902 för vissa, obetydlig yrkesfara medförande yrken. (*Arrêté grand-ducal en date du 23 décembre 1904, dispensant de l'assurance obligatoire contre les accidents certains métiers présentant des dangers insignifiants*).

(Mémorial, $^{24}/_{12}$ 1904.)

Kungörelse den 24 december 1904 med närmare föreskrifter angående viss anmälningsskyldighet, för de i lagen om utsträckt försäkring mot olycksfall i arbete den 23 december 1904 närmare angifna företag. (*Arrêté du 24 décembre 1904, concernant la déclaration des entreprises soumises à l'assurance-accidents en vertu de la loi du 23 du même mois, ainsi que les déclarations et les enquêtes d'accidents relatives à ces entreprises*).

(Mémorial, $^{24}/_{12}$ 1904.)

Kungörelse den 24 december 1904 med tillägg till kungörelsen den 23 april 1903 angående indelning i riskklasser af industrier och yrken. (*Arrêté du 24 décembre 1904, complétant la division des industries et métiers en classes de risques*).

(Mémorial, $^{24}/_{12}$ 1904.)

Schweiz.

Aargau.

Kungörelse den 11 maj 1904 med föreskrifter angående tillämpning af lagen om kvinnors användande till arbete den 8 november 1903. (*Vollziehungsverordnung zum Gesetz betreffend den Schutz der Arbeiterinnen, vom 11. Mai 1904*).

Genève.

Lag den 26 mars 1904 angående sättet för öfverenskommelser om normaltariffer mellan arbetare och arbetsgifvare samt angående medling och skiljedom i arbetstvister. (*Loi du 26 mars 1904 fixant le mode d'établissement des tarifs d'usage entre ouvriers et patrons et réglant les conflits collectifs pouvant naître entre eux*).

Kungörelse den 14 juni 1904 med närmare föreskrifter rörande tillämpningen af lagen om öfverenskommelser angående normaltariffer samt om medling i arbetstvister den 26 mars 1904. (*Règlement du 14 juin 1904 pour l'exécution de la loi du 26 mars 1904 fixant le mode d'établissement des tarifs d'usage entre ouvriers et patrons et réglant les conflits collectifs pouvant naître entre eux*).

S:t Gallen.

Lag den 16 maj 1904 angående skiljedomstolar inom industrien. (*Gesetz betreffend die gewerblichen Schiedsgerichte*).

Tessin.

Lag den 16 maj 1904 angående arbetsgifvares skyldigheter gent emot sina arbetare jämlikt förbundslagen den 26 juni 1902. (*Legge d'applicazione de quelle federale 26 giugno 1902 e relative sulla responsabilita civile dei capi di imprese*).

Wallis.

Kungörelse den 13 maj 1904 med närmare föreskrifter angående tillämpning af lagen om lärlingsväsendet den 21 november 1903. (*Règlement du 13 mai 1904 sur l'apprentissage*).

Österrike.

Kungörelse (inrikesdepartementets) den 15 juni 1904 med närmare föreskrifter angående olycksfallsförsäkringspliktiga företags indelning i riskklasser samt fastställande af för samma klasser gällande premiesatser för tiden från 1 jan. 1905 t. o. m. 31 dec. 1909. (*Verordnung des K. K. Ministeriums des Innern vom 15. Juni 1904, betreffend die Einteilung der Unfallversicherungspflichtigen Betriebe in Gefahrenklassen und die Feststellung der Prozentsätze der Gefahrenklassen für die Periode vom 1. Jänner 1905 bis 31. Dezember 1909*).

(Reichsgesetzblatt, 1904, n:r 58.)

Kungörelse (jordbruksdepartementets i samråd med inrikesdepartementet) den 4 juli 1904 angående vidtagande af åtgärder mot spridande af maskjuka (Ankylostomum duodenale) bland grufarbetare. (*Verordnung des Ackerbauministeriums im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern vom 4. Juli 1904, betreffend Massnahmen gegen die Wurmkrankheit beim Bergbau*).

(Reichsgesetzblatt, 1904, n:r 76.)

Kungörelse (handelsdepartementets i samråd med inrikes- och ecklesiastikdepartementen) den 8 april 1904 angående tillägg till samt ändrad lydelse af vissa bestämmelser i kungörelsen den 24 april 1895 om utsträckt rättighet till arbete å söndagar. (*Verordnung des Handelsministeriums im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern und dem Ministerium für Kultur und Unterricht vom 8. April 1904, womit die Ministerialverordnung vom 24. April 1895, betreffend die Gestattung der gewerblichen Arbeit an Sonntagen bei einzelnen Kategorien von Gewerben, ergänzt und teilweise abgeändert wird*).

(Reichsgesetzblatt, 1904, n:r 35.)

Kungörelse (handelsdepartementets i samråd med inrikes- och ecklesiastikdepartementet) den 20 augusti 1904 angående tillägg till samt ändrad lydelse af vissa bestämmelser i kungörelsen den 24 april 1895 om utsträckt rättighet till arbete å söndagar. (*Verordnung des Handelsministeriums im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern und dem Ministerium für Kultur und Unterricht vom 20. August 1904, womit die Ministerialverordnung vom 24. April 1895, betreffend die Gestattung der gewerblichen Arbeit an Sonntagen bei einzelnen Kategorien von Gewerben, ergänzt und teilweise abgeändert wird*).

(Reichsgesetzblatt, 1904, n:r 99.)

Italien.

Kungörelse den 31 januari 1904, med promulgation af lagen om olycksfall i arbete den 29 juni 1903. (*Testo unico della legge per gli infortuni degli operai sul lavoro*).

(Raccolta ufficiale, 1904, n:r 51.)

Kungörelse den 13 mars 1904 med närmare föreskrifter angående lagen om olycksfall i arbete den 31 januari 1904. (*Regolemento per l'execuzione della legge — testo unico — 31 gennaio 1904, n. 51, per gli infortuni degli operai sul lavoro*).

(Gazzetta ufficiale, 1904, n:r 89.)

Förordning den 2 september 1904 med tillägg till och ändrad lydelse af vissa bestämmelser i det tekniska reglementet för Nationalkassan för arbetares invaliditets- och ålderdomsförsäkring den 21 maj 1902. (*Regio decreto del 2 settembre 1904, che modifica il regolamento tecnico della Cassa nazionale per la invalidita e la vecchiaia degli operai*).

(Gazzetta ufficiale, 19/10 1904, n:r 541 o. 244.)

Förordning den 24 december 1903 med närmare föreskrifter angående ändring af ännu i kraft varande öfverenskommelser i enlighet med bestämmelserna i lagen angående olycksfall i arbete den 29 juni 1903. (*Regio decreto del 24 decembre 1904 che stabilisce le disposizioni necessarie per la modificazione dei contratti gia in corso in conformita delle norme stabilite dalla legge per gli infortuni degli operai sul lavoro*).

(Gazzetta ufficiale, 30/1 1904.)

Spanien.

Lag den 3 mars 1904 angående söndagshvila. (*Ley relativa al descanso dominical de 3 de Marzo de 1904*).

(Gaceta de Madrid, 14/3 1904.)

Kungörelse den 19 augusti 1904 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af lagen om söndagshvila den 3 mars 1904. (*Reglamento para la applicacion de la ley 1 de Marzo de 1904, sobre el descanso en domingo*).

(Gaceta de Madrid, 23/8 1904.)

Ryssland.

Kungörelse den 10/23 maj 1904 med tillägg till gällande föreskrifter angående arbete på sön- och helgdagar.

Bulgarien.

Lag den 12/25 januari angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om handtverkets och yrkesföreningars organisation den 20 juni/3 juli 1903. (*Zakon za izménénié i doplnénié na tchl. 37, 50, 52, 62 i pr. ot zakona, za organizatsiata na zanaïatitié i esnafskitié sdroujavanïa*).

(Drjaven Viestmik, 23/1 1904 (g. s.), n:r 17.)

Brittiska Australien.

Lag den 15 december 1904 angående medling och förlikning i arbetstvister, hvilka beröra mer än en af förbundets stater. (*An Act relating to Conciliation and Arbitration for the prevention and settlement of industrial disputes extending beyond the limits of any one state.* — Commonwealth Conciliation and Arbitration Act).

(N:r 13.)

Väst-Australien.

Lag den 16 januari 1904 angående tillägg till samt ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om viss tid för handelsbodars stängning, 1902. (*An Act to amend the Early Closing Act 1902*).

(1904, n:r 1.)

Lag den 16 januari 1904 angående arbete i fabriker. (*An Act relating to Factories.* — Factories Act, 1904.)

(1904, n:r 22.)

Lag den 10 december 1904 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om arbetslöners utbetalande, 1899. (*An Act to further amend the Truck Act 1899*).

(1904, n:r 38.)

Lag den 24 december 1904 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om arbete i fabriker, 1904. (*An Act to amend the Factories Act, 1904*).

(1904, n:r 44.)

Lag den 24 december 1904 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om viss tid för handelsbodars stängning, 1902. (*An Act to further amend the Early Closing Act, 1902*).

(1904, n:r 52.)

Lag den 24 december 1904 angående inspektion af ångpannor och maskiner. (*An Act to provide for the inspection and regulation of boilers and machinery.* — Machinery Inspection Act, 1904).

(1904, n:r 53.)

Syd-Australien.

Lag den 24 november 1904 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, 1900. (*An Act to amend »The Workmen's Compensation Act, 1900», and for other purposes*).

(N:r 857.)

Lag den 24 november 1904 med tillägg angående inrättande af lönenämnder till lagen om arbete i fabriker, 1894. (*An Act to further amend »The Factories Act,» 1894*).

(N:r 872.)

Victoria.

Lag den 6 september 1904 angående insamlande och meddelande af statistiska uppgifter. (*An Act to provide for the collection and furnishing of statistical returns and information*).

(N:r 1905.)

Lag den 30 november 1904 angående ändrad lydelse af 25 § om giltighetsområdet för lönenämnds eller appellationsdomstols utslag i lagen om arbete i fabriker och handelsbutiker, 1903. (*An Act to amend section twenty-five of the Factories and Shops Act, 1903*).

(N:r 1955.)

Nya-Zeeland.

Lag den 31 oktober 1904 med tillägg till lagen om personer, som åtnjuta offentligt fattigunderstöd, 1894. (*An Act to amend »The Destitude Persons Act, 1894»*).

(N:r 32.)

Lag den 8 november 1904 med tillägg angående understödsbeloppens storlek till lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, 1900. (*An Act to amend »The Workers' Compensation for Accidents Act», 1900*).

(N:r 54.)

Lag den 8 november 1904 med tillägg till lagen om förlikning och skiljedom i arbetstvister, 1900, angående suppleanters i skiljedomstol tjänstgöringsskyldighet. (*An Act to amend »the industrial conciliation and arbitration Act, 1900»*).

(N:r 53.)

Lag den 8 november 1904 angående arbete i handelsbodar och affärskontor. (*An Act to consolidate and amend the law relating to shops and offices*).

(N:r 52.)

Brittiska Nordamerika. (Canada.)

Brittiska Columbia.

Lag den 10 februari 1904 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om arbete i kolgrufvor, 1903. (*An Act to amend the »Coal Mines regulation Act»*).

(Chap. 38.)

New-Brunswick.

Lag den 20 april 1904 angående inrättande af en byrå för arbetsstatistik. (*An Act to provide for a Bureau of Labor*).

(Chap. XVII.)

Ontario.

Lag den 26 april 1904 angående tillägg till samt ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om arbete i fabriker. (*An Act to amend the Factories Act*).

(Chap. 26.)

Amerikas förenta stater.

Louisiana.

Lag den 7 juli 1904 angående måltidsraster för affärsbiträden i städer med mer än 50,000 invånare. (*Time for meals for employees in mercantile establishments*).

(N:r 195.)

Maryland.

Lag den 17 mars 1904 angående arbetslöners utbetalande. (*Payment of wages*).

(Chap. 93.)

Lag den 7 april 1904 angående beredande af sittplatser åt kvinnliga affärsbiträden. (*Seats for female employees*).

(Chap. 287.)

Lag den 12 april 1904 angående medling i arbetstvister. (*Arbitration of labor disputes*).

(Chap. 671.)

Massachusetts.

Lag den 9 maj 1904 angående förliknings- och skiljedomstolens verksamhet och beslutanderätt. (*An Act relative to the powers of the Board of Conciliation and Arbitration*).

(Chap. 313.)

Lag den 14 maj 1904 angående förbud mot mutor. (*An Act to rohibit the corrupt influencing of agents, employees or servants).*

(Chap. 343.)

New-Yersey.

Lag den 24 mars 1904 angående minderårigas användande till arbete, yrkesinspektion samt inrättande af ett arbetsdepartement. *(Inspection of factories. Employment of labor. Department of labor).*

(Chap. 64.)

New-York.

Lag den 18 mars 1904 angående förskott å eller lån mot säkerhet af lön. *(An Act to require lenders of money on salaries of employees to file with the employers a copy of agreement or assignment under which claim is made).*

(Chap. 77.)

Lag den 13 april 1904 angående skydd mot yrkesfara i vissa fall samt belysning af trappuppgångar och korridorer i fabriker, jämlikt 415 kap. 81 § af lagen om arbete, 1897. *(An Act to amend the Labor Law in relation to the maintenance of lights in the hallways of factories).*

(Chap. 291.)

Lag den 27 april 1904 angående tillsyn öfver enskilda arbetsförmedlingsanstalter. *(An Act to regulate the keeping of employment agencies in cities of the first and second class where fees are charged for procuring employment or situations).*

(Chap. 432.)

Lag den 3 maj 1904 med tillägg till och ändring af vissa bestämmelser angående hemarbete i lagen om arbete, 1897. *(An Act to amend the labor law in relation to tenement-made articles).*

(Chap. 550.)

Ohio.

Lag den 19 april 1904 angående inrättande af en byrå för arbetsstatistik samt af anstalter för kostnadsfri arbetsförmedling. *(Commissioner of labor statistics. Employment offices).*

(Statuts, p. 101.)

Lag den 20 april 1904 angående inrättande af en yrkesinspektion. *(Factory Inspectors).*

(Statuts, p. 530.)

Lag den 25 april 1904 angående minderårigas användande till arbete. *(Employment of children).*

(Statuts, p. 321.)

Lag den 25 april 1904 angående skolgång för till yrkesarbete använda minderåriga. (*Employment of children*).

(Statuts, p. 334.)

Lag den 26 april 1904 angående enskilda arbetsförmedlingsanstalter. (*Employment offices*).

(Statuts, p. 485.)

Vermont.

Lag den 6 december 1904 angående minderårigas användande till arbete. (*Employment of children. Age limit. School attendance*).

(Act n:r 155.)

Virginia.

Lag den 2 mars 1904 angående söndagshvila. (*Sunday labor*).

(Chap. 43.)

Porto-Rico.

Lag den 10 mars 1904 angående införande af en åtta-timmars arbetsdag för arbetare i offentlig tjänst. (*Eight hours day*).

(Statuts, p. 81.)

Argentina.

Förordning den 20 oktober 1904 angående medling och förlikning i arbetstvister.

År 1905.

Danmark.

Lag den 1 april 1905 angående begrafningskassor. (*Lov om Tilsyn med Begravelsekasser.*)

(Lovtidenden, 1905, n:r 22.)

Lag den 1 april 1905 angående försäkring af sjömän mot skada till följd af olycksfall i arbete. (*Lov om Söfolks Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i Söfartsvirksomhed.*)

(Lovtidenden, 1905, n:r 22.)

Kungörelse den 30 september 1905 angående lagens om försäkring af sjömän mot skada till följd af olycksfall i arbete den 1 april 1905 trädande i kraft. (*Bekendtgörelse angaaende Lov af 1:ste April 1905 om Söfolks Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i Söfartsvirksomhet.*)

(Lovtidenden, 1905, n:r 59.)

Kungörelse (inrikesdepartementets) om medgifvande af undantag i vissa fall från förbudet mot arbete i fabriker på sön- och helgdagar. (*Bekendtgörelse om Undtagelse fra Forbudet mod Arbejde i Fabrikker m. v. paa Folkekirkens Helligdage.*)

(Lovtidenden, 1905, n:r 16.)

Tyskland.

Kungörelse den 9 april 1905 angående utsträckt giltighetstid af bestämmelserna angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i företag för tillverkning af cigarrer jämlikt 11 § af kungörelsen den 8 juli 1893. (*Bekanntmachung, betreffend die Beschäftigung von Arbeiterinnen und jugendlichen Arbeitern in den zur Anfertigung von Zigarren bestimmten Anlagen; vom 9. April 1905.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905 n:r 13.)

Kungörelse den 16 juni 1905 angående inrättande och drift af blyhyttor. (*Bekanntmachung, betreffend die Einrichtung und den Betrieb der Bleihütten.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 26.)

Kungörelse den 27 juni 1905 angående inrättande och drift af företag för utförande af måleri-, stryknings- eller lackeringsarbeten. (*Bekanntmachung, betreffend Betriebe, in denen Maler-, Anstreicher, Tuncher-, Weissbinder- oder Lackiererarbeiten ausgeführt werden; vom 27. Juni 1905.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 18.)

Kungörelse den 1 juli 1905 angående läkarbesiktning af sjömän till utrönande af deras lämplighet för sjötjänst. (*Bekanntmachung, betreffend die Untersuchung von Schiffsleuten auf Tauglichkeit zum Schiffsdienste; vom 1. Juli 1905.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 29.)

Kungörelse den 2 juli 1905 med föreskrifter angående logements-, tvätt- och badrum samt bekvämlighetsinrättningar för manskapet å kofferdifartyg. (*Bekanntmachung, betreffend die Logis-, Wasch- und Baderäume sowie Aborte für die Schiffsmannschaft auf Kauffahrteischiffen; vom 2. Juli 1905.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 29.)

Kungörelse den 3 juli 1905 med föreskrifter angående sjukvård å kofferdifartyg. (*Bekanntmachung, betreffend Krankenfürsorge auf Kauffahrteischiffen; vom 3. Juli 1905.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 29.)

Konvention den 2 september 1905 mellan Tyska Riket och storhertigdömet Luxemburg angående arbetares olycksfallsförsäkring. (*Abkommen zwischen dem deutschen Reiche und Luxemburg über Unfallversicherung; vom 2. September 1905.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 40.)

Lag den 14 oktober 1905 rörande ändrad lydelse af 44 § af allmänna yrkeslagen. (*Gesetz betreffend Änderung des § 44 der Gewerbeordnung.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 42.)

Kungörelse den 20 december 1905 angående medgifvande af vissa undantag från förbudet mot egna barns under 10 år användande till arbete jämlikt 13 § 1 mom. af lagen om barns användande till arbete i industriellt yrke den 30 mars 1903. (*Bekanntmachung, betreffend Ausnahmen von dem Verbote der Beschäftigung eigener Kinder unter zehn Jahren (§ 13 abs. 1. des Gesetzes über Kinderarbeit in gewerblichen Betrieben vom 30 März 1903); vom 20. Dezember 1905.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 49.)

Preussen.

Lag den 14 juli 1905 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i allmänna grufstadgan den 24 juni 1865/92. (*Gesetz betreffend die Abänderung einzelner Bestimmungen des Allgemeinen Berggesetzes vom 24. Juni 1865/1892; vom 14. Juli 1905.*)

(Gesetzsammlung für die Königl. Preuss. Staten, 1905, n:r 30.)

England.

Kungörelse den 18 februari 1905 angående utsträckande af undantag från förbud mot minderårigas användande till arbete nattetid till i vissa metalltrådsfabriker sysselsatta manliga minderåriga öfver 16 år. (*Order of the Secretary of State, dated February 18, 1905, extending special exception: Employment at night of male young persons above 16.*)

(Statutory Rules and Orders, 1905, n:r 108.)

Kungörelse (departementets för Skottland) den 20 februari 1905 med närmare föreskrifter för tillämpning inom Skottland af lagen om tidig stängning af handelsbodar den 15 augusti 1904. (*Regulations dated February 20, 1905, made by the Secretary for Scotland, under sections 7 and 8 of the shop hours Act, 1904.*)

(Statutory Rules and Orders, 1905, n:r 114.)

Lag den 4 augusti 1905 med ytterligare föreskrifter till förekommande af genom fartygsägares vårdslöshet vållade olyckor. (*An Act to enlarge the remedies of persons injured by the negligence of shipowners.*)

(Chapter 10.)

Lag den 4 augusti 1905 med tillägg till lagen om arbete i kolgrufvor, 1887, angående malmers uppvägning. (*An Act to amend the provisions of the Coal Mines Regulation Act, 1887, which relate to the weighing of minerals.*)

(Chapter 9.)

Lag den 11 augusti 1905 med föreskrifter om vissa åtgärders vidtagande till afhjälpande af arbetslöshet. (*An Act to establish organisation with a view to the provision of employment or assistance for unemployed workmen in proper cases.*)

(Chapter 18.)

Kungörelse den 15 augusti 1905 angående hemarbete. (*The Home Work order of 15th August, 1905.*)

(Statutory Rules and Orders, 1905, n:r 989.)

Kungörelse den 17 oktober 1905 med närmare föreskrifter angående arbete vid självverkande mule-spinnmaskiner. (*Regulations, dated October 17, 1905, made by the Secretary of State, in respect of the process of spinning by self-acting mules.*)

(Statutory Rules and Orders, 1905, n:r 1103.)

Kungörelse den 12 december 1905 med närmare föreskrifter angående arbete med sortering, tvättning, kamning och kardning af får-, get- eller kamelull samt därmed i samband stående sysselsättning. (*Regulations, dated December 12, 1905, made by the Secretary of State, for the processes of sorting, willeying, washing, combing and carding wool, goat hair and camel hair and processes incidental thereto.*)

(Statutory Rules and Orders, 1905, n:r 1293.)

Kungörelse den 20 december 1905 med förteckning öfver sprängämnen för kolgrufvor. (*The explosives in Coal Mines Order of the 20th December 1905.*)

(Statutory Rules and Orders, 1905, n:r 1299.)

Frankrike.

Lag den 2 mars 1905 med föreskrift för vanlig domstol att vara laga forum för handläggande af mål rörande tolkning m.m. af arbetsaftal, uppgjorda mellan statens järnvägars förvaltning och dess personal. (*Loi du 2 mars 1905 attribuant aux tribunaux ordinaires l'appréciation des difficultés qui peuvent s'élever entre l'administration des chemins de fer de l'Etat et ses employés à l'occasion du contrat de travail.*)

(Journal officiel, 30/3 1905.)

Lag den 31 mars angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 9 april 1898. (*Loi du 31 mars 1905 modifiant divers articles de la loi du 9 avril 1898 sur les accidents du travail*). Med historik.

(Journal officiel, 2/4 1905.)

Kungörelse den 4 april 1905 med föreskrifter till förekommande af ohälsa för arbetare i linnetvättanstalter. (*Décret du 4 avril 1905 concernant l'hygiène des travailleurs dans les ateliers de blanchisserie de linge.*)
(Journal officiel, $^{8}/_{4}$ 1905.)

Lag den 9 maj 1905 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om utseende af delegerade för tillsyn öfver skydd mot yrkesfara vid arbete i grufvor den 8 juli 1890. (*Loi du 9 mai 1905 portant modification de la loi du 8 juillet 1890 sur les délégués á la sécurité des ouvriers mineurs.*)
(Journal officiel, $^{14}/_{5}$ 1905.)

Lag den 29 juni 1905 angående arbetstidens längd för arbetare i grufvor. (*Loi du 29 juin 1905 relative à la durée du travail dans les mines.*)
(Journal officiel, $^{2}/_{7}$ 1905.)

Lag den 15 juli 1905 angående sammansättningen af bureaux de jugement samt om vad mot industridomstols utslag och dess fullföljande. (*Loi du 15 juillet 1905 relative à la composition des bureaux de jugement et à l'organisation de la juridiction d'appel des conseils de prud'hommes.*)
(Journal officiel, $^{16}/_{7}$ 1905.)

Kungörelse den 9 september 1905 angående tilldelande af statsunderstöd åt arbetslöshetskassor. *Décret du 9 septembre 1905 relatif aux subventions aux Caisses de chômage.*)
(Journal officiel, $^{13}/_{9}$ 1905.)

Kungörelse den 22 november 1905 angående ändring af förteckningen öfver yrken jämlikt 12 och 13 §§ af lagen om förbud mot minderårigas och kvinnors användande till arbete i vissa farliga och hälsovådliga yrken. (*Décret du 22 novembre 1905 modifiant la nomenclature du tableau C, annexé au décret du 13 mai 1893 relatif à l'emploi des enfants, filles mineures et femmes aux travaux dangereux ou insalubres.*)
(Journal officiel, $^{30}/_{11}$ 1905.)

Lag den 29 december 1905 angående inrättande af en kassa för försäkring mot olycksfall af franska sjömän. (*Loi du 29 décembre 1905 sur la Caisse de prévoyance des marins français contre les risques et accidents de leur profession.*)
(Journal officiel, $^{30}/_{12}$ 1905.)

Kungörelse den 1 mars 1905 angående minderårigas arbete samt skydd mot yrkesfara och förekommande af ohälsa för arbetare i Algeriet. (*Décret du 1:er mars 1905 sur la réglementation du travail des enfants et sur l'hygiène et la sécurité des travailleurs en Algérie.*)
(Journal officiel, $^{1}/_{3}$ 1905.)

Belgien.

Kungörelse den 30 mars 1905 med föreskrifter angående skydd mot yrkesfara och förekommande af ohälsa för arbetare i af lagen om skadeersättning för olycksfall i arbete den 24 december 1903 berörda industriella och affärsföretag. (*Arrêté royal du 30 mars 1905 renfermant le règlement général prescrivant les mesures à observer en vue de protéger la santé et la sécurité des ouvriers dans les entreprises industrielles et commerciales assujetties à la loi du 24 décembre 1903.*)

(Moniteur, 16/4 1905.)

Kungörelse den 31 mars 1905 med särskilda föreskrifter angående skydd mot yrkesfara och förekommande af ohälsa för vid byggnadsföretag samt väg- och vattenbyggnadsarbeten sysselsatta arbetare. (*Arrêté royal du 31 mars 1905 prescrivant les mesures spéciales à observer dans l'industrie du bâtiment, les travaux de construction et de terassement en général.*)

(Moniteur, 27/4 1905.)

Kungörelse den 7 april 1905 angående belysning vid arbete under jord i kolgrufvor. (*Arrêté ministériel du 7 avril 1905 concernant l'éclairage des travaux souterrains des mines de houille.*)

(Moniteur, 22/4 1905.)

Kungörelse den 13 maj 1905 angående användande af blyhvitt till måleriarbeten vid byggnadsverksamhet. (*Arrêté royal du 13 mai 1905 concernant l'emploi de la céruse dans les travaux de peinture en bâtiment.*)

(Moniteur, 21/5 1905.)

Lag den 25 juni 1905 angående beredande af sittplatser åt kvinliga biträden i handelsbodar. (*Loi du 25 juin 1905 prescrivant de mettre des sièges à la disposition des employées de magasin.*)

(Moniteur, 10, 11/7 1905.)

Kungörelse den 16 juli 1905 angående tillämpning på väfnadsindustrien af lagen om arbetets mätning den 30 juli 1901. (*Arrêté royal du 16 juillet 1905 concernant l'application à l'industrie du tissage de la loi du 30 juillet 1901 réglementant le mesurage du travail des ouvriers.*)

(Moniteur, 27/7 1905.)

Lag den 17 juli angående förbud mot arbete på sön- och helgdagar i industriella yrken och affärsföretag. (*Loi du 17 juillet 1905 sur le repos du dimanche dans les entreprises industrielles et commerciales.*) Med historik.

(Moniteur, 26/7 1905.)

Lag den 10 september 1905 med fastställelse af konventionen mellan Belgien och storhertigdömet Luxemburg angående skadeersättning vid olycksfall i arbete den 15 april 1905. (*Loi du 10 septembre 1905 approuvant la Convention relative à la réparation des dommages résultant des accidents du travail conclue, le 15 avril 1905, entre la Belgique et le grand-duché de Luxembourg.*)

(Moniteur, ^{30}, $^{31}/_{10}$ 1905.)

Särskilda kungörelser med uppgift å vissa slag af arbetsställen, som äro att anse som farliga, hälsovådliga eller olämpliga. (*Arrêtés royaux relatifs un classement d'établissements dangereux, insalubres ou incommodes.*)

Nederländerna.

Kungörelse den 5 januari 1902 angående ändrad lydelse af 2 § om understödsbelopps utbetalande i kungörelsen den 8 december 1902 jämlikt 72 § af lagen om olycksfall i arbete, 1901. (*Besluit van den 5den Januari 1905, tot wijziging van artikel 2 van het koninklijk besluit van 8 December 1902, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 72 der Ongevallenwet 1901.*)

(Staatsblad, 1905, n:r 26.)

Kungörelse den 27 januari 1905 angående ändrad lydelse af bestämmelserna rörande beräkning af ersättningsbeloppens och pensionernas kapitalvärde jämlikt 59 §, 2 mom. af lagen om olycksfall i arbete, 1901. (*Besluit van den 27sten Januari 1905, tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 November 1902, tot vaststelling van een algemeen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 59. sub 2, der Ongevallenwet 1901.*)

(Staatsblad, 1905, n:r 31.)

Kungörelse den 13 juli 1905 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i reglementet för järnvägarne sådant detta fastställts senast genom kungörelsen den 7 april 1903. (*Besluit van den 13den Juli 1905, tot nadere wijziging een aanvulling van het algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen vastgestellt bij koninklijk besluit van 27 October 1875, zooals dit laatstelijk werd aangevald bij koninklijk besluit van 7 April 1903.*)

(Staatsblad, 1905, n:r 235.)

Kungörelse den 1 september 1905 med ändrad lydelse af förteckningen öfver riskklasser jämlikt 31 § af lagen om olycksfall i arbete, 1901. (*Besluit van den 1sten September 1905, tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 November 1902, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 3, der Ongevallenwet 1901, gewijzigd bij koninklijk besluit van den 22sten December 1904.*)

(Staatsblad 1905, n:r 260.)

Lag den 22 maj 1905 angående skydd för vid byggnadsarbeten med användande af komprimerad luft sysselsatta arbetare. (*Wet van den 22sten Mai 1905, houdende befalingen tot beveiliging bij het uitvoeren van bouwerken onder grooteren dan den atmosferischen luchtdruk*).

(Staatsblad, 1905, n:r 143.)

Kungörelse den 27 juni 1905 med närmare föreskrifter angående tillämpning af lagen om byggnadsarbeten med komprimerad luft den 22 maj 1905. (*Besluit van den 27sten Juli 1905, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 1 der wet van 22 Mai 1905.*)

(Staatsblad, 1905, n:r 220.)

Luxemburg.

Kungörelse den 12 maj 1905 angående upphäfvande till förmån för Tyska Rikets undersåtar af vissa bestämmelser i lagen om försäkring mot olycksfall i arbete den 5 april 1902. (*Arrêté ministériel du 12 mai 1905 concernant la suspension, en faveur des sujets de l'Empire allemand, de certaines dispositions de la loi réglant l'assurance-accident.*)

(Moniteur, 17/5 1905.)

Schweiz.

Lag den 28 mars 1905 angående järnvägsförvaltnings, ånfartygsredares och poststyrelses ersättningsskyldighet gent emot i dess tjänst varande arbetare för skada till följd af olycksfall i arbete. (*Loi du 28 mars 1905 sur la responsabilité civile des entreprises de chemins de fer et de bateaux à vapeur et des postes.*)

(Recueil officiel, XXI, p. 351.)

Lag den 1 april 1905 med tillägg till lagen om arbete i fabriker, den 23 mars 1877 angående arbetstidens längd på lördagar. (*Loi du 1er avril 1905 complétant la loi fédérale du 23 mars 1877 par des dispositions sur le travail du samedi dans les fabriques.*)

(Recueil officiel, XXV, p. 358.)

Aargau.

Kungörelse den 3 januari 1905 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i kungörelsen om offentlig arbetsförmedling den 17 mars 1903. (*Abänderung der Verordnung betreffend die staatliche Arbeitsvermittlung vom 17. März 1903.*)

Basel—Landsbygd.

Lag den 20 mars 1905 angående förbud mot arbete på sön- och helgdagar. (*Gesetz betreffend die oeffentlichen Ruhetage.*)

Basel—Stad.

Lag den 27 april 1905 angående kvinnors användande till arbete i industriellt yrke eller affärsföretag. (*Gesetz betreffend den Schutz der Arbeiterinnen.*)

Lag den 8 juni 1905 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om drifvande af värdshusrörelse den 19 december 1887. (*Gesetz betreffend Aenderung des §§ 29 und 31 des Wirtschaftsgesetzes vom 19. Dezember 1887.*)

Kungörelse den 29 juli 1905 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af lagen om kvinnors användande till arbete den 27 april 1905. (*Vollziehungs-Verordnung zum Gesetz betreffend den Schutz der Arbeiterinnen vom 27. April 1905.*)

Bern.

Lag den 19 mars 1905 angående förbud mot arbete på sön- och helgdagar. (*Loi du 19 mars 1905 concernant le repos dominicial.*)

Lag den 19 mars 1905 angående lärlingsväsendets ordnande. (*Loi du 19 mars 1905 sur les apprentissages.*)

Kungörelse den 2 december 1905 om inrättande af lärlingsnämnder. (*Ordonnance du 2 décembre 1905 concernant les commissions d'apprentissage.*)

Luzern.

Lag den 9 mars 1905 angående inrättande af industridomstolar. (*Gesetz betreffend die Gewerbegerichte.*)

S:t Gallen.

Kungörelse den 15 mars 1905 med tillägg till lagen om industridomstolar den 15 mars 1905. (*Verordnung betreffend die gewerbliche Schiedsgerichte.*)

Lag den 25 maj 1905 angående drifvande af värdshusrörelse samt utminutering af dryckesvaror. (*Gesetz über die Betreibung von Wirtschaften und den Kleinverkauf von Getränken.*)

Solothurn.

Kungörelse den 20 februari angående yrkesinspektörs rättigheter och skyldigheter. (*Verordnung betreffend die Obliegenheiten des Kantonalen Gewerbe- und Fabrikinspektors.*)

Zürich.

Kungörelse den 20 april 1905 angående offentliga arbetens och leveransers utgifvande på entreprenad. (*Verordnung betreffend die Vergebung von staatlichen Arbeiten und Lieferungen.*)

Österrike.

Kungörelse (handelsdepartementets) den 9 januari 1905 med tillägg rörande arbete i pastejfabriker till kungörelsen angående arbetsraster i vissa yrken den 27 maj 1885. (*Verordnung des Handelsministeriums im Einvernehmen mit dem Minister des Innern vom 9. Jänner 1905, womit die Ministerial-Verordnung vom 27. Mai 1885, betreffend besondere Bestimmungen bezüglich der Arbeitspausen bei einzelnen Kategorien von Gewerben, ergänzt wird.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 7.)

Kungörelse (handelsdepartementets) den 18 januari 1905 angående ändrad lydelse af instruktionen för byrån för arbetsstatistik den 6 juni 1899. (*Kundmachung des Handelsministeriums vom 18. Jänner 1905, betreffend die Abänderung des Statutes des Arbeits-statistischen Amtes im Handelsministerium.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 9.)

Lag den 18 juli 1905 med tillägg till och ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen angående förbud mot arbete i industriellt yrke på sön- och helgdagar den 16 januari 1895. (*Gesetz vom 18. Juli 1905, womit das Gesetz vom 16. Jänner 1895, betreffend die Regelung der Sonn- und Feiertagsruhe im Gewerbetreibe, teilweise abgeändert und ergänz wird.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 26.)

Kungörelse (hadelsdepartementets) den 24 september 1905 med förteckning öfver hvilka yrken äro att anse såsom handtverk jämlikt 1 § af allmänna yrkeslagen den 15 mars 1883. (*Verordnung des Handelsministeriums im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern vom 24. September 1905, betreffend die Bezeichnung der handwerksmässigen Gewerbe.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 152.)

Kungörelse (handelsdepartementets) den 23 november 1905 med föreskrifter angående skydd mot yrkesfara och förekommande af ohälsa för arbetare i industriellt yrke jämlikt 74 § af lagen om tillägg till ändring af allmänna yrkeslagen, den 8 mars 1885. (*Verordnung des Leiters des Handelsministeriums im Einvernehmen mit dem Ministern des Innern vom 23. November 1905, mit welcher auf Grund des § 74 des Gesetzes vom 8. März 1885, betreffend die Abänderung und Ergänzung der Gewerbeordnung, allgemeine Vorschriften zum Schutze des Lebens und die Gesundheit der Hilfsarbeiten erlassen werden.*)

(Reichsgesetzblatt, 1905, n:r 176.)

Italien.

Kungörelse den 27 augusti 1905 med fastställelse af premietariffen för Nationalkassan för försäkring af sjömän. (*Regio decreto 27 agosto 1905, che approva le tariffe dei premi compilate dalla Cassa nazionale per l'assicurazione della gente di mare.*)

(Gazzetta ufficiale, 3/11 1905.)

Spanien.

Kungörelse den 9 april 1905 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af lagen om förbud mot arbete på sön- och helgdagar den 3 mars 1904. (*Reglemento para la applicasion de la ley de 3 de Marzo de 1904, sobre el descan so en domingo.*)

(Gaceta de Madrid, 21/4 1905.)

Ryssland.

Kungörelse (inrikesdepartementets) den 13/26 maj med närmare föreskrifter angående i 52 § af lagen om skadeersättning vid olycksfall i arbete den 2/15 juni 1903 omförmäld kollektivförsäkring.

(Sobranie ouzakomenii, 1905, n:r 1314.)

Kungörelse den 2/15 december 1905 angående förbud mot allmänfarliga strejker.

Bulgarien.

Lag den 23 mars/5 april 1905 angående minderåriga och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke.

Lag den 25 mars/7 april 1905 med föreskrifter till befrämjande af den inhemska handeln och industrien.

Kungörelse den 23 juli/5 augusti 1905 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af lagen om handtverkets och yrkesföreningars organisation den 20 juni/30 juli 1903.

Brittiska Australien.

Syd-Australien.

Lag den 9 december 1905 angående beredande af lämpliga och tillräckliga bostadsrum för fårklippare. (*An Act to provide for the proper and sufficient accommodation of Shearers.*)

(N:r 887.)

Nya Syd-Wales.

Lag den 30 juni 1905 angående inrättande af en skiljedomstol och tillsättande af en dess vice ordförande, ägande viss befogenhet. (*An Act to provide for the appointment of a Court of Arbitration, and for the appointment of a deputy president with certain powers; to amend the industrial arbitration act 1901; and for purposes consequent thereon or incidental thereto.*) (N:r 1.)

Queensland.

Lag den 9 november 1905 angående beredande af lämpliga och tillräckliga bostadsrum för fårklippare och sockerarbetare. (*An Act to provide for the proper and sufficient accommodation of shearers and sugar workers.*) (N:r 9.)

Lag den 20 december 1905 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (*An Act to amend the Law with respect to Compensation to workers for accidental injuries in the course of their employment.*) (N:r 26.)

Tasmanien.

Lag den 12 oktober 1905 angående förbud för användande af barn under 13 år till arbete i fabriker. (*An Act to amend «The women and children employment Act, 1884».*) (N:r 5.)

Lag den 1 november 1905 angående inrättande och drift af grufvor. (*An Act relating to mines and mining.*) (N:r 23.)

Victoria.

Lag den 6 oktober 1905 med kodifikation af tidigare lagar angående arbete i fabriker, handtverk och affärslokaler. (*An Act to consolidate the law relating to the supervision and regulation of factories, workrooms and shops and for other purposes. Kortare titel: Factories and Shop Act 1905.*) (N:r 1975.)

Lag den 12 december 1905 angående tillägg till och ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om arbete i fabriker och handtverk den 6 oktober 1905. (*An Act to amend the Factories and Shops Act 1905.*) (N:r 2008.)

Nya Zeeland.

Lag den 29 juli 1905 med ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om ålderdomspensionering 1898. (*An Act to amend «The old age pensions Act, 1898».*) (N:r 2.)

Lag den 17 oktober 1905 med kodifikation af tidigare lagar om inrättande och drift af grufvor. (*An Act compiling certain Acts of the General Assembly relating to coal mines.*) (N:r 15.)

Lag den 27 oktober 1905 med kodifikation af tidigare lagar om medling och skiljedom i arbetstvister. (*An Act compiling certain Acts of the General Assembly relating to industrial conciliation and arbitration.*) (N:r 32.)

Lag den 30 oktober 1905 angående tillägg till och ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om arbete i handelsbodar och affärskontor, 1904. (*An Act to amend «The Shops and Offices Act, 1904».*) (N:r 43.)

Lag den 31 oktober 1905 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om skadeersättning vid olycksfall i arbete, 1900. (*An Act to amend «The Workers compensation for accidents Act, 1900».*) (N:r 50.)

Lag den 31 oktober 1905 angående tillägg till och ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om medling och skiljedom i arbetstvister den 27 oktober 1905. (*An Act to amend «The industrial conciliation and arbitration Act, 1905».*) (N:r 56.)

Lag den 31 oktober 1905 angående tillägg till samt ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om arbete i fabriker, 1901. (*An Act to amend «The Factories Act, 1901».*) (N:r 60.)

Brittiska Nordamerika (Canada).

Brittiska Columbia.

Lag den 8 april 1905 angående arbetslöners utbetalande till afliden arbetares efterlefvande. (*An Act to secure to their Dependants the wages of Deceased Workmen.*)

New-Brunswick.

Lag den 8 april 1905 angående arbete i fabriker. (*An Act for the protection of persons employed in factories.*)

Brittiska Syd-Afrika.

Kapkolonien.

Lag den 8 juni 1905 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (*Act to extend and regulate the liability of Employers to make compensation for personal injuries to workmen and to punish certain offences in connection with such injuries.*) (N:r 40.)

Lag den 6 juni 1905 angående beredande af en half fridag i veckan åt biträden i handelsbodar. (*Act to secure a half holiday to shop assistants.*) (N:r 34.)

Natal.

Lag den 26 augusti 1905 med föreskrifter angående stängningstid för handelsbodar i städer, byar och på vissa andra platser. (*Act to regulate the closing time of shops in towns, villages and certain other places.*) (N:r 36.)

Transvaal.

Lag den 30 september 1905 angående förbud mot arbete på sön- och helgdagar i de af lagen om grufvor och inspektion af maskiner den 27 juli 1903 berörda företag. (*An ordinance to amend the Mines Works and Machinery Regulations ordinance 1903.*)

Amerikas Förenta Stater.

Arkansas.

Lag den 5 april 1905 angående arbetslöners utbetalande medelst anvisningar. (*Payment of wages in scrip.*) (Act n:r 143.)

Lag den 27 april 1905 angående förbud mot upprättande af s. k. svarta listor. (*Blacklisting.*) (Act n:r 214.)

Californien.

Lag den 21 mars 1905 angående införande af en åtta-timmars arbetsdag för arbetare i offentlig tjänst samt angående innehållande af till betalning förfallen arbetslön. (*Hours of labour on public works. Retaining wages of employees.*) (Chapter 505.)

Colorado.

Lag den 21 mars 1905 angående införande af en åtta-timmars arbetsdag för arbetare i grufvor, hyttor m. fl. företag. (*Hours of labor of employees in mines, smelters etc.*) (Chapter 119.)

Lag den 20 april 1905 angående förbud mot bojkott samt upprättande af s. k. svarta listor. (*Boycotting and blacklisting.*) (Chapter 79.)

Connecticut.

Lag den 24 maj 1905 angående förbud mot mutor. (*Bribery, etc., of employees.*) (Chapter 99.)

Hawai.

Lag den 31 mars 1905 angående förbud mot arbete på sön- och helgdagar. (*Sunday labor.*) (Act n:r 15.)

Massachusetts.

Lag den 30 mars 1905 med ytterligare föreskrifter angående registrering af hemarbetare. (*An Act more effectually to prevent the existence of sweat shops.*) (Chapter 238.)

Lag den 6 april 1905 angående minderårigas användande till arbete samt skolgång. (*An Act relative to the employment and school attendance of minors.*) (Chapter 267.)

Lag den 17 april 1905 angående löners utbetalande åt arbetare i textilfabriker. (*An Act relative to the payment of opertives in textile factories.*) (Chapter 304.)

Michigan.

Lag den 18 juni 1905 angående förbud mot mutor. (*Bribery etc. of employees.*) (Act n:r 210.)

Montana.

Lag den 16 januari 1905 angående järnvägsaktiebolags ersättningsskyldighet gent emot i dess tjänst varande personal för skada till följd af olycksfall i arbete. (*Liability of railroad companies for injuries to employees.*) (Chapter 1.)

Lag den 20 februari 1905 angående ägares af grufvor, gjuterier eller företag för förädling af malmer ersättningsskyldighet gent emot i deras tjänst varande arbetare för skada till följd af olycksfall i arbete. (*Liability of employers for injuries to employees.*) (Chapter 23.)

Lag den 1 mars 1905 angående införande af en åtta-timmars arbetsdag för arbetare i offentlig tjänst, i grufvor, hyttor m. fl. företag. (*Hours of Labor. Public Works. Mines, smelters etc..*) (Chapter 50.)

Nevada.

Lag den 24 mars 1905 angående förbud mot upprättande af s. k. svarta listor. (*Blacklisting.*) (Chapter 150.)

New-Jersey.

Lag den 5 april 1905 angående inspektion af bagerier. (*Inspection of bakeries.*) (Chapter 102.)

New-York.

Lag den 5 april 1905 angående förbud mot mutor. (*An Act to amend the penal code prohibiting the corrupt influencing of agents, employees or servants.*) (Chapter 136.)

Lag den 20 april 1905 med föreskrifter angående insamlande och meddelande af jordbruksstatistiska uppgifter. (*An Act to amend the agricultural law, in relation to the collection and dissemination of agricultural statistics.*) (Chapter 243.)

Lag den 17 maj 1905 med närmare föreskrifter till förekommande af oriktiga uppgifters meddelande angående till arbete använda minderårigas ålder. (*An Act to amend the labor law relative to the evidence of age of minor employees in factories, mercantile and other establishments.*) (Chapter 493.)

Pennsylvanien.

Lag den 2 maj 1905 angående yrkesinspektionens verksamhet samt angående minderårigas och kvinnors användande till arbete. (*Inspection of factories. Employment of women and children.*) (N:r 226.)

Rhode-Island.

Lag den 9 mars 1905 angående tillsättande af yrkesinspektörer. (*Inspectors of factories. Employment of children.*) (Chapter 1215.)

Lag den 11 april 1905 angående förbud mot mutor. (*Bribery etc. of employees.*) (Chapter 1219.)

Tennessee.

Lag den 31 mars 1905 angående beredande af sittplatser åt kvinnliga biträden i handelsbodar. (*Seats for female employees.*) (Chapter 171.)

Washington.

Lag den 6 mars 1905 med föreskrifter angående skydd mot yrkesfara och förekommande af ohälsa för arbetare i fabriker. (*Inspection of factories.*) (Chapter 84.)

Lag den 11 mars 1905 angående förbud mot mutor. (*Bribery etc. of employees.*) (Chapter 158.)

Wisconsin.

Lag den 29 april 1905 angående förbud mot mutor. (*Bribery etc. of employees.*) (Chapter 129.)

Argentina.

Lag den 6 september 1905 angående förbud mot arbete på sön- och helgdagar. (Registro national, n:r 4661.)

Kungörelse den 18 november 1905 med närmare föreskrifter angående tillämpning af lagen om förbud mot arbete på sön- och helgdagar den 6 september 1905.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Mars månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet, [1]) lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under mars månad.

Öfversikt af verksamheten under *mars* månad år 1911.

Mars:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,710	826	639	1,184	1,742	645	**2,894**	**2,568**	**1,284**
Uppsala län	334	254	142	217	298	158	**551**	**552**	**300**
Östergötlands län	586	480	253	408	616	217	**994**	**1,096**	**470**
Norrköping	524	282	163	249	376	116	**773**	**658**	**279**
Jönköpings län	194	99	46	206	201	105	**400**	**300**	**151**
Norra Kalmar län	87	36	14	36	45	21	**123**	**81**	**35**
Södra Kalmar län	47	51	24	44	49	27	**91**	**100**	**51**
Blekinge län	163	100	63	233	216	121	**396**	**316**	**184**
Kristianstads län	211	199	90	158	243	65	**369**	**442**	**155**
Malmöhus län. Malmö	818	307	273	562	749	337	**1,380**	**1,056**	**610**
Malmöhus län. Lund	191	72	46	133	97	66	**324**	**169**	**112**
Malmöhus län. Landskrona	149	73	54	73	60	22	**222**	**133**	**76**
Malmöhus län. Hälsingborg	550	293	205	256	277	143	**806**	**570**	**348**
Malmöhus län. Ystad	49	32	21	56	65	31	**105**	**97**	**52**
Malmöhus län. Trelleborg	155	65	29	27	52	16	**182**	**117**	**45**
Malmöhus län. Eslöf	108	98	60	39	50	27	**147**	**148**	**87**
Malmöhus län. Skurup	40	39	26	24	39	20	**64**	**78**	**46**
Hallands län	155	113	73	138	143	88	**293**	**256**	**161**
Göteb. o. Bohus län	126	86	60	60	106	27	**186**	**192**	**87**
Göteborg	954	556	492	577	749	385	**1,531**	**1,305**	**877**
Skaraborgs län	70	62	30	54	61	36	**124**	**123**	**66**
Karlstad	80	78	60	52	96	42	**132**	**174**	**102**
Örebro län	244	117	84	150	128	74	**394**	**245**	**158**
Västmanlands län	184	137	107	153	152	83	**337**	**289**	**190**
Kopparbergs län	151	105	70	150	195	81	**301**	**300**	**151**
Gäfle stad o. län	202	69	58	96	96	51	**298**	**165**	**109**
Sundsvall	88	50	35	194	141	63	**282**	**191**	**98**
Norrbottens län	65	69	59	71	107	52	**136**	**176**	**111**
Tillsammans mars 1911	**8,235**	**4,748**	**3,276**	**5,600**	**7,149**	**3,119**	**13,835**	**11,897**	**6,395**
» » 1910	8,144	4,170	2,625	4,153	5,426	2,205	12,297	9,596	4,830
» febr. 1911	7,664	3,958	2,781	4,138	4,426	2,081	11,802	8,384	4,862

[1]) De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

På 100 *lediga platser* kommo:

Mars:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	207	68	**113**	77	37	**50**
Uppsala län . . .	131	73	**100**	56	53	**54**
Östergötlands län	122	66	**91**	53	35	**43**
Norrköping . . .	186	66	**117**	58	31	**42**
Jönköpings län .	196	102	**133**	46	52	**50**
Norra Kalmar län	242	80	**152**	39	47	**43**
Södra Kalmar län	92	90	**91**	47	55	**51**
Blekinge län . .	163	109	**125**	63	56	**58**
Kristianstads län	106	65	**83**	45	27	**35**
Malmöhus län. Malmö	266	75	**131**	89	45	**58**
Malmöhus län. Lund	265	137	**192**	64	68	**66**
Malmöhus län. Landskrona . .	204	122	**167**	74	37	**57**
Malmöhus län. Hälsingborg . .	188	92	**141**	70	52	**61**
Malmöhus län. Ystad	153	86	**108**	66	46	**54**
Malmöhus län. Trelleborg . . .	237	52	**156**	45	31	**38**
Malmöhus län. Eslöf	110	78	**99**	60	54	**58**
Malmöhus län. Skurup	103	62	**82**	67	51	**59**
Hallands län . .	137	97	**114**	65	62	**63**
Göteb. o. Bohus l.	147	57	**97**	70	25	**45**
Göteborg	172	77	**117**	88	51	**67**
Skaraborgs län .	113	89	**101**	48	59	**54**
Karlstad	103	54	**76**	77	44	**59**
Örebro län . . .	209	117	**161**	72	58	**64**
Västmanlands län	134	101	**117**	78	55	**66**
Kopparbergs län .	144	75	**100**	67	42	**50**
Gäfle stad och län	293	100	**181**	84	53	**66**
Sundsvall	176	138	**148**	70	45	**51**
Norrbottens län .	94	66	**77**	86	49	**63**
Tillsammans mars 1911	**173**	**78**	**116**	**69**	**44**	**54**
» » 1910	193	77	128	63	41	50
» febr. 1911	194	93	141	70	47	58

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 13,835 ansökningar om arbete, hvaraf 8,235 af män och 5,600 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 11,897 lediga platser, nämligen 4,748 för män och 7,149 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 6,395, af hvilka 3,276 besattes med män och 3,119 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge hade otvifvelaktigt förbättrats i jämförelse med föregående månad; dock har en stor del af arbetstillgången varit af tillfällig art, snöskottnings- och andra renhållningsarbeten o. d. Äfven i de skånska industristäderna, där förhållandena å arbetsmarknaden länge varit dåliga, synes en bättre

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—mars.			
	Mars 1910.	Febr. 1911.	Mars 1911.	Mars 1910—mars 1911.		Febr. 1911—mars 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
				Antal.	%.	Antal.	%.	1910.	1911.	Antal.	%.
Stockholm	967	1,094	*1,284*	+ 317	+ 33	+ 190	+ 17	2,623	3,296	+ 673	+ 26
Uppsala län	150	185	*300*	+ 150	+ 100	+ 115	+ 62	372	676	+ 304	+ 82
Östergötlands län	418	317	*470*	+ 52	+ 12	+ 153	+ 45	903	978	+ 75	+ 8
Norrköping	316	232	*279*	— 37	— 12	+ 49	+ 21	787	722	— 65	— 8
Jönköpings län [1]	91	79	*151*	+ 60	+ 66	+ 72	+ 91	133	339	+ 206	+ 155
Norra Kalmar län [1]	32	22	*35*	+ 3	+ 9	+ 13	+ 55	32	82	+ 50	+ 153
Södra Kalmar län	—	25	*51*	—	—	+ 26	+ 104	—	76	—	—
Blekinge län	114	134	*184*	+ 70	+ 61	+ 50	+ 37	323	452	+ 129	+ 40
Kristianstads län	156	92	*155*	— 1	— 1	+ 63	+ 67	295	322	+ 27	+ 9
Malmöhus län: Malmö	466	458	*610*	+ 144	+ 31	+ 152	+ 33	1,057	1,421	+ 364	+ 34
Malmöhus län: Lund	145	93	*112*	— 33	— 23	+ 19	+ 20	346	314	— 32	— 9
Malmöhus län: Landskrona [1]	37	43	*76*	+ 39	+ 105	+ 33	+ 77	37	170	+ 133	+ 359
Malmöhus län: Hälsingborg	254	208	*348*	+ 94	+ 37	+ 140	+ 67	582	751	+ 169	+ 29
Malmöhus län: Ystad	53	36	*52*	— 1	— 2	+ 16	+ 44	101	120	+ 19	+ 19
Malmöhus län: Trelleborg	—	—	*45*	—	—	—	—	—	45	—	—
Malmöhus län: Eslöf	58	57	*87*	+ 29	+ 50	+ 30	+ 53	129	182	+ 53	+ 41
Malmöhus län: Skurup	33	24	*46*	+ 13	+ 39	+ 22	+ 92	61	86	+ 25	+ 41
Hallands län [1]	87	135	*161*	+ 74	+ 85	+ 26	+ 19	160	388	+ 281	+ 176
Göteb. o. Bohus l. [1]	—	66	*87*	—	—	+ 21	+ 32	—	228	—	—
Göteborg	809	659	*877*	+ 68	+ 8	+ 218	+ 33	1,965	2,215	+ 250	+ 13
Skaraborgs län [1]	—	37	*66*	—	—	+ 29	+ 78	—	125	—	—
Karlstad	95	63	*102*	+ 7	+ 7	+ 39	+ 62	196	216	+ 20	+ 10
Örebro län	144	151	*158*	+ 14	+ 10	+ 7	+ 5	364	473	+ 109	+ 30
Västmanlands län	112	112	*190*	+ 78	+ 70	+ 78	+ 70	262	441	+ 179	+ 68
Kopparbergs län [1]	—	123	*151*	—	—	+ 28	+ 23	—	353	—	—
Gäfle stad o. län	114	173	*109*	— 5	— 4	— 64	— 37	350	404	+ 54	+ 15
Sundsvall	121	153	*98*	— 23	— 19	— 55	— 36	404	490	+ 86	+ 21
Norrbottens län	58	91	*111*	+ 53	+ 91	+ 20	+ 22	212	287	+ 75	+ 35
Tillsammans	4,880	4,862	6,395	+ 1,565	+ 32	+ 1,533	+ 32	11,694	15,652	+ 3,958	+ 34
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	905	882	*1,341*	+ 436	+ 48	+ 459	+ 52	1,904	2,973	+ 1,069	+ 56
» öfriga näringsgrenar	3,925	3,980	*5,054*	+ 1,129	+ 29	+ 1,074	+ 27	9,790	12,679	+ 2,889	+ 30

proportion nu börja inträda mellan antalet manliga arbetsansökningar och disponibla platser. Antalet kvinnliga arbetssökande hade på flertalet orter relativt minskats. Öfverhufvud torde läget i allmänhet icke hafva varit sämre än hvad som för årstiden kunde väntas. Inom byggnadsverksamheten synes dock lifaktigheten vara anmärkningsvärdt ringa, dels af allmänna ekonomiska orsaker och dels till följd af den osäkerhet, som vållats genom utlöpandet af en mängd kollektivaftal den 1 april. På detta område kan därför icke konstateras någon sådan förbättring, som under normala förhållanden alltid brukar inträda vid denna tid på året.

[1]) Anstalten börjat sin verksamhet under år 1910.

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Mars:									
Jordbruk o. skogshushållning	2,161	2,190	1,149	258	741	192	**2,419**	**2,931**	**1,341**
Grufdrift och malmförädling	42	11	5	—	—	—	**42**	**11**	**5**
Industri o. handtverk m. m. .	2,758	897	697	366	292	109	**3,124**	**1,189**	**806**
Handel och samfärdsel . . .	1,375	726	549	771	835	329	**2,146**	**1,561**	**878**
Husligt arbete	3	3	2	4,088	5,249	2,477	**4,091**	**5,252**	**2,479**
Allmän o. litterär verksamhet	12	4	2	40	27	11	**52**	**31**	**13**
Öfriga slag af arbete	1,884	917	872	77	5	1	**1,961**	**922**	**873**
Samtliga yrkesgrenar	**8,235**	**4,748**	**3,276**	**5,600**	**7,149**	**3,119**	**13,835**	**11,897**	**6,395**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 578	+ 551	+ 353	+ 121	+ 202	+ 106	+ 699	+ 753	+ 459
Grufdrift och malmförädling	+ 20	+ 10	+ 4	—	—	—	+ 20	+ 10	+ 4
Industri o. handtverk m. m. .	+ 222	+ 102	+ 88	+ 26	+ 91	+ 8	+ 248	+ 193	+ 94
Handel och samfärdsel . . .	— 87	+ 151	+ 101	+ 156	+ 327	+ 105	+ 69	+ 478	+ 206
Husligt arbete	+ 2	± 0	+ 1	+ 1,147	+ 2,094	+ 818	+ 1,149	+ 2,094	+ 819
Allmän o. litterär verksamhet	— 3	— 1	— 1	— 4	+ 9	+ 4	— 7	+ 8	+ 3
Öfriga slag af arbete	— 161	— 23	— 51	+ 16	± 0	— 3	— 145	— 23	— 54
Samtliga yrkesgrenar	**+ 571**	**+ 790**	**+ 495**	**+ 1,462**	**+ 2,723**	**+ 1,088**	**+ 2,033**	**+ 3,513**	**+ 1,533**
Relativa tal.[1])									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 27	+ 25	+ 31	+ 47	+ 27	+ 55	+ 29	+ 26	+ 34
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	+ 8	+ 11	+ 13	+ 7	+ 31	+ 7	+ 8	+ 16	+ 12
Handel och samfärdsel . . .	— 6	+ 21	+ 18	+ 20	+ 39	+ 32	+ 3	+ 31	+ 23
Husligt arbete	—	—	—	+ 28	+ 40	+ 33	+ 28	+ 40	+ 33
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 9	— 3	— 6	—	—	—	— 7	— 2	— 6
Samtliga yrkesgrenar	**+ 7**	**+ 17**	**+ 15**	**+ 26**	**+ 38**	**+ 33**	**+ 15**	**+ 30**	**+ 24**

På 100 *lediga platser* kommo:[1])

Mars:	*Ansökningar om arbete.*			*Tillsatta platser.*		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	99	35	**83**	52	26	**46**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	307	125	**263**	78	37	**68**
Handel och samfärdsel	189	92	**137**	76	39	**56**
Husligt arbete	—	78	**78**	—	47	**47**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	205	—	**213**	95	—	**95**
Samtliga yrkesgrenar	**173**	**78**	**116**	**69**	**44**	**54**

[1]) Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.			
Specialiteter.	Mars 1910.	Febr. 1911.	Mars 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	25	16	*44*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	140	151	*254*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	399	275	*578*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	112	56	*80*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	71	34	*71*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	49	203	*100*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	5	61	*11*
Tegelbruksarbetare	4	—	*1*
Gjutare och formare	2	5	*6*
Bleck- och plåtslagare	6	17	*16*
Smeder och hofslagare	23	31	*44*
Verktygsarbetare	2	—	*1*
Filare och bänkarbetare	11	20	*22*
Maskinarbetare	16	13	*28*
D:o handtlangare	2	6	*18*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	15	33	*26*
Maskin- och modellsnickare	4	5	*3*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	5	20	*18*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	190	225	*149*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	3	9	*33*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	9	1	*10*
Murare	15	8	*19*
Murarbetsmän och tegelbärare	30	19	*29*
Byggnadssnickare och timmermän	101	53	*89*
Måleriarbetare	17	8	*17*
Kvarnarbetare	7	2	*10*
Bageri- och konditoriarbetare	6	5	*7*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	4	*6*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	14	16	*18*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	40	62	*60*
Springpojkar	193	180	*247*
Varuutkörare	9	7	*14*
Kuskar och åkeriarbetare	33	83	*62*
Kaptener, styrmän, sjömän	1	—	*4*
Maskinister, eldare, kollämpare	3	—	*6*
Stufveriarbetare	7	15	*1*

Kvinnliga afdelningen.			
Specialiteter.	Mars 1910.	Febr. 1911.	Mars 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	74	84	*160*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	19	1	*14*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	10	1	*18*
Spinneriarbetare	3	2	*1*
Väfveriarbetare	4	10	*1*
Kapp- och klädsömmerskor	5	3	*4*
Linnesömmerskor	2	2	—
Trikotagearbetare	—	4	*1*
Tvätt- och strykningsarbetare	7	13	*14*
Bageri- och konditoriarbetare	16	10	*11*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	5	5	*9*
Litografer och kemigrafer	—	5	—
Fabriksarbetare, ej spec.	6	—	*1*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	16	26	*33*
Hotell-, kafé- och restaur. — Servitriser	40	32	*46*
Hotell-, kafé- och restaur. — Städerskor	7	23	*32*
Hotell-, kafé- och restaur. — Kokerskor	13	14	*27*
Hotell-, kafé- och restaur. — Diskerskor m. fl.	96	83	*139*
Privat tjänst — Hushållerskor	32	54	*67*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	176	167	*310*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	118	107	*179*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	592	598	*895*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	787	627	*902*
Springflickor	27	30	*26*

Tablån å sid. 344 lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med såväl nästlidne månad som motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde ökningen från februari 1911 i absoluta tal 1,533 eller 32 % (däraf för jordbruket m. m. 459 eller 52 % samt för öfriga yrkesgrenar 1,074 eller 27 %); i jämförelse med mars 1910 uppgick tillväxten till 1,565 eller 32 % (däraf för jordbruket m. m. 436 eller 48 % samt för öfriga näringsgrenar 1,129 eller 29 %). Denna ökade frekvens hade nog delvis framkallats af den större lifaktigheten på arbetsmarknaden, men berodde hufvudsakligen på att de offentliga anstalterna, af hvilka åtskilliga äro helt nyligen inrättade, snabbt tillvinna sig förtroende och vidgad kundkrets.

Nästföregående tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där en stark ökning i frekvensen samt synnerligen rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka under vintern regelbundet visa ringa lifaktighet och stort öfverflöd på arbetskraft.

Oaktadt jordbruket hos oss till väsentlig del är säsongyrke, med mindre behof af arbetskraft under vintern, så är bristen på arbetare mångenstädes framträdande äfven denna tid på året. Under denna månad inkommo som vanligt många arbetsansökningar samt anmälningar om lediga platser till vårflyttningen. Bristen på kvinnliga tjänare till jordbruket, särskildt mjölkerskor, är alltjämt mycket stor i alla delar af landet.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	Mars. 1910.	Febr. 1911.	Mars. 1911.	Mars. 1910.	Febr. 1911.	Mars. 1911.
Män	81	97	*99*	46	49	*52*
Kvinnor	25	25	*35*	21	16	*26*
Tillsammans	**69**	**79**	***83***	**40**	**40**	***46***

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Öfriga näringsgrenar.	Mars. 1910.	Febr. 1911.	Mars. 1911.	Mars. 1910.	Febr. 1911.	Mars. 1911.
Män	277	262	*234*	75	86	*83*
Kvinnor	82	103	83	43	51	*46*
Tillsammans	**146**	**162**	*127*	**58**	**64**	*56*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	193	194	*173*	63	70	*69*
Kvinnor	77	93	*78*	41	47	*44*
Tillsammans	**128**	**141**	*116*	**50**	**58**	*54*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarne* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Mars. 1910.	Febr. 1911.	Mars. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m. . . .	69	79	*83*
Metall- och maskinindustri	352	302	*269*
Trävaruindustri	364	184	*222*
Byggnadsverksamhet	301	326	*301*
Textilindustri	303	275	*326*
Beklädnadsindustri	172	252	*169*
Närings- och njutningsämnesindustri . . .	215	208	*168*
Kontors- o. d. personal	281	358	*404*
Butiks- o. d. personal	361	307	*310*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	78	108	*78*
Landtransport	137	159	*109*
Husligt arbete	77	93	*78*
Grofarbete	270	223	*213*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen tämligen allmänt på ringa arbetstillgång. Särskildt framträda därvid de egentliga säsongyrkena; än sämre voro emellertid uppgifterna för några här ej upptagna säsongyrken, t. ex. sjötransporten, där anstalternas verksamhet dock ännu ej nått den omfattning, att siffrorna kunna äga större beviskraft. Såväl under denna som föregående månader har kontors-, butiks- och magasinspersonal i öfverflöd anmält sig vid anstalterna.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. I allmänhet kan en stegring iakttagas under den löpande månaden, väsentligen beroende, såsom förut påpekats, på

Antalet platser, som under *mars* månad tillsatts utom resp. orter.

	Mars 1911.			Mars.	Febr.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	87	43	**130**	90	83
Uppsala län	15	20	**35**	5	43
Östergötlands län	1	7	**8**	24	3
Norrköping	89	5	**94**	118	97
Jönköpings län	8	4	**12**	3	17
Norra Kalmar län	—	4	**4**	1	—
Södra Kalmar län	—	1	**1**	—	1
Blekinge län	4	3	**7**	31	5
Kristianstads län	11	2	**13**	18	12
Malmöhus län. Malmö	70	26	**96**	67	43
Lund	30	10	**40**	53	22
Landskrona	14	4	**18**	4	11
Hälsingborg	53	16	**69**	53	36
Ystad	13	9	**22**	20	9
Trelleborg	17	5	**22**	—	—
Eslöf	31	5	**36**	28	13
Skurup	21	15	**36**	32	15
Hallands län	3	7	**10**	9	3
Göteb. o. Bohus län	—	1	**1**	—	1
Göteborg	44	6	**50**	71	57
Skaraborgs län	1	—	**1**	—	1
Karlstad	35	9	**44**	14	34
Örebro län	37	13	**50**	40	47
Västmanlands län	—	—	—	—	3
Kopparbergs län	1	10	**11**	—	4
Gäfle stad och län	4	2	**6**	6	16
Sundsvall	2	10	**12**	1	22
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans mars 1911	**591**	**237**	**828**	**688**	**598**
» » 1910	550	138	688	—	—
» febr. 1911	449	149	598	—	—

arbetsförmedlingsrörelsens oaflåtligt ökade omfattning. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 67 platser för hushållerskor, 310 för hus- och barnjungfrur, 179 för kokerskor och köksor, 895 för ensamjungfrur samt 902 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 46 servitriser, 32 städerskor, 27 kokerskor, 139 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 33, i jordbruks- o. d. arbete 192. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 44, filare och bänkarbetare 22, maskinarbetare 28, sågverksarbetare 26, jord-, beton- o. d. arbetare 149, murare 19, murarbetsmän och tegelbärare 29, byggnadssnickare och timmermän 89, måleriarbetare 17, kontors-, butiks- och lagerbiträden 18, handels- och lagerarbetare 60, springpojkar 247, kuskar och åkeriarbetare 62 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 44, tjänare på stat 254, tjänare i husbondes kost 578, tillfälliga arbetare 80, trädgårdspersonal 71, skogspersonal 100 samt diverse andra arbetare 11.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 828 platser, hvaraf 591 manliga och 237 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 688, 550 och 138 samt under nästlidne månad 598, 449 och 149. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge tämligen tryckt. Arbetstillgången ringa och arbetslöshet inom de flesta yrken. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången riklig. Brist på arbetskraft.

Uppsala län. Å manliga afdelningen har arbetstillgången till jordbruket varit bättre än under föregående månad, men inom öfriga grupper mycket ringa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god, särskildt för jungfrur kunniga i matlagning samt tjänarinnor till landet.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ringa inom de flesta yrken och fack. Efterfrågan å arbetskraft till jordbruket har varit ganska liflig, särskildt hvad beträffar ladugårdsskötare, körkarlar och yngre drängar. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit liflig, särskildt inom det husliga arbetet. Brist på mjölkjungfrur.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under mars månad något försämrats i jämförelse såväl med föregående månad som motsvarande tid föregående år. Arbetslösheten inom staden synes något hafva ökats, särskildt för byggnadsarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har varit god tillgång på platser.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit god, men hafva en del platser icke kunnat besättas af brist på lämplig arbetskraft. Efterfrågan på statdrängar och ladugårdsskötare har öfverstigit tillgången. För grofarbetare och byggnadsarbetare inom staden har arbetstillgången varit tämligen god. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra. Brist på tjänarinnor till landet.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången sämre än under motsvarande tid föregående år. Brist på arbetskraft till jordbruket. — Kvinnliga afdelningen. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra. Brist på arbetskraft till jordbruket.

Södra Kalmar län. Arbetstillgången har varit ytterst ringa, med undantag för jordbruk och husligt arbete, till hvilka tillräcklig arbetskraft icke kunnat anskaffas, särskildt beträffande gifta statdrängar och kvinnliga tjänare till jordbruket.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit medelgod i städerna och till jordbruket har varit god tillgång på platser. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på arbete varit god med normal tillgång på arbetssökande. Brist på mjölkjungfrur.

Kristianstads län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig och lika med föregående månad. Äfven till jordbruket har tillgången på arbete varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen god och bättre än under något af de föregående åren.

Malmö. Manliga afdelningen. Ställningen på arbetsmarknaden i det närmaste lika med föregående månad. Arbetstillgången dålig för byggnads- och handelsarbe-

tare; för industriarbetare och handtverkare har tillgången på arbete varit bättre än under föregående månad, särskildt för specialister inom järn- och metallindustrien. Till jordbruket har arbetstillgången varit tämligen god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god inom det husliga arbetet samt till jordbruket, med brist på arbetskraft.

Lund. Arbetstillgången har å manliga afdelningen varit god för byggnadsarbetare, men för grofarbetare dålig. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har endast afsett yngre drängar. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på kunniga ensamjungfrur, men god tillgång på yngre tjänstflickor.

Landskrona. Manliga afdelningen. Under mars månad har tillgången på arbete i allmänhet varit bättre under någon af de föregående månaderna af året. Inom byggnadsverksamheten är dock fortfarande dålig arbetstillgång. Inom järnindustrien har arbetstillgången varit god och äfven för grofarbetare har en förändring till det bättre inträdt. Till jordbruket råder brist på yngre drängar. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på mjölkjungfrur.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången bättre än under föregående månad beroende på att en del arbetslösa (c:a 75 personer) erhållit anställning vid af staden anordnade nödhjälpsarbeten. Till jordbruket har arbetstillgången under senare delen af månaden betydligt förbättrats. — Å kvinnliga afdelningen har såväl tillgången på arbetskraft som på arbete varit större än motsvarande tid föregående år.

Ystad. Arbetstillgången bättre än under föregående månad. Större byggnadsföretag samt reparationsarbeten hafva sysselsatt en stor del arbetslösa, särskildt murare, samt i mindre omfattning äfven byggnadssnickare och handtlangare. För grofarbetare och målare har arbetstillgången varit mindre god. Till jordbruket har rådt stor efterfrågan på yngre drängar samt mjölkjungfrur. Öfverflöd på äldre drängar till jordbruket.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången tämligen god för industriarbetare, för grofarbetare däremot dålig. Efterfrågan på yngre drängar till jordbruket har varit stor. — Å kvinnliga afdelningen har efterfrågan på arbetskraft varit betydligt större än tillgången, särskildt hvad beträffar dugliga kokerskor och jungfrur.

Eslöf. Arbetsmarknadens läge har under den gångna månaden något förbättrats. Vid af staden igångsatta arbeten hafva en stor del grofarbetare erhållit sysselsättning. Inom byggnadsverksamheten har äfvenledes arbetstillgången förbättrats, men råder fortfarande arbetsbrist inom handtverks- och industrirörelsen. Till jordbruket har arbetstillgången varit god, särskildt för yngre drängar och mjölkjungfrur, på hvilka ständigt råder brist.

Skurup. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig. Öfverflöd på arbetskraft. — Kvinnliga afdelningen. Brist på kvinnliga tjänare till landet.

Hallands län. Manliga afdelningen. Tillgången på arbete till jordbruket har under månaden varit ganska god. I städerna däremot är läget å arbetsmarknaden ungefär detsamma som föregående månad. I Halmstad råder fortfarande stor arbetsbrist, då däremot i länets öfriga städer någon arbetslöshet icke förekommer. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god och betydligt bättre än under föregående månad.

Göteborgs och Bohus län. Å manliga afdelningen har arbetsmarknaden under den gångna månaden varit god för jordbruksarbetare. Brist på yngre drängar. Inom öfriga grupper råder arbetsbrist, särskildt för byggnadsarbetare. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på dugliga tjänarinnor till såväl städerna som landsbygden.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mindre god inom de flesta grupper utom till jordbruket, där det alltjämt varit god tillgång på arbete. Mot slutet af månaden har dock en afsevärd förbättring inträdt, hvarigenom arbetslösheten minskats rätt betydligt. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god, särskildt hvad beträffar dugligt tjänstefolk till landt- och stadshushållen.

Skaraborgs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under den gångna månaden varit god inom jordbruket, med brist på arbetskraft. — Å kvinnliga afdelningen har varit god tillgång på arbete med brist på arbetskraft, särskildt mjölkjungfrur.

Karlstad. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit mycket liflig och bättre än under motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på arbetskraft till det husliga arbetet.

Örebro län. Under mars månad har arbetsmarknaden å manliga afdelningen varit något sämre än under samma tid föregående år, men däremot betydligt bättre å kvinnliga afdelningen. Till landtbruket är fortfarande svårt att få lämpliga tjänare.

Västmanlands län. Arbetsmarknadens läge har under månaden betydligt förbättrats. Någon arbetslöshet är just icke rådande. Endast för en del yngre industriarbetare har arbetstillgången varit knapp.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ringa och lika med föregående månad. För skogs- och jordbruksarbetare har varit god arbetstillgång. — Å kvinnliga afdelningen har varit god tillgång på platser till det husliga arbetet samt hotell- och restaurantrörelsen.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig. Såväl tillgång som efterfrågan på arbetskraft har varit mindre än föregående månad och samma tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen har efterfrågan på tjänarinnor till husligt arbete öfverstigit tillgången.

Sundsvall. Arbetsmarknaden har å manliga afdelningen varit sämre än under föregående månad, beroende på att en del af stadens arbeten upphört, vid hvilka ett större antal arbetare haft anställning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Norrbottens län. Arbetsmarknadens läge ungefär lika med föregående månad, men betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Tillgången på tillfälligt arbete har varit ganska god, hvarför någon omfattande arbetslöshet icke är rådande. Brist på kvinnliga tjänare.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Järnarbetare, byggnadsarbetare, grof- och åkeriarbetare, handelsarbetare, kontorister, sjöfolk, fabriksarbetare. — Fabriksarbeterskor, kontors- och butiksbiträden, hushållerskor, städerskor.	Landtarbetare, alla slag. — Tjänarinnor till stads- och landthushåll, särskildt ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Yngre verkstadsarbetare, handels- och grofarbetare.	Djursötare, gifta kördrängar. — Jungfrur till landet.
Östergötlands län.	
Befallningsmän, rättare, ogifta stalldrängar, daglönare, stenhuggare, gjutare, filare och bänkarbetare, byggnadssnickare, målare, maskinister, sjömän, bokhållare, kontorsbiträden, grofarbetare, f. d. militärer.	Ladugårdspsötare, körkarlar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka, yngre arbetsdrängar. — Mjölkjungfrur, servitriser, kokerskor, husjungfrur, ensamjungfrur.
Norrköping.	
Inom de flesta grupper utom till jordbruket. — Textilarbeterskor, rengöringsarbeterskor.	Gifta ladugårdskarlar, yngre drängar till jordbruket, springpojkar. — Mjölkjungfrur, kokerskor, hus- och barnjungfrur, ensamjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Jönköpings län.	
Metall- och järnarbetare, industri- och grofarbetare samt kontorister.	Ladugårdsskötare, statdrängar. — Mjölkjungfrur, dugliga kokerskor och ensamjungfrur.
Norra Kalmar län.	
Byggnadsarbetare, alla slag, tändsticksarbetare, handels- och grofarbetare.	Tjänare till landet, såväl manliga som kvinnliga.
Södra Kalmar län.	
Byggnadsarbetare, maskinister, eldare, butiks- och handelsbiträden, grofarbetare. — Hjälpkvinnor.	Jordbruksarbetare. — Jungfrur till landet.
Blekinge län.	
Drängar och kuskar till städerna, grofarbetare.	Gifta drängar till landet. — Mjölkjungfrur.
Kristianstads län.	
Daglönare, byggnadsarbetare, grofarbetare m. fl. — Serveringsflickor, yngre ensamjungfrur.	Drängar. — Mjölkjungfrur, kokerskor samt dugliga ensamjungfrur.
Malmö.	
Grofarbetare, målare, murare, timmermän, maskinarbetare, eldare, möbelsnickare, trädgårds-, daglöns- och betarbetare. — Husföreståndarinnor, hushållerskor, kontors- och butiksbiträden samt uppasserskor.	Järnsvarfvare, cykelarbetare, ladugårdsskötare, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka, yngre drängar. — Dugliga ensamjungfrur, städerskor, barnjungfrur, köksjungfrur till hotell, mjölkjungfrur.
Lund.	
Ogifta drängar, daglönsarbetare, rörläggare, eldare, grofarbetare. — Yngre tjänsteflickor, barnjungfrur.	Yngre drängar till jordbruket. — Kunniga ensamjungfrur, mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Daglönare, byggnadsarbetare, maskinister, kontorsbiträden, fabriks- och grofarbetare. — Kontorsstäderskor, hjälpkvinnor.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur samt kunniga ensamjungfrur.
Hälsingborg.	
Inom de flesta grupper, särskildt byggnads-, fabriks-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, sömmerskor, serveringsflickor, hjälpkvinnor samt kontorsstäderskor.	Gifta kreatursskötare, yngre drängar samt springpojkar. — Mjölkjungfrur, tjänstflickor till landet, diskerskor, barnjungfrur, kokerskor, kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
Byggnadssnickare, målare, grofarbetare, daglönare till jordbruket.	Drängar. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor till landet.
Trelleborg.	
Grofarbetare.	Yngre drängar och pojkar till landet. — Ensamjungfrur, kunniga i matlagning, kokerskor.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Eslöf.	
Daglönare, månadskarlar till jordbruket, grof- och fabriksarbetare.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur, kunniga köksjungfrur.
Skurup.	
Tillfälliga arbetare.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur.
Hallands län.	
Byggnadsarbetare, grofarbetare, handelspersonal.	Gifta statdrängar. — Kokerskor, ensamjungfrur, kunniga i matlagning, jungfrur till landet.
Göteborgs och Bohus län.	
Inom de flesta yrken och fack utom till jordbruket.	Statdrängar, yngre drängar, ogifta ladugårdsskötare. — Dugliga tjänarinnor såväl till städerna som till landsbygden.
Göteborg.	
Inom alla yrken och fack utom till jordbruket. — Butiksbiträden, städerskor, serveringsflickor, hushållerskor.	Jordbruksarbetare, kuskar, gårdssmeder och -slöjdare. — Tjänarinnor till landet, trädgårdsarbeterskor, ensamjungfrur, husjungfrur, passflickor.
Skaraborgs län.	
Grofarbetare. — Butiksbiträden.	Gifta kördrängar och ladugårdsskötare. — Mjölkjungfrur.
Karlstad.	
Tillfälliga arbetare.	Jordbruksarbetare, manliga och kvinnliga. Hotellpersonal och tjänarinnor till husligt arbete.
Örebro län.	
Inom alla manliga yrken och fack. — Inom alla grupper, utom jordbruket.	Till jordbruket och husligt arbete.
Västmanlands län.	
Verkstadsarbetare.	Jordbruks- och kördrängar, ogifta ladugårdsskötare. — Tjänarinnor till landet.
Kopparbergs län.	
Industri- och grofarbetare.	Jungfrur till landet, dugliga ensamjungfrur.
Gäfle stad och län.	
Järnarbetare, sågverks-, byggnads-, fabriks- och grofarbetare.	Skrädderiarbetare. — Kokerskor och kunniga ensamjungfrur.
Sundsvall.	
Grofarbetare.	Timmermän.
Norrbottens län.	
Sten- och byggnadsarbetare, butikspersonal, eldare, springpojkar m. fl. — Uppasserskor.	Ladugårdsjungfrur, köksor, ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *mars* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1]) lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	2,161	2,190	1,149	258	741	192	**2,419**	**2,931**	**1,341**	83	46
II. Grufdrift och malmförädling	42	11	5	—	—	—	**42**	**11**	**5**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	69	27	20	1	1	—	**70**	**28**	**20**	250	71
B Metall- o. maskinindustri	651	244	174	25	7	7	**676**	**251**	**181**	269	72
C Trävaruindustri	202	90	51	—	1	1	**202**	**91**	**52**	222	57
D Byggnadsverksamhet	1,210	402	364	—	—	—	**1,210**	**402**	**364**	301	91
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	45	12	7	11	4	2	**56**	**16**	**9**	—	—
F Textilindustri	68	7	6	59	32	10	**127**	**39**	**16**	326	41
G Beklädnadsindustri	38	16	4	129	83	27	**167**	**99**	**31**	169	31
H Närings- och njutningsmedelsindustri	176	49	34	88	108	33	**264**	**157**	**67**	168	43
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	19	4	1	16	10	8	**35**	**14**	**9**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	28	8	6	15	19	4	**43**	**27**	**10**	—	—
K Grafisk industri	27	12	9	6	4	2	**33**	**16**	**11**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	225	26	21	16	23	15	**241**	**49**	**36**	492	73
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	65	22	13	40	4	2	**105**	**26**	**15**	404	58
B Butiks- och magasinspersonal	384	119	99	215	74	27	**599**	**193**	**126**	310	65
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	62	33	25	462	635	269	**524**	**668**	**294**	78	44
D Landtransport	645	525	396	53	114	26	**698**	**639**	**422**	109	66
E Vattentransport	214	21	12	1	—	—	**215**	**21**	**12**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	5	6	4	—	8	5	**5**	**14**	**9**	—	—
V. Husligt arbete	3	3	2	4,088	5,249	2,477	**4,091**	**5,252**	**2,479**	78	47
VI. Allmän och litterär verksamhet	12	4	2	40	27	11	**52**	**31**	**13**	168	42
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1,884	917	872	77	5	1	**1,961**	**922**	**873**	213	95
Summa för mars 1911	**8,235**	**4,748**	**3,276**	**5,600**	**7,149**	**3,119**	**13,835**	**11,897**	**6,395**	**116**	**54**
» » » 1910	8,144	4,170	2,625	4,153	5,426	2,205	12,297	9,596	4,830	128	50

[1]) Jfr noten å sid. 346.

Yrkesgrupp.	Stockholm.			Uppsala län.			Östergötl. Norrköping.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**102**	**152**	**71**	**183**	**213**	**94**	**140**	**207**	**93**
Däraf kvinnor	6	20	6	13	38	8	12	34	7
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	3	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**4**	**4**	**3**	**3**	**3**	**2**	**11**	—	—
Däraf kvinnor	—	1	—						
B Metall- och maskinindustri	**210**	**66**	**45**	**20**	**14**	**10**	**47**	**14**	**8**
Däraf kvinnor	22	—	—				1	—	—
C Trävaruindustri	**42**	**26**	**13**	**10**	**10**	**8**	**13**	**4**	**3**
Däraf kvinnor	—	1	1						
D Byggnadsverksamhet	**345**	**78**	**67**	**36**	**16**	**15**	**120**	**14**	**13**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**14**	**5**	**4**	—	—	—	**2**	—	—
Däraf kvinnor	5	3	2						
F Textilindustri	**9**	**4**	**4**	—	—	—	**70**	**9**	**5**
Däraf kvinnor	8	3	3				29	8	4
G Beklädnadsindustri	**52**	**31**	**7**	**1**	**1**	—	**6**	**8**	**3**
Däraf kvinnor	48	30	7	1	—	—	5	6	2
H Närings- och njutningsämnesindustri	**52**	**31**	**13**	**9**	**10**	**5**	**11**	**9**	**4**
Däraf kvinnor	23	28	10	2	6	1	8	6	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**4**	**4**	**2**	—	**3**	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	3	4	2						
J Trämasse- och pappersindustri	**9**	**15**	**2**	**1**	—	—	**10**	**1**	—
Däraf kvinnor	5	13	2						
K Grafisk industri	**9**	**1**	**1**	**2**	**1**	**1**	**9**	**7**	**3**
Däraf kvinnor	3	—	—	1	1	1	—	1	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**37**	**11**	**7**	**12**	**2**	**1**	**6**	—	—
Däraf kvinnor	5	6	5						
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**68**	**16**	**8**	—	—	—	**3**	**1**	—
Däraf kvinnor	38	4	2						
B Butiks- o. magasinspersonal.	**239**	**69**	**40**	**11**	**6**	**5**	**14**	**12**	**5**
Däraf kvinnor	57	28	6	6	4	4	8	8	3
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**140**	**138**	**47**	**22**	**25**	**20**	**17**	**29**	**12**
Däraf kvinnor	119	133	43	21	22	19	16	28	12
D Landtransport	**252**	**241**	**172**	**20**	**10**	**4**	**40**	**35**	**19**
Däraf kvinnor	7	24	3	1	1	—	3	6	3
E Vattentransport	**21**	—	—	—	—	—	**19**	**2**	**2**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	**7**	**5**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	7	5						
V. Husligt arbete	**815**	**1,428**	**546**	**171**	**226**	**125**	**89**	**276**	**83**
Däraf kvinnor	814	1,427	545	171	226	125	89	276	83
VI. Allmän och litterär verksamhet	**25**	**5**	**2**	**1**	—	—	**1**	**3**	—
Däraf kvinnor	21	5	2	1	—	—	1	3	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**445**	**236**	**225**	**49**	**12**	**10**	**141**	**27**	**26**
Däraf kvinnor	—	5	1				77	—	—
Summa för mars månad år 1911	2,894	2,568	1,284	551	552	300	773	658	279
Däraf kvinnor	1,184	1,742	645	217	298	158	249	376	116
» » » månad år 1910	2,563	2,066	967	350	270	150	781	705	316
Däraf kvinnor	984	1,396	560	128	129	90	296	438	172

lands län. Öfriga anstalter.			Jönköpings län.			Norra Kalmar län.			Blekinge län.			Kristianstads län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
432	**532**	**252**	**90**	**98**	**34**	**34**	**55**	**18**	**48**	**66**	**30**	**180**	**255**	**84**
43	131	37	11	29	4	1	6	1	12	31	14	33	88	12
—	—	—	**1**	**7**	**2**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
10	**7**	**3**	—	—	—	—	—	—	**5**	**1**	—	**1**	**9**	**8**
1	—	—												
22	**10**	**5**	**19**	**3**	**4**	**7**	**6**	—	**19**	**12**	**7**	**6**	**7**	**2**
8	**12**	**6**	**13**	**8**	**1**	**1**	**2**	—	**1**	—	—	**2**	**1**	—
26	**5**	**3**	**15**	—	—	**22**	**6**	**6**	**21**	**19**	**19**	**8**	—	—
—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—
2	—	—	**1**	—	—	—	—	—	**1**	**1**	**1**	**3**	—	—
1	—	—							1	—	—	1	—	—
17	**3**	—	**3**	**1**	**1**	**1**	**2**	—	**2**	**1**	—	**3**	**1**	—
11	2	—	3	1	1	1	—	—	2	1	—	2	—	—
15	**19**	**6**	**12**	**9**	**6**	**3**	**3**	**1**	**2**	**5**	**1**	**11**	**9**	**4**
6	14	3	3	5	3	1	2	—	1	3	—	1	3	—
2	**3**	**3**	**1**	—	—	**17**	**4**	**4**	—	—	—	—	—	—
2	3	3	1	—	—	4	3	3						
1	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	**2**	**2**	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
10	—	—	**10**	—	—	**5**	**1**	—	**4**	—	—	**1**	—	—
1	—	—												
5	—	—	**7**	—	—	**2**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—
1	—	—	1	—	—									
11	**3**	—	**8**	**3**	**2**	**9**	**1**	—	**10**	**2**	**1**	**3**	—	—
7	3	—	3	1	1	4	1	—	7	1	1	2	—	—
15	**63**	**9**	**24**	**35**	**20**	**11**	**11**	**5**	**11**	**17**	**12**	**20**	**25**	**6**
14	63	9	22	35	20	11	8	3	8	16	11	19	25	6
23	**15**	**9**	**8**	**5**	**4**	**4**	—	—	**27**	**18**	**11**	**5**	**7**	**3**
6	3	1							—	3	1	1	—	—
13	**3**	**2**	**2**	—	—	**8**	**8**	**3**	**2**	—	—	**1**	—	—
1	**1**	**1**	—	—	—	**3**	—	—	—	—	—	—	—	—
310	**395**	**164**	**161**	**129**	**75**	**58**	**74**	**41**	**202**	**160**	**94**	**99**	**127**	**47**
310	395	164	161	129	75	58	74	41	202	160	94	99	127	47
5	**2**	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—	—	**2**	**1**	—	—	—
5	2	—	1	1	1				—	1	—			
65	**22**	**7**	**23**	**1**	**1**	**28**	**7**	**7**	**40**	**9**	**5**	**26**	**1**	**1**
994	**1,096**	**470**	**400**	**300**	**151**	**214**	**181**	**86**	**396**	**316**	**184**	**369**	**442**	**155**
408	616	217	206	201	105	80	94	48	233	216	121	158	243	65
852	961	418	291	262	91	122	91	32	248	205	114	306	412	156
306	464	167	112	164	48	18	64	6	152	141	71	125	190	75

Yrkesgrupp.	Malmöhus län.								
	Malmö.			Hälsingborg.			Öfriga anstalter.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	153	157	78	147	154	89	306	316	142
Däraf kvinnor	8	66	12	10	28	12	35	71	23
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	31	—	—	1	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	—	—	—	7	1	1	4	—	—
B Metall- och maskinindustri	61	26	22	37	10	9	27	15	11
Däraf kvinnor	2	4	4	—	3	3			
C Trävaruindustri	12	6	7	3	3	—	8	3	2
D Byggnadsverksamhet	145	40	42	114	80	74	117	24	22
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	9	2	2	13	—	—	5	4	1
Däraf kvinnor	1	—	—	5	—	—			
F Textilindustri	7	—	—	9	1	—	7	2	2
Däraf kvinnor	6	—	—	6	1	—	3	2	2
G Beklädnadsindustri	39	18	9	11	2	2	7	4	2
Däraf kvinnor	28	17	9	9	2	2	4	4	2
H Närings- och njutningsämnesindustri	39	10	2	38	8	3	18	9	5
Däraf kvinnor	14	9	2	12	5	2	3	4	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	2	—	—	4	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	—	—	4	—	—			
J Trämasse- o. pappersindustri	4	2	2	5	—	—	3	1	1
Däraf kvinnor	2	2	1	1	—	—			
K Grafisk industri	4	1	—	1	—	—	1	1	1
Däraf kvinnor	1	1	—				1	1	1
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	77	16	15	14	1	—	20	1	1
Däraf kvinnor	7	6	4				1	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	4	—	—	2	1	1	—	1	1
B Butiks- och magasinspersonal	109	21	10	18	6	5	13	7	5
Däraf kvinnor	68	13	4	7	—	—	8	3	3
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	32	55	28	33	39	17	22	26	16
Däraf kvinnor	28	51	25	30	37	16	19	25	14
D Landtransport	75	90	39	53	44	26	18	12	9
Däraf kvinnor	6	52	6	13	6	5	2	—	—
E Vattentransport	17	—	—	33	—	—	8	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	2	2	—	—	—
V. Husligt arbete	389	527	269	156	195	103	278	253	135
Däraf kvinnor	389	527	269	156	195	103	276	253	135
VI. Allmän och litterär verksamhet	3	1	1	2	—	—	3	1	—
Däraf kvinnor	1	1	1	2	—	—			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	199	84	84	75	23	16	178	62	62
Summa för mars månad år 1911	1,380	1,056	610	806	570	348	1,044	742	418
Däraf kvinnor	562	749	337	256	277	143	352	363	182
» » » månad år 1910	1,332	898	466	764	423	254	683	575	426
Däraf kvinnor	410	570	230	203	214	103	224	260	117

Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
			Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
71	88	46	86	91	32	70	86	42	45	69	25
7	15	8	7	36	2	8	27	5	2	18	2
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
12	11	6	102	30	29	2	1	—	2	—	—
—	1	1	40	8	7	1	—	—	2	—	—
24	15	15	117	43	40	13	1	1	2	6	1
2	—	—	6	3	2	—	—	—	—	—	—
			—	1	—						
4	—	—	7	12	2	3	7	1	—	—	—
			1	9	—	—	6	—			
—	—	—	13	16	4	1	1	1	1	—	—
			10	13	3				1	—	—
5	4	3	19	13	4	4	6	2	3	1	2
2	3	2	6	9	1	—	4	1			
—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—
—	—	—	9	5	2	—	—	—	—	—	—
			7	3	—						
—	—	—	5	3	3	—	1	1	—	—	—
1	—	—	6	12	7	6	2	2	1	—	—
			1	10	5						
3	—	—	7	4	3	—	—	—	2	1	1
6	2	1	113	53	45	4	2	1	5	1	1
2	2	1	22	7	1				2	—	—
7	12	10	64	63	25	6	7	2	7	6	4
5	9	7	59	57	20	5	7	2	7	6	4
12	4	2	77	108	84	7	2	1	3	2	2
—	2	—	2	7	—						
2	—	—	43	6	3	2	—	—	1	—	—
1	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—
122	112	70	460	594	353	47	60	19	41	36	29
122	112	70	460	592	352	47	60	19	41	36	29
—	—	—	5	7	2	—	2	—	1	1	1
			2	5	1	—	2	—	1	1	1
16	7	7	345	231	229	18	14	14	8	—	—
293	256	161	1,531	1,305	877	186	192	87	124	123	66
138	143	88	577	749	385	60	106	27	54	61	36
162	104	87	2,233	1,398	809	—	—	—	—	—	—
19	17	7	531	778	321	—	—	—	—	—	—

Yrkesgrupp.	Karlstad.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**44**	**62**	**37**	**73**	**78**	**37**	**86**	**99**	**63**
Däraf kvinnor	2	10	2	5	12	3	14	24	15
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	1	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	1	—	—	6	3	3	1	—	—
B Metall- och maskinindustri	2	—	—	15	4	4	29	7	6
C Trävaruindustri	1	—	—	3	—	—	7	1	1
D Byggnadsverksamhet	5	2	2	26	8	8	15	32	30
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	1	—	—	1	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	—	4	—	6	1	1	—	—	—
Däraf kvinnor	—	4	—	2	1	1			
H Närings- o. njutningsämnesindustri	—	—	—	6	2	2	7	2	1
Däraf kvinnor				2	1	1	2	2	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	4	1	1	5	1	1	5	1	1
Däraf kvinnor				1	1	1			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	2	—	—	9	1	1	4	1	1
Däraf kvinnor	1	—	—	2	1	1	4	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	6	11	5	26	12	10	6	8	8
Däraf kvinnor	6	11	5	18	11	9	6	8	8
D Landtransport	—	—	—	26	18	16	11	6	6
Däraf kvinnor				6	6	5	3	1	1
E Vattentransport	2	—	—	4	2	2	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	1	—						
V. Husligt arbete	43	70	35	113	95	53	123	116	57
Däraf kvinnor	43	70	35	113	95	53	123	116	57
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	1	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—	1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**22**	**23**	**22**	**74**	**20**	**20**	**40**	**16**	**16**
Summa för mars månad år 1911	132	174	102	394	245	158	337	289	190
Däraf kvinnor	52	96	42	150	128	74	153	152	83
» » » månad år 1910	138	164	95	342	215	144	304	270	112
Däraf kvinnor	51	86	38	75	79	29	126	144	47

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
96	120	63	27	14	7	3	8	3	3	11	1
28	45	18	—	3	—	1	2	1	—	7	—
3	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—
11	4	3	23	9	8	1	—	—	2	2	2
16	3	2	13	2	1	3	—	—	3	1	—
9	2	2	15	2	1	6	9	3	9	—	—
1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
1	—	—	3	3	1	—	—	—	—	—	—
			3	3	1						
—	1	—	2	4	1	1	—	—	1	—	—
—	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—
3	4	3	7	1	—	—	—	—	—	2	—
2	3	2							—	1	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
									—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
2	—	—	11	—	—	1	—	—	3	—	—
2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	2	2	1	—	—	6	1	1	2	—	—
1	—	—				3	1	1	1	—	—
15	31	13	15	19	10	13	17	6	12	19	9
14	30	12	12	18	9	11	16	6	12	19	9
8	2	1	15	8	7	9	7	2	5	5	5
1	1	1				2	2	—			
—	—	—	37	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
101	111	44	80	70	41	176	119	54	57	79	42
101	111	44	80	70	41	176	119	54	57	79	42
3	4	4	—	1	—	—	1	1	—	—	—
3	4	4	—	1	—	—	1	1			
25	11	11	46	32	32	62	28	27	36	56	51
301	300	151	298	165	109	282	191	98	136	176	111
150	195	81	96	96	51	194	141	63	71	107	52
—	—	—	360	179	114	387	194	121	79	104	58
—	—	—	127	102	53	216	116	44	50	74	28

Lifsmedelspriser å olika orter

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54
48	» » torsk	»							45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»: 2·5×1·6×0·89 m.=3·56 kbm.)	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr-	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159

[1]) Preliminära siffror. [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. [3]) Uppgifterna afse å vissa orter *gifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg.*

i riket 1904—febr. 1911.

(febr. 1910—febr. 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan. och febr. 1911 för 39 orter.

Febr. 1910.	Mars 1910.	April 1910.	Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	[1]) Jan. 1911.	[1]) Febr. 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
225	229	225	220	218	218	219	221	221	220	219	215	215	4
197	200	202	201	196	196	199	202	203	203	200	193	191	5
149	150	149	150	150	151	151	151	150	151	151	152	151	6
114	116	115	115	114	115	115	114	113	113	112	113	112	7
52	48	49	47	48	47	47	50	47	49	48	48	50	8
169	169	169	168	168	169	169	169	168	168	169	167	163	9
124	125	124	124	124	124	124	124	126	126	126	126	123	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	136	11
167	138	111	108	112	122	131	140	170	198	202	179	149	12
133	118	—	—	—	—	—	126	136	142	143	140	130	13
27	28	28	28	29	28	25	27	27	27	27	27	27	14
—	—	—	—	147	50	30	—	—	—	—	—	—	15
28	28	28	28	29	28	29	29	29	29	29	28	29	16
46	45	46	46	46	46	46	46	45	45	45	44	45	17
33	33	33	33	32	31	31	31	31	30	30	30	30	18
21	21	21	20	20	20	20	20	19	19	19	19	19	19
27	27	27	26	26	25	25	25	25	24	24	24	24	20
38	37	35	33	33	32	32	32	31	31	31	31	31	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
63	63	63	63	63	63	63	63	62	62	62	62	62	23
40	40	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	25
41	41	40	40	40	40	40	40	40	40	40	39	39	26
39	39	39	39	39	39	39	38	38	38	38	38	37	27
28	29	29	28	28	28	28	28	28	28	28	26	27	28
77	76	76	76	75	75	75	75	75	75	75	74	74	29
46	45	46	45	46	46	46	45	45	45	45	44	44	30
60	62	61	61	61	62	62	62	62	62	62	61	61	31
95	94	96	97	99	101	103	101	98	97	96	95	95	32
76	75	77	78	79	81	82	81	79	78	77	77	77	33
115	117	116	117	115	118	120	119	119	117	117	115	116	34
59	58	58	59	59	60	62	61	61	60	60	58	59	35
117	119	123	125	125	125	122	117	109	108	110	116	119	36
101	101	103	104	104	106	107	105	101	101	102	101	102	37
126	126	127	127	127	130	133	134	134	130	127	126	124	38
134	135	135	135	136	138	141	144	143	139	137	135	134	39
147	147	147	148	147	145	150	153	152	151	150	147	145	40
26	26	27	32	30	30	39	37	35	33	28	27	24	41
35	35	35	35	33	34	36	41	40	39	36	38	36	42
78	78	78	79	78	84	82	82	81	80	80	83	80	43
39	39	38	38	38	38	39	39	39	39	39	39	39	44
33	35	34	34	34	34	34	34	35	35	34	35	34	45
24	23	23	23	23	24	23	23	24	23	24	24	24	46
54	56	55	56	55	52	53	52	52	52	51	54	51	47
42	45	44	44	46	44	45	45	45	45	45	46	45	48
120	121	121	121	122	122	124	129	132	135	139	146	147	49
70	71	73	73	73	73	73	72	69	67	67	67	67	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
18	18	19	18	18	18	17	17	16	16	16	16	16	52
16	16	16	16	16	16	15	14	14	14	14	14	14	53
2360	2310	2290	2250	2200	2260	2270	2260	2260	2270	2270	2280	2270	54
1870	1820	1820	1780	1790	1800	1790	1790	1790	1820	1800	1820	1800	55
188	187	187	189	190	187	187	186	183	187	187	183	183	56
373	374	373	372	372	373	373	374	373	373	372	370	371	57
130	132	132	132	130	130	130	129	130	129	128	134	129	58
159	158	159	158	158	159	159	159	158	159	156	153	155	59

kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. [5]) Upp-

Kreatursprisər

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg

för februari 1910 och 1911.

Kreatursslag.	Stockholm.		Malmö.		Göteborg.	
	Medelpris för februari.					
	1910.	1911.	1910.	1911.	1910.	1911.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:						
Extra prima	—	42	47	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	36	37	40	42	39	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	34	34	35	37	37
» 3. Mindre feta . . .	25	—	25	25	26	28
» 4. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):						
Extra prima	—	—	52	55	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	45	45	46	45	43	—
» 2. Mindre feta . . .	—	—	33	31	36	43
» 3. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Tjurar:						
Extra prima	—	—	46	55	—	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	41	44	39	46	43	47
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	36		32	43	40	43
» 3. Mindre köttiga . .	29	—	27	32	31	34
» 4. Magra, simpla . .	—	—	—	—	—	—
Oxar:						
Extra prima	—	—	—	50	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	42	43	38	42	39	42
» 2. Mindre feta . . .	31	38	—	34	32	37
» 3. Magra, simpla . .	—	—	32	—	—	—
Kalfvar:						
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg)	59	53	60	60	62	62
» (70—90 »)			48	48	62	58
Skummjölkskalfvar . . .	41	42	35	38	46	42
Får:						
Yngre, feta	55	53	—	—	49	46
Äldre, »		46	—	—	44	41
Lamm	—	—	—	—	—	—
Svin:						
Slakterisvin (85—100 kg.)	75	76	71	66	74	69
Rena, större svin (100—150 kg).	74	70	69	65	77	70
Suggor	—	64	60	54	67	63

Obs.! Från och med år 1911 har den förändringen vidtagits med afseende på publiceringen af lifsmedels- fisk- och kreatursprisərna, att prisuppgifterna för de olika orterna endast komma att meddelas *kvartalsvis* i stället för månadsvis. Fortfarande kommer emellertid en beräkning af medelprisen för samtliga orter att för hvarje månad införas i dessa »Meddelanden».

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under första kvartalet 1911.

Den efterföljande redogörelsen grundar sig hufvudsakligen på de uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från enskilda arbetsgifvare. De i brefkortsformat tryckta frågeformulären hafva fortfarande till största delen infordrats af Kungl. Kommerskollegii ombud i orterna, hvilka f. n. uppgå till ett antal af 35, hvaraf 15 äro föreståndare för arbetsförmedlingsanstalter, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt af Kollegium hafva emellertid dylika uppgifter insamlats från arbetsgifvare i Stockholm samt i den närmaste trakten däromkring äfvensom från vissa större arbetsgifvare i landsorten till ett antal af c:a 250.

Sedan föregående kvartal hafva vissa förändringar vidtagits vid insamlandet af material för redogörelserna öfver arbetstillgången i riket. Liksom hittills hafva ombuden i största möjliga utsträckning sökt införskaffa ifyllda brefkortsformulär från arbetsgifvare i orten och i dess grannskap med undantag af dem, hvilka Kollegium direkt tillskrifver. Men på den grund att Kollegium numera genom vederbörande fackförbund inhämtar uppgifter från samtliga fackföreningar om antalet medlemmar och arbetslösa vid utgången af hvarje månad, ansågos ombuden hädanefter icke behöfva infordra sådana uppgifter från fackföreningarna, helst som dessa uppgifter alltid varit i hög grad ofullständiga. Då arbetsgifvarnes och arbetarnes direkta rapportering på detta sätt blifvit fullständigare genomförd, har ock den specificerade rapport öfver läget på arbetsmarknaden, som hvarje ombud hitintills haft att insända till Kollegium, kunnat omläggas och väsentligt förenklas. Rapporten har därför inskränkts till att omfatta *dels* en kort, allmän karakteristik af ställningen på arbetsmarknaden inom ombudens orter med särskild hänsyn till de större näringar, som där äro representerade, *dels* en uppgift om arbets- och arbetaretillgången inom jordbruket (skogsbruket), byggnadsverksamheten samt transportarbetet i orten, i den mån ombuden genom förfrågningar hos vederbörande arbetsgifvare- och arbetareorganisationer eller på annat sätt kunna bilda sig en säker uppfattning därom. Dessa rapporter komma dock icke såsom tillförne att tryckas särskildt för sig, utan de upplysningar de lämna, hafva beaktats vid utarbetandet af den allmänna öfversikten af arbetstillgången inom de speciella näringsgrupperna.

För nu ifrågavarande kvartal hafva besvarade formulär återkommit från 1,641 arbetsgifvare med 175,227 arbetare, hvaraf 1,282 arbetsgifvare med 163,200 arbetare voro sysselsatta inom industri och handtverk samt transportarbete.

Efter bearbetning af de inkomna svaren kan för bedömande af *arbetstillgången under första kvartalet 1911 inom industri och handtverk* i jämförelse med de närmast föregående kvartalen följande sammanställning anföras:

1911.	Antal redovisade arbetare.	*Arbetare (i %), anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom* mer än medelgod. %	medelgod. %	mindre än medelgod. %
1:sta kv.	*163,200*	*51*	*36*	*13*
1910.				
4:de kv.	135,620	58	29	13
3:dje »	138,019	64	23	13
2:dra »	135,583	62	27	11
1:sta »	47,411	62	21	17

Det visade sig äfven, att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal ansågs:

i jämförelse med närmast föregående kvartal såsom *bättre* af 184 arbetsgifvare med 27,100 arbetare (17 %); såsom *oförändrad* af 786 arbetsgifvare med 109,359 arbetare (67 %); såsom *sämre* af 312 arbetsgifvare med 26,741 arbetare (16 %), samt

i jämförelse med samma kvartal föregående år såsom *bättre* af 263 arbetsgifvare med 40,759 arbetare (25 %); såsom *oförändrad* af 778 arbetsgifvare med 93,161 arbetare (57 %) samt såsom *sämre* af 241 arbetsgifvare med 29,280 arbetare (18 %).

Med ledning af tabellen å sid. 370—71, som utgör en sammanfattning af arbetsgifvarnes inom industrien och handtverket uppgifter, har utarbetats följande *allmänna öfversikt öfver arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper* under första kvartalet 1911.

Inom *grufdriften* var arbetstillgången oförändradt god. Endast Grängesbergs malmexportfält, där öfverflöd på arbetskraft fortfarande rådde, hade uppgifvit försämrad ställning. Arbetstillgången vid de skånska stenkolsgrufvorna och de därmed förbundna industrierna syntes däremot hafva betydligt förbättrats under kvartalet. I allmänhet (särskildt vid de lappländska gruffälten) uppgafs arbetstillgången vara ytterligare förbättrad i jämförelse med första kvartalet föregående år. Af de uppgiftslämnande arbetsgifvarne rapportera 13 med 7,278 arbetare (73 %) mer än medelgod samt 6 med 2,690 arbetare (27 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *närings-* och *njutningsämnesindustrien* kunde arbetstillgången betecknas såsom i hufvudsak medelgod, dock med någon försämring sedan närmast föregående kvartal för kvarn-, tobaks-,

bageri-, bryggeri- och sockerindustrierna, hvilken försämring inom de tvänne sistnämnda branscherna mest berodde på säsongförhållanden. De tecken till stagnation, som fortfarande funnos inom lifsmedelsproduktionen, vittna om, att inskränkt konsumtion och förminskad köpkraft ännu äro rådande bland den stora allmänheten. Inalles rapporterade 83 arbetsgifvare med 3,887 arbetare (33 %) mer än medelgod, 107 med 4,851 arbetare (42 %) medelgod samt 44 med 2,906 arbetare (25 %) mindre än medelgod arbetstillgång

Inom *textilindustrien* var arbetstillgången oförändradt god. Inom bomullsbranschen vållade de höga prisen på råvaran alltjämt svårigheter. Tillgången på arbetskraft var i allmänhet normal; från flera håll klagades fortfarande öfver brist på kvinnlig och minderårig arbetskraft. Af arbetsgifvarne rapporterade 38 med 7,187 arbetare (40 %) mer än medelgod, 24 med 8,265 arbetare (45 %) medelgod samt 11 med 2,668 arbetare (15 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *beklädnadsindustrien* var arbetstillgången äfven under detta kvartal i stort sedt god samt tillgången på arbetskraft normal. Inom skofabriksbranschen var marknaden på grund af öfverproduktion något tryckt. Af samtliga arbetsgifvare inom beklädnadsindustrien rapporterade 56 med 5,700 arbetare (63 %) mer än medelgod, 45 arbetsgifvare med 2,389 arbetare (26 %) medelgod samt 23 arbetsgifvare med 1,026 arbetare (11 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *trävaruindustrien* var arbetstillgången på grund af säsongförhållanden förminskad vid sågverken, hvarför öfverflöd på arbetskraft flerstädes var rådande. Äfven för snickerier hade arbetstillgången försämrats. Af arbetsgifvarne rapporterade 68 arbetsgifvare med 8,703 arbetare (47 %) mer än medelgod, 61 arbetsgifvare med 6,765 arbetare (37 %) medelgod samt 37 arbetsgifvare med 3,051 arbetare (16 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *trämassefabrikerna* och *pappersbruken* var arbetstillgången i allmänhet oförändrad sedan föregående kvartal. Af arbetsgifvarna rapporterade 33 med 6,039 arbetare (57 %) mer än medelgod, 19 arbetsgifvare med 2,582 arbetare (24 %) medelgod samt 13 arbetsgifvare med 2,055 arbetare (19 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *grafiska industrien* var arbetstillgången fortfarande synnerligen god med afsevärd förbättring sedan motsvarande kvartal under föregående år. Normal tillgång på arbetskraft. Tillsammans 37 arbetsgifvare med 2,751 arbetare (70 %) rapporterade mera än medelgod, 13 arbetsgifvare med 1,078 arbetare (27 %) medelgod samt 3 arbetsgifvare med 117 arbetare (3 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *malmförädlingsindustrien* rådde i stort sedt alltjämt god arbetstillgång. Enligt Järnverksföreningens berättelse för kvartalet hade, tack vare en i det närmaste oförminskad export och genom ökad liflighet vid de inhemska mekaniska verkstäderna, järnverken

varit fullt sysselsatta. I jämförelse med såväl föregående kvartal som med motsvarande tid i fjol kunde dock en viss afmattning konstateras. Från flera järnverk anmäldes också öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarne rapporterade 21 med 11,039 arbetare (65 %) mera än medelgod, 8 arbetsgifvare med 5,217 arbetare (30 %) medelgod samt 2 arbetsgifvare med 868 arbetare (5 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *metall-* samt *maskin-* och *skeppsbyggnadsindustrierna* var arbetstillgången fortfarande något ojämn, men med betydande förbättring inom alla branscher i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid i fjol. Från flera arbetsplatser, särskildt mekaniska verkstäder, uppgafs dock ännu öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarne inom metallindustrien rapporterade 37 med 4,386 arbetare (47 %) mera än medelgod, 35 med 4,283 arbetare (46 %) medelgod och 31 med 667 arbetare (7 %) mindre än medelgod arbetstillgång samt inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrierna 60 arbetsgifvare med 11,892 arbetare (54 %) mera än medelgod, 32 med 6,371 arbetare (29 %) medelgod och 21 med 3,620 arbetare (17 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *stenhuggerierna* var arbetstillgången oförändradt mycket god med ytterligare förbättring i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid i fjol. Från stenhuggerierna i Blekinge klagades öfver brist på arbetskraft. Inom *glasindustrien* var arbetstillgången oförändradt medelgod, medan *tegelbränningen* som vanligt låg nere under vintern. Inom jord- och stenindustrierna rapporterade sammanlagdt 33 arbetsgifvare med 9,341 arbetare (68 %) mera än medelgod, 20 arbetsgifvare med 2,734 arbetare (20 %) medelgod samt 29 arbetsgifvare med 1,676 arbetare (12 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *kemisk-tekniska industrien* var arbetstillgången oförändrad och medelgod; vid flera tändsticksfabriker (Jönköping, Västervik, Vänersborg) rådde öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarne rapporterade 16 med 1,342 arbetare (17 %) mera än medelgod, 18 med 5,932 arbetare (78 %) medelgod samt 7 med 351 arbetare (5 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom sådana säsongindustrier som *byggnadsverksamheten* och *transportarbetet* var arbetstillgången flerstädes af naturliga skäl under detta kvartal mycket knapp. Härtill bidrogo äfven farhågorna för konflikt inom byggnadsfacken vid kvartalsskiftet. Till följd af den blida väderleken samt önskningarna att till den 1 april 1911, då de uppsagda lokalaftalen inom branschen utlöpte, afsluta påbörjade arbeten fortgick på vissa håll, särskildt i Skåne (utom i Malmö och Hälsingborg, där arbetstillgången inom detta fack alltjämt var ringa), byggnadsverksamheten under hela vintern. Inom

stufverifacket var arbetstillgången i en del hamnstäder, såsom Göteborg, ehuru inskränkt genom lågsäsongen, dock rikligare än under motsvarande tid i fjol.

Söker man med ledning af ombudens rapporter samt enskilda arbetsgifvares uppgifter bedöma arbetstillgången inom *jordbruket* under första kvartalet, måste denna, på grund af säsongförhållanden, betecknas såsom öfvervägande mindre god, åtminstone inom de jordbruksidkande länen i södra och mellersta Sverige. Ett stående undantag härifrån var den öfverallt rådande bristen på mjölkerskor och äfven ladugårdskarlar. Från de småländska länen uppgafs brist på arbetskraft, från de norrländska god arbetstillgång och normal tillgång på arbetskraft. Skånska landtmännens arbetsgifvareförening med sammanlagdt 8,570 arbetare rapporterade mindre god arbetstillgång med öfverflöd på arbetskraft.

Inom *skogsbruket* hade för vintern stora afverkningar i alla skogstrakter varit planerade och äfven kommit till utförande i Norrland och Bergslagsbygderna, hvarest också rådt mycket god arbetstillgång med ställvis brist på arbetskraft. I mellersta Sverige och i de småländska länen lade dock blidvintern stora hinder i vägen för timrets framforsling, hvarför arbetstillfällena därstädes i allmänhet blifvit färre, än hvad beräknats.

Enär arbetsmarknadens läge gifvetvis måste i hög grad inverka på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och läget i viss mån återspeglas i denna verksamhet, meddelas här nedan ur de månatliga redogörelserna för Sveriges offentliga arbetsförmedling till ytterligare jämförelse följande resultat angående tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande antal *ansökningar om arbete:*

1:sta kvartalet 1911:	*Inom jordbruket m. m.*	*Inom öfriga näringsgrenar.*	*Inom samtliga näringsgrenar.*
Januari	94	206	179
Februari	79	162	141
Mars	83	127	116
4:de kvartalet 1910:			
Oktober	72	120	104
November	104	162	148
December	118	147	142

Arbetsmarknaden under första kvartalet 1911 erbjöd i stort sedt samma bild som under närmast föregående kvartal. Frånsedt den näringslifvets afmattning, som alltid medföljer lågsäsongen under vintern, var arbetstillgången sålunda i hufvudsak god med afsevärd förbättring särskildt inom mekaniska verkstadsindustrien.

Näringsgrenar.	Hela antalet.		Tillgång på arbete.									
			Mycket god.		God.		Medelgod.		Mindre god.		Dålig.	
	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
Grufdrift	20	9,974	1	404	12	6,874	6	2,690	—	—	1	6
Annan brytn.- o. upptagn. industri	4	62	—	—	2	45	1	15	—	—	1	2
Närings- o. njutningsämnesindustri:												
Kvarnindustrien	22	818	—	—	5	150	14	657	2	9	1	2
Bageriyrket	68	1,595	1	23	24	780	36	655	6	70	1	67
Sockerindustrien	23	3,288	—	—	8	1,108	11	1,188	2	853	2	139
Brännvinsbrännerier o. punschbrygger.	4	83	—	—	4	83	—	—	—	—	—	—
Bryggeriindustrien	66	2,687	1	11	16	468	28	968	15	1,054	6	186
Tobaksindustrien	26	2,548	2	116	10	939	8	1,056	5	427	1	10
Margarintillverkningen	2	65	—	—	1	29	1	36	—	—	—	—
Slakteri- och charkuteriyrket	22	537	3	42	7	115	9	291	3	89	—	—
Annan närings- o. njutn.-ämn.-ind.	1	23	—	—	1	23	—	—	—	—	—	—
Textilindustrien	73	18,120	7	2,525	31	4,662	24	8,265	11	2,668	—	—
Beklädnadsindustrien:												
Hattillverkningen	6	592	1	64	5	528	—	—	—	—	—	—
Skrädderi- och sömnadsyrket	61	2,993	6	1,353	18	680	30	879	4	68	3	13
Trikåfabrikationen	11	1,598	2	483	4	526	4	394	1	195	—	—
Skomakeriyrket	34	3,355	1	68	12	1,590	8	1,021	11	662	2	14
Handsk-, möss- o. pälsvarufabrikationen	7	227	—	—	3	114	2	39	2	74	—	—
Annan beklädnadsindustri	5	350	1	102	3	192	1	56	—	—	—	—
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	24	1,335	2	34	7	236	10	842	3	169	2	54
Trävaruindustrien:												
Sågverk och brädgårdar	88	14,453	4	345	31	5,994	39	5,915	9	891	5	1,308
Snickerier och annan träförädling	75	3,818	6	389	26	1,843	21	783	16	605	6	198
Korkfabrikationen	3	248	—	—	1	132	1	67	1	49	—	—
Trämasse- och pappersindustrierna:												
Trämassefabriker och pappersbruk	41	9,462	—	—	22	5,591	10	1,951	8	1,917	1	3
Bokbinderiyrket	21	1,059	2	18	7	313	8	593	2	9	2	126
Tapetfabrikationen	3	155	—	—	2	117	1	38	—	—	—	—
Grafisk industri	53	3,946	9	300	28	2,451	13	1,078	2	92	1	25
Malmförädlingsindustrien	31	17,124	1	289	20	10,750	8	5,217	2	868	—	—
Metallindustrien:												
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	30	5,340	3	749	7	1,227	12	3,153	8	211	—	—
Smidesyrket	19	218	—	—	8	72	8	96	2	47	1	3
Bleck- och plåtslageriyrket	34	1,288	3	120	6	691	7	319	8	34	10	124
Annan metallindustri	20	2,490	1	85	9	1,442	8	715	1	190	1	58
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri:												
Mekaniska verkstadsindustrien	72	12,959	10	2,505	25	3,674	19	3,669	15	1,607	3	1,504
Skeppsvarfven	16	3,499	1	26	11	1,780	4	1,693	—	—	—	—
Elektromekaniska industrien	9	3,467	—	—	4	2,920	3	398	1	69	1	80
Annan maskinindustri	16	1,958	1	10	8	977	6	611	1	360	—	—
Jord- och stenindustrierna:												
Stenhuggeribranschen	23	6,204	8	3,153	6	2,803	4	156	2	82	3	10
Kakel- och lerkärlsindustrien	14	1,656	—	—	1	956	6	501	4	104	3	95
Tegelindustrien	8	136	—	—	1	40	1	24	2	36	4	36
Glasindustrien	16	2,728	1	446	5	757	5	974	4	463	1	88
Annan jord- och stenindustri	21	3,117	2	43	9	1,233	4	1,079	2	192	4	570
Kemisk-tekniska industrien:												
Ljus-, tvål- och parfymfabriker	20	621	2	45	8	218	6	249	3	104	1	5
Tändsticksindustrien	10	5,537	—	—	1	200	8	5,133	1	204	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	11	1,467	—	—	5	879	4	550	1	20	1	18
Byggnadsindustrien:												
Husbyggnadsindustrien	52	1,767	2	175	8	236	17	844	11	150	14	362
Målning och glasmästerirörelse	33	435	—	—	3	35	8	177	10	54	12	169
Annan byggnadsindustri	25	1,646	1	142	3	185	8	530	8	304	5	485
Belysning och vattenledning	13	1,504	—	—	5	282	7	1,218	1	4	—	—
Transportarbetet	26	4,648	2	575	9	1,746	12	1,740	2	553	1	34
Summa 1:sta kv. 1911	**1,282**	**163,200**	**87**	**14,640**	**452**	**68,686**	**451**	**58,523**	**192**	**15,557**	**100**	**5,794**
» 4:de » 1910	965	135,620	91	14,057	400	64,431	304	39,808	126	14,289	44	3,035
» 3:dje » »	926	138,019	98	18,400	447	70,316	263	31,982	89	14,856	29	2,465
» 2:dra » »	979	135,583	111	21,933	412	61,870	313	36,743	110	10,837	33	4,200

första kvartalet 1911 (enligt uppgifter från arbetsgifvare).

Arbetstillgången i jämförelse med												Tillgång på arbetskraft.					
näst föregående kvartal.						samma kvartal föregående år.						Brist.		Normal tillgång.		Öfverflöd.	
Bättre.		Oförändrad.		Sämre.		Bättre.		Oförändrad.		Sämre.							
a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
3	1,021	16	7,451	1	1,502	8	4,847	11	5,121	1	6	1	466	16	7,880	3	1,628
1	9	2	38	1	15	2	45	2	17	—	—	—	—	4	62	—	—
—	—	15	585	7	233	2	137	17	653	3	28	—	—	20	799	2	19
7	150	49	1,065	12	380	13	703	47	774	8	118	1	4	44	1,116	23	475
1	56	8	1,567	14	1,665	1	187	22	3,101	—	—	—	—	16	1,954	7	1,334
—	—	4	83	—	—	—	—	4	83	—	—	—	—	4	83	—	—
3	20	58	2,462	5	205	5	142	52	1,981	9	564	—	—	45	1,401	21	1,286
1	64	16	982	9	1,502	3	351	16	1,143	7	1,054	—	—	19	1,461	7	1,087
—	—	1	29	1	36	1	36	1	29	—	—	—	—	2	65	—	—
3	35	15	360	4	142	4	42	15	378	3	117	—	—	16	380	6	157
—	—	1	23	—	—	—	—	1	23	—	—	—	—	1	23	—	—
10	3,374	49	11,472	14	3,274	12	4,936	45	8,711	16	4,473	7	2,421	58	13,785	8	1,914
—	--	6	592	—	—	—	—	6	592	—	—	1	64	5	528	—	—
13	1,576	25	1,066	23	351	11	483	44	2,391	6	119	10	537	49	2,439	2	17
—	—	9	1,214	2	384	2	249	7	1,070	2	279	1	47	10	1,551	—	—
2	271	19	2,450	13	634	5	537	19	1,390	10	1,428	3	440	25	1,974	6	941
1	41	4	149	2	37	1	44	5	150	1	33	—	—	7	227	—	—
2	86	3	264	—	—	3	192	2	158	—	—	1	30	4	320	—	—
4	155	15	996	5	184	6	173	15	1,014	3	148	—	—	19	1,027	5	308
17	1,920	56	9,719	15	2,814	18	2,150	56	10,359	14	1,944	1	10	60	9,371	27	5,072
7	264	42	2,318	26	1,236	15	850	41	2,148	19	820	1	4	57	2,732	17	1,082
—	—	1	132	2	116	—	—	2	199	1	49	—	—	3	248	—	—
4	602	31	7,709	6	1,151	4	880	32	8,009	5	573	—	—	31	7,457	10	2,005
3	20	11	557	7	482	5	424	10	481	6	154	1	10	18	971	2	78
—	—	3	155	—	—	1	47	2	108	—	—	—	—	2	108	1	47
9	332	40	3,238	4	376	23	1,402	24	1,909	6	635	2	158	41	3,459	10	329
4	1,565	23	13,215	4	2,344	4	2,173	20	10,376	7	4,575	—	—	22	13,200	9	3,924
7	1,916	16	3,109	7	315	8	1,399	14	2,986	8	955	—	—	21	3,916	9	1,424
3	32	11	94	5	92	4	26	10	106	5	86	4	40	12	122	3	56
2	85	12	967	20	236	7	421	15	739	12	128	1	35	14	593	19	660
2	111	11	1,340	7	1,039	4	534	13	1,831	3	125	2	88	15	1,674	3	728
24	4,960	35	6,231	13	1,768	26	4,735	37	6,650	9	1,574	3	452	55	8,979	14	3,528
5	1,556	11	1,943	—	—	2	1,350	12	1,963	2	186	2	508	14	2,991	—	—
—	—	4	3,075	5	392	3	1,980	5	1,407	1	80	1	210	2	2,660	6	597
5	823	10	1,072	1	63	4	889	9	626	3	443	—	—	14	1,529	2	429
9	3,162	10	2,954	4	88	8	3,153	9	2,950	6	101	8	3,153	9	2,614	6	437
1	14	11	1,585	2	57	2	347	10	1,237	2	72	—	—	8	1,124	6	532
1	16	3	69	4	51	1	1	6	119	1	16	—	—	5	116	3	20
—	--	13	2,464	3	264	6	1,578	8	1,008	2	142	—	—	15	2,282	1	446
2	365	13	2,445	6	307	3	529	10	1,072	8	1,516	1	10	15	2,756	5	351
2	45	12	413	6	163	5	142	11	371	4	108	—	—	11	440	9	181
—	—	9	5,333	1	204	—	—	2	309	8	5,228	—	—	7	4,515	3	1,022
3	567	7	880	1	20	—	—	10	1,423	1	44	—	—	6	892	5	575
12	411	26	1,021	14	335	16	436	21	721	15	610	—	—	21	715	31	1,052
4	35	14	225	15	175	5	50	16	236	12	149	—	—	13	233	20	202
2	174	10	881	13	591	3	246	12	830	10	570	—	—	9	719	16	927
1	15	11	1,485	1	4	1	15	12	1,489	—	—	—	—	13	1,504	—	—
4	1,252	15	1,882	7	1,514	6	1,898	18	2,720	2	30	—	—	15	2,461	11	2,187
184	**27,100**	**786**	**109,359**	**312**	**26,741**	**263**	**40,759**	**778**	**93,161**	**241**	**29,280**	**52**	**8,687**	**892**	**117,456**	**338**	**37,057**
180	18,706	601	95,832	184	21,082	236	35,757	582	81,231	147	18,632	38	7,747	702	98,646	225	29,227
174	26,416	646	94,354	106	17,249	384	62,459	441	57,306	101	18,254	68	17,820	732	103,721	126	16,478
273	36,753	607	85,290	99	13,540	237	38,953	605	80,827	137	15,803	52	13,833	681	95,189	246	27,011

Den offentliga arbetsförmedlingen och jordbruket.

Den offentliga arbetsförmedlingen i vårt land är visserligen till sina organisations- och arbetsformer särskildt afpassad efter svenska förhållanden, men har dock hämtat vissa hufvudprinciper för sin verksamhet från de främmande länder, där man har en längre och mångsidigare erfarenhet på arbetsförmedlingens område. I allmänhet har där utvecklingen varit sådan, att, när allt starkare behof uppstått efter anordningar för arbetsförmedling, detta behof först uppmärksammades och utnyttjades för enskildes ekonomiska intressen. Man kom underfund med, att arbetsförmedlingen kunde göras till en inkomstbringande handtering, och därmed uppkom den yrkesmässiga platsanvisningen, för hvilken sträfvandet efter affärsvinst blef hufvudsaken. Senare började man inom olika yrken se sig om efter anordningar för att särskildt tillgodose sina yrkesmäns behof; naturligtvis hyste man därvid ingen tvekan mot att i omtanke om eget bästa, om så behöfdes, alldeles frånse andra yrkens berättigade anspråk. I den mån de olika yrkena hade resurser att sörja för sig själfva skapades sålunda en mängd olika anstalter och typer för arbetsförmedling, endast däruti liknande hvarandra, att de hade till uppgift att ensidigt gynna speciella intressen. Dessa i och för sig olämpliga förhållanden förvärrades däraf, att den fackliga arbetsförmedlingen, under intryck af de allt skarpare motsättningarne på arbetsmarknaden, tenderade att i sin ordning uppdelas på två linier, arbetsgifvarnes och arbetstagarnes anstalter. Förutom det att onödiga besvär och kostnader framkallades af att båda parterna vidtogo anordningar vid sidan af och oberoende af hvarandra, så måste svårigheter alltid uppkomma af organisationernas inbördes misstroende. Anstalternas verksamhet kom att användas i och för organisationernas öfriga syften och blef vid konflikttillfällen ett direkt led i deras stridsåtgärder. Det har ock visat sig, att just frågan om arbetsförmedlingens handhafvande af den ena eller den andra parten varit hufvudanledning till åtskilliga omfattande arbetsstrider i utlandet.

Utvecklingen har således på sina håll ledt till uppkomsten af en brokig samling anstalter, alla konkurrerande med hvarandra och

följaktligen ur stånd att verka för den utjämning och reglering af arbetskraften öfver hela arbetsmarknaden, som det måste vara ett tydligt samhällsintresse att befrämja. För att vinna en ur det allmännas synpunkt mera tillfredsställande lösning af den allt viktigare blifna frågan hafva de offentliga myndigheterna därför efter hand tvungits att ägna densamma större uppmärksamhet. Olika vägar hafva därvid valts i olika länder, men i allmänhet har man dock vunnit så uppmuntrande resultat, att öfverallt i världen den uppfattningen numera börjar tränga igenom, att arbetsförmedlingen måste handhafvas genom samhälleliga organ eller åtminstone under deras kontroll.

I vårt land med dess jämförelsevis mindre komplicerade förhållanden har arbetsförmedlingsfrågan blifvit aktuell senare än annorstädes. Visserligen uppväxte tidigt en privat affärsverksamhet på området, men i endast ringa utsträckning förspordes det, att de olika facken eller organisationerna ansett sig kunna åtaga sig de kostnader, som måste vara förenade med upprättandet af egna förmedlingsanstalter. Under de senaste decennierna har emellertid äfven hos oss behofvet af särskilda åtgärder börjat framstå såsom alltmera oafvisligt, i synnerhet som de privata affärernas verksamhet å ena sidan visat sig medföra allvarliga missförhållanden och å andra sidan icke alls kunnat tillgodose de stegrade anspråken. Äfven i vårt land blef det sålunda en oafvislig uppgift för myndigheterna att vidtaga positiva åtgärder för arbetsförmedlingens rationella ordnande. Början gjordes af kommunalmyndigheterna i Hälsingborg och Göteborg, hvilka närmast för sina lokala behof år 1902 upprättade kommunala anstalter. Vid deras planläggning tog man emellertid nyttig lärdom och ledning af de erfarenheter, som vunnits i andra länder och hvilka under 1900 och 1901 års riksdagar kommit att närmare skärskådas och utvecklas i anledning af motioner i ämnet.

Arbetsförmedlingens grundprinciper.

Ehuru de båda anstalterna, som nämndt, närmast beräknades för de lokala behofven, så blef deras uppgift likväl icke begränsad till endast detta utan vidgades därhän, att anstalterna redan från början ställde sin medverkan till tjänst äfven för kunder inom andra kommuner och yrken. Denna grunduppfattning af den offentliga arbetsförmedlingens uppgift, enligt hvilken arbetskraftens distribution och placering bör främst bestämmas af allmänna hänsyn och att endast i andra rummet lokala särintressen må tagas i beaktande, har präglat den följande utvecklingen. Den accepterades af de städer, som efter Hälsingborgs och Göteborgs föredöme sedermera upprättade sådana anstalter, och den fastslogs vid 1906 års riksdag såsom normgifvande för statens medverkan. Den i öfverensstämmelse härmed utfärdade k. kungörelsen d. 20 sept. 1907 ang. statsunderstöd till den offentliga arbetsförmedlingen stadgar nämligen

såsom nödvändig förutsättning för statsunderstöds bekommande bl. a.

»*att* arbetsförmedlingen afser allt slags arbete för såväl män som kvinnor — — — *att* vid arbetsförmedlingen hänsyn i främsta rummet tages till, att arbetsgifvaren erhåller den bästa möjliga arbetskraft och arbetaren det arbete, hvartill han bäst ägnar sig.»

Konferenserna 1906 och 1907.

Oaktadt de första stadsanstalterna redan från början baserats på så allmängagnande principer, hade särskildt landsbygdens arbetsgifvare ställt sig tämligen afvisande af fruktan för att anstalterna hvarken skulle vilja eller kunna tillgodose jordbrukets behof. Just detta spörsmål var därför ett hufvudämne för de öfverläggningar, hvilka vid konferenser i Kommerskollegium under åren 1906 och 1907 höllos med representanter för anstalterna äfvensom för industrien och jordbruksnäringen (godsägaren I. Lindström å Vibynäs och landtbrukaren D. Pettersson i Bjälbo). Vid den grundliga granskning, som därvid ägnades åt såväl principerna för som ock resultaten af de kommunala anstalternas verksamhet, konstaterade man också,

att städernas anstalter redan i stor utsträckning medverkat till att återföra den i städerna inströmmande arbetskraften till jordbruket och därigenom gjort detsamma goda tjänster,

att då det industriella arbetet särskildt lockade arbetskraften, denna företrädesvis uppsökte orter och anstalter, där sådant arbete kunde erhållas,

samt att därför landsbygdens arbetsförmedlingsfråga kunde lösas endast genom anordningar i anslutning till städernas anstalter.

Arbetsförmedlingens enhetliga organisation.

Konferenserna fastslogo ock såsom resultat af sina öfverläggningar, *att arbetsförmedlingen bör för alla yrken och öfver hela landet enhetligt ordnas under statens ledning och i samverkan mellan landsting, hushållningssällskap och stadskommuner.* Den sakkunniga erfarenheten hos såväl den offentliga arbetsförmedlingens praktiska utöfvare som hos därmed förtrogna representanter för industri och jordbruk konstaterade sålunda riktigheten af den redan förut af statsmakterna pröfvade och godkända principen: *den offentliga arbetsförmedlingen skall vara enhetlig för alla slag af arbete.* Det allmännas intresse kräfver, att arbetskraften tillvaratages så noga som möjligt och användes på den plats, där den bäst behöfves och utnyttjas. I vissa fall kunna ju special- eller lokalintressen härigenom blifva lidande till förmån för andra, bättre motiverade behof; men i stort sedt och i längden måste denna det öppna arbetsvalets princip blifva till största gagn för det stora flertalet af både arbetsgifvare och arbetare samt därmed för hela samhället.

Det torde böra här erinras, att den offentliga arbetsförmedlingen *icke* vill medverka till arbetskraftens distribution i vidare mån än

praktiska behof så kräfva. Under normala förhållanden bör det vara bäst för såväl arbetsgifvare som arbetare, att förmedlingen verkställes med minsta möjliga omgång, tidsutdräkt och kostnad. Allmänna intressen kräfva ock, att en ändamålslös folkomflyttning icke befrämjas. För den skull är det för hvarje offentlig anstalt en *hufvudsynpunkt att icke uppmuntra till platsombyten samt att*, om sådana likväl sker, så långt möjligt tillgodose de lokala behofven med den lokala tillgången på arbete eller arbetskraft. Saknas sådan inom ett lokalkontors verksamhetsområde, så skall ersättning sökas genom länsanstaltens hufvudkontor bland länets resurser på området; endast i sista hand bör det sedan komma i fråga att anlita interlokal förmedling på närmare eller fjärmare håll. *Den offentliga arbetsförmedlingen vill sålunda ej lämna sin medverkan till omotiverade platsombyten eller till ändamålslös omflyttning af arbetskraften.* Endast genom en utvecklad och centraliserad arbetsförmedling kan någon effektiv kontroll i detta afseende åvägabringas.

Arbetsförmedlingens utveckling.

I och med det att de kommunala arbetsförmedlingsanstalterna icke begränsade sin verksamhet allenast till sin egen ort och dess näringsintressen, utan i mån af sina resurser opartiskt lämnade sin medverkan åt alla kommuner och yrken, så var ock den enda bärande grunden lagd för rörelsens obehindrade utveckling. Stadsanstalterna blefvo snart lika nyttiga för landsbygden som för staden, och efter hand började till dem anknytas de vidare anordningar, som kunde kräfvas för effektivare tillgodoseende af hela traktens behof. I enlighet med konferensernas uttalanden fann man, att denna vidare utbildning af arbetsförmedlingen borde omhändertagas af landstingen (eventuellt i förening med hushållningssällskapen), hvilka just hade till uppgift att organisera sådana anordningar, som lämpligen borde erhålla större räckvidd och verkningskrets än de särskilda kommunerna.

Länsmyndigheterna hafva ock i allmänhet visat rörelsen den största uppmärksamhet och välvilja. För närvarande är det endast Stockholms, Kronobergs, Gottlands, Älfsborgs, Värmlands, Örebro och Västerbottens län, som icke redan ordnat eller åtminstone beslutat ordna arbetsförmedlingen för hela länets vidkommande; i flertalet af de nyssnämnda länen pågå utredningar i samma syfte. Om man ock i allmänhet ansett sig böra börja i mindre skala för att sedan i mån af vunnen erfarenhet utbygga vidare anordningar, så har man dock flerstädes hunnit så långt, att de offentliga anstalterna med sin verksamhet omfatta hela länet.

Den offentliga arbetsförmedlingens snabba organisativa utbredning under de senaste åren kommer ock till synes i efterföljande uppgifter rörande dess arbetsresultat.

	Ansökningar om arbete.	*Lediga platser.*	*Tillsatta platser.* Samtliga.	Däraf till jordbruket.
År 1907	68,000	65,000	37,000	2,800
» 1908	98,000	67,000	40,000	6,400
» 1909	126,000	85,000	52,000	10,800
» 1910	143,000	104,000	67,000	15,500

Dessa siffror gifva tydligt vid handen, att den offentliga arbetsförmedlingens praktiska arbete under de senaste åren tagit en mycket betydande omfattning och har att uppvisa stora resultat. Särskildt gäller detta omdöme beträffande förmedlingen till jordbruket, hvilket under det senaste året fick från offentliga anstalter emottaga 15,500 arbetare. Det torde böra med afseende härå erinras, att en stor del af dessa arbetare utgöras af sådana personer, som vid anstalterna anmält önskan om att erhålla annat än jordbruksarbete, velat »komma bort från jordbruket».

Konferensen 1909. Ehuruväl sålunda framgången af de offentliga anstalternas verksamhet kunde tyckas tillräckligt bestyrka riktigheten af deras grundläggande principer och allmänna planläggning, upptogos likväl hithörande frågor till förnyad ompröfning vid den tredje arbetsförmedlingskonferensen i dec. 1909. Vid denna närvoro *dels* föreståndarne[1] för samtliga arbetande offentliga anstalter, *dels* ombud för länskommittéer för arbetsförmedlingsfrågans utredande inom resp. län (bland andra landshöfdingarne Widén, Reuterskiöld och Holmquist) *dels* såsom speciella representanter för jordbruksnäringen ledamoten af riksdagens 1:sta kammare, friherre C. J. Beck-Friis å Harg samt ledamöterna af riksdagens 2:dra kammare landtbrukarne J. P. Jesperson i Dorisborg och D. Pettersson i Bjälbo *samt dels* vissa andra i frågan sakkunniga personer såsom riksdagsmännen konsul O. Trapp, direktör E. Wavrinsky och direktör A. F. Vennersten, sekreteraren hos Nationalföreningen mot Emigrationen dr A. Molin, ombudsmannen hos Svenska landtarbetsgifvareföreningarnes fullmäktige I. Wallenius m. fl.

Vid behandling af frågan om de allmänna principerna för den offentliga arbetsförmedlingens organiserande beslöt konferensen framhålla följande synpunkter:

I. Under uttalande af sitt fulla gillande af de i k. kungörelsen den 23 oktober 1908 angående understöd af statsmedel till befrämjande af den offentliga arbetsförmedlingen angifna principer, vill konferensen särskildt framhålla, huruson erfarenheten bestyrkt vikten af, att de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna icke begränsa sin verksamhet till allenast vissa näringsgrenar utan alltid afse allt slags arbete för såväl män som kvinnor;

[1] Vid åtskilliga länsanstalter, hvilkas hufvudsakliga kundkrets faller inom jordbruket, hafva till föreståndare antagits personer med föregående utbildning och erfarenhet inom dithörande yrkesgrenar.

II. Med hänsyn till den stora betydelsen af enhetlig organisation af den offentliga arbetsförmedlingen inom en landsdel, betonar konferensen angelägenheten af, att icke flere offentliga anstalter förekomma på samma plats, samt att, där flere sådana inom landsdelen förekomma, desamma träda i nära förbindelse och samverkan med hvarandra.

I öfrigt behandlade konferensen en mängd frågor rörande anstalternas inre arbete och expedition, särskildt ur synpunkten af landtbrukets speciella behof.

Uttalanden af kända landtbrukare.

Sedan numera den offentliga arbetsförmedlingen hunnit anpassa sitt ursprungligen för stadsförhållanden utformade arbetssätt efter de nya kraf, som mött vid dess organiserande för vidare verksamhet, och sedan man åtminstone i vissa delar af landet kunnat bilda sig en på verklig erfarenhet grundad uppfattning om de offentliga anstalternas betydelse för jordbruket, har det ansetts önskvärdt att bereda ett antal mera bemärkta landtbrukare tillfälle uttala sin uppfattning om anstalterna och framföra sina önskemål. För dessa ändamål har statens arbetsförmedlingsinspektör den 4 mars 1911 framställt vissa (nedan återgifna) frågor till ett antal sådana landtbrukare, hvilka kunde förutsättas hafva varit i tillfälle att personligen taga kännedom om arbetssätt och arbetsresultat vid några sedan längre tid tillbaka verksamma anstalter.[1] Af 47 sålunda tillfrågade personer hafva 36 afgifvit svar, hvilkas hufvudsakliga innebörd inhämtas af efterföljande summariska redogörelse.

Frågan om vederbörande *anstalts betydelse för traktens jordbruk* har besvarats så, att 33 personer förklarat densamma vara till nytta, medan 3 personer icke klart uttalat sig i denna punkt.

Frågan huruvida det anses vara till *fördel eller nackdel* för jordbrukets intressen, att anstalten befattar sig med förmedling af *allt slags arbete*, har föranledt 29 uttalanden om att denna anordning länder till nytta och 3 uttalanden i motsatt riktning, under det att i 4 fall intet bestämdt uttalande härom gjorts.

Frågan, om *någon annan form* af arbetsförmedling anses för jordbruket *förmånligare än den* hos oss ordnade *offentliga förmedlingen* besvaras af 2 personer med ja, af 30 personer med nej, medan 4 personer underlåtit att därom uttala någon mening.

Hufvudintrycket af de erhållna svaren är sålunda, att ett stort antal omdömesgilla landtbrukare, som af egen erfarenhet bildat sig en uppfattning om den offentliga arbetsförmedlingen, nästan enhälligt förklarat,

att den offentliga arbetsförmedlingen redan nu är af stor nytta för jordbruket i vårt land och för framtiden bör erhålla än större betydelse,

[1] Anstalterna i Stockholm, Uppsala län, Östergötlands län, Norrköping, Blekinge län, Kristianstads län, Malmöhus län, Göteborgs och Bohus län samt Gäfle.

att det i stort sedt måste vara till fördel för jordbrukets intressen, att den offentliga arbetsförmedlingen befattar sig med allt slags arbete, enär den endast härigenom blir i stånd att verksamt förmedla arbetskraftens distribution öfver hela arbetsmarknaden,

samt att den hos oss ordnade offentliga arbetsförmedlingen synes vara den äfven för jordbruket lämpligaste formen.

Af några svar framgår, att man ännu på sina håll hyser en felaktig uppfattning af den viktiga frågan om *arbetsgifvares och arbetstagares rättighet att* vid anlitande af offentlig anstalt *själfva afgöra, huruvida arbetsaftal skall komma till stånd eller ej.* Det har t. ex. framhållits, att en arbetsgifvare endast i fråga om tillfälliga arbetare, för dikning och skogshygge, för skörd och tröskning o. s. v. kan nöja sig med anvisad arbetskraft, men däremot, när det gäller stadigvarande tjänst, vill personligen ta kännedom om arbetaren och själf antaga honom. I anledning af sådana uttalanden bör här bestämdt betonas, att den offentliga arbetsförmedlingen hvarken kan eller vill i detta eller annat afseende taga sig något förmynderskap öfver den enskilde arbetsgifvaren eller arbetaren; den har en *uteslutande förmedlande uppgift* gentemot dem båda. Vederbörande tjänsteman inhämtar alla nödiga upplysningar — om den lediga platsens beskaffenhet, arbetsgifvarens särskilda fordringar samt om den arbetssökandes kvalifikationer och önskningar — för att kunna föreslå parterna just den arbetskraft eller anställning, som verkligen kan passa dem. Men *själfva valet, afgörandet och ansvaret tillkomma alltid parterna*, som naturligtvis ej kunna tvingas eller bindas vid hvarandra. Om ej den från anstalten först anvisade arbetaren kan komma öfverens med arbetsgifvaren om arbetet, så sändes genast en annan o. s. v. Det ligger själffallet i anstalternas intresse att söka finna den lämpligaste för att bespara sig själfva och parterna onödigt besvär med förnyade anvisningar. — En annan sak är, att anstalternas kunder bland arbetsgifvarne ofta hysa det förtroende till tjänstemännens omdöme, att de åtminstone för tillfälliga arbeten utan närmare pröfning antaga de föreslagna arbetarne. Ofta förekommer till och med, att arbetsgifvare vilja bemyndiga anstalternas föreståndare att på deras vägnar antaga och städsla tjänstehjon, hvilka förtroendeuppdrag likväl måste afböjas såsom stridande mot den offentliga arbetsförmedlingens enbart förmedlande karaktär. I fråga om fasta anställningar inom jordbruket är det ock vanligast, att arbetsgifvarne själfva infinna sig på en öfverenskommen tid, då lämpliga arbetssökande anmodats samtidigt vara tillstädes och då sålunda direkt uppgörelse mellan parterna omedelbart kan äga rum. Af denna parternas själfklara rätt att själfva disponera sitt arbete eller sin arbetskraft följer naturligtvis, att anstalterna ej kunna pressa t. ex. en jordbruksarbetare att taga en fast tjänst. Men där-

emot är det klart, att, när en sådan kommer för att få arbete i staden, dennes uppmärksamhet fästes på att t. ex. en mängd stadsarbetare redan finnes anmäld och naturligtvis närmast bör komma ifråga, samt att däremot jordbruksplatser finnas lediga. På detta sätt måste den naturliga regleringen af arbetskraften försiggå och endast därigenom få parterna i längden det förtroende, hvarpå ensamt varaktig framgång kan byggas.

Uttalade önskemål.

Å de i det föregående omnämnda frågeformulären anmodades vederbörande äfven att uttala sina särskilda önskemål rörande arbetsförmedlingsfrågan. Bland åtskilliga därvid framkastade synpunkter är det särskildt tvänne, som återkomma i ett större antal svar.

Det ena af dessa önskemål åsyftar, att vid hvarje större anstalt skall anordnas en *särskild afdelning för jordbruksförmedling* och att en särskild tjänsteman får detta verksamhetsområde till sin speciella uppgift. Endast därigenom att samma person oafbrutet och så odeladt som möjligt står i förbindelse med arbetsgifvare och arbetare inom jordbruket skulle denne komma i den personliga ställning till båda parterna och få den intima kännedom om deras särskilda behof och synpunkter, som erfordras för att på bästa sätt fylla sin uppgift. Denna uppfattning sammanfaller naturligtvis helt och hållet med, hvad man inom den offentliga arbetsförmedlingen sträfvar efter. Vid den offentliga anstalten böra alla slags arbete samlas, men hvarje slag såvidt möjligt behandlas med speciell sakkunskap. Af naturliga skäl måste anstalterna i vårt land erhålla ganska blygsamma dimensioner med begränsad personal, hvarför man endast småningom kan hoppas att på större orter erhålla specialafdelningar för större hufvudgrupper. Men just därför att jordbruket vid flertalet anstalter ovillkorligen kommer att kräfva det mest omfattande arbetet, så måste det i allmänhet blifva en naturlig sak att efter hand vid anstalterna inrätta särskilda afdelningar för jordbruket med binäringar.

Så har ock redan skett vid åtskilliga större anstalter; öfver hufvud synes det närmast vara beroende på landtmännens eget intresse och positiva medverkan, huruvida sådana landtbruksafdelningar skola med snaraste tillkomma vid åtminstone alla länsanstalters hufvudkontor.

Vidare har ett flertal svar innehållit uttalanden om de *affärsmässiga platsanvisningsbyråerna* och deras verksamhet. I allmänhet konstateras, att deras medverkan, oaktadt därmed förenade kostnader för den enskilde, i många fall är föga effektiv, samt att allehanda missförhållanden pläga vidlåda densamma. Särskildt framhålles, att åtskilliga privata platsförmedlare uppenbarligen söka

förmå tjänstefolk att bryta sina aftal, enär deras affär därigenom kan få tillfälle att oftare förmedla deras platser och sålunda oftare mottaga afgifter. Flere af de tillfrågade uppgiftslämnarne uttala önskan om, att dylika affärsföretag måtte upphöra och i lag förbjudas.

Här nedan återgifves det vid de anställda förfrågningarne använda formuläret samt ett urval af de afgifna svar, som bäst synas gifva uttryck åt den allmänna uppfattningen bland de tillfrågade och i öfrigt erbjuda större intresse.

Frågeformulär

rörande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för jordbruket.

I. Har Ni personlig kännedom om verksamheten vid någon offentlig arbetsförmedlingsanstalt?
I sådant fall hvilken?

II. Hvad är Eder uppfattning om anstaltens betydelse — redan nu och i framtiden — för traktens jordbruk?

III. Anser Ni det vara till *fördel* eller *nackdel* för jordbrukets intressen, att anstalten, jämlikt Kungl. Maj:ts och Riksdagens beslut om den offentliga arbetsförmedlingens ordnande, befattar sig med förmedling af *allt* slags arbete?

IV. Anser Ni någon annan form af arbetsförmedling vara för jordbruket förmånligare än den hos oss ordnade offentliga arbetsförmedlingen?

V. Öfriga uttalanden i ämnet:

VI. Tillåter Ni, att Edra ofvan gjorda uttalanden eventuellt offentliggöras?

Representativa svar å frågorna.

Friherre J. E. Giertta, Ekerö.

I. Stockholms stads arbetsförmedling.

II. Att den redan nu och i framtiden bör vara för jordbruket till stor nytta.

III. Till fördel.

IV. —

V. Förmedlingsbyråer borde finnas inom alla större städer och arbetscentra af riket. Skulle dylika byråer komma att inrättas å ofvan omförmälda orter, hämmades i någon mån dessa olycksbringande kommissionärers verksamhet, hvilka på allt upptänkligt sätt utsuga såväl arbetsgifvaren som arbetssökaren. Under för handen varande förhållanden förekommer flere gånger om året omsättning af arbetsstyrkan, oaktadt städjepenning lämnas. Vid antagande af tjänare brytes detta aftal, och är det då gifvetvis uti kommissionärens intresse att ombytet ju oftare dess bättre äger rum, i det att dymedelst förtjänsten för denne ökas. Fördenskull håller jag före, att de ifrågasatta arbetsförmedlingarna skulle för såväl arbetsgifvaren som arbetstagaren blifva till stor nytta.

Ledamoten af Riksdagens 1:a kammare, disponenten O. M. Strömberg, Österby bruk, Dannemora.

I. Uppsala läns arbetsförmedling.

II. Såvidt jag kan finna, har anstalten en ej ringa betydelse för traktens jordbruk, i det såväl arbetssökande som arbetsgifvare i allt större utsträckning använda sig af densamma.

Möjligen torde de platssökandes rätt till kostnadsfri anmälan i någon mån verka till större rörlighet (ökad flyttningsfrekvens) bland arbetarne, i det att mången, oaktadt på det hela taget belåten med sin innehafvande plats, dock anmäler sig å anstalten eller där »hör sig för» om lediga platser, »eftersom det i alla fall ingenting kostar», och på så sätt blir frestad till onödiga platsombyten till föga fromma vare sig för honom själf eller arbetsgifvaren.
Huruvida emellertid detta förhållande har någon afsevärdare betydelse, kan jag ej uttala mig om.

III. Någon fördel för jordbrukets intressen att dessa anstalter förmedla äfven andra slag af arbete än jordbruksarbete torde väl knappast föreligga, då dessa andra slag vanligen anses mera lockande, och jordbruket sålunda får en konkurrent om arbetskraften, som ofta nog ej är lätt att möta; men å andra sidan kan väl ej med fog ifrågasättas att anstalterna skulle förmedla endast jordbruksarbete, och äfven om så vore förhållandet, torde jordbruket däraf ej ha större fördel, då följden helt naturligt blefve att andra anstalter (afgiftsfria eller icke) för »icke jordbruksarbete» uppstode jämsides de förra, och då blefve konkurrensen antagligen än större och bedrifven under för jordbruket ogynnsammare förhållanden än för närvarande. Jag tror därför det lämpligaste äfven från jordbrukssynpunkt vara, att anstalterna såsom nu förmedla allt slag af arbete.

IV. Nej. Åtminstone känner jag ej till någon sådan form.

Direktör C. R. Höök, Edeby, Rasbokil.

I. Uppsala läns arbetsförmedling.

II. Af redogörelsen framgår att den vinner allt större förtroende; och torde detta ökas ännu mera i samma mån, som de enskilda anstalterna nödgas upphöra. Såsom en gifven följd däraf att arbetsförmedlingen här är afgiftsfri.

III. Till bestämd fördel, då därigenom arbetsmarknadens läge vid hvarje tidpunkt klart framträder för såväl arbetsgifvarne som för arbetarne; de må tillhöra det ena eller andra facket.

IV. Nej.

Landshöfdingen, Grefve L. Douglas, Linköping.

I. Östergötlands läns arbetsförmedling.

II. Såväl centralstället i Linköping som äfven dess filialer i landsorten och förmedlingsanstalten i Norrköping, hvilka stå i daglig förbindelse med hvarandra, anlitas mer och mer af länets jordbrukare. — Såväl den manliga som den kvinnliga afdelningen utveckla sig på ett glädjande sätt. Hvarje månad ingår till landshöfdingen rapport och redogörelse för arbetsmarknaden; en sådan inflyter äfven i länets tidningar. — Anstalten torde redan inom få år anses vara oumbärlig för platsförmedlingen äfven inom jordbruket.

III. Att den offentliga arbetsförmedlingen befattar sig med förmedling af allt slags arbete kan icke vara till nackdel för jordbruket, sedan numera en jordsbruksarbetares löneförmåner i hvad de röra naturaprestationer, bostad, vedbrand m. m. mera allmänt uppräknas till sitt verkliga värde och jordbruksarbetaren på så sätt befinnes vara mera jämställd med andra arbetare.

IV. Nej.

V. För att kunna vara fullt verksam måste arbetsförmedlingen skötas af därtill lämpliga personer, emedan den eljest lätt mister allmänhetens förtroende. Det personliga inlägget från anstaltspersonalens sida och en småningom vunnen erfarenhet angående sättet att tillgodose de olika krafven, äro här viktiga faktorer. Inrotade fördomar mot vissa yrken och sysselsättningar måste bortarbetas, och likaså landtbrukarens obenägenhet att anställa en stadsarbetare, eller stadsarbetarens motvilja att såsom säsongarbetare periodvis utflytta till landet. Till allt

detta måste centralanstalterna småningom utbilda en vaken, socialt intresserad, med tålamod och människokännedom utrustad personal; en sådan blir aldrig för dyr, men en schablonmässigt arbetande alltid till skada.

Ledamoten af Riksdagens 2:dra kammare, landtbrukaren David Pettersson, Bjälbo, Skeninge.

I. Östergötlands läns arbetsförmedling.

II. Att arbetsförmedlingen under sin korta tillvaro ännu ej hunnit tränga ut exempelvis till vissa områden af landtbruket, ligger i sakens natur, men säkert är att den går framåt med stora steg. Hufvudsaken är att få dugliga och för sitt kall verkligt intresserade kontorsföreståndare. Härpå hänger i själfva verket framgången.

III. Den offentliga arbetsförmedlingen bör naturligtvis befatta sig med allt slags arbete; något annat är väl ej gärna tänkbart, om anstalten skall göra full nytta såsom mellanhand och hjälpare vid fördelning och utjämning af mänsklig arbetskraft till vårt näringslif.

Någon olägenhet för jordbruket af, att anstalten på detta sätt famnar om det hela, kan jag ej finna. Motsatsen synes mig ligga närmare till hands. På jordbruket förefinnes ju en kronisk arbetarebrist, som behöfver fyllas, och ju vidsträcktare område arbetsförmedlingen omfattar ju större möjligheter äger den att tillföra modernäringen den arbetskraft, som går sysslolös på andra arbetsfält.

IV. Huruvida nuvarande former för den offentliga arbetsförmedlingen äro fullt tillfredsställande, vågar jag ej bestämdt yttra mig om. Såvidt jag förstår är den synnerligen väl ordnad såväl till organisation som arbetssätt. Åtminstone är detta fallet i Östergötland.

V. Inom styrelsen råder mycket godt samarbete, och från allmänhetens sida har jag ej hört annat än godt. Penningfrågan är ju kinkig här såväl som på andra områden.

Förmedlingen för jordbruket blir ju på grund af de många afdelningskontoren jämförelsevis dyr, och statsbidraget är ej vidare rundligt tilltaget. Kommunerna få ju ofta träda hjälpande emellan. Lönerna till afdelningskontorens föreståndare måste därför tillmätas mycket knappt, och detta utgör nog ett stort hinder. Önskligt vore därför att erhålla ett något större statsbidrag och att detta utginge efter en (viss) fast beräkningsgrund. Därigenom större möjlighet att mera exakt fastställa kommande års budget.

Direktör Oscar Larsson, Mörtlösa, Linköping.

I. Östergötlands läns arbetsförmedling.

II. Jag anser att anstalten, som här skötts på ett förtjänstfullt sätt, fyllt ett kändt behof, i det anstalten opartiskt fullgjort sitt uppdrag, och då den icke lägger an på att af sina kunder förtjäna pengar utan blott söker betjäna allmänheten, tror jag att allmänheten är tillfredsställd med densamma. Ju mera den blir känd, kommer säkerligen gagnet och betydelsen af densamma att ökas, helst icke alla s. k. kommissionskontor, som förr betjänat allmänheten, förtjänat dess förtroende.

III. Någon skada tror jag icke kan tillfogas jordbrukets intressen, om anstalten befattar sig äfven med förmedling af allt slags arbete.

IV. Nej.

V. Såväl vid denna verksamhet som vid all annan är det af stor vikt, att man kan finna lämpliga och intresserade personer att sköta arbetsförmedlingen. Det har hittills ej varit någon svårighet att få tillräckligt antal sökande till platsen för att bland dessa utvälja dem, som äro väl skickade att förestå anstalten.

Ryttmästare Bernh. Grill, Abbotnäs, Valla.

I. Norrköpings stads arbetsförmedling.

II. Att en offentlig under kontroll stående arbetsförmedling redan nu och ännu mer i framtiden är af allra största betydelse för att anskaffa dugliga och bra arbetare för jordbruket och förmånlig för så väl arbetsgifvare som arbetare.

III. Jag tror det vara till fördel för jordbruket, om den förmedlar allt slags arbete.

IV. Så vidt jag känner till är den nu ordnade offentliga förmedlingen ofantligt mycket öfverlägsen den enskilda, då den skaffar bra arbetare utan någon kostnad för någondera parten. Föreståndaren lär snart känna de arbetare som söka plats, och man kan i regel lita på hans omdöme. Jag har från arbetsförmedlingen i Norrköping fått många arbetare såväl lejkarlar som statkarlar och i allmänhet varit mycket belåten med dem, som föreståndaren rekommenderat.

Godsägaren L. M. Kruse, Göholm, Listerby.

I. Blekinge läns arbetsförmedling (Karlskrona).

II. Karlskrona stads belägenhet i förhållande till länet är icke den gynnsammaste, utskjuten i hafvet och sålunda så aflägsen från den större delen af landtbefolkningen. Då nu under denna förmedlingsanstalt upprättats ett afdelningskontor i Karlshamn, böra en del olägenheter kunna afhjälpas. Emellertid torde ej genom Karlshamns kontor arbetssökande landtarbetare kunna ledas mot den större östra delen af länet, ty arbetareströmmen går regelbundet från öster till vester, och för den mellersta och östra delen af länet synes mig, som jag förut sagt, Karlskrona ligga väl långt afsides från landtarbetarne.

III. För att tillmötesgå arbetssökandes intresse, torde vara nödigt att anstalten förmedlar allt arbete, och jag kan ej inse, att detta skulle behöfva vara till skada för jordbruksintresset, utan understundom tvärtom. Huru härvid kommer gestalta sig, är väl till stor del beroende på den person, som sköter anstalten.

IV. För tillfället kan jag ej föreslå någon lämpligare form för arbetsförmedlingen. Det skulle ju kunna ifrågasättas, huruvida icke någon mindre afgift borde erläggas af arbetssökare — enär en kostnadsfri placering kan inverka att bidraga till det redan förut stora begäret, att beständigt flytta, understundom för ringa motgång, ja ibland endast för att få nöjet byta plats — samt af arbetsgifvare för att minska rätt dryga omkostnader. I öfrigt synes mig denna offentliga arbetsförmedling lämplig under förutsättning att kontor kommer att upprättas på ej allt för långa afstånd — afgift kan vara behjälplig härtill — men att enskilda kontor komma bort. Det förekommer nämligen sådana enskilda tjänstekontor, som i första hand söka få så mycket inkomst som möjligt och detta är ju alldeles naturligt, men detta på bekostnad af det må vara arbetssökande eller arbetsgifvare. Det gäller sålunda ej att få en arbetssökande på en passande plats, utan snarare tvärtom så att kontoret rätt snart skall få placera om honom och få ny förtjänst. Och så skada de genom att i annonser utlofva platser med oskäligt höga löner, men när så platsen med den höga lönen sökes, är den upptagen, men en annan med mindre lön finnes. Sådant verkar skadligt och därföre böra de enskilda bort under förutsättning af att tillräckligt många offentliga kontor upprättas.

Ledamoten af Riksdagens 1:a kammare, landtbrukaren Joh. Nilsson, Skottlandshus, Färlöf.

I. Kristianstads läns arbetsförmedling.

II. Inrättande af offentliga arbetsförmedlingar å landsbygdens centralare platser måste ju för kringliggande orter vara till gagn, då arbetsgifvare och arbetstagare där kunna komma i beröring med hvarandra. På grund af jordbrukets allt större

behof af tillfällig och säsongarbetskraft är anstalten utan tvifvel till stor nytta redan nu, och det behof den härutinnan har att fylla torde inte ha utsikt att förminskas.

III. Att anstalten förmedlar allt slags arbete, kan jag inte anse vara till nackdel för jordbruket.

IV. Nej.

V. Af synnerligen stor betydelse är, att de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna förses med därtill lämpliga föreståndare, som förstå att på ett rätt sätt handhafva sin uppgift. En instruktionskurs för dessa nuvarande eller blifvande föreståndare skulle måhända kunna vara något att tänka på.

Jordbrukskonsulenten V. Ekerot, Kristianstad.

I. Kristianstads läns arbetsförmedling.

II. Anstalten är till stor nytta för länets jordbruk redan nu, och all anledning finnes att antaga det förhållandet skall blifva minst lika godt i framtiden, då såväl arbetsgifvare som arbetstagare i ännu större utsträckning vända sig till anstalten.

III. Det är utan tvifvel riktigt, att arbetsförmedlingsanstalten förmedlar icke blott jordbruksarbeten utan äfven andra. Detta är för det första lämpligt ur kostnadssynpunkt och för det andra emedan arbetsförmedlingen bör tillgodose alla intressen på arbetsmarknaden.

IV. Nej.

V. Det skulle utan tvifvel i hög grad gynna den offentliga arbetsförmedlingen, om den arbetssökande blefve utrustad med fribiljett, då han anvisas arbetsplats. Äfven om svårigheter möta beträffande kontrollen o. d., skulle saken säkerligen kunna ordnas. Den offentliga arbetsförmedlingen skulle säkerligen genom en dylik anordning göra stora framsteg.

Ledamoten af Riksdagens 2:dra Kammare, landtbrukaren J. P. Jesperson, Dorisborg, Teckomatorp.

I. Anstalterna i Malmö och Eslöf m. fl.

II. Hvad man befarade, nämligen att de skulle komma att draga folket från jordbruket till städerna, har visat sig vara ogrundade farhågor, då i stället motsatsen inträffat, så att man i många fall återbördat till landtbruket arbetare, som en tid varit anställda i stad, men tröttnat därpå och vid anstaltens påpekande om de fördelar i många afseenden, som landtlifvet erbjuder, tagit anställning vid jordbruk och funnit sig väl däri.

III. Med anslutning till ofvan gifna svar anser jag det vara en fördel, att anstalterna förmedla anställning vid allt slags arbete, ty föreståndaren lär sig snart bedöma, hvar de arbetssökande passa, sedan han talt med dem.

IV. Nej. Jag anser att de offentliga anstalterna hafva ett stort företräde framför de vanliga »fästekontoren», ty dessa senare hafva intresse af stor omsättning och däraf följande upprepade omflyttningar af arbetare, då dé ju arbeta för ekonomisk vinnings skull, hvilket icke är fallet med de offentliga anstalterna.

V. Såsom allmänt omdöme tror jag mig kunna uttala, att i Malmöhus län den offentliga arbetsförmedlingen alltmera vinner allmänhetens förtroende, och detta beror naturligtvis till stor del därpå, att vi lyckats erhålla dugliga och intresserade föreståndare för anstalterna.

Ledamoten af Riksdagens 2:dra Kammare, landtbrukaren Jöns Jönsson, Slätäker, pr Dagstorp.

I. Anstalterna i Lund och Eslöf.

II. Torde redan hafva verkat mycket gagnande och besparande för såväl arbetsgifvare som arbetare, och hafva ifrågavarande anstalter säkerligen god framtid, om de blifva rätt skötta.

III. Vågar inte gifva något bestämdt uttalande härvid, men kan för närvarande icke se annat än fördel.

IV. Nej.

V. Intet annat än att jag alltid erhållit präktigt folk och blifvit väl bemött vid de ofvan angifna förmedlingsanstalterna.

Ledamoten af Riksdagens 1:a kammare, Konsul O. F. Trapp, Fredriksdahlsgård, Hälsingborg.

I. Hälsingborgs stads arbetsförmedling.

II. Anstaltens verksamhet har visat sig redan tillföra jordbruket stort gagn, och min förvissning är, att denna dess betydelse skall af såväl jordbrukare som jordbruksarbetare allt mera inses.

III. Det synes mig icke kunna på något sätt skada, men väl gagna jordbrukets intressen, i det att anstaltens föreståndare därigenom ofta kunna till jordbruket återföra ursprungliga landtarbetare, hvilka af en eller annan tillfällig anledning lockats till staden och industrien.

IV. Nej.

Ledamoten af Riksdagens 1:a kammare, landtbrukaren P. Paulsson, Ekeberga, Påarp.

I. Hälsingborgs stads arbetsförmedling.

II. Redan nu är anstalten af rätt stor betydelse för traktens jordbruk och jag håller före, att den i framtiden blir det i ännu högre grad. Detta särskildt på grund af följande förhållanden. Dels äro jordbruksarbetarne, särskildt de ogifta, allt mindre böjda för att ingå tjänsteaftal för längre tid och dels har genom de stegrade arbetspriserna och maskinkraftens ökade användning i jordbruket behofvet af arbetskraft blifvit allt mera växlande under olika tider af året. På grund häraf anser jag, att arbetsförmedlingen varit till gagn för traktens jordbruk.

III. Det kan ju befaras, att arbetsförmedlingen, då den omfattar allt slags arbete, skulle öka inflyttningen till städerna, hvilket afgjordt vore till nackdel för jordbruket. Äfven om så i enstaka fall blir förhållandet, tror jag dock, att den i lika hög grad kommer att förmedla utflyttning från städerna till landsbygden vid de tillfällen, då under längre tid permanent arbetsbrist kan finnas i en stad. Vid tillfällen af bättre arbetskonjunkturer i städerna söker nog arbetskraften sig dit ändå, med eller utan förmedlingsanstalter, emedan jordbruket ej kan betala sådana arbetspriser, som då äro gällande i städerna. På grund häraf anser jag ej, att förmedlingen af allt slags arbete är till nackdel för jordbruket, äfven om man å andra sidan ej heller kan säga, att det för jordbruket medför någon fördel.

IV. Nej.

Uppgifter rörande verksamheten vid en privat platsanskaffningsbyrå åren 1886—1909.

Från den förutvarande innehafvaren af »Jönköpings tjänstebyrå», hvilken med utgången af år 1909 upphörde med sin verksamhet, har till Kommerskollegii förfogande ställts en omfattande samling handlingar och uppgifter till belysande af byråns arbete alltifrån dess början år 1886. Då denna platsanskaffningsbyrå haft ganska omfattande förbindelser samt otvifvelaktigt varit en af landets bäst skötta i sitt slag, har det ansetts vara af intresse att meddela efterföljande upplysningar om densamma.

Tab. 1. Arbetssökande samt lediga och tillsatta platser.

År.	Arbetssökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	År.	Arbetssökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
1886	335	74	—	*1898*	1,001	1,838	401
1887	378	164	—	*1899*	862	1,651	368
1888	477	229	—	*1900*	780	1,309	291
1889	527	347	—	*1901*	960	1,443	381
1890	598	460	—	*1902*	976	1,172	370
1891	719	499	—	*1903*	910	1,473	375
1892	740	155	—	*1904*	795	1,562	340
1893	708	466	249	*1905*	911	1,575	410
1894	680	857	284	*1906*	801	1,578	342
1895	977	1,334	412	*1907*	577	1,726	293
1896	1,374	1,573	523	*1908*	558	1,223	253
1897	1,182	1,720	477	*1909*	599	948	247

Af tab. 1 framgår, huru under de första åren af byråns verksamhet tillgången på arbetskraft ännu var större än efterfrågan. Från och med år 1894 — alltså samtidigt med början af den ekonomiska uppsvingsperiod, som med endast några kortare afbrott sedan fortsatt — är emellertid antalet lediga platser långt större än de arbetssökandes antal, år 1907 ända till tre gånger så stort. Siffrorna afspegla sålunda de faktiska arbetsförhållandena inom jordbruket, dit hufvudparten af byråns verksamhet var förlagd. På grund af denna disproportion mellan arbetssökande och platser kunde i allmänhet endast en mindre del af dessa tillsättas, varierande mellan 250 och c:a 500 per år.

De genom byrån tillsatta platsernas yrkesfördelning framgår af tab. 2. Som redan förut antydts, har dess kundkrets i alldeles öfvervägande grad tillhört jordbruket med binäringar. Speciellt intresse ägnades åt platsförmedling för mejeripersonal, hvilken specialitet också nästan alla år uppvisar högsta antalet tillsatta platser. En tillfällig minskning i mejeripersonalens frekvens inträffade visserligen med år 1898, då denna speciella gren utbröts till ett särskildt företag, men när denna mejeribyrå efter några år afflyttade från staden, lyckades Jönköpings tjänstebyrå åter att upparbeta mejeriförmedlingen till dess förra höjd.

Tab. 3 återger de *ekonomiska resultaten* af det tillämpade afgiftssystemet. Byråns inkomster af inskrifningsafgifter uppgingo i regel till 1,000 à 1,200 kr., af platsarfvodena till 2,000 à 3,000 kr. och utgjorde sålunda sammanlagdt omkring 3,000 à 4,000 kr. per år. Härvid bör dock märkas, att en väsentlig del måste användas till annonsering (600 à 2,000 kr. per år) samt till postporton (500 à 800 kr. per år), enär verksamheten väsentligen bestod i annonsering, distribution af betygsafskrifter och cirkulär o. s. v.

Då resultatet af anstaltens verksamhet, d. v. s. antalet genom dess förmedling tillsatta platser, icke var synnerligen omfattande, måste naturligen kostnaden per förmedlad plats ställa sig ganska hög. Om summan af de uppburna afgifterna fördelas på hela an-

Tab. 2. Tillsatta platser inom olika yrkesgrupper åren 1893—1909.

Yrkesspecialiteter.	År 1893.	År 1894.	År 1895.	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	År 1906.	År 1907	År 1908.	År 1909.
Inspektorer m. fl. . . .	5	1	—	3	6	11	6	1	2	3	3	6	2	6	2	5	5
Rättare, ladufogdar . .	7	12	17	21	21	33	18	17	17	3	22	15	12	29	7	17	16
Kuskar	7	7	19	15	11	20	14	15	8	7	11	3	13	14	10	10	6
Ladugårds- o statkarlar	21	28	32	27	37	23	19	11	21	17	17	16	28	23	15	9	21
Drängar (ogifta) . . .	54	50	62	86	80	79	105	25	49	46	39	48	52	31	24	20	22
Trädgårdsmästare . . .	5	13	22	23	32	21	18	13	30	20	18	19	17	21	14	12	8
Skogvaktare	—	—	2	2	—	—	3	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—
Mjölnare, sågare, slöjdare m. fl.	2	7	5	12	13	9	7	10	15	6	6	6	6	4	2	1	—
Smeder, maskinister . .	2	2	3	3	9	4	1	1	1	3	4	2	—	1	—	—	—
Handelsbiträden . . .	1	11	6	10	17	11	9	11	3	8	7	1	—	2	4	1	4
Mejeripersonal	27	24	107	159	45	5	11	10	18	18	32	37	69	80	85	86	83
Hotellpersonal	11	10	18	24	41	48	55	50	74	76	59	59	55	31	31	20	15
Hushållerskor	14	20	17	24	29	27	22	32	34	34	26	16	29	19	24	16	12
Jungfrur	93	99	101	111	127	107	78	88	107	127	130	112	126	81	74	56	55
Diverse yrken	—	—	1	3	9	3	2	7	—	1	1	—	1	—	1	—	—
Summa	**249**	**284**	**412**	**523**	**477**	**401**	**368**	**291**	**381**	**370**	**375**	**340**	**410**	**342**	**293**	**253**	**247**

Tab. 8. Erlagda afgifter under åren 1893—1909.

År.	Inskrifningsafgifter.		Arfvoden för platser.		Samtliga afgifter.[1]	
	Summa.	Per inskrifna arbetssökande.	Summa.	Per tillsatt plats.	Summa.	Per tillsatt plats.[1]
	Kr.	Kr	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1893	660·50	0·93	782·75	3·14	1,443·25	5·80
1894	1,082·00	1·59	1,595·00	5·62	2,677·00	9·43
1895	1,336·00	1·37	2,524·25	6·13	3,878·25	9·41
1896	2,176·00	1·58	3,725·00	7·12	5,901·00	11·28
1897	1,711·50	1·45	3,195·50	6·69	4,906·00	10·29
1898	976·50	0·98	2,977·50	7·62	3,954·00	9·86
1899	746·00	0·87	2,307·00	6·27	3,043·00	8·27
1900	617·00	0·86	1,945·00	6·69	2,562·00	8·80
1901	1,278·00	1·33	2,112 00	5·54	3,390·00	8·90
1902	1,253·00	1·28	1,931·75	5·22	3,184·75	8·61
1903	1,338·00	1·47	2,365·50	6·31	3,703·50	9·88
1904	1,278·50	1·61	2,101·00	6·18	3,379 50	9·94
1905	1,345·50	1·48	2,715·00	6·62	4,060·50	9·90
1906	1,420·00	1·77	2,596·00	7·59	4,016·00	11·74
1907	1,001·00	1·73	2,142·00	7·31	3,143·00	10·73
1908	957·60	1·72	2,130·25	8·42	3,087·85	12·20
1909	1,222·50	2·04	2,159·25	8·74	3,381·75	13·69

talet tillsatta platser, uppgår det genomsnittliga afgiftsbeloppet till 8 à 12 kr. under de olika åren, år 1909 till 13 kr. 69 öre. Det torde böra uttryckligen framhållas, att vid denna beräkning medtagits ej blott de afgifter, som erlagts i och för endast de lyckade förmedlingarna, utan samtliga uppburna afgifter. Af tabellens kolumner för platsarfvodena framgår emellertid, att dessa utgjort hufvuddelen af inkomsterna samt att den genomsnittliga afgiften per förmedlad plats under årens lopp varierat omkring 7 à 8 kr.

Att så höga afgifter kunde upptagas berodde till väsentlig del på att flertalet platser voro af jämförelsevis bättre beskaffenhet och afsågo stadigvarande anställning. Naturligtvis ställde sig beloppen högst olika för olika slag af platser. Man finner sålunda exempelvis, att under byråns sista verksamhetsår inskrifningsafgifterna växlade från 19 öre per inskrifven jungfru, 29 öre per jordbruks-

[1] Rubriken »samtliga afgifter» upptager summan af de i föregående kol. upptagna inskrifningsafgifter och arfvoden för tillsatta platser. Den anger sålunda sammanlagda beloppet af alla för platsförmedlingsverksamheten uppburna afgifter. När denna summa fördelas på antalet tillsatta platser, erhåller man den genomsnittliga kostnaden per verkställd förmedling, i hvilken kostnad sålunda äfven ingå de afgifter, som erlagts, utan att något resultat ernåtts.

dräng o. s. v. till 4 kr. per skogvaktare och 6·80 kr. per inspektor; platsarfvodena varierade likaledes från i medeltal 3 kr. per jungfruplats, 4·73 kr. per drängplats o. s. v. till 13·42 kr. per trädgårdsmästareplats, 17·75 kr. per rättareplats samt 33·80 kr. per inspektorsbefattning. Om samtliga afgifter fördelas på antalet tillsatta platser, finner man att år 1909 den genomsnittliga kostnaden per verkställd förmedling utgjorde:

	Kr.		Kr.
för (5) inspektorer m. fl.	111·40	för (4) handelsbiträden	20·50
» (16) rättare, ladufogdar	30·94	» (83) mejerister	14·42
» (6) kuskar	16·08	» (15) hotelluppassare m. fl. . . .	10·20
» (21) ladugårds- och statkarlar .	6·00	» (12) hushållerskor	8·21
» (22) drängar (ogifta)	5·41	» (55) jungfrur	3·33
» (8) trädgårdsmästare	29·00		

Dessa siffror gifva en god föreställning om, huru dyrbar den privata platsförmedlingen, äfven när den skötes jämförelsevis väl, kan blifva för sin kundkrets. Tvifvelsutan gifves det många dylika affärsföretag, hvars verksamhet ställer sig långt dyrare i förhållande till de praktiska resultaten; af naturliga skäl möter det dock hinder att kunna få tillförlitliga upplysningar härom.

Afgifterna för anlitandet af byråns förmedling voro, såsom förut antydts, af två slag, nämligen dels inskrifningsafgifter och dels platsarfvoden.

Inskrifningsafgift har i allmänhet endast affordrats platssökande. Den utgjorde ursprungligen ett konstant belopp af 1 kr., men har sedan 1893 utgått efter en graderad skala af 1—5 kr., dock för inspektorer m. fl. 10 kr. Under de senare åren, då tillgången å jordbruksarbetare af båda könen i allmänhet varit mycket mindre än efterfrågan, har man emellertid blott i undantagsfall utkräft någon inskrifningsafgift af arbetssökande drängar och pigor.

Platsarfvodena, som också egentligen skulle erläggas endast af de platssökande, ha likaledes i stor utsträckning modifierats efter arbetsmarknadens läge. För anskaffande af tjänstefolk på landet har sålunda i allmänhet arfvode affordrats husbönderna — torpare hälften mot andra — och samma har förhållandet varit med fast aflönad hotellpersonal (alltså ej vaktmästare, uppasserskor o. d.). Under de första åren synes någon annan bestämd regel för arfvodets storlek ej hafva förefunnits än att af lagstadt tjänstefolk som arfvode togs halfva städjan. Vid midten af 1890-talet utgick arfvodet med 10 % af den kontanta årslönen (stat o. d. naturaförmåner alltså ej medräknade); sedan år 1897 användes slutligen en normaltaxa, växlande för olika slags platser från 2 till 6 % af den kontanta årslönen.

Kooperation i utlandet.

VII. Danmark.

Det mest intresseväckande draget inom den danska kooperativa rörelsen är dess starka utveckling på jordbrukets område. Intet land kan i detta afseende mäta sig med Danmark.

Den danske bonden är för hela sin näring beroende af kooperationen: kooperativa föreningar hjälpa honom att höja produktionens kvalitet, kontrollera hans mjölk och förbättra hans boskapsraser, andra köpa upp hans mjölk, hans slaktdjur och hans ägg och ytterligare andra förskaffa honom det utsäde och de foderämnen, som han ej själf kan producera. Däremot har den kooperativa lånekasseverksamheten ej fått stor omfattning.

Utom jordbrukskooperationen finnes ett stort antal konsumtionsföreningar — äfven dessa till största delen förlagda till landsbygden — byggnadsföreningar och några smärre industriella produktionsföretag m. m.

Jordbrukskooperationen.

För jordbrukskooperationen föreligga kortfattade berättelser i tvänne publikationer, utgifna i anledning af den internationella landtbrukskongressen i Bryssel 1910, den ena, »Coopération dans l'agriculture en Danemark», publicerad af danska statistiska centralbyrån, den andra, »Le mouvement coopératif en Danemark», af några framstående kooperatörer. Den senare innehåller, utom hvad här räknats till jordbrukskooperationen, äfven en redogörelse för konsumtionsföreningarna.

Jordbrukskooperationen uppstod i sammanhang med den stora omläggningen af det danska jordbruket på 1880-talet från sädesproducerande till boskapsuppfödande. De stora svårigheterna för det mindre landtbruket att på ekonomiskt fördelaktigt sätt ordna försäljningen af ladugårdens alster hafva med kooperationens tillhjälp öfvervunnits.

Andelsmejerier.

De första försäljningsföretagen voro andelsmejerier, de äldsta grundade 1882. Rörelsens tillväxt framgår i viss mån af efterföljande tabell, utvisande tiden efter 5-årsperioder räknad, för de år 1906 existerande 1,070 mejeriernas tillkomst.

före 1886	86 st.
1886—1890	628 »
1891—1895	169 »
1896—1900	119 »
1901—1905	68 »
Summa	1,070 st.

År 1909 voro 1,157 andelsmejerier i verksamhet. Samtidigt hafva öfriga mejerier minskats i antal från 530 år 1900 till 328 år 1909. Andelsmejerierna spela alltså en alldeles dominerande roll, hvilket ännu tydligare framgår däraf, att år 1909 af Danmarks samtliga 182,300 jordbrukare, som ägde mjölkande djur, 86·1 % tillhörde andelsmejeriföreningarna och tillförde dem afkastningen af 83·3 % af samtliga kor i landet. Af de öfriga 16·7 % tillhörde de flesta de större godsen. För hvart hundratal levererades nämligen mjölk till andelsmejerierna från jordbruk med en areal af

under 5 har	85·9 kor
5—15 »	88·9 »
15—30 »	90·7 »
30—60 »	87·9 »
60—120 »	80·6 »
120—240 »	60·5 »
öfver 240 »	38·8 »

År 1905 mottogo andelsmejerierna 2,217 millioner kg. mjölk eller i medeltal 2,094,000 kg. En omsättning af under 1 mill. kg. hade 134 st., mellan 1 och 3 mill. 738, mellan 3 och 5 mill. 178 och öfver 5 mill. 8. Medeltalssiffran hade 1909 stigit till 2,320,000 kg. per mejeri. Omsättningens penningvärde uppgick till c:a 250 mill. kr., den samlade bruttoförmögenheten till 34·5 mill. kr. och skulderna till 17 mill.

Mejeriföreningarna sakna vanligen andelskapital. När en förening bildats, ingår den till en bank med ansökan om lån till hela det belopp, som anses åtgå för mejeriets anläggning. För detta lån äro medlemmarna solidariskt ansvariga. Vidare bestämmes den tid (vanligen 10 år), inom hvilken lånet skall vara amorteradt. När så skett, upphör föreningens verksamhet, och tillgångarna fördelas på medlemmarna i förhållande till det belopp, för hvilket hvar och en levererat mjölk. Oftast bildas naturligtvis en ny förening med ungefär samma medlemmar som den gamla. Delägarna utlösas med tillhjälp af ett nytt banklån och så fortgår rörelsen. Om någon egentlig fondering blir det alltså ej fråga, utan den årliga nettovinsten utdelas hel och hållen till medlemmarna.

De flesta föreningarna äro anslutna till större förbund med olika syften, dels för kontroll af mjölk och smör, anordnande af utställningar o. d., dels för gemensamma inköp af maskiner och redskap, dels slutligen för smörexport. Af det sistnämnda slaget existerade 1909 6 förbund, omfattande 225 mejerier, med en sammanlagd exportsumma af 32 mill. kr.

Kooperativa slakterier.

Något senare än andelsmejerierna hafva de kooperativa slakterierna utvecklats. Före 1888 exporterades större delen af Danmarks gödsvin lefvande till Tyskland och slaktades där, hvarpå fläsket sändes vidare till England. Emellertid framväxte småningom direkt export på England, förmedlad af danska slakterier, och i denna deltog från 1887 ett andelsföretag. År 1888 utfärdades så tyskt importförbud för danska svin, hvilket påskyndade utvecklingen och särskildt gaf den kooperativa rörelsen en kraftig stöt framåt, i det att samma år ytterligare 8 andelsslakterier uppstodo. År 1900 funnos 26 med 62,000 medlemmar, 1905 32 med 68,000 och 1909 34 med 95,000 medlemmar. Sistnämnda år var omsättningen i dessa nära 1½ mill. svin, ⅔ af samtliga i danska exportslakterier slaktade; härtill kommo ytterligare 26,000 nötkreatur. Inköpen af slaktdjur från icke medlemmar utgjorde en försvinnande bråkdel.

Anslutningen från de olika storleksgrupperna af jordbruk synes af följande siffror för 1909. Af 100 uppfödda svin lämnades till andelsslakterierna från jordbruk med en areal af

under ½ har	. . . . .	11·4 st.
½—5 »	. . . . .	48·4 »
5—15 »	. . . . .	61·2 »
15—30 »	. . . . .	71·2 »
30—60 »	. . . . .	73·6 »
60—120 »	. . . . .	67·2 »
120—240 »	. . . . .	53·6 »
öfver 240 »	. . . . .	45·4 »

De större godsen hafva alltså proportionsvis i betydligt större utsträckning anslutit sig till de kooperativa slakterierna än till andelsmejerierna.

Företagen äro af mycket olika storlek. De 10 minsta hade 1909 en omsättning på mellan 10.000 och 20,000 svin, 6 st. slaktade 20,000—40,000, 7 st. 40,000—60,000, 6 st. 60,000—80,000, 3 nådde upp till öfver 80,000, af dessa 2 till öfver 100,000. Tvänne ägnade sig endast åt slakt af nötkreatur. Omsättningssumman uppgick till 92 mill. kr., af hvilket belopp 83·3 mill. utbetalades vid leveransen och 8·6 mill. kommo medlemmarna till godo i form af vinstutdelning. Den samlade förmögenheten beräknades brutto till 12·1 mill. kr., skulderna till 6·3 mill.

De principer, som följas vid slakteriernas startande och beträffande medlemmarnas förhållande till affären, äro vanligen desamma som gälla för mejerierna. Dock plägar ansvarigheten vara begränsad och beräknad efter leveransernas storlek.

Fortfarande exporteras äfven *lefvande djur*, år 1909 för ett belopp af 27 mill. kr. Häri deltogo kooperativa föreningar med ett belopp af 4 à 5 mill. Hithörande kooperativa föreningar äro af två slag. Några endast förmedla försäljningen af färdiggödda djur, andra uppköpa ungdjur och göda dem själfva. I de senare äro medlemmarna skyldiga att hembjuda samtliga för gödning afsedda djur till sin förening.

Äggföreningar.

Utom smör och slaktboskap producerar som bekant det danska jordbruket stora kvantiteter *ägg* till export. Lifaktigheten på hönsskötselns område började i midten af 1890-talet; från 1893 till 1903 ökades hönsens antal från 5·9 mill. till 11·6 mill., därefter har en stagnation inträdt, så att 1909 antalet endast uppgått till 11·8 mill.

År 1895 gjordes början till ett kooperativt företag på äggexportens område. Då grundades nämligen den danska äggexportföreningen, som fortfarande är den största organisationen i sitt slag och 1909 bestod af c:a 40,000 medlemmar. Dessa äro sammanslutna i 550 äggringar om minst 10 personer hvar. Ringen är skyldig att under viss tid, minst ett år, låta föreningen besörja hela dess export. Hvarje ring och hvarje leverantör erhåller ett nummer och med detta skall hvarje levereradt ägg vara märkt. Härigenom blir föreningen i stånd att kontrollera produktionens kvalitet hos hvar och en af sina medlemmar. Leveransen besörjes genom äggringens ordförande och likviden sändes till honom. År 1909 hade föreningen en omsättning på 4,600,000 kr. samt hade 10 uppsamlingsplatser och 6 konserveringsanstalter. Vinsten utdelas till medlemmarna i förhållande till värdet af under året levererade ägg. För sina sträfvanden för hönsafvelns höjande uppbär föreningen ett mindre statsanslag.

Utom ofvannämnda föreningar existerar en liknande förening med säte i Esbjerg, hvarjämte 7 andelsslakterier drifva äggexport som binäring. Allt som allt lämnas af 18 % af Danmarks hönsuppfödare ägg från 27 % af hönsbeståndet till de kooperativa exportaffärerna. Dessas medlemmar äro att finna till proportionsvis ungefär lika stort antal inom alla klasser af jordbrukare.

Värdet af Danmarks hela äggexport uppgick 1909 till 26 mill. kr. På de kooperativa företagen kommo häraf 9·2 mill.

Inköpsföreningar.

Den starka utvecklingen på ladugårds- och hönsskötselns område har verkat, att Danmark numera måste *importera spannmål, utsäden och foderämnen*, hvarjämte *konstgjorda gödningsämnen* i stor utsträckning införas. Af totalimporten af dylika landtbruksprodukter år

1909, 128 mill. kr., föll nära 33½ mill. på kooperativa föreningar, däraf 1¾ mill. på konsumtionsföreningarnas engrosshandel. Återstående 31·6 mill. fördelas på 15 uteslutande med dessa affärer sysselsatta föreningar. Starkare än på andra områden har här sträfvandet efter centralisation gjort sig gällande. Medan 1900 funnos 15 föreningar med ett omsättningsbelopp på 5·4 mill. kr. och 1904 19 med 15·5 mill., voro de, som nämndt, 1909 åter reducerade till 15, men med 31·6 mill. kr. omsättning. Medlemsantalet hade samtidigt vuxit från omkring 20,000 år 1900 till i rundt tal 65,000 år 1909. De 3 största föreningarna hade då tillsammans 37,000 medlemmar och 24·9 mill. kr. omsättning och ställde alltså de öfriga fullkomligt i skuggan.

Medlemmarna äro oftast organiserade i lokalföreningar. Genom dessa göras inköpen under solidariskt ansvar för betalnings erläggande inom 30 dagar. De fördelar, de bereda, äro billigare transportkostnader, då större partier på en gång kunna tagas, och lättare afpassning af inköpen efter prisfluktuationerna, enär de bruka disponera egna magasin.

Afvels- och kontrollföreningar.

Hittills berörda arter af kooperativ verksamhet ha nästan helt och hållet saknat direkt understöd från statens sida. Annorlunda är förhållandet med de två slag af föreningar, som ännu återstå att omnämna under rubriken jordbrukskooperation, nämligen *afvels- och kontrollföreningar*. Dessa bägge ha det gemensamt, att deras verksamhet ej så direkt, som fallet är med de öfriga, leda till ekonomisk vinst för den enskilde medlemmen. De afse att i första hand förbättra kvaliteten af hans produkter; de högre pris, han sedan kan betinga sig, skola alltså, för att föreningarnas verksamhet skall vara lönande, ej blott ersätta kostnaden för anskaffandet och vården af det bättre materialet, utan dessutom lämna ett öfverskott. Dessa föreningars nytta är sålunda ej så alldeles påtaglig för gemene man; därför har staten genom anslags beviljande tagit dem i sitt hägn.

Afvelsföreningarna ha organiserats efter samma principer som mejeriföreningarna, med kapital, anskaffadt genom lån, bestämd verksamhetstid (i detta fall vanligen 5 år) med därpå följande kapitalförnyelse och solidarisk ansvarighet för medlemmarna. De äro af 4 olika arter: häst-, nötboskaps-, svin- och fårafvelsföreningar. De anskaffa goda handjur af ifrågavarande boskapssort och tillse, att de endast användas för till fortplantning lämpliga djur. Rörelsens nuvarande omfattning är af sent datum: endast 452 af de 1909 verksamma 1,884 voro tillkomna före 1900. De första bildades emellertid redan 1885 och så tidigt som 1887 erhöllo de statsanslag.

År 1909 funnos 270 statsunderstödda hästafvelsföreningar med 21,510 medlemmar. För sina 312 hingstar åtnjöto de anslag på 159,000 kr. Som villkor för understöd är uppställdt, att hingst är 4 år gammal och godkänd vid premieringsmöte. Så länge han är

tjänstbar, dock högst i 5 år, utgår för honom till föreningen per år en tiondedel af inköpspriset; totalsumman får emellertid ej öfverstiga 4,000 kr. Ett fåtal föreningar utan statsunderstöd finnas. Medlemmarna i alla tillsammantagna äga 27·9 % af landets hela hästbestånd.

Till de 1909 existerande 1,259 tjurföreningarna voro anslutna 31,300 jordbrukare, ägande 23·9 % af samtliga nötkreatur inom landet. Tjurar, för hvilka statsunderstöd erhölls, hade de till ett antal af 1,464. Det årliga anslaget uppgick i medeltal per djur till 150 kr., totalsumman alltså till c:a 220,000 kr.

Svin- och fårafvelsföreningarna spela en jämförelsevis underordnad roll. De förras verksamhet omfattade 6·5 % af antalet svin i landet, de senare endast 1·1 % af fåren. Statsbidragen uppgingo till resp. 16,000 och 4,400 kr. Villkor för understöd var i det förra fallet, att förening bestod af minst 8 medlemmar, som tillsammans ägde minst 15 rassuggor. Anslaget per godkänd galt uppgick till c:a 50 kr. I det senare fallet skulle förening bestå af 6 eller flera personer med minst 20 rastackor. Per godkänd bagge utbetalades i genomsnitt 40 kr. Afvelsföreningarna hade sin största anslutning inom de medelstora jordbrukens klass. Till hästafvelsföreningarna hörde dock äfven många större gods.

Kontrollföreningarna hafva samma uppgift som motsvarande föreningar i Sverige, att för hvarje djur uppvisa förhållandet mellan uppfödnings- och underhållskostnader å ena sidan, värdet af lämnade produkter å den andra och med ledning af så erhållna siffror påvisa lämpliga afvelsdjur, men utgallra mindre rentabla. De första föreningarna stiftades 1895; 1909 funnos 519 st., åtnjutande ett statsanslag af 120,000 kr. Af samtliga kor i landet voro 17·7 % underkastade kontroll, dessa till största delen befintliga på de större godsen. Kontrollens betydelse framgår i viss mån däraf, att de under densamma stående djuren lämnade i medeltal 3,080 kg. mjölk per år, öfriga endast 2,660 kg.

De flesta såväl afvels- som kontrollföreningarna äro anslutna till större förbund, som söka genomföra likformighet i verksamheten och bevaka föreningarnas intressen utåt.

En sammanfattning af hittills genomgångna kooperativa organisationers ställning år 1909 lämnas i tabellen å följande sida.

Låne-kassor.

Hela den danska jordbrukskooperationen har, såsom af det föregående framgår, uppbyggts på den principen, att den enskilde medlemmen ej skulle behöfva tillskjuta något eller ytterst ringa kapital. Med andelsverksamhetens stigande betydelse har på grund häraf behofvet af kooperativa *låne*kassor inskränkts. I samma riktning verkar det stora antalet sparbanker. På privat initiativ hafva heller inga sådana kassor uppstått; däremot har staten genom lag af 1898

De viktigaste grenarna af danska jordbrukskooperationen år 1909.

Föreningarnas karaktär.	Antal föreningar.	Antal medlemmar.	Omsättning.
			Kr.
Andelsmejerier	1,157	157,000	250,000,000
Smörexportföreningar	6	[1]) 225	32,000,000
Andelsslakterier	34	95,000	92,000,000
Exportföreningar för slaktdjur	—	8,400	4,500,000
Äggexportföreningar	9	52,000	9,200,000
Inköpsföreningar	15	65,000	31,600,000
Afvelsföreningar	1,884	63,000	
Kontrollförennigar	519	12,000	

lämnat jordbruket en driftkreditfond om 5 mill. kr., som förvaltas af »*landøkonomiske forskudsforeninger*». Medlemmarnas lånerätt är bestämd i proportion till det antal nötkreatur, hvar och en anmält sig äga, nämligen 50 kr. per djur. Något bestämdt ändamål, hvarför lån sökes, behöfver ej angifvas, men längsta lånetiden är satt till nio månader. Staten beviljar föreningarna lån ur fonden till belopp, motsvarande 30 kr. per anmäldt djur. Ränta härå utgår efter 3 %, föreningarna äro berättigade att taga intill 4½ %, men nöja sig vanligen med 3½ à 4 %. Möjligen uppstående öfverskott liksom inträdesafgifter (minst 1 kr. per kreatur) och eventuella gåfvor skola fonderas. Förluster uttaxeras på medlemmarna, men kunna under vissa garantier ersättas ur fonderna, hvilka i öfrigt ej få användas till utdelning. Föreningarnas antal var den 31 mars år 1905 168 med nära 20,000 medlemmar. Bägge dessa siffror hafva varit mycket stationära, ty de 168 föreningarna innehafva hela statslånefonden och deras medlemmar bevilja nya tillträde endast i mån af de gamlas afgång. Härigenom äro de garanterade att till fullo kunna utnyttja sin lånerätt och på grund af den låga räntan lönar det sig alltid att innehafva lån, äfven om intet direkt behof föreligger. Och skulle medel finnas disponibla, låter man dem hellre innestå på sparkasseräkning, än man ökar medlemsantalet, blott med den begränsningen, att det kreatursantal, hvarför statslån beviljats, ej underskrides. Statens penningar hafva sålunda visserligen kommit den jordbrukande befolkningen till godo, men man behöfver endast kasta en blick på utvecklingen i Tyskland eller Finland för att inse, att ett fel blifvit begånget, då man lade en matematisk beräkning och ej ett noggrant konstateradt behof till grund för lånerätten.

Konsumtionsföreningar.

Af de kooperativa företag, som ej stå i direkt relation till jordbruksnäringen, äro konsumtionsföreningarna de vanligaste och mest

[1]) Andelsmejerier.

betydande. Redan år 1866 bildades den första föreningen; år 1905 voro 1,280 i verksamhet. Sedermera har utvecklingen varit långsammare, så att ännu vid 1909 års slut antalet endast var omkring 1,300. De flesta föreningarna — år 1905 995 st. — sälja endast till medlemmar, *detta på grund däraf, att* de då ej äro skattepliktiga. De som sälja åt andra än medlemmar däremot, beskattas på samma sätt som andra affärer. Föreningarna af den förra kategorien hade 1905 ett sammanlagdt medlemstal af ungefär 165,000 personer; omsättningen i samtliga föreningar anslogs för 1909 till betydligt öfver 50 mill. kr. Endast ett 50-tal föreningar hade sitt säte i stad; också voro 73 % af medlemmarna i de 800 föreningar, som år 1909 lämnade uppgift om yrkesfördelningen, landtbrukare. I motsats mot det vanliga förhållandet i Sverige pläga de danska föreningarna sälja ej blott kolonialvaror o. d., utan äfven i stor utsträckning manufaktur- och järnvaror, kol samt för landtbrukarnas behof foderämnen, utsäden m. m.

Föreningarna startas nästan alltid utan andelskapital; den enda kontanta insats, som fordras, är inträdesafgift, hvilken på landet plägar uppgå till: för bönder med medelstort jordbruk och deras vederlikar 4 kr., för småbönder 2 kr., för arrendatorer 1 kr. och för tjänare 50 öre. För föreningens skulder äro alla solidariskt ansvariga, endast i ett tiotal föreningar är tillskottsplikten begränsad.[1]) Om likvidation måste ske, delas förlusten lika på alla; däremot fördelas som vanligt vinsten i förhållande till gjorda inköp. Sedan lånen amorterats och afsättning gjorts till fonderna, uppgifvas föreningarna i regel kunna utdela till medlemmarna mellan 5 och 12 % af deras gjorda inköp som vinst.

Det öfvervägande antalet föreningar har förvärfvat egna fastigheter för sina affärer. Endast 106 af 733 rapporterande hyrde 1909 lokal.

Helt och hållet hafva de ej kunnat undvika kreditsystemet; 265 föreningar hafva för åren 1907—1909 rapporterat afskrifningar på utestående fordringar på tillsammans 33,162 kr.; men en sådan förbättring har inträdt, att år 1909 kredit medgifves endast i 127 föreningar af 794, som lämnat uppgift om dessa förhållanden.

Värdt att beakta är, att af de 995 föreningar, som 1905 sålde endast åt medlemmar, ej färre än 622 löst rättighet till handel med brännvin.[2])

[1]) Jämför härmed bestämmelsen i § 19 af Kooperativa Förbundets mönsterstadgar för de svenska konsumtionsföreningarna: »Viner och maltdrycker, innehållande öfver 2 % alkoholhalt, eller andra rusgifvande drycker, få ej tillhandahållas i föreningens affär.»

[2]) Genom dessa stränga bestämmelser om medlemmarnas ansvarighet intager den danska konsumtionskooperationen en från motsvarande rörelser i alla andra länder afvikande ställning. Rättigheten att grunda konsumtionsföreningar med begränsad tillskottsplikt har på många håll och särskildt i Tyskland visat sig vara ett oundgängligt villkor för föreningarnas uppblomstring.

År 1884 bildades en partihandelsförening för Själlands konsumtionsföretag, 1888 en liknande för Jutlands. Dessa sammanslogos 1896 till »*Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger*». Denna har uppnått en särdeles dominerande ställning, i det att 1909 1,224 föreningar voro anslutna och gjorde inköp för 42 mill. kr. (1907: 1,188 fören., 36½ mill. kr.).

De anslutna föreningarna äro skyldiga att köpa en andel på 100 kr. för hvarje 20-tal af sina medlemmar, men äro ansvariga endast med detta belopp. Andelarna inbetalas genom afdrag å vinsten. Denna har de senaste åren uppgått till 4—5 %. Partihandelsföreningen hade vid 1909 års slut en samlad förmögenhet utöfver skulderna af 5¾ mill. kr. Dess fastigheter voro den 31 december år 1909 bokförda till ett värde af öfver 3 mill. kr. Den har eget kafferosteri, chokladfabrik och sockerfabrik, tobaksfabrik, ett flertal kemisk-tekniska fabriker, repslagarbana, trikåfabrik och herrskrädderi m. m. med ett sammanlagdt tillverkningsvärde på 4,300,000 kr., hvilka samtliga företag anses hafva gifvit försvarlig vinst. För pröfning af gräs- och klöfverfrö har den eget försöksfält. Hufvudkontoret ligger i Köpenhamn; under det lyda 10 filialer i olika delar af landet. Allt som allt sysselsatte föreningen år 1909 801 personer, däraf 323 lagerarbetare och 293 fabriksarbetare.

På grund af statistikens ofullständighet är det omöjligt att exakt uppgifva huru stor procent af de lokala föreningarnas varuinköp, som kommer Fællesforeningen till godo. Det är i hvarje fall oomtvistligt, att icke i något land konsumtionsföreningarna visa en sådan trohet mot sin centralorganisation som i Danmark.

Såväl åtskilliga konsumtionsföreningar som Fællesforeningen drifva sparkasserörelse. År 1909 finnes uppgift härom från 99 konsumtionsföreningar, af hvilka 91 vid årets slut hade ett innestående kapital om cirka 800,000 kr. Räntefoten var i genomsnitt 4·4 %. Insättningarna hos Fællesforeningen uppgingo till 2·5 mill. kr., ett år senare till 2·9 mill.

Byggnadsföreningar. Till sist böra nämnas de byggnadsföreningar, som finnas till stort antal och vanligen åtnjuta statsunderstöd i form af billiga lån. Någon gemensam statistik är ej publicerad, däremot kunna några siffror lämnas för den största af dem, Arbejdernes Byggeforening i Köpenhamn.

Denna, som torde vara den största i sitt slag i världen, stiftades 1865 af 300 arbetare. Medlemsantalet har sedermera förändrats på följande sätt:

1867	222	1890	16,372
1870	1,398	1895	14,494
1875	5,516	1900	13,970
1880	9,365	1905	13,670
1885	13,553	1908	12,856

De senaste bägge decenniernas nedgång beror på att föreningen sedan 1890 måst nöja sig med sämre byggnadstomter än förut.

Medlem betalar i afgift 35 öre i veckan och är skyldig att tillhöra föreningen i 10 år. Förr kan tillgodohafvande endast i händelse af dödsfall lyftas, men har medlem ej inom denna tid förvärfvat fastighet, har han rätt att utkräfva sina insatser med ränta på ränta. Husen byggas af föreningen och utlottas bland spekulerande medlemmar. Amorteringstiden är omkring 25 år. Föreningen förbehåller sig en viss uppsiktsrätt under 10 år.

Vid 1907 års slut hade byggts 1,290 hus för en kostnad af 10,600,000 kr.; häraf var inbetaldt 7,400,000 kr. 796 hus voro till fullo betalda. Föreningens rörelsekapital uppgick till 2,200,000 kr., dess reservfond till 400,000 kr. Dessutom hade bildats tvänne fonder, den ena för understöd åt behöfvande medlemmar, den andra för att hjälpa sådana, som köpt hus men sedan råkat i svårigheter, att behålla detta.

Island. På *Island* har kooperationen under sista decenniet börjat vinna insteg. Det är framför allt andelsmejerier, som här uppstått. Det första grundades 1900 och därefter hafva årligen nya tillkommit. På grund af transportsvårigheterna äro de helt och hållet baserade på tillförsel af grädde. Anläggningskostnaderna beräknas till 5 à 6,000 kr. per styck, häraf lämnas i statsanslag 2,000 kr., resten anskaffas genom lån i Islands landsbank mot delägarnas borgen. För exporteradt smör af den kvalitet, att det i England betingar 1 shilling per skålpund, lämnar staten en premie af 15 öre per skålpund.

Vidare äro i verksamhet föreningar för fiskets och sjöfartens befrämjande, speciellt för upprättande af kylmagasin, där fisken förvaras, tills exportmöjlighet yppar sig.

För främjande af kooperationen har stiftats en förening *Búnaðarfélag*, som till sin ställning är att jämföra med det finska Pellervo.

VIII. Norge.

Den kooperativa rörelsen har samma karaktär som i Sverige: å ena sidan en stark, centraliserad jordbrukskooperation, understödd af de halfofficiella hushållningssällskapen, å den andra ganska talrika, men vanligen små konsumtionsföreningar, som endast med svårighet lyckats tillkämpa sig en någorlunda tryggad position och skapa ett hela landet omfattande centralförbund. I Norge liksom i Sverige saknas ännu så godt som alldeles kooperativa lånekassor, ehuru inom landtmannakretsar frågan om upprättande af sådana är väckt.

Jordbruks-kooperation. Hvad först jordbrukskooperationen beträffar, finnes väl en del föreningar för olika ändamål såsom smörexport, försäljning af ägg, bär m. m., för bearbetande af torfmossar, drift af ångtröskverk o. s. v., men af större betydelse äro endast tvänne kategorier, nämligen

1. andelsmejerier
2. inköpsföreningar.

Andels-mejerier. Ur de svårigheter, hvari det norska i likhet med hela Västeuropas jordbruk under 1870- och 1880-talen befann sig på grund af den med förbättrade kommunikationer oerhördt ökade transoceaniska och ryska konkurrensen, blefvo andelsmejerierna goda hjälpare. Det var nämligen genom den lättade afsättningen af ladugårdsprodukter, som bönderna kunde förskaffa sig rörelsekapital för den nödvändiga omläggningen af driften från den gamla naturahushållningen till modernt, intensivt jordbruk. Alltifrån slutet af 1880-talet hafva andelsmejerier grundats och af de år 1910 i gång varande 718 mejerierna och 46 ysterierna är det alldeles öfvervägande flertalet andelsföretag. Organisationen är emellertid mycket skiftande; somliga äro snarast att betrakta som aktiebolag med mer eller mindre fixeradt andelskapital, graderad röstskala o. s. v. Vanligen upplånas kapital för själfva anläggningen och medlemmarna ikläda sig viss garanti för detta lån; för öfriga förbindelser pläga endast föreningens tillgångar svara. Aktier eller andelar skola i regel tagas i förhållande till storleken af hvarje medlems jordbruk, vinst utöfver vanlig ränta å insatt kapital beräknas i proportion till kvantiteten levererad mjölk och efter samma princip skall enligt många föreningsstadgar egendomen vid eventuell upplösning delas. Vid sidan af sin egentliga uppgift förmedla mejeriföreningarna liksom i Sverige och Finland ofta gemensamma inköp af jordbruksförnödenheter för medlemmarnas räkning.

Inköpsför-eningar. Denna art af kooperation upptogs i större skala 1897, då hushållningssällskapen i fyra af de sydöstliga amten bildade *Landhusholdningsselskapernes Fælleskjøp*. Sedermera har rörelsen spridt sig så, att 1910 funnos fyra liknande centralorganisationer med säte i Kristiania, Stavanger, Bergen och Trondhjem, omfattande tillsammans ej färre än 1,069 lokala föreningar. Dessa senare äro till en del bildade speciellt för ifrågavarande syfte, men såväl gamla landtbruksgillen som andelsmejeriföreningar hafva till stort antal anslutit sig till centralförbunden. Medlemmarna ikläda sig solidarisk ansvarighet för inköpen, som skola betalas inom 30 dagar. Vanligen förplikta de sig att göra alla behöfliga inköp af de varor, föreningen tillhandahåller, genom denna. Beträffande handhafvandet af föreningens angelägenheter i allmänhet och vinstfördelningen följas de öfliga kooperativa principerna. Ett begrepp om affärernas om-

fattning kan man göra sig däraf, att ensamt det ofvannämnda Landhusholdningsselskapernes Fælleskjøp med sina öfver 7 amt spridda 470 anslutna föreningar och c:a 13,500 medlemmar år 1910 gjorde en omsättning på ungefär 4,300,000 kr. eller något öfver 300 kr. per medlem.

Konsumtionsföreningar.

En helt annan bild än landtbrukarnas unga, raskt framåtgående ekonomiska föreningar, som åtminstone ännu ej haft någon kris att genomkämpa, erbjuda konsumtionsföreningarna. Redan på 1870-talet funnos närmare 300 sådana, men de ledo af åtskilliga brister, särskildt utsträckt kredithandel och afsaknad af centralorganisation (ett försök att skapa en sådan misslyckades) och inom kort inträdde därför stagnation och tillbakagång, som fortsatte fram till midten af 1890-talet. Ett märkesår blef emellertid 1895, i det att då stiftades *Kristiania kooperative Selskap*, som antog stadgar i full öfverensstämmelse med Rochdaleprinciperna. Denna förening har sedermera haft stor betydelse som normgifvande. Att rörelsen på senare år gått mycket framåt, är otvifvelaktigt, men att belysa utvecklingen med exakta siffror är omöjligt, då en fullständig statistik saknas. Ett försök af Norges kooperative Landsforening att infordra uppgifter angående 1909 års verksamhet kröntes med ringa framgång, i det att endast ett 40-tal föreningar lämnade de begärda upplysningarna. Med ledning af dessa siffror har man kalkylerat sig till totalsiffror, som emellertid anses alltför höga. Till jämförelse meddelas uppgifter från 1895;

	1895.	1909.
antal föreningar	217	350
» medlemmar	23,000	70,000
omsättning	8,000,000 kr.	24,500,000 kr.

De af Landsforeningen utarbetade mönsterstadgarna för »Bruksforeninger» öfverensstämma i allt väsentligt med det svenska Kooperativa Förbundets. Medlemmarna ikläda sig sålunda ingen tillskottsplikt utöfver det insatta kapitalet (minimibelopp 40 kr.), försäljning kan ske till icke medlemmar, fördelningen af uppkommen vinst till fonder, ränta å andelskapital, rabatt på gjorda inköp och upplysningsändamål sker efter ungefär samma principer som i Sverige o. s. v. Specificerade uppgifter föreligga som nämndt endast från ett 40-tal föreningar (för 1909). De äro alltså föga upplysande för förhållandena i allmänhet och hafva dessutom publicerats med starka reservationer för möjliga fel. De visa emellertid en årlig omsättning per förening af c:a 100,000 kr., en genomsnittlig nettovinst (med frånräknande af hvad som användts till afskrifningar) på 7·4 % och återbetalning till medlemmarna af 5·9 % af omsättningen. De största föreningarna uppgåfvo en försäljningssumma

på mellan 3- och 400,000 kr. I motsats till de svenska föreningarna föra de redovisande norska utom specerier o. d. i allmänhet äfven kött och manufakturvaror.

Norges kooperative Landsforening har redan ett par gånger omnämnts. Den stiftades 1906 och afser att utgöra ett föreningsband mellan de lokala föreningarna såväl i ekonomiskt som ideellt afseende. Dess utveckling har emellertid gått tämligen långsamt, då vid 1909 års slut ännu endast 57 föreningar med tillsammans 12,000 medlemmar inträdt i den. Omsättningen har under de gångna åren uppgått till:

1907 (6 månader)	182,000 kr.
1908	615,000 »
1909	644,000 »
1910	959,000 »

och var i januari månad 1911 68·9 % större än samma månad föregående år. Den 31 december 1910 uppgingo andelsbeloppet och egna fonder till omkring 45,000 kr. Då samtidigt varulagret var bokfördt till 102,000 kronors värde, är det lätt att inse, att en kapitalökning måste vara i hög grad önsklig. I detta syfte har man gått samma väg som Kooperativa Förbundet i Sverige, nämligen öppnat sparkasseverksamhet, tillgänglig för såväl medlemmar som allmänhet. Ej blott idén utan äfven organisationen med filialer hos konsumtionsföreningarna och hufvudkontor hos Landsforeningen är hämtad från Sverige. Om resultatet är ännu för tidigt att yttra sig, då de första insättningarna mottogos den 15 februari detta år. — Några produktionsföretag har föreningen ej upprättat. — För spridande af kännedomen om de kooperativa idéerna har den dels utsändt föredragshållare, dels utgifvit en serie småskrifter och alltsedan 1906 månadstidningen Kooperatøren.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1911.

(Preliminär redogörelse.)

Första kvartalet.

Af förut redovisade *under 1910 års tredje kvartal påbörjade* arbetsinställelser kvarstod vid början af 1911 års första kvartal såsom olöst n:r 66. När denna afslutats, finnes angifvet i nästföregående redogörelse.

Af under *1911 års första kvartal påbörjade* arbetsinställelser redovisas härnedan 19, hvilka, enligt nu tillgängliga uppgifter, direkt berört inalles 66 arbetsgifvare och 6,760 arbetare. Af konflikterna hafva 7 börjat i januari, 4 i februari samt 8 i mars.

Till jämförelse må nämnas, att under motsvarande tidsperiod år 1910 inträffade 17 arbetsinställelser, berörande 18 arbetsgifvare och 479 arbetare, år 1909 46 arbetsinställelser med 58 arbetsgifvare och 3,661 arbetare, år 1908 82 arbetsinställelser med 98 arbetsgifvare och 4,865 arbetare samt år 1907 76 arbetsinställelser med 104 arbetsgifvare och 3,839 arbetare.

I hvad mån olika *yrkesgrenar* berörts af de under kvartalet påbörjade arbetsinställelserna framgår af nedanstående öfversikt:

	Antal konflikter.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.
Skogsbruk	1	5	35
Annan brytn.- o. upptagn. ind.	1	1	112
Tobaksfabriker	1	1	3
Textilindustri	2	2	79
Skrädderier	2	13	65
Skofabriker	3	34	4,845
Sågverk och brädgårdar	2	3	88
Stenhuggerier	2	2	434
Husbyggnadsarbete	2	2	31
Väg- och vattenbyggnadsarbete	1	1	230
Kraftstationsbyggnad	2	2	838
Summa	**19**	**66**	**6,760**

Af konflikterna äro till sin *karaktär* 14 strejker, 2 lockouter och 3 af blandad, obestämd eller ej uppgifven karaktär.

Antalet *direkt berörda arbetsgifvare* är kändt i samtliga fall och uppgår, som nämndt, till 66. Hela antalet *direkt berörda arbetare* utgör enligt tillgängliga uppgifter 6,760. Af dessa arbetsgifvare och arbetare berördes 22 arbetsgifvare och 1,534 arbetare af de 14 strejkerna, 34 arbetsgifvare och 4,745 arbetare af de 2 lockouterna samt 10 arbetsgifvare och 481 arbetare af de 3 arbetsinställelserna af blandad karaktär.

Antalet under första kvartalet *förlorade arbetsdagar* till följd af konflikter, påbörjade under samma kvartal, utgjorde såvidt kändt 133,600.

Arbetsgifvarne hafva i 11 fall varit organiserade; i 8 fall hafva de icke tillhört någon organisation eller saknas uppgift härom.

Arbetarne hafva i 14 fall helt eller delvis tillhört facklig organisation; i 5 fall hafva de däremot icke varit organiserade.

Konflikternas *hufvudorsaker* voro i 12 fall lönefrågor samt i 7 fall andra orsaker.

Lönefrågorna gällde i 4 fall löneförhöjning och i 5 fall lönesänkning. Af de 3 återstående rörde sig 2 om aflöningsformen samt 1 om garanterad timlön vid ackordsarbete.

De till gruppen *andra orsaker* hänförda tvister gällde i 3 fall kollektivaftals införande och i 4 fall arbetares antagande och afskedande.

Beträffande *resultatet* kan meddelas, att af de 19 konflikterna 9 ledt till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren uppställda villkoren, att 5 bilagts i enlighet med arbetarnes fordringar samt att likaledes 5 blifvit lösta genom kompromiss.

En sammanställning af de afslutade konflikternas *orsaker och resultat*, såvidt detta är kändt, ter sig på följande sätt:

	Orsak.	Resultat. Enligt arbetsgifvarnes villkor.	Enligt arbetarnes fordringar.	Kompromiss.
A.	Löneförhöjning	1	2	1
	Lönesänkning	3	1	1
	Andra lönefrågor	1	1	1
B.	Föreningsrätten	—	—	—
	Kollektivaftal	1	—	2
	Andra organisationsspörsmål	—	—	—
C.	Arbetstid	—	—	—
D.	Personliga förhållanden	—	—	—
	Arbetares antagande och afskedande	3	1	—
	Arbetets anordning	—	—	—
	Tolkning af aftal	—	—	—
	Andra orsaker	—	—	—
	Tillsammans 1:sta kv. 1911	9	5	5

I 6 fall har *statens förlikningsman* medverkat vid konfliktens biläggande.

Af de under första kvartalet påbörjade arbetsinställelserna har en, lockouten *inom* skoindustrien, omfattat *hela riket* och en, berörande stenindustrien, sträckt sig till olika delar af Blekinge. De öfriga 17 arbetsinställelserna hafva haft *lokal karaktär* och fördela sig på följande sätt inom *de olika delarna af landet:*

	Städer.	Landsbygd.	Summa
Stockholm	1	—	1
Östra Sverige[1])	1	—	1
Småland och öarna	1	—	1
Södra Sverige	1	1	2
Västra Sverige	4	2	6
Norra Sverige	1	5	6
Summa	9	8	17

För öfrigt kan meddelas, att, enligt de föreliggande uppgifterna, 9 arbetsinställelser föregingos af *förhandlingar* parterna emellan, under det att i 7 fall några dylika ej ägde rum; i 3 fall saknas uppgift härom.

I fråga om *aftals- och kontraktsbrott* framkastar arbetsgifvaren mot arbetarne i 3 fall och arbetarne mot arbetsgifvaren i 2 fall beskyllning i detta afseende, hvarjämte i 1 fall parterna ömsesidigt beskylla hvarandra för aftalsbrott. I 13 fall uppgifves intet sådant brott hafva förekommit eller saknas uppgift härom.

Vidkommande här redovisade, under 1911 års första kvartal inträffade 19 konflikter hafva infordrade uppgifter inkommit från båda parterna i 12 fall, endast från arbetsgifvare i 3 fall, endast från arbetare i 2 fall, från arbetsgifvare och kommunalnämndens ordförande i 1 fall samt från arbetsgifvare och K. Kommerskollegii ombud i 1 fall.

Hela antalet under 1911 års första kvartal pågående (under kvartalet påbörjade samt från föregående år kvarstående) *arbetsinställelser* utgjorde 20 med tillsammans c:a 133,600 förlorade arbetsdagar.

---

[1]) Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län: Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Första

a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
1	2 jan.	29 jan.	28	Lockout.	Skoarbetare.	Sv. Skofabrikantföreningens arbetsplatser.	Nytt kollektivaftal.
2	5 jan.	25 jan.	21	Strejk.	Arbetare vid kraftstationsbyggnad.	Lekomberg (Kopparb. l.).	Arbetares afskedande.
3	12 jan.	14 febr.	34	—	Stenhuggare.	Krokstrand (Göteb. o. Boh. l.).	Lönesänkning.
4	18 jan.	19 jan.	2	Strejk.	Minderåriga arbetare vid textilfabrik.	Norrköping.	Arbetares afskedande.
5	21 jan.	23 jan.	3	Strejk.	Schaktningsarbetare.	Luleå.	Löneförhöjning.
6	24 jan.	—	—	Strejk.	Timmerhuggare.	Särna (Kopparb. l.).	Lönefrågor.
7	25 jan.	25 febr.	32	Strejk och lockout.	Stenhuggare.	Karlshäll, Gunön och Vekerum (Blek. l.).	Nytt kollektivaftal.
8	13 febr.	27 mars	43	Strejk.	Tobaksarbetare.	Kjäflinge (Malmöh. l.).	Lönesänkning.
9	16 febr.	19 febr.	4	Strejk.	Sågverksarbetare.	Björknäs (Västern. l.).	Lönesänkning.
10	18 febr.	20 febr.	3	Strejk.	Spinnare.	Borås.	Lönesänkning.
11	27 febr.	14 mars	16	Strejk.	Schaktningsarb. vid kraftstationsbyggnad.	Ljungafors (Västern. l.).	Arbetares afskedande.
12	1 mars	4 mars	4	Lockout.	Pitpropsarbetare.	Halmstad.	Lönesänkning.
13	3 mars	3 mars	1	Strejk.	Arbetare vid dammbyggnad.	Nedansjö (Västern. l.).	Löneförhöjning.
14	6 mars	18 maj	74	Strejk.	Skoarbetare.	Stockholm.	Nytt kollektivaftal.
15	9 mars	24 april	47	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Uddevalla.	Löneförhöjning.
16	13 mars	18 mars	6	Strejk.	Arbetare vid grustäkt.	Dösebacka (Göteb. o. Boh. l.).	Arbetares afskedande.
17	15 mars	21 mars	7	Strejk.	Skoarbetare.	Göteborg.	Lönefrågor.
18	20 mars	2 maj	44	Strejk och lockout.	Skrädderiarbetare.	Kalmar.	Löneförhöjning.
19	23 mars	20 april	29	Strejk.	Murerihandtlangare.	Hälsingborg.	Garanterad timlön vid ackordsarbete.

i Sverige, påbörjade under år 1911.

kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
32	—	4,717	Ja.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak enligt a-g:s villkor.	a-g., a., statens förl.-man.	[1]) *Statens förlikningsman medlade.*	1
1	13	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g., a.		2
1	34		Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	[3]) *Statens förlikningsman medlade.*	3
1	54	—	Ja.	—	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g., a., omb.		4
1	25	—	Nej.	—	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g., a., omb.		5
5	35	—	Nej.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g.		6
1	c:a 400		Nej.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	[5]) *Statens förlikningsman medlade.*	7
1	3	—	—	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades.	a.		8
1	60	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.	[9]) A-g. anser, att konflikt ej förelegat.	9
1	25	—	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g.		10
1	825	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g.	[11]) En del af arbetarne tillhörde den syndikalistiska organisationen.	11
2	—	28	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.		12
1	230	—	—	Delvis.	Arb:nes fordringar beviljades.	a.		13
1	36	—	Ja.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., a.	[14]) *Statens förlikningsman medlade.*	14
5	18	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.	[15]) *Statens förlikningsman medlade.*	15
1	112	—	Ja.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g. komm.-nämnd:s ordf.		16
1	92	—	Ja.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak enligt arbetarnes fordringar.	a-g., a.		17
8	47		Ja.	Delvis.	Kompromiss i hufvudsak enligt a-g:s villkor.	a-g., a.	[18]) *Statens förlikningsman medlade.*	18
1	6	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g., omb.		19

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

April månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet, [1]) lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under april månad.

Öfversikt af verksamheten under *april* månad år 1911.

April:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,342	834	566	1,224	2,007	765	**2,566**	**2,841**	**1,331**
Uppsala län	340	294	190	227	270	181	**567**	**564**	**371**
Södermanlands län	341	183	64	78	119	34	**419**	**302**	**98**
Östergötlands län	603	689	332	393	561	265	**996**	**1,250**	**597**
Norrköping	505	334	188	261	371	163	**766**	**705**	**351**
Jönköpings län	169	112	57	130	151	86	**299**	**263**	**143**
Norra Kalmar län	61	52	24	28	47	21	**89**	**99**	**45**
Södra Kalmar län	48	44	29	42	68	32	**90**	**112**	**61**
Blekinge län	143	73	44	180	166	109	**323**	**239**	**153**
Kristianstads län	189	172	104	107	234	71	**296**	**406**	**175**
Malmöhus län. Malmö	813	416	377	579	728	426	**1,392**	**1,144**	**803**
Malmöhus län. Lund	205	103	94	105	93	78	**310**	**196**	**172**
Malmöhus län. Landskrona	170	80	59	70	56	28	**240**	**136**	**87**
Malmöhus län. Hälsingborg	481	291	215	220	281	144	**701**	**572**	**359**
Malmöhus län. Ystad	69	46	39	39	52	24	**108**	**98**	**63**
Malmöhus län. Trelleborg	79	74	66	31	30	16	**110**	**104**	**82**
Malmöhus län. Eslöf	121	120	78	47	65	36	**168**	**185**	**114**
Malmöhus län. Skurup	31	21	18	6	22	6	**37**	**43**	**24**
Hallands län	151	135	79	126	117	73	**277**	**252**	**152**
Göteb. o. Bohus län	115	137	84	56	114	34	**171**	**251**	**118**
Göteborg	923	699	592	545	918	427	**1,468**	**1,617**	**1,019**
Skaraborgs län	56	59	33	33	50	21	**89**	**109**	**54**
Karlstad	57	72	43	61	167	54	**118**	**239**	**97**
Örebro län	213	146	145	135	112	80	**348**	**258**	**225**
Västmanlands län	177	140	109	156	151	98	**333**	**291**	**207**
Kopparbergs län	171	120	85	105	154	78	**276**	**274**	**163**
Gäfle stad o. län	154	63	53	81	152	55	**235**	**215**	**108**
Sundsvall	51	21	14	144	170	91	**195**	**191**	**105**
Norrbottens län	56	46	27	84	126	55	**140**	**172**	**82**
Tillsammans april 1911	**7,834**	**5,576**	**3,808**	**5,293**	**7,552**	**3,551**	**13,127**	**13,128**	**7,359**
» » 1910	8,030	4,804	3,169	4,734	6,537	2,923	12,764	11,341	6,092
» mars 1911	8,235	4,748	3,276	5,600	7,149	3,119	13,835	11,897	6,395

[1]) De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan: med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

På 100 *lediga platser* kommo:

April:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	161	61	**90**	68	38	**47**
Uppsala län	116	84	**101**	65	67	**66**
Södermanlands län	186	66	**139**	35	29	**32**
Östergötlands län	88	70	**80**	48	47	**48**
Norrköping	151	70	**109**	56	44	**50**
Jönköpings län	151	86	**114**	51	57	**54**
Norra Kalmar län	117	60	**90**	46	45	**45**
Södra Kalmar län	109	62	**80**	66	47	**54**
Blekinge län	196	108	**135**	60	66	**64**
Kristianstads län	110	46	**73**	60	30	**43**
Malmöhus län. Malmö	195	80	**122**	91	59	**70**
Lund	199	113	**158**	91	84	**88**
Landskrona	213	125	**176**	74	50	**64**
Hälsingborg	165	78	**123**	74	51	**63**
Ystad	150	75	**110**	85	46	**64**
Trelleborg	107	103	**106**	89	53	**79**
Eslöf	101	72	**91**	65	55	**62**
Skurup	148	27	**86**	86	27	**56**
Hallands län	112	108	**110**	59	62	**60**
Göteb. o. Bohus l.	84	49	**68**	61	30	**47**
Göteborg	132	59	**91**	85	47	**63**
Skaraborgs län	95	66	**82**	56	42	**50**
Karlstad	79	37	**49**	60	32	**41**
Örebro län	146	121	**135**	99	71	**87**
Västmanlands län	126	103	**114**	78	65	**71**
Kopparbergs län	143	68	**101**	71	51	**59**
Gäfle stad och län	244	53	**109**	84	36	**50**
Sundsvall	243	85	**102**	67	54	**55**
Norrbottens län	122	67	**81**	59	44	**48**
Tillsammans april 1911	**140**	**70**	**100**	**68**	**47**	**56**
» » 1910	167	72	113	66	45	54
» mars 1911	173	78	116	69	44	54

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 13,127 ansökningar om arbete, hvaraf 7,834 af män och 5,293 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 13,128 lediga platser, nämligen 5,576 för män och 7,552 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 7,359, af hvilka 3,808 besattes med män och 3,551 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge hade otvifvelaktigt förbättrats i jämförelse med föregående månad; dock inom de industriella yrkena mindre, än hvad förhållandet brukat vara vid denna tid på våren. Särskildt gäller detta ifråga om byggnadsverksam-

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—april.			
	April 1910.	Mars 1911.	April 1911.	April 1910—april 1911.		Mars 1911—april 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
				Antal.	%	Antal.	%	1910.	1911.	Antal.	%
Stockholm	1,345	1,284	*1,331*	— 14	— 1	+ 47	+ 4	3,968	4,627	+ 659	+ 17
Uppsala län	306	300	*371*	+ 65	+ 21	+ 71	+ 24	678	1,047	+ 369	+ 54
Södermanlands län	—	—	*98*	—	—	—	—	—	98	—	—
Östergötlands län	473	470	*597*	+ 121	+ 25	+ 127	+ 27	1,379	1,575	+ 196	+ 14
Norrköping	389	279	*351*	— 38	— 10	+ 72	+ 26	1,176	1,073	— 103	— 9
Jönköpings län [1]	134	151	*143*	+ 9	+ 7	— 8	— 5	267	482	+ 215	—
Norra Kalmar län [1]	40	35	*45*	+ 5	+ 13	+ 10	+ 29	72	127	+ 55	—
Södra Kalmar län	—	51	*61*	—	—	+ 10	+ 20	—	137	—	—
Blekinge län	128	184	*153*	+ 25	+ 20	— 31	— 17	451	605	+ 154	+ 34
Kristianstads län	165	155	*175*	+ 10	+ 6	+ 20	+ 13	460	497	+ 37	+ 8
Malmöhus län. Malmö	640	610	*803*	+ 163	+ 25	+ 193	+ 32	1,697	2,224	+ 527	+ 31
Malmöhus län. Lund	157	112	*172*	+ 15	+ 10	+ 60	+ 54	503	486	— 17	— 3
Malmöhus län. Landskrona [1]	86	76	*87*	+ 1	+ 1	+ 11	+ 14	123	257	+ 134	—
Malmöhus län. Hälsingborg	274	348	*359*	+ 85	+ 31	+ 11	+ 3	856	1,110	+ 254	+ 30
Malmöhus län. Ystad	36	52	*63*	+ 27	+ 75	+ 11	+ 21	137	183	+ 46	+ 34
Malmöhus län. Trelleborg	—	45	*82*	—	—	+ 37	+ 82	—	127	—	—
Malmöhus län. Eslöf	85	87	*114*	+ 29	+ 33	+ 27	+ 31	214	296	+ 82	+ 38
Malmöhus län. Skurup	25	46	*24*	— 1	— 4	— 22	— 48	86	110	+ 24	+ 28
Hallands län [1]	55	161	*152*	+ 97	—	— 9	— 6	215	540	+ 325	—
Göteb. o. Bohus l. [1]	36	87	*118*	+ 72	—	+ 31	+ 36	36	346	+ 310	—
Göteborg	944	877	*1,019*	+ 75	+ 8	+ 142	+ 16	2,909	3,234	+ 325	+ 11
Skaraborgs län [1]	—	66	*54*	—	—	— 12	— 18	—	179	—	—
Karlstad	104	102	*97*	— 4	— 4	— 5	— 5	300	313	+ 13	+ 4
Örebro län	224	158	*225*	+ 1	± 0	+ 67	+ 42	588	698	+ 110	+ 19
Västmanlands län	132	190	*207*	+ 75	—	+ 17	+ 9	394	648	+ 254	—
Kopparbergs län [1]	—	151	*163*	—	—	+ 12	+ 8	—	516	—	—
Gäfle stad o. län	145	109	*108*	— 37	— 25	— 1	— 1	495	512	+ 17	+ 3
Sundsvall	99	98	*105*	+ 6	+ 6	+ 7	+ 7	503	595	+ 92	+ 18
Norrbottens län	67	111	*82*	+ 15	+ 22	— 19	— 17	279	369	+ 90	+ 32
Tillsammans	**6,092**	**6,395**	**7,359**	**+ 1,267**	**+ 21**	**+ 964**	**+ 15**	**17,786**	**23,011**	**+ 5,225**	**+ 29**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	1,309	1,341	*1,866*	+ 557	+ 43	+ 525	+ 39	3,213	4,839	+ 1,626	+ 51
» öfriga näringsgrenar	4,783	5,054	*5,493*	+ 710	+ 15	+ 439	+ 9	14,573	18,172	+ 3,599	+ 25

hetens olika grenar, hvilka på grund af de fortfarande osäkra aftalsförhållandena visade mycket liten lifaktighet. Öfverhufvud synes dock den industriella arbetsmarknaden vara något gynnsammare än motsvarande tid förra året. Inom jordbruket förekom som vanligt till vårflyttningen en liflig omsättning på arbetskraft. Tillgången därpå var någorlunda god utom ifråga om kvinnliga arbetare samt ladugårdspersonal i allmänhet.

Ofvanstående tablå lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1910.

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
April:									
Jordbruk o. skogshushållning	2,101	2,689	1,575	302	802	291	**2,403**	**3,491**	**1,866**
Grufdrift och malmförädling	39	7	6	—	—	—	**39**	**7**	**6**
Industri o. handtverk m. m.	2,616	1,216	872	320	297	138	**2,936**	**1,513**	**1,010**
Handel och samfärdsel	1,338	774	526	674	920	374	**2,012**	**1,694**	**900**
Husligt arbete	8	1	1	3,864	5,495	2,729	**3,872**	**5,496**	**2,730**
Allmän o. litterär verksamhet	13	6	4	38	33	15	**51**	**39**	**19**
Öfriga slag af arbete	1,719	883	824	95	5	4	**1,814**	**888**	**828**
Samtliga yrkesgrenar	**7,834**	**5,576**	**3,808**	**5,293**	**7,552**	**3,551**	**13,127**	**13,128**	**7,359**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	— 60	+ 499	+ 426	+ 44	+ 61	+ 99	— 16	+ 560	+ 525
Grufdrift och malmförädling	— 3	— 4	+ 1	—	—	—	— 3	— 4	+ 1
Industri o. handtverk m. m.	— 142	+ 319	+ 175	— 46	+ 5	+ 29	— 188	+ 324	+ 204
Handel och samfärdsel	— 37	+ 48	— 23	— 97	+ 85	+ 45	— 134	+ 133	+ 22
Husligt arbete	+ 5	— 2	— 1	— 224	+ 246	+ 252	— 219	+ 244	+ 251
Allmän o. litterär verksamhet	+ 1	+ 2	+ 2	— 2	+ 6	+ 4	— 1	+ 8	+ 6
Öfriga slag af arbete	— 165	— 34	— 48	+ 18	+ 0	+ 3	— 147	— 34	— 45
Samtliga yrkesgrenar	**— 401**	**+ 828**	**+ 532**	**— 307**	**+ 408**	**+ 432**	**— 708**	**+ 1,231**	**+ 964**
Relativa tal.[1])									
Jordbruk o. skogshushållning	—	+ 23	+ 37	+ 17	+ 8	+ 52	—	+ 19	+ 39
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	—	+ 36	+ 25	— 13	—	+ 27	— 6	+ 27	+ 25
Handel och samfärdsel	—	—	—	— 13	+ 10	+ 14	— 6	+ 9	—
Husligt arbete	—	—	—	— 5	+ 5	+ 10	— 5	+ 5	+ 10
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 9	—	—	+ 23	—	—	— 7	—	—
Samtliga yrkesgrenar	**— 5**	**+ 17**	**+ 16**	**— 3**	**+ 6**	**+ 14**	**— 5**	**+ 10**	**+ 15**

På 100 *lediga platser* kommo:[1])

April:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	78	38	**69**	59	36	**53**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	215	108	**194**	72	46	**67**
Handel och samfärdsel	173	73	**119**	68	41	**53**
Husligt arbete	—	70	**70**	—	50	**50**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	195	—	**204**	93	—	**93**
Samtliga yrkesgrenar	**140**	**70**	**100**	**68**	**47**	**56**

[1]) Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	April 1910.	Mars 1911.	April 1911.	Specialiteter.	April 1910.	Mars 1911.	April 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	20	44	*26*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	113	160	*184*
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare på stat	105	254	*232*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tillfälliga arbeterskor	52	14	*66*
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare i kost	505	578	*769*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Diverse personal	16	18	*41*
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tillfälliga arbetare	248	80	*278*	Spinneriarbetare	3	1	*3*
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Trädgårdspersonal	213	71	*210*	Väfveriarbetare	1	1	*2*
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Skogspersonal	26	100	*45*	Kapp- och klädsömmerskor	5	4	*6*
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Andra	11	11	*25*	Linnesömmerskor	1	—	*6*
Tegelbruksarbetare	5	1	*7*	Trikotageарbetare	—	1	—
Gjutare och formare	6	6	*15*	Tvätt- och strykningsarbetare	14	14	*27*
Bleck- och plåtslagare	8	16	*14*	*Bageri- och konditori*arbetare	13	11	*19*
Smeder och hofslagare	39	44	*55*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	5	9	*11*
Verktygsarbetare	1	1	*2*	Litografer och kemigrafer	—	—	*2*
Filare och bänkarbetare	24	22	*20*	Fabriksarbetare, ej spec.	5	1	*2*
Maskinarbetare	16	28	*37*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	20	33	*28*
D:o handtlangare	11	18	*15*	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	72	46	*48*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	35	26	*41*	Hotell-, kafé- och restaur.: Städerskor	21	32	*26*
Maskin- och modellsnickare	5	3	*5*	Hotell-, kafé- och restaur.: Kokerskor	27	27	*29*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	14	18	*22*	Hotell-, kafé- och restaur.: Diskerskor m. fl.	123	139	*169*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	122	149	*111*	Privat tjänst: Hushållerskor	60	67	*70*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	11	33	*24*	Privat tjänst: Hus- och barnjungfrur	272	310	*362*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	12	10	*6*	Privat tjänst: Kokerskor och köksor	160	179	*199*
Murare	21	19	*37*	Privat tjänst: Ensamjungfrur	766	895	*878*
Murarbetsmän och tegelbärare	39	29	*52*	Privat tjänst: Tvätt- och rengöringsarbeterskor	928	902	*1,097*
Byggnadssnickare och timmermän	103	89	*172*	Springflickor	26	26	*30*
Måleriarbetare	30	17	*48*				
Kvarnarbetare	3	10	*7*				
Bageri- och konditoriarbetare	14	7	*3*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	6	*9*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	14	18	*27*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	69	60	*55*				
Springpojkar	231	247	*218*				
Varuutkörare	22	14	*14*				
Kuskar och åkeriarbetare	68	62	*55*				
Kaptener, styrmän, sjömän	3	4	*10*				
Maskinister, eldare, kollämpare	3	6	*3*				
Stufveriarbetare	51	1	*6*				

i jämförelse med såväl nästlidne månad som motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde ökningen från mars 1911 i absoluta tal 964 eller 15 % (däraf för jordbruket m. m. 525 eller 39 % samt för öfriga yrkesgrenar 439 eller 9 %); i jämförelse med april 1910 uppgick tillväxten till 1,267 eller 21 % (däraf för jordbruket m. m. 557 eller 43 % samt för öfriga näringsgrenar 710 eller 15 %). Denna ökade frekvens hade nog delvis framkallats af den större lifaktigheten på arbetsmarknaden, men berodde hufvudsakligen på att de offentliga anstalterna, af hvilka åtskilliga äro helt nyligen inrättade, snabbt tillvinna sig förtroende och vidgad kundkrets.

Nästföregående tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där en stark ökning i frekvensen samt synnerligen rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa ringa lifaktighet och stort öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	April. 1910.	Mars. 1911.	April. 1911.	April. 1910.	Mars. 1911.	April. 1911.
Män	77	99	*78*	56	52	*59*
Kvinnor	32	35	*33*	30	26	*36*
Tillsammans	**67**	**83**	*69*	**50**	**46**	*53*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	233	234	*199*	74	83	*77*
Kvinnor	77	83	*74*	46	46	*48*
Tillsammans	**126**	**127**	*111*	**55**	**56**	*57*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	167	173	*140*	66	69	*68*
Kvinnor	72	78	*70*	45	44	*47*
Tillsammans	**113**	**116**	*100*	**54**	**54**	*56*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarne* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	April. 1910.	Mars. 1911.	April. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	67	83	*69*
Metall- och maskinindustri	263	269	*222*
Trävaruindustri	221	222	*155*
Byggnadsverksamhet	246	301	*199*
Textilindustri	188	326	*305*
Beklädnadsindustri	92	169	*127*
Närings- och njutningsämnesindustri	168	168	*134*
Kontors- o. d. personal	370	404	*448*
Butiks- o. d. personal	299	310	*238*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	58	78	*61*
Landtransport	120	109	*111*
Husligt arbete	75	78	*70*
Grofarbete	256	213	*204*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen tämligen allmänt på ringa arbetstillgång. Särskildt framträda därvid de egentliga säsongyrkena; än sämre voro emellertid uppgifterna för några här ej upptagna säsongyrken, t. ex. sjötransporten, där anstalternas verksamhet dock ännu ej nått den omfattning, att siffrorna kunna äga större beviskraft. Såväl under denna som föregående månader har kontors-, butiks- och magasinspersonal i öfverflöd anmält sig vid anstalterna.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. I allmänhet kan en stegring iakttagas under den löpande månaden, väsentligen beroende, såsom förut påpekats, på arbetsförmedlingsrörelsens oaflåtligt ökade omfattning. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 70 platser för hushållerskor, 362 för hus- och barnjungfrur, 199 för kokerskor och köksor, 878 för ensamjungfrur samt 1,097 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 48 servitriser, 26 städerskor, 29 kokerskor, 169 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 28, i jordbruks- o. d. arbete 291. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 55, filare och bänkarbetare 20, maskinarbetare 37, sågverksarbetare 41, jord-, beton- o. d. arbetare 111, murare 37, murarbetsmän och tegelbärare 52, byggnadssnickare och

Antalet platser, som under *april* månad tillsatts utom resp. orter.

	April 1911.			April.	Mars.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	145	52	**197**	216	130
Uppsala län	25	21	**46**	17	35
Södermanlands län	1	1	**2**	—	—
Östergötlands län	2	9	**11**	10	8
Norrköping	133	40	**173**	177	94
Jönköpings län	12	13	**25**	27	12
Norra Kalmar län	1	—	**1**	1	4
Södra Kalmar län	—	—	**—**	—	1
Blekinge län	6	18	**24**	46	7
Kristianstads län	13	4	**17**	24	13
Malmöhus län. Malmö	110	29	**139**	109	96
Malmöhus län. Lund	43	12	**55**	59	40
Malmöhus län. Landskrona	19	2	**21**	11	18
Malmöhus län. Hälsingborg	88	17	**105**	94	69
Malmöhus län. Ystad	19	5	**24**	14	22
Malmöhus län. Trelleborg	29	7	**36**	—	22
Malmöhus län. Eslöf	43	12	**55**	46	36
Malmöhus län. Skurup	18	5	**23**	18	36
Hallands län	4	6	**10**	—	10
Göteb. o. Bohus län	10	—	**10**	—	1
Göteborg	98	18	**116**	95	50
Skaraborgs län	1	—	**1**	—	1
Karlstad	28	18	**46**	32	44
Örebro län	73	12	**85**	70	50
Västmanlands län	—	8	**8**	2	—
Kopparbergs län	8	8	**16**	—	11
Gäfle stad och län	1	2	**3**	6	6
Sundsvall	8	15	**23**	22	12
Norrbottens län	—	—	**—**	—	—
Tillsammans april 1911	**938**	**334**	1,272	1,096	**828**
» » 1910	809	287	1,096	—	—
» mars 1911	591	237	828	—	—

timmermän 172, måleriarbetare 48, kontors-, butiks- och lagerbiträden 27, handels- och lagerarbetare 55, springpojkar 218, kuskar och åkeriarbetare 55 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 26, tjänare på stat 232, tjänare i husbondes kost 769, tillfälliga arbetare 278, trädgårdspersonal 210, skogspersonal 45 samt diverse andra arbetare 25.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1,272 platser, hvaraf 938 manliga och 334 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 1,096, 809 och 287 samt under nästlidne månad 828, 591 och 237. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit mycket god med brist på arbetskraft, särskildt gifta ladugårdsskötare. Arbetsmarknadens läge inom industrien och handtverket har något förbättrats. Inom byggnadsindustrien är dock fortfarande läget ganska tryckt. God tillgång på platser för springpojkar och lärlingar inom olika yrken. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Ställningen å arbetsmarknaden kan betecknas såsom tryckt; dock har någon förbättring inträdt i jämförelse med föregående månad. Inom byggnadsverksamheten har varit stor efterfrågan på arbete, men endast några få lediga platser hafva anmälts. Till jordbruket har efterfrågan å arbetskraft varit mycket liflig; brist på arbetskraft — Å kvinnliga afdelningen har varit god tillgång på arbete.

Södermanlands län. Arbetstillgången ringa i städerna. Till jordbruket har däremot varit god tillgång på arbete med brist på arbetskraft såväl manlig som kvinnlig.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit bättre än motsvarande månad förra året, särskildt har efterfrågan på arbetskraft till jordbruket varit betydligt större. I öfrigt har arbetstillgången i det närmaste varit lika med föregående månad. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på dugliga tjänare af alla slag.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit synnerligen dålig inom de flesta fack, särskildt byggnadsfacket. — Å kvinnliga afdelningen har varit särdeles god tillgång på platser för tjänarinnor till husligt arbete.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången ringa. Ett 60-tal byggnadsarbetare hafva erhållit anställning vid kasernbyggnader inom staden, men råder inom detta fack fortfarande stor arbetsbrist. — Å kvinnliga afdelningen god arbetstillgång.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge har under månaden betydligt förbättrats. Brist på arbetskraft till jordbruket. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god, särskildt inom det husliga arbetet.

Södra Kalmar län. Arbetstillgången normal utom inom byggnadsfacket, där fortfarande arbetsbrist är rådande. Brist på arbetskraft till jordbruket såväl manlig som kvinnlig.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit jämförelsevis god; dock har tillgången på grofarbete i städerna varit otillräcklig. Inom jordbruket har efterfrågan på arbetskraft öfverstigit tillgången på arbetskraft, särskildt beträffande statdrängar och torpare. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Kristianstads län. Arbetsmarknaden har varit normal och lika med föregående månad. Brist på yngre drängar till jordbruket. Öfverflöd å arbetskraft inom vissa yrken samt å grofarbetare.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under den gångna månaden varit mycket begränsad. Äfven till jordbruket har tillgången på arbete varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen har under månaden rådt stor liflighet.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig, särskildt för jordbruks- och grofarbetare. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Landskrona. Arbetsmarknadens läge kan betecknas som mindre godt. Brist på arbete för grofarbetare. Af i staden bosatta byggnadsarbetare hafva de flesta skaffat sig arbete å annan ort. Efterfrågan på på arbetskraft till jordbruket har varit ringa. Brist på yngre drängar och mjölkjungfrur.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Med undantag för byggnadsverksamheten har arbetstillgången under månaden varit god såväl inom staden som på landsbygden samt bättre än motsvarande tid föregående år. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har varit ganska liflig, särskildt i början af månaden. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god och bättre än motsvarande tid de närmast föregående åren. Till jordbruket, det husliga arbetet samt till restaurantrörelsen har tillgången på platser varit afsevärdt större än tillgången på arbetskraft.

Ystad. Såväl inom byggnadsindustrien som stufveribranschen har arbetstillgången varit mycket god. Äfven inom öfriga yrken kan arbetsmarknaden öfver hufvud taget betecknas som god. Brist på yngre drängar och mjölkjungfrur.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden betydligt förbättrats, särskildt inom byggnadsverksamheten och för grofarbetare. Till jordbruket hafva efterfrågan och tillgång på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra. Brist på yngre drängar. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på arbetskraft, särskildt äldre jungfrur, kunniga i matlagning, samt mjölkjungfrur.

Eslöf. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge bättre än under föregående månad och samma tid föregående år. Inom byggnadsindustrien har inträdt en betydlig förbättring. Inom öfriga yrken har arbetstillgången varit knapp. — Å kvinnliga afdelningen har varit god arbetstillgång.

Skurup. Arbetstillgången normal. Brist på kvinnliga tjänare.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom städerna har varit ringa och ungefär lika med föregående månad. Däremot har efterfrågan på arbetskraft till jordbruket, särskildt ogifta drängar, varit ganska stor och betydligt öfverstigit tillgången. Äfven för smeder och hofslagare har efterfrågan varit större än tillgången. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit mycket liflig. Brist på mjölkjungfrur.

Göteborgs och Bohus län. Å manliga afdelningen har arbetsmarknaden varit ganska god för jordbruksarbetare, men för industri- och grofarbetare mindre god. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på jungfrur till landet samt dugliga kokerskor och ensamjungfrur till städerna.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under den gångna månaden varit jämförelsevis god och betydligt bättre än under motsvarande tid något af de närmast föregående åren. Med undantag för butiks- och magasinspersonal, sjöfolk och grofarbetare synes icke någon nämnvärd arbetslöshet vara rådande. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Skaraborgs län. Arbetsmarknaden har äfven under denna månad varit synnerligen god för jordbruksarbetare. Brist på gifta drängar och kreatursskötare samt jungfrur till landet.

Karlstad. Arbetsmarknaden god och lika med föregående månad. Brist på dugliga jordbruksarbetare samt mjölkerskor. Äfven till det husliga arbetet har rådt brist på arbetskraft.

Örebro län. Arbetsmarknaden har under april månad varit god. En del af de anmälda platserna hafva varit af mera tillfällig art. Inom byggnadsverksamheten synes förbättring hafva inträdt.

Västmanlands län. Å manliga afdelningen har arbetsmarknaden varit mycket god för jordbruksarbetare; inom öfriga yrken däremot har arbetstillgången varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit mycket god.

Kopparbergs län. Å manliga afdelningen har tillgången på arbete varit god. Öfverflöd på arbetskraft inom sågverks- och grofarbetarefacken har dock i ringa grad

förefunnits. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången fortfarande varit mycket god. Brist på mjölkjungfrur och dugliga tjänarinnor.

Gäfle stad och län. På manliga afdelningen har arbetstillgången varit medelgod och något förbättrad med ringa efterfrågan på såväl arbetskraft som arbete. — Å kvinnliga afdelningen har rådt brist på tjänare af alla slag.

Sundsvall. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit normal. — Å kvinnliga afdelningen har rådt stor liflighet.

Norrbottens län. Arbetsmarknadens mindre god och sämre än under föregående månad. För timmermän, bergsprängare och vissa yrkesarbetare har tillgång å arbete varit ganska god, men har det visat sig svårt att besätta sådana platser på grund af arbetarnas obenägenhet att taga anställning utom hemorten.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Filare, maskinarbetare, elektriker, byggnadsarbetare, fabriksarbetare, kontors-, butiks- och lagerpersonal, körkarlar, grofarbetare. — Kontors- och butiksbiträden, fabriksarbeterskor.	Landtarbetare, alla slag, lärlingar, springpojkar. — Ensamjungfrur, diskerskor och köksor till restaurantrörelse.
Uppsala län.	
Grofarbetare.	Gifta drängar. — Jungfrur till landet.
Södermanlands län.	
Befallningsmän, filare, bänkarbetare, fabriksarbetare, typografer, bokhållare, expediter, handelsarbetare, kuskar, grofarbetare m. fl.	Ladugårdskarlar, yngre drängar, trädgårdsarbetare. — Statmjölkerskor, mjölkjungfrur, hushållerskor, hus- och barnjungfrur, kokerskor, köksor, ensamjungfrur.
Östergötlands län.	
Befallningsmän, rättare, ogifta stalldrängar, stenarbetare, jord- och schaktningsarbetare, maskinister, bokhållare och expediter, grofarbetare, f. d. militärer m. fl.	Ladugårdsskötare, körkarlar, yngre arbetsdrängar, täckdikesgräfvare, trädgårdsarbetare, filare och bänkarbetare. — Diskerskor, köksor, hus- och barnjungfrur, kokerskor, ensamjungfrur.
Norrköping.	
Inom nästan alla manliga yrken. — Textilarbeterskor.	Ladugårdskarlar, yngre arbetsdrängar, springpojkar. — Tjänarinnor till husligt arbete.
Jönköpings län.	
Byggnadsarbetare, fabriksarbetare, grofarbetare, kontorister.	Mjölkjungfrur, kokerskor, köksor och diskerskor till restaurantrörelse.
Norra Kalmar län.	
Tändsticksarbetare, maskinister, eldare, fabriks- och grofarbetare.	Tjänare till landet, såväl manliga som kvinnliga.
Södra Kalmar län.	
Murare, byggnadssnickare samt grofarbetare.	Gifta och ogifta drängar. — Jungfrur till landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Blekinge län.	
Bod- och kördrängar samt grofarbetare till städerna. — Butiksbiträden.	Gifta jordbruksarbetare.
Kristianstads län.	
Järnarbetare, byggnadsarbetare, grofarbetare. — Servitriser samt tvätt- och rengöringskvinnor.	Drängar. — Mjölkjungfrur, kokerskor, ensamjungfrur.
Malmö.	
Inom de flesta manliga yrken och fack utom till jordbruket. — Kontors-, butiks- och handelsbiträden, hushållerskor samt tvätt- och rengöringskvinnor.	Yngre drängar och pojkar, mjölkare. — Mjölkjungfrur, kunniga ensamjungfrur, städerskor, passflickor, springflickor.
Lund.	
Inom alla manliga yrken och fack.	Mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Daglönare till jordbruket, varuutkörare, kontorselever, fabriks- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur, tjänarinnor till landet.
Hälsingborg.	
Landtbruksföreståndare, vuxna drängar och daglönare till jordbruket, järnarbetare, byggnadsarbetare, maskinister, eldare, handelsarbetare, kuskar, fabriks- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, kontorsstäderskor.	Yngre drängar, lärlingar och springpojkar. — Mjölkjungfrur, bagerskor, diskerskor, barnjungfrur, kokerskor, köksor och kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
Daglönare till jordbruket.	Yngre drängar till landet. — Mjölkjungfrur.
Trelleborg.	
Grofarbetare, daglönare.	Yngre drängar till landet. — Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Eslöf.	
Jordbruks- och grofarbetare.	Drängpojkar. — Tjänarinnor till landet.
Skurup.	
—	Kvinnliga tjänare.
Hallands län.	
Grofarbetare, springpojkar. — Yngre tjänstflickor.	Ogifta drängar, smeder och hofslagare. — Mjölkjungfrur, jungfrur till städerna, kunniga i matlagning.
Göteborgs och Bohus län.	
Stenarbetare samt industri- och grofarbetare.	Yngre jordbruksdrängar. — Dugliga tjänarinnor såväl till städerna som till landet samt textilarbeterskor.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Göteborg.	
Kopparslagare, smeder och hofslagare, elektriker, sågverks- och brädgårdsarbetare, murare, snickare och timmermän, bokhållare och handelsbiträden, handelsarbetare, kuskar, sjöfolk, grofarbetare. — Butiksbiträden, städerskor, serveringsflickor och restauratriser, hushållerskor.	Jordbruksarbetare, alla slag, järnsvarfvare, springpojkar och lärlingar. — Tjänstflickor till landet, trädgårdsarbeterskor, ensamjungfrur, passflickor.
Skaraborgs län.	
Grofarbetare.	Gifta och ogifta kördrängar och ladugårdsskötare. — Dugliga ensamjungfrur, *jungfrur till landet.*
Karlstad.	
Tillfälliga industriarbetare, kontorister och expediter.	Ogifta drängar till jordbruket. — Jordbruksarbeterskor, hotellpersonal samt tjänarinnor till stads- och landthushåll.
Örebro län.	
Inom alla manliga yrken och fack, utom murare.	Kvinnliga tjänare för landtbruket och husligt arbete.
Västmanlands län.	
Järn- och metallarbetare samt grofarbetare.	Gifta och ogifta tjänare till jordbruket.
Kopparbergs län.	
Sågverksarbetare.	Filare, järnsvarfvare. — Mjölkjungfrur, *tjänarinnor till landet.*
Gäfle stad och län.	
Jordbruksarbetare, byggnadsarbetare och grofarbetare.	Vagnmakare. — Kokerskor, kunniga ensamjungfrur och köksor till hotell.
Sundsvall.	
Åkeriarbetare, springpojkar, grofarbetare.	Dugliga tjänarinnor till såväl staden som landet.
Norrbottens län.	
Grufarbetare, schaktningsarbetare, sågverksarbetare, eldare m. fl. — Uppasserskor.	Träarbetare, stenarbetare m. fl. — Kunniga köksor och ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *april* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1]) lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	2,101	2,689	1,575	302	802	291	**2,403**	**3,491**	**1,866**	69	53
II. Grufdrift och malmförädling	39	7	6	—	—	—	**39**	**7**	**6**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	59	27	20	4	5	5	**63**	**32**	**25**	197	75
B Metall- o. maskinindustri	640	285	180	8	7	5	**648**	**292**	**185**	222	63
C Trävaruindustri	202	128	79	3	4	2	**205**	**132**	**81**	155	61
D Byggnadsverksamhet	1,114	560	466	2	1	—	**1,116**	**561**	**466**	199	83
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	33	24	12	19	1	1	**52**	**25**	**13**	—	—
F Textilindustri	78	14	10	53	29	5	**131**	**43**	**15**	305	35
G Beklädnadsindustri	31	18	5	109	92	44	**140**	**110**	**49**	127	45
H Närings- och njutningsämnesindustri	178	67	32	64	114	43	**242**	**181**	**75**	134	41
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	27	16	14	16	11	9	**43**	**27**	**23**	159	85
J Trämasse- och pappersindustri	18	15	9	16	12	6	**34**	**27**	**15**	—	—
K Grafisk industri	23	8	2	6	2	2	**29**	**10**	**4**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	213	54	43	20	19	16	**233**	**73**	**59**	319	81
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	68	16	12	26	5	2	**94**	**21**	**14**	448	67
B Butiks- och magasinspersonal	414	163	116	194	92	43	**608**	**255**	**159**	238	62
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	60	59	43	406	700	296	**466**	**759**	**339**	61	45
D Landtransport	622	491	319	47	113	30	**669**	**604**	**349**	111	58
E Vattentransport	171	32	23	—	2	—	**171**	**34**	**23**	—	—
F Handel *och* samfärdsel, ej särskildt specif.	3	13	13	1	8	3	**4**	**21**	**16**	—	—
V. Husligt arbete	8	1	1	3,864	5,495	2,729	**3,872**	**5,496**	**2,730**	70	50
VI. Allmän och litterär verksamhet	13	6	4	38	33	15	**51**	**39**	**19**	131	49
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1,719	883	824	95	5	4	**1,814**	**888**	**828**	204	93
Summa för april 1911	**7,834**	**5,576**	**3,808**	**5,293**	**7,552**	**3,551**	**13,127**	**13,128**	**7,359**	**100**	**56**
» » » 1910	8,030	4,804	3,169	4,734	6,537	2,923	12,764	11,341	6,092	118	54

[1]) Jfr noten å sid. 000.

Yrkesgrupp.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**110**	**245**	**131**	**214**	**264**	**157**	**69**	**124**	**26**
Däraf kvinnor	12	29	9	40	54	34	3	19	2
II. Grufdrift och malmförädling	—	1	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**4**	**5**	**5**	**1**	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	3	5	5						
B Metall- och maskinindustri	**158**	**62**	**40**	**13**	**6**	**6**	**71**	**14**	**8**
Däraf kvinnor	8	3	2						
C Trävaruindustri	**28**	**21**	**11**	**5**	**2**	**1**	**10**	**2**	**1**
Däraf kvinnor	1	3	1						
D Byggnadsverksamhet	**294**	**155**	**122**	**44**	**32**	**30**	**39**	**15**	**9**
Däraf kvinnor	2	1	—						
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**13**	**5**	**1**	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	6	1	1						
F Textilindustri	**7**	**4**	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	4	—						
G Beklädnadsindustri	**35**	**39**	**15**	**1**	**2**	**1**	**1**	**1**	—
Däraf kvinnor	35	37	15				1	1	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	**31**	**28**	**5**	**11**	**4**	**2**	**12**	**5**	**1**
Däraf kvinnor	16	19	2	1	2	1	1	3	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**6**	**3**	**2**	**1**	**3**	**2**	—	—	—
Däraf kvinnor	5	3	2						
J Trämasse- och pappersindustri	**8**	**5**	**2**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	4	1						
K Grafisk industri	**10**	**3**	—	**1**	—	—	**4**	—	—
Däraf kvinnor	3	—	—						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**19**	**5**	**4**	**3**	**1**	**1**	**28**	**5**	**2**
Däraf kvinnor	6	—	—				1	2	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**54**	**11**	**7**	**1**	**1**	—	**4**	—	—
Däraf kvinnor	22	3	1	—	1	—			
B Butiks- o. magasinspersonal.	**205**	**109**	**60**	**10**	**6**	**3**	**23**	**3**	—
Däraf kvinnor	32	26	5	6	4	3	11	2	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**127**	**215**	**55**	**21**	**23**	**17**	**14**	**8**	**3**
Däraf kvinnor	109	200	44	21	22	17	9	7	2
D Landtransport	**164**	**169**	**96**	**26**	**17**	**11**	**26**	**16**	**9**
Däraf kvinnor	4	17	2	—	2	—	1	—	—
E Vattentransport	**19**	—	—	—	—	—	**4**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	**7**	**3**	—	—	—	—	**1**	**1**
Däraf kvinnor	—	7	3						
V. Husligt arbete	**933**	**1,636**	**669**	**159**	**185**	**126**	**50**	**85**	**28**
Däraf kvinnor	932	1,636	669	159	185	126	50	85	28
VI. Allmän och litterär verksamhet	**18**	**9**	**4**	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	16	7	2				1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**323**	**104**	**99**	**55**	**17**	**13**	**62**	**23**	**10**
Däraf kvinnor	—	2	1						
Summa för april månad år 1911	**2,566**	**2,841**	**1,331**	**567**	**564**	**371**	**419**	**302**	**98**
Däraf kvinnor	1,224	2,007	765	227	270	181	78	119	34
» » » månad år 1910	**2,742**	**2,852**	**1,345**	**550**	**505**	**306**	—	—	—
Däraf kvinnor	1,263	1,884	743	212	225	160	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Norra Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
144	241	130	423	682	319	65	86	29	35	66	35	53	70	43
10	39	17	54	127	56	9	22	5	11	20	11	21	36	22
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	10	7	4	—	—	—	6	—	—	2	—	—
			1	—	—									
40	15	9	24	17	3	16	10	6	5	3	1	11	7	3
18	5	2	15	26	15	13	18	13	6	8	5	1	3	3
109	18	12	43	19	15	14	—	—	12	8	4	8	4	4
—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
71	9	5	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
14	4	3										1	—	—
6	4	1	10	6	3	1	—	—	1	2	—	3	2	—
6	3	1	6	1	—	1	—	—				3	2	—
11	9	2	20	26	9	13	8	6	—	1	—	6	4	1
3	4	1	12	19	8	2	4	3	—	1	—	1	1	1
—	1	—	3	—	—	3	—	—	12	6	6	—	—	—
—	1	—	2	—	—	2	—	—	5	5	5			
6	2	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	4	3
			1	—	—	1	—	—						
5	1	1	3	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
2	—	—												
7	1	1	11	4	2	13	3	3	9	2	1	6	—	—
									1	—	—	3	—	—
1	—	—	6	1	—	4	—	—	3	—	—	—	—	—
						1	—	—	2	—	—			
21	12	5	9	6	4	5	3	2	4	1	—	20	2	—
14	6	2	2	1	—	1	1	1	—	1	—	16	—	—
19	23	13	21	46	21	19	20	16	11	9	6	13	15	13
18	23	13	19	46	21	14	15	12	9	8	5	10	11	11
39	51	22	21	17	7	8	2	—	4	2	1	28	9	6
4	12	3	3	—	—	1	—	—				—	4	3
17	2	—	5	3	2	1	1	—	13	13	11	2	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
94	274	120	290	366	180	98	109	65	42	80	32	124	108	69
94	274	120	290	366	180	98	109	65	42	80	32	124	108	69
2	2	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	1	4	3
2	2	—	2	1	—							1	4	3
149	34	26	78	20	11	24	3	3	14	10	4	43	6	5
94	3	3	1	—	—									
766	705	351	996	1,250	597	299	263	143	179	211	106	323	239	153
261	371	163	393	561	265	130	151	86	70	115	53	180	166	109
831	823	389	773	940	476	321	283	134	113	109	40	280	182	128
302	483	182	306	465	211	128	154	75	12	27	6	159	114	74

Yrkesgrupp.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	156	216	123	151	184	115	106	138	89
Däraf kvinnor	38	74	33	14	56	19	11	36	23
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	26	3	3
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	3	3	3	1	—	—	7	—	—
B Metall- och maskinindustri	6	8	2	55	22	20	48	28	19
Däraf kvinnor				—	3	3	—	1	—
C Trävaruindustri	5	2	1	14	8	6	4	4	2
Däraf kvinnor				1	1	1			
D Byggnadsverksamhet	14	7	5	138	47	54	107	70	58
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	1	—	—	8	3	2	18	—	—
Däraf kvinnor				3	—	—	10	—	—
F Textilindustri	5	—	—	11	2	1	13	—	—
Däraf kvinnor	3	—	—	9	2	1	11	—	—
G Beklädnadsindustri	4	2	—	41	20	15	9	6	1
Däraf kvinnor	2	2	—	35	19	15	4	6	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	6	4	—	27	12	8	30	10	5
Däraf kvinnor	—	1	—	7	9	6	8	8	4
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	9	1	1	2	10	9
Däraf kvinnor							2	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	5	3	1	5	1	—
Däraf kvinnor				5	2	1	3	1	—
K Grafisk industri	—	—	—	1	2	2	—	1	—
Däraf kvinnor				1	2	2			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	68	19	18	13	2	2
Däraf kvinnor				8	11	11	—	1	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	7	1	1	—	—	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- och magasinspersonal	2	1	—	99	29	23	20	10	7
Däraf kvinnor	2	—	—	52	28	22	6	3	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	10	32	7	17	59	31	20	43	15
Däraf kvinnor	8	29	6	16	56	29	18	42	14
D Landtransport	8	4	2	76	75	32	52	36	19
Däraf kvinnor	—	1	—	10	47	8	8	5	2
E Vattentransport	2	—	—	18	1	1	19	7	6
Däraf kvinnor							—	1	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	1	—	—	2	3	3	—	6	6
Däraf kvinnor	1	—	—						
V. Husligt arbete	53	127	32	415	489	307	135	173	98
Däraf kvinnor	53	127	32	415	489	307	135	173	98
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	7	3	1	5	4	—
Däraf kvinnor				3	3	1	4	4	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	20	—	—	222	161	161	62	20	20
Summa för april månad år 1911	296	406	175	1,392	1,144	803	701	572	359
Däraf kvinnor	107	234	71	579	728	426	220	281	144
» » » månad år 1910	253	355	165	1,413	998	640	708	464	274
Däraf kvinnor	113	215	83	451	578	305	184	229	109

Län. Öfriga anstalter.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län. Göteborg.			Öfriga anstalter.			Skaraborgs län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
285	296	185	77	123	66	92	165	89	52	98	39	32	57	23
15	62	9	5	24	7	5	45	2	2	25	5	1	11	1
1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	1	—	3	1	1	4	11	8	2	—	—	2	1	1
34	14	11	7	10	1	100	45	36	1	2	1	—	—	—
7	5	2	3	4	2	30	4	3	2	6	4	1	—	—
						1	—	—						
46	41	35	20	6	5	115	62	58	12	10	6	9	6	6
2	9	7	—	1	—	6	3	2	—	—	—	—	1	—
7	1	—	1	3	2	9	10	5	1	13	1	—	—	—
4	1	—	—	1	1	3	5	—	—	12	—			
5	10	5	1	2	—	12	12	6	2	—	—	2	—	—
2	9	5	1	—	—	9	11	6				2	—	—
19	17	13	3	6	3	22	18	7	3	8	2	1	1	1
3	5	3	1	5	2	1	15	5	1	4	1			
—	—	—	—	—	—	1	2	2	5	—	—	—	—	—
						—	2	2						
2	1	—	—	—	—	2	10	7	1	—	—	—	—	—
						—	4	3						
—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	2	1	—	—	—
23	14	12	1	3	3	3	4	2	1	—	—	1	1	—
						—	4	2						
—	—	—	1	—	—	8	6	5	—	—	—	—	—	—
						—	1	1						
15	2	1	7	1	1	127	52	38	8	5	4	2	1	1
11	—	—	4	1	1	22	14	5	3	1	1	1	—	—
16	30	21	6	8	8	49	77	25	6	16	7	4	5	4
11	25	17	5	7	7	43	71	20	6	13	4	4	5	4
34	29	24	19	3	3	89	119	74	5	8	6	3	2	2
1	2	1	1	2	2	4	12	3						
9	—	—	3	—	—	48	6	3	1	—	—	—	—	—
—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—
257	214	153	108	75	51	455	735	379	44	58	23	25	34	16
251	214	153	108	75	51	454	734	378	44	58	23	25	34	16
4	—	—	1	2	2	4	3	1	—	1	—	—	—	—
			1	2	2	3	—	—	—	1	—			
204	77	72	15	4	4	289	271	268	25	23	23	7	—	—
973	762	542	277	252	152	1,468	1,617	1,019	171	251	118	89	109	54
298	318	188	126	117	73	545	918	427	56	114	34	33	50	21
862	599	389	216	95	55	2,066	1,607	944	101	109	36	—	—	—
197	260	134	55	49	22	631	980	455	15	33	3	—	—	—

Yrkesgrupp.	Karlstad.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	35	93	32	88	77	67	109	147	106
Däraf kvinnor	3	37	3	12	13	4	24	29	18
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	1	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	—	—	—	5	2	2	1	—	—
B Metall- och maskinindustri	5	3	2	9	4	4	15	3	2
C Trävaruindustri	2	1	1	2	—	—	3	—	—
D Byggnadsverksamhet	—	—	—	29	16	16	11	1	1
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
G Beklädnadsindustri	1	1	1	3	1	1	—	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1						
H Närings- o. njutningsämnesindustri	1	1	1	5	2	2	6	5	3
Däraf kvinnor	1	1	1	1	1	1	2	2	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	1	1	1	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	8	2	2	6	3	3
Däraf kvinnor				1	1	1			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	1	1	1	1	—	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- o. magasinspersonal	3	1	1	10	3	3	5	2	2
Däraf kvinnor							4	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	11	23	8	17	11	10	4	6	4
Däraf kvinnor	11	22	8	14	9	8	4	6	4
D Landtransport	1	1	—	20	13	13	8	7	6
Däraf kvinnor	—	1	—	7	4	4	2	2	1
E Vattentransport	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	1	—						
V. Husligt arbete	45	103	41	99	84	62	120	110	73
Däraf kvinnor	45	103	41	99	84	62	120	110	73
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	1	—	1	—	—	1	2	2
Däraf kvinnor	—	1	—	1	—	—	—	2	2
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	13	10	10	48	41	41	43	5	5
Summa för april månad år 1911	118	239	97	348	258	225	333	291	207
Däraf kvinnor	61	167	54	135	112	80	156	151	98
» » » månad år 1910	132	222	104	371	283	224	275	341	132
Däraf kvinnor	63	141	54	98	87	54	115	169	46

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
70	85	48	29	14	11	6	8	3	2	12	—
9	29	10	2	4	1	1	2	—	—	9	—
4	3	3	1	—	—	—	—	—	4	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
10	12	5	14	2	2	1	—	—	5	5	4
20	9	5	9	4	4	1	—	—	6	—	—
15	14	10	30	12	12	4	4	4	3	14	—
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
			2	—	—						
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—						
4	3	1	9	3	2	—	5	—	2	1	1
1	3	1	1	1	1	—	5	—	1	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
									—	1	1
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
2	1	1	6	2	2	—	—	—	5	1	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
									1	—	—
9	4	3	—	2	1	3	—	—	1	—	—
5	3	2	—	1	—	1	—	—	1	—	—
12	23	16	11	20	10	11	21	12	27	26	17
10	21	15	10	19	9	10	19	11	27	24	15
8	5	4	16	14	10	12	5	2	2	—	—
			1	1	1	—	1	—			
—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	1	—
									—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
76	92	45	64	126	43	132	143	80	54	90	38
76	92	45	64	126	43	132	143	80	54	90	38
4	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	6	5									
38	17	17	31	16	11	23	5	4	26	21	21
276	274	163	235	215	108	195	191	105	140	172	82
105	154	78	81	152	55	144	170	91	84	126	55
—	—	—	376	258	145	280	206	99	101	110	67
—	—	—	152	177	74	210	180	85	68	87	48

Lifsmedelspriser under första kvartalet år 1911.

Å närmast efterföljande sidor meddelas en öfversikt för de tre första månaderna under innevarande år af lifsmedels- och kreaturspriser å de orter (till antalet 39) inom olika delar af riket, hvarifrån dylika uppgifter regelbundet insändas till Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Betraktar man först sammandragstabellen *för lifsmedelspriserna* (sid. 440—441), visar det sig, att medelpriset för orterna tillsammantagna (»riksmedelpriset») under här ifrågavarande korta tidrymd åtminstone beträffande flertalet varuslag icke undergått någon större förändring. För 20 af de i tabellen upptagna varuslagen voro sålunda priserna desamma under alla tre månaderna januari, februari och mars. Bland dessa varuslag må särskildt framhållas *mjölk* (såväl oskummad som skummad och separerad), som sedan januari 1910 månad för månad visat oförändradt samma medelpris, vidare *potatis*, *hvete-*, *råg-* och *rågsiktmjöl*, *hafregryn*, *mjukt hvetebröd*, *socker*, *fotogen* m. fl. Af öfriga varuslag hade de flesta att uppvisa endast en obetydlig prisförändring i ena eller andra riktningen, utan att därmed någon bestämd förändring i prisnivån kan sägas hafva inträdt. Till dessa varuslag hörde bl. a. *ost*, vissa slag af *bröd* och *kött*, färsk och salt *fisk* samt *bränsle*.

Af de jämförelsevis få varuslag, som under kvartalet undergått några större prisförändringar märkas i främsta rummet *ägg*, som alltid under årets första månader visa mycket stark nedgång i priset. För färska ägg belöpte sig denna nedgång under januari, februari och mars till icke mindre än 73 öre per tjog, nämligen från 2·02 kr. till 1·29 kr. För konserverade ägg var nedgången betydligt mindre, eller endast 19 öre, (från 1·43 till 1·24 kr.), men härvid är att märka, att dylika ägg icke längre salufördes under mars å ett stort antal orter, i synnerhet sådana där priset på färska ägg var mycket lågt, hvarigenom medelpriset för mars å konserverade ägg afser endast ett fåtal orter med jämförelsevis höga äggpriser.

Äfven *margarinpriserna* utvisa en anmärkningsvärd nedgång. Å högsta kvaliteten af denna vara, som under december 1910 betingade ett medelpris af 1·69 kr. per kg., hade priset redan under den närmast följande månaden sjunkit med 3 öre per kg.; under februari var nedgången lika stor, och under mars gick priset ned med ytterligare 4 öre, hvarigenom medelpriset för mars utgjorde en-

dast 1·59 kr. För den lägsta kvaliteten var prisfallet under samma tid 5 öre (från 1·26 till 1·21 kr.), och växtmargarin, som under januari kostade i genomsnitt 1·39 kr. per kg., hade för mars ett medelpris af endast 1·33 kr. Denna betydliga nedgång i margarinpriserna torde otvifvelaktigt stå i samband med upplösningen af Sveriges margarinfabrikanters förening i början af mars månad, hvarigenom de af bemälta förening fastställda prislistorna, som förut reglerat grosshandelspriserna för hela riket, upphörde att gälla. Att prisfall ägde rum äfven under januari och februari, tyder på, att redan före föreningens definitiva upplösning enigheten därinom var bruten. På grund af dessa förhållanden hafva emellertid margarinpriserna å olika orter varit mycket växlande. Åtskilliga orter synas nämligen ännu i mars icke hafva haft någon märkbar fördel af den börjande konkurrensen fabrikanterna emellan, utan hade då kvar sina gamla, högre priser, medan åter på andra orter samtidigt ett starkt prisfall gjort sig gällande. På några orter t. ex. Halmstad och Lund har dessutom, enligt uppgift från vederbörande ombud, en skarp konkurrens mellan minuthandlarne bidragit att ytterligare sänka priset.

Ett varuslag, som under år 1910 visade en ovanligt jämn och tydligt markerad prisstegring, var *kaffe*, som under januari nämnda år hade ett medelpris af 1·19 kr. per kg., men under december kostade icke mindre än 1·39 kr. Denna prisstegring, som var starkast under de sista månaderna af året, fortsatte äfven under första kvartalet år 1911, och gjorde sig särskildt gällande under januari, då medelpriset ökades med 7 öre per kg. Under februari var prisstegringen emellertid betydligt mindre eller endast 1 öre per kg. och under mars 2 öre, och vill det därför synas, som om den ovanligt starka prisstegring på kaffe, hvilken ägt rum under det sista året, numera börjat aftaga. Betraktas prisförändringarna å de särskilda orterna, visar det sig också, att på flera ställen kaffepriset bibehållit sig oförändradt eller till och med sjunkit något under mars månad. I Stockholm nådde sålunda priset sitt maximum under februari med 1·62 kr., och äfven i Uppsala var februaripriset högre än det för mars angifna. — Den starka prisstegring å kaffe, som här påpekats, beror hufvudsakligen på den s. k. valorisationen på den brasilianska kaffemarknaden, hvilkens innebörd är den, att myndigheterna i de kaffeproducerande brasilianska förbundsstaterna (S:t Paulo m. fl.) själfva uppköpa större delen af årsskörden för att sedan genom att begränsa de kvantiteter, som utsläppas på världsmarknaden, kunna hålla priserna höga.

Vill man söka utröna i hvilken mån det allmänna prisläget å de viktigaste slagen af lifsförnödenheter förändrats under tiden mellan det första kvartalet år 1910 och samma kvar-

tal år 1911 och i detta syfte jämför med hvarandra medelpriserna för de båda kvartalen, visar det sig, att af 56 varuslag 29 eller något öfver hälften under mellantiden fått sina priser sänkta, under det att för 13 varuslag medelpriset var högre år 1911 än år 1910 samt för 14 varuslag priserna ställde sig lika. Bland varuslag, som träffats af prisfall, märkas båda de i tabellen upptagna slagen af *smör*, af hvilka bordsmör visade en nedgång med 11 öre från 2·27 kr. per kg. år 1910 till 2·16 kr. år 1911 och matsmör från 2 kr. till 1·93 kr., vidare *margarin*, *färska ägg*, som år 1911 hade ett medelpris af endast 1·53 kr. mot 1·64 kr. under första kvartalet föregående år, såväl *hvete-* som *råg-* och *rågsiktmjöl*, *socker*, som blifvit 3 öre billigare per kg., *björkved*, *barrved*, *bränntorf* och *antracit*. Ett mycket starkt prisfall gjorde sig äfven gällande beträffande *hafregryn*, nämligen från 38 till 31 öre per kg. De prisstegringar åter, som träffat en del varuslag voro i allmänhet relativt svaga, i de allra flesta fall endast 1 eller 2 öre. Till dessa varuslag hörde bl. a. *ärter*, *nötkött*, *salt fårkött*, *färsk* och *salt strömming* samt *engelsk kaminkoks*. Det enda varuslag, för hvilket en mera betydande stegring inträffat, var, såsom redan förut påvisats, *kaffe*, som under första kvartalet år 1910 hade ett medelpris af 1·20 kr. per kg., men år 1911 af 1·47 kr., alltså en ökning på icke mindre än 27 öre per kg. De mera betydande af varuslagen med oförändrade medelpriser voro slutligen *mjölk*, *konserverade ägg*, *potatis*, *kalfkött* af gödkalf, *färskt fårkött* o. s. v.

Beträffande de å sid. 432—439 meddelade *priserna för hvarje särskild ort* torde en och annan mera i ögonen fallande detalj förtjäna särskildt påpekas. Mycket anmärkningsvärdt är sålunda det synnerligen låga fotogenpriset i Stockholm. För märket Water White var nämligen priset under januari 12 öre per liter och under februari och mars endast 11 öre mot ett medelpris för orterna tillsammantagna af 16 öre. Den starka prissänkning, som ägt rum å detta varuslag sedan början af år 1910, åskådliggöres bäst genom nedanstående siffror, som angifva priset å en liter fotogen i Stockholm under år 1910 och de tre första månaderna af år 1911.

januari—mars 1910	19 öre
april–juli 1910	17 »
augusti 1910	15 »
september—december 1910	13 »
januari 1911	12 »
februari—mars 1911	11 »

Orsaken till denna ovanligt starka nedgång i fotogenpriset är att söka däri, att i början af år 1910 en konkurrent uppträdde till det bolag, som förut helt och hållet behärskat Stockholms fotogenhandel.

En stark omkastning i prisläget har under kvartalet iakttagits äfven beträffande fårkött i Växjö. Under januari utgjorde där priset å färskt fårkött 91 öre per kg. och å salt 95 öre per kg., men för februari hade motsvarande priser stigit till resp. 1·13 och 1·30 kr. per kg. Vid förfrågan hos ortsombudet angafs såsom förklaring till det låga priset under januari »den under

nämnda tid starka tillförseln, orsakad af stundande skattebetalning, i förening med mindre köplust på nyåret».

Beträffande Göteborg kan för alla i tabellen upptagna slag af *bröd* iakttagas en ganska betydlig nedgång i priserna, enligt meddelande från ortsombudet förorsakad af billigare partihandelspriser å mjöl i förening med stark konkurrens bagerierna emellan.

Hvad beträffar *kreaturspriserna* innehåller sammandragstabellen å sid. 444—445 uppgifter å medelpriset för olika slag af kreatur för Stockholm, Malmö och Göteborg tillsammantagna, hvarjämte å föregående sida motsvarande uppgifter meddelas för hvar och en särskildt af de tre städerna. Förstnämnda prisuppgifter visa i fråga om nötkreatur och kalfvar endast några smärre prisförändringar under kvartalet utan någon bestämd tendens till billigare eller dyrare priser. I öfverensstämmelse härmed voro äfven minuthandelspriserna å nötkött och kalfkött under samma tid i det närmaste oförändrade. Priserna å får visade däremot en ganska stark stegring. Å yngre feta djur var medelpriset under januari 47 öre per kg. lefvande vikt, under februari hade priset stigit till 50 öre och under mars till 53 öre, och för äldre djur var priset under de tre månaderna resp. 41, 44 och 48 öre. På samma sätt kan äfven i fråga om minuthandelspriset på fårkött iakttagas någon stegring, nämligen för färskt kött från 1·15 kr. per kg. under januari till 1·18 kr. under mars och för salt fårkött från 1 kr. till 1·05 kr.

För de olika slagen af svin kan iakttagas en bestämd, om också icke så stark nedgång i priset. Medelpriserna för de tre månaderna framgå af nedanstående tablå, där för jämförelsens skull äfven meddelas medelpriserna å färskt och salt fläsk.

	Pris per kg. (öre).		
	Jan.	Febr.	Mars.
Slakterisvin	73	70	69
Rena, större svin	69	68	66
Suggor	61	60	59
Färskt fläsk	126	125	124
Salt, svenskt fläsk	135	134	132

Såsom dessa siffror visa, inträffade under de tre månaderna ett allmänt prisfall såväl å lefvande svin som å fläsk, något svagare för fläsket än för de lefvande djuren.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	3. Stockholm. Jan.	4. Stockholm. Febr.	5. Stockholm. Mars	6. Uppsala. Jan.	7. Uppsala. Febr.	8. Uppsala. Mars	9. Eskilstuna. Jan.	10. Eskilstuna. Febr.	11. Eskilstuna. Mars	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	16	16	14	14	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	6	6	6	2
3	separerad	»	7	7	7	6	6	6	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	221	224	224	219	219	223	220	220	220	4
5	mat- (lands-)	»	201	203	204	184	184	185	190	192	204	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	169	167	165	158	157	160	150	150	150	6
7	halffet, »	»	131	133	130	115	113	115	120	120	120	7
8	skummjölks-, »	»	[1]) 94	[1]) 95	[1]) 95	57	55	56	40	40	40	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	171	167	163	164	165	160	170	160	160	9
10	lägsta »	»	125	124	119	126	129	126	125	125	125	10
11	växtmargarin	»	143	140	137	137	137	136	140	135	135	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	213	169	143	181	168	143	190	165	134	12
13	» konserverade	»	125	125	—	130	130	128	130	130	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	31	33	34	34	34	36	30	30	30	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	24	25	25	24	25	25	25	25	25	16
17	Bruna bönor	»	46	47	46	45	45	45	45	45	45	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	30	29	29	29	30	28	29	18
19	råg-, » » »	»	21	20	21	17	17	17	17	17	17	19
20	rågsikt-, » » »	»	26	26	26	24	24	24	23	23	23	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	31	31	31	28	28	28	30	30	30	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	68	68	69	66	65	64	70	70	70	22
23	» » » svenska	»	45	43	43	39	38	39	40	40	40	23
24	» billigaste sort	»	37	36	36	33	35	34	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	39	38	38	34	34	34	36	37	37	25
26	mjukt, limpa, söt	»	[2])45	[2])44	[2])43	42	41	39	38	38	38	26
27	» » sur	»	[2])37	[2])37	[2])39	28	29	29	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	80	79	78	86	84	83	69	69	69	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	[2])50	[2])50	[2])50	46	44	44	53	53	53	29
30	» » » mjölk	»	[2])77	[2])78	[2])79	72	71	70	61	61	61	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	101	99	96	95	95	95	118	115	115	31
32	» soppkött	»	88	86	84	80	75	78	85	85	85	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	126	125	126	115	126	125	125	130	125	33
34	» spädkalf	»	64	64	62	52	52	53	75	75	70	34
35	Fårkött: färskt	»	123	125	127	125	132	133	140	140	140	35
36	salt	»	101	104	100	100	105	100	—	—	—	36
37	Fläsk: färskt	»	143	141	137	136	138	137	140	140	135	37
38	salt, svenskt	»	145	145	142	140	138	137	140	140	135	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	31	25	26	25	28	28	26	29	25	40
41	strömming	»	60	52	43	25	25	25	40	38	30	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	82	79	76	85	80	74	90	90	90	42
43	salt: sill, fetsill	»	46	44	46	42	40	40	40	40	40	43
44	» slofetsill	»	41	42	42	40	36	34	35	30	30	44
45	strömming		29	28	28	24	24	24	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	52	55	54	52	54	53	45	45	45	46
47	» » torsk	»	50	50	45	50	52	53	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	160	162	161	160	158	157	150	150	150	48
49	Socker, bit-	»	66	66	66	68	68	68	66	66	66	49
50	Svagdricka	lit.	8	8	8	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	12	11	11	15	13	13	15	14	14	51
52	Standard White	»	—	—	—	13	—	—	—	—	—	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2900	2900	2900	2400	2400	2400	2330	2330	2330	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	2000	1950	2000	1600	1600	1600	1960	1830	1830	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	400	400	400	370	370	370	400	400	400	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	110	110	110	115	115	120	140	140	140	57
58	eng. kamin- » hemkörd	»	155	155	155	150	150	150	160	160	160	58

[1]) Prisuppgifterna afse kryddad ost. — [2]) Några af hufvudstadens största bagerifirmor försälja stora hushushållslimpbröd 47 à 45 öre, mältadt hvetebröd 53 à 50 öre pr kg. — [3]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k.

	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
	Linköping.			Norrköping.			Motala.			Jönköping.			Växjö.			Kalmar.			Västervik.			
	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	12	12	12	13	13	13	11	11	11	13	13	13	12	12	12	14	14	14	13	13	13	1
2	5	5	5	7	6	6	6	6	6	7	7	7	7	7	7	7	7	7	5	5	5	2
3	4	4	4	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	5	5	3
4	216	218	220	225	222	223	216	218	217	215	215	218	206	207	216	225	223	225	220	223	229	4
5	191	197	208	204	194	206	188	192	193	199	195	206	171	178	188	199	198	202	200	199	204	5
6	143	142	146	155	155	155	142	130	134	150	150	150	143	143	150	160	163	158	150	150	153	6
7	98	98	106	123	122	122	88	80	80	120	123	120	112	111	127	125	127	128	123	118	124	7
8	49	48	49	50	50	50	30	30	30	65	65	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	170	170	166	170	160	160	160	156	153	175	173	173	170	165	163	171	166	158	166	163	156	9
10	129	129	125	130	122	120	124	117	118	120	123	125	125	130	120	130	130	121	128	125	119	10
11	140	140	133	143	142	138	134	131	124	140	140	140	140	137	132	140	131	131	142	138	133	11
12	184	139	117	189	146	122	158	122	111	171	126	111	138	117	97	160	128	107	173	135	115	12
13	131	124	—	135	120	—	—	—	—	133	—	—	—	—	—	135	125	—	—	—	—	13
14	25	25	26	25	27	28	20	20	20	25	25	25	17	17	18	30	30	30	25	27	25	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	23	22	24	24	24	24	24	24	25	28	28	28	27	27	27	31	33	31	24	24	24	16
17	40	40	41	48	48	48	40	40	40	50	50	50	43	43	43	45	45	45	43	44	44	17
18	25	26	25	30	30	30	28	28	28	30	30	30	29	29	30	30	30	29	30	30	30	18
19	18	18	18	19	19	19	20	19	19	25	25	25	20	18	21	17	17	18	18	18	18	19
20	20	19	20	23	23	23	21	20	21	26	26	26	24	24	24	23	24	24	23	24	24	20
21	29	29	30	30	30	30	29	29	28	31	30	30	25	25	25	31	30	30	30	30	30	21
22	60	60	60	65	65	68	60	60	60	68	68	68	60	60	60	68	66	66	60	60	60	22
23	37	40	37	47	45	43	36	36	35	38	38	38	36	35	36	39	40	38	38	38	38	23
24	32	31	30	35	35	35	31	31	31	31	31	31	33	33	30	33	34	31	31	31	31	24
25	40	41	40	36	36	36	38	38	36	43	43	43	40	41	41	45	45	44	47	47	46	25
26	34	33	33	39	39	39	35	35	35	33	33	33	28	28	28	34	31	31	33	33	33	26
27	30	30	29	31	31	31	32	33	28	23	23	23	21	21	21	25	23	23	30	30	30	27
28	65	66	66	70	70	70	62	65	61	92	92	92	56	56	56	59	57	61	85	85	85	28
29	31	29	30	38	38	38	40	39	39	31	31	31	32	32	32	45	44	47	48	48	48	29
30	72	72	72	59	59	59	59	58	50	58	58	58	43	43	43	49	49	50	80	80	80	30
31	81	81	81	105	105	103	93	94	94	98	100	100	110	106	106	78	78	77	100	98	100	31
32	69	69	68	79	80	78	71	69	68	88	88	86	68	65	73	61	60	60	80	79	80	32
33	108	103	103	123	115	111	76	75	74	115	115	115	110	114	117	99	95	95	76	83	78	33
34	50	50	47	60	60	60	40	37	35	53	59	52	56	56	54	50	57	56	44	48	49	34
35	106	105	121	122	130	130	87	99	105	115	119	116	91	113	116	95	107	103	87	96	99	35
36	103	105	114	93	97	90	90	103	93	111	110	113	95	130	130	100	100	100	81	91	90	36
37	117	110	111	141	140	135	113	112	114	120	120	120	109	109	108	121	119	119	125	125	120	37
38	123	123	120	145	140	140	120	120	118	120	120	120	118	120	120	124	126	122	130	130	130	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	—	—	—	39
40	25	21	21	23	22	25	24	23	24	28	14	27	—	21	21	30	27	25	25	21	23	40
41	30	28	26	30	25	21	30	29	29	33	33	33	32	31	30	21	33	20	24	26	22	41
42	71	69	72	80	80	80	76	71	73	82	83	84	75	75	69	77	74	64	—	70	60	42
43	34	35	35	38	38	38	33	34	33	33	30	30	33	36	35	47	47	50	38	38	38	43
44	33	31	32	40	40	40	31	29	29	—	—	—	30	28	27	40	40	40	35	35	35	44
45	25	25	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	47	47	47	55	55	50	41	41	41	50	50	50	[3])80	[3])80	[3])78	50	53	50	53	50	53	46
47	35	35	37	—	—	—	35	35	40	—	—	—	—	—	—	40	40	42	50	45	40	47
48	147	145	146	150	153	155	143	143	143	138	140	135	150	150	150	141	142	142	144	151	153	48
49	66	66	66	66	66	66	65	65	65	67	67	67	66	67	67	68	68	68	68	68	68	49
50	7	7	7	5	5	5	6	6	6	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	15	15	15	13	13	13	15	15	15	17	17	17	17	17	17	16	16	16	15	15	15	51
52	14	14	14	—	—	—	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	13	13	13	52
53	2110	2120	2120	2430	2420	2400	2150	2190	2130	2600	2600	2600	1720	1720	1720	1790	1800	1780	1790	1790	1840	53
54	1710	1710	1720	1900	1950	1900	1640	1550	1630	1800	1800	2000	[4])1440	[4])1340	[4])1410	1480	1410	1480	1460	1500	1460	54
55	200	200	200	—	—	—	—	—	—	175	175	175	150	150	160	—	—	—	—	—	—	55
56	375	375	375	360	360	360	328	336	330	350	350	350	400	400	400	375	375	375	375	375	375	56
57	141	136	135	140	140	140	148	148	142	125	120	120	—	—	—	120	120	123	140	140	140	57
58	—	—	—	140	140	140	150	145	140	[5])150	[5])150	[5])150	155	155	155	130	127	130	140	140	140	58

hållsbröd efter vikt, hvarvid priset under kvartalet utgjort för ankarstock 25 à 24 öre, sötsur limpa 40 öre, rundskuren fisk). — [4]) För affallsved har betalats 9·50 kr. pr famn. — [5]) Prisuppgifterna afse krossad koks.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	33. Visby. Jan.	34. Visby. Febr.	35. Visby. Mars	36. Karlskrona. Jan.	37. Karlskrona. Febr.	38. Karlskrona. Mars	39. Kristianstad. Jan.	40. Kristianstad. Febr.	41. Kristianstad. Mars	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	12	12	12	13	13	13	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	7	7	9	9	9	7	7	7	2
3	separerad	»	5	5	5	5	5	5	6	6	6	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	223	223	222	220	220	220	211	215	217	4
5	mat- (lands-)	»	198	197	197	180	184	185	201	207	211	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	161	160	159	154	154	154	178	180	176	6
7	halffet, »	»	125	125	123	130	130	130	131	130	131	7
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	164	163	160	170	160	157	173	173	173	9
10	lägsta »	»	—	—	—	130	125	122	128	128	123	10
11	växtmargarin	»	143	141	138	140	135	131	138	137	138	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	160	137	111	180	146	116	157	129	99	12
13	» konserverade	»	128	—	—	140	—	—	125	124	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	25	25	25	27	27	27	27	27	26	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	24	25	25	27	27	28	31	32	31	16
17	Bruna bönor	»	45	45	45	46	46	46	45	45	45	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	30	33	32	31	29	29	29	18
19	råg-, » » »	»	16	16	16	19	19	19	17	17	17	19
20	rågsikt-, » » »	»	25	25	25	28	28	27	24	24	24	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	34	34	30	30	30	30	30	30	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	65	66	66	70	70	70	60	62	60	22
23	» » » svenska	»	34	35	35	38	38	38	35	35	35	23
24	» billigaste sort	»	30	30	30	30	30	30	29	30	30	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	37	37	38	45	45	45	49	49	49	25
26	mjukt, limpa, söt	»	29	29	29	31	32	31	27	26	27	26
27	» » sur	»	22	22	22	19	19	19	18	18	18	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	64	64	65	85	85	85	68	66	68	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	34	34	33	—	—	—	53	51	52	29
30	» » » mjölk	»	41	40	38	49	49	49	58	57	58	30
31	Nötkött· färskt, stek	»	84	82	83	102	102	104	87	85	87	31
32	» soppkött	»	73	69	71	88	88	89	75	74	76	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	88	83	82	127	128	125	97	102	103	33
34	» spädkalf	»	—	—	—	76	80	75	53	55	53	34
35	Fårkött: färskt	»	103	120	121	124	127	130	111	114	116	35
36	salt	»	98	100	104	95	95	98	105	105	108	36
37	Fläsk: färskt	»	123	123	121	124	124	120	123	121	125	37
38	salt, svenskt	»	126	126	126	125	123	120	127	126	127	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	*Fisk, färsk: sill	»	33	28	28	—	—	—	26	30	28	40
41	strömming	»	25	34	26	21	22	24	31	32	30	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	100	100	100	93	87	88	69	65	64	42
43	salt: sill, fetsill	»	34	34	34	40	40	40	39	41	39	43
44	» slofetsill	»	38	37	38	34	34	34	29	35	34	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	23	32	23	45
46	kabeljo af långa	»	50	51	51	48	48	48	—	—	—	46
47	» » torsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	153	155	162	144	150	150	143	142	143	48
49	Socker, bit-	»	68	68	68	70	70	70	66	66	66	49
50	Svagdricka	lit.	6	6	5	6	6	6	6	6	6	50
51	Fotogen: Water White	»	16	15	15	16	16	16	16	16	16	51
52	Standard White	»	16	15	15	13	13	13	13	13	13	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2850	2860	2890	2100	2100	2100	2270	2270	2270	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	2190	2190	2240	1790	1790	1790	1760	1760	1760	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	205	205	205	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	388	388	388	375	375	375	300	325	300	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	110	110	110	120	123	115	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	145	135	135	130	130	130	130	138	125	58

[1]) Några af Göteborgs större bagerifirmor försälja stora hushållsbröd efter vikt, hvarvid medelpriset under utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk).

	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	
	Malmö.			Lund.			Hälsingborg.			Ystad.			Halmstad.			Göteborg.			Vänersborg.			
	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	13	13	13	13	13	13	12	12	12	13	13	13	13	12	12	15	15	15	13	13	14	1
2	6	6	6	—	—	—	6	6	6	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	2
3	5	5	5	5	5	5	3	3	4	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	6	3
4	220	221	219	210	217	214	214	220	223	214	221	219	220	225	224	215	215	220	208	206	205	4
5	200	205	201	195	200	197	199	198	197	—	—	—	193	193	193	192	190	191	181	174	189	5
6	178	178	178	163	163	166	160	162	162	170	170	170	152	152	152	140	141	141	127	130	127	6
7	118	118	118	106	105	105	114	113	118	130	130	130	115	115	115	101	108	108	—	—	—	7
8	—	—	—	50	50	50	72	74	73	—	—	—	—	—	—	55	55	55	35	39	39	8
9	169	166	166	160	150	145	170	160	153	163	165	153	155	155	150	170	160	155	165	164	163	9
10	129	129	128	130	118	110	125	120	119	126	128	127	120	118	114	121	123	120	123	125	125	10
11	132	132	133	130	125	120	135	132	125	135	135	130	140	140	135	136	132	125	138	138	138	11
12	153	143	114	160	135	112	151	138	110	169	145	103	159	133	114	179	140	117	169	134	112	12
13	123	—	—	125	—	—	132	116	100	135	—	—	126	120	—	123	122	—	138	—	—	13
14	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	27	27	27	25	25	25	23	23	23	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	34	34	35	30	30	30	31	30	31	35	35	35	35	35	35	30	31	31	29	28	27	16
17	44	44	45	42	43	43	44	45	44	50	50	50	50	50	50	43	43	43	49	46	46	17
18	32	31	31	32	32	32	30	30	30	29	30	30	28	28	28	29	29	29	29	29	29	18
19	24	24	24	17	17	17	19	19	19	18	18	18	17	17	17	18	18	18	19	19	19	19
20	27	27	27	23	24	24	24	24	23	26	26	26	23	23	23	22	22	22	22	23	23	20
21	36	36	36	30	30	30	35	35	35	40	40	40	35	35	35	29	29	29	28	28	28	21
22	69	68	69	61	62	61	69	69	72	70	70	68	63	63	63	69	69	69	65	64	67	22
23	41	41	41	38	40	40	44	44	45	40	43	45	39	39	39	35	34	34	38	37	37	23
24	31	31	31	32	33	32	33	33	32	33	32	30	34	34	34	30	30	30	30	30	30	24
25	44	44	44	46	45	45	49	48	48	50	50	50	45	45	45	38	38	34	48	49	48	25
26	24	24	24	26	26	26	30	30	30	25	24	25	29	29	29	[1])39	[1])38	[1])33	35	35	35	26
27	18	18	18	18	18	18	19	18	18	17	17	17	20	20	20	[1])24	[1])24	[1])21	29	29	30	27
28	80	80	80	96	96	94	74	74	74	69	67	67	73	73	73	50	50	46	54	53	54	28
29	57	57	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	48	48	[1])36	[1])36	[1])33	35	34	34	29
30	57	57	57	54	54	54	44	43	43	50	50	50	56	56	56	[1])41	[1])41	[1])38	52	51	48	30
31	105	105	105	99	98	97	95	95	96	79	79	79	85	85	85	95	95	95	82	79	82	31
32	95	95	95	87	88	87	80	81	81	71	71	71	73	73	73	78	78	78	61	68	66	32
33	125	125	125	120	123	127	118	118	119	122	122	119	112	112	113	125	125	125	113	113	112	33
34	85	85	80	63	65	63	60	60	60	45	45	40	64	63	63	65	65	65	48	49	50	34
35	145	145	140	126	128	128	123	124	124	127	132	122	106	108	120	110	111	110	125	127	126	35
36	123	117	130	—	—	—	118	120	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	36
37	123	123	123	120	116	112	119	115	113	119	121	119	112	106	106	131	131	131	125	123	124	37
38	145	137	140	140	138	136	120	126	126	140	138	140	127	137	133	140	135	135	130	130	130	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	140	140	39
40	40	50	50	—	—	—	27	27	28	33	30	30	19	16	18	13	11	18	—	20	23	40
41	—	—	—	—	—	—	37	38	38	30	30	30	50	50	50	43	43	40	50	38	46	41
42	95	93	95	78	74	82	99	100	100	91	77	85	68	66	65	105	100	100	80	83	77	42
43	53	53	53	38	40	39	39	38	39	50	50	50	49	49	49	39	50	50	38	36	38	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	30	32	30	30	28	29	28	44
45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	35	45
46	[2])71	[2])71	[2])70	—	—	—	53	53	51	[2])75	[3])70	[2])50	65	65	65	45	49	49	41	42	42	46
47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	—	—	—	—	—	35	39	39	37	36	36	47
48	148	150	155	140	144	136	153	151	153	148	145	154	146	150	150	140	142	146	146	144	146	48
49	68	68	68	66	66	66	66	66	66	66	64	66	68	68	68	66	66	66	66	66	66	49
50	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	8	8	8	7	7	7	50
51	16	16	16	17	17	17	15	15	15	16	16	16	13	13	13	12	12	12	16	16	16	51
52	13	13	13	14	14	14	13	13	13	13	13	13	11	11	11	10	10	10	13	13	13	52
53	2930	2930	2930	2860	2860	2860	2520	2520	2540	2410	2410	2410	2380	2380	2380	3130	3130	3130	2560	2540	2600	53
54	2530	2530	2530	2790	2790	2790	2340	2340	2340	1880	1880	1880	2020	2020	2020	2730	2730	2730	1900	1860	1850	54
55	180	180	180	225	225	225	175	175	175	170	170	170	—	—	—	170	170	170	—	—	—	55
56	340	345	345	380	380	380	370	375	375	360	360	358	385	385	385	360	360	360	350	350	350	56
57	100	100	100	102	102	102	110	110	110	105	105	105	—	—	—	100	100	100	115	120	119	57
58	115	120	120	135	135	135	120	120	120	140	140	140	165	165	165	130	130	130	165	143	143	58

kvartalet utgjort för söt limpa 32 öre, sur limpa (ankarstock) 23 öre, hvetelimpa 40 à 35 öre. — [2]) Afser kabeljo

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	63. Borås. Jan.	64. Borås. Febr.	65. Borås. Mars	66. Tidaholm. Jan.	67. Tidaholm. Febr.	68. Tidaholm. Mars	69. Karlstad. Jan.	70. Karlstad. Febr.	71. Karlstad. Mars	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	14	14	14	12	12	12	14	14	14	1
2	handskummad	»	8	8	8	6	6	6	6	6	6	2
3	separerad	»	6	6	5	3	3	3	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	224	223	226	210	210	210	210	210	210	4
5	mat- (lands-)	»	191	186	198	199	196	195	188	185	185	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	146	147	143	141	144	141	145	142	150	6
7	halffet, »	»	90	83	85	100	100	100	110	100	108	7
8	skummjölks-, »	»	43	44	44	41	43	41	—	—	—	8
9	Margarin, högsta kvalitet	»	156	156	157	170	170	160	170	165	163	9
10	lägsta »	»	122	123	124	125	125	125	130	125	133	10
11	växtmargarin	»	133	130	130	135	135	135	140	138	134	11
12	Ägg, svenska, färska	tjog.	194	132	121	142	120	103	197	144	124	12
13	» konserverade	»	128	122	125	—	—	—	140	120	—	13
14	Potatis, gammal	5 lit.	19	21	21	25	25	25	28	26	25	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	29	29	29	30	30	30	33	32	32	16
17	Bruna bönor	»	50	50	50	45	45	45	45	45	45	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	28	27	26	30	30	32	30	30	30	18
19	råg-, » » »	»	18	18	18	20	20	18	19	19	19	19
20	rågsikt-, » » »	»	23	23	23	25	25	26	25	25	25	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	30	30	30	30	30	30	28	28	28	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	57	57	59	60	60	60	68	68	69	22
23	» » » svenska	»	42	40	40	40	40	43	35	35	35	23
24	» billigaste sort	»	33	33	33	35	34	33	33	33	33	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	41	40	40	43	42	43	39	39	39	25
26	mjukt, limpa, söt	»	38	36	38	35	35	35	53	53	53	26
27	» » sur	»	30	30	30	—	—	—	35	35	35	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	64	63	60	69	69	69	75	75	75	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	49	49	48	—	—	—	48	48	48	29
30	» » » mjölk	»	52	56	54	50	50	50	55	55	55	30
31	Nötkött, färskt: stek	»	121	121	121	98	97	98	86	86	86	31
32	» soppkött	»	91	92	91	83	82	83	78	76	76	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	116	110	117	110	110	110	120	120	120	33
34	» spädkalf	»	57	61	60	48	47	48	56	56	56	34
35	Fårkött: färskt	»	116	120	118	104	104	104	122	120	120	35
36	salt	»	100	100	100	98	94	94	105	100	105	36
37	Fläsk: färskt	»	117	119	123	113	110	110	125	125	120	37
38	salt, svenskt	»	129	128	129	124	122	124	130	128	128	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	*Fisk, färsk: sill	»	27	26	26	25	25	25	43	44	40	40
41	strömming	»	50	50	48	—	25	25	50	50	48	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	83	81	81	86	87	85	80	80	80	42
43	salt: sill, fetsill	»	—	43	—	35	35	35	45	45	45	43
44	» slofetsill	»	32	36	33	35	35	35	40	38	35	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	46	48	45	50	50	50	60	55	56	46
47	» » torsk	»	42	41	42	40	40	41	50	50	50	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	143	144	141	140	140	140	150	145	148	48
49	Socker, bit-	»	66	67	67	68	68	68	68	68	68	49
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	14	14	14	17	17	17	15	15	15	51
52	Standard White	»	12	12	12	14	14	14	14	13	13	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2400	2370	2400	2020	2020	1980	2300	2350	2350	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.) }	»	1880	1850	1850	1450	1450	1410	1800	1800	1800	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit (»valnöt») } hemkörd	hl.	360	360	360	375	375	375	375	375	375	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	125	125	125	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	160	169	177	175	175	175	160	160	160	58

[1]) Ved, som tillhandahållits af *Domnarfvets* järnverk, har kostat: björkved för jan. 15·10, febr. 15·10, mars kvartalet betalats med 9·50 kr.

	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	
	Örebro.			Kopparberg.			Västerås.			Falun.			Domnarfvet.			Gäfle.			Söderhamn.			
	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	14	15	15	13	13	13	14	14	14	15	15	15	12	12	12	16	16	16	15	15	15	1
2	—	—	—	7	7	7	6	6	6	7	7	7	6	6	6	9	9	9	8	8	8	2
3	5	5	5	5	5	5	4	4	5	—	—	—	—	—	—	7	7	7	7	7	7	3
4	200	205	210	223	225	225	215	216	218	215	210	213	205	205	205	227	226	225	221	220	220	4
5	183	182	195	203	190	189	194	194	200	198	196	189	195	194	190	192	186	186	204	200	198	5
6	140	143	135	135	135	136	144	144	140	143	145	145	160	160	160	155	156	150	139	134	136	6
7	105	105	107	110	110	105	107	107	106	107	107	105	107	107	110	126	126	123	100	100	110	7
8	40	40	45	55	60	53	40	40	40	35	35	36	38	38	37	—	—	—	40	38	40	8
9	167	161	150	165	160	153	165	159	160	165	160	153	168	160	158	170	163	158	166	160	156	9
10	128	120	115	127	124	118	126	121	125	128	125	120	128	123	120	130	124	124	130	124	122	10
11	—	—	—	146	141	138	140	135	135	140	135	130	143	135	133	140	136	135	140	136	133	11
12	183	143	125	187	153	130	193	159	137	190	170	149	173	142	139	204	185	160	199	159	143	12
13	120	100	—	—	—	—	129	123	110	150	135	—	—	—	—	169	150	—	154	—	—	13
14	25	25	25	25	25	25	28	27	28	25	25	25	25	25	25	26	26	27	25	25	25	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	24	25	25	25	25	25	26	26	28	28	27	28	30	31	31	30	30	30	26	26	27	16
17	50	50	50	44	46	45	45	45	45	41	41	40	45	45	45	43	45	44	40	41	40	17
18	30	31	31	28	28	28	28	28	28	30	30	30	29	29	29	32	31	31	30	30	30	18
19	19	20	20	17	17	17	17	17	17	18	18	18	16	16	17	19	19	19	18	18	18	19
20	25	23	23	24	24	25	24	24	24	25	25	25	24	24	24	24	24	24	24	24	24	20
21	34	33	35	27	28	27	30	30	30	30	30	30	33	33	33	30	30	30	30	30	30	21
22	65	68	64	60	58	58	60	60	59	54	53	52	50	50	50	64	66	65	54	52	53	22
23	38	38	35	37	37	35	38	38	37	41	41	38	38	38	38	38	38	38	36	36	36	23
24	33	30	30	32	33	33	33	33	33	34	35	34	35	35	35	33	33	33	35	32	30	24
25	37	36	36	30	30	30	31	32	32	32	31	31	30	30	30	32	32	32	32	32	30	25
26	45	45	45	41	41	41	39	39	36	41	41	41	40	40	40	35	35	35	40	41	40	26
27	27	27	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	34	28	29	30	27
28	80	80	80	75	72	72	75	75	76	83	83	83	84	86	86	75	75	75	65	65	65	28
29	60	60	60	39	39	41	41	41	40	41	41	41	44	43	43	37	37	37	39	41	39	29
30	67	67	67	58	58	60	50	51	49	73	71	73	74	73	73	55	55	56	60	61	64	30
31	88	89	91	104	103	101	90	89	87	105	100	103	97	90	90	97	96	95	102	101	103	31
32	64	65	66	81	80	78	75	75	73	75	75	75	75	75	75	84	84	83	90	90	90	32
33	102	109	117	110	105	110	120	119	118	120	120	115	117	120	120	136	135	136	133	133	134	33
34	55	55	55	63	47	49	55	54	55	65	63	63	57	57	57	68	63	63	59	62	61	34
35	115	116	125	113	114	117	127	131	133	122	127	117	120	120	120	121	125	129	127	126	131	35
36	—	—	—	—	120	120	110	110	108	107	103	103	105	110	120	98	96	93	90	82	86	36
37	130	128	128	125	125	123	137	136	134	130	128	130	125	128	125	132	128	127	129	128	127	37
38	130	128	128	134	130	130	136	136	133	138	138	134	147	143	137	135	135	135	135	134	134	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	135	138	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	21	16	19	25	20	20	25	24	24	25	23	23	25	21	25	25	25	24	26	26	25	40
41	38	35	30	30	35	33	38	38	34	30	30	30	35	35	35	40	35	32	35	33	30	41
42	79	74	75	80	80	79	100	85	76	90	83	83	—	—	80	93	89	82	76	75	75	42
43	35	35	35	35	35	35	38	38	38	35	35	35	40	40	38	36	36	36	35	35	35	43
44	33	30	30	35	35	35	33	33	34	34	35	33	38	38	38	35	35	35	35	30	30	44
45	—	—	—	—	—	—	25	25	25	21	22	23	21	21	21	20	20	20	21	20	19	45
46	60	55	60	49	50	50	46	46	45	—	—	—	—	—	—	[1] 70	[1] 69	[1] 69	60	63	64	46
47	—	48	48	—	—	—	41	41	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	50	50	47
48	148	150	160	155	155	152	140	140	144	134	137	138	145	145	145	152	158	158	144	142	146	48
49	67	67	67	66	65	65	65	65	65	65	65	65	64	64	64	65	65	66	66	66	66	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	4	4	4	6	6	6	6	6	6	50
51	16	16	16	16	16	16	14	14	14	16	16	16	16	16	16	15	15	15	17	17	15	51
52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	13	13	—	13	—	52
53	2770	2680	2680	1840	1760	1850	2310	2360	2350	2220	2220	2220	[1]	[1]	[1]	1960	2020	2020	1850	1830	1850	53
54	2270	2270	2270	1510	1450	1510	1780	1800	1840	1700	1700	1700	[1]	[1]	[1]	1460	1510	1510	1470	1450	1510	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	325	325	325	375	375	375	350	350	350	400	400	400	375	375	375	300	300	300	375	375	375	56
57	145	145	145	155	155	155	130	130	130	—	—	—	—	—	—	110	110	110	—	—	—	57
58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	200	175	175	175	115	115	115	164	160	160	58

[1] 80 kr. och barrved för jan. 12·30, febr. 12·30, mars 12·30 kr. pr famn. För affallsved (s. k. plankved) har under

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	93. Sundsvall: staden. Jan.	94. Sundsvall: staden. Febr.	95. Sundsvall: staden. Mars	96. Sundsvall: sågverksdistriktet. Jan.	97. Sundsvall: sågverksdistriktet. Febr.	98. Sundsvall: sågverksdistriktet. Mars	99. Nyland. Jan.	100. Nyland. Febr.	101. Nyland. Mars	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	17	17	17	15	15	15	14	14	14	1
2	handskummad	»	10	10	10	11	10	10	7	7	7	2
3	separerad	»	8	8	8	—	—	—	—	—	—	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	218	214	214	217	210	207	220	210	212	4
5	mat- (lands-)	»	202	194	194	204	197	193	209	195	187	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	144	145	146	144	144	141	160	157	157	6
7	halffet, »	»	100	100	100	103	100	102	130	125	128	7
8	skummjölks-, »	»	35	35	36	43	40	39	50	50	45	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	169	169	170	170	168	170	160	160	160	9
10	lägsta »	»	121	118	119	126	124	124	120	120	120	10
11	växtmargarin	»	141	139	136	140	138	138	140	137	130	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	213	172	152	190	172	165	210	175	163	12
13	» konserverade	»	161	145	125	167	148	130	167	160	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	26	26	26	24	25	26	25	25	25	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	29	29	29	28	29	29	30	32	30	16
17	Bruna bönor	»	44	43	44	40	39	40	43	42	43	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	34	33	33	33	33	33	32	32	32	18
19	råg-, » » »	»	20	20	20	19	19	19	19	19	19	19
20	rågsikt-, » » »	»	25	25	25	25	25	24	25	25	25	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	32	31	31	29	30	29	30	30	30	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	60	62	60	53	53	53	60	56	57	22
23	» » » svenska	»	40	40	40	37	35	36	38	40	40	23
24	» billigaste sort	»	33	33	33	33	33	34	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	37	37	37	35	35	34	38	37	38	25
26	mjukt, limpa, söt	»	43	45	44	43	43	41	40	40	40	26
27	» » sur	»	32	32	32	28	28	28	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	86	86	95	81	80	81	89	91	85	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	53	53	49	—	—	—	49	55	53	29
30	» » » mjölk	»	74	74	74	76	76	76	70	74	72	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	110	113	120	113	110	103	90	90	96	31
32	» soppkött	»	85	85	87	80	83	78	65	66	70	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	140	140	143	120	120	110	—	—	—	33
34	» spädkalf	»	68	72	73	58	68	63	60	60	61	34
35	Fårkött: färskt	»	123	123	120	123	112	100	125	110	110	35
36	salt	»	100	100	—	95	93	88	—	100	100	36
37	Fläsk: färskt	»	132	127	128	128	125	124	125	129	127	37
38	salt, svenskt	»	140	130	132	140	141	140	150	150	150	38
39	» amerikanskt	»	153	150	150	148	150	146	150	150	150	39
40	Fisk, färsk: sill	»	30	30	30	25	25	25	25	25	25	40
41	strömming	»	50	50	50	—	37	—	35	50	35	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	75	75	75	—	—	—	63	65	—	42
43	salt: sill, fetsill	»	36	36	37	35	35	35	33	35	33	43
44	» slofetsill	»	25	30	30	28	29	30	40	—	—	44
45	strömming	»	24	21	23	20	22	21	20	20	20	45
46	kabeljo af långa	»	[2])75	[2])74	[2])74	[2])83	[2])85	[2])100	[2])75	[2])75	[2])75	46
47	» » torsk	»	[2])65	[2])65	[2])65	50	50	[2])80	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	143	148	150	137	147	145	145	150	150	48
49	Socker, bit-	»	67	68	68	67	67	67	68	68	68	49
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	5	5	5	50
51	Fotogen: Water White	»	17	16	16	16	16	16	18	18	18	51
52	Standard White	»	15	15	15	13	13	14	17	17	17	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2240	2240	2270	[3])	[3])	[3])	2300	2300	2300	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1830	1700	1760	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	375	375	375	—	—	—	450	450	450	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	125	125	125	—	—	—	—	—	—	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	—	—	175	—	—	—	225	225	225	58

[1]) Afser fabrikantföreningens kvalitet n:r 2, då högsta kvalitet icke saluföres å platsen. — [2]) Afser kabeljo björkved för jan. 18·30, febr. 18·30, mars 18·90; för s. k. plankved för jan. 11·70, febr. 11·70, mars 12·60 kr. pr

	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115.	116.	117.	118.	119.	120.	121.	122.	
	Östersund.			Umeå.			Luleå.			Boden.			Malmberget och Gellivare.			Kiruna.			Samtliga orter.			
	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	16	16	16	13	13	13	15	15	15	13	13	13	18	17	17	18	18	17	**14**	**14**	**14**	1
2	10	10	10	9	9	9	8	8	8	8	8	8	—	—	—	—	—	—	**7**	**7**	**7**	2
3	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**5**	**5**	**5**	3
4	215	206	210	205	200	210	204	204	213	207	210	210	226	226	223	220	218	220	**216**	**216**	**217**	4
5	188	184	184	169	170	173	179	182	180	183	181	184	211	201	200	189	181	187	**193**	**191**	**194**	5
6	141	140	140	155	155	155	150	150	148	152	148	148	152	150	150	147	146	143	**151**	**151**	**151**	6
7	90	90	90	106	106	106	120	116	116	116	114	108	—	—	—	—	—	—	**113**	**112**	**112**	7
8	35	38	40	73	73	73	45	45	45	45	45	45	—	—	—	—	—	—	**47**	**47**	**47**	8
9	162	161	158	160	160	152	163	[1]) 150	[1]) 148	164	[1]) 150	[2]) 144	[1]) 160	[1]) 154	[1]) 150	[1]) 151	[1]) 145	[1]) 146	**166**	**163**	**159**	9
10	125	124	119	127	125	123	120	114	114	118	116	112	125	120	120	—	—	120	**126**	**123**	**121**	10
11	135	138	134	138	138	137	139	136	140	140	137	136	—	—	—	138	134	128	**139**	**137**	**133**	11
12	194	163	149	223	186	158	172	158	147	176	154	146	207	160	160	183	153	141	**180**	**149**	**129**	12
13	154	130	120	172	142	132	—	—	—	—	—	—	170	125	144	—	—	—	**140**	**129**	**124**	13
14	30	28	28	25	25	25	34	36	36	35	34	35	40	36	36	40	42	37	**27**	**27**	**27**	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	33	32	32	30	30	30	28	30	30	28	29	30	33	35	35	33	33	32	**29**	**28**	**29**	16
17	45	44	44	45	46	47	42	43	42	40	42	42	44	45	45	43	44	44	**45**	**45**	**45**	17
18	32	32	32	30	30	30	32	32	32	32	31	30	34	33	33	34	33	33	**30**	**30**	**30**	18
19	21	21	21	19	18	18	20	20	20	20	20	18	21	20	20	20	21	21	**19**	**19**	**19**	19
20	26	26	26	23	22	22	25	25	25	25	25	23	26	25	24	26	26	25	**24**	**24**	**24**	20
21	30	30	30	35	35	35	34	33	35	32	31	32	35	35	35	32	31	31	**31**	**31**	**31**	21
22	62	59	58	58	58	56	54	54	54	56	54	54	70	65	65	56	55	55	**62**	**62**	**62**	22
23	40	38	38	40	38	38	36	40	39	39	40	39	40	40	40	42	41	40	**39**	**39**	**38**	23
24	35	35	35	35	33	34	32	35	34	34	34	34	35	35	35	35	36	36	**33**	**33**	**33**	24
25	40	39	40	38	38	38	37	37	37	37	36	36	41	40	40	42	41	41	**40**	**39**	**39**	25
26	40	39	39	44	44	44	50	49	45	50	49	46	50	50	50	54	51	51	**38**	**38**	**37**	26
27	35	35	35	—	—	—	34	34	33	35	34	30	—	—	—	45	45	54	**27**	**27**	**27**	27
28	65	65	65	75	75	75	75	72	74	74	72	73	100	100	100	85	85	85	**75**	**74**	**74**	28
29	50	47	45	35	35	35	43	42	42	43	42	42	60	60	60	78	78	78	**45**	**45**	**45**	29
30	60	59	59	61	62	62	74	70	70	72	72	70	80	80	80	91	91	88	**61**	**61**	**61**	30
31	94	95	95	87	88	88	88	92	96	88	92	96	99	97	92	92	92	95	**96**	**95**	**96**	31
32	73	73	78	66	68	67	72	72	76	69	71	75	81	85	82	72	78	80	**77**	**77**	**78**	32
33	117	130	130	115	108	120	126	135	143	—	—	130	149	139	143	120	103	125	**116**	**116**	**117**	33
34	45	47	45	71	71	70	58	56	61	54	56	59	73	73	68	62	64	62	**59**	**59**	**58**	34
35	110	114	106	120	120	120	100	104	106	104	106	108	107	100	100	110	103	108	**115**	**118**	**118**	35
36	100	95	100	110	110	110	94	90	90	89	89	91	100	102	103	100	85	100	**100**	**102**	**105**	36
37	120	118	122	136	133	131	128	130	131	128	128	128	139	128	130	126	129	129	**126**	**125**	**124**	37
38	150	148	143	144	140	133	140	146	138	138	142	134	150	143	142	143	140	138	**135**	**134**	**132**	38
39	150	150	147	142	141	138	150	146	143	150	142	140	160	150	150	150	147	143	**148**	**146**	**142**	39
40	35	28	29	25	25	25	28	—	—	25	—	—	30	—	—	23	—	—	**27**	**25**	**26**	40
41	48	46	48	50	50	50	50	—	—	50	—	—	50	—	—	50	50	—	**38**	**37**	**34**	41
42	70	66	69	75	75	75	—	—	—	—	—	—	—	70	—	—	—	—	**83**	**79**	**79**	42
43	38	38	38	39	38	38	39	38	39	38	38	37	35	39	40	38	35	35	**39**	**39**	**37**	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**34**	**34**	**33**	44
45	25	25	25	28	24	24	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	**24**	**24**	**24**	45
46	50	50	50	[2])73	[2])73	[2])73	[2])78	[2])77	[2])73	[2])77	[2])77	[2])77	[2])73	[2])80	[2])80	65	53	63	**51**	**51**	**51**	46
47	50	50	50	60	60	60	55	59	58	55	58	58	—	—	—	—	—	—	**46**	**45**	**46**	47
48	148	154	156	141	146	146	134	131	146	135	131	142	165	165	165	153	157	160	**146**	**147**	**149**	48
49	67	67	67	70	70	70	72	72	72	71	69	68	72	70	70	70	70	70	**67**	**67**	**67**	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	6	6	6	6	5	6	6	**6**	**6**	**6**	50
51	15	15	15	18	18	18	18	18	18	18	18	18	20	20	20	20	20	20	**16**	**16**	**16**	51
52	14	14	14	16	16	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**14**	**14**	**14**	52
53	2090	2090	2100	2140	2140	2140	1550	1430	1520	1550	1460	1460	2300	1950	1950	2270	2270	2270	**2280**	**2260**	**2270**	53
54	1710	1710	1720	1660	1670	1670	1190	1190	1220	1190	1220	1220	1640	1700	1670	1760	1760	1760	**1810**	**1800**	**1820**	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**183**	**183**	**184**	55
56	381	375	375	370	370	370	375	375	375	375	375	373	475	438	438	400	400	450	**372**	**372**	**373**	56
57	—	—	—	170	170	170	175	175	173	170	170	168	—	—	—	—	—	—	**129**	**129**	**128**	57
58	174	173	175	170	170	170	168	165	165	—	—	—	250	250	250	275	250	275	**160**	**159**	**160**	58

utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) *För sekunda* ved har betalats: i *Sundsvalls sågverksdistrikt* för famn; i *Nyland* för s. k. klant 2·50 kr. pr kubikmeter (8·90 kr. pr famn).

Lifsmedelspriser å olika orter

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[1] 31	[1] 31	[1] 31	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[2] 51	[2] 54	[2] 56	[2] 59	[2] 60	[2] 61	54
48	» » torsk	»							45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[3] 110	[3] 115	[3] 117	[3] 116	[3] 116	[3] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk-, osågad, hemkörd (pr »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr-	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[4] 70	[4] 70	[4] 73	[4] 80	[4] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159

[1]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. [2]) Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor och 1 hl. torf är 40 à 50 kg.

i riket 1904—mars 1911.

(mars 1910—mars 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan.—mars 1911 för 39 orter.

Mars 1910.	April 1910.	Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
229	225	220	218	218	219	221	221	220	219	216	216	217	4
200	202	201	196	196	199	202	203	203	200	193	191	194	5
150	149	150	150	151	151	151	150	151	151	151	151	151	6
116	115	115	114	115	115	114	113	113	112	113	112	112	7
48	49	47	48	47	47	50	47	49	48	47	47	47	8
169	169	168	168	169	169	169	168	168	169	166	163	159	9
125	124	124	124	124	124	124	126	126	126	126	123	121	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	137	133	11
138	111	108	112	122	131	140	170	198	202	180	149	129	12
118	—	—	—	—	—	126	136	142	143	140	129	124	13
28	28	28	29	28	25	27	27	27	27	27	27	27	14
—	—	—	147	50	30	—	—	—	—	—	—	—	15
28	28	28	29	28	29	29	29	29	29	29	28	29	16
45	46	46	46	46	46	46	45	45	45	45	45	45	17
33	33	33	32	31	31	31	31	30	30	30	30	30	18
21	21	20	20	20	20	20	19	19	19	19	19	19	19
27	27	26	26	25	25	25	25	24	24	24	24	24	20
37	35	33	33	32	32	32	31	31	31	31	31	31	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
63	63	63	63	63	63	63	62	62	62	62	62	62	23
40	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	38	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	25
41	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	39	39	26
39	39	39	39	39	39	38	38	38	38	38	38	37	27
29	29	28	28	28	28	28	28	28	28	27	27	27	28
76	76	76	75	75	75	75	75	75	75	75	74	74	29
45	46	45	46	46	46	45	45	45	45	45	45	45	30
62	61	61	61	62	62	62	62	62	62	61	61	61	31
94	96	97	99	101	103	101	98	97	96	96	95	96	32
75	77	78	79	81	82	81	79	78	77	77	77	78	33
117	116	117	115	118	120	119	119	117	117	116	116	117	34
58	58	59	59	60	62	61	61	60	60	59	59	58	35
119	123	125	125	125	122	117	109	108	110	115	118	118	36
101	103	104	104	106	107	105	101	101	102	100	102	105	37
126	127	127	127	130	133	134	134	130	127	126	125	124	38
135	135	135	136	138	141	144	143	139	137	135	134	132	39
147	147	148	147	145	150	153	152	151	150	148	146	142	40
26	27	32	30	30	39	37	35	33	28	27	25	26	41
35	35	35	33	34	36	41	40	39	36	38	37	34	42
78	78	79	78	84	82	82	81	80	80	83	79	79	43
39	38	38	38	38	39	39	39	39	39	39	39	37	44
35	34	34	34	34	34	34	35	35	34	34	34	33	45
23	23	23	23	24	23	23	24	23	24	24	24	24	46
56	55	56	55	52	53	52	52	52	51	51	51	51	47
45	44	44	46	44	45	45	45	45	45	46	45	46	48
121	121	121	122	122	124	129	132	135	139	146	147	149	49
71	73	73	73	73	73	72	69	67	67	67	67	67	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
18	19	18	18	18	17	17	16	16	16	16	16	16	52
16	16	16	16	16	15	14	14	14	14	14	14	14	53
2310	2290	2250	2200	2260	2270	2260	2260	2270	2270	2280	2260	2270	54
1820	1820	1780	1790	1800	1790	1790	1790	1820	1800	1810	1800	1820	55
187	187	189	190	187	187	186	183	187	187	183	183	184	56
374	373	372	372	373	373	374	373	373	372	372	372	373	57
132	132	132	130	130	130	129	130	129	128	129	129	128	58
158	159	158	158	159	159	159	158	159	156	160	159	160	59

stjärt (s. k. rundskuren fisk). [3]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. [4]) Uppgifterna afse hl.; vikten af

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm under *första* kvartalet 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.
		pris (öre).					pris (öre).		
Fisk:[1]					Siklöja	kg.	—	—	—
Abborre	kg.	57	52	—	Sill, färsk	låda	902	766	745
Braxen	»	26	24	—	rökt	kg.	—	—	—
små	»	—	—	—	Simpa	»	—	—	—
Fjällröding	»	—	—	—	Sjötunga, äkta	»	—	—	—
Flundra (Skrubba)	»	—	29	35	Slätvar	»	86	—	—
Gråsej	»	—	14	26	Stenbit	»	—	—	27
Gädda	»	90	93	108	Strömming	kg.	25	16	13
Gös	»	153	—	—	salt	fjärd.	—	—	—
Hafslax	»	—	—	—	Sutare	kg.	—	—	—
Horngädda	»	—	—	—	Torsk[2]	»	36	35	39
Hvitling	»	35	33	—	salt	»	38	—	—
Hälleflundra	»	90	—	98	Uer, färsk	»	—	—	—
små	»	—	—	—	salt	»	—	—	—
Id	»	34	—	—	Ulk	»	56	—	—
Karp	»	—	—	—	Ål, stor	»	—	—	—
Kolja[2]	»	35	40	39	medelstor	»	—	—	—
Kummel	»	—	—	—	små	»	110	—	—
Kungsflundra	»	—	—	53	rökt	»	—	—	—
Lake	»	53	56	51					
Lax, färsk	»	228	—	198	*Fiskvaror:*				
rökt	»	—	—	—	Kabeljo	»	—	—	—
salt	»	—	—	—	Sill, islands-	tina	—	—	—
Laxforell	»	—	—	—	norsk	»	—	—	—
Laxöring	»	74	—	—	holländsk	»	—	—	—
Lindare	»	—	—	—	Torrfisk	kg.	—	—	—
Långa	»	—	—	—	Fiskrom	»	—	—	—
Makrill, färsk	»	—	—	—	Fisklefver	»	—	—	—
rökt	»	—	—	—	Konserver	—	—	—	—
Mört	»	—	—	—					
Nejonögon	24 st.	—	—	—	*Skaldjur:*				
Nors	kg.	—	—	—	Hafskräftor	tjog.	—	—	—
Piggvar	»	125	—	175	Hummer	st.	—	—	—
Rocka	»	—	—	—	Krabbor, lefvande	»	—	—	—
Ruda	»	—	—	—	Kräftor »	tjog.	—	—	—
Röding	»	—	—	—	Musslor	100 st.	—	—	—
Rödspotta	»	45	51	47	Ostron	duss.	—	—	—
Rödtunga	»	—	—	56	Räkor, kokta	kg.	82	66	63
Sandskädda	»	20	—	—	små	»	—	—	—
Sik	»	61	—	—					

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.

Kreaturspriser

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg.

Medelpris under *första* kvartalet 1911.

Kreatursslag.	Stockholm.			Malmö.			Göteborg.		
	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:									
Extra prima	—	42	—	—	—	48	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	36	37	37	42	42	43	41	41	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	34	34	35	35	35	37	37	37
» 3. Mindre feta	—	—	—	27	25	25	28	28	28
» 4. Magra, simpla	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	—	—	—	55	55	55	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	47	45	—	45	45	47	43	43	43
» 2. Mindre feta	—	—	—	31	31	31	37	—	37
» 3. Magra, simpla	—	—	—	[2]	[2]	[2]	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	—	—	—	54	55	55	—	—	52
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	43	44	44	45	46	47	47	47	47
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	41	—	42	42	43	44	43	43	42
» 3. Mindre köttiga	37	—	—	31	32	32	34	34	34
» 4. Magra, simpla	—	[3]	—	[3]	[3]	[3]	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	—	—	—	—	50	—	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	44	43	43	43	42	41	42	42	42
» 2. Mindre feta	38	38	38	35	34	33	37	37	37
» 3. Magra, simpla	[4]	[4]	[4]	—	—	—	—	—	—
Kalfvar:									
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	60	53	54	60	60	60	62	62	62
» (70—90 »)				47	48	48	58	58	58
Skummjölkskalfvar	39	42	42	38	38	38	40	42	43
Får:									
Yngre, feta	48	53	53	[5]	[5]	[5]	46	46	52
Äldre, »	40	46	48	—	—	—	41	41	47
Lamm	—	—	—	—	[6]	[6]	—	—	—
Svin:									
Slakterisvin (85—100 kg.)	78	76	73	68	66	66	73	69	67
Rena, större svin (100—150 kg.)	68	70	67	66	65	64	73	70	66
Suggor	66	64	62	54	54	54	63	63	60

[1]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under januari—mars 90 kr.; i *Malmö* jan.—febr. 65 kr., mars 72 kr. — [2]) Medelpris *pr styck:* i *Malmö* jan. 65 kr., febr. 66 kr., mars 74 kr. — [3]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* febr. 125 kr., i *Malmö* jan. 78 kr., febr. 83 kr., mars 90 kr. — [4]) Medelpris *pr styck:* jan.—mars 160 kr. — [5]) Medelpris *pr styck:* jan. 23 kr., febr.—mars 25 kr. — [6]) Medelpris *pr styck:* febr. 17·50 kr., mars 19 kr.

Anm. Tillförseln har under kvartalet (jan.—mars) varit i

	Nötkreatur.	Kalfvar.	Får och lamm.	Svin.
Stockholm	2,186	—	142	277
Malmö	12,858	2,365	232	1,174
Göteborg	3,430	288	90	344

Kreatursför Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:							
Extra prima	—	—	53	54	54	46	47
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	40	40	46	48	46	40	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37
» 3. Mindre feta[2])	28	29	36	38	35	27	28
Kvigor (och stutar):							
Extra prima[3])	—	—	58	60	59	52	55
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[4])	46	46	51	54	52	45	44
» 2. Mindre feta[4])	37	37	44	48	44	36	36
Tjurar:							
Extra prima[3])	—	—	55	57	56	46	49
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	41	46	49	44	38	40
» 3. Mindre köttiga[5])	33	36	40	38	39	32	33
Oxar:							
Extra prima[6])	—	—	—	—	58	—	47
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43
» 2. Mindre feta[7])	—	—	42	46	43	34	36
Kalfvar:							
Sötmjölkskalfvar (90 -100 kg.)[8])	57	59	64	68	63	60	61
» (70—90 »)[8])	51	53	54	61	56	55	55
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40
Får:							
Yngre, feta[9])	—	—	53	54	52	50	51
Äldre, » [9])	—	—	44	49	46	45	45
Svin:							
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73
Suggor	39	45	66	57	46	58	67

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö. 1910—mars 1911 afse endast Malmö. — [4]) Uppgifterna för januari 1910—mars 1911 afse Malmö och Göteborg. — [6]) Uppgifterna för mars, maj, juni och juli 1910 afse endast Stockholm, för april och Malmö. — [7]) Uppgifterna för januari, februari, april samt juni—oktober 1910 afse Stockholm och Göte- 1906 -1909 och januari—juli 1910 afse endast Göteborg samt för augusti 1910—mars 1911 Stockholm

priser

Göteborg 1904—mars 1911.

(jan. 1910—mars 1911) för alla tre orterna.

Jan. 1910.	Febr. 1910.	Mars 1910.	April 1910.	Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
48	45	—	—	46	46	47	48	50	50	47	45	—	42	48
38	38	39	39	41	41	41	41	43	43	43	41	40	40	40
35	34	36	36	38	38	38	38	38	37	36	35	35	35	35
25	25	26	27	29	28	30	32	31	29	27	27	28	27	27
53	51	53	50	55	55	55	54	57	60	58	56	55	55	55
45	44	44	44	46	46	45	47	45	45	45	44	45	44	45
35	35	36	36	36	36	36	38	38	35	35	33	34	31	34
47	44	43	45	43	44	46	51	53	55	56	53	54	55	54
41	40	40	40	43	42	42	44	47	47	48	46	45	46	46
35	35	37	37	39	39	39	42	44	44	43	42	42	43	43
29	29	30	31	32	32	32	34	36	35	35	33	34	33	33
—	—	41	45	46	45	46	47	—	—	47	45	50	—	—
40	40	40	41	44	43	44	44	44	45	45	42	43	42	42
31	32	33	36	37	39	39	39	39	38	38	36	37	36	36
61	61	62	62	62	62	59	59	61	64	62	61	61	61	61
55	55	56	57	57	57	55	54	54	56	55	53	53	53	53
42	39	38	40	41	41	39	31	40	40	38	38	39	41	41
46	51	55	57	57	56	53	51	50	46	45	46	47	50	53
41	46	48	48	50	48	48	49	45	40	38	40	41	44	48
73	73	74	75	75	77	82	81	81	77	73	75	73	70	69
73	74	74	76	73	75	77	80	81	77	72	70	69	68	66
63	64	64	69	67	66	69	67	68	68	63	62	61	60	59

— [2]) Uppgifterna för januari—mars 1911 afse Malmö och Göteborg. — [3]) Uppgifterna för januari Göteborg. — [5]) Uppgifterna för april—juli samt december 1910 och januari—mars 1911 afse Malmö och augusti 1910 Stockholm och Malmö och för november och december 1910 samt januari 1911 endast borg. — [8]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [9]) Uppgifterna för åren och Göteborg.

Bostadspriser inom olika delar af riket åren 1905—1910.

Landsdelar.[1]		Antal orter.	Hyresbelopp *per år* i medeltal under åren					
			1905	1906.	1907.	1908.[2]	1909.[2]	1910.[2]
			Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Stockholm:	Ett rum	1	189	200	207	213	238	232
	Ett rum och kök	1	289	298	312	223	333	336
	Två rum och kök	1	458	475	500	511	528	526
Östra Sverige:	Ett rum	12	85	87	91	92	91	88
	Ett rum och kök	12	153	155	155	164	167	167
	Två rum och kök	12	252	255	262	272	274	278
Småland och öarna:	Ett rum	8	67	69	72	70	71	72
	Ett rum och kök	8	100	110	113	117	119	129
	Två rum och kök	8	166	164	180	187	199	198
Södra Sverige:	Ett rum	8	82	92	96	100	97	94
	Ett rum och kök	8	127	130	136	144	136	145
	Två rum och kök	8	196	209	215	229	236	246
Västra Sverige:	Ett rum	11	78	78	—	82	84	84
	Ett rum och kök	11	124	131	134	143	143	147
	Två rum och kök	11	208	222	218	230	230	239
Norra Sverige:	Ett rum	8	100	108	108	105	112	114
	Ett rum och kök	8	185	196	195	200	206	201
	Två rum och kök	8	323	330	354	355	357	361
Samtliga orter:	Ett rum	**48**	**85**	**89**	**91**	**92**	**93**	**93**
	Ett rum och kök	**48**	**141**	**148**	**150**	**157**	**159**	**160**
	Två rum och kök	**48**	**235**	**242**	**251**	**260**	**264**	**269**

Obs.! Från och med innevarande häfte komma uppgifter angående bostadspriser inom olika delar af riket, afseende hyresbelopp per år i medeltal för lägenheter om ett rum, ett rum och kök samt två rum och kök, att regelbundet publiceras.

[1]) Af de olika landsdelarna omfattar *Östra Sverige* orterna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Västmanlands län: *Småland och öarna:* Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län: *Södra Sverige:* Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län: *Västra Sverige:* Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län: *Norra Sverige:* Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

[2]) Preliminära uppgifter.

Statistiska undersökningar rörande arbetslösheten.

Regelbunden rapportering från arbetareorganisationerna till Kommerskollegium.

Genom skrifvelse den 9 november 1910 hade statsrådet och chefen för Kungl. Civildepartementet, under erinran om de på Kungl. Maj:ts befallning under Kungl. Kommerskollegii ledning åren 1909 och 1910 anordnade arbetslöshetsräkningarna samt med framhållande af angelägenheten däraf, att för ett närmare studium af arbetslöshetsproblemet och därmed sammanhängande frågor regelbundna och mera omfattande statistiska undersökningar rörande arbetslösheten komme till stånd, anmodat Kollegium att inkomma med yttrande och förslag i förevarande ärende. I anledning häraf föreslog Kollegium i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 24 januari 1911, att dylika undersökningar skulle anordnas på grundval af månatliga uppgifter, som med användande af särskilda formulär skulle afgifvas af arbetarnes fackorganisationer.

I detta utlåtande redogjordes till en början i korthet för hvad genom Kollegii försorg hittills åtgjorts för arbetslöshetsfrågans statistiska belysande.

Historik.

Redan i den motion som vid 1893 års riksdag väcktes om utredning rörande anordnandet af en svensk arbetsstatistik samt i riksdagens däraf föranledda skrifvelse framhölls arbetslöshetsfrågan såsom ett af de många betydelsefulla spörsmål, hvilka borde särskildt utredas. I det utlåtande, som Kommerskollegium och Statistiska centralbyrån afgåfvo i ämnet, upptogs därför äfven denna fråga till behandling, hvarvid ämbetsverken framhöllo, att uppgifter till dess belysande knappast kunde erhållas på annat sätt än genom fackföreningarna. Men samtidigt betonades äfven, att ett sådant kraf på dessa föreningar förutsatte å deras sida en fastare organisation och en allmännare insikt om nödvändigheten och värdet af korrekta uppgifters meddelande, än som man för det dåvarande kunde beträffande flertalet af dem äga rätt att antaga.

När sedermera, efter några års arbetsstatistiska försöksundersökningar, Kommerskollegium år 1903 framlade den allmänna plan för det arbetsstatistiska arbetets anordnande, som af statsmakterna godkändes, och hvilken fortfarande i hufvudsak ligger till grund för den officiella socialstatistiken i vårt land, så ägnades däri uppmärksamhet jämväl åt arbetslöshetsfrågan. Äfven nu konstaterades, att arbetslösheten borde undersökas med ledning af uppgifter från fackföreningarna, men att endast en mindre del af dessa ännu fått tillräckligt

effektiv organisation för att kunna lämna fullt tillförlitliga primäruppgifter. Därjämte framhölls, huru som de offentliga arbetsförmedlingsanstaltemas statistik öfver sin verksamhet erbjöd ett godt material för belysande af det för arbetslöshetsfrågan viktiga spörsmålet om arbetsmarknadens läge.

I öfverensstämmelse härmed har den arbetsstatistiska afdelningen inom Kollegium allt ifrån sin tillkomst i så stor omfattning, som förhållandena medgifvit, sökt från skilda synpunkter och med anlitande af olika till buds stående uppgifter belysa arbetslöshetsproblemet och därmed sammanhängande frågor. Det har därvid framstått såsom en särskildt viktig angelägenhet att kunna i sitt inbördes sammanhang observera och bedöma den serie af olika företeelser, genom hvilka arbetslösheten framkallas och fortfar. Icke minst af denna anledning har därför den arbetsstatistiska afdelningen haft sin uppmärksamhet fästad på de ekonomiska konjunkturernas växlingar och arbetsmarknadens däraf eller af andra orsaker föranledda fluktuationer.

När förhållandena så medgifvit, har den arbetsstatistiska afdelningen från vissa fackförbunds kassor för arbetslöshetsunderstöd inhämtat tillgängliga uppgifter rörande dessas verksamhet. Om ock de resultat, som därvid erhållits, icke inneburit en direkt redogörelse för arbetslösheten i och för sig, utan alltid måst bedömas i belysning af olika förekommande stadgebestämmelser, så hafva dock på denna väg värdefulla upplysningar vunnits och kunnat offentliggöras i den arbetsstatistiska tidskriften.[1]

Med stöd af dessa tidigare utredningar samt den kännedom om arbetsmarknaden och arbetsförhållandena, som å den arbetsstatistiska afdelningen i öfrigt förvärfvats, kunde en öfversiktlig utredning öfver ställningen i berörda hänseenden under hösten 1908 utföras, omedelbart efter det densamma af Kungl: Maj:t påfordrats. Denna undersökning måste emellertid blifva af långt mindre ingående beskaffenhet än hvad som varit möjligt, därest ett systematiskt arbete för arbetslöshetsfrågans belysande hade föregått densamma.

Sedermera har Kollegium haft sig anförtrodd ledningen af de af Kungl. Maj:t anbefallda arbetslöshetsräkningarna, som verkställdes vid början af åren 1909 och 1910. För den förstnämnda räkningens förlopp och resultat har en utförlig redogörelse redan offentliggjorts.[2]

Vid åtskilliga tillfällen hafva sålunda ganska stora kraf ställts på Kollegii sakkunskap i arbetslöshetsfrågan. Såväl genom sina fortgående undersökningar rörande arbetsmarknaden som sin befattning med arbetsförmedlingen har Kollegium anledning att å ena sidan iakttaga de väsentliga orsakerna till arbetslösheten och å andra sidan befrämja sträfvandena för de arbetslösas anställande i ny sysselsättning. Det har därför länge stått som ett önskemål för Kollegium att sättas i tillfälle utföra *regelbundna och mera omfattande undersökningar* rörande äfven arbetslösheten i och för sig och därigenom komplettera samt vinna sammanhang i sina uppgifter beträffande de angränsande spörsmålen.

Primärmaterialets anskaffande.

Vid planläggningen af undersökningar rörande arbetslösheten möta de största svårigheterna, när det gäller insamlandet af tillräckligt omfattande och tillförlitligt primärmaterial i ämnet. De uppgifter, som erhöllos vid de under åren 1909 och 1910 anordnade arbetslöshetsräkningarna voro i och för sig

---

[1] *Uppgifter om utbetalningar af arbetslöshetsunderstöd inom svenska arbetareorganisationer.* Meddelanden 1908, sid. 258. *Arbetslösheten inom Sv. järn- och metallarbetareförbundet* under första kvartalet 1908 samt inom *Sv. bleck- och plåtslageriarbetareförbundet* åren 1904—1906. Meddelanden 1908, sid. 248, 369 och 252.

[2] Arbetsstatistik H: 1. *Arbetslösheten i Sverige under vintern 1908—09.* Stockholm 1910.

synnerligen goda samt belysande för åtskilliga viktiga sidor af arbetslöshetsfrågan, särskildt de arbetslöses individuella förhållanden. Emellertid kan man på denna väg ej komma längre än till ett konstaterande af vissa fakta beträffande just den tidpunkt, då räkningen verkställdes, samt en del därmed sammanhängande föregående förhållanden. Då därjämte erfarenheten visat, att dylika räkningar ej kunna med godt resultat alltför ofta återupprepas, så nödgas man för anordnandet af sådana regelbundna undersökningar, som i skrifvelsen den 9 november 1910 afses och hvilka jämväl Kollegium finner vara nödvändiga för en närmare kännedom af ämnet, anlita andra utvägar för primärmaterialets införskaffande.

I vårt land, där de af klimatiska förhållanden betingade säsongväxlingarna så starkt inverka på arbetslöshetens förekomst, omfattning och varaktighet, är det af särskild betydelse att kunna med korta mellantider observera densamma. Af naturliga skäl blir det då omöjligt söka uttömmande behandla spörsmålet, utan måste man nöja sig med representativa uppgifter af den omfattning, att de kunna gifva vägledning för omdömet. För detta ändamål har man i utlandet företrädesvis vändt sig till arbetarnes fackorganisationer, hvilka alltid måste hafva det största intresse af att medverka till arbetslöshetsfrågans utredande. I det följande skall därför en summarisk redogörelse lämnas för de anordningar man i detta afseende vidtagit i vissa främmande länder.

Utländska rapportsystem.

England. Månatligen rapportera de fackorganisationer, hvilka utbetala arbetslöshetsunderstöd till sina medlemmar, sina arbetslöshetssiffror till den officiella arbetsstatistiken. Medlemsantalet i dessa fackföreningar har under de senaste åren uppgått till omkring 700,000. Endast de till följd af arbetsbrist arbetslösa medräknas; sålunda uteslutas alla sjuka och i konflikt indragna.

Det är ej uteslutande för att vinna kännedom om arbetslösheten i och för sig, som man anordnat och fullföljer dessa undersökningar, utan ock för att genom dem vinna material — jämte annat sådant, som regelbundet införskaffas — till iakttagande af arbetsmarknadens ställning. Därvid utgår man från den förutsättningen, att om man för vissa tidpunkter eller tidrymder känner dels hela antalet medlemmar af en organisation och dels antalet af dess arbetslösa medlemmar, den växlande proportionen mellan dess tal ger stöd för slutsatser rörande förhållandena inom det yrke, organisationen afser. Eller för att använda ett förtydligande exempel: om en organisation med 1,000 medlemmar har 100 arbetslösa den 1 januari och 200 arbetslösa den 1 april kan man — därest ej förändringen låter sig på annat sätt förklara — däraf draga den slutsatsen, att förhållandena inom vederbörande yrke under den angifna tiden försämrats. I samma mån som ett större antal af yrkets arbetare komma att redovisas i dylika arbetslöshetsrapporter, torde dessa ock gifva tillförlitlig ledning för omdömen härutinnan.

I den engelska arbetsstatistiska tidskriften »Labour Gazette» utgöra också dessa siffror om arbetslösheten inom fackföreningarna jämte en grafisk framställning af deras innebörd inledningen till de uppgifter om läget på arbetsmarknaden, hvilka stå främst i hvarje häfte. Den nu skildrade rapporteringen existerar sedan Labour Gazettes tillkomst i maj 1893.

Tyskland. På våren 1903 hemställde den arbetsstatistiska byrån hos de tyska arbetsfackorganisationer, som lämna understöd åt sina arbetslösa medlemmar och till följd däraf måste känna deras antal, en anhållan om medverkan för införskaffande af uppgifter härom. Under gemensamma öfverläggningar utarbetades ett formulär, på hvilket angifves — med fördelning efter kön — medlemsantalet vid kvartalets slut, sammanlagda antalet arbetslösa

medlemmar under kvartalet, de arbetslösa medlemmarnes antal å kvartalets sista dag, på platsen eller på resa, äfvensom uppgifter om utbetalade arbetslöshetsunderstöd.[1]

Dessa formulär, tryckta å brefkort, tillhandahållas fackorganisationernas olika lokalafdelningar, hvilka vid hvarje kvartals slut[2] ifylla formulären och insända brefkorten till organisationens centralstyrelse. Denna sammanställer de sålunda ingångna uppgifterna i en öfversiktstabell för hela organisationen och öfverlämnar densamma omedelbart till det statistiska ämbetsverket. Oaktadt detta tillvägagångssätt kräfde ett omfattande arbete af organisationerna och deras lokalafdelningar, ställde sig dessa synnerligen tillmötesgående till planen, så att densamma kunde bringas till utförande redan under 2:a kvartalet 1903. För denna period afgåfvos uppgifter angående 213,963 arbetare, tillhörande 42 olika fackförbund. Efter hand hafva allt flera organisationer anslutit sig till detta undersökningsarbete, samtidigt med att deras lokalafdelningar med större noggranhet och snabbhet insändt sina rapporter, så att den officiella arbetsstatistiska tidskriften »Reichs-Arbeitsblatt», för år 1910 redovisat för arbetslösheten inom 49 fackförbund med 1,400,000 à 1,600,000 medlemmar.

Norge.[3] Inom statistiska centralbyrån inrättades år 1903 en särskild »afdelning för arbetslöshetsstatistik» med uppgift att följa och statistiskt utforska förhållandena på arbetsmarknaden. Det mest omfattande och detaljerade materialet för arbetslöshetsfrågans belysande erhålles från arbetarnes organisationer. På en kongress i Kristiania i maj 1903 beslöt arbetarnes landsorganisation att lämna statistiska centralbyrån sin medverkan för erhållandet af erforderliga primäruppgifter. Sådana uppgifter infordras af de lokala fackföreningarna å särskildt utarbetade formulär, hvilka insändas till resp. förbundsstyrelse eller till landsorganisationens sekretariat, där resultaten sammanföras och därefter ingå till afdelningen för arbetslöshetsstatistik. Den mottager äfven direkta rapporter från en del fristående lokalföreningar. De använda formulären upptaga följande frågor: antal medlemmar (män och kvinnor) inom föreningen samt deras försörjningsplikt; antal arbetslösa medlemmar under månadens lopp; hela antalet arbetsdagar, som under månadens lopp gått förlorade på grund af arbetslöshet; arbetslöshetens varaktighet; antalet arbetslösa medlemmar på månadens sista dag. De på detta sätt inhämtade uppgifterna från föreningar inom olika yrken och skilda delar af landet hafva regelbundet för hvarje månad bearbetats och publicerats i tidskriften »Arbeidsmarkedet».

Det medlemsantal, hvars arbetslöshetsförhållanden på detta sätt undersökts, har under årens lopp växlat mellan 8,000 och 15,000.

Finland. »Finlands Fackorganisation» hade hos Senaten gjort framställning om, att staten måtte understödja arbetsorganisationerna vid undersökningar rörande arbetarnes förhållanden. I anledning häraf beviljade Senaten ett anslag af 12,000 mark, närmast för anställande af arbetslöshetsundersökningar bland fackorganisationerna under år 1909. Inom den officiella arbetsstatistiken utarbetades nu i samråd med organisationernas representanter ett frågehäfte, afsedt för personliga uppgifter om hvarje medlem (yrke, arbetsgifvarens eller arbetsplatsens namn, ålder, bostadshyra, samt för hvarje vecka

---

[1] Jfr *Statistiska arbetslöshetsundersökningar i Tyskland.* Meddelanden 1905, sid. 342.

[2] En öfvergång till månadsrapportering förberedes och torde inom kort komma att förverkligas.

[3] Jfr *Statistiska arbetslöshetsundersökningar i Norge.* Meddelanden 1906, sid. 221.

antalet arbetstimmar och arbetsförtjänst). Vid månadens slut skulle det ifyllda bladet utrifvas och lämnas till fackafdelningens kassör. Sedan denne mottagit alla medlemmarnes blad, hade han att afsända dem till arbetsstatistiken.

Det sålunda anordnade rapportsystemet användes under år 1909; för resultaten lämnades regelbundna redogörelser i den arbetsstatistiska tidskriften. På grund af dels de begärda uppgifternas mängd och delvis vanskliga art samt dels de finska fackföreningarnas bristande inre fasthet och organisation blef det erhållna materialet hvarken så godt eller så omfattande, som man hoppats.

Äfven i åtskilliga andra länder, såsom Frankrike, Belgien, Italien och Danmark (sedan 1910) äfvensom några af Nordamerikas förenta stater, hafva likartade anordningar vidtagits för fortlöpande undersökningar rörande arbetslösheten. I stort sedt synes man på denna väg hafva erhållit goda resultat. Men öfverallt har ock af erfarenheten bestyrkts, hvad Kommerskollegium och Statistiska centralbyrån i sitt gemensamma utlåtande af år 1894 konstaterade samt jämväl i Kollegii år 1903 framlagda plan rörande det arbetsstatistiska arbetet betonades, nämligen att det genom fackföreningarna inhämtade primärmaterialets värde är i hög grad beroende af föreningarnas omfattning och effektiva organisation.

I Sverige torde arbetarnes fackliga organisationer, trots deras af särskilda orsaker framkallade tillbakagång under de senaste åren, vara relativt starkare och bättre ordnade än i flertalet af de ofvan berörda länderna. Våra flesta fackförbund äro obestridligen numera på ett helt annat sätt skickade att motsvara de anspråk, som en regelbunden arbetslöshetsrapportering skulle ställa på dem, än hvad förhållandet var, när Kollegium senast — år 1903 — hade anledning att härom yttra sig. Lokalafdelningarna hafva ock tidigare visat sig beredvilliga att lämna sin effektiva medverkan för ändamålet. När arbetslösheten under början af år 1909 gjorde sig synnerligen kännbar, utsändes nämligen från Kollegium direkt till de lokala fackföreningarna ett frågeformulär angående åtskilliga arbetslöshetsspörsmål. Till svar härå inkommo för bearbetning användbara uppgifter beträffande 130,000 arbetare (de tillfrågade föreningarna torde hafva ägt ett sammanlagdt medlemsantal af inemot 200,000), hvilket måste anses vara ett ganska godt resultat.

Plan för uppgifternas insamlande.

Ännu bättre torde emellertid förhållandena gestalta sig, därest uppgiftsinsamlandet anordnas med större resurser och efter en lämpligare plan. För detta ändamål har afdelningen för arbetsstatistik redan vidtagit vissa förberedande åtgärder. Vid en i februari 1910 hållen konferens med representanter för åtskilliga arbetarnes fackförbund träffades öfverenskommelse därom, att, när deras medverkan påkallades, de skulle på allt sätt befrämja anordnandet af en regelbunden rapportering från sina lokalafdelningar. Därvid gällde det först att utarbeta lämpliga frågeformulär, som, såvidt möjligt, togo hänsyn till de olikartade förhållandena inom skilda organisationer och yrkesgrupper. Dessa formulär skulle sedan distribueras till samtliga lokalafdelningar af resp. organisationer, med åliggande för dem att för hvarje månad omsorgsfullt besvara och insända dem till resp. förbundsstyrelser, på samma gång som de expedierade den månatliga redovisningen för uppbörd och dylikt. Vederbörande funktionärer vid förbundsstyrelsen skulle vid mottagandet af månadsredovisningen kontrollera, att vederbörligen affattad arbetslöshetsrapport medföljde; i motsatt fall hade han att omedelbart införskaffa (resp. låta komplettera) densamma. De sålunda från lokalafdelningarna inkomna formulären öfverlämnas därefter från förbundsstyrelsens funktionär (i regel i Stockholm)

till den arbetsstatistiska afdelningen för närmare kontroll, bearbetning och publicerande i tidskriften. Genom att på detta sätt omedelbart anknytas till fackorganisationernas under årens lopp utbildade fasta system för den inre ekonomiska förvaltningen skulle arbetslöshetsrapporteringen erhålla den största möjliga effektivitet och därmed den svåra frågan om lämplig form för primärmaterialets införskaffande vara i hufvudsak löst.

En sådan anordning hvilar uppenbarligen på den förutsättning, att fackorganisationerna kunna och vilja afgifva korrekta uppgifter. Vid bedömandet häraf torde böra erinras därom, att arbetslöshet bland en organisations medlemmar måste på det närmaste beröra organisationen själf, enär de arbetslösa medlemmarne då i regel icke kunna erlägga de inom fackföreningar veckovis uppburna och till förbundskassan månatligen inlevererade afgifter, på hvilka organisationernas ekonomi är baserad. Enligt deras stadgar medför arbetslösheten afgiftsfrihet, och lokalafdelningarnas kassörer hafva att vederbörligen redogöra för däraf föranledda afdrag i de normala uppbördsbeloppen. Medlemmarne hafva följaktligen ett direkt intresse af att få konstateradt, när de såsom arbetslösa äro afgiftsfria, och kassörerna nödgas taga kännedom därom och så långt möjligt (genom sektionernas och verkstadsklubbarnas uppbördsmän o. s. v.) undersöka de olika fallen. Då de uppburna medlen delas mellan lokalafdelningen och hufvudorganisationen, måste såväl afdelningens som centralledningens kassörer noga öfvervaka, att icke genom oriktiga uppgifter medel orättmätigt undandragas vid uppbörden. En ytterligare garanti för noggrann kontroll erbjuda de fackförbund, som lämna sina medlemmar ekonomiskt understöd vid inträffande arbetslöshet. Dessa organisationer hafva däri ett speciellt intresse af att noga undersöka medlemmarnes uppgifter om sin arbetslöshet.

Då sålunda den närmaste pröfningen af, huruvida arbetslöshet föreligger eller icke, skulle komma att ligga hos fackföreningarna och fackförbundens tjänstemän, kunde den risken tänkas föreligga, att dessa anlägga andra synpunkter än som därvid borde ifrågakomma.

Särskildt betänkligt vore, om icke distinkt och riktig åtskillnad kunde göras mellan å ena sidan s. k. oförskyld arbetslöshet och å andra sidan sådan, som beror på arbetskonflikt. Det är emellertid föga sannolikt, att några mera betydande felaktigheter af denna anledning skola förekomma. Samtliga organisationer tillerkänna nämligen sina medlemmar understöd vid arbetslöshet förorsakad af arbetskonflikt. Alla däraf berörda redovisas särskildt och uppbära understöd efter stadgeenligt bestämda grunder. I de fall, då organisationerna jämväl lämna bidrag vid oförskyld arbetslöshet, göres i alla händelser skarp åtskillnad mellan de olika fallen, enär beloppen föras på olika fonder, med skilda bestämmelser. Då undantagslöst högre belopp och förmånligare villkor i öfrigt gälla för understödet vid konflikter, ligger det i alla enskilda medlemmars intresse att blifva tillerkända detta slag af understöd. Däraf förebygges den risk, som eljest kunde tänkas föreligga för, att äfven den vid arbetskonflikter förekommande arbetslösheten skulle komma att medräknas vid redovisningen af den här ifrågakommande s. k. oförskylda arbetslösheten.

Naturligtvis måste man räkna med det faktum, att begreppet oförskyld arbetslöshet icke alltid kan så strängt fixeras, och att gränsfall kunna möta, då det blir svårt afgöra, huruvida desamma rättast böra hänföras till den ena eller andra kategorien, men i stort sedt lära sådana fall icke blifva så talrika eller betydande, att däraf undersökningarnas värde kan väsentligt förringas.

Inom arbetarekretsar har ock under de senaste åren vunnits en bitter erfarenhet af arbetslöshetens svåra påföljder och en klarare insikt om, att för dessas afhjälpande kräfvas noggranna statistiska och ekonomiska undersökningar (sådana pågå för närvarande inom flera fackförbund). Man lärer därför kunna ej blott inom arbetareorganisationernas ledning utan äfven bland deras djupa led påräkna ett allvarligt intresse för och en samvetsgrann medverkan vid utförandet af officiella utredningar i ämnet. Då emellertid ganska stora anspråk ställas på denna medverkan från fackorganisationerna och äfven i öfrigt betydande svårigheter möta för att åt dylika undersökningar förskaffa nödig omfattning och korrekthet, så måste desamma till en början anordnas i viss mån på försök. Måhända kommer därvid erfarenheten att visa lämpligheten af förändringar på en eller annan punkt.

Kompletterande undersökningar.

I sitt utlåtande framhöll Kollegium vidare, att äfven om regelbundna och mera omfattande utredningar rörande arbetslösheten lämpligast böra baseras på systematisk rapportering från arbetarnes fackorganisationer, borde likväl vissa andra vägar för arbetslöshetsfrågans belysande icke lämnas obeaktade. I sitt utlåtande den 12 november 1910 angående arbetsförmedlingsärendenas handläggning hade Kollegium erinrat, hurusom för undersökningar rörande den för vårt lands arbetsmarknad betydelsefulla säsongföreteelsen det vore af vikt att erhålla regelbundna uppgifter om antalet arbetare, som vid olika tidpunkter äro anställda hos vissa arbetsgifvare. Härom införskaffas redan nu ett omfattande material, som användes vid utarbetandet af kvartalsredogörelserna öfver arbetsmarknadens läge. Goda utsikter lära emellertid förefinnas för att från åtskilliga arbetsgifvareorganisationer erhålla uppgifter öfver antalet hos deras medlemmar anställda arbetare. Med den starka utveckling, som äfven arbetsgifvarnes organisationer nått i vårt land, borde det blifva möjligt att på denna väg åvägabringa ett fullt representativt material till belysande af viktigare näringsgrenars förmåga att sysselsätta arbetskraft vid olika tidpunkter. Genom dylika från arbetsgifvarne härflytande uppgifter om antalet arbetande vid olika tidpunkter skulle sålunda ej blott slutsatser kunna dragas beträffande konjunkturväxlingar och arbetsmarknadens läge, utan äfven god vägledning vinnas för jämförande kontroll och komplettering af de från arbetarnes fackorganisationer inlöpande uppgifterna om antalet vid samma tidpunkter arbetslösa.

Under åberopande af hvad i utlåtandet blifvit anfördt, hemställde Kollegium, att Kungl. Maj:t täcktes, jämte anvisande af för arbetets utförande erforderliga medel, hvilka förslagsvis beräknats till 5,000 kronor per år, lämna Kollegium i uppdrag att genom sin afdelning för arbetsstatistik försöksvis utföra regelbundna statistiska undersökningar rörande arbetslösheten i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kollegii här ofvan framställda förslag, med rätt dock för Kollegium att, i mån af vunnen erfarenhet under arbetets gång, vidtaga de utvidgningar och förändringar uti planen för arbetet, som kunna visa sig lämpliga och möjliga att genomföra. Genom beslut den 3 februari 1911 har Kungl. Maj:t ock uppdragit åt Kollegium att under år 1911 verkställa omförmälda undersökningar samt för ändamålet anvisat det äskade beloppet.

Arbetslösheten inom fackorganisationerna.

Den 1 mars och 1 april 1911.

Efter det Kungl. Maj:t den 3 sistlidne februari beslutit lämna Kungl. Kommerskollegium i uppdrag att genom sin afdelning för arbetsstatistik försöksvis utföra regelbundna statistiska undersökningar rörande arbetslösheten i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kollegii i det föregående refererade förslag, vidtogos inom den arbetsstatistiska afdelningen genast erforderliga åtgärder för att omedelbart igångsätta detta rapportsystem. Förslag till frågeformulär och nödiga cirkulär, hvilka det beredts de olika arbetareorganisationerna tillfälle att granska, och som de för sin del godkänt, förelågo redan utarbetade, hvarefter de, efter vunnen stadfästelse af Kollegium, i slutet af februari utsändes direkt till c:a 1,500 fackföreningar inom 35 fackförbund. De största fackförbunden inom Landsorganisationen, Sv. järn- och metallarbetare- samt grof- och fabriksarbetareförbunden, hvilka själfva upprättat regelbunden rapportering öfver arbetslösheten från sina afdelningar, erbjödo sig beredvilligt att till Kollegium för vidare bearbetning öfverlämna dessa uppgifter, hvarför formulär icke tills vidare behöfde tillställas fackföreningarna inom nämnda förbund.[1]

Det för denna rapportering uppgjorda formuläret är väsentligen likartadt med det, hvilket kom till användning vid den undersökning om arbetslösheten inom arbetarnes fackorganisationer den 1 mars 1909, som verkställdes i anslutning till de allmänna arbetslöshetsräkningarna den 12 januari samma år.[2] Sålunda begäras på formuläret till en början uppgifter rörande medlemmarnes yrkesgren samt afdelningens (eller sektionens) namn, nummer inom förbundet och hemort. Därefter efterfrågas afdelningens medlemsantal vid slutet af hvarje månad med särskiljande af män och kvinnor, hel- och halfbetalande medlemmar[3] samt det eventuella antalet säsong-

[1] Enär undersökningen afser att utröna arbetslösheten bland hufvudsakligen industriens och handtverkets arbetare, har den icke utsträckts till att omfatta Sv. järnvägs-, Sv. lokomotiv- och Sv. postmannaförbunden samt Telegraf- och rikstelefonarbetareförbundet.

[2] Jfr Arbetsstatistik H: 1. Arbetslösheten i Sverige under vintern 1908—09. Stockholm 1910. Sid. 110 och 246.

[3] Medlemmar under 18 år erlägga i regel endast hälften af den ordinarie kontingenten till fackföreningen.

arbetare inom afdelningen. Nästa fråga på formuläret gäller antalet medlemmar, som *icke äro i arbete* vid samma tidpunkt. Därvid har åtskillnad gjorts mellan dem, som äro arbetslösa i egentlig mening vare sig till följd af arbetsbrist d. v. s. arbetssökande eller af tillfälliga orsaker, t. ex. öfvergående naturhinder, reparationer, eller hvilka eljes äro arbetslediga, såsom under pågående sjukdom, pågående arbetskonflikt, pågående värnpliktsöfning eller af andra orsaker. Den särskilda vikt, som vid detta rapportsystem ligger däruppå, att antalet fall af oförskyld, på objektiva orsaker beroende arbetslöshet på det otvetydigaste sätt utrönes, torde genom denna detaljerade frågeställning vara i görligaste mån beaktad. Den tredje hufvudfrågan på formuläret afser de under den gångna månadens lopp inträffade nya fallen af egentlig arbetslöshet. Då det är af stort intresse att utröna anledningen härtill, har gjorts en indelning, upptagande de vanligen förekommande orsakerna, nämligen arbetsbrist till följd af driftens inskränkning eller upphörande, efter öfverstånden sjukdom, efter afslutad arbetskonflikt eller värnplikt, efter egen uppsägning eller af andra orsaker. Sista frågan på formuläret gäller arbetslöshetens varaktighet under månaden beträffande såväl samtliga nya fall af egentlig arbetslöshet som ock alla från föregående månad kvarstående. I medsänd P. M. lämnas anvisningar om de olika frågornas innebörd och betydelse samt rätta besvarande. Vidare framhålles däri önskvärdheten af, att samtliga frågor på formuläret fullständigt besvaras; därest detta af någon anledning skulle visa sig omöjligt, måste i alla händelser uppgifterna om afdelningens medlemsantal samt antalet arbetslösa i egentlig mening oundgängligen besvaras. Slutligen påpekas, att formuläret lämpligast ifylles samtidigt med upprättandet af månadsrapporten till förbundsstyrelsen, till hvilken formuläret bör insändas för hvarje månad i samma kuvert som månadsrapporten.

Sedermera hafva i slutet af mars, april och maj månader formulär direkt tillställts samtliga fackföreningar med i det föregående nämnda undantag. Emellertid har ett mindre antal förbund, samtliga utanför Landsorganisationen, efter hand meddelat, att deras rapportsystem eller förvaltningsanordningar icke för närvarande möjliggöra de begärda arbetslöshetsuppgifternas lämnande. De fackförbund, som sålunda tills vidare icke deltaga i denna rapportering, äro Byggnadsträarbetareförbundet (en lokal sammanslutning af byggnadsträarbetare i Stockholm med omnejd), Sjömans- och eldareförbundet, Sv. skrädderitillskärareförbundet samt Sv. arbetareförbundet.

I allmänhet har man inom fackföreningarna visat sig förstå och behjärta den igångsatta undersökningens betydelse, så att förbundsstyrelserna under vårens lopp kunnat tämligen regelbundet för hvarje

Antalet arbetslösa inom fack-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. Bageri- och Konditoriarbetareförbundet	41	1,964	28	197	2,189
» Bleck- och Plåtslagare »	47	1,158	250	—	1,408
» Bokbinderiarbetare »	3	37	15	37	89
» Bryggeriarbetare »	22	1,028	30	439	1,497
De förenade förbunden	15	271	32	37	340
Sv. Förgylleri- och Glasmästeriarbetareförbundet	9	185	19	3	207
» Gjutare »	90	—	—	—	2,844
» Grof- och Fabriksarbetare »	103	—	—	—	12,181
Däraf:					
Väg- och vattenbyggnadsarbetare	—	—	—	—	2,016
Byggnadsämnesarbetare	18	—	—	—	1,166
Byggnadsgrofarbetare	33	—	—	—	3,398
Trämasse- och pappersbruksarbetare	11	—	—	—	1,418
Sockerbruksarbetare	4	—	—	—	1,120
Glasbruksarbetare	9	—	—	—	825
Sv. Grufarbetareförbundet	9	549	—	—	549
» Hattarbetare »	2	72	2	8	82
» Järn- o. Metallarbetareförbundet:					
järnbruksarbetare	20	—	—	—	4,066
mek. verkstadsarbetare	45	—	—	—	12,957
» Kakelugnsmakare förbundet	22	454	34	—	488
» Kommunalarbetare »	26	1,613	51	—	1,664
» Landtarbetare »	13	319	22	2	343
» Murare »	25	3,104	23	—	3,127
» Målare »	17	704	78	2	784
Skand. Sadelmakare- o. Tapetserare »	21	291	60	—	351
Sv. Skoarbetare »	37	—	—	—	3,599
» Skrädderiarbetare »	21	1,019	43	200	1,262
» Stenhuggare »	35	1,103	211	—	1,314
» Sågverksindustriarbetare »	16	1,210	334	—	1,544
» Textilarbetare »	21	851	85	480	1,416
Int. Tobaksarbetare »	14	397	17	777	1,191
Sv. Transportarbetare »	7	541	40	—	581
» Träarbetare »	85	3,821	194	6	4,021
» Tunnbinderiarbetare »	5	33	8	—	41
» Varuutkörare- o. Handelsarbetare »	14	501	53	—	554
» Typograf »	17	335	155	31	521
Int. Litografiska »	11	—	—	—	251
Sv. Elektriska arbetare »	3	51	4	—	55
» Slakteri- och Charkuteriarbetare »	1	7	1	—	8
» Stuckatör »	1	24	2	—	26
Summa	818	[1] —	[1] —	[1] —	61,550

[1] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva slutsummor icke nedräknats.

organisationerna den 1 mars 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
237	4	5	246	11·2	246	—	16	—	4	1	21	19	796	98	2,274
340	41	—	381	27·1	381	—	45	—	29	—	74	24	1,155	375	9,064
1	1	1	3	3·4	3	—	3	—	2	—	5	1	32	4	57
22	1	49	72	4·8	72	—	38	—	3	1	42	7	1,165	72	1,667
69	—	1	70	20·6	69	1	8	—	—	—	8	5	122	43	384
6	—	—	6	2·9	6	—	7		1	—	8	3	123	6	154
—	—	—	138	4·9	138	—	28	—	2	—	30	9	238	64	675
—	—	—	2,095	17·2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	287	14·2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	267	22·9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1,125	33·1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	41	2·9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	98	8·8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	87	10·5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	—	—	5	0·9	5	—	19	—	—	5	24	1	67	5	130
3	—	—	3	3·7	3	—	—	—	—	—	—	1	44	3	72
—	—	—	135	3·3	—	—	—	—	—	—	—	17	3,958	189	3,468
—	—	—	743	5·7	—	—	—	—	—		—	37	9,207	672	16,189
89	4	—	93	19·1	91	2	12	—	5	—	17	4	105	27	400
164	2	—	166	10·0	137	29	26	—	7	—	33	1	29	29	348
23	—	—	23	6·9	23	—	4	10	1	3	18	3	91	20	670
976	2	—	978	31·3	958	20	30	—	18	—	48	15	670	324	8,267
500	21	—	521	66·5	517	4	1	—	11	—	12	11	651	261	6,206
74	6	—	80	22·8	80	—	8	—	8	1	17	16	297	77	1,558
—	—	—	458	12·7	458	—	60	—	24	—	84	—	—	—	—
7	—	—	7	0·6	5	2	26	—	3	2	31	4	51	7	84
93	6	—	99	7·5	57	42	74	—	16	2	92	13	425	126	2,727
167	3	—	170	11·0	170	—	25	—	6	—	31	7	470	79	2,105
24	4	5	33	2·3	33	—	70	—	—	4	74	4	230	23	443
15	—	10	25	2·1	24	1	32	3	—	—	35	7	1,000	24	989
86	21	—	107	18·4	107	—	12	—	—	—	12	4	193	107	2,147
654	12	—	666	16·6	624	42	119	10	22	12	163	55	3,058	592	12,322
5	1	—	6	14·6	6	—	—	—	—	—	—	2	21	14	264
18	—	—	18	3·2	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	4	3	35	6·7	35	—	15	—	3	1	19	11	398	32	1,231
5	1	—	6	2·4	6	—	4	—	2	—	6	4	165	6	174
14	1	—	15	27·3	15	—	1	—	2	—	3	3	55	15	298
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—
5	—	—	5	19·2	5	—	—	—	—	—	—	1	26	5	155
[1] —	[1] —	[1] —	7,408	12·0	—	—	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	289	24,842	3,299	74,522

[1] Jfr noten å sid. 456.

Antalet arbetslösa inom fack-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. Bageri- o. Konditoriarbetareförbundet	36	2,090	34	99	**2,223**
» Bleck- o. Plåtslagare »	41	1,040	232	—	**1,272**
» Bokbinderiarbetare »	3	40	14	37	**91**
» Bryggeriarbetare »	23	1,019	27	462	**1,508**
De Förenade förbunden	23	706	54	86	**846**
Sv. Förgylleri- o. Glasmästeriarbetareförbundet	9	184	18	3	**205**
» Gjutare »	90	—	—	—	**2,320**
» Grof- o. Fabriksarbetare »	102	—	—	—	**12,452**
Däraf:					
Väg- o. vattenbyggnadsarbetare	—	—	—	—	**2,052**
Byggnadsämnesarbetare	18	—	—	—	**1,262**
Byggnadsgrofarbetare	33	—	—	—	**3,516**
Trämasse- o. pappersbruksarbetare	11	—	—	—	**1,394**
Sockerbruksarbetare	4	—	—	—	**1,119**
Glasbruksarbetare	9	—	—	—	**817**
Sv. Grufarbetareförbundet	12	660	—	—	**660**
» Hattarbetare »	4	146	3	8	**157**
» Järn- o. Metallarbetareförbundet:					
järnbruksarbetare	21	—	—	—	**4,089**
mek. verkstadsarbetare	43	—	—	—	**12,701**
» Kakelugnsmakare förbundet	20	404	38	—	**442**
» Kommunalarbetare »	25	1,596	51	—	**1,647**
» Landtarbetare »	19	569	38	2	**609**
» Murare »	38	3,574	27	—	**3,601**
» Målare »	16	638	73	2	**713**
Skand. Sadelmakare- o. Tapetserare »	21	301	58	—	**359**
Sv. Skoarbetare »	37	—	—	—	**3,562**
» Skrädderiarbetare »	57	—	—	—	**2,211**
» Stenhuggare »	53	1,929	303	—	**2,232**
» Sågverksindustriarbetare »	18	1,378	107	1	**1,486**
» Textilarbetare »	21	779	71	305	**1,155**
Int. Tobaksarbetare »	15	390	30	775	**1,195**
Sv. Transportarbetare »	11	933	50	—	**983**
» Träarbetare »	98	4,333	219	20	**4,572**
» Tunnbinderiarbetare »	7	49	9	—	**58**
» Varuutkörare- o. Handelsarbetare »	12	—	—	—	**258**
» Typograf »	32	857	337	28	**1,222**
Int. Litografiska »	4	119	11	—	**130**
Sv. Elektriska arbetare »	3	61	2	—	**63**
» Slakteri- o. Charkuteriarbetare »	2	108	15	8	**131**
» Stuckatör »	2	60	2	—	**62**
» Frisörbiträdes »	1	14	1	—	**15**
Summa	**919**	[1] —	[1] —	[1] —	**65,230**

[1] Jfr noten å sid. 456.

organisationerna den 1 april 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
194	19	4	**217**	9·8	217	—	26	—	15	7	**48**	18	703	77	**1,814**
325	31	—	**366**	28·8	366	—	48	2	25	—	**75**	23	936	347	**9,968**
3	1	—	**4**	4·4	4	—	2	—	2	—	**4**	2	79	4	**69**
15	1	23	**39**	2·6	39	1	37	—	3	35	**75**	6	1,078	39	**1,014**
46	—	2	**48**	5·7	47	5	11	—	1	—	**12**	9	231	46	**1,229**
5	—	—	**5**	2·4	—	—	10	—	4	—	**14**	2	67	5	**137**
—	—	—	**66**	2·8	63	3	65	—	14	1	**80**	18	847	159	**1,740**
—	—	—	**2,027**	16·3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**315**	15·4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**254**	20·1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**1,117**	31·8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**63**	4·5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**61**	5·5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**51**	6·2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	—	—	**5**	0·8	5	—	30	—	2	2	**34**	1	32	2	**58**
4	—	—	**4**	2·5	4	—	4	—	2	—	**6**	2	101	4	**99**
—	—	—	**200**	4·9	—	—	—	—	—	—	—	19	3,992	200	**3,667**
—	—	—	**869**	6·8	—	—	—	—	—	—	—	40	12,690	869	**19,059**
76	1	—	**77**	17·4	75	2	12	—	4	—	**16**	11	333	69	**1,510**
146	—	—	**146**	8·9	146	—	21	—	2	—	**23**	1	16	5	**90**
35	—	—	**35**	5·7	35	—	9	5	5	1	**20**	6	236	35	**991**
1,109	3	—	**1,112**	30·9	1,102	10	50	—	21	5	**76**	23	931	408	**10,334**
191	15	—	**206**	28·9	197	9	4	—	15	—	**19**	11	617	170	**3,808**
54	3	—	**57**	15·9	54	3	14	—	9	—	**23**	16	328	59	**1,093**
—	—	—	**50**	1·4	50	—	86	—	46	—	**132**	—	—	—	—
—	—	—	**19**	0·9	19	—	11	17	2	1	**31**	9	1,050	19	**409**
116	6	—	**122**	5·5	121	1	121	—	22	28	**171**	14	531	95	**1,784**
146	9	—	**155**	10·4	130	25	46	—	16	4	**66**	6	705	84	**2,500**
22	1	2	**25**	2·2	25	—	49	—	—	3	**52**	5	287	13	**386**
9	—	8	**17**	1·4	17	—	34	—	—	—	**34**	5	316	12	**469**
257	6	—	**263**	26·8	254	9	16	27	1	—	**44**	6	325	207	**4,162**
535	10	—	**545**	11·9	487	58	112	22	31	1	**166**	46	2,378	301	**5,762**
15	1	—	**16**	27·6	8	8	—	—	—	—	—	3	34	16	**316**
3	—	—	**3**	1·2	3	—	—	—	—	—	—	2	43	3	**56**
60	15	4	**79**	6·5	79	—	22	—	13	4	**39**	23	886	69	**2,402**
1	1	—	**2**	1·5	2	—	3	—	1	—	**4**	1	86	2	**62**
5	—	—	**5**	7·9	5	—	1	—	4	—	**5**	2	23	5	**186**
1	—	—	**1**	0·8	1	—	1	—	—	—	**1**	—	—	—	—
15	—	—	**15**	24·2	15	—	—	—	—	—	—	2	62	15	**448**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
[1] —	[1] —	[1] —	**6,800**	10·4	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	**332**	**29,943**	**3,339**	**75,622**

[1] Jfr noten å sid. 456.

månad till Kollegium inlämna en stor mängd ordentligt och samvetsgrant ifyllda formulär. På sina håll har man dock ställt sig mindre tillmötesgående, företrädesvis måhända af det skälet, att man med hänsyn till den under de gångna månaderna öfverhängande konfliktfaran inom byggnadsindustrien icke velat meddela uppgifter om afdelningarnas medlemsantal, helst som detta i allmänhet afsevärdt minskats efter 1908 och 1909 års stora konflikter samt till följd af de senaste årens dåliga konjunkturer med ty åtföljande arbetslöshet. Genom upprepade påminnelser och tack vare ett godt stöd af samtliga fackförbunds styrelser, hvilka medelst cirkulär till afdelningarna samt artiklar och uppmaningar i fackorganen sökt förmå medlemmarna att ifylla formulären, har Kollegium likväl lyckats införskaffa ett rikhaltigare material, än hvad man från början vågade förutsätta.

Enligt hvad i Kollegii utlåtande om dessa undersökningars närmare planläggning antydts, skulle det inkomna materialet omedelbart undergå preliminär bearbetning samt månadsvis publiceras i den arbetsstatistiska tidskriften. Härigenom skulle undersökningarnas resultat komma till allmänhetens kännedom med minsta tidsutdräkt och tjäna till ledning för alla de myndigheter och korporationer, som äro intresserade af att observera arbetslöshetens förekomst och fluktuationer. Särskildt för vissa statens och kommunernas organ samt för arbetareorganisationerna själfva är det af direkt betydelse att kunna erhålla aktuella och vederhäftiga upplysningar i ämnet. Likaså skulle på detta sätt erhållas värdefulla bidrag till de fortlöpande öfversikter öfver arbetsmarknadens läge samt öfver konjunkturernas växlingar, hvilka Kollegium redan nu plägar offentliggöra i den arbetsstatistiska tidskriften och hvilka, i den mån förhållandena medgifva, komma att efter hand fördjupas och utvidgas. Den slutliga bearbetningen af primärmaterialet måste dock verkställas för år eller möjligen längre tidsperioder. De mera ingående resultat, som därvid vinnas, torde lämpligen böra offentliggöras i särskilda publikationer, i hvilka hänsyn jämväl borde tagas till vissa andra för arbetslösheten belysande data och förhållanden.

På det försöksstadium, hvarpå dessa undersökningar ännu befinna sig, skulle en månatlig publicering möta stora svårigheter. Därmed måste anstå, tills rapporteringen vunnit något större snabbhet och stabilitet. För närvarande kunna fackförbunden i regel först insända de ifyllda formulären till Kollegium i midten af månaden efter den, som uppgifterna afse. Härtill komma de svårigheter, som yppa sig för de förbund — Sv. typografförbundet samt Sv. slakteri- och charkuteriarbetareförbundet — hvilka ännu icke infört månadsrapportering för afdelningar, utan som fortsätta med den numera allmänt frångångna kvartalsrapporteringen.

Arbetslösheten inom fackorganisationerna den 1 mars och 1 april 1911.

Fackförbund.	Mars.			April.		
	Antal redovisade medlemmar.	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.	Däraf arbetslösa.	
		Antal.	%.		Antal.	%.
Sv. Bageri- o. Konditoriarbetareförbundet	2,189	246	11·2	2,223	217	9·8
» Bleck- o. Plåtslagare »	1,408	381	27·1	1,272	366	28·8
» Bokbinderiarbetare »	89	3	3·4	91	4	4·4
» Bryggeriarbetare »	1,497	72	4·8	1,508	39	2·6
De Förenade förbunden	340	70	20·6	846	48	5·7
Sv. Förgylleri- o. Glasmästeriarbetareförbundet	207	6	2·9	205	5	2·4
» Gjutare- »	2,844	138	4·9	2,320	66	2·8
» Grof- o. Fabriksarbetare »	12,181	2,095	17·2	12,452	2,027	16·3
» Grufarbetare »	549	5	0·9	660	5	0·8
» Hattarbetare »	82	3	3·7	157	4	2·5
» Järn- o. Metallarbetare »	17,023	878	5·2	16,790	1,069	6·4
» Kakelugnsmakare »	488	93	19·1	442	77	17·4
» Kommunalarbetare »	1,664	166	10·0	1,647	146	8·9
» Landtarbetare »	343	23	6·9	609	35	5·7
» Murare »	3,127	978	31·3	3,601	1,112	30·9
» Målare »	784	521	66·5	713	206	28·9
Skand. Sadelmakare- o. Tapetserare »	351	80	22·8	359	57	15·9
Sv. Skoarbetare »	3,599	458	12·7	3,562	50	1·4
» Skrädderiarbetare »	1,262	7	0·6	2,211	19	0·9
» Stenhuggare »	1,314	99	7·5	2,232	122	5·5
» Sågverksindustriarbetare »	1,544	170	11·0	1,486	155	10·4
» Textilarbetare »	1,416	33	2·3	1,155	25	2·2
Int. Tobaksarbetare »	1,191	25	2·1	1,195	17	1·4
Sv. Transportarbetare »	581	107	18·4	983	263	26·8
» Träarbetare »	4,021	666	16·6	4,572	545	11·9
» Tunnbinderiarbetare »	41	6	14·6	58	16	27·6
» Varuutkörare- o. Handelsarbetare »	554	18	3·2	258	3	1·2
» Typograf »	521	35	6·7	1,222	79	6·5
Int. Litografiska »	251	6	2·4	130	2	1·5
Sv. Elektriska arbetare »	55	15	27·3	63	5	7·9
» Slakteri- o. Charkuteriarbetare »	8	—	—	131	1	0·8
» Stuckatör »	26	5	19·2	62	15	24·2
» Frisörbiträdes »	—	—	—	15	—	—
Summa	61,550	7,408	12·0	65,230	6,800	10·4

I det följande skola framläggas resultaten af undersökningen om antalet arbetslösa inom fackorganisationerna den 1 mars och 1 april i år. En redogörelse för de bearbetade formulärens uppgifter föreligga i tabellform i förestående tabeller å sid. 456—459. Vidstående texttabell utgör en sammanfattning af de i hufvudtabellerna förekommande siffrorna. Af dessa framgår, att för mars och april af tillfrågade resp. 1,800 och 1,811 afdelningar svar ingått från 818 och 919 eller resp. 45·4 och 50·7 % af hela antalet. De afdelningar, hvilka tillhöra fackförbund inom Landsorganisationen, hafva mest intresserat sig för och samvetsgrannast efterkommit Kollegii framställning. I så måtto uttömmande uppgifter, att svar ingått från samtliga afdelningar, föreligga dock endast från ett mindre antal fackförbund. Å andra sidan synas Sv. sågverksindustriarbetaresamt Sv. transportarbetareförbunden hafva att uppvisa den lägsta frekvensen af inkomna formulär.

Antalet redovisade medlemmar utgjorde för mars 61,550 och för april 65,230. Huru stor procent de utgöra af hela antalet organiserade arbetare i landet, kan icke med säkerhet afgöras, men de torde med visshet representera åtminstone en afsevärd del. Af de för den 1 mars och 1 april redovisade medlemmarna voro *7,408* och *6,800* eller resp. *12·0* och *10·4 % arbetslösa vid samma tidpunkt.* Som naturligt är, sjönk sålunda arbetslöshetsfrekvensen under loppet af mars månad i den mån arbetstillfällena genom vårarbetenas upptagande blefvo rikligare. Det relativt största antalet arbetslösa förefinnes äfven inom säsongarbetarefacken, såsom Sv. målare- och Sv. murareförbunden.

Antalet redovisade afdelningar skulle blifvit betydligt mindre, ifall endast sådana i denna redogörelse blifvit medtagna, som till Kollegium genom vederbörande förbundsstyrelser insändt ifyllda formulär. Men på Kollegii begäran hafva förbundsstyrelserna för de afdelningar, hvilka icke bifogat Kollegii formulär i sin månadsrapport, med ledning af denna senare uppgifvit antalet medlemmar och antalet arbetslösa i egentlig mening vid ifrågavarande tidpunkter. De afdelningar, hvilka icke blifvit redovisade i denna undersökning, äro i allmänhet sådana, som icke inom stadgad tid insändt sina egna månadsrapporter till vederbörande förbundsstyrelse.

Då emellertid förbundsstyrelserna i berörda fall endast kunna meddela mycket summariska uppgifter, hafva formulären för dessa afdelningar icke kunnat i sin helhet ifyllas. En del af frågorna såsom fördelningen mellan hel- och halfbetalande medlemmar, orsakerna till under månaden inträffade nya fall af arbetslöshet samt arbetslöshetens varaktighet hafva därför blifvit obesvarade.

Fabriker och handtverk i Sverige år 1909.[1]

(Efter Kungl. Kommerskollegii berättelse.)

År 1909 uppgingo de redovisade, i verksamhet varande, industriella anläggningarna — **fabriker** — till 11,261. Antalet vid dessa anläggningar sysselsatta arbetare utgjorde 289,205, och deras årstillverkning hade ett sammanräknadt värde af 1 milliard 387 millioner kr. (1,387,252,320).[2]

Vid jämförelse med de i 1908 års berättelse förekommande uppgifterna företer redogörelseåret tillbakagång med afseende å såväl fabrikernas och arbetarnes antal som fabriksklassernas sammanlagda produktionsvärde. Fabrikernas antal har minskats med 42 (0·37 %), arbetarnes antal med 6,187 (2·09 %) och produktionsvärdet med 58,302,206 kr. (4·03 %). Den i föregående berättelse konstaterade nedgången från den kulmen, som fabriksindustrien år 1907 uppnådde, har sålunda ytterligare gjort sig förnimbar. Det är gifvetvis de under år 1909 inträffade stora arbetsinställelserna, hvilkas verkningar här komma till synes. Nedgången i fabrikernas antal är relativt obetydlig, t. o. m. åtskilligt mindre än under något af de tre föregående åren, och torde närmast kunna tillskrifvas den inom industrien pågående koncentrationsprocessen. Den mera afsevärda minskningen i fråga om arbetareantal och ännu mer beträffande produktionsvärde vittnar tydligt om de rubbningar landets näringslif under året genomgått.

---

[1] Jämför »Meddel.» 1904, s. 191, 1905, s. 131, 1906, s. 462, 1907, s. 344, 1908, s. 632, 1909, s. 549, 1910, s. 469.

[2] Med afseende å dessa siffror är dock att märka, *dels* att etablissement, där flera olika tillverkningar bedrifvas (exempelvis ett med färgeri och spinneri förenadt väfveri), i vissa fall blifvit räknadt som två eller flera fabriker, *dels* att arbetarne vid hvarje verk uppgifvits i medeltal för den tid, verket varit i gång under året, *och dels* att äfven mellanprodukter, som inom landet undergå ytterligare förädling, i regel uppskattats till fullt försäljningsvärde. I sistnämnda afseende har sålunda en dubbelräkning ägt rum af värdet för sådana fabriksvaror, för hvilkas framställande dylika mellanprodukter varit använda. För år 1902 har det sålunda dubbelförda produktionsbeloppet beräknats till omkring 240 millioner kr. Då emellertid mejerihandteringen icke redovisats i den officiella fabriksberättelsen och dess årliga tillverkningsvärde uppgår till inemot 40 mill. kr., skulle 1902 års produktionsvärde för fabriksindustrien hafva uppgifvits c:a 200 mill. kr. för högt. — Uppmärksammas bör emellertid å andra sidan, att handtverkeriernas tillverkningsvärden icke alls redovisas, äfvensom att grufdriften och malmförädlingsverken ej komma till synes i fabriksberättelsen, enär de redovisas särskildt för sig i Kommerskollegii berättelse rörande bergshandteringen. (Jfr *K. Key-Åberg*, Ekonomisk tidskrift 1904, s. 381 ff.)

Fabriker och handt-

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Tillverkningsgrupper.	**Fabriks-**								
	Fabriker.			Arbetare.					Dagsver-
	Hela antalet.	Däraf ägda af:		Antal.	%	Antal per fabrik.	Däraf		Hela antalet.
		aktiebolag.	andra bolag.				kvinnor.	minderåriga.	
1. Närings- och njutningsämnen	3,419	962	464	34,042	*11·77*	10	8,946	2,508	7,992,620
2. Spånadsämnen	741	385	47	41,303	*14·28*	56	27,598	7,878	10,858,260
3. Varor af hudar, skinn och hår	419	89	22	9,667	*3·34*	23	3,192	1,666	2,524,375
4. Oljor, tjära, gummi m. m.	216	117	23	3,230	*1·12*	15	1,325	538	843,113
5. Trävaror	2,061	896	359	66,886	*23·13*	32	3,651	10,374	14,697,290
6. Papper och pappersarbeten	231	146	19	11,052	*8·32*	48	3,629	2,080	2,957,914
7. Varor af div. växtämnen	36	12	6	668	*0·23*	19	265	113	172,623
8. Varor af sten, lera, kol och torf	1,530	812	165	45,901	*15·87*	30	2,168	4,698	9,780,500
9. Kemiska preparat	282	163	22	3,608	*1·25*	13	934	375	958,502
10. Metallarbeten	973	465	105	28,294	*9·78*	29	2,125	4,387	7,299,610
11. Fartyg, vagnar, maskiner m. m.	747	370	73	33,655	*11·64*	45	690	3,074	8,981,185
12. Arbeten af grafisk industri m. m.	606	292	61	10,899	*3·77*	18	1,708	2,300	3,048,218
Summa år 1909	**11,261**	**4,709**	**1,366**	**289,205**	*100·00*	**26**	**56,231**	**39,991**	**70,114,210**
» » 1908	11,303	4,651	1,415	295,392	—	26	55,663	41,018	77,242,140
» » 1907	11,659	4,530	1,538	303,029	—	26	57,020	43,762	80,487,097
» » 1906	11,804	4,391	1,515	295,808	—	25	56,666	42,592	78,313,674
» » 1905	11,949	4,185	1,733	280,995	—	24	53,819	40,224	—
» » 1904	11,962	4,066	1,727	277,853	—	23	52,473	40,307	—
» » 1903	11,588	3,877	1,673	271,157	—	23	50,524	39,632	—
» » 1902	10,978	3,677	1,617	263,244	—	24	48,623	38,764	—
» » 1901	10,904	3,575	1,606	262,229	—	24	48,957	38,430	—
» » 1900	10,549	3,348	1,524	265,479	—	25	48,994	38,862	—
Medeltal för åren 1896—1900	9,745	2,765	1,403	238,181	—	24	44,897	34,281	—

verk i Sverige år 1909.

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
industrien.							Handtverksindustrien.			
ken.	Tillverkningsvärde			Bevillningstaxerad inkomst		Motorer.	Handtverkare.	Handtverksarbetare.	Bevillningstaxerad inkomst	
% af hela antalet.	i millioner kr.	i % af samtliga fabriksgruppers tillverkningsvärde.	i kr. per fabrik.	i millioner kr.	i % af tillverkningens värde.	Antal.			i millioner kr.	i kr. per handtverkare.
11·40	437·2	*31·52*	127,878	24·6	*5·62*	6,029	8,725	9,377	6·7	769
15·49	176·8	*12·74*	238,564	6·4	*3·63*	2,441	9,591	8,303	5·4	567
3·60	55·7	*4·02*	132,946	2·0	*3·56*	531	12,186	7,257	6·4	554
1·20	33·6	*2·42*	155,501	2·1	*6·39*	221	3,807	4,408	3·3	865
20·96	251·1	*18·10*	121,837	13·3	*5·32*	5,274	10,831	4,938	5·0	466
4·22	54·6	*3·93*	236,272	2·7	*4·99*	1,025	396	720	0·4	1,066
0·24	2·1	*0·16*	59,931	0·3	*12·40*	28	247	124	0·1	334
13·95	82·8	*5·97*	54,155	6·9	*8·40*	1,825	6,007	7,807	5·7	951
1·37	28·1	*2·03*	99,719	2·2	*7·91*	461	61	52	0·02	363
10·41	109·4	*7·88*	112,420	5·6	*5·09*	1,834	7,185	7,652	5·4	744
12·81	114·9	*8·28*	153,794	10·2	*8·85*	2,985	2,022	1,415	1·7	821
4·35	40·9	*2·95*	67,459	5·2	*12·65*	2,457	304	431	0·3	1,106
100·00	**1,387·2**	**100·00**	**123,191**	**81·5**	**5·88**	**25,111**	**61,362**	**52,484**	**40·8**	**665**
—	1,455·4	—	127,891	92·8	*6·42*	23,195	58,575	51,951	40·9	699
—	1,496·9	—	128,388	92·3	*6·17*	21,963	56,811	53,173	38·4	676
—	1,382·5	—	117,122	85·7	*6·20*	[1]20,111	55,603	53,070	37·0	665
—	1,205·9	—	100,919	78·0	*6·47*	14,797	57,053	51,010	35·9	629
—	1,180·7	—	98,703	76·0	*6·44*	14,616	54,831	49,005	33·1	604
—	1,116·2	—	96,328	69·9	*6·27*	14,458	53,077	47,741	31·9	600
—	1,053·5	—	95,968	69·4	*6·59*	13,756	51,089	45,319	30·6	600
—	1,025·2	—	94,022	75·2	*7·34*	14,021	48,038	44,315	29·3	611
—	1,044·2	—	98,976	74·5	*7·13*	13,616	44,517	42,805	26·8	602
—	871·7	—	89,452	65·7	7·54	12,000	41,081	40,580	23·2	565

[1]) Elektriska motorer inräknade fr. o. m. 1906.

Den bevillningstaxerade inkomsten af fabriksindustrien, som ännu för år 1908 uppvisade någon ökning, har under år 1909 minskats med öfver 12 %. Med afseende härå bör emellertid observeras, att taxeringen grundar sig på föregående års inkomstförhållanden.

Af de viktigare fabriksklasserna hafva endast få undgått den konstaterade allmänna tillbakagången. I fråga om tillverkningsvärdet förete brännvinsbrännerierna den relativt största minskningen, 22·5 % från föregående år. Bland de mera betydande grupperna komma därnäst järn- och stålvarufabrikerna med 11·7 %, trämassefabrikerna med 11·0 %, mekaniska verkstäderna med 9·5 % o. s. v. Som kommentar till dessa siffror må, hvad brännerierna angår, främst erinras om spritförbudet under storstrejken. Inom trämasseindustrien hade under år 1908 en betänklig öfverproduktion ägt rum, som sannolikt måst framkalla en begränsning af produktionen äfven oafsedt lockouten.

Af de industrier, som under år 1908 gingo tillbaka i fråga om produktionsvärde, uppvisade sågverksindustrien äfven för år 1909 sjunkande siffror, ehuru ej så påfallande som föregående år. Däremot företedde sockerindustrien ett starkt uppsving, som åtminstone, hvad raffinaderierna beträffar, mer än uppvägde de föregående årens nedgång: 1909 års produktion uppgick till öfver 68 mill. kr., medan det senaste goda året, 1906, uppvisade ej fullt 63 mill. Vid jämförelse med 1908 års siffror blir ökningen 24·7 % för raffinaderierna och 22·2 % för råsockerbruken.

Arbetsstyrkan ökades, absolut taget, starkast vid sockerbruken (1,068 personer mer än föregående år). Å andra sidan uppvisade de mekaniska verkstäderna en minskning med 2,273 arbetare, sågverken med 1,364, snickerifabrikerna med 1,134 o. s. v.

För de särskilda *viktigare fabriksklasserna* redogöres närmare i tablån å sid. 467. Sågverksindustrien var utan jämförelse den viktigaste af samtliga olika fabriksklasser. Antalet sågverk och hyflerier uppgick nämligen år 1909 till icke mindre än 1,200 med 35,576 arbetare och ett tillverkningsvärde af 130·8 mill. kr. (9·4 % af samtliga fabrikers). Med afseende å produktionsvärdets storlek följde därefter mjöl- och grynkvarnar med 111·4 mill. kr., järn- och stålvarufabriker samt gjuterier med 77·6, mekaniska verkstäder med 73·7, väfverier med 73·6, trämassefabriker med 70·8, sockerraffinaderier med 68·1 och spinnerier med 56·7 mill. kr.

Med afseende å fabriksindustriens fördelning å olika landsdelar står Malmöhus län främst med ett produktionsvärde af 224·4 mill kr. medan Stockholms stad samt Göteborgs och Bohus län komma därnäst med resp. 157·0 och 146·6 mill. kr. Sist i ordningen komma Jämtlands län med 7·1 och Gottlands med 4·8 mill. kr. I jämförelse med förhållandena under föregående år har produktionsvärdet, absolut taget, ökats i Jönköpings, Gottlands, Malmöhus, Skaraborgs, Öre-

Viktigare fabriksklasser.

	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Tillverkningens värde.	
			Kronor.	%.
Sågverk och hyflerier	1,200	35,576	130,795,580	9·45
Mjöl- och grynkvarnar	1,403	4,064	111,435,844	8·05
Järn- och stålvarufabriker samt gjuterier	653	22,473	77,621,062	5·59
Mekaniska verkstäder	455	21,523	73,724,661	5·31
Väfverier	165	16,230	73,551,989	5·30
Trämassefabriker	159	11,986	70,841,807	5·11
Sockerraffinaderier	10	2,848	68,063,199	4·91
Spinnerier	164	10,464	56,699,149	4·09
Pappersbruk och pappfabriker	69	7,484	43,807,169	3·16
Råsockerbruk	21	6,317	41,040,607	2·96
Maltdrycksbryggerier	699	6,113	39,349,187	2·84
Destilleringsverk	15	209	35,624,149	2·57
Brännvinsbrännerier	134	858	29,322,934	2·11
Skofabriker	88	5,970	26,006,236	1·87
Snickeri- och möbelfabriker	515	10,004	23,913,786	1·72
Metallvarufabriker, ej specif.	238	3,744	23,894,632	1·72
Garfverier	244	1,964	22,477,791	1·62
Tobaksfabriker	108	4,907	21,462,109	1·55
Boktryckerier	377	6,616	19,869,586	1·43
Bagerier	74	1,873	15,994,356	1·15
Stenbrott och stenhuggerier	324	12,880	15,094,006	1·09
Tändsticksfabriker	21	6,799	14,870,916	1·07
Margarinfabriker	7	421	14,330,348	1·03
Fabriker för tillverkning af elektriska maskiner och apparater	21	3,080	13,577,679	0·98
Elektricitetsverk	142	1,189	13,219,254	0·95
Sömnadsfabriker	63	4,166	13,212,952	0·95
Tegelbruk och lervarufabriker	384	9,753	11,873,718	0·86
Skeppsvarf och dockor samt båtbyggerier	64	4,304	11,255,959	0·81
Trikå- och strumpfabriker	52	3,077	9,718,054	0·70
Träkolsverk	316	6,039	9,709,176	0·70
Charkuterivarufabriker	50	516	9,517,831	0·69
Mälterier	211	565	9,471,040	0·68
Glasbruk	60	4,813	9,457,914	0·68
Såp- och tvålfabriker	59	684	9,115,074	0·66
Gummivarufabriker	9	1,352	8,688,540	0·63
Gasverk	29	1,583	8,499,019	0·61
Lådfabriker	63	1,334	7,321,662	0·53
Cementfabriker	7	1,160	7,064,035	0·51

Fabriksindustrien inom olika län.

	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Tillverkningens värde.		Medelfolkmängd.	Antal fabriksarbetare per 1,000 inv.	Tillverkningens värde i kronor per inv.
			Kronor.	%.			
Stockholms stad . .	757	28,826	156,986,966	*11·32*	340,699	*85*	461
Stockholms län . .	405	11,300	78,138,441	*5·63*	216,848	*52*	360
Uppsala län	270	5,455	22,457,134	*1·62*	126,948	*43*	177
Södermanlands län .	416	10,139	36,611,990	*2·64*	174,534	*58*	210
Östergötlands län .	724	18,408	84,389,534	*6·08*	290,692	*63*	290
Jönköpings län . .	581	12,569	42,634,567	*3·07*	212,224	*59*	201
Kronobergs län . .	339	6,083	17,599,171	*1·27*	158,013	*38*	111
Kalmar län	450	8,423	34,983,507	*2·52*	227,909	*37*	153
Gottlands län . . .	81	1,184	4,797,483	*0·35*	54,494	*22*	88
Blekinge län . . .	336	8,380	27,813,860	*2·00*	149,186	*56*	186
Kristianstads län .	527	7,958	65,086,256	*4·69*	225,653	*35*	288
Malmöhus län . . .	1,142	30,847	224,356,312	*16·17*	449,279	*69*	499
Hallands län . . .	231	4,761	26,706,290	*1·93*	146,802	*32*	182
Göteborgs o. Bohus l.	702	30,043	146,586,281	*10·57*	373,609	*80*	392
Älfsborgs län . . .	562	18,651	77,475,449	*5·58*	285,645	*65*	271
Skaraborgs län . .	489	8,519	32,121,026	*2·32*	240,322	*35*	134
Värmlands län . .	519	12,742	53,151,773	*3·83*	258,727	*49*	205
Örebro län	495	9,886	35,446,784	*2·56*	205,362	*48*	173
Västmanlands län .	376	7,506	29,442,583	*2·12*	151,763	*49*	194
Kopparbergs län . .	446	9,195	33,060,354	*2·38*	231,876	*40*	143
Gäfleborgs län . . .	623	14,925	59,484,059	*4·29*	251,829	*59*	236
Västernorrlands län	385	14,671	63,555,298	*4·58*	247,713	*59*	257
Jämtlands län . . .	144	1,849	7,052.940	*0·51*	116,388	*16*	61
Västerbottens län .	137	4,010	17,063,024	*1·23*	159,199	*25*	107
Norrbottens län . .	124	2,875	10,251,238	*0·74*	157,307	*18*	65
Summa år 1909	**11,261**	**289,205**	**1,387,252,320**	*100·00*	**5,453,021**	*53*	**254**
» » 1908	11,303	295,392	1,445,554,526	—	5,403,657	*55*	268
» » 1907	11,659	303,029	1,496,873,325	—	5,357,384	*57*	279
» » 1906	11,804	295,808	1,382,507,091	—	5,315,453	*56*	260
» » 1905	11,949	280,995	1,205,880,131	—	5,277,331	*53*	229
» » 1904	11,962	277,853	1,179,306,281	—	5,241,051	*53*	225
» » 1903	11,588	271,157	1,116,246,515	—	5,210,022	*52*	214
» » 1902	10,978	263,244	1,053,541,069	—	5,186,990	*51*	203
» » 1901	10,904	262,229	1,025,216,249	—	5,155,835	*51*	199
» » 1900	10,549	265,479	1,044,195,779	—	5,116,921	*52*	204
Medeltal för åren 1896—1900 . . .	9,745	238,181	871,708,386	—	5,032,074	47	173

bro och Västerbottens län men minskats i alla de öfriga. För Stockholms stad kan man liksom föregående år konstatera en minskning af c:a 10 mill. kr., i Gäfleborgs län har produktionsvärdet nedgått med 9 mill., i Kopparbergs med 7 samt i Västmanlands och Östergötlands län med 5 mill. kr. mot föregående år. I Stockholms stad och Västmanlands län är det särskildt metall- och maskinindustrierna, i Kopparbergs län samma industrier äfvensom trävaru- och pappersindustrierna, i Gäfleborgs län trävaruindustrien samt i Östergötlands län textilindustrien, som redovisat en minskad produktion. De gynnsammare siffrorna för Malmöhus län bero, liksom den starka nedgången förra året, förnämligast på fluktuationerna i sockerindustrien. Likaledes torde det vara denna industri, som förbättrat siffrorna för Skaraborgs län.

Beträffande fabriksindustriens produktionsvärde i förhållande till invånareantalet uppvisar Malmöhus län högsta medelbeloppet 499 kr. (mot 490 föregående år). Stockholms stad, som år 1908 intog första rummet med 492 kr., har nu återgått till andra platsen med 461 kr. Därnäst komma Göteborgs och Bohus län med 392 kr. samt Stockholms län med 360 kr. (mot resp. 420 och 399 föregående år). Lägsta platserna intogos åter af Jämtlands och Norrbottens län med resp. 61 och 65 kr. per invånare. För hela riket hade medelbeloppet sjunkit till 254 kr. från 268 år 1908.

Fabriksarbetarnes antal i förhållande till invånareantalet var högst i Stockholms stad samt Göteborgs och Bohus län, lägst åter i Jämtlands och Norrbottens län; i medeltal för hela riket belöpte sig 53 fabriksarbetare på 1,000 invånare (mot 55 föregående år).

Af samtliga fabriker funnos på landsbygden 59·6 % med 45·86 % af hela tillverkningsvärdet. I förhållande till folkmängden hade landsbygden emellertid att uppvisa endast 40 fabriksarbetare per 1,000 invånare och 164 kr. tillverkningsvärde per invånare, medan motsvarande relationstal för städerna voro resp. 95 arbetare och 536 kr.

Af det sammanlagda produktionsvärdet för rikets städer representerade Stockholm ensamt 22·0 %, Göteborg 11·2 %, Malmö 9·8 %, Norrköping 5·8 %, Hälsingborg 3·8 % samt Kristianstad och Borås 3·1 % hvardera. Af de i tablån å sid. 470 specificerade städerna kunna endast Uppsala, Karlskrona, Falkenberg, Lidköping, Örebro samt städerna i Malmöhus län (utom Malmö) uppvisa ökadt produktionsvärde; samtliga öfriga hafva mindre siffror än förra året.

I förhållande till invånareantalet var tillverkningsvärdet störst i Kristianstad, Falkenberg, Trelleborg, Landskrona, Ystad och Borås, medan fabriksarbetarnes relativa antal i förhållande till invånareantalet var störst i Borås, Eskilstuna och Norrköping. Arbetareantalet är störst i de 4 största städerna, ordnade efter folkmängdens storlek.

Fabriksindustrien i rikets städer.

Städer.	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Tillverkningens värde.		Medelfolkmängd.	Antal fabriksarbetare per 1,000 inv.	Tillverkningens värde i kronor per inv.
			Kronor.	%.			
Stockholm	757	28,826	156,986,966	*22·03*	340,699	*85*	461
Göteborg	348	13,175	79,936,655	*11·22*	163,187	*81*	490
Malmö	328	9,846	69,462,182	*9·75*	81,144	*121*	856
Norrköping	166	8,357	41,536,154	*5·83*	45,444	*184*	914
Hälsingborg . . .	110	3,299	26,958,788	*3·78*	32,598	*101*	827
Kristianstad . . .	42	1,048	22,162,128	*3·11*	11,479	*91*	1,931
Borås	99	4,555	21,967,194	*3·08*	20,787	*219*	1,057
Eskilstuna	146	5,225	18,851,828	*2·65*	27,749	*188*	679
Landskrona	73	1,718	18,250,178	*2·56*	16,108	*107*	1,133
Gäfle	135	3,658	17,331,502	*2·43*	31,762	*115*	546
Kalmar	47	999	15,051,860	*2·11*	14,948	*67*	1,007
Jönköping	76	3,983	15,035,959	*2·11*	24,641	*162*	610
Västerås	55	2,254	12,979,027	*1·82*	17,305	*130*	750
Ystad	46	818	12,399,004	*1·74*	10,999	*74*	1,127
Trelleborg	49	852	12,343,771	*1·73*	9,363	*91*	1,318
Uppsala	88	2,041	11,686,141	*1·64*	25,466	*80*	459
Lund	62	1,601	11,134,117	*1·56*	19,733	*81*	564
Örebro	102	2,703	11,060,507	*1·55*	28,845	*94*	383
Karlstad	63	1,933	8,573,757	*1·20*	16,581	*117*	517
Halmstad	62	1,167	7,340,283	*1·03*	18,171	*64*	404
Karlskrona	49	2,315	7,306,942	*1·03*	27,189	*85*	269
Nyköping	43	1,337	7,217,922	*1·01*	9,271	*144*	779
Södertälje	36	1,513	6,843,777	*0·96*	10,416	*145*	657
Lidköping	41	1,100	6,781,197	*0·95*	6,730	*163*	1,008
Karlshamn	32	629	6,015,181	*0·84*	7,302	*86*	824
Falkenberg	17	360	5,757,373	*0·81*	4,333	*83*	1,329
Öfriga städer . . .	1,106	20,357	81,747,980	*11·47*	306,548	*66*	267
Summa år 1909	**4,178**	**125,669**	**712,718,373**	*100·00*	**1,328,798**	*95*	**536**
» » 1908	4,207	129,091	736,275,259	—	1,310,701	*98*	562
» » 1907	4,225	133,170	762,672,395	—	1,272,335	*105*	599
» » 1906	4,215	129,366	701,421,891	—	1,249,741	*104*	561
» » 1905	4,100	117,371	600,557,911	—	1,208,202	*97*	497
» » 1904	4,079	115,492	580,932,641	—	1,175,626	*98*	494
» » 1903	3,949	111,767	550,334,147	—	1,149,974	*97*	479
» » 1902	3,809	107,359	517,257,178	—	1,129,913	*95*	458
» » 1901	3,734	106,151	502,033,980	—	1,112,883	*95*	451
» » 1900	3,645	107,628	503,599,600	—	1,094,973	*98*	460
Medeltal för åren 1896—1900 . . .	3,337	97,925	424,334,727	—	1,044,050	94	406

Af arbetarne voro 80·56 % manliga och 19·44 % kvinnliga (mot resp. 81·16 % och 18·84 % år 1908) samt 86·17 % öfver och 13·83 % under 18 år (mot resp. 86·12 och 13·88 % år 1908). Det för kvinnorna angifna relativa talet är det högsta, som förekommit sedan år 1896. Kvinnlig arbetskraft har i stor utsträckning kommit till användning

I fabriksindustrien år 1909 utgjorda dagsverken.

Grupp.	Antal dagsverken för samtliga arbetarne.						Dagsverken per arbetare.	
	Manliga.			Kvinnliga.				
	Antal.	% af totala antalet		Antal.	% af totala antalet			
		manliga dagsverken.	dagsverken inom gruppen.		kvinnliga dagsverken.	dagsverken inom gruppen.	Manliga.	Kvinnliga.
1.	5,687,082	*10·24*	*71·15*	2,305,538	*15·84*	*28·85*	227	258
2.	3,608,698	*6·49*	*33·23*	7,249,562	*49·83*	*66·77*	263	263
3.	1,701,269	*3·06*	*67·39*	823,106	*5·66*	*32·61*	263	258
4.	500,288	*0·90*	*59·34*	342,825	*2·35*	*40·66*	263	259
5.	13,772,202	*24·79*	*93·71*	925,088	*6·36*	*6·29*	218	253
6.	1,992,705	*3·59*	*67·37*	965,209	*6·63*	*32·63*	268	266
7.	102,323	*0·18*	*59·28*	70,300	*0·48*	*40·72*	254	265
8.	9,347,320	*16·82*	*95·57*	433,180	*2·98*	*4·43*	214	200
9.	708,358	*1·27*	*73·90*	250,144	*1·72*	*26·10*	265	268
10.	6,760,175	*12·17*	*92·61*	539,435	*3·71*	*7·39*	258	254
11.	8,802,602	*15·84*	*98·01*	178,583	*1·23*	*1·99*	267	249
12.	2,581,671	*4·65*	*84·69*	466,547	*3·21*	*15·31*	281	273
Summa	**55,564,693**	*100·00*	*79·25*	**14,549,517**	*100·00*	*20·75*	**239**	**259**
år 1908	62,001,413	—	*80·27*	15,240,727	—	*19·73*	259	274

särskildt inom textilindustrien, hvilken jämväl sysselsätter ett stort antal minderåriga. De minderårigas antal är dock proportionsvis än större inom guppen för grafisk industri m. m.

Medeltalet dagsverken för de vid fabrikerna sysselsatta arbetarne utgjorde för män 239 och för kvinnor 259. Motsvarande siffror för de vid bergverksrörelsen sysselsatta arbetarne utgjorde enligt Kollegii berättelse om bergshandteringen år 1909 resp. 234 och 155 dagsverken. Den nedgång, som dessa medeltal förete vid jämförelse med motsvarande siffror för år 1908, vittnar ytterligare om verkningarna af den långvariga och omfattande arbetsnedläggelse, som ägde rum under redogörelseårets senare hälft. Största antalet dagsverken har bland de olika fabriksgrupperna trävarugruppen (grupp 5) att uppvisa. Verksamheten har emellertid pågått största antalet dagar inom grupp 12

(grafiska m. fl. industrier) med 281 manliga och 273 kvinnliga dagsverken per arbetare, minsta antalet dagar däremot inom grupp 8 (sten- och torf- m. fl. industrier) med resp. 214 och 200 dagsverken.

Af de manliga dagsverkena komma som synes c:a 1/4 på trävaruindustrien (grupp 5) medan omkring 1/2 af de kvinnliga komma på textilindustrien (grupp 2). Inom sistnämnda grupp har också 2/3 af dagsverkena utgjorts af kvinnor, medan männen inom alla andra grupper äro öfverlägsna.

Öfver hälften (54 %) af alla svenska fabriker ägas af aktiebolag eller andra bolag. Under år 1909 hafva aktiebolagens antal ökats, de öfriga bolagens däremot minskats, så att summan blir tämligen oförändrad (6,075 mot 6,066 år 1908).

I kol. 16 af tabellen å sid. 464—465 har den bevillningstaxerade inkomsten beräknats i förhållande till produktionsvärdet. Procenttalen återgifvas här nedan, jämförda med motsvarande tal för föregående år: [1]

Bevillningstaxerad inkomst i förhållande till produktionsvärdet.

	Fabriker för framställande af:	1908 %.	1909 %.
1.	Närings- och njutningsämnen	5·51	5·62
2.	Spånadsämnen	4·43	3·63
3.	Varor af hudar, skinn och hår	4·63	3·56
4.	Oljor, tjära, gummi m. m.	4·77	6·39
5.	Trävaror	7.55	5·32
6.	Papper och pappersarbeten	4·72	4·99
7.	Varor af diverse växtämnen	11·32	12·40
8.	Varor af sten, lera m. m.	8·72	8·40
9.	Kemiska preparat	6·77	7·91
10.	Metallarbeten	5·30	5·09
11.	Fartyg, vagnar, maskiner m. m.	8·39	8·85
12.	Arbeten af grafisk industri m. m.	15·36	12·65
	Samtliga grupper	6·42	5·88

Beträffande den inom rikets fabriksindustri använda *drifkraften* hafva under redogörelseåret redovisats 25,358 motorer, [2] hvaraf 5,753 vattenhjul eller turbiner, 4,813 ångmaskiner, 1,158 gas-, petroleum- och varmluftsmaskiner samt 13,387 elektriska motorer. Det sammanlagda antalet hästkrafter (för 23,444 motorer) har angifvits vara 582,494.

[1] 1908 års siffror anföras här för att rätta en felaktighet i föregående årgång af denna publikation (Meddel. 1910. s. 471. kol. 16 i tabellen). De där anförda siffrorna gälla »taxerad inkomst i % af samtliga gruppers taxerade inkomst» (ej »i % af tillverkningens värde»).

[2] Däri inräknade 128 kreatursvandringar och 119 vindhjul, hvilka ej redovisats i tabellen å sid. 465.

Handtverksindustrien utvisar ökning i såväl de självständiga yrkesidkarnes som arbetarnes antal. Däremot har handtverkarnes bevillningstaxerade inkomst något minskats. Den genomsnittliga inkomsten per handtverkare utgjorde 665, hvilket är mindre än under de två närmast föregående åren, men lika mycket som år 1906. Af den vid handtverkerierna verksamma personalen, tillsammans 113,846 personer voro 90·46 % män och 9·54 % kvinnor. Sin största användning har den kvinnliga arbetskraften inom beklädnads- och textilbranscherna, förnämligast skrädderiyrket. Äfven inom närings- och njutningsämnesgruppen (bagerier m. m.), växtämnesgruppen (korgmakare och korkskärare) samt pappersarbetet (bokbinderier) sysselsättas ett relativt stort antal kvinnor. Af hela antalet handtverkare och handtverksarbetare voro 39 % bosatta i städer och 61 % på landsbygden (inkl. köpingar).

Bergshandteringen i Sverige år 1909.

(Efter Kungl. Kommerskollegii berättelse.) [1]

Bergshandteringen har lika litet som industrien undgått att röna inflytande af de under år 1909 rådande för näringlifvet ogynnsamma förhållandena. Förutom den allmänna ekonomiska depressionen är det gifvetvis den stora arbetsafstängningen under augusti, september och delvis äfven oktober månad år 1909, som vållat nedgång i de flesta produktionssiffror.

Malmproduktionen hade under år 1909 följande omfattning:

	Direkt användbar malm.	Anrikningsprodukt.	Summa användbar malm.	Värde.
	T o n.			Kr.
Järnmalm	3,660,077	225,983	**3,886,060**	*24,026,688*
däraf myrmalm	*1,014*	—	*1,014*	*3,819*
Silfver och blymalm	37	1,684	**1,721**	*223,620*
Kopparmalm	7,682	1,880	**9,562**	*189,861*
Manganmalm	1,912	3,300	**5,212**	*130,400*
Zinkmalm	12,098	31,662	**43,760**	*1,882,757*
Svafvelkis	15,694	410	**16,104**	*193,384*

[1] Bidrag till Sveriges officiella statistik. C) Bergshandteringen år 1909. Stockholm 1910. Pris 50 öre.

Fluktuationerna i malmproduktionen under de senaste åren framgå af följande jämförelser:

	1906.	1907.	1908.	1909.
	Summa användbar malm i ton.			
Järnmalm	4,502,597	4,480,070	4,713,160	3,886,060
däraf myrmalm	*941*	*1,153*	*666*	*1,014*
Silfver- och blymalm	1,938	1,987	2,058	1,721
Kopparmalm	19,655	21,957	21,371	9,562
Manganmalm	2,680	4,334	4,616	5,212
Zinkmalm	52,552	50,884	40,077	43,760
Svafvelkis	21,827	27,113	29,569	16,104

I jämförelse med föregående år har järnmalmsbrytningen minskats med ända till 17·6 %. Af kopparmalm uppgick produktionen ej ens till hälften mot föregående år och äfven brytningen af svafvelkis, som under de senaste åren varit i stark tillväxt, har åter gått tillbaka. Endast för mangan- och zinkmalm har man att anteckna ökade siffror.

Inom bergshandteringen intager brytningen och förädlingen af *järnmalm* det ojämförligt viktigaste rummet. Af all inom riket bruten järnmalm kommer öfver $^3/_5$ från Norrbottens län och omkring $^1/_5$ från Kopparbergs län. Af återstoden brytes större delen i Örebro och Västmanlands län. Hela antalet grufvor i verksamhet under år 1909 utgjorde 267.

Tackjärnstillverkningen uppgick under redogörelseåret till 444,764 ton mot 567,821 ton föregående år, alltså en minskning med 21·7 %. Värdet af 1909 års produktion har uppgifvits till något öfver 32 mill. kr. Liksom under en lång följd af år varit fallet, kommer omkring hälften (år 1909 48·6 %) af denna produktion på Kopparbergs och Örebro län.

Produktionen af *smidbart järn och stål* kan fullständigt beräknas endast genom angifvande af de framställda kvantiteterna ovällda mellanprodukter. Tillverkningen häraf utgjorde:

	Tillverkning		Minskning	Värde
	1908.	1909.	1908—09.	1909.
	Ton.	Ton.	%.	Mill. kr.
Smältstycken och råskenor	152,256	120,669	*20·7*	14
Götmetall	437,617	313,035	*28·5*	32
Blåsstål eller oräckt brännstål	510	391	*23·3*	0·1

Produktionen af *smidesjärn och -stål* har uppgifvits till 331,304 ton (mot 423,365 ton föregående år) med ett värde af c:a 50·5 mill. kr.[1]

Träkolsförbrukningen vid järnverken uppgick under år 1909 till omkring 31·4 mill. hl., åsatta ett sammanlagt värde af 18 mill. kr.

Produktionen af andra metaller än järn framgår af följande sammandrag:

	Kvantitet.	Värde.
Guld	14 kg.	35,058 kr.
Silfver	511 »	32,308 »
Bly	165,588 »	41,200 »
Koppar	2,374,657 »	2,596,900 »
Zink	634,872 »	349,180 »

Brytningen vid de skånska *stenkolsfälten* utgjorde under år 1909:

	Kvantitet. Ton.	Minskning. 1908—09. %	Värde. Kr.
Stenkol	246,808	*19·1*	1,941,913
Eldfast lera	87,476	*28·9*	146,271
Klinkerlera	49,069	*14·9*	125,147

Fältspatsbrytningen utgjorde 15,772 ton med ett uppskattadt värde af 166,323 kr. Omständigheter finnas emellertid, som tyda på, att denna brytning ej är fullständigt redovisad. Vid fältspatbrotten har äfven erhållits kvarts, 10,267 ton, med ett till 54,038 kr. beräknat värde.

Af öfriga bergverksprodukter erhöllos följande belopp:

	Kvantitet.	Värde.
Kopparvitriol	628,050 kg.	188,400 kr.
Järnvitriol	181,950 »	6,368 »
Alun	132,386 »	13,239 »
Blyerts	25,853 »	2,905 »
Brunsten (pulveriserad)	60,000 »	4,200 »
Rostadt zinkblände	33,879,000 »	2,068,866 »

Antalet vid bergverksrörelsen använda arbetare utgjorde inalles 29,157 mot 31,754 föregående år. Dessas fördelning på de olika slagen af anläggningar var följande:

[1] Anmärkas bör, att egentliga manufakturartiklar såsom bleck- eller tunnplåt, spik, redskapssmide m. m., som framställes af förut välldt järn eller stål, öfverförts till statistiken för fabriker och handtverk, hvaremot tubämnen, grofplåt, ankare o. a. grofsmiden ingå i ofvanstående siffror.

	Arbetare.	Dagsverken.
Järnmalmsbrytning	9,009	2,048,235
Järnmalmsanrikning	698	156,382
Annan malmbrytning	993	230,718
Annan malmanrikning	315	72,037
Stenkolsbrytning	1,969	433,204
Fältspatsbrytning	254	44,898
Järnverk[1]	15,288	3,625,245
Andra bergverk	631	180,029
	29,157	**6,790,748**

Dessutom ha för upptagning och rengöring af sjö- och myrmalm användts 759 dagsverken.

Hela antalet vid berg- och malmförädlingsverken använda motorer utgjorde 2,901, däraf 258 ångmaskiner och ångturbiner och 915 vattenhjul och vattenturbiner; af återstoden var flertalet elektriska motorer.

Under år 1909 utfärdades 1,232 mutsedlar, hvaraf 646 gällde järnmalm, 368 kopparmalm, 101 zinkmalm samt 52 silfver- och blymalm.

Af i statistiken upptagna 475 bergverk tillhörde 64 enskilda personer, 302 aktiebolag och 109 andra bolag. Bergverksägarnes för bevillning uppskattade inkomst utgjorde för de olika slagen af anläggningar följande belopp:

Järngrufvor och anrikningsverk	9,687,470 kr.
Stenkolsgrufvor	436,187 »
Andra grufvor och fältspatsbrott	553,879 »
Järnverk[1]	4,188,020 »
Andra bergverk	161,926 »

Den för bevillning uppskattade inkomsten uppgick enligt ofvanstående sammanlagdt till 15,027,482 kr., hvilken med 3,559,723 kr. understeg motsvarande summa föregående år.

[1] Jfr noten å föregående sida.

Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker och bergverk i Sverige år 1909.[1]

Med ledning af Kommerskollegii berättelser om bergshandteringen samt om fabriker och handtverk meddelas i det följande en öfversikt öfver kvinnors och barns användande inom den svenska storindustrien år 1909. Handtverkeriernas arbetare, bland hvilka jämväl räknas de inom byggnadsindustrien sysselsatta, äro här icke alls inräknade, då i fråga om dem tillräckligt specificerade uppgifter icke föreligga. Vidare må framhållas, att mejerierna ännu icke blifvit underkastade rapportskyldighet till den officiella näringsstatistiken, hvarföre ej heller deras personal här ingår.

Inom den svenska storindustrien, sådan den ofvan begränsats, sysselsattes under år 1908 tillhopa 318,362 arbetare, hvaraf vid fabrikerna 289,205 samt vid bergverken 29,157. Dessa siffror utvisa i jämförelse med närmast föregående år en minskning af 6,187 personer för fabriksarbetarne och 2,597 personer för bergverksarbetarne. Kvinnornas och de minderårigas förekomst under de båda åren framgår af följande sammanställning:

	Antal.		% af hela antalet arbetare.	
	1908.	1909.	1908.	1909.
Vuxna kvinnor	44,166	44,661	*13·5*	*14·0*
Minderåriga kvinnor . . .	11,731	11,803	*3·6*	*3·7*
Summa kvinnor	**55,897**	**56,464**	*17·1*	*17·7*
Minderåriga män	31,913	30,737	*9·8*	*9·7*
» kvinnor . . .	11,731	11,803	*3·6*	*3·7*
Summa minderåriga	**43,644**	**42,540**	*13·4*	*13·4*
Hela antalet vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen	**87,810**	**87,201**	*26·9*	*27·4*

Användningen af kvinnor och minderåriga vid fabriker och bergverk under åren 1896—1909 framgår af följande jämförelse.

Antalet kvinnliga arbetare har såväl absolut som ännu mera relativt ökats under redogörelseåret. Procenttalet är t. o. m. åt-

[1] Jfr »Meddel.» 1903, s. 28 ff., 1904, s. 200 ff., 1905, s. 140 ff., 1906, s. 471 ff., 1907, s. 354 ff., 1908, s. 641 ff., 1909, s. 559 ff., 1910, s. 479 ff.

Å r.	Fabriker.		Bergverk.		Fabriker och bergverk.	
	Kvinnor.	Minderåriga.	Kvinnor.	Minderåriga.	Kvinnor.	Minderåriga.
	% af hela antalet arbetare.					
1909	19·4	13·8	0·8	8·7	17·7	13·4
1908	18·8	13·9	0·7	8·3	17·1	13·3
1907	18·8	14·4	1·0	8·8	17·1	13·9
1906	19·2	14·7	1·2	9·1	17·4	13·9
1905	19·2	14·3	1·1	9·1	17·3	13·8
1901—1905	18·8	14·6	1·4	9·4	17·0	14·0
1896—1900	18·9	14·4	1·9	9·2	17·0	13·8

minstone hvad fabrikerna beträffar, större än något föregående år sedan 1896. Måhända står detta i någon mån i sammanhang därmed, att kvinnorna mindre allmänt eller åtminstone mindre uthålligt än männen deltogo i 1909 års arbetsstrider. Man kan under alla omständigheter för Sverige ej konstatera de tendenser till ökad användning af kvinnlig arbetskraft, som i regel framträda i de stora industriländerna. Tvärtom har kvinnornas procenttal inom fabriksindustrien under de senare åren varit synnerligen konstant. De kvinnliga bergverksarbetarnas antal hafva däremot nästan oafbrutet minskats år från år.[1]

De minderårigas antal har vid såväl fabriker som bergverk minskats. Vid bergverken finner man visserligen vid jämförelse med 1908 ett något höjdt procenttal; utsträcker man emellertid jämförelsen till 1907 och föregående år, konstateras äfven relativ nedgång.[1]

Beträffande kvinnors och minderårigas användande i arbete inom olika industrigrenar meddelas detaljerade uppgifter i hufvudtabellen å sid. 485—486 äfvensom i tabellen å sid. 479—480, i hvilken upptagits de grupper af arbete, som under år 1908 sysselsatt mer än 500 minderåriga samt vuxna kvinnor tillsammantagna. Inom *bergverksindustrien* användas endast 233 kvinnor, hvaraf 56 minderåriga; samtliga dessa äro tillfinnandes inom grufdriften. Manliga minderåriga förekomma i större utsträckning, nämligen till ett antal af 1,245 vid grufdriften och 1,248 vid malmförädlingsverken. För hela bergverksindustrien blir sålunda sammanlagda antalet af minderåriga samt vuxna kvinnor 2,726 personer, utgörande 9·3 % af hela den sysselsatta arbetspersonalen. Till underjordiskt grufarbete användes 206 manliga minderåriga.

[1] Jfr tabellen å sid. 482—483.

Yrkesgrupper med tillhopa mer än 500 vuxna kvinnor och minderåriga år 1909.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Yrkesgrupper.	Kvinnor.		Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.	
	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.
A. Bergshandtering	**233**	*0·8*	**2,549**	*8·7*	**2,726**	*9·3*
1. *Grufdrift o. d.*	**223**	*1·8*	**1,162**	*9·5*	**1,330**	*10·9*
Järngrufvor	162	*1·8*	858	*9·5*	986	*10·9*
Andra malmgrufvor	61	*4·9*	136	*10·9*	176	*14·1*
Stenkolsgrufvor	—	—	168	*8·5*	168	*8·5*
2. *Malmförädlingsindustri*	**10**	*0·1*	**1,387**	*8·2*	**1,396**	*8·2*
Järn- och stålverk	—	—	1,225	*8·0*	1,225	*8·0*
Annan malmförädlingsindustri	10	*0·6*	162	*9·9*	171	*10·4*
B. Fabriker	**56,231**	*19·4*	**39,991**	*13·8*	**84,475**	*29·2*
1. *Torfindustri*	**533**	*16·3*	**678**	*20·8*	**997**	*30·6*
2. *Närings- och njutningsämnesindustri*	**8,946**	*26·3*	**2,509**	*4·4*	**10,014**	*29·4*
Fiskberedningsanstalter	526	*66·2*	122	*15·4*	576	*72·4*
Bagerier	617	*32·9*	114	*6·1*	684	*36·5*
Karamell- o. d. fabriker	935	*74·4*	432	*34·4*	984	*78·3*
Sockerraffinaderier	628	*22·1*	54	*1·9*	664	*23·3*
Tobaksfabriker	3,302	*67·3*	922	*18·8*	3,596	*73·3*
Maltdrycksbryggerier	1,317	*21·5*	174	*2·8*	1,474	*24·1*
Läskedrycksfabriker	489	*43·0*	130	*7·4*	597	*52·5*
3. *Textilindustri*	**18,780**	*60·8*	**6,173**	*20·0*	**21,268**	*68·8*
Bomullsspinnerier	3,284	*59·7*	1,559	*28·3*	3,951	*71·8*
Jutespinnerier	447	*63·5*	234	*33·2*	575	*81·7*
Lin- och hampspinnerier	473	*68·7*	177	*25·7*	542	*78·7*
Ullspinnerier	1,612	*45·2*	1,149	*32·2*	2,282	*64·5*
Bomullsväfverier	4,746	*75·3*	1,124	*17·8*	5,074	*80·5*
Juteväfverier	538	*65·3*	156	*18·9*	575	*69·8*
Linne- och hampväfverier	688	*64·3*	258	*24·1*	789	*73·7*
Ylleväfverier	5,153	*64·8*	971	*12·2*	5,402	*67·9*
Färgerier m. fl.	665	*29·5*	194	*8·6*	776	*34·4*
4. *Beklädnadsindustri*	**11,818**	*67·1*	**3,229**	*18·3*	**12,854**	*73·0*
Hattfabriker	846	*69·6*	146	*12·0*	893	*73·5*
Mössfabriker	518	*88·2*	105	*17·7*	531	*90·5*
Sömnadsfabriker	3,471	*83·3*	504	*12·1*	3,531	*84·8*
Trikåfabriker	2,805	*91·2*	665	*21·6*	2,854	*92·8*
Skofabriker	2,217	*37·1*	1,340	*22·4*	2,979	*49·9*
5. *Läderberedningsindustri*	**1,015**	*23·3*	**585**	*13·6*	**1,389**	*32·2*
Gummivarufabriker	652	*48·2*	303	*22·4*	808	*59·8*
6. *Trävaruindustri*	**946**	*1·7*	**7,872**	*14·2*	**8,622**	*15·6*
Sågverk och hyflerier	243	*0·7*	5,764	*16·2*	5,954	*16·7*
Snickeri- och möbelfabriker	152	*1·5*	1,125	*11·2*	1,246	*12·5*
Låd- och spånaskfabriker	173	*10·6*	499	*30·5*	614	*37·5*
7. *Trämasse- och pappersindustri*	**3,867**	*16·8*	**2,948**	*12·8*	**5,671**	*24·6*
Trämassefabriker	238	*2·0*	868	*7·2*	1,082	*9·0*
Pappersbruk och pappfabriker	1,616	*21·6*	914	*12·2*	2,151	*28·7*
Album-, portfölj-, kartong- o. etuifabriker	504	*69·5*	269	*37·1*	574	*79·2*
Bokbinderier o. d. tillverkning	1,139	*54·2*	591	*28·1*	1,384	*65·9*

1. Yrkesgrupper.	2. Kvinnor. Antal.	3. Kvinnor. % af hela antalet arbetare.	4. Minderåriga. Antal.	5. Minderåriga. % af hela antalet arbetare.	6. Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen. Antal.	7. Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen. % af hela antalet arbetare.
8. *Grafisk industri*	**1,411**	*15·9*	**2,072**	*23·4*	**3,126**	*35·3*
Boktryckerier	803	*12·1*	1,409	*21·3*	2,054	*31·0*
Lito- och kemigrafiska anstalter	573	*29·0*	606	*30·6*	985	*49·8*
10. *Metallindustri*	**2,180**	*7·7*	**4,368**	*16·4*	**6,484**	*22·9*
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	1,102	*4·9*	3,432	*15·3*	4,311	*19·2*
Guld- och silfvervarufabriker	416	*44·9*	136	*14·7*	511	*66·4*
Metallvarufabriker, »ej specif.»	270	*7·2*	616	*16·5*	849	*22·7*
11. *Maskin- och skeppsbyggnadsindustri*	**746**	*2·2*	**3,103**	*9·2*	**3,625**	*10·8*
Tillverkning af elektriska maskiner	185	*6·0*	501	*16·3*	660	*21·4*
Mekaniska verkstäder	41	*0·2*	1,777	*8·3*	1,809	*8·4*
12. *Jord- och stenindustri*	**1,568**	*4·5*	**3,880**	*11·1*	**4,940**	*14·1*
Porslins- och fajansfabriker	908	*41·8*	490	*22·6*	1,151	*52·5*
Stenbrott, stenhuggerier o. -sliperier	—	—	718	*5·6*	718	*5·6*
Tegelbruk	280	*2·9*	1,122	*11·5*	1,936	*19·9*
Glasbruk och glassliperier	275	*5·7*	1,240	*25·8*	1,343	*27·9*
13. *Kemisk-teknisk industri*	**4,394**	*36·3*	**2,548**	*21·1*	**5,702**	*47·2*
Ljus-, tvål- o. d. fabriker	558	*49·2*	183	*16·1*	612	*53·9*
Tändsticksfabriker	2,809	*41·3*	1,959	*28·8*	3,853	*56·7*

Vid *fabrikerna* utgöra kvinnor och minderåriga tillsammans mer än hälften af arbetsstyrkan inom beklädnads- och textilindustrierna (resp. 73·0 och 68·8 %) samt dessutom inom följande yrkesgrupper.[1]

Album- och kartongfabriker	79·2 %	Gummivarufabriker	59·8 %
Karamell- o. d. fabriker	78·3 »	Tändsticksfabriker	56·7 »
Tobaksfabriker	73·3 »	Ljus- och tvålfabriker	53·9 »
Fiskberedningsanstalter	72·4 »	Porslinsfabriker	52·5 »
Guld- och silfvervarufabriker	66·4 »	Läskedrycksfabriker	52·5 »
Bokbinderier m. m.	65·9 »		

Det är i allmänhet kvinnorna — vuxna eller minderåriga — som i främsta rummet bidraga till de höga procenttalen inom ofvan nämnda yrkesgrupper. — Å andra sidan kan anmärkas, hurusom vid sågverken de manliga minderåriga utgöra 16 % af samtliga arbetare, kvinnorna däremot blott 0·7 %; vid lådfabrikerna äro motsvarande siffror 26·9 och 10·6 %, vid järn- och stålvarufabrikerna 14·3 och 4·9 %, vid tegelbruken 17 och 2·9 %, vid glasbruken 22·2 och 5·7 % o. s. v. — Absolut taget förekommer största antalet minderåriga vid sågverken (5,764, däraf blott 51 kvinnliga) samt järn- och stålvarufabrikerna (3,432, däraf 222 kvinnliga).

[1] Tablån upptager endast sådana grupper, inom hvilka antalet kvinnor och minderåriga öfverstiger 500.

Städer med tillhopa mer än 500 vuxna kvinnor och minderåriga sysselsatta vid *fabriker* år 1909.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Kvinnor.		Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.	
	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.
Stockholm	8,872	*30·8*	2,746	*9·5*	10,547	*36·6*
Södertälje	404	*26·7*	193	*12·8*	518	*34·2*
Uppsala	506	*24·8*	327	*16·0*	735	*36·0*
Nyköping	404	*30·2*	296	*22·1*	561	*42·0*
Eskilstuna	427	*8·2*	761	*14·6*	1,124	*21·5*
Norrköping	4,284	*51·5*	1,341	*16·0*	4,903	*58·7*
Jönköping	1,147	*28·8*	830	*20·8*	1,649	*41·4*
Malmö	4,530	*46·0*	1,609	*16·3*	5,139	*52·2*
Landskrona	547	*31·8*	184	*10·7*	654	*38·1*
Hälsingborg	1,217	*36·9*	629	*19·1*	1,523	*46·2*
Halmstad	413	*35·4*	199	*17·1*	536	*45·9*
Göteborg	4,448	*33·8*	2,008	*15·2*	5,547	*42·1*
Uddevalla	469	*33·9*	286	*20·7*	619	*44·8*
Vänersborg	377	*31·5*	215	*17·9*	506	*42·2*
Borås	2,467	*54·2*	795	*17·5*	2,838	*62·5*
Tidaholm	594	*38·9*	331	*21·7*	779	*51·0*
Karlstad	404	*20·9*	290	*15·0*	616	*31·9*
Örebro	969	*35·8*	616	*22·8*	1,298	*48·0*
Gäfle	931	*25·5*	713	*19·5*	1,385	*37·9*

Tabellen å sid. 482—483 (jfr hufvudtab. s. 487—488) utvisar, i hvad mån olika landsdelar förete skiljaktigheter med afseende å kvinnors och minderårigas användande inom *fabriker och bergverk*. Deras sammanlagda antal var störst i Göteborgs och Bohus län med 11,932, hvarefter följa Stockholms stad med 10,547, Malmöhus län med 10,057 samt Älfsborgs och Östergötlands län med resp. 8,143 och 7,239 vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen. Med hänsyn till den relativa frekvensen blir länens ordning emellertid följande: Älfsborgs län med 43·4 %, Göteborgs och Bohus län med 39·7 %, Hallands län med 37·7 %, Östergötlands län med 37·3 % samt Stockholms stad med 36·6 %. I hela riket utgjorde antalet vuxna kvinnor samt minderåriga vid fabrikerna 84,475 personer eller 29·2 % af deras hela arbetsstyrka; däraf belöpte sig på landsbygden 32,764 eller 21·3 % samt på städerna (jämte köpingar) 51,711 personer eller

Vid *fabriker* och *bergverk* sysselsatta vuxna kvinnor

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Fabriker.						Berg-	
	Kvinnor.		Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.		Kvinnor.	
	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.
Stockholms stad	8,872	*30·8*	2,746	*9·5*	10,547	*36·6*	—	—
» län . .	1,925	*17·0*	1,358	*12·0*	2,915	*25·8*	7	*1·2*
Uppsala » . .	673	*12·5*	719	*13·2*	1,260	*23·1*	10	*0·8*
Södermanlands » . .	1,053	*10·4*	1,514	*14·9*	2,303	*22·7*	—	—
Östergötlands » . .	5,491	*29·8*	2,755	*15·0*	7,185	*39·0*	6	*0·6*
Jönköpings » . .	1,745	*13·9*	2,150	*17·1*	3,350	*26·7*	—	—
Kronobergs » . .	593	*9·7*	1,167	*19·2*	1,549	*25·5*	—	—
Kalmar » . .	972	*11·5*	1,400	*16·6*	2,011	*23·9*	—	—
Gottlands » . .	73	*6·2*	58	*4·9*	121	*8·2*	—	—
Blekinge » . .	1,130	*13·5*	743	*8·9*	1,647	*19·7*	—	—
Kristianstads » . .	1,090	*13·7*	655	*8·2*	1,529	*19·2*	—	—
Malmöhus » . .	8,126	*26·3*	3,439	*11·1*	9,896	*32·1*	—	—
Hallands » . .	1,348	*28·5*	765	*16·1*	1,800	*37·8*	—	—
Göteborgs och Bohus » . .	9,411	*31·3*	4,683	*15·6*	11,931	*39·7*	1	*5·0*
Älfsborgs » . .	6,321	*33·9*	3,139	*16·8*	8,143	*43·7*	—	—
Skaraborgs » . .	1,659	*19·5*	1,157	*13·6*	2,424	*28·4*	—	—
Värmlands » . .	1,013	*8·0*	1,692	*13·3*	2,463	*19·3*	34	*1·5*
Örebro » . .	1,334	*13·5*	1,511	*15·3*	2,422	*24·5*	73	*1·4*
Västmanlands » . .	353	*4·7*	1,128	*15·0*	1,389	*18·5*	29	*0·8*
Kopparbergs » . .	532	*5·8*	1,303	*14·2*	1,698	*18·5*	62	*1·0*
Gäfleborgs » . .	1,595	*10·7*	2,474	*16·6*	3,627	*24·3*	11	*0·4*
Västernorrlands » . .	766	*5·2*	2,305	*15·7*	2,993	*20·4*	—	—
Jämtlands » . .	73	*3·9*	220	*11·9*	280	*15·1*	—	—
Västerbottens » . .	27	*0·7*	534	*13·5*	560	*14·0*	—	—
Norrbottens » . .	56	*1·9*	376	*13·1*	432	*15·0*	—	—
Hela riket 1909	**56,231**	*19·4*	**39,991**	*13·8*	**84,475**	*29·2*	**233**	*0·8*
» » 1908	55,663	*18·8*	41,018	*13·9*	85,027	*28·8*	234	*0·7*
» » 1907	57,020	*18·8*	43,762	*14·4*	88,281	*29·1*	314	*1·0*
» 1906	56,666	*19·2*	42,592	*14·7*	86,949	*29·4*	387	*1·2*
» 1905	53,819	*19·2*	40,224	*14·3*	82,302	*29·3*	346	*1·1*
Medeltal för åren 1901—1905	50,879	*18·8*	39,472	*14·6*	79,352	*29·3*	425	*1·4*
» » » 1896—1900	44,897	*18·9*	34,281	*14·4*	70,318	*29·5*	568	*1·9*

och minderåriga inom olika landsdelar år 1909.

10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
v e r k.				F a b r i k e r o c h b e r g v e r k.					
Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.		Kvinnor.		Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.	
Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.
—	—	—	—	8,872	*30·8*	2,746	*9·5*	10,547	*36·6*
55	*9·6*	62	*10·8*	1,932	*16·3*	1,413	*11·9*	2,977	*25·1*
151	*11·5*	159	*12·1*	683	*10·1*	870	*12·9*	1,419	*21·0*
15	*4·9*	15	*4·9*	1,053	*10·1*	1,529	*14·6*	2,318	*22·2*
48	*4·7*	54	*5·3*	5,497	*28·3*	2,803	*14·4*	7,239	*37·3*
10	*1·4*	10	*1·4*	1,745	*13·8*	2,160	*17·1*	3,360	*26·6*
—	—	—	—	593	*9·7*	1,167	*19·2*	1,549	*25·5*
10	*6·3*	10	*6·3*	972	*11·3*	1,410	*16·4*	2,021	*23·6*
—	—	—	—	73	*6·2*	58	*4·9*	121	*10·2*
5	*7·4*	5	*7·4*	1,130	*13·4*	748	*8·9*	1,652	*19·6*
25	*8·9*	25	*8·9*	1,090	*13·2*	680	*8·3*	1,554	*18·9*
161	*8·0*	161	*8·0*	8,126	*24·7*	3,600	*11·0*	10,057	*30·6*
—	—	—	—	1,348	*28·3*	765	*16·0*	1,800	*37·7*
—	—	1	*5·0*	9,412	*31·3*	4,683	*15·6*	11,932	*39·7*
—	—	—	—	6,321	*33·7*	3,139	*16·7*	8,143	*43·4*
3	*6·5*	3	*6·5*	1,659	*19·4*	1,160	*13·5*	2,427	*28·3*
243	*10·5*	270	*11·7*	1,047	*7·0*	1,935	*12·8*	2,733	*18·1*
436	*8·5*	501	*9·7*	1,407	*9·4*	1,947	*12·9*	2,923	*19·4*
288	*8·0*	306	*8·5*	382	*3·4*	1,416	*12·8*	1,695	*15·3*
492	*7·9*	528	*8·5*	594	*3·9*	1,795	*11·6*	2,226	*14·4*
250	*8·7*	259	*9·1*	1,606	*9·0*	2,724	*15·3*	3,886	*21·9*
—	—	—	—	766	*5·2*	2,305	*15·7*	2,993	*20·4*
—	—	—	—	73	*3·9*	220	*11·9*	280	*15·1*
1	*20·0*	1	*20·0*	27	*0·7*	535	*13·3*	561	*14·0*
356	*11·9*	356	*11·9*	56	*1·0*	732	*12·5*	788	*13·4*
2,549	*8·7*	**2,726**	*9·3*	**56,464**	*17·7*	**42,540**	*13·4*	**87,201**	*27·4*
2,626	*8·3*	2,783	*8·8*	55,897	*17·1*	43,644	*13·3*	87,810	*26·8*
2,793	*8·8*	3,015	*9·5*	57,334	*17·1*	46,555	*13·9*	91,296	*27·3*
2,894	*9·1*	3,185	*10·0*	57,053	*17·4*	45,486	*13·9*	90,134	*27·5*
2,853	*9·1*	3,110	*10·0*	54,165	*17·3*	43,077	*13·8*	85,412	*27·4*
2,888	*9·4*	3,191	*10·3*	51,304	*17·0*	42,360	*14·0*	82,543	*27·3*
2,696	*9·2*	3,058	*10·4*	45,465	*17·0*	36,977	*13·8*	73,376	*27·4*

38·3 % af alla arbetare. Den relativa förekomsten af manliga och kvinnliga minderåriga tillsammantagna var nästan lika i städer och på landsbygd, nämligen resp. 14·4 % och 13·4 %; däremot voro kvinnorna — vuxna och minderåriga tillhopa — proportionsvis långt talrikare i städernas fabriker, där de uppgingo till 29·6 %, medan landsbygdens endast hade 10·6 %.

Angående bergverksarbetarne saknas uppgifter om fördelningen på städer och landsbygd.

Bland de i tab. å sid. 481 upptagna 19 städer, af hvilka hvar och en har tillhopa mer än 500 vid fabriker anställda vuxna kvinnor samt minderåriga, innehafvas de främsta rummen af Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Borås, när hänsyn tages till de absoluta talen. I fråga om de nu nämnda arbetarekategoriernas relativa frekvens står däremot Borås främst med 62·3 %; mer än hälften af hela arbetsstyrkan utgjorde de vuxna kvinnorna jämte de minderåriga vidare i Norrköping, Malmö och Tidaholm; för Stockholm var motsvarande procenttal 36·6.

1. Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker samt inom bergshandteringen år 1909.

(Enligt Kungl. Kommerskollegii berättelse ang. bergshandteringen samt fabriker och handtverk år 1909.)

Inom olika yrkesgrupper.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Yrkesgrupper. (*Obs.* Under de särskilda yrkesgrupperna äro endast viktigare industrigrenar specificerade.)	Arbetare. Hela antalet.	Däraf voro: kvinnor. Antal.	kvinnor. % af hela antalet arbetare.	minderåriga. Antal. Manl.	Kvinnl.	Summa.	minderåriga. % af hela antalet arbetare.
A. Bergshandtering	**29,157**	**233**	*0·8*	**2,493**	**56**	**2,549**	*8·7*
1. *Grufdrift o. d.*	**12,225**	**223**	*1·8*	**1,107**	**55**	**1,162**	*9·5*
Järngrufvor	9,009	162	*1·8*	824	34	858	*9·5*
Andra malmgrufvor	1,247	61	*4·9*	115	21	136	*10·9*
Stenkolsgrufvor	1,969	—	—	168	—	168	*8·5*
2. *Malmförädlingsindustri*	**16,932**	**10**	*0·1*	**1,386**	**1**	**1,387**	*8·2*
Järn- och stålverk	15,288	—	—	1,225	—	1,225	*8·0*
Annan malmförädlingsindustri	1,644	10	*0·6*	161	1	162	*9·9*
B. Fabriker	**289,205**	**56,231**	*19·4*	**28,244**	**11,747**	**39,991**	*13·8*
1. *Torfindustri*	**3,260**	**533**	*16·3*	**464**	**214**	**678**	*20·8*
Torffabriker	1,177	192	*16·3*	171	67	238	*20·2*
Torfströ- och torfmullsfabriker	2,083	341	*16·4*	293	147	440	*21·1*
2. *Närings- o. njutningsämnesindust.*	**34,046**	**8,948**	*26·3*	**1,068**	**1,441**	**2,509**	*4·4*
Fiskberedningsanstalter	794	526	*66·2*	50	72	122	*15·4*
Bagerier	1,873	617	*32·9*	67	47	114	*6·1*
Mjöl- och grynkvarnar	4,064	31	*0·8*	166	16	182	*4·5*
Chokladfabriker	582	426	*73·2*	31	142	173	*29·7*
Karamell- o. d. fabriker	1,256	935	*74·4*	49	383	432	*34·4*
Råsockerbruk	6,317	59	*0·9*	9	—	9	*0·1*
Sockerraffinaderier	2,848	628	*22·1*	36	18	54	*1·9*
Tobaksfabriker	4,907	3,302	*67·3*	294	628	922	*18·8*
Maltdrycksbryggerier	6,113	1,317	*21·5*	157	17	174	*2·8*
Läskedrycksfabriker	1,137	489	*43·0*	108	22	130	*7·4*
Charkuterivarufabriker	516	78	*15·1*	14	—	14	*2·7*
Margarinfabriker	421	79	*18·8*	28	4	32	*7·6*
Käxfabriker	213	137	*64·3*	20	54	74	*34·7*
Stärkelsefabriker	497	30	*6·0*	8	—	8	*1·6*
3. *Textilindustri*	**30,891**	**18,780**	*60·8*	**2,488**	**3,685**	**6,173**	*20·0*
Bomullsspinnerier	5,505	3,284	*59·7*	667	892	1,559	*28·3*
Jutespinnerier	704	447	*63·5*	128	106	234	*33·2*
Lin- och hampspinnerier	689	473	*68·7*	69	108	177	*25·7*
Ullspinnerier	3,566	1,612	*45·2*	670	479	1,149	*32·2*
Bomullsväfverier	6,306	4,746	*75·3*	328	796	1,124	*17·8*
Juteväfverier	824	538	*65·3*	37	119	156	*18·9*
Linne- och hampväfverier	1,070	688	*64·3*	101	157	258	*24·1*
Ylleväfverier	7,958	5,153	*64·8*	249	722	971	*12·2*
Färgerier m. fl.	2,253	665	*29·5*	111	83	194	*8·6*
Repslagerier	437	176	*40·3*	64	5	69	*15·8*
Bandfabriker	375	330	*88·0*	11	121	132	*35·2*
4. *Beklädnadsindustri*	**17,614**	**11,818**	*67·1*	**1,036**	**2,193**	**3,229**	*18·3*
Hattfabriker	1,215	846	*69·6*	47	99	146	*12·0*
Mössfabriker	587	518	*88·2*	13	92	105	*17·7*
Korsettfabriker	440	421	*95·7*	3	113	116	*26·4*
Kravattfabriker	423	412	*97·4*	3	33	36	*8·5*

1. (Forts.) Inom olika yrkesgrupper.

1. Yrkesgrupper. (*Obs.* Under de särskilda yrkesgrupperna äro endast viktigare industrigrenar specificerade.)	2. Arbetare. Hela antalet.	3. Däraf voro: kvinnor. Antal.	4. kvinnor. % af hela antalet arbetare.	5. minderåriga. Antal. Manl.	6. Kvinnl.	7. Summa.	8. % af hela antalet arbetare.
Sömnadsfabriker	4,166	3,471	*83·3*	60	444	504	*12·1*
Trikåfabriker	3,077	2,805	*91·2*	49	616	665	*21·6*
Pälsvarufabriker	599	390	*65·1*	35	46	81	*13·5*
Handskfabriker	401	258	*64·3*	4	9	13	*3·2*
Skofabriker	5,970	2,217	*37·1*	762	578	1,340	*22·4*
5. *Läderberedningsindustri*	**4,309**	**1,015**	*23·5*	**374**	**211**	**585**	*13·6*
Gummivarufabriker	1,352	652	*48·2*	156	147	303	*22·4*
6. *Trävaruindustri*	**55,290**	**946**	*1·7*	**7,676**	**196**	**7,872**	*14·2*
Sågverk och hyflerier	35,576	243	*0·7*	5,713	51	5,764	*16·2*
Träkolsverk	6,039	55	*0·9*	137	1	138	*2·3*
Snickeri- och möbelfabriker	10,004	152	*1·5*	1,094	31	1,125	*11·2*
Låd- och spånaskfabriker	1,637	173	*10·6*	441	58	499	*30·5*
Korkfabriker	411	215	*52·3*	27	19	46	*11·2*
Tunnbinderier och drittelfabriker	371	2	*0·5*	66	2	68	*18·3*
7. *Trämasse- och pappersindustri*	**23,038**	**3,867**	*16·8*	**1,804**	**1,144**	**2,948**	*12·8*
Trämassefabriker	11,986	238	*2·0*	844	24	868	*7·2*
Pappersbruk och pappfabriker	7,484	1,616	*21·6*	535	379	914	*12·2*
Album- portfölj-, kartong- o. etuifabriker	725	504	*69·5*	70	199	269	*37·1*
Bokbinderier o. d. tillverkning	2,100	1,139	*54·2*	245	346	591	*28·1*
8. *Grafisk industri*	**8,864**	**1,411**	*15·9*	**1,715**	**357**	**2,072**	*23·4*
Boktryckerier	6,616	803	*12·1*	1,251	158	1,409	*21·3*
Lito- och kemigrafiska anstalter	1,978	573	*29·0*	412	194	606	*30·6*
9. *Malmförädlingsindustri*[1]	—	—	—	—	—	—	—
10. *Metallindustri*	**28,316**	**2,180**	*7·7*	**4,034**	**334**	**4,368**	*16·4*
Järn- o. stålvarufabriker samt gjuterier	22,473	1,102	*4·9*	3,210	222	3,432	*15·3*
Galvaniseringsfabriker	770	210	*27·3*	108	12	120	*15·6*
Guld- och silfvervarufabriker	927	416	*44·9*	95	41	136	*14·7*
Metallvarufabriker, »ej specif.»	3,744	270	*7·2*	579	37	616	*16·5*
11. *Maskin- och skeppsbyggnadsindustri*	**33,687**	**746**	*2·2*	**2,879**	**224**	**3,103**	*9·2*
Skeppsvarf och båtbyggerier	4,304	10	*0·2*	176	—	176	*4·1*
Tillverkning af elektriska maskiner	3,080	185	*6·0*	475	26	501	*16·3*
Mekaniska verkstäder	21,523	41	*0·2*	1,768	9	1,777	*8·3*
Snickerifabriker för tillv. af maskiner	802	38	*4·7*	144	27	171	*21·3*
12. *Jord- och stenindustri*	**35,002**	**1,568**	*4·5*	**3,372**	**508**	**3,880**	*11·1*
Cementfabriker och -gjuterier	2,226	12	*0·5*	95	—	95	*4·3*
Kakelfabriker	893	40	*4·5*	102	2	104	*11·6*
Kalkbruk	1,535	3	*0·2*	45	—	45	*2·9*
Porslins- och fajansfabriker	2,172	908	*41·8*	243	247	490	*22·6*
Stenbrott och stenhuggerier	12,880	—	—	718	—	718	*5·6*
Tegelbruk	9,753	280	*2·9*	1,054	68	1,122	*11·5*
Glasbruk och glasslipperier	4,813	275	*5·7*	1,068	172	1,240	*25·8*
13. *Kemisk-teknisk industri*	**12,093**	**4,394**	*36·3*	**1,308**	**1,240**	**2,548**	*21·1*
Ljus-, tvål- o. d. fabriker	1,135	558	*49·2*	54	129	183	*16·1*
Tändsticksfabriker	6,799	2,809	*41·3*	1,044	915	1,959	*28·8*
Ammunitions- och patronfabriker	551	404	*73·3*	11	48	59	*10·7*
Kemisk-tekniska fabriker, »ej specif.»	839	382	*45·5*	65	117	182	*21·7*
Superfosfatfabriker	601	5	*0·8*	22	—	22	*3·7*
14. *Byggnadsindustri*[2]	—	—	—	—	—	—	—
15. *Belysning och vattenledning m. m.*	**2,795**	**27**	*1·0*	**26**	—	**26**	*0·9*
Gasverk och koksfabriker	1,606	12	*0·7*	3	—	3	*0·2*

[1] Upptagen under bergshandtering.
[2] Hela byggnadsindustrien redovisas såsom handtverk.

2. Kvinnors och minderårigas användande vid *fabriker* år 1909.

(Enligt Kungl. Kommerskollegii berättelse ang. fabriker och handtverk år 1909.)

Inom olika landsdelar.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Landsdelar.	Arbetare.						
	Hela antalet.	Däraf voro:					
		kvinnor.		minderåriga.			
		Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.			% af hela antalet arbetare.
				Manl.	Kvinnl.	Summa.	
Stockholms stad	**28,826**	**8,872**	*30·8*	**1,675**	**1,071**	**2,746**	*9·5*
Stockholms län	**11,300**	**1,925**	*17·0*	**990**	**368**	**1,358**	*12·0*
Södertälje	1,513	404	*26·7*	114	79	193	*12·8*
Landsbygd	8,718	1,280	*14·7*	801	263	1,064	*12·2*
Uppsala län	**5,455**	**673**	*12·3*	**587**	**132**	**719**	*13·2*
Uppsala	2,041	506	*24·8*	229	98	327	*16·0*
Landsbygd	3,050	110	*3·6*	312	28	340	*11·1*
Södermanlands län	**10,139**	**1,053**	*10·4*	**1,250**	**264**	**1,514**	*14·9*
Nyköping	1,337	404	*30·2*	157	139	296	*22·1*
Eskilstuna	5,225	427	*8·2*	697	64	761	*14·6*
Landsbygd	3,303	204	*6·2*	342	51	393	*11·9*
Östergötlands län	**18,408**	**5,491**	*29·8*	**1,694**	**1,061**	**2,755**	*15·0*
Linköping	680	140	*20·6*	73	42	115	*16·9*
Norrköping	8,357	4,284	*51·3*	619	722	1,341	*16·0*
Landsbygd	8,991	985	*11·0*	953	286	1,239	*13·8*
Jönköpings län	**12,569**	**1,745**	*13·9*	**1,605**	**545**	**2,150**	*17·1*
Jönköping	3,983	1,147	*28·8*	502	328	830	*20·8*
Huskvarna	1,367	16	*1·2*	155	13	168	*12·3*
Landsbygd	6,348	490	*7·7*	819	164	983	*15·5*
Kronobergs län	**6,083**	**593**	*9·7*	**956**	**211**	**1,167**	*19·2*
Kalmar län	**8,423**	**972**	*11·5*	**1,039**	**361**	**1,400**	*16·6*
Kalmar	999	216	*21·6*	100	60	160	*16·0*
Västervik	1,017	194	*19·1*	94	60	154	*15·1*
Landsbygd	5,276	244	*4·6*	649	89	738	*14·0*
Gottlands län	**1,184**	**73**	*6·2*	**48**	**10**	**58**	*4·9*
Blekinge län	**8,380**	**1,130**	*13·5*	**517**	**226**	**743**	*8·9*
Karlskrona	2,315	377	*16·3*	99	59	158	*6·8*
Landsbygd	4,751	404	*8·5*	340	117	457	*9·6*
Kristianstads län	**7,958**	**1,090**	*13·7*	**439**	**216**	**655**	*8·2*
Kristianstad	1,048	403	*38·5*	49	56	105	*8·0*
Landsbygd	5,886	634	*10·8*	336	150	486	*8·3*
Malmöhus län	**30,847**	**8,126**	*26·3*	**1,770**	**1,669**	**3,439**	*11·1*
Malmö	9,846	4,530	*46·0*	609	1,000	1,609	*16·3*
Lund	1,601	335	*20·9*	98	25	123	*7·7*
Landskrona	1,718	547	*31·8*	107	77	184	*10·7*
Hälsingborg	3,299	1,217	*36·9*	306	323	629	*19·1*
Ystad	818	167	*20·4*	52	39	91	*11·1*
Trelleborg	852	63	*7·4*	46	13	59	*6·9*

2. (Forts.). Inom olika landsdelar.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Landsdelar.	Arbetare.						
	Hela antalet.	Däraf voro:					
		Kvinnor.		Minderåriga.			
		Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.			% af hela antalet arbetare.
				Manl.	Kvinnl.	Summa.	
Limhamn	1,354	28	2·1	88	—	88	6·5
Landsbygd	10,735	1,004	9·4	416	170	586	5·5
Hallands län	**4,761**	**1,348**	*28·3*	**452**	**313**	**765**	*16·1*
Halmstad	1,167	413	*35·4*	123	76	199	*17·1*
Landsbygd	2,711	774	*28·6*	249	199	448	*16·5*
Göteborgs och Bohus län	**30,043**	**9,411**	*31·3*	**2,520**	**2,163**	**4,683**	*15·6*
Göteborg	13,175	4,448	*33·8*	1,099	909	2,008	*15·2*
Uddevalla	1,383	469	*33·9*	150	136	286	*20·7*
Landsbygd	14,375	4,206	*29·3*	1,169	1,067	2,236	*15·6*
Älfsborgs län	**18,651**	**6,321**	*33·9*	**1,822**	**1,317**	**3,139**	*16·8*
Vänersborg	1,198	377	*31·5*	129	86	215	*17·9*
Alingsås	584	320	*54·8*	37	63	100	*17·1*
Borås	4,555	2,467	*54·2*	371	424	795	*17·5*
Landsbygd	11,758	3,132	*26·6*	1,228	740	1,968	*16·7*
Skaraborgs län	**8,519**	**1,659**	*19·5*	**765**	**392**	**1,157**	*13·6*
Lidköping	1,100	347	*31·5*	101	100	201	*18·3*
Tidaholm	1,527	594	*38·9*	185	146	331	*21·7*
Landsbygd	4,072	456	*11·2*	318	109	427	*10·5*
Värmlands län	**12,742**	**1,013**	*8·0*	**1,450**	**242**	**1,692**	*13·3*
Karlstad	1,933	404	*20·9*	212	78	290	*15·0*
Landsbygd	9,259	473	*5·1*	1,054	138	1,192	*12·9*
Örebro län	**9,886**	**1,334**	*13·5*	**1,088**	**423**	**1,511**	*15·3*
Örebro	2,703	969	*35·8*	329	287	616	*22·8*
Landsbygd	6,461	242	*3·7*	684	101	785	*12·1*
Västmanlands län	**7,506**	**353**	*4·7*	**1,036**	**92**	**1,128**	*15·0*
Västerås	2,254	144	*6·4*	322	23	345	*15·3*
Landsbygd	3,699	139	*3·8*	475	49	524	*14·2*
Kopparbergs län	**9,195**	**532**	*5·8*	**1,166**	**137**	**1,303**	*14·2*
Landsbygd	7,651	296	*3·9*	976	85	1,061	*13·9*
Gäfleborgs län	**14,925**	**1,595**	*10·7*	**2,032**	**442**	**2,474**	*16·6*
Gäfle	3,658	931	*25·5*	454	259	713	*19·5*
Söderhamn	1,202	83	*6·9*	199	37	236	*19·6*
Landsbygd	9,658	474	*4·9*	1,328	114	1,442	*14·9*
Västernorrlands län	**14,671**	**766**	*5·2*	**2,227**	**78**	**2,305**	*15·7*
Sundsvall	590	189	*32·0*	50	29	79	*13·4*
Landsbygd	13,232	198	*1·5*	2,095	11	2,106	*15·9*
Jämtlands län	**1,849**	**73**	*3·9*	**207**	**13**	**220**	*11·9*
Västerbottens län	**4,010**	**27**	*0·7*	**533**	**1**	**534**	*13·3*
Landsbygd	3,795	19	*0·5*	501	1	502	*13·2*
Norrbottens län	**2,875**	**56**	*1·9*	**376**	—	**376**	*13·1*
Landsbygd	2,623	41	*1·6*	343	—	343	*13·1*
Summa för hela riket	**289,205**	**56,231**	*19·4*	**28,244**	**11,747**	**39,991**	*13·8*
Däraf i städer och köpingar	135,077	39,926	*29·6*	11,785	7,625	19,410	*14·4*
» på landsbygden	154,128	16,305	*10·6*	16,459	4,122	20,581	*13·4*

Den franska lagen om ålderdomsförsäkring af arbetare, handtverkare och mindre jordbrukare den 5 april 1910.

År 1899 framlades af regeringen i franska deputeradekammaren ett lagförslag om införande af obligatorisk ålderdomsförsäkring. Förslaget hänsköts till utskottsbehandling, men började först den 5 juli 1905 att debatteras i kammaren, hvarefter det den 23 februari 1906 öfversändes till senaten med förklaring, att dess genomförande vore en synnerligen brådskande angelägenhet. Senaten hänvisade det till förnyad utskottsbehandling. Detta utskott omarbetade väsentligt deputeradekammarens förslag och framlade sitt utlåtande den 2 april 1909. Den 4 november s. å. började debatten i senaten, hvilken den 22 mars 1910 var färdig med sitt beslut, som därefter godkändes jämväl af deputeradekammaren.

Detta är i korthet den franska ålderdomsförsäkringslagens parlamentariska historia. Intresset för ålderdomsförsäkringen har emellertid länge varit stort i Frankrike, där den frivilliga liftränteförsäkringen och öfver hufvud de sociala själfhjälpssträfvandena vunnit en kraftig utveckling. Redan genom lagen den 18 juni 1850 upprättades en statsanstalt för ålderdomsförsäkring i syfte att genom statsbidrag uppmuntra till därstädes frivilligt tagna liftränteförsäkringar. Denna kassas och dess försäkringstagares ställning har senast reglerats genom lagar af åren 1886 och 1895. För inmönstrade sjömän och grufarbetare infördes obligatorisk ålderdomsförsäkring genom lagar af resp. åren 1908 och 1894. Den 14 juli 1905 antogs en lag om obligatorisk försörjning af meddellösa åldringar, invalider och obotligt sjuka, hvilken lag emellertid hufvudsakligen har fattigvårdslagstiftnings karaktär.

Den nu senast antagna lagen den 5 april 1910 stadgar dels obligatorisk försäkring för vissa befolkningskategorier, tillsammans omslutande omkr. 10½ millioner personer; dels medger den frivillig försäkring för vissa andra kategorier (omkr. 6 millioner personer).

När lagen blir fullt genomförd, anses statens årliga kostnader för försäkringen komma att belöpa sig till omkr. 120 millioner francs.

Hufvudinnehållet af 1910 års lag, hvilken här nedan återgifves in extenso i öfversättning, framgår af följande korta anmärkningar.

Försäkringspliktiga äro alla löntagande arbetare och biträden inom handeln, industrien, de fria yrkena och jordbruket, tjänstefolk, statstjänare, som ej redan enligt tidigare stadganden äro pensionsberättigade, äfvensom departementens och kommunernas löntagare, om deras årsinkomst ej uppgår till 3,000 fr.

I fråga om anskaffandet af penningmedel för ålderdomspensioneringen, har Frankrike närmast följt det tyska systemet med lika stora afgifter från arbetarens och arbetsgifvarens sida, hvartill sedan kommer ett statsbidrag. Dock är i Frankrike årsafgiftens belopp icke olika för olika inkomsttagare, utan uppdeladt endast i trenne hufvudgrupper, nämligen för män 9 fr., för kvinnor 6 fr. och för personer under 18 år 4 fr. 50 cts. Samma belopp erlägges af vederbörande arbetsgifvare. För arbetare utan stadigvarande sysselsättning bestämmes årsafgiftens storlek i förordningsväg. Den obligatoriska afgiften erlägges i regel på så sätt, att arbetsgifvaren vid hvarje aflöningstillfälle innehåller en motsvarande del af den försäkrades aflöning och inlevererar beloppet jämte sitt eget bidrag till vederbörande försäkringsorgan. Hvarje försäkrad erhåller ett försäkringskort, där det inbetalda beloppets storlek anges medelst åsättandet af märken. Är försäkrad medlem af hjälpkassa, som betalar lifräntor, eller har han uppgjort kontrakt om förvärf af eget hem, småbruk o. d., så äger han rätt att för detta ändamål använda de på honom själf belöpande obligatoriska afgifterna. Hafva inbetalningarna fortskridit så långt, att den försäkrade på grund af dem kan vid 65 års ålder påräkna en pension af 180 fr., äger han för inköp af eget hem eller af dödsfallsförsäkring använda den odisponerade delen af premiereserven.

Den ordinarie pensionsåldern är 65 år; dock äger den försäkrade att redan fr. o. m. fyllda 55 år påfordra förtidsutbetalning af honom tillkommande pension. Pensionsbeloppet beräknas, med användning af den räntefot, vederbörande försäkringsanstalt kan påräkna på sina placeringar och på grund af en i förordningsväg fastställd dödlighetstabell, hvilken tills vidare skall vara den af statens ålderdomsförsäkringskassa fastställda. Till det så beräknade pensionsbeloppet lägges ett årligt statsbidrag. Detta utgår med 60 fr., om pensionsåldern är 65 år, och om den försäkrade i minst 30 år erlagt stadgad årsafgift. Har dylik afgift ej erlagts i 30 år, eller har den ej erlagts med fullt belopp, sker en reduktion af statsbidraget efter vissa grunder. Vid förtidspensionering tages vid bestämmandet af statsbidragets belopp hänsyn till den tidigare pensionsåldern. Har

försäkrad utan eget förvållande genom olycksfall ådragit sig bestående arbetsoförmåga, äger han rätt till omedelbar utbetalning af pension. Statsbidraget utgår i sådant fall med 60 fr. om året, dock får pensionens totalbelopp ej öfverstiga 360 fr. Dör försäkrad före uppnådd pensionsålder, utbetalas, om han erlagt minst $^3/_5$ af honom åliggande obligatoriska afgifter, ett månatligt understöd af 50 fr. till hans efterlefvande, och utgår detta i 6, 5 eller 4 månader allt eftersom antalet efterlefvande barn under 16 års ålder är minst 3, 2, eller endast 1. Till änka utgår nämnda belopp i tre månader, om barn under 16 år ej finnes.

Frivillig försäkring är medgifven löntagare med mellan 3,000 och 5,000 fr. i årsinkomst, äfvensom mindre handtverkare, småbrukare, arrendatorer och hälftenbrukare, hvartill komma icke lönarbetande hustrur och änkor till alla enligt lagen obligatoriskt eller frivilligt försäkrade. Hälftenbrukare skola erlägga minst 6 fr. om året; lika stor afgift, dock ej öfverstigande 9 fr., erlägges af vederbörande jordägare. Öfriga frivilligt försäkrade erlägga mellan 9 och 18 fr. årligen. I statsbidrag godtskrifves hvarje frivilligt försäkrads konto årligen ett belopp, uppgående till en tredjedel af de afgifter, som under året erlagts af honom själf och — i fråga om hälftenbrukare — af jordägaren. Den pension, som enbart på grund af detta statsbidrag vid uppnådda 65 års ålder skulle tillkomma den försäkrade, får dock ej öfverstiga 60 fr. I fråga om förtidspensionering i invaliditetsfall och understöd till efterlefvande äga de frivilligt försäkrade samma förmåner som de försäkringspliktiga.

Personer, som efter hvartannat varit frivilligt och obligatoriskt försäkrade, äga sammanräkna de statsbidrag, som efter olika grunder komma dem till del; dock får i intet fall den enbart af statsbidrag härrörande pensionen vid uppnådda 65 års ålder öfverstiga 60 fr.

För personer, som inträda i pensionsåldern under den tid af trettio år, som förflyter innan lagen träder i full tillämplighet, gälla vissa *öfvergångsbestämmelser* om statsbidragets storlek. För att obligatoriskt försäkrad, som under denna tid uppnår pensionsåldern (65 år), skall få 60 fr. i årligt statsbidrag, fordras att han allt ifrån lagens ikraftträdande erlagt stadgade afgifter. Försäkringspliktiga, som vid lagens ikraftträdande äro mellan 45 och 65 år gamla, erhålla ett ytterligare statsbidrag, så att dettas hela belopp för dem uppgår till högst 100 fr. (65-åringar), och lägst 60 fr. (45-åringar). Personer, tillhörande de försäkringspliktiga kategorierna, hvilka vid nämnda tidpunkt uppnått en ålder af mellan 65 och 70 år, äro berättigade till understöd af högst 100 fr. om året enligt lagen den 14 juli 1905 (se ofvan), om de i öfrigt uppfylla den nya

lagens fordringar. Hälftenbrukare, som vid lagens ikraftträdande uppnått 40 års ålder, åtnjuta i fråga om statsbidrag samma förmåner som obligatoriskt försäkrade. Öfriga frivilligt försäkrade, som vid sagda tid uppnått 40 års ålder, få, utom dem enligt lagen tillkommande statsbidrag, tillgodoräkna sig en förhöjning i pensionsbeloppet, motsvarande en årlig afgift af 3 fr., fr. o. m. det år, de fyllde 40 år, till lagens ikraftträdande.

Hänskjutes *tvist om lagens tillämpning* till civil domstol, skall målet underkastas summariskt förfarande och utan dröjsmål upptagas till behandling.

Organ för ålderdomsförsäkringens handhafvande äro främst statens ålderdomsförsäkringsanstalt, vidare särskildt för detta ändamål upprättade departements- och distriktskassor samt af staten erkända hjälpkassor, arbetsgifvare- och fackföreningskassor och af garantiföreningar upprättade pensionskassor. Förvaltningen af dessa kassors tillgångar, i hvad dessa härröra af försäkring enligt lagen, handhafves af statens depositions- och konsignationskassa, som placerar medlen i enlighet med vederbörande kassas önskningar dock endast i vissa, i lagen angifna valutor. Härför uppbär nämnda kassa ingen annan ersättning än för stämpelafgifter o. d. För täckandet af sina förvaltningskostnader äga de nämnda försäkringsorganen uppbära ett statsbidrag, utgående dels med 5 % å inkasserade premier såsom inkasso- och korrespondensersättning, dels med 1 fr. per försäkrad, som under året till kassan inbetalt premier eller från densamma uppburit pension. Hjälpkassor, som idka ålderdomsförsäkring, äga därjämte uppbära ett särskildt statsbidrag af 1 fr. 50 cts per år och försäkrad medlem, hvilket belopp användes till att minska medlemmens sjukförsäkringspremie. Dock utgår detta statsbidrag endast, om nämnda premie uppgår till minst 6 fr. Bidraget minskas till hälften för medlemmar under 18 år. För behandling af ålderdomsförsäkringsfrågor inrättas en öfverstyrelse för arbetarförsäkringen under arbetsministerns presidium. Genom lagen är sörjdt för, att i denna styrelse sakkunskap på det politiska, sociala, finansiella och försäkringstekniska området blir företrädd.

Lag den 5 april 1910 angående ålderdomsförsäkring af arbetare, handtverkare och mindre jordbrukare.

AFDELNING I.

Försäkringens allmänna grunder.

Art. 1. Rätt till ålderdomspension äga, på de villkor i denna lag fastställas, löntagare af båda könen, anställda inom industrien, handeln, de fria yrkena och landt-

bruket, kontant aflönadt tjänstefolk, de statstjänare, som ej falla inom ramen för den civila eller militära pensioneringen, äfvensom departementens och kommunernas löntagare.

Art. 2. Pensionerna komma till stånd genom de försäkrades obligatoriska och frivilliga afgifter, bidrag från arbetsgifvare och ett statstillskott, som utgår så länge pensionstagare lefver.

Löntagares obligatoriska afgifter utgå, i likhet med arbetsgifvarnes bidrag, enligt följande grunder:

Årsafgiften är för män 9 francs, för kvinnor 6 francs och för personer under 18 år 4 francs 50 centimes, hvilket per arbetsdag gör 3 centimes, 2 centimes och 1½ centimes respektive.

De försäkrade äga ej återfå det inbetalda kapitalet annat än i form af pension, dock så att å försäkrads lön afdragna afgifter kunna på hans begäran blifva för hans räkning kapitaliserade.

Arbetsgifvarens bidrag påhvilar honom allena. Häremot stridande öfverenskommelse är utan laga verkan.

Ett af förvaltningsmyndighet utfärdadt reglemente ordna förhållandena med afseende å betings-, styck-, ackords- och hemarbetare.

Art. 3. Vid hvarje aflöningstillfälle skall arbetsgifvaren afdraga löntagarens afgift på lönen. Hvarje försäkrad erhåller kostnadsfritt ett identitetskort äfvensom årskort, afsedt för märken, angifvande såväl för hans räkning gjorda obligatoriska inbetalningar som de frivilliga bidrag, han själf erlagt.

Summan af de afgifter, som afdragits å lönen, och arbetsgifvarens bidrag angifves medelst ett märke, som af arbetsgifvaren åsättes den försäkrades kort.

Arbetare i yrken med tidvis afbruten sysselsättning erlägga sina obligatoriska afgifter med hänsyn till månadsförtjänsten, på sätt som bestämmes i ett af förvaltningsmyndigheten utfärdadt reglemente, dock få afgifterna ej öfverstiga de belopp, som i art. 2, 3:dje stycket, fastställts.

Understödskassor, vanliga sparkassor och andra, i art. 14 af denna lag angifna kassor, kunna åtaga sig inkasseringen af sina medlemmars obligatoriska eller frivilliga afgifter, om dessa därom anhålla.

Kassorna kunna i förskott mottaga försäkrads obligatoriska afgifter mot förpliktelse att därom å hans kort göra särskild anteckning.

I sådant fall fullgör arbetsgifvaren sin bidragsskyldighet medelst åsättandet af ett märke.

Ett af förvaltningsmyndigheten utfärdadt reglemente bestämmer det sätt, hvarpå understödskassorna och andra kassor skola redovisa för afgifterna, inkassering och vederbörlig inbetalning till depositions- och konsignationskassan.

De, som bevisligen redan äro medlemmar i och betala afgifter till en understödskassa eller annan pensionsförening eller som uppgjort kontrakt om köp eller uppförande af ett billigt bostadshus eller om förvärf af ett småbruk (åkerbruk eller trädgård), allt i enlighet med lagarna af 30 nov. 1894, 30 april 1904, 12 april 1906 och 10 april 1908, kunna få tillstånd att framgent på dessa företag nedlägga de personliga afgifter, som enligt denna lag åligga dem.

De försäkrade åtnjuta äfven i detta fall bidrag från arbetsgifvaren, äfvensom statsbidrag.

Art. 4. Statsbidraget utgår med 60 francs om året fr. o. m. uppnådda 65 års ålder.

För att komma i åtnjutande af nämnda bidrag skall den försäkrade styrka, att han fullgjort minst trettio årliga inbetalningar, hvilka, hans frivilliga bidrag inräknade, uppgå till det belopp, som i art. 2 fastställts.

Om antalet afgiftsår understiger trettio, men är större än femton, utgör statsbidraget ett belopp lika med sagda antal år, multipliceradt med 1 francs 50 centimes.

De båda obligatoriska militära tjänsteåren medräknas vid bestämmandet af statsbidragets storlek.

För de försäkrade, å hvilka lagens öfvergångsbestämmelser blifva tillämpliga, gäller, att, om de uppnått en ålder af minst 35 år vid lagens ikraftträdande, antalet afgiftsår, som fordras för erhållande af ett statsbidrag på 60 francs, är lika med det antal år, som förflutit sedan lagen trädde i kraft; med det villkor, att sagda försäkrade personer styrka, att de vid nämnda tidpunkt under minst tre år tillhört de befolkningskategorier, som nämnas i art. 1.

Om de årliga afgifterna, däri inberäknade den försäkrades frivilliga bidrag, ej uppgå till det belopp, som i art. 2 fastställts, blir statsbidraget föremål för en motsvarande reduktion.

Det mot statsbidraget svarande kapitalet inbetalas för den försäkrades räkning till statskassan för ålderdomspensionering.

För försäkringstagare åter, som vid lagens ikraftträdande öfverskridit 45 års ålder, blir genom årliga tillägg, utanordnade af anslag å arbetsministeriets budget, statsbidraget höjdt till nedanstående belopp:

Den försäkrades ålder vid lagens trädande i kraft.	
64—65 år	100 francs
63—64 »	98 »
62—63 »	96 »
61—62 »	94 »
60—61 »	92 »
59—60 »	90 »
58—59 »	88 »
57—58 »	86 »
56—57 »	84 »
55—56 »	82 »
54—55 »	80 »
53—54 »	78 »
52—53 »	76 »
51—52 »	74 »
50—51 »	72 »
49—50 »	70 »
48—49 »	68 »
47—48 »	66 »
46—47 »	64 »
45—46 »	62 »

Art. 5. Den normala pensionsåldern är 65 år.

Dock kan hvarje försäkrad efter uppnådda 55 år begära förtidsutbetalning af sin pension, men skall i detta fall statsbidraget utgå med ett i förhållande till dess tidigare började utbetalning reduceradt belopp.

Jämväl de försäkrade, å hvilka lagens öfvergångsbestämmelser blifva tillämpliga, äga rätt till förmånen af förtidspensionering, om de under de näst därförut förflutna 5 åren tillhört de befolkningskategorier, som nämnas i art. 1, och under hvart och ett af dessa år erlagt afgifter till ett belopp, ej understigande de i art. 2 fastställda obligatoriska inbetalningarna.

Art. 6. Om en försäkrad, som fortfarande är underkastad de förpliktelser denna lag ålägger, dör, innan han kommit i åtnjutande af ålderdomspension, betalas

1:o) åt hans barn, som ej fyllt 16 år, under 6 månader en summa af 50 francs i månaden, om de äro minst tre till antalet; om de äro två, 50 francs i månaden under fem månader, och om endast ett barn under 16 års ålder lefver efter, samma belopp i fyra månaders tid.

2:o) till hans änka, om inga barn under 16 år finnas, 50 francs i månaden under tre månader.

I händelse af äktenskapsskillnad medgifvas samma förmåner åt den frånskilda makan, om hon ej ingått nytt äktenskap, och skilsmässan uteslutande berott på mannens förvållande.

Franskfödda änkor efter sådana utländska löntagare som nämnas i art. 11, åtnjuta, vare sig de äro barnlösa eller hafva ett eller flera barn, ofvannämnda förmåner, om de och deras barn naturaliseras inom ett år efter makens död och om i inträffande fall barnens naturalisering sker i öfverensstämmelse med föreskrifterna i näst sista stycket af art. 9 i Code civil, enligt nämnda lagrums lydelse i lagen den 26 juni 1889, och i art. 1 i lagen den 5 april 1909.

De härofvan omförmälda understöden lämnas endast i det fall, att den aflidne försäkringstagaren fullgjort minst tre femtedelar af de i art. 2 nämnda obligatoriska inbetalningarna.

Art. 7. Rätt till understöd enligt lagen den 14 juli 1905 utsträckes till de i art. 1 omnämnda personer, som vid föreliggande lags ikraftträdande uppnått en ålder af 65 till 69 år och i öfrigt uppfylla de i lagen den 14 juli 1905 för erhållande af understöd angifna fordringar; dock inskränkes beloppet af dem tilldeladt understöd till hälften af den summa, som enligt sagda lag skulle tillerkänts dem, och påhvilar staten hela kostnaden för detta understöds utbetalande.

I intet fall kan emellertid detta understöd öfverstiga 100 francs per år.

Ett af förvaltningsmyndigheten utfärdadt reglemente bestämmer närmare sättet för uppgörande af förteckningar öfver dem, som enligt föreliggande artikel komma i åtnjutande af understöd, äfvensom de kommissioners sammansättning och befogenhet, hvilka hafva att besluta rörande understöden och om inkommande besvär.

Art. 8. De personer, som enligt art. 1 äga rätt till pension, bibehålla de förmåner, som angifvas i art. 20 i lagen den 14 juli 1905.

Den pension, som förvärfvats på prund af löntagarnes afgifter och arbetsgifvarnes bidrag, skall anses som åstadkommen genom den försäkrades besparingar och skall följaktligen pensionsbeloppet beräknas, som om alla inbetalningar fullgjorts med uppgifvande af rätt till kapitalets återfående.

Art. 9. De försäkrade, som utan eget uppsåt ådragit sig svårare skador eller för tidig kraftnedsättning, hvilka medföra fullständig och varaktig arbetsoförmåga, äga, utom i fall som afses i lagen den 9 april 1898, oberoende af ålder rätt till förtidspensionering.

Konstaterandet af arbetsoförmåga sker på sätt, som fastställes i ett af förvaltningsmyndigheten utfärdadt reglemente.

Denna pension ökas på de villkor, som i sagda reglemente bestämmas, genom ett statsbidrag, som utgår af ett årligen för detta ändamål i finanslagen upptaget anslag; dock må detta statsbidrag i intet fall utgå med högre belopp än 60 francs per år, ej heller får pensionen därigenom öfverstiga tre gånger den summa, den skulle uppnått ensamt genom löntagarens och arbetsgifvarens inbetalningar, eller, statsbidraget inberäknadt, öfverskrida 360 francs.

Art. 10. Tjänstemän och arbetare vid de stora järnvägsbolag, som förklarats vara af offentlig betydelse, samt vid statens järnvägar, arbetare och tjänstemän inom bergshandteringen samt inmönstradt sjöfolk äro fortfarande underkastade för dem stiftade särskilda lagar.

Lag samma gäller beträffande tjänstemän och arbetare vid sekundärbanor af offentlig betydelse, vid lokalbanor och vid spårvägar. Dock skall, på sätt som bestämmes i en af finans- och arbetsministrarna samt ministern för allmänna arbeten gemensamt utfärdad förordning, föreliggande lag vara på dem tillämplig, om de åtgärder, som till deras fördel vidtagits i aftal, ingångna mellan arbetsgifvarne och staten eller i företaget intresserade departement och kommuner, och godkända af ministern

för allmänna arbeten och inrikesministern efter arbetsministerns hörande, icke tillförsäkra dem en pension minst lika stor som enligt denna lag skulle kommit dem till del.

De pensionskassor eller pensionsreglementen, hvilka för närvarande bereda pensionsförmåner åt de statens löntagare, som ej äro underkastade de civila eller militära pensionsbestämmelserna, samt åt departementens och kommunernas löntagare, kunna bibehållas i kraft genom förordningar, utfärdade på förslag af finans- och arbetsministrarna tillsammans med den minister det vederbör.

På samma sätt kunna nya kassor inrättas och nya reglementen utfärdas.

De löntagare, hvilkas årsinkomst öfverstiger 3,000 francs, äro ej underkastade denna lags bestämmelser. De, hvilkas årsinkomst uppnår 3,000 francs, afföras från förteckningen öfver de försäkrade, men bibehållas vid de rättigheter de redan förvärfvat.

Art. 11. Utländska löntagare, som hafva anställning i Frankrike, äro underkastade samma bestämmelser som de inländska.

Dock äga de ej åtnjuta förmånen af bidrag från arbetsgifvarne eller staten, om ej fördrag med deras hemland garantera fransmän motsvarande förmån därstädes.

Är så icke fallet, skall arbetsgifvarens bidrag föras till en reservfond.

Likaledes föras till denna reservfond arbetsgifvarebidrag afseende sådana inhemska löntagare, hvilkas pension redan börjat utbetalas.

De arbetsgifvare, som vid sina företag upprättat pensionskassor, hvilka erkänts i den ordning art. 19 föreskrifver, skola jämväl till reservfonden inbetala det bidrag, som afser dem bland deras arbetare, hvilka enligt de två nästföregående momentens bestämmelser ej kunna komma i åtnjutande af sådant bidrag.

Art. 12. För hvar och en af de kassor, som nämnas i art. 14, uppgöras pensionstariffer på de grunder, som bestämmas i ett på förslag af arbets- och finansministrarna och efter hörande af öfverstyrelsen för arbetarepensioneringen utfärdadt reglemente. Vid uppgörandet af tariff skall användas den räntefot, vederbörande kassa kan beräkna för sina penningplaceringar, samt tillsvidare den dödlighetstabell, som användes af statskassan för ålderdomspensioneringen.

Räntefoten skall anges i hela tal och tiondedelar.

På förslag af arbets- och finansministrarna utfärdade dekret skola fastställa nya dödlighetstabeller, grundade på i arbetsministeriet upprättad statistik, att användas vid beräkningen af ålderdomspensioner enligt denna lag, äfvensom särskilda dödlighetstabeller att användas vid förtidsutbetalning af pensioner i invaliditetsfall.

Tarifferna taga endast hänsyn till vid dödsfall uppnådt antal hela år. De upptaga endast åldersuppgifter i hela år, och skall inbetalning anses fullgjord vid den ålder, den försäkrade uppnår under loppet af det år, inbetalningen af vederbörande försäkringsorganisation uppburits.

Tarifferna belastas ej för försäkringsorganisationernas förvaltningskostnader, då för dessa är sörjdt genom ett bidrag för de försäkrade, som under året orsakat inkomster eller utgifter. Detta bidrag består af:

1:o) En provision af 5 % på de inkasserade premiebeloppen för bestridande af kostnader för desammas inkassering och värdeförsändelsers expedierande.

2:o) Ett förvaltningsbidrag till ålderdomspensioneringen af 1 franc per person.

Bidraget utbetalas årligen ur den i art. 16 nämnda reservfonden, eller, i fall af behof, ur ett på arbetsministeriets budget upptaget anslag.

De understödskassor, fackföreningar och andra föreningar, som af finans- och arbetsministrarna erhållit tillstånd att på de villkor, som fastställts i af förvaltningsmyndigheten utfärdadt reglemente, åtaga sig afgiftsinkassering för någon af de i art. 14 nämnda kassornas räkning, äro beträffande denna inkassering underkastade finansministeriets kontroll.

Art. 13. Då den försäkrade förvärfvat rätt till en pension på 180 francs, kan han, när helst han önskar, efter anställd läkareundersökning, utfå det belopp, hvarmed hans tillgodohafvande öfverskjuter nämnda pensionsbelopps kapitalvärde, att användas

till förvärf af en dödsfallsförsäkring, ett jordbruk eller ett bostadshus, som ej må öfverlåtas eller tagas i mät, jämlikt lagstiftningen om oförytterlig familjeegendom.

Art. 14. Personliga konton för de försäkrade öppnas, allt efter deras eget val, i någon af nedannämnda kassor:

1:o) Statskassan för ålderdomspensionering, hvilken fortfarande i enlighet med föreskrifterna i lagen den 20 juli 1886 är säkerställd genom depositions- och konsignationskassan under kontroll af den vid sidan därom ställda öfvervakningskommissionen, och i sina böcker upplägger ett särskildt konto för den af föreliggande lags tillämpning härrörande verksamhet.

2:o) Understödskassor eller förbund af dylika, på de villkor, som närmare anges i art. 17.

3:o) Departements- eller distriktspensionskassor, upprättade genom offentligt påbud och förvaltade af styrelser, hvilka till en tredjedel bestå af representanter för regeringen, till en tredjedel af valda representanter för arbetarne och till den återstående tredjedelen af valda representanter för arbetsgifvarne.

4:o) Arbetsgifvare- eller fackföreningspensionskassor.

5:o) Garantiföreningskassor för pensionsförsäkringen med solidarisk ansvarighet för anslutna arbetsgifvare.

6:o) Föreningspensionskassor.

De sista fem slagen af kassor sortera under arbetsministern. De äga rättspersonlighet och äro underkastade finansministerns finansiella kontroll, på sätt som bestämmes i ett af förvaltningsmyndigheten utfärdadt reglemente. Deras fonder placeras på sätt i nästa artikel stadgas.

Åt de försäkrade utdelar hvarje kassa kostnadsfritt under första hälften af hvarje år en redogörelse, upptagande summan af alla de obligatoriska och frivilliga afgifter, kassan under nästföregående år uppburit, äfvensom det eventuella pensionsbelopp vid fyllda 65 år, hvilket den försäkrade uppnått den 31 december nästföregående år.

Art. 15. I hvad angår denna lags tillämpning är de i nästföregående artikel omnämnda organisationernas finansförvaltning anförtrodd åt depositions- och konsignationskassan, som kostnadsfritt besörjer deras penningplacering mot ersättning allenast för utlägg till stämpelafgifter samt courtage- och anskaffningskostnader.

Närmare föreskrifter om finansförvaltningen meddelas uti ett af förvaltningsmyndigheten på förslag af finans- och arbetsministrarna och efter hörande af depositions- och konsignationskassans öfvervakningskommission utfärdadt reglemente.

Penningmedlen placeras i: 1:o) af staten utfärdade eller garanterade värdepapper; 2:o) lån till departement, kommuner, kolonier, skyddsländer, offentliga företag och handelskamrar, samt i hypoteksbankens (Credit foncier) inteckningar eller kommunalobligationer; 3:o) efter tillstyrkande af öfverstyrelsen för arbetarepensioneringen inköpt skog eller till skogsodling tjänlig ouppodlad mark, dock intill högst en fyrahundradedel af tillgångarnas sammanlagda belopp; 4:o) efter tillstyrkande af öfverstyrelsen för arbetarepensioneringen, och intill en tiondedel, lån till de i art. 6 i lagen den 12 april 1906 omnämnda institutioner, äfvensom till för social profylax och hygien upprättade institutioner, hvilka, erkänts såsom allmännyttiga, eller hypotekslån i arbetarebostäder och koloniträdgårdar, äfvensom obligationer, utfärdade af de i enlighet med samma lag den 12 april 1906 stiftade föreningar för uppförande af billiga bostadshus.

Oplacerade medel insättas på löpande räkning i skattkammaren, intill ett maximibelopp och med en ränta, som årligen bestämmas i finanslagen.

Placeringarna verkställas efter anvisning af vederbörande kassa.

Depositions- och konsignationskassan är skyldig att utföra de i mom. 2—6 af nästföregående artikel nämnda kassornas order om köp eller försäljning, där ej på grund af marknadens läge finnes lämpligt blott utföra dylika order delvis eller där ej öfverstyrelsens för arbetarepensioneringen ständiga utskott är af motsatt mening beträffande order om försäljning.

Art. 16. Till den i art. 11 och 12 nämnda reservfonden inflyta

1:o) De inbetalningar, som nämnas i art. 11.

2:o) Böter enligt artikel 23 och de enligt samma artikel från kanslierna leverera de medel.

3:o) De medel, som innehållits för räntetagare enligt stadgandet om femårig preskription i art. 2277 i Code civil.

4:o) Den icke under året använda delen af de intäkter, som afses i art. 4 i lagen den 31 dec. 1895.

5:o) Till staten gjorda donationer och legat, som bestämts skola tillfalla nämnda fond.

Reservfonden placeras i depositions- och konsignationskassan, som använder den på sätt i tredje stycket af art. 15 är nämndt, och medräknas oplacerad del af reservfonden i det maximibelopp, som afses i näst sista stycket af sagda artikel. De i art. 12 nämnda utbetalningarna ur reservfonden ske på arbetsministerns order.

AFDELNING II.

Om pensionsförsäkring hos understödskassor, departements- och distriktskassor, arbetsgifvare- och fackföreningskassor, garantiföreningar och föreningspensionskassor.

Art. 17. Understödskassor eller förbund af dylika kassor äga, vare sig de godkänts eller icke, att efter erhållet bemyndigande genom ett på finans- och arbetsministrarnas förslag utfärdadt dekret, för sina medlemmars räkning åtaga sig sådan pensionsförsäkring, som i denna lag afses. Sålunda förvärfvad pension medför samma förmåner, som i lagen anges.

Bemyndigande, hvarom nu är sagdt, kan ej nekas andra än de föreningar eller förbund, som ej uppfylla de villkor, hvilka uppställts i ett af förvaltningsmyndigheten på finans- och arbetsministrarnas förslag utfärdadt reglemente.

Om bemyndigande ej meddelats inom tre månader efter ansökningens ingifvande, kan hänvändelse ske till »Conseil d'Etat», utan att advokat behöfver anlitas och med frihet från hvarje afgift. Bemyndigande kan ej återtagas, annat än genom ett dekret, utfärdadt på grund af enhälligt beslut af öfverstyrelsens för arbetarepensioneringen ständiga utskott och med förbehåll af rätt till klagan hos Conseil d'Etat på nyssnämnda villkor.

De belopp, som i enlighet med denna lag af föreningarna inbetalats till depositions- och konsignationskassan, skola bilda en afskild och för intet annat ändamål användbar pensionsfond. Föreningarna åtnjuta för dessa inbetalningar hvarken statsbidrag enligt lagen den 1 april 1898 eller ränteförbättring enligt lagen den 31 mars 1903.

Art. 18. Utom det tillskott, som bestämmes i art. 12, bekomma understödskassorna af staten ett årligt bidrag af 1 franc 50 centimes per person, minskadt till 75 centimes för sådana försäkrade, som ej uppnått 18 års ålder; och skall detta bidrag användas till en motsvarande nedsättning i den försäkrades sjukförsäkringsafgift. Dock utgår ej detta bidrag, om sjukförsäkringsafgiften understiger 6 francs, eller, beträffande försäkrade under 18 års ålder, 3 francs.

Fackförening, som upprättar sjukkassa och invaliditets- och ålderdomspensionskassa enligt lagen den 1 april 1898 och på sätt i art. 19 i förevarande lag bestämmes, åtnjuter i föregående paragraf angifna förmåner.

Art. 19. Ett af förvaltningsmyndigheten på förslag af arbets- och finansministrarna utfärdadt reglemente bestämmer huru de i art. 14 nämnda departements- eller distriktskassor, arbetsgifvare- och fackföreningskassor, samt garantiförenings- eller andra föreningskassor skola upprättas och funktionera. Tillstånd till upprättande af hvarje särskild kassa lämnas genom ett på arbets- och finansministrarnas förslag utfärdadt dekret.

De arbetsgifvare eller löntagare, som tillhöra i denna artikel nämnda arbetsgifvare- eller fackföreningskassor eller solidariska garantiföreningskassor, kunna i det dekret, hvarigenom tillstånd till kassans bildande lämnas, befrias från afgifter enligt art. 2, på det villkor att pensionerna äro minst lika höga som de pensioner, hvilka på motsvarande tid skulle erhållits enligt denna lags bestämmelser.

I hvarje fall äro de befriade från åsättande af de i art. 3 af föreliggande lag omnämnda märken.

Om arbetsgifvare- och fackföreningskassor mottaga från arbetsgifvare större bidrag än de i art. 2 fastställda, äro de skyldiga att för hvarje löntagares räkning kapitalisera blott den del däraf, som motsvarar den obligatoriska premien, och kunna använda öfverskottet antingen till upprättandet af reservfonder eller till beredande åt understödsberättigade eller deras familjer af ytterligare, i kassans stadgar fastställda förmåner.

Löntagare kunna icke med laga verkan förbinda sig att tillhöra en arbetsgifvare- eller fackföreningskassa under längre tid, än han har anställning i ett till kassan anslutet företag.

Utom de placeringar, som nämnas i art. 15, kunna de i föreliggande artikel nämnda arbetsgifvare- eller fackföreningskassornas fonder intill hälften af deras värde utlånas mot säkerhet af första inteckning i fastigheter, tillhörande de företag, som äro till kassan anslutna.

Alla handlingar angående dessa lån äro fria från stämpel- och registreringsafgift, äfvensom från alla andra pålagor.

Om, på grund af arbetsgifvare- eller fackföreningskassas auktorisation enligt denna lag, öfverlåtelse till kassan sker af fondpapper eller andra värdehandlingar, som vid öfverlåtelsen böra beläggas med stämpel eller äro underkastade annan afgift, skall befrielse från dylika afgifter åtnjutas.

Solidariska garantiföreningar äro underkastade denna artikels föreskrifter. Utom de placeringar, som i art. 15 angifvas, kunna dessa fonder intill en tredjedel af sitt belopp placeras i fastighet inom Frankrike, och intill en i nämnda tredjedel medräknad tiondedel af beloppet i industriella kommanditbolag, eller i lån åt industriella företag inom Frankrike af erkänd solvens.

Art. 20. De dekret, som nämnas i art. 17 och 19, bestämma sättet för likvidation af försäkringstagares eventuella tillgodohafvande vid öfverföring af hans försäkring motsvarande premiereserv till annan i denna lag nämnd organisation, då vederbörande kassa upphör med arbetarepensionsförsäkring.

Om försäkrad förklarar sig vilja utgå ur den kassa han tillhör för att inträda i en annan, sker ingen omedelbar öfverflyttning af premiereserven, utan uppskjutes härmed till den tidpunkt, då pensionens utbetalning börjar. Vid detta tillfälle uppbär den kassa, den försäkrade då tillhör, från vederbörande kassor de reserver, som motsvara å dem belöpande delar af pensionen.

Beträffande de statens tjänstemän och arbetare, som äro underkastade andra pensionsbestämmelser än de civila och militära pensionsreglementena och lämna tjänsten före uppnådd pensionsålder, skola af förvaltningsmyndigheten på förslag af arbets- och finansministrarna jämte vederbörande minister utfärdade reglementen analogivis fastslå sättet för utbetalning af staten påhvilande del af premiereserven.

AFDELNING III.

Allmänna bestämmelser.

Art. 21. De pensioner och statsbidrag, som enligt denna lag förvärfvats, må ej öfverlåtas eller tagas i mät, utom till täckande af allmän sjukvårdsinrättnings ford-

ran för underhåll och vård af där intagen pensionär. Hvad sålunda stadgats gäller dock icke vid dödsfall utgående statsbidrag.

Art. 22. Alla intyg, notariatshandlingar och öfriga aktstycken, som uteslutande afse denna lags tillämpning, utfärdas utan afgift och äro fria från stämpel- och registreringsafgift. Ett dekret bestämmer befordringsafgiften för handlingar, som enligt lagen försändes af eller adresseras till statskassan för ålderdomspensioneringen eller de öfriga kassor, som nämnas i art. 14.

Vid denna lags tillämpning uppstående tvister, som hänskjutas till civildomstol, skola underkastas summariskt rättsförfarande och behandlas utan uppskof.

Till Conseil d'Etat ingifna besvär öfver ministeriella beslut rörande pensionsansökningar enligt denna lag behandlas kostnadsfritt och utan anlitande af advokat.

Art. 23. Arbetsgifvare eller försäkrad, genom hvilkens förvållande i denna lag föreskrifvet åsättande af märken uraktlåtits, straffas med böter till ett belopp lika med den summa, hvars inbetalning ej fullgjorts. Böterna skola, oberoende af deras belopp, ådömas af polisdomstol. Den skyldige skall dessutom inbetala det premiebelopp, hvarför han häftar, hvilken summa godtskrifves den försäkrades konto.

Böterna tillfalla reservfonden. Arbetsgifvare, som ej kunnat åsätta föreskrifvet märke, kan fullgöra sin bidragsskyldighet genom att vid månads slut inbetala beloppet till fredsdomarens kansli eller till den af staten erkända organisation, den försäkrade tillhör.

Hvar tredje månad skall kansliet inleverera sålunda emottagna belopp till depositions- och konsignationskassan.

Art. 24. Förfallna till böter från 100 till 2,000 francs eller till fängelse från fem dagar till två månader äro:

1:o) styrelsemedlemmar, direktörer eller prokurister för föreningar eller inrättningar, hvilka uppbära i denna lag stadgade afgifter, utan att hafva därtill i laga ordning erhållit tillstånd eller bemyndigande.

2:o) styrelsemedlemmar, direktörer eller prokurister för de i afd. II nämnda organisationer i fall af bedrägeri eller veterligen falsk uppgift vid inkassering eller förvaltning; och kan dessutom i dylika fall sådant tillstånd eller bemyndigande, som i art. 17 och 19 omnämnts, återtagas;

3:o) försäkrad eller annan person, som från årskort borttager rätteligen åsatta märken.

Art. 463 i Code pénal samt lagen den 26 mars 1891 äro tillämpliga å de i föreliggande artikel nämnda fall.

Art. 25. Arbetsministern låter upprätta statistik öfver alla enligt denna lag utförda rättshandlingar.

Resultaten sammanfattas i en årlig, till republikens president ställd rapport, hvari lämnas redogörelse huru lagen i allmänhet tillämpats. Rapporten kungöres i »Journal officiel» och utdelas i kamrarna.

Art. 26. För undersökning af alla med denna lags tillämpning sammanhängande frågor ställes vid arbetsministerns sida och under hans ordförandeskap en öfverstyrelse för arbetarepensioneringen.

Denna öfverstyrelse består af:

Två senatorer och tre deputerade, som utses af sina kolleger.

Två »conseillers d'Etat» utsedda af Conseil d'Etat.

Fyra delegerade för understödskasseöfverstyrelsen.

Två delegerade för sparkasseöfverstyrelsen.

Fyra delegerade för öfverstyrelsen för arbetarefrågor, två utsedda af arbetsgifvarnes och två af arbetarnes representanter i denna styrelse; af dessa delegerade skall åtminstone en vara arbetare och en arbetsgifvare.

Två af handels- och industriöfverstyrelsen valda ledamöter, en utsedd bland arbetsgifvarne och en bland arbetarne.

Två af landtbruksöfverstyrelsen valda ledamöter; en utsedd bland arbetsgifvarne och en bland arbetare och förmän vid jordbruk.

En styrelseledamot i departements- eller distriktskassa, utnämnd af arbetsministern.

Två personer, kända genom sitt sociala arbete, den ene utsedd af arbets-, den andre af finansministern.

Två af arbets- och finansministrarna gemensamt utsedda medlemmar af franska aktuarieföreningen.

Alla dessa styrelsemedlemmar utses för en tid af tre år.

Själfskrifna ledamöter i öfverstyrelsen äro:

Generaldirektören för finansministeriets räkenskapsafdelning.

Direktören för arbetsministeriets afdelning för socialförsäkring.

Generaldirektören för depositions- och konsignationskassan.

Direktören för finansministeriets fondafdelning och chefen för samma ministeriums generalinspektion.

Direktören för arbetsministeriets afdelning för understödskasseväsendet.

Öfverstyrelsen utser inom sig två vice presidenter.

Sammanträde äger rum minst en gång hvarje halfår.

Öfverstyrelsen tillsätter ett ständigt utskott, bestående af:

1:o) Elfva valda styrelsemedlemmar, af hvilka en senator, en deputerad, en conseiller d'Etat, en delegerad för understödskasseöfverstyrelsen, två arbetsgifvare, en arbetare och en tjänsteman, anställda inom handeln och industrien, en arbetsgifvare och en arbetare från landtbruket och en försäkringsaktuarie.

2:o) Själfskrifna medlemmar af öfverstyrelsen.

Detta ständiga utskott skall yttra sig öfver de ärenden, som af öfverstyrelsen eller arbetsministeriet dit remitterats.

Art. 27. Denna lag träder i kraft efter utgången af den frist, som fastställes i 1911 års finanslag, där jämväl skall upptagas för lagens tillämpning nödvändiga anslag; dock äger ikraftträdandet rum minst tre månader efter det förvaltningsmyndighetens reglementen publicerats i »Journal officiel».

AFDELNING IV.

Öfvergångsbestämmelser.

Art. 28. Pension, som redan i laga ordning förvärfvats, och hvars utbetalande åligger arbetsgifvaren, skall utgå som hittills, med iakttagande af de särskilda föreskrifter, som inom företaget gälla.

Art. 29. Sedan denna lag trädt i kraft, skola såväl de pensionskassor, hvilka af arbetsgifvarne ensamma uppehållas, som de hjälpkassor, hvilka redan inrättats af arbetsgifvare jämte arbetare och tjänstemän, uteslutande verka för fullgörandet af dittills ingångna förbindelser, såväl i hvad angår redan utgående pensioner som beträffande de pensioner, för hvilka inbetalning ännu pågår; allt såvidt dessa kassor ej erhållit auktorisation i enlighet med art. 19.

Dock skola, om löntagarnes och arbetsgifvarnes inbetalningar till understödskassan ej uppgå till i art. 2 fastställdt belopp, afgifterna i motsvarande mån höjas, såvida icke de tillförsäkrade pensionerna öfverstiga de pensioner, som i enlighet med denna lags bestämmelser skulle hafva erhållits.

Art. 30. Kapitalvärdet af de pensioner, hvilkas utbetalande åligger arbetsgifvare eller understödskassa, kan, på en gång eller efter hand, inbetalas till statskassan för ålderdomspensioneringen, som i sådant fall på hvarje rättsinnehafvares konto inför den

pension, hvartill sagda kapital berättigar, beräknad efter de grunder, som i kassans reglemente fastställts, och utbetalas pensionen vid den försäkrades uppnående af fastställd pensionsålder.

Art. 31. Har kassa upprättats af arbetsgifvare och arbetare samfäldt, skola delägarna kallas att sist inom sex månader besluta om de åtgärder, som med anledning af förutnämnda förpliktelser böra vidtagas, äfvensom rörande sättet för anskaffandet af härför nödiga medel.

Uppnås ej härutinnan enighet mellan å ena sidan arbetsgifvarne och å andra sidan flertalet bland arbetarne, kunna parterna besluta, att fastställandet af erforderliga åtgärder och inbetalningar uppdrages åt en skiljenämnd, som upprättas i enlighet med bestämmelserna i art. 32 här nedan.

Om arbetsgifvarne och arbetarnes flertal icke inom den här ofvan angifna tid af sex månader bli eniga antingen om hvilka åtgärder, som böra vidtagas, eller om hänvändelse till skiljenämnd, äger domstol att på anhållan af förstkommande part utnämna en likvidator, hvilken det åligger att till intressenternas bästa verkställa understödskassans likvidation.

Likvidatorns redogörelse skall inlämnas till domstolen för granskning.

Art. 32. Den skiljenämnd, som i art. 31 afses, utgöres af sju ständiga medlemmar:

Två utsedda af styrelsen för statskassan för ålderdomspensionering.

Två af den i art. 26 af denna lag omnämnda öfverstyrelsen för arbetarepensioneringen.

Två utsedda af Paris' appellationsdomstol bland dess ledamöter.

En utsedd af kammarrätten bland dess ledamöter.

Skiljenämnden utser sin ordförande och sin sekreterare. Den sammanträder i arbetsministeriet och åtnjuter intet arfvode.

Vid hvarje måls behandling uppbringas antalet medlemmar i skiljenämnden till nio genom adjungering af två personer, utsedda den ene af arbetsgifvarne och den andre af majoriteten af arbetare och tjänstemän.

Skiljedomsförfarandet är fullständigt kostnadsfritt; alla akter, dokument och inlagor äro befriade från stämpel- och registreringsafgift.

Art. 33. Tvistigheter, som vid denna lags tillämpning uppstå och hänskjutas till civil domstols afgörande, skola underkastas summariskt förfarande och utan dröjsmål upptagas till behandling.

De, som enligt denna lag erhålla pensionsförmån, åtnjuta kostnadsfri rättshjälp inför första instans. Alla akter, dokument och inlagor äro befriade från stämpel- och registreringsafgift.

Personer, som kollektivt uppträda som part, skola gemensamt representeras af en fullmäktig, utsedd med enkel röstöfvervikt; dock utan att någons rätt att för egen del föra talan därigenom går förlorad.

Art. 34. Ett af förvaltningsmyndigheten utfärdadt reglemente fastslår den ordning, som skall följas vid anhängiggörande, undersökning och utslag i de mål, som dragas inför skiljenämnd, antalet af de vid undersökning biträdande, deras befogenhet och sättet för deras utnämning, äfvensom sättet för utseende af den fullmäktig som i art. 33 omnämnes.

Art. 35. Öfverträdelse af art. 28 och 29 här ofvan är belagd med böter från 16 till 200 francs. Är öfverträdelsen afsiktlig, kunna böterna höjas till 500 francs. Art. 463 i Code pénal och lagen den 26 mars 1891 äro i dessa fall tillämpliga.

AFDELNING V.

Pensioner för hälftenbrukare, arrendatorer, mindre jordbrukare, handtverkare och mindre arbetsgifvare.

Art. 36. Arrendatorer, hälftenbrukare, småbrukare, handtverkare och mindre arbetsgifvare, som i regel arbeta ensamma eller med en enda arbetare och tillsammans med lönade eller olönade, hos dem boende familjemedlemmar, och önska pensionsförsäkra sig själfva eller nu nämnd medlem af sin familj, äga rätt till frivillig sådan försäkring och kunna genom inbetalningar till någon af de kassor, som i art. 14 nämnas, och under de i följande stycken angifna villkor förvärfva rätt till pension vid uppnådda 65 års ålder, äfvensom i förekommande fall till de förmåner, som i art. 18 stadgas.

För arrendatorer, småbrukare, handtverkare och mindre arbetsgifvare är årliga afgiften minst 9 och högst 18 francs. Hälftenbrukarnas minsta årliga afgift är 6 francs, med rätt till ett lika stort tillskott af jordägaren, hvilkens tillskott dock ej öfverstiger 9 francs.

Af statsmedel utgår årligen ett bidrag, som utan kapitalförbehåll godtskrifves hvarje försäkrad; detta bidrag uppgår till högst en tredjedel af under året erlagda afgifter.

Rätt att erhålla statsbidrag upphör, då den pension, som på grund af gjorda bidrag kan vid 65 års ålder förväntas, uppgår till 60 francs, eller då den försäkrade ej längre tillhör de befolkningskategorier, som i denna artikel uppräknats.

Stadgandena i föregående stycken skola jämväl äga tillämpning på: 1:o) ej lönarbetande hustrur till och änkor efter de under afd. I och V angifna försäkrade; 2:o) löntagare, hvilkas årsinkomst uppgår till 3,000 men ej öfverstiger 5,000 francs.

Småbrukare, handtverkare och mindre arbetsgifvare, som vid lagens ikraftträdande uppnått fyrtio års ålder och vid denna tidpunkt börja sina inbetalningar samt minst tre år tillhört ofvannämnda befolkningskategorier, erhålla ett bidrag till den pension, som härrör af deras egna inbetalningar och desammas ökning med en tredjedel, och skall detta bidrag vara lika med den pension, som skulle bildats genom en årlig afgift af 9 francs från 40 års ålder till den ålder, de hade vid lagens ikraftträdande.

Hälftenbrukare, som vid lagens ikraftträdande äro öfver 40 år gamla och från denna tidpunkt erlagt årliga afgifter till det belopp, som i art. 2 anges, erhålla det statsbidrag, som i art. 4 fastställts för obligatoriskt försäkrade.

Lag samma gäller för arrendatorer af nämnd ålder, hvilka uppfylla samma villkor och fullgjort dubbla inbetalningar mot de i art. 2 angifna, under förutsättning att totalvärdet af deras arrende ej öfverstiger 600 francs.

Om de årliga minimiafgifter, som i andra stycket af förevarande artikel nämnas, ej erlagts under det antal år, som förut sagts, reduceras ofvannämnda tillskott i proportion till antalet afgiftsår.

De i art. 6, 8 och 9 af denna lag angifna förmåner tillerkännas de i föreliggande artikel nämnda personer, som sedan denna lags ikraftträdande, eller fr. o. m. uppnådda 18 års ålder, till någon af i art. 14 nämnda kassor inbetalt en årlig afgift på minst 9 francs.

Art. 7 i denna lag gäller jämväl för de personer, som nämnas i föreliggande artikels andra stycke. Dessutom skall för de öfvergångsperioden tillhörande intressenter, som vid 65 års ålder uppfylla de för erhållande af bidrag enligt understödslagen uppställda villkor, statsbidraget höjas till samma belopp, som tilldelas obligatoriskt försäkrade af samma ålder, förutsatt att försäkringstagarens frivilliga afgifter uppgått till 18 francs under hvarje år efter denna lags ikraftträdande.

I denna artikel omnämnd frivilligt försäkrad, som använder aflönade arbetare, skall, vare sig dessa löntagare äro medlemmar af hans familj eller icke, för deras räkning erlägga obligatoriskt arbetsgifvarebidrag i enlighet med art. 2 här ofvan.

Art. 37. Om försäkrad under olika tidsperioder tillhört i art. 1 och 36 nämnda befolkningskategorier, får det i art. 4 bestämda statsbidraget, sammanlagdt med den genom bidragen enl. art. 36 uppkomna pension, ej öfverstiga det i art. 4 fastställda beloppet.

Därest det antal obligatoriska afgiftsår, dylik försäkrad äger tillgodoräkna sig, understiger femton, tilldelas honom för hvart och ett af dessa år en fyllnadspension till samma belopp som den, hvilken skulle ha uppstått genom tillskotten till dessa obligatoriska inbetalningar och arbetsgifvarebidragen. Denna fyllnadspension må dock icke öfverstiga 1 franc 50 centimes för hvarje afgiftsår och utgår endast på det villkor, att hela antalet afgiftsår såväl enligt art. 4 som art. 36 är minst femton. Om han kan tillgodoräkna sig mellan femton och trettio obligatoriska afgiftsår, får han, för att erhålla statsbidrag enligt art. 4, utöka detta antal med antalet år, han fullgjort frivilliga inbetalningar enl. art. 36.

Sådana i art. 36 afsedda försäkrade, som vid lagens ikraftträdande uppnått 35 års ålder samt därefter öfvergå till någon af de i afdelning I nämnda kategorier af försäkrade och erlägga årliga obligatoriska afgifter, uppgående till minst $^3/_5$ af i art. 2 fastställdt belopp, äro, beträffande sagda afgiftsår, underkastade bestämmelserna i femte och sjätte styckena af art. 4; dock kan i intet fall statsbidraget jämte förhöjningar och tillskott enligt art. 36 öfverskrida i art. 4 fastställdt belopp.

AFDELNING VI.

Diverse föreskrifter.

Art. 38. Åt de departements- eller distriktskassor, som vid denna lags genomförande medverka, kunna medel förskotteras till täckande af de med deras inrättande förenade kostnader. Dessa förskott skola återbetalas sist inom femton år, genom lika stora årliga amorteringar, beräknade med användande af den för vederbörande departements- eller distriktskassa under första verksamhetsåret gällande räntefot.

De i art. 19 omnämnda dekret, som bemyndiga departements- och distriktskassor att medverka vid ålderdomsförsäkringen, skola för hvarje sådan kassa fastställa maximibeloppet af ofvannämnda förskott.

Art. 39. Femte stycket af art. 3 här ofvan är tillämpligt på statens postsparkassa, beträffande inkasseringen af medlemmarnas obligatoriska eller frivilliga afgifter, om dessa därom anhålla.

Art. 40. Naturaliserade utländingar äga ej åtnjuta de i art. 4, 7 och 36 af denna lag medgifna förmåner, såvida ej deras naturalisation skett före uppnådda 50 års ålder.

Art. 41. Ett af förvaltningsmyndigheten på arbets- och finansministrarnes förslag utfärdadt reglemente innehåller bestämmelser om alla de för denna lags tillämpning nödiga åtgärder, dock utan föregripande af ofvannämnda speciella reglementen.

Art. 42. I och med denna lags ikraftträdande upphäfvas alla mot densamma stridande bestämmelser, särskildt art. 3 i lagen den 27 december 1895, och, i hvad angår understödsberättigade enligt föreliggande lag, bestämmelserna i lagen den 31 december 1895.

Olycksfall genom elektrisk ström under år 1910.

(Meddelande från Elektriska Inspektionen n:r 26.)

Under 1910 ha såvidt bekant inom landet inträffat 57 olycksfall, hvilka orsakats af elektrisk ström. Af dessa hafva 14 fall medfört döden, 1 fall 50 % och 1 fall c:a 25 % invaliditet samt 41 fall öfvergående skador. En indelning efter spänningen och skadans beskaffenhet ter sig sålunda:

	Spänning till jord. Öfver 250 v.	Under 250 v.	Summa.
Dödlig utgång	10	4	14
Invaliditet	2	—	2
Öfvergående skada:			
läketid öfver 90 dagar	1	—	1
» 61—90 »	—	—	—
» 31—60 »	4	1	5
» 16—30 »	5	7	12
» högst 15 »	10	13	23
Summa	**32**	**25**	**57**

Såsom af tabellen framgår, kräfde 35 af de inträffade skadorna eller 62 % af hela antalet en läketid af mindre än 30 dagar och voro således af jämförelsevis lindrig beskaffenhet.

Efterföljande tabell visar antalet af de under senare åren inträffade olycksfallen.

	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
Med dödlig utgång	5	6	6	7	14
Utan » »	24	34	47	23	43
Summa	**29**	**40**	**53**	**30**	**57**

Med fyra undantag (tre dödsfall och 1 svårare olycksfall) hafva samtliga olycksfallen under 1910 drabbat personer, som i en eller annan egenskap varit anställda eller sysselsatta vid respektive anläggningar.

Sålunda voro:

39 maskinister, montörer eller eljest mer eller mindre sakkunniga personer, som haft i uppdrag att tillse elektriska apparater.

14 personer tillhörande andra yrken, som mestadels under arbetet af en tillfällighet eller af okunnighet eller okynne kommit i beröring med elektriska ledningar och apparater.

Här nedan äro olycksfallen grupperade efter de olika delar af de elektriska anläggningarna, af hvilka de förorsakats, och de skadades yrken angifna.

Högspänningsinstrumenteringar:

7 dödade: 1 ingenjör, 2 montörer, 1 maskinist, 1 transformatorvakt, 1 grufförman, 1 byggnadsarbetare.

1 c:a 25 % invaliditet: montör.

10 öfvergående skada: 4 maskinister, 1 motorskötare, 2 transformatorvakter, 1 montör, 2 förmän.

Högspänningsledningar i och invid byggnader:

2 öfvergående skada: 1 maskinist, 1 träarbetare.

Högspänningslinjer:

3 dödade: 1 hjälparbetare, 1 skolgosse, 1 sinnessvag.

1 50 % invaliditet: skolgosse.

Lågspänningsmaskiner och instrumenteringar, strömbrytare, pådrag etc. från låga spänningar upp till c:a 500 volt:

16 öfvergående skada: 1 ingenjör, 6 montörer, 2 maskinister, 1 förman, 5 verkstadsarbetare, 1 hamnvakt.

Lågspänningsledningar i och invid byggnader (380 v. 3fas):

1 dödad: valsverksarbetare.

1 öfvergående skada: filare.

Lågspänningslinjer (380 v. 3fas):

3 dödade: 2 montörer, 1 skolgosse.

1 öfvergående skada: montör.

Belysningsarmatur och tillbehör:

3 öfvergående skada: 1 maskinist, 1 traverssköterare, 1 reparatör.

Profrum:

5 öfvergående skada: 1 ingenjör, 4 profvare eller montörer.

Spårvägar:

3 öfvergående skada: 2 montörer, 1 konduktör.

I det efterföljande beskrifvas de under år 1910 inträffade dödsfallen samt anföres något om öfriga olycksfall.

Olycksfall med dödlig utgång.

Högspänningsapparater och instrumenteringar.

1) Vid Bäckhammars cellulosafabrik hade en ingenjör gått in i åskledarrummet utan att först afkoppla åskledarna, hvarvid han sannolikt med hufvudet kommit i beröring med högspänningsledningen (40,000 volt). Han påträffades svårt bränd och afled inom få dagar.

Olyckan måste tillskrifvas den förolyckades egen oförsiktighet.

2) Vid Ohs kraftstation hade en maskinist gått in i högspänningsrummet bakom instrumenttaflan för att afläsa en där anbragt mätare, och torde därvid på grund af ovarsamhet ha berört en åskledapparat (6,000 volt). Han påträffades död 3 timmar senare.

Mätaren har sedermera flyttats till annan plats.

3) Vid Trollhätte kraftverk var en byggnadsarbetare sysselsatt med putsning i ett högspänningsrum utan att stängsel anordnats kring de spänningsförande ledningarna (10,000 volt). Han berörde af ovarsamhet dessa och blef svårt bränd samt afled efter två dagar.

En provisorisk skyddsanordning hade bort anordnas på arbetsplatsen.

4) I ett transformatorhus vid Kolningsbergs grufva (Norbergs grufförvaltning) hade en reparation nyss utförts; en grufförman ville efterse, om den var afslutad och gick in i huset samt kom med axeln i beröring med en högspänningsapparat (10,000 volt) och dödades omedelbart.

Olyckan torde få tillskrifvas den förolyckades oförsiktighet och det trånga transformatorhuset.

5) En transformatorvakt i Mörarps omkopplingsstation (Sydsvenska kraftaktiebolaget) putsade en ledning i en högspänningscell. Efter ett afbrott i arbetet gick han af misstag in i en bredvidliggande cell och berörde därvarande spänningsförande ledning (50,000 volt). Han blef svårt bränd, kom dock till medvetande efter upplifningsförsök, men afled sedermera på sjukhuset.

Det inträffade visar behofvet af stängselanordning framför hvarje cell.

6) I Grängesberg blef en elektrisk montör, som jämte två andra personer var sysselsatt med omändringsarbeten i ett transformatorhus, dödad genom beröring med högspänningsledningarna till en transformator à 8,500 volt. Han skulle verkställa sopning invid transformator under spänning, hvilket ej bör förekomma.

7) Vid Trollhättans elektrotermiska aktiebolag var en montör sysselsatt med inkoppling af en mätare i en högspänningscell. Han förväxlade efter ett afbrott i arbetet denna cell med en närliggande och berörde en högspänd ledning (10,000 volt). Återkom till medvetande efter upplifningsförsök, men afled å sjukhuset af svåra brännsår. Jämför fall n:o 5.

Högspänningslinjer.

8) En skolgosse hade af okynne klättrat upp i en Trollhätte kraftverk tillhörig fackverksstolpe vid Trollhättan, hvilken uppbar en ledning för 50,000 volt. Detta hade skett flera gånger utan skada, medan ledningen var under byggnad. En dag, då ledningen utan föregående varning satts under spänning, skedde olyckan.

Då spänning påsläppes en ny ledning, bör detta bekantgöras i ortens skolor och tidningar, genom varningsanslag etc.

9) I en järnstolpe å kraftledningen Trollhättan—Skara (50,000 volt) hade en, som det uppgifves, sinnessvag arbetare af obekant anledning klättrat upp. Han blef svårt bränd af strömmen och afled efter några dagar på sjukhuset.

10) Vid Åråsa sulfitfabrik skulle en kran flyttas fram förbi en kraftledning med 4,000 volts spänning. Man var beredd att afstänga ledningen men försummade detta på grund af brådska och det rådande mörkret, så att kranen kom i beröring med ledningen. De 8 à 10 personer, som voro sysselsatta med arbetet, erhöllo alla mer eller mindre starka stötar dock utan allvarlig påföljd med undantag för en hjälparbetare, som omedelbart afled.

Olyckan måste tillskrifvas oförsiktighet.

Lågspänningsledningar invid byggnader.

11) Vid Hofors bruk hade en valsverksarbetare, för tillfället sysselsatt som elektrisk handtlangare, under arbetet böjt sig ut genom en glugg, till hvilken en nyuppsatt oisolerad 380 volts 3fas ledning framgick. Han fattade där med händerna i två faser och fastnade. Han lösrycktes efter några minuter, men var då död. Anställda upplifningsförsök voro utan påföljd.

Ledningar för 380 volt böra vara isolerade invid byggnader.

Lågspänningslinjer.

12) Vid anslutning af en servisledning från Trollhätte kraftverk till Järnkontorets försöksanläggning hade kraftverket öfverenskommit med montören att hålla ledningen (380 volt 3fas) spänningslös under viss tid. Montören glömde bort tiden och föll, då spänningen åter påsläpptes, död från stolpen.

Erfarenheten har flerfaldiga gånger visat, att man ej kan lita på en dylik öfverenskommelse.

13) Å Örebro stads luftledningsnät (415 volt 3fas, 240 volt till jord) hade under ett åskväder en 7 mm² luftisolerad tråd afbränts midt på ett spänn och nedfallit. En 7 års gosse, som gick barfota på den våta marken, fattade tag i tråden och dödades. Ledningen hade varit i bruk c:a 7 år och någon skada å dess isolering kunde ej märkas.

Det inträffade är ett nyss bevis på att den s. k. luftisoleringen, bestående af några bomullsomspinningar, åtminstone i vått tillstånd är värdelös som isolering.

14) I en stolpe å en Motala Ströms kraftaktiebolag tillhörig ledning (380 volt 3fas) i Vadstena skulle en montör förbikoppla en säkerhetsapparat, under det ledningen var strömförande. Han råkade därvid beröra två ledningar eller en ledning och en järnsträfva och dödades omedelbart samt blef hängande i stolpskorna. Han nedtogs strax och upplifningsförsök vidtogos utan påföljd.

Arbete å spänningsförande 380 volts ledning bör ej tillåtas.

Olycksfall utan dödlig utgång.

Rörande dessa olycksfall må följande anföras:

De allvarligaste fallen ha förekommit i högspänningsrum (vid 10 olika tillfällen) samt vid högspänningslinjer. Man har därvid under pågående drift och utan att vidtaga tillfredsställande skyddsåtgärder utfört diverse arbeten i transformator- och kopplingsrum, förväxlat strömförande och strömlösa ledningar etc. ungefär på samma sätt som vid de ofvan beskrifna tillfällen, då på liknande ställen dödsfall förorsakats.

Vid handterandet af apparater och ledningar för lägre spänningar ha 18 fall registrerats, af hvilka en del voro af natur att ej kunna genom några anordningar förekommas, andra däremot voro beroende på felaktigt konstruerade strömbrytare och pådrag etc.

För öfrigt äro att anteckna de resp. 3, 5 och 3 fall, som inträffat vid belysningsarmatur, i profrum och vid spårvägar.

Olycksfallens orsaker.

Som af tabellerna här ofvan framgår, har under sistlidna år antalet olycksfall af allvarligare natur varit betydligt talrikare än förut. Ökningen faller till ej ringa del på de stora nyanläggningar, som under året utförts i de södra delarna af landet af såväl staten som enskilda. Erfarenheten har visat, att de flesta elektriska olycks-

fall inträffa, då nya anläggningar skola tagas i bruk, hvarvid kompletteringsarbeten ofta utföras i farligt grannskap till ledningar och apparater och utan tillräcklig förtänksamhet eller försiktighet. För att ytterligare påpeka vikten af försiktighetsåtgärder härvid har en af inspektörerna publicerat en uppsats angående sådana åtgärder i högspänningsrum.[1] Det är önskligt, att ingenjörer och arbetsledare ägna hithörande förhållanden större uppmärksamhet än hvad nu stundom är fallet.

Ansvar för orsakande af olycksfall.

Under förlidet år har af en häradsrätt behandlats ett mål angående ansvar för vållande till annans död genom elektrisk ström. Det är så vidt bekant första gången ett dylikt mål här förelegat, och det kan vara af intresse att anföra resultatet af domstolens pröfning. Den dödade var en utomstående person, och den indirekta orsaken till olyckshändelsen var en påtaglig felaktighet i fråga om ledningars uppsättande. Allmänna åklagaren yrkade ansvar å ledaren af arbetena. Domstolen frikände denne, sannolikt emedan han ej ägde någon kännedom om det fel, som begåtts, och därför ej kunde anses ansvarig för detsamma. Ansvaret får väl då anses hvila på dem, som direkt lägga hand vid arbetet, och det blir sålunda till montörernas och hjälparbetarnas kompetens, som man måste lita. Det framställer sig då den frågan, huruvida tillräckliga möjligheter finnas för dessa yrkesutöfvare att förskaffa sig erforderlig utbildning, och om ej styrkt kompetens borde erfordras för vissa arbeten.

[1] Teknisk Tidskrift, Elektr. afdelningen, häft. 11.

Arbetsinställelser i Tyskland under år 1910.[1]

Enligt den officiella statistiken[2] afslutades under år 1910 i Tyskland 3,228 arbetsinställelser gentemot 1,652 år 1909, 1,524 år 1908, 2,512 år 1907 och 3,626 år 1906. Under det att 1907 års ekonomiska kris och den därpå följande depressionstiden minskade konflikternas antal i hög grad år 1908, företer 1909 års statistik, i samband med en begynnande förbättring i det ekonomiska läget inom ett flertal yrkesgrenar, åter en tendens till ökning i strejkernas och lockouternas antal. Denna gör sig i ännu högre grad gällande år 1910, hvilket i främsta rummet är att tillskrifva de synnerligen omfattande konflikterna inom byggnadsverksamheten.

Af de under år 1910 inträffade 3,228 arbetsinställelserna karakteriseras 2,113 såsom strejker och 1,115 som lockouter. På byggnadsindustrien faller c:a 1/4 af årets strejker och öfver 9/10 af lockouterna, hvilket motsvarar nära hälften af samtliga konflikter. Under åren 1909 och 1908 utgjorde lockouternas antal resp. 115 och 177, och har detta sålunda sedan år 1909 ökats med 1,000. Äfven antalet strejker är under redogörelseåret betydligt större än under de båda närmast föregående, då resp. 1,537 och 1,347 dylika konflikter afslutades, men mindre än under åren 1907 och 1906, för hvilka år resp. 2,266 och 3,328 strejker redovisades.

Antalet af konflikter direkt *berörda arbetare* utgjorde 369,809 personer gentemot 119,849 år 1909, 112,110 år 1908, 273,597 år 1907 samt 349,327 år 1906. Strejkerna omfattade under redogörelseåret 155,680 arbetare och voro i genomsnitt af mindre storlek än lockouterna, hvilka tillsammans berörde ej mindre än 214,129 arbetare.

Arbetsinställelsernas relativa *fördelning på olika näringsgrupper* framgår af efterföljande siffror för de senaste fem åren:

---

[1] Streiks und Aussperrungen im Jahre 1910. Statistik des Deutschen Reichs, Band. 249.

[2] I »Medd.» årg. 1910, sid. 243 är införd en jämförande redogörelse för »officiell och facklig strejkstatistik i Tyskland» och framgår däraf att afsevärda skiljaktigheter med afseende å såväl konflikternas antal som deras resultat förefinnas mellan det statistiska ämbetsverkets och arbetareorganisationernas konfliktstatistik.

Antal arbetsinställelser per 100, som inträffat inom

År.	bergverk. m. m.	jord- o. stenindustri.	metallindustri.	maskinindustri.	textilindustri.	trävaruindustri.	närings- o. njutningsämnesindustri.	beklädnadsindustri.	byggnadsverksamhet.	öfriga industrier.	Tillsammans.
1906	3	8	9	7	4	13	4	4	32	16	100
1907	4	8	8	7	4	9	7	6	31	16	100
1908	3	10	6	7	3	12	8	8	32	11	100
1909	2	7	7	6	4	14	5	6	39	10	100
1910	1	4	7	7	4	11	4	4	47	11	100

Beträffande det relativa konfliktantalet inom olika näringsgrupper medförde, som synes, år 1910 en del förändringar. Sålunda ägde en betydande stegring rum inom byggnadsverksamheten, på hvilken, som nämndt, faller ungefär hälften af samtliga konflikter under året. Äfvenledes utvisar maskinindustrien en om också obetydlig relativ ökning af antalet konflikter. Mera afsevärd nedgång är att finna inom trävaruindustrien, jord- och stenindustrien samt i mindre grad inom närings- och njutningsämnesindustrien och vid bergverken. Med afseende å antalet af konflikt berörda arbetare står byggnadsverksamheten främst, hvarefter följa maskin- och metallindustrierna, hvilka näringsgrupper jämte den förstnämnda tillsammans omfatta öfver $^2/_3$ af hela antalet af konflikt berörda arbetare.

Nedanstående jämförande öfversikt utvisar den relativa förekomsten af olika *konfliktorsaker*, sammanförda i trenne större grupper.[1]

Antal arbetsinställelser per 100, som helt eller delvis förorsakats af

År	lönefrågor.	tvist om arbetstiden.	andra tvistefrågor.	Tillsammans.
1906	47	19	34	100
1907	49	18	33	100
1908	53	14	33	100
1909	54	12	34	100
1910	44	12	44	100

Procentsiffrorna utvisa sålunda en betydande relativ minskning af tvisterna om arbetslönen, under det tvisterna angående arbetstiden icke förete någon förändring. Däremot har, som synes, en afsevärd ökning ägt rum beträffande andra tvistefrågor. Det absoluta antalet konflikter, förorsakade af lönefrågor, var 2,104, antalet tvister angående arbetstiden 610 och antalet andra tvistefrågor 2,148 gent emot resp. 1,254, 284 och 791 föregående år.

[1] Arbetsinställelser, som föranledts af olika tvistefrågor, räknas härvid flera gånger.

Inom gruppen lönefrågor fördela sig tvisteorsakerna närmare enligt följande procentuella öfversikt:

År.	*Antal konflikter per 100, som förorsakats af* begäran om löneförhöjning.	lönesänkning.	andra lönefrågor (hufvudsakligen tvist om öfvertidsbetalning).	Tillsammans.
1901	64	22	14	100
1902	73	18	9	100
1903	75	9	16	100
1904	78	6	16	100
1905	73	4	23	100
1906	77	2	21	100
1907	79	4	17	100
1908	70	18	12	100
1909	75	13	12	100
1910	84	5	11	100

Löneförhöjningsstridernas antal var sålunda afgjordt dominerande och utvisar absolut taget en synnerligen betydande ökning under redogörelseåret. Tvisterna om lönesänkning gingo däremot afsevärdt tillbaka i antal, hvilket torde sammanhänga med de förbättrade ekonomiska konjunkturerna.

Rörande förekomsten af vissa andra tvistefrågor må anföras följande absoluta siffror:

År.	Organisationsspörsmål.[1]	Begäran om afskedade arbetares återtagande.	Arbetares eller förmäns afskedande.
1899	53 fall	171 fall	74 fall
1906	248 »	512 »	215 »
1907	166 »	317 »	132 »
1908	99 »	216 »	34 »
1909	108 »	235 »	42 »
1910	241 »	271 »	123 »

I fråga om de talrika organisationsstriderna bör anmärkas, att under år 1910 endast 8 konflikter rörde föreningsrätten, medan de öfriga gällde upprättandet af lönetariffer.

Arbetsinställelsernas *resultat* framgår af följande beräkning:

[1] Innefattar frågor om föreningsrättens erkännande samt införande och upprätthållande af lönetariffer.

Antal arbetsinställelser per 100, som afslutats

År.	enligt arbetarnes fordringar.	på arbetsgifvarnes villkor.	genom ömsesidiga eftergifter.	Tillsammans.
1900	19	45	36	100
1901	19	54	27	100
1902	21	57	22	100
1903	22	46	32	100
1904	25	39	36	100
1905	21	37	42	100
1906	18	36	46	100
1907	15	43	42	100
1908	14	53	33	100
1909	18	47	35	100
1910	14	27	59	100

Under det året 1909 visade en förskjutning af konfliktresultaten till arbetarnes förmån, kännetecknad af en ökning i procenten af arbetaresegrar och kompromisser samt en minskning i procenten af arbetsgifvaresegrar, utvisar 1910 års statistik en minskning i procenten af konflikter afslutade till förmån för arbetarne. Äfven är att lägga märke till den högst betydande nedgången i procenten af arbetsgifvaresegrar, medan åter antalet kompromisser företer en afsevärd stegring. Fortfarande äro dock arbetsgifvarne de mest segerrika, men under det att år 1909 nära nog hälften af samtliga arbetsinställelser afslutades på deras villkor, genomdrefvo de år 1910 sina fordringar i endast en tredjedel af fallen. Framgångsrikast voro arbetsgifvarne inom maskin- och metallindustrierna, textilindustrien, jord- och stenindustrien, trävaruindustrien samt närings- och njutningsämnesindustrien. Till arbetarnes förmån utföllo tvisterna hufvudsakligen inom byggnadsverksamheten och beklädnadsindustrien.

Ser man särskildt på tvisterna rörande aflöningen, fördelade sig resultaten af dessa under år 1910 enligt nedanstående procentuella beräkning:

	Resultatet per 100 arbetsinställelser, förorsakade af	
	begäran om löneförhöjning.	lönesänkning.
Arbetarnes fordringar	20	32
Kompromiss	76	68
Arbesgifvarnes villkor	4	—
	100	**100**

Rörande arbetareorganisationens inflytande på resultatet meddelas i den tyska statistiken vissa siffror, som utvisa, att de organiserade arbetarne haft större framgång än de icke organiserade. Särskildt är att märka, att de till fackföreningar anslutna arbetarnes strider vida oftare slutat med ömsesidiga eftergifter än de öfriga arbetarnes. Slutligen kan framhållas, att arbetaresegrarna varit talrikast vid de konflikter, som omfattat ett större antal arbetare (öfver 50), äfvensom att de arbetsinställelser, i hvilka hela den sysselsatta styrkan deltagit, utfallit förmånligare för arbetarne än de i den tyska statistiken s. k. ofullständiga konflikterna.

Den tyska konfliktstatistiken tager bl. a. hänsyn till, om arbetarne voro berättigade att genast nedlägga arbetet eller icke; af de 155,680 strejkande under år 1910 räknas 33,991 eller 21·8 % såsom »kontraktsbrytare» gentemot 30,446 eller 31·4 % af 96,925 strejkande föregående år. Antalet »kontraktsbrytare» visar sålunda en relativ minskning under redogörelseåret.

Beträffande våldsamheter under konflikter och öfvergrepp mot arbetsvilliga kan nämnas, att af de 2,113 under år 1910 afslutade strejkerna 574 eller 27·2 % påkallade polismyndighets och 387 eller 18·3 % allmän åklagares ingripande.

Af konflikterna bilades under år 1910 893 eller 27·7 % genom *medling* inför yrkesdomstol, hvilken institution under redogörelseåret kommit till betydligt större användning än någonsin. Af 1909 års strejker och lockouter fingo icke mera än 4·8 % sin afslutning på detta sätt. Däremot var det relativa antalet konflikter, som bilades genom organisationernas eller utomståendes medling — 30·1 % — afsevärdt mindre än under år 1909, då det uppgick till 34·1 %. Genom förhandlingar mellan parterna direkt bilades 31·3 % af samtliga konflikter eller 5 % mindre än föregående år.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Maj månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet, [1]) lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under maj månad.

Öfversikt af verksamheten under *maj* månad år 1911.

Maj:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,926	1,495	1,037	1,310	1,855	903	**3,236**	**3,350**	**1,940**
Uppsala län	267	190	139	129	142	104	**396**	**332**	**243**
Södermanlands län	225	141	97	71	105	41	**296**	**246**	**138**
Östergötlands län	502	504	269	253	452	182	**755**	**956**	**451**
Norrköping	458	307	210	237	367	170	**695**	**674**	**380**
Jönköpings län	158	94	54	103	113	59	**261**	**207**	**113**
Norra Kalmar län	70	47	30	19	41	15	**89**	**88**	**45**
Södra Kalmar län	63	64	39	49	64	45	**112**	**128**	**85**
Blekinge län	170	105	75	150	160	99	**320**	**265**	**174**
Kristianstads län	158	181	115	72	147	51	**230**	**328**	**166**
Malmöhus län. Malmö	864	350	311	573	604	388	**1,437**	**954**	**699**
Malmöhus län. Lund	241	87	82	104	68	63	**345**	**155**	**145**
Malmöhus län. Landskrona	156	90	76	53	53	24	**209**	**143**	**100**
Malmöhus län. Hälsingborg	466	251	195	249	273	160	**715**	**524**	**355**
Malmöhus län. Ystad	61	44	31	28	25	12	**89**	**69**	**43**
Malmöhus län. Trelleborg	130	67	53	23	49	26	**153**	**116**	**79**
Malmöhus län. Eslöf	76	71	52	45	59	34	**121**	**130**	**86**
Malmöhus län. Skurup	32	23	23	17	22	13	**49**	**45**	**36**
Hallands län	161	136	87	97	137	83	**258**	**273**	**170**
Göteb. o. Bohus län	125	120	66	63	104	52	**188**	**224**	**118**
Göteborg	957	866	730	509	816	416	**1,466**	**1,682**	**1,146**
Skaraborgs län	27	35	22	17	31	10	**44**	**66**	**32**
Karlstad	58	68	42	33	93	23	**91**	**161**	**65**
Örebro län	215	168	166	128	114	90	**343**	**282**	**256**
Västmanlands län	172	134	86	105	116	71	**277**	**250**	**157**
Kopparbergs län	171	135	94	91	127	65	**262**	**262**	**159**
Gäfle stad o. län	188	140	104	59	83	38	**247**	**223**	**142**
Sundsvall	60	59	26	88	121	62	**148**	**180**	**88**
Norrbottens län	64	36	20	86	98	51	**150**	**134**	**71**
Tillsammans maj 1911	**8,221**	**6,008**	**4,331**	**4,761**	**6,439**	**3,350**	**12,982**	**12,447**	**7,681**
» » 1910	6,633	4,052	2,845	3,549	4,563	2,369	10,182	8,615	5,214
» april 1911	7,834	5,576	3,808	5,293	7,552	3,551	13,127	13,128	7,359

[1]) De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

På 100 *lediga platser* kommo:

Maj:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	129	71	**97**	69	49	**58**
Uppsala län	141	91	**119**	73	73	**73**
Södermanlands län	160	68	**120**	69	39	**56**
Östergötlands län	100	56	**79**	53	40	**47**
Norrköping	149	65	**103**	68	46	**56**
Jönköpings län	168	91	**126**	57	52	**55**
Norra Kalmar län	149	46	**101**	64	37	**51**
Södra Kalmar län	98	77	**88**	61	70	**66**
Blekinge län	162	94	**121**	71	62	**66**
Kristianstads län	87	49	**70**	64	35	**51**
Malmöhus län. Malmö	247	95	**151**	89	64	**73**
Malmöhus län. Lund	277	153	**223**	94	93	**94**
Malmöhus län. Landskrona	173	100	**146**	84	45	**70**
Malmöhus län. Hälsingborg	186	91	**136**	78	59	**68**
Malmöhus län. Ystad	139	112	**129**	70	48	**62**
Malmöhus län. Trelleborg	194	47	**132**	79	53	**68**
Malmöhus län. Eslöf	107	76	**93**	73	58	**66**
Malmöhus län. Skurup	139	77	**109**	100	59	**80**
Hallands län	118	71	**95**	64	61	**62**
Göteb. o. Bohus l.	104	61	**84**	55	50	**53**
Göteborg	111	62	**87**	84	51	**68**
Skaraborgs län	77	55	**67**	63	32	**48**
Karlstad	85	35	**57**	62	25	**40**
Örebro län	128	112	**122**	99	79	**91**
Västmanlands län	128	91	**111**	64	61	**63**
Kopparbergs län	127	72	**100**	70	51	**61**
Gäfle stad och län	134	71	**111**	74	46	**64**
Sundsvall	102	73	**82**	44	51	**49**
Norrbottens län	178	88	**112**	56	52	**53**
Tillsammans maj 1911	**137**	**74**	**104**	**72**	**52**	**62**
» » 1910	164	78	118	70	52	61
» april 1911	140	70	100	68	47	56

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 12,982 ansökningar om arbete, hvaraf 8,221 af män och 4,761 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 12,447 lediga platser, nämligen 6,008 för män och 6,439 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 7,681, af hvilka 4,331 besattes med män och 3,350 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende. Den anmärkningsvärdt starka stegringen af Stockholmsanstaltens omsättning är delvis att tillskrifva inrättandet af ett afdelningskontor i stadens södra del.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—maj.			
	Maj 1910.	April 1911.	Maj 1911.	Maj 1910—maj 1911.		April 1911—maj 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
				Antal.	%.	Antal.	%.	1910.	1911.	Antal.	%.
Stockholm	1,384	1,331	*1,940*	+ 556	+ 40	+ 609	+ 46	5,352	6,567	+ 1,215	+ 23
Uppsala län	189	371	*243*	+ 54	+ 29	— 128	— 35	867	1,290	+ 423	+ 49
Södermanlands län	—	98	*138*	—	—	+ 40	+ 41	—	236	—	—
Östergötlands län	296	597	*451*	+ 155	+ 52	— 146	— 24	1,675	2,026	+ 351	+ 21
Norrköping	318	351	*380*	+ 62	+ 19	+ 29	+ 8	1,494	1,453	— 41	— 3
Jönköpings län [1]	103	143	*113*	+ 10	+ 10	— 30	— 21	370	595	+ 225	+ 61
Norra Kalmar län [1]	36	45	*45*	+ 9	+ 25	—	—	108	172	+ 64	+ 59
Södra Kalmar län	—	61	*84*	—	—	+ 23	+ 38	—	221	—	—
Blekinge län	102	153	*174*	+ 72	+ 71	+ 21	+ 14	553	779	+ 226	+ 41
Kristianstads län	95	175	*166*	+ 71	+ 75	— 9	— 5	555	663	+ 108	+ 19
Malmöhus län. Malmö	483	803	*699*	+ 216	+ 45	— 104	— 13	2,180	2,923	+ 743	+ 34
Malmöhus län. Lund	146	172	*145*	— 1	— 1	— 27	— 16	649	631	— 18	— 3
Malmöhus län. Landskrona [1]	57	87	*100*	+ 43	+ 75	+ 13	+ 15	180	357	+ 177	+ 98
Malmöhus län. Hälsingborg	218	359	*355*	+ 137	+ 63	— 4	— 1	1,074	1,465	+ 391	+ 36
Malmöhus län. Ystad	36	63	*43*	+ 7	+ 19	— 20	— 32	173	226	+ 53	+ 31
Malmöhus län. Trelleborg	—	82	*79*	—	—	— 3	— 4	—	206	—	—
Malmöhus län. Eslöf	57	114	*86*	+ 29	+ 51	— 28	— 25	271	382	+ 111	+ 41
Malmöhus län. Skurup	29	24	*36*	+ 7	+ 24	+ 12	+ 50	115	146	+ 31	+ 27
Hallands län [1]	78	152	*170*	+ 92	—	+ 18	+ 12	293	710	+ 417	—
Göteb. o. Bohus l. [1]	55	118	*118*	+ 63	—	—	—	91	464	+ 373	—
Göteborg	905	1,019	*1,146*	+ 241	+ 27	+ 127	+ 12	3,814	4,380	+ 566	+ 15
Skaraborgs län [1]	—	54	*32*	—	—	— 22	— 41	—	211	—	—
Karlstad	49	97	*65*	+ 16	+ 33	— 32	— 33	349	378	+ 29	+ 8
Örebro län	156	225	*256*	+ 100	+ 64	+ 31	+ 14	744	954	+ 210	+ 28
Västmanlands län	74	207	*157*	+ 83	—	— 50	— 24	468	805	+ 337	+ 72
Kopparbergs län [1]	40	163	*159*	+ 119	—	— 4	— 2	40	675	+ 635	—
Gäfle stad o. län	141	108	*142*	+ 1	+ 1	+ 34	+ 31	636	654	+ 18	+ 3
Sundsvall	76	105	*88*	+ 12	+ 16	— 17	— 16	579	683	+ 104	+ 18
Norrbottens län	91	82	*71*	— 20	— 22	— 11	— 13	370	440	+ 70	+ 19
Tillsammans	**5,214**	**7,359**	**7,681**	**+ 2,467**	**+ 47**	**+ 322**	**+ 4**	**23,000**	**30,692**	**+ 7,692**	**+ 33**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	824	1,866	*1,497*	+ 673	+ 82	— 369	— 20	4,037	6,336	+ 2,299	+ 57
» öfriga näringsgrenar	4,390	5,493	*6,184*	+ 1,794	+ 41	+ 691	+ 13	18,963	24,356	+ 5,393	+ 28

Arbetsmarknadens allmänna läge hade otvifvelaktigt förbättrats i jämförelse med föregående månad. Byggnadsverksamheten, som förut var mycket ringa till följd af de osäkra aftalsförhållandena, visade nu något mera lifaktighet. Inom vissa industriella yrken, särskildt järn- och metallbranschen, framträdde en stark efterfrågan efter yrkesskickliga arbetare. Inom jordbruket förekom äfven efter vårflyttningen en liflig omsättning på arbetskraft. Tillgången därpå var någorlunda god utom ifråga om kvinnliga arbetare samt ladugårdspersonal i allmänhet.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1910.

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Maj:									
Jordbruk o. skogshushållning	1,465	1,871	1,211	245	619	286	**1,710**	**2,490**	**1,497**
Grufdrift och malmförädling	27	4	2	—	4	—	**27**	**8**	**2**
Industri o. handtverk m. m. .	3,082	1,886	1,349	352	389	160	**3,434**	**2,275**	**1,509**
Handel och samfärdsel . . .	1,526	1,145	770	659	958	378	**2,185**	**2,103**	**1,148**
Husligt arbete	10	1	—	3,318	4,424	2,494	**3,328**	**4,425**	**2,494**
Allmän o. litterär verksamhet	20	17	10	56	36	26	**76**	**53**	**36**
Öfriga slag af arbete	2,091	1,084	989	131	9	6	**2,222**	**1,093**	**995**
Samtliga yrkesgrenar	**8,221**	**6,008**	**4,331**	**4,761**	**6,439**	**3,350**	**12,982**	**12,447**	**7,681**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	— 636	—818	—364	— 57	— 183	— 5	— 693	—1,001	— 369
Grufdrift och malmförädling	— 12	— 3	— 4	—	+ 4	—	— 12	+ 1	— 4
Industri o. handtverk m. m. .	+ 466	+670	+477	+ 32	+ 92	+ 22	+ 498	+ 762	+ 499
Handel och samfärdsel . . .	+ 188	+371	+244	— 15	+ 38	+ 4	+ 173	+ 409	+ 248
Husligt arbete	+ 2	—	— 1	— 546	—1,071	— 235	— 544	—1,071	— 236
Allmän o. litterär verksamhet	+ 7	+ 11	+ 6	+ 18	+ 3	+ 11	+ 25	+ 14	+ 17
Öfriga slag af arbete	+ 372	+201	+165	+ 36	+ 4	+ 2	+ 408	+ 205	+ 167
Samtliga yrkesgrenar	**+ 387**	**+432**	**+523**	**— 532**	**—1,113**	**— 201**	**— 145**	**— 681**	**+ 322**
Relativa tal.[1])									
Jordbruk o. skogshushållning	— 30	— 30	— 23	— 19	— 23	—	— 29	— 29	— 20
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	+ 18	+ 55	+ 55	+ 10	+ 31	—	+ 17	+ 50	+ 49
Handel och samfärdsel . . .	+ 14	+ 48	+ 46	—	—	—	+ 9	+ 24	+ 28
Husligt arbete	—	—	—	— 14	— 19	— 9	— 14	— 19	— 9
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	+ 22	+ 23	+ 20	+ 38	—	—	+ 22	+ 23	+ 20
Samtliga yrkesgrenar	**+ 5**	**+ 8**	**+ 14**	**— 10**	**— 15**	**— 6**	**— 1**	**— 5**	**+ 4**

På 100 *lediga platser* kommo:[1])

Maj:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	78	40	**69**	65	46	**60**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	163	90	**151**	72	41	**66**
Handel och samfärdsel	133	69	**104**	67	39	**96**
Husligt arbete	—	75	**75**	—	56	**56**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	193	—	**203**	87	—	**91**
Samtliga yrkesgrenar	**137**	**74**	**104**	**72**	**52**	**62**

[1]) Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter*.

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Maj 1910.	April 1911.	Maj 1911.	Specialiteter.	Maj 1910.	April 1911.	Maj 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	4	26	*15*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	52	184	*78*
Tjänare på stat	40	232	*63*	Tillfälliga arbeterskor	52	66	*174*
Tjänare i kost	259	769	*344*	Diverse personal	27	41	*34*
Tillfälliga arbetare	253	278	*462*	Spinneriarbetare	2	3	*1*
Trädgårdspersonal	113	210	*266*	Väfveriarbetare	4	2	*5*
Skogspersonal	20	45	*38*	Kapp- och klädsömmerskor	7	6	*9*
Andra	4	25	*23*	Linnesömmerskor	4	6	*1*
Tegelbruksarbetare	16	7	*58*	Trikotagearbetare	2	—	—
Gjutare och formare	11	15	*20*	Tvätt- och stryknings-arbetare	23	27	*26*
Bleck- och plåtslagare	29	14	*17*	Bageri- och konditori-arbetare	13	19	*22*
Smeder och hofslagare	47	55	*77*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	15	11	*19*
Verktygsarbetare	—	2	*6*	Litografer och kemigrafer	—	2	*3*
Filare och bänkarbetare	16	20	*60*	Fabriksarbetare, ej spec.	5	2	*1*
Maskinarbetare	38	37	*35*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	28	28	*47*
D:o handtlangare	15	15	*31*	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	62	48	*59*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	16	41	*78*	Städerskor	16	26	*23*
Maskin- och modellsnickare	2	5	*9*	Kokerskor	7	29	*26*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	12	22	*25*	Diskerskor m. fl.	146	169	*170*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	112	111	*165*	Privat tjänst: Hushållerskor	28	70	*65*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	12	24	*19*	Hus- och barnjungfrur	160	362	*240*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	8	6	*10*	Kokerskor och köksor	90	199	*114*
Murare	44	37	*91*	Ensamjungfrur	446	878	*601*
Murarbetsmän och tegelbärare	64	52	*122*	Tvätt- och rengöringsarbeterskor	979	1,097	*1,365*
Byggnadssnickare och timmermän	138	172	*181*	Springflickor	21	30	*26*
Måleriarbetare	30	48	*63*				
Kvarnarbetare	8	7	*7*				
Bageri- och konditoriarbetare	8	3	*8*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	27	9	*27*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	10	27	*26*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	42	55	*85*				
Springpojkar	197	218	*222*				
Varuutkörare	13	14	*13*				
Kuskar och åkeriarbetare	56	55	*92*				
Kaptener, styrmän, sjömän	6	10	*6*				
Maskinister, eldare, kollämpare	3	3	*3*				
Stufveriarbetare	69	6	*108*				

Tablån å sid. 518 lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. Åtskilliga anstalter hafva däremot något mindre resultat än under april månad, då den stora vårflyttningen inom jordbruket och det husliga arbetet framkallar osedvanligt stor omsättning. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde ökningen från april 1911 i absoluta tal 322 eller 4 % (för jordbruket m. m. en minskning af 369 eller 20 %, men för öfriga yrkesgrenar en ökning af 691 eller 13 %); i jämförelse med maj 1910 uppgick tillväxten till 2,467 eller 47 % (däraf för jordbruket m. m. 673 eller 82 % samt för öfriga näringsgrenar 1,794 eller 41 %). Denna ökade frekvens hade nog delvis framkallats af den större lifaktigheten på arbetsmarknaden, men berodde hufvudsakligen på att de offentliga anstalterna, af hvilka åtskilliga äro helt nyligen inrättade, snabbt tillvinna sig förtroende och vidgad kundkrets.

Nästföregående tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där en synnerligen rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa stort öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	Maj. 1910.	April. 1911.	Maj. 1911.	Maj. 1910.	April. 1911.	Maj. 1911.
Män	92	78	*78*	61	59	*65*
Kvinnor	38	33	*40*	31	36	*46*
Tillsammans	**77**	**69**	***69***	**53**	**53**	***60***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	192	199	*163*	74	77	*75*
Kvinnor	82	74	*78*	54	48	*53*
Tillsammans	**127**	**111**	***113***	**62**	**57**	***62***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	164	140	*137*	70	68	*72*
Kvinnor	78	70	*74*	52	47	*52*
Tillsammans	**118**	**100**	***104***	**61**	**56**	***62***

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarne* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Maj. 1910.	April. 1911.	Maj. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	77	69	*69*
Metall- och maskinindustri	193	222	*174*
Trävaruindustri	235	155	*136*
Byggnadsverksamhet	179	199	*145*
Textilindustri	329	305	*400*
Beklädnadsindustri	88	127	*97*
Närings- och njutningsämnesindustri	158	134	*120*
Kontors- o. d. personal	385	448	*291*
Butiks- o. d. personal	312	238	*177*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	65	61	*60*
Landtransport	109	111	*105*
Husligt arbete	80	70	*75*
Grofarbete	201	204	*203*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen visserligen på ganska riklig tillgång på arbetskraft, men dock på tydligt förbättrade konjunkturer. Äfven för grupperna kontors-, butiks- och magasinspersonal, som förut utmärkts af synnerligen ringa arbetstillgång, hade nu en bestämd lättnad inträdt.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. I allmänhet kan en stegring iakttagas under den löpande månaden, väsentligen beroende, såsom förut påpekats, på arbetsförmedlingsrörelsens oaflåtligt ökade omfattning. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 65 platser för hushållerskor, 240 för hus- och barnjungfrur, 114 för kokerskor och köksor, 601 för ensamjungfrur samt 1,365 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 59 servitriser, 23 städerskor, 26 kokerskor, 170 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 47, i jordbruks- o. d. arbete 286. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 77, filare och bänkarbetare 60, maskinarbetare 35, sågverksarbetare 78, jord-, beton- o. d. arbetare 165, murare 91, murarbetsmän och tegelbärare 122, byggnadssnickare och timmermän 181, måleriarbetare 63, kontors-, butiks- och lagerbiträden 26, handels- och lagerarbetare 85, springpojkar 222, kuskar och åkeriarbetare 92, stufveriarbetare 108 o. s. v. Inom jordbruk och skogs-

Antalet platser, som under *maj* månad tillsatts utom resp. orter.

	Maj 1911.			Maj	April
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	243	47	**290**	151	197
Uppsala län	8	7	**15**	8	46
Södermanlands län	8	3	**11**	—	2
Östergötlands län	5	1	**6**	8	11
Norrköping	133	37	**170**	108	173
Jönköpings län	18	14	**32**	13	25
Norra Kalmar län	3	1	**4**	4	1
Södra Kalmar län	5	—	**5**	—	—
Blekinge län	13	25	**38**	31	24
Kristianstads län	15	7	**22**	5	17
Malmöhus län. Malmö	97	44	**141**	75	139
Malmöhus län. Lund	43	11	**54**	60	55
Malmöhus län. Landskrona	18	4	**22**	21	21
Malmöhus län. Hälsingborg	100	24	**124**	68	105
Malmöhus län. Ystad	11	5	**16**	22	24
Malmöhus län. Trelleborg	16	7	**23**	—	36
Malmöhus län. Eslöf	36	14	**50**	28	55
Malmöhus län. Skurup	22	10	**32**	26	23
Hallands län	9	1	**10**	5	10
Göteb. o. Bohus län	18	2	**20**	13	10
Göteborg	115	8	**123**	85	116
Skaraborgs län	—	1	**1**	—	1
Karlstad	25	5	**30**	13	46
Örebro län	57	11	**68**	44	85
Västmanlands län	1	3	**4**	2	8
Kopparbergs län	1	—	**1**	1	16
Gäfle stad och län	6	2	**8**	30	3
Sundsvall	9	13	**22**	11	23
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans maj 1911	1,035	307	**1,342**	832	1,272
» » 1910	631	201	832	—	—
» april 1911	938	334	1,272	—	—

hushållning m. m. anställdes: befälspersonal 15, tjänare på stat 63, tjänare i husbondes kost 344, tillfälliga arbetare 462, trädgårdspersonal 266, skogspersonal 38 samt diverse andra arbetare 23.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1,342 platser, hvaraf 1,035 manliga och 307 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 832, 631 och 201 samt under nästlidne månad 1,272, 938 och 334. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under den gångna månaden förbättrats. Arbetstillgången inom verkstads-, byggnads- m. fl. industrier har varit ganska god; till jordbruket har äfvenledes varit god tillgång på arbete med brist på arbetskraft. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god inom det husliga arbetet, men dålig för fabriksarbeterskor samt butiksbiträden.

Uppsala län. Arbetsmarknadens läge har varit godt. Såväl tillgång som efterfrågan på arbetskraft hafva inom de flesta industrigrenarna betydligt minskats. Äfven till jordbruket har efterfrågan på arbetskraft betydligt aftagit.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge har under månaden något förbättrats. — Å kvinnliga afdelningen har varit god tillgång på yngre tjänsteflickor, men brist på dugliga tjänarinnor.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit god inom de flesta yrken och fack och betydligt bättre än motsvarande tid föregående år. Till jordbruket har det i vissa fall varit svårt att erhålla fullt lämplig arbetskraft, särskildt hvad beträffar vana täckdikesgräfvare. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång. Brist på dugliga tjänare.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har äfven under denna månad varit mindre god, utom beträffande jordbruket; dock har arbetslösheten mot slutet af månaden något minskats. Ett stort antal industriarbetare hafva antagit arbete vid jordbruket. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången ringa. Öfverflöd på arbetskraft inom de flesta industrier. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på kokerskor.

Norra Kalmar län. Arbetsmarknaden har varit god. Någon afsevärd brist på arbete har icke förekommit inom någon industri.

Södra Kalmar län. Arbetstillgången har varit god, med undantag för byggnadsarbetare. Till jordbruket har efterfrågan på arbetskraft betydligt öfverstigit tillgången, särskildt beträffande gifta jordbruksarbetare och mjölkjungfrur.

Blekinge län. Arbetstillgången har under månaden varit ganska god med normal tillgång på arbetskraft.

Kristianstads län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit ganska god och betydligt förbättrad. — Å kvinnliga afdelningen däremot har arbetstillgången under månaden något minskats.

Malmö. Manliga afdelningen. Tillgången på arbete inom staden har varit otillräcklig. Till landsorten har rådt stor efterfrågan på murare och målare. Arbetstillgången till jordbruket har äfven varit mycket riklig, men dock ej motsvarat efterfrågan. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god utom för kontors- och butikspersonal samt hjälpkvinnor.

Lund. Arbetstillgången har å manliga afdelningen varit dålig; betydligt sämre än föregående månad och motsvarande tid föregående år. Ett stort antal jordbruks-, grof- och fabriksarbetare hafva varit arbetslösa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången likaledes något minskats.

Landskrona. Arbetsmarknaden har under månaden varit god inom industrien och handtverket. För grofarbetare och daglönare till jordbruket har varit dålig arbetstillgång. — Å kvinnliga afdelningen har för betarbeterskor och minderåriga till jordbruk och trädgårdsskötsel arbetstillgången varit god.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit jämförelsevis god och bättre än motsvarande tid förra året, med undantag för grofarbetare och daglönare till jordbruket. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen liflig och antalet tillsatta platser större än någon föregående månad under året.

Ystad. Arbetstillgången god med normal tillgång på arbetskraft. Till jordbruket har tillgången å arbete varit mindre god för daglönsarbetare.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit normal och i förhållande till föregående månad i det närmaste oförändrad. Till jordbruket har tillgången på arbete minskats efter vårbrukets afslutande. — Å kvinnliga afdelningen har rådt brist på kokerskor, husjungfrur samt mjölkjungfrur till landet.

Eslöf. Arbetstillgången har under månaden varit normal. Vid betrensningsarbetena har blott ett fåtal platser anmälts lediga.

Skurup. Arbetsmarknaden har under månaden varit normal.

Hallands län. Arbetstillgången har under månaden betydligt förbättrats, med undantag för handels-, grof- samt tillfälliga arbetare, för hvilka fortfarande råder arbetsbrist. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har särskildt gällt betarbetare, ogifta drängar och mjölkjungfrur.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången i det närmaste lika med föregående månad, men bättre än samma tid förra året. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket, såväl fast som tillfällig, samt grofarbetare har varit ganska stor. — Å kvinnliga afdelningen har varit god arbetstillgång med brist på arbetskraft.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god och bättre än motsvarande tid föregående år. Tillgången på arbete har t. o. m. tidtals öfverstigit efterfrågan inom en del yrken, såsom t. ex. inom maskinindustrien och grofarbetet samt jordbruket. Någon nämnvärd arbetslöshet torde heller icke vara rådande. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Skaraborgs län. Arbetstillgången har under månaden varit god.

Karlstad. Arbetsmarknaden har varit god och ungefär lika med föregående månad, men betydligt bättre än samma tid föregående år.

Örebro län. Arbetstillgången har under den gångna månaden varit god såväl å manliga som kvinnliga afdelningen och betydligt bättre än under motsvarande tid förra året.

Västmanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ganska ringa, särskildt inom järnindustrien och för grofarbetare. Till jordbruket har likväl varit god arbetstillgång med brist på lämplig arbetskraft. Ställningen å arbetsmarknaden har dock varit betydligt bättre än motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Kopparbergs län. Å manliga afdelningen har arbetsmarknaden under den gångna månaden ytterligare förbättrats. Någon egentlig arbetsbrist torde ej heller hafva förefunnits. — Å kvinnliga afdelningen råder fortfarande brist på dugliga tjänarinnor.

Gäfle stad och län. Å manliga afdelningen har arbetstillgången varit god och betydligt förbättrad. — Å kvinnliga afdelningen har efterfrågan på arbetskraft betydligt öfverstigit tillgången, särskildt inom det husliga arbetet.

Sundsvall. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god med undantag för grofarbetare. — Kvinnliga afdelningen. Brist på arbetskraft.

Norrbottens län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången var under först hälften af månaden dålig, men under senare delen betydligt förbättrad, beroende på sjöfartens öppnande under denna tid. — Kvinnliga afdelningen. Brist på kunniga köksor och ensamjungfrur.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Järn- och metallarbetare, byggnadsarbetare, kontorister, butiks- och magasinspersonal, åkeriarbetare, fabriks- och grofarbetare. — Kontorsbiträden, fabriksarbeterskor.	Ogifta drängar till landet, springpojkar, lärlingar. — Köksor och diskerskor till restauranter, ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Grofarbetare och yngre verkstadsarbetare.	Yngre drängar till jordbruket.
Södermanlands län.	
Befallningsmän, bokhållare, fabriksarbetare, kontorsbiträden, kuskar, chaufförer, grofarbetare m. fl.	Ladugårdskarlar, yngre drängar till landet. — Statmjölkerskor, mjölkjungfrur, dugliga tjänare till stads- och landthushåll.
Östergötlands län.	
Befallningsmän, ogifta stalldrängar, stenarbetare, kvarnarbetare, maskinister, eldare, grofarbetare, f. d. militärer.	Yngre arbetsdrängar, täckdikesgräfvare, sågverksarbetare, målare, spinneriarbetare. — Mjölkjungfrur, linnesömmerskor, städerskor, köksor, diskerskor, hus- och barnjungfrur, kokerskor, ensamjungfrur.
Norrköping.	
Elektriker, byggnadssnickare, eldare, åkeriarbetare, grofarbetare, f. d. militärer. — Fabriksarbeterskor, rengöringsarbeterskor.	Yngre drängar till jordbruket, springpojkar. — Ensamjungfrur, hus- och barnjungfrur, springflickor, mjölkerskor.
Jönköpings län.	
Sågverks- och byggnadsarbetare, maskinister, kontorister, grofarbetare m. fl.	Kokerskor och öfrig kökspersonal till restauranter samt jungfrur till landet.
Norra Kalmar län.	
—	Hotell-, kafé- och restaurantpersonal samt tjänarinnor till husligt arbete.
Södra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Gifta jordbruksarbetare, yngre drängar. — Jungfrur till landet.
Blekinge län.	
Grofarbetare.	Jungfrur till landet.
Kristianstads län.	
Daglönsarbetare, järnarbetare, grofarbetare. — Servitriser m. fl.	Mjölkjungfrur, kokerskor samt dugliga ensamjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Malmö.	
Vuxna drängar och daglönsarbetare, byggnadsarbetare, järn- och metallarbetare, elektriker och hjälpmontörer, samt grof- och fabriksarbetare, alla slag. — Kontors- och butikspersonal samt hjälpkvinnor.	Ogifta drängar till landet, murare, målare, järnsvarfvare, smeder och hofslagare. — Jungfrur till landet, ensamjungfrur samt hus- och barnjungfrur.
Lund.	
Jordbruks-, grof- och fabriksarbetare.	—
Landskrona.	
Daglönsarbetare, kontors- och affärsbiträden samt grofarbetare.	Mjölkjungfrur.
Hälsingborg.	
Daglönare, jord-, beton- och schaktningsarbetare, murarbetsmän, typografer, eldare, handelsarbetare, kuskar, fabriks- och grofarbetare. — Butiksbiträden, fabriksarbeterskor, kontorsstäderskor.	Yngre drängar och springpojkar. — Mjölkjungfrur, diskerskor, köksor, tvätterskor, barnjungfrur, kokerskor och ensamjungfrur.
Ystad.	
Daglönsarbetare till jordbruket.	Yngre drängar. — Mjölkjungfrur.
Trelleborg.	
Grofarbetare.	Yngre drängar till landet. — Mjölkjungfrur, ensamjungfrur.
Eslöf.	
Jordbruks- och grofarbetare, springpojkar, kontorsbiträden. — Uppasserskor.	—
Skurup.	
—	Tjänarinnor.
Hallands län.	
Handels- och grofarbetare.	Yngre drängar samt ogifta smeder till landsbygden, målare. — Jordbruksarbeterskor, kunniga jungfrur till städerna.
Göteborgs och Bohus län.	
I de flesta manliga yrken och fack utom jordbruket.	Torpare, dikesgräfvare samt yngre drängar. — Tjänarinnor alla slag samt textilarbeterskor.
Göteborg.	
Elektriker, sågverks- och trädgårdsarbetare, murare, snickare och timmermän, bokhållare och handelsbiträden, handelsarbetare, kuskar, sjöfolk samt grofarbetare. — Butiksbiträden, städerskor och serveringsflickor samt hushållerskor.	Jordbruksarbetare, alla slag, cementarbetare, kopparslagare, järnsvarfvare, väfvare, skräddare samt springpojkar och lärlingar. — Tjänstflickor till landet, trädgårdsarbeterskor, ensamjungfrur, kokerskor, passflickor.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Skaraborgs län.	
Kördrängar.	Ensamjungfrur, jungfrur till landet.
Karlstad.	
Tillfälliga yrkesarbetare samt bokhållare och expeditor.	Mjölkerskor och ladugårdsjungfrur, ensamjungfrur.
Örebro län.	
Butikspersonal.	Landsjungfrur.
Västmanlands län.	
Inom metall- och maskinindustrien samt grofarbetarefacket.	Dugliga landtarbetare. — Mjölkjungfrur.
Kopparbergs län.	
Handelsbiträden.	Järn- och metallarbetare.
Gäfle stad och län.	
Sågverksarbetare, byggnadssnickare och grofarbetare.	Hotelldrängar, springpojkar. — Kokerskor, ensamjungfrur samt köksor och diskerskor till hotell.
Sundsvall.	
Grofarbetare.	Cementarbetare, järnsvarfvare, murare. — Tjänarinnor alla slag.
Norrbottens län.	
Grofarbetare, springpojkar. — Uppasserskor, städerskor samt yngre jungfrur.	Försågare, stabbläggare. — Ladugårdsjungfrur, kunniga köksor och ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *maj* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1]) lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1,465	1,871	1,211	245	619	286	**1,710**	**2,490**	**1,497**	69	60
II. Grufdrift och malmförädling	27	4	2	—	4	—	**27**	**8**	**2**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	104	143	116	—	—	—	**104**	**143**	**116**	73	81
B Metall- o. maskinindustri	748	422	270	14	16	10	**762**	**438**	**280**	174	64
C Trävaruindustri	248	184	123	2	—	—	**250**	**184**	**123**	136	67
D Byggnadsverksamhet	1,268	875	669	—	2	—	**1,268**	**877**	**669**	145	76
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	47	17	14	18	11	6	**65**	**28**	**20**	—	—
F Textilindustri	67	14	6	61	18	7	**128**	**32**	**13**	400	41
G Beklädnadsindustri	33	33	13	121	125	44	**154**	**158**	**57**	97	36
H Närings- och njutningsämnesindustri	213	92	57	88	158	59	**301**	**250**	**116**	120	46
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	31	17	10	19	13	8	**50**	**30**	**18**	167	60
J Trämasse- och pappersindustri	23	10	7	16	18	4	**39**	**28**	**11**	—	—
K Grafisk industri	34	14	9	4	7	3	**38**	**21**	**12**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	266	65	55	9	21	19	**275**	**86**	**74**	320	86
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	65	26	17	37	9	5	**102**	**35**	**22**	291	63
B Butiks- och magasinspersonal	393	224	164	165	91	37	**558**	**315**	**201**	177	64
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	76	63	43	396	723	308	**472**	**786**	**351**	60	45
D Landtransport	787	686	411	61	119	26	**848**	**805**	**437**	105	54
E Vattentransport	200	133	126	—	1	1	**200**	**134**	**127**	149	95
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	5	13	9	—	15	1	**5**	**28**	**10**	—	—
V. Husligt arbete	10	1	—	3,318	4,424	2,494	**3,328**	**4,425**	**2,494**	75	56
VI. Allmän och litterär verksamhet	20	17	10	56	36	26	**76**	**53**	**36**	143	68
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2,091	1,084	989	131	9	6	**2,222**	**1,093**	**995**	203	91
Summa för maj 1911	**8,221**	**6,008**	**4,331**	**4,761**	**6,439**	**3,350**	**12,982**	**12,447**	**7,681**	**104**	**62**
» » » 1910	6,633	4,052	2,845	3,549	4,563	2,369	10,182	8,615	5,214	118	61

[1]) Jfr noten å sid. 519.

Yrkesgrupp.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**95**	**242**	**143**	**78**	**91**	**63**	**36**	**48**	**28**
Däraf kvinnor	4	23	4	4	12	5	2	11	3
II. Grufdrift och malmförädling	—	**4**	—	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	4	—						
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**10**	**16**	**14**	**1**	**6**	**5**	—	**2**	—
B Metall- och maskinindustri	**245**	**139**	**74**	**23**	**7**	**4**	**46**	**17**	**12**
Däraf kvinnor	11	9	3						
C Trävaruindustri	**36**	**49**	**38**	**10**	**12**	**7**	**7**	**1**	**1**
D Byggnadsverksamhet	**401**	**344**	**269**	**34**	**33**	**24**	**17**	**27**	**16**
Däraf kvinnor	—	1	—						
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**17**	**6**	**4**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	1	—						
F Textilindustri	**13**	**3**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	9	3	1						
G Beklädnadsindustri	**45**	**37**	**7**	**2**	—	—	—	**6**	**2**
Däraf kvinnor	42	33	7				—	4	2
H Närings- och njutningsämnesindustri	**53**	**49**	**14**	**4**	**10**	**5**	**6**	**16**	**11**
Däraf kvinnor	26	36	8				1	11	6
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**3**	**2**	**1**	**2**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	2	1	2	—	—			
J Trämasse- och pappersindustri	**8**	**12**	**1**	**2**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	11	1						
K Grafisk industri	**9**	**4**	**2**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	2	—						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**36**	**14**	**10**	**6**	**4**	**4**	**32**	**14**	**13**
Däraf kvinnor	3	1	1				2	2	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**69**	**22**	**16**	**2**	**2**	**2**	**1**	—	—
Däraf kvinnor	31	7	4	1	1	1			
B Butiks- o. magasinspersonal.	**224**	**163**	**91**	**12**	**4**	**2**	**12**	**3**	**1**
Däraf kvinnor	48	36	7	2	—	—	2	1	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**159**	**227**	**72**	**9**	**17**	**15**	**11**	**11**	**4**
Däraf kvinnor	137	216	66	8	16	14	6	9	2
D Landtransport	**332**	**338**	**193**	**18**	**13**	**9**	**15**	**8**	**2**
Däraf kvinnor	10	21	3	4	3	3			
E Vattentransport	**41**	**10**	**5**	—	—	—	**4**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	**15**	**1**	—	—	—	—	**5**	**2**
Däraf kvinnor	—	15	1						
V. Husligt arbete	**946**	**1,422**	**789**	**107**	**110**	**81**	**58**	**67**	**27**
Däraf kvinnor	946	1,421	789	107	110	81	58	67	27
VI. Allmän och litterär verksamhet	**34**	**18**	**11**	**2**	**1**	—	—	—	—
Däraf kvinnor	28	10	5	1	—	—			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**460**	**214**	**184**	**83**	**22**	**22**	**51**	**21**	**19**
Däraf kvinnor	—	3	2						
Summa för maj månad år 1911	**3,236**	**3,350**	**1,940**	**396**	**332**	**243**	**296**	**246**	**138**
Däraf kvinnor	1,310	1,855	903	129	142	104	71	105	41
» » » månad år 1910	2,334	2,261	1,384	334	282	189	—	—	—
Däraf kvinnor	990	1,274	715	123	111	83	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Norra Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
85	158	103	218	443	215	46	38	19	50	63	52	65	78	51
6	21	8	30	100	44	6	10	6	20	21	21	27	48	30
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
12	13	12	13	6	3	2	9	7	4	2	—	8	18	18
43	17	14	35	27	17	24	20	13	6	9	4	18	15	6
1	—	—												
24	3	2	24	27	19	15	5	1	5	10	9	—	—	—
100	35	32	27	23	12	20	8	4	33	18	10	13	4	4
2	—	—	3	1	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—
74	11	7	2	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
29	6	3	1	—	—									
10	9	4	9	18	1	4	2	—	—	1	—	3	6	2
9	6	3	7	15	1	4	—	—				1	5	2
16	26	11	19	20	10	6	7	2	6	4	—	3	5	—
9	14	7	7	14	7	—	3	—	—	4	—	—	4	—
—	—	—	2	7	1	2	—	—	19	18	13	—	—	—
			2	5	1	1	—	—	7	6	6			
8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
1	—	—												
4	5	1	2	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
2	1	—	—	1	—									
14	1	—	9	2	2	9	1	1	11	2	—	6	1	1
—	1	—	2	3	2	4	—	—	3	—	—	—	1	—
—	1	—				1	—	—	2	—	—			
13	8	2	2	3	1	4	—	—	3	1	—	14	8	6
2	4	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	10	6	4
25	42	15	19	38	22	19	25	18	1	11	3	17	25	17
17	39	14	13	35	20	15	22	15	1	9	2	13	21	14
41	60	22	59	22	15	6	3	2	1	—	—	33	17	13
5	16	4	6	1	1							4	2	1
16	3	3	6	1	1	1	—	—	6	2	2	4	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
49	252	126	156	276	105	75	77	37	38	61	31	95	79	48
49	252	126	156	276	105	75	77	37	38	61	31	95	79	48
—	1	—	8	6	3	2	1	1	—	3	—	—	—	—
—	1	—	7	4	3	—	1	1	—	3	—			
159	29	26	138	23	20	19	11	8	14	8	3	40	11	8
107	6	4	24	—	—									
695	674	380	755	956	451	261	207	113	201	216	129	320	265	174
237	367	170	253	452	182	103	113	59	68	105	60	150	160	99
636	608	318	540	538	296	242	196	103	94	64	36	230	160	102
204	349	136	202	270	105	94	94	58	10	20	6	109	112	69

Yrkesgrupp.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**123**	**178**	**100**	**132**	**137**	**100**	**97**	**109**	**77**
Däraf kvinnor	24	64	30	23	54	25	10	33	23
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**9**	**2**	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**8**	**21**	**21**	**4**	**5**	**7**	**6**	**1**	**1**
B Metall- och maskinindustri	**7**	**3**	—	**71**	**31**	**20**	**36**	**35**	**29**
Däraf kvinnor				2	5	5			
C Trävaruindustri	**4**	**2**	**1**	**19**	**7**	**7**	**6**	**2**	**2**
Däraf kvinnor				2	—	—			
D Byggnadsverksamhet	**1**	**9**	**2**	**153**	**56**	**54**	**108**	**73**	**67**
Däraf kvinnor									
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	**10**	—	—	**13**	—	—
Däraf kvinnor				3	—	—	6	—	—
F Textilindustri	—	—	—	**7**	**2**	**1**	**10**	—	—
Däraf kvinnor				6	1	—	6	—	—
G Beklädnadsindustri	**1**	—	—	**34**	**15**	**13**	**11**	**7**	**6**
Däraf kvinnor				29	15	13	8	3	2
H Närings- och njutningsämnesindustri	**6**	**3**	**1**	**35**	**9**	**6**	**34**	**8**	**4**
Däraf kvinnor	4	3	1	11	9	4	7	6	3
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	**16**	—	—	**2**	**2**	**2**
Däraf kvinnor				2	—	—	2	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	**6**	**2**	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor				6	2	—			
K Grafisk industri	—	—	—	**3**	**3**	**3**	**5**	—	—
Däraf kvinnor				—	3	3			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**1**	—	—	**67**	**27**	**26**	**12**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				3	15	15			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**8**	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor							1	—	—
B Butiks- och magasinspersonal	**5**	**9**	**7**	**110**	**27**	**22**	**22**	**3**	**1**
Däraf kvinnor	2	2	—	62	22	18	10	3	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**12**	**19**	**5**	**23**	**80**	**48**	**34**	**63**	**29**
Däraf kvinnor	12	17	3	19	79	47	27	54	24
D Landtransport	**4**	**3**	**2**	**85**	**100**	**34**	**58**	**35**	**18**
Däraf kvinnor				7	50	4	8	4	1
E Vattentransport	**1**	—	—	**24**	—	—	**22**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**1**	—	—	**3**	**1**	**1**	—	**6**	**5**
V. Husligt arbete	**30**	**61**	**17**	**392**	**346**	**249**	**158**	**166**	**102**
Däraf kvinnor	30	61	17	392	346	249	158	166	102
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**10**	**5**	**7**	**7**	**4**	**4**
Däraf kvinnor				6	3	5	6	4	4
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**26**	**20**	**10**	**225**	**101**	**101**	**63**	**7**	**7**
Summa för maj månad år 1911	**230**	**328**	**166**	**1,437**	**954**	**699**	**715**	**524**	**355**
Däraf kvinnor	72	147	51	573	604	388	249	273	160
» » » månad år 1910	166	219	95	1,247	763	483	653	338	218
Däraf kvinnor	46	140	36	428	422	241	189	201	116

Län.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
248	214	156	74	111	69	57	158	70	48	74	27	17	31	14
37	59	32	18	44	27	2	45	—	7	12	4	—	5	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	11	11	8	6	2	5	4	3	1	2	—	—	—	—
27	23	18	10	11	3	98	48	41	6	3	3	—	—	—
						—	2	2						
6	8	5	6	3	2	38	8	6	1	—	—	6	5	5
128	61	44	33	33	24	114	70	56	13	17	7	—	—	—
						—	1	—						
8	17	13	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—
3	10	6												
5	1	1	3	—	—	8	6	1	3	4	2	—	—	—
3	1	1	2	—	—	2	3	—	2	4	2			
10	12	7	1	2	2	9	26	4	1	5	1	—	—	—
8	10	6	1	1	1	7	22	3	1	5	1			
37	13	9	4	8	6	40	35	16	5	5	1	1	1	1
6	9	6	1	4	2	11	25	10	—	2	—			
—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	1	1	—	—	—
						1	—	—						
2	1	—	—	—	—	7	11	9	1	—	—	1	1	1
						3	5	3						
1	—	—	—	—	—	10	4	4	—	—	—	—	—	—
						1	—	—						
28	6	5	2	1	1	9	3	1	2	1	1	1	—	—
						—	2	1						
2	1	1	—	—	—	6	4	—	—	—	—	—	—	—
12	4	2	10	1	—	77	67	53	5	2	2	1	—	—
5	2	—	1	1	—	10	8	2	1	—	—	1	—	—
10	19	11	5	14	9	47	74	17	11	21	11	—	—	—
7	16	8	3	12	8	44	71	15	10	19	9			
38	23	18	9	6	4	67	121	69	6	2	1	1	2	1
3	4	4	1	2	1	5	11	1						
4	—	—	2	—	—	57	111	111	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
206	162	106	70	73	44	423	621	379	41	62	36	16	26	10
196	162	106	70	73	44	423	621	379	41	62	36	16	26	10
4	5	4	—	—	—	—	2	1	2	—	—	—	—	—
2	3	3							1	—	—			
187	77	78	20	4	4	386	308	304	38	25	25	—	—	—
966	658	489	258	273	170	1,466	1,682	1,146	188	224	118	44	66	32
270	276	172	97	137	83	509	816	416	63	104	52	17	31	10
1,247	763	483	234	134	78	1,476	1,424	905	134	119	55	—	—	—
197	164	114	52	54	26	493	760	380	33	47	12	—	—	—

Yrkesgrupp.	Karlstad.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**31**	**58**	**24**	**63**	**53**	**53**	**55**	**100**	**57**
Däraf kvinnor	1	13	—	3	3	3	10	19	11
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	7	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	5	4	3	5	6	6	3	3	2
B Metall- och maskinindustri	1	—	—	14	7	7	19	6	4
C Trävaruindustri	1	1	—	1	—	—	4	10	6
D Byggnadsverksamhet	2	1	1	23	20	20	8	5	5
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	1	1	1	2	—	—	—	—	—
F Textilindustri	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
G Beklädnadsindustri	—	1	—	9	5	5	—	2	1
Däraf kvinnor	—	1	—	1	—	—	—	2	1
H Närings- o. njutningsämnesindustri	2	3	2	6	3	3	5	8	5
Däraf kvinnor	—	1	—	2	2	2	1	4	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	1	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	1	1	1	8	3	3	8	1	1
Däraf kvinnor							—	1	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	2	1	1
Däraf kvinnor							1	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	1	—	—	16	8	8	3	1	1
Däraf kvinnor	1	—	—	2	2	2	1	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	5	12	2	22	21	13	5	6	5
Däraf kvinnor	5	12	2	19	18	10	5	5	5
D Landtransport	4	6	3	11	11	9	9	4	3
Däraf kvinnor	—	1	—	1	1	1	2	1	1
E Vattentransport	3	2	2	—	—	—	1	1	—
Däraf kvinnor									
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	**24**	**62**	**19**	**99**	**88**	**72**	**84**	**82**	**49**
Däraf kvinnor	24	62	19	99	88	72	84	82	49
VI. Allmän och litterär verksamhet	**2**	**3**	**2**	**1**	—	—	**3**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	2	3	2	1	—	—	1	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**6**	**6**	**5**	**63**	**57**	**57**	**61**	**19**	**16**
Summa för maj månad år 1911	**91**	**161**	**65**	**343**	**282**	**256**	**277**	**250**	**157**
Däraf kvinnor	33	93	23	128	114	90	105	116	71
» » » månad år 1910	65	127	49	269	197	156	180	172	74
Däraf kvinnor	35	72	30	53	69	43	58	108	36

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
63	65	48	15	24	19	7	11	6	7	11	8
11	18	9	—	3	—				—	6	1
7	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	1	8	1	1	—	—
14	13	7	15	5	3	3	1	1	1	1	—
13	21	9	19	6	3	2	—	—	3	4	—
12	8	3	22	15	13	2	13	1	4	4	1
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—						
1	1	1	4	3	1	—	—	—	—	—	—
1	1	1	2	2	1						
2	8	3	9	4	4	2	5	2	—	—	—
—	3	1	1	1	1	1	3	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	1	10	1	1	—	—	—	2	1	1
			1	—	—						
1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
6	2	2	2	—	—	4	—	—	—	1	—
1	1	1				3	—	—			
13	19	10	12	15	8	2	16	12	11	11	5
11	17	9	12	10	5	2	16	12	10	10	4
9	6	4	22	17	12	15	6	2	5	2	1
						5	2	1			
1	—	—	5	2	2	—	—	—	1	1	1
									—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
67	84	42	41	67	31	77	100	49	76	81	45
67	84	42	41	67	31	77	100	49	76	81	45
—	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
—	3	2	1	—	—						
48	29	25	64	64	45	32	20	14	39	17	14
262	262	159	247	223	142	148	180	88	150	134	71
91	127	65	59	83	38	88	121	62	86	98	51
135	79	40	286	187	141	162	132	76	94	119	91
27	37	15	76	76	38	85	101	52	45	82	58

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54
48	» » torsk	»							45
49	Kaffe (*obrändt*), *prima Santos*	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	159

[1] Preliminära siffror. [2] Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. [3] Uppgifterna afse å vissa orter

terna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg.

Obs. Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(april 1910—april 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan.—april 1911 för 39 orter.

April 1910.	Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	[1]) April 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
225	220	218	218	219	221	221	220	219	216	216	217	216	4
202	201	196	196	199	202	203	203	200	193	191	194	196	5
149	150	150	151	151	151	150	151	151	151	151	151	152	6
115	115	114	115	115	114	113	113	112	113	112	112	111	7
49	47	48	47	47	50	47	49	48	47	47	47	49	8
169	168	168	169	169	169	168	168	169	166	163	159	150	9
124	124	124	124	124	124	126	126	126	126	123	121	115	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	137	133	125	11
111	108	112	122	131	140	170	198	202	180	149	129	115	12
—	—	—	—	—	126	136	142	143	140	129	124	119	13
28	28	29	28	25	27	27	27	27	27	27	27	27	14
—	—	147	50	30	—	—	—	—	—	—	—	—	15
28	28	29	28	29	29	29	29	29	29	28	29	28	16
46	46	46	46	46	46	45	45	45	45	45	45	45	17
33	33	32	31	31	31	31	30	30	30	30	30	30	18
21	20	20	20	20	20	19	19	19	19	19	19	19	19
27	26	26	25	25	25	25	24	24	24	24	24	24	20
35	33	33	32	32	32	31	31	31	31	31	31	31	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
63	63	63	63	63	63	62	62	62	62	62	62	61	23
39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	38	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	25
40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	39	39	39	26
39	39	39	39	39	38	38	38	38	38	38	37	37	27
29	28	28	28	28	28	28	28	28	27	27	27	27	28
76	76	75	75	75	75	75	75	75	75	74	74	74	29
46	45	46	46	46	45	45	45	45	45	45	45	44	30
61	61	61	62	62	62	62	62	62	61	61	61	60	31
96	97	99	101	103	101	98	97	96	96	95	96	96	32
77	78	79	81	82	81	79	78	77	77	77	78	78	33
116	117	115	118	120	119	119	117	117	116	116	117	115	34
58	59	59	60	62	61	61	60	60	59	59	58	59	35
123	125	125	125	122	117	109	108	110	115	118	118	123	36
103	104	104	106	107	105	101	101	102	100	102	105	105	37
127	127	127	130	133	134	134	130	127	126	125	124	123	38
135	135	136	138	141	144	143	139	137	135	134	132	131	39
147	148	147	145	150	153	152	151	150	148	146	142	142	40
27	32	30	30	39	37	35	33	28	27	25	26	28	41
35	35	33	34	36	41	40	39	36	38	37	34	36	42
78	79	78	84	82	82	81	80	80	83	79	79	76	43
38	38	38	38	39	39	39	39	39	39	39	37	39	44
34	34	34	34	34	34	35	35	34	34	34	33	33	45
23	23	23	24	23	23	24	23	24	24	24	24	24	46
55	56	55	52	53	52	52	52	51	51	51	51	52	47
44	44	46	44	45	45	45	45	45	46	45	46	44	48
121	121	122	122	124	129	132	135	139	146	147	149	150	49
73	73	73	73	73	72	69	67	67	67	67	67	67	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
19	18	18	18	17	17	16	16	16	16	16	16	16	52
16	16	16	16	15	14	14	14	14	14	14	14	14	53
2290	2250	2200	2260	2270	2260	2260	2270	2270	2280	2260	2270	2290	54
1820	1780	1790	1800	1790	1790	1790	1820	1800	1810	1800	1820	1820	55
187	189	190	187	187	186	183	187	187	183	183	184	184	56
373	372	372	373	373	374	373	373	372	372	372	373	371	57
132	132	130	130	130	129	130	129	128	129	129	128	128	58
159	158	158	159	159	159	158	159	156	160	159	160	156	59

kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. [5]) Uppgif-

Kreaturs-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima	—	—	53	54	54	46	47
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	40	40	46	48	46	40	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37
» 3. Mindre feta[2])	28	29	36	38	35	27	28
Kvigor (och stutar):							
Extra prima[3])	—	—	58	60	59	52	55
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[4])	46	46	51	54	52	45	44
» 2. Mindre feta[4])	37	37	44	48	44	36	36
Tjurar:							
Extra prima[3])	—	—	55	57	56	46	49
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	41	46	49	44	38	40
» 3. Mindre köttiga[5])	33	36	40	38	39	32	33
Oxar:							
Extra prima[6])	—	—	—	—	58	—	47
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43
» 2. Mindre feta[7])	—	—	42	46	43	34	36
Kalfvar:							
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[8])	57	59	64	68	63	60	61
» (70—90 »)[8])	51	53	54	61	56	55	55
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40
Får:							
Yngre, feta[9])	—	—	53	54	52	50	51
Äldre, » [9])	—	—	44	49	46	45	45
Svin:							
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73
Suggor	39	45	66	57	46	58	67

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö. 1910—april 1911 afse endast Malmö. — [4]) Uppgifterna för januari 1910—april 1911 afse Malmö och Göteborg. — [6]) Uppgifterna för mars, maj, juni och juli 1910 afse endast Stockholm, för april och Malmö. — [7]) Uppgifterna för januari, februari, april samt juni—oktober 1910 afse Stockholm och Göte- 1906—1909 och januari—juli 1910 afse endast Göteborg samt för augusti 1910—april 1911 Stockholm

priser

Göteborg 1904—april 1911.

(jan. 1910—april 1911) för alla tre orterna.

Jan. 1910.	Febr. 1910.	Mars 1910.	April 1910.	Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
48	45	—	—	46	46	47	48	50	50	47	45	—	42	48	—
38	38	39	39	41	41	41	41	43	43	43	41	40	40	40	43
35	34	36	36	38	38	38	38	38	37	36	35	35	35	35	37
25	25	26	27	29	28	30	32	31	29	27	27	28	27	27	27
53	51	53	50	55	55	55	54	57	60	58	56	55	55	55	57
45	44	44	44	46	46	45	47	45	45	45	44	45	44	45	46
35	35	36	36	36	36	36	38	38	35	35	33	34	31	34	38
47	44	43	45	43	44	46	51	53	55	56	53	54	55	54	55
41	40	40	40	43	42	42	44	47	47	48	46	45	46	46	46
35	35	37	37	39	39	39	42	44	44	43	42	42	43	43	43
29	29	30	31	32	32	32	34	36	35	35	33	34	33	33	34
—	—	41	45	46	45	46	47	—	—	47	45	50	—	—	—
40	40	40	41	44	43	44	44	44	45	45	42	43	42	42	44
31	32	33	36	37	39	39	39	39	38	38	36	37	36	36	38
61	61	62	62	62	62	59	59	61	64	62	61	61	61	61	61
55	55	56	57	57	57	55	54	54	56	55	53	53	53	53	53
42	39	38	40	41	41	39	31	40	40	38	38	39	41	41	41
46	51	55	57	57	56	53	51	50	46	45	46	47	50	53	60
41	46	48	48	50	48	48	49	45	40	38	40	41	44	48	52
73	73	74	75	75	77	82	81	81	77	73	75	73	70	69	66
73	74	74	76	73	75	77	80	81	77	72	70	69	68	66	65
63	64	64	69	67	66	69	67	68	68	63	62	61	60	59	59

— [2]) Uppgifterna för januari—april 1911 afse Malmö och Göteborg. — [3]) Uppgifterna för januari Göteborg. — [5]) Uppgifterna för april—juli samt december 1910 och januari—april 1911 afse Malmö och augusti 1910 Stockholm och Malmö och för november och december 1910 samt januari 1911 endast borg. — [8]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [9]) Uppgifterna för åren och Göteborg.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

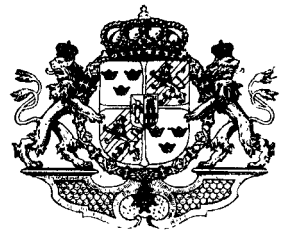
Medelpriser i Stockholm under *jan.—april* månader år 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	April.
		Medelpris (öre).			
Fisk:[1])					
Abborre	kg.	57	52	—	61
Braxen	»	26	24	—	33
Flundra (Skrubba)	»	—	29	35	15
Gråsei	»	—	14	26	—
Gädda	»	90	93	108	83
Gös	»	153	—	—	127
Hvitling	»	35	33	—	—
Hälleflundra	»	90	—	98	86
små	»	—	—	—	66
Id	»	34	—	—	43
Kolja[2])	»	35	40	39	34
Kungsflundra	»	—	—	53	39
Lake	»	53	56	51	53
Lax, färsk	»	228	—	198	—
Laxöring	»	74	—	—	—
Piggvar	»	125	—	175	—
Rödspotta	»	45	51	47	37
Rödtunga	»	—	—	56	29
Sandskädda	»	20	—	—	—
Sarv	»	—	—	—	16
Sik	»	61	—	—	—
Sill, färsk	låda	902	766	745	325
rökt	kg.	—	—	—	—
Slätvar	»	86	—	—	61
Stenbit	»	—	—	27	36
Strömming	»	25	16	13	13
salt	fjärd.	—	—	—	—
Torsk[2])	kg.	36	35	39	33
salt	»	38	—	—	—
Ulk	»	56	—	—	—
Ål, små	»	110	—	—	—
Fiskvaror:					
Kabeljo	»	—	—	—	—
Sill, islands-	tna	—	—	—	—
norsk	»	—	—	—	—
holländsk	»	—	—	—	—
Skaldjur:					
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68
små	»	—	—	—	38

Marknadens läge $^{31}/_{3}$—$^{6}/_{4}$: tillgång otillräcklig, efterfrågan god, tendens fast.
$^{7}/_{4}$—$^{13}/_{4}$: » otillräcklig, » god, » fast.
$^{14}/_{4}$—$^{20}/_{4}$: » otillräcklig, » god, » fast.
$^{21}/_{4}$—$^{27}/_{4}$: » god, » god, » flau.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.

MEDDELANDEN

FRÅN K. KOMMERSKOLLEGII AFDELNING FÖR

ARBETSSTATISTIK

ÅRG. 1911.

HÄFTEN 7—12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER
1912
[110153]

INNEHÅLL.

Häft. 7.

Sid.

Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet år 1910 . . . . . 541.
Den nederländska aftalslagen år 1907 . . . . . 544.
Registrering enligt den nya sjukkasselagen . . 565.
Yrkesförhållanden inom sjukkassorna i Stockholm . . . . . 569.
Kooperation i utlandet. IX. Schweiz . . . . 572.
Sjunde internationella berättelsen öfver fackföreningsrörelsen . . . . . 578.
Kortare meddelanden:
De kollektiva aftalen i Frankrike år 1910 . . 582.
Arbetskonflikter i Frankrike under år 1909 . 583.
Förlikning och skiljedom i England enligt 1896 års lag . . . . . 585.
Arbetareskyddslagstiftning i Japan . . . . . 587.
Engelskt lagförslag angående obligatorisk sjuk-, invaliditets- och arbetslöshetsförsäkring . . . . . 588.
Ett nytt schweiziskt lagförslag angående sjuk- och olycksfallsförsäkring. . . . . 590.

Sid.

Hjälpkassor i Frankrike under år 1908 . . . 591.
Konsumtionsföreningarna i Storbritannien . 593.
Konsumtionsföreningarna i Tyskland. . . . . 594.
Förändringar i lönesatser och arbetstider i England 1910 . . . . . 594.
Undersökning af arbetstiden i schweiziska bagerier . . . . . 595.
Jämförelse mellan arbetslöner och lefnadskostnader i engelska och amerikanska städer. . . . . . 596.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Juni månad år 1911 . . . . . 598.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—maj 1911 . . . . . 618.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—maj 1911 . . . . . 620.
Fiskpriser i Stockholm.
Januari—maj 1911 . . . . . 622.

Häft. 8.

Sid.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige *under andra kvartalet 1911* . . . . . 623.
Arbetstidens längd och arbetslönens storlek inom olika näringsgrenar enligt gällande kollektivaftal (1907/08) . . . . . 630.
Personliga arbetsaftal, träffade efter storstrejken 643.
Undantag från lagen om förbud mot kvinnors nattarbete . . . . . 660.
Statsbidrag till Sveriges offentliga arbetsförmedling för år 1910 . . . . . 662.
Kooperation i utlandet. X. Belgien . . . . . 663.
Landtarbetareförhållanden i utlandet. I. Danmark . . . . . 670.
Kortare meddelanden:
Folkmängdens fördelning efter yrken i Frankrike . . . . . 679.
Arbetsinställelser i Italien under år 1910. . . 680.
Arbetsinställelser i Norge under åren 1908—1910 . . . . . 681.
Obligatorisk ålderdomsförsäkring af belgiska grufarbetare . . . . . 682.
Den ungerska sjukförsäkringen år 1908 . . . 682.

Sid.

Den tyska riksförsäkringslagen . . . . . 683.
Arbetslösbetsförsäkringen i Belgien . . . . 683.
Arbetsförmedlingen i Belgien . . . . . 684.
Den åttonde tyska fackföreningskongressen . 685.
Arbetsförhållanden i holländska bagerier . . 685.
Fransk undersökning rörande hemarbetet i linnesömnadsyrket . . . . . 686.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Juli månad år 1911 . . . . . 688.
Öfversikt af priserna på lifsförnödenheter i Sverige. Andra kvartalet 1911 . . . . . 708.
Lifsmedelspriser å olika orter i riket. Andra kvartalet 1911 . . . . . 710.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—juni 1911 . . . . . 718.
Öfversikt af kreaturspriser i Sverige. Andra kvartalet 1911 . . . . . 720.
Kreaturspriser i Sverige. Andra kvartalet 1911 721.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—juni 1911 . . . . . 722.
Fiskpriser i Stockholm.
Januari—juni 1911 . . . . . 724.

Häft. 9.

Sid.

Arbetsinställelser i Sverige under år 1910 . . 725.
Belgiskt lagförslag angående kollektivaftal . . 730.
Den belgiska lagen om arbetsaftal den 10 mars 1910 . . . . . 735.
Arbetsinställelser (strejker och lockouter). Andra kvartalet 1911 . . . . . 742.
Yrkesinspektionen i Sverige under år 1910 . . 752.
Den svenska yrkesinpektionens cirkulär nris 9—19 . . . . . 758.
Yrkesinspektionen i Europa . . . . . 774.
Arbetsförmedling för skolbarn i Sverige . . . 780.
Bestämmelser angående skolbarnsförmedlingens ordnande i Baden . . . . . 785.
Kortare meddelanden:
Förslag om obligatorisk medling i arbetstvister i England . . . . . 788.
Arbetsinställelser i Danmark under år 1910 . 789.
Olycksfallsförsäkring för landtarbetare i Danmark . . . . . 789.

Sid.

Arbetslöshetsförsäkringen i Danmark . . . . 790.
Arbetslösheten inom de franska fackorganisationerna år 1910 . . . . . 792.
Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger . . . . . 793.
Konsumtionsföreningarna i Schweiz under år 1910 . . . . . 793.
Undersökning rörande kvinnors nattarbete i Finland . . . . . 794.
Undersökning af de mekaniska verkstäderna i Finland . . . . . 796.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Augusti månad år 1911 . . . . . 798.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—juli 1911 . . . . . 818.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—juli 1911 . . . . . 820.
Fiskpriser i Stockholm.
Januari—juli 1911 . . . . . 822.

Häft. 10.

Sid.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under tredje kvartalet 1911 . . . . . 823.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 maj, 1 juni och 1 juli 1911 . . . . . 832.
Arbetslöshetsräkningen i Sverige den 31 januari 1910 . . . . . 842.
Riksaftal inom frisöryrket . . . . . 856.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Storbritannien . . . . . 863.
I Organisation och arbetssätt . . . . . 863.
II Ledande grundsatser . . . . . 864.
III Resultat . . . . . 865.
IV Sammanfattning . . . . . 866.
Lag om arbetsförmedling år 1909 . . . 867.
Kortare meddelanden:
Förslag till planmässig lönestatistik inom Svenska arbetsgifvareföreningen . . . . . 872.
Industriråd för handläggning af arbetstvister i England . . . . . 875.
Arbetskonflikter i England under år 1910 . 875.
Arbetsförmedlingsfrågan i Danmark . . . . 876.
De finska konsumtionsföreningarna 1909—1910 . . . . . 877.
Centrallaget för handelsandelslagen . . . . 878.
Grosshandelspriser i Förenta Staterna 1909—1910 . . . . . 878.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. September månad år 1911 . . . . . 880.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—aug. 1911 . . . . . 900.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—aug. 1911 . . . . . 902.
Fiskpriser i Stockholm.
Januari—augusti 1911 . . . . . 904.

Häft. 11.

Sid.

Förslag till socialstyrelse . . . . . 905.
Bergshandteringen i Sverige år 1910 . . . . . 911.
Den tyska socialförsäkringen:
1. Den nya riksförsäkringslagen . . . . . 915.
2. Statistik rörande socialförsäkringen . . 924.
Förslag till reformering af den danska sjukkasselagstiftningen . . . . . 931.
Arbetslöner inom den svenska tobaksindustrien år 1908 . . . . . 936.
1. Tobaksfabrikernas förvaltningspersonal 936.
2. Tobaksfabrikernas arbetspersonal . . . . 937.
3. Handtverkets och hemindustriens arbetspersonal . . . . . 941.
Kortare meddelanden:
Utredning om arbetslöshetsförsäkring . . . 943.
Kommitté för rusdryckslagstiftning m. m. . 944.
Den engelska fabriksarbetarstatistiken för år 1907 . . . . . 946.
Det nya rådet för handläggning af arbetstvister i England . . . . . 949.
Ålderdomspensioneringen i Danmark . . . . 949.
Kooperativ bankverksamhet . . . . . 950.
Konsumtionsföreningarna i Ungern under år 1910 . . . . . 950.
Arbetslöner i Köpenhamn under år 1909 . . 951.
Statens jordpolitik på Nya Zeeland . . . . 953.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Oktober månad år 1911 . . . . . 954.
Öfversikt af priserna på lifsförnödenheter i Sverige. Tredje kvartalet 1911 974
Lifsmedelspriser å olika orter i riket. Tredje kvartalet 1911 . . . . . 976.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—sept. 1911 . . . . . 984.
Öfversikt af kreaturspriser i Sverige. Tredje kvartalet 1911 . . . . . 986.
Kreaturspriser i Sverige. Tredje kvartalet 1911 987.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—sept. 1911 . . . . . 988.
Fiskpriser i Stockholm.
Januari—september 1911 . . . . . 990.

Häft. 12.

Sid.

Till belysning af landtarbetarnas arbets- och löneförhållanden i Sverige år 1910 . . . . . 991.
Den stora arbetskonflikten i Norge sommaren 1911 . . . . . 996.
Arbetsinställelser (strejker och lockouter). Tredje kvartalet 1911 . . . . . 999.
Kommunal arbetslöshetsförsäkring i Tyskland 1006.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Förenta Staterna . . . . . 1011.
Arbetspris på landsbygden i Sverige åren 1865—1909 . . . . . 1014.
Landtarbetarförhållanden i utlandet
II. Storbritannien och Irland . . . . . 1020.
Arbetslagstiftning i utlandet . . . . . 1026.
Kortare meddelanden:
Svea hofrätts dom i typografmålet . . . . . 1044.
De kollektiva aftalen i Tyskland år 1910 . . 1045.
Arbetsinställelser i Österrike under år 1910 . 1047.
Skyddsanstalter för fabriksarbetare i Tyskland . . . . . 1048.
Lag angående minderårigas och kvinnors arbete i Holland . . . . . 1049.
Arbetslösheten i Frankrike den 4 mars 1906 1050.
Ny spansk bostadslag . . . . . 1051.
Vinstandelssystemets tillämpning i England 1052.
Arbetslöner i Ryssland . . . . . 1052.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. November månad år 1911 . . . . . 1054.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—okt. 1911 1074
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—okt. 1911 . . . . . 1076.
Fiskpriser i Stockholm.
Januari—oktober 1911 . . . . . 1078.

Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet år 1910.[1]

Hela antalet i förlikningsmännens till Kommerskollegium insända kvartalsberättelser omnämnda arbetstvister, hvilka varit föremål för någon deras åtgärd, utgjorde under året 33 gent emot 79 år 1909, 119 år 1908 och 135 år 1907. I samtliga dessa fall har förlikningsmannens medling erbjudits eller begärts. I ett betydande antal fall har emellertid någon förhandling inför förlikningsmannen icke kommit till stånd, antingen af det skäl att parterna afslagit förlikningsmannens erbjudande eller ock af annan anledning, såsom att konflikten redan varit löst, då medlingsanbud framställts, eller strax därefter blifvit bilagd. Medan sålunda under år 1910 medling af förlikningsmannen försöktes i 33 tvister, ägde medlingssammanträde rum i endast 17; motsvarande siffror för år 1909 voro resp. 79 och 60, för år 1908 resp. 119 och 69 samt för år 1907 resp. 135 och 88. Af de 16 fall, då medling under redogörelseåret icke kom till stånd, var detta i 14 fall beroende på vägran från parterna — i 11 fall arbetsgifvarne, i 2 arbetarne samt i 1 fall båda parterna — att underhandla.

Hela antalet af förlikningsmännen handlagda ärenden samt särskildt de tvister — med eller utan arbetsinställelse — hvilka föranledt förhandling och därför i det följande för korthetens skull benämnas *»förhandlingsärenden»*, fördela sig under året på olika distrikt, såsom nedanstående öfversikt utvisar:

	Antal redovisade arbetstvister.	Antal förhandlingsärenden. Med arbetsinställelse.	Utan arbetsinställelse.	Summa.
Första distriktet	11	2	5	7
Andra »	1	1	—	1
Tredje »	5	1	—	1
Fjärde »	3	1	—	1
Femte »	4	3	—	3
Sjätte »	9	2	2	4
Sjunde »	—	—	—	—
Summa	33	10	7	17

[1] K. Kommerskollegium. Statens förlikningsmäns för medling i arbetstvister verksamhet under år 1910.

Antalet redovisade konflikter liksom ock antalet förhandlingsärenden — endast dessa senare hafva i den följande statistiska framställningen kunnat tagas i betraktande — var, som synes, störst inom första och sjätte distrikten samt minst i det andra. Inom sjunde distriktet har under året intet förlikningsärende förekommit.

Af de 10 förhandlingsärendena med arbetsinställelse har i det öfvervägande flertalet fall arbetsinställelsen utbrutit, innan ännu någon medling kommit till stånd. Arbetsinställelsens utbrott ägde sålunda i 9 fall rum före första medlingssammanträdet och i endast 1 fall efter detsamma. Af arbetsinställelserna voro under året 6 strejker, 1 lockout och 3 konflikter af blandad karaktär. Motsvarande siffror för år 1909 voro resp. 31, 13 och 2, för år 1908 resp. 27, 3 och 8 samt för år 1907 resp. 41, 8 och 10. Hela antalet af nämnda arbetsinställelser berörda arbetare utgjorde under redogörelseåret 5,014. Under år 1909 uppgick antalet af förhandlingsärenden med arbetsinställelse berörda arbetare till 297,247, under år 1908 till 21,107 samt under år 1907 till 7,072.

Vid de 17 förhandlingsärendena utgick initiativet till medlingen i 13 fall från förlikningsmannen och i 4 fall från parterna, däraf i 1 fall från arbetsgifvaren, i 2 fall från arbetarne och i 1 fall från bägge parterna. År 1909 tog förlikningsmannen initiativet i 34 tvister, arbetsgifvarne i 13, arbetarne i 8 och bägge parterna i 5, medan under åren 1908 och 1907 motsvarande siffror voro resp. 32, 15, 12 och 10 samt 60, 15, 9 och 4. Det största antalet förhandlingsärenden på initiativ af förlikningsmannen utvisar under redogörelseåret första distriktet med 4 dylika fall, därnäst femte och sjätte distrikten med hvartdera 3 fall.

Med afseende på förhandlingsärendenas fördelning efter näringsgrupper företer beklädnadsindustrien det högsta antalet af konflikter berörda arbetsgifvare och arbetare, medan trävaruindustrien står främst i afseende på antalet förhandlingsärenden. Under de tre föregående åren intog byggnadsindustrien första rummet såväl beträffande förhandlingsärendenas sammanlagda antal som ock i hvad angår antalet berörda arbetsgifvare och arbetare.

Af särskildt intresse är att undersöka förhandlingsärendenas fördelning efter konflikternas orsaker, emedan därigenom erhålles en närmare inblick i arten af förlikningsmännens verksamhet. Af förhandlingsärendena komma ur denna synpunkt främst de, som hänföra sig till konflikter angående arbetares antagande och afskedande. Procenttalet af dylika ärenden utgjorde under året 23·4. I andra rummet komma tvister, hvilka förorsakats af begäran om kollektivaftal, med 17·6 % af förhandlingsärendena, hvarefter följa konflikter rörande »andra lönefrågor» — samtliga afseende form för

aflöningen — och sådana, som gälla tolkning af aftal, med för hvardera gruppen 11·8 % af ärendena. Tvister om löneförhöjning, lönesänkning samt arbetets anordning hafva hvar för sig i ett fall påkallat förlikningsmannens ingripande. I likaledes ett fall är den behandlade tvisten att hänföra till »andra orsaker». Under de tre föregående åren upptogs förlikningsmännens verksamhet i främsta rummet af lönekonflikter. Dessa utgjorde sammanlagdt 41·0 % af ärendena, medan 29·0 % förorsakades af kollektivaftalstvister och 12·4 % af konflikter angående arbetares antagande och afskedande.

För att utvisa såväl utgången af medlingen som den reella innebörden af de resultat, som därvid ernåtts, är nedanstående tabell uppgjord, i hvilken ärendena inom olika distrikt grupperats med hänsyn därtill om medlingen medfört resultat eller icke.

Medlingen åtföljd af resultat.	Ärenden.	
Slutlig uppgörelse omedelbart inför förlikningsmannen:	Antal.	%.
på arbetsgifvarens villkor	5	*29·4*
enligt arbetarnes fordringar	1	*5·9*
genom kompromiss	7	*41·2*
Summa ärenden med resultat	**13**	*76·5*
Medlingen utan resultat.		
Uppgörelse träffad mellan parterna själfva	3	*17·6*
Konflikten principiellt olöst	1	*5·9*
Summa ärenden utan resultat	**4**	*23·5*
Summa summarum	**17**	*100·0*

Beträffande anförda tablå är först att märka, att densamma i enlighet med det förut sagda icke upptager de ärenden — till antalet 16 under här ifrågavarande år — vid hvilka någon förhandling inför förlikningsmannen icke kommit till stånd, antingen af det skäl att parterna afslagit förlikningsmannens erbjudande eller ock af annan anledning, såsom att konflikten redan varit löst, då medlingsanbud framställts, eller strax därefter blifvit bilagd. Af de öfriga ärendena, här benämnda förhandlingsärenden, hafva under året 13 eller 76·5 % bragts till afgörande omedelbart inför förlikningsmannen. I återstående 4 fall eller 23·5 % af samtliga är medlingen att betrakta såsom väsentligen resultatlös, i det att antingen ärendets slutbehandling öfvertagits af parterna själfva eller tvisten förblifvit principiellt olöst.

Hvad beträffar de fall, där medlingen ledt till resultat, har, såsom antydt blifvit, en fördelning med hänsyn till resultatets innebörd verkställts, hvarur framgått, att 41·2 % af samtliga förhandlings-

ärenden lösts genom ömsesidiga eftergifter, medan däremot under år 1909 35·0 %, år 1908 ej mindre än 56·5 % och år 1907 50·0 % på sådana villkor afgjorts. Under här jämförda fyra år är i öfrigt med afseende på resultatet af konflikterna att konstatera en förskjutning till arbetsgifvarnes förmån. Sålunda bilades af förhandlingsärendena under år 1907 5·7 % på deras villkor, år 1908 11·6 %, år 1909 18·3 % samt år 1910 29·4 %, medan under samma år arbetarne genomdrefvo sina fordringar i resp. 22·7, 5·8, 11·7 och 5·9 % af samtliga förhandlingsärenden.

Hela antalet öppna arbetskonflikter — strejk, lockout eller båda-dera — utgjorde under året enligt officiell statistik 78 med berörda 146 arbetsgifvare och 3,671 arbetare. Såsom förut omförmälts, hafva 10 ärenden med arbetsinställelse, omfattande 92 arbetsgifvare och 5,014 arbetare, varit föremål för förlikningsmännens handläggning. Beträffande ett af dessa ärenden är emellertid att märka, att arbetsinställelsen — berörande 32 arbetsgifvare och 4,717 arbetare — utbröt först år 1911. Frånräknas denna, hafva följaktligen förlikningsmännen under året fungerat som medlare i 11·5 % af då inträffade arbetsinställelser gent emot 21·0 % år 1909, 12·6 % år 1908 och 18·9 % år 1907. Motsvarande procentsiffror med hänsyn till de berörda arbetarnes antal utgjorde under här ifrågavarande fyra år resp. 8·0, 98·5, 52·3 samt 30·0. Vid en jämförelse med de föregående åren förete förhandlingsärendena sålunda under redogörelseåret en väsentlig tillbakagång med afseende å såväl antal som omfattning.

Den nederländska aftalslagen år 1907.

Beträffande arbetsaftal hafva i Nederländerna före 1907 ej funnits andra bestämmelser än tre mindre artiklar i 1838 års Burgerlijk Wetboek jämte ett par stadganden angående förhyrning af sjömän i handelslagen. Först i maj 1901 framlades af regeringen för generalstaterna ett förslag till lagstiftning angående arbetsaftal, hvilket kort därpå återtogs för att 1904 framkomma i omarbetadt skick. Efter åtskilliga omarbetningar blef detta antaget af kamrarna. Den nya lagen — lagen den 13 juli 1907 angående ändring af vissa delar af den borgerliga lagboken — trädde i kraft den 1 februari 1909.

Beträffande kollektivaftal hafva lagstadganden härutinnan likaledes först tillkommit genom samma lag af den 13 juli 1907. Be-

stämmelser angående kollektivaftal hade ej ingått i de nämnda lagförslagen af 1901 eller 1904, utan hade framkommit som ett särskildt tilläggsförslag, hvilket regeringen på grund af i kamrarna uttryckta önskningar framlagt. Äfven detta blef underkastadt revidering och antogs sedermera samtidigt med hufvudförslaget angående arbetsaftal. Dessa stadganden återfinnas i Art. 1637 n. men anses redan vara otillräckliga, hvadan frågan om en offentligt rättslig reglering af detta institut f. n. är öfverlämnad åt en kommitté.

Arbetsaftalet.

Den nederländska lagen afser endast att bestämma hufvudgrunderna för arbetsaftalet, medan villkoren ordnas närmare af parterna själfva. En del af bestämmelserna äro af tvingande, en del af dispositiv natur. Vissa tvingande bestämmelser särskildt i fråga om arbetarens lön och hans ekonomiska ställning i allmänhet äro uttryckligen gifna endast för arbetare med mindre än 4 gulden[1] i dagslön; de äro dispositiva för arbetare med högre dagslön än 4 gulden, hvarmed afsikten är att gifva behörigt skydd åt arbetaren.

Lagen skiljer på arbetsbeting och arbetsaftal. Liknar ett aftal både ett arbetsaftal och aftal af någon annan form, skola, om öfverensstämmelse dem emellan ej råder, stadgandena för det förstnämnda tillämpas. Vid öfverenskommelse om flere på hvarandra följande betingsarbeten eller om parterna tydligen ämna sluta flera dylika aftal, så att det hela kan betraktas som *ett* arbetsaftal, skola reglerna om arbetsaftal lända till efterrättelse.

Lagen gäller alla slag af arbete; stadgandena angående arbetsaftal äro dock ej tillämpliga å sjöfolk och arbetare i stats, kommuns eller annan offentligt rättslig korporations tjänst. Aftalet kan ingås skriftligen eller muntligen; i förra fallet komma alla eventuella kostnader på arbetsgifvaren. Städjepenning kan förekomma, men är ej bindande, och kan dessutom vid viss kortare varaktighet af tjänsteförhållandet afdragas från lönen.

Arbetsordning kan utfärdas af arbetsgifvaren och blir bindande för arbetaren endast i vissa uttryckligen angifna fall, nämligen om denne skriftligen gått in på densamma och erhåller ett exemplar däraf, om ett exemplar af arbetsordningen deponeras hos vederbörande myndighet och slutligen ett exemplar anslås på arbetsplatsen. Beträffande ny arbetsordning eller ändring i en redan befintlig skall arbetaren erhålla skälig betänketid. Vägrar arbetaren ingå på den nya arbetsordningen, anses detta som en uppsägning af aftalet; förbinder sig arbetaren att på förhand ingå på ny arbetsordning, är

[1] 1 gulden = 1·50 kr.

detta ogiltigt. Arbetsordning kan endast genom skriftligt aftal häfvas. Bestämmelser angående arbetsordningens innehåll saknas.

Beträffande lönen finnas bestämmelser såväl i andra som i tredje afdelningen af lagen. Af den förra, som ger mera generella stadganden, framgår, att lönen kan beräknas såväl efter tid som efter annan grund. Till de arbetare, som ej äro i arbetsgifvarens hus och kost, kan lönen endast utgå i förutom penningar vissa uppräknade nyttigheter; är annorlunda öfverenskommet, skall den värderas i penningar och utgå till femdubbla beloppet. Är lönen ej bestämd, gäller den på orten vanliga lönen för liknande arbete. Lagen har en allmän bestämmelse gent emot trucksystemet, dock med undantag för afgifter till vissa kassor.

Viten kunna stipuleras i arbetsordningen och genom skriftligen ingånget aftal, och såväl förseelserna som bötesbeloppen måste härvid fixeras; maximibeloppet af böter för en vecka eller enskildt bötesbelopp får ej öfverstiga arbetarens dagslön. Både böter och skadestånd för samma förseelse får ej fastställas eller utkräfvas. Skadestånd skall, om skadan ej kan värderas, fastställas af domaren, som äfven kan nedsätta ett bötesbelopp, som synes honom oskäligt högt.

Den afdelning, som handlar om arbetsgifvarens skyldigheter, innehåller företrädesvis bestämmelser om lönen, dess utgående, sättet för dess utbetalande m. m. Arbetsgifvaren skall utbetala lönen på bestämd tid. Lön utgår ej, då arbetaren ej förrättar sitt arbete; dock får han för en kortare tid uppbära lön, då han genom oförvållad sjukdom, genom i lag stadgad förpliktelse, som ej kan fullgöras å fritid (häri uttryckligen inbegripet utöfvandet af valrätt), eller genom vissa oförvållade omständigheter (t. ex. hustruns död eller nedkomst, nära anförvants död eller begrafning) hindras utföra arbete. Arbetaren bibehåller äfven rätt till lön, om han är beredd utföra arbete men ej tagits i anspråk härför. Beror lönen af i arbetsgifvarens bokföring synliga uppgifter, har arbetaren rätt få del af dessa, och äro rörande sättet för dessas delgifning vissa särskilda bestämmelser gifna. För minderårig kan målsman förbehålla sig rätt att lyfta lönen. Blott en viss del af lönen kan utmätas och endast utmätbar lön får vara föremål för någon rättshandel. Utbetalning af kontant lön skall ske efter gällande myntfot.

Beträffande betalningsorten har lagen den bestämmelsen att betalning skall ske på arbetsplatsen eller arbetsgifvarens kontor eller i arbetarens bostad; bestämmelsen är dispositiv.

Angående tiden för lönens utbetalande finnas vissa detaljerade bestämmelser; afvikelse kan i vissa hänseenden ske genom särskildt ingånget skriftligt aftal eller genom arbetsordning, dock alltid så, att aflöningsperioderna förkortas. Tidpunkterna, då lönen utbetalas, stå i visst förhållande till den tid, efter hvilken lönen beräknas; tiderna

mellan löneutbetalningarna äro minst en vecka, då lönen utgår efter vecka, högst ett kvartal, då lönen utgår för längre perioder än en månad. Är lönen ej beräknad efter tid, anses den utgå efter den i orten vanliga betalningstiden. Står lönen i visst beroende af arbetsgifvarens bokföring, skall betalning ske, när lönen kan fixeras, minst en gång om året. Utbetalas ej lönen å tredje dagen efter den dag, då den skulle utbetalas, höjes lönen från 4:de t. o. m. 8:de arbetsdagen till 5 % per dag och för hvarje följande arbetsdag med 1 %. Denna löneförhöjning utgår dock endast om dröjsmålet beror på försummelse från arbetsgifvarens sida.

Kvittning är alltid tillåten vid arbetsaftalets slut och dessutom i vissa i lagen uppräknade fall, såsom för skadestånd, viten, af arbetsgifvaren för arbetaren till vissa kassor inbetalda afgifter, hyra för bostad m. m., betalning för af arbetsgifvaren tillhandahållna förnödenheter, löneförskott, i förväg skedd öfverbetalning å lönen, kostnad för sjukvård, som faller på arbetaren.

Kvittning får vid löneutbetalningen ej ske till mer än 1/6 af den kontanta lönen, då det gäller att betäcka viten, afgifter till kassor och betalning för lämnade förnödenheter, och ej till mer än 2/6 af lönen beträffande alla fordringarna sammanlagdt.

Genom skriftligt aftal eller genom arbetsordning kan viss rätt till décompte betingas. Det belopp arbetsgifvaren innehåller får ej uppgå till mer än 1/10 af den förfallna lönen; för arbetare, som ej hafva mer än 4 gulden per dag, får det ej öfverskrida 12 dagars kontant lön. Beloppet skall insättas i postsparbank på arbetarens namn, och anses han som ägare häraf.

Lön in natura regleras af ortens sedvänja; kan arbetsgifvaren ej betala in natura, skall han gifva ersättning, som bestämmes genom aftal.

Frihet på helgdagar stadgas, såvida ej aftalet afser annat eller arbetets art nödvändiggör arbete på dylika dagar.

Minderåriga få ej hindras från att deltaga i undervisning och skolgång.

Arbetsgifvaren skall tillhandahålla lokal och verktyg. Han skall vidare gifva föreskrifter och anvisningar för arbetarnes skydd och vid åsidosättande häraf blir han skadeståndsskyldig. Arbetsgifvaren skall vidare vårda de arbetare, som äro i hans hus och kost, om dessa bli sjuka, dock högst 6 veckor; kostnaderna härför kunna utkräfvas af arbetaren, för de fyra första veckorna dock endast om denne är vållande till sjukdomen. Arbetsgifvaren skall i allmänhet handla, som en god arbetsgifvare under liknande omständigheter skulle förfara.

Betyg skall vid aftalets upphörande tillhandahållas arbetaren. Dylikt arbetsintyg *skall* innehålla uppgift om arbetets beskaffenhet

och tjänstetidens längd och *kan* på särskild begäran innehålla uppgift om sättet för arbetets utförande och om anledningen till aftalets upphörande. Arbetsgifvaren får ej i intyget gifva falska uppgifter eller genom något märke gifva underrättelser om arbetaren. Har arbetaren orättmätigt häft aftalet, kan detta angifvas.

Beträffande arbetarens skyldigheter stadgar lagen, att arbetaren efter bästa förmåga själf skall utföra arbetet, endast med arbetsgifvarens medgifvande sätta annan i sitt ställe, följa arbetsgifvarens föreskrifter och i allmänhet handla, som en god arbetare under liknande förhållanden skulle förfara.

Beträffande arbetsförhållandets upphörande stadgar lagen, att det upphör efter förloppet af den bestämda tiden utan uppsägning; uppsägning kan genom aftal eller arbetsordning stipuleras, eller gäller härvid subsidiärt hvad genom lag, författning och allmän sedvänja är föreskrifvet.

Fortsättes arbetsförhållandet utan någon anmärkning, anses aftalet förlängdt på samma tid och samma villkor. Är tiden ej bestämd, anses det vara ingånget på obestämd tid och kan uppsägas af endera parten, i hvilket fall uppsägning bör ske på bestämd dag, och uppsägningstiden skall motsvara den tid som förflyter mellan två lönebetalningar, högst 6 veckor. Denna tid kan genom aftal förkortas, äfvensom förlängas, dock i så fall till högst sex månader. Den skall vara lika för arbetsgifvare och arbetare.

Aftalet upphör ej genom arbetsgifvarens död, såvida ej så är stadgadt; dock kan i dylikt fall både arbetsgifvarens rättsinnehafvare och arbetaren uppsäga ett på bestämd tid ingånget aftal. Är pröfvotid stipulerad, kan under denna tid aftalet när som helst häfvas. Pröfvotiden får ej öfverskrida två månader, och ej heller ny dylik utsättas. Målsman för minderårig kan få dennes aftal under vissa förhållanden häfdt genom att vända sig till vederbörande domstol; samma rätt har allmänna åklagaren.

I öfrigt stadgas, att hvarje part kan utan att följa stadgandena angående uppsägning häfva aftalet med motpartens medgifvande, men har han ej detta medgifvande, måste han betala ett visst skadestånd, såvida ej tvingande skäl föreligga. Dylika tvingande skäl för arbetsgifvaren äro i allmänhet sådana omständigheter, som göra att han ej rimligtvis kan begära arbetsförhållandets fortsättning. Såsom dylika skäl anför lagen de fall, då arbetaren vilseledt arbetsgifvaren med falska uppgifter eller falska betyg, då han uppenbarligen saknar skicklighet för det arbete han åtagit sig, då han gör sig skyldig till gröfre brott, då han misshandlar och förolämpar arbetsgifvaren o. a., då han uppsåtligen utsätter sig själf eller annan för lifsfara, då han yppar yrkeshemlighet, då han groft åsidosätter sina skyldigheter, då han oaktadt varning hänger sig åt dryckenskap,

då han förleder eller söker förleda arbetsgifvaren o. a. till mot lag stridande handlingar, då han uppsåtligen skadar eller utsätter arbetsgifvarens egendom för större fara, då han framhärdar i vägran att lyda arbetsgifvarens befallningar och då han uppsåtligen sätter sig ur stånd att förrätta åtaget arbete.

Beträffande åter de tvingande skäl, som arbetaren kan hafva för aftalets omedelbara häfvande, måste likaledes föreligga omständigheter, som göra, att arbetaren ej billigtvis kan begära arbetsförhållandets fortsättning, och bland dessa skäl räknar lagen de fall, då arbetsgifvaren misshandlar eller groft förolämpar arbetaren, då han förleder eller söker förleda arbetaren o. a. till mot lag stridande handlingar, då han ej på bestämd tid betalar lön, då han ej skaffar ackordsarbetare tillräckligt arbete, då han i öfrigt groft åsidosätter sina skyldigheter, då arbetsförhållandets fortvaro skulle medföra viss fara för arbetarens lif och hälsa, då arbetsgifvaren ej tillbörligt sörjer för arbetarens kost och husrum, när sådant är öfverenskommet, då han ej gifver ackordsarbetare öfverenskommen hjälp, då han nödgar arbetaren arbeta åt annan, utan att arbetsförhållandets beskaffenhet det fordrar, samt då arbetaren på grund af sjukdom ej kan fullgöra det åtagna arbetet.

Det skadestånd, som den part måste betala, hvilken utan motpartens medgifvande häfver aftalet, då ofvannämnda tvingande skäl ej föreligga, skall vid aftal på obestämd tid vara lika med beloppet af lönen för uppsägningstiden, vid aftal på bestämd tid lika med lönen för den återstående aftalstiden. Lägre belopp för arbetaren kan ej stipuleras, men väl högre belopp för båda parterna genom skriftligt aftal; dock kan domaren sänka beloppet, om det synes honom oskäligt högt. Anser vederbörande den genom aftalets häfvande uppkomna skadan ej genom detta skadestånd fullt godtgjord, kan han genom talan inför domstol fordra ytterligare skadestånd.

Häfves aftalet olagligt, kan vederbörande fordra antingen ofvan beräknade skadestånd eller också fullt skadestånd.

Aftal på längre tid än fem år eller på lifstid kan arbetaren häfva efter fem års förlopp med sex månaders uppsägningstid. Äfven före arbetets början kan aftalet häfvas af domstol; då måste likväl tvingande skäl föreligga, såsom förändringar i någondera partens förmögenhetsställning eller omständigheter, som nödvändiggöra arbetsförhållandets snara upphörande.

Kollektivaftalet.

Beträffande kollektivaftal äger den nederländska lagen ett kortfattadt stadgande härom i Art. 1637 n. Detta lagstadgande afser endast det s. k. korporativa kollektivaftalet och uppställer sträng fordran på vederbörande organisationers rättssubjektivitet. Det kol-

lektiva aftalet har här erhållit en helt och hållet privaträttslig reglering, på grund hvaraf endast fackföreningar, hvilka äro som juridiska personer erkända, erkännas som kontrahenter. Äfven å arbetsgifvarnes sida kan stå en motsvarande sammanslutning, för hvilken samma regler gälla. Lagen ansluter sig vidare till den s. k. Verbandsteorien, som gör organisationen till ensam bärare af de ur aftalet uppkommande rättigheter och skyldigheter, under det att individernas rättsliga ställning ej beröres. Blott föreningen som sådan kan betraktas som kontrahent och föra talan om kollektivaftalets upprätthållande.

Beträffande form för kollektivaftalets ingående saknas bestämmelser härom.

Lagen innehåller ej något särskildt stadgande angående aftalets territoriella giltighetsområde, ej heller angående dess personliga giltighetsområde. Beträffande det senare har lagen dock i öfverensstämmelse med Verbandsteoriens fordringar tolkats så, att föreningen, ej medlemmen, genom aftalet förpliktas, och att sålunda medlemmar, som utträda ur föreningen, befrias från kollektivaftalet.

Angående aftalets giltighetstid ger lagen vidare kontrahenterna oinskränkt bestämmanderätt. Den tidpunkt, från hvilken aftalet skall börja tillämpas, får anses vara den, då aftalet undertecknats af samtliga kontrahenter; stadgande härom saknas dock. Tidens utlöpande medför, att aftalet upphör, och föregående uppsägning fordras sålunda ej.

Beträffande innehållet tar lagen ej hänsyn till annat än hvad som hänför sig till arbetsaftalet. Parterna få i öfrigt ordna sitt mellanhafvande i full utsträckning. Stadgandena angående arbetsaftal tillämpas jämväl beträffande kollektivaftal.

Kollektivaftalet besitter ej automatisk rättsverkan; det är ej tvingande gent emot arbetsaftalen, men dess tillämpning kan genom talan vid domstol framtvingas. Lagen inskränker kollektivaftalets tillämplighet till det fall, att båda parterna äro bundna af kollektivaftalet, och detta kan således ej inverka på arbetsaftal, som ingås mellan parter, af hvilka endast en är bunden af kollektivaftalet. Lagen saknar dessutom hvarje stadgande, som afser att reglera parternas fredsplikt. Hvad slutligen brott mot kollektivaftal angår, så, fastän stadganden härom saknas, anses i öfverensstämmelse med Verbandsteorien förening, som afslutit kollektivaftal, vara skadeståndsskyldig, om dess medlemmar bryta aftalet, en för nederländsk rätt egendomlig åskådning. Talan kan endast föras af arbetareorganisationerna såsom sådana, men å arbetsgifvarnes sida äfven af enskilda personer. Dock kan en arbetsgifvare, som ingått ett mot kollektivaftalet stridande arbetsaftal, ej själf påyrka, att detta senare skall förklaras ogiltigt och kollektivaftalet tillämpas.

Lag den 13 juli 1907 om ändring och komplettering af allmänna civillagens bestämmelser angående tjänstehjonslega och arbetsaftal och därmed sammanhängande artiklar, äfvensom af bestämmelser i handelslagen och civilprocessordningen, lagen om domstolsorganisationen och rättsväsendet samt konkurslagen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

ART. II.

Den femte afdelningen af tredje bokens sjunde titel i allmänna civillagen har blifvit ersatt af följande:

Sjunde Titeln A.

Om arbetsaftal.

Första afdelningen.

Allmänna bestämmelser.

Art. 1637. Utom aftal om särskilda arbetsprestationer, hvilka regleras af särskilda bestämmelser och öfverenskommelser och i brist därpå af allmän sedvänja, finnas två slag af aftal, hvarigenom den ena parten förbinder sig att för den andra mot ersättning utföra arbete: arbetsaftal och arbetsbeting.

Art. 1637 a. Arbetsaftalet är ett aftal, hvari den ena parten, arbetaren, förbinder sig att i den andra partens, arbetsgifvarens, tjänst mot ersättning under bestämd tid utföra arbete.

Art. 1637 b. Arbetsbeting är ett aftal, hvari den ena parten, uppdragstagaren, förbinder sig att för den andra parten, uppdragsgifvaren, mot ett visst pris åstadkomma ett visst arbete.

Art. 1637 c. Uppvisar ett aftal på samma gång likheter med såväl arbetsaftal som aftal af annat slag, kunna såväl stadgandena om arbetsaftal som stadgandena om den andra aftalsformen, hvarmed det äger likhet, tillämpas; skulle dessa stadganden ej öfverensstämma med hvarandra, lände arbetsaftalets stadganden till efterrättelse.

Följa på ett arbetsbeting flera liknande aftal, äfven med någon mellantid, eller är det vid arbetsbetingets afslutande tydligen båda parternas afsikt att afsluta flera dylika aftal, så att de olika aftalen tillsammans kunna betraktas som *ett* arbetsaftal, lände med afseende på alla dessa aftal tillsammans och på hvart och ett särskildt stadgandena om arbetsaftal till efterrättelse, dock med undantag af stadgandena i denna titels sjätte afdelning. Har i ett dylikt fall det första aftalet ingåtts preliminärt, bör detta aftal antagas hafva bibehållit sin karaktär af arbetsbeting, och lände stadgandena i sjätte afdelningen med afseende på detta aftal till efterrättelse.

Andra afdelningen.

Om arbetsaftal i allmänhet.

Art. 1637 d. Är ett arbetsaftal skriftligen ingånget, vare arbetsgifvaren skyldig gälda kostnaden för kontraktets uppsättande äfvensom andra eventuella kostnader.

Art. 1637 e. Har vid aftalets ingående handpenning eller städjepenning gifvits och mottagits, uppstår icke däraf för någondera parten någon rättighet att frånträda aftalet på den grund, att han afstår från eller återställer nämnda handpenning eller städjepenning.

Handpenningen eller städjepenningen kan afdragas från lönen, om tjänsteförhållandet ej varat längre än tre månader, men det ingåtts för en längre eller för obestämd tid.

Art. 1637 f. Beträffande arbetsaftal, som gift kvinna i egenskap af arbetstagare ingått, förutsättes att hon härtill erhållit mannens samtycke.

I följd häraf kan hon, utan biträde af mannen, företaga alla med aftalet förenade handlingar, däri inbegripet kvittera samt inför domstol kära och svara.

Hon äge att för familjen förfoga öfver alla belopp, hon på grund af det ingångna aftalet uppburit eller har att fordra.

Art. 1637 g. Minderårig äge såsom arbetare sluta arbetsaftal, om han därtill muntligen eller skriftligen af sin målsman bemyndigats.

Ett muntligt bemyndigande kan blott afse ingåendet af ett bestämdt arbetsaftal. Bemyndigandet äge rum i närvaro af arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare. Bemyndigandet må ej gifvas med förbehåll.

Är bemyndigandet gifvet skriftligt, skall den minderårige öfverlämna fullmakten åt arbetsgifvaren, hvilken ofördröjligen åt den minderårige utfärdar en bestyrkt afskrift och vid tjänsteförhållandets slut åt den minderårige eller hans rättsinnehafvare återställer fullmakten.

Den minderårige vare i allt, som afser det af honom med stöd af det gifna bemyndigandet ingångna aftalet, likställd med en fullvuxen, utom med afseende å stadgandena i Art. 1638 f., mom. 3, för så vida i bemyndigandet ej särskildt undantag är gjordt. Dock må han ej utan målsmans biträde kära och svara, utom i det fall, att domaren är öfvertygad om att denne ej är i stånd infinna sig inför rätta.

Art. 1637 h. Har en minderårig utan bemyndigande ingått arbetsaftal och i följd däraf utan anmärkning från målsmans sida förrättat arbete under fyra veckor åt arbetsgifvaren, må han anses af målsman muntligen eller skriftligen hafva bemyndigats ingå ifrågavarande aftal.

Art. 1637 i. Aftal, ingånget mellan äkta makar, vare ej giltigt.

Art. 1637 j. Af arbetsgifvaren utfärdad arbetsordning vare för arbetaren bindande, blott under förutsättning att denne skriftligen förbundit sig iakttaga densamma och dessutom följande fordringar uppfyllas:

1) att arbetaren af arbetsgifvaren eller på hans order kostnadsfritt erhåller ett fullständigt exemplar af arbetsordningen;

2) att af arbetsgifvaren eller på hans order ett af honom undertecknadt fullständigt exemplar af arbetsordningen till offentlig kännedom deponeras på kansliet vid den domstol, inom hvars område det företag ligger, hvilket arbetsordningen afser;

3) att på ett för arbetaren lätt tillgängligt ställe, om möjligt i arbetslokalen, ett fullständigt exemplar af arbetsordningen anslås, så att den tydligen kan iakttagas.

Deponerandet af arbetsordningen i domarkansliet och tillgången till densamma vare kostnadsfri.

Hvarje öfverenskommelse, som strider mot stadgandena i denna artikel, vare ogiltig.

Art. 1637 k. Om under tjänstetiden arbetsordning utfärdas eller en redan förefintlig ändras, vare den nya eller den ändrade arbetsordningen bindande för arbetaren, blott under förutsättning att kort före antagandet ett fullständigt exemplar af förslaget eller de afsedda ändringarna kostnadsfritt hålles honom till handa så länge, att han tillbörligen kunnat besluta sig beträffande innehållet.

Vägrar arbetaren efter utfärdandet af den nya eller den ändrade arbetsordningen förklara sig ingå på denna arbetsordning, vare denna vägran att anse som en uppsägning af aftalet till senast den dag, då den nya eller den ändrade arbetsordningen skall träda i kraft. Är aftalet ingånget för bestämd tid, eller föreligger mellan den dag, då arbetaren af arbetsgifvaren eller på hans uppdrag erhållit den nya eller den ändrade arbetsordningen för afgifvande af ofvannämnda förklaring, och den dag, då den skall

träda i kraft, ett färre antal dagar än uppsägningstiden belöper sig till, äge arbetaren anspråk på skadeersättning efter art. 1639 r.

Hvarje öfverenskommelse, som strider mot stadgandena i denna artikel, vare ogiltig.

Art. 1637 l. Af arbetaren gifven förklaring, hvari han förbinder sig ingå på hvarje arbetsordning eller ändring i bestående arbetsordning, som i framtiden kan komma att utfärdas, vare ogiltig.

Art. 1637 m. Arbetsordningens stadganden kunna endast häfvas genom särskildt, skriftligen ingånget aftal.

Art. 1637 n. Hvarje öfverenskommelse mellan arbetsgifvare och arbetare, som står i strid med ett kollektivaftal, af hvilket båda parterna äro bundna, kan förklaras ogiltigt på talan af en hvar, som vid kollektivaftalet varit aftalsslutande part, med undantag af arbetsgifvaren själf.

Med kollektivaftal förstås en öfverenskommelse, som träffas mellan å ena sidan en eller flera arbetsgifvare eller en eller flera såsom juridiska personer erkända arbetsgifvareföreningar och å andra sidan en eller flera såsom juridiska personer erkända arbetareföreningar, och som afser de villkor, som skola lända till efterrättelse vid ingående af arbetsaftal.

Art. 1637 o. För beräknande af den i penningar fastställda dagslönen skall vid tillämpningen af denna titel dagens längd räknas till 10 timmar samt hvarje vecka till 6, hvarje månad till 25 och hvarje år till 300 dagar. Utgår lönen helt och hållet eller delvis annorlunda än efter tid, skall den i penningar fastställda dagslönen beräknas efter arbetarens genomsnittslön under de omedelbart föregående 30 arbetsdagarna; i brist på dylik beräkningsgrund skall lönen utgå efter hvad det med hänsyn till beskaffenhet, plats och tid mest liknande arbete betingar.

Art. 1637 p. Lönen för de arbetare, som icke äro i arbetsgifvarens hus och kost, kan endast utgå i:

1) penningar;

2) födoämnen äfvensom ljus och bränsle, afsedt att användas på den plats, där de lämnas;

3) klädespersedlar för arbetaren vid utförandet af arbetet;

4) en viss mängd af produkterna i det yrke, hvari arbetaren förtjänar sin lön, eller af rå- och biämnen, som användas i ifrågavarande yrke, bådadera för så vidt som produkterna eller rå- och biämnena äro af den beskaffenhet och den mängd, att de kunna räknas till de viktigare lefnadsbehofven för arbetaren och hans familj, eller för såvidt rå- och biämnen, verktyg eller redskap kunna af arbetaren i hans yrke användas; undantag gäller i hvarje fall för alkoholstarka drycker;

5) nyttjandet af en bestämd bostad eller en bestämd lokal, en bestämd fastighet eller bete eller uthus för ett bestämdt antal (till sitt slag angifna) djur, som tillhöra arbetaren eller någon af hans husfolk; nyttjandet af verktyg och redskap äfvensom underhållet däraf;

6) bestämda arbeten eller prestationer, som för arbetaren utföras af arbetsgifvaren eller på hans bekostnad;

7) undervisning,, som arbetaren åtnjuter af arbetsgifvaren eller på hans bekostnad.

Art. 1637 q. Är hvarken genom aftal eller arbetsordning någon bestämd lön fastställd, äge arbetaren anspråk på sådan lön, som vid den tid, då aftalet ingicks, var bruklig för arbete af liknande beskaffenhet på den plats, där ifrågavarande arbete måste uträttas.

Finnes ingen dylik måttstock, skall lönen utgå efter ett med hänsyn till omständigheterna skäligt belopp.

Art. 1637 r. Är lönen fastställd annorlunda än efter stadgandena i Art. 1637 p., skall den i penningar värderas och utgå till femdubbla det så erhållna penningevärdet.

Den totallön, som efter dylik beräkning skulle utgå, må dock ej med mer än en tredjedel öfverstiga den efter stadgandena i föregående artikel stadgade lön.

Öfverenskommelse, som strider mot något stadgande i denna artikel, vare ogiltig.

Art. 1637 s. Olaglig och ogiltig vare öfverenskommelse mellan å ena sidan arbetsgifvaren eller någon af hans tjänstemän eller förvaltare och å den andra någon dessa underlydande arbetare, hvarigenom arbetaren förbinder sig att på bestämdt sätt använda sin lön eller öfriga inkomster eller någon del däraf eller också anskaffa sina förnödenheter på bestämd plats eller hos bestämd person. Från detta stadgande vare undantagen:

1) öfverenskommelse, hvarigenom arbetaren ingår i en kassa, såvida denna kassa uppfyller de genom administrativa stadganden fastställda fordringar;

2) öfverenskommelse att en del af lön, som minderåriga arbetare under sin minderårighet förtjäna, af arbetsgifvaren insättes på arbetarens namn i rikets postsparkassa eller någon i enlighet med i förordning uppställda fordringar för detta ändamål särskildt inrättad sparkassa, med villkor att arbetaren skall utfå detta belopp, först när han uppnått en viss ålder, ej högre än 20 år, eller han af annan orsak blifver myndigförklarad, eller om domaren i den kanton, där den minderåriga har sin faktiska hemvist efter att hafva vederbörligen sammankallat och hört den minderårige och arbetsgifvaren, på begäran af den minderåriges målsman, därtill gifver sin tillåtelse.

Art. 1637 t. Har arbetaren på grund af en enligt föregående artikel olaglig och ogiltig öfverenskommelse med arbetsgifvaren ingått aftal, uppstår däraf intet obligationsförhållande. Arbetaren har rätt återfordra af arbetsgifvaren de redan för detta ändamål af hans lön afräknade eller af honom betalda bidrag, utan att vara förbunden återgälda hvad honom vid aftalets ingående tillerkänts.

Dock äge domaren befogenhet, om han upptager arbetarens klagomål, att nedsätta, det utdömda beloppet så mycket som synes honom vara efter omständigheterna skäligt, lägst till den summa, hvartill han värderar den af arbetaren lidna skadan.

Har arbetaren på grund af en dylik olaglig och ogiltig öfverenskommelse ingått aftal med annan än arbetsgifvaren, äge då rätt af arbetsgifvaren fordra alla förskotterade belopp, han på grund däraf utbetalt eller ännu gäldar för. Stadgandena i mom. 2 äro äfven för detta fall tillämpliga.

Hvarje på denna artikel grundad fordran vare efter en tidrymd af sex månader preskriberad.

Art. 1637 u. Arbetsgifvaren kan belägga öfverträdelse af föreskrifterna i en arbetsordning med viten blott i det fall, att dessa äro uttryckligen angifna och pliktens belopp upptages i arbetsordningen.

Aftal, där pliktbestämmelser äro intagna, måste skriftligen ingås.

Aftal eller arbetsordning, däri plikt stadgas, skall lämna noggranna upplysningar om pliktbestämmelserna. Ej må de lända omedelbart eller medelbart till personlig fördel för arbetsgifvaren eller den person, hvilken arbetsgifvaren gifvit befogenhet att belägga arbetaren med plikt.

I arbetsordning eller aftal stipulerad plikt vare upptagen till ett bestämdt belopp, uttryckt i det mynt, hvari lönen utgår.

Totalsumman af under loppet af en vecka arbetaren pålagda plikter vare ej högre än hans i penningar värderade dagslön. Enskildt pliktbelopp må ej öfverstiga denna summa.

Öfverenskommelse, som strider mot stadgandena i denna artikel, vare ogiltig. Emellertid vare arbetare, hvilkens i penningar värderade lön uppgår till mer än 4 gulden för dag, ej bundna af stadgandena i mom. 3, 4 och 5, såvida genom skriftligen ingånget aftal eller arbetsordning så öfverenskommits.

I dylikt fall äge domaren alltid befogenhet nedsätta plikten till en mindre summa, om det pålagda beloppet synes honom oskäligt högt.

Som ådömande och fastställande af plikt enligt denna artikel gälle bestämmande af straff genom arbetsgifvaren enligt 1:sta titelns 10:de afdelning i denna lag.

Art. 1637 v. Arbetsgifvaren må ej i samma sak pålägga plikt och fordra skadestånd. Öfverenskommelse, som strider mot detta stadgande, vare ogiltig.

Art. 1637 w. Har endera parten afsiktligt eller brottsligt handlat i strid med någon af sina skyldigheter och kan den i följd däraf motparten åsamkade skadan ej i penningar värderas, äge domaren fastställa ett skäligt penningbelopp som skadeersättning.

Art. 1637 x. Öfverenskommelse mellan arbetsgifvaren och arbetaren, hvarigenom den senare hindras i sin rätt att efter tjänstetidens slut på bestämdt sätt förfoga öfver sin arbetskraft, vare giltig endast under den förutsättning, att den sker med en myndig arbetare genom skriftligen ingånget aftal eller arbetsordning.

Domaren äge antingen på arbetarens begäran eller på grund af en af honom inför rätta afgifven protest förklara dylik öfverenskommelse helt och hållet eller delvis ogiltig af det skäl, att arbetarens intressen blifvit otillbörligt åsidosatta i förhållande till arbetsgifvarens.

På grund af öfverenskommelse enligt mom. 1 kan arbetsgifvaren ej åberopa någon rättighet, om han olagligt upplöser tjänsteförhållandet eller afsiktligt eller genom vårdslöshet gifver arbetaren befogad anledning att sluta och arbetaren gör bruk af denna befogenhet, ej heller om domaren på arbetarens begäran eller käromål på grund af tvingande orsaker, som arbetsgifvaren afsiktligt eller genom vårdslöshet framkallat, förklarat aftalet upplöst.

Har arbetsgifvaren, i händelse arbetaren handlar emot öfverenskommelse enligt mom. 1., af denne förbehållit sig skadestånd, äge domaren alltid rätt sänka skadeståndsbeloppet, om detta synes honom oskäligt högt tillmätt.

Art. 1637 y. Alla akter och urkunder, som afse ingående, ändring eller upphörande af arbetsaftal, äfvensom alla handlingar, som i och för ett arbetsaftal, af arbetsgifvaren och arbetaren eller deras befullmäktigade gemensamt eller hvar för sig, med underskrift eller i närvaro af offentlig tjänsteman utan medverkan af tredje man uppsatts, vare fritagna från stämpel- och registreringstvång eller blifva, om så önskas, kostnadsfritt registrerade.

Art. 1637 z. Stadgandena i denna artikel äge ej tillämplighet på arbetsaftal mellan rederi och befälhafvare och aftal mellan befälhafvare och skeppsunderbefäl och sjöfolk, med undantag af stadgandena i Handelslagens Art. 754.

De äge vidare ej tillämplighet på personer i statens, provins', kommuns eller i öfrigt någon offentligt rättslig korporations tjänst, såvida de icke före eller vid ingåendet af aftalet genom båda parterna eller i deras namn eller genom lag och förordning förklarats vara härvid tillämpliga.

Tredje afdelningen.

Om arbetsgifvarens skyldigheter.

Art. 1638. Arbetsgifvaren vare skyldig utbetala åt arbetaren hans lön på bestämd tid.

Art. 1638 a. Den efter vissa tidsperioder utgående lönen löper från den tid, då arbetaren trädt i tjänst, till tjänstetidens slut.

Art. 1638 b. Lön utgår ej för tid, hvarunder arbetaren icke uträttar det öfverenskomna arbetet.

Art. 1638 c. Arbetaren äge fortfarande för en kortare tid anspråk på den efter tid beräknade lönen, om han i följd af sjukdom eller olycksfall hindras fullgöra sitt arbete, dock ej för det fall att sjukdomen eller olycksfallet förorsakats med afsikt, genom

oordentligt lefnadssätt eller på grund af kroppsligt lyte, hvarom han vid aftalets ingående afsiktligt gifvit arbetsgifvaren falska underrättelser.

Erhåller han i dylikt fall på grund af en lagligt föreskrifven sjuk- eller olycksfallsförsäkring eller någon annan försäkring eller från någon kassa, hvari han på grund af uttrycklig bestämmelse eller med anledning af arbetsaftal är delägare, någon godtgörelse eller ersättning i penningar, må detta afdragas från lönen.

På samma sätt äge arbetaren för en kortare, skäligt tillmätt tid fortfarande anspråk på sin efter tid beräknade lön, om han hindras från sitt arbete på grund af uppfyllandet af någon honom i lag eller af myndighet utan ersättning ålagd förpliktelse, som ej på hans fritid kunnat fullföljas, eller på grund af oförvållade, särskilda omständigheter.

Till sådana särskilda omständigheter enligt denna artikel höra: hans hustrus nedkomst äfvensom dödsfall och begrafning af någon af hans husfolk eller hans anförvanter i rakt nedstigande led eller på sidolinjen intill andra led. Likaledes vare i uppfyllandet af en i lag eller af myndighet ålagd förpliktelse utöfvandet af valrätt inbegripen.

Är penningelönen beräknad annorlunda än efter tid, vare stadgandena i denna artikel likaledes tillämpliga, så att till grund för lönens beräkning lägges den genomsnittslön, som arbetaren, om han ej varit förhindrad, kunnat under denna tid förtjäna.

Lönen må dock minskas med det belopp, som arbetaren sparat genom att ej förrätta arbete.

Från stadgandena i denna artikel kan afvikelse ske blott genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordning.

Art. 1638 d. Arbetaren bibehålle anspråk på den efter tid beräknade lönen äfven i det fall, att han var beredd utföra det öfverenskomna arbetet, men arbetsgifvaren antingen genom eget förvållande eller genom något honom personligen angående tillfälligt hinder ej tagit honom i anspråk.

Stadgandena i mom. 2, 5, 6 och 7 af föregående artikel äro här likaledes tillämpliga.

Art. 1638 e. Består lönen helt och hållet eller delvis af ett belopp, som beror af bestämda, i arbetsgifvarens bokföring synliga uppgifter, äge arbetaren rätt att af arbetsgifvaren fordra att få de handlingar han behöfver för kännedom om dessa bestämda uppgifter.

Genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordningen kan stadgas, att nämnda handlingar delgifvas, i stället för hvarje enskild arbetare särskildt, ett bestämdt antal i arbetsgifvarens tjänst varande arbetare eller en eller flera sakkunnige, som samtliga skriftligen af arbetarna utses.

Handlingarnas meddelande genom arbetsgifvaren eller på uppdrag af honom sker på begäran mot uttrycklig tysthetsförpliktelse af arbetaren eller den, som enligt föregående moment representerar honom; denne kan dock ej förpliktas till hemlighållande däraf gent emot arbetaren.

Tysthetsförpliktelsen bortfaller af nödtvång, om uppgifterna inför domstol bestridas.

Afse de i mom. 1 nämnda uppgifterna en i arbetsgifvarens företag eller en del däraf uppkommen vinst, kan från stadgandena i mom. 1 dispenseras genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordningen äfven på annat än i mom. 2 angifvet sätt.

Art. 1638 f. I Art. 1421, mom. 1 omnämnd fullmakt för utbekommande af arbetaren tillkommande lön måste vara skriftligt affattad.

Innehåller i Art. 1637 g omnämnd skriftlig fullmakt det villkoret, att den i penningar utsatta lönen helt och hållet eller delvis skall utbetalas till icke den minderårige utan hans målsman personligen, vare denne i hvad angår utbetalandet af lönen eller den del däraf, som måste åt honom utbetalas, att anse som arbetaren själf.

Äfven om dylikt villkor ej upptagits i fullmakten, må den i penningar utsatta ön, som tillkommer den minderårige, utbetalas till målsman, såvida denne skriftligen motsätter sig dess utbetalande till den minderårige.

I andra än de i mom. 2 och 3 nämnda fall vare arbetsgifvaren vederbörligen fritagen från ansvar genom utbetalande till den minderårige.

Utbetalningar till tredje man, hvilka ej ske i enlighet med stadgandena i denna och följande artikel, vare ogiltiga med iakttagande dock af hvad i art. 374 h och 440 c i denna lag och Art. 344 bis i Straffprocessordningen sägs.

Art. 1638 g. Den arbetaren tillkommande lönen kan, om den i penningar utsatta lönen utgör 4 gulden för dag eller mindre, hos arbetsgifvaren utmätas blott till en femtedel af det i penningar utsatta beloppet. Uppgår den i penningar utsatta lönen till mer än fyra gulden för dag, kan af detta belopp likaledes högst en femtedel utmätas intill den förstnämnda summans belopp; belopp därutöfver kan utan inskränkning tagas i mät. Någon inskränkning vare ej gällande, om utmätningen afser underhåll, hvarpå den berättigade har lagligt anspråk.

Öfverlåtelse, pantsättning eller annan rättshandel, hvarigenom arbetaren på tredje man öfverlåter någon rättighet till sin lön, vare giltig endast, såvida den afser utmätbar lön.

Fullmakt, som afser utbekommande af lön, utfärdad af arbetaren under hvilken form eller benämning som helst, kan städse återkallas.

Öfverenskommelse, som strider mot något stadgande i denna artikel, vare ogiltig.

Art. 1638 h. Utbetalningen af den i penningar utsatta lönen skall ske efter gällande myntfot, så att i utländsk myntsort fastställd lön beräknas efter å dag och plats för utbetalningen gällande kurs eller i saknad däraf efter kursen vid närmaste handelsplats.

I de kommuner, som uppräknas i den i Art. 19 af 1901 års finanslag nämnda förordningen, kan dock lönen utbetalas i lagligt betalningsmedel eller sedlar, utgifna af de länders banker, hvilkas silfver-, nickel-, brons- eller kopparmynt i nämnda kommuner äro lagligt betalningsmedel; vare dock arbetaren obetaget fordra betalning i nederländsk myntsort.

Art. 1638 i. Är lönen utsatt i annat betalningsmedel än penningar, gälle genom aftal eller arbetsordning öfverenskomna villkor eller under förutsättning af det i Art. 1637 nämnda fall där gifna stadganden.

Art. 1638 j. Utgår lönen annorlunda än enligt stadgandena i de två föregående artiklarna, vare utbetalandet ogiltigt. Arbetaren bibehålle rättighet att af arbetsgifvaren fordra den honom tillkommande lönen, vare dock ej förpliktad återställa af denne genom en ogiltig utbetalning mottaget belopp.

Dock äge domaren befogenhet, om han upptager arbetarens käromål, begränsa utslaget till sådant belopp, som synes honom efter omständigheterna skäligt, högst likväl till den summa, hvartill han värderar den arbetaren åsamkade skadan.

Hvarje arbetarens fordran på grund af denna artikel vare preskriberad efter loppet af sex månader.

Art. 1638 k. Är betalningsorten ej genom aftal, arbetsordning eller allmän sedvänja bestämd, må utbetalningen ske efter arbetsgifvarens val antingen på ställe, där arbetet vanligen förrättas, eller på arbetsgifvarens kontor, om det ligger inom samma kommun, där flertalet arbetare bo, eller i arbetarens bostad.

Art. 1638 l. Utbetalningen af den i penningar efter tid beräknade lönen må ske på följande sätt:

om lönen utgår efter vecka eller kortare period, vid slutet af hvarje vecka;

om lönen utgår efter perioder längre än en vecka men mindre än en månad, vid slutet af hvarje period, hvarefter lönen utgår:

om lönen utgår efter månad, vid slutet af hvarje månad:

om lönen utgår efter längre perioder än en månad, vid slutet af hvarje kvartal.

Från denna regel kan undantag ske endast så till vida, att genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordningen utbetalningen af lön, som utgår efter kortare än halfmånatliga perioder, kan förläggas till slutet af hvarje half månad, och lön, som utgår efter månad, till slutet af hvarje kvartal.

Uppgår dagslönen till 4 gulden eller mindre, må den, så vida den gäller arbetare, som icke äro i arbetsgifvarens hus och kost, i strid med nyssnämnda stadganden blott utbetalas senast vid slutet af hvarje half månad.

Utbetalningen af lön till arbetare, som äro i arbetsgifvarens hus och kost, må i strid med nämnda stadganden alltid ske vid slutet af på orten sedvanlig betalningsperiod, såvida icke genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordningen öfverenskommes, att utbetalningen skall ske enligt stadgandena i mom. 1.

De i denna artikel eller på grund häraf fastställda betalningsterminerna kunna genom ömsesidig öfverenskommelse af båda parterna alltid förkortas.

Art. 1638 m. Utbetalningen af lön, som är beräknad i penningar men ej efter tid, må ske i enlighet med stadgandena i föregående artikel på så sätt, att denna lön bör anses beräknad för den tid, hvarefter lön brukar utgå för arbete, som till beskaffenhet, ort och tid är närmast jämförligt med det arbete lönen afser.

Art. 1638 n. Består den i penningar beräknade lönen af ett belopp, som beror af bestämda, i arbetsgifvarens böcker synliga uppgifter, må betalningen ske, så snart beloppet af denna lön kan bestämmas, minst en gång om året.

Afse de i mom. 1 nämnda uppgifter en vinst, som ernås i arbetsgifvarens företag eller en del däraf, och medför själfva yrkets beskaffenhet eller allmän sedvänja, att denna vinst fastställes först efter längre tid än ett år, kan genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordning öfverenskommelse ske, att utbetalningen skall ske först efter vinstens fastställande.

Art. 1638 o. Beräknas den kontanta lönen dels efter tid, dels på annat sätt eller också delvis efter flera olika perioder, vare på hvarje del stadgandena i Art. 1638 l—1638 n tillämpliga.

Art. 1638 p. Vid hvarje utbetalning må hela beloppet af den behöriga lönen betalas. Dock kan beträffande lön, som är i penningar fastställd, men beror af vinsten af det arbete, som skall utföras, genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordningen öfverenskommelse ske, att under villkor af definitiv afräkning på första möjliga betalningsdag en bestämd del af lönen skall utbetalas utgörande minst $^3/_4$ af den lön, som brukar utgå för till beskaffenhet, ort och tid liknande arbete.

Art. 1638 q. Om den i penningar beräknade lönen eller en del däraf, hvilken återstår efter afdrag af såväl alla de belopp, som arbetsgifvaren ej behöfver utbetala, som de belopp, hvarpå tredje man enligt stadgandena i denna titel kan göra anspråk gällande, icke utbetalas senast på tredje arbetsdagen efter den dag, då till följd af Art. 1638 l, 1638 m och 1638 o utbetalning skolat ske, äge arbetaren på grund af detta dröjsmål, såvida det är att tillskrifva försummelse från arbetsgifvarens sida, anspråk på löneförhöjning. Denna löneförhöjning beräknas från fjärde till och med åttonde arbetsdagen till 5 % för dag och för hvarje följande arbetsdag till 1 %. Dock må höjningen på grund af försummelse i intet fall uppgå till mer än hälften af det vederbörliga lönebeloppet. Domaren må begränsa förhöjningen till det belopp han anser skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Öfverenskommelse, hvarigenom afvikelse sker från något stadgande i denna artikel, gälle blott för arbetare, hvilkas i penningar beräknade lön uppgår till mer än 4 gulden per dag.

Art. 1638 r. Utom vid arbetsaftalets upphörande vare kvittning gent emot fordran på lön blott tillåten för följande arbetarens skulder:

1) skadestånd, hvarför arbetaren gäldar hos arbetsgifvaren;

2) viten, hvarför han enligt Art. 1637 u hos arbetsgifvaren gäldar, så vida denne framlägger skriftligt bevis, hvari angifves bötesbeloppet, tiden när och orsaken hvar-

för vitena ålagts, äfvensom stadgandet i arbetsordningen eller det skriftligen ingångna aftalet, som arbetaren öfverträdt;

3) afgifter till någon kassa eller inbetalningar i rikets postsparkassa eller någon sparkassa, hvilka arbetsgifvaren enligt Art. 1637 s 1) och 2) för arbetaren inbetalt;

4) hyra för bostad, lokal, fastighet, verktyg eller redskap, som arbetaren i sitt eget yrke använder och förhyrts till honom af arbetsgifvaren genom skriftligen ingånget aftal

5) inköpspriset för vanliga till hushållets dagliga behof hörande förnödenheter, med undantag af alkoholhaltiga drycker, äfvensom rå- och bivaror, som arbetaren i sitt eget yrke användt och bådadera honom af arbetsgifvaren tillhandahållits, såvida detta senare framgår af en skriftlig, af arbetaren afgifven förklaring, hvari skuldens orsak och belopp angifvas, och såvida arbetsgifvaren ej beräknat mer än inköpspriset och detta ej är högre än det, hvarför arbetaren på annat ställe kunnat skaffa sig de för hushållet erforderliga varorna samt rå- och bivarorna;

6) löneförskott, som arbetsgifvaren i penningar utbetalt till arbetaren, såvida en förklaring liknande den i 5) föreligger;

7) i förväg skedd öfverbetalning å lönen; samt

8) kostnader för sjukvård och läkarbehandling, som enligt Art. 1638 y falla på arbetaren.

Beträffande de fordringar, som arbetsgifvaren kan hafva till följd af 2) 3) och 5), äge han vid hvarje löneutbetalning ej kvitta mer än $^1/_5$ af den kontanta lönen, som skulle hafva utbetalts; beträffande de fordringsbelopp han sammanlagdt enligt stadgandena i denna artikel kan hafva, må kvittningen icke öfverskrida $^2/_5$ af samma belopp.

Öfverenskommelse, hvarigenom arbetsgifvaren tillerkännes en vidsträcktare befogenhet till kvittning, vare ogiltig.

Art. 1638 s. Öfverenskommelser, som afse, att ett visst belopp af lönen på betalningsdagen skall innestå, vare blott giltiga, såvida de äro gjorda genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordningen med uttalad afsikt att med detta belopp bestrida det skadestånd, hvarför arbetaren vid aftalets upphörande enligt Art. 1639 gäldar, och under villkor, att de dessutom öfverensstämma med öfriga stadganden i denna artikel.

Arbetsgifvaren vare förpliktad insätta det innestående beloppet på arbetarens namn i rikets postsparkassa. Insättningen häraf skall ske inom tre dagar efter löneutbetalningen. Från den stund, då lönen utbetalas, må arbetaren anses som ägare till ifrågavarande belopp.

Detta belopp må vid hvarje löneutbetalning ej uppgå till mer än $^1/_{10}$ af det förfallna kontanta lönebeloppet. I sin helhet må det uppgå till högst beloppet af det i Art. 1639 r nämnda skadeståndet, och må dessutom för arbetare, hvilkas kontanta dagslön belöper sig till 4 gulden eller mindre, ej öfverskrida den kontanta lönen för 12 arbetsdagar.

Upphör aftalet på ett sätt, som ej förpliktar arbetaren att betala något skadestånd enligt mom. 1, erhålle han eller hans rättsinnehafvare fri dispositionsrätt öfver det sålunda på hans namn insatta beloppet och därå löpande ränta.

Alla frågor, som afse insättningar och återbetalningar enligt denna artikel, skola genom administrativ förordning regleras.

Art. 1638 t. Är arbetarens lön helt och hållet eller delvis fastställd i bostad, lifsförnödenheter eller andra nödvändighetsartiklar, vare arbetsgifvaren förpliktad att utbetala den efter ortens sed i full öfverensstämmelse med anspråken på sundhet och god ordning.

Öfverensskommelse, hvarigenom arbetsgifvarens förpliktelse härutinnan upphäfves eller inskränkes, vare ogiltig.

Art. 1638 u. Är arbetsgifvaren tidtals ej i stånd att utbetala lönen, såvida den är i bostad, lifsförnödenheter eller andra nödvändighetsartiklar fastställd, och är hans

oförmåga härutinnan ej en följd af arbetarens handlingssätt, vare han skyldig arbetaren ersättning, hvars belopp bestämmes genom aftal eller i brist därpå enligt å orten gällande sedvänja.

Art. 1638 v. Arbetsgifvaren vare förpliktad att gifva de i hans hus och kost befintliga arbetarne utan afkortning å deras lön tillfälle att fullgöra sina religiösa plikter äfvensom att njuta en viss hvila från arbetet, i båda fallen på ett genom aftal eller i brist därpå enligt ortens sedvänja bestämdt sätt.

Art. 1638 w. Arbetsgifvaren vare skyldig ordna arbetet så, att arbetaren på söndagar och andra dagar, som enligt ortens sedvänja äro därmed jämställda i fråga om öfverenskommet arbete, ej behöfver förrätta arbete, såvida ej annorlunda är öfverenskommet eller följer af arbetets art.

Arbetsgifvaren vare skyldig ordna arbetet så, att minderåriga arbetare få tillfälle att efter ortens sedvänja följa kurser i för religionsundervisning, fortsättnings- eller fackutbildning afsedda anstalter. Öfverenskommelse, som strider mot detta stadgande, vare ogiltig.

Art. 1638 x. Arbetsgifvaren vare förpliktad inrätta och underhålla lokaler, verktyg och redskap för arbetets förrättande på ett sådant sätt äfvensom för arbetet gifva sådana föreskrifter och anvisningar, att arbetaren skyddas mot fara för lif, ära och egendom, i den mån arbetets beskaffenhet sådant rimligen kräfver.

Åsidosätter arbetsgifvaren denna skyldighet, vare han skyldig ersätta den skada, som arbetaren i följd däraf vid utöfvandet af sitt arbete lidit, såvida han icke kan bevisa, att underlåtenheten är att tillskrifva vis maior eller skadan väsentligen förorsakats genom groft vållande från arbetarens egen sida, med iakttagande dock af hvad i 12 kap. af 1901 års olycksfallslag sägs.

Har arbetaren genom att arbetsgifvaren åsidosatt denna sin skyldighet vid utöfvandet af sitt arbete lidit sådan skada, att döden däraf följt, vare arbetsgifvaren skyldig utgifva skadeersättning till änkan, den aflidnes barn och föräldrar, som varit af hans arbete beroende, såvida han ej kan bevisa, att underlåtenheten varit att tillskrifva vis maior eller döden väsentligen förorsakats genom groft vållande från arbetarens egen sida. Förbehållet i mom. 2 gälle äfven här.

Öfverenskommelse, som upphäfver eller inskränker denna arbetsgifvarens skyldighet, vare ogiltig.

Art. 1638 y. Skulle en i arbetsgifvarens hus och kost befintlig arbetare blifva sjuk eller råka ut för olycksfall, vare arbetsgifvaren skyldig, så länge aftalet varar, dock högst 6 veckor, sörja för arbetarens behöriga vård och läkarbehandling, såvida icke annorlunda därför är ordnadt. Han äge rätt påbörda arbetaren kostnaderna härför, för de första 4 veckorna dock endast i det fall, att sjukdomen eller olycksfallet förorsakats af arbetaren själf genom afsiktlighet eller oordentlighet eller är följd af ett kroppsligt lyte, hvarom arbetaren vid aftalets ingående gifvit arbetsgifvaren falska uppgifter.

Öfverenskommelse, som upphäfver eller inskränker denna arbetsgifvarens skyldighet, vare ogiltig.

Art. 1638 z. Arbetsgifvaren vare i allmänhet skyldig göra och låta allt, som en god arbetsgifvare under liknande omständigheter bör göra och låta.

Art. 1638 aa. Arbetsgifvaren vare skyldig att vid aftalsförhållandets upphörande på arbetarens begäran gifva honom ett betyg.

Betyget skall innehålla noggrann uppgift om det förrättade arbetets beskaffenhet och tjänstetidens längd äfvensom, dock blott på vederbörandes särskilda begäran, om det sätt, hvarpå arbetaren fullgjort sina åligganden och huru aftalsförhållandet upphört. Har arbetsgifvaren häft aftalet utan att angifva skäl, vare han blott skyldig meddela detta utan angifvande af skäl; har arbetaren orättmätigt häft aftalet, äge arbetsgifvaren rätt meddela detta i betyget.

Vägrar arbetsgifvaren utfärda det begärda betyget eller upptager han däri mot bättre vetande oriktiga uppgifter eller förser han det med ett märke, hvarigenom om arbetaren underrättelser gifvas, som ej framgå af betygets ordalydelse, vare han ansvarig för därigenom förorsakad skada såväl gent emot arbetaren själf som tredje man.

Öfverenskommelse, som upphäfver eller inskränker denna arbetsgifvarens skyldighet, vare ogiltig.

Fjärde afdelningen.

Om arbetarens skyldigheter.

Art. 1639. Arbetaren vare skyldig utföra det öfverenskomna arbetet efter bästa förmåga. Är arten och omfånget af ifrågavarande arbete ej genom aftal eller arbetsordning närmare bestämdt, gälle allmän sedvänja.

Art. 1639 a. Arbetaren vare skyldig själf utföra arbetet; endast med arbetsgifvarens medgifvande må han sätta annan i sitt ställe.

Art. 1639 b. Arbetaren vare skyldig följa föreskrifterna rörande arbetets utförande äfvensom de föreskrifter, som af arbetsgifvaren eller i hans namn äro gifna inom de af lag och författning, aftal och arbetsordning dragna gränslinjer för åvägabringande af god ordning i arbetsgifvarens företag.

Art. 1639 c. Är arbetaren i arbetsgifvarens hus och kost, vare han skyldig rätta sig efter husets ordning.

Art. 1639 d. Arbetaren vare i allmänhet skyldig göra och låta allt, som en god arbetare under liknande förhållanden bör göra och låta.

Femte afdelningen.

Om de olika sätt, hvarpå det genom arbetsaftal uppkomna arbetsförhållandet upphör.

Art. 1639 e. Arbetsförhållandet upphör lagenligt efter förloppet af den genom aftal eller arbetsordning eller genom lag och författning eller i brist därpå genom allmän sedvänja bestämda tiden.

Föregående uppsägning vare i detta fall behöflig endast:

1) om sådan genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordningen är öfverenskommen; samt

2) om uppsägning föreskrifves af lag, författning eller allmän sedvänja, äfven om tiden är förut bestämd, och om parterna, när detta är tillåtet, ej genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordning frångått uppsägningen.

Art. 1639 f. Fortsättes arbetsförhållandet efter förloppet af den i mom. 1 föregående artikel nämnda tiden af båda parterna utan anmärkning, skall aftalet anses vara ånyo ingånget för samma tid och på samma villkor.

Lag samma vare, därest i de i mom. 2 föregående artikel nämnda fallen uppsägning ej sker inom rätt tid och båda parterna ej uttryckligen ordnat däraf uppkommande följder.

Art. 1639 g. Är arbetsförhållandets längd hvarken genom aftal eller arbetsordning, genom lag eller författning eller genom allmän sedvänja bestämd, skall aftalet anses vara ingånget på obestämd tid.

Är aftalet ingånget på obestämd tid eller tills uppsägning å endera sidan äger rum, har hvardera parten uppsägningsrätt efter stadgandena i de två följande artiklarna.

Art. 1639 h. Uppsägning kan endast ske på dag eller någon af de dagar, som genom aftal eller arbetsordning därför äro bestämda, eller i brist därpå på en efter allmän sedvänja härför bruklig dag; i brist på dylik sedvänja kan uppsägning ske på hvilken dag som helst.

Art. 1639 i. Uppsägningstiden vare lika med den tid, som vanligen förflyter mellan två på hvarandra följande lönebetalningar, dock högst 6 veckor.

Från detta stadgande kan afvikelse ske genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordning; dock må uppsägningstiden ej uppgå till mer än 6 månader och ej vara kortare för arbetsgifvaren än för arbetaren. Gäller det arbetare, hvars i penningar beräknade dagslön uppgår till 4 gulden eller mindre, må arbetarens uppsägningstid ej vara längre än den i mom. 1 nämnda tiden, såvida ej allmän sedvänja medgifver en längre uppsägningstid, i hvilket fall öfverenskommelse om längre uppsägningstid än denna ej får ske. Är blott för endera parten bestämmelse härutinnan träffad, gälle den äfven för den andra; är för arbetsgifvaren en kortare tid än för arbetaren stadgad, gälle då den längre tiden äfven för arbetsgifvaren; är en längre tid stadgad än tillåtet är, gälle då den längsta tillåtna tiden.

Art. 1639 j. Aftalet upphör genom arbetarens död.

Art. 1639 k. Aftalet upphör ej genom arbetsgifvarens död, såvida ej uttryckligen annorlunda är stadgadt. Dock hafva såväl arbetsgifvarens rättsinnehafvare som arbetaren rätt häfva det på bestämd tid ingångna aftalet enligt stadgandena i Art. 1639 h och 1639 i, såsom vore det på obestämd tid ingånget.

Art. 1639 l. Är pröfvotid betingad, äge under denna tid hvardera parten rätt omedelbart häfva aftalet.

Öfverenskommelse, hvarigenom pröfvotiden ej sättes lika för båda parter eller till mer än två månader, äfvensom öfverenskommelse, hvarigenom mellan samma parter ny pröfvotid betingas, vare ogiltig.

Art. 1639 m. Finner målsman för en minderårig, att det af denne ingångna aftalet kan hafva eller har menliga följder eller att villkoren i den Art. 1637 g nämnda fullmakt ej uppfyllas, kan han vända sig med skriftlig ansökan att få aftalet förklaradt upphäfdt till domaren i den kanton, där den minderårige har sin hemvist.

Domaren äge upptaga ansökningen först sedan han kallat och hört den minderårige, arbetsgifvaren, äfvensom, om den minderårige står under förmynderskap, förmyndaren.

Upptager domaren ansökningen, äge han bestämma, när aftalet skall upphöra.

Öfver denna dom vare besvär ej tillåtet; dock äge allmänne åklagaren vid riksrätten befogenhet yrka på domens återgång, om lagens stadganden öfverskridits.

Art. 1639 n. Samma rätt, som i föregående artikel tillerkännes målsman, tillkommer under samma omständigheter åklagarmakten vid kantondomstolen, inom hvars område den minderårige har sin hemvist. Domaren äge upptaga ansökningen först, sedan han kallat och hört de i mom. 2 af föregående artikel nämnda personer äfvensom den minderåriges målsman.

Mom. 3 och 4 af föregående artikel vare likaledes här tillämpliga.

Art. 1639 o. Hvarje part kan häfva aftalet utan uppsägning eller utan hänsyn till de för uppsägning gällande stadgandena: dock handlar den part, som gör detta utan motpartens medgifvande, olagligt, såvida han ej samtidigt betalar motparten ett skadestånd, hvars belopp bestämmes i enlighet med beräkningarna i Art. 1639 r, eller aftalet upphör af tvingande skäl, hvarom motparten äger att ofördröjligen underrättas.

Art. 1639 p. Såsom tvingande skäl enligt föregående artikel gälla för arbetsgifvaren handlingar, egenskaper eller uppförande från arbetarens sida, som göra, att af arbetsgifvaren ej billigtvis kan begäras arbetsförhållandets fortsättning.

Tvingande skäl föreligga bland annat:

1) om arbetaren vid aftalets ingående missledt arbetsgifvaren genom framläggande af falska eller förfalskade betyg eller afsiktligt gifvit falska uppgifter om anledningen till den förra tjänstens upphörande;

2) om han i väsentlig grad uppenbarligen saknar skicklighet eller lämplighet för det arbete, som han åtagit sig;

3) om han oaktadt varning hängifver sig åt dryckenskap och andra utsväfningar;

4) om han gör sig skyldig till stöld, försnillning, bedrägeri eller annat brott, hvarigenom han gör sig ovärdig arbetsgifvarens förtroende;

5) om han misshandlar, groft förolämpar eller på allvar hotar arbetsgifvaren, dennes anförvanter eller husfolk eller sina egna arbetskamrater;

6) om han förleder eller söker förleda arbetsgifvaren, dennes anförvanter eller husfolk eller sina egna kamrater till handlingar, som strida mot lag och goda seder;

7) om han uppsåtligen eller oaktadt varning af oaktsamhet skadar eller utsätter arbetsgifvarens egendom för större fara;

8) om han uppsåtligen eller trots varning af oaktsamhet utsätter sig själf eller andra för större fara;

9) om han yppar förhållanden angående arbetsgifvarens hushåll och rörelse, som han bort hemlighålla:

10) om han framhärdar i vägran efterkomma skäliga befallningar eller uppdrag, som gifvas af arbetsgifvaren eller i hans namn;

11) om han på annat sätt groft åsidosätter de skyldigheter, som enligt aftalet åligga honom; samt

12) om han uppsåtligen eller af oaktsamhet försätter sig ur stånd att förrätta det arbete, som han åtagit sig.

Öfverenskommelser, som lämna åt arbetsgifvaren att afgöra, huruvida tvingande skäl enligt Art. 1639 o föreligga, vare ogiltiga.

Art. 1639 q. Såsom tvingande skäl enligt Art. 1639 o gälla för arbetaren omständigheter, som göra, att af arbetaren ej billigtvis kan begäras arbetsförhållandets fortsättning.

Tvingande skäl föreligga bland annat:

1) om arbetsgifvaren misshandlar, groft förolämpar eller på allvar hotar arbetaren, hans anförvanter eller husfolk eller fördrager dylika handlingar af någon af sitt husfolk eller sina underlydande;

2) om han söker förleda arbetaren, hans anförvanter eller husfolk till handlingar, som strida mot lag och goda seder, eller fördrager dylikt förledande eller försök därtill af någon af sitt husfolk eller sina underlydande;

3) om han ej å bestämd tid utbetalar lönen;

4) om han ej tillbörligt sörjer för kost och husrum, då sådant är öfverenskommet;

5) om han ej bereder arbetaren, då dennes lön beror af vinsten af det arbete, som skall förrättas, tillräckligt arbete;

6) om han ej heller i tillbörlig grad gifver arbetaren öfverenskommen hjälp, då dennes lön beror af vinsten af det arbete, som skall förrättas;

7) om han på annat sätt groft åsidosätter de skyldigheter, som genom aftalet åläggas honom;

8) om han, utan att arbetsförhållandets beskaffenhet så kräfver, nödgar arbetaren trots dennes vägran utföra arbete åt annan arbetsgifvare;

9) om arbetsförhållandets fortvaro skulle för arbetaren medföra allvarlig fara för lif, hälsa, sedlighet eller hans goda namn och rykte, som vid aftalets ingående ej kunde förutses; samt

10) om arbetaren på grund af sjukdom eller eljes utan eget förvållande blifver urståndsatt fullgöra det öfverenskomna arbetet.

Öfverenskommelser, som lämna åt arbetaren att afgöra, huruvida tvingande skäl enligt Art. 1639 o föreligga, vare ogiltiga.

Art. 1639 r. Det i Art. 1637 k och 1639 o nämnda skadestånd skall vid ett på obestämd tid ingånget aftal motsvara beloppet af den kontanta lönen för uppsägningstiden; vid ett på bestämd tid ingånget aftal må det motsvara beloppet af den kontanta lönen för den tid, hvarunder arbetsförhållandet enligt Art. 1639 e och 1639 f skulle hafva varat.

Är arbetarens lön helt och hållet eller delvis ej beräknad efter tid, gälle såsom norm stadgandena i Art. 1637 o.

Öfverenskommelse, hvarigenom för arbetaren ett lägre belopp som skadestånd stipuleras, vare ogiltig.

Genom skriftligen ingånget aftal eller genom arbetsordning kan ett högre belopp fastställas som skadestånd; dock äge domaren befogenhet sänka skadeståndet till en lägre summa, dock ej lägre än det lagstadgade beloppet, om den öfverenskomna summan synes honom oskäligt hög. På ifrågavarande skadeståndsbelopp löper ränta, som beräknas till 5 % per år ifrån den dag, då arbetsförhållandet upplöstes.

Art. 1639 s. Häfver ena parten aftalet utan uppsägning eller utan hänsyn till de för uppsägning gällande stadganden och samtidigt betalar till motparten skadestånd, hvars belopp bestämmes efter normerna i mom. 1 af föregående artikel, äge motparten, såvida samtidigt sådana omständigheter föreligga, att den lidna skadan ej genom det mottagna skadeståndet kan betraktas som godtgjord, rättighet inför domstol fordra ytterligare godtgörelse.

Art. 1639 t. Häfver endera parten olagligt aftalet, äge motparten rätt att fordra antingen det i Art. 1639 r nämnda beloppet eller fullständigt skadestånd.

Lag samma vare, därest endera parten genom afsiktligt eller brottsligt beteende gifvit motparten ett tvingande skäl att utan uppsägning eller utan hänsyn till de för uppsägning gällande stadganden häfva aftalet, och om motparten gjort bruk af denna rätt.

Art. 1639 u. Fordran, som grundar sig på stadgandena i föregående artikel, vare preskriberad efter sex månader.

Art. 1639 v. Är aftalet ingånget på längre tid än fem år eller på lifstid, äge arbetaren det oaktadt rätt att, så snart fem år förflutit efter arbetsförhållandets början, med iakttagande af sex månaders uppsägningstid häfva det.

Öfverenskommelse, hvarigenom här berörda rätt till uppsägning upphäfves eller inskränkes, vare ogiltig.

Art. 1639 w. Hvardera parten äge äfven före arbetets början alltid rätt att på grund af tvingande skäl vända sig till domaren i den kanton, där han har sin hemvist, med skriftlig anhållan att få arbetsaftalet förklaradt för häfdt. Öfverenskommelse, hvarigenom denna rättighet upphäfves eller inskränkes, vare ogiltig.

Såsom tvingande skäl gälle utom de i Art. 1639 o nämnda tvingande skäl äfven förändringar i sökandens eller motpartens personliga eller ekonomiska förhållanden eller i de omständigheter, hvarunder arbetet förrättas, och som äro af den beskaffenhet, att arbetsförhållandet billigtvis genast eller efter kort tid måste upphöra.

Domaren äge upptaga ansökningen först efter att hafva vederbörligen kallat och hört motparten.

Mom. 3 och 4 af Art. 1639 m vare likaledes tillämpliga.

Art. 1639 x. Genom stadgandena i denna afdelning beröfvas ej parterna rätt att på grund af Art. 1303 fordra aftalets häfvande mot ersättning af kostnader, skada och räntor.

Registrering enligt den nya sjukkasselagen.

I nära anslutning till en af Kungl. Maj:t i ämnet framlagd proposition antog 1910 års riksdag en ny lag om sjukkassor. Lagen utfärdades den 4 juli 1910 samt trädde i kraft den 1 januari innevarande år.

I likhet med den tidigare lagen om sjukkassor af den 30 oktober 1891 samt jämväl i öfverensstämmelse med gällande lagstiftning angående andra liknande sammanslutningar, ekonomiska föreningar, aktiebolag, föreskrifver den nya lagen, att sjukkassa för vinnande af full rättspersonlighet skall låta registrera sig. Under det att enligt 1891 års lag sjukkassas registrering, allt efter omständigheterna, skolat ske hos Konungens befallningshafvande, öfverståthållareämbetet eller magistraten, skall emellertid enligt nya sjukkasselagen registrering verkställas af en för hela riket gemensam centralmyndighet, tillsynsmyndigheten öfver sjukkasseväsendet i riket. Förutom att vara registreringsmyndighet har tillsynsmyndigheten en kontrollerande och rådgifvande uppgift inom sjukkasseväsendet. Enligt 93 § i lagen tillkommer det sålunda densamma att öfvervaka, att sjukkassas verksamhet står i öfverensstämmelse med lagen och kassans stadgar samt i öfrigt utöfvas på ändamålsenligt sätt äfvensom att ej mindre i fråga om sjukkassas bildande och affattande af dess stadgar än äfven beträffande det lämpliga inrättandet af dess verksamhet tillhandagå med råd och upplysningar. Enligt utfärdad instruktion för tillsynsmyndigheten har denna myndighet vidare att med uppmärksamhet följa sjukkasseväsendets i riket tillstånd och utveckling samt att stödja och leda sträfvanden inom detsamma till vinnande af större enhetlighet och ändamålsenlighet. Dessutom skall tillsynsmyndigheten enligt kungl. kungörelse den 23 december 1910 handlägga frågor om beviljande af statsbidrag åt sjukkassor samt utbetala beviljadt statsbidrag.

I nyss anförda instruktion bestämdes i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts och riksdagens därom under nästlidet år fattade beslut, att Kungl. Kommerskollegium tillsvidare skall vara tillsynsmyndighet samt att i anslutning till Kollegii afdelning för arbetsstatistik skulle för ändamålet upprättas en särskild byrå, benämnd *Sjukkassebyrån*.

Sedan byråns föreståndare, som benämnes byrådirektör och sjukkasseinspektör, blifvit af Kungl. Maj:t utsedd redan i slutet af år 1910, trädde byrån i dess helhet i verksamhet från och med den 1 januari 1911.

Bland de organisatoriska och andra förberedande arbeten, som byrån till en början verkställde, må särskildt nämnas utarbetandet och utgifvandet af normalstadgar för sjukkassor, och hafva exemplar däraf tillställts alla, enligt 1891 års lag registrerade sjukkassor. Äfven i bokhandeln ha dylika normalstadgar tillhandahållits. Af dylika stadgar hafva utarbetats sex olika slag, nämligen:

för sjuk- och begrafningshjälps-kassa, som meddelar endast kontant sjukhjälp (normalstadgar A);

för sjuk- och begrafningshjälps-kassa, som meddelar såväl kontant sjukhjälp som läkarvård jämte läkemedel (normalstadgar B);

för klassindelad sjuk- och begrafningshjälps-kassa (normalstadgar C);

för fortsättningskassa (normalstadgar D);

för arbetsgifvarekassa, som meddelar endast kontant sjukhjälp (normalstadgar E) samt

för arbetsgifvarekassa, som meddelar såväl kontant sjukhjälp som läkarvård jämte läkemedel (normalstadgar F).

Alla dessa olika slag af normalstadgar äro försedda med en så vidt möjligt utförlig kommentar. I sammanhang med utgifvandet af de 4 förstnämnda slagen af stadgar utgafs äfven en utförlig framställning angående sättet för sökande af registrering enligt nya sjukkasselagen, normaltariffer för sjukkassa m. m.

Ändamålet med normalstadgarna är tvåfaldigt. De afse sålunda dels att för vederbörande underlätta omläggningen af kassas verksamhet i öfverensstämmelse med nya sjukkasselagens fordringar, dels ock att åstadkomma en viss enhetlighet inom sjukkasseväsendet, hvilket gifvetvis är af en synnerligen stor betydelse för sjukförsäkringens framtida utveckling. Det har också visat sig, att normalstadgarna användas i mycket stor utsträckning.

Under det första halfår, som lagen varit i gällande kraft, har man kunnat konstatera, att det förefinnes en allmän önskan hos sjukkassorna att låta registrera sig enligt densamma. Detta förhållande framgår till fullo af det antal registreringsansökningar och allehanda förfrågningar, hvilka inkommit till sjukkassebyrån under samma tid. Till den 1 juli 1911 hafva sålunda till byrån inkommit cirka 1,600 ärenden. Af dessa har den öfvervägande delen utgjorts af begäran om viss eller vissa detaljupplysningar beträffande stadgeföreskrifter, afgifter o. d. I cirka 400 fall hafva emellertid ärendena utgjorts af registreringsansökningar eller begäran om fullständig stadgegranskning.

Ett förhållande, som är värdt särskildt omnämnande, är, att den splittring i en mängd till medlemsantal och understöd smärre kassor, som förefunnits inom den svenska sjukkasseverksamheten och gifvetvis varit en hämsko för dess sunda utveckling, efter den nya lagens ikraftträdande synes vara på god väg att upphöra, i det att sjukkassorna landet rundt sträfva efter att konsolidera sig i större, bärkraftigare kassor.

Att en dylik sträfvan i hög grad gjort sig gällande, har tydligt framgått af de uppgifter därom, som kommit byrån tillhanda, och torde jämväl de sjukkasseregistreringar, som redan beviljats, *peka hän mot en utveckling i angifna riktning.*

Under ifrågavarande tid hafva inalles 61 kassor registrerats enligt nya sjukkasselagen. På grund af verkställda kassasammanslutningar — särskildt i Skåne — motsvara emellertid dessa 61 kassor 128 äldre sjukkassor. Medlemsantalet uppgår sammanlagdt till cirka *100,000.*

En förteckning af de kassor, som registrerats, lämnas här nedan; för det fall, att en sammanslutning föreligger, har jämväl angifvits namnet på de kassor, som ingått i denna.

Under första halfåret 1911 registrerades följande kassor enligt nya sjukkasselagen.

1. Elfvestorps allmänna sjuk- och begrafningskassa;
2. Lisö sjuk- och begrafningshjälps-kasssa;
3. Vasaförbundets sjukkassa, Stockholm;
4. Storviks sulfitaktiebolags arbetares sjuk- och begrafningskassa;
5. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan »Betlehem», Gäfle;
6. Torsåkers sjuk- och begrafningskassa;
7. Sjuk- och begrafningskassan Banéret, Stockholm;
8. Hellekis arbetares sjuk- och begrafningskassa;
9. Svenska folkets sjukkassa, Östersund;
10. Djursholms allmänna sjuk- och begrafningskassa;
11. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan Enigheten n:r 2, Gäfle;
12. Hellefors bruks sjuk- och begrafningskassa;
13. Valbo allmänna sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
14. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan Solidar i Stockholm
15. Sv. kakelugnsmakareförbundets sjuk- och begrafningskassa, Stockholm;
16. Börringe sjuk- och begrafningskassa;
17. Familjeföreningen »Svea», sjuk- och begrafningshjälps-kassa, Malmö;
18. Rottneros fabrikers arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
19. Sällskapet Redliga vänners sjuk- och begrafningskassa, Stockholm;
20. Sjuk- och begrafningshjälps-kassan Trohet, Valbo;
21. Skräddarnes sjuk- och begrafningskassa, Göteborg;
22. Tobo bruks arbetares sjuk- och begrafningskassa;
23. Sjuk- och begrafningskassan Solidar i Landskrona;
24. Telegrafverkets verkstads arbetares sjuk- och begrafningskassa, Stockholm;
25. Höganäs sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
26. Uddebo sjuk- och begrafningskassa;

27. Hanebo sockens sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
28. Strängnäs *allmänna* sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
29. Absolutisternas i Strängnäs sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
30. Sjuk- och begrafningskassan 10,000, Stockholm;
31. Trelleborgs nya sjukkassa;
32. Sandviks sjukkassa;
33. Kungsörs allmänna sjuk- och begrafningskassa;
34. Värnamo *familjeförenings* sjuk- och begrafningskassa;
35. »Malmö Trygg», sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
36. Sjuk- och begrafningskassan Hemmets hjälp, Borås;
37. Trofast, sjuk- och begrafningshjälps-kassa, Stockholm;
38. Ripsa med omnejd allmänna sjuk- och begrafningskassa;
39. Nykterhetsvännernas i Malmö sjuk- och begrafningskassa;
40. Svenska teaterförbundets *sjukkassa*, Stockholm;
41. Tjurkö och Sturkö stenhuggares sjuk- och begrafningskassa;
42. Nykterhetsvännernas allmänna sjuk- och begrafningskassa, Eskilstuna;
43. Personalens å Karlskrona hattfabrik sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
44. »Enighet ger styrka», sjuk- och begrafningskassa, Stockholm;
45. Sjuk- och begrafningskassan »Sällskapet Vänskapen», Stockholm;
46. Sällskapet Nordens vänner, *sjuk- och* begrafningskassa, Stockholm;
47. Svenska träarbetareförbundets sjuk- och begrafningskassa, Stockholm;
48. Simrishamns sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
49. »De ungas beskydd», sjuk- begrafningshjälps-kassa, Stockholm;
50. Sandvikens sjuk- och begrafningskassa;
51. Tranås sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
52. Andra hundraföreningens sjuk- och begrafningshjälps-kassa, Linköping;
53. Sveriges arbetares sjuk- och begrafningskassa, Stockholm;
54. Sjuk- och begrafningskassan Solid i Lund;
55. Björneborgs arbetares sjuk- och begrafningshjälps-kassa;
56. Sjuk- och begrafningskassan Bethel, Göteborg;
57. Ljung och Flistads sjuk- och begrafningskassa;
58. Wargöns sjuk- och begrafningskassa;
59. Ahlafors arbetares sjuk- och begrafningskassa;
60. Asby nya sjuk- och begrafningskassa;
61. Brödrabandet, sjuk- och begrafningshjälps-kassa, Örebro.

Af ofvannämnda kassor utgör:

sjuk- och begrafningshjälps-kassan »Betlehem», Gäfle, en sammanslutning af: Gäfle metodistepiskopalförsamlingars sbk., Gäfle nykterhetsförenings sbhk., Hundraföreningen Bröderna n:r 1 sbk., Hundraföreningen n:r 2 Bröderna, Kristliga föreningens af unge män sbk. samt sbk. »Trohet och Allvar», alla i Gäfle;

Torsåkers sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:

Grufarbetarnes vid Torsåkers grufvor sjukhjälps- och understödskassa, Torsåkers arbetareförenings sbk. samt Walls sjukhjälps- och understödskassa i Torsåker;

Hellekis arbetares sjuk- och begrafningskassa en sammanslutning af:

Hellekis arbetares sbk. samt Hönsäters arbetareförenings sbk.;

sjuk- och begrafningshjälps-kassan Enigheten n:r 2, Gäfle, en sammanslutning af:

Gäfle stads arbetares sbk., Näs frivilliga sbk., sbhk. Enigheten n:r 2, sbk. »Röda korset» samt shk. inom Lifförs.-för. »Röda bandets» lokalförening i Gäfle, alla i Gäfle;

sjuk- och begrafningshjälps-kassan Solidar i Stockholm en sammanslutning af:

sbk. Solidar, sbk. Östermalm samt Stockholms mjölkutkörarefackförenings sbhk., alla i Stockholm;

skräddarnes sjuk- och begrafningskassa, Göteborg, en sammanslutning af:
föreningen »Skräddaregesäll-laget» samt Skrädderiarbetaresamfundet, båda i Göteborg;

sjuk- och begrafningskassan Solidar i Landskrona en sammanslutning af:
Allmänna sbk., föreningen Vänskapsförbundet, Hundrakvinnoföreningen n:r 1, Hundramannaföreningarna n:r 1, 2, 4, 5 och 6, Inbördes verksamhet, shför. Enigheten, självhjälpsföreningen Framåt, självhjälpsföreningen Svea, sk. Bistånd, sk. Hjälpsamhet samt sk. kvinnoföreningen »Inbördes bistånd», alla i Landskrona (sammanslagningen skedde i afvaktan på den nya sjukkasselagstiftningen redan under år 1910);

Höganäs sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
bruksarbetarnes vid Höganäs sbk. n:r 1, bruksarbetarnes vid Höganäs sbk. n:r 2, grufarbetarnes vid Höganäs sbk., Höganäs diverse arbetares sbk., rörfabriksarbetarnes vid Höganäs sbk. samt tegelfabriksarbetarnes vid Höganäs sbk.;

»Malmö Trygg», sjuk- och begrafningshjälps-kassa, en sammanslutning af:
Arbetarnes Ring, Cigarrarbetareför. af 1886 sbk., för. »Varaktig Vänskap», Hundramannaför. S. G. W. n:r 1, Hundramannaför. »P. W.», Nya hundramannaför. å Östra förstaden, sbk. Bistånd i Malmö—Sofielund, sbk. Bröderna, sbk. E. R., sbk. »F. H.» (Framtidens hopp) n:r 6, sbk. Gamla och nya vänner, sbk. Goda vänner, sbk. Hundramannaför. n:r 4, sbk. I. B. (Inbördes bistånd), sbk. Kvinnliga Cigarrarbetarna, sbk. Kvinnoföreningen Majblomman, sbk. Ny tid, sbk. Sköld samt sbk. W. S. i Sofielund (sammanslagningen skedde redan under 1910);

sjuk- och begrafningskassan Hemmets hjälp, Borås, en sammanslutning af:
Borås brödraförenings sbk. samt skför. Hemmets hjälp, båda i Borås;

Tranås sjuk- och begrafningshjälps-kassa en sammanslutning af:
Tranås nya sk. samt Tranås sbf.;

Andra hundraföreningens sjuk- och begrafningshjälps-kassa, Linköping, en sammanslutning af:
Linköpings absolutisters sbk. samt Linköpings andra hundraförenings sb.-understödskassa;

Sveriges arbetares sjuk- och begrafningskassa, Stockholm, en sammanslutning af:
A.B. Elevators sk. samt Sveriges arbetares sbk., båda i Stockholm;

sjuk- och begrafningskassan Solid i Lund en sammanslutning af:
Aktb. Lunds mek. verkstads sbk., Freja n:r 1, Lunds kvinnliga sbk., för. Arbetareringens i Lund sbk., för. »Framåt», för. Öresund, Hundramannaför. n:r 1, Lunds familjeför. sbk., Lunds kvinnliga sbk. för. F. W., sk. F. W., skför. Armaturfabriken Carl Holmberg, sbk. Broderskap och hjälpsamhet 2:an samt sbk. H. W. n:r 5, alla i Lund.i

Yrkesförhållandena bland de manliga sjukkassemedlemmarne i Stockholm.

Frågan, på hvilket sätt de svenska sjukkassornas medlemmar fördela sig mellan olika lager af befolkningen, är af stort intresse för ett rätt bedömande af sjukkasserörelsens art samt betydelse såsom bärare af den sociala sjukförsäkringen och dess därmed sammanhängande anspråk på understöd af det allmänna. Särskildt framträder därvid spörsmålet om, i hvilken utsträckning sjukkassefolket kan anses tillhöra kroppsarbetarnes klass eller andra med denna i ekonomiskt hänseende jämnställda befolkningsgrupper.

För närmare utredande af denna fråga har inom Sjukkassebyrån i Kommerskollegium verkställts en undersökning rörande yrkesfördelningen *inom* sjukkassorna i Stockholm. Undersökningen, hvilken grundar sig på de uppgifter, som för erhållandet af kommunalt bidrag af sjukkassorna inlämnats till Stockholms stads drätselnämnd, har omfattat 203 under år 1910 verksamma sjukkassor med tillsammans 73,000 manliga medlemmar. Kommunalt bidrag lämnas emellertid endast till de sjukkassemedlemmar, som äro mantalsskrifna i Stockholm, och utredningen omfattar därför endast dessa. Undersökningen, hvilken omfattat sammanlagdt 45,547 män eller praktiskt taget så godt som samtliga i Stockholm mantalsskrifna manliga sjukkassemedlemmar, utvisar följande yrkesfördelning:

		Antal sjukkassemedlemmar.	
		Absolut.	Proc.
1.	Egentliga kroppsarbetare	34,518	75·8
2.	Anställda i lägre grad i offentlig eller enskild tjänst	6,133	13·5
3.	Handtverkare	2,588	5·7
4.	Handlande	872	1·9
5.	Anställda i högre grad i offentlig eller enskild tjänst	782	1·7
6.	Självständiga yrkesutöfvare (andra än handtverkare och handlande)	328	0·7
7.	Andra	326	0·7
	Summa	**45,547**	**100·0**

Det har sålunda af utredningen framgått, att jämnt 95 proc. af samtliga manliga sjukkassemedlemmar i Stockholm tillhört de trenne befolkningsgrupper, för hvilka en social sjukförsäkring i främsta rummet måste vara afsedd, eller kroppsarbetare, lägre funktionärer i allmän eller enskild tjänst samt handtverkare. Äfven bland de återstående 5 proc. torde dessutom finnas åtskilliga, som i ekonomiskt hänseende föga om ens något skilja sig från de förstnämnda och som mycket väl kunna vara i behof af det understöd, som statens bidrag till sjukkasseverksamheten afser att utgöra. Särskildt torde nog detta vara förhållandet med åtskilliga af dem, som döljas under rubriken »handlande».

Men äfven bortsedt härifrån, torde förhållandena i verkligheten ställa sig ännu gynnsammare, än hvad ofvanstående siffror utvisa. Förhållandet är nämligen det, att antalet sjukkassemedlemmar icke är detsamma som antalet sjukförsäkrade personer, eftersom ju en och samma person ofta tillhör två eller flera sjukkassor. Det är emellertid klart, att dylikt s. k. flermedlemskap i regel förekommer oftare bland de relativt mera välställda sjukkassemedlemmarne än bland de sämst lottade. Att detta verkligen är förhållandet, kan man f. ö.

sluta sig till af en jämförelse mellan ofvan anförda siffror för antalet handtverkare bland sjukkassornas medlemmar och antalet handtverkare öfver hufvud taget i Stockholm. Vid en dylik jämförelse visar det sig nämligen, att den förra siffran med mer än 1/3 öfverstiger den senare. Äfven om man nu ville antaga, att hvarenda handtverkare i Stockholm är medlem i en registrerad sjukkassa, framgår i alla fall, att denna befolkningsgrupp i relativt mycket stor utsträckning måste vara med i flera sjukkassor på en gång.

Det kan slutligen äfven förtjäna framhållas, att en stor del af de sjukkassemedlemmar, som tillhöra de i ekonomiskt hänseende mera välställda, ursprungligen utgått från kroppsarbetarnes klass och i denna senare egenskap inkommit i sjukkasserörelsen. Och äfven om de icke numera kunna anses vara i behof af statens understöd i och för sin sjukförsäkring, så äro de dock å andra sidan i tillfälle att i afsevärd grad ägna tid och krafter åt sjukkasseverksamheten, och deras uteslutning från sjukkassorna skulle därför för denna verksamhet medföra afsevärda olägenheter.

Det är visserligen sant, att den ofvan anförda undersökningen icke lämnar några upplysningar angående sjukkassemedlemmarnes inkomstförhållanden. Att man emellertid vid en eventuell begränsning uppåt af rätten till statsbidrag icke skulle kunna sätta inkomstgränsen så lågt, att ens ett mindretal af de egentliga kroppsarbetarne och de med dem fullt jämnställda lägre funktionärerna skulle utestängas från rätten därtill, torde utan vidare vara klart. Men äfven det stora flertalet handtverkare skiljer sig i allmänhet i ekonomiskt hänseende föga från nyssnämnda båda befolkningsgrupper. Att detta åtminstone är förhållandet i Stockholm framgår däraf, att den bevillningstaxerade inkomsten i medeltal per handtverkare under år 1909 utgjorde endast omkring 1,960 kronor. Satte man inkomstgränsen vid exempelvis 2,500 kronor, skulle därför endast ett mycket ringa fåtal handtverkare af denna orsak uteslutas från den statsunderstödda sjukförsäkringen.

Undersökningen afser visserligen endast förhållandena i Stockholm, men det finnes knappast någon anledning att antaga, att förhållandena i föreliggande hänseende skulle ställa sig nämnvärdt annorlunda i öfriga delar af landet. Särskildt torde det icke kunna åberopas någon omständighet, som skulle utvisa, att förhållandena, ur social synpunkt sedt, skulle ställa sig sämre i landsorten än i Stockholm. Snarare kunde man vara böjd att antaga motsatsen. Uttalandena i ämnet från våra större sjukkassor gå också enstämmigt i den riktningen, att medlemsstocken så godt som uteslutande utgöres af kroppsarbetare och andra med dem likställda och att de personer, som möjligen kunna anses tillhöra de mera burgna klasserna, utgöra ett försvinnande fåtal.

Kooperation i utlandet.

IX. Schweiz.

De senaste decenniernas starka utveckling på kooperationens område inom Schweiz har åt detta land förvärfvat en rangplats såsom en af de fyra »kooperativa stormakterna» (jämte Storbritannien, Tyskland och Danmark). På grund däraf att alla föreningar för ekonomisk verksamhet införas i handelsregister, äger man ganska god kännedom om rörelsens omfattning, dock ingå bland de registrerade föreningarna ej blott sådana, som i Sverige karaktäriseras såsom ekonomiska föreningar utan äfven en del ideella.

De egentligen kooperativa företagen sammanföras i fem klasser, för hvilka år 1907 följande antal föreningar uppgifvas:

		Antal
1.	Hushållsföreningar (konsumtionsföreningar, vattenledningsföreningar m. fl.)	819
2.	Föreningar för gemensamma inköp af råämnen eller drift af inrättningar (hufvudsakligen landtmannaföreningar, men äfven t. ex. elektricitetsföreningar)	1,449
3.	Föreningar af producenter och säljare (de flesta för förädling af jordbruksprodukter)	1,986
4.	Produktionsföreningar (inklus. byggnadsföreningar)	152
5.	Sociala hjälpföreningar (sjuk- och sparkassor m. fl.)	355
	Summa	**4,761**

Som framgår af ofvanstående tablå, är denna uppdelning ganska konstlad och genombryter i flera afseenden den bestående sammanslutningen i centralförbund. Öfverskådligare torde vara att afskilja all jordbrukskooperation som en särskild grupp, ehuru äfven med denna indelning förekomma föreningar, som kunna räknas till bägge klasserna.

Konsumtionsföreningar.

Bland de föreningar, som ej stå i jordbruksnäringens tjänst, dominera fullständigt *konsumtionsföreningarna*, om ej till antalet, så med hänsyn till social betydelse. Konsumentkooperationen har i Schweiz en lång och växlande historia. Redan under de svåra krisåren 1847 och 1848 uppstodo sammanslutningar af denna art, de s. k. »Fruchtvereine», men dessa voro af ganska primitiv natur och hade till sitt enda syfte att förse sina medlemmar med billigare, importeradt mjöl.

När krisen upphörde, föllo de i allmänhet sönder af sig själfva. Af nu bestående föreningar kan endast konsumtionsföreningen i Zürich räkna anor från denna tid, och den utvidgade inom kort sin rörelse att omfatta allehanda hushållsartiklar. Först i början af 1860-talet tog rörelsen ny fart, åter under några ekonomiskt svåra år. År 1863 stiftades en förening i Schwanden, kantonen Glarus, som erhållit stor betydelse som mönster för andra, i det den införde vinstfördelning efter Rochdale-principerna. Såväl inom det tyska som det romanska Schweiz växte konsumtionsföreningar fram, mångenstädes understödda af den af Karl Marx ledda socialistiska Internationalen, sedan denna funnit sina förhoppningar på af arbetare startade produktionsföretag gäckade. Dessa 1860-talets konsumtionsföreningar voro emellertid mångenstädes till sin organisation så föga demokratiska, att de gåfvo medlemmarna en röst för hvarje innehafd andel. Speciellt var detta fallet inom de franska kantonerna. Först så småningom trängde härutinnan såväl som i fråga om vinstfördelningen det engelska systemet igenom.

Länge dröjde det, innan konsumentkooperationen kunde växa till större än rent lokal betydelse. Föreningarna lefde väl på många håll kvar och flera försök till centralisation gjordes, men de misslyckades och utvecklingen gick i långsamt tempo. En ny tid började emellertid i slutet af 1880-talet. Den då i Schweiz lifliga tullagitationen nödgade konsumenternas stora massa, som ej hade producentintressen att bevaka, till motstånd, och lämpliga organ för detta blefvo konsumtionsföreningarna. Dessa sträfvanden ledde år 1890 till bildande af »Der Verband schweizerischer Konsumvereine» med säte i Basel. Från detta kom agitationen för kooperationens sak i allmänhet att ledas, och trots sina i viss mån motsatta intressen anslöt sig till detta förbund äfven »Der Verband ostschweizerischer landwirtschaftlicher Genossenschaften», som bildats 1886 och hvars underlydande föreningar tillhandahöllo sina medlemmar ej endast landtmannaförnödenheter, utan äfven hushållsartiklar.

År 1889 beräknades, att i hela Schweiz funnos c:a 140 konsumtionsföreningar med 35,000 medlemmar och 18 à 20 millioner francs' omsättning. Till centralförbundet anslöto sig från början 43, bland dem de flesta af de i de större städerna belägna. Den mest betydande var »Allgemeiner Konsumverein», Basel. Åt denna anförtroddes af centralförbundet förmedlingen en gros af varor åt de öfriga föreningarna, när sådan 1892 begynte, och den bestyrdes på detta sätt fram till 1899, då förbundet själf öfvertog den. Baselföreningen tjänstgör emellertid fortfarande som varuförmedlare åt en del föreningar i trakten af staden. Partihandelns utveckling åskådliggöres af följande omsättningssiffror:

1892	44,000 fr.
1895	1,135,000 »
1900	3,657,000 »
1905	9,143,000 »
1910	27,766,000 »

Förbundet säljer numera endast åt medlemmar, ehuru intet lagligt hinder för handel med utomstående finnes. Det är emellertid en allmän tendens i Schweiz, att föreningarna så begränsa sin verksamhet, enär de då beskattas vida lindrigare, än när deras affärer stå öppna för allmänheten. Omsättningens snabba stegring visar, att förbundet rönt stark anslutning. Så är äfven fallet, ty trots att den ostschweiziska föreningen på grund af motsättningen mellan dess medlemmars och de väsentligen af arbetare bestående konsumtionsföreningarnas i städerna intressen utträdde år 1902 med sina till öfver ett hundratal uppgående lokalföreningar, räknade förbundet likväl detta år 133 anslutna föreningar; åren 1905 och 1910 voro de resp. 217 och 328. Då hela antalet konsumtionsföreningar i Schweiz beräknas uppgå till omkring 450 (de varuförmedlande landtmannaföreningarna frånräknade) och de flesta af de fristående, de s. k. »Wilde Männer», äro obetydliga, framgår att centralförbundet uppnått en relativt stark ställning. Dock har det ännu ej i afsevärd grad öfvergått till egenproduktion.

För anslutning uppställer det inga andra principiella villkor än att förening skall stå öppen för inträde för alla och att vinstutdelning skall ske per handelskrona. Dessutom skall förening teckna minst en andel å 200 fr. och ikläda sig ansvar intill en viss summa för förbundets förbindelser. Vid 1910 års slut uppgick antalet andelar (fördelade på 328 föreningar) till 575, andelskapitalet alltså till 115,000 fr. och hela ansvarssumman till 436,000 fr. Vid samma tidpunkt hade förbundet egna fonder till ett belopp af 372,800 fr. och ett genom sparkasseverksamhet och (väsentligen) mot obligationer upplånadt kapital på 4,325,600 fr. samt varuskulder 2,230,000 fr. Bland aktiva märkas varulager 1,920,000 fr., inventarier och maskiner 165,000 fr., fastigheter 1,530,000 fr., värdepapper och bankräkning 659,500 samt utestående fordringar 2,712,000 fr. Som nettovinst för året upptages 163,100 fr. mot 99,600 fr. år 1909. Dessa belopp beteckna emellertid vinsten, sedan rabatt tilldelats kunderna, men innan afskrifningar gjorts.

Som förut nämnts, var förbundets ursprungliga ändamål att drifva propaganda för de kooperativa idéerna. Detta fullgöres genom utgifvande af årsbok och broschyrer samt tidningar, en på hvartdera af landets tre officiella språk. För underlättande af denna verksamhet har förbundet anlagt eget tryckeri, som trädde i verksamhet 1910.

I politiskt afseende vill förbundet betraktas som neutralt, för såvidt ej sådana frågor blifva aktuella, som beröra kooperationens speciella intressen. Då emellertid under dess verksamhetstid dels frågan om lifsmedelstullar, dels om beskattning af kooperativa föreningars handelsvinst varit brännande, har förbundet vid vissa tillfällen kommit att spela en politisk roll.

»Der Verband ostschweizerischer landwirtschaftlicher Genossenschaften» stiftades 1886. De till detta förbund anslutna 155 föreningarna (1908), hvilka som nämndt dels anskaffa för landtbruket nödvändiga artiklar, dels vanliga hushållsartiklar, äro snarare att betrakta som sektioner af en stor förening än som själfständiga korporationer, i det att centralorganisationen strängt öfvervakar och regelbinder deras verksamhet. För inträde fordras bl. a., att föreningen utfäster sig att fylla hela sitt varubehof genom centralförbundets förmedling och att medlemmarna ikläda sig solidarisk ansvarighet för alla förbindelser. Från centralorganisationen utdelad vinst skall afsättas till föreningarnas reservfonder och vid eventuell upplösning återfaller de tre sista årens utdelning.

Förutom hvad nu är nämndt visa de schweiziska konsumtionsföreningarna till sin organisation inga afvikelser från den vanliga typen. Beträffande medlemsantal och omsättning m. m. kunna nämnas några siffror från 1908, som hafva afseende på de till de bägge förut nämnda centralorganisationerna anslutna föreningarna.

Statistiska uppgifter för de schweiziska konsumtionsföreningarna för år 1908.

	Verband schweizerischer Konsumvereine.			Verband ostschweizerischer landwirtschaftlicher Genossenschaften.		
	Totalsiffror.	Genomsnitt		Totalsiffror.	Genomsnitt	
		per förening.	per medlem.		per förening.	per medlem.
Anslutna föreningar . .	295	—	—	155	—	—
däraf rapporterande .	279	—	—	155	—	—
Medlemsantal	188,366	675	—	11,992	77	—
Driftkapital:	fr.	fr.	fr.	fr.	fr.	fr.
andelskapital	2,790,307	10,101	15	—	—	—
reservfonder	6,491,658	23,268	35	150,000	968	13
sparkassemedel . . .	6,348,409	22,754	34	—	—	—
Omsättning	81,615,824	292,590	433	4,530,894	29,232	378
Fastigheter	19,752,772	70,798	105	—	—	—
Nettovinst	6,663,628	23,884	35	—	—	—
Vinstutdelning	5,694,121	20,409	30	82,672	533	7

Medräknas de fristående föreningarna, uppgingo alltså Schweiz organiserade konsumenter till inemot 1/4 million. Beräknar man vidare, att hvarje medlem i en konsumtionsförening i genomsnitt representerar ett hushåll på fyra personer, befinnes det, att öfver 25 % af Schweiz' befolkning direkt eller indirekt bero af dessa föreningar. Endast Skottland kan uppvisa högre procenttal, Danmark ungefär lika högt.

Största framgången har konsumentkooperationen haft i Basel, där man beräknar att 4/5 af alla familjer äro kunder hos »Allgemeiner Konsumverein». Denna bildades 1865 och har nu ett medlemstal på öfver 30,000 personer. År 1908 hade den i sina 93 affärer en omsättning på 18,851,000 fr., däraf egen produktion (bröd, charkuteri- och mejerivaror samt skodon) 5,956,000 fr.; dess egna fonder uppgingo till 1,084,000 fr., af medlemmarna hade i dess sparkasseafdelning insatts 1,300,000 fr. och dess vinst för året belöpte sig till 1,400,000 fr.

Af öfriga kooperativa företag, som ej afse jordbruksnäringens förkofran, förtjäna att nämnas ett 20-tal fristående produktionsföreningar, ett 50-tal byggnadsföreningar samt för Schweiz' särskildt karakteristiska nära 300 föreningar för anläggande och underhåll af vattenledningar och något 100-tal för anskaffande af elektrisk kraft. Till de »sociala hjälpföreningarna» räknas 133 sjukkassor (1907) samt sparkassor och banker, bland hvilka den hufvudsakligen af industriidkare bildade och frekventerade Schweizerische Volksbank är den betydligaste.

Jordbruks-kooperation. Det schweiziska jordbruket har till den grad betjänat sig af kooperation, att endast Danmark i detta afseende har hunnit längre. Liksom i detta land finnas särskilda föreningar för inköp af råvaror, för kreatursafvelns befrämjande, för drift af maskiner, för förädling af jordbrukets och dess binäringars produkter, såsom potatis, mjölk, frukt, vin, honung m. m. Dessutom har under de senaste åren jordbrukets driftkredit börjat ordnas på kooperativ grund.

Inköpsföreningar uppstodo först under 1880-talet. Liksom i Sverige hafva de i allmänhet sammanslutit sig efter territorier och gifvit sina centralorganisationer stor makt öfver sin affärsverksamhet. Redan omnämnd är »Der Verband ostschweizerischer landwirtschaftlicher Genossenschaften», som har sitt säte i Winterthur. Liknande sammanslutningar finnas i kantonerna Bern, Zürich, S:t Gallen, Solothurn och Thurgau samt en gemensam för de centrala landsdelarna. Till dessa sju förbund voro 1908 anslutna tillsammans 566 föreningar med 41,424 medlemmar, d. v. s. i medeltal 73 medlemmar per förening. Den totala omsättningen, som väsentligen omfattar artificiella gödningsämnen, utsäden och redskap, uppgick samma år till 15,140,000 fr. eller per förening 26,700 fr. och per medlem 365 fr. Häruti är ej inräknad den östschweiziska föreningens försäljning

af hushållsartiklar. Detta liksom andra af centralförbunden besörjer äfven försäljning af medlemmarnas jordbruksalster, såsom säd, frukt, vin. För de romanska kantonerna föreligga inga siffror, och öfver hufvud taget synes denna art af kooperation där vara svagare. Ej heller hafva centralförbunden bildat någon sammanslutning motsvarande det svenska »Landtmännens riksförbund».

År 1907 funnos 682 afvelsföreningar, hvilka till sin organisation likna de svenska och danska föreningarna af samma slag. De flesta hafva till ändamål nötkreatursstammens förädling och åtnjuta för sin verksamhet understöd från stat och kantoner. Många biträda sina medlemmar vid inköp och försäljning af kreatur.

Af föreningar, som hafva till ändamål att förädla jordbruksprodukter, äro liksom i de flesta andra länder mejerierna de äldsta. Den ursprungliga formen för kooperativ mjölkförädling, som har sekelgamla anor, var, att medlemmarna i tur och ordning i sina hem mottogo de öfrigas mjölk och af denna beredde ost. Denna primitiva verksamhet existerar ännu flerstädes, men har på många orter utbytts antingen mot modern mejeridrift eller, i närheten af de större städerna, mot försäljning af mjölken i oförädladt tillstånd. Mellan dessa mjölkproducentföreningar af olika art och konsumtionsföreningarna råder ett skarpt motsatsförhållande, och de senare hafva mångenstädes sökt förbigå de förra vid anskaffandet af mjölk och mejerivaror. Producenternas sammanslutningar äro till ett antal af öfver 1,000 centraliserade i tio stora, hela landet omfattande förbund, som tillsammans räkna mellan 20 och 30 tusen medlemmar och representera en årlig mjölkproduktion af mellan 2 och 3 millioner hektoliter.

Andra förädlingsföreningar äro af mindre betydelse. År 1907 sysslade 73 med beredning af produkter af medlemmarnas frukt- och vinodling samt biskötsel, hvarjämte funnos 50 bränneriföreningar. Som förut nämnts, äro många inköpsföreningar verksamma äfven på dessa områden.

Lånekassor af Raiffeisentyp för landtbrukarnas behof hafva existerat sedan 1890. Någon större omfattning har emellertid denna rörelse ej erhållit, enär redan förut kreditbehofvet var väl tillgodosedt, dels genom talrika sparbanker, dels genom kommunernas mellankomst. Böndernas inköp verkställas genom dessa och likvid erlägges af den enskilde till dem på afbetalning. Härigenom har det ocker förhindrats, som i Tyskland gjorde Raiffeisens gärning så synnerligen betydande för hela bondeklassen. Emellertid existerar ett Schweizerischer Raiffeisenverband, som vid 1908 års slut hade 6,637 medlemmar, fördelade på 94 föreningar. Dessas omsättning uppgick nämnda år till 26,660,000 fr., under det att centralförbundet omsatte 6,330,000 fr.

Sjunde internationella berättelsen öfver fackföreningsrörelsen (1909).

De fackliga landsorganisationernas internationella sekretariat — bildadt år 1903 af representanter för dylika sammanslutningar i åtta europeiska stater — har utgifvit sin statistiska berättelse öfver fackföreningsrörelsens ställning i de olika länderna under år 1909.[1]

Tab. 1. Antal fackligt organiserade arbetare i olika länder.

Land.	1909.	1908.
Tyskland	2,447,578	2,382,401
England	2,406,746	2,406,746
Nordamerikas Förenta Stater	[2] 1,710,433	[2] 1,588,000
Frankrike	977,350	[2] 294,918
Italien	783,538	546,650
Österrike	455,401	482,279
Sverige	148,649	219,000
Nederländerna	145,000	128,845
Belgien	138,928	147,058
Danmark	121,295	120,850
Schweiz	112,613	113,800
Ungern	[2] 85,266	102,054
Norge	44,223	48,157
Spanien	[2] 40,984	[2] 44,912
Finland	24,928	[2] 24,009
Bulgarien	18,753	12,933
Rumänien	[2] 8,515	—
Bosnien	4,470	3,997
Serbien	4,462	3,238
Kroatien	4,361	4,520

[1] *Siebenter internationaler Bericht über die Gewerkschaftsbewegung 1909.* Herausgegeben von dem internationalen Sekretär der gewerkschaftlichen Landeszentralen. Berlin 1911. Verlag der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands.

[2] Anslutna till landsorganisationen.

Tab. 2. De till landsorganisationerna anslutna organisationernas medlemsantal åren 1904—1909.

Land.	De till landsorganisationerna anslutna organisationernas medlemsantal.					
	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.
England	469,590	469,590	630,933	689,674	700,937	703,091
Frankrike	—	—	—	203,273	294,918	357,764
Belgien	—	—	42,491	138,763	106,521	102,511
Nederländerna	6,671	6,671	26,227	32,270	36,893	40,628
Danmark	67,503	67,503	78,081	90,806	97,231	98,643
Sverige	81,736	81,736	144,395	188,284	169,776	108,079
Norge	9,043	9,043	25,399	39,070	47,212	43,570
Finland	—	—	—	25,197	24,009	19,928
Tyskland	1,052,108	1,052,108	1,689,709	1,865,506	1,831,731	1,832,667
Österrike	205,651	205,651	392,106	463,671	482,279	415,256
Bosnien	—	—	—	—	3,117	3,690
Kroatien	—	—	—	—	—	4,198
Ungern	53,169	53,169	153,332	142,030	102,054	85,266
Serbien	2,932	2,932	5,350	5,434	3,238	4,462
Rumänien	—	—	—	—	—	8,515
Bulgarien	1,672	1,672	1,884	1,509	2,494	3,020
Schweiz	—	—	—	71,404	67,348	66,174
Italien	260,102	260,102	—	190,422	337,092	359,383
Spanien	56,900	56,900	32,405	32,612	44,912	40,984
Nordamerik. Förenta Stat.	—	—	—	—	1,588,000	1,710,433

Till berättelsen hafva samtliga 20 till Internationella sekreteriatet anslutna landsorganisationer insändt rapporter. De statistiska redogörelserna öfver den fackliga organisationens ställning äro liksom under föregående år dock tämligen ofullständiga, såsom framgår af här återgifna tabeller.

Hela antalet medlemmar i de till Internationella sekreteriatet anslutna landsorganisationerna utgör enligt tab. 1 9,583,493, medan motsvarande siffra för år 1908 var 8,669,843.

Tab. 2 utvisar antalet medlemmar i de olika ländernas landsorganisationer åren 1904—1909. Förutom de till resp. landsorganisationer anslutna existerar emellertid ett betydande antal fristående organisationer, hvilka i landsorganisationernas berättelser karaktäriseras såsom katolska, evangeliska, liberala, anarko-socialistiska o. s. v. Sålunda är att märka, att i England, som äger inalles 2,406,746

Tab. 3. De till landsorganisationerna anslutna

Land.	Antalet till Landsorganisationen anslutna medlemmar.	Uppgifter lämnade för		Inkomster. Mk.	Utgifter. Mk.
		antal medlemmar.	% af hela medlemsantalet.		
England	703,091	—	—	—	—
Frankrike	357,764	—	—	—	—
Belgien	102,511	—	—	—	—
Nederländerna	40,628	39,816	98·00	1,498,378	928,600
Danmark	98,643	96,547	97·9	3,473,472	2,961,214
Sverige	108,079	108,079	100·00	4,695,250	6,030,095
Norge	43,570	43,570	100·00	1,678,620	1,500,927
Finland	19,928	19,514	97·9	316,512	318,172
Tyskland	1,832,667	1,832,667	100·00	50,529,114	46,264,031
Österrike	415,256	415,256	100·00	7,081,280	8,662,557
Bosnien-Herzegovina	3,690	3,424	92·7	23,980	23,255
Kroatien-Slavonien	4,198	4,198	100·00	37,158	36,480
Ungern	85,266	85,266	100·00	1,205,309	1,136,892
Serbien	4,462	4,462	100·00	46,066	32,169
Rumänien	8,515	—	—	—	—
Bulgarien	3,020	3,020	100·00	25,073	24,490
Schweiz	66,174	66,174	100·00	1,167,853	930,803
Italien	359,383	297,107	82·7	509,864	479,936
Spanien	40,984	—	—	—	—
Nordamerikas Förenta Stater	1,710,433	—	—	—	—

fackligt organiserade arbetare, endast 703,091 eller 29·2 % tillhöra den centrala sammanslutningen, General Federation of Trade Unions.

Den största ökningen i antalet medlemmar förete landsorganisationerna i Nordamerikas Förenta Stater, Frankrike, Italien samt England. Beträffande Frankrike är emellertid att märka, att 1908 års siffra endast upptog de till landsorganisationen verkligen anslutna, medan det följande årets siffra omfattar samtliga organiserade arbetare i Frankrike.

Den såväl absolut som relativt taget största minskningen i medlemsantal utvisar Sverige, där detta genom de under året in-

fackorganisationernas inkomster och utgifter under år 1909.

Däraf utgifter till						Kassa-behållning. Mk.
konflikter. Mk.	rese- och arbetslöshets-understöd. Mk.	sjuk-, invaliditets- och *begrafnings*-hjälp. Mk.	öfrigt understöd. Mk.	understöd tillsammans. Mk.	agitation, administration, *rätts*-hjälp o. s. v. Mk.	
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
123,513	23,487	149,902	1,863	*175,252*	599,330	1,368,633
1,031,557	1,275,388	159,969	33,931	*1,469,288*	460,369	3,847,326
4,607,042	409,675	15,180	67,342	*492,197*	930,856	1,069,940
851,908	183,209	288,021	—	*471,230*	177,789	983,200
137,599	12,499	594	65,144	*78,237*	102,136	218,760
7,979,115	9,719,757	10,228,738	1,165,951	*21,114,446*	17,070,470	43,480,932
1,873,938	1,428,852	1,184,817	605,618	*3,219,287*	3,643,270	8,144,926
4,848	4,313	1,317	932	*6,562*	11,845	16,502
7,775	12,494	1,241	418	*14,153*	22,327	12,732
—	294,459	243,499	45,423	*583,381*	553,511	955,246
9,103	5,066	2,866	193	*8,125*	568,452	44,502
—	—	—	—	—	—	—
2,860	6,787	1,505	—	*8,292*	13,338	20,805
139,841	77,556	319,090	53,770	*450,416*	295,546	1,257,221
1,052	11,656	192	—	*11,848*	214,796	29,928
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—

träffade synnerligen omfattande lockouterna och därmed sammanhängande storstrejk nedgick till två tredjedelar mot föregående år.

Öfver inkomster och utgifter föreligga uppgifter från endast 14 länder, såsom framgår af tab. 3. Af dessa har Tyskland utbetalt den största summan för understöd såväl vid konflikter, nämligen 7,979,115 Mk., som vid arbetslöshet, eller 9,719,757 Mk., liksom det ock utvisar den största kassabehållningen — 43,480,932 Mk. —. I andra rummet beträffande utbetaldt konfliktunderstöd kommer detta år Sverige med 4,607,042 Mk. För arbetslöshetsunderstöd har därifrån lämnats 409,675 Mk., i jämförelse hvarmed må nämnas, att i Danmark för samma ändamål utgifvits ej mindre än 1,275,388 Mk.

Kortare meddelanden.

— Kollektivaftal m. m. —

De kollektiva aftalen i Frankrike år 1910. Under år 1910 träffades i Frankrike, såvidt uppgifter föreligga, 252 kollektivaftal, fördelade på följande näringsgrenar:

Byggnadsverksamhet	98	Trävaruindustri	11
Pappersindustri	27	Läderindustri	7
Jordbruk	22	Närings- och njutningsämnesindustri	5
Transportverksamhet	21	Metallindustri	5
Textil- och beklädnadsindustri	18	Jord- och stenindustri	5
Skogsbruk	13	Öfriga näringsgrenar	8
Grufdrift	12		

Angående antalet arbetsplatser och arbetare, som beröras af aftalen, föreligga ej fullständiga uppgifter.

De aftalsslutande *parterna* voro:

	Aftal. Antal.	%
Organisation å båda sidor	67	26·6
» endast å arbetaresidan	112	44·4
» å ingendera sidan	73	29·0

144 af aftalen (57 %) hade föregåtts af arbetsinställelse; omkring hälften af dessa äro underskrifna af fredsdomaren i egenskap af förlikningsman.

Endast för 120 aftal (47·6 %) har en bestämd *giltighetstid* angifvits, nämligen:

under 1 år	6 aftal	3—4 år	19 aftal
1—2 »	23 »	4—5 »	16 »
2—3 »	15 »	5 »	38 »

Tillsättande af *skiljenämnd* för tvisters slitande föreskrifves i 47 aftal (18·6 %); 17 af dessa inskränka nämndens befogenhet till tvister angående aftalets tolkning, hvaremot de öfriga 30 utsträcka den till samtliga tvister.

Bestämmelser om *arbetares antagande* förekomma i 41 aftal (16·3 %); 29 af dessa föreskrifva uteslutande användande af fackföreningsmedlemmar, medan de öfriga 12 endast tillerkänna dessa företräde till arbete. — 25 aftal begränsa lärlingarnas antal i förhållande till hela arbetareantalet.

Bestämmelser om *arbetstidens längd* förefinnas i 139 aftal (55·1 %). Arbetstiden utgör:

7 timmar:	1 aftal	10 timmar:	70 aftal
8 »	9 »	11 »	25 »
9 »	9 »	12 »	4 »

30 af ofvanstående aftal föreskrifva emellertid arbetstidens förkortning under vissa delar af året. — Ett aftal för servitörer fastställer arbetstiden till högst 16 timmar, hvilket gifvetvis måste betecknas som bruttoarbetstid: 10 aftal för vingårdsarbetare — ej inräknade i ofvannämnda siffror — föreskrifva 6 timmars arbetsdag utom under skörde-

iden; 6 aftal bestämma blott arbetstidens början eller slut och några aftal fastställa olika arbetstid för olika arbetaregrupper, hvarför de ej medtagits i ofvanstående öfversikt.

Lönebestämmelser förekomma i 230 aftal (91·3 %). Af dessa upptaga 162 endast tidlöner och 32 endast stycklöner, medan 36 aftal hafva båda löneformerna. Å andra sidan förekommer uttryckligt förbud mot ackordsarbete i 12 aftal.

Särskild ersättning föreskrifves för öfvertidsarbete i 110 aftal, för farliga eller ohälsosamma arbeten i 20 aftal och för resor utom arbetsplatsen i 73 aftal.

74 aftal innehålla bestämmelser om tid, plats m. m. för *aflöningens utbetalande.*

Föreskrifter om *raster* under arbetstiden förekomma i 57 aftal, medan 43 aftal innehålla särskilda bestämmelser om söndagshvilan.

8 aftal för skogsarbetare föreskrifva att arbetsgifvaren skall underkasta sig föreskrifterna i lagen om olycksfall i arbete af den 18 juli 1907.

7 aftal reglera användandet af löneafdrag och böter.

Uppsägningstid fastställes i 22 aftal, nämligen till:

1 timme	i 8 aftal	3 dagar	i 3 aftal
2 timmar	» 2 »	4 »	» 1 »
8 »	» 1 »	7 »	» 1 »
24 »	» 1 »	8 »	» 5 »

Å andra sidan föreskrifva 4 aftal, att ingen uppsägningstid skall tillämpas.

(Bulletin de l'Office du travail.)

— Strejker, lockouter m. m. —

Arbetskonflikter i Frankrike under år 1909.[1] Under år 1909 påbörjades i Frankrike 1,025 arbetsinställelser, hvaraf berördes 167,492 arbetare vid 5,672 arbetsställen, och som medförde 3,559,880 förlorade arbetsdagar. Motsvarande siffror för de senaste 20 åren framgå af följande öfversikt.

År.	Antal				År.	Antal			
	arbetsinställelser.	berörda arbetsställen.	berörda arbetare.	förlorade arbetsdagar (mill.).		arbetsinställelser.	berörda arbetsställen.	berörda arbetare	förlorade arbetsdagar (mill.).
1890 . . .	313	813	118,929	1·3	1900 . . .	902	10,253	222,714	3·8
1891 . . .	267	402	108,944	1·7	1901 . . .	523	6,970	111,414	1·9
1892 . . .	261	466	47,903	0·9	1902 . . .	512	1,820	212,704	4·7
1893 . . .	634	4,286	170,123	3·2	1903 . . .	567	3,246	123,151	2·4
1894 . . .	391	1,731	54,576	1·1	1904 . . .	1,026	17,250	271,097	3·9
1895 . . .	405	1,298	45,801	0·6	1905 . . .	830	5,302	177,666	2·7
1896 . . .	476	2,178	49,851	0·6	1906 . . .	1,309	19,637	438,466	9·4
1897 . . .	356	2,568	68,875	0·8	1907 . . .	1,275	8,365	197,961	3·0
1898 . . .	368	1,967	82,065	1·2	1908 . . .	1,073	4,641	99,042	1·7
1899 . . .	739	4,288	176,772	3·6	1909 . . .	1,025	5,672	167,492	3·6

Byggnadsindustrien, textilindustrien och transportverksamheten uppvisade under 1909 liksom föregående år det, absolut taget, högsta antalet konflikter och däraf berörda arbetare. Det relativa antalet konflikter inom olika näringsgrupper framgår för öfrigt af nedanstående jämförande öfversikt:

[1] Jfr »Meddel.» 1908, s. 350; 1909, s. 320; 1910, s. 424.

År.	Antal arbetsinställelser per 100, som inträffat inom													
	jord-bruk m. m.	grufindustri.	närings- o. njut-nings-ämnes-industri.	kemisk industri.	läder- o. hår-industri.	textil-industri.	träförädlings-industri.	byggnads-snickeri.	metallurgisk industri.	vanlig metall-industri.	byggnads-verksamhet.	transport-verksamhet.	öfr. industrier.	samtliga näringsgrenar.
1891—1895	2	4	2	2	7	34	6	2	1	11	12	4	13	100
1896—1900	2	4	3	2	6	29	5	3	1	14	12	8	11	100
1901—1905	6	3	3	3	7	22	5	2	1	12	11	13	12	100
1906 . . .	4	3	4	3	6	16	5	2	2	13	15	10	17	100
1907 . . .	5	5	3	3	4	21	4	3	1	11	21	11	8	100
1908 . . .	4	3	1	2	4	14	3	3	1	6	40	8	11	100
1909 . . .	4	3	2	2	4	22	4	3	1	8	27	12	8	100

I förhållande till hela antalet sysselsatta arbetare inom olika näringsgrupper stod äfven byggnadsindustrien främst med 8·45 % i konflikter deltagande. Därnäst kom textilindustrien med 4·60 %, och grufindustrien med 4·08 %. Äfven jord- och stenindustrien samt transportverksamheten uppvisade relativt höga siffror (resp. 3·24 och 3·22 %).

Vid 796 konflikter af samtliga voro arbetarne, helt eller delvis, *anslutna till* fackliga *organisationer*, men vid endast 85 arbetsinställelser förekom, så vidt kändt, pekuniärt understöd från fackförening, hvaraf i 60 fall i form af regelbundet utbetaldt penningebidrag. Vid 518 arbetsinställelser voro arbetsgifvarne anslutna till organisationer.

Den relativa förekomsten af olika *tvisteorsaker* åskådliggöres af nedanstående öfversikt för olika perioder.[1]

År.	Begäran om löne-förhöjning.	Löne-sänkning.	Andra löne-frågor.	Tvist om arbets-tiden.	Tvist om arbetets anord-ning.	Begäran om af-skedade arbetares åter-tagande.	Begäran om arbetares el. förmäns afske-dande.	Andra tviste-frågor.	Till-sammans.
	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.
1891—1895 .	41	13	6	10	5	6	9	10	100
1896—1900 .	42	7	6	8	5	7	8	17	100
1901—1905 .	37	6	8	10	5	9	8	17	100
1906	38	2	9	18	3	7	7	16	100
1907	45	2	11	8	5	10	7	12	100
1908	43	3	8	10	4	12	8	12	100
1909	42	2	9	8	2	13	9	15	100

Den vanligaste konfliktorsaken var, såsom synes, begäran om löneförhöjning. Denna orsak ensam eller i förening med andra tvistefrågor framkallade 620 konflikter med 105,382 berörda arbetare och öfver 2·5 mill. förlorade arbetsdagar. Konflikter om arbetares återtagande eller afskedande, som i Frankrike alltid varit ganska vanliga, visa fortfarande relativt ökad utbredning.

Det relativa antalet arbetsinställelser, som afslutats med olika *resultat*, framgår af vidstående jämförande öfversikt:

[1] Konflikter, för hvilka mer än en orsak uppgifvits, hafva dubbelräknats.

År.	Antal arbetsinställelser per 100 med kändt resultat, som afslutats enligt arbetarnes fordringar.	på arbetsgifvarnes villkor.	genom ömsesidiga eftergifter.	Tillsammans.
1890	27	52	21	100
1891—1895	25	44	31	100
1896—1900	23	42	35	100
1901—1905	24	37	39	100
1906	21	38	41	100
1907	21	38	41	100
1908	17	53	30	100
1909	21	41	38	100

År 1908 uppvisade en anmärkningsvärd förskjutning till arbetsgifvarnes förmån, i det dessa i mer än halfva antalet konflikter lyckades genomdrifva sina villkor. Under 1909 åter var förhållandet mellan arbetsgifvare- och arbetaresegrar ungefär detsamma som under åren närmast före 1908.

En särskild utredning har för år 1909 liksom för föregående år verkställts rörande arbetarnes pekuniära *behållning af lönekonflikterna*. Undersökningen omfattar endast 465 af samtliga lönestrider, emedan i en del fall upplysning icke stått att vinna om löneförändringens effektiva storlek, i andra fall åter antalet deltagande arbetare icke varit bekant o. s. v. Det framgår af den häröfver upprättade statistiken, som omfattar löneförändringar för 46,743 arbetare, att dagsinkomsten genom nyssnämnda konflikter i genomsnitt blifvit höjd från 4·75 frcs till 5·12 frcs. Likväl var nettoutbytet för arbetarne ganska tvifvelaktigt. Den tidrymd, som kräfdes för att de i form af ökad lön skulle återtaga den under striden åsamkade löneförlusten, beräknas nämligen till icke mindre än 262 dagar. För år 1908 var motsvarande antal dagar blott 185 men 1907 ända till 273.

Vid 162 arbetstvister under år 1909 tillämpades 1892 års lag om medling och skiljedom, hvilken bl. a. bemyndigar vederbörande fredsdomare att vid arbetsinställelser inskrida och uppmana parterna att konstituera förlikningS- och eventuellt skiljenämnd. 16 af dessa tvister löstes utan arbetsinställelse. I förhållande till antalet arbetsinställelser var antalet fall, då lagen tillämpades, endast 15·80 %, gent emot 16·96 % under år 1908 och 23·13 % i medeltal under de första sexton åren af lagens giltighetstid.

Arbetarne togo initiativet till förlikning i 58 fall, arbetsgifvarne i endast 1 fall och bägge parterna gemensamt i 9 fall; i 94 konflikter ingrep fredsdomaren utan anmodan från de tvistande. I 64 fall förkastades medlingsförslaget, däraf i 55 fall af arbetsgifvarne, i 3 fall af arbetarne och i 6 fall af bägge parterna; i 5 fall afslutades arbetsinställelsen, innan ännu förlikningsnämnd bildats. I återstående 93 tvister har nämnd konstituerats, som i 44 fall löst konflikten genom förlikning, medan i 4 fall skiljedom afkunnats.

Det bör tilläggas, att, förutom i de 66 fall, då, på sätt 1892 års lag föreskrifver uppgörelse träffats mellan de tvistande, medling ägt rum i 70 fall genom utom tvisten stående myndighetspersoner eller enskilda personer.

(Bulletin de l'Office du travail.)

Förlikning och skiljedom i England enligt 1896 års lag. Det engelska handelsministeriet (Board of Trade) har nyligen publicerat en redogörelse för tillämpningen under år 1910 af 1896 års lag om förlikning. Som bekant är handelsministeriet enligt nämnda lag bemyndigadt att vid utbrott af arbetskonflikter företaga en under sökning af konflikternas orsaker och andra förhållanden samt däröfver afgifva rappor

äfvensom att uppfordra parterna till val af delegerade, hvilka under ordförandeskap af en af dem själfva vald eller af handelsministeriet utsedd opartisk skola söka åstadkomma fredlig uppgörelse. Under vissa omständigheter kan handelsministeriet äfven af eget initiativ uppdraga åt en eller flera personer att fungera såsom medlare (conciliator) resp. förlikningsnämnd (board of conciliation) med uppgift att närmare undersöka förhållandena och däröfver afgifva rapport. I landsdelar eller yrken, där arbetstvister ofta förekomma, men där lämpliga lokala organ saknas för bildande af förlikningsnämnder, kan handelsministeriet vidare utse personer att underhandla med parterna om upprättande af förlikningS- eller skiljenämnder.

Under år 1910 inskred handelsdepartementet enligt lagens föreskrifter i 67 arbetstvister, det högsta antal, som förekommit under något år, sedan lagen trädde i kraft. Af dessa 67 tvister voro 26 sådana, som förorsakade afbrott i arbetet, och berördes däraf sammanlagdt omkring 190,000 arbetare.

Efterföljande tablå utvisar antalet hvarje år handlagda ärenden under tiden från augusti 1896, då lagen trädde i kraft, t. o. m. 31 december 1910, med särskiljande af de fall, då afbrott i arbetet ägt rum.

År.	Antal handlagda ärenden			År.	Antal handlagda ärenden		
	med arbetsinställelse.	utan arbetsinställelse.	Summa.		med arbetsinställelse.	utan arbetsinställelse.	Summa.
1896	8	3	**11**	1904	4	8	**12**
1897	24	13	**37**	1905	3	11	**14**
1898	8	4	**12**	1906	8	12	**20**
1899	5	6	**11**	1907	15	24	**39**
1900	13	8	**21**	1908	24	36	**60**
1901	21	12	**33**	1909	24	33	**57**
1902	10	11	**21**	1910	26	41	**67**
1903	8	9	**17**				
				Summa	**201**	**231**	**432**

De senare årens siffror utvisa en afsevärd stegring i antalet behandlade fall; sålunda hafva under de fyra sista åren handlagts 223 ärenden eller mer än hälften af samtliga i tabellen redovisade.

I 278 fall har ingripandet skett på hemställan från bägge parterna, medan i 95 fall endast arbetarne och i 26 fall endast arbetsgifvarne framställdt begäran därom. I återstående 33 fall har ministeriet inskridit af eget initiativ och utan att någon begäran därom gjorts af parterna. Under 1910 berodde ingripandet i 44 fall, eller $^2/_3$ af samtliga, på hemställan från bägge parter, medan i 13 fall initiativet utgick från arbetarne och i 2 fall från arbetsgifvarne.

Af de 67 ärenden, som förekommo under 1910, föllo 14 på byggnadsverksamheten, 13 på metall-, maskin- och skeppsbyggnadsindustrierna, 10 på skoindustrien o. s. v. De mest betydande af de tvister, som handelsministeriet tog befattning med, berörde kolgrufarbetare i Northumberland och South Wales, bomullsarbetare i Lancashire och Cheshire samt skeppsbyggnadsarbetare, anställda hos medlemmar af skeppsbyggarnes arbetsgifvareförbund.

Under redogörelseåret kom vid 8 tillfällen till användning det skiljenämndssystem, som år 1908 upprättats genom försorg af handelsministeriet. I enlighet med detta system är uppgjorda trenne listor (panels) å personer, som på handelsministeriets anmodan åtagit sig att vid behof fungera såsom bisittare i skiljenämnder. Å den första, »ordförande»-listan, äro uppförda personer, som utses att såsom opartiska leda förhandlingarna i de nämnder, som skola bildas, medan de öfriga tvänne listorna innehålla

namn å personer, som i nämnden skola företräda arbetsgifvarnes respektive arbetarnes intressen. Nämnden består af tre eller, i svårare tvistefrågor, fem personer, utsedda, förutom ordföranden, till lika antal från arbetsgifvare- och arbetarelistorna. På begäran af nämnden eller parterna kan handelsministeriet inkalla i nämnden sakkunniga, som dock icke äga deltaga i besluten.

Af de 8 fall, då, såsom sagdt, 1908 års skiljenämndssystem fungerat under redogörelseåret, voro endast 3 sådana, som åtföljdes af arbetsinställelse.

(Labour Gazette.)

— Arbetareskyddslagstiftning m. m. —

Arbetareskyddslagstiftning i Japan. I Japan har den 28 mars 1911 utfärdats en ny fabrikslag, hvars viktigare bestämmelser återgifvas här nedan.

Lagen är tillämplig å alla fabriker, där 15 eller flera arbetare äro anställda eller där arbetet är förenadt med lifsfara eller kan antagas blifva menligt för arbetarnas hälsa. Undantag från lagens tillämpning kan medgifvas genom kejserlig förordning. Å andra sidan kunna vissa af lagens bestämmelser i ministeriell väg utsträckas att gälla fabriker, som använda drifkraft, oberoende af antalet anställda arbetare.

Minimiåldern för anställning i fabriker är 12 år; från denna bestämmelse medgifves dock undantag i det fall, att 10-åringar äro ständigt sysselsatta vid tiden för lagens ikraftträdande. Äfven kunna de administrativa myndigheterna medgifva anställandet af minderåriga af mellan 10 och 12 års ålder, förutsatt att arbetet icke är för ansträngande; myndigheterna skola föreskrifva under hvilka villkor dylik anställning må äga rum.

Manliga minderåriga under 15 år och kvinnor få icke sysselsättas mer än 12 timmar om dygnet. Under en tid af 15 år från lagens ikraftträdande äger emellertid vederbörande minister att med hänsyn till arbetets beskaffenhet utsträcka nyssnämnda arbetstid, dock icke utöfver 14 timmar. Nämnda två arbetarekategorier få icke sysselsättas mellan kl. 10 e. m. och 4 f. m. utom i särskilda fall och inom vissa yrken enligt af vederbörande minister gifna föreskrifter. Där arbete förrättas på två eller flera skift, skola nämnda bestämmelser om nattarbete icke tillämpas under de första 15 åren från lagens ikraftträdande.

Beträffande vissa af ofvannämnda bestämmelser kan medgifvas eftergift i särskilda undantagsfall beroende på naturförhållanden o. d. eller inom säsongyrken.

Arbete, som är förenadt med särskild fara, såsom rengöring, anoljning, syning eller lagning af arbetande maskiner, fastgörande och aflägsnande af dragremmar å sådana maskiner, får icke förrättas af manliga minderåriga under 15 år eller af kvinnor. Minderåriga under 15 år få icke handtera gifter, farliga kemikalier eller andra hälsovådliga ämnen eller ämnen af explosiv, lättantändlig eller brännbar beskaffenhet; ej heller få de sysselsättas å arbetsplatser, som medföra fara för lif eller lem eller äro menliga för hälsan. Sistnämnda bestämmelse kan i ministeriell väg utsträckas att gälla äfven kvinnor öfver 15 år. Vederbörande minister kan ock utfärda bestämmelser, hvarigenom inskränkes eller förhindras, att arbetare sysselsättas under sjukdom eller kvinnor strax före nedkomst.

Bestämmelser äro ock träffade rörande inspektion af fabriker.

Uppstår genom arbetet skada eller sjukdom, är arbetaren, där icke grof vårdslöshet å hans sida föreligger, berättigad till ersättning af arbetsgifvaren, och, där döden följt, kan den aflidnes familj framställa anspråk på ersättning.

Förhållanden, som stå i samband med arbetares antagande och afskedande, liksom ock lärlingsväsen, regleras genom särskild kejserlig förordning.

Af betydelse är slutligen en bestämmelse, att fabriksägare, som icke är bosatt inom det distrikt, där lagen äger tillämplighet, måste utse en föreståndare för arbetet, hvilken skall godkännas af de administrativa myndigheterna och vara ansvarig för denna lags och i kraft af densamma utfärdade föreskrifters efterlefnad.

Det högsta straffet för öfverträdelse af lagen är 500 yen's böter (930 kr.).

Datum för lagens ikraftträdande bestämmes genom kejserlig förordning.

(Labour Gazette.).

— Socialförsäkring. —

Engelskt lagförslag angående obligatorisk sjuk-, invaliditets- och arbetslöshetsförsäkring. Den 4 maj 1911 framlade den engelska finansministern i parlamentet ett omfattande förslag till införande af sjuk- och arbetslöshetsförsäkring. Rörande förslaget, hvilket rönte ett gynnsamt mottagande från alla partier i underhuset, må följande korta enskildheter meddelas.

Dess första del gäller *sjuk- och invaliditetsförsäkringen* och sönderfaller i tvänne kapitel, af hvilka det första afser den obligatoriska och det andra den frivilliga försäkringen.

Den obligatoriska sjukförsäkringen omfattar med få här nedan nämnda undantag alla mot lön arbetande personer i riket i åldern mellan 16 och 65 år, såvida de icke hafva en fast löninkomst, öfverstigande £ 160 (= omkr. 2,900 kr.). Undantagna äro personer, som tjäna i här eller flotta, samt skollärare, för hvilka särskilda pensionsanordningar finnas, äfvensom de i statens eller kommunens tjänst anställda personer, hvilka äga pensionsrätt. Vidare äro undantagna: kommissionsvis betalda agenter, som äro sysselsatta för mer än en arbetsgifvares räkning; sådana personer, hvilka liksom tvätt- och skurgummor utföra smärre arbeten på egen räkning; de hustrur, som af sina män sysselsättas med arbete; sådana tillfällighetsarbetare, hvilka liksom resgodsbärare eller dörröppnare för droskor, icke tillhöra något särskildt yrke; tillfälligt såsom tjänstefolk sysselsatta personer samt ytterligare några andra obetydliga kategorier.

Afgifterna gäldas af lönen och utgöra per vecka 4 d. (= 30 öre) för manliga och 3 d. (= 23 öre) för kvinnliga arbetare. Arbetsgifvaren betalar för såväl manliga som kvinnliga arbetare 3 d. i veckan och staten 2 d. (= 15 öre). För arbetare öfver 21 år, hvilka förtjäna högst 2 s. 6 d. (= 2·25 kr.) i veckan, reduceras afgiften enligt nedanstående skala, under det att arbetsgifvaren ålägges att för dessa lågt aflönade arbetare erlägga en fyllnadsafgift, så att afgiften för alla arbetare af samma kön i regel blir lika.

Bidrag till den obligatoriska sjukförsäkringen.

	Högsta daglön 1 s. 6 d. (= 1·35 kr.)		Högsta daglön 2 s. (= 1·80 kr.)		Högsta daglön 2 s. 6 d. (= 2·25 kr.)		Daglön öfver 2 s. 6 d.	
	Bidrag i pence (1 d. = 7·5 öre)							
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Arbetarens bidrag . . .	1	1	2	2	3	3	4	3
Arbetsgifvarens bidrag.	6	4	5	4	4	3	3	3
Statens »	2	2	2	2	2	2	2	2

Försäkringens förmåner bestå af: 1) fri läkarvård och medicin; 2) i fall af behof vård i lungsotssanatorium, för hvilket ändamål årligen afses en kostnad af 1 milj. pund, hvarjämte sanatorier skola uppbyggas för en kostnad af 1½ milj. pund; 3) kontant sjukhjälp, till ett belopp per vecka af 10 s. (= 9 kr.) för män och 7 s. 6 d. (= 6·75 kr.) för kvinnor, från fjärde dagen efter sjukdomens början under loppet af 13 veckor, och sedermera under lika lång tid 5 s. (= 4·50 kr.) för både män och kvinnor, hvarvid likväl personer i åldern 50—65 år behandlas efter en något reducerad måttstock; 4) invaliditetsränta till ett belopp af 5 s. i veckan, hvilken utbetalas, sedan en sjukdom öfvergått till kronisk, efter den 26:te sjukveckans slut intill uppnådda 70 år (då lifränta enligt ålderdomspensionslagen utfaller); 5) moderskapsunderstöd till ett belopp af 30 s. (= 27 kr.), hvilket utbetalas barnsängskvinna, som afhåller sig från arbete under fyra veckor efter nedkomsten. Personer öfver 70 år hafva ingen rätt till understöd af sjukförsäkringen, enär det förutsättes, att de i fall af behof uppsättas på listan öfver lifräntetagare enligt ålderdomspensionslagen. Ogifta personer under 21 år få nedsatta understöd till ett belopp af 5 s. för ynglingar och 4 s. för unga flickor. Gossar och flickor under 16 år få ingen kontant sjukhjälp, men väl fri läkarvård. Väntetiden för sjukunderstöds åtnjutande är sex månader, för invaliditetsunderstöd två år, räknadt från tiden för den första afgiftens erläggande.

Vid sidan af den obligatoriska försäkringen inrättas äfven en frivillig försäkring för vissa kategorier arbetare med mindre årsförtjänst än £ 160 samt för sådana småhandtverkare o. d., hvilka arbeta på egen räkning utan främmande hjälpkraft. Personer under 45 år, som anmäla sig inom sex månader efter lagens ikraftträdande, mottagas på samma villkor som tvångsförsäkrade med det undantag, att de själfva få betala arbetsgifvarens bidrag. Personer öfver 45 år få betala proportionsvis högre afgifter. Gifta kvinnor, som icke arbeta för lön, äro uteslutna från såväl den obligatoriska som frivilliga försäkringen.

Försäkringen skall i hufvudsak handhafvas af de själfhjälpsföreningar, hvilka uppfylla vissa af lagen uppställda fordringar, bl. a. ett minsta medlemsantal af 10,000. För de personer, som icke kunna eller vilja bli medlemmar af någon dylik förening, bildas en särskild fond, och deras bidrag och understöd in- och utbetalas genom postverkets försorg.

Den andra hufvudafdelningen af lagförslaget gäller *arbetslöshetsförsäkringen*. Äfven denna göres obligatorisk, men begränsas att omfatta endest tvänne yrken, nämligen maskin- och skeppsbyggnadsindustrien samt byggnadsverksamheten.

Hvarje arbetsgifvare och arbetare inom dessa yrken skall i försäkringsafgifter erlägga 2½ d. (= 19 öre) i veckan hvardera. Härtill betalar staten ett belopp, som uppgår till ¼ af arbetsgifvarens och arbetarens sammanlagda bidrag. Den arbetsgifvare, som vill betala sin arbetares och sitt bidrag i förskott för hela året, har i stället för 21 s. 8 d. att erlägga endast 15 s., hvarvid den betydande reduktionen skall komma endast arbetsgifvaren till godo. Genom denna förmån har man velat uppmuntra arbetsgifvarne att bereda sina arbetare regelbunden sysselsättning och således i viss mån motarbeta en af arbetslöshetens orsaker.

Understödet utgår vid arbetslöshet vållad af andra skäl än strejk, lockout eller afsked på grund af dåligt uppförande och utbetalas till den arbetare, som varit anställd i någotdera af de berörda yrkena under minst 26 veckor. Beloppet har fastställts till 7 s. (= 6·30 kr.) i veckan för maskinindustrien och 6 s. (= 5·40 kr.) för byggnadsindustrien. Understödet utgår under högst 15 veckor (första arbetslöshetsveckan frändragen) under loppet af tolf månader. Den arbetare, som erlagt 500 veckoafgifter, har rätt att efter uppnådda 60 år återfå sammanlagda beloppet af sina afgifter jämte 2½ % ränta, med frånräknande af till honom utbetalta understöd.

Arbetslöshetsförsäkringens organisation har på det närmaste förbundits med de af staten upprättade arbetsförmedlingsanstalterna, som utöfva kontrollen, uppbära afgifterna samt utbetala understöden, där icke med fackföreningarna annorlunda aftalats.

Här måste den arbetslöse också söka ny plats och får vid risk af understödets förlust icke utan giltiga skäl afböja antagandet af erbjudet arbete. Slutligen föreskrifves utbetalande af statsbidrag till de fackföreningar inom andra yrken, som bedrifva arbetslöshetsförsäkring, ett bidrag, som skall utgå med $^1/_6$ af det belopp föreningen utbetalat i arbetslöshetsunderstöd, dock högst med 2 s. per vecka och arbetare.

Med afseende på antalet personer, som skola omfattas af den föreslagna försäkringen, meddelas i motiveringen, att den obligatoriska sjukförsäkringen beräknats skola upptaga 9·2 milj. män och 3·9 milj. kvinnor, den frivilliga sjukförsäkringen 0·6 milj. män och 0·2 milj. kvinnor samt arbetslöshetsförsäkringen 2·4 milj. arbetare. Kostnaderna för staten af försäkringens genomförande beräknas vid full belastning (år 1915—16) för sjukförsäkringen till 4·5 och för arbetslöshetsförsäkringen till 0·75—1·0 milj. pund.

(D. Lloyd-George: The people's insurance.)

Ett nytt schweiziskt lagförslag angående sjuk- och olycksfallsförsäkring. Genom den behandling, som ett nytt förslag till införande af sjuk- och olycksfallsförsäkring helt nyligen undergått i den schweiziska förbundsförsamlingen, synes denna inom den schweiziska socialpolitiken länge omdebatterade fråga hafva kommit nära sin lösning.

År 1890 bemyndigade det schweiziska folket efter allmän folkomröstning med 283,228 röster mot 92,200 förbundet att »på lagstiftningens väg införa sjuk- och olycksfallsförsäkring under hänsynstagande till de bestående sjukkassorna». Det på grundval af detta uttalande utarbetade förslaget förkastades emellertid tio år senare efter folkomröstning med 342,114 röster mot 148,022. Det framgick likväl snart af åtskilliga efter år 1900 gjorda uttalanden, särskildt från sjukkassefolkets sida, att detta afslag icke vore att betrakta såsom ett afståndstagande från det tidigare gifna bemyndigandet till ny lagstiftning på området. Förbundsrådet utarbetade också ett nytt lagförslag, hvilket framlades år 1906 och som, efter att hafva passerat fram och åter mellan nationalråd och ständerråd och dess utskott, förelagts förbundsförsamlingens nu pågående session och där i dagarna slutbehandlats.

Den viktigaste punkt, i hvilken det nya förslaget skiljer sig från det år 1900 framlagda, är den utsträckning, hvari försäkringen gjorts obligatorisk. Medan nämligen 1900 års förslag hade byggt såväl sjuk- som olycksfallsförsäkringen på tvångets grundsats, har det nya förslaget endast gjort olycksfallsförsäkringen obligatorisk, men bibehållit sjukförsäkringen vid dess hittillsvarande frivilliga system.

Den nya lagstiftningen angående *sjukförsäkringen* är i vissa viktiga afseenden af samma innebörd som 1910 års svenska sjukkasselag. Liksom denna reglerar den å ena sidan sjukkassornas materiella verksamhet, men befrämjar å andra sidan sjukkasserörelsen genom ett afsevärdt understöd af statsmedel. De schweiziska sjukkassorna, hvilka år 1903 uppnådde ett antal af 1,800 med 420,000 medlemmar, förpliktas genom den nya lagstiftningen till fyllande af vissa minimifordringar i afseende på viktiga delar af sin verksamhet. Sålunda föreskrifves, att den sjukkassa, som önskar komma i åtnjutande af statsbidrag, skall meddela sina medlemmar minst fri läkarvård och fria läkemedel eller ock minst en sjukhjälp af 1 fr. om dagen (i den svenska lagen 90 öre). Sjukhjälpstiden skall uppgå till ett minimum af 180 dagar (i Sverige 90) under loppet af 360 på hvarandra följande dagar. Af den största betydelse äro vidare de bestämmelser i lagförslaget, som gälla kvinnornas medlemsskap. Medan männen hittills kunnat vägra kvinnor tillträde till af män bildade sjukkassor och sålunda för närvarande i Schweiz finnas endast kassor med blott manliga eller med blott kvinnliga medlemmar — inga »blandade» kassor som hos oss — så ålägger lagförslaget kassorna att mottaga kvinnor på samma villkor som män. Dessutom har det synnerligen betydelsefulla stadgandet införts, att barnsängskvinna skall äga rätt till vanligt

sjukunderstöd under *minst sex veckor*, hvilken tid icke skall inräknas i den förut omnämnda sjukhjälpstiden af 180 dagar. Den kvinna, som själf ammar sitt barn under fyra veckor utöfver ofvannämnda sex, erhåller en amningspremie af 20 fr. Genom denna anordning har lagförslaget gifvit plats för en *moderskapsförsäkring* inom sjukförsäkringens ram.

De sjukkassor, som ställa sig den nya lagstiftningens föreskrifter till efterrättelse, få af statsmedel:

1. för försäkrade barn under 14 år, hvilka dock endast skola erhålla fri läkarvård men ingen kontant sjukhjälp, ett årligt belopp af 3½ fr.;
2. 3½ fr. för manliga och 4 fr. för kvinnliga försäkrade, hvilka af kassan tillerkännas fri läkarvård eller en sjukhjälp af minst 1 fr. om dagen;
3. 5 fr. för försäkrade, hvilka kassan tillerkänner bådadera af de i 2. omnämnda förmåner;
4. 20 fr. för hvarje af kassan understödd barnsängskvinna äfvensom den henne i förekommande fall tillerkända amningspremien å 20 fr.

Under det att sjukförsäkringen skall befrämjas på frivillighetens väg, så föreskrifver lagförslaget obligatorisk *olycksfallsförsäkring* för alla i Schweiz sysselsatta arbetare i:

1. järnvägs- och ångbåtsföretag samt posten:
2. alla under fabrikslagen hörande företag;
3. företag, som bedrifva byggnadsverksamhet, åkeri, sjöfart, flottning, uppsättande eller reparation af telefon- eller telegrafledningar, järnvägs-, tunnel-, väg-, bro- och brunnsbyggnad, berg- och grufdrift, stenbrytningsarbete;
4. företag, där explosiva varor yrkesmässigt framställas eller användas.

Försäkringen gäller för olycksfall såväl i som utom arbetet. Kostnaderna för försäkringen af de förstnämnda olycksfallen bäras af arbetsgifvaren, medan försäkringen af olycksfall utom arbetet bekostas till ¾ af de försäkrade själfva och till ¼ af staten. I olycksfallsersättning skall vid öfvergående arbetsoförmåga utgifvas 80 % af den dagliga arbetslönen. Vid för framtiden bestående men af olycksfallet skall utgifvas lifränta, uppgående vid hel invaliditet till 70 % af arbetsförtjänsten per år. Änka efter genom olycksfall afliden arbetare får en lifränta å 30 %, hvarje barn under 16 år 15 %, dock att dessa lifräntors sammanlagda belopp icke får öfverstiga 60 % af årslönen. Göra änka och barn tillsammans icke anspråk på utfående af nämnda belopp, så kunna lifräntor inom denna gräns tilldelas äfven föräldrar och minderåriga syskon till den aflidne.

Den obligatoriska olycksfallsförsäkringen skall enligt förslaget handhafvas af en för hela landet gemensam försäkringsanstalt med monopol på denna gren af socialförsäkringen. Anstaltens styrelse skall bestå af 40 medlemmar, hvaraf 12 skola representera de obligatoriskt försäkrade, 16 arbetsgifvarna, 8 staten samt 4 de frivilligt försäkrade. I anstalten kan nämligen äfven frivillig olycksfallsförsäkring — öppen för alla — ske, hvarvid staten betalar ⅛ af premien.

För *reglering af tvister med anledning* af den nya lagen inrättas såsom underinstans kantonala nämnder med en förbundets »försäkringsdomstol» såsom öfverinstans.

För det nu af förbundsförsamlingen godkända lagförslagets upphöjande till lag erfordras, att en stundande folkomröstning, hvilken skall företagas, därest 30,000 invånare i landet begära det, med majoritet uttalar sig därför.

(Soziale Praxis.)

Hjälpkassor i Frankrike under år 1908. Enligt en nyligen publicerad redogörelse för år 1908 var antalet hjälpkassor i Frankrike enligt till myndigheterna ingångna uppgifter vid slutet af samma år 19,353, hvaraf 14,346 »erkända» kas-

sor för vuxna personer, 2,049 »erkända» kassor för skolbarn och 2,958 »fria» kassor. Det totala medlemsantalet i de olika slagen af kassor var 4,730,708, hvaraf 494,923 hedersledamöter och 4,235,785 aktiva medlemmar; endast de senare hade rätt till understöd.

Efterföljande tablå utvisar tillväxten i kassornas medlemsantal (med undantag dock för kassor för skolbarn) sedan 1898, året för antagandet af den sista lagen om hjälpkassor. Siffrorna omfatta såväl aktiva som hedersledamöter.

År.	Antal medlemmar den 31 december.		
	Erkända kassor.	Fria kassor.	Summa.
1898	1,523,990	385,489	1,909,479
1903	2,084,227	439,922	2,524,149
1904	2,378,324	456,281	2,834,605
1905	2,908,363	461,390	3,369,753
1906	3,258,520	449,381	3,707,901
1907	3,410,803	446,458	3,857,261
1908	3,514,603	432,324	3,946,927

Sedan 1898 har således ofvanstående medlemsantal tillväxt med 2,037,448, eller med 107 %.

I. Erkända kassor. De erkända kassorna hafva att underkasta sig vissa föreskrifter, som icke kräfvas af de fria kassorna. Deras stadgar måste vara godkända genom ministeriellt dekret och innehålla vissa bestämmelser, afsedda att garantera ett lämpligt förhållande mellan bidragens och understödens storlek. De åtnjuta vissa rättigheter, som icke tillerkänts de fria kassorna, däribland offentligt understöd, frihet från stämpelafgift och tillåtelse att genom gåfva eller testamente mottaga fast egendom. De erkända kassorna för vuxna personer äro i redogörelsen indelade i fyra grupper efter det hufvudsakliga föremålet för deras verksamhet, nämligen: 1) sådana, hvars enda eller hufvudsakliga uppgift är att lämna understöd vid sjukdom; 2) sådana, hvilka med sjukhjälp förena ålderdomsunderstöd; 3) sådana, hvars enda eller hufvudsakliga uppgift är att lämna ålderdomsunderstöd samt 4) sådana kassor, hvars hufvudändamål skiljer sig från de redan nämnda, bestående i de flesta fall af lifförsäkring för medlemmarna. Den första gruppen — sjukkassor — hade 815,854 medlemmar år 1908, den andra — sjuk- och ålderdomskassor — hade ett sammanlagdt medlemsantal af 1,515,277 personer, den tredje räknade 630,827 medlemmar och den fjärde gruppen 552,645 medlemmar.

Samtliga 14,346 erkända kassor för vuxna personer hade en sammanlagd inkomst af 46,273,104 kr., hvaraf inemot två tredjedelar utgjordes af medlemmarnas bidrag och resten af understöd, gåfvor. testamenten, böter, inträdesafgifter etc. samt ränta å placeringar. Utgifternas summa var under redogörelseåret 35,702,532 kr., hvaraf c:a 15,750,000 kr. i sjukhjälp, läkararfvoden och medicin, c:a 11,520,000 kr. i ålderdomsunderstöd, c:a 2,700,000 kr. i begrafningshjälp och tillfälligt understöd åt änkor, föräldralösa eller eljest behöfvande medlemmar samt c:a 1,800,000 kr. i administrationskostnader. Vid slutet af redogörelseåret uppgingo kassornas sammanlagda fonder till 349,378,992 kr.

Hvarje år beviljar staten understöd, beräknadt efter olika grunder, åt erkända kassor eller deras medlemmar. Detta understöd, som endast till en ringa del går genom kassornas händer och därför ej i sin helhet kommer till synes i dessas ofvan redovisade inkomster, belöpte sig år 1908 till 6,359,202 kr.

Den här ofvan under rubriken ålderdomsunderstöd redovisade summan af c:a 11,520,000 kr., innefattar bl. a. pensioner till 94,984 personer, uppgående sammanlagdt till c:a 5,454,000 kr. med ett medelbelopp af 57·60 kr. per person och utgående från kassornas »fria» fonder, jämte en summa c:a 5,076,000 kr. inbetalda till deras gemensamma pensionsfonder. Kassornas gemensamma pensionsfonder afvika från de fria fonderna därutinnan, att de förra afse medlemmarnas gemensamma bästa. Under år 1908 erhöllo

82,396 personer ålderdomsunderstöd ur de gemensamma fonderna till ett belopp af 4,428,000 kr. (däri inbegripet statsunderstödet) eller i medeltal 53·85 kr. per person.

II. Fria kassor. År 1908 var antalet fria kassor, från hvilka uppgift föreligger, 2,958. Af dessa voro 2,307 sjukkassor, 319 beviljade därjämte ålderdomsunderstöd 75 lämnade endast ålderdomsunderstöd, under det att 257 afsågo annat slags understöd. Det totala medlemsantalet var 432,324. Inkomstsumman uppgick till 7,931,520 kr., hvaraf inemot 5,400,000 kr. utgjordes af medlemmars bidrag, utgifternas sammanlagda belopp var 5,581,566 kr., hvaraf mer än hälften utgick i form af sjukhjälp, läkararfvoden och medicin. Dessa kassors fonder uppgingo vid slutet af år 1908 till ett belopp af 34,366,770 kr.

(Labour Gazette.)

— Kooperation. —

Konsumtionsföreningarna i Storbritannien hafva under år 1910 utvecklat sig efter samma linjer som förut: stillastående i fråga om antalet föreningar, men ökning af deras medlemstal och omsättning. The British Cooperative Union afhöll i juni månad i Bradford sin 43:e kongress, hvarvid lämnades bl. a. följande för rörelsen belysande siffror:

	1910.	Ökning (+) eller minskning (−) från 1909.
Antal anslutna föreningar	1,428	— 2
» medlemmar	2,542,532	+ 73,493
» » per förening	1,780	+ 53
Andelskapital kr.	568,800,000	+14,580,000
» per förening »	398,000	+ 10,000
» » medlem »	224	— 1
Upplånadt kapital »	86,400,000	+ 1,294,000
» » per förening »	61,000	+ 1,500
Omsättning »	1,293,492,000	+26,748,000
» per förening »	906,000	+ 20,000
» » medlem »	509	— 4
Nettovinst »	196,200,000	+ 1,620,000
» per förening »	137,000	+ 1,300
» » medlem »	77	— 2

Om sålunda utvecklingen är odisputabel, kan den dock ej anses särdeles stark och är betydligt underlägsen den, som de närmast föregående åren haft att uppvisa.

De bägge partihandelsföreningarna, The Cooperative Wholesale Society (C. W. S.) i Manchester och The Scottish Cooperative Wholesale Society (S. C. W. S.) i Glasgow hade år 1910 en omsättning af resp. 478,200,000 kr. och 139,300,000 kr., hvilka siffror representera en ökning från föregående år af resp. 3·37 och 3·63 %. C. W. S.' omsättning uppgick till 44·2 % af de engelska konsumtionsföreningarnas, S. C. W. S.' till 73·0 % af de skotskas. Med hänsyn till de storbritanniska konsumtionsföreningarnas stora egenproduktion kunna dessa siffror betraktas som mycket höga.

Vid kongressen i Bradford liksom vid den samtidigt afhållna tyska kooperativa kongressen diskuterades föreningarnas ställning till sin personal och gjordes det uttalandet, att lika väl som det vore konsumtionsföreningarnas skyldighet att tillse, att de anställda vore väl aflönade, borde dessa å sin sida verka för allmän anslutning till fackföreningarna, så att de af föreningarna betalade lönerna måtte kunna göras till norm inom vederbörande yrke, då eljest de högre lönerna skulle nedsätta föreningarnas konkurrensförmåga.

(International Cooperative Bulletin.)

Konsumtionsföreningarna i Tyskland. Der Zentralverband deutscher Konsumvereine höll den 19—21 juni sitt åttonde årsmöte. Därvid meddelades, att till förbundet vid 1910 års slut hade anslutit sig 1,109 föreningar med 1,171,763 medlemmar mot ett år tidigare 1,077 föreningar med 1,047,975 medlemmar. Antalet medlemmar per förening hade alltså ökats från 973 till 1,057. Den sammanlagda omsättningen öfversteg 385 millioner kr. år 1910: föreningarnas personal uppgick till 19,000. — I årsberättelsen framhölls nödvändigheten för konsumtionsföreningarna att undvika »svettade» varor och att i allmänhet uppträda som mönsterarbetsgifvare. — För utbildande af personal beslöts att kretsvis anordna undervisningskurser i för kooperationen viktiga ämnen.

I samband med detta årsmöte höll Die Grosseinkaufsgesellschaft deutscher Konsumvereine sin generalförsamling. Förbundet har gått mycket snabbt framåt och hade år 1910 en omsättning på nära 88 mill. kr. mot c:a 76 mill. kr. år 1909. Nettovinsten för året belöpte sig på öfver 900,000 kr., hvaraf inemot hälften fonderades. Af produktionsföretag äger förbundet kafferosteri och tobaksfabrik, hvarjämte under året påbörjats såpfabrikation. Förbundets såpfabrik i Riesa är ett af Tysklands största och modernast inredda etablissement i sitt slag. Värdet af dess tillverkning under december månad uppgick till 290,000 kr.

(*Soziale Praxis.*)

— Arbets- och löneförhållanden. —

Förändringar i lönesatser och arbetstider i England 1910. Statistiska uppgifter angående löner och arbetstid i England under år 1910 publicerades i januarihäftet af Labour Gazette. Liksom under föregående år behandlas endast förhållandena inom industrien; däremot saknas uppgifter beträffande landtarbetare, järnvägsbetjäning och sjömän. I fråga om lönerna tages i denna statistik hänsyn endast till de aftalade lönesatserna, ej till de faktiskt uppnådda förtjänsterna.

År 1910 karakteriseras af en allmän, ehuru svag stegring af lönerna som för samtliga 534,119 arbetare, för hvilka enligt uppgift förändring inträdt, uppgick till 250,038 kr. per vecka. Af hela antalet arbetare erhöllo 381,244 en till 283,698 kr. per vecka beräknad löneförbättring, 132,456 fingo sina lönevillkor nedsatta med 33,660 kr. i veckan och för de öfriga 20,419 stod trots växlingar lönen på samma höjd vid årets början och slut.

Lönefluktuationerna under de senaste 15 åren framgå af nedanstående tablå:

År.	Antal arbetare, för hvilka löneförändringar inträdt.	Total ökning (+) eller minskning (—) af veckolönen i förhållande till föregående år.	År.	Antal arbetare, för hvilka löneförändringar inträdt.	Total ökning (+) eller minskning (—) af veckolönen i förhållande till föregående år.
		Kronor.			Kronor.
1896	598,865	+ 470,736	1904	799,959	— 707,004
1897	582,333	+ 548,892	1905	664,777	— 73,566
1898	1,010,057	+ 1,450,296	1906	1,095,601	+ 1,921,104
1899	1,165,478	+ 1,616,688	1907	1,244,739	+ 3,614,760
1900	1,110,031	+ 3,721,896	1908	909,538	— 1,110,294
1901	907,199	— 1,402,236	1909	1,151,762	— 1,244,160
1902	883,191	— 1,311,570	1910	534,119	+ 250,038
1903	892,922	— 694,026			

Summan af ökningarna öfverskjuter minskningarna med 6,151,554 kr., med hvilket belopp alltså den genomsnittliga veckolönen för de redovisade industriarbetarne beräknas hafva stigit från 1896 till 1910.

I hvad mån olika arbetaregrupper berörts af förändringarna under de bägge senaste åren belyses af följande sammanställning:

Arbetaregrupp.	Antal af löneförändringar berörda arbetare.		Ökning (+) eller minskning (—) af lönen per vecka.	
	1909.	1910.	1909.	1910.
			Kronor.	Kronor.
Byggnadsarbetare	12,090	4,533	— 12,834	+ 6,066
Bergverks- och stenhuggeriarbetare	882,514	394,799	— 1,012,302	+ 112,554
Metall-, maskin- och skeppsbyggnadsarbetare	93,484	93,722	— 77,850	+ 79,866
Textilarbetare	156,200	28,467	— 144,360	+ 31,842
Arbetare i beklädnadsindustrien	1,479	2,578	+ 2,520	+ 2,448
Andra industriarbetare	5,021	9,098	— 612	+ 16,614
Kommunalarbetare	974	922	+ 1,278	+ 648
Summa	**1,151,762**	**534,119**	**— 1,244,160**	**+ 250,038**

I jämförelse med år 1909 medförde alltså 1910 relativt små förändringar, i det att ej fullt hälften så många arbetare däraf berördes. Den grupp af arbetare, som bägge åren framför allt träffades af förändringar, var kolarbetarna, hvilka af hela antalet berörda arbetare utgjorde resp. 76·9 och 70·9 %. År 1909 sänktes lönen för 89·5 % af samtliga engelska kolarbetare.

Arbetstiden förlängdes under år 1910 för 3,068 arbetare med i genomsnitt per vecka 5,414 timmar, men förkortades för 18,341 med 43,393 timmar. Motsvarande siffror för 1909 voro: förlängd arbetstid för 3,212 arbetare med 6,399 timmar i veckan, förkortad för 559,679 med 2,398,721 timmar. Slutresultatet blef alltså år 1909 en förkortning med 2,392,322, år 1910 med 37,979 veckotimmar. Den afsevärda nedsättningen år 1909 föranleddes hufvudsakligen af ikraftträdandet af 1908 års kolgrufvelag, hvarigenom arbetstiden nedsattes för ungefär 500,000 arbetare.

(Labour Gazette.)

Undersökning af arbetstiden i schweiziska bagerier. En undersökning af arbetstiden i schweiziska bagerier har nyligen verkställts af hithörande fackförbund i samband med inlämnandet af en petition om nattarbetets afskaffande.

Undersökningen omfattade 1,424 bagerier å 25 orter. Antalet anställda arbetare exklusive lärlingar var 1,464. Å alla orter utom 4 arbetades allmänt såväl natt som dag, och å 3 af nämnda 4 orter arbetades å en del bagerier natt och dag. Å flertalet orter (18) började arbetet mellan kl. 11 e. m. och 3 f. m., och å samtliga orter utom två arbetades å söndagsmorgnarna; i intet fall förekom en sammanhängande hvilotid af 24 timmar i veckan.

Antalet arbetstimmar per vecka växlade mellan 77 å en plats och 110 å en annan. Den längsta arbetstiden förekom i större städer, och utgjorde densamma därstädes mellan 90 och 110 veckotimmar. Medeltalet arbetstimmar per vecka framgår närmare af efterföljande tablå:

Veckoarbetstimmar i medeltal.	Antal orter.	Antal bagerier.	Antal anställda arbetare.
Under 80	5	102	100
80 intill 90	4	42	50
90 » 100	15	1,130	1,014
100 och däröfver	1	150	300
Summa	**25**	**1,424**	**1,464**

Antalet veckoarbetstimmar var i medeltal: i Bern 90, i Zürich 92, i Genève 93, i Lausanne 94, i Basel 95, i Luzern 98 och i S:t Gallen 110. I ofvanstående arbetstid ingå måltids- och hviloraster.

(Labour Gazette.)

— Lefnadskostnader. —

Jämförelse mellan arbetslöner och lefnadskostnader i engelska och amerikanska städer. Det engelska handelsministeriet har under loppet af de sista åren verkställt undersökningar rörande lefnadskostnaderna för arbetarebefolkningen i Englands, Tysklands, Frankrikes, Belgiens och under år 1909 äfven i Förenta Staternas städer.

Den för någon tid sedan publicerade redogörelsen för den sistnämnda undersökningen innehåller statistik rörande arbetslöner och arbetstider, bostadshyror och andra bostadsförhållanden, lifsmedelspriser och utgifter för arbetarefamiljer i 28 af Unionens städer med ett invånareantal af 15,488,140 år 1910.

I redogörelsen anföras motsvarande siffror från England och Wales, som visserligen ej afse samma tid utan härröra från år 1905, men likväl i viss mån tillåta jämförelsers anställande.

Hvad först beträffar arbetslöner i Förenta Staterna jämförda med arbetslöner i England, lämnar följande tablå upplysning, hvarvid bör märkas, att uppgifterna afse gällande veckolönesatser vid normal arbetstillgång (utan öfvertidsarbete):

1.	2.	3.	4.
Yrken.	Veckolön.		Förhållande mellan lönerna i kol. 2 (= 100) och kol. 3.
	England och Wales. Kr.	Förenta Staterna. Kr.	
Byggnadsverksamhet:			
Murare	33·8—36·5	99·0—112·5	301 } 285
Stenhuggare	33·5—35·4	86·6— 99·0	270 }
Timmermän och snickare	32·6—35·4	61·9— 81·0	210
Stuckatörer	32·9—37·5	90·0—107·3	280
Installatörer	31·8—35·8	78·8—101·3	266
Målare	28·4—33·8	58·5— 76·5	217
Murerihandtlangare	21·9—24·3	45·0— 61·9	231
Maskinindustri:			
Montörer	28·8—32·4	57·0— 67·1	203
Svarfvare	28·8—32·4		203
Smeder	28·8—32·4	60·9— 76·8	225
Formare	30·6—34·2	67·1— 82·5	231
Hjälparbetare	16·2—19·8	33·8— 39·4	203
Tryckeriindustri:			
Handsättare (ackordsarbete)	25·2—29·7	61·9— 73·1	246
I genomsnitt för byggnadsverksamhet			243
I genomsnitt för maskinindustri			213
I genomsnitt för samtliga ofvannämnda yrken			232

Inom byggnadsverksamheten voro samtliga arbetarekategoriers genomsnittliga veckolöner minst dubbelt så höga som i England: för hela industrien är förhållandet mellan amerikanska och engelska lönesatser 243 : 100. Liknande gäller om maskin- och boktryckeriindustrierna, där motsvarande förhållande utgjorde resp. 213 : 100 och 246 : 100.

Den genomsnittliga arbetstiden per vecka växlar inom byggnadsyrket i England mellan 52 och 53½ timmar, i Förenta Staterna däremot mellan 46 och 48¾ timmar.

Likaså uppvisar Unionen gynnsammare arbetstid inom tryckeriindustrien (49 t.) än England (52½ t). Däremot var arbetstiden inom den amerikanska maskinindustrien något längre (54—60 t. gent emot 53 t. i England).

Emellertid motsvaras dessa för de amerikanska arbetarna gynnsammare villkor af högre utgifter för bostad och lifsmedel. Hvad beträffar medelhyran för olika slag af bostadslägenheter meddelas följande jämförande öfversikt:

1.	2.	3.	4.
Antal rum per bostad.	Hyresbelopp per vecka.		Förhållande mellan kol. 2 (= 100) och kol. 3.
	England och Wales. Kr.	Förenta Staterna. Kr.	
Tre rum	3·4—4·1	6·1— 8.6	198
Fyra »	4·1—5·0	7·8—10·8	207
Fem »	5·0—6·0	9·9—13·4	220
Sex »	6·0—7·0	11·7—15·6	213
Medeltal			**209**

I fråga om ofvanstående siffror bör anmärkas, att desamma icke i hvarje fall grunda sig på uppgifter från samtliga de städer undersökningen omfattar, ej heller på uppgifter från samma städer.

I fråga om lifsmedelskostnader ger följande tablå en öfversikt öfver detaljpriserna å olika tider för vissa jämförbara artiklar i England och Förenta Staterna:

1.	2.	3.	4.	5.
Varuslag.	Kvantitet.	Medelpriser.		Förhållande mellan kol. 3 (= 100) och kol. 4.
		England och Wales (oktober 1905). Öre.	Förenta Staterna (februari 1909). Öre.	
Socker	1 lb[1]	15	21—25	144
Ost	» »	53	75	143
Smör	» »	90—98 105	120—131	126
Potatis	7 »	19—26	43—62	233
Mjöl, hvete	» »	60—75	86—101	139
Bröd, hvitt	4 »	34—41	81—86	223
Mjölk	1 quart[2]	23—30	32—36	129
Nötkött	1 lb.	56—64 38—45	45—60	104
Fårkött	» »	56—68 30—38	49—62	116
Fläsk	» »	56—64	43—54	81
Skinka	» »	53—68	64—75	116

Dessa siffror äro, som synes, icke fullt jämförbara, enär de afse olika tidpunkter. Senare siffror för hela England äro icke tillgängliga, men med utgångspunkt från detaljhandelspriserna i London, som äro kända för senare år, och med vederbörlig hänsyn tagen till de olika varuslagens betydelse kan beräknas, att detaljprisen för lifsmedel voro 3 à 4 % högre i England i febr. 1909 än i oktober 1905.

Vidare kan på grundval af en vanlig arbetarebudget i England beräknas, att lifsmedelskostnaderna för en medelstor arbetarefamilj ställa sig 38 % högre i Förenta Staterna än i England.

(Soziale Rundschau och Labour Gazette.)

[1] 1 lb = 0·4536 kg.
[2] 1 quart = 1·14 lit.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juni månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under juni månad.

Öfversikt af verksamheten under *juni* månad år 1911.

Juni:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,664	1,076	850	941	1,163	625	**2,605**	**2,239**	**1,475**
Uppsala län	234	184	104	87	81	63	**321**	**265**	**167**
Södermanlands län	223	134	87	66	61	30	**289**	**195**	**117**
Östergötlands län	466	386	239	254	387	170	**720**	**773**	**409**
Norrköping	478	227	200	177	256	91	**655**	**483**	**291**
Jönköpings län	156	99	42	102	84	46	**258**	**183**	**88**
Norra Kalmar län	75	32	22	38	43	27	**113**	**75**	**49**
Södra Kalmar län	55	68	44	33	40	25	**88**	**108**	**69**
Blekinge län	146	80	54	105	106	62	**251**	**186**	**116**
Kristianstads län	93	102	56	45	89	23	**138**	**191**	**76**
Malmöhus län. Malmö	879	248	200	629	498	327	**1,508**	**746**	**527**
Malmöhus län. Lund	245	74	70	78	38	32	**323**	**112**	**102**
Malmöhus län. Landskrona	122	39	29	57	32	19	**179**	**71**	**48**
Malmöhus län. Hälsingborg	557	230	183	226	199	127	**783**	**429**	**310**
Malmöhus län. Ystad	54	33	24	26	27	16	**80**	**60**	**40**
Malmöhus län. Trelleborg	168	168	165	19	26	19	**187**	**194**	**184**
Malmöhus län. Eslöf	128	88	72	38	59	35	**166**	**147**	**107**
Malmöhus län. Skurup	26	28	25	4	18	4	**30**	**46**	**29**
Hallands län	115	93	53	87	109	60	**202**	**202**	**113**
Göteb. o. Bohus län	117	106	80	68	105	51	**185**	**211**	**131**
Göteborg	719	666	530	425	684	354	**1,144**	**1,350**	**884**
Skaraborgs län	34	27	16	20	35	15	**54**	**62**	**31**
Karlstad	45	54	38	28	75	23	**73**	**129**	**61**
Örebro	134	95	89	105	93	63	**239**	**188**	**152**
Västmanlands län	149	87	72	101	95	47	**250**	**182**	**119**
Kopparbergs län	127	97	62	75	90	53	**202**	**187**	**115**
Gäfle stad o. län	121	94	81	53	48	33	**174**	**142**	**114**
Sundsvall	48	47	22	67	71	25	**115**	**118**	**47**
Östersund	45	39	15	2	5	—	**47**	**44**	**15**
Norrbottens län	119	68	37	71	109	52	**190**	**177**	**89**
Tillsammans juni 1911	**7,542**	**4,769**	**3,558**	**4,027**	**4,726**	**2,517**	**11,569**	**9,495**	**6,075**
» » 1910	7,229	3,989	2,967	3,405	3,830	1,978	10,634	7,819	4,945
» maj 1911	8,221	6,008	4,331	4,761	6,439	3,350	12,982	12,447	7,681

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

På 100 *lediga platser* kommo:

Juni:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	155	81	**116**	79	54	**66**
Uppsala län	127	107	**121**	57	78	**63**
Södermanlands län	166	108	**147**	65	49	**60**
Östergötlands län	121	66	**93**	62	44	**53**
Norrköping	211	69	**136**	88	36	**60**
Jönköpings län	158	121	**141**	42	55	**48**
Norra Kalmar län	234	88	**149**	66	63	**64**
Södra Kalmar län	81	83	**81**	65	63	**64**
Blekinge län	183	99	**135**	68	58	**62**
Kristianstads län	91	51	**72**	52	26	**40**
Malmöhus län. Malmö	354	126	**202**	81	66	**71**
Lund	331	205	**288**	95	84	**91**
Landskrona	313	175	**252**	74	59	**68**
Hälsingborg	242	114	**183**	80	64	**72**
Ystad	164	96	**133**	73	59	**67**
Trelleborg	100	73	**96**	98	73	**95**
Eslöf	145	64	**113**	82	59	**73**
Skurup	93	22	**65**	89	22	**63**
Hallands län	124	80	**100**	57	55	**56**
Götcb. o. Bohus l.	110	65	**88**	75	49	**62**
Göteborg	108	62	**85**	80	52	**65**
Skaraborgs län	126	57	**85**	59	43	**50**
Karlstad	83	37	**57**	69	31	**47**
Örebro	141	113	**127**	94	68	**81**
Västmanlands län	171	106	**137**	83	49	**65**
Kopparbergs län	131	83	**108**	64	59	**61**
Gäfle stad och län	129	110	**123**	86	69	**63**
Sundsvall	102	94	**97**	47	35	**40**
Östersund	115	40	**107**	38	—	**34**
Norrbottens län	175	65	**107**	54	48	**50**
Tillsammans juni 1911	**158**	**85**	**122**	**75**	**53**	**64**
» » 1910	181	89	136	74	52	63
» maj 1911	137	74	104	72	52	62

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 11,569 ansökningar om arbete, hvaraf 7,542 af män och 4,027 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 9,495 lediga platser, nämligen 4,769 för män och 4,726 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 6,075, af hvilka 3,558 besattes med män och 2,517 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende. Den anmärkningsvärdt starka stegringen af Stockholmsanstaltens omsättning är delvis att tillskrifva inrättandet af ett afdelningskontor i stadens södra del.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—juni.			
	Juni 1910.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juni 1910—juni 1911.		Maj 1911—juni 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
				Antal.	%	Antal.	%	1910.	1911.	Antal.	%
Stockholm	1,242	1,940	*1,475*	+ 233	+ 19	— 465	— 24	6,594	8,042	+ 1,448	+ 22
Uppsala län	154	243	*167*	+ 13	+ 8	— 76	— 31	1,021	1,457	+ 436	+ 43
Södermanlands län[1]	—	138	*117*	—	—	— 21	— 15	—	353	—	—
Östergötlands län	339	451	*409*	+ 70	+ 21	— 42	— 9	2,014	2,435	+ 421	+ 21
Norrköping	316	380	*291*	— 25	— 8	— 89	— 23	1,810	1,744	— 66	— 4
Jönköpings län[2]	98	113	*88*	— 10	— 10	— 25	— 22	468	683	+ 215	+ 46
Norra Kalmar län[2]	43	45	*49*	+ 6	+ 14	+ 4	+ 9	151	221	+ 70	+ 46
Södra Kalmar län[1]	—	84	*69*	—	—	— 15	— 18	—	290	—	—
Blekinge län	100	174	*116*	+ 16	+ 16	— 58	— 33	653	895	+ 242	+ 37
Kristianstads län	106	166	*76*	— 30	— 28	— 90	— 54	661	739	+ 78	+ 12
Malmöhus län. Malmö	562	699	*527*	— 35	— 6	— 172	— 25	2,742	3,450	+ 708	+ 26
Malmöhus län. Lund	144	145	*102*	— 42	— 29	— 43	— 29	793	733	— 60	— 8
Malmöhus län. Landskrona[2]	39	100	*48*	+ 9	+ 23	— 52	— 52	219	405	+ 186	+ 85
Malmöhus län. Hälsingborg	213	355	*310*	+ 97	+ 46	— 45	— 13	1,287	1,775	+ 488	+ 38
Malmöhus län. Ystad	43	43	*40*	— 3	— 7	— 3	— 7	216	266	+ 50	+ 23
Malmöhus län. Trelleborg[1]	—	79	*184*	—	—	+ 105	—	—	390	—	—
Malmöhus län. Eslöf	113	86	*107*	— 6	— 5	+ 21	+ 24	384	489	+ 105	+ 27
Malmöhus län. Skurup	22	36	*29*	+ 7	+ 32	— 7	— 19	137	175	+ 38	+ 28
Hallands län[2]	83	170	*113*	+ 30	+ 36	— 57	— 34	376	823	+ 447	—
Göteb. o. Bohus l.[2]	54	118	*131*	+ 77	—	+ 13	+ 11	145	595	+ 450	—
Göteborg	791	1,146	*884*	+ 93	+ 12	— 262	— 23	4,605	5,264	+ 659	+ 14
Skaraborgs län[2]	—	*32*	*31*	—	—	— 1	— 3	—	242	—	—
Karlstad	63	65	*61*	— 2	— 3	— 4	— 6	412	439	+ 27	+ 7
Örebro	123	256	*152*	+ 29	+ 24	— 104	— 41	867	1,106	+ 239	+ 28
Västmanlands län	101	157	*119*	+ 18	+ 18	— 38	— 24	569	924	+ 355	+ 62
Kopparbergs län[2]	52	159	*115*	+ 63	—	— 44	— 28	92	790	+ 698	—
Gäfle stad o. län	62	142	*114*	+ 52	+ 82	— 28	— 20	698	768	+ 70	+ 10
Sundsvall	47	88	*47*	± 0	± 0	— 41	— 47	626	730	+ 104	+ 17
Östersund[1]	—	—	*15*	—	—	—	—	—	15	—	—
Norrbottens län	35	71	*89*	+ 54	—	+ 18	+ 25	405	529	+ 124	+ 31
Tillsammans	**4,945**	**7,681**	**6,075**	**+ 1,130**	**+ 23**	**— 1,606**	**— 21**	**27,945**	**36,767**	**+ 8,822**	**+ 32**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	936	1,497	*1,056*	+ 120	+ 13	— 441	— 29	4,973	7,392	+ 2,419	+ 49
» öfriga näringsgrenar	4,009	6,184	*5,019*	+ 1,010	+ 25	— 1,165	— 19	22,972	29,375	+ 6,403	+ 28

Arbetsmarknadens allmänna läge var otvifvelaktigt tämligen tillfredsställande, om ock ej samma lifaktighet förspordes som under föregående månad. Byggnadsverksamheten var, till följd af de osäkra aftalsförhållandena, fortfarande ganska begränsad. Inom vissa industriella yrken, särskildt järn- och metallbranschen, framträdde en stark efterfrågan på yrkesskickliga arbetare. Inom jordbruket förekom äfven efter vårflyttningen en lifiig omsättning på arbetskraft. Tillgången därpå var någorlunda god utom i fråga om kvinnliga arbetare samt ladugårdspersonal i allmänhet.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.
[2] » » » » » 1910.

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Juni:									
Jordbruk o. skogshushållning	1,100	1,323	877	122	443	179	**1,222**	**1,766**	**1,056**
Grufdrift och malmförädling	24	10	10	—	—	—	**24**	**10**	**10**
Industri o. handtverk m. m.	2,614	1,770	1,282	372	300	148	**2,986**	**2,070**	**1,430**
Handel och samfärdsel	1,870	871	676	655	828	386	**2,525**	**1,699**	**1,062**
Husligt arbete	32	1	—	2,713	3,126	1,794	**2,745**	**3,127**	**1,794**
Allmän o. litterär verksamhet	18	23	13	21	25	7	**39**	**48**	**20**
Öfriga slag af arbete	1,884	771	700	144	4	3	**2,028**	**775**	**703**
Samtliga yrkesgrenar	**7,542**	**4,769**	**3,558**	**4,027**	**4,726**	**2,517**	**11,569**	**9,495**	**6,075**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	— 365	— 548	—334	—123	— 176	— 107	— 488	— 724	— 441
Grufdrift och malmförädling	— 3	+ 6	+ 8	—	— 4	—	— 3	+ 2	+ 8
Industri o. handtverk m. m.	— 468	— 116	— 67	+ 20	— 89	— 12	— 448	— 205	— 79
Handel och samfärdsel	+ 344	— 274	— 94	— 4	— 130	+ 8	+ 340	— 404	— 86
Husligt arbete	+ 22	± 0	—	—605	—1,298	— 700	— 583	—1,298	— 700
Allmän o. litterär verksamhet	— 2	+ 6	+ 3	— 35	— 11	— 19	— 37	— 5	— 16
Öfriga slag af arbete	— 207	— 313	—289	+ 13	— 5	— 3	— 194	— 318	— 292
Samtliga yrkesgrenar	**— 679**	**—1,239**	**—773**	**—734**	**—1,713**	**— 833**	**—1,413**	**—2,952**	**—1,606**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	— *25*	— *29*	— *28*	— *50*	— *28*	— *37*	— *29*	— *29*	— *29*
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	— 15	— 6	—	—	— 23	—	— 13	— 9	— 5
Handel och samfärdsel	+ 23	— 24	— 12	—	— 14	—	+ 16	— 19	— 7
Husligt arbete	—	—	—	— 18	— 29	— 28	— 18	— 29	— 28
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 5	— 29	— 29	—	—	—	— 9	— 29	— 29
Samtliga yrkesgrenar	— 8	— **21**	— **18**	— **15**	— **27**	— **25**	— **11**	— **24**	— **21**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

Juni:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	83	28	**69**	66	40	**60**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	148	124	**144**	72	49	**69**
Handel och samfärdsel	215	79	**149**	78	47	**63**
Husligt arbete	—	87	**88**	—	57	**57**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	244	—	**262**	91	—	**91**
Samtliga yrkesgrenar	**158**	**85**	**122**	**75**	**53**	**64**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Juni 1910.	Maj 1911.	Juni 1911.	Specialiteter.	Juni 1910.	Maj 1911.	Juni 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	6	15	*5*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	33	78	*59*
Tjänare på stat	19	63	*30*	Tillfälliga arbeterskor	119	174	*96*
Tjänare i kost	213	344	*308*	Diverse personal	27	34	*24*
Tillfälliga arbetare	407	462	*423*	Spinneriarbetare	—	1	*3*
Trädgårdspersonal	68	266	*45*	Väfveriarbetare	5	5	*5*
Skogspersonal	6	38	*26*	Kapp- och klädsömmerskor	1	9	*11*
Andra	38	23	*40*	Linnesömmerskor	1	1	*1*
Tegelbruksarbetare	39	58	*35*	Trikotagearbetare	3	—	*1*
Gjutare och formare	7	20	*14*	Tvätt- och stryknings-arbetare	20	26	*17*
Bleck- och plåtslagare	14	17	*7*	Bageri- och konditori-arbetare	16	22	*21*
Smeder och hofslagare	28	77	*52*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	30	19	*11*
Verktygsarbetare	—	6	*2*	Litografer och kemigrafer	—	3	*3*
Filare och bänkarbetare	26	60	*45*	Fabriksarbetare, ej spec.	1	1	—
Maskinarbetare	20	35	*22*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	42	47	*37*
D:o handtlangare	13	31	*60*	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	52	59	*46*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	42	78	*70*	Städerskor	11	23	*31*
Maskin- och modellsnickare	8	9	*3*	Kokerskor	9	26	*21*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	24	25	*32*	Diskerskor m. fl.	107	170	*165*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	139	165	*255*	Privat tjänst: Hushållerskor	20	65	*37*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	17	19	*5*	Hus- och barnjungfrur	100	240	*201*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	18	10	*16*	Kokerskor och köksor	63	114	*72*
Murare	56	91	*65*	Ensamjungfrur	326	601	*456*
Murarbetsmän och tegelbärare	110	122	*59*	Tvätt- och rengöringsarbeterskor	768	1,365	*924*
Byggnadssnickare och timmermän	148	181	*229*	Springflickor	40	26	*66*
Måleriarbetare	34	63	*43*				
Kvarnarbetare	3	7	*2*				
Bageri- och konditoriarbetare	8	8	*19*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	30	27	*30*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	8	26	*18*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	45	85	*59*				
Springpojkar	249	222	*280*				
Varuutkörare	20	13	*21*				
Kuskar och åkeriarbetare	65	92	*66*				
Kaptener, styrmän, sjömän	4	6	*9*				
Maskinister, eldare, kollämpare	1	3	*4*				
Stufveriarbetare	127	108	*42*				

Tablån å sid. 600 lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. Åtskilliga anstalter hafva däremot denna månad något mindre resultat än under april och maj månader, då den stora vårflyttningen inom jordbruket och det husliga arbetet framkallar osedvanligt stor omsättning. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde minskningen från maj 1911 i absoluta tal 1,606 eller 21 % (för jordbruket m. m. 441 eller 29 %, och för öfriga yrkesgrenar 1,165 eller 19 %); i jämförelse med juni 1910 uppgick tillväxten till 1,130 eller 23 % (däraf för jordbruket m. m. 120 eller 13 % samt för öfriga näringsgrenar 1,010 eller 25 %).

Nästföregående tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där en synnerligen rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa stort öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Juni.	Maj.	Juni.	Juni.	Maj.	Juni.
Jordbruket m. m.	1910.	1911.	1911.	1910.	1911.	1911.
Män	85	78	*83*	66	65	*66*
Kvinnor	35	40	*28*	40	46	*40*
Tillsammans	**71**	**69**	***69***	**59**	**60**	***60***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	220	163	*187*	78	75	*78*
Kvinnor	96	78	*91*	53	53	*55*
Tillsammans	**153**	**113**	***134***	**64**	**62**	***65***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	181	137	*158*	74	72	*75*
Kvinnor	89	74	*85*	52	52	*53*
Tillsammans	**136**	**104**	***122***	**63**	**62**	***64***

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmark-

nadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Juni 1910.	Maj 1911.	Juni 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	71	69	*69*
Metall- och maskinindustri	205	174	*149*
Trävaruindustri	159	136	*116*
Byggnadsverksamhet	145	145	*124*
Textilindustri	156	400	*407*
Beklädnadsindustri	122	97	*145*
Närings- och njutningsämnesindustri	155	120	*157*
Kontors- o. d. personal	450	291	*285*
Butiks- o. d. personal	271	177	*202*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	57	60	*50*
Landtransport	197	105	*213*
Husligt arbete	96	75	*88*
Grofarbete	329	203	*262*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen visserligen på ganska riklig tillgång på arbetskraft, men dock på tydligt förbättrade konjunkturer. Äfven för grupperna kontors-, butiks- och magasinspersonal, som förut utmärkts af synnerligen ringa arbetstillgång, hade nu en bestämd lättnad inträdt.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. I allmänhet kan någon minskning iakttagas under den löpande månaden, hvilken i lifaktighet gifvetvis ej kan jämföras med maj. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 37 platser för hushållerskor, 201 för hus- och barnjungfrur, 72 för kokerskor och köksor, 456 för ensamjungfrur samt 924 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 46 servitriser, 31 städerskor, 21 kokerskor, 165 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 37, i jordbruks- o. d. arbete 179. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 52, filare och bänkarbetare 45, maskinarbetare 22, sågverksarbetare 70, jord-, beton- o. d. arbetare 255, murare 65, murarbetsmän och tegelbärare 59, byggnadssnickare och timmermän 229, måleriarbetare 43, kontors-, butiks- och lagerbiträden 18, handels- och lagerarbetare 59, springpojkar 280, kuskar och åkeriarbetare 66, stufveriarbetare 42 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 5, tjänare på stat 30, tjänare i husbondes kost 308, tillfälliga arbetare 423, trädgårdspersonal 45, skogspersonal 26 samt diverse andra arbetare 40.

Antalet platser, som under *juni* månad tillsatts utom resp. orter.

	Juni 1911.			Juni	Maj
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	173	42	215	101	290
Uppsala län	4	3	7	15	15
Södermanlands län	5	3	8	—	11
Östergötlands län	7	4	11	17	6
Norrköping	71	23	94	91	170
Jönköpings län	3	2	5	8	32
Norra Kalmar län	1	—	1	5	4
Södra Kalmar län	4	5	9	—	5
Blekinge län	4	3	7	1	38
Kristianstads län	11	3	14	8	22
Malmöhus län. Malmö	60	52	112	136	141
Lund	43	6	49	63	54
Landskrona	18	1	19	11	22
Hälsingborg	87	15	102	86	124
Ystad	15	1	16	17	16
Trelleborg	20	6	26	—	23
Eslöf	67	15	82	64	50
Skurup	24	4	28	18	32
Hallands län	3	3	6	6	10
Göteb. o. Bohus län	4	1	5	7	20
Göteborg	100	13	113	85	123
Skaraborgs län	1	—	1	—	1
Karlstad	24	6	30	18	30
Örebro	18	8	26	33	68
Västmanlands län	—	—	—	1	4
Kopparbergs län	7	1	8	2	1
Gäfle stad och län	4	3	7	1	8
Sundsvall	5	5	10	7	22
Östersund	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans juni 1911	783	228	1,011	796	1,342
» » 1910	635	161	796	—	—
» maj 1911	1,035	307	1,342	—	—

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1,011 platser, hvaraf 783 manliga och 228 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 796, 635 och 161 samt under nästlidne månad 1,342, 1,035 och 307. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Inom metall- och maskinindustrien har arbetstillgången varit jämförelsevis god. I en del fall har det till och med visat sig svårt att erhålla fullt lämplig arbetskraft. Inom byggnadsindustrien samt för kuskar, åkeri-, fabriks- och grofarbetare har arbetstillgången varit mindre god. Arbetsförmedling för folkskolebarn har under månaden tagit sin början. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god utom för s. k. hjälpkvinnor.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit jämförelsevis god, särskildt för jordbruksarbetare, men äfven för kompetenta byggnadssnickare. För grofarbetare därmot har arbetstillgången varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god med undantag för metall- och maskinarbetare samt grofarbetare. Till jordbruket har varit god tillgång på arbete. — Å kvinnliga afdelningen hafva såväl tillgång som efterfrågan på arbetskraft under månaden minskats.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Inom industrien och handtverket har arbetstillgången varit god för yrkesskickliga arbetare. Till jordbruket har arbetstillgången likaledes varit god och arbetskraft lätt att erhålla. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god. Brist på tjänarinnor till husligt arbete samt mjölkjungfrur till landet.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge har varit ganska tryckt, särskildt inom byggnadsbranschen. Äfven inom grofarbetarefacket har varit ringa arbetstillgång. Arbetskraft till jordbruket har utan svårighet kunnat erhållas. — Å kvinnliga afdelningen god arbetstillgång med brist på arbetskraft.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången mindre god, särskildt för byggnadsarbetare. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på arbetskraft till husligt arbete.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden försämrats såväl i jämförelse med föregående månad som motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen däremot har arbetsmarknaden förbättrats.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Ringa arbetstillgång inom byggnads- och grofarbetarefacken. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på arbetskraft såväl till jordbruket som det husliga arbetet.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god inom de flesta industrigrenarna. Inom metall- och maskinindustrien har tidvis efterfrågan på arbetskraft varit större än tillgången. Inom grofarbetarefacket däremot har arbetstillgången varit ringa. Till jordbruket har tillgången på arbete varit god. — Å kvinnliga afdelningen hafva såväl tillgång som efterfrågan på arbetskraft under månaden minskats.

Kristianstads län. Arbetsmarknaden har i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år försämrats. Till jordbruket har äfvenledes efterfrågan på arbetskraft betydligt aftagit.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig, i synnerhet för icke yrkeslärda arbetare och byggnadsarbetare. Yrkesskickliga arbetare däremot hafva erhållit anställning å andra orter. — Å kvinnliga afdelningen har varit god arbetstillgång.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mycket dålig utom för yrkeslärda byggnadsarbetare, för hvilka arbetstillgången har varit god Inom jordbruket har arbetstillgången under månaden minskats beroende på vårarbetets afslutning. Vid sockerraffinaderiet har arbetet upphört, hvarför en stor del arbetare blifvit utan sysselsättning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mindre god för tjänarinnor till husligt arbete.

Landskrona. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden kan betecknas som mindre god. Arbetstillgången för grofarbetare dålig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god för tjänarinnor till husligt arbete.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit jämförelsevis god för yrkesskickliga arbetare, men mindre god för grofarbetare, för hvilka endast tillfälliga arbeten stått till buds. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång för tjänarinnor till husligt arbete och för mjölkjungfrur, men dålig för fabriksarbeterskor.

Ystad. Arbetstillgången har under månaden varit god. Efterfrågan och tillgång på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har i likhet med föregående månad varit normal. Under första hälften var antalet arbetssökande ganska stort, men minskades mot slutet af månaden beroende på att en stor del arbetare fingo sysselsättning vid stadens vattenledningsarbeten. Till jordbruket hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på kokerskor och husjungfrur samt mjölkjungfrur till landet.

Eslöf. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig såväl inom staden som till jordbruket. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Ställningen å arbetsmarknaden har varit tämligen god, ungefär lika med föregående månad men betydligt bättre än motsvarande tid föregående år. En del yrkesarbetare hafva erhållit arbete å orter utom länet. För grofarbetare har tillgången på arbete varit dålig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god, särskildt för tjänarinnor till jordbruket samt för dugliga ensamjungfrur.

Göteborgs och Bohus län. Å såväl manliga som kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit mycket god. Någon arbetsbrist förekommer icke; däremot har efterfrågan på skickliga arbetare inom en del yrken öfverstigit tillgången.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit god, och förutom till jordbruket, där ständig brist på arbetskraft gör sig gällande, har äfven inom industrien efterfrågan på arbetskraft öfverstigit tillgången. För butiks- och magasinspersonal, sjöfolk och grofarbetare har heller icke någon nämnvärd arbetsbrist varit rådande. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen god.

Skaraborgs län. Arbetstillgången god. Brist på arbetskraft till jordbruket, särskildt kvinnlig, samt till husligt arbete.

Karlstad. Arbetsmarknaden har å manliga afdelningen varit normal. — Å kvinnliga afdelningen har rådt brist på arbetskraft.

Örebro. Manliga afdelningen. Med undantag för byggnadsverksamheten har arbetstillgången under månaden varit god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången äfven varit god och bättre än motsvarande tid föregående år.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden har varit tryckt. Endast inom byggnadsfacket har arbetstillgången varit god.

Kopparbergs län. Arbetsmarknaden normal och lika med föregående månad. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god och ytterligare förbättrad. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra.

Sundsvall. Arbetsmarknaden har under månaden varit synnerligen god. Det har till och med visat sig svårt att erhålla tillräckligt med arbetskraft. Arbetsförmedling för folkskolebarn har under månaden tagit sin början.

Östersund. Manliga afdelningen. *Arbetstillgången normal. Tillgång* och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra. — Å kvinnliga afdelningen däremot har rådt brist på arbetskraft.

Norrbottens län. Arbetstillgången normal. Någon nämnvärd arbetsbrist har icke förefunnits.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Filare, maskinarbetare, elektriker, byggnadsarbetare, maskinister, eldare, fabriksarbetare, kontorister, butiks- och lagerbiträden, drängar, springpojkar, åkeri- och grofarbetare. — Hjälpkvinnor.	Jordbruksarbeterskor, hotell-, kafé- och restaurantpersonal, tjänarinnor.
Uppsala län.	
Grofarbetare.	—
Södermanlands län.	
Befallningsmän, grofarbetare, chaufförer, kuskar, kontorsbiträden, springpojkar.	Ladugårdskarlar, gifta och ogifta, kördrängar. — Hushållerskor, ensamjungfrur, mjölkerskor.
Östergötlands län.	
Landtbrukselever, trädgårdsarbetare, stall- och kördrängar, brädgårdsarbetare, bokhållare, expediter, springpojkar, grofarbetare, f. d. militärer m. fl.	Filare, möbelsnickare, byggnadssnickare — Hushållerskor, hus- och barnjungfrur, ensamjungfrur, diskerskor, köksor till hotell och restauranter, strykerskor, linnesömmerskor, mjölkjungfrur till landet.
Norrköping.	
Inom de flesta yrken och fack. — Rengöringsarbeterskor, springflickor.	Tjänarinnor till husligt arbete.
Jönköpings län.	
Byggnadsarbetare, tändsticksarbetare, maskinister, kontorspersonal. — Yngre tjänarinnor, tändsticksarbeterskor.	Kokerskor, dugliga ensamjungfrur, jungfrur till landet.
Norra Kalmar län.	
Byggnads-, tändsticksfabriks- och grofarbetare.	Dugliga tjänarinnor till hotell- och kaférörelse samt till husligt arbete.
Södra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Yngre drängar till jordbruket. — Jungfrur såväl till staden som landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Blekinge län.	
Grofarbetare och springpojkar.	Gifta drängar och ladugårdskarlar. — Mjölkjungfrur, kökspor, diskerskor till hotell.
Kristianstads län.	
Kuskar, daglönsarbetare till jordbruket samt grofarbetare.	Drängar. — Mjölkjungfrur, hus- och barnjungfrur, kokerskor samt dugliga ensamjungfrur.
Malmö.	
Inom de flesta yrken och fack, med undantag af smeder och hofslagare. — Kontors- och butiksbiträden, uppasserskor, tvätt- och rengöringskvinnor.	Smeder och hofslagare. — Mjölkjungfrur och tjänsteflickor till landet, barnsköterskor, kokerskor och diskerskor till hotell.
Lund.	
Jordbruksarbetare, fabriks- och grofarbetare samt springpojkar. — Fabriksarbeterskor och uppasserskor.	Murare och byggnadssnickare. — Ensamjungfrur.
Landskrona.	
Sockerfabriksarbetare, butiksbiträden, handelsarbetare, utkörare, springpojkar och grofarbetare. — Passflickor.	—
Hälsingborg.	
Daglönare, typografer, maskinister, eldare, handelsarbetare, springpojkar, varuutkörare, kuskar samt fabriks- och grofarbetare, alla slag. — Fabriksarbeterskor, kontorsstäderskor, springflickor.	Jordbruksdrängar, yrkesskickliga arbetare inom järn- och metallindustrien samt murare till landsbygden. — Mjölkerskor och tjänsteflickor till landet, kökspersonal till hotell och kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
—	—
Trelleborg.	
Grofarbetare, daglönsarbetare.	Dugliga kokerskor, ensamjungfrur, mjölkjungfrur till landet.
Eslöf.	
Jordbruks- och grofarbetare, springpojkar, fabriksarbetare, eldare, maskinister m. fl.	Fabriksarbeterskor samt tjänarinnor till husligt arbete.
Skurup.	
—	Kvinnliga tjänare.
Hallands län.	
Daglönsarbetare, handelsarbetare, springpojkar och grofarbetare.	Smeder och hofslagare till landsbygden, järnsvarfvare och målare. — Dugliga ensamjungfrur samt mjölkjungfrur till landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Göteborgs och Bohus län.	
—	Jordbruksarbetare. — Dugliga tjänarinnor af alla slag.
Göteborg.	
Elektriker, sågverks- och brädgårdsarbetare, bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, sjöfolk och grofarbetare. — Butiksbiträden, springflickor, städerskor, serveringsflickor samt hushållerskor.	Jordbruksarbetare, tunnbindare och väfveriarbetare. — Tjänstflickor till landet, ensamjungfrur, kokerskor och barnflickor.
Skaraborgs län.	
Grofarbetare och maskinister.	Dugliga ensamjungfrur och jungfrur till landet.
Karlstad.	
—	Järnsvarfvare, gjutare och modellsnickare. — Hotellpersonal, sömmerskor och ensamjungfrur.
Örebro län.	
Inom alla manliga yrken och fack.	Kvinnliga tjänare, alla slag.
Västmanlands län.	
Verkstads- och grofarbetare.	Byggnadssnickare och murare.
Kopparbergs län.	
—	Dugliga tjänarinnor.
Gäfle stad och län.	
Fabriks- och grofarbetare.	Järn- och metallarbetare, modellsnickare, byggnadssnickare och timmermän. — Kokerskor, ensamjungfrur och diskerskor.
Sundsvall.	
—	Byggnadssnickare och timmermän, skräddäre, smeder och hofslagare. — Ensamjungfrur, kokerskor, köksor m. fl.
Östersund.	
Byggnadssnickare, maskinister, butiksbiträden och grofarbetare.	Ensamjungfrur, kokerskor och hushållerskor.
Norrbottens län.	
Schaktningsarbetare, grofarbetare m. fl.	Dugliga maskinarbetare och smeder. — Ladugårdsjungfrur, kunniga ensamjungfrur och köksor.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *juni* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1,100	1,323	877	122	443	179	**1,222**	**1,766**	**1,056**	69	60
II. Grufdrift och malmförädling	24	10	10	—	—	—	**24**	**10**	**10**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	82	100	73	1	3	3	**83**	**103**	**76**	81	74
B Metall- o. maskinindustri	591	398	249	18	10	4	**609**	**408**	**253**	149	62
C Trävaruindustri	204	176	113	4	3	2	**208**	**179**	**115**	116	64
D Byggnadsverksamhet	1,084	871	692	—	1	—	**1,084**	**872**	**692**	124	79
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	44	11	7	15	6	1	**59**	**17**	**8**	—	—
F Textilindustri	60	10	6	54	18	13	**114**	**28**	**19**	407	68
G Beklädnadsindustri	39	21	8	125	92	35	**164**	**113**	**43**	145	38
H Närings- och njutningsämnesindustri	190	75	56	74	93	37	**264**	**168**	**93**	157	55
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	44	14	11	40	27	21	**84**	**41**	**32**	205	78
J Trämasse- och pappersindustri	16	16	13	24	22	17	**40**	**38**	**30**	105	79
K Grafisk industri	30	15	9	4	9	5	**34**	**24**	**14**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	230	63	45	13	16	10	**243**	**79**	**55**	308	70
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	69	27	21	28	7	4	**97**	**34**	**25**	285	74
B Butiks- och magasinspersonal	333	156	116	128	72	29	**461**	**228**	**145**	202	64
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	49	48	37	291	630	287	**340**	**678**	**324**	50	48
D Landtransport	1,251	569	443	207	116	65	**1,458**	**685**	**508**	213	74
E Vattentransport	162	68	56	—	—	—	**162**	**68**	**56**	238	82
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	6	3	3	1	3	1	**7**	**6**	**4**	—	—
V. Husligt arbete	32	1	—	2,713	3,126	1,794	**2,745**	**3,127**	**1,794**	88	57
VI. Allmän och litterär verksamhet	18	23	13	21	25	7	**39**	**48**	**20**	81	42
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1,884	771	700	144	4	3	**2,028**	**775**	**703**	262	91
Summa för juni 1911	**7,542**	**4,769**	**3,558**	**4,027**	**4,726**	**2,517**	**11,569**	**9,495**	**6,075**	**122**	**64**
» » » 1910	7,229	3,989	2,967	3,405	3,830	1,978	10,634	7,819	4,945	136	63

[1] Jfr noten å sid. 601.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	85	122	80	60	68	40	39	53	27
Däraf kvinnor	1	9	1	4	7	4	1	2	2
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	1	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	8	11	9	1	4	3	—	—	—
Däraf kvinnor	—	3	3						
B Metall- och maskinindustri	211	102	58	11	6	3	49	20	17
Däraf kvinnor	12	6	2				1	1	—
C Trävaruindustri	39	29	19	4	9	4	6	1	1
Däraf kvinnor	—	1	1						
D Byggnadsverksamhet	303	213	182	22	40	19	11	13	6
Däraf kvinnor	—	1	—						
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	22	9	4	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor	6	4	—						
F Textilindustri	4	4	1	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor	3	1	1						
G Beklädnadsindustri	50	22	10	1	—	—	2	—	—
Däraf kvinnor	42	16	7				2	—	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	54	22	12	9	7	6	6	4	1
Däraf kvinnor	25	11	4	1	—	—	—	1	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	5	—	—						
J Trämasse- och pappersindustri	11	10	5	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	8	10	5						
K Grafisk industri	8	4	1	2	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	2	1						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	29	14	9	4	1	—	28	10	6
Däraf kvinnor	2	6	3				1	1	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	67	19	11	1	1	—	1	—	—
Däraf kvinnor	22	7	4						
B Butiks- o. magasinspersonal.	168	119	75	13	6	4	15	6	3
Däraf kvinnor	27	26	5	3	1	1	6	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	98	198	78	11	15	13	7	4	2
Däraf kvinnor	84	184	67	9	14	12	5	2	2
D Landtransport	345	276	219	18	12	8	22	13	12
Däraf kvinnor	7	18	6	1	1	1	—	1	—
E Vattentransport	42	17	15	—	—	—	2	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	3	1	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	3	1						
V. Husligt arbete	686	849	512	69	58	45	50	51	24
Däraf kvinnor	685	849	512	69	58	45	50	51	24
VI. Allmän och litterär verksamhet	17	17	6	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	11	6	2						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	352	179	168	93	38	22	49	20	18
Däraf kvinnor	1	—	—				—	1	1
Summa för juni månad år 1911	2,605	2,239	1,475	321	265	167	289	195	117
Däraf kvinnor	941	1,163	625	87	81	63	66	61	30
» » » månad år 1910	2,205	1,886	1,242	306	251	154	—	—	—
Däraf kvinnor	826	918	528	99	75	54	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
67	88	61	189	405	245	45	42	18	22	34	20	30	43	27
3	17	3	20	130	77	5	10	6	3	5	2	2	12	6
1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
5	3	2	10	2	—	1	9	4	3	2	—	4	—	—
48	7	6	16	12	7	11	14	4	8	6	4	20	15	7
23	10	8	19	23	15	8	4	2	2	6	6	1	—	—
73	45	44	19	32	21	15	5	2	31	26	15	9	7	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
67	12	9	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	10	7	3	—	—									
10	4	3	11	18	7	1	4	1	1	3	—	2	1	1
10	3	2	10	17	7	—	2	1	—	2	—	1	—	—
17	17	13	5	17	5	4	5	3	2	5	1	2	2	2
7	10	7	1	12	2	1	1	—	1	3	—	—	1	1
1	—	—	3	5	—	13	—	—	47	31	30	—	—	—
1	—	—	3	5	—	6	—	—	24	21	21			
5	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—
6	7	2	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
2	3	—												
7	1	1	6	2	1	4	—	—	6	4	4	5	1	—
—	—	—	2	—	—	5	—	—	3	—	—	1	1	1
			1	—	—				2	—	—			
18	9	3	7	6	2	3	1	—	2	1	1	9	3	1
4	6	—	4	3	1	—	1	—	1	—	—	6	3	1
20	39	16	16	37	17	18	10	10	6	13	9	6	13	7
16	39	16	14	34	14	18	10	10	5	11	7	6	11	7
41	38	31	82	8	5	6	1	1	9	2	1	39	12	10
1	5	2	12	3	—	1	—	—				2	1	1
21	18	18	1	3	1	5	—	—	2	3	—	2	1	1
—	—	—	—	—	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—
						1	—	—						
40	161	54	118	181	68	70	60	29	35	41	22	88	77	46
40	161	54	118	181	68	70	60	29	35	41	22	88	77	46
—	2	—	—	4	1	2	2	2	—	2	2	1	1	—
—	2	—	—	2	1							—	1	—
185	22	20	212	16	13	39	25	11	21	4	3	32	8	8
72	—	—	68	—	—									
655	483	291	720	773	409	258	183	88	201	183	118	251	186	116
177	256	91	254	387	170	102	84	46	71	83	52	105	106	62
667	553	316	647	507	339	306	179	98	87	67	43	285	185	100
199	302	121	225	268	148	116	99	51	6	14	3	84	86	37

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	57	85	41	88	98	57	85	107	78
Däraf kvinnor	4	19	3	20	43	17	11	21	16
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	8	5	5
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	4	6	2	2	1	1	4	1	1
B Metall- och maskinindustri	3	8	—	57	43	29	27	43	38
Däraf kvinnor				5	1	1			
C Trävaruindustri	2	3	2	19	4	3	5	4	3
Däraf kvinnor				4	—	—	—	2	1
D Byggnadsverksamhet	11	14	8	120	53	45	91	33	23
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	1	—	—	9	—	—	16	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—	7	—	—
F Textilindustri	—	—	—	8	—	—	10	5	5
Däraf kvinnor				8	—	—	8	5	5
G Beklädnadsindustri	2	—	—	38	14	9	11	2	—
Däraf kvinnor	2	—	—	33	14	9	6	2	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	3	2	1	27	10	9	39	5	2
Däraf kvinnor	—	2	1	10	10	9	8	3	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	11	3	—	2	1	1
Däraf kvinnor				—	1	—	1	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—			
K Grafisk industri	—	—	—	2	3	3	5	—	—
Däraf kvinnor				1	3	3			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	3	1	—	72	17	14	10	3	—
Däraf kvinnor				6	6	5			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	5	2	2	—	—	—
B Butiks- och magasinspersonal	2	—	—	93	7	4	13	5	3
Däraf kvinnor	1	—	—	47	5	4	—	3	2
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	9	16	6	34	76	43	19	46	15
Däraf kvinnor	8	16	6	31	76	43	13	43	12
D Landtransport	5	4	3	413	76	53	226	28	25
Däraf kvinnor	1	—	—	117	53	33	47	4	4
E Vattentransport	—	—	—	10	—	—	27	4	4
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	2	—	—	—	1	1
V. Husligt arbete	29	52	13	341	285	203	121	116	86
Däraf kvinnor	29	52	13	341	285	203	121	116	86
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	3	2	1	3	—	—
Däraf kvinnor				2	1	—	3	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	7	—	—	151	52	51	61	20	20
Däraf kvinnor							1	—	—
Summa för juni månad år 1911	138	191	76	1,508	746	527	783	429	310
Däraf kvinnor	45	89	23	629	498	327	226	199	127
» » » månad år 1910	159	242	106	1,421	695	461	696	328	213
Däraf kvinnor	44	81	25	384	381	200	200	180	101

l å n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
202	197	158	44	55	24	43	132	52	46	75	40	18	27	14
15	88	17	9	19	8	8	47	2	5	18	4	1	8	1
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	11	11	3	1	1	5	19	16	6	6	6	—	—	—
21	20	15	7	15	4	61	56	42	5	3	3	1	4	—
						—	2	1						
13	6	5	4	7	5	20	10	8	—	4	4	—	—	—
184	170	155	23	23	19	73	73	60	19	8	8	—	—	—
2	7	3	—	—	—	3	1	1	2	—	—	—	—	—
—	2	1												
5	2	—	2	—	—	11	3	2	1	1	1	—	—	—
4	2	—	2	—	—	4	—	—	1	—	—			
7	6	3	2	—	—	12	21	3	—	1	—	—	—	—
4	5	3	1	—	—	8	16	2						
64	9	7	2	5	2	17	36	16	2	4	3	—	—	—
12	4	3	2	3	1	4	24	7						
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1	1	1	—	—	—	7	15	13	10	10	10	—	—	—
						4	2	2	10	10	10			
—	—	—	—	—	—	6	8	7	1	1	1	—	—	—
									1	1	1			
17	5	5	2	2	2	1	5	3	1	2	1	4	1	1
1	—	—				—	2	1						
2	2	2	1	—	—	4	9	9	—	—	—	—	—	—
11	3	2	8	3	2	62	45	31	9	7	7	—	—	—
5	3	2	5	3	2	3	8	1	6	7	7			
5	33	22	8	13	8	23	67	23	10	20	10	—	1	—
5	32	21	7	13	8	19	57	15	9	20	10	—	1	—
77	19	15	17	7	4	46	121	72	6	5	3	6	2	1
3	5	3	1	2	1	4	17	8						
3	—	—	2	—	—	32	15	10	1	1	1	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—
203	102	73	60	68	40	370	510	315	35	49	19	17	26	14
172	102	73	60	68	40	370	509	315	35	49	19	17	26	14
3	8	3	1	1	—	1	2	1	2	1	1	5	1	1
1	7	2	—	1	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—
141	28	29	16	2	2	347	199	197	28	13	13	3	—	—
965	630	510	202	202	113	1,144	1,350	884	185	211	131	54	62	31
222	200	125	87	109	60	425	684	354	68	105	51	20	35	15
792	482	361	238	183	83	1,452	1,276	791	98	125	54	—	—	—
219	178	114	70	78	29	465	707	300	19	54	12	—	—	—

Yrkesgrupper.	Karlstad.			Örebro.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	11	19	11	15	7	7	25	39	24
Däraf kvinnor	—	3	—	3	1	1	1	13	4
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	3	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	11	10	10	3	1	1	4	2	2
Däraf kvinnor							1	—	—
B Metall- och maskinindustri	1	1	—	6	6	5	17	4	3
C Trävaruindustri	—	7	—	—	—	—	5	7	7
D Byggnadsverksamhet	4	3	3	17	15	10	16	28	22
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	1	10	—	5	4	4	3	2	1
Däraf kvinnor	—	10	—	2	2	2	3	2	1
H Närings- o. njutningsämnesindustri	1	1	—	4	—	—	4	11	5
Däraf kvinnor	1	—	—				1	6	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	1	—	—	6	2	2	12	—	—
Däraf kvinnor							2	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	2	—	—	2	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	—	—	2	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal	2	1	1	6	2	2	3	1	1
Däraf kvinnor	1	—	—	2	1	1	3	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	4	11	3	11	5	5	1	5	2
Däraf kvinnor	4	11	3	8	4	4	1	4	1
D Landtransport	5	5	4	22	17	17	14	5	3
Däraf kvinnor	1	1	1	3	3	3	—	1	1
E Vattentransport	—	—	—	1	1	1	1	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	18	45	17	85	82	52	89	68	39
Däraf kvinnor	18	45	17	85	82	52	89	68	39
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	2	—	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor	—	2	—						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	12	14	12	53	46	46	52	10	10
Däraf kvinnor	2	3	2						
Summa för juni månad år 1911	73	129	61	239	188	152	250	182	119
Däraf kvinnor	28	75	23	105	93	63	101	95	47
» » » månad år 1910	77	144	63	268	130	123	217	180	101
Däraf kvinnor	33	72	23	76	41	41	76	83	43

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Östersund.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
31	37	22	8	8	7	1	4	1	8	12	2	3	9	—
5	13	3	1	2	2							—	6	—
7	4	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	4	3	—	—	—	—	—	—	—	10	4	5	—	—
7	5	2	12	7	4	—	1	—	4	2	1	6	8	1
11	23	12	14	9	5	3	3	3	3	4	3	7	6	—
15	15	7	17	37	35	1	12	2	4	—	—	6	7	1
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	1	1									
—	2	1	2	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	1	1									
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	9	2	2	—	—	—	1	—	—	13	6	4
			1	1	1									
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	3	2	2	5	—	—	3	—	—	2	1	1
1	—	—				3	—	—						
13	14	11	6	17	12	3	7	2	2	—	—	10	18	10
11	14	11	5	11	7	3	7	2	1	—	—	9	16	9
10	8	4	15	8	6	31	13	7	1	4	3	2	1	1
			1	—	—	5	1	1						
—	—	—	9	1	1	—	—	—	1	—	—	—	4	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58	60	38	44	31	20	56	63	22	1	5	—	62	87	43
58	60	38	44	31	20	56	63	22	1	5	—	62	87	43
—	2	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	2	1	—	1	1									
42	13	10	25	14	14	14	15	10	19	7	2	74	30	24
202	187	115	174	142	114	115	118	47	47	44	15	190	177	89
75	90	53	53	48	33	67	71	25	2	5	—	71	109	52
117	97	52	207	104	62	326	80	47	—	—	—	63	73	35
24	33	13	52	57	24	62	54	29	—	—	—	32	59	27

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[3] 31	[3] 31	[3] 31	[3] 32	[3] 33	[3] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[4] 51	[4] 54	[4] 56	[4] 59	[4] 60	[4] 61	54
48	» » torsk	»							45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[5] 110	[5] 115	[5] 117	[5] 116	[5] 116	[5] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[6] 70	[6] 70	[6] 73	[6] 80	[6] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159

[1]) Preliminära siffror. [2]) Uppgifterna afse endast fyra orter å hvilka höga priser på färska ägg gälla. (s. k. rundskuren fisk). [5]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. [6]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl.

Obs. Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(maj 1910—maj 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan.—maj 1911 för 39 orter.

Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	[1]) April 1911.	[1]) Maj 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
220	218	218	219	221	221	220	219	216	216	217	216	213	4
201	196	196	199	202	203	203	200	193	191	194	196	195	5
150	150	151	151	151	150	151	151	151	151	151	152	151	6
115	114	115	115	114	113	113	112	113	112	112	111	112	7
47	48	47	47	50	47	49	48	47	47	47	49	46	8
168	168	169	169	169	168	168	169	166	163	159	150	144	9
124	124	124	124	124	126	126	126	126	123	121	115	111	10
—	—	—	—	—	—	—	—	139	137	133	125	121	11
108	112	122	131	140	170	198	202	180	149	129	115	111	12
—	—	—	—	126	136	142	143	140	129	124	[2])119	[3]) 115	13
28	29	28	25	27	27	27	27	27	27	27	27	28	14
—	147	50	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
28	29	28	29	29	29	29	29	29	28	29	28	28	16
46	46	46	46	46	45	45	45	45	45	45	45	45	17
33	32	31	31	31	31	30	30	30	30	30	30	30	18
20	20	20	20	20	19	19	19	19	19	19	19	19	19
26	26	25	25	25	25	24	24	24	24	24	24	25	20
33	33	32	32	32	31	31	31	31	31	31	31	31	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
63	63	63	63	63	62	62	62	62	62	62	61	62	23
39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	38	39	38	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	25
40	40	40	40	40	40	40	40	40	39	39	39	39	26
39	39	39	39	38	38	38	38	38	38	37	37	37	27
28	28	28	28	28	28	28	28	27	27	27	27	27	28
76	75	75	75	75	75	75	75	75	74	74	74	74	29
45	46	46	46	45	45	45	45	45	45	45	44	44	30
61	61	62	62	62	62	62	62	61	61	61	60	60	31
97	99	101	103	101	98	97	96	96	95	96	96	98	32
78	79	81	82	81	79	78	77	77	77	78	78	80	33
117	115	118	120	119	119	117	117	116	116	117	115	116	34
59	59	60	62	61	61	60	60	59	59	58	59	58	35
125	125	125	122	117	109	108	110	115	118	118	123	125	36
104	104	106	107	105	101	101	102	100	102	105	105	107	37
127	127	130	133	134	134	130	127	126	125	124	123	121	38
135	136	138	141	144	143	139	137	135	134	132	131	129	39
148	147	145	150	153	152	151	150	148	146	142	142	139	40
32	30	30	39	37	35	33	28	27	25	26	28	26	41
35	33	34	36	41	40	39	36	38	37	34	36	32	42
79	78	84	82	82	81	80	80	83	79	79	76	75	43
38	38	38	39	39	39	39	39	39	39	37	39	39	44
34	34	34	34	34	35	35	34	34	34	33	33	33	45
23	23	24	23	23	24	23	24	24	24	24	24	24	46
56	55	52	53	52	52	52	51	51	51	51	52	51	47
44	46	44	45	45	45	45	45	46	45	46	44	44	48
121	122	122	124	129	132	135	139	146	147	149	150	150	49
73	73	73	73	72	69	67	67	67	67	67	67	67	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
18	18	18	17	17	16	16	16	16	16	16	16	16	52
16	16	16	15	14	14	14	14	14	14	14	14	14	53
2250	2200	2260	2270	2260	2260	2270	2270	2280	2260	2270	2290	2290	54
1780	1790	1800	1790	1790	1790	1820	1800	1810	1800	1820	1820	1810	55
189	190	187	187	186	183	187	187	183	183	184	184	184	56
372	372	373	373	374	373	373	372	372	372	373	371	371	57
132	130	130	130	129	130	129	128	129	129	128	128	132	58
158	158	159	159	159	158	159	156	160	159	160	156	153	59

[3]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. [4]) Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor och stjärt torf är 40 à 50 kg.

Kreaturs-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima	—	—	53	54	54	46	47
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	40	40	46	48	46	40	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37
» 3. Mindre feta [2])	28	29	36	38	35	27	28
Kvigor (och stutar):							
Extra prima [3])	—	—	58	60	59	52	55
Kl. 1. Fullt feta, köttiga [4])	46	46	51	54	52	45	44
» 2. Mindre feta [4])	37	37	44	48	44	36	36
Tjurar:							
Extra prima [3])	—	—	55	57	56	46	49
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	41	46	49	44	38	40
» 3. Mindre köttiga [5])	33	36	40	38	39	32	33
Oxar:							
Extra prima [6])	—	—	—	—	58	—	47
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43
» 2. Mindre feta [7])	—	—	42	46	43	34	36
Kalfvar:							
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.) [8])	57	59	64	68	63	60	61
» (70—90 ») [8])	51	53	54	61	56	55	55
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40
Får:							
Yngre, feta [9])	—	—	53	54	52	50	51
Äldre, » [9])	—	—	44	49	46	45	45
Svin:							
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73
Suggor	39	45	66	57	46	58	67

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö, 1910—maj 1911 afse endast Malmö. — [4]) Uppgifterna för januari 1910—april 1911 afse Malmö och Göteborg. — [6]) Uppgifterna för mars, maj, juni och juli 1910 afse endast Stockholm, för april och Malmö. — [7]) Uppgifterna för januari, februari, april samt juni—oktober 1910 afse Stockholm och Göte- 1906—1909 och januari—juli 1910 afse endast Göteborg samt för augusti 1910—maj 1911 Stockholm

priser

Göteborg 1904—maj 1911.

(jan. 1910—maj 1911) för alla tre orterna.

Jan. 1910.	Febr. 1910.	Mars 1910.	April 1910.	Maj 1910.	Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
48	45	—	—	46	46	47	48	50	50	47	45	—	42	48	—	—
38	38	39	39	41	41	41	41	43	43	43	41	40	40	40	43	45
35	34	36	36	38	38	38	38	38	37	36	35	35	35	35	37	39
25	25	26	27	29	28	30	32	31	29	27	27	28	27	27	27	27
53	51	53	50	55	55	55	54	57	60	58	56	55	55	55	57	59
45	44	44	44	46	46	45	47	45	45	45	44	45	44	45	46	50
35	35	36	36	36	36	36	38	38	35	35	33	34	31	34	38	42
47	44	43	45	43	44	46	51	53	55	56	53	54	55	54	55	56
41	40	40	40	43	42	42	44	47	47	48	46	45	46	46	46	47
35	35	37	37	39	39	39	42	44	44	43	42	42	43	43	43	44
29	29	30	31	32	32	32	34	36	35	35	33	34	33	33	34	35
—	—	41	45	46	45	46	47	—	—	47	45	50	—	—	—	—
40	40	40	41	44	43	44	44	44	45	45	42	43	42	42	44	48
31	32	33	36	37	39	39	39	39	38	38	36	37	36	36	38	42
61	61	62	62	62	62	59	59	61	64	62	61	61	61	61	61	61
55	55	56	57	57	57	55	54	54	56	55	53	53	53	53	53	52
42	39	38	40	41	41	39	31	40	40	38	38	39	41	41	41	40
46	51	55	57	57	56	53	51	50	46	45	46	47	50	53	60	60
41	46	48	48	50	48	48	49	45	40	38	40	41	44	48	52	52
73	73	74	75	75	77	82	81	81	77	73	75	73	70	69	66	63
73	74	74	76	73	75	77	80	81	77	72	70	69	68	66	65	61
63	64	64	69	67	66	69	67	68	68	63	62	61	60	59	59	53

— [2]) Uppgifterna för januari—maj 1911 afse Malmö och Göteborg. — [3]) Uppgifterna för januari Göteborg. — [5]) Uppgifterna för april—juli samt december 1910 och januari—maj 1911 afse Malmö och augusti 1910 Stockholm och Malmö och för november och december 1910 samt januari 1911 endast borg. — [8]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [9]) Uppgifterna för åren och Göteborg.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm under *jan.—maj* månader år 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.
		Medelpris (öre).				
Fisk:[1])						
Abborre	kg.	57	52	—	61	29
Braxen	»	26	24	—	33	27
Flundra (Skrubba)	»	—	29	35	15	—
Gråsei	»	—	14	26	—	—
Gädda	»	90	93	108	83	59
Gös	»	153	—	—	127	96
Hvitling	»	35	33	—	—	10
Hälleflundra	»	90	—	98	86	77
små	»	—	—	—	66	59
Id	»	34	—	—	43	34
Kolja[2])	»	35	40	39	34	12
Kungsflundra	»	—	—	53	39	—
Lake	»	53	56	51	53	15
Lax, färsk	»	228	—	198	—	199
Laxöring	»	74	—	—	—	130
Lindare	»	—	—	—	—	40
Makrill	»	—	—	—	—	54
Piggvar	»	125	—	175	—	63
Rödspotta	»	45	51	47	37	37
Rödtunga	»	—	—	56	29	59
Sandskädda	»	20	—	—	—	—
Sarf	»	—	—	—	16	8
Sik	»	61	—	—	—	65
Sill, färsk	låda	902	766	745	325	330
rökt	kg.	—	—	—	—	—
Slom	»	—	—	—	—	12
Slätvar	»	86	—	—	61	—
Stenbit	»	—	—	27	36	28
Strömming	»	25	16	13	13	9
salt	fjärd.	—	—	—	—	—
Torsk[2])	kg.	36	35	39	33	22
salt	»	38	—	—	—	—
Uer, färsk	»	—	—	—	—	14
Ulk	»	56	—	—	—	—
Ål	»	—	—	—	—	125
små	»	110	—	—	—	—
Fiskvaror:						
Kabeljo	»	—	—	—	—	—
Sill, islands-	tina	—	—	—	—	—
norsk	»	—	—	—	—	—
holländsk	»	—	—	—	—	—
Skaldjur:						
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	50
Hummer	st.	—	—	—	—	112
Krabbor	»	—	—	—	—	10
Kräftor	tjog	—	—	—	—	50
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68	78
små	»	—	—	—	38	27

Marknadens läge $^{28}/_{4}$—$^{4}/_{5}$: tillgång otillräcklig, efterfrågan god, tendens fast.
$^{5}/_{5}$—$^{11}/_{5}$: » otillräcklig, » måttlig » fast.
$^{12}/_{5}$—$^{17}/_{5}$: » otillräcklig, » god, » stigande.
$^{18}/_{5}$—$^{24}/_{5}$: » otillräcklig, » liflig, » stigande.
$^{26}/_{5}$—$^{31}/_{5}$: » otillräcklig, » liflig, » fast.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under andra kvartalet 1911.

Den efterföljande redogörelsen grundar sig hufvudsakligen på de uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från enskilda arbetsgifvare. De i brefkortsformat tryckta frågeformulären hafva fortfarande till största delen infordrats af Kungl. Kommerskollegii ombud i orterna, hvilka för närvarande uppgå till ett antal af 35, hvaraf 15 äro föreståndare för arbetsförmedlingsanstalter, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt af Kollegium hafva emellertid dylika uppgifter insamlats från arbetsgifvare i Stockholm samt i den närmaste trakten däromkring äfvensom från sådana större arbetsgifvare i landsorten, hvilka i regel sysselsätta minst 200 arbetare. Antalet af Kollegium direkt tillfrågade arbetsgifvare uppgår numera till 475. Såsom material för bedömande af arbetstillgången i riket föreligga äfven rapporter från Kollegii ombud, hvilka innehålla dels en kort allmän karaktäristik af ställningen på arbetsmarknaden inom ombudens orter med särskild hänsyn tagen till de större näringar, som där äro representerade, dels uppgifter om arbets- och arbetaretillgången inom jordbruket, skogsbruket, byggnadsverksamheten samt transportarbetet i orten, i den mån ombuden genom förfrågningar hos vederbörande arbetsgifvare, deras samt arbetarnes organisationer eller på annat sätt kunnat bilda sig en säker uppfattning därom.

För nu ifrågavarande kvartal hafva besvarade formulär återkommit från 1,589 arbetsgifvare med 195,007 arbetare, hvaraf 1,138 arbetsgifvare med 178,446 arbetare voro sysselsatta inom industri och handtverk samt transportarbete.

Efter bearbetning af de inkomna svaren kan för bedömande af *arbetstillgången under andra kvartalet 1911 inom industri och handtverk* i jämförelse med de närmast föregående kvartalen följande sammanställning anföras:

	Antal redovisade arbetare.	*Arbetare (i %), anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom* mer än medelgod. %	medelgod. %	mindre än medelgod. %
1911.				
2:dra kv.	*178,446*	*58*	*29*	*13*
1:sta »	163,200	51	36	13
1910.				
4:de kv.	135,620	58	29	13
3:dje »	138,019	64	23	13
2:dra »	135,583	62	27	11

Det visade sig äfven, att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal ansågs:

i jämförelse med närmast föregående kvartal såsom *bättre* af 369 arbetsgifvare med 48,776 arbetare (27 %); såsom *oförändrad* af 739 arbetsgifvare med 106,925 arbetare (60 %); såsom *sämre* af 130 arbetsgifvare med 22,745 arbetare (13 %), samt

i jämförelse med samma kvartal föregående år såsom *bättre* af 279 arbetsgifvare med 39,446 arbetare (22 %); såsom *oförändrad* af 774 arbetsgifvare med 108,526 arbetare (61 %) samt såsom *sämre* af 185 arbetsgifvare med 30,474 arbetare (17 %).

Med ledning af tabellen å sid. 628—629, som utgör en sammanfattning af arbetsgifvarnes inom industrien och handtverket uppgifter, har utarbetats följande *allmänna öfversikt öfver arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper* under andra kvartalet 1911.

Inom *grufdriften* var arbetstillgången mycket god med afsevärd förbättring i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid föregående år. Från Kiruna samt från de skånska stenkolsgrufvorna vid Höganäs rapporterades brist på arbetskraft. Af de uppgiftslämnande arbetsgifvarne rapportera 18 med 9,918 arbetare (87 %) mer än medelgod, 5 med 967 arbetare (9 %) medelgod samt 1 med 451 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *närings-* och *njutningsämnesindustrierna* kan arbetstillgången betecknas såsom i allmänhet god med tydlig förbättring sedan närmast föregående kvartal, särskildt inom tobaksindustrien samt inom konfekt- och chokladtillverkningen. Från bagerier och bryggerier i landsorten hade i regel uppgifvits förbättrad arbetstillgång; från företagare inom dessa branscher i Stockholm däremot försämrad. Inom kvarnindustrien syntes öfverflöd på arbetskraft vara rådande. Inalles rapporterade 110 arbetsgifvare med 5,660 arbetare (46 %) mer än medelgod, 77 med 5,079 arbetare (41 %) medelgod samt 20 med 1,564 arbetare (13 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *textilindustrien* var arbetstillgången fortfarande i hufvudsak god, dock med försämring i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid föregående år. Orsaken härtill uppgafs allmänt vara den att råmaterialets hittillsvarande dyrhet, särskildt beträffande bomull, vållat en prisstegring på fabrikaten, som inverkat hämmande på konsumtionen. Från de flesta håll klagades alltjämt öfver brist på kvinnliga arbetare, hvilken mångenstädes varit så kännbar, att den föranledt inskränkningar i produktionen. Af arbetsgifvarne rapporterade 34 med 7,342 arbetare (39 %) mer än medelgod, 24 med 7,167 arbetare (38 %) medelgod samt 15 med 4,408 arbetare (23 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *beklädnadsindustrierna* var arbetstillgången i stort sedt god samt tillgången på arbetskraft normal. Inom skoindustrien hade dock försämringen fortgått. Af samtliga arbetsgifvare inom beklädnadsindustrien rapporterade 77 med 6,619 arbetare (68 %) mer än medelgod, 21 arbetsgifvare med 1,621 arbetare (17 %) medelgod samt 9 arbetsgifvare med 1,510 arbetare (15 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *trävaruindustrien* var arbetstillgången mycket god. På grund af lifligare säsong kunde sågverken rapportera ökad arbetstillgång i jämförelse med årets första kvartal, eljest oförändrad sedan motsvarande tid föregående år. Af arbetsgifvarna rapporterade 99 arbetsgifvare med 16,347 arbetare (67 %) mer än medelgod, 53 arbetsgifvare med 7,038 arbetare (29 %) medelgod samt 17 arbetsgifvare med 855 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *trämassefabrikerna* och *pappersbruken* samt hithörande näringsgrenar var arbetstillgången mycket god med i allmänhet normal tillgång på arbetskraft. Marknadsläget hade afsevärdt förbättrats sedan närmast föregående kvartal. Af arbetsgifvarne rapporterade 48 med 10,586 arbetare (75 %) mer än medelgod samt 20 arbetsgifvare med 3,545 arbetare (25 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *grafiska industrien* var arbetstillgången oförändradt god med normal tillgång på arbetskraft. Tillsammans 30 arbetsgifvare med 2,553 arbetare (68 %) rapporterade mera än medelgod, 17 arbetsgifvare med 1,064 arbetare (29 %) medelgod samt 2 arbetsgifvare med 108 arbetare (3 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *malmförädlingsindustrien* rådde alltjämt god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft. I allmänhet hade arbetstillgången karakteriserats såsom bättre i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid föregående år. Af arbetsgifvarne rapporterade 23 med 11,593 arbetare (64 %) mera än medelgod, 11 arbetsgifvare med 5,832 arbetare (32 %) medelgod samt 2 arbetsgifvare med 768 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *metall-* samt *maskin-* och *skeppsbyggnadsindustrierna* var arbetstillgången alltjämt växlande. Alla specialverkstäder hade i allmänhet mycket god arbetstillgång. I jämförelse med föregående kvartal hade arbetstillgången märkbart förbättrats vid ett flertal mekaniska verkstäder och skeppsvarf, ehuru vid andra ställningen fortfarande var mindre god med öfverflöd på arbetskraft. Inom metallindustrien hade läget flerstädes blifvit försämradt till följd af de redan utbrutna och väntade konflikterna inom byggnadsverksamheten. Af arbetsgifvarne inom metallindustrien rapporterade 39 med 3,745 arbetare (36 %) mera än medelgod, 35 med 5,741 arbetare (55 %) medelgod och 13 med 930 arbetare (9 %) mindre än medelgod

arbetstillgång samt inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrierna 62 arbetsgifvare med 13,039 arbetare (58 %) mera än medelgod, 34 med 4,635 arbetare (21 %) medelgod och 21 med 4,742 arbetare (21 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *stenhuggerierna* var arbetstillgången oförändradt god. Inom *glasindustrien* hade arbetstillgången afsevärdt förbättrats, i synnerhet i jämförelse med motsvarande tid föregående år. *Torfindustrien* hade att glädja sig åt mycket goda konjunkturer. Inom jord- och stenindustrierna rapporterade sammanlagdt 55 arbetsgifvare med 8,768 arbetare (62 %) mera än medelgod, 42 arbetsgifvare med 4,720 arbetare (33 %) medelgod samt 23 arbetsgifvare med 749 arbetare (5 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *kemisk-tekniska industrien* rapporterade tändsticksfabrikerna mindre god arbetstillgång med betydande försämring sedan närmast föregående kvartal. Anledningen härtill uppgafs vara öfverproduktion med ty åtföljande inskränkning af såväl arbetsstyrka som arbetstid. Af arbetsgifvarne rapporterade 18 med 1,777 arbetare (23 %) mera än medelgod, 8 med 690 arbetare (9 %) medelgod samt 13 med 5,217 arbetare (68 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *byggnadsindustrien* hade man i normala fall kunnat förvänta ett lifligare uppsving under sommarsäsongen, men farhågorna för en allmän arbetsinställelse hade nu inverkat förlamande på företagsamheten.

Inom *transportarbetet* var arbetstillgången god med normal tillgång på arbetskraft.

Söker man med ledning af ombudens rapporter samt enskilda arbetsgifvares uppgifter bedöma arbetstillgången inom *jordbruket* under ifrågavarande kvartal, befinnes denna öfverallt vara god, hvilket ju också på denna tid af året är naturligt. Ett undantag gifves dock. På grund af betodlingens inskränkning med 20 % har arbetstillgången minskats i södra delarna af Skåne, hvarigenom öfverflöd på tillfällig arbetskraft inom jordbruket där förekommit. Eljest har tillgången på arbetskraft varit normal. På mjölkerskor och äfven ladugårdskarlar råder dock brist. Skånska landtmännens arbetsgifvareförening med sammanlagdt 14,560 arbetare rapporterade god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft.

Enär arbetsmarknadens läge gifvetvis måste i hög grad inverka på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och läget i viss mån återspeglas i denna verksamhet, meddelas här nedan ur de månatliga redogörelserna för Sveriges offentliga arbetsförmedling till ytterligare jämförelse följande resultat angående tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande antal *ansökningar om arbete:*

2:dra kvartalet 1911:	*Inom jordbruket m. m.*	*Inom öfriga näringsgrenar.*	*Inom samtliga näringsgrenar.*
April	69	111	100
Maj	69	113	104
Juni	69	134	122
1:sta kvartalet 1911:			
Januari	94	206	179
Februari	79	162	141
Mars	83	127	116

Arbetstillgången under kvartalet kan i sin helhet betecknas såsom god med normal tillgång på arbetskraft. Följderna af de föregående depressionsåren synas nu vara öfvervunna, utan att därför tecken till en ny högkonjunktur ännu äro skönjbara. I allmänhet är läget oförändradt sedan fjolårets sommar; för en del näringsgrenar, såsom mekaniska verkstäder, pappersmasseindustrien och glasindustrien har ställningen betydligt förbättrats; för andra åter, t. ex. textil-, tändsticks- och skoindustrierna försämrats. Dessutom inverkade oron på arbetsmarknaden inom byggnadsverksamheten hämmande på företagsamheten inom denna och närsläktade näringsgrenar.

Näringsgrenar.	Hela antalet.		Tillgång på arbete.									
			Mycket god.		God.		Medelgod.		Mindre god.		Dålig.	
	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
Grufdrift	24	11,336	5	2,738	13	7,180	5	967	1	451	—	—
Annan brytn.- o. upptagn. industri	2	136	1	102	1	34	—	—	—	—	—	—
Närings- o. njutningsämnesindustri:												
Kvarnindustrien	19	806	2	78	9	422	6	286	2	20	—	—
Bageriyrket	53	2,079	7	459	24	1,043	18	424	3	94	1	59
Sockerindustrien	23	2,933	—	—	3	386	14	1,867	3	354	3	326
Brännvinsbrännerier o. punschbrygger.	5	111	—	—	2	53	3	58	—	—	—	—
Bryggeriindustrien	58	2,882	2	47	30	1,139	19	994	6	595	1	107
Tobaksindustrien	25	2,734	2	374	14	1,118	9	1,242	—	—	—	—
Margarintillverkningen	4	228	1	152	1	31	2	45	—	—	—	—
Slakteri- och charkuteriyrket	16	393	1	17	9	227	5	140	1	9	—	—
Annan närings- o. njutn.-ämn.-ind.	4	137	—	—	3	114	1	23	—	—	—	—
Textilindustrien	73	18,917	6	909	28	6,433	24	7,167	11	3,329	4	1,079
Beklädnadsindustrien:												
Hattillverkningen	6	451	—	—	4	292	2	159	—	—	—	—
Skrädderi- och sömnadsyrket	40	3,462	16	586	20	2,662	4	214	—	—	—	—
Trikåfabrikationen	12	1,558	1	297	5	716	4	190	2	355	—	—
Skomakeriyrket	33	3,540	2	91	19	1,491	8	925	4	1,033	—	—
Handsk-, möss- o. pälsvarufabrikationen	8	270	—	—	5	148	—	—	1	36	2	86
Annan beklädnadsindustri	8	469	3	110	2	226	3	133	—	—	—	—
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	21	1,668	3	54	8	534	7	800	2	228	1	52
Trävaruindustrien:												
Sågverk och brädgårdar	90	19,312	5	1,733	54	11,684	26	5,320	3	551	2	24
Snickerier och annan träförädling	75	4,600	9	579	28	2,073	26	1,668	9	258	3	22
Korkfabrikationen	4	328	—	—	3	278	1	50	—	—	—	—
Trämasse- och pappersindustrierna:												
Trämassefabriker och pappersbruk	52	12,813	3	784	37	9,194	12	2,835	—	—	—	—
Bokbinderiyrket	15	1,184	—	—	6	531	7	643	2	10	—	—
Tapetfabrikationen	3	144	—	—	2	77	1	67	—	—	—	—
Grafisk industri	49	3,725	8	304	22	2,249	17	1,064	2	108	—	—
Malmförädlingsindustrien	36	18,193	1	967	22	10,626	11	5,832	2	768	—	—
Metallindustrien:												
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	42	6,259	4	130	14	1,354	18	4,222	5	549	1	4
Smidesyrket	13	191	—	—	9	139	3	26	1	26	—	—
Bleck- och plåtslageriyrket	16	1,179	1	511	4	249	8	388	2	14	1	17
Annan metallindustri	17	2,787	3	307	4	1,055	7	1,105	2	260	1	60
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri:												
Mekaniska verkstadsindustrien	85	13,426	13	3,646	29	3,182	25	3,017	14	2,660	4	921
Skeppsvarfven	17	4,054	1	26	8	1,690	5	1,177	2	1,145	1	16
Elektromekaniska industrien	8	3,809	1	231	4	3,177	3	401	—	—	—	—
Annan maskinindustri	7	1,127	1	10	5	1,077	1	40	—	—	—	—
Jord- och stenindustrierna:												
Stenhuggeribranschen	23	4,679	6	725	6	3,267	8	648	2	34	1	5
Kakel- och lerkärlsindustrien	16	1,701	—	—	3	107	9	1,513	3	78	1	3
Tegelindustrien	35	1,409	2	123	13	603	11	392	9	291	—	—
Glasindustrien	21	2,997	1	458	9	1,313	7	1,020	2	73	2	133
Annan jord- och stenindustri	25	3,451	5	442	10	1,730	7	1,147	2	13	1	119
Kemisk-tekniska industrien:												
Ljus-, tvål- och parfymfabriker	15	757	1	29	8	545	3	158	3	25	—	—
Tändsticksindustrien	12	5,933	—	—	1	465	2	294	8	4,997	1	177
Annan kemisk-teknisk industri	12	994	1	22	7	716	3	238	—	—	1	18
Byggnadsindustrien:												
Husbyggnadsindustrien	44	3,190	8	356	14	572	13	1,485	5	704	4	73
Målning och glasmästerirörelse	28	601	—	—	10	311	14	243	3	35	1	12
Annan byggnadsindustri	21	1,125	1	100	7	465	7	387	3	42	3	131
Transportarbetet	23	4,368	1	250	8	2,553	12	692	2	873	—	—
Summa 2:dra kv. 1911	**1,238**	**178,446**	**128**	**17,747**	**547**	**85,531**	**401**	**51,706**	**122**	**20,018**	**40**	**3,444**
» 1:sta » »	1,282	163,200	87	14,640	452	68,686	451	58,523	192	15,557	100	5.794
» 4:de » 1910	965	135,620	91	14,057	400	64,431	304	39,808	126	14,289	44	3.035
» 3:dje » »	926	138,019	98	18,400	447	70,316	263	31,982	89	14,856	29	2,465
» 2:dra » »	979	135,583	111	21,933	412	61,870	313	36,743	110	10,837	33	4.200

andra kvartalet 1911 (enligt uppgifter från arbetsgifvare).

Arbetstillgången i jämförelse med												Tillgång på arbetskraft.					
näst föregående kvartal.						samma kvartal föregående år.						Brist.		Normal tillgång.		Öfverflöd.	
Bättre.		Oförändrad.		Sämre.		Bättre.		Oförändrad.		Sämre.							
a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g	arb.	a-g.	arb.
5	4,337	18	6,548	1	451	6	2,900	18	8,436	—	—	3	2,428	19	8,726	2	182
2	136	—	—	—	—	2	136	—	—	—	—	—	—	2	136	—	—
2	185	14	591	3	30	2	78	15	707	2	21	—	—	15	523	4	283
14	884	36	1,072	3	123	15	907	34	993	4	179	3	93	45	1,700	5	286
—	—	16	1,939	7	994	—	—	21	2,796	2	137	—	—	19	1,953	4	980
—	—	5	111	—	—	—	—	5	111	—	—	—	—	5	111	—	—
23	867	33	1,935	2	80	9	247	46	2,481	3	154	—	—	41	2,097	17	785
9	1,170	15	941	1	623	5	780	17	1,753	3	201	—	—	20	1,740	5	994
—	—	4	228	—	—	—	—	4	228	—	—	—	—	3	76	1	152
6	169	9	215	1	9	4	53	10	296	2	44	—	—	13	302	3	91
—	—	4	137	—	—	—	—	4	137	—	—	—	—	4	137	—	—
7	1,618	48	12,768	18	4,531	11	3,113	43	10,397	19	5,407	14	5,908	55	11,022	4	1,987
—	—	5	326	1	125	—	—	6	451	—	—	—	—	6	451	—	—
22	1,875	17	1,515	1	72	13	518	26	2,872	1	72	16	548	24	2,914	—	—
1	84	10	1,319	1	155	—	—	10	1,203	2	355	2	403	10	1,155	—	—
10	396	16	1,435	7	1,709	4	312	21	1,582	8	1,646	1	10	29	3,045	3	485
—	—	5	148	3	122	1	30	4	118	3	122	—	—	6	184	2	86
2	166	4	218	2	85	3	125	5	344	—	—	2	71	5	291	1	107
4	235	14	1,167	3	266	6	375	10	901	5	392	1	2	16	1,358	4	308
46	9,988	40	8,775	4	549	15	1,924	66	15,261	9	2,127	1	363	77	16,048	12	2,901
18	1,013	52	3,462	5	125	22	1,423	42	2,851	11	326	5	326	60	3,759	10	515
3	197	1	131	—	—	—	—	4	328	—	—	—	—	4	328	—	—
14	3,125	37	9,498	1	190	7	967	42	11,249	3	597	—	—	42	10,575	10	2,238
4	165	8	986	3	33	3	492	7	609	5	83	—	—	15	1,184	—	—
—	—	3	144	—	—	1	42	2	102	—	—	—	—	3	144	—	—
7	427	35	2,822	7	476	12	803	31	2,140	6	782	—	—	42	3,425	7	300
7	3,420	27	13,095	2	1,678	7	3,232	23	11,645	6	3,316	1	618	28	15,081	7	2,494
8	928	28	4,453	6	878	10	826	24	3,380	8	2,053	—	—	39	5,751	3	508
3	60	8	99	2	32	4	53	8	118	1	20	2	37	9	116	2	38
6	623	9	546	1	10	3	534	6	522	7	123	—	—	15	668	1	511
3	553	12	1,873	2	361	4	428	11	2,234	2	125	1	46	13	2,125	3	616
18	2,605	55	9,175	12	1,646	40	6,881	36	5,010	9	1,535	7	732	67	9,847	11	2,847
3	2,353	11	1,217	3	484	5	2,128	8	746	4	1,180	—	—	15	3,245	2	809
2	301	5	3,284	1	224	4	2,148	3	1,591	1	70	—	—	6	3,282	2	527
2	432	5	695	—	—	2	460	5	667	—	—	1	429	5	248	1	450
6	1,237	16	3,141	1	301	6	1,348	14	3,003	3	328	4	452	15	3,795	4	432
5	134	11	1,567	—	—	3	341	9	373	4	987	1	32	9	1,194	6	475
17	758	17	576	1	75	2	38	27	1,154	6	217	1	20	31	1,315	3	74
5	704	15	2,195	1	98	10	2,010	8	796	3	191	—	—	20	2,952	1	45
12	1,304	9	1,681	4	466	7	787	14	2,025	4	639	2	281	21	3,031	2	139
3	98	11	644	1	15	3	60	10	620	2	77	—	—	13	723	2	34
—	—	4	847	8	5,086	—	—	4	847	8	5,086	—	—	9	5,227	3	706
2	29	8	746	2	219	3	146	9	848	—	—	—	—	9	609	3	385
28	2,119	15	1,053	1	18	17	2,057	21	656	6	477	8	364	28	1,995	8	831
22	489	5	106	1	6	3	151	12	323	13	127	—	—	16	461	12	140
6	480	11	501	4	144	3	263	14	698	4	164	1	33	17	961	3	131
12	3,112	8	1,000	3	256	2	330	15	2,924	6	1,114	—	—	17	3,814	6	554
369	**48,776**	**739**	**106,925**	**130**	**22,745**	**279**	**39,446**	**774**	**108,526**	**185**	**30,474**	**77**	**13,196**	**982**	**139,824**	**179**	**25,426**
184	27,100	786	109,359	312	26,741	263	40,759	778	93,161	241	29,280	52	8,687	892	117,456	338	37,057
180	18,706	601	95,832	184	21,082	236	35,757	582	81,231	147	18,632	38	7,747	702	98,646	225	29,227
174	26,416	646	94,354	106	17,249	384	62,459	441	57,306	101	18,254	68	17,820	732	103,721	126	16,478
273	86,753	607	85,290	99	13,540	237	38,953	605	80,827	137	15,803	52	13,833	681	95,189	246	27,011

Arbetstidens längd och arbetslönens storlek inom olika näringsgrenar enligt gällande kollektivaftal (1907/08).[1]

Af den utredning angående i riket gällande kollektivaftal med afseende å arbets- och löneförhållanden, som Kommerskollegium fått sig anbefalld att utföra, och hvilken utredning verkställts å Kollegii afdelning för arbetsstatistik, har i dagarna utgifvits den tredje och sista delen, afhandlande arbetstidens längd och arbetslönens storlek inom olika näringsgrenar enligt gällande kollektivaftal (1907/08).

Af de båda föregående delarna har den ena (Del I, utgifven 1910) meddelat en redogörelse för kollektivaftalens utbredning och vissa sidor af deras innehåll, medan den andra (Del II, utgifven 1908) gifvit en nominativ förteckning öfver i början af år 1908 gällande kollektivaftal samt aftryck af en vald samling af dem.

Sistnämnda båda publikationer utvisa, att kollektivaftalet i vårt land nått en, såväl absolut som relativt taget, synnerligen betydande utbredning. Enligt hvad till Kommerskollegium inkomna upplysningar gifva vid handen, förefunnos vid 1908 års ingång i Sverige 1,971 kollektivaftal i gällande kraft. Hela antalet af dessa aftal berörda arbetsgifvare utgjorde omkring 9,600, vid hvilkas företag sysselsattes i rundt tal 260,000 arbetare. Af dessa aftal, arbetsgifvare och arbetare kommer väl det öfvervägande flertalet på näringsgrupperna grufdrift, fabriksindustri och handtverk, byggnadsverksamhet samt handel och samfärdsel, men företrädda äro äfven näringsgrenar som jord- och skogsbruk samt allmänna arbeten.[2]) Liksom å vissa platser i utlandet har i vårt land principen om arbets- och löneförhållandens reglerande genom kollektiva öfverenskommelser visat tendens till utbredning jämväl utom de egentliga kroppsarbetarnas krets. Sålunda finnas kollektivaftal för järnvägstjänstemän af högre grad samt för styrmän och examinerade maskinister. Vidare hafva de organisationer, som bildats af scenisk tea-

[1] Utgör en sammanfattning af hufvudinnehållet af den af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik utgifna publikationen: *Arbetsstatistik A: 5: III.* Kollektivaftal angående arbets- och löneförhållanden i Sverige. III. Arbetstidens längd och arbetslönens storlek inom olika näringsgrenar enligt gällande kollektivaftal (1907/08).

[2] Jfr »Medd.» 1910, sid. 140 ff.

terpersonal, musiker och farmaceuter, sökt och delvis lyckats genomdrifva vissa minimilöner för sina medlemmar, men synas resultaten af denna verksamhet icke föreligga i form af verkliga kollektivaftal med vederbörande arbetsgifvare.

Af ofvan anförda siffror och upplysningar torde kunna dragas den slutsatsen, att kollektivaftalen i vårt land böra medgifva inblick i rådande arbets- och löneförhållanden inom mycket stora delar af svenskt närings- och arbetslif. Ifrågavarande möjligheter hafva dock allenast delvis och i begränsad utsträckning utnyttjats i Del I af förevarande framställning. Dennas syfte har i första hand varit att gifva en sådan bild af gällande kollektivaftal, som kunde vara af nytta för en eventuell lagstiftning i ämnet. Hufvudvikten lades därföre på det för samtliga kollektivaftal lika och gemensamma, och detta kommer särskildt till uttryck i arbetets tabeller, där kollektivaftalen inom olika näringsgrenar redovisas fördelade efter deras bestämmelser i olika ämnen.

När sålunda först i andra hand och blott vid särskilda tillfällen uppmärksamheten fästs på det växlande sätt, på hvilket arbetsvillkorens kollektiva reglering ägt rum inom olika näringsgrenar, följer häraf, att publikationen skarpast belyser icke aftalens bestämmelser om själfva arbetsvillkoren, utan väsentligen de stadganden, som stå i förbindelse med arbetsvillkoren blott så till vida, att de tjäna desamma till säkerhet och skydd. Till denna sistnämnda grupp höra bestämmelserna om garantier för aftalets upprätthållande, om slitande af under aftalstiden uppstående stridigheter, om föreningsrätt och »arbetets frihet», om lärlingsregulativ o. s. v. Dylika stadganden komma också otvifvelaktigt i den bästa belysning, om de behandlas under ett för samtliga näringsgrenar. En förhandlingsordning, som visat sig lämplig inom en industri, lånas ej sällan, åtminstone till sina hufvuddrag, till en annan, och arbetsgifvareorganisationer hafva visat sig kunna genomföra principbestämmelser i fråga om »arbetets frihet» beträffande så godt som hela sina verksamhetsområden, ehuru dessa innefatta vidt skilda yrken och industrier.

Men i en dylik allmän öfversikt kan däremot icke uttömmande behandlas den andra hufvudgruppen af aftalsbestämmelser, nämligen de, som reglera själfva arbetsvillkoren.

Härifrån finnes dock ett undantag, nämligen när ifrågavarande bestämmelser utgå från eller afse att komplettera en allmän socialJagstiftning, såsom t. ex. i vårt land lagen den 5 juli 1901 om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete.

Men de bestämmelser, som utgöra aftalens hufvudinnehåll, nämligen öfverenskommelserna om arbetstid och arbetslön, betingas blott i mindre grad af för större näringsgrupper gemensamma regler

och bero till hufvudsaklig del på arbetets art inom resp. näringsgren och yrkesspecialitet.

De allmänna regler för arbetstidens längd och arbetslönens beräkning, som återfinnas i kollektivaftalen, meddelas i Del I af förevarande framställning. Tillämpningen af ifrågavarande regler belyses väl här genom exempel, hämtade från olika näringsgrenar, men däremot meddelas icke, huru ifrågavarande förhållanden och deras af arbetets art betingade förutsättningar gestalta sig inom hvarje särskild industri. I närmaste öfverensstämmelse härmed står, att intet försök där gjorts att sammanställa aftalens arbetstids- och arbetslönsbestämmelser till en bild af arbetstidens längd och arbetslönens höjd inom olika näringsgrenar. Att i den mån materialets beskaffenhet det medgifver meddela en sådan, är föreliggande publikations hufvudsyfte.

En bearbetning af kollektivaftalens innehåll i detta syfte måste anses önskvärd särskildt ur den synpunkten, att därigenom erhållas en mängd värdefulla upplysningar till komplettering af de redogörelser, som hittills publicerats till belysning af inom svenskt näringslif rådande arbetsvillkor, af hvilka särskildt de, som röra löneförhållandena, ännu icke kunnat mera ingående behandla annat än enstaka näringsgrenar.

I syfte att på ett öfverskådligt sätt sammanställa kollektivaftalens viktigaste löne- och arbetstidsbestämmelser uppgjordes redan på ett ganska tidigt stadium af aftalsutredningen de tabeller, som innehållas i arbetets *tabellbilaga*. Denna afser att gifva en bild af arbetslönens storlek och arbetstidens längd vid 1907 års utgång enligt kollektivaftal för olika näringsgrenar och orter jämte uppgift om år, då resp. kollektivaftal träffats, samt antalet af dem berörda arbetsgifvare och arbetare.

Hvad tabellbilagans innehåll beträffar, må erinras om, att där meddelade uppgifter afse 1907 års utgång, hvilket särskildt bör beaktas beträffande kollektivaftal, som föreskrifva, att arbetslönen skall successivt höjas eller arbetstiden automatiskt nedsättas under aftalets giltighetstid.

Med antal arbetsgifvare och arbetare förstås hela det antal yrkesutöfvare, som vid nämnda tidpunkt berördes af resp. aftal. Sålunda gifva dessa siffror blott en bild af aftalens omfattning, men i allmänhet icke af det antal arbetare, för hvilka i tabellen upptagna lönesatser och arbetstimmar faktiskt voro gällande.

I kolumnen tidlön redovisas tidlönsarbetarnas aftalsenliga aflöning, vare sig denna utgår som timlön, daglön, veckolön, månadslön eller årslön. Kolumnen upptager, när ej annat angifves, lägsta aftalsenliga lön för vuxna manliga arbetare med någon tids vana vid

arbetet; och har till den kontanta aflöningen lagts värdet af naturaförmåner, såsom fri bostad, bränsle m. m., i de fall, då dylika förmåner i aftalen finnas evalverade i penningar. Från denna hufvudregel ha dock mást ske talrika afvikelser. I verkligheten förekomma nämligen så stora växlingar mellan enskilda arbetsplatsers, arbetarekategoriers och enskilda arbetares aflöningar, att dessa endast sällan kunna normeras till en enda kollektivt fastställd lönesats, och af denna anledning har man ofta nödsakats att allenast upptaga aflöningen för någon för industrien typisk arbetarespecialitet. Till följd häraf har den valda lönesatsen understundom blifvit mindre representativ, och detta har bl. a. varit anledningen till, att i vissa texttabeller ur aftalen upptagits tre lönesatser i stället för en, nämligen aftalets högsta lönesats samt dess lägsta lönesats öfver hufvud och för arbetare med vana i yrket. Beträffande näringsgrenar, där såväl yrkes- som grofarbetare förekomma, medför denna anordning den fördel, att i de båda minimilönskolumnerna kunna redovisas lägsta lönen för båda dessa viktiga arbetaregrupper.

Nu anförda synpunkter gälla äfven, om än i mindre grad, beträffande aftalens bestämmelser om arbetstiden. Med denna förstås i tabellbilagan, som af kolumnrubriken nettoarbetstid framgår, arbetstiden per dag och vecka med frånräknande af raster, för såvidt de effektiva arbetstimmarna antingen direkt i aftalen meddelas eller kunna på grundval af där meddelade uppgifter beräknas.

Af nu gifna upplysningar jämte förut meddelade uppgifter om kollektivaftalets olikformiga utbredning inom svenskt näringslif torde framgå, att i tabellbilagan förefintliga uppgifter äro af mycket olika värde och valör samt i mycket olika grad kunna göra anspråk på att vara för resp. näringsgrenar typiska. Att i detalj och för hvarje särskild näringsgren uppvisa detta förhållande och därigenom förebygga af tabellformen eventuellt föranledda missuppfattningar rörande i tabellbilagan meddelade uppgifters likformighet och jämförbarhet, har varit närmaste anledning till tillkomsten af den *textafdelning*, i hvilken behandlas arbetstidens längd och arbetslönens storlek enligt gällande kollektivaftal. Denna framställning afser, liksom tabellbilagan, i allmänhet årsskiftet 1907/08, men för att gifva en möjligast fyllig och verklighetstrogen bild af arbetsvillkor och arbetsförhållanden inom särskilda näringsgrenar, har det icke sällan varit nödvändigt att jämväl inhämta upplysningar ur kollektivaftal, som utgått före eller ingåtts efter nämnda tidpunkt.

Primärmaterialets art har sålunda medfört, att i förevarande framställning undersökningens egentliga resultat meddelas i textafdelningen med därtill hörande tabellariska framställningar, icke, som

eljes vid statistiska arbeten, i tabellbilagan. Denna sistnämnda belyser här endast vissa sidor af det i textafdelningen afhandlade ämnet, och må det därföre uttryckligen framhållas, att ur tabellbilagans arbetstids- och arbetslönssiffror inga som helst allmänna slutsatser böra eller kunna dragas rörande arbetstids- eller arbetslönsnivån inom den svenska industrien, förrän beträffande hvarje särskild näringsgren ur textafdelningen inhämtats, hvad i tabellbilagan meddelade siffror innebära, och i hvad mån de kunna anses för ifrågavarande näringsgren typiska.

Ofvan angifna svårigheter att efter vanliga statistiska metoder behandla kollektivaftalens arbetstids- och lönebestämmelser torde likväl icke berättiga ett förkastande af dessa aftal som källa för statistik rörande arbetstid och arbetslön. Ur denna synpunkt hafva kollektivaftalen sin stora betydelse därigenom, att de icke beteckna löneuppgörelser med enskilda arbetare, utan innebära en reglering af arbetsvillkoren under ett för stora arbetaregrupper. Detta medför, att de gifva ett ganska skarpt uttryck för den vid deras ingående rådande ekonomiska situationen och prisförhållandena å arbetsmarknaden inom resp. bransch, sådana dessa gestaltat sig under inverkan af arbetsgifvare- och arbetareorganisationernas förhandlingar och strider.

Den äldre arbetareaflöningsstatistiken — särdeles sådan dess uppgift formulerades i den resolution, som fattades vid Internationella statistiska institutets kongress i Wien år 1891 — lade hufvudvikten på utrönande af arbetarens verkliga årsinkomst. Den moderna lönestatistiken karakteriseras däremot af två, ehuru i hvarandra gradvis öfvergående hufvudriktningar, af hvilka den ena åsyftar att fastställa löneinkomsten under ett bestämdt tidsrum, den andra lönesatsen för en viss tidsenhet. Lönesatsen röner icke i lika hög grad som löneinkomsten inflytande af konjunkturernas växlingar, men å andra sidan gifver den icke heller, multiplicerad med antalet arbetstimmar eller arbetsveckor under året, utan vidare arbetarens verkliga årsförtjänst. Däremot erhålles ett ganska skarpt uttryck för de olika yrkenas allmänna standard, när man t. ex. erfar, att timlönssatsen för en tegelmurare i London år 1910 var $10^1/_2$ pence, medan den för en mureriarbetsman utgjorde 7 pence.

Lönesatsstatistiken har framför löneinkomststatistiken den fördel, att den i mindre grad än den senare är hänvisad till uteslutande för ändamålet införskaffadt och då i regel ur arbetsgifvarnas aflöningsböcker hämtadt primärmaterial. Anskaffandet af dylikt material är alltid förenadt med betydande svårigheter och kostnader,

och är det därför önskvärdt, om lönestatistiken kan tillgodogöra sig för annat ändamål införskaffade uppgifter om arbetares aflöning.

Dylikt »indirekt» lönestatistiskt primärmaterial innehålles bl. a. i kollektivaftalen, och dessa hafva också, exempelvis i Tyskland, användts för upprättande af aflöningsstatistik. Härvid har det framgått, att blott aftalens *tidlönsbestämmelser*, icke deras ackordssatser, kunna utnyttjas för en lönestatistik, samt att denna alltid kommer att angifva icke den verkliga förtjänsten vid tidlönsarbete, utan allenast dennas *undre gräns*.

Nöjer man sig icke med dessa allmänna anmärkningar, utan vill närmare erfara, hvad en sådan minimilönsstatistik utvisar, speciellt beträffande lönenivån inom den *svenska* industrien, må det först erinras om, att ifrågavarande tidlönssatser allenast innefatta godtgörelse för arbete på ordinarie tid och af ordinär beskaffenhet och sålunda utgöras af den kontanta lönen *inklusive* värdet af i lönen ingående naturaförmåner, i den mån dylik värdering kan äga rum, men *exklusive* de tillägg och ersättningar af mångahanda slag, som pläga utgå för arbete på öfvertid eller eljes under extraordinära förhållanden.

Inom flertalet byggnads- och handtverksfack äfvensom inom vissa industrier, såsom t. ex. textilindustrien, torde lokalaftalens tidlönssatser i allmänhet angifva den aflöning, som utbetalas till arbetare, uppfyllande fastställda kvalifikationer, när de arbeta på tid, hvaremot vid ackordsarbete förtjänsten visserligen kan blifva afsevärdt högre. Ifrågavarande lönesatser synas därför närmast böra karakteriseras som normallön, ehuru denna beteckning i regel endast användes i aftal för kommunalarbetare, medan för arbetare i privat tjänst beteckningen minimilön ej sällan föredrages.

Denna minimilön, som jämväl torde få anses vara satt med särskild hänsyn till den å resp. ort förefintliga eller hos resp. arbetsgifvare anställda arbetarestammens speciella kvalifikationer, torde dock få anses innebära något väsentligen annat än den minimilön, som möter i riksaftalen för vissa storindustrier, t. ex. den mekaniska verkstadsindustrien. I detta riksaftal förstås nämligen med minimilön en lönesats, tillkommen för att hindra aflöningens nedgående under en viss gräns och närmast afsedd för yngre arbetare — efter förutgången yrkesutbildning, hvad yrkesarbetare beträffar — mindre för mera försigkomna arbetare, som snart komma öfver denna lönegräns och erhålla individuella timlöner, afsevärdt öfverstigande riksaftalets. Huru högt denna *faktiska* timlönsnivå ligger öfver den af riksaftalets minimilöner angifna, torde framgå af den på bearbetning af ur arbetsgifvarnas aflöningsböcker hämtade uppgifter grundade statistik, som sedan år 1904 föres af Sveriges

verkstadsförening, ehuru af denna statistik visserligen blott summariska resultat hittills publicerats.[1] En efter liknande grunder anordnad statistik har jämväl upprättats af vissa till Svenska arbetsgifvareföreningen anslutna yrkesförbund.

Därest den så påbegynta utvecklingen fortskrider, torde efter hand samlas material bl. a. till de specialundersökningar, som blifva nödvändiga, därest man beträffande ett visst yrke eller industri vill komma till fullständig klarhet om, huruvida den i aftalen fastställda lönen bör uppfattas som minimilön i den meningen, att i allmänhet högre lön utbetalas, eller som normallön i den betydelse, att blott specialutbildade arbetare åtnjuta högre lön.

En på kollektivaftalen grundad lönestatistik försvåras och förryckes sålunda i afsevärd grad i vårt land genom den utbredning, som ernåtts af riksaftal och andra aftal för större industriområden med deras starkt generaliserande lönebestämmelser. Vid 1908 års ingång förefunnos mellan arbetsgifvarnas och arbetarnas resp. hufvudorganisationer ingångna öfverenskommelser, afsedda att, om än i mycket olika omfattning, reglera arbets- och löneförhållanden öfver hela riket, inom åtta näringsgrenar, nämligen cigarrindustri, handskindustri, boktryckeriindustri, kemigrafisk industri, mekanisk verkstads- och annan metall- och maskinindustri samt vidare för elektriska starkströmsmontörer, för kakelformare och -sättare och för ångfartygens examinerade maskinister. Under åren 1908—1911 har sträfvan efter riksaftal försports inom ett mycket stort antal näringsgrenar, och har denna tendens ledt till resultat beträffande skofabriker, litografiacket, järngrufvor och järnbruk, tegelbruk, cementfabriker och annan byggnadsämnesindustri, buteljglasbruk, småglasbruk, byggnadsverksamhet, enskilda järnvägar samt styrmansyrket. Reellt jämställda med riksaftalen i egentlig mening, ehuru formellt olika, äro de formulär till lokalaftal, som öfverenskommits af arbetsgifvare- och arbetareorganisationerna inom snickerifabriks- och sågverksindustrierna, ty i och genom dessa formulärs godkännande hafva inom nämnda båda industrier en mängd arbets- och löneförhållanden slutgiltigt reglerats.

Ofvannämnda öfverenskommelser reglera visserligen i mycket olika utsträckning arbetsvillkoren inom vederbörande näringsgrenar, och särskildt är det icke ovanligt, att de inskränka sig till att uppställa mer eller mindre utförliga »allmänna bestämmelser» för vederbörande industri och hänvisa fastställandet af arbetslön och arbetstid till särskilda lokalaftal.

Där arbetslönen i riksaftalen regleras under ett för riket i dess helhet, sker detta, hvad tidlönen beträffar, vanligen på så sätt, att särskilda löneklasser uppgöras icke blott för olika arbetarekate-

[1] Jfr »Medd.» 1910, s. 404 ff.

gorier, utan jämväl för olika orter, afsedda att vara anpassade efter de å olika platser växlande lefnadskostnaderna. Dylik dyrortsindelning förekommer mera genomförd i riksaftalen för skoindustri, boktryckeriindustri, mekanisk verkstadsindustri, elektrisk installationsverksamhet och kakelindustri, hvarjämte en enhetlig dyrortsgruppering framgått ur de i ett sammanhang förda förhandlingar om lokalaftal, som ägt rum inom bokbinderiindustrien samt vid rikets enskilda järnvägar.

Jämför man dessa löneskalor inbördes, befinnas till grund för dem ligga vissa allmänna uppfattningar rörande inom riket rådande prisförhållanden, såsom t. ex. att i större städer samt i Norrland genomgående skulle råda dyra lefnadskostnader. Granskar man åter, huru dessa principer tillämpas beträffande enskilda orter, befinnes dock detta ingalunda alltid ske på likformigt sätt. En ort, som i ett aftal står högt på dyrortsskalan, kan i ett annat komma långt ned o. s. v. Till någon del torde detta förhållande kunna förklaras därigenom, att kunskapen om å en viss ort rådande prisförhållanden varit bättre representerad i en lönenämnd än i en annan, men i regel torde man här kunna se en bekräftelse af det förhållandet, att lefnadskostnadernas höjd icke är och förmodligen aldrig kan blifva ensam lönebildande faktor. Betalningen till en viss arbetare betingas nämligen icke allenast af hvad som kräfves för hans och hans familjs underhåll samt af hänsyn till de mer eller mindre kvalificerade arbeten han mäktar utföra, utan den beror äfven i hög grad på den tillgång och efterfrågan, som å vederbörande ort gör sig gällande beträffande det särskilda slag af arbetskraft arbetaren representerar.

Det torde också kunna sägas, att riksaftalens löneskalor på det hela taget icke mycket afvika från den allmänna lönekurva, som framgår ur ett studium af lönebestämmelserna i handtverks- och byggnadsfackens lokalaftal, hvilka sällan torde betingats af hänsyn till yrket i dess helhet eller kännedom om olika orters relativa dyrhet, utan i regel vara ett uttryck för å resp. orter häfdvunna arbetspris samt rådande lokala maktförhållanden mellan arbetsgifvare och arbetstagare.

Följer man den i officiell statistik häfdvunna länsindelningen, börjar ifrågavarande lönekurva med ett maximum i Stockholm med närmaste omgifningar och sjunker därefter tämligen regelbundet för att i Smålandsaftalen nå sin lägsta punkt. I Sydsverige börjar den åter att stiga, men företer här ett ganska växlande utseende, till stor del beroende på skillnaden i arbetspris mellan större städer och mindre orter. Under passagen genom västra Sverige sjunker lönekurvan för att i norra Sverige åter börja stiga och i Norrbottens läns grufsamhällen nå en höjd, som stundom öfverträffar dess nivå i hufvudstaden.

Aftalens lönesatser betingas dock icke allenast af vederbörande arbetsställes geografiska läge och därmed sammanhängande förhållanden, utan jämväl af den ekonomiska situation, som var rådande vid den tidpunkt, då resp. aftal ingingos. På grund af den korta tidsperiod, som beröres i förevarande framställning, kan verkan af denna faktor visserligen icke till fullo belysas. Dock synas under inflytande af rådande högkonjunktur aftal med ständigt ökade lönesatser hafva träffats t. o. m. år 1907. Mot slutet af nämnda år inträffade en svårartad penningkris, hvilken förorsakade, att under de följande åren den febrila verksamheten efterföljdes af afmattning inom så godt som alla det ekonomiska lifvets områden, hvarvid sänkning inträdde af många industriprodukters försäljningspris. Verkan häraf synes hafva blifvit, att lönenivån under de närmast följande åren knappast nämnvärdt höjts, åtminstone hvad industrien beträffar. Dock synas icke heller några afsevärda lönenedsättningar hafva ägt rum, om man får döma af de visserligen ofullständiga uppgifter om efter år 1907 träffade aftal, som meddelas i förevarande framställning. Lönenivåns stabilitet under vikande konjunkturer är ett uttryck för det förhållandet, att sambandet mellan arbetspris och den färdiga produktens pris vida svagare betonas i de svenska kollektivaftalen än exempelvis i deras brittiska motsvarigheter. Detta belyses bl. a. däraf, att, af aftalen att döma, i Sverige allenast synes hafva gjorts ett enda försök med glidande löneskala, och detta experiment blef af mycket kort varaktighet. Man kunde vidare antaga, att inom t. ex. sågverksindustrien sågningspriset per stock skulle fastställas på grundval af trävarornas försäljningspris, men detta har af industriens representanter bestämdt förnekats. Ackordslönerna vid sågverken stå icke i något slags relation till försäljningsprisen för trävaror, utan bero uteslutande på, till hvilket pris arbetskraft kan förvärfvas, och icke på, om trävarukonjunkturerna äro goda eller dåliga. Anförda förhållanden synas gifva stöd för det antagandet, att löneutvecklingen inom den svenska industrien icke direkt betingas af industriprodukternas försäljningspris, utan i första hand af tillgången på arbetskraft samt af rådande lefnadskostnader. Och för lifsförnödenheter fortforo detaljhandelsprisen i vårt land att stiga äfven under 1908 års lågkonjunktur.

Den af aftalen utvisade arbetstidsnivån följer ofvan angifna lönekurva ganska troget så till vida, att orter och yrken med högsta arbetslön i regel också uppvisa lägsta arbetstid.

Under det kollektivaftalen beträffande arbetslönen allenast fastställa vissa minimi- eller normaltyper, som i verkligheten icke behöfva motsvara den faktiskt utbetalda aflöningen för någon enda af de enskilda arbetare, som resp. aftal omfatta, pläga de beträffande arbetstiden angifva det faktiska antalet arbetstimmar per dag eller vecka.

Utan inskränkning gäller dock detta endast i fråga om vissa aftal för enskilda arbetsplatser eller orter, medan riks- eller distriktsaftalens starkt generaliserande arbetstidsbestämmelser ofta gifva kunskap om inom industrien i fråga verkligen rådande arbetstidsförhållanden först när de sammanhållas med desamma kompletterande eller modifierande lokalaftal eller fabriksordningar. Sålunda fastställer riksaftalet för den mekaniska verkstadsindustrien allenast en maximiarbetstid, och samma är förhållandet beträffande kakelindustrien, inom hvilken den af riksaftalet angifna högsta arbetstiden å vissa arbetsplatser efter öfverenskommelse afsevärdt nedsatts. Inom industrier med skiftarbete gifva ej ens lokalaftalen alltid fullständig kunskap om arbetstidens längd, enär ofta angifves blott skiftens längd, men icke antalet skift per arbetare och vecka. Och inom säsongyrkena vinner man genom aftalen blott kunskap om den del af året, då arbetstid och arbetslön ökas eller minskas, men vanligen icke om den, då arbetet i större eller mindre mån plägar ligga nere. Slutligen må erinras om, att i vissa fack aftalens arbetstidsbestämmelser icke åsyfta att angifva den effektiva arbetstidens längd, utan allenast att uppdraga de gränser, inom hvilka arbete utan öfvertidsbetalning får af arbetsgifvaren påfordras. Exempel härpå återfinnas inom frisöryrket samt åtskilliga transportarbetarefack, såsom hamnarbetare, åkeriarbetare, järnvägsmän och sjöfolk.

Det ofvan sagda torde vara nog för att utvisa, att kollektivaftalen icke utgöra ett statistiskt primärmaterial, jämförligt med exempelvis genom enhetliga frågeformulär insamlade uppgifter rörande löne- och arbetsförhållanden. Kollektivaftalen hafva inom de olika näringsgrenarna uppvuxit tämligen oberoende af hvarandra, och detta medför, att på aftalsbestämmelser grundade jämförelser mellan arbetsvillkoren inom olika branscher eller slutsatser beträffande förhållandena inom industrien i dess helhet lätt blifva vilseledande. Kollektivaftalen som statistiskt primärmaterial hafva i stället sin betydelse däri, att de medgifva en konkret skildring af förhållandena inom de särskilda näringsgrenarna, med framhäfvande af hvad som för hvar och en af dem är karakteristiskt.

Syftet med förevarande framställning har dock varit, icke blott att, i den mån materialet det medgifver, vid en viss tidpunkt fixera det svenska näringslifvets ständigt skiftande arbetstids- och arbetslönsnivå, utan äfven att söka klargöra de mera beständiga arbetstids- och löneformerna inom olika näringsgrenar samt deras tekniska och ekonomiska förutsättningar.

En arbetares årsförtjänst beror icke blott på höjden af den lönesats, efter hvilken hans aflöning beräknas, utan jämväl på längden af den tid, under hvilken arbete står honom till buds. Inom

många yrken råder nämligen säsong, i det arbete i större utsträckning blott kan erhållas under vissa delar af året, och när dylik säsongarbetare garanteras arbete året om, plägar därför hans lön beräknas efter en lägre norm än eljes. Tidpunkten för säsongens infallande växlar betydligt inom olika näringsgrenar. Vårt lands stränga vinter med dess mörker och köld medför, att på hösten arbetet afstannar eller afsevärdt inskränkes bl. a. inom jordbruk och torfupptagning, flottning och sågverksrörelse, byggnadsverksamhet och därmed sammanhängande industri (t. ex. tegelbruk) samt sjötransport och därmed förenade stufveri- och åkeriarbeten. Å andra sidan börjar sockerbrukens kampanj först på senhösten och pågår till jul eller nyår, och till vintern äro jämväl de egentliga skogsarbetena förlagda, liksom detaljhandelsrörelsen veckorna före jul har sin brådaste tid. Vanan att förlägga nyanskaffningar af klädespersedlar till vår och höst medför dessa tider säsong inom alla till beklädnadsindustrien hörande fack, och tapetserareyrket röner motsvarande inverkan af de till samma tidpunkter samlade bostadsflyttningarna.

När brådskande arbete äger rum inom en näringsgren, kan arbetet ordnas på skift, men det finnes äfven industrier, där den kontinuerliga driften ständigt kräfver arbete i hvarandra aflösande arbetslag af antingen allenast vissa arbetaregrupper, såsom brännare vid tegelbruk, maskinister och eldare etc., eller af större delen af tillverkningspersonalen, såsom beträffande socker-, gruf-, malmförädlings-, sågverks-, trämasse- och pappersindustri m. fl. Skiften äro vanligen ordnade som 12-timmarsskift med två hvarandra aflösande arbetslag eller ock som 8-timmarsskift, hvarvid arbetstiden i medeltal per dygn blir 12 timmar, om två skiftlag användas, men allenast 8 timmar, om lagen äro tre. Särskildt inom gruf- och malmförädlingsindustrien omnämnas dock vid sidan af dessa hufvudslag af skift jämväl andra, efter afvikande principer ordnade skiftformer.

Som ofvan nämnts, äro aftalens upplysningar om säsonger och skift ganska ofullständiga, hvilket torde bero därpå, att det ansetts onödigt att i kollektivaftalen närmare precisera dylika, i regel ganska konstanta och därför för yrkesutöfvarna som bekanta förutsatta förhållanden. Vida fylligare äro däremot de uppgifter, som ur aftalen stå att vinna rörande den svenska industriens löneformer.

I vårt land som annorstädes äro de båda grundformerna för all aflöning tidlön samt ackords- eller stycklön.

Tidlönen kan efter sättet för dess beräkning fördelas i timlön, dag- eller skiftlön, veckolön, månadslön och årslön. Beträffande stycklön kan man skilja mellan individualackord, som användes vid arbeten, där den enskilde arbetarens prestation lätt kan urskiljas och värdesättas, samt gruppackord, hvarvid icke den enskilde arbetaren, utan i stället ett större eller mindre arbetslag uppträder

som arbetande och löntagande, enär väl lagets arbetskvantitet kan bedömas, men icke den enskilde arbetarens insats direkt bestämmas.

Ackordsarbetet kan regleras antingen genom för hvarje särskildt fall träffade öfverenskommelser eller ock inom fack, där samma arbetsprocedur ständigt upprepas, genom för längre tidrymd ingångna ackordsprislistor. Dessa prislistor kunna uppräkna och prissätta samtliga eller flertalet inom ett yrke förekommande arbeten och ernå därföre stundom ett högst betydande omfång.

Prissättningen kan dock afsevärdt förenklas, därest i aftalet pris fastställas allenast för vissa standardartiklar eller -arbetsprocesser och bestämda normer antagas för beräkning efter dessa grundpris af arbetsprisen för samtliga förekommande arbeten. En dylik standardisering har efter internationellt mönster skett beträffande handsättning i typograftariffen, och samma tankegång kommer till synes i de grundpris för ackordsarbete, som återfinnas i cigarr- och kakelindustriernas riksaftal, i den västsvenska storstensindustriens »Uddevallatariff» samt i några andra betydelsefulla aftal. Det kan dock icke sägas, att en enhetlig normering af ackordsprisen hör till regeln i de svenska riks- och distriktsaftalen. I de flesta fall synas dessa allenast fixera vissa standardlöner för tidlönsarbete, medan ackordsprisens fastställande hänskjutes till öfverenskommelse å hvarje särskild arbetsplats.

Under det tidlönssystemet förnämligast brister däri, att det icke utgör någon sporre på arbetsintensiteten, medför ackordlönssystemet lätt fara för arbetarens öfveransträngning. Det har därför uppfunnits ett antal löneformer, hvilka skola undvika de båda löneformernas ensidigheter och förena deras fördelar.

Det ligger nära till hands att öka arbetsprodukten vid tidlönsarbete genom att, förutom ordinarie tidlön, utlofva premier för väl utfördt arbete. Dylika användas också inom ett flertal näringsgrenar under namn af flitpengar, besparingspremier, kvalitetspremier, tantiem o. s. v.

Emellertid har gjorts den iakttagelsen, att sådana premier ofta icke leda till åsyftad stegring af arbetsintensiteten. Det är nämligen en olägenhet med dylika premier, att arbetsförtjänstens stegring icke sker i samma takt, som arbetsprestationen ökas, utan språngvis. Härigenom uppstår lätt missnöje hos arbetarna, exempelvis om arbetstiden skulle gå till ända, strax innan den för premiens erhållande fastställda arbetsprestationen fullgjorts.

Det har därför uppstått en rad lönesystem, som söka lösa problemet därigenom, att de garantera arbetaren tidlönen, men dela den däröfver genom ackordsarbete erhållna förtjänsten i viss proportion mellan honom och företagaren. Arbetsgifvaren får i stället förplikta sig att icke nedsätta normen för ackordsberäkningen, något

som ej sällan sker vid vanligt ackordsarbete, då arbetsförtjänsten förefaller oproportionerligt hög.

Det äldsta af dessa s. k. premieackordssystem bragtes i tillämpning år 1891 i en metallfabrik i Sherbrooke i Canada af mr F. A. Halsey. Detta system, som är uppkalladt efter honom, karakteriseras däraf, att arbetaren, förutom tidlönen, erhåller 1/3 af ackordsvinsten, medan företagaren får 2/3. Sedermera tillkommo flera nya system, hvilka särskiljas genom de olika principer, efter hvilka angifna delning äger rum. Af dessa system har det erhållit största betydelsen, som alltifrån år 1893 tillämpats af mr James Rowan i firman David Rowan & C:os maskinfabrik i Glasgow. Han betalade arbetaren tidlön, anslog en bestämd tillverkningstid per styck och höjde för hvarje inbesparad timme tidlönen med samma procent, som den sparade tiden utgjorde af den anslagna. Denna form af premieackord, som offentligen framlades år 1901, vann hastig utbredning, enär genom densamma de äldre systemens komplicerade löneuträkning betydligt förenklades.

Det är också i denna form premieackordet vunnit insteg i vårt land, hufvudsakligen inom den mekaniska verkstadsindustrien, men äfven inom snickerifabriksindustrien.

I öfversikten öfver de särskilda näringsgrenarnas arbetsvillkor gifves nu en framställning af, huru de olika löneformerna betingas af och modifieras genom de olika yrkenas tekniska och ekonomiska organisation. Det har för detta ändamål ej sällan varit erforderligt att utarbeta tämligen detaljerade industribeskrifningar. Såsom källor till dessa hafva, förutom de jämväl i detta afseende stundom mycket upplysande kollektivaftalen, anlitats förefintliga industrimonografier, äfvensom tillgängliga handböcker samt artiklar i vederbörande industriers fackpress. Dessa källor kasta visserligen ett tämligen klart ljus öfver själfva tillverkningsprocessens gång, men belysa blott sparsamt hvad som för förevarande framställning var af hufvudsakligt intresse, nämligen teknikens återverkan på arbetsvillkoren.

Det har därföre visat sig nödvändigt att söka fylla denna brist genom särskilda hänvändelser till fackmän på olika områden. Och i samma syfte har framställningen rörande arbetsvillkoren inom olika näringsgrenar före dess slutliga affattning underställts pröfning af närmare två hundra yrkesutöfvare, representerande arbetsgifvare och arbetstagare inom så godt som samtliga i publikationen berörda yrken. Det må tacksamt erkännas, att dessa fackmän så godt som undantagslöst på ett synnerligen intresseradt sätt fullgjort det granskningsarbete, hvarom de anmodats.

En dylik granskning af praktikens män har också varit nödvändig, därest förevarande arbete skulle blifva en framställning af industriens arbetsvillkor, sådana de äro, och icke blott sådana de afsetts att blifva. Att skildra rådande arbetsförhållanden enbart på grundval af gällande kollektivaftal innebär nämligen detsamma som att beskrifva andra samhällsförhållanden efter utfärdade lagar och förordningar. I båda fallen bör hänsyn tagas därtill, att verkligheten kan gestalta sig på helt annat sätt, än lagstiftaren tänkt sig, samt att talrika luckor äfvensom döda punkter och paragrafer finnas ej blott i vanlig lagstiftning, utan äfven i den sedvanerätt kollektivaftalen beteckna.

Personliga arbetsaftal, träffade efter storstrejken.

I och för den af Kungl. Maj:t den 12 september 1909 anbefallda utredningen rörande den samma år inträffade storstrejken anmodades de arbetsgifvare, som kunde antagas hafva berörts af konflikten, bl. a. att insända dokument och trycksaker, som vore ägnade att belysa stridens utbrott, förlopp och afveckling vid arbetsstället, däribland äfven efter konflikten upprättade personliga arbetsaftal o. d. Till följd häraf kom ett ganska rikligt material af dylika aftal storstrejksutredningen tillhanda, och har detsamma i hufvudsak lagts till grund för föreliggande undersökning af skriftliga, personliga arbetsaftal, som träffats efter och med anledning af storstrejken. Därjämte har materialet kompletterats genom förfrågningar, som af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik riktats till de arbetsgifvare, hvilkas kollektivaftal upphörde att gälla under den närmaste tiden efter storstrejken utan att ersättas af nya, vare sig de utlöpte i vederbörlig ordning eller ansågos häfda genom aftalsstridigt förfarande under konflikten.[1] I några fall har därvid upplysts, att det utgångna kollektivaftalet ersatts med skriftliga personliga kontrakt, i andra och flertalet fall har åter meddelats, att arbetet efter kollektivaftalets upphörande fortsatt utan något som helst skriftligt aftal, vare sig kollektivt eller personligt. Slutligen har anmodan riktats till vederbörande arbetsgifvare att meddela uppgift å det antal arbetare, fördelade å män, kvinnor och minderåriga (under 18 år), som berörts af de sålunda träffade personliga aftalen.

Det införskaffade materialet omfattar 85 olika slags personliga arbetsaftal, som träffats efter och med anledning af storstrejken; af dessa aftal hafva 58 ersatt förut gällande kollektivaftal å veder-

[1] Påpekas bör, att undersökningen icke omfattar sådana skriftliga personliga aftal, som grunda sig på gällande kollektivaftal och som i ganska stort antal torde hafva upprättats under och efter storstrejken.

börande arbetsplats.[1] Antalet arbetsställen, vid hvilka aftalen gällt, utgör 83, och antalet af aftalen berörda arbetare vid de 71 arbetsställen, från hvilka uppgift härom föreligger, 8,531, hvaraf 573 vuxna kvinnor och 310 minderåriga arbetare (under 18 år).

Af tabellen i det följande (sid. 654—659) framgår närmare, huru de redovisade aftalen och däraf berörda arbetare fördela sig på olika näringsgrenar, äfvensom aftalens giltighets- och uppsägningstider. Det visar sig att gruppen allmänna arbeten uppvisar såväl de flesta aftalen, eller 13, som ock det högsta sammanlagda antalet berörda arbetare, eller 1,997. Närmast i fråga om aftalens antal kommer gruppen handel och varulager med 9 aftal, medan beträffande antalet berörda arbetare gruppen spårvägar intager andra rummet med 1,468 arbetare och byggnadsverksamheten (kommunens och statens) det tredje rummet med 1,281 arbetare.

Äfven med afseende å antalet aftal är byggnadsverksamheten relativt talrikt företrädd med 6 aftal, liksom ock åkerirörelse (6 aftal), jordbruk, sågverk och hyflerier samt trämasse- och pappersindustri (5 aftal hvardera).

Hvad beträffar de undersökta aftalens giltighetstid, är denna i regel obestämd; undantag bilda samtliga aftal inom jordbruket och enstaka aftal inom andra näringsgrupper. Där giltighetstiden är bestämd, utgör densamma vanligen 1 år; endast 4 aftal uppvisa en längre giltighetstid, däraf ett bryggeriaftal den längsta tiden, eller något mer än 2 år. I vissa fall hafva emellertid insända aftalsformulär icke innehållit uppgift om aftalstidens längd, ehuru det af ordalydelsen framgått, att aftalstiden varit bestämd. Uteslutet torde heller icke vara, att olika aftalstider gällt för de arbetare, hvilka af vederbörande arbetsgifvare uppgifvits såsom berörda af samma slags aftal.

Uppsägningstiden är för de från industrien föreliggande aftalen vanligen 14 dagar, ej sällan dock 8 dagar eller 1 månad. Aftalen inom jordbruket, handeln och (delvis) transportverksamheten uppvisa i regeln längre uppsägningstid än 14 dagar i öfverensstämmelse med den inom dessa näringsområden brukliga fastare anställningsformen.

En ingående undersökning har verkställts rörande de insamlade aftalens innehåll i vissa hänseenden. Af det ofvan sagda framgår, att den åvägabragta samlingen af aftal endast afser att lämna ett bidrag till belysande af de förändringar i aftalsförhållandet, som inträdde till följd af storstrejken. Någon fullständig eller representativ bild af de personliga aftal, som gällde vid nämnda tidpunkt, erhålles icke, detta redan af det skäl, att materialet icke omfattar

[1] I den följande framställningen behandlas samtliga aftal af en och samma typ såsom ett.

aftal, som upprättats före storstrejken, och beträffande de aftal, som slutits efter och till följd af storstrejken, torde samlingen vara långt ifrån fullständig, i det att säkerligen många arbetsgifvare underlåtit att efterfölja den af storstrejksutredningen gifna anmaningen.[1]

Naturligt är, att de här redovisade aftalen starkt präglats af de utomordentliga förhållanden, under hvilka de kommit till stånd. Detta framgår särskildt vid en jämförelse med de kollektivaftal, hvilka, såsom ofvan anmärkts, före storstrejken förefunnos å de flesta af här ifrågavarande arbetsplatser. I allmänhet befinnas sålunda förpliktelserna hafva skärpts för arbetarna och nya bestämmelser hafva tillkommit, afseende hufvudsakligen att garantera arbetets ostörda fortgång, såsom genom innehållande af viss del af arbetslönen (s. k. décompte), förbud mot strejk, lockout o. s. v. Å andra sidan har icke sällan afknappning skett i de kontanta eller natura-förmåner, som i kollektivaftalen tillerkänts arbetarna, rätten att tillhöra förening blifvit inskränkt o. s. v.

I det följande skall lämnas en närmare redogörelse för de viktigare aftalsbestämmelserna, sammanförda i vissa grupper.

Arbetares antagande.

En del af de redovisade aftalen innehålla bestämmelser om arbetares antagande, hvilka härleda sig från de förut å platsen gällande kollektivaftalen. Därvid föreskrifves vanligen, att arbetaren vid anställning skall förete prästbetyg samt betyg från föregående anställning, i ett par fall äfven läkarebetyg, samt vidare att vid arbetares antagande dugligheten skall sättas i främsta rummet samt hänsyn tagas till mantalsskrifningsort och försörjningsplikt. I några fall erhåller arbetaren särskildt antagningsbevis. En del aftal inom grupperna jordbruk, skogsbruk, närings- och njutningsämnesindustri (spritförsäljningsbolag) samt allmänna arbeten äro utfärdade i form af städjebevis med tillämpning helt eller delvis af legostadgans föreskrifter. I ett spårvägsaftal finnes den bestämmelsen, att extra personal i allmänhet först efter 24 månaders väl vitsordad tjänstgöring befordras till ordinarie, medan enligt förutvarande kollektivaftal ordinarie anställning kunde erhållas efter 6, högst 24 månaders utbildningstid.

Vid jämförelse med förut gällande kollektivaftal framgår, att i åtskilliga fall bestämmelser i kollektivaftalen om särskild företrädesrätt för försörjningspliktiga, på orten mantalsskrifna o. s. v. icke återfinnas i de personliga aftal, som träffats på resp. platser. I en del fall hafva emellertid bestämmelser härom influtit i instruktionen för vederbörande arbetschef.

Ordningen på arbetsplatsen.

Bestämmelser angående ordningen på arbetsplatsen förefinnas i de flesta af här ifrågavarande aftal och äro i allmänhet utförligare än kollektivaftalens föreskrifter i samma hänseende. Den vanligast

[1] Jfr ock sid. 643, not 1.

förekommande ordningsföreskriften är den, som påbjuder ett nyktert uppförande samt förbjuder arbetaren att till arbetsplatsen medföra och därstädes förtära sprithaltiga drycker. Uppträder arbetaren berusad på arbetsplatsen, betraktas detta i ett par aftal såsom aftalsbrott och medför arbetarens omedelbara afskedande utan iakttagande af uppsägningstid, ja utan föregående varning. — De strängaste föreskrifterna rörande ordningen under arbetet återfinnas i aftalen för spårvägspersonal. Här stadgas sålunda icke allenast, att personalen skall ställa sig till noggrann efterrättelse vederbörande myndighets ordningsstadga och de föreskrifter rörande tjänsten, som *äro* af vederbörande spårvägsstyrelse utfärdade, utan äfven, att personalen skall följa de föreskrifter, som framdeles *blifva* utfärdade af styrelsen. De förseelser af svårare art, som medföra omedelbart afsked, hafva i samma aftal närmare specificerats. Sålunda betraktas som gröfre förseelse olofligt undanhållande från arbete längre än ett dygn, oärlighet, onykterhet, arbetsvägran, olydnad, oskickligt uppförande o. d., sådan vårdslöshet eller försumlighet, som kan föranleda afsevärd skada, samt hvarje handling, som enligt allmän lag eller eljest gällande föreskrift är belagd med strängare ansvar än böter. Mindre förseelser medföra suspension, inskränkning af fritid eller varning.

I ett af städernas personliga aftal förekommer förbud mot att genom våld eller hot eller annorledes tvinga eller söka tvinga annan arbetare att åsidosätta sina åligganden eller eljest företaga något, som inverkar störande på arbetets gång. Anmärkas må, att nämnda bestämmelse ej återfinnes i det förut gällande kollektivaftalet å samma plats.

Hygieniska föreskrifter förefinnas blott i ett par fall, nämligen i aftalen vid ett bageri och en charkuterivarufabrik.

En mera säregen bestämmelse förekommer i ordningsreglerna vid ett bryggeri, nämligen att arbetsgifvaren äger omedelbart afskeda arbetare, som gjort sig skyldig till stöld af öl. Härmed torde det väsentliga af hithörande föreskrifter vara framhållet.

Naturaförmåner, gratifikationer m. m.

Förmånen af fri bostad förekommer gifvetvis mera sällan och hufvudsakligen i jordbruksaftalen, där arbetaren vanligen ock är tillförsäkrad vissa famnar ved och i ett par fall potatis. Likaså tillerkänner det enda redovisade aftalet inom skogsbruket arbetarna fri bostad, ved samt sommarbete för vid lägenheten vinterfödda kreatur. För öfrigt förekommer förmånen af fri bostad i aftalen vid en textilfabrik (i mån af utrymme), vid ett mejeri (för mejerskorna) jämte fri kost, vid ett sågverks- och trävarubolag för försågare, förkantare, stabbläggare och hyflare, i ett aftal inom malmförädlingsindustrien samt i tvänne aftal inom gruppen handel och varulager. — I några fall tillhanda-

håller arbetsgifvaren sina arbetare bostad mot visst hyresbelopp, exempelvis 8 kr. per månad för familj och 5 kr. för ogift, i ett annat fall åter lämnar arbetsgifvaren hyresersättning, hvilken för gift arbetare ej får öfverstiga 75 kr. och för ogift 40 kr. per år. Föreskrifterna angående bostad äro understundom förenade med förpliktelse för arbetaren att vid aftalsbrott eller annorledes vid afgång från anställning omedelbart lämna af arbetsgifvaren upplåten bostad, hvarjämte därmed förenade förmåner indragas. I ett aftal stadgas dock, att afskedad arbetare är skyldig att jämte familj inom loppet af 14 dagar afflytta från upplåten bostad. I ett annat aftal stadgas, att arbetaren själf skall låta reparera och laga det som förfares i den åt honom upplåtna bostadslägenheten.

Bland öfriga arbetarne tillerkända förmåner i de personliga aftalen märkes i ett par fall årlig gratifikation, nämligen å 10 kr. i ett jordbruksaftal (25 kr. i föregående kollektivaftal) samt å 50 kr. för ordinarie arbetare i ett kommunalaftal. — Vid ett pappersbruk erhålla samtliga vid tillverkningen anställda arbetare och förmän, hvilka ej hafva ackordsarbete, vid årets slut en samfälld extra godtgörelse af 5 kr. per ton för det kvantum papper, som öfverstiger en helårstillverkning af 8,500 ton netto (utan omslag) färdigpackadt och i bolagets böcker antecknadt papper. I aftalet vid en superfosfatfabrik föreskrifves, att arbetaren vid årets slut skall erhålla, därest han utan afbrott — frånsedt sjukdom eller permission — arbetat vid fabriken, efter 2 år en tredjedel, efter 3 år två tredjedelar och efter 4 år hela beloppet af de s. k. procentpengarna, hvilka utgöras af 2 kr. för hvarje under året producerad ton klorat och 75 öre för hvarje ton karbid. Vid ett åkeri erhåller droskkusk utom den bestämda månadslönen 10 procent af hvad det af honom under hvarje särskild månad inkörda beloppet öfverstiger ett belopp, motsvarande 10 kr. per dag. Vid samma åkeri tillerkännes droskkusk 10 kr. för hvarje nattjänstgöring. — Trenne aftal inom byggnadsverksamheten samt två inom gruppen allmänna arbeten föreskrifva, att arbetare, som visar synnerlig duglighet, kan erhålla högre aflöning än den normala; motsvarar däremot arbetaren icke fordringarna på ordinär arbetsduglighet, kan aflöningen nedsättas, dock högst med 20 %. I aftalet för en jästfabrik föreskrifves, att löneförhöjning skall regleras månadsvis, sedan arbetaren uppnått 6 månaders anställning. Enligt ett kommunalaftal erhåller ordinarie arbetare ett ålderstillägg å 5 kr. per månad efter resp. 3, 6 och 9 års oförvitligt arbete hos arbetsgifvaren.

Vid jämförelse med förut gällande kollektivaftal kan i åtskilliga fall konstateras, att afknappning i här behandlade extra förmåner ägt rum. Nämnas bör ock, att i öfver hälften af här redovisade aftal saknas hvarje bestämmelse om extra förmåner.

Semester och fritid. I fråga om de här undersökta personliga aftalens stadganden om semester och fritid föreligger vid jämförelse med de förmåner, som stipulerats i de å resp. platser förut gällande kollektivaftalen, en afsevärd inskränkning; i ungefär halfva antalet af de personliga aftalen saknas hvarje stadgande härom. Enligt 9 aftal åtnjuta arbetarna semester, hvarvid i flertalet fall såsom villkor för semesterns tillgodonjutande gäller viss anställningstid. Vid de företag, där personalen indelas i ordinarie och extra, stadgas sålunda såsom villkor för semester ordinarie anställning, som varat viss tid, och enligt ett aftal fordras särskildt väl vitsordad tjänstgöring. Ett aftal vid en jästfabrik uppställer såsom villkor 2 års anställning i arbetsgifvarens tjänst, medan det förut gällande kollektivaftalet endast stipulerade 1 år.

Stadgande om arbetets tidigare afslutande å jul-, nyårs-, påsk-, pingst- och midsommaraftnar samt 1 maj förekommer i c:a 30 hithörande aftal. Vid en del företag, där anställningen är mera kräfvande, såsom vid spårvägar, åkerier, och vid skiftarbete i en kommuns tjänst, medgifver det personliga aftalet full ledighet från arbetet under vissa dagar. Slutligen föreskrifva tvänne aftal ledighet för utöfvande af kommunal och politisk rösträtt.

Olycksfalls-ersättning, sjukhjälp och pension. De bestämmelser rörande olycksfallsersättning och sjukhjälp, som förefinnas i de undersökta aftalen, äro i det hela af samma räckvidd som de i kollektivaftal vanligen förekommande, och där kollektivt aftal förut varit gällande hafva i regel bestämmelserna i detsamma fått oförändrade inflyta i de personliga aftalen. Bestämmelser rörande olycksfallsersättning anträffas i 56 af föreliggande aftal och afse, närmare bestämdt, *dels* att utsträcka den lagligen föreskrifna ersättningsplikten till i lagen ej omförmälda näringsområden, *dels* att förbinda arbetsgifvaren till försäkring motsvarande den honom åliggande ersättningsplikten, *dels* ock att vid olycksfall tillförsäkra arbetaren andra förmåner utöfver de i lagen föreskrifna. Härvid är dock att märka, att i ofvannämnda antal inräknas en del aftal, som endast föreskrifva skyldighet för arbetsgifvaren att bekosta läkare, medicin, sjukhjälp o. s. v. och beträffande hvilka det icke alltid med full säkerhet kunnat afgöras, huruvida de afse jämväl sjukdom till följd af olycksfall eller endast annan sjukdom.

I fyra fall har kunnat konstateras, att i förut å resp. arbetsplatser gällande kollektivaftal medgifna förmåner af hithörande slag blifvit reducerade i de efter storstrejken träffade personliga aftalen. Enligt ett aftal inom jordbruket utgår sålunda olycksfallsersättning först från och med 14:de dagen efter olycksfallet, medan i förut gällande kollektivaftal arbetaren åtnjöt dylik ersättning redan från och med 4:de dagen. Det vid ett bryggeri förut gällande kollektiv-

aftalet stadgade särskild olycksfallsförsäkring för kvinnor och för arbetare under 20 år; i det personliga aftalet har detta stadgande bortfallit. I ett af spårvägarnas kollektivaftal tillkom arbetaren utom stipulerad olycksfallsersättning half aflöning från och med dagen för olycksfallet till och med friskskrifningsdagen, men motsvarande bestämmelse saknas i de personliga aftalen. Och i ett annat af de personliga aftalen inom sistnämnda grupp tillkommer ej såsom förut fri medicin arbetarens hustru och barn under 15 år.

I ett par af de personliga aftalen har tillagts bestämmelse, att arbetaren skall söka medlemskap i sjukkassa, och enligt ett aftal inom trävaruindustrien förbinder sig arbetsgifvaren att till hvarje arbetare, som oafbrutet arbetat hos honom minst ett år, vid årets slut utbetala ett belopp af 6 kr., under villkor att arbetaren styrker att han är medlem af inregistrerad sjukkassa och att han fullgjort sina förpliktelser till densamma. Härmed torde vara redogjordt för det väsentliga af de undersökta personliga aftalens bestämmelser rörande olycksfallsersättning och sjukhjälp.

Endast i ett par af aftalen förefinnas bestämmelser om pension. Sålunda stadgas i ett aftal inom den kemisk-tekniska industrien, att arbetare, som oafbrutet varit anställd hos arbetsgifvaren under minst 15 år, äger rätt till invaliditets- och ålderdomsunderstöd, därest han icke är fullt arbetsför. Enligt ett kommunalt aftal erhåller arbetaren pension i enlighet med den för pensionering af förmän, arbetare och betjäning hos stadens styrelser gällande stadgan.

Décompte m. m.

Redan i före storstrejken gällande kollektivaftal förekommo bestämmelser om décompte, om ock dessa stadganden torde hafva varit ganska sällsynta.[1] I föreliggande personliga aftal äro däremot, såsom ock helt naturligt är, décomptebestämmelser ganska vanliga och anträffas i 37 aftal af redovisade 85; af nämnda 37 aftal hafva 25 ersatt förut gällande kollektivaftal å resp. arbetsplatser.

Mest utförliga och i sitt slag typiska äro hithörande stadganden i de kommunala aftalen (inom grupperna byggnadsverksamhet, allmänna arbeten och transportverksamhet). I dessa är storleken af décomptebeloppet i regeln fixerad till en viss summa vid hvarje aflöningstillfälle, från kr. 2·50 hvar 14 dag till 50 öre per vecka. I en del kommunalaftal utgör décompten viss procent af arbetarens lön; enligt ett aftal afdrages sålunda 10 % af lönen, enligt ett annat afdrages så stort belopp, som motsvarar 10 timmars lön. I regel är ett maximum fastställdt, oftast å 300 kr. Undantag bildar endast ett aftal, som föreskrifver 50 öres afdrag i veckan utan någon begränsning till tiden. — Det innehållna beloppet insättes å särskild sparkassebok eller förräntas direkt af arbetsgifvaren, hvarvid ränte-

[1] Se härom Arbetsstatistik A: 5, Del I, s. 175.

foten växlar mellan 5, 6 och 10 %. Oftast tillfaller det förfallna beloppet något allmännyttigt ändamål, exempelvis pensionskassa, sjukhus eller fattigvård, men i några fall förbehåller sig arbetsgifvaren det själf. Lämnar arbetaren i vederbörlig ordning sin tjänst, äger han att utfå beloppet vid kontraktstidens slut eller efter viss tid (ex. tre månader); i några fall utbetalas beloppet vid uppnådd viss ålder (45 à 50 år) eller efter viss anställningstid.

Som sagdt äro kommunalaftalens bestämmelser i här ifrågavarande hänseende typiska och torde i viss mån hafva varit förebildliga för motsvarande stadganden i öfriga redovisade aftal. Vid de senare är sålunda i regel décompten fixerad till visst belopp vid hvarje aflöningstillfälle, från 3 à 5 kr. per månad inom jordbruket till 10 kr. per månad vid ett importbolag. Där afdraget är beräknadt i procent af lönen, utgör det 8 à 10 % af densamma. I vissa fall föreskrifves endast helt allmänt, att décompten utgöres af innestående aflöning eller ackordsöfverskott. Maximibeloppet, där dylikt finnes utsatt, växlar mellan 30 och 200 kr. Enligt trenne aftal, inom jordbruket, vid ett bryggeri och inom transportverksamhet, gäller ej begränsning af décompten, i det att afdrag sker under hela aftalstiden och denna antingen är obestämd eller prolongeras år från år, därest icke uppsägning skett. — Räntan å tillgodohafvandet, insatt å bank- eller sparbanksräkning belöper sig till 5, 6, 8 eller 10 % och lyftes summan i regel, för så vidt alla skyldigheter fullgjorts, 3 månader efter afflyttningen. Vid aftalsbrott tillfaller beloppet understundom arbetsgifvaren, nämligen enligt aftalen vid ett bryggeri, ett slakthus och ett petroleumaktiebolag; i öfriga fall förefinnas ej bestämmelse om décomptens användning med undantag för ett aftal, som anslår densamma till ett för arbetarna nyttigt ändamål.

Såsom ett särskildt slag af décompte må framhållas den, som förekommer i tvänne af föreliggande aftal. Det ena, ett jordbruksaftal, föreskrifver en décompte af 5 kr. hvarje månad. Af det innestående beloppet utbetalar emellertid arbetsgifvaren hälften i början af oktober och återstoden i början af november. Enligt det andra, vid ett importbolag gällande aftalet, utbetalar arbetsgifvaren décompten (10 kr. hvarje månad), såvida ej aftalsbrott föreligger, hvarje år den 31 december.

I ett par fall föreligga motsvarigheter till s. k. ömsesidig décompte. Sålunda utfäster sig ett trävarubolag att till arbetaren utbetala 150 kr., om aftalet ej följes å dess sida, och en arbetsgifvare inom trämasse- och pappersindustrien förpliktar sig likaledes att betala samma belopp med tillägg, att arbetaren, därest han bryter aftalet, går förlustig 100 kr. af de inbetalningar, som intill 200 kr. skola genom 5 kr. månatligt afdrag å lönen göras till arbetsgifvaren.

I en del fall synes endast brott mot vissa af aftalets bestämmelser medföra förlust af de innestående medlen. Sålunda utgör décompten i vissa aftal säkerhet för arbetarens iakttagande af förbud mot strejk, blockad och bojkott, i andra aftal säges den utgöra säkerhet för åliggande skyldigheters fullgörande. Eljest tjänar décompten såsom säkerhet för arbetarens iakttagande af aftalet öfver hufvud och hvarje aftalsbrott medför förlust af den innehållna summan. Enligt tvänne spårvägsaftal utgör décompten jämväl säkerhet för anförtrodda penningmedel eller spårvägen tillhöriga persedlar m. m.

Härmed besläktade äro de i några aftal förefintliga bestämmelserna om skadestånd. I ett bageriaftal stadgas, att arbetaren skall, om han lämnar sin anställning utan laga förfall och utan iakttagande af stadgad uppsägningstid, till arbetsgifvaren erlägga ett skadestånd till beloppet motsvarande 5 % af den ordinarie veckolönen under 20 veckor, och enligt ett aftal vid en såpfabrik är utsatt ett vite af 100 kr. för arbetaren, därest han utan stadgad uppsägning eller laga förfall uteblifver från arbetet under tre på hvarandra följande dagar.

Föreningsrätt, arbetets ledning m. m.

Stadganden rörande föreningsrätten och därmed sammanhängande spörsmål förefinnas i 35 af föreliggande aftal.[1] I största antal anträffas de inom grupperna handel och varulager samt transportverksamhet. Fyra aftal tillhörande den förra gruppen förbjuda sålunda arbetaren att tillhöra facklig organisation, hvarvid är att erinra, att organisationsväsendet inom nämnda näringsområde ägt en ganska ringa utbredning. Inom transportverksamheten märkas trenne aftal — däraf tvänne vid spårvägar — som förbjuda arbetaren att tillhöra organisation, som kan ålägga honom att icke fullgöra sina förpliktelser mot arbetsgifvaren och allmänheten. Ett af dessa aftal innehåller dock därjämte det allmänna stadgandet, att föreningsrätten skall hållas i ömsesidig helgd.

Inom öfriga grupper förekomma stadganden med liknande syftning endast enstaka. Tvänne aftal inom textil- och kemisk-tekniska industrierna meddela sålunda ett generellt förbud mot anslutning till fackorganisation, men dessa aftal gälla endast, det ena förmän, det andra förmän och maskinister. Ett bageriaftal innehåller förbud mot anslutning till fackförening eller annan sammanslutning under socialdemokratisk ledning eller ansluten till Landsorganisationen, ett aftal inom textilindustrien meddelar förbud mot anslutning till fackorganisation under Landsorganisationen. Inom gruppen all-

[1] De förbindelser på tro och heder att icke tillhöra Landsorganisationen samt att icke lämna penningunderstöd åt utestängda arbetare, som till följd af storstrejken i afsevärd utsträckning affordrades arbetarna, redovisas icke i förevarande undersökning.

männa arbeten innehåller ett aftal för fast anställda arbetare förbud mot att tillhöra eller genom bidrag i någon form understödja sådan fackförening eller annan organisation, hvarmed Sveriges arbetsgifvareföreningar uppgjort eller under kontraktstiden komma att uppgöra aftal. Slutligen återfinnes i ett slakteriaftal ett allmänt stadgande om föreningsrättens helgd jämsides med förbud att tillhöra organisation, som kan ålägga personalen att ej fullgöra sina förpliktelser mot arbetsgifvaren.

Inom jordbruket innehålla de flesta af här redovisade aftal förbud mot att utan arbetsgifvarens medgifvande afhålla möten inom arbetsområdet samt mot agitation; likaså förbjuder ett aftal inom trämasseindustrien gynnande af eller deltagande i socialistisk agitation.

Vida talrikare äro stadganden, hvarigenom föreningsrättens helgd erkännes, oftast i samband med bestämmelse till förmån för arbetets frihet. Ett flertal aftal inom grupperna byggnadsverksamhet och allmänna arbeten hafva sålunda upptagit den formulering af nämnda grundsatser, som användts inom den mekaniska verkstadsindustriens riksaftal, nämligen att rätten att under alla förhållanden fritt och okränkt deltaga i arbetet skall liksom föreningsrätten hållas i ömsesidig helgd. Nämnas kan, att stadgande om föreningsrättens hållande i helgd anträffas i ett aftal inom gruppen handel och varulager.

Inom ett par sågverksaftal är bestämmelsen om föreningsrättens okränkbarhet förenad med ett stadgande i öfverensstämmelse med Svenska arbetsgifvareföreningens »§ 23», af innehåll att arbetsgifvaren har rätt att fritt antaga och afskeda arbetare, att leda och fördela arbetet samt att använda arbetare från hvilken förening som helst, eller arbetare stående utanför förening.

Förbud mot strejk, lockout m. m.

I 27 af de här redovisade aftalen stadgas, mer eller mindre strängt, förbud mot strejk, lockout o. d. Till största antalet förefinnas dylika bestämmelser inom grupperna byggnadsverksamhet, allmänna arbeten, handel och varulager samt transportverksamhet. Den vanligaste formuleringen af berörda stadgande är, att arbetaren icke må deltaga i strejk eller på grund af blockad eller bojkott vägra utföra ålagdt arbete. Stundom är förbudet utsträckt att gälla såväl maskerad som öppen åtgärd, eller strejk »under någon som helst form», och i fyra aftal definieras såsom maskerad strejk eller lockout massuppsägning, omfattande minst 25 % af de anställda arbetarna under en och samma månad. I ett af sistnämnda aftal är tillagdt, att arbetare, som bryter mot förbudet, går förlustig innestående aflöningsbelopp. I ett aftal inom den kemisk-tekniska industrien gäller såsom straff för öfverträdande af strejkförbudet omedelbart afsked utan uppsägning.

Vid ett arbetsställe inom den kemisk-tekniska branschen är för förmän och maskinister gällande skyldighet att äfven vid strejk eller lockout förrätta af arbetsgifvaren anvisadt arbete. Enligt tvänne aftal inom åkerirörelsen gäller icke såsom laga förfall »proklamerad strejk, bojkott, blockad o. d., ej heller order från någon förening eller annan sammanslutning af arbetare».

Tvisters biläggande.

Af föreliggande aftal innehålla 26 bestämmelser om huru meningsskiljaktigheter under arbetet skola lösas; 22 af dessa aftal föreskrifva skiljenämnd. I allmänhet hafva hithörande bestämmelser hämtats ur förut gällande kollektivaftal; i andra fall kan påvisas, att i kollektivaftalet förekommande skiljedomsstadganden fått utgå, ev. ersatts af andra bestämmelser rörande tvisters lösande.

Beträffande skiljenämnd är i de flesta fall stadgadt, att den skall utses enligt lagen om skiljemän den 28 oktober 1887. Enligt ett aftal inträda lagens stadganden subsidiärt, därest af parterna utsedda skiljemän ej enas om opartisk. Enligt trenne andra aftal träda lagens stadganden i verksamhet först efter det att hänvändelse utan resultat skett till arbetschefen och i andra hand till högsta chefen för företaget. Andra aftal innehålla särskilda föreskrifter om skiljenämndens sammansättning, som vanligen skall bestå af 5 personer, af hvilka 4 till lika antal utses af parterna och den femte af dessa eller eventuellt af viss myndighet. Ett kommunalaftal i Stockholm bestämmer skiljenämndens sammansättning sålunda: en utsedd af Öfverståthållareämbetet, en af styrelsen för Stockholms stads arbetsförmedling, en af statens förlikningsman i första distriktet och de tvänne öfriga af öfveringenjören och vederbörande arbetare. Ett aftal har den bestämmelsen, att såsom tredje man i skiljenämnden skall inträda statens förlikningsman i vederbörande distrikt; som bekant är förlikningsman enligt 1906 års medlingslag förhindrad att åtaga sig dylika uppdrag. Ett aftal slutligen meddelar den kortfattade föreskriften, att tvister angående aftalets tolkning skola »afgöras genom skiljemän».

Beträffande de aftal, som föreskrifva annan utväg än skiljedom för tvisters lösande, må nämnas, att tvänne kommunalaftal hänvisa arbetare, som har klagan att framställa, först till vederbörande arbetschef, och därefter, om arbetaren ej anser sig hafva erhållit sin rätt, pröfvas hans klagomål af tvänne personer, den ena utsedd af vederbörande nämnd inom kommunen, den andra af arbetaren. I sista hand afgör domstol. Ett annat kommunalaftal hänvisar missnöjd arbetare att anföra besvär hos stadens vederbörande styrelse, och ett spårvägsaftal öfverlämnar klagandens sak, efter det resultatlös hänvändelse skett till vederbörande afdelningschef och verkställande direktör, till spårvägens styrelse för vidare åtgärd.

Efter storstrejken 1909 träffade personliga arbetsaftal, fördelade efter näringsgrenar och orter.

Öfversikt öfver antalet aftalsberörda arbetare af olika kön och ålder äfvensom aftalens giltighets- och uppsägningstider.

Näringsgrenar.	Antal af aftalen berörda arbetare.				Giltighets-tid.	Uppsägnings-tid.	Anmärkningar.
	Män.	Kvinnor.	Minderåriga.	Tillsammans.			
I. Jordbruk.							
Västmanl. län. Landsbygden	59	—	—	59	1 år.	2 mån.	
» » »	337	4	61	402	1 år.	—	
» » »	—	—	—	—	1 år.	—	
Gäfleborgs » »	—	—	—	—	1 år.	3 mån.	
» » »	—	—	—	—	1 år.	3 mån.	
Summa	**396**	**4**	**61**	**461**			
II. Skogsbruk.							
Västmanl. län. Landsbygden	**29**	—	—	**29**	[1])	—	[1]) Giltighetstiden bestammes särskildt för hvarje arbetare.
III. Närings- och njutningsämnesindustri.							
a) *Kvarnar.*							
Malmöh. län. Landsbygden[2])	**16**	—	—	**16**	—	14 dagar.	[2]) Tre olika slags aftal, likalydande utom med afseende å arbetslön.
b) *Bagerier.*							
Kalmar län. Oskarshamn .	19	63	19	101	—	8 dagar.	
Örebro » Örebro . . .	2	13	2	17	—	14 dagar.	
	21	**76**	**21**	**118**			
c) *Destilleringsverk och jästfabriker.*							
Stockholms län. Landsbygden	—	—	—	—	—	1 mån.	
Malmöhus » Ystad . . .	1	—	—	1	$^{16}/_{9}$ 1909— $^{24}/_{10}$ 1910.	—	
	1	—	—	**1**			
d) *Bryggerier.*							
Kronobergs län. Växjö . .	—	—	—	—	1 sept. 1909— 1 okt. 1912.	14 dagar.	
Hallands » Halmstad .	—	—	—	—	—	14 dagar. [3])	[3]) Arbetsgifvare har rätt att uppsäga arbetare till omedelbar afflyttning, om samtidigt aflöning för 12 dagar erlägges.
e) *Läskedrycksfabriker.*							
Stockholms stad	**12**	**28**	—	**40**	—	14 dagar.	

Efter storstrejken 1909 träffade personliga arbetsaftal, fördelade efter näringsgrenar och orter. (Forts.)

Öfversikt öfver antalet aftalsberörda arbetare af olika kön och ålder äfvensom aftalens giltighets- och uppsägningstider.

Näringsgrenar.	Antal af aftalen berörda arbetare.				Giltighetstid.	Uppsägningstid.	Anmärkningar.
	Män.	Kvinnor.	Minderåriga.	Tillsammans.			
f) *Margarinfabriker* (och mejerier).							
Malmöhus län. Malmö . .	100	37	4	141	Tillsvidare.	14 dagar.	
» » Eslöf. . .	—	5	—	5	1 år.	ingen.	
	100	**42**	**4**	**146**			
g) *Slakterier och charkuterivarufabriker.*							
Stockholms stad	417	68	21	506[1]	[2]	8 dagar.	[1]) Uti denna siffra äro maskinister, eldare, gårdskarlar, kuskar samt utkörare medräknade.
Gottlands län. Visby .	—	—	—	—	—	8 dagar.	
Göteb. o. Boh. » Göteborg	9	—	—	9	—	1 mån.	[2]) Giltighetstiden bestämmes särskildt för hvarje arbetare.
	426	**68**	**21**	**515**			
Summa	**576**	**214**	**46**	**836**			
IV. **Textilindustri.**							
Älfsborgs län. Landsbygden [3])	1	—	—	1	—	3 mån.	[3]) Aftalet är ett förmansaftal.
Gäfleborgs » »	57[4])	—	—	57	—	—	[4]) Däraf 10 förmän.
Summa	58	—	—	58			
V. **Trävaruindustri.**							
a) *Sågverk och hyflerier.*							
Stockholms stad	13	—	—	13	—	14 dagar.	
Kopparb. län. Landsbygden	2	—	—	2	—	14 dagar.	
Gäfleborgs » »	113	—	—	113	—	—	
Västernorrl. » »	17	—	7	24	—	8 dagar.	
» » »	28	—	4	32	—	8 dag. (1 mån.)	
	173	—	**11**	**184**			
b) *Utskeppningsbrädgårdar.*							
Värml. län. Landsbygden [5])	39	—	9	48	1 år	—	[5]) Tre olika slags aftal, likalydande utom beträffande arb.-lönen.

Efter storstrejken 1909 träffade personliga arbetsaftal, fördelade efter näringsgrenar och orter. (Forts.)

Öfversikt öfver antalet aftalsberörda arbetare af olika kön och ålder äfvensom aftalens giltighets- och uppsägningstider.

Näringsgrenar.	Antal af aftalen berörda arbetare.				Giltighets-tid.	Uppsägnings-tid.	Anmärkningar.
	Män.	Kvinnor.	Minderåriga.	Tillsammans.			
c) *Snickerier, möbelfabriker m. m.*							
Kalmar län. Landsbygden .	14	—	—	14	—	14 dagar.	
Summa	226	—	20	246			
VI. **Trämasse- och pappersindustri.**							
Östergötl. län. Landsbygden	120	19	8	147	—	1 mån.	
Kalmar » »	226	—	—	226	—	14 dagar.	
Älfsborgs » »	169	14	26	209	—	14 dagar.	
Västmanl. » »	200	26	39	265	—	14 dagar.	
Gäfleborgs » »	53	9	13	75	—	1 mån.	
Summa	768	68	86	922			
VII. **Grafisk industri.**							
Malmöhus län. Malmö . .	44	17	20	81	—	14 dagar.	
VIII. **Malmförädlingsindustri.**							
Gäfleborgs län. Landsbygden	29	—	4	33	—	1 mån.	
IX. **Maskin- och skeppsbyggnadsindustri.**							
a) *Mekaniska verkstäder.*							
Östergötl. län. Landsbygden	23	—	2	25	—	14 dagar.	
b) *Uppsättning och skötsel af elektr. maskiner, ledningar m. m.*							
Älfsborgs län. Landsbygden	76	—	1	77	—	—	
c) *Instrument- och urfabriker.*							
Blekinge län. Landsbygden	51	1	19	71		—	
Summa	150	1	22	173			

Efter storstrejken 1909 träffade personliga arbetsaftal, fördelade efter näringsgrenar och orter. (Forts.)

Öfversikt öfver antalet aftalsberörda arbetare af olika kön och ålder äfvensom aftalens giltighets- och uppsägningstider.

Näringsgrenar.	Antal af aftalen berörda arbetare.				Giltighets-tid.	Uppsägnings-tid.	Anmärkningar.
	Män.	Kvinnor.	Minderåriga.	Tillsammans.			
X. Jord- och stenindustri.							
a) *Stenhuggerier och stenbrott.*							
Gottlands län. Landsbygden	45	—	—	45	—	14 dagar.	
b) *Tegelbruk.*							
Stockholms län. Landsbygd	45	—	—	45	—	14 dagar.	
» » »							
Summa	90	—	—	90			
XI. Kemisk-teknisk industri.							
Stockholms stad	33	42	10	85	—	14 dagar.	
» »	14	12	—	26	—	—	
Östergötl. län. Norrköping	6	—	—	6	1 år.	3 mån.	
Kopparbergs län. Landsbygd	127[1]	—	26	153	—	14 dagar.	[1] Däraf 15 förmän och maskinister.
Summa	180	54	36	270			
XII. Byggnadsverksamhet.							
a) *Kommunens.*							
Stockholms stad	866	4	1	871	—	7 dagar.	
» »	—	—	—	—	—	—	
Östergötl. län. Norrköping	48	—	—	48	—	8 dagar.	
Göteb. o. Bohus län. Göteborg	144	—	—	144	—	[2]	[2] 8 dagar, därest ej annorlunda vid anställandet överenskommes.
	1,058	4	1	1,063			
b) *Statens.*							
Norrbottens län. Boden . .	218	—	—	218	—	8 dagar.	
Summa	1,276	4	1	1,281			

Efter storstrejken 1909 träffade personliga arbetsaftal, fördelade efter näringsgrenar och orter. (Forts.)

Öfversikt öfver antalet aftalsberörda arbetare af olika kön och ålder äfvensom aftalens giltighets- och uppsägningstider.

Näringsgrenar.	Antal af aftalen berörda arbetare.				Giltighets-tid.	Uppsägnings-tid.	Anmärkningar.
	Män.	Kvinnor.	Minderåriga.	Tillsammans.			
XIII. Allm. arbeten.							
I kommunal drift.							
Stockholms stad	88	—	—	88	Tillsvidare.	[1])	[1]) Giltighetstiden bestämmes särskildt för hvarje arbetare.
» »	65	—	2	67	»	»	
» »	453	—	5	458	»	»	
» »	131	—	—	131	—	7 dagar.	
» »	—	170	—	170	—	7 dagar.	
Östergötl. län. Linköping .	—	—	—	—	—	3 mån.	
Kristianst. » Kristianstad	17	—	—	17	[2])	[2])	[2]) Anställnings- och uppsägningstid bestämmes genom aftal med hvarje arbetare.
Malmöhus » Landskrona	22	—	—	22	[3])	[3])	[3]) Giltighets- och uppsägningstid bestämmes särskildt för hvarje arbetare.
» » Ystad [4]) . .	2	—	—	2	—	—	[4]) Enligt tjänstehjonsstadgan.
» » Malmö . .	815	—	6	821	—	14 dagar.	
Göteb. o. Boh. län. Göteborg	132	—	—	132	—	1 mån.	
» » »	73	—	—	73	—	1 mån.	
» » Uddevalla	16	—	—	16	—	[5])	[5]) 8 dagar, därest ej annorlunda vid anställningen öfverenskommes.
Summa	**1,814**	**170**	**13**	**1,997**			
XIV. Handel och varulager m. m.							
Östergötl. län. Norrköping .	4	—	—	4	1 år.	1 mån.	
» » » .	33	—	—	33	—	8 dagar.	
Malmöhus » Malmö . . .	13	—	—	13	1 sept. 1909 [6]) —1 maj 1911.	1 mån.	[6]) För några arb. äro aftalen undertecknade i augusti, oktober och december.
» » » . .	4	—	—	4	—	1 mån.	
» » Hälsingborg .	6	—	—	6	—	14 dagar.	
» » » .	5	—	1	6	—	1 mån.	
» » Eslöf . . .	8	—	—	8	—	1 mån.	
Göteb. o. Boh. län. Göteborg	10	—	—	10	2 år.	3 mån.	
Värmlands län. Kristinehamn	—	—	—	—	—	3 mån.	
Summa	**83**	—	**1**	**84**			

Efter storstrejken 1909 träffade personliga arbetsaftal, fördelade efter näringsgrenar och orter. (Forts.)

Öfversikt öfver antalet aftalsberörda arbetare af olika kön och ålder äfvensom aftalens giltighets- och uppsägningstider.

Näringsgrenar.	Antal af aftalen berörda arbetare.				Giltighets-tid.	Uppsägnings-tid.	Anmärkningar.
	Män.	Kvinnor.	Minderåriga.	Tillsammans.			
XV. **Landtransport.**							
a) *Åkerirörelse.*							
Stockholms stad	—	—	—	—	[1])	14 dagar.	[1]) För en del arbetare aftal med bestämd giltigtstid.
» »	20	—	—	20	[1])	14 dag. (1 mån.)	
Östergötl. län. Norrköping	14	—	—	14	—	14 dag. (1 mån.)	
Gäfleborgs » Gäfle . . .	38	—	—	38	Tillsvidare.	14 dagar.	
» » » . . .	—	—	—	—	Tillsvidare.	14 dag. (1 mån.)	
	72	—	—	**72**			
b) *Spårvägar.*							
Stockholms stad	771	41	—	812	—	2 mån.	
Malmöhus län. Hälsingborg	27	—	—	27	—	1 mån. [2])	[2]) För ord. personal. För extra personal med mindre än 3 mån. anställning 8 dagar.
Göteb. o. Boh. » Göteborg .	588	—	—	588	—	1 mån. [3])	[3]) För ord. personal; för extra, som ej anses lämplig till ord. befordran, ingen bestämd uppsägningstid.
Gäfleborgs » Gäfle . . .	41	—	—	41	—	1 mån. [3])	
	1,427	**41**	—	**1,468**			
Summa	**1,499**	**41**	—	**1,540**			
XVI. **Sjötransport.**							
Göteb. o. Boh. län. Göteborg	80	—	—	80	1 år.	2 mån.	
» » » » »	350	—	—	350	1 år.	2 mån.	
Summa	**430**	—	—	**430**			
Summa summarum	**7,648**	**573**	**310**	**8,531**			

Undantag från lagen om förbud mot kvinnors nattarbete.

I den lag angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, hvilken antogs af 1909 års riksdag och med ingången af år 1911 trädde i kraft, föreskrifves i 1 §, att kvinnor sysselsatta i företag, som under någon tid af nästföregående eller löpande år användt flera än tio arbetare, skola åtnjuta oafbruten ledighet från arbetet under minst elfva timmar hvarje dygn, i hvilken ledighet tiden mellan kl. 10 e. m. och kl. 5 f. m. skall ingå.

Från denna allmänna föreskrift äro dock i lagen medgifna åtskilliga undantag. Sålunda äger arbetsgifvare vid afbrott i arbetet på grund af natur- eller olyckshändelse att under högst en vecka vidtaga sådan inskränkning i den stadgade ledigheten, som arbetsafbrottet skäligen kan anses påfordra; härom skall anmälan göras hos vederbörande bergmästare eller yrkesinspektör. Erfordras dylik inskränkning under längre tid än en vecka, kan bergmästaren eller yrkesinspektören utsträcka tiden för densamma till högst en månad. Om ännu längre tids inskränkning i den lagstadgade natthvilan, dock intill högst fyra månader, äger Kommerskollegium förordna.

Vidare kan i företag, där säsongarbete förekommer samt undantagsvis i andra företag, där arbetet till följd af särskilda omständigheter måste forceras, den oafbrutna ledigheten under en tid af sammanlagdt högst 60 dagar af året inskränkas till tio timmar af dygnet. Innan sådan inskränkning vidtages, skall arbetsgifvaren hos vederbörande bergmästare eller yrkesinspektör göra anmälan om de dagar, hvarunder inskränkningen är afsedd att vidtagas, samt om anledningen till densamma. Samma inskränkning gäller för alla under lagen fallande företag under en öfvergångsperiod af tre år, så att lagens hufvudbestämmelse om elfva timmars oafbruten ledighet träder i kraft först den 1 jan. 1914.

Slutligen medgifver lagen (4 §), att beträffande sådana företag, som afse förarbetande af varor, hvilka äro underkastade hastig försämring, undantag från nämnda hufvudbestämmelse må kunna meddelas af Konungen.

I enlighet med sistnämnda stadgande hafva åtskilliga företag inom olika branscher hos Kungl. Maj:t anhållit om befrielse i större eller mindre utsträckning från föreskrifterna i lagens 1 §. Med anledning häraf har Kungl. Maj:t efter inhämtade utlåtanden från Kommerskollegium och Landtbruksstyrelsen medgifvit, att äfven under den i lagen stadgade hvilotiden mellan kl. 10 e. m. och kl. 5 f. m. kvinnor må användas till sådant arbete, som erfordras för att råvaran skall bevaras för hastig försämring, vid fabriker för tillverkning af frukt- och grönsakskonserver (kung. den 9 juni 1911) under månaderna juni—september samt vid fabriker för konservering af skarpsill (kung. den 11 augusti 1911) under tiden 15 augusti—15 november. Härvid skola dock iakttagas följande villkor:

att arbetstiden för hvarje i fabriken sysselsatt kvinna afbrytes af lämpliga raster, af hvilka en, som ej får föregås af längre sammanhängande arbetstid än sex (under de i lagen omförmälda öfvergångsåren sju) timmar, skall äga minst en timmes varaktighet;

att hvarje kvinnas sammanlagda arbetstid icke under ett dygn öfverstiger tolf och under öfvergångsåren tretton timmar;

att arbetet för hvarje kvinna icke oftare än hvarannan vecka infaller på tiden mellan klockan tio på aftonen och klockan fem på morgonen; samt

att fabrikant, som önskar begagna sig af detta medgifvande, skall till vederbörande yrkesinspektör göra anmälan om dagen, såväl när nattarbetet är afsedt att taga sin början som ock när det har slutat, vid den påföljd för försummelse härutinnan, som i 7 § af lagen är stadgad (böter fr. o. m. 5 t. o. m. 50 kronor).

Statsbidrag till Sveriges offentliga arbetsförmedling för år 1910.

I öfverensstämmelse med Kommerskollegii därom afgifna förslag har Kungl. Maj:t den 7 juli 1911 anvisat följande understödsbelopp för år 1910 åt offentliga arbetsförmedlingsanstalter.

Arbetsförmedlingen i	Jämlikt k. kungörelsen den 25 november 1910, § 2, mom. 1. Kr.	§ 2, mom. 2. Kr.	Summa Kr.
Stockholm	2,159·36	400	2,559·36
Uppsala län	1,203·41	800	2,003·41
Östergötlands län	3,411·32	2,000	5,411·32
Norrköping	729·03	800	1,529·03
Jönköpings län	2,410·26	300	2,710·26
Norra Kalmar län	647·46	75	722·46
Blekinge län	690·69	400	1,090·69
Kristianstads län	873·91	800	1,673·91
Malmö	4,070·60	1,200	5,270·60
Lund	597·97	500	1,097·97
Landskrona	419·95	—	419·95
Hälsingborg	739·03	600	1,339·03
Ystad	215·98	—	215·98
Eslöf	444·91	200	644·91
Skurup	216·48	—	216·48
Hallands län	1,264·04	400	1,664·04
Göteborgs och Bohus län	1,820·14	300	2,120·14
Göteborg	1,779·61	800	2,579·61
Skaraborgs län	392·87	400	792·87
Karlstad	275·87	100	375·87
Örebro	552·05	200	752·05
Västmanlands län	592·94	200	792·94
Kopparbergs län	541·99	20	561·99
Gäfle	631·91	200	831·91
Sundsvall	254·26	100	354·26
Norrbottens län	585·62	—	585·62
Tillsammans kr.	27,521·66	10,795	38,316·66

Kooperation i utlandet.

X. Belgien.

För samtliga kooperativa föreningar utom jordbrukarnas har Belgiens *Office du Travail* publicerat en redogörelse med kortfattade statistiska uppgifter för tiden t. o. m. 1908.[1]

Detta arbete redogör först för de för kooperationen gällande lagarna. Som kooperativa anses sådana föreningar för ekonomisk verksamhet, hvilka bestå af minst sju medlemmar, med obestämdt medlemsantal och insatser af obestämd storlek samt andelar, som ej kunna afyttras till utomstående. För att förening skall erkännas som juridisk person fordras, att den publicerar sin stiftelseurkund i den officiella tidningen. Vidare är att märka, att reservfonds uppläggande är obligatoriskt, att medlemmarnas ansvarighet kan vara obegränsad eller begränsad (äfven till blott de gjorda insatserna), att vinstandel kan utlämnas in natura, och att intet hinder för handel med utomstående finnes.

Denna lag, som tillkom 1873, kan sägas hafva föregått kooperationen. Ty väl hade i samband med liknande rörelser i andra länder år 1848 uppstått ett antal produktionsföreningar, men dessa hade endast en kortvarig existens. Äfven efter 1873 ville kooperationen ej riktigt taga fart. Ända till och med 1886 hade sammanlagt endast 94 föreningar inregisterats. Under det följande decenniet tillkommo 375, men först med år 1896 blir utvecklingen snabb. Till och med 1908 annonseras bildandet af 1,259 föreningar, tämligen jämnt fördelade på de olika åren (100 på hvartdera). Summan af alla dessa, 1,728 st., utmärker emellertid ingalunda det nu existerande antalet. Upplösningarna ha varit synnerligen talrika. Ej färre än 783 eller 45·3 % hafva åter upphört med sin verksamhet. För åtskilliga har upplösningsåret ej kunnat angifvas, men för så många är det kändt, att det är alldeles tydligt, att proportionen mellen nybildade och upphörda föreningar ej förbättrats utan snarare försämrats.

Bortsedt från jordbruksföreningarna, existerade sålunda vid 1908 års slut 945 som kooperativa erkända föreningar i Belgien. Dessa redovisas i 10 kategorier:

[1] *Les Sociétés Coopératives en Belgique 1873—1908*, Bruxelles 1910.

1. Konsumtionsföreningar.
2. Kooperativa apotek.
3. Föreningar af företagare för industriell produktion.
4. Arbetareproduktionsföreningar.
5. Hamnarbetareföreningar (»nations»).
6. Lånekassor.
7. Bostadsföreningar.
8. Försäkringsföreningar.
9. Föreningar för gemensamma inköp af råämnen eller försäljning af färdiga produkter.
10. Öfriga kooperativa företag.

Konsumtionsföreningar.

Den ojämförligt viktigaste gruppen utgöres af konsumtionsföreningarna, vare sig man ser på antalet föreningar i verksamhet eller medlemsantalet. Under 35-årsperioden hade 680 föreningar registrerats, af hvilka 391 fortfarande utöfvade verksamhet. Icke mindre än 289 föreningar — 42·4 % af samtliga — hade emellertid sålunda åter upplösts. Om medlemsantalet hade 379 föreningar lämnat uppgift, och uppgick detta till sammanlagdt 250,000 eller i medeltal 660 personer per förening. Att denna siffra blifvit så hög beror emellertid i öfvervägande grad på ett fåtal mycket stora föreningar, däraf två med hvardera öfver 25,000 medlemmar. De 142 minsta nådde ej upp till ett hundratal medlemmar. Den samlade omsättningssumman belöpte sig för de 373 rapporterande föreningarna till 68,310,000 frs, eller till 183,000 frs per förening.

De belgiska konsumtionsföreningarna hafva sålunda nått en hög utveckling, och Belgien intager i detta afseende i proportion till folkmängden den femte platsen i Europa (efter Skottland, England, Danmark och Schweiz). Såsom framgår redan af den starka upplösningsfrekvensen, motsvaras emellertid den yttre omfattningen ej allestädes af inre styrka. Förklaringen härtill är i främsta rummet att söka i det förhållandet, att kooperationen i Belgien mera än i något annat land tagits i de politiska partiernas och den politiska agitationens tjänst. Under det att i de flesta andra länder det betraktas som en självfallen sak, att två konsumtionsföreningar ej böra existera å en och samma ort, konkurrera i Belgien föreningar, tillhörande olika partier, på det hätskaste med hvarandra.

En politiskt neutral kooperativ rörelse finnes visserligen, men den är nästan helt och hållet inskränkt till de lägre statstjänarna, järnvägs-, post- och telegrafpersonal m. fl. Inom dessa kårer bildades redan år 1886 en stor, hela landet omfattande förening, hvars medlemmar voro fördelade på en mängd lokalafdelningar. För föreningens förbindelser hade medlemmarna iklädt sig solidariskt ansvar. När det inom kort visade sig, att en del afdelningar vansköttes och de därstädes gjorda förlusterna måste utdebiteras på föreningens öfriga medlemmar, uppstod ett allmänt missnöje, som mycket hastigt med-

förde den stora föreningens upplösning. Lokalafdelningarna fortsatte emellertid flerstädes sin verksamhet som självständiga föreningar, och en del af dessa sammanslöt sig redan år 1890 till en federation, som ännu äger bestånd. År 1908 voro 25 föreningar anslutna. Insatserna äro bestämda till 100 frs för hvarje hundratal medlemmar, men utöfver denna insats är ingen ansvarighet ålagd. Hela insatskapitalet uppgick år 1908 till 17,600 frs. Centralförbundet förmedlar en del af de anslutna föreningarnas inköp och hade nämnda år en omsättning af 717,000 frs. Utanför förbundet finnas c:a 20 liknande opartiska föreningar. Staten har som villkor för att den skall tillåta sina tjänstemäns anslutning föreskrifvit, att föreningarna inskränka sig till handel med medlemmar. Äfven i detta afseende afvika de från det eljest inom Belgien vanliga förhållandet.

Utom nu behandlade föreningar finnas tre grupper, en för hvartdera af Belgiens stora politiska partier, det klerikala, det liberala och det socialdemokratiska. Den liberala kooperativa rörelsen är emellertid af mycket ringa betydelse och kan lämnas ur räkningen. Äldst äro de socialdemokratiska föreningarna. I själfva verket voro de under 1870-talet och början af 1880-talet bildade konsumtionsföreningarna de första socialistiska organisationerna af någon större betydelse i Belgien. De flesta började sin verksamhet med upprättande af bageri, och ännu intager tillverkning och distribution af bröd ett större rum inom den belgiska kooperationen än i andra länder. Numera hafva emellertid de flesta föreningarna äfven öppnat hushållshandel.

Beträffande driften må påpekas, att man för att tillförsäkra medlemmarna stor vinstutdelning ofta nog säljer varorna till högre priser än som betalas i den allmänna handeln. Det förekommer t. o. m., att det hålles ett lägre pris för allmänheten och ett högre för medlemmarna. Häraf förklaras, att genomsnittsutdelningen kan uppgå till nära 10 % af omsättningen. Vinsten får af medlemmarna uttagas in natura i föreningens affär. Äfven andra kunder bruka tillgodoräknas vinst, ehuru gifvetvis mindre. Likväl hafva dessa föreningar ej försummat att afsätta till sina reservfonder, hvarjämte afsevärda belopp användas till socialistisk propaganda. De större föreningarna, såsom *La Maison du Peuple* i Bruxelles, *Le Progrès* i Jolimont och *Vooruit* i Gent, hvilka 1909 hade ett medlemsantal af resp. 25,600, 29,000 och 8,000 personer och en omsättning på 5,883,000 frs, 4,394,000, frs och 3,818,000 frs, drifva äfven en mångsidig social verksamhet. De underhålla offentliga sammanträdeslokaler, bibliotek o. d. Medlemmar, som tillhört föreningen en viss tid, hafva rätt till hjälp vid sjukdom eller arbetslöshet; vid födelse och dödsfall inom familjen lämnas understöd o. s. v.

Åtskilliga föreningar hafva egna produktionsföretag eller lämna understöd åt och öfvertaga hela tillverkningen från arbetareproduktionsföreningar.

För 1909 hafva lämnats följande statistiska uppgifter:

Antal föreningar	174	
» medlemmar	140,730	
Personal	2,128	
Insatt kapital	1,942,000	frs
Omsättning	40,655,000	»
Vinstutdelning	3,855,000	»
Fastigheters värde	14,837,000	»

Äfven de socialistiska föreningarna hafva upprättat ett centralförbund, till hvilket de allra flesta äro anslutna. Men på grund af de stora föreningarnas styrka och mångsidiga utveckling har det ej kunnat få synnerligen stor betydelse. Dess omsättning har emellertid ökats från 769,000 frs 1901 och 2,505,000 frs 1906 till 3,322,000 frs 1909. Hvarje förening, som drifver affärer med förbundet, är skyldig att köpa en andel om 50 frs för hvart 50-tal af sina medlemmar. Hvar andel ger vid förbundsmötet en röst, dock äger hvarje förening rätt till högst 10 röster. Förening är skyldig att årligen köpa för 10 gånger andelarnas belopp. Minst 25 % af vinsten skall afsättas till reservfonden. Förbundet har äfven en afdelning för upplysning, propaganda och statistik.

De katolska föreningarna började bildas omkring 1890 som en motvikt mot de socialistiska. Till sin allmänna organisation likna de dessa, dock saknas centralförbund och därför också sammanfattande statistik. De största föreningarna ligga liksom de socialistiska i de större städerna, där de konkurrera med dessa. Deras årliga omsättning torde uppgå till sammanlagdt 20 à 25 mill. frs.

Kooperativa apotek. Af kooperativa apotek finnas endast 6 kvar; 11 hafva upphört. Omsättningen uppgick 1908 till 1⅓ mill. frs, hvaraf på de tvänne största kommo 1,185,000 frs. Insatskapitalet uppgick till 81,000. Samtliga apotek sälja äfven till andra än medlemmar. Fyra af dem, däribland de två största, ägas af sjukkassor, som för detta ändamål bildat sammanslutningar. Enär sjukkassor ej få drifva affärsverksamhet, har man låtit någon medlem teckna andelarna. Huruvida dessa företag kunna betraktas som lagliga är ändock omtvistadt.

Produktionsföreningar. Af den tredje gruppen, föreningar af företagare för industriell produktion, hafva grundats 160 men åter upplösts 76, hvadan 84 kvarstå; 70 af dessa hafva ett medlemstal af 5,305 personer. Dessutom räknas hit 2, af tillsammans 17 kommuner bildade vattenledningsföreningar. Dessa föreningar, som hafva sin verksamhet inom ett flertal olika industrigrenar, äga gifvetvis med kooperation föga annat gemensamt än formen.

Arbetareproduktionsföreningarna däremot hafva ju inom den kooperativa världen gamla anor. Af dylika funnos 26, medan 29 upplösts. Antalet medlemmar i 23 af de fortlefvande var 2,325, omsättningssumman i 20 af dem 2,013,000 frs. Andelskapitalet uppgick i 23 föreningar till 313,000 frs. Ehuru medlemmarna bruka tillhöra samma yrke, arbeta ej alla i de af föreningarna upprättade verkstäderna. Däremot intagas ofta arbetare, som ej äro delägare. 6 föreningar med 513 medlemmar använde ej främmande arbetskraft, men gåfvo endast arbete åt 196 personer. De öfriga 14, som lämnat uppgifter, sysselsatte 265 egna medlemmar och 152 andra arbetare, under det att delägarnas antal sammanlagdt utgjorde 1,713. De flesta företagen voro sålunda ej synnerligen betydande; dock rådde i detta fall stor olikhet. De ansenligaste voro ett väfveri med 687,000 frs omsättning och ett tryckeri med 400,000 frs, hvilka bägge samarbetade med och voro beroende af Vooruit. Halfva antalet föreningar hade en årsproduktion, understigande 50,000 frs.

Stufveriföreningar.

»Les nations» hafva i Antwerpen anor ända från medeltiden. De taga namn efter det land, vid hvars skepps lossning och lastning de biträda. För att vinna juridisk kompetens hafva de underkastat sig 1873 års lag. 1908 existerade 27 i Antwerpen, 2 i Gent; upplösta voro tillsammans 12. Alla utom en hade uppgifvit sitt medlemstal; summan utgjorde 890. Insatskapitalet uppgick i 20 till 4,398,000 frs, omsättningen i 15 till 3,266,000 frs, varierande från 25,000 frs. till öfver 1 mill. per förening. Ursprungligen voro de rena arbetarekorporationer, men med stigande förmögenhet hafva de i stället engagerat utomstående arbetare, öfver hvilka medlemmarna endast utöfva uppsikt.

Kooperativa banker.

De kooperativa bankerna voro 45; ej färre än 55 hade upphört. Medlemstalet i 34 var 24,000, omsättningen i 33 uppgick till 836,122,000 frs, det inbetalade andelskapitalet i 35 till 7,584,000 frs och de samlade reservfonderna i 29 till 3,045,000 frs. Dessa banker, som ursprungligen tillkommit för att stödja städernas handtverkare, sägas numera i intet väsentligt afseende skilja sig från andra bankföretag. Sina affärer drifva de såväl med medlemmar som utomstående.

Försäkringsföreningar.

Af försäkringsföreningar hafva bildats 139, af hvilka 1908 återstodo 66; medlemstalet i 60 af dem var 10,897. Bland de öfriga fanns en sammanslutning mellan 18 »nations» för beredande af lifräntа åt medlemmarna. De mest demokratiska synas vara 6 lifförsäkringsföreningar, som lämna mindre försäkringar mot premies inbetalande per vecka. I det hela existera 11 lifförsäkrings-, 7 olycksfallsförsäkrings-, 32 brandförsäkringssällskap o. s. v. De mest omfattande äro de sistnämnda; 22 af dem hade en samlad risksumma på nära 350 mill. frs. Hela insatskapitalet uppgick för 56 föreningar till 2,947,000 frs.

Bostads-föreningar. Af bostadsföreningar hade bildats 38 men åter upplösts 14. I denna senare siffra ingå samtliga med ändamål att själfva uppföra eller köpa hus. De kvarstående äro kreditföreningar. Dessas medlemstal var 4,229, deras omsättning (20 fören.) 4,553,000 frs, deras insatskapital (21 fören.) 386,000 frs.

Inköps- och försäljnings-föreningar. Inköps- och försäljningsföreningar hade uppstått till ett antal af 129; 82 af dessa voro i verksamhet vid 1908 års slut. Medlemstalet (74 fören.) var 5,686, omsättningen (75 fören.) 12,120,000 frs, det inbetalade kapitalet (73 fören.) 1,514,000 frs. I de flesta fall äro dessa föreningar sammanslutningar mellan utöfvarna af något visst yrke; 49 syssla hufvudsakligen med inköp af råmaterial, 25 endast med anskaffande af redskap och maskiner samt 8 med försäljning af varor, producerade af medlemmarna.

Diverse föreningar. Till diversegruppen slutligen hörde 189 föreningar; 177 hade gått under. Hit räknades bl. a. 51 föreningar för drifvande af kaférörelse, 13 tidningsföretag, rabattföreningar m. fl.

Jordbruks-kooperationen. Jordbrukskooperationen står helt och hållet under det katolska prästerskapets ledning. Socialdemokraterna, som haft god framgång i städerna, sökte med kooperationens tillhjälp skaffa sig inflytande äfven på landet. Försöket misslyckades emellertid och ledde endast till uppkomsten från och med 1890 af en motrörelse med starkt kristlig tendens.

De nu existerande föreningarna kunna delas i tre grupper:

1. Landtbrukssyndikat.
2. Andelsmejerier.
3. Lånekassor.

Syndikat. Syndikaten hafva delvis lånat sin organisation från Frankrike. Själfva drifva de ingen affärsverksamhet, utan hafva till ändamål att i öfrigt bevaka jordbrukets intressen. Under villkor af viss kontrollrätt har staten genom en lag af 1898 beredt dem tillfälle till inregistrering, hvarmed följde vissa förmåner, såsom lån af staten vid inköp af dyrbarare maskiner o. d. Emellertid hafva nackdelarna af kontrollen ansetts i så hög grad uppväga fördelarna, att af de 1905 existerande 962 syndikaten endast omkring hälften (490) begagnat sig af de medgifna rättigheterna. När syndikaten (hvilkas område i Belgien alltid är en kommun) på sitt program upptaga kooperativ verksamhet, i detta fall liktydigt med gemensamma inköp af spannmål, gödningsämnen, foderämnen och maskiner, kunna de ordna saken på olika sätt. Antingen bilda medlemmarna en vanlig, inregistrerad kooperativ förening; denna »fördubbling» hade 1905 ägt rum inom 122 syndikat, 1908 inom 199. Eller också öppnar sällskapet inom sin organisation en inköpsafdelning, som har hand om affärerna. Af denna utväg hade 1905 användt sig 340 af staten erkända syndikat och 264 ej erkända samt dessutom 158 af de half-

officiella hushållningsgillena. Slutligen kunna äfven inom syndikaten bildas tillfälliga sammanslutningar, som företaga inköpen och fördela varorna, men öfver dessa kunna naturligtvis inga statistiska uppgifter åstadkommas.

Andelsmejerier.

Samtidigt med de första syndikaten uppstodo andelsmejerier i många fall tack vare initiativ från dem, men till sin organisation fullt fristående. 1891 funnos 11 mejerier, 1900 395 och 1908 609; alltså en mycket snabb utveckling. De proportionsvis flesta äro belägna i provinsen Limburg, nämligen 156 st. år 1908; där hafva de bildat en gemensam försäljningsförening, som dessutom genom utställningar och premieringar söker förbättra produktionens kvalitet. Samtliga kooperativa mejerier äro baserade på smörtillverkning utom ett, som producerar ost.

Lånekassor.

De första för jordbrukare afsedda lånekassorna startades 1892; 1902 funnos 316 och 1907 523. De äro helt och hållet af den raiffeisenska typen; de omfatta hvardera en kommun, stadga solidarisk ansvarighet och lämna ingen vinstutdelning.

Så godt som alla syndikaten och lånekassorna tillhöra något af sex stora centralförbund, som hvar för sig omfatta en eller flera provinser. Det äldsta och mäktigaste af dem, »*Boerenbond belge*», utgjorde 1905 en sammanslutning af 430 föreningar i provinserna Antwerpen, Brabant och Luxemburg med i allt 31,586 medlemmar; alltså per förening omkring 75. Hälften af föreningarna gjorde gemensamma inköp, den andra hälften var lånekassor. För de förras räkning finns en affärsafdelning, som förmedlar inköpen och äfven gjort början med försäljning af jordbruksprodukter. För lånekassornas del fungerar förbundet som en tysk »Centralkasse», mottager insättningar, utlämnar lån till dem, som för sin verksamhet behöfva sådana, och utöfvar inspektion. De fem andra centralförbunden äro betydligt svagare organiserade, men dock bildade efter Boerenbonds mönster. Deras affärsafdelningar äro emellertid fristående föreningar, som drifva handel äfven med andra än till förbundet anslutna, och i förhållande till lånekassorna äro de visserligen inspekterande, men tjäna för öfrigt endast som förmedlare af lån från statens »Caisse générale d'Epargne».

Landtarbetareförhållanden i utlandet.

Det är ett karakteristiskt drag hos den moderna jordbrukslitteraturen, att den i mindre grad ägnar uppmärksamhet åt ökandet af jordens och husdjurens produktion än åt landthushållningens ekonomiska anordning. De ekonomiska frågorna hafva trängt fram i första ledet såväl inom de praktiska åtgärdernas som inom de teoretiska utredningarnas område. Bland dessa ekonomiska frågor, som sålunda sätta sin prägel på det nutida jordbruket, gör sig arbetarefrågan i främsta rummet gällande.

Under de senaste åren har också i utlandet på officiellt och enskildt initiativ framkommit en ganska rikhaltig litteratur till belysning af landtarbetarefrågans olika sidor. För de viktigaste utredningar i detta ämne, som offentliggjorts intill år 1910, har förut redogjorts i en af Kommerskollegium utgifven publikation,[1] hvarför här endast skola afhandlas några af det senaste årets viktigaste landtarbetarestatistiska undersökningar. Då dessa framställningar beröra Danmark, Storbritannien och Irland samt Nordamerikas Förenta Stater, erbjuder ett referat af desamma särskildt intresse, enär det kommer att belysa landtarbetarnas arbets- och löneförhållanden, sådana de utvecklats under inflytande af trenne vidt skilda jordbrukstyper.

I. Danmark.

Danmark kan i jordbrukshänseende betecknas som ett land, där det lilla och medelstora jordbruket förhärskar. År 1905 förefunnos i landskommunerna 289,130 brukningsdelar om sammanlagdt 372,419·35 tunnor hartkorn.[2] Af dessa kommo 58,182·13 tunnor på 2,093 större gårdar med öfver 12 tunnor hartkorn, 271,109·44 tunnor på 74,517 mindre gårdar om 1—12 tunnor hartkorn samt 43,127·78 tunnor på 212,520 s. k. hus, d. v. s. smärre lägenheter, till hvilka hör antingen allenast en trädgårdstäppa eller ock någon mindre jordareal (upp till

[1] Utlåtande jämte särskilda sakkunniges utredning och förslag rörande anordnandet af landtarbetarestatistik. Stockholm 1910 (sid. 13 ff.).

[2] Tunna hartkorn är en jordeboksenhet, upprättad i och för grundskatten och baserad på jordens normala afkastningsförmåga. Af den fruktbaraste jorden skulle nämligen 6·6 tunnland (à 0·55 har) utgöra 1 tunna hartkorn, men i genomsnitt motsvarar en sådan på öarna 10·9 och i Jylland 26·6 tunnland, hvarför medeltalet för hela Danmark blir 18·0 tunnland eller ungefär 10 har.

1 tunna hartkorn). Egendomarna brukas i regeln af ägarna själfva, hvilket belyses däraf, att af de 289,130 brukningsdelarna allenast 29,256 voro utarrenderade.[1] Det danska småbruket uppbäres af en synnerligen kraftigt utvecklad jordbrukskooperation.[2] Det är dessa afvels- och kontrollföreningar, andelsmejerier, äggkretsar, andelsslakterier samt inköps- och exportföreningar af olika slag, som till stor del möjliggjort den omläggning af det danska jordbruket från sädesproducerande till företrädesvis kreatursuppfödande och smörindustridrifvande, hvilken tog sin början på 1880-talet, då importen af billig spannmål från Nordamerikas Förenta Stater och andra transoceaniska länder hotade göra den europeiska spannmålsodlingen orentabel.

Det danska landtbrukets arbetskraft plägar inordnas under de båda hufvudgrupperna tjänstefolk och daglönare. Om dessa båda landtarbetarekategoriers löne- och arbetsförhållanden föreligga utförliga upplysningar i en nyutkommen officiell publikation »Tyende- og Daglejerlönnen i Landbruget 1910».[3] Ifrågavarande framställning utgör — om man bortser från ett par äldre utredningar angående arbetsprisen inom jordbruksnäringen åren 1872 och 1892 — tredje ledet af en serie undersökningar i detta ämne, i det för åren 1897 och 1905 föreligga landtarbetarestatistiska undersökningar, verkställda efter samma metod.

Denna metod karakteriseras däraf, att från arbetsgifvare och arbetstagare inhämtas summariska uppgifter rörande i landets olika delar rådande arbetspris, hvarefter dessa genomsnittsuppgifter kompletteras genom att sammanställas med af ett antal enskilda landtarbetsgifvare lämnade uppgifter om faktisk arbetstid och arbetslön m. m. för hvar och en hos dem under sistförflutna räkenskapsår anställd landtarbetare. För år 1910 hafva individualuppgifter af sistnämnda slag meddelats för inemot 7,000 landtarbetare af cirka 800 större jordägare, medan genomsnittsuppgifterna härröra från 98 af de 115 »Landboforeninger», i hvilka 84,500 af rikets jordbruksidkare äro samlade, och som närmast torde motsvara de svenska hushållningssällskapens lokalafdelningar, samt från 460 af de omkring 700 »Husmandsforeninger», i hvilka äro organiserade cirka 35,000 af de »husmän» (småbrukare och andra smärre lägenhetsägare), som göra lönarbete inom jordbruket.[4]

Sammandragas för hela riket de genomsnittsuppgifter angående *tjänstefolkets* årsaflöning, som af nämnda arbetsgifvare- och ar-

[1] Statistisk Aarbog 1910, tab. 39.
[2] Jfr »Medd.» 1911, s. 390 ff.
[3] Statistiske Meddelelser IV, 36: 3.
[4] Statistisk Aarbog 1910, tab. 110.

betareorganisationer meddelats för särskilda orter, erhålles följande tablå:

	Enligt »Landboforeningernes» uppgifter:			Enligt »Husmandsforeningernes» uppgifter:		
	Årslön. Kr.	Kostens värde per år. Kr.	Summa. Kr.	Årslön. Kr.	Kostens värde per år. Kr.	Summa. Kr.
Manliga tjänare . .	376	266	**642**	353	259	**612**
Kvinnliga tjänare .	225	237	**462**	215	219	**434**

Den öfverensstämmelse, som här visar sig mellan arbetsgifvarnas och arbetarnas uppgifter, tyder på, att de angifna talen äro korrekta uttryck för verkliga aflöningsförhållanden. Hela arbetsinkomsten, kontant och in natura, utgjorde sålunda för en dräng omkring 625 kr. och för en piga c:a 450 kr.

Betraktas för sig aflöningens båda hufvuddelar, är det ett karakteristiskt drag, att i Danmark den kontanta lönen vanligen beräknas för halfår. Sommarlönen är för dräng nära dubbelt så hög som vinterlönen, medan beträffande piga skillnaden utgör c:a 40 kr. Lönen växlar dock starkt i olika trakter; sålunda utgör sommarlönen 200 kr. i Bornholms och Hjörring amt (s. ö. Jylland), medan den uppgår till 288 kr. i Ribe amt (s. v. Jylland), allt enligt »Landboforeningernes» uppgifter.

Hvad kosten beträffar, hade på formulären begärts uppgift om dess värde per dag. Arbetsgifvarnas värdeuppskattningar växlade för de särskilda amten mellan 0·63 och 0·81 kr. för dräng (riksmedeltal 0·73 kr.) samt 0·56 och 0·77 kr. för piga (riksmedeltal 0·65 kr.), medan arbetarnas motsvarande siffror voro resp. 0·63—0·83 kr. (riksmedeltal 0·71 kr.) samt 0·54—0·68 kr. (riksmedeltal 0·60 kr.).

Sammanställas de genom 1910 års undersökning vunna upplysningarna angående den kontanta årslönen med förefintliga uppgifter i samma ämne från äldre tider, erhålles följande resultat, om för åren 1905 och 1910 användas arbetsgifvarnas uppgifter:

	År 1872. Kr.	År 1892. Kr.	År 1897. Kr.	År 1905. Kr.	År 1910. Kr.
Manliga tjänare	126	199	229	281	376
Kvinnliga tjänare	69	126	144	180	225

Tjänstefolkets penninglön har sålunda sedan början af 1870-talet mera än tredubblats.

Dock må erinras om, att tjänarna därjämte åtnjuta fri kost, och till utgifterna för denna bör man taga hänsyn, om man vill erhålla en klar bild af arbetskostnadernas totala stegring. Anledning finnes att antaga, att dessa naturaförmåners värde ökats vida långsammare, än penninglönen vuxit. Sålunda steg från år 1905 till

år 1910 hela arbetsinkomsten för dräng från 509 till 627 kr. eller med 23 %, medan penninglönen ensam ökades från 279 till 364 kr., eller med inemot en tredjedel, allt medeltal af arbetsgifvarnas och arbetarnas uppgifter.

Förutom nu anförda summariska löneuppgifter inhämtades, som förut nämndt, från ett större antal jordbrukare upplysningar om den lön, som faktiskt utbetalats till hvarje enskild arbetare under räkenskapsåret 1909—1910. På detta sätt erhölls upplysningar om den aflöning, som under nämnda tidsrum gifvits till omkring 3,000 manliga och 1,800 kvinnliga tjänare. Det tämligen detaljerade frågeformulär, på hvilka dessa individualuppgifter upptagits, möjliggör en uppdelning af löntagarna i olika arbetarespecialiteter, på olika åldersklasser samt efter om de äro anställda på större eller mindre gårdar.

De olika klasserna af jordbrukets tjänstefolk, ordnade efter medelårslönens storlek, framgå af följande tabell, i hvars första kolumn därjämte redovisas hela det antal tjänare, på grundval af hvilkas faktiska aflöning genomsnittslönen beräknats.

Manliga tjänare.	Antal.	Årslön. Kr.	Kvinnliga tjänare.	Antal.	Årslön. Kr.
Fodermestere	100	480	Husjomfruer	52	280
Forvaltere	42	471	Husbestyrerinder . . .	34	264
Avlskarle	43	421	Mejeripiger	13	251
Malkerögtere	75	418	Malkepiger	380	224
Forkarle	253	406	Kokkepiger	132	214
Staldkarle	141	378	Bryggerspiger	35	210
Kuske	20	338	Tjenestepiger	499	193
Rögtere	232	305	Stuepiger	112	187
Tjenestekarle	1,430	294	Indepiger	94	182
Landvæsenselever . .	215	245	Husholdningselever . .	27	115
			Barnepiger	41	114

Det stora antalet »tjenestekarle» och »tjenestepiger», d. v. s. drängar och pigor utan närmare specifikation, beror på de talrika uppgifterna från smärre gårdar utan genomförd arbetsfördelning.

Af å större egendomar förekommande tjänstefolksspecialiteter torde inom den manliga gruppen de tre högst aflönade kategorierna, af lönerna att döma, närmast motsvara de grupper af jordbrukets befälspersonal, som i vårt land benämnas befallningsmän (i Skåne kallade ladufogdar), rättare samt stall- och ladugårdsförmän, och hvilka icke allenast öfvervaka, utan jämväl själfva deltaga i arbetet. »Malkerögteren» möter äfven i Sverige under namn af mjölkryktare

och skiljer sig från öfriga ryktare eller kreatursskötare bl. a. därigenom, att han själf deltager i mjölkningen. »Forkarle», »staldkarle», »kuske» och »landvæsenselever» hafva i vårt land sina direkta motsvarigheter i fördrängar, stalldrängar, kuskar och landtbrukselever. Beträffande de olika kvinnliga tjänstefolksklasserna är att observera, att af dem flertalet användes i husligt arbete, i det af de ofvan angifna specialiteterna, förutom en del »pigor utan närmare specifikation», allenast mejerskor (»mejeripiger») samt mjölkerskor (»malkepiger») tagas i anspråk för den egentliga jordbruksdriftens behof.

I framställningen lämnas vidare upplysningar angående lönens storlek för vissa mera talrikt företrädda tjänstefolksklasser, fördelade i olika åldersgrupper samt efter storleken af de gårdar, på hvilka de äro anställda.

Fördelas tjänstefolket i tre åldersklasser (14—18 år, 18—25 år, 25 år och däröfver), befinnas de större gårdarnas tjänare genomgående vara äldre än de små gårdarnas. Sålunda äro på de senare drängarna (utan närmare specifikation) till öfver en tredjedel under 18 år, medan på större egendomar så är förhållandet med blott en femtedel af nämnda tjänstefolksklass. På sistnämnda gårdar äro af kreatursskötarna två tredjedelar under 25 år, medan på de mindre gårdarna motsvarande tal är tre fjärdedelar.

Inom angifna tre åldersklasser stiger aflöningen med åren. En sommarlön öfverstigande 100 kr. hade på smågårdarna 58 % af pigorna under 18 år, 85 % af pigorna om 18—25 år och 90 % af pigorna öfver 25 år. För 60 % af dessa gårdars kreatursskötare under 25 år understiger sommarlönen 200 kr., hvilket däremot gäller i fråga om allenast 45 % af kreatursskötarna öfver 25 år. För de större gårdarna äro motsvarande procenttal 40 % och 25 %.

Häraf framgår, att lönen är högre på större egendomar än på mindre, och så är äfven förhållandet beträffande öfriga tjänstefolksklasser. Sålunda uppnår af smågårdarnas mjölkerskor om 18—25 år blott en fjärdedel en sommarlön af 150 kr., medan på de större gårdarna ifrågavarande lönesats öfverskrides af mellan hälften och två tredjedelar af nämnda arbetarekategori.

Öfvergår man därefter till den andra hufvudgruppen af danska landtarbetare, *daglönarna*, uppdelas dessa i framställningen i fasta, hvilka i regel hafva sysselsättning på samma gård året om, samt tillfälliga, hvilka stå i ett mera löst arbetsförhållande och företrädesvis utgöra tillfällig arbetshjälp inom jordbruket.

Enligt de förenämnda »Landbo»- och »Husmandsforeningernes» uppgifter utgjorde daglönen för fasta daglönare i medeltal för hela riket år 1910:

	Arbetare i *egen* kost.			Arbetare i *arbetsgifvares* kost.		
	Vår och sommar. Kr.	Höst. Kr.	Vinter. Kr.	Vår och sommar. Kr.	Höst. Kr.	Vinter. Kr.
Enligt »Landboforeningernes» uppgifter	2·84	2·85	1·79	1·72	2·16	1·16
Enligt »Husmandsforeningernes» uppgifter	2·35	2·76	1·72	1·66	2·06	1·10

Liksom beträffande tjänstefolket häntyder den ringa skillnaden mellan arbetsgifvarnas och arbetstagarnas uppgifter på, att de funna lönesatserna i hufvudsak öfverensstämma med de verkliga förhållandena. Dock växlar dagsverkspriset starkt inom olika landsdelar. Sålunda utgör vår- och sommardaglönen inom Ribe amt (s. v. Jylland) 3·15—3·19 kr., medan den i Holbæk amt (på Själland) utgör 1·90—2·01 kr.

Af de båda hufvudgrupperna af fasta daglönare, nämligen sådana i egen och i arbetsgifvarens kost, förekommer den senare företrädesvis på bondgårdarna, hvilka i regeln sammanfalla med gårdarna under 12 tunnor hartkorn. Af de från enskilda jordbrukare inhämtade individualuppgifterna (sid. 671), hvilka afse c:a 2,000 daglönare, framgår det nämligen, att 91 % af smågårdarnas daglönare åtnjuta fri kost, men endast 38 % af de större egendomarnas. Skillnaden i daglönssatserna för arbetare i egen och i arbetsgifvarens kost utgör under sommar, höst och vinter i medeltal resp. 62, 69 och 63 öre enligt »Landboforeningernes» samt 69, 70 och 72 öre enligt »Husmandsforeningernes» uppgifter. Dessa belopp öfverensstämma ganska nära med de värdeuppskattningar, som ofvan meddelats beträffande penningvärdet per dag af fri kost för dräng (sid. 672).

Utöfver den kontanta lönen åtnjuta daglönare på vissa ställen särskilda naturaförmåner, såsom fri bostad, ko- eller fårbete, fri vedskjuts m. m. Värdet af dessa förmåner har icke kunnat evalveras i penningar, men anses detsamma blott uppgå till obetydligt belopp.

Af denna och andra anledningar kan på grundval af föreliggande material ingen säker slutsats dragas angående daglönarens årsförtjänst af sitt arbete. Likväl har det ansetts lämpligt företaga en approximativ beräkning af nämnda årsinkomst. Genom särskilda förfrågningar har man inhämtat, att af årets 300 arbetsdagar plägar vår- och sommarlön betalas i 130 dagar, höstlön i 45 dagar och vinterlön i 125 dagar. Under förutsättning, att arbete erhålles året om, skulle sålunda fast daglönares årsförtjänst uppgå till cirka 650 kr. Denna summa anses dock böra ökas med 5 % med hänsyn till daglönarnas genom ackordsarbete erhållna merförtjänst (se nedan) samt med 10—20 kr. såsom ungefärligen motsvarande årsvärdet af åtnjutna naturaförmåner. Sålunda skulle en fast daglönare på egen kost med sysselsättning året om kunna anses förtjäna inemot 700 kr.

Utföras samma beräkningar jämväl med de daglönssiffror, som meddelas i äldre landtarbetarestatistiska undersökningar, erhållas följande årsförtjänstbelopp:

	År 1872. Kr.	År 1892. Kr.	År 1897. Kr.	År 1905. Kr.	År 1907. Kr.
Fasta daglönare i egen kost	407	486	534	593	689
Fasta daglönare i arbetsgifvares kost	216	315	345	409	489

Dessa inkomstsiffror gälla dock allenast fullgoda arbetare, ty de individuella löneuppgifterna gifva vid handen, att daglönares inkomster börja aftaga redan efter uppnådda 50 års ålder. Sålunda utgjorde medeldaglönen under vår och sommar för arbetare i egen kost 2·18 kr. för daglönare i åldersgruppen 25—50 år, 1·89 kr. för sådana om 50—60 år och 1·70 kr. för arbetare på 60 år och däröfver. Samma förhållande råder på de mindre gårdarna, ty i allmänhet kan sägas, att aflöningen för fasta daglönare är densamma på herrgårdar och bondgårdar.

Det må dock påpekas, att fasta daglönare blott i ringa utsträckning användas på smärre gårdar. Sålunda betecknades af smågårdarnas daglönare blott 14 % som fasta, medan för de större gårdarna motsvarande proportionstal var 64 %. På bondgårdarna användas nämligen, förutom fast anställdt tjänstefolk, i regel blott extraordinär arbetskraft under den brådaste tiden. De tillfälliga daglönare, som lämna erforderlig arbets- och skördehjälp, rekryteras till stor del bland de ofvanberörda små lägenhetsägare, hvilka betecknas som »husmän» (sid. 671). I hvilken utsträckning dylika småbrukare åtaga sig daglönsarbete, framgår däraf, att för 1,814 af de 1,859 »husmandsbrug», som med stöd af allmänna medel upprättats under åren 1900—1905, utgjorde medelantalet dagsverken åt andra ej mindre än 155 per år och småbruk.[1]

Dagspenningen för dylika tillfälliga daglönare utgjorde i medeltal för riket år 1910:

	Arbetare i *egen* kost.			Arbetare i *arbetsgifvares* kost.		
	Vår och sommar. Kr.	Höst. Kr.	Vinter. Kr.	Vår och sommar. Kr.	Höst. Kr.	Vinter. Kr.
Enligt »Landboforeningernes» uppgifter	2·79	3·29	2·04	2·06	2·53	1·36
Enligt »Husmandsforeningernes» uppgifter	2·78	3·16	1·96	1·97	2·37	1·28

Aflöningen för tillfälliga daglönare är sålunda något högre än för fasta, och utgör skillnaden i daglön i allmänhet 30—40 öre.

[1] Statistisk Aarbog 1910, tab. 41.

Hittills har endast varit tal om manliga daglönare, men äfven kvinnliga sådana förekomma. Äfven dessa kunna uppdelas i fasta och tillfälliga, men är gränsen mellan dessa båda kategorier mindre skarp, än förhållandet är bland de manliga daglönarna. Som fasta betecknas i regel sådana kvinnliga daglönare, som äro gifta med fasta manliga daglönare (»tjenestehusmænd»), och det ligger därför i sakens natur, att dessa ej kunna deltaga i regelbundet arbete året om. Dagspenningen för dylika fasta arbeterskor utgjorde i genomsnitt för riket år 1910:

	I *egen* kost.			I *arbetsgifvares* kost.		
	Vår och sommar. Kr.	Höst. Kr.	Vinter. Kr.	Vår och sommar. Kr.	Höst. Kr.	Vinter. Kr.
Enligt »Landboforeningernes» uppgifter	1·63	1·96	1·28	1·16	1·45	0·90
Enligt »Husmandsforeningernes» uppgifter	1·63	1·99	1·23	1·10	1·45	0·81

Af skillnaden mellan daglön i egen och i arbetsgifvarens kost framgår, att fri kost värderas till cirka 50 öre per dag, hvilket belopp något understiger det beräknade penningvärdet af samma naturaförmån för piga (sid. 672).

De fasta arbeterskornas daglön är något lägre än dagspenningen för tillfällig arbetshjälp. Dock öfverstiger skillnaden sällan 20 öre, hvilket torde sammanhänga med, att gränsen mellan fasta och tillfälliga kvinnliga daglönare, som nämndt, är tämligen flytande.

Som ofvan antydts, arbeta dock jordbrukets daglönare icke blott mot tidlön, utan jämväl i afsevärd utsträckning på ackord. För att erhålla ett mått på ackordsarbetets utbredning införskaffades i samband med de individuella löneuppgifterna jämväl upplysning om det antal dagsverken, som användts på ackordsarbete. Dessa befunnos af hela antalet redovisade arbetsdagar eller 261,000 utgöra 36,000 eller 14 %. Ackordsarbetet synes vara allmännare på bondgårdarna, där 19 % af dagsverkena utgjordes på ackord, än på de större gårdarna, där procenttalet är 12 %. På ackord arbetas mest under vår och sommar, mindre under höst och vinter. Förtjänsten vid ackordsarbete har beräknats öfverstiga förtjänsten på tidlönsarbete med ej mindre än 33 %.

Då arbetet utföres på ackord eller mot betalning per timme, blir förtjänsten tydligen beroende på *arbetsdagens längd.* I samband med de summariska löneuppgifterna, hafva också uppgifter härom införskaffats från arbetsgifvare och arbetstagare, och utgjorde enligt dessa nettoarbetstiden, d. v. s. antalet arbetstimmar per dag med frånräknande af raster, i genomsnitt för hela riket år 1910:

	Vår och sommar. Timmar.	Höst. Timmar.	Vinter. Timmar.
Enligt »Landboforeningernes» uppgifter	10·0	10·2	8·4
Enligt »Husmandsforeningernes» uppgifter	10·5	10·8	8·7

Sålunda är nettoarbetstiden per dag cirka en half timme längre enligt arbetarnas än enligt arbetsgifvarnas uppgifter. Dock torde denna skillnad åtminstone delvis kunna förklaras därigenom, att kortare hvilopauser i vissa fall frånräknats, men i andra inräknats i den effektiva arbetstiden.

I regel utgöra rasterna om sommaren cirka $2^1/_2$ timmar per dag, fördelade på $^1/_2$ timmes måltidsraster för- och eftermiddag samt 1—2 timmars middagsrast. Om vintern tages en något kortare middagsrast samt en stunds paus för mellanmål, hvarigenom rasterna inskränkas till sammanlagdt ungefär $1^1/_3$ timme per dag.

Arbetstiden inom landtbruket har i Danmark icke förkortats sedan den senaste, år 1905 företagna utredningen i detta ämne, ty äfven detta år utgjorde nettoarbetstiden 10—$10^1/_2$ timmar per dag. Sedan den landtarbetarestatistiska undersökning, som företogs år 1897, har däremot den effektiva arbetstiden minskats med omkring en half timme.

Kortare meddelanden.

— Socialstatistik, allmänt. —

Folkmängdens fördelning efter yrken i Frankrike. En redogörelse för folkmängdens fördelning i Frankrike efter yrken finnes publicerad i den nyligen utkomna berättelsen rörande folkräkningen den 4 mars 1906.

Af denna framgår, att af befolkningen, uppgående till 39,252,245 personer, 20,720,879 eller 52·8 % utöfvade något yrke. Denna siffra angifver emellertid ej alla yrkesutöfvare, då både de franska medborgare, som ifrågavarande dag voro i utlandet, och de, som voro bosatta i utlandet, men hvarje dag arbetade i Frankrike (såsom vid belgiska gränsen), ej äro inbegripna i ofvanstående tal.

Den yrkesutöfvande befolkningen efter 1901 års folkräkning utgjorde 19,715,075 personer eller 50·6 % af folkmängden och efter 1896 års 49·3 % af densamma. Ökningen från 1896 års till 1901 års folkräkning anses vara skenbar och bero på brister i den metod, som 1896 kom till användning. Skillnaden åter mellan resultaten i nu ifrågavarande hänseende af 1901 års och 1906 års folkräkning torde hafva sin grund i det olika sättet att uppfatta *det kvinnliga tjänstefolkets ställning*. Den manliga yrkesutöfvande befolkningen utgör både år 1901 och år 1906 68 % af den manliga befolkningen, under det den yrkesutöfvande kvinnliga befolkningen åren 1901 till 1906 ökats med 4 % af hela den kvinnliga befolkningen eller från 35 % till 39 %.

I den ifrågavarande berättelsen öfver 1906 års folkräkning hafva hufvudresultaten af olika yrkesräkningar i Frankrike sammanställts, hvarvid de tidigare folkräkningarna på grund af olikhet i metod och yrkesgruppering, hvilken gjort en jämförelse utan vidare synnerligen vansklig, omräknats i den utsträckning, som det varit möjligt. Härvid är särskildt att märka, att 1866 års siffror ej inbegripa dem, som då voro arbetslösa, under det att 1896, 1901 och 1906 års folkräkningar redovisa äfven dessa.

Med en förändring af hufvudgrupperingen i öfverensstämmelse med den metod, som tillämpas i »Statistisches Jahrbuch für das deutsche Reich» vid publicerandet af uppgifterna rörande yrkesfördelningen i åtskilliga länder, utgör nedanstående tablå ett sammandrag af de i berättelsen framställda resultaten af fyra franska folkräkningar.

År.	Landtbruk, boskapsskötsel och fiske.	Bergsbruk och industri.	Handel och samfärdsel.	Här och flotta.	Annan offentlig tjänst och fria yrken.	Tjänstehjon.	Öfrig förvärfsverksamhet.	Samtliga yrkesutöfvare.	Folkmängd.
1906	8,855,053	7,224,873	2,068,620	593,901	1,032,139	946,293	—	20,720,879	39,252,245
1901	8,244,341	6,993,202	1,881,462	597,445	1,023,610	956,195	18.820	19,715,075	38,961,945
1896	8,501,685	6,374,277	1,655,911	567,129	931,371	916,970	46,708	18,994,051	38,517,975
1866	7,231,683	4,647,504	972,793	374,606	624,759	1,273,117	18,544	15,143,006	38,067,064

Från 1866 till 1906 föreligger sålunda en absolut ökning i alla yrkesgrupper med undantag för gruppen »tjänstehjon» (service domestique). Denna ökning är emellertid skenbar och torde bero af brister i den metod, som 1866 kom till användning.

Den yrkesidkande befolkningen utgjorde nämligen 1866 endast c:a 40 % af hela befolkningen mot 49·3 % 1896, 50·6 % 1901 och 52·8 % 1906. Utvecklingen framstår därför bättre, om man beräknar de olika yrkesgruppernas procentuella andel i hela den yrkesidkande befolkningen. Nedanstående tablå åskådliggör detta förhållande.

År.	Landtbruk, boskapsskötsel och fiske.	Bergsbruk och industri.	Handel och samfärdsel.	Här och flotta.	Annan offentlig tjänst och fria yrken.	Tjänstehjon.	Öfrig förvärfsverksamhet.
1906	42·74	34·87	9·98	2·86	4·98	4·57	—
1901	41·82	35·47	9·54	3·03	5·19	4·85	0·10
1896	44·76	33·56	8·72	2·99	4·90	4·82	0·25
1866	47·76	30·69	6·42	2·47	4·13	8·41	0·12

Från 1866 till 1906 hafva sålunda yrkesutöfvarne inom gruppen »landtbruk, boskapsskötsel och fiske» procentuellt minskats. Den ökning, som synes ha ägt rum från 1901 till 1906, beror, som förut nämnts, på det olika tillvägagångssätt, som användts vid grupperingen af det kvinnliga tjänstefolket i landskommunerna; bland männen enbart har en procentuell minskning ägt rum. I grupperna »bergsbruk och industri» och »annan offentlig tjänst etc.» har en relativ minskning ägt rum sedan 1901; dock har antalet yrkesutöfvande män inom dessa grupper procentuellt ökats. En mera betydande procentuell ökning af antalet yrkesutöfvande män förefinnes inom gruppen »handel och samfärdsel».

(Résultats statistiques du recensement général de la population effectué le 4 mars 1906. Tome 1. Deuxième partie.)

— Strejker, lockouter m. m. —

Arbetsinställelser i Italien under år 1910. Enligt ingångna uppgifter hafva under år 1910 i Italien inträffat 1,108 arbetsinställelser, af hvilka 1,103 direkt berört 195,344 arbetare.

Efterföljande tablå visar antalet konflikter och däraf berörda arbetare inom viktigare näringsgrupper.

Näringsgrupper.	Antal arbetsinställelser.	Antal direkt berörda arbetare.
Jordbruk	87	22,375
Grufdrift	72	14,294
Näringsämnesindustri	47	5,074
Textilindustri	130	19,520
Beklädnadsindustri	53	3,140
Trävaruindustri	29	5,229
Grafisk och pappersindustri	66	3,675
Metall-, maskin- och skeppsbyggnadsindustri . . .	162	19,371
Jord-, sten- och kemisk industri	109	10,367
Byggnadsindustri	207	68,251
Allmänna arbeten	75	11,216
Transportverksamhet	37	8,647
Andra näringsgrupper	34	4,185
Summa	**1,108**	**195,344**
År 1909	1 092	196,132

Den näringsgrupp, som under redogörelseåret drabbades mest af konflikter, var byggnadsindustrien, inom hvilken arbetsinställelsernas antal uppgick till 207, eller nära en femtedel af hela antalet, och antalet i konflikter deltagande till 68,251, eller mera än en tredjedel af samtliga. Andra näringsgrupper med stor frekvens voro jordbruk med 87 arbetsinställelser, af hvilka 82 direkt berörde 22,375 arbetare, samt grupperna textil- och metallindustri, hvilka hvardera uppvisade inemot 20,000 af konflikter berörda.

Efterföljande tablå utvisar antalet konflikter och däraf berörda arbetare, fördelade efter arbetsinställelsernas resultat.

Resultat.	Antal arbetsinställelser, absolut.	%	Antal direkt berörda arbetare, absolut.	%
Arbetsgifvarnes villkor	534	48·2	107,178	54·9
Arbetarnes fordringar	360	32·5	48,030	24·6
Kompromiss	173	15·6	24,471	12·5
Okändt resultat	41	3·7	15,665	8·0
Summa	**1,108**	100·0	**195,344**	100·0

(Labour Gazette.)

Arbetsinställelser i Norge under åren 1908—1910.[1] Statistiska centralbyrån i Norge har publicerat en preliminär öfversikt öfver arbetsinställelser och lönerörelser i Norge under åren 1908—1910, och skola i det följande meddelas några data rörande konflikternas omfattning och ekonomiska resultat.

Statistiken grundar sig dels på uppgifter, som å frågeformulär inhämtats från åtskilliga fackförbund, dels på Landsorganisationens årsberättelser, dels ock på meddelanden från Norsk Arbeidsgiverforening. Hvad särskildt beträffar de oorganiserade arbetarne torde uppgifterna vara ofullständiga.

År.	Antal arbetsinställelser.[2]	Antal direkt berörda arbetare.	Antal förlorade arbetsdagar.	Konfliktunderstöd kr.
1908	c:a *100*	c:a *12,000*	c:a *380,000*	*507,217*
1909	» 76[3]	» 3,811	» 184,600	220,815
1910	» 45	» 4,113	» 178,926	239,476

Året 1908 utmärkes, som synes, af de mest omfattande arbetskonflikterna. Under detta år, i motsats till de öfriga redovisade, var ock antalet af arbetsinställelser berörda arbetare större än det antal, för hvilka lönerörelse genomfördes utan öppen konflikt. Sistnämnda antal uppskattas för åren 1909 och 1910 till resp. 6,209 och 6,054 enligt Landsorganisationens årsberättelse, och belöpte sig enligt samma källa den årliga förhöjning i arbetslöner, som genom fredliga lönerörelser åvägabragtes, till resp. 462,959 kronor och 335,059 kronor. Under samma bägge år uppnåddes genom öppna arbetskonflikter löneförbättring för resp. 2,728 arbetare med 172,639 kronor samt 3,372 arbetare med 506,331 kronor. Under år 1910, i motsats till föregående år, var följaktligen vinsten för arbetarne genom öppna konflikter större än den, som ernåddes genom fredliga lönerörelser, hvarvid dock bör märkas, att en afsevärd del af den summa, som tillkämpades genom öppna konflikter, i hvarje fall kunnat vinnas på den fredliga underhandlingens väg och genom antagande af de erbjudanden, som af arbets-

[1] Jfr »Meddel.» 1909, s. 486 ff.

[2] Arbetsinställelser, som påbörjas under ett år och fortsätta eller förorsaka förlust af arbetsdagar under nästa år, medräknas för bägge åren. Af angifna 76 konflikter under år 1909 påbörjades 10 under år 1908, och af 45 under år 1910 påbörjades 7 år 1909.

[3] Dessutom åtskilliga mindre konflikter.

gifvarne gjordes före den öppna konfliktens utbrott. För år 1908 föreligga ej upplysningar rörande det ekonomiska utbytet för arbetarne af konflikterna. Erinras må emellertid därom, att under år 1907 reglering af löne- och arbetsförhållanden utan arbetsnedläggelse genomfördes för icke mindre än 20,000 organiserade arbetare, hvilkas årsinkomst därigenom förhöjdes med närmare 3 mill. kronor.

(Maanedsskrift for socialstatistik.)

— Socialförsäkring. —

Obligatorisk ålderdomsförsäkring af belgiska grufarbetare. Genom lagen den 5 juni 1911 har i Belgien den äldre lagstiftningen rörande grufarbetares ålderdomsförsäkring reviderats.

Den nya lagen föreskrifver obligatorisk försäkring af samtliga kolgrufvearbetare, hvilka den 1 januari 1912 ännu icke uppnått det 60:de lefnadsåret. Försäkringen skall tagas hos statens för den frivilliga försäkringen sedan länge bestående ålderdomsförsäkringskassa och sker antingen omedelbart eller ock genom förmedling af en frivillig hjälpkassa eller en gemensam grufägarkassa. Grufägarna äro skyldiga ombesörja försäkringen och att tillhöra en kassa af det sistnämnda slaget. Arbetarna äro skyldiga att betala ett årligt försäkringsbidrag, som skall uppgå till minst 18 fr. (= 13 kr.) för arbetare under 21 år och till minst 24 fr. (= 17·30 kr.) för äldre arbetare. Skyldigheten att inbetala dessa afgifter upphör dock, när de räcka till att bereda en pension från 60:de lefnadsåret af 360 fr. (= 259·20 kr.). Det står de försäkrade fritt att bestämma det år, från hvilket pensionen skall utgå.

Under öfvergångstiden gälla särskilda bestämmelser. Sålunda äro hjälpkassorna skyldiga att till 360 fr. höja de arbetares pensioner, hvilka den 1 januari 1912 äro äldre än 21, men yngre än 60 år, äfvensom deras, hvilka efter uppnådda 60 år på grund af den obligatoriska försäkringen skulle erhålla mindre än 360 fr. i pension, såvida dessa arbetare arbetat minst 30 år i en belgisk kolgrufva.

De pensioner, som på grund af äldre bestämmelser tillkomma grufarbetares efterlefvande, skola fortfarande utbetalas. Sextioåriga änkor efter arbetare, som den 1 januari 1912 skulle hafva fyllt 21 år och före sitt dödsfall emottagit pension, erhålla en änkepension af minst 180 fr. under förutsättning att änkan under minst 20 år varit gift med en belgisk kolarbetare.

Hjälpkassornas utgifter täckas genom bidrag af de anslutna grufägarna till ett belopp af minst 1½ och högst 2½ proc. af arbetslönerna alltefter måttet af kassornas kostnader. De utgifter, som förblifva obetäckta äfven vid utkräfvande af ofvannämnda högsta bidragsbelopp, bäras till hälften af staten, och till hälften af den provins, där grufvan ligger. Under öfvergångstiden skola dessutom de arbetare, som den 1 januari 1912 äro öfver 30 år, årligen betala 50 cts (= 36 öre).

(Soziale Rundschau.)

Den ungerska sjukförsäkringen år 1908. Enligt bestämmelserna i den ungerska sjukförsäkringslagen, hvilken omfattar lönarbetare med högst 1,800 kr. i årsinkomst, voro år 1908 sjukförsäkrade 825,510 personer, hvaraf 13 proc. voro kvinnor. Genomsnittspremien för försäkringen, hvilken betalas till hälften af arbetsgifvarna och till hälften af arbetarna, har numera höjts från 2 till 3 proc. af medelförtjänsten. Hela afgiftsbeloppet uppgick år 1908 till i rundt tal 14,400,000 kr. eller 17·30 kr. per försäkrad.

Antal sjukdomsfall, medförande arbetsoförmåga, uppgick till 362,698 eller 44 på

100 försäkrade. Medeltalet sjukdagar med kontant sjukhjälp uppgick till 5·41 per försäkrad, medan antalet dagar för vård å sjukhus o. d. var 0.71. I genomsnitt varade ett sjukdomsfall 14 dagar och sjukhjälpen, såväl kontant ersättning som medicin, läkar- och sjukhusvård etc., uppgick till 17·35 kr.

(Labour Gazette.)

Den tyska riksförsäkringslagen, hvilken afser att vara en kodifikation af hela den tyska lagstiftningen angående socialförsäkring och som dessutom i åtskilliga hänseenden företer äfven materiella afvikelser från hittills gällande bestämmelser, har under maj månad år 1911 slutbehandlats i riksdagen, i början af juni godkänts af förbundsrådet, bekräftats af kejsaren den 19 juli samt den 1 augusti offentliggjorts i tyska rikets författningssamling. En utförlig redogörelse för den nya lagen skall meddelas i ett kommande häfte af denna tidskrift.

Arbetslöshetsförsäkringen i Belgien. Den officiella arbetsstatistiska tidskriften i Belgien, »Revue du Travail», har i sitt juninummer för i år publicerat en intressant uppsats om den belgiska arbetslöshetsförsäkringens utveckling, organisation och nuvarande ståndpunkt. Dess ursprung och förebild var som bekant den anordning, som i slutet af år 1898 träffades i Gent, hvarigenom kommunala anslag beviljades de fackföreningar, hvilka betalade understöd åt arbetslösa medlemmar. Detta s. k. Gent-system vann sedermera efterföljd i alla större industridistrikt, och kommunala arbetslöshetsfonder, som de benämnas, upprättades såväl af kommuner ensamma för sig som flera kommuner tillsammans. År 1904 funnos i Belgien 12 dylika fonder, år 1910 hade deras antal stigit till 22 för tillsammans 50 kommuner.

Fastän dessa arbetslöshetsfonder äro kommunala institutioner, hafva de icke inordnats i den kommunala förvaltningen. De hafva ett särskildt reglemente jämte egen styrelse, sammansatt af representanter dels för de kommunala myndigheterna, dels för arbetarne. Till de 22 fonderna voro 1910 anslutna 362 fackföreningar, hvilkas arbetslöshetskassor åtnjöto kommunalt understöd. Bland dessa voro byggnadsfacken starkast företrädda med 54 föreningar, därefter följde textilarbetarne med 51, träarbetarne med 46, metallarbetarne med 38 samt typograferna med 36 föreningar.

Den kommunala arbetslöshetsförsäkringens gynnsamma verkningar förmådde efterhand de belgiska statsmakterna att å sin sida med anslag understödja den. År 1907 beviljades för första gången 10,000 francs för detta ändamål; år 1910 höjdes summan till 40,000 frs. Dessa medel fördelas på olika sätt. En del öfverlämnas till de kommunala fonderna, en annan del utbetalas antingen direkt till fackföreningar, hvilka äro anslutna till kommunala fonder, eller också till sådana arbetslöshetskassor, hvilka uppfylla af staten ställda villkor med afseende på organisation och förvaltning, men som icke tillhöra någon af de kommunala arbetslöshetsfonderna.

Äfven dessa använda växlande metoder vid subventionernas utbetalande. Antingen utbetalas de årligen till fackföreningen i viss proportion till dess egen understödssumma under året. Eller också erhåller enhvar försäkrad, som blifvit arbetslös, direkt åt sig utbetaldt det belopp, som kommunen tillskjuter utöfver fackföreningsunderstödet. Ur de kommunala fonderna lämnas äfven i mån af tillgång särskild nödhjälp till sådana arbetslösa, som icke äro försäkrade i någon kassa. Den näst sista metoden är dock den vanligaste; 97 % af alla offentliga medel utbetalades på detta sätt.

Under år 1910 utbetalade de till de kommunala arbetslöshetsfonderna anslutna fackföreningarna 196,434 francs till 17,568 arbetslösa under 148,295 arbetslöshetsdagar. Häraf kommo 86,218 frs från de offentliga fonderna.

(Revue du Travail.)

— Arbetsförmedling. —

Arbetsförmedlingen i Belgien. Den första arbetsförmedlingsanstalt i Belgien, som var afsedd för alla slag af kroppsarbetare och därtill var kostnadsfri, inrättades år 1888 i Liège på initiativ af ett filantropiskt sällskap. Den följdes inom kort af liknande anstalter i Bryssel, Gent, Antwerpen och andra städer.

Vissa af dessa anstalter upprättades af kommunala myndigheter, under det att andra erhöllo anslag af kommun- och provinsmyndigheter. Understöd af staten utgick för första gången 1904, då det belgiska parlamentet till arbetsministeriets disposition ställde en summa för uppmuntrande af kostnadsfria arbetsförmedlingsanstalter. Statsanslaget fördelas bland de olika anstalterna, och storleken af understödet till en anstalt beror på omfattningen och framgången af dess verksamhet och på dess utgifter. Nyinrättade anstalter erhålla ett särskildt understöd, i genomsnitt uppgående till c:a 150 kronor. År 1910 utdelades ett belopp af 9,324 kronor till 17 anstalter, som voro i verksamhet under föregående år. Understöd utgår under förutsättning att anstalterna öfvervakas af en nämnd, bestående af lika många arbetsgifvare och arbetare, under kontroll af arbetsministeriet, dit en detaljerad rapport vid hvarje månads slut skall afgifvas.

Under år 1910 öppnades flera nya anstalter, och vid årets slut voro 31 anstalter i verksamhet, af hvilka 6 voro kommunala och återstoden privata, ehuru vissa af de senare också erhöllo understöd af kommun- och provinsmyndigheter.

Under år 1910 uppgick antalet arbetsansökningar vid de 29 kostnadsfria anstalterna till 60,066, däraf 46,890 (78 %) af män och 13,176 (22 %) af kvinnor. Antalet anmälda lediga platser utgjorde 40,752, af hvilka 30,863 (76 %) för män och 9,889 (24 %) för kvinnor.

Inalles tillsattes under året 24,890 lediga platser — 19,344 (78 %) med män och 5,546 (22 %) med kvinnor. Af de tillsatta manliga platserna uppgåfvos 12 % vara tillfälliga; motsvarande tal för de kvinnliga var 10 %. Bland de 19,344 tillsatta manliga platserna tillhörde 3,700 metallindustri, 3,116 byggnadsindustri och 2,047 snickeri- och möbelindustri, under det att 2,162 voro afsedda för bud och grofarbetare. De tillsatta kvinnliga platserna (5,546 till antalet) gällde i 3,845 fall husligt arbete.

På 100 lediga platser kommo 147 ansökningar om arbete. Af de utaf arbetare gjorda anmälningarna ledde 41 % till resultat, under det att så var förhållandet med 61 % af arbetsgifvarnes.

Följande tablå ger en bild af anstalternas utveckling sedan år 1904.

År.	Antal			Tillsatta platser.		
	anstalter.	ansökningar om arbete.	lediga platser.	Antal.	I % af arbetsansökningar.	I % af lediga platser.
1904	10	20,461	13,303	7,996	39	60
1908	14	39,852	21,892	15,010	38	69
1909	17	51,576	27,970	18,735	36	67
1910	29	60,066	40,752	24,890	41	61

Det torde kunna sägas, att resultatet af de kostnadsfria arbetsförmedlingsanstalternas verksamhet ej kan anses vara fullt tillfredsställande. Omfånget af verksamheten är nämligen obetydlig i förhållande till å ena sidan industribefolkningens storlek och å den andra kostnaderna för anstalternas skötsel.

(Labour Gazette.)

— Föreningsväsende. —

Den åttonde tyska fackföreningskongressen. De tyska fackföreningarna (die freien Gewerkschaften) afhöllo i slutet af juni månad i Dresden sin åttonde kongress, vid hvilken 388 ombud representerade 2,276,395 organiserade arbetare.

Bland den mängd af frågor, som kommo till behandling, märkes bland annat ett förslag om bildande af en understödskassa för sådana arbetsstrider, som öfverstiga de särskilda fackförbundens ekonomiska tillgångar, och ett förslag om en fackligt kooperativ försäkringsanstalt. Vidare behandlades frågan om arbetsförmedling och arbetslöshetsunderstöd, hvarvid från flera håll häfdades nödvändigheten af ett samarbete mellan myndigheterna och fackorganisationerna. Det tyska strafflagsförslaget med hänsyn till föreningsrätten föranledde en två dagar lång diskussion, hvarunder förslaget synes hafva blifvit föremål för en skarp kritik äfven från juridiskt håll. Den i Tyskland för närvarande synnerligen aktuella frågan om hemarbetet gaf vid flera tillfällen anledning till debatt och beslut från kongressens sida. Vid kongressen fastställdes också en öfverenskommelse om samarbete mellan de tyska fackförbunden och centralförbundet för de tyska konsumtionsföreningarna. Såsom anmärkningsvärda punkter i denna öfverenskommelse torde bl. a. märkas bojkotten mot hemarbetet och gynnandet af arbetsgifvare, som slutit kollektivaftal.

(Sociale Praxis.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Arbetsförhållanden i holländska bagerier. Ministeriet för landtbruk, industri och handel i Holland har nyligen publicerat resultaten af en undersökning rörande arbetsförhållanden i bagerier, hvilken år 1910 verkställdes genom ministeriets försorg.

Af 13,167 bagerier i Holland besöktes samtliga utom 46 af agenter för undersökningen, som i flertalet fall utgjordes af yrkesinspektörerna; af de bagerier, som icke undersöktes, voro största delen förenade med militäretablissement eller andra offentliga inrättningar. I de undersökta 13,121 bagerierna voro 29,406 personer sysselsatta med brödtillverkning, hvaraf 11,814 mästare och 17,592 arbetare. I 3,870 företag (29 %) arbetade bagaren ensam, i 7,956 företag (61 %) hade han ett à två biträden, i 1,168 företag (9 %) tre à nio biträden och i 127 företag (1 %) tio biträden och därutöfver.

Med nattarbete i betydelse af sådant arbete, som utföres mellan 9 e. m. och 5 f. m., voro regelbundet sysselsatta 17,126 personer eller 58 % af samtliga i branschen. Nattarbetarne voro relativt talrikare i de större än i de mindre etablissementen, såsom följande öfversikt utvisar:

Bagerier.	Antal yrkesutöfvare.	Antal nattarbetare. Absolut.	Per 100 yrkesutöfvare.
utan biträden	3,870	1,637	42
med 1—2 biträden	17,354	8,778	51
» 3—9 »	5,425	4,098	76
» 10 » och därutöfver	2,757	2,613	95
Samtliga bagerier	**29,406**	**17,126**	**58**

Ofvanstående siffror hänföra sig till »vanliga veckodagar» d. v. s. tisdagar t. o. m. fredagar. På måndagar och lördagar är arbetstiden något olika, och söndagsarbete är praktiskt taget okändt i holländska bagerier, med undantag för de judiska etablissementen.

I gruppen bagerier med ett à två biträden (hvilkas produktion utgjorde hälften af samtliga bageriers) gestaltade sig den dagliga bruttoarbetstiden, såsom efterföljande tablå utvisar:

Daglig arbetstid.	Antal bagerier med förestående arbetstid å måndagar.	å tisdagar t. o. m. fredagar.	å lördagar.
10 timmar eller därunder	2,367	2,140	1,440
11 »	1,164	1,171	639
12 »	1,641	1,710	787
13 »	1,107	1,248	786
14 »	818	930	809
15 »	366	394	759
16 »	167	176	692
17 »	68	82	466
18 »	55	54	524
19 » eller däröfver	—	—	851
Obekant	203	51	203
Summa	**7,956**	**7,956**	**7,956**

Af öfversikten framgår, att af bagerierna med ett à två biträden, hvilka äro att anse såsom typiska för holländska bagerier i allmänhet, 2,884 eller 37 % hafva en daglig arbetstid af 13 timmar och därutöfver under större delen af veckan; 2,581 eller 33 % äro i verksamhet 13 timmar och därutöfver på måndagar och 4,887 eller 63 % samma tid å lördagar, medan omkring i en sjättedel af ofvannämnda bagerier arbetstiden å lördagar uppgår till eller öfverstiger 18 timmar.

Kost- och logissystemet befanns vara mest utbredt i bagerier af den storlek, hvarför nyss redogjorts. I det hela tillämpades systemet i 1,306 företag. Beträffande 246 af dessa gafs emellertid icke tillfälle att undersöka sofplatserna. I 828 af återstående 1,060 etablissement delade två arbetare sängplats. I några fall delades sängplats t. o. m. af trenne arbetare. Icke sällan var sofrummet beläget så nära ugnen, att hettan var synnerligen obehaglig. Med hänsyn till kost- och logissystemets inverkan på renligheten anmärkes i utredningen: »Ofta hör man yttranden, hvaraf framgår, att arbetarne aldrig tvätta sig, innan de arbeta degen. Ett vanligt uttryck bland bageriarbetare är 'att tvätta sig i degen' d. v. s. att arbeta degen med otvättade händer och genom att mjöla ned händerna få dem att se rena ut.»

(Labour Gazette.)

Fransk undersökning rörande hemarbetet i linnesömnadsyrket. Den franska arbetsstatistiska byrån har nyligen publicerat femte och sista delen af den undersökning rörande hemarbetet i linnesömnadsyrket, som påbörjades 1905. Nämnda volym inne-

håller en redogörelse för de allmänna resultaten af undersökningen, och i det följande skall gifvas en kort sammanfattning af resultaten i hvad de gälla vissa uppdagade missförhållanden och sättet att afhjälpa dessa.

Undersökningen omfattade 24 departement; antalet tillfrågade arbetsgifvare var 129, antalet företagare i öfrigt 112 och antalet arbetare 2,012. Den allmänna delen af undersökningen omfattar fyra olika delar: 1) personal; 2) arbetsorganisation; 3) personalens ställning; 4) missförhållanden och botemedel däremot.

Lönenedsättningar och låga styckpriser utgöra föremål för klagan från arbeterskorna i flertalet af de undersökta områdena. Hufvudorsaken härtill skulle vara konkurrens under olika former: först konkurrens mellan arbeterskorna å orten, mellan land och stad och mellan olika orter; vidare konkurrens från klostren, hvaröfver starkt klagas från arbeterskehåll; slutligen, om ock i mindre grad, konkurrens från de stora varumagasinen, mellan fabrikanter och den konkurrens, som förorsakas af arbetsmaskiner.

Hvad beträffar arbetets anordning äro klagomålen mindre allmänna, men röra sig om en mängd olika punkter, såsom oregelbunden sysselsättning, själfva arbetets beskaffenhet, lång arbetslöshet, betalning in natura, småmästaresystem m. m.

Från fabrikanterna och köpmännen hafva framkommit helt få förslag för afhjälpande af missförhållandena; någon allmän öfverensstämmelse råder i regel icke om botemedlen. Bland de förslag, som framkommit, må omnämnas följande:

a) inrättande och utvecklande af lärlingsväsen och yrkesundervisning;

b) upprättandet af ringar eller syndikat af arbetsgifvare (en åtgärd, som dock af flera anses omöjlig att realisera);

c) bildande af fackföreningar, som kunde arbeta (måhända i samförstånd med arbetsgifvareföreningen i facket) på styckprisernas höjande;

d) upprättande af en tariff af större eller mindre omfattning eller af en laglig minimilön;

e)—g) diverse åtgärder för stäfjande af konkurrensen från de stora varumagasinen, arbetshemmen och fängelserna, bl. a. på kooperationens väg;

h) slutligen föreslås i arbetarnes omedelbara intresse, att styckpriserna höjas (hvarvid ofta icke angifves huru detta skall ske) och vinstandelsystem införes; eller ock, att hemarbetet afskaffas och ersättes af verkstadsarbete, en förändring, hvars omöjlighet dock äfven de, som bragt densamma på tal, erkänna.

De botemedel, som föreslagits af småmästare, gå ut på slopande af arbetshemmen, afskaffande af systemet med småmästare, som tillika äro affärsmän, och sammanslutning mellan småmästarne.

På helt få undantag när hafva de tillfrågade enskilda arbeterskorna icke föreslagit något hjälpmedel mot de missförhållanden, hvaröfver de klagat. Emellertid hafva tvänne fackföreningar af linnesömmerskor uttalat sin mening i detta hänseende: den ena fordrar bl. a. såsom medel att förbättra arbeterskornas ställning enhetliga styckpriser och upprättande af en tariff; den andra har föreslagit en mängd olika åtgärder, såsom klostrens stängande, bildande af en produktionsförening bland arbeterskorna, arbeterskornas sammanslutande till en fackförening, utvidgning af arbetarelagstiftningen, och obligatorisk förhöjning af styckpriserna. I det hela har endast ett fåtal af dem enquêten omfattat gifvit svar på frågan om botemedlen, och ofta äro svaren mycket obestämda; någon tanke på, att åtgärder komme till stånd, rådde icke vid tidpunkten för undersökningen, och ingen af de föreslagna åtgärderna synes hafva varit föremål för allvarligare öfvervägande.

(Bulletin de l'Office du travail.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juli månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under juli månad.

Öfversikt af verksamheten under *juli* månad år 1911.

Juli:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,577	737	591	1,039	960	502	**2,616**	**1,697**	**1,093**
Uppsala län	316	205	108	75	80	46	**391**	**285**	**154**
Södermanlands län	270	282	98	80	126	30	**350**	**408**	**128**
Östergötlands län	657	495	361	243	353	107	**900**	**848**	**468**
Norrköping	496	216	194	238	253	134	**734**	**469**	**328**
Jönköpings län	183	146	85	128	112	43	**311**	**258**	**128**
Norra Kalmar län	58	69	23	20	30	7	**78**	**99**	**30**
Södra Kalmar län	57	61	41	29	45	20	**86**	**106**	**61**
Blekinge län	151	100	68	199	135	74	**350**	**235**	**142**
Kristianstads län	131	132	71	66	106	29	**197**	**238**	**100**
Malmöhus län: Malmö	784	214	190	579	354	265	**1,363**	**568**	**455**
Malmöhus län: Lund	195	56	50	85	47	33	**280**	**103**	**83**
Malmöhus län: Landskrona	117	51	42	58	34	22	**175**	**85**	**64**
Malmöhus län: Hälsingborg	560	205	176	264	155	97	**824**	**360**	**273**
Malmöhus län: Ystad	57	24	10	72	68	38	**129**	**92**	**48**
Malmöhus län: Trelleborg	98	104	92	23	48	12	**121**	**152**	**104**
Malmöhus län: Eslöf	145	111	87	43	39	23	**188**	**150**	**110**
Malmöhus län: Skurup	33	39	22	17	37	15	**50**	**76**	**37**
Hallands län	139	95	64	87	79	48	**226**	**174**	**112**
Göteb. o. Bohus län	127	102	92	66	113	22	**193**	**215**	**114**
Göteborg	746	539	481	426	636	283	**1,172**	**1,175**	**764**
Skaraborgs län	81	71	36	23	37	8	**104**	**108**	**44**
Karlstad	69	72	58	39	75	28	**108**	**147**	**86**
Örebro	151	85	77	113	77	65	**264**	**162**	**142**
Västmanlands län	410	327	204	142	223	120	**552**	**550**	**324**
Kopparbergs län	109	103	80	70	86	48	**179**	**189**	**128**
Gäfle stad o. län	180	109	100	56	67	34	**236**	**176**	**134**
Sundsvall	33	52	23	56	73	37	**89**	**125**	**60**
Östersund	68	75	27	16	42	8	**84**	**117**	**35**
Norrbottens län	19	30	7	69	107	38	**88**	**137**	**45**
Tillsammans juli 1911	**8,017**	**4,907**	**3,558**	**4,421**	**4,597**	**2,236**	**12,438**	**9,504**	**5,794**
» » 1910[2]	7,142	4,545	3,110	3,676	3,905	1,828	10,818	8,450	4,938
» juni 1911	7,542	4,769	3,558	4,027	4,726	2,517	11,569	9,495	6,075

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan: med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

[2] De här meddelade uppgifterna för år 1910 äro något högre än de tidigare för resp. månad offentliggjorda, beroende därpå att här medräknats resultaten af den under juli 1910 påbörjade verksamheten vid Skaraborgs läns anstalt.

På 100 *lediga platser* kommo:

Juli:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	214	108	**154**	80	52	**64**
Uppsala län	154	94	**137**	53	58	**54**
Södermanlands län	96	63	**86**	35	24	**31**
Östergötlands län	133	69	**106**	73	30	**55**
Norrköping	230	94	**157**	90	53	**70**
Jönköpings län	125	114	**121**	58	38	**50**
Norra Kalmar län	84	67	**79**	33	23	**30**
Södra Kalmar län	93	64	**81**	67	44	**58**
Blekinge län	151	147	**149**	68	55	**60**
Kristianstads län	99	62	**83**	54	27	**42**
Malmöhus län. Malmö	366	164	**240**	89	75	**80**
Lund	348	181	**272**	89	70	**81**
Landskrona	229	171	**206**	82	65	**75**
Hälsingborg	273	170	**229**	86	63	**76**
Ystad	238	106	**140**	42	56	**52**
Trelleborg	94	48	**80**	88	25	**68**
Eslöf	131	110	**125**	78	59	**73**
Skurup	85	46	**66**	56	41	**49**
Hallands län	146	110	**130**	67	61	**64**
Göteb. o. Bohus l.	125	58	**90**	90	19	**53**
Göteborg	138	67	**100**	89	44	**65**
Skaraborgs län	114	62	**96**	51	22	**41**
Karlstad	96	52	**73**	81	37	**59**
Örebro	178	147	**163**	91	84	**88**
Västmanlands län	125	64	**100**	62	54	**59**
Kopparbergs län	106	81	**95**	78	56	**68**
Gäfle stad och län	165	84	**134**	92	51	**76**
Sundsvall	63	77	**71**	44	51	**46**
Östersund	91	38	**72**	36	19	**30**
Norrbottens län	63	64	**64**	23	36	**33**
Tillsammans juli 1911	**163**	**96**	**131**	**73**	**49**	**61**
» » 1910	157	94	128	68	47	58
» juni 1911	158	85	122	75	53	64

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 12,438 ansökningar om arbete, hvaraf 8,017 af män och 4,421 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 9,504 lediga platser, nämligen 4,907 för män och 4,597 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 5,794, af hvilka 3,558 besattes med män och 2,236 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge var otvifvelaktigt tämligen tillfredsställande, om ock ej samma lifaktighet förspordes som under föregående månad. Den hela landet omfattande arbetsinställelsen inom byggnadsindustrien verkade naturligtvis synnerligen

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—juli.			
	Juli 1910.	Juni 1911.	Juli 1911.	Juli 1910—juli 1911.		Juni 1911—juli 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
				Antal.	%.	Antal.	%.	1910.	1911.	Antal.	%.
Stockholm	1,211	1,475	*1,093*	— 118	— 10	— 382	— 26	7,805	9,135	+ 1,330	+ 17
Uppsala län	100	167	*154*	+ 54	+ 54	— 13	— 8	1,121	1,611	+ 490	+ 44
Södermanlands län[1]	—	117	*128*	—	—	+ 11	+ 9	—	481	—	—
Östergötlands län	341	409	*468*	+ 127	+ 37	+ 59	+ 14	2,355	2,903	+ 548	+ 23
Norrköping	294	291	*328*	+ 34	+ 12	+ 37	+ 13	2,104	2,072	— 32	— 2
Jönköpings län[2]	112	88	*128*	+ 16	+ 14	+ 40	+ 45	580	811	+ 231	+ 40
Norra Kalmar län[2]	27	49	*30*	+ 3	+ 11	— 19	— 39	178	251	+ 73	+ 41
Södra Kalmar län[1]	—	69	*61*	—	—	— 8	— 12	—	351	—	—
Blekinge län	120	116	*142*	+ 22	+ 18	+ 26	+ 22	773	1,037	+ 264	+ 34
Kristianstads län	116	76	*100*	— 16	— 14	+ 24	+ 32	777	889	+ 62	+ 8
Malmöhus län: Malmö	433	527	*455*	+ 22	+ 5	— 72	— 14	3,175	3,905	+ 730	+ 23
Malmöhus län: Lund	134	102	*83*	— 51	— 38	— 19	— 19	927	816	— 111	— 12
Malmöhus län: Landskrona[2]	59	48	*64*	+ 5	+ 8	+ 16	+ 33	278	469	+ 191	+ 69
Malmöhus län: Hälsingborg	195	310	*273*	+ 78	+ 40	— 37	— 12	1,482	2,048	+ 566	+ 38
Malmöhus län: Ystad	41	40	*48*	+ 7	+ 17	+ 8	+ 20	257	314	+ 57	+ 22
Malmöhus län: Trelleborg[1]	—	184	*104*	—	—	— 80	— 43	—	494	—	—
Malmöhus län: Eslöf	122	107	*110*	— 12	— 10	+ 3	+ 3	506	599	+ 93	+ 18
Malmöhus län: Skurup	41	29	*37*	— 4	— 10	+ 8	+ 28	178	212	+ 34	+ 19
Hallands län[2]	84	113	*112*	+ 28	+ 33	— 1	— 1	460	935	+ 475	—
Göteb. o. Bohus l.[2]	58	131	*114*	+ 56	+ 97	— 17	— 13	203	709	+ 506	—
Göteborg	637	884	*764*	+ 127	+ 20	— 120	— 14	5,242	6,028	+ 786	+ 15
Skaraborgs län[2]	38	31	*44*	+ 6	+ 16	+ 13	+ 42	38	286	+ 248	—
Karlstad	63	61	*86*	+ 23	+ 37	+ 25	+ 41	475	525	+ 50	+ 11
Örebro	193	152	*142*	— 51	— 26	— 10	— 7	1,060	1,248	+ 188	+ 18
Västmanlands län	223	119	*324*	+ 101	+ 45	+ 205	—	792	1,248	+ 456	+ 58
Kopparbergs län[2]	63	115	*128*	+ 65	—	+ 13	+ 11	155	918	+ 763	—
Gäfle stad o. län	71	114	*134*	+ 63	+ 89	+ 20	+ 18	769	902	+ 133	+ 17
Sundsvall	112	47	*60*	— 52	— 46	+ 13	+ 28	738	790	+ 52	+ 7
Östersund[1]	—	15	*35*	—	—	+ 20	—	—	50	—	—
Norrbottens län	50	89	*45*	— 5	— 10	— 44	— 49	455	574	+ 119	+ 26
Tillsammans	4,938	6,075	5,794	+ 856	+ 17	— 281	— 5	32,883	42,561	+ 9,678	+ 29
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	1,224	1,056	*1,585*	+ 361	+ 29	+ 529	+ 50	6,197	8,977	+ 2,784	+ 45
» öfriga näringsgrenar	3,714	5,019	*4,209*	+ 495	+ 13	— 810	— 16	26,686	33,584	+ 6,894	+ 26

hämmande på verksamheten inom hithörande yrken samt inom de industrigrenar, som med dem stå i närmare samband. Inom vissa industriella yrken, särskildt järn- och metallbranschen, framträdde en stark efterfrågan på yrkesskickliga arbetare. Jordbruket har fortfarande visat sig vara i behof af arbetare. Tillgången därpå var någorlunda god på grund af att konflikten inom byggnadsindustrien frigjort så mycken arbetskraft; dock rådde som vanligt brist på kvinnliga arbetare samt ladugårdspersonal i allmänhet.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.
[2] » » » » » » 1910.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. Åtskilliga anstalter hafva däremot denna månad något mindre resultat än under närmast föregående månader, hufvudsakligen beroende på den minskade omsättningen inom byggnadsindustrien. För öfrigt plägar alltid under högsommaren efterfrågan på arbetskraft vara något mindre stark än under vår- och höstsäsongens forcerade verksamhet. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde minskningen från juni 1911 i absoluta tal 281 eller 5 % (för jordbruket m. m. visserligen en ökning af 529 eller 50 %, men för öfriga yrkesgrenar en minskning af 810 eller 16 %); i jämförelse med juli 1910 uppgick tillväxten till 856 eller 17 % (däraf för jordbruket m. m. 361 eller 29 % samt för öfriga näringsgrenar 495 eller 13 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där en synnerligen rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa stort öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Juli.	Juni.	Juli.	Juli.	Juni.	Juli.
Jordbruket m. m.	1910.	1911.	1911.	1910.	1911.	1911.
Män	89	83	*88*	61	66	*63*
Kvinnor	37	28	*32*	31	40	*34*
Tillsammans	**78**	**69**	*76*	**55**	**60**	*57*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	200	187	*225*	73	78	*80*
Kvinnor	107	91	*105*	49	55	*51*
Tillsammans	**146**	**134**	*153*	**60**	**65**	*62*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	157	158	*163*	68	75	*73*
Kvinnor	94	85	*96*	47	53	*49*
Tillsammans	**128**	**122**	*131*	**58**	**64**	*61*

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Juli:									
Jordbruk o. skogshushållning	1,923	2,196	1,394	181	566	191	**2,104**	**2,762**	**1,585**
Grufdrift och malmförädling	30	7	5	—	—	—	**30**	**7**	**5**
Industri o. handtverk m. m. .	2,478	1,405	1,054	448	240	115	**2,926**	**1,645**	**1,169**
Handel och samfärdsel . . .	1,590	597	474	653	727	372	**2,243**	**1,324**	**846**
Husligt arbete	9	—	—	3,006	3,038	1,544	**3,015**	**3,038**	**1,544**
Allmän o. litterär verksamhet	17	12	9	31	21	10	**48**	**33**	**19**
Öfriga slag af arbete	1,970	690	622	102	5	4	**2,072**	**695**	**626**
Samtliga yrkesgrenar	**8,017**	**4,907**	**3,558**	**4,421**	**4,597**	**2,236**	**12,438**	**9,504**	**5,794**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 823	+ 873	+ 517	+ 59	+ 123	+ 12	+ 882	+ 996	+ 529
Grufdrift och malmförädling	+ 6	— 3	— 5	—	—	—	+ 6	— 3	— 5
Industri o. handtverk m. m. .	— 136	— 365	— 228	+ 76	— 60	— 33	— 60	— 425	— 261
Handel och samfärdsel . . .	— 280	— 274	— 202	— 2	— 101	— 14	— 282	— 375	— 216
Husligt arbete	— 23	— 1	—	+ 293	— 88	— 250	+ 270	— 89	— 250
Allmän o. litterär verksamhet	— 1	— 11	— 4	+ 10	— 4	+ 3	+ 9	— 15	— 1
Öfriga slag af arbete	+ 86	— 81	— 78	— 42	+ 1	+ 1	+ 44	— 80	— 77
Samtliga yrkesgrenar	**+ 475**	**+ 138**	**± 0**	**+ 394**	**— 129**	**— 281**	**+ 869**	**+ 9**	**— 281**
Relativa tal. [1]									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 75	+ 66	+ 59	+ 48	+ 28	+ 7	+ 72	+ 56	+ 50
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	— 5	— 21	— 18	+ 20	— 20	—	— 2	— 21	— 18
Handel och samfärdsel . . .	— 15	— 31	— 30	—	— 12	—	— 11	— 22	— 20
Husligt arbete	—	—	—	+ 11	— 3	— 14	+ 10	— 3	— 14
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	+ 5	— 11	— 11	— 29	—	—	+ 2	— 10	— 11
Samtliga yrkesgrenar	**+ 6**	**+ 3**	**± 0**	**+ 10**	**— 3**	**— 11**	**+ 8**	**—**	**— 5**

På 100 *lediga platser* kommo: [1]

Juli:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	88	32	**76**	63	34	**57**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	176	187	**178**	75	48	**71**
Handel och samfärdsel	266	90	**169**	79	51	**64**
Husligt arbete	—	99	**99**	—	51	**51**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	286	—	**298**	90	—	**90**
Samtliga yrkesgrenar	**163**	**96**	**131**	**73**	**49**	**61**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter*.

Manliga afdelningen. Specialiteter.	Juli 1910.	Juni 1911.	Juli 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	18	5	*19*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	164	30	*203*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	289	308	*397*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	556	423	*703*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	36	45	*36*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	7	26	*28*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	6	40	*8*
Tegelbruksarbetare	58	35	*43*
Gjutare och formare	12	14	*16*
Bleck- och plåtslagare	23	7	*15*
Smeder och hofslagare	39	52	*39*
Verktygsarbetare	—	2	*3*
Filare och bänkarbetare	18	45	*31*
Maskinarbetare	17	22	*34*
D:o handtlangare	11	60	*16*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	37	70	*47*
Maskin- och modellsnickare	2	3	*4*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	33	32	*15*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	92	255	*174*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	15	5	*23*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	14	16	*20*
Murare	56	65	*32*
Murarbetsmän och tegelbärare	73	59	*45*
Byggnadssnickare och timmermän	214	229	*134*
Måleriarbetare	36	43	*45*
Kvarnarbetare	5	2	*7*
Bageri- och konditoriarbetare	6	19	*11*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	30	*6*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	14	18	*17*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	40	59	*43*
Springpojkar	234	280	*220*
Varuutkörare	10	21	*13*
Kuskar och åkeriarbetare	54	66	*51*
Kaptener, styrmän, sjömän	11	9	*10*
Maskinister, eldare, kollämpare	3	4	*5*
Stufveriarbetare	1	42	—

Kvinnliga afdelningen. Specialiteter.	Juli 1910.	Juni 1911.	Juli 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	82	59	*113*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	42	96	*61*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	24	24	*17*
Spinneriarbetare	2	3	*3*
Väfveriarbetare	11	5	*12*
Kapp- och klädsömmerskor	4	11	*4*
Linnesömmerskor	2	1	*2*
Trikotageарbetare	3	1	*4*
Tvätt- och strykningsarbetare	11	17	*12*
Bageri- och konditoriarbetare	12	21	*10*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	11	*6*
Litografer och kemigrafer	—	3	—
Fabriksarbetare, ej spec.	—	—	*1*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	28	37	*47*
Hotell-, café- och restaur. — Servitriser	48	46	*58*
Hotell-, café- och restaur. — Städerskor	15	31	*32*
Hotell-, café- och restaur. — Kokerskor	25	21	*16*
Hotell-, café- och restaur. — Diskerskor m. fl.	132	165	*166*
Privat tjänst — Hushållerskor	37	37	*51*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	125	201	*168*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	73	72	*82*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	399	456	*487*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	559	924	*652*
Springflickor	43	66	*43*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Juli 1910.	Juni 1911.	Juli 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	78	69	*76*
Metall- och maskinindustri	166	149	*184*
Trävaruindustri	180	116	*141*
Byggnadsverksamhet	120	124	*148*
Textilindustri	186	407	*483*
Beklädnadsindustri	184	145	*200*
Närings- och njutningsämnesindustri	239	157	*215*
Kontors- o. d. personal	325	285	*311*
Butiks- o. d. personal	292	202	*275*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	56	50	*61*
Landtransport	180	213	*263*
Husligt arbete	102	88	*99*
Grofarbete	264	262	*298*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på ganska riklig tillgång på arbetskraft. Konjunkturerna tyckas vara något försämrade i jämförelse med både nästföregående månad och motsvarande tidpunkt förra året. Sannolikt är dock detta endast att tillskrifva den tillfälliga depression, som byggnadskonflikten förorsakat.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. I allmänhet kan någon minskning iakttagas under den löpande månaden. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 51 platser för hushållerskor, 168 för hus- och barnjungfrur, 82 för kokerskor och köksor, 487 för ensamjungfrur samt 652 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 58 servitriser, 32 städerskor, 16 kokerskor, 166 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 47, i jordbruks- o. d. arbete 191. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 39, filare och bänkarbetare 31, maskinarbetare 34, sågverksarbetare 47, jord-, beton- o. d. arbetare 174, murare 32, murarbetsmän och tegelbärare 45, byggnadssnickare och timmermän 134, måleriarbetare 45, kontors-, butiks- och lagerbiträden 17, handels- och lagerarbetare 43, springpojkar 220, kuskar och åkeriarbetare 51, o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. an-

ställdes: befälspersonal 19, tjänare på stat 203, tjänare i husbondes kost 397, tillfälliga arbetare 703, trädgårdspersonal 36, skogspersonal 28 samt diverse andra arbetare 8.

Antalet platser, som under *juli* månad tillsatts utom resp. orter.

	Juli 1911.			Juli	Juni
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	178	43	**221**	161	215
Uppsala län	12	1	**13**	13	7
Södermanlands län	4	—	**4**	—	8
Östergötlands län	15	1	**16**	12	11
Norrköping	138	41	**179**	119	94
Jönköpings län	12	2	**14**	7	5
Norra Kalmar län	—	—	—	5	1
Södra Kalmar län	2	1	**3**	—	9
Blekinge län	7	4	**11**	5	7
Kristianstads län	18	1	**19**	26	14
Malmöhus län. Malmö	81	38	**119**	118	112
Lund	38	4	**42**	79	49
Landskrona	20	3	**23**	16	19
Hälsingborg	93	17	**110**	83	102
Ystad	7	11	**18**	16	16
Trelleborg	21	5	**26**	—	26
Eslöf	45	10	**55**	41	82
Skurup	22	15	**37**	34	28
Hallands län	1	5	**6**	7	6
Göteb. o. Bohus län	12	1	**13**	6	5
Göteborg	181	10	**191**	141	113
Skaraborgs län	—	—	—	—	1
Karlstad	50	3	**53**	26	30
Örebro	44	10	**54**	65	26
Västmanlands län	2	3	**5**	6	—
Kopparbergs län	2	2	**4**	1	8
Gäfle stad och län	6	—	**6**	5	7
Sundsvall	14	2	**16**	24	10
Östersund	1	—	**1**	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans juli 1911	**1,026**	**233**	**1,259**	**1,016**	**1,011**
» » 1910	838	178	1,016	—	—
» juni 1911	783	228	1,011	—	—

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1,259 platser, hvaraf 1,026 manliga och 233 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 1,016, 838 och 178 samt under nästlidne månad 1,011, 783 och 228. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Arbetsmarknaden har liksom föregående månad varit tryckt samt isynnerhet inom byggnads-, transport- och grofarbetarefacken ytterligare förvärrats genom den under månaden utbrutna byggnadskonflikten. Inom handelsbranschen samt metall- och maskinindustrien har arbetstillgången varit ringa i förhållande till antalet arbetssökande. Däremot har efterfrågan å arbetskraft till jordbruket tämligen lätt kunnat tillgodoses.

Uppsala län. Arbetstillgången har varit ganska knapp för årstiden. Äfven tillgången på skördearbete har varit långt mindre än vanligt, en gifven följd af höskördens väsentligt minskade kvantitet. Inom husbyggnadsindustrien har arbetstillgången varit rätt god, däremot ringa för grofarbetare.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Tillgången på arbetssökande har varit jämförelsevis god, isynnerhet för metall- och industriarbetare samt grofarbetare. På grund af den pågående byggnadskonflikten hafva dock svårigheter yppat sig att bereda arbete åt de sistnämnda. Inom jordbruket har tillgången varit god på såväl arbete som arbetssökande. — Kvinnliga afdelningen. Jämförelsevis få platser hafva tillsatts. Många platser äro anmälda lediga, flertalet afseende mjölkjungfrur till landet.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god utom beträffande glasbruks- och grofarbetare. För jordbruket har behofvet af vana skördearbetare, rotfrukts- och betarbetare varit betydligt större än motsvarande tid förra året, men har i de allra flesta fall kunnat fyllas. — Kvinnliga afdelningen. Efterfrågan å arbetskraft, isynnerhet för husligt arbete har varit större än tillgången.

Norrköping. Manliga afdelningen. De arbetssökandes antal har varit jämförelsevis något större under juli än under juni. Arbetsmarknaden, som förut var tryckt, försämrades under månaden ytterligare på grund af byggnadskonflikten, och de arbetslösas antal har därför varit afsevärdt. Efterfrågan på tillfällig arbetskraft till jordbruket har emellertid härigenom lätt kunnat tillgodoses. — Kvinnliga afdelningen visar god tillgång på platser till husligt arbete.

Jönköpings län. Arbetsmarknaden synes något förbättrad sedan föregående månad. God arbetstillgång har yppats för grofarbetare vid sjösänknings- och vattenledningsarbeten m. m. Till jordbruket ha endast ett fåtal platser kunnat tillsättas, då de flesta arbetssökande och platser afse höstflyttningen. Detsamma gäller, i något mindre utsträckning, om husligt arbete.

Norra Kalmar län. Antalet ansökningar om arbete har varit lägre än under juni, hvaremot antalet anmälda platser varit högre. De flesta platser hafva dock gällt höstflyttningen och afsett jordbruksarbetare af alla slag samt tjänarinnor af alla slag till staden och landet.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har fortfarande varit dålig för byggnads- och grofarbetare, men har i öfrigt varit normal. Till jordbruket har efterfrågan af arbetskraft varit större än tillgången. — Kvinnliga afdelningen har lidit brist på arbetskraft för såväl jordbruket som husligt arbete.

Blekinge län. Arbetsmarknaden inom jordbruket har varit god, så ock inom metall- och maskinindustrien. Byggnadsverksamheten har något påverkats af den pågående konflikten, men många häraf berörda arbetare hafva erhållit arbete hos utom striden stående arbetare.

Kristianstads län. Arbetsmarknaden har varit tämligen jämn under månaden. Å manliga afdelningen har tillgång och efterfrågan af lediga platser i det närmaste

motsvarat hvarandra. Tillfällig arbetskraft till höst- och skördearbetet har varit mindre eftersökt än motsvarande tid föregående år. Däremot synas platser till höstflyttningen blifva talrikare än förra året.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom staden har varit den minsta möjliga, och inga tecken till förbättring hafva försports. Behofvet af tillfällighetsarbetare på landet har varit ringa, hvadan den öfverflödiga arbetskraften inom industrien ej kunnat erhålla sysselsättning. Tillgången på arbete har varit mycket dålig för alla yrkes- och näringsgrenar. — Kvinnliga afdelningen. Tillgången på arbete har varit god, och tillbud och efterfrågan hafva tämligen väl motsvarat hvarandra.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången, förut dålig, har under månaden ytterligare försämrats genom den pågående byggnadskonflikten. — Kvinnliga afdelningen har visat mindre god tillgång på arbete.

Landskrona. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit i det närmaste lika med föregående månad. Byggnadskonflikten har borttagit åtskilliga arbetstillfällen, men flera arbetare ha erhållit sysselsättning med skördearbete. — Kvinnliga afdelningen. Stor efterfrågan på tjänarinnor till jordbruk och husligt arbete.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har inom staden såväl som på landsbygden varit mindre god, sämre än föregående månad, delvis beroende på byggnadskonflikten. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången ringa, men de arbetssökandes antal högre än någon föregående månad.

Ystad. Minskad arbetstillgång på grund af byggnadskonflikten. På landsbygden har arbetstillgången varit mycket god med i det närmaste normal tillgång på arbetskraft.

Trelleborg. Arbetsmarknaden har varit jämn med i stort sedt oförändrad efterfrågan och tillbud på arbetskraft. Åtskilliga inom jordbruket lediga platser hafva tillsatts. — Kvinnliga afdelningen. Tillgången på lediga platser afsevärdt större än på lämplig och villig arbetskraft. Brist råder beträffande kokerskor och husjungfrur till stad och land samt på mjölkjungfrur till landet.

Eslöf. Arbetstillgången har under juli varit god med undantag för byggnadsbranschen. Ovanligt rik tillgång på års- och daglönsplatser inom jordbruket.

Skurup. Läget på arbetsmarknaden kan anses normalt, med undantag af ständig brist på kvinnliga tjänare till jordbruk.

Hallands län. Manliga afdelningen. Tillgången på arbete har varit någorlunda god utom för grofarbetare och yngre pojkar. Arbetsansökningarnas antal har varit något större än förra månaden, delvis beroende på byggnadskonflikten. Efterfrågan på skördearbetare har varit föga nämnvärd. — Kvinnliga afdelningen. Fortfarande brist på dugliga ensamjungfrur. Till husligt arbete finnas ett flertal platser anmälda för hösten.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har i de flesta fall varit god. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har i det närmaste motsvarat hvarandra. — Kvinnliga afdelningen. Brist på arbetskraft till jordbruk och husligt arbete samt på betjäning till hotell och restauranter.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god på de flesta områden och arbetslösheten därför ej nämnvärd utom bland butiks- och magasinspersonal, sjöfolk och grofarbetare. Det ökade antalet arbetsansökningar beror på byggnadskonflikten. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden mycket god och efterfrågan har betydligt öfverstigit tillgången inom jordbruket, husligt arbete, hotell-, kafé- och restaurantrörelse.

Skaraborgs län. Tillgången på arbetskraft till jordbruket jämförelsevis god med ungefär samma löner som föregående tjänsteår. Efterfrågan på jordbruksstatare, kreatursskötare och jungfrur till landet så ock på jungfrur till stad.

Karlstad. Arbetsmarknaden har varit synnerligen liflig, betydligt bättre än föregående månad; dock brist på kvinnlig arbetskraft.

Örebro. I betraktande af den pågående byggnadskonflikten kan arbetsmarknaden anses som jämförelsevis god. Flertalet arbetssökande ha erhållit arbete vid skörden.

Västmanlands län. Beträffande årsanställning till jordbruket har arbetsmarknaden varit synnerligen liflig, men i öfrigt har arbetstillgången varit mycket ringa, delvis beroende på byggnadskonflikten.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Läget på arbetsmarknaden oförändradt. Med undantag för grofarbetare har arbetstillgången varit synnerligen god. — Kvinnliga afdelningen. God tillgång på platser till husligt arbete, men brist på arbetssökande.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången god och i hufvudsak oförändrad. Antalet arbetssökande har betydligt ökats, delvis på grund af byggnadskonflikten. — Kvinnliga afdelningen. Förhållandena hafva varit normala.

Sundsvall. Synnerligen god tillgång på arbete har varit rådande. Antalet arbetssökande har betydligt understigit antalet lediga platser.

Östersund. Manliga afdelningen. Brist på arbetskraft för jordbruket. — Kvinnliga afdelningen. Allmän brist på arbetskraft.

Norrbottens län. Manliga afdelningen. Läget på arbetsmarknaden har varit godt; tillgång på arbete och arbetskraft ha motsvarat hvarandra. Dock har yppat sig någon brist på arbetskraft inom jordbruksarbete och byggnadsarbete. — Kvinnliga afdelningen har lidit brist på köksor och ensamjungfrur.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Filare, maskinarbetare, elektriker, byggnadsarbetare (alla slag), maskinister, eldare, fabriksarbetare, kontorister, butiks- och lagerbiträden, springpojkar, åkeri- och grofarbetare. — Lager och affärsbiträden.	Handtverkslärlingar. — Köksor och diskerskor till restaurant, ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Daglönare och grofarbetare.	Kunniga djurskötare. — Mjölkerskor.
Södermanlands län.	
Befallningsmän, chaufförer, kuskar, grofarbetare, metall- och maskinarbetare samt springpojkar. — Kontorspersonal, yngre tjänsteflickor.	Jordbruksarbetare af alla slag. Dugliga tjänarinnor till stad och landsbygd.
Östergötlands län.	
Glasbruks-, schaktnings- och kvarnarbetare, maskinister, springpojkar, grofarbetare. — Tricotagearbeterskor, tvätterskor, strykerskor, kontorister och expediter.	Yngre arbetsdrängar. — Mjölkjungfrur, kafé- och restaurantpersonal, hushållerskor och ensamjungfrur.
Norrköping.	
Inom de flesta yrken och fack, utom jordbruksarbetare. — Rengörings- och textilarbeterskor.	Mjölkerskor, landthushållerskor, samt dugliga tjänarinnor till staden och landet.
Jönköpings län.	
Sågverks- och tändsticksarbetare, kontors- och handelspersonal.	Ladugårdsskötare. — Hotellpersonal, kokerskor, dugliga tjänarinnor till stads- och landthushåll.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Norra Kalmar län.	
Grofarbetare.	Jordbruksdrängar. — Tjänarinnor till jordbruk samt husligt arbete.
Södra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Kvinnliga tjänare för jordbruk och husligt arbete.
Blekinge län.	
Transport- och grofarbetare.	Gifta drängar och ladugårdskarlar. — Mjölkerskor.
Kristianstads län.	
—	Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kokerskor, städerskor.
Malmö.	
Inom de flesta yrken och fack. — Kontors-, butiks- och handelsbiträden, fabriksflickor, tvätt- och rengöringskvinnor.	Yngre drängar till landsbygden, yrkesskickliga arbetare inom metall- och maskinindustrien. — Tjänsteflickor till landet samt kunniga ensamjungfrur.
Lund.	
Jordbruks-, grof- och fabriksarbetare.	—
Landskrona.	
Fabriks- och grofarbetare, affärsbiträden, springpojkar, kuskar och vaktmästare m. fl.	Kvinnliga tjänare till landtbruk och husligt arbete.
Hälsingborg.	
Daglönare, järn-, byggnads- och fabriksarbetare, typografer, maskinister, handelsarbetare, springpojkar, kuskar och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, sömmerskor, strykerskor, butiksbiträden, springflickor, hushållerskor, yngre tjänsteflickor och hjälpkvinnor.	Tjänsteflickor till landsbygden, kokerskor och kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
—	Daglönare till jordbruket. — Kvinnliga tjänare.
Trelleborg.	
Daglöns- och grofarbetare.	Kokerskor, ensamjungfrur, mjölkjungfrur.
Eslöf.	
Grofarbetare, handelsbiträden, eldare, fabriksarbetare, springpojkar.	Gjutare- och snickarelärlingar. — Jungfrur till landet.
Skurup.	
—	Kvinnliga tjänare.
Hallands län.	
Maskinister, grofarbetare samt springpojkar.	Smeder och hofslagare, kvarnarbetare. möbelsnickare. — Dugliga ensamjungfrur samt mjölkjungfrur till landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Göteborgs och Bohus län.	
Byggnadssnickare och murare.	Yngre drängar. — Hotell- och restaurantpersonal, tjänarinnor till jordbruk och stadshushåll.
Göteborg.	
Elektriker, sågverks- och brädgårdsarbetare, murare, snickare och timmermän, målare, bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, sjöfolk samt grofarbetare. — Butiks- och lagerbiträden, springflickor, städerskor, serveringsflickor, hushållerskor, tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Jordbruksarbetare, väfveriarbetare. — Tjänsteflickor till landet, ensamjungfrur, kokerskor och barnjungfrur.
Skaraborgs län.	
—	Dugliga tjänarinnor till land och stad.
Karlstad.	
Byggnadssnickare samt butiks- och magasinspersonal.	Tjänarinnor till jordbruk, hotell och husligt arbete.
Örebro.	
Inom de flesta yrken och fack.	Jordbruksarbetare.
Västmanlands län.	
Verkstads- och grofarbetare.	Tjänarinnor till landet.
Kopparbergs län.	
Bokhållare, springpojkar.	Mjölkjungfrur, dugliga tjänarinnor.
Gäfle stad och län.	
Sågverks- och grofarbetare.	Järn- och metallarbetare, byggnadssnickare och timmermän. — Kokerskor och ensamjungfrur.
Sundsvall.	
—	Byggnadssnickare och timmermän, grofarbetare m. fl. — Kvinnliga tjänare, alla slag.
Östersund.	
Skogvaktare, skogsfaktorer, elektriker, maskinister, bokhållare, vaktmästare.	Jordbruksdrängar. — Ensamjungfrur, kokerskor och hushållerskor, ladugårdsjungfrur.
Norrbottens län.	
—	Byggnads- och jordbruksarbetare. — Kunniga köksor och ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *juli* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1,923	2,196	1,394	181	566	191	**2,104**	**2,762**	**1,585**	76	57
II. Grufdrift och malmförädling	30	7	5	—	—	—	**30**	**7**	**5**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	111	99	78	3	10	9	**114**	**109**	**87**	105	80
B Metall- o. maskinindustri	529	295	186	21	4	3	**550**	**299**	**189**	184	63
C Trävaruindustri	186	133	86	2	—	—	**188**	**133**	**86**	141	65
D Byggnadsverksamhet	1,042	702	567	—	—	—	**1,042**	**702**	**567**	148	81
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	43	8	8	18	8	5	**61**	**16**	**13**	—	—
F Textilindustri	68	5	4	77	25	17	**145**	**30**	**21**	483	70
G Beklädnadsindustri	36	30	19	148	62	28	**184**	**92**	**47**	200	51
H Närings- och njutningsämnesindustri	196	50	35	110	92	26	**306**	**142**	**61**	215	43
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	13	7	6	22	5	5	**35**	**12**	**11**	292	92
J Trämasse- och pappersindustri	16	5	6	20	13	4	**36**	**18**	**10**	200	56
K Grafisk industri	31	21	18	8	—	—	**39**	**21**	**18**	186	86
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	207	50	41	19	21	18	**226**	**71**	**59**	318	83
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	60	24	16	24	3	—	**84**	**27**	**16**	311	59
B Butiks- och magasinspersonal	330	114	96	159	64	32	**489**	**178**	**128**	275	72
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	67	45	24	319	590	293	**386**	**635**	**317**	61	50
D Landtransport	994	373	315	149	61	43	**1,143**	**434**	**358**	263	82
E Vattentransport	137	35	19	1	1	1	**138**	**36**	**20**	383	56
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	2	6	4	1	8	3	**3**	**14**	**7**	—	—
V. Husligt arbete	9	—	—	3,006	3,038	1,544	**3,015**	**3,038**	**1,544**	99	51
VI. Allmän och litterär verksamhet	17	12	9	31	21	10	**48**	**33**	**19**	145	58
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1,970	690	622	102	5	4	**2,072**	**695**	**626**	298	90
Summa för juli 1911	**8,017**	**4,907**	**3,558**	**4,421**	**4,597**	**2,236**	**12,438**	**9,504**	**5,794**	**131**	**61**
» » » 1910	7,142	4,545	3,110	3,676	3,905	1,828	10,818	8,450	4,938	128	58

[1] Jfr noten å sid. 692.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**77**	**111**	**91**	**127**	**131**	**49**	**95**	**221**	**37**
Däraf kvinnor	3	13	3	4	14	2	2	17	1
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**12**	**15**	**14**	**10**	**7**	**7**	—	—	—
Däraf kvinnor	3	10	9						
B Metall- och maskinindustri	**172**	**76**	**51**	**15**	**5**	**1**	**45**	**16**	**16**
Däraf kvinnor	14	2	1				1	1	1
C Trävaruindustri	**29**	**29**	**18**	**5**	**8**	**7**	**3**	**3**	**2**
Däraf kvinnor	2	—	—						
D Byggnadsverksamhet	**352**	**179**	**138**	**15**	**17**	**12**	**25**	**22**	**14**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**15**	**9**	**6**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	5	7	4						
F Textilindustri	**9**	—	—	**1**	—	—	**1**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	9	—	—						
G Beklädnadsindustri	**55**	**21**	**9**	**3**	**1**	**1**	**2**	**5**	**2**
Däraf kvinnor	52	16	5				2	4	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**40**	**17**	**11**	**9**	**5**	—	**6**	**15**	**5**
Däraf kvinnor	21	8	5	1	1	—	1	14	4
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**10**	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	8	—	—						
J Trämasse- och pappersindustri	**13**	**5**	**3**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	8	5	3						
K Grafisk industri	**12**	**2**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	4	—	—						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**32**	**8**	**5**	**7**	**3**	**2**	**26**	**9**	**6**
Däraf kvinnor	5	4	2				3	2	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**52**	**16**	**8**	—	—	—	**2**	—	—
Däraf kvinnor	19	3	—						
B Butiks- o. magasinspersonal.	**184**	**77**	**52**	**9**	**4**	**4**	**14**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	41	19	4				8	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**119**	**158**	**77**	**8**	**4**	**3**	**9**	**18**	**3**
Däraf kvinnor	103	158	77	5	3	3	5	15	2
D Landtransport	**324**	**146**	**116**	**26**	**14**	**10**	**23**	**7**	**7**
Däraf kvinnor	14	11	3	—	1	1	2	1	1
E Vattentransport	**25**	**5**	**2**	—	—	—	**2**	**1**	**1**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**1**	**8**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	7	3						
V. Husligt arbete	**713**	**693**	**382**	**65**	**61**	**40**	**56**	**71**	**18**
Däraf kvinnor	713	693	382	65	61	40	56	71	18
VI. Allmän och litterär verksamhet	**22**	**12**	**6**	—	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	14	4	1						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**348**	**110**	**100**	**90**	**24**	**17**	**41**	**18**	**15**
Däraf kvinnor									
Summa för juli månad år 1911	**2,616**	**1,697**	**1,093**	**391**	**285**	**154**	**350**	**408**	**128**
Däraf kvinnor	1,039	960	502	75	80	46	80	126	80
» » » månad år 1910	2,223	2,022	1,211	246	260	100	—	—	—
Däraf kvinnor	857	939	441	65	77	35	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
97	136	127	245	447	287	65	62	15	43	88	33	47	56	31
4	21	18	13	71	14	8	7	2	2	9	1	6	16	7
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	—	—	21	5	5	2	6	5	1	5	5	3	—	—
58	17	11	12	9	7	15	16	13	5	13	3	13	10	5
1	—	—												
19	5	5	15	16	15	7	—	—	5	—	—	1	2	—
61	25	23	29	30	14	6	8	4	26	13	13	4	4	3
—	—	—	1	—	—	—	2	2	1	1	1	1	—	—
79	18	15	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83	16	13	3	—	—									
10	4	2	19	9	5	4	5	1	1	2	1	1	3	3
10	4	2	16	4	4	—	2	—				1	3	3
19	8	3	22	19	7	5	5	1	4	3	—	3	4	2
8	6	2	14	15	3	3	4	—	—	3	—	3	3	1
—	—	—	1	1	1	9	—	—	8	8	8	—	—	—
			1	1	1	7	—	—	4	4	4			
3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	2	2
						2	—	—						
7	3	3	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—												
8	2	2	9	2	1	7	3	1	3	—	—	3	—	—
												1	—	—
5	—	—	1	—	—	6	—	—	3	—	—	2	2	2
1	—	—	1	—	—				2	—	—	1	—	—
18	16	9	12	7	5	7	2	1	3	2	1	15	4	1
11	12	6	10	6	4	2	2	1				12	2	1
25	40	25	13	33	18	11	14	9	1	5	1	10	16	8
19	37	22	10	31	17	8	13	9	—	3	1	9	14	7
29	20	16	32	8	6	11	1	—	5	1	—	27	6	4
1	3	1	8	—	—	2	—	—						
14	2	1	6	1	—	1	3	3	3	5	1	5	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
												—	1	—
57	148	66	152	218	61	96	84	31	41	56	21	165	96	55
57	148	66	152	218	61	96	84	31	41	56	21	165	96	55
—	1	—	4	7	3	1	—	—	—	1	1	1	—	—
—	1	—	4	7	3							1	—	—
218	24	20	242	35	33	54	47	42	10	2	2	47	27	26
90	5	4	11	—	—									
784	469	328	900	848	468	311	258	128	164	205	91	350	235	142
288	258	184	243	358	107	128	112	43	49	75	27	199	135	74
705	430	294	688	633	341	337	281	112	83	68	27	304	251	120
280	254	118	212	275	110	119	109	47	10	23	2	161	153	58

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	107	120	64	121	87	71	132	98	81
Däraf kvinnor	12	31	10	10	23	14	15	16	11
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	20	4	2
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	5	6	6	1	—	—	5	1	—
B Metall- och maskinindustri	3	6	—	37	20	13	35	15	18
Däraf kvinnor				3	1	1	1	—	—
C Trävaruindustri	2	8	2	23	10	5	2	1	—
D Byggnadsverksamhet	3	6	—	102	35	35	121	62	57
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	1	—	10	1	1	26	1	1
Däraf kvinnor				3	1	1	10	—	—
F Textilindustri	1	—	—	9	—	—	9	2	1
Däraf kvinnor	1	—	—	9	—	—	6	2	1
G Beklädnadsindustri	1	—	—	32	10	10	20	2	1
Däraf kvinnor	1	—	—	22	6	6	16	—	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	5	2	—	24	3	—	46	4	3
Däraf kvinnor	1	2	—	10	2	—	15	3	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	4	—	—	1	1	1
Däraf kvinnor				1	—	—	1	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	3	—	1	5	3	2
Däraf kvinnor				3	—	—	2	2	1
K Grafisk industri	—	—	—	3	1	1	8	1	—
Däraf kvinnor							1	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	61	16	16	14	1	1
Däraf kvinnor				8	12	12			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	3	—	—	—	1	1
B Butiks- och magasinspersonal	3	2	1	77	15	13	19	5	4
Däraf kvinnor	2	1	—	30	11	9	8	3	2
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	11	18	5	36	61	39	20	39	24
Däraf kvinnor	11	14	4	34	60	39	13	36	21
D Landtransport	5	3	2	208	58	51	98	19	18
Däraf kvinnor				76	21	19	27	3	1
E Vattentransport	—	—	—	8	—	—	26	5	5
Däraf kvinnor							1	1	1
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	1	1	1	—	—	—
V. Husligt arbete	38	58	15	362	217	164	147	88	57
Däraf kvinnor	38	58	15	362	217	164	147	88	57
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	9	—	1	1	1	—
Däraf kvinnor				8	—	—	1	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	18	8	5	144	33	33	74	6	6
Summa för juli månad år 1911	197	288	100	1,363	568	455	824	360	278
Däraf kvinnor	66	106	29	579	354	265	264	155	97
» » » månad år 1910	241	237	116	1,298	611	433	598	293	195
Däraf kvinnor	87	107	28	454	330	206	185	170	90

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
289	278	163	69	66	46	64	188	115	39	49	23	49	66	22
32	68	24	5	11	6	3	65	8	4	27	3	1	15	1
3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	5	4	6	4	4	7	10	9	—	2	1	1	—	—
16	12	7	4	8	1	61	89	29	3	1	—	—	—	—
						1	—	—						
2	2	1	5	5	1	25	13	8	—	—	—	—	—	—
76	54	52	15	6	6	99	118	112	31	34	34	13	11	11
2	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	1
7	2	1	5	2	2	17	5	1	—	—	—	—	—	—
5	2	1	2	1	1	9	4	1						
9	5	4	1	1	—	10	6	2	1	1	1	—	—	—
8	2	1	1	—	—	10	5	1	1	1	1			
68	5	5	3	8	3	25	19	7	4	5	—	4	1	1
15	—	—	1	3	1	8	10	1	1	5	—	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	6	3	2	—	—	—	—	—	—
						5	1	—						
1	—	—	—	—	—	4	10	10	—	—	—	—	—	—
16	15	15	7	1	1	3	1	1	1	1	1	4	1	—
1	1	1												
2	1	1	1	—	—	3	5	4	—	—	—	1	—	—
11	2	2	6	1	1	62	26	24	9	7	3	2	—	—
4	2	2	2	1	1	12	—	—	3	2	—	1	—	—
14	27	18	6	7	4	33	86	25	11	14	4	—	—	—
11	26	18	5	6	3	29	77	17	10	13	4			
48	13	11	12	2	1	60	82	76	16	10	7	3	—	—
4	3	3	2	1	1	5	6	5	1	3	1			
—	—	—	3	—	—	35	12	7	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—
226	166	91	69	56	35	343	467	250	46	62	13	20	22	7
217	166	91	69	56	35	343	467	250	46	62	13	20	22	7
2	4	3	—	—	—	2	2	—	—	—	—	1	—	—
1	3	2				1	1	—						
142	64	64	14	7	7	311	78	78	29	28	27	5	6	2
948	658	446	226	174	112	1,172	1,175	764	198	215	114	104	108	44
298	273	143	87	79	48	426	686	283	66	113	22	23	37	8
1,020	582	397	247	166	84	1,214	951	637	118	207	58	71	93	38
345	284	143	70	70	28	407	488	253	25	99	14	17	29	12

Yrkesgrupper.	Karlstad.			Örebro.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	16	15	9	37	27	22	314	378	227
Däraf kvinnor	1	3	—	4	2	1	40	103	58
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	10	12	10	5	—	—	—	3	1
B Metall- och maskinindustri	1	4	1	10	4	4	26	10	5
C Trävaruindustri	8	11	8	1	—	—	6	2	1
D Byggnadsverksamhet	5	4	3	14	10	6	16	9	6
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	1	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	1	11	1	10	3	3	—	1	1
Däraf kvinnor	1	11	1	4	2	2	—	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	2	2	2	6	3	3	5	7	4
Däraf kvinnor	2	2	2	1	—	—	3	7	4
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	1	1	1	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	5	1	1	6	4	4
Däraf kvinnor							1	2	2
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- o. magasinspersonal	3	1	—	9	1	1	4	2	2
Däraf kvinnor	3	1	—				2	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	4	9	4	12	6	6	4	7	6
Däraf kvinnor	4	8	4	9	5	5	2	5	4
D Landtransport	2	1	—	17	8	8	9	10	8
Däraf kvinnor				4	4	4	—	3	2
E Vattentransport	—	—	—	—	—	—	2	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	26	49	20	91	64	53	94	102	49
Däraf kvinnor	26	49	20	91	64	53	94	102	49
VI. Allmän och litterär verksamhet	1	1	1	1	—	—	2	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	29	27	27	45	34	34	63	15	10
Däraf kvinnor	1	—	—						
Summa för juli månad år 1911	108	147	86	264	162	142	552	550	324
Däraf kvinnor	39	75	28	113	77	65	142	223	120
» » » månad år 1910	90	115	63	336	221	193	400	482	223
Däraf kvinnor	41	71	34	88	67	45	114	198	61

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Östersund.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
24	51	32	14	6	5	8	8	7	19	60	25	6	13	3
2	13	2							9	16	5	1	5	—
2	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	11	11	4	3	3	—	—	—	1	12	2	—	2	—
6	4	1	13	10	8	—	1	—	5	3	—	—	—	—
10	11	10	18	1	1	—	—	—	1	3	1	1	3	1
8	14	7	17	20	16	2	14	1	2	3	—	—	4	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
3	—	—							—	1	—			
1	1	1	5	2	2	—	2	1	—	2	—	—	—	—
			1	—	—	—	2	1	—	2	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	2	2	—	5	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	8	2	2	1	1	—	2	—	—	1	—	—
—	2	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
6	1	1	7	1	1	6	—	—	—	1	1	3	—	—
2	1	1	1	—	—	4	—	—				1	—	—
7	19	16	11	17	7	4	14	6	4	4	1	18	19	8
6	18	16	8	15	6	3	12	5	2	4	1	18	17	8
12	5	5	23	11	10	7	6	5	3	1	1	3	2	1
			1	1	1	2	—	—						
—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	51	26	45	51	27	47	54	31	5	19	2	54	85	30
57	51	26	45	51	27	47	54	31	5	19	2	54	85	30
1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	3	3												
37	16	15	55	50	50	14	20	9	40	7	2	7	9	2
179	189	128	236	176	184	89	125	60	84	117	35	88	187	45
70	86	48	56	67	34	56	73	37	16	42	8	69	107	38
103	117	63	188	111	71	243	185	112	—	—	—	65	84	50
29	38	17	50	47	19	61	60	32	—	—	—	49	67	35

Lifsmedelspriser under andra kvartalet år 1911.

Å närmast efterföljande sidor meddelas en öfversikt för månaderna april—juni af innevarande år af lifsmedels- och kreaturspriser å de orter (till antalet 38[1]) inom olika delar af riket, hvarifrån dylika uppgifter regelbundet insändas till Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Betraktar man först sammandragstabellen *för lifsmedelspriserna* (sid. 718—719), visar det sig, att medelpriset för orterna tillsammantagna (»riksmedelpriset») under här ifrågavarande korta tidrymd åtminstone beträffande flertalet varuslag icke undergått någon större förändring.

För 27 af de i tabellen upptagna varuslagen voro sålunda priserna desamma under alla tre månaderna april, maj och juni. Bland dessa varuslag må särskildt framhållas *mjölk* (såväl oskummad som skummad och separerad), som sedan januari 1910 månad för månad visat oförändradt samma medelpris, vidare *ost*, *hvete-* och *rågmjöl*, *hafre-* och *risgryn*, *spisbröd*, *söt limpa*, *skorpor* och *mjukt hvetebröd*, bakadt med mjölk, *socker*, *fotogen*, *björk-* och *barrved* samt *bränntorf*. Af öfriga varuslag hade flera att uppvisa endast en obetydlig prisförändring i ena eller andra riktningen, utan att därmed någon bestämd förändring i prisnivån kan sägas hafva inträdt. Till dessa varuslag hörde bl. a. *potatis*, *ärter*, *rågsiktmjöl*, *fisk och kol*.

Af de jämförelsevis få varuslag, som under kvartalet undergått några större prisförändringar, märkes i främsta rummet *margarin*. Det under föregående kvartal började prisfallet har nämligen fortsatts i rask fart. Högsta kvaliteten af denna vara, som under december 1910 betingade ett medelpris af 1·69 kr. per kg., såldes redan under mars månad för 1·59 kr., i april sjönk priset med ytterligare 9 öre, i maj med 7 och i juni med 3 öre, hvarigenom medelpriset nedgått till endast 1·40 kr. per kg. För den lägsta kvaliteten var medelpriset i december 1·26 kr. per kg., i mars 1·21 kr. och i juni 1·07 kr. *Värtmargarin* kostade i januari i genomsnitt 1·39 kr. per kg., i mars 1·33 kr. och i juni 1·17 kr. Redan i öfversikten af lifsmedelspriserna under årets första kvartal påpekades, att anledningen till detta starka prisfall var den skarpa konkurrens de olika margarinfabrikerna emellan, som inträdde i och med upplösningen af Sveriges margarinfabrikanters förening. Speciellt har konkurrensen varit hård

[1] Egentligen 39, men uppgifter saknas för kvartalet från Malmberget och Gellivare.

i fråga om växtmargarinet, hvilket enligt uppgift från många ombud på åtskilliga orter nästan trängt ut öfriga kvaliteter ur marknaden. Prissänkningen har emellertid varit ganska oregelbunden de olika orterna emellan. Särskildt anmärkningsvärda äro förhållandena i Malmö, där medelpriset utgjorde för

	mars	april	maj	juni
högsta kvaliteten	1·66	1·66	1·29	1·28
lägsta »	1·28	1·27	0·97	0·99
växtmargarin	1·33	1·14	1·05	1·04

Konkurrensen beträffande växtmargarinet gick sålunda så långt, att denna vara under april såldes ej mindre än 13 öre per kg. billigare än den lägsta kvaliteten, som då ännu behöll sitt tidigare, högre pris.

Prisstegringen på *kaffe*, som pågått alltsedan 1910 års början, fortsattes äfven under här ifrågavarande kvartal, ehuru långsammare än förut. I april var sålunda medelpriset detsamma som i mars eller 1·49 kr. per kg., i maj höjdes det till 1·50 kr. och i juni gick det upp till kr. 1·51 per kg. Äfven beträffande detta varuslag hafva prisväxlingarna varit mycket olika på skilda orter. Medan priset i allmänhet endast obetydligt stigit eller t. o. m. reducerats med ett eller annat öre, har stegringen på några håll varit mycket stark; från mars till juni t. ex. i Jönköping 13 öre, i Borås 12 öre, i Luleå 11 öre och i Boden 12 öre per kg.

Jämföras de för årets andra kvartal gällande medelpriserna med priserna under motsvarande kvartal föregående år, visar det sig, att af 55 varuslag 31 under mellantiden fått sina priser sänkta, under det att för 11 varuslag medelpriset var högre år 1911 än år 1910 samt för 13 varuslag priserna ställde sig lika. Bland varuslag, som träffats af prisfall, märkas båda de i tabellen upptagna slagen af *smör*, af hvilka bordssmör visade en nedgång med 7 öre från 2·21 kr. per kg. år 1910 till 2·14 kr. år 1911 och matsmör från 2 kr. till 1·95 kr., vidare *margarin*, *hvete-*, *råg-* och *rågsiktmjöl*, *hafregryn*, som nedgått med 3 öre per kg., alla redovisade *bröd*sorter, *socker*, som betingade ett 6 öre per kg. lägre pris än under andra kvartalet 1910, *fotogen* och *bränntorf*. Ett ganska starkt prisfall gjorde sig äfven gällande beträffande *fläsk*, hvarom mera nedan. Mot dessa delvis betydande prisfall å flera af de viktigaste lifsförnödenheterna svara i allmänhet obetydliga prisstegringar. Undantag gör liksom förra kvartalet endast *kaffe*, som stigit med 29 öre per kg., från kr. 1·21 till kr. 1·50 per kg. Bland öfriga varuslag, hvilkas pris stigit, märkas *ärter*, *färska ägg*, *nötkött*, *salt fårkött*, *salt strömming* o. s. v.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	3. Stockholm. April	4. Stockholm. Maj	5. Stockholm. Juni	6. Uppsala. April	7. Uppsala. Maj	8. Uppsala. Juni	9. Eskilstuna. April	10. Eskilstuna. Maj	11. Eskilstuna. Juni	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	16	16	14	14	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	7	7	6	6	6	6	6	6	2
3	separerad	»	7	7	7	5	5	5	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	224	221	221	224	221	224	220	203	220	4
5	mat- (lands-)	»	205	203	205	192	182	171	208	204	206	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	168	163	166	164	161	153	150	150	150	6
7	halffet, »	»	130	127	131	111	113	115	120	120	120	7
8	skummjölks-, »	»	[1] 94	[1] 95	[1] 93	57	59	54	40	40	40	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	154	149	150	151	138	133	145	145	135	9
10	lägsta »	»	117	113	113	120	105	101	110	110	100	10
11	växtmargarin	»	126	120	120	128	116	113	120	120	110	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	127	118	123	104	108	121	119	111	122	12
13	» konserverade	»	—	—	—	—	—	100	—	—	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	32	32	32	34	36	33	33	33	35	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	24	24	24	25	25	24	25	25	25	16
17	Bruna bönor	»	47	46	46	45	45	45	45	45	45	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	31	29	29	30	29	29	29	18
19	råg-, » »	»	21	21	21	17	18	18	17	17	18	19
20	rågsikt-, » »	»	27	26	27	24	24	25	23	22	24	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	31	31	31	28	28	27	30	30	30	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	69	69	69	66	66	63	70	70	70	22
23	» » » svenska	»	41	42	43	40	39	40	40	40	40	23
24	» billigaste sort	»	36	36	36	34	33	35	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	38	37	38	34	33	33	37	37	37	25
26	mjukt, limpa, söt	»	[2] 45	[2] 43	[2] 43	40	40	40	38	38	38	26
27	» » sur	»	[2] 37	[2] 37	[2] 39	30	29	30	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	79	80	80	83	82	83	69	69	69	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	[2] 51	[2] 52	[2] 53	42	42	44	53	53	53	29
30	» » » mjölk	»	[2] 77	[2] 77	[2] 78	70	70	72	61	61	61	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	98	103	103	95	95	96	115	115	115	31
32	» soppkött	»	85	89	89	78	76	77	85	85	84	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	126	131	128	110	119	122	125	125	125	33
34	» spädkalf	»	64	66	65	55	41	49	70	65	65	34
35	Fårkött: färskt	»	133	142	140	132	148	120	150	144	145	35
36	salt	»	106	111	108	100	100	100	—	—	—	36
37	Fläsk: färskt	»	137	139	138	135	129	126	140	140	140	37
38	salt, svenskt	»	141	144	146	136	133	128	140	140	140	38
39	» amerikanskt	»	—	—	140	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	29	25	—	—	—	—	—	—	—	40
41	strömming	»	42	48	66	23	28	30	33	30	53	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	81	78	83	78	76	78	90	80	90	42
43	salt: sill, fetsill	»	46	47	47	40	40	39	40	40	40	43
44	» slofetsill	»	42	41	40	35	38	35	30	30	30	44
45	strömming		29	29	28	25	24	24	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	55	56	54	53	54	50	45	50	50	46
47	» » torsk	»	45	45	45	53	50	48	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	160	160	160	161	158	161	150	150	150	48
49	Socker, bit-	»	66	66	66	68	67	68	66	66	66	49
50	Svagdricka	lit.	8	8	8	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	11	11	11	13	13	13	14	14	14	51
52	Standard White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2900	2800	2700	2400	2400	2400	2330	2400	2400	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	2000	1900	1800	1600	1600	1600	1830	1890	1830	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	400	400	400	370	370	370	400	400	400	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	110	110	110	120	120	115	140	140	140	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	155	155	155	—	—	—	160	160	160	58

[1]) Prisuppgifterna afse kryddad ost. — [2]) Några af hufvudstadens största bagerifirmor försälja stora hushushållslimpbröd 47 å 45 öre, måltadt hvetebröd 53 å 50 öre pr kg. — [3]) Nedgången från 72 öre per kg. under gaste sort. — [4]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [5]) För affallsved har betalats 9·50 kr.

	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
	Linköping.			Norrköping.			Motala.			Jönköping.			Växjö.			Kalmar.			Västervik.			
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	12	12	12	13	13	13	11	11	11	13	13	13	12	12	12	14	14	14	12	12	12	1
2	5	5	5	7	7	7	6	6	6	7	7	7	7	7	7	7	7	7	5	5	5	2
3	4	4	4	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	5	5	3
4	220	214	215	222	220	216	217	217	214	215	215	214	224	218	211	224	215	210	229	222	217	4
5	208	199	201	202	201	203	197	193	199	207	194	196	201	193	179	209	199	186	216	200	189	5
6	144	144	146	155	155	155	140	139	138	153	153	153	144	147	144	161	163	164	146	150	150	6
7	98	105	108	120	120	120	92	90	87	120	120	120	120	113	113	131	127	129	120	123	123	7
8	48	50	52	50	50	50	30	30	29	65	65	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	153	141	135	155	145	145	145	133	129	153	145	140	160	140	145	150	148	153	149	144	128	9
10	105	110	104	113	108	110	109	103	103	113	110	110	110	110	113	110	112	115	116	113	103	10
11	118	112	111	130	120	120	118	109	108	133	120	120	120	112	113	127	115	115	125	120	113	11
12	100	100	105	111	109	118	98	94	116	92	111	111	94	88	93	97	92	103	101	100	114	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	26	26	26	30	30	30	20	20	25	30	30	30	18	18	17	29	30	32	25	27	28	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	22	23	22	24	24	24	23	23	23	28	29	28	28	28	28	31	31	32	23	23	23	16
17	41	41	42	48	48	48	40	40	41	50	48	48	41	43	42	45	47	48	45	45	44	17
18	26	26	26	30	30	30	28	28	28	30	30	30	30	29	29	29	30	30	29	30	29	18
19	19	19	19	19	19	19	19	20	20	25	25	24	20	20	20	19	20	18	19	18	20	19
20	20	21	21	23	23	23	21	21	21	26	26	26	24	24	24	24	24	24	23	24	24	20
21	29	29	26	30	30	30	29	29	29	30	30	30	25	25	25	30	30	30	30	30	30	21
22	60	59	59	65	65	65	60	60	60	68	68	68	60	60	60	66	63	62	60	60	60	22
23	37	38	37	43	43	43	35	35	36	38	38	38	36	37	35	38	37	38	36	36	35	23
24	31	32	31	35	35	35	31	31	31	31	31	31	32	32	32	33	32	33	31	31	30	24
25	40	40	40	36	36	35	36	38	36	43	43	40	42	42	42	45	44	45	45	45	45	25
26	33	30	32	39	39	39	36	36	38	33	33	37	28	29	29	31	30	31	33	33	33	26
27	29	29	30	30	30	30	33	34	33	23	23	23	21	22	22	23	23	23	30	30	30	27
28	66	65	67	70	70	67	64	66	61	91	92	94	56	57	57	66	67	71	85	85	85	28
29	29	30	30	38	38	38	42	42	43	31	31	34	32	33	33	50	48	46	48	48	48	29
30	[3])53	[3])53	[3])53	59	59	58	57	57	57	57	58	60	43	43	43	55	57	58	80	73	73	30
31	83	86	92	111	118	120	96	101	104	100	100	100	105	104	105	81	83	90	100	100	100	31
32	70	73	77	78	79	82	66	70	72	87	88	88	74	70	70	63	66	75	80	80	80	32
33	106	107	109	118	122	127	75	68	78	118	114	116	118	121	120	97	92	97	79	80	86	33
34	46	45	52	62	63	60	34	37	35	52	52	54	60	60	60	52	52	51	49	47	40	34
35	124	131	128	134	140	140	107	109	96	118	117	116	121	117	120	106	103	107	105	107	114	35
36	122	124	118	97	97	97	—	103	98	115	110	110	—	130	130	100	100	100	94	95	96	36
37	105	103	103	132	129	127	103	107	107	120	110	110	110	105	107	120	121	114	120	120	117	37
38	117	116	118	137	135	133	118	118	117	120	110	110	120	110	110	124	120	120	128	130	127	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	25	—	—	—	—	—	25	—	—	33	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
41	25	29	37	21	20	28	29	38	49	33	33	33	30	29	38	19	37	62	19	19	25	41
42	69	70	72	75	68	80	77	73	77	80	81	81	66	59	73	68	69	78	—	—	—	42
43	33	35	36	38	38	38	34	33	31	33	30	30	32	32	32	47	50	50	38	38	38	43
44	31	32	34	40	40	40	28	28	28	—	—	—	25	30	30	38	39	38	35	35	35	44
45	25	25	26	—	—	—	—	—	—	33	31	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	49	47	48	50	50	50	41	40	41	50	50	50	[4])78	[4])80	[4])80	53	52	53	53	50	50	46
47	39	39	35	—	—	—	33	33	33	—	—	—	—	[4])75	[4])75	40	40	40	43	40	40	47
48	145	146	149	153	153	152	141	142	141	135	143	148	150	149	150	143	145	144	153	150	150	48
49	66	66	66	66	66	66	65	65	65	67	67	67	67	67	67	68	68	68	68	68	68	49
50	7	7	7	5	5	5	6	6	6	5	5	5	6	6	6	6	6	6	—	6	6	50
51	15	16	16	13	13	13	15	15	15	17	17	17	17	17	17	16	16	16	15	15	15	51
52	14	14	14	—	—	—	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	13	13	13	52
53	2120	2120	2300	2400	2400	2400	2080	2150	2150	2600	2600	2600	1700	1710	1740	1780	1790	1800	1790	1790	1880	53
54	1720	1720	1870	1900	1900	1900	1590	1580	1560	1800	1800	1800	[5])1300	[5])1350	[5])1370	1480	1470	1490	1410	14 10	1410	54
55	200	200	200	—	—	—	—	—	—	175	175	175	160	160	160	—	—	—	—	—	—	55
56	375	375	375	360	360	360	325	333	335	350	350	350	400	400	400	375	375	375	375	375	375	56
57	135	135	139	140	127	127	150	143	150	125	120	120	—	—	—	120	120	120	140	140	140	57
58	—	—	—	140	127	127	148	140	145	[6])150	[6])150	[6])150	155	155	155	128	—	132	140	140	140	58

hållsbröd efter vikt, hvarvid priset under kvartalet utgjort för ankarstock 25 à 24 öre, sötsur limpa 40 öre, mars månad är endast skenbar, då nämligen de för denna och föregående månader uppgifna priserna ej afsett billipr famn. — [6]) Prisuppgifterna afse krossad koks.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	33. Visby. April	34. Visby. Maj	35. Visby. Juni	36. Karlskrona. April	37. Karlskrona. Maj	38. Karlskrona. Juni	39. Kristianstad. April	40. Kristianstad. Maj	41. Kristianstad. Juni	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	12	12	12	13	13	13	14	14	14	1
2	» handskummad	»	7	7	7	9	9	9	7	7	7	2
3	» separerad	»	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	221	216	215	217	212	207	209	207	206	4
5	» mat- (lands-)	»	198	197	198	189	179	157	203	202	201	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	158	158	159	154	154	154	172	178	180	6
7	» halffet, »	»	128	120	125	130	130	130	132	133	129	7
8	» skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	147	144	138	150	138	130	150	150	148	9
10	» lägsta »	»	—	—	—	115	113	100	119	111	110	10
11	» växtmargarin	»	130	125	125	123	118	110	126	126	114	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	92	93	108	99	93	97	109	102	111	12
13	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	25	25	25	27	26	25	27	30	38	14
15	» färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	25	25	25	28	27	27	30	30	30	16
17	Bruna bönor	»	45	45	45	46	47	47	45	45	43	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	30	31	30	31	29	29	29	18
19	» råg-, » » »	»	16	17	17	19	19	19	17	17	16	19
20	» rågsikt-, » » »	»	25	25	25	27	27	27	24	25	25	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	33	34	33	30	30	30	30	30	30	21
22	» ris-, bästa sort: »Carolina»	»	66	66	66	70	70	70	65	66	65	22
23	» » » svenska	»	35	36	35	38	38	38	35	35	35	23
24	» » billigaste sort	»	30	30	30	30	30	30	30	30	30	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	39	39	38	45	45	45	47	47	47	25
26	» mjukt, limpa, söt	»	29	29	29	32	31	31	27	26	26	26
27	» » » sur	»	22	22	22	19	19	19	18	18	18	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	66	65	65	85	85	85	67	68	67	28
29	» mjukt, bakadt med vatten	»	34	33	33	—	—	—	52	53	52	29
30	» » » mjölk	»	38	38	38	49	49	49	58	58	58	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	83	83	84	107	110	108	85	84	87	31
32	» soppkött	»	73	74	74	90	92	92	75	74	77	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	80	85	90	126	124	124	104	104	103	33
34	» spädkalf	»	—	—	—	73	74	74	55	54	54	34
35	Fårkött: färskt	»	122	121	118	132	131	124	117	114	120	35
36	» salt	»	93	104	101	105	105	105	109	123	108	36
37	Fläsk: färskt	»	122	123	121	117	117	118	121	119	113	37
38	» salt, svenskt	»	123	123	122	119	121	121	124	122	113	38
39	» » amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	28	30	30	40
41	» strömming	»	24	21	27	25	24	45	29	28	29	41
42	» rödspotta (»spätta»)	»	91	—	100	88	83	88	66	63	68	42
43	» salt: sill, fetsill	»	34	35	34	40	40	40	38	39	39	43
44	» » slofetsill	»	38	38	—	34	35	35	33	33	33	44
45	» strömming	»	—	—	—	—	—	—	22	23	24	45
46	» kabeljo af långa	»	51	51	51	48	48	48	—	—	—	46
47	» » » torsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	165	169	164	150	152	152	145	143	145	48
49	Socker, bit-	»	68	68	68	70	70	70	66	66	66	49
50	Svagdricka	lit.	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	Fotogen: Water White	»	15	15	15	16	16	16	16	16	16	51
52	» Standard White	»	15	13	13	13	13	13	13	13	13	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2870 [3]	2710	2700	2070	2050	2050	2270	2270	2270	53
54	» barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	2140 [3]	2170	2170	1790	1730	1730	1760	1760	1760	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	205	205	205	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	400	400	388	375	375	375	313	350	375	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	110	110	110	110	123	123	57
58	» eng. kamin- » } hemkörd	»	135	130	130	130	130	130	120	140	133	58

[1]) Några af Göteborgs större bagerifirmor försälja stora hushållsbröd efter vikt, hvarvid medelpriset under utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) För grenved har betalats 15·10 kr., för tvetved 15·10 kr. samt för

	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	
	Malmö.			**Lund.**			**Hälsingborg.**			**Ystad.**			**Halmstad.**			**Göteborg.**			**Vänersborg.**			
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre)			
1	13	13	13	13	13	13	12	12	12	13	13	13	13	12	12	15	15	15	13	13	14	1
2	6	6	6	—	—	—	6	6	6	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
3	5	5	5	5	5	5	4	4	4	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	6	3
4	209	203	206	215	204	206	218	207	210	215	201	209	225	211	215	218	210	210	209	210	197	4
5	196	191	193	199	193	195	198	197	199	—	—	—	196	190	190	194	195	193	195	189	167	5
6	176	176	176	167	164	168	166	166	163	175	175	175	152	152	152	140	140	140	124	126	127	6
7	118	118	120	103	104	107	117	118	118	135	135	135	115	115	115	108	108	108	88	93	93	7
8	—	—	—	50	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	55	55	40	42	35	8
9	166	129	128	141	141	130	150	135	133	140	130	130	140	135	135	151	144	143	154	145	137	9
10	127	97	99	—	95	93	115	104	98	110	100	100	110	105	105	119	105	105	120	118	110	10
11	114	105	104	116	110	103	120	108	106	123	115	110	123	115	110	121	115	108	120	122	122	11
12	104	108	113	103	102	109	102	108	112	104	106	116	99	99	117	105	100	106	93	92	113	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	27	27	22	25	25	25	24	23	21	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	35	35	35	30	30	30	31	31	32	35	35	35	35	35	35	31	31	31	29	26	27	16
17	44	45	45	44	44	43	44	46	48	50	50	50	50	50	50	43	43	43	49	47	48	17
18	31	31	31	32	32	32	30	30	30	30	30	31	29	29	29	29	30	30	29	29	31	18
19	24	24	24	20	20	20	20	20	20	18	18	18	19	19	19	18	19	19	20	19	20	19
20	28	28	28	24	24	25	25	27	27	26	26	26	25	25	25	22	24	24	22	23	23	20
21	36	36	36	30	31	31	36	35	35	40	40	40	35	35	35	29	29	29	28	28	28	21
22	68	68	69	61	61	61	69	70	70	65	70	70	75	75	75	69	69	69	60	60	66	22
23	43	44	43	40	40	41	44	44	45	45	40	40	39	39	39	34	34	34	40	38	35	23
24	31	32	32	32	33	32	32	34	34	33	30	33	34	34	34	30	30	30	30	30	30	24
25	43	43	43	46	46	46	49	51	51	50	50	50	45	45	45	34	34	34	48	48	48	25
26	24	23	23	26	26	28	30	30	30	25	25	25	28	27	27	[1])33	[1])33	[1])33	36	36	35	26
27	18	18	18	18	18	18	19	19	18	17	17	17	20	20	20	[1])21	[1])21	[1])21	31	31	30	27
28	80	80	80	100	100	89	74	76	77	67	67	67	73	71	71	46	46	46	55	55	55	28
29	57	57	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	49	49	[1])33	[1])33	[1])33	36	35	35	29
30	57	57	57	49	49	49	43	44	44	50	50	50	56	56	56	[1])38	[1])38	[1])38	48	51	52	30
31	105	105	105	98	101	107	98	101	107	80	81	79	85	85	85	98	100	100	83	83	81	31
32	95	95	95	87	90	89	82	87	92	70	71	71	73	73	73	81	84	80	65	65	63	32
33	125	125	125	127	128	128	119	119	121	124	120	118	111	107	109	125	125	125	109	112	110	33
34	80	80	80	72	71	71	60	60	60	46	46	40	63	64	63	65	65	65	47	46	43	34
35	140	140	140	129	133	130	127	129	128	119	111	114	122	120	115	120	130	130	120	120	126	35
36	130	130	130	—	—	—	124	118	118	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36
37	123	123	123	111	108	107	106	105	105	115	105	101	107	105	105	131	131	131	125	124	125	37
38	140	140	140	133	134	130	121	121	123	143	145	145	133	134	134	135	135	135	129	127	130	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	140	140	140	39
40	50	23	50	—	—	—	28	28	29	33	30	35	16	16	—	—	—	—	—	—	—	40
41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	30	35	50	50	—	40	40	40	—	—	—	41
42	60	55	103	69	76	86	99	98	98	70	90	90	62	62	68	80	50	75	76	77	76	42
43	53	53	53	38	43	43	39	39	38	50	50	50	49	49	49	50	50	50	32	30	31	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	30	30	30	30	28	26	30	44
45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	[2])71	[2])71	[2])71	—	—	—	53	51	55	50	50	50	65	65	65	49	47	47	42	42	45	46
47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	38	38	40	38	43	47
48	160	160	160	140	142	139	153	154	156	155	155	155	150	150	150	146	146	146	145	145	149	48
49	68	68	68	66	65	66	66	66	66	66	66	66	68	68	68	66	66	66	66	66	66	49
50	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	8	8	8	7	7	7	50
51	16	16	16	17	17	17	15	15	15	16	16	16	13	13	13	12	13	13	16	16	16	51
52	13	13	13	14	14	14	13	13	13	13	13	13	11	11	11	10	11	11	13	13	13	52
53	2930	2930	2930	2860	2730	2730	2520	2520	2520	2410	2410	2410	2380	2380	2380	3130	3130	3130	2460	2360	2410	53
54	2530	2530	2530	2790	2730	2730	2330	2340	2340	1880	1880	1880	2050	2050	2060	2730	2730	2730	1800	1850	1830	54
55	180	180	180	225	225	225	175	175	175	170	170	170	—	—	—	170	170	170	—	—	—	55
56	345	345	345	380	370	370	375	375	375	358	358	358	385	385	385	360	360	360	350	350	350	56
57	100	100	100	102	102	112	110	110	110	105	105	105	—	—	—	100	100	100	115	115	115	57
58	120	120	120	135	135	140	120	120	120	140	140	140	165	165	165	130	130	130	150	155	—	58

kvartalet utgjort för söt limpa 32 öre, sur limpa (ankarstock) 23 öre, hvetelimpa 40 à 35 öre. — [2]) Afser kabeljo ålved 24·80 à 22·10 kr. pr famn.

1.	2.	63.	64.	65.	66.	67.	68.	69.	70.	71.	
Varuslag.	Kvantitet.	Borås.			Tidaholm.			Karlstad.			
		April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
		Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
Mjölk: oskummad	lit.	14	14	14	12	12	12	14	14	14	1
handskummad	»	8	8	8	6	6	6	6	6	6	2
separerad	»	6	5	6	3	3	3	5	5	5	3
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	224	225	225	210	210	210	210	210	210	4
mat- (lands-)	»	196	197	198	195	195	190	185	186	193	5
Ost: helfet, okryddad	»	145	142	138	140	143	142	150	155	155	6
halffet, »	»	83	81	84	95	95	95	118	120	115	7
skummjölks-, »	»	43	45	45	40	40	43	—	—	—	8
Margarin, högsta kvalitet	»	154	156	156	150	150	150	155	155	158	9
lägsta »	»	122	123	121	120	120	120	125	115	110	10
växtmargarin	»	136	135	136	120	120	120	128	124	123	11
Ägg, svenska, färska	tjog.	118	101	117	94	97	96	118	111	119	12
» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Potatis, gammal	5 lit.	20	25	25	25	25	25	28	30	31	14
färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Ärter, gula	kg.	30	30	29	28	25	25	30	30	30	16
Bruna bönor	»	50	50	50	45	45	45	45	45	50	17
Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	26	28	29	32	32	32	30	30	30	18
råg-, » » »	»	18	19	20	20	22	22	19	19	20	19
rågsikt-, » » »	»	23	23	24	26	28	27	25	25	26	20
Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	31	31	31	30	30	30	28	28	28	21
ris-, bästa sort: »Carolina»	»	59	58	59	62	65	65	65	65	65	22
» » » svenska	»	43	42	43	42	42	42	35	35	35	23
» billigaste sort	»	33	33	32	33	33	33	33	32	33	24
Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	38	38	39	45	45	45	39	39	39	25
mjukt, limpa, söt	»	37	37	38	35	35	35	53	53	53	26
» » sur	»	29	29	30	—	—	—	35	35	35	27
Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	58	58	62	69	69	69	75	75	75	28
mjukt, bakadt med vatten	»	48	49	48	—	—	—	48	46	48	29
» » » mjölk	»	50	53	52	50	50	50	55	56	55	30
Nötkött, färskt: stek	»	121	125	124	100	94	93	86	88	89	31
» soppkött	»	94	95	95	88	88	87	75	79	79	32
Kalfkött: stek, gödkalf	»	117	110	105	114	112	109	120	120	120	33
» spädkalf	»	59	57	57	45	42	41	60	62	63	34
Fårkött: färskt	»	116	117	118	114	116	114	124	127	130	35
salt	»	100	100	100	96	98	98	105	105	105	36
Fläsk: färskt	»	119	118	123	104	112	106	127	130	130	37
salt, svenskt	»	129	123	128	120	116	114	135	133	140	38
» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
*Fisk, färsk: sill	»	26	—	—	—	—	—	35	—	—	40
strömming	»	43	—	—	—	—	—	45	45	50	41
rödspotta (»spätta»)	»	82	80	80	85	86	90	80	80	80	42
salt: sill, fetsill	»	—	—	—	35	—	—	45	45	48	43
» slofetsill	»	32	37	33	35	35	35	38	35	35	44
strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
kabeljo af långa	»	50	47	—	50	50	50	50	60	60	46
» » torsk	»	46	43	45	—	—	—	48	50	50	47
Kaffe (obrändt), prima Santos	»	155	154	153	140	140	140	145	145	150	48
Socker, bit-	»	67	68	68	68	68	68	68	68	68	49
Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	7	7	7	50
Fotogen: Water White	»	14	14	14	17	17	17	15	15	15	51
Standard White	»	12	12	12	14	14	14	—	14	—	52
Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2390	2430	2360	1990	1980	1980	2280	2300	2300	53
barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1820	1820	1920	1430	1340	1320	1750	1750	1750	54
Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
Kol, antracit (»valnöt») } hemkörd	hl.	363	363	363	375	375	375	375	375	375	56
Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	125	125	125	57
eng. kamin- » } hemkörd	»	178	175	175	175	175	175	160	160	160	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) Ved, som tillhandahållits af *Domnarfvets* 12·30 kr. pr famn. För affallsved (s. k. plankved) har under kvartalet betalats i Domnarfvet 9·50 kr. pr famn; i

	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	
	Örebro.			Kopparberg.			Västerås.			Falun.			Domnarfvet.			Gäfle.			Söderhamn.			
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	15	15	15	13	13	13	14	14	14	14	14	14	12	12	12	16	16	16	15	15	15	1
2	—	—	—	7	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	9	9	9	8	8	8	2
3	5	5	5	5	5	5	4	4	5	—	—	—	—	—	—	7	7	7	7	7	7	3
4	210	200	205	225	220	220	218	218	217	213	213	213	205	205	208	221	216	211	219	220	220	4
5	201	200	198	191	192	193	204	203	199	193	200	200	195	198	198	192	184	183	199	200	199	5
6	140	135	135	137	133	133	144	144	144	147	145	147	160	160	160	153	152	154	137	134	139	6
7	107	100	93	100	100	105	107	107	108	105	107	110	110	110	110	124	127	124	110	115	105	7
8	40	45	45	50	50	50	40	40	40	36	36	36	37	38	38	—	—	—	40	40	40	8
9	135	128	138	142	129	126	158	157	132	150	150	132	155	153	153	157	155	152	148	142	138	9
10	110	100	108	116	105	103	125	124	99	114	117	102	117	117	117	123	119	117	117	114	107	10
11	125	125	125	131	124	120	135	135	109	124	125	110	130	130	127	134	129	126	127	127	121	11
12	110	109	120	115	110	118	118	113	130	128	120	126	124	119	121	126	119	125	136	122	127	12
13	—	—	—	—	—	—	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	110	—	13
14	26	30	30	25	25	20	29	29	29	25	25	25	25	25	25	29	30	30	24	25	25	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	25	25	25	26	25	25	26	26	25	28	28	28	31	31	30	30	30	30	28	27	27	16
17	50	50	50	45	45	45	45	45	45	41	41	41	45	45	45	44	44	44	41	41	41	17
18	31	31	31	28	29	30	28	28	30	30	30	30	29	30	31	31	30	30	30	30	30	18
19	18	19	19	17	17	17	17	17	17	18	18	18	17	17	17	19	19	20	18	18	18	19
20	22	23	23	24	24	25	24	24	25	25	25	25	24	24	24	24	24	24	24	24	24	20
21	34	34	34	26	26	26	30	30	30	30	30	30	33	33	33	30	30	30	30	30	30	21
22	62	63	61	57	53	60	59	59	59	53	53	54	50	50	50	64	64	65	53	53	54	22
23	35	35	35	35	35	35	38	38	38	41	39	41	38	38	38	38	38	38	35	36	35	23
24	30	30	30	33	34	33	32	33	33	35	35	34	35	35	33	32	33	32	30	31	31	24
25	36	35	37	30	30	32	31	31	32	31	30	31	30	30	30	33	32	33	30	30	30	25
26	45	45	45	41	41	41	36	36	37	42	41	42	40	40	40	35	35	36	40	41	40	26
27	28	27	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	34	30	31	29	27
28	80	80	80	72	72	72	75	75	77	84	84	84	85	86	86	75	75	75	61	70	66	28
29	60	60	60	39	39	39	40	40	41	41	41	41	43	42	42	37	37	37	39	41	42	2
30	67	67	67	60	60	60	49	49	50	72	74	75	73	73	73	55	53	56	62	58	59	30
31	89	91	90	101	104	104	88	87	87	103	103	102	90	90	90	95	95	95	101	104	102	31
32	65	68	65	80	82	84	73	74	73	78	79	78	75	75	75	83	82	83	90	88	89	32
33	108	108	109	106	114	112	115	116	117	120	120	118	117	117	117	133	133	134	133	133	131	33
34	55	51	50	45	48	48	53	48	51	65	63	63	57	60	58	62	63	61	62	67	68	34
35	126	129	134	114	124	125	143	144	143	125	130	127	120	120	120	129	128	129	133	133	131	35
36	—	—	—	123	123	—	107	107	110	103	103	—	115	115	—	96	100	100	90	93	90	36
37	120	122	120	119	123	123	131	131	129	128	127	125	120	118	118	124	124	125	127	128	126	37
38	120	120	120	130	130	128	131	131	129	131	129	127	137	135	135	133	131	130	133	133	131	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	128	128	—	—	—	—	—	—	—	135	—	39
40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	25	25	25	40
41	31	34	45	—	35	45	31	34	47	30	30	33	35	35	35	34	30	38	30	28	30	41
42	70	70	70	75	78	80	71	80	83	75	90	60	78	—	—	89	88	100	75	—	75	42
43	35	35	35	35	35	35	38	38	37	35	35	35	38	38	38	36	35	35	35	34	36	43
44	30	30	30	35	35	35	34	33	33	34	34	34	38	38	38	35	35	35	—	—	—	44
45	—	—	—	—	—	—	25	25	25	22	23	25	21	21	21	20	20	20	19	22	—	45
46	58	55	55	50	48	48	45	45	49	—	—	—	—	—	—	[1] 70	[1] 69	[1] 70	63	63	58	46
47	40	41	43	—	—	—	39	39	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	47	43	47
48	157	153	155	152	152	150	146	148	148	139	142	142	157	157	157	156	156	156	143	147	146	48
49	67	67	67	65	65	65	65	65	65	65	65	65	64	64	64	65	65	65	66	66	66	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	4	4	4	6	6	6	6	6	6	50
51	16	16	16	16	16	16	14	14	14	16	16	16	16	16	16	15	15	15	15	15	15	51
52	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	14	13	—	—	10	52
53	2800	2720	2840	1850	1890	1890	2380	2520	2520	2220	2220	2220	[2]	[2]	[2]	2020	2020	2020	1890	—	1890	53
54	2340	2320	2490	1470	1510	1510	1900	1930	1790	1700	1700	1700	[2]	[2]	[2]	1510	1510	1510	1510	1510	1580	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	325	325	325	375	375	375	350	350	350	400	400	400	375	375	375	300	300	300	375	375	375	56
57	145	145	145	155	155	155	130	130	130	—	—	—	—	—	—	110	110	110	—	—	—	57
58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	200	175	175	175	115	115	115	160	160	160	58

Järnverk, har kostat: björkved för april 15·80, maj 15·80, juni 15·80 kr. och barrved för april 12·30, maj 12·30, juni *Söderhamn* för april 9·60, för maj 9·60, för juni 10·50 kr. pr famn.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	93. Sundsvall: staden. April	94. Sundsvall: staden. Maj	95. Sundsvall: staden. Juni	96. Sundsvall: sågverksdistriktet. April	97. Sundsvall: sågverksdistriktet. Maj	98. Sundsvall: sågverksdistriktet. Ju	99. Nyland. April	100. Nyland. Maj	101. Nyland. Juni	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	16	17	15	15	15	14	14	14	1
2	handskummad	»	10	10	10	10	10	10	7	7	7	2
3	separerad	»	8	8	8	—	—	—	—	—	—	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	210	220	220	209	220	224	214	223	223	4
5	mat- (lands-)	»	195	200	200	193	204	208	190	210	203	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	147	146	146	141	140	140	157	160	160	6
7	halffet, »	»	103	104	104	102	104	101	120	123	130	7
8	skummjölks-, »	»	38	39	41	38	38	40	50	50	50	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	156	160	160	155	155	155	—	—	—	9
10	lägsta »	»	110	108	109	120	110	105	120	120	—	10
11	växtmargarin	»	128	127	127	135	130	126	127	130	120	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	143	133	134	159	135	135	136	135	140	12
13	» konserverade	»	120	120	118	125	120	120	—	—	130	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	26	27	27	24	26	29	25	25	25	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	29	29	29	28	29	29	30	30	32	16
17	Bruna bönor	»	44	44	44	41	40	40	43	42	42	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	33	33	33	33	33	33	32	32	32	18
19	råg-, » » »	»	20	20	20	19	19	19	19	19	19	19
20	rågsikt-, » » »	»	25	25	25	24	25	25	25	25	25	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	30	31	31	29	29	30	30	30	30	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	60	60	60	53	53	53	60	60	60	22
23	» » » svenska	»	41	40	40	36	36	38	40	40	40	23
24	» billigaste sort	»	33	33	33	33	33	35	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	37	37	37	34	35	35	38	38	38	25
26	mjukt, limpa, söt	»	49	48	49	42	44	43	41	41	40	26
27	» » sur	»	29	30	30	28	28	28	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	95	98	98	81	81	81	82	82	85	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	49	53	53	—	—	60	53	58	55	29
30	» » » mjölk	»	74	81	81	76	76	81	73	75	73	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	113	117	117	100	107	118	96	100	103	31
32	» soppkött	»	88	88	88	78	80	83	75	80	81	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	133	135	135	110	120	120	150	150	150	33
34	» spädkalf	»	73	73	73	64	55	65	66	60	61	34
35	Fårkött: färskt	»	128	127	127	100	120	—	120	121	120	35
36	salt	»	100	100	100	88	90	90	100	100	100	36
37	Fläsk: färskt	»	129	128	128	124	125	126	127	125	124	37
38	salt, svenskt	»	132	131	131	140	138	138	150	140	143	38
39	» amerikanskt	»	143	140	140	146	143	142	150	140	140	39
40	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	25	—	—	25	25	—	40
41	strömming	»	50	23	15	60	25	20	—	41	25	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	75	75	75	—	—	—	60	65	—	42
43	salt: sill, fetsill	»	36	35	34	34	33	32	32	33	35	43
44	» slofetsill	»	30	25	25	28	25	25	—	30	—	44
45	strömming	»	23	21	21	21	20	21	20	27	25	45
46	kabeljo af långa	»	[2])73	[2])74	[2])74	[2])90	[2])83	[2])75	[2])75	[2])75	[2])75	46
47	» » torsk	»	[2])65	[2])65	[2])65	—	—	—	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	145	146	146	142	146	148	150	150	150	48
49	Socker, bit-	»	67	66	66	67	67	67	68	68	68	49
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	5	5	5	50
51	Fotogen: Water White	»	16	16	16	16	16	16	18	18	18	51
52	Standard White	»	15	14	14	14	14	15	17	17	17	52
53	Ved: björk- } sågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2270	2240	2270	[3])	[3])	[3])	2300	2300	2300	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1730	1760	1760	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	[3])	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	375	375	375	—	—	—	450	450	450	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	125	125	125	—	—	—	—	—	—	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	175	175	175	—	—	—	225	225	225	58

[1]) Afser kvaliteten n:r 2, då högsta kvalitet icke saluföres å platsen. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt 18·30, maj 18·30, juni 18·90; för s. k. plankved för april 12·60, maj 12·60, juni 11·70 kr. pr famn; i *Nyland* för s. k. nader uppfattats såsom afseende engelska kaminkoks i stället för gasverkskoks. På grund af att priset i Kiruna är koks däremot för lågt under de 3 första månaderna af innevarande år.

	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115.	116.	117.	118.	119.	120.	121.	122.	
	Östersund.			Umeå.			Luleå.			Boden.			Malmberget och Gellivare.			Kiruna.			Samtliga orter.			
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	16	16	16	13	13	13	15	15	15	13	13	13				17	17	18	**14**	**14**	**14**	1
2	10	10	10	9	9	9	8	8	8	8	8	8				—	—	—	**7**	**7**	**7**	2
3	—	—	—	7	7	7	—	—	—	5	—	—				—	—	—	**5**	**5**	**5**	3
4	208	211	210	210	210	210	206	210	220	208	208	218				221	222	223	**216**	**213**	**214**	4
5	186	193	199	178	178	186	186	187	198	184	190	198				192	192	196	**196**	**195**	**194**	5
6	140	140	141	155	155	155	150	152	148	150	150	150				144	144	148	**151**	**151**	**151**	6
7	80	80	82	104	104	104	110	110	104	100	105	106				110	110	100	**111**	**111**	**111**	7
8	36	38	39	68	66	66	48	45	45	55	58	55				—	—	—	**48**	**48**	**48**	8
9	151	146	150	148	148	148	[1])150	[1])136	[1])128	[1])148	[1])136	[1])128				[2])134	[2])134	[1])129	**150**	**143**	**140**	9
10	123	112	110	114	114	120	109	103	104	108	103	104				115	115	103	**116**	**110**	**107**	10
11	129	125	123	122	122	125	124	124	120	123	125	118				116	117	111	**125**	**121**	**117**	11
12	124	130	132	139	132	132	132	127	132	132	129	133				127	127	132	**114**	**111**	**118**	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**119**	**115**	**123**	13
14	30	35	27	25	25	30	39	36	36	35	36	33				35	37	43	**27**	**28**	**28**	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	—	—	—	15
16	31	32	31	28	28	28	30	30	30	30	29	30				32	32	32	**29**	**28**	**29**	16
17	45	45	46	47	47	47	43	42	43	43	42	43				44	44	44	**45**	**45**	**45**	17
18	32	32	32	30	30	30	32	32	32	32	31	32				33	33	35	**30**	**30**	**30**	18
19	21	21	21	19	19	19	20	20	20	20	19	20				21	20	21	**19**	**19**	**19**	19
20	26	26	26	23	23	23	25	25	25	24	24	24				25	25	25	**24**	**25**	**25**	20
21	30	30	30	35	35	35	35	33	33	31	32	31				31	31	30	**31**	**31**	**31**	21
22	66	66	64	56	56	56	55	55	56	53	54	53				54	55	54	**62**	**62**	**62**	22
23	39	39	42	38	38	39	39	38	40	38	37	41				41	42	41	**39**	**39**	**39**	23
24	35	35	35	35	35	35	34	33	35	34	33	36				35	35	35	**33**	**33**	**33**	24
25	38	39	39	38	38	38	37	36	37	36	36	36				42	42	42	**39**	**39**	**39**	25
26	37	37	37	43	44	44	50	43	43	47	42	42				55	55	47	**37**	**37**	**37**	26
27	35	35	35	—	—	—	35	34	33	35	33	34				43	46	53	**27**	**27**	**28**	27
28	65	65	65	73	74	76	71	75	73	74	75	74				83	83	85	**74**	**74**	**74**	28
29	43	40	43	34	34	34	44	44	43	45	44	44				78	78	78	**44**	**44**	**45**	29
30	59	58	59	62	63	64	72	66	71	72	67	71				91	91	95	**60**	**60**	**60**	30
31	93	98	93	90	91	95	93	96	100	94	94	106				104	104	110	**96**	**98**	**100**	31
32	75	80	76	69	68	77	76	82	82	77	82	82				87	86	92	**79**	**80**	**81**	32
33	123	125	125	120	120	123	133	—	—	—	—	—				—	123	140	**116**	**116**	**117**	33
34	47	57	55	70	73	76	58	55	54	59	53	53				64	67	73	**58**	**58**	**58**	34
35	120	110	113	130	130	130	116	114	118	114	114	116				118	121	130	**123**	**125**	**124**	35
36	100	110	115	113	113	113	98	91	102	98	93	102				107	115	140	**105**	**107**	**107**	36
37	120	123	120	129	130	124	129	132	126	131	129	127				129	124	128	**122**	**121**	**120**	37
38	137	137	138	133	133	131	140	136	130	136	132	126				137	137	138	**131**	**130**	**129**	38
39	148	145	144	141	—	—	140	136	135	140	132	126				142	142	142	**142**	**138**	**138**	39
40	—	—	—	25	25	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**28**	**26**	**34**	40
41	48	45	45	50	20	15	—	38	40	—	—	—				—	—	—	**34**	**32**	**37**	41
42	68	70	65	75	75	—	—	—	—	—	—	—				75	75	—	**76**	**75**	**81**	42
43	38	37	42	37	37	38	39	38	39	36	36	36				35	35	34	**39**	**39**	**39**	43
44	—	30	—	—	—	—	—	32	—	—	—	—				—	—	—	**33**	**34**	**33**	44
45	25	25	25	24	24	24	25	25	25	25	25	25				25	25	26	**24**	**24**	**25**	45
46	50	50	50	[2])75	[2])75	[2])73	[2])75	[2])70	[2])73	[2])74	[2])68	[2])73				50	50	—	**51**	**51**	**51**	46
47	50	50	50	60	60	60	—	50	55	—	50	55				—	—	—	**44**	**44**	**45**	47
48	149	156	156	148	148	148	145	152	157	142	146	154				159	159	160	**149**	**150**	**151**	48
49	67	67	65	70	70	70	72	72	70	68	68	68				70	70	69	**67**	**67**	**67**	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6				6	6	6	**6**	**6**	**6**	50
51	15	15	15	18	18	18	18	18	18	18	19	19				20	20	20	**16**	**16**	**16**	51
52	14	14	—	16	16	16	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**14**	**14**	**14**	52
53	2140	2140	2140	2140	2140	2140	1580	1580	1610	1550	1520	1530				2270	2270	—	**2260**	**2260**	**2260**	53
54	1760	1760	1760	1670	1670	1670	1220	1230	1250	1190	1220	1230				1760	1760	1760	**1790**	**1790**	**1790**	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**184**	**184**	**184**	55
56	375	375	375	370	370	370	375	375	383	375	375	375				450	400	450	**372**	**371**	**373**	56
57	—	—	—	170	170	170	173	173	163	170	170	165				[4])250	[4])250	[4])250	**133**	**132**	**132**	57
58	175	175	175	170	170	170	163	163	160	—	—	163				—	—	—	**153**	**154**	**153**	58

(s. k. rundskuren fisk). — [3]) För sekunda ved har betalats: i *Sundsvalls sågverksdistrikt* för björkved för april klant 2·50 kr. pr kubikmeter (8·90 kr. pr famn). — [4]) Det för Kiruna uppgifna kokspriset har under föregående månovanligt högt, har därför äfven medelpriset för samtliga orter å engelska kaminkoks blifvit något för högt, å gasverks-

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[1] 31	[1] 31	[1] 31	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[2] 51	[2] 54	[2] 56	[2] 59	[2] 60	[2] 61	54
48	» » torsk	»							45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[3] 110	[3] 115	[3] 117	[3] 116	[3] 116	[3] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr- $2{\cdot}5 \times 1{\cdot}6 \times 0{\cdot}89$ m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[4] 70	[4] 70	[4] 73	[4] 80	[4] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159

[1] Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. [2] Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor och 1 hl. torf är 40 à 50 kg.

Obs. Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(juni 1910—juni 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan.—juni 1911 för 39 orter.

Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
218	218	219	221	221	220	219	216	216	217	216	213	214	4
196	196	199	202	203	203	200	193	191	194	196	195	194	5
150	151	151	151	150	151	151	151	151	151	151	151	151	6
114	115	115	114	113	113	112	113	112	112	111	111	111	7
48	47	47	50	47	49	48	47	47	47	48	48	48	8
168	169	169	169	168	168	169	166	163	159	150	143	140	9
124	124	124	124	126	126	126	126	123	121	116	110	107	10
—	—	—	—	—	—	—	139	137	133	125	121	117	11
112	122	131	140	170	198	202	180	149	129	114	111	118	12
—	—	—	126	136	142	143	140	129	124	119	115	123	13
29	28	25	27	27	27	27	27	27	27	27	28	28	14
147	50	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
29	28	29	29	29	29	29	29	28	29	29	28	29	16
46	46	46	46	45	45	45	45	45	45	45	45	45	17
32	31	31	31	31	30	30	30	30	30	30	30	30	18
20	20	20	20	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
26	25	25	25	25	24	24	24	24	24	24	25	25	20
33	32	32	32	31	31	31	31	31	31	31	31	31	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
63	63	63	63	62	62	62	62	62	62	62	62	62	23
39	39	39	39	39	39	39	39	39	38	39	39	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	25
40	40	40	40	40	40	40	40	39	39	39	39	39	26
39	39	39	38	38	38	38	38	38	37	37	37	37	27
28	28	28	28	28	28	28	27	27	27	27	27	28	28
75	75	75	75	75	75	75	75	74	74	74	74	74	29
46	46	46	45	45	45	45	45	45	45	44	44	45	30
61	62	62	62	62	62	62	61	61	61	60	60	60	31
99	101	103	101	98	97	96	96	95	96	96	98	100	32
79	81	82	81	79	78	77	77	77	78	79	80	81	33
115	118	120	119	119	117	117	116	116	117	116	116	117	34
59	60	62	61	61	60	60	59	59	58	58	58	58	35
125	125	122	117	109	108	110	115	118	118	123	125	124	36
104	106	107	105	101	101	102	100	102	105	105	107	107	37
127	130	133	134	134	130	127	126	125	124	122	121	120	38
136	138	141	144	143	139	137	135	134	132	131	130	129	39
147	145	150	153	152	151	150	148	146	142	142	138	138	40
30	30	39	37	35	33	28	27	25	26	28	26	34	41
33	34	36	41	40	39	36	38	37	34	34	32	37	42
78	84	82	82	81	80	80	83	79	79	76	75	81	43
38	38	39	39	39	39	39	39	39	37	39	39	39	44
34	34	34	34	35	35	34	34	34	33	33	34	33	45
23	24	23	23	24	23	24	24	24	24	24	24	25	46
55	52	53	52	52	52	51	51	51	51	51	51	51	47
46	44	45	45	45	45	45	46	45	46	44	44	45	48
122	122	124	129	132	135	139	146	147	149	149	150	151	49
73	73	73	72	69	67	67	67	67	67	67	67	67	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
18	18	17	17	16	16	16	16	16	16	16	16	16	52
16	16	15	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	53
2200	2260	2270	2260	2260	2270	2270	2280	2260	2270	2260	2260	2260	54
1790	1800	1790	1790	1790	1820	1800	1810	1800	1820	1790	1790	1790	55
190	187	187	186	183	187	187	183	183	184	184	184	184	56
372	373	373	374	373	373	372	372	372	373	372	371	373	57
130	130	130	129	130	129	128	129	129	128	133	132	132	58
158	159	159	159	158	159	156	160	159	160	153	154	153	59

[3]tjärt (s. k. rundskuren fisk). [3]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. [4]) Uppgifterna afse hl.; vikten af

Kreatursprisер under andra kvartalet år 1911.

Sammandragstabellen å sid. 722—723, som innehåller uppgifter å medelpriset för olika slag af kreatur för Stockholm, Göteborg och Malmö, visar, att under kvartalet en tydlig stegring ägt rum å priset på till slakt afsedda *nötkreatur* med undantag endast för kalfvar. Prisstegringen uppgår i allmänhet till cirka 5 öre per kg. (lefvande vikt) från mars till juni och motsvaras af samtidig stegring af priset å *nötkött*, som i genomsnitt för hela landet stigit med 4 öre per kg. för stek och 3 öre för soppkött under samma period. Priserna på såväl lefvande *kalfvar* (göd- och spädkalfvar) som på *kalfkött* hafva däremot bibehållit sig i det närmaste oförändrade, utan att tendens hvarken till stigande eller sjunkande kan iakttagas. Priserna å *får* stego under första kvartalet och denna stegring fortsattes under april månad, så att medelpriset för Stockholm och Göteborg å yngre, feta får med ej mindre än 13 öre per kg. öfversteg januaripriset och å äldre får med 11 öre. Sedermera har åter en minskning inträdt och juniprisen äro för de bägge slagen af får resp. 5 och 4 öre per kg. lägre än aprilprisen. Priset på färskt *fårkött* har äfven stigit betydligt under året och betingade i genomsnitt för hela landet under januari 1·15 kr. per kg., i februari och mars 1·18, i april 1·23 och i maj 1·25 kr. per kg. I juni var priset åter 1·24 kr. per kg., hvadan alltså äfven å detta varuslag prisstegringen numera synes hafva upphört.

Priserna å *svin* tenderade under kvartalet i rakt motsatt riktning mot dem å andra slaktdjur. Den under föregående kvartal konstaterade prissänkningen har sålunda fortsatts i snabbare fart än förut och äfven fläskpriserna hafva som en följd häraf sjunkit. Från mars till juni uppgår prisfallet å lefvande djur till 6 à 11 öre per kg., å färskt fläsk till 4 och å salt, svenskt fläsk till 3 öre per kg.

Jämföras de för årets andra kvartal gällande kreaturs- och köttpriserna med motsvarande priser under samma tid föregående år, kan konstateras, att priset å *fullvuxna nötkreatur* stigit med i allmänhet 5 à 10 öre per kg. och å *nötkött* med 1 à 2 öre per kg. Priset på *kalfvar* och *kalfkött* är däremot ungefär lika högt, äfvensom å *får* och *fårkött*, medan däremot ett afsevärdt prisfall inträdt i fråga om *svin* och *fläsk*, hvilket för de olika slagen af lefvande svin uppgår till 12 à 13 öre per kg., för färskt fläsk till 6 och för salt, svenskt fläsk till 5 öre per kg. Det amerikanska fläsket har samtidigt gått ned med 8 öre per kg.

Kreaturspriser

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg.

Medelpris under *andra* kvartalet 1911.

Kreatursslag.	Stockholm.			Malmö.			Göteborg.		
	April.	Maj.	Juni.	April.	Maj.	Juni.	April.	Maj.	Juni.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:									
Extra prima	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	41	44	43	45	48	48	42	43	44
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	38	40	39	35	36	39	38	40	41
» 3. Mindre feta	—	—	—	26	26	27	28	28	28
» 4. Magra, simpla	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	—	—	—	57	59	58	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	—	47	50	53	44	46	47
» 2. Mindre feta	—	—	—	32	35	39	38	39	40
» 3. Magra, simpla	—	—	—	[2]	[2]	[2]	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	—	—	—	55	56	58	—	—	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	46	47	48	49	48	49	49
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	42	42	42	43	44	46	44	45	46
» 3. Mindre köttiga	—	—	39	33	33	34	35	36	37
» 4. Magra, simpla	—	—	—	[3]	[3]	[3]	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	—	—	—	—	—	54	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	46	52	52	42	47	49	43	44	44
» 2. Mindre feta	41	47	47	35	39	40	38	39	38
» 3. Magra, simpla	[4]	[4]	[4]	—	—	—	—	—	—
Kalfvar:									
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	58	56	57	60	60	60	61	61	62
» (70—90 »)				48	48	48	57	56	57
Skummjölkskalfvar	41	38	39	38	38	38	43	43	43
Får:									
Yngre, feta	63	63	54	[5]	[5]	[5]	56	56	55
Äldre, »	56	56	49	—	—	—	48	48	47
Lamm	[6]	[6]	—	[6]	[6]	[6]	—	—	—
Svin:									
Slakterisvin (85—100 kg.)	70	66	67	63	59	60	66	63	62
Rena, större svin (100—150 kg.)	67	64	64	61	57	55	66	62	60
Suggor	64	54	54	52	47	40	60	54	50

[1]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under april 90 kr., maj 98 kr., juni 103 kr. i *Malmö* april 73 kr., maj 79 kr., juni 83 kr. — [2]) Medelpris *pr styck:* i *Malmö* april 78 kr., maj 84 kr., juni 86 kr. — [3]) Medelpris *pr styck:* april—maj 91 kr., juni 95 kr. — [4]) Medelpris *pr styck:* april 160 kr., maj 178 kr., juni 180 kr. — [5]) Medelpris *pr styck:* april—maj 24 kr., juni 22 kr. — [6]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under april—maj 11 kr.; i *Malmö* april 20 kr., maj 19 kr., juni 18 kr.

Anm. Tillförseln har under kvartalet (april—juni) varit i

	Nötkreatur.	Kalfvar.	Får och lamm.	Svin.
Stockholm	2,514	4	3	232
Malmö	11,978	2,289	1,192	1,147
Göteborg	2,862	435	145	314

Kreaturs-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima	—	—	53	54	54	46	47
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	40	40	46	48	46	40	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37
» 3. Mindre feta[2])	28	29	36	38	35	27	28
Kvigor (och stutar):							
Extra prima[3])	—	—	58	60	59	52	55
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[4])	46	46	51	54	52	45	44
» 2. Mindre feta[4])	37	37	44	48	44	36	36
Tjurar:							
Extra prima[3])	—	—	55	57	56	46	49
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	41	46	49	44	38	40
» 3. Mindre köttiga[5])	33	36	40	38	39	32	33
Oxar:							
Extra prima[6])	—	—	—	—	58	—	47
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43
» 2. Mindre feta[7])	—	—	42	46	43	34	36
Kalfvar:							
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[8])	57	59	64	68	63	60	61
» (70—90 »)[8])	51	53	54	61	56	55	55
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40
Får:							
Yngre, feta[9])	—	—	53	54	52	50	51
Äldre, » [9])	—	—	44	49	46	45	45
Svin:							
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73
Suggor	39	45	66	57	46	58	67

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö. 1910—juni 1911 afse endast Malmö. — [4]) Uppgifterna för januari 1910—juni 1911 afse Malmö och Göteborg. — [6]) Uppgifterna för mars, maj, juni och juli 1910 afse endast Stockholm, för april och för januari, februari, april samt juni—oktober 1910 afse Stockholm och Göteborg. — [8]) Fr. o. m. år 1908 1910 afse endast Göteborg samt för augusti 1910—juni 1911 Stockholm och Göteborg.

priser

Göteborg 1904—juni 1911.

(juni 1910—juni 1911) för alla tre orterna.

Juni 1910.	Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
46	47	48	50	50	47	45	—	42	48	—	—	—
41	41	41	43	43	43	41	40	40	40	43	45	45
38	38	38	38	37	36	35	35	35	35	37	39	40
28	30	32	31	29	27	27	28	27	27	27	27	28
55	55	54	57	60	58	56	55	55	55	57	59	59
46	45	47	45	45	45	44	45	44	45	46	48	51
36	36	38	38	35	35	33	34	31	34	38	37	40
44	46	51	53	55	56	53	54	55	54	55	56	58
42	42	44	47	47	48	46	45	46	46	46	47	48
39	39	42	44	44	43	42	42	43	43	43	44	45
32	32	34	36	35	35	33	34	33	33	34	35	37
45	46	47	—	—	47	45	50	—	—	—	—	54
43	44	44	44	45	45	42	43	42	42	44	48	48
39	39	39	39	38	38	36	37	36	36	38	42	42
62	59	59	61	64	62	61	61	61	61	61	61	61
57	55	54	54	56	55	53	53	53	53	53	52	53
41	39	31	40	40	38	38	39	41	41	41	40	40
56	53	51	50	46	45	46	47	50	53	60	60	55
48	48	49	45	40	38	40	41	44	48	52	52	48
77	82	81	81	77	73	75	73	70	69	66	63	63
75	77	80	81	77	72	70	69	68	66	65	61	60
66	69	67	68	68	63	62	61	60	59	59	53	48

— [2]) Uppgifterna för januari—juni 1911 afse Malmö och Göteborg. — [3]) Uppgifterna för januari Göteborg. — [5]) Uppgifterna för april—juli samt december 1910 och januari—maj 1911 afse Malmö och augusti 1910 Stockholm och Malmö och från och med november 1910 endast Malmö. — [7]) Uppgifterna afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [9]) Uppgifterna för åren 1906—1909 och januari—juli

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm under *jan.—juni* månader år 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.	Juni.
		Medelpris (öre).					
Fisk:[1]							
Abborre	kg.	57	52	—	61	29	29
Braxen	»	26	24	—	33	27	31
Flundra (Skrubba)	»	—	29	35	15	—	—
Gråsej	»	—	14	26	—	—	—
Gädda	»	90	93	108	83	59	69
Gös	»	153	—	—	127	96	116
Hafslax	»	—	—	—	—	—	36
Hvitling	»	35	33	—	—	10	—
Hälleflundra	»	90	—	98	86	77	76
små	»	—	—	—	66	59	51
Id	»	34	—	—	43	34	—
Kolja[2]	»	35	40	39	34	12	28
Kungsflundra	»	—	—	53	39	—	—
Lake	»	53	56	51	53	15	—
Lax, färsk	»	228	—	198	—	199	237
Laxöring	»	74	—	—	—	130	75
Lindare	»	—	—	—	—	40	51
Makrill	»	—	—	—	—	54	34
Piggvar	»	125	—	175	—	63	—
Ruda, små	»	—	—	—	—	—	20
Rödspotta	»	45	51	47	37	37	57
Rödtunga	»	—	—	56	29	59	—
Sandskädda	»	20	—	—	—	—	—
Sarf	»	—	—	—	16	8	—
Sik	»	61	—	—	—	65	54
Sill, färsk	låda	902	766	745	325	330	—
rökt	»	—	—	—	—	—	—
Sjötunga	kg.	—	—	—	—	—	81
Skrubba	»	—	—	—	—	—	18
Slom	»	—	—	—	—	12	—
Slätvar	»	86	—	—	61	—	—
Stenbit	»	—	—	27	36	28	—
Strömming	»	25	16	13	13	9	—
salt	fjärd.	—	—	—	—	—	—
Torsk[2]	kg.	36	35	39	33	22	35
salt	»	38	—	—	—	—	—
Uer, färsk	»	—	—	—	—	14	—
Ulk	»	56	—	—	—	—	—
Ål, stor	»	—	—	—	—	125	160
medelstor	»	—	—	—	—	—	100
små	»	110	—	—	—	—	—
Fiskvaror:							
Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—
Sill, islands-	tina	—	—	—	—	—	—
norsk	»	—	—	—	—	—	—
holländsk	»	—	—	—	—	—	—
Skaldjur:							
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	50	—
Hummer	st.	—	—	—	—	112	92
Krabbor	»	—	—	—	—	10	—
Kräftor	tjog	—	—	—	—	50	—
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68	78	67
små	»	—	—	—	38	27	38

Marknadens läge $^{1}/_{6}$—$^{7}/_{6}$: tillgång knapp, efterfrågan liflig, tendens stigande.
$^{8}/_{6}$—$^{14}/_{6}$: » otillräcklig, » liflig, » fast.
$^{15}/_{6}$—$^{21}/_{6}$: » medelmåttig, » stor, » högre.
$^{22}/_{6}$—$^{28}/_{6}$: » otillräcklig, » stor, » högre.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.

Arbetsinställelser i Sverige under år 1910.[1]

Arbetsinställelsernas karaktär, antal och omfattning. Enligt till Kommerskollegium ingångna uppgifter hafva 76 arbetsinställelser (strejker och lockouter) påbörjats i Sverige under år 1910. Arbetsinställelsernas fördelning i jämförelse med de föregående åren äfvensom antalet däraf berörda arbetsgifvare och arbetare framgår af nedanstående öfversikt.

År.	Strejker.			Lockouter.			Arbetsinställelser af blandad karaktär.			Summa.		
	Antal strejker.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.	Antal lockouter.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.	Antal arbetsinställelser af bl. karaktär.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.	Antal arbetsinställelser.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.
1903 . . .	109	256	5,970	16	96	982	17	126	17,619	**142**	**478**	**24,571**
1904 . . .	169	383	8,299	12	62	1,218	34	153	2,731	**215**	**598**	**12,248**
1905 . . .	152	325	13,186	12	12	456	25	510	19,264	**189**	**847**	**32,906**
1906 . . .	239	668	15,050	8	12	560	43	49	3,045	**290**	**729**	**18,655**
1907 . . .	243	498	11,278	23	37	5,669	46	283	6,593	**312**	**818**	**23,540**
1908 . . .	229	473	17,187	38	125	2,672	35	826	20,498	**302**	**1,424**	**40,357**
1909 . . .	102	7,707	229,248	22	451	71,364	14	30	1,137	**138**	**8,188**	**301,749**
1910 . . .	*66*	*127*	*3,420*	*5*	*5*	*101*	*5*	*14*	*150*	**76**	**146**	**3,671**

Under år 1910 var sålunda antalet arbetsinställelser afsevärdt mindre än under något af de föregående år (1903—1909), för hvilka officiell konfliktstatistik föreligger, liksom äfven arbetsinställelsernas omfattning med hänsyn till antalet berörda arbetsgifvare och arbetare var mycket mindre än under något af de föregående åren. Det relativa fredstillståndet under redogörelseåret torde vara att betrakta som en reaktion efter 1909 års synnerligen omfattande arbetsstrider.

I medeltal berördes af hvar strejk 52 arbetare, af hvar lockout 20 arbetare och af hvar arbetsinställelse af blandad, obestämbar eller ej uppgifven karaktär 30 arbetare. Antalet berörda arbets-

[1] *Arbetsstatistik E: 4*, utgifven af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik, Arbetsinställelser i Sverige under år 1910.

gifvare var för hvarje strejk 2, för hvarje lockout 1 samt för hvar blandad konflikt nära 3. I genomsnitt voro sålunda strejkerna af större omfattning än lockouterna samt de blandade konflikterna.

Antalet i konflikter invecklade arbetsgifvare nådde icke öfver 5 vid 93 % af samtliga arbetsinställelser, medan motsvarande procentsiffra för år 1909 beräknades till 84. Genomsnittliga antalet arbetsgifvare per konflikt var lägre än under något af de föregående åren eller 1·9.

Af arbetsinställelserna voro 59 % af helt ringa storlek, omfattande högst 25 arbetare. Under föregående redogörelseår uppgingo däremot dylika mindre arbetsinställelser till föga mera än en tredjedel af samtliga. Vid jämn fördelning af de berörda arbetarnas antal på konfliktantalet erhålles som medelsiffra per konflikt under redogörelseåret 48, hvilken siffra understiger äfven det lägsta af motsvarande relationstal under åren 1903—1909.

Arbetsinställelsernas fördelning efter näringsgrenar. En relativ stegring af arbetsinställelsernas antal under år 1910 i jämförelse med åren 1903—1909 har konstaterats inom byggnadsindustri, närings- och njutningsämnesindustri samt trämasse- och pappersindustri, medan i synnerhet jordbruk samt maskin- och skeppsbyggnadsindustri drabbats af ett relativt ringa antal konflikter. Dessutom är att märka, att inom ett flertal näringsgrupper ingen arbetsinställelse under redogörelseåret inträffat.

Af en jämförelse mellan antalet af konflikter berörda arbetare inom resp. näringsgrenar och hela antalet inom samma näringsgrenar enligt 1908 års officiella statistik sysselsatta arbetare framgår, att arbetsinställelserna haft den största utbredningen inom trämasse- och pappersindustri, grufdrift samt trävaruindustri med resp. 20·2, 11·5 och 9·6 af arbetsinställelser direkt berörda arbetare per 100 sysselsatta. Minst utbredning hade arbetsinställelserna inom gruppen maskin- och skeppsbyggnadsindustri.

De i förhållande till sin storlek mest berörda näringsgrupperna voro under närmast föregående år, 1909, grufdrift, läder-, hår- och gummivaruindustri samt kemisk-teknisk industri med resp. 83·2, 82·6 och 79·4 % af arbetsinställelser berörda arbetare bland samtliga inom vederbörande industri sysselsatta.

Arbetsinställelsernas orsaker. Lönefrågor hafva liksom under de föregående åren i öfvervägande grad förekommit som anledning till konflikter, men utvisa i det hela under redogörelseåret en relativ tillbakagång. Detta gäller särskildt lönesänkningstvisterna, men äfven, fastän i mindre grad, de konflikter, som föranledts af begäran om löneförhöjning. Däremot förete de till »andra lönefrågor» hänförda arbetsinställelserna samma relationstal som under närmast föregående år. Af organisationsspörsmålen hafva de, som gällt införande

af kollektivaftal, år 1910, liksom fallet var de tre närmast föregående åren, relativt gått tillbaka i antal, medan en ökning framträder i gruppen »andra organisationspörsmål». Någon föreningsrättsstrid har under året icke förekommit. Hvad beträffar öfriga konflikter, framträder en förhållandevis ganska väsentlig ökning af tvisterna om arbetares antagande och afskedande samt angående personliga förhållanden. Äfvenledes hafva konflikterna om arbetets anordning att utvisa en relativ ökning. Minskning i samma hänseende förmärkes beträffande tvister i fråga om tolkning af aftal samt om arbetstiden.

Arbetsinställelsernas varaktighet. Af samtliga arbetsinställelser hafva 46 % pågått högst en vecka och 74 % afslutats inom en månad.

Vid jämförelse med åren 1903—1909 synes antalet konflikter, som under redogörelseåret pågått längre tid än 3 månader, relativt taget vara betydligt mindre än under nämnda period eller 1 % mot 7 % förut.

Det relativa antalet af långvariga konflikter berörda arbetare har ock varit afsevärdt mindre än de föregående åren. Endast 1 % af samtliga under år 1910 berörda arbetare kommer sålunda på konflikter med en varaktighet af mera än 3 månader gent emot 16 % under åren 1903—1909.

Hufvudresultat. Arbetsinställelsernas hufvudresultat under åren 1903—1910 framställas i följande tabell.

År.	Antal arbetsinställelser									
	afslutade på arbetsgifvarnas villkor.		afslutade enl. arbetarnas fordringar.		afslutade genom kompromiss.		med okändt resultat.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
1903	37	*26*	45	*32*	47	*33*	13	*9*	**142**	*100*
1904	63	*29*	68	*32*	73	*34*	11	*5*	**215**	*100*
1905	47	*25*	71	*38*	53	*28*	18	*9*	**189**	*100*
1906	73	*25*	116	*40*	90	*31*	11	*4*	**290**	*100*
1907	70	*22*	93	*30*	126	*40*	23	*8*	**312**	*100*
1908	94	*31*	80	*27*	115	*38*	13	*4*	**302**	*100*
1909	61	*44*	33	*24*	38	*28*	6	*4*	**138**	*100*
1910	35	*46*	20	*26*	20	*26*	1	*2*	**76**	*100*

Tabellen utvisar en stegring under redogörelseåret af det relativa antalet konflikter, som utfallit till endera partens förmån, hvaremot kompromisserna visa aftagande. Under år 1907 framträdde en minskning i antalet arbetaresegrar i jämförelse med föregående år, och under de tre följande åren voro arbetsgifvarna betydligt öfverlägsna

arbetarna. Dock framstå de senare såsom något mera framgångsrika under redogörelseåret än under år 1909. På arbetsgifvarnas villkor slutade nära hälften af samtliga konflikter, medan arbetarna drefvo igenom sina fordringar i något öfver en fjärdedel af under året inträffade arbetsinställelser.

I stort sedt gäller, att arbetarnas öfverlägsenhet i öppna konflikter, som utprägladt framträdde under åren 1903—1907, därefter förbytts i underlägsenhet. Ser man särskildt till antalet arbetare, som berörts af de olika resultaten, framträder mycket starkt arbetsgifvarnas öfverlägsenhet. För icke mindre än 68 % af samtliga utaf konflikter under år 1910 berörda arbetare blef nämligen resultatet i enlighet med arbetsgifvarnas villkor, medan motsvarande procenttal för arbetaresegrar utgjorde 17. Dock är i jämförelse med år 1909 i detta afseende att konstatera en ej obetydlig förskjutning af resultaten till arbetarnas förmån.

Arbetsinställelsernas storlek och resultat. Vid jämförelse mellan arbetsinställelsernas resultat och antalet däraf berörda arbetare framgår, att arbetsgifvarna varit arbetarna öfverlägsna inom samtliga grupper af konflikter med undantag dock för arbetsinställelser, omfattande högst 5 arbetare, vid hvilka arbetarna merendels varit de segrande. Särskildt framträdande är emellertid arbetsgifvarnas öfverlägsenhet i de större konflikterna, berörande öfver 100 arbetare, hvilket förhållande jämväl kunde konstateras under åren 1907 och 1908 samt i ännu mera utpräglad grad under år 1909.

Organisationsväsendets inflytande på resultaten. Arbetareorganisationernas inflytande pa resultatet kännetecknas af en för arbetarna mindre ogynnsam fördelning af resultaten vid konflikter med organiserade arbetare, i det 33 % af sådana konflikter afslutats enligt deras fordringar och 40 % på arbetsgifvarnas villkor. I de fall, då arbetarna icke varit organiserade, ha endast 13 % af arbetsinställelserna utfallit till deras förmån och 54 % till arbetsgifvarnas.

Orsaker och resultat. Resultaten af konflikter, förorsakade af olika tvistefrågor, framgå af efterföljande sammanställning.

I konflikter rörande löneförhöjning, »andra organisationsspörsmål», arbetares antagande och afskedande samt arbetets anordning hafva arbetsgifvarna varit öfverlägsna arbetarna. I tvister angående lönesänkning och »andra lönefrågor» samt beträffande personliga förhållanden hade däremot arbetarna mera framgång än arbetsgifvarna.

Särskildt anmärkningsvärd är utveckligen beträffande konflikter, som förorsakats af begäran om löneförhöjning, där antalet arbetaresegrar årligen stegrades under åren 1903—1906, men såväl absolut som relativt nedgick under de fyra följande åren.

Hufvudorsaker.	Antal arbetsinställelser									
	afslutade på arbetsgifvarnas villkor.		afslutade enligt arbetarnas fordringar.		afslutade genom kompromiss.		med okändt resultat.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Begäran om löneförhöjning	12	*46*	4	*16*	10	*38*	—	—	**26**	*100*
Lönesänkning	1	*20*	3	*60*	1	*20*	—	—	**5**	*100*
Andra lönefrågor	6	*36*	7	*41*	3	*17*	1	*6*	**17**	*100*
Föreningsrätten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Begäran om kollektivaftal	1	*50*	1	*50*	—	—	—	—	**2**	*100*
Andra organisationsspörsmål	4	*56*	1	*15*	2	*29*	—	—	**7**	*100*
Personliga förhållanden	1	*33*	2	*67*	—	—	—	—	**3**	*100*
Arbetstiden	—	—	1	*50*	1	*50*	—	—	**2**	*100*
Arbetares antagande och afskedande	6	*76*	1	*12*	1	*12*	—	—	**8**	*100*
Arbetets anordning	4	*100*	—	—	—	—	—	—	**4**	*100*
Tolkning af aftal	—	—	—	—	1	*100*	—	—	**1**	*100*
Andra orsaker	—	—	—	—	1	*100*	—	—	**1**	*100*
Tillsammans	**35**	*46*	**20**	*26*	**20**	*26*	**1**	*2*	**76**	*100*

Arbetsinställelsernas varaktighet och resultat. Vid sammanställning af arbetsinställelsernas varaktighet och resultat framgår, att med hänsyn tagen till arbetsinställelsernas antal arbetarna varit i det närmaste jämnstarka med arbetsgifvarna i konflikter af medellång varaktighet, men att arbetsgifvarna varit öfverlägsna i de mera kortvariga arbetsinställelserna. Kompromissen framträder mest i konflikter af det senare slaget.

Arbetsdagar förlorade genom arbetsinställelser. Antalet genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar har för hela perioden 1903—1910 beräknats till c:a 18,091,900. Dessa fördela sig på följande sätt:

År.	Antal förlorade arbetsdagar.
1903	642,000
1904	386,000
1905	2,390,000
1906	479,000
1907	514,000
1908	1,842,200
1909	11,799,700
1910	*39,000*

Vid sammanställning af antalet under året förlorade arbetsdagar med hela antalet inom industrien sysselsatta arbetare — 379,097 personer enligt 1908 års officiella statistik — visar sig, att i genomsnitt 0·1 arbetsdagar per arbetare under år 1910 förlorats genom arbetsinställelser. Till jämförelse må meddelas, att motsvarande siffra för år 1909 var 29·3, för år 1908 4·3 samt för åren 1903—1907 i medeltal c:a 2·25.

Aftalsbrott vid arbetsinställelser. Beskyllningar för aftalsbrott hafva af parterna framställts vid 24 arbetsinställelser, däraf i 13 fall af arbetsgifvarna mot arbetarna, i 7 fall af arbetarna mot arbetsgifvarna och i 4 fall af bägge parterna. Vid endast 3 arbetsinställelser föreligger erkännande af aftalsbrott från vederbörande part, i samtliga fall arbetareparten.

Förhandling, medling och skiljedom. Frågan, om förhandlingar föregingo arbetsinställelsen, har besvarats för 72 konflikter. Det har konstaterats, att endast 18 % af arbetsinställelserna hafva utbrutit utan föregående förhandling.

Under år 1910 har skiljedom förekommit för biläggande af 1 arbetsinställelse gent emot resp. 5, 3, 3, 7, 5, 6 och 2 under hvart och ett af åren 1903—1909. Statens förlikningsmän hafva i 4 fall medverkat vid konflikts biläggande.

Belgiskt lagförslag angående kollektivaftal.[1]

Belgien har hittills icke ägt någon särskild lagstiftning rörande kollektivaftal. Emellertid innehåller lagen den 31 mars 1898 angående fackföreningar vissa stadganden, på grund af hvilka det kollektiva aftalet icke blott måste betraktas såsom ett af lagstiftningen erkändt institut, utan äfven åtnjuter ett ganska afsevärdt rättsskydd.

För att en förening skall komma i åtnjutande af de förmåner, fackföreningslagen erbjuder, skall densamma uppfylla vissa villkor, bl. a. hafva till uteslutande ändamål att befrämja och beskydda medlemmarnas fackliga intressen, bestå af minst sju medlemmar, hafva antagit stadgar af visst innehåll, af arbetsministeriet förklarats vara bildad i enlighet med lagens bestämmelser m. m. Uppfyller föreningen dessa villkor, förvärfvar densamma rättssubjektivitet och erhåller därmed rätt att vid domstol utföra talan för tillvara-

[1] Angående lagstiftning i Belgien om arbetsaftal se efterföljande uppsats.

tagande af de rättigheter, som tillkomma fackföreningsmedlemmarna i denna deras egenskap, enhvar medlem dock obetaget att antingen själf utföra sin talan eller biträda den af föreningen anhängiggjorda. Särskildt framhålles, att föreningen kan vid domstol påyrka tillämpning af aftal, som af föreningen ingåtts för dess medlemmars räkning, äfvensom utgifvande till medlemmarna af skadestånd, hvartill dessa kunna vara berättigade på grund af underlåtet uppfyllande å motpartens sida af dylikt aftal. Huruvida en motsvarande talan kan från arbetsgifvarnas sida riktas mot fackföreningarna utsäges ej i lagen och är omtvistadt, men i allmänhet synes man anse, att arbetsgifvarna kunna anställa skadeståndstalan mot fackföreningen, därest denna underlåtit att göra hvad i dess förmåga stått för att förmå medlemmarna att ställa sig aftalet till efterrättelse.

Emellertid har lagens betydelse särskildt för det kollektiva aftalet hittills varit ringa. Genom bestämmelsen att förening skall hafva till uteslutande ändamål att främja och skydda medlemmarnas fackliga intressen hafva föreningar, som anslutit sig till ett politiskt parti — och detta är fallet med de allra flesta — blifvit förhindrade att begagna sig af lagen. Hittills hafva också endast ett fåtal fackföreningar varit villiga att omlägga sin verksamhet så att de kunnat förvärfva rättskapacitet, hvarför de kollektivaftal, som likväl träffats, i regel sakna rättslig verkan.

Hittills har icke framkommit något regeringsförslag till lagstiftning angående kollektivaftal. Däremot framlades 1908 i deputeradekammaren ett enskildt förslag, som närmast kan karakteriseras såsom innebärande ett försök till kollektiv reglering af lönevillkoren på grundval af ackordslöneprincipen.

Helt nyligen har emellertid ett utskott inom Högsta arbetsrådet (Conseil supérieur du travail) utarbetat och publicerat ett ganska märkligt lagförslag rörande kollektivaftal, som bl. a. erbjuder tillfälle till intressanta jämförelser med det franska lagförslag i samma ämne, hvilket af arbetsministern framlades för deputeradekammaren den 12 juli 1910.[1] Högsta arbetsrådet har ock i allt väsentligt gifvit sitt bifall till förslaget. De viktigaste bestämmelserna däri skola återgifvas här nedan.

Med kollektivaftal förstås enligt förslaget en öfverenskommelse mellan en sammanslutning af arbetare å ena sidan och en arbetsgifvare eller en sammanslutning af arbetsgifvare å den andra sidan om villkor, som under en viss tid skola lända till efterrättelse vid arbetsaftals ingående. Såsom bundna af aftalet anses: 1) arbetsgifvare och arbetare, hvilka hvar för sig skriftligen uppdragit åt ombud att å deras vägnar träffa öfverenskommelse; 2) enhvar, som

[1] Se »Medd.» 1910, sid. 815.

vid tidpunkten för aftalets ingående är medlem af aftalsslutande registrerad yrkesförening eller annan förening med juridisk personlighet, därest han icke inom tre dagar efter aftalets registrering utgått ur föreningen genom till registreringsmyndigheten ingifven anhållan; 3) enhvar, som efter aftalets registrering inträdt i förening, som afslutit kollektivaftal. Rättslig förmåga att afsluta kollektivaftal och vara bärare af därur uppkommande rättigheter och skyldigheter äga: 1) registrerad yrkesförening; 2) hvarje sammanslutning, som till vederbörande yrkesdomstols sekreterare ingifver stadgar, öfverensstämmande med lagens föreskrifter, äfvensom förteckning öfver styrelse och medlemmar.

Äfven om annorlunda bestämts, skall kollektivaftalet inom däri föreskrifna gränser lända till efterrättelse vid upprättandet af arbetsaftal eller arbetsordning för dem, som äro bundna af kollektivaftalet. Härifrån afvikande bestämmelser äro ogiltiga och ersättas med bindande kraft af motsvarande stadganden i kollektivaftalet. Detta äger äfven tillämpning å arbetsaftal, som någon af kollektivaftal bunden afsluter med tredje man, i hvilket fall ett mot kollektivaftalet stridande arbetsaftal kan häfvas utan uppsägning.

Kollektivaftal måste affattas skriftligen; en af parterna undertecknad afskrift skall inlämnas till sekreteraren i vederbörande yrkesdomstol. Aftalet är giltigt endast om representanterna för de aftalsslutande föreningarna äro bemyndigade att träffa aftal enligt stadgarna eller enligt särskildt, å allmänt möte tilldeladt uppdrag. Aftalet självt bestämmer om giltighetstiden, sättet för dess utlöpande, uppsägningstiden (minst 2 månader), sättet för dess förlängande, villkoren för dess förändring eller förnyande samt de orter och yrkesgrenar, för hvilka aftalet gäller; dock får giltighetstiden fastställas till högst 3 år och aftalet förlänges på ett år, därest det icke uppsäges.

De aftalsslutande parterna äro pliktiga att lojalt öfvervaka aftalets genomförande. Särskildt tillkommer det dem att gent emot tredskande medlemmar tillgripa i stadgarna föreskrifna disciplinära åtgärder, och i händelse af aftalsbrott äro de ansvariga enligt aftalets bestämmelser. Medlem, som utträdt ur en aftalsslutande förening, är likväl under aftalets hela giltighetstid däraf bunden. I förekommande fall äger föreningen endast att affordra utträdande medlem förfallen eller löpande afgift, obetagen dock dess rätt att vid aftalsbrott utkräfva del i skadeståndet; detta gäller äfven om annorlunda öfverenskommits. Stadgarna angifva de garantiföreskrifter föreningen utfärdar för aftalets upprätthållande, och bestämma särskildt det skadestånd, som kan utkräfvas af medlemmar, hvilka handla i strid mot i aftalet åtagna förpliktelser. Föreningen kan rättsligen göra sina anspråk gällande inför yrkesdomstol.

Yrkesförening eller annan registrerad förening, som biträdt ett kollektivaftal, svarar icke för medlemmarnas brott mot arbetsaftal. Endast genom uttrycklig öfverenskommelse ikläder sig föreningen garanti för dessa aftals iakttagande. Vid brott mot kollektivaftal kan i brist på andra stadganden den skyldiga parten dömas till skadestånd, som dock icke får öfverstiga ett belopp af 25 frs per arbetare-medlem. Aftalets bestämmelser angående skadeersättningens storlek måste vara lika för bägge parter; för den händelse att olika belopp äro stipulerade kommer det högre beloppet till användning. Föreningen har regressrätt mot de medlemmar, som ådragit föreningen ansvaret. Till betryggande af förpliktelsernas fullgörande kan säkerhet ställas, hvilken skall deponeras hos tredje man eller i statskassan.[1] Yrkesföreningen kan för bevakande af medlemmarnas ur kollektivaftalet härflytande rättigheter uppträda såsom kärande eller svarande inför rätta utan hinder för medlemmarna att själfva utföra sin talan eller biträda den af föreningen anhängiggjorda.

De aftalsslutande parterna tillsätta en kommission sammansatt af representanter till lika antal från bägge sidor, hvilken har att besluta om aftalets tolkning, förändring eller förnyande. Likaså har denna att efter vissa regler afdöma eventuella tvister. Parterna äro skyldiga att underkasta sig ett enhälligt utslag. Därest icke enighet uppnås inom kommissionen, kan denna utse en skiljedomare, som i sista hand fäller utslag; äfven kan på parternas begäran saken dragas inför yrkesdomstol.

Före den 1 mars hvarje år skola de aftalsslutande parterna till arbetsbyrån (Office du travail) för offentliggörande i »Revue du travail» insända en fullständig förteckning öfver genom deras bemedling träffade, förnyade eller utlupna aftal under det sistförflutna året; därvid skola bifogas bestyrkta afskrifter af hvarje aftal, uppgift å antalet berörda arbetsgifvare och arbetare äfvensom en redogörelse för förhandlingar inför kommission, skiljedomare och yrkesdomstol.

Beaktas bör slutligen, att lagförslaget icke afser att vara tvingande och följaktligen icke lägger hinder i vägen för afslutande af kollektivaftal utom lagens giltighetsområde.

Som nämndt lämnar förslaget tillfälle till intressanta jämförelser med det franska lagförslaget om kollektivaftal af år 1910. I nästan alla principiella hänseenden intaga de båda förslagen samma ståndpunkt. Så beträffande hvilka, som äro bärare af ur aftalet härflytande rättigheter och förpliktelser, de trenne dagarnas betänketid för medlemmar af aftalsslutande förening och kollektivaftalets automatiskt tvingande karaktär. Beträffande arbetsaftal

[1] Föreskrift om deposition hos tredje man tillagd af Högsta arbetsrådet.

mellan af kollektivaftal bundna och utomstående äro det franska förslagets bestämmelser ej så vidtgående som det belgiska förslagets. Medan enligt det senare kollektivaftalet städse blir gällande gentemot tredje man har den franska lagstiftaren här lämnat ett visst spelrum åt den individuella aftalsfriheten, uppenbarligen af hänsyn till de utomstående, som träffa arbetsaftal i god tro och utan kännedom om de förpliktelser, som ett kollektivaftal ålagt motparten. Enligt det franska förslaget göres principiell åtskillnad mellan de fall, då bägge parterna till arbetsaftalet äro bundna af kollektivaftal, och de fall, då endast ena parten är bunden. I det förra fallet blifva kollektivaftalets bestämmelser automatiskt och i trots af hvarje annat stadgande gällande, i det senare fallet tillämpas de endast, därest annorlunda icke öfverenskommits; dock är den af en kollektiv öfverenskommelse bundna part, som träffat aftal på villkor, stridande mot kollektivaftalets bestämmelser, förfallen till ansvar såsom för underlåtenhet att fullgöra åtagna förpliktelser. Härigenom garanteras iakttagandet af kollektivaftalets bestämmelser och förhindras, att däraf bundna arbetare taga anställning hos en utomstående arbetsgifvare på villkor, som strida mot kollektivaftalets regler, liksom ock att en i kollektivaftal deltagande arbetsgifvare anställer utomstående på sämre villkor än de kollektivt öfverenskomna.

Föreskrifterna beträffande formen för kollektivaftalets ingående äro mera omfattande i det belgiska förslaget än i det franska, hvilket sistnämnda endast talar om skriftlig affattning och registrering; det franska förslaget bestämmer uppsägnings- och utlöpningstiderna, därest parterna själfva icke träffat öfverenskommelse härom, annorlunda än i det belgiska (uppsägningstid 1 månad i st. f. 2 månader och giltighetstid 5 år i st. f. 3 år). Det franska förslaget meddelar vidare mera ingående föreskrifter om en ur den aftalsslutande föreningen utträdd medlems frånträde från kollektivaftalet. Är aftalet träffadt på obestämd tid, kan enligt sistnämnda förslag medlemmen frigöra sig från kollektivaftalet genom tillsägelse å det sekretariat, där aftalets registrering ägt rum, medan han enligt det belgiska förslaget fortfar att vara bunden af kollektivaftalet.

Ansvarsskyldigheten enligt kollektivaftalet är mera omsorgsfullt reglerad i det belgiska förslaget än i det franska. Särskildt torde införande i lagen af stadgande om begränsadt ansvar vara en lämplig anordning, som ock sedan länge förordats inom den tyska vetenskapliga litteraturen å området. Enligt bägge förslagen äro yrkesföreningar fritagna från ansvar för enskilda medlemmars aftalsbrott, som de trots ett lojalt öfvervakande af aftalet icke kunnat förhindra. I öfrigt äro emellertid förslagen byggda på den uppfattningen, att såväl föreningar som enskilda medlemmar äro be-

rättigade resp. förpliktade enligt aftalet, hvarför också, i den utsträckning detta kunnat ske, självständig talerätt tillerkänts såväl föreningar som enskilda medlemmar. Det franska förslaget uttalar tydligare än det belgiska, att i aftalet deltagande fysiska och juridiska personer äro berättigade att göra gällande skadeståndsanspråk såväl mot de enskilda personer eller föreningar, med hvilka aftal träffats, som mot de medlemmar i samma förening, hvilka icke uppfyllt aftalade villkor. På grund af den gemensamma karaktären af den skada, som uppkommit genom enskildas aftalsbrott, kunna i aftalet deltagande juridiska personer, vanligen yrkesföreningar, göra gällande skadeståndsanspråk å de enskilda medlemmarnas vägnar utan att behöfva förete bemyndigande från den intresserade, för så vidt denna underrättats och icke haft invändning att göra.

Anmärkningsvärdt är, att i det franska förslaget bestämmelser saknas rörande förlikningS- och skiljedomsväsen i tvister om aftalet samt rörande organ för aftalets förnyande, medan det belgiska förslaget i samma hänseenden har en del visserligen föga ingående stadganden.

Den belgiska lagen om arbetsaftal den 10 mars 1900.

Allmänna bestämmelser. Den belgiska lagen den 10 mars 1900 angående arbetsaftal utgör icke någon fullständig kodifiering af rättsregler rörande tjänsteaftal i vidsträcktaste bemärkelse. Först och främst äger den endast tillämpning å aftal, hvarigenom en arbetare åtager sig att under arbetsgifvarens inseende och öfvervakande arbeta mot en ersättning, som är beräknad efter tid, efter det utförda arbetets myckenhet eller beskaffenhet eller också efter annan öfverenskommen beräkningsgrund; såsom arbetare räknas därvid äfven arbetsförmän och verkmästare. Å tjänare, arbetare, som utföra sitt arbete hemma, lärlingar och biträden äger däremot lagen ej tillämpning. Under lagen falla äfven aftal, som ingåtts mellan en arbetsgifvare och ett flertal arbetare eller deras ställföreträdare, och stadgas härvid, att de, som i sådant fall äro utsedda att leda ett arbetslag, anses med hänsyn till utförandet af ifrågavarande arbete såsom arbetsgifvarnas ställföreträdare, men i sitt förhållande till arbetarna utgöra de en del af vederbörande arbetslag.

I fråga om aflöningens storlek och form, arbetstiden och i allmänhet arbetsvillkoren gäller hvad därom särskildt öfverenskommits; dylik öfverenskommelse kan vara muntlig eller skriftlig. I punkter,

som icke regleras af lagens tvingande stadganden eller särskilda öfverenskommelser, gäller i stället rådande sedvänja.

Aftal kunna endast ingås på viss tid eller för ett bestämdt företag.

Beträffande tvist angående arbetsaftal stadgar lagen uttryckligen, att i brist på skriftliga bevis vittnesbevis är tillåtet. Talan preskriberas inom 6 månader, såvida särskild preskriptionstid ej är i speciell lag stadgad eller fråga är om utspridande af yrkeshemlighet eller ersättning för genom olyckshändelse eller sjukdom vållad skada.

Parternas skyldigheter. Arbetaren skall vid aftalets utförande iakttaga diligentia boni patris familias, följa gifna föreskrifter, taga hänsyn till anständighet och goda seder, bevara yrkeshemlighet och undvika allt, som kan skada hans egen eller tredje mans säkerhet. Han skall vidare återställa i behörigt skick honom anförtrodda redskap och oanvända råämnen, svara för hvarje skada å materiel eller verktyg o. d. Godtgörelse eller skadestånd kan afdragas från lönen blott till en femtedel af den vid hvarje betalningsdag förfallna summan; från denna regel undantager lagen uttryckligen det fall, att arbetaren gjort sig skyldig till bedrägeri eller frivilligt häft aftalet före betalningen af skadeståndet. Arbetaren är dock ej ansvarig för slitning, som härrör af det normala bruket af en sak, och ej för någon tillfällig skada. Force majeure utesluter naturligen skadeståndsskyldighet.

Vidare skall arbetaren, om ej annorlunda är öfverenskommet, själf utföra arbetet. Har han fått tillåtelse att låta sig ersättas af annan, står ställföreträdaren under vissa villkor i direkt förhållande till arbetsgifvaren.

Arbetsgifvaren skall låta arbetaren efter öfverenskomna villkor fullgöra sitt arbete, tillhandahålla verktyg, nödigt material och medarbetare, tillse, att arbetarens hälsa och säkerhet icke äfventyras, i händelse af olycksfall gifva första hjälpen, utbetala lönen efter öfverenskomna villkor, till arbetare, som äro i hans hus och kost, gifva tjänlig bostad och sund föda samt bereda arbetaren tillfälle att fullgöra religiösa och medborgerliga plikter.

Specialstadganden om lönens utbetalning saknas. Har en arbetare på grund af arbetsgifvarens vållande blifvit urståndsatt att arbeta, äger han rätt att uppbära halfva lönen för den tid han härigenom går förlustig.

Arbetsgifvaren skall vårda arbetarens verktyg, svara för skada, som uppkommer af utaf honom lämnadt råmaterial eller bristfälliga verktyg och slutligen vid aftalets upphörande utfärda till arbetaren ett bevis angående tiden, då arbetet började och slutade.

Sätt hvarpå aftal upphör. Aftalet upphör i regel uti vissa i lagen uppräknade fall, nämligen vid den bestämda tidens utgång,

vid fullbordandet af ifrågavarande arbete, för hvilket aftalet ingåtts, vid någondera partens önskan, såvida aftalet ingåtts på obestämd tid eller giltig anledning till häfvande af aftalet föreligger, vid arbetarens död samt slutligen vid force majeure. Är aftalstiden ej bestämd, anses den vara reglerad af allmän sedvänja, och i brist härpå anses aftalet vara ingånget på obestämd tid. Fortsättes aftalet efter tidens utgång, anses det förnyadt på obestämd tid, och dylikt aftal kan af parterna genom uppsägning häfvas. Lagen stadgar vidare 7 dagars uppsägningstid, hvilken bestämmelse är dispositiv. Uppsägningstiden måste dock vara lika för båda parterna. Dessutom kan arbetsgifvaren häfva aftalet utan uppsägning och före aftalstidens utgång uti vissa i lagen uppräknade fall, nämligen om arbetaren vid aftalets ingående vilseledt arbetsgifvaren med falska intyg eller uppgifter, om han gör sig skyldig till oredlighet, handgripligheter eller förolämpning mot arbetsgifvaren eller annan i företaget anställd, om han förorsakar skada af materiell art, om han gör sig skyldig till osedliga handlingar, om han yppar yrkeshemlighet, om han af oförstånd äfventyrar rörelsen eller arbetet samt i allmänhet om han groft uraktlåter sina skyldigheter. Arbetaren har liknande rätt att omedelbart häfva aftalet i följande fall, nämligen om arbetsgifvaren gör sig skyldig till oredlighet, handgriplighet eller grof förolämpning, om han fördrager dylika handlingar från förmännens sida gentemot arbetarna, om han afsiktligt förorsakar arbetaren skada af materiell natur, om han äfventyrar arbetarens säkerhet och hälsa samt i allmänhet om han groft uraktlåter sina skyldigheter. Vare sig arbetsgifvaren eller arbetaren uti dessa fall omedelbart häfver aftalet, är vederbörandes rätt till skadestånd, därest anledning härtill föreligger, oförkränkt. Vidare har ingendera parten rätt att omedelbart häfva aftalet, om han sedan minst 2 arbetsdagar haft vetskap om det förhållande, som berättigat honom till dylikt häfvande.

Skadestånd vid kontraktsbrott. Vid aftal på obestämd tid är den aftalsbrytande parten skyldig betala en ersättning, motsvarande halfva lönen, denna då beräknad antingen efter uppsägningstidens längd eller efter den återstående delen af uppsägningstiden; såsom maximibelopp gäller i allmänhet medellönen per vecka. Dessutom kan den förfördelade parten utom denna ersättning yrka på skadestånd, därest han bevisar utsträckningen af skadan. Vid aftal på bestämd tid åter gäller därvid öfverenskommen ersättning. Hvarje här omförmäld ersättning eller skadestånd, som arbetaren har att gälda, afdras från hans lön.

Beträffande décompte-afdrag stadgar lagen, att de icke få öfverskrida en femtedel af den vid hvarje tillfälle förfallna lönen och skola deponeras hos tredje man eller i sparbank. Endast genom

dylik deposition erhåller arbetsgifvaren förmånsrätt till de innehållna medlen.

Lagen har vidare ett särskildt stadgande om hos arbetsgifvaren boende kvinnlig arbetares rätt att häfva aftal, nämligen i det fall, att arbetsgifvarens hustru eller den kvinna, som vid aftalets ingående förestod hans hus, dör eller lämnar sin plats.

Force majeure medför ej aftalets häfvande, om arbetet endast kortare tid därigenom afbrytes. Arbetsgifvarens konkurs gör ej slut på parternas genom aftalet uppkomna skyldigheter.

Gift kvinnas eller minderårigs behörighet beträffande arbetsaftal. Häråt ägnar lagen ett särskildt kapitel med rätt ingående bestämmelser. Gift kvinna kan med mannens eller eventuellt fredsdomarens medgifvande ingå arbetsaftal. Hon äger i allmänhet rätt lyfta sin lön själf och använda den till hushållets behof; dock kan mannen häremot göra invändning. Dylik invändning från mannens sida kan antingen göras med fredsdomarens tillåtelse, som då bör vara officiellt tillkännagifven, eller också utan denna tillåtelse, hvarvid den dock först får laga verkan, när utslaget, som bestyrker invändningens giltighet, tillkännagifves.

Öfver verktyg, som kvinnan för sitt arbete behöfver, och bohag hon för sin lön inköpt har mannen ingen dispositionsrätt. Dylikt bohag kan ej gå i mät för mannens gäld, såvida ej gälden bevisligen uppkommit för det gemensamma hushållets nytta.

Med gift kvinnas lön menas här äfven all lön, som arbetsgifvaren genom tredje man kan vara skyldig henne, såvida ej lönen öfverstiger 3,000 francs.

Minderårig kan först med sin förmyndares, eventuellt fredsdomarens medgifvande ingå arbetsaftal. Han har rätt personligen utfå sin lön, såvida ej förmyndaren sätter sig däremot. Fredsdomaren kan, om han anser det vara fördelaktigt för den minderåriga, bemyndiga honom insätta sin lön eller utse en förmyndare ad hoc, som har dispositionsrätt öfver lönen. Med lön menas här äfven all lön, som genom tredje man arbetsgifvaren är skyldig minderårig.

Vid tvist angående arbete och lön inför domstol kan fredsdomaren bemyndiga gift kvinna föra talan äfvensom för minderårig vid förfall för laga förmyndare utse förmyndare ad hoc.

Lag om arbetsaftal den 10 mars 1900.

Kap. I. Allmänna bestämmelser.

Art. 1. Denna lag äger tillämpning å aftal, hvarigenom en arbetare åtager sig att arbeta under ledning och öfvervakande af en arbetsgifvare mot ersättning, som erlägges af denne, och som beräknas antingen efter tid eller efter det färdiga arbetets mängd, beskaffenhet och värde, eller efter annan mellan parterna öfverenskommen grund.

Såsom arbetare anses enligt denna lag äfven arbetsförmän och verkmästare.

Art. 2. Om arbetare, som antagits enligt denna lag, för utförande af åtaget arbete måste fördela och leda arbetarna i vissa arbetslag, anses han såsom arbetsgifvarens fullmäktig gent emot de arbetare, som höra till arbetslaget. Bevisning häremot vare ogill.

Art. 3. Aflöningens storlek och form, tid och plats för arbetet samt öfriga arbetsvillkor regleras genom fritt aftal. Detta kan ingås muntligen eller skriftligen, dock med iakttagande af hvad sägs i lagen angående verkstadsordning.

I brist af uttrycklig bestämmelse i aftalet gälle sedvänja.

Art. 4 Saknas i tvist om arbetsaftal skriftliga bevis, vare vittnesbevisning tillåten, oafsedt tvisteföremålets värde.

Art. 5. Aftal kan endast ingås för viss tid eller för visst arbete.

Art. 6. Talan på grund af arbetsaftal preskriberas efter 6 månaders tid, såvida icke genom särskild lag annan preskriptionstid är fastställd eller fråga är om yppandet af en yrkeshemlighet eller om ersättning för en genom olycksfall eller sjukdom ådragen skada. Föreligger brottsligt beteende utlöpe preskriptionstid först 6 månader efter uppdagandet däraf.

Kap. II. Om parternas ömsesidiga skyldigheter.

Art. 7. Arbetare vare skyldig:

att utföra sitt arbete med iakttagande af samma omsorg, som en god familjefader under liknande omständigheter skulle iaktaga, samt å tid och plats m. m., som bestämmes i aftalet;

att åtlyda de befallningar och föreskrifter med hänsyn till arbetets utförande, som gifves honom af arbetsgifvaren eller dennes ställföreträdare;

att under arbetet iakttaga ett aktningsfullt uppförande och god ordning;

att ej yppa yrkeshemligheter;

att undvika allt, som kan utsätta vare sig honom själf, hans arbetskamrater eller annan person för fara.

Art. 8. Arbetaren vare skyldig att till arbetsgifvaren i godt skick återställa redskap eller oanvända råämnen, som varit honom för arbetet anförtrodda.

Arbetare ansvarar för af honom utfördt undermåligt arbete, missbruk och förstörelse af eller skada å material, redskap, råämnen och arbetsprodukter.

Till gäldande af den härpå grundade, genom förlikning eller laga dom fastställda ersättning för skada må ej arbetsgifvaren afdraga af arbetarens lön mer än en femtedel af den hvarje gång betalning sker förfallna kontanta lönen, så framt ej arbetaren handlat i brottslig afsikt eller han på egen begäran före ersättningens gäldande har lösts från arbetsaftalet.

Art. 9. Arbetaren ansvarar icke för slitning eller för skada uppkommen genom regelbundet bruk eller olyckshändelse. Efter arbetets aflämnande svarar han icke för brister i detsamma.

Art. 10. Såvida ej annorlunda öfverenskommits, vare arbetare skyldig att själf utföra åtaget arbete.

Har arbetaren tillerkänts rätt att sätta annan, ej namngifven person i sitt ställe, svarar han endast för valet af ställföreträdare.

Ställföreträdaren äge föra talan mot arbetsgifvaren direkt, om han är godkänd af denne eller om arbetaren tillerkänts rätt att sätta annan i sitt ställe. Arbetsgifvaren äge i hvarje fall talerätt mot ställföreträdaren.

Arbetaren svarar ej för skada vållad genom hans eget eller ställföreträdares uteblifvande från arbetet eller afbrott i arbetet till följd af vis maior. Hvad sålunda stadgats gälle, ändå att annorlunda aftalats.

Art. 11. Arbetsgifvaren vare skyldig:

att låta arbetaren arbeta å sådan tid, plats och under sådana andra förhållanden, hvarom öfverenskommits och särskildt, om ej annorlunda bestämts, bereda honom tillgång till de för arbetets utförande nödiga medarbetare, redskap och materialier;

att, ändå att annorlunda öfverenskommits, med den omsorg, som kräfves af en god familjefader, vaka däröfver att arbetet utföres under sådana förhållanden, att arbetarens lif och hälsa ej utsättes för fara samt att vid olyckshändelse skyndsam hjälp lämnas honom, för hvilket ändamål förbandslåda måste finnas tillgänglig i fabriker med mer än 10 arbetare;

att själf iakttaga samt tillse att arbetarna iakttaga god ordning och aktningsfullt uppförande under arbetet;

att utbetala lön på tid och plats och enligt öfriga villkor, som fastställts i aftalet;

att, såvida arbetaren är tillförsäkrad kost och logi, förse honom med tjänligt husrum samt sund och tillräcklig föda;

att bereda arbetaren ledighet för uppfyllande af såväl religiösa plikter på sön- och helgdagar som i lag bestämda medborgerliga plikter.

Art. 12. Därest verkstadsarbetare, som sysselsättes med ackordsarbete, genom arbetsgifvarens förvållande hindras i sitt arbete äger han uppbära halfva den lön, som svarar mot den förlorade tiden, för såvidt han icke ägt rättighet att lämna arbetsplatsen.

Art. 13. Arbetsgifvare vare skyldig att omsorgsfullt förvara arbetaren tillhöriga verktyg: han äger icke rätt att innehålla dem. Äfven om annorlunda bestämts, svarar han själf för fel, som uppstå på grund af bristfälligheter i använda råämnen och redskap.

Art. 14. Arbetsgifvare vare pliktig att efter aftalets upphörande på begäran gifva arbetaren intyg rörande tiden för anställningens början och slut.

Art. 15. Arbetsgifvare och arbetare äro skyldiga hvarandra ömsesidig aktning och hänsyn.

Kap. III. Upphörande af parternas förpliktelser.

Art. 16. Med iakttagande af hvad som gäller om förpliktelsers upphörande i allmänhet skola förpliktelser, som grunda sig på i denna lag omförmälda aftal, upphöra:

1. vid aftalstidens utlöpande;
2. med fullbordandet af det arbete, för hvilket aftal träffats;
3. vid endera partens uppsägning, då aftalet ingåtts på obestämd tid eller giltig grund för dess häfvande föreligger;
4. genom arbetarens död;
5. genom vis maior.

Art. 17. Är aftalstidens längd icke fastställd vare sig genom öfvenskommelse eller till följd af själfva arbetets beskaffenhet, gälle med afseende härå sedvänja. Är ej tidpunkt fastställd för aftalets utlöpande anses detsamma vara slutet på obestämd tid.

Art. 18. Om parterna efter aftalets utlöpande fortfarande ställa sig detsamma till efterrättelse, anses det förnyadt på obestämd tid.

Art. 19. Är aftalet slutet på obestämd tid, äge parterna att efter uppsägning när som helst frånträda detsamma. Såvida ej annorlunda är bestämdt genom aftal eller sedvänja, äro parterna pliktiga att iakttaga en uppsägningstid af minst 7 dagar. Dock må i yrken med obligatorisk arbetsordning i denna fastställd uppsägningstid gälla. Bägge parterna äro pliktiga att iakttaga samma uppsägningstid. Är olika uppsägningstid bestämd, skall den längre gälla.

Art. 20. Arbetsgifvaren äge att utan uppsägning och före aftalstidens utgång häfva aftalet:

om arbetaren vid aftalets ingående åberopat falskt intyg eller missledt arbetsgifvaren genom falsk uppgift;

om arbetaren gör sig skyldig till oredlighet, handgripligheter eller förolämpning mot arbetsgifvaren eller arbetskamrat;

om arbetaren uppsåtligen tillfogar dem materiell skada under arbetets fullgörande;

om arbetaren gör sig skyldig till osedliga handlingar under arbetet;

om han yppar yrkeshemligheter;

om han af oförstånd utsätter arbetslokalen, inredningen eller arbetet för fara; samt

om han i allmänhet groft brister i fullgörandet af sina förpliktelser med hänsyn till god ordning, disciplin och fullgörande af aftalet.

I alla dessa fall förblifver arbetsgifvarens rätt till skadestånd oförkränkt.

Ej må dock arbetsgifvaren för omedelbart afskedande af arbetare åberopa förhållande, hvarom han haft vetskap minst 2 arbetsdagar.

Art. 21. Arbetaren äge att utan uppsägning och före aftalstidens utgång häfva arbetsaftalet:

om arbetsgifvaren eller den, som är satt i hans ställe gör sig skyldig till oredlighet, misshandel eller grof förolämpning;

om arbetsgifvaren fördrager dylika handlingar från förmännens sida gent emot arbetaren:

om arbetaren i sedligt hänseende utsättes för fara under aftalstiden;

om arbetsgifvaren afsiktligt förorsakar arbetare materiell skada under aftalets fullgörande;

om arbetarens lif och hälsa under arbetets fortsättande utsättes för fara, som han ej kunnat förutse då aftalet slöts; samt

om arbetsgifvaren i allmänhet groft uraktlåter sina aftalsenliga skyldigheter.

I alla dessa fall förblifver arbetsgifvarens rätt till skadestånd oförkränkt.

Ej må dock arbeteren för omedelbart häfvande af aftalet åberopa förhållande, hvarom han ägt kännedom minst 2 arbetsdagar.

Art. 22. Är aftal slutet på obestämd tid, vare den part, som häfver aftalet utan giltig grund eller utan uppsägning eller iakttagande af vederbörlig uppsägningstid, pliktig att i skadeersättning till motparten utgifva halfva den lön, som belöper på uppsägningstiden eller den återstående delen af densamma. Skadeståndsbeloppet må icke öfverstiga den genomsnittliga lönen för en vecka, med mindre annan sedvänja är rådande.

Art. 23. Därutöfver äge den kränkta parten, därest han bevisar den påstådda skadans förekomst och storlek, framställa anspråk på ersättning, som i intet fall må sammanläggas med det i föregående artikel omnämnda skadeståndet.

Art. 24. Är aftal slutet på bestämd tid eller för utförande af visst arbete och parterna öfverenskommit om skadestånd för aftalsbrott skall, ändå att annorlunda bestämts, öfverenskommelsen och det däri fastställda beloppet äga giltighet för bägge parter.

Art. 25. Skadeersättning, som arbetare skall gälda till följd af aftalsbrott, må afräknas å lönen.

Art. 26. Om del af arbetarens lön innehålles till säkerhet för dennes fullgörande af sina skyldigheter, är arbetsgifvaren pliktig att i arbetarens namn deponera det innehållna beloppet hos af bägge parter utsedd tredje man eller, därest sådan icke finnes, i allmänna spar- och pensionskassan. Ej må på en gång mer än en femtedel af den vid hvarje tillfälle förfallna lönen innehållas. Genom depositionen förvärfvar arbetsgifvaren förmånsrätt till de innehållna medlen för fordringsanspråk på grund af bristande fullgörande, helt eller delvis, af aftalet å arbetarens sida. Med afseende å de deponerade beloppen gälla i öfrigt stadgandena i lagen den 18 augusti 1887 angående förbud mot arbetslönens öfverlåtande eller förpantning. Depositarien är pliktig att återställa beloppen till arbetsgifvare resp. arbetare, som fordrar deras utlämnande och företer bemyndigande från den andra parten eller ock i brist däraf utdrag ur laga kraftvunnet domstolsutslag, hvarigenom anspråket på återfående styrkes. Utdraget erhålles kostnadsfritt och är befriadt från registrering.

Art. 27. Hos arbetgifvare boende kvinnlig arbetare må kunna häfva aftal, om arbetsgifvares hustru eller den kvinna, som förestod hans hus vid tiden för aftalets ingående, dör eller lämnar sin plats.

Art. 28. Vis maior medför icke aftalets häfvande, därest endast tillfälligt afbrott i arbetet äger rum. Arbetsgifvares konkurs är ej att betrakta såsom vis maior, hvarigenom parternas förpliktelser upphöra.[1]

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1911.

(Preliminär redogörelse.)

Andra kvartalet.

Af förut redovisade *under 1911 års första kvartal påbörjade* arbetsinställelser kvarstodo vid andra kvartalets början såsom olösta n:r 14, 15, 18 och 19. När dessa konflikter afslutats, finnes emellertid angifvet i nästföregående redogörelse.

Af under *1911 års andra kvartal påbörjade* arbetsinställelser redovisas här nedan 41, hvilka, enligt nu tillgängliga uppgifter, direkt berört inalles 64 arbetsgifvare och 2,240 arbetare. Af konflikterna hafva 17 börjat i april, 13 i maj och 11 i juni.

I hvad mån olika *industrigrupper* berörts af de under kvartalet påbörjade arbetsinställelserna framgår af följande öfversikt:

[1] Kap. IV—VI af lagen rörande gift kvinnas och minderårigs behörighet att ingå arbetsaftal m. m. uteslutes här såsom varande af mindre allmänt intresse.

Industrigrupp.	Antal konflikter.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.
Jordbruk	2	2	34
Skogsbruk	2	2	598
Närings- och njutningsämnesindustri	4	7	23
Textilindustri	1	1	2
Beklädnadsindustri	5	23	159
Läder-, hår- och gummivaruindustri	1	1	14
Trävaruindustri	10	11	234
Trämassefabriker	2	2	295
Malmförädlingsindustri	1	1	32
Metallindustri	2	2	34
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri	2	2	16
Jord- och stenindustri	2	3	64
Kemisk-teknisk industri	1	1	68
Byggnadsindustri	4	4	265
Landtransport	2	2	402
Summa	41	64	2,240

Till sin *karaktär* äro 36 arbetsinställelser strejker, 4 lockouter samt 1 af blandad karaktär.

Antalet *direkt berörda arbetsgifvare* är kändt i samtliga fall och uppgår, som nämndt, till 64. Hela antalet *direkt berörda arbetare* utgör enligt tillgängliga uppgifter 2,240. Af dessa arbetsgifvare och arbetare berördes 40 arbetsgifvare och 2,086 arbetare af de 36 strejkerna, 23 arbetsgifvare och 145 arbetare af ofvannämnda lockouter samt 1 arbetsgifvare och 9 arbetare utaf arbetsinställelsen af blandad karaktär.

Antalet under andra kvartalet *förlorade arbetsdagar* till följd af konflikter, påbörjade under samma kvartal, utgjorde såvidt kändt c:a 12,000. Ytterligare tillkomma emellertid c:a 3,000 under årets andra kvartal förlorade arbetsdagar till följd af konflikter, påbörjade under innevarande års första kvartal.

Arbetsgifvarna hafva i 21 fall varit *organiserade;* i 20 fall hafva de icke tillhört någon organisation eller saknas uppgift härom. Arbetarna hafva i 24 fall helt eller delvis tillhört facklig organisation; i 17 fall hafva de däremot icke varit organiserade eller saknas uppgift om organisation.

Konflikternas *hufvudorsaker* voro i 24 fall lönefrågor, i 9 fall organisationsspörsmål samt i 8 fall andra orsaker. Lönefrågorna gällde i 15 fall löneförhöjning, i 4 fall lönesänkning och i 5 fall andra lönefrågor, utbetalning af innestående aflöning eller aflöningsformen. Under gruppen andra orsaker inbegripas tvister om arbetstiden i 1 fall, om arbetares antagande och afskedande i 3 fall, om arbetets anordning i likaledes 3 fall samt om tolkning af aftal och om arbetslokalen i hvardera 1 fall.

Beträffande *resultatet* kan meddelas, att af de 41 konflikterna 22 hafva ledt till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren uppställda villkoren, 8 bilagts i enlighet med arbetarnas fordringar och 9 hafva afgjorts genom kompromiss; en konflikt är ännu icke afslutad och en är principiellt olöst. Af de 6 genom kompromiss afgjorda konflikterna hafva 3 bilagts i hufvudsak på arbetsgifvarnas villkor och 1 i hufvudsak enligt arbetarnas fordringar; 2 hafva lösts efter ungefär lika stora eftergifter å ömse sidor.

En sammanställning af de afslutade konflikternas *orsaker och resultat*, såvidt detta är kändt, ter sig på följande sätt:

	Orsak.	Resultat. Enligt arbetsgifvarnas villkor.	Enligt arbetarnas fordringar.	Kompromiss.
A.	Löneförhöjning	8	1	6
	Lönesänkning	1	2	1
	Andra lönefrågor	2	1	—
B.	Föreningsrätten	—	—	—
	Kollektivaftal	4	3	2
	Andra organisationsspörsmål	—	—	—
C.	Arbetstid	1	—	—
D.	Personliga förhållanden	—	—	—
	Arbetares antagande och afskedande	2	1	—
	Arbetets anordning	2	—	—
	Tolkning af aftal	1	—	—
	Andra orsaker	1	—	—
	Tillsammans 2:dra kv. 1911	**22**	**8**	**9**
	» » » 1910	9	4	3

I 5 fall hafva *statens förlikningsmän* medverkat vid konfliktens biläggande.

Arbetsinställelserna, hvilka samtliga hade *lokal karaktär*, fördelade sig på följande sätt inom *de olika delarna af landet:*

	Städer.	Landsbygd.	Summa.
Stockholm	3	—	**3**
Östra Sverige[1]	4	4	**8**
Småland och öarna	2	3	**5**
Södra Sverige	4	3	**7**
Västra Sverige	4	2	**6**
Norra Sverige	1	11	**12**
Tillsammans 2:dra kv. 1911	**18**	**23**	**41**
» » » 1910	9	8	17

[1] Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län: Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

För öfrigt kan anmärkas, att, enligt de föreliggande uppgifterna, 15 arbetsinställelser föregingos af *förhandlingar* parterna emellan, under det att i 24 fall några dylika icke ägde rum.

I fråga om *aftals- och kontraktsbrott* framkastar arbetsgifvaren mot arbetarna i 8 fall och arbetarna mot arbetsgifvaren i 1 fall beskyllning i detta afseende, hvarjämte i 3 fall parterna ömsesidigt beskylla hvarandra för aftalsbrott. I 5 fall uppgifves samstämmigt intet aftals- eller kontraktsbrott hafva förekommit; i likaledes 5 fall, angående hvilka uppgift i detta hänseende föreligger endast från den ena parten, besvaras frågan likaledes nekande; i 2 fall saknas uppgift härom.

Vidkommande här redovisade, under 1911 års andra kvartal inträffade 41 konflikter hafva infordrade uppgifter inkommit från båda parterna i 21 fall, från båda parterna samt Kungl. Kommerskollegii ombud i 1 fall, endast från arbetsgifvare i 9 fall, endast från arbetare i 3 fall, från arbetsgifvare och kommunalnämndens ordförande i 5 fall samt från arbetsgifvare och Kungl. Kommerskollegii ombud i 2 fall.

Hela antalet under 1911 års andra kvartal pågående (under kvartalet påbörjade samt från årets första kvartal kvarstående) *arbetsinställelser* utgjorde 45 med tillsammans c:a 15,000 förlorade arbetsdagar.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Andra

a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
20	1 april.	8 april.	8	Strejk.	Landtarbetare.	Lannafors (Örebro l.).	Löneförhöjning.
21	1 april.	—	—	Strejk.	Kvinnliga bageriarbetare.	Enköping.	Kollektivaftal.
22	1 april.	11 april.	11	Strejk.	Garfveriarbetare.	Käflinge (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
23	2 april.	13 april.	12	Strejk.	Bageriarbetare.	Vänersborg.	Nytt kollektivaftal med löneförhöjning och kortare arbetstid.
24	3 april.	5 april.	3	Strejk.	Måleriarbetare.	Stockholm.	Lönesänkning.
25	3 april.	17 april.	15	Strejk.	Möbelsnickare.	Forsnäs (Österg. l.).	Arbetarne fordrade, att en s. k. blockadbrytare skulle afskedas.
26	3 april.	20 maj.	48	Lockout.	Arbetare vid tegelbruk.	Vänersborg.	Lönesänkning.
27	8 april.	15 april.	8	Strejk.	Arbetare vid pianofabrik.	Stockholm.	Kollektivaftal.
28	10 april.	23 april.	14	Lockout.	Skrädderiarbetare.	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
29	10 april.	23 april.	14	Lockout.	Skrädderiarbetare.	Karlskrona.	Löneförhöjning.
30	11 april.	18 april.	8	Strejk.	Stufveriarbetare.	Karlskrona.	Arbetares afskedande.
31	15 april.	15 april.	½	Strejk.	Kvinnliga arbetare vid tändsticksfabrik.	Jönköping.	Aflöningsformen.
32	18 april.	—	—	Strejk.	Repslageriarbetare.	Göteborg.	Aflöningsformen.
33	19 april.	19 april.	1	Strejk.	Arbetare vid kraftstationsbyggnad.	Sikfors (Norrb. l.).	Arbetares afskedande.
34	26 april.	1 maj.	6	Strejk.	Sågverksarbetare.	Strömnäs (Västern. l.).	Arbetets anordning.
35	28 april.	10 maj.	13	Strejk.	Arbetare vid möbelfabrik.	Frövi (Kalmar l.).	Aflöningens utbetalande.
36	29 april.	3 maj.	5	Strejk.	Minderåriga sågverksarbetare.	Skutskär (Uppsala l.).	Löneförhöjning.

i Sverige, påbörjade under år 1911.

kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	10	—	Nej.	Nej.	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g., a.		20
1	3	—	Nej.	Nej.	Nya arbetare antogos.	a.		21
1	14	—	Ja.	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		22
4	16	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades i hufvudsak.	a-g.		23
1	20	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g.		24
1	13	—	Nej.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g. komm.-nämnd:s ordf.		25
2	—	44	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		26
1	5	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g., a.		27
8	—	47	Ja.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak enligt a-g:s villkor.	a-g.	[28]) *Statens förlikningsman medlade.* Konflikten sammanhänger med n:r 15, 18 och 29.	28
12	—	47	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g.	[29]) *Statens förlikningsman medlade.* Konflikten sammanhänger med n:r 15, 18 och 28.	29
1	57	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g.		30
1	68	—	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., omb.		31
1	2	—	Ja.	Ja.	——	a-g.	[32]) Driften blef delvis nedlagd.	32
1	150	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g., a.	[33]) A-g förklarar, att konflikt ej förelegat	33
1	13	—	Ja.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g.		34
1	27	—	Nej.	Delvis.	Arb:nes fordringar beviljades.	a.		35
1	36	—	Ja.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., a.		36

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Andra

a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
37	1 maj.	3 maj.	3	Strejk.	Landtarbetare.	Mölneby (Älfsb. l.).	Förkortning af arbetstiden.
38	1 maj.	14 maj.	14	Strejk.	Slakteriarbetare.	Växjö.	Nytt kollektivaftal.
39	1 maj.	28 maj.	28	Strejk.	Arbetare vid korgfabrik.	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
40	2 maj.	5 maj.	4	Strejk.	Arbetare vid sulfitfabrik.	Gäfle.	Nytt kollektivaftal.
41	11 maj.	14 maj.	4	Strejk.	Flottningsarbetare.	Flottningsleden i Indalsälfven.	Nytt kollektivaftal.
42	15 maj.	21 maj.	7	Strejk.	Minderåriga arbetare vid hästskofabrik.	Häfla (Österg. l.).	Arbetslokal.
43	15 maj.	25 maj.	11	Strejk.	Sågverksarbetare.	Rö (Västern. l.).	Nytt kollektivaftal.
44	17 maj.	21 maj.	5	Strejk.	Kvinnliga skoarbetare.	Örebro.	Arbetets anordning.
45	19 maj.	19 maj.	1	Strejk.	Arbetare vid sågbladsfabrik.	Torshälla.	Tolkning af aftal.
46	19 maj.	21 maj.	3	Strejk.	Arbetare vid tegelbruk.	Hallarum (Blek. l.).	Löneförhöjning.
47	29 maj.	6 juni.	9	Strejk.	Bageriarbetare.	Hälsingborg.	Nytt kollektivaftal.
48	29 maj.	7 juni.	10	Strejk.	Arbetare vid sängfabrik.	Krylbo (Kopparb. l.).	Kollektivaftal.
49	30 maj.	2 juni.	4	Strejk.	Minderåriga arbetare vid hyfleri.	Mon (Västern. l.).	Löneförhöjning.
50	8 juni.	8 juni.	1	Strejk.	Sågverksarbetare.	Nyhamn. (Västern. l.).	Löneförhöjning.
51	9 juni.	21 juni.	13	Strejk.	Arbetare vid vattenledningsbyggnad.	Nässjö (Jönköp. l.).	Löneförhöjning.
52	11 juni.	13 juni.	3	Strejk.	Telefonarbetare.	Stockholm.	Löneförhöjning.

i Sverige, påbörjade under år 1911. (Forts.)
kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	24	—	Nej.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., komm.-nämnd:s ordf.		37
1	3	—	Nej.	Ja.	Nya arbetare antogos.	a-g., a.		38
1	14	—	Nej.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak enligt arb:nes fordringar.	a-g., a.		39
1	240	—	Ja.	Nej.	Enligt a-g:s fordringar.	a-g., a., omb.	[40]) *Statens förlikningsman medlade.*	40
1	515	—	Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		41
1	8	—	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., komm.-nämnd:s ordf.		42
1	90	—	Nej.	De flesta.	Enligt arb:nes fordringar.	a-g., a.	[43]) *Statens förlikningsman medlade.*	43
1	49	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.		44
1	26	—	Nej.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.		45
1	20	—	Nej.	Nej.	Kompromiss i hufvudsak enligt a-g:s villkor.	a-g., komm.-nämnd:s ordf.		46
1	1	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		47
2	8	—	Nej.	Ja.	Nya arbetare antogos.	a-g.		48
1	16	—	Ja.	Nej.	Kompromiss i hufvudsak enligt a-g:s villkor.	a-g., a.		49
1	8	—	Nej.	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		50
1	35	—	Ja.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		51
1	345	—	Nej.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	[52]) *Statens förlikningsman medlade.*	52

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Andra

a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
53	19 juni.	20 juni.	2	Strejk.	Flottningsarbetare.	Nedersta Dalälfvens flottningsförenings skiljeställen.	Löneförhöjning.
54	16 juni.	21 juni.	6	Strejk.	Arbetare vid järnverk.	Domnarfvet (Kopparb. l.).	Löneförhöjning.
55	16 juni.	27 juni.	12	Strejk.	Timmerrullare.	Kramfors (Västern. l.).	Lönefråga.
56	16 juni.	—	—	—	Skoarbetare.	Säfsjö (Jönköp. l.).	Garanterad minimilön jämte ackord.
57	17 juni.	18 juni.	2	Strejk.	Schaktningsarbetare.	Hofors (Gäfleb. l.).	Löneförhöjning.
58	20 juni.	4 juli.	15	Lockout.	Hattarbetare.	Norrköping.	Lönesänkning.
59	29 juni.	9 juli.	11	Strejk.	Tunnbinderiarbetare.	Åstorp (Krist. l.).	Lönesänkning.
60	30 juni.	9 juli.	10	Strejk.	Handtlangare å maskinverkstad.	Borg (Österg. l.).	Löneförhöjning.

I Sverige, påbörjade under år 1911. (Forts.)

kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	83	—	Ja.	De flesta.	Nya arbetare antogos.	a-g, a.		53
1	32	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.		54
1	55	—	Ja.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., a.		55
1	9		Nej.	Delvis.	——	a-g., a.	[56]) Konflikten pågår.	56
1	60	—	Ja.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., komm.-nämnd:s ordf.		57
1	—	7	Nej.	Nej.	Arb:nes fordringar beviljades.	a.		58
1	9	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades.	a-g.		59
1	11		Ja.	Nej.	Nya arbetare antogos.	a-g., omb.		60

Yrkesinspektionen i Sverige under år 1910.

(Efter den af Kungl. Kommerskollegium utgifna publikationen »Yrkesinspektionens verksamhet år 1910».)

Registrerade arbetsställen. Enligt af yrkesinspektörerna förda register öfver sådana arbetsställen, som äro eller antagas vara föremål för inspektion, skulle antalet dylika arbetsställen under år 1910 hafva utgjort:

inom Härnösands distrikt	1,226
» Gäfle »	2,369
» Stockholms »	2,358
» Örebro »	2,478
» Linköpings »	2,585
» Jönköpings »	2,592
» Göteborgs »	3,228
» Malmö »	3,155
» sprängämnestillverkningen	53
Summa	**20,044**

Inspekterade arbetsställen. Af 20,044 registrerade arbetsställen inspekterades under år 1910:

Af inspektören	Arbetsställen.	Arbetare. Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
i Härnösands distrikt	261	12,256	199	**12,455**
i Gäfle »	278	10,797	813	**11,610**
i Stockholms »	279	10,095	3,542	**13,637**
i Örebro »	279	6,116	1,494	**7,610**
i Linköpings »	262	6,819	3,292	**10,111**
i Jönköpings »	436	6,343	864	**7,207**
i Göteborgs »	279	8,915	2,989	**11,904**
i Malmö »	323	11,190	1,924	**13,114**
af inspektören öfver sprängämnestillverkningen	8	486	454	**940**
Summa	**2,405**	**73,017**	**15,571**	**88,588**

Af ifrågavarande 2,405 arbetsställen med tillsammans 88,588 arbetare hafva 736 arbetsställen med tillhopa 9,329 arbetare blifvit under år 1910 för första gången inspekterade. Antalet arbetsställen, som, sedan lagen angående skydd mot yrkesfara den 1 juli 1890

trädde i kraft, minst en gång besökts af yrkesinspektör, utgjorde vid 1910 års utgång 16,649.

Anvisningar om skyddsåtgärder. Med anledning af de gjorda inspektionerna hafva under året skriftliga anvisningar rörande skydd mot yrkesfara lämnats till ett antal af tillsammans 7,077, däraf 2,220 vid arbetsställen, som under året för första gången undergått inspektion.

Af dessa anvisningar hafva 40 lämnats af inspektören öfver sprängämnestillverkningen. De öfriga kunna fördelas på följande sätt:

	Antal skriftliga anvisn.
Angående allmänna skyddsåtgärder, såsom vid ångpannor etc.	752
Angående arbetslokalernas beskaffenhet, skydd mot fallande föremål, utrymmen, signalanordningar, luftväxling, belysning, damm, gaser, renhållning m. m.	1,759
Angående skydd vid motorer	146
» » » transmissioner	2,342
» » » arbetsmaskiner (däraf vid träbearbetningsmaskiner 1,353)	1,720
» » » hissar och lyftkranar	205
» anslag till efterrättelse för arbetare	113
Summa	7,037

Beträffande skyddsanordningarna åtföljes berättelsen af 25 skisser, utvisande deras beskaffenhet i olika fall, samt dessutom af 2 andra bilder.

Ångpannor. Genom ångpanneägares direkta försorg hafva 2,687 ångpannor under året underkastats besiktning och profning, hvarjämte 3,073 ångpannor stått under kontroll af Norra och Mellersta samt Södra Sveriges ångpanneföreningar.

Af de till ofvannämnda 2,687 besiktningar hörande och till yrkesinspektionen insända protokollen hafva 498 eller 18·5 % gifvit anledning till anmärkningar rörande pannornas beskaffenhet, armatur etc.

Explosioner. Under året har endast en explosion inträffat, nämligen vid Torsebro krutbruk under transport af svartkrut, hvarvid en person dödades.

Olycksfall. Till yrkesinspektionens kännedom hafva under året kommit 10,822 olycksfall i arbete, däraf 82 med dödlig utgång, inom samtliga till yrkesinspektionens verksamhet hörande industriella anläggningar.

På de olika distrikten fördelas de sålunda:

i Härnösands distrikt	1,648,	däraf	med	dödlig	utgång	8
i Gäfle »	2,025,	»	»	»	»	16
i Stockholms »	1,140,	»	»	»	»	5
i Örebro »	1,346,	»	»	»	»	9
i Linköpings »	365,	»	»	»	»	4
i Jönköpings »	735,	»	»	»	»	12
i Göteborgs »	1,467,	»	»	»	»	14
i Malmö »	2,075,	»	»	»	»	13
inom sprängämnesindustrien	21,	»	»	»	»	1
Summa	10,822,	däraf	med	dödlig	utgång	82

Yrkessjukdomar. Under år 1910 har ett fall af fosfornekros inträffat vid Vulcans tändsticksfabrik i Tidaholm.

Minderåriga. Enligt hvad som kommit till yrkesinspektörernas kännedom, ha under år 1910 minderåriga arbetare haft anställning vid 3,908 sådana arbetsställen, där lagen angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke äger tillämpning. Från 3,880 af dessa arbetsställen hafva föreskrifna registerböcker inkommit till vederbörande yrkesinspektör.

Af den å sid. 756—757 införda tabellen, hvilken utgör ett sammandrag af uppgifterna i samtliga inkomna registerböcker, inhämtas bland annat, att sammanlagda antalet minderåriga arbetare, som under år 1910 någon längre eller kortare tid sysselsatts vid omförmälda arbetsställen, utgjort 59,436, hvaraf 41,353 manliga och 18,083 kvinnliga. I tabellen äro dessa minderåriga fördelade dels på industrigrupper, dels ock på de olika åldersklasser, hvilka i ett eller annat afseende äro i nyss nämnda lag föremål för särskilda bestämmelser.

Af samma skäl, som redan i föregående års berättelser anförts, omfattar här ofvan angifna antal minderåriga arbetare ej allenast det största antal, som under året *samtidigt* sysselsatts vid hithörande arbetsställen, utan inrymmas jämväl i denna summa alla de minderåriga, som under året en eller flera gånger bytt anställning. Med anledning häraf torde det få anses vanskligt, för att ej säga omöjligt, att noggrant angifva det största antal minderåriga, som under året samtidigt sysselsatts i industriellt yrke. Af tabellen inhämtas emellertid, att antalet af de vid årets slut i arbete kvarstående minderåriga uppgick till 35,296, men måste detta antal anses vara betydligt mindre än det högsta antalet samtidigt arbetande, då bland annat vid denna tidpunkt af året flertalet af de i säsongarbete sysselsatta minderåriga äro ur registerböckerna affördа.

Hvad angår öfverträdelser af minderårighetslagen hafva 250 yrkesidkare anmälts till åtal härför, och äro här nedan de därvid

anmälda förseelserna fördelade efter de paragrafer af lagen, mot hvilka de ägt rum:

2 § rörande felande intyg	108
2 § och 8 §, 2 mom. rörande olaglig ålder	5
3 § rörande olaglig arbetstid	99
4 § » raster	4
5 § » olaglig arbetstid	7
6 och 10 §§ rörande minderårigas skötande af ångpannor m. m.	9
8 §, 1 mom. rörande olaglig arbetstid	7
12 § rörande registerbok	131
14 § » underlåtelse att göra anmälan	23
17 § » anslags uppsättande	20
Öfriga förseelser	2
Summa	415

Af tabellen å sid. 756—757 framgår vidare, att under år 1910 36,096 minderåriga undergått föreskrifven läkarebesiktning.

Af anförda tabell inhämtas jämväl, att utaf de minderåriga arbetare, som undergått besiktning, 76 af besiktningsläkarne meddelats förbud att fortsätta i arbete och 522 blifvit förflyttade till lättare arbete.

Anmälan till Konungens befallningshafvande. I 12 särskilda fall har yrkesinspektör under året gjort anmälan hos Konungens befallningshafvande för att få föreslagna skyddsanordningar genomförda. Af dessa anmälningar hafva 3 gjorts i Stockholms, 1 i Linköpings och 8 i Göteborgs distrikt.

Yrkeshemligheter. Undantagande af arbetsplats från besiktning af vederbörande yrkesinspektör på den grund att industriidkare önskat bevara vissa yrkeshemligheter, har icke under året förekommit.

Yrkesinspektionens öfriga verksamhet. Yrkesinspektörerna hafva under år 1910 varit kallade till gemensamma öfverläggningar under sammanlagdt 18 dagar inför föredraganden af ärenden rörande fabriker och handtverk hos Kungl. Kommerskollegium.

Därvid afgafs yttrande öfver yrkesfarekommitténs betänkande den 9 december 1909, och ägde öfverläggningar rum rörande tillämpningen af lagen den 20 november 1909 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag. Vidare upprättades yrkesinspektionens cirkulär n:r 19 med anvisningar rörande beskaffenhet och skötsel af vissa hissar, lyftkranar och andra därmed jämförliga maskiner. Slutligen fastställdes formulär till intyg öfver besiktning och afprofning samt öfver periodisk undersökning af hiss.

Sammandrag af uppgifter rörande minderåriga ar-

1. Industrigrupper.	2. Antal arbetsställen, vid hvilka minderåriga sysselsatts.	3. Antal registerförda under 12 år. § 8 mom. 2. M.	4. Kv.	5. 12—13 år. §§ 2 och 3. M.	6. Kv.
1. Stenindustri	366	4	—	280	55
2. Kol- och torfindustri	27	1	—	2	—
3. Malmförädlingsindustri	41	—	—	4	—
4. Metallindustri	917	1	—	129	8
5. Varf och skeppsbyggeri	24	—	—	1	—
6. Träindustri	913	120	—	555	8
7. Textilindustri	283	—	—	215	193
8. Skinn- och läderberedningsindustri	23	—	—	1	—
9. Beklädnadsindustri	190	—	—	47	34
10. Sadelmakeri	18	—	—	2	—
11. *Närings- och njutningsämnesindustri*	283	1	—	33	44
12. Pappersindustri	615	1	—	71	42
13. Kemisk-teknisk industri	128	—	—	54	26
14. Målnings- och impregneringsindustri	24	—	—	1	—
15. Elektrisk belysningsindustri och kraftstationer	9	—	—	—	—
16. Tvättinrättningar och ångkraftstationer	19	—	—	2	4
Tillsammans	**3,880**	**128**	**—**	**1,397**	**414**
Däraf för Härnösands distrikt	295	91	—	328	—
» » Gäfle »	450	21	—	200	8
» » Stockholms »	454	—	—	114	42
» » Örebro »	610	4	—	142	26
» » Linköpings »	389	1	—	158	82
» » Jönköpings »	386	2	—	98	22
» » Göteborgs »	703	6	—	274	159
» » Malmö »	580	3	—	80	74
» sprängämnestillverkningen	13	—	—	3	1

betare anställda i industriellt yrke under år 1910.

7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
minderåriga af åldern					Antal vid årets slut kvarstående minderåriga.		Af besiktningsläkare undersökta minderåriga.					
13—18 år. § 3.		14—18 år. § 8 mom. 1.	Summa minderåriga.				Antal besiktigade.		Antal tilldelade lättare arbete.		Antal förbjudna att fortsätta arbeta.	
M.	Kv.	M.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.
3,398	770	148	3,830	825	2,349	547	2,156	395	17	2	3	—
168	9	—	171	9	111	7	99	2	1	—	—	—
278	—	61	343	—	268	—	252	—	10	—	—	—
9,766	554	762	10,658	562	7,161	364	6,661	310	141	7	8	1
181	—	—	182	—	99	—	94	—	2	—	—	—
10,077	575	1,370	12,122	583	5,327	339	7,895	370	174	1	23	1
3,876	6,028	—	4,091	6,221	2,613	3,931	2,397	3,683	22	28	5	7
110	9	—	111	9	66	6	74	6	3	—	—	—
1,554	3,430	—	1,601	3,464	991	1,981	930	1,903	6	26	2	7
90	18	—	92	18	63	10	56	11	—	—	—	—
1,116	1,993	—	1,150	2,037	659	1,160	602	1,161	2	16	1	3
4,268	2,413	511	4,851	2,455	3,149	1,543	3,150	1,465	38	18	9	3
1,887	1,757	1	1,942	1,783	1,219	1,105	1,146	1,081	2	3	2	—
140	19	—	141	19	88	16	90	15	—	—	1	—
33	—	—	33	—	21	—	20	—	1	—	—	—
33	94	—	35	98	25	78	5	67	—	2	—	—
36,975	**17,669**	**2,853**	**41,353**	**18,083**	**24,209**	**11,087**	**25,627**	**10,469**	**419**	**108**	**54**	**22**
4,453	134	760	5,632	134	1,973	56	3,831	68	62	—	13	—
5,472	850	1,145	6,838	858	3,857	505	4,886	547	209	17	11	3
4,171	2,346	130	4,415	2,388	2,771	1,429	1,585	927	42	51	1	—
5,180	1,340	587	5,913	1,366	3,437	795	3,749	801	46	14	14	5
3,286	2,038	21	3,466	2,120	2,420	1,404	2,317	1,378	14	5	6	3
3,302	1,356	14	3,416	1,378	2,668	1,011	2,464	949	22	3	2	1
7,185	6,339	196	7,661	6,498	4,758	3,910	4,500	3,862	18	6	3	—
3,863	3,187	—	3,946	3,261	2,267	1,902	2,254	1,871	6	7	4	10
63	79	—	66	80	58	75	41	66	—	—	—	—

Den svenska yrkesinspektionens cirkulär n:ris 9—19.[1]

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 9.

Genom särskildt cirkulär n:r 3 har yrkesinspektionen för yrkesidkarna framhållit önskvärdheten af: dels att spottkoppar anskaffas för arbetslokalerna, dels att golfven efter en mellantid af 1 till 3 månader antingen väl skuras eller genom skrubbning rengöras samt dels att väggar och tak, då de äro oljemålade, minst en gång om året väl aftvättas med hett såpvatten eller, vid annat förhållande, inom samma tid rensopas och öfverstrykas med kalkvatten eller slamfärg.

Å omstående sida lämnar yrkesinspektionen några anvisningar om hvad arbetarna böra iakttaga till förekommande af käkbensbrand i fosfortändsticksfabriker, och torde anvisningarna behörigen undertecknade anslås på lämpligaste sätt och ställen i arbetslokalerna.

För den händelse omstående anvisningar af vederbörande yrkesidkare icke antagas, hemställer yrkesinspektören att inom en månad få emotse af yrkesidkaren upprättadt förslag till anvisningar, för sådant godkännande af yrkesinspektören, som omförmäles i 5 § i lag angående skydd mot yrkesfara.

Anvisningar till förekommande af käkbensbrand (fosfornekros) bland arbetare i fosfortändsticksfabriker.

I enlighet med 3 § af lag angående skydd mot yrkesfara skola arbetarna låta sig angeläget vara att, i hvad på dem ankommer, medverka till uppnående af det med sagda lag åsyftade ändamål och förty ställa sig gifna föreskrifter till noggrann efterrättelse.

Käkbensbrand är en mycket farlig sjukdom, som kan hafva ödesdigra följder, och hvars kraftiga bekämpande ovillkorligen förutsätter äfven arbetarnas medverkan. Vid sjukdomens början kan den dock botas, om läkarehjälp genast anlitas.

1. Stäng ej ventil, som tillför lokalen frisk luft.
2. Stäng ej ventil, som bortför skämd luft från lokalen.
3. Låt därtill utsedd person ensam sköta lokalens ventilering och uppvärmning.
4. Anmäl genast hos fabriksföreståndaren, om under arbetet ventilationsapparaterna upphöra att göra tjänst.
5. Placera alltid sådana kärl, hvaruti antända fosforstickor släckas, så högt från golfvet, att inandning af de skadliga förbränningsprodukterna undvikes.
6. Inför aldrig någonting i munnen under arbetstiden, vare sig mat, sötsaker, frukt, tobak eller snus o. d.
7. Stanna ej längre tid i arbetslokal, än arbetet fordrar.
8. Skölj munnen, tvätta ansiktet samt borsta och tvätta händer och naglar hvarje gång arbetet slutar och således äfven före hvarje måltid.
9. Använd alltid under arbetet de af fabriken tillhandahållna arbetskläderna och förvara dem efter arbetets slut i för detta ändamål afsedt rum.

[1] För yrkesinspektionens cirkulär n:ris 1—8 se »Medd.» 1904, s. 120 ff.

10. Tvätta ofta arbetskläderna.

11. Bada eller aftvätta hela kroppen minst en gång i veckan.

12. Sopa aldrig golf eller arbetsbord under pågående arbete. All sopning bör verkställas med fuktigt redskap.

13. Oskadliggör enligt fabriksföreståndarens föreskrifter såväl sopor och affall som tvätt- och sköljvatten.

14. Försumma aldrig de föreskrifna läkarebesiktningarna.

15. Anmäl dessemellan genast för fabriksföreståndaren, så snart sjuklighet i tänder eller tandkött uppstår.

16. Iakttag alltid fabrikslläkarens råd och anvisningar.

17. Underrätta nykomna arbetskamrater om dessa hälsoregler.

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 10.

Anvisningar rörande konstruktion, beskaffenhet och utrustning af lump- eller cellulosakokare, med tillhörande diffusörer, använda under tryck i industriellt yrke.

För att vid bruket af kokare bereda det skydd mot yrkesfara, som i 2 § af lagen den 10 maj 1889 afses, hafva nedan omförmälda bestämmelser pröfvats erforderliga beträffande kokare, hvilka utsättas för tryck, som med mera än $^1/_3$ kg. per kvcm. öfverstiger atmosfärens.

1. Kokare böra vara tillverkade af fullgoda materialier samt vid högsta tillåtna tryck erbjuda minst 4·5-faldig brottsäkerhet ifråga om plåt- och 10-faldig brottsäkerhet ifråga om gjutjärnskokare.

2. På kokare bör genom tillverkarens försorg på lämplig plats instämplas uppgift om tillverkningsår, tillverkarens namn, kokarens nummer och diameter samt det för kokaren tillåtna trycket.

3. Å kokare af plåt böra tappar, halsar, lock, manhålsbyglar och förstärkningar ej vara utförda af gjutjärn.

4. I och för besiktning bör kokare vara försedd med särskildt manhål, om möjligt af 300 × 400 mm:s storlek, såvida icke kokarens beskickningshål kan för förstnämnda ändamål användas.

5. Om manhålslucka eller lock fasthålles genom omläggbara eller i slits insatta skrufvar, ensidiga hakskrufvar eller skruftvingar, hvilka kunna glida af, böra dessa vara försäkrade däremot.

6. **A. Kokare med direkt kokning, som får arbeta med samma tryck som det i tillhörande ångpanna högst tillåtna,** bör vara försedd med:

a. **pådragningsventil,** hvilken bör, om den placeras på kokaren, fästas å pånitad bricka, men eljes så nära kokaren som möjligt, på starkt förbindningsstycke;

b. **pyskran** för att, innan en kokare öppnas, möjliggöra undersökning af om tryck finnes eller icke;

c. **fäste** för kontrollmanometer;

d. **bakslagsventil,** anbringad i rörledningen från ångpannan samt **för sulfitkokare:**

e. **vacuumventil.**

6. **B. Kokare med direkt kokning, som endast får arbeta med lägre tryck än det i tillhörande ångpanna rådande,** bör vara försedd med:

a. **pådragningsventil;** hvilken bör, om den placeras på kokaren, fästas å på nitad bricka, men eljes så nära kokaren som möjligt, på starkt förbindningsstycke;

b. **pyskran** för att, innan kokare öppnas, möjliggöra undersökning om tryck finnes eller icke;

c. **fäste** för kontrollmanometer;

d. **reduceringsventil,** placerad i ångledningen så nära ångpannan som möjligt;

e. **säkerhetsventil,** tillräckligt stor att lämna aflopp för all vid fullt pådrag från ångpannan kommande ånga, utan att trycket i kokaren kan öfverstiga det för densamma fastställda högsta tillåtna trycket samt, vid sulfitkokare, helst placerad på kokaren, men, om så icke låter sig göra, på starkt förbindningsstycke mellan pådragningsventilen och kokaren, och, vid sulfatkokare, å rörledningen mellan reducerings- och pådragningsventilerna;

f. **manometer** samt

för sulfitkokare:

g. **vacuumventil.**

6. **C. Kokare för indirekt kokning** bör vara försedd med:

1. **å hufvudångrörledningen** en närmast kokaren insatt pådragningsventil, hvilken helst bör vara utförd som rörbrottsventil.
2. **å kokaren;**
   a. **pyskran** för att, innan kokare öppnas, möjliggöra undersökning om tryck finnes eller icke;
   b. **fäste** för kontrollmanometer;
   c. **säkerhetsventil,** tillräckligt stor att hindra trycket att öfverstiga det för kokaren högst tillåtna;
   d. **manometer** samt
   e. **vacuumventil.**

6. **D. Diffusör,** hvars afloppsrör icke är af tillräckliga dimensioner att utan nämnvärd tryckökning afleda den uppstående ångan, bör vara försedd med:

a. **säkerhetsventil,** tillräckligt stor att hindra trycket att öfverstiga det för diffusören högst tillåtna.

7. Kokare, som är försedd med inre beklädnad, bör vara försedd dels med genom kokarens mantelplåt gående skvallerhål, placerade i närheten af växelribborna och igensatta med inspektionsskrufvar, och dels, där så finnes nödigt, med skvallerhål endast gående genom växelribborna och placerade öfver korspunkterna för underliggande växlar. Från sistnämnda skvallerhål böra öppna rör leda ut genom den yttre beklädnaden.

8. Hvarje kokare bör vara försedd med en på synligt ställe fästad märkesplåt, angifvande tillverkarens namn, kokarens nummer, högsta tillåtna tryck, det tryck hvarmed kokaren senast afprofvats, tiden för detta prof, samt besiktningsmännens namn.

9. Ofvan angifna beskaffenhet och utrustning af kokare ådagalägges genom att låta kokaren undergå: dels **större** besiktning:

a. då kokaren tages i bruk;

b. då beträffande kokare utan invändig beklädnad högst fem år förflutit från närmast föregående större besiktning;

c. då kokaren undergått större reparation eller ändring eller när den flyttats;

d. då, oaktadt 5 år icke förflutit, sådan bristfällighet uppstått å kokaren, att dess bruk kan befaras innebära risk, och bör om sådan bristfällighet anmälan göras hos vederbörande yrkesinspektör;

e. å kokare med invändig beklädnad, hvarje gång denna borttages såsom utsliten eller förbrukad, såvida längre tid än 5 år förflutit efter nästföregående större besiktning;

dels ock **mindre** besiktning inom ett år efter näst föregående större eller mindre besiktning: äfvensom, där inre beklädnad finnes, då större fel å densamma uppstått.

10. Vid **större besiktning** af kokare bör:

a. dels tillses, att de i punkterna 1—8 afgifna bestämmelserna äro iakttagna;

b. dels anställas in- och utvändig undersökning;

c. dels verkställas beräkning öfver kokarens hållbarhet, hvarvid till underlättnad, om möjligt ritning öfver kokaren och tillförlitliga intyg öfver hållfasthet och tänjbarhet hos till densamma användt material böra företes;

d. dels anställas vattentrycksprof, därvid vatten af lämplig temperatur inpressas i kokaren till ett tryck 50 % högre än det på grund af ofvanstående beräkning erhållna högsta tillåtna; dock måste trycket vid vattenprofningen med minst 1 kg. öfverstiga högsta tillåtna trycket.

Vid större besiktning skall kokare vara befriad från inmurning och beklädnad, så att den kan till alla delar noga undersökas.

Har vid verkställd besiktning och profning framgått, att kokarens beskaffenhet ej motsvarat beräkningarna, nedsättes det högsta tillåtna trycket i förhållande därtill.

I samband med sådan besiktning afregleras säkerhetsventilen och undersökes tjänstbarheten hos öfrig armatur.

11. Vid **mindre besiktning** undersökes kokaren, sedan den blifvit noggrant rengjord, in- och utvändigt, dock endast i den utsträckning sådant kan ske utan rifning af murverk eller annan beklädnad, hvarjämte armaturen äfvensom samtliga såväl till densamma hörande som i punkt 5 här ofvan omnämnda bultar undersökas.

Skulle vid denna besiktning upptäckas fel å kokaren, som synas påkalla en mera omfattande undersökning, bör sådan företagas i enlighet med punkt 10.

12. Vid besiktning eller, då af annan anledning någon behöfver uppehålla sig i kokaren, bör densamma afskiljas från ångledningen medelst tillförlitlig blindfläns, där ej dubbla med lås försedda afstängningsventiler eller annan betryggande anordning finnes.

13. Kokarens besiktning och profning med vattentryck bör endast uppdragas åt i dylika besiktningars verkställande kunnig och erfaren person, såsom maskiningenjör, examinerad maskinist eller förman vid mek. verkstad, där kokare eller större ångpannor tillverkas.

14. Hvad härofvan i punkt. 9—13 sagts angående besiktning af kokare skall i tillämpliga delar gälla jämväl för i punkt 6 D omnämnda diffusörer.

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 11.

Anvisningar, rörande uppställning och drift af suggas- och kraftgasanläggningar.

1. Generator, reningsapparat och motor för suggasverk eller kraftgasanläggning må icke uppställas i arbetslokal, utan i särskildt, endast för detta ändamål användt rum, som bör vara så ventileradt, att ansamling af gas däri omöjliggöres.

Vid uppställande och utrustning af ångpanna för kraftgasanläggning böra anvisningarna i yrkesinspektionens cirkulär n:r 1 iakttagas.

2. Suggas- eller kraftgasverk bör ej uppställas i källarelokal, såframt ej tillfredsställande anordning är vidtagen för aflägsnande af skadliga gaser.

3. Lokal, hvari suggas- eller kraftgasverk är uppställdt, bör ej stå i direkt förbindelse med bonings- eller arbetsrum, samt vara så ventileradt, att genom generatoranläggningen uppstående gaser eller uppvärmd luft ej kunna inträngа i närliggande bonings- eller arbetsrum.

4. Utrymmet för suggas- eller kraftgasanläggning bör tilltagas så stort, att hvarje särskild apparat blir lätt åtkomlig för skötsel och tillsyn. De olika rörledningarna böra så förläggas, att de ej äro hindrande för personalen. Afståndet från öfre delen af påfyllningstratten på generatorn till rummets tak bör vara så stort, att påfyllning och skötsel kan verkställas utan olägenhet. Detta afstånd bör, såvida ej påfyllningen sker från ofvanliggande rum, ej understiga 1·5 meter.

5. De vid generatorn under igångsättning eller vid stillastående af motorn bildade gaserna böra bortföras genom en tillräckligt vid samt tät rörledning. Afloppsledningen från motorn bör vara på samma sätt ordnad, försedd med ljuddämpare samt afkyld eller isolerad inom lokalen. Båda dessa rörledningar böra dragas så rakt som möjligt upp öfver takåsen och få ej indragas i skorstenspipa.

6. Gasgeneratorn bör vara försedd med explosionslucka. Slaggning under gång bör utföras skyndsammast möjligt för undvikande af explosion.

7. Vid suggasverk bör generatorn vara försedd med sådan anordning, som hindrar gas att, vid igångsättning af generatorn eller vid stillastående af tillhörande motor, inkomma i skrubber eller reningsapparater.

8. Skrubber och reningsapparater böra förses med tryckmätare.

9. Det från skrubbern kommande affallsvattnet bör på sådant sätt bortledas, att olägenheter däraf ej uppstå.

10. Till anläggningen hörande apparater, ledningar, kranar m. m. böra vara fullt täta och på lämpligt sätt pröfvas för utrönande af att hvarken falsk luft kan insugas i eller gas utströmma från dem. Öppnandet af lock eller lucka å skrubber, förångare eller reningsapparat bör endast ske, sedan elden i generatorn blifvit släckt och all gas medelst ventilator utdrifven ur apparater och rörledningar. Invändig rengöring bör till undvikande af explosion verkställas vid dagsljus, och bör, på grund af den med detta arbete förenade faran för förgiftning, ej utföras af ensam person.

11. Vid motorn bör sådan anordning vara vidtagen att, vid feltändning eller annan störning af driften, explosiv gasblandning ej kan inkomma i tilloppsledningen och gå tillbaka till reningsapparater m. m.

Anordning bör äfven finnas, som omöjliggör explosion i afloppsledningen.

12. Motor bör vara försedd med igångsättningsapparat. För mindre storlekar kan denna utgöras af säkerhetsvef.

13. Skötsel af suggas- eller kraftgasverk bör endast anförtros åt fullt kompetent person, som fyllt 18 år.

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 12.

Anvisningar rörande hvad som i tryckerier bör vidtagas till förekommande af ohälsa bland arbetare.

1. Samtliga arbetslokaler böra minst 2 gånger årligen grundligen rengöras å väggar, tak, fönster m. m.

Oljemålade ytor tvättas lämpligast med varmt såp- eller tvålvatten. Öfriga ytor bestrykas med kalkvatten. Väggar och tak i arbetslokal böra ej vara tapetklädda.

Golf i sätterilokal, som bör vara starkt fernissadt, skuras hvarje vecka; i öfriga lokaler bör golf skuras hvar fjortonde dag. Samtidigt rengöras fönsterposter och dammtorkas bord, regaler, kaster, panel m. m.

Dagligen böra golfven sopas med fuktigt redskap, eller på desamma utströs våt sågspån, som strax bortsopas. Kamin och värmeledningsrör afdammas efter sopningen. Om »golfimpregneringsessens», »staubfrei» eller dylikt användes i stället för vanlig fernissa, böra golfven dagligen rengöras med därtill afsedda verktyg.

2. Sopning bör aldrig företagas under arbetstiden; och bör minderårig (under 18 år) icke utföra detta arbete.

3. Stilkasterna hållas alltid täckta med glättadt papp, oljeduk eller dylikt under den tid, då det ej arbetas vid dem.

4. Om stilkasterna utpustas för hand, bör detta utföras i fria luften, i annat fall med särskild utpustningsapparat med mekanisk bortföring af dammet. Utpustning af i bruk varande kaster bör ske minst en gång hvarannan månad. Kastfodringen bör vara hel.

5. Vid stilkastens utpustning för hand bör respirator användas. Minderårig bör ej sysselsättas med detta arbete.

6. Regalerna böra, för underlättande af rengöringen, vara fernissade eller oljemålade samt hvila å fria ben. Afståndet mellan nedersta stilkasten och golfvet bör vara minst 40 centimeter.

7. Spottkopp, delvis fylld med vatten, bör finnas vid hvarje arbetsplats. Tömning och rengöring bör utföras hvarje dag af den, som har renhållningen om hand. Då spottkopp af papp användes, uppbrännes den efter två dagars användande.

8. I hvarje tryckeri bör finnas för arbetarna afsedda tvättställ, sköljkoppar, tvål och handdukar i tillräckligt antal.

Friskt dricksvatten bör finnas att tillgå, dock aldrig förvaradt i öppet kärl.

9. Fuktkärl och svampar i och för stilsättningen böra finnas i erforderlig mängd.

10. Särskild lokal bör finnas för arbetarnas gångkläder. Arbetslokal bör ej användas som matrum; där minderåriga sysselsättas skall särskildt matrum anvisas.

11. Temperaturen i sätterilokal bör vintertiden ej öfverstiga + 20° Celcius. Termometer bör finnas uppsatt. Ventilationen bör anordnas så, att för hvarje arbetare minst 20 kubikmeter frisk luft införes i timmen. Under kall årstid bör denna friskluft vara förvärmd, innan den inkommer i arbetslokal, eller bör på annat sätt ordnas, så att ej hälsovådligt drag må uppstå. Ventilationsanordning bör vara på tillfredsställande sätt reglerbar, till exempel med fläkt. (Se i öfrigt bestämmelserna i yrkesinspektionens cirkulär n:r 3, som på begäran erhålles från yrkesinspektören.)

12. Tillräcklig och tjänlig belysning skall finnas. Där elektrisk belysning icke förekommer, böra öfver belysningslågorna vara anbragta hufvar i förbindelse med afledningsrör till skorsten eller dragtrumma.

13. Vid sättmaskin bildade gaser böra bortledas medelst huf och ledningsrör i förbindelse med sugfläkt. Om effektiv pressluftanordning finnes i arbetslokalen behöfver dylik sugfläkt ej anbringas.

14. I stil- och stereotypgjuteri bör smältgryta vara försedd med tillräckligt stor tättslutande huf förbunden med dragrör. Under arbetet bildade skadliga gaser och ångor böra effektivt bortledas.

Lokal för stil- och stereotypgjuteri bör ej användas för annat ändamål.

15. Där gas- eller fotogenmotor användes, bör sådan uppställas i särskildt, väl ventileradt rum.

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 13.

Anvisningar och råd rörande uppställning, skötsel och drift af större naturliga slipstenar, som användas inom sliperier för bearbetande af järn- och stålmanufakturvaror eller dylikt.

1. Slipsten bör uppställas i särskild, endast för slipning och smärgling afsedd rymlig och luftig arbetslokal med tillräcklig och tjänlig belysning.

2. Slipsten bör i allmänhet före användandet så länge förvaras under tak på torrt underlag, att densamma blifvit likformigt uttorkad.

Engelska klarstenar böra förvaras å fuktigt ställe, helst nedgräfda i marken.

Förvaringsstället bör, såvidt möjligt, vara frostfritt.

3. Slipsten bör icke utsättas för ovarsam behandling utan väl aktas för hårdare slag och stötar.

4. Innan slipsten monteras, bör densamma underkastas noggrann besiktning, hvarvid särskildt tillses, att några afsevärda ojämnheter icke förekomma i materialet, samt bland annat *genom lätta hammarslag utrönes*, att den är *fri* från sprickor.

5. Slipsten bör icke under några förhållanden fästas på axeln medelst kilar, utan bör detta ske medelst tvänne ändamålsenligt konstruerade järnplattor, hvilkas diameter bör för lösare stenar vara minst $^1/_3$ och för hårdare stenar minst $^1/_4$ af stenens diameter. Dessa plattor eller brickor böra vara så formade, att de hafva ringformiga anliggningsytor såväl invändigt vid periferien mot stenen som utvändigt vid centrum mot mutter eller fläns. Dessa anliggningsytor böra vara svarfvade. Centrumhålet passas efter axeln.

Plattorna böra fasthållas medelst plansvarfvade muttrar, gängade å axeln på sådant sätt, att, därest axeln är försedd med fläns, muttern, eller i annat fall muttrarna på båda sidor om stenen vid ansättning åtdrages i motsatt led mot axelns rörelseriktning. Där så ej är förhållandet, eller när stenen brukas i olika riktningar, bör särskild stoppinrättning finnas.

Före åtdragandet inlägges mellan plattorna och stenen en packning af filt, gummi eller annat elastiskt ämne, af 5—6 mm. tjocklek.

6. Centrumhålet i stenen bör vara rundt och något större än axelns diameter. Är hålet betydligt större, må detsamma utfyllas med ett mellanlägg af järn eller metall; träfyllning får icke under några förhållanden härtill användas.

7. Före användandet uppriktas och afsvarfvas stenen, så att den icke slänger.

8. Periferihastigheten bör för stockstenar, d. v. s. sådana som uppifrån rotera mot sliparen, icke öfverstiga 15 m. per sek. Är hastigheten större än 13 meter per sek. bör stenen vara på tillfredsställande sätt inskyddad.

Vid andra stenar, d. v. s. sådana, som uppifrån rotera från sliparen, må hastigheten, allt efter hvarje stens beskaffenhet, drifvas högre, om stadigt förankrad sadel eller annan god anordning skyddar arbetaren vid eventuell söndersprängning af stenen.

Vid sådan anordning bör maximihastigheten för engelska klarstenar ej vara högre än 20 samt för lösa engelska stenar och för gottlandsstenar icke högre än 18 m. per sek.

Ofvan angifna maximihastigheter böra dock endast användas, om tillförlitlig anordning finnes vidtagen till förhindrande af farliga hastighetsökningar.

9. Vid slipning och vid stenens rifning bör alltid kraftig utsugning vara på lämpligt sätt anordnad för aflägsnande af slipdammet.

10. Innan slipning med ny sten tager sin början, bör stenen under $^1/_2$ timmes tid profvas i tomgång med en hastighet, som icke bör understiga den i punkt 8 för särskilda slag af stenar angifna maximihastigheten; härvid böra tillhörande skyddsanordningar vara på sin plats.

Under det profvet pågår bör iakttagas, att ej någon person uppehåller sig framför stenen.

Vid sten, afsedd för våtslipning, bör profvet utföras med vatten påsläppt.

Efter profvet undersökes om felaktigheter uppstått i stenen.

11. Vid sten afsedd för våtslipning böra lämpliga åtgärder vidtagas till förebyggande af att ojämn fuktighet uppstår i densamma, då den tidtals står stilla.

12. Slipsten bör monteras i starkt och stadigt stativ samt vara försedd med särskild inrättning, som tillåter att hastigt och oberoende af motorn stanna stenen.

13. Skola flera stenar anordnas i samma lokal, böra de uppställas bredvid och icke efter hvarandra på sådant sätt, att sliparen vid en sten icke blir direkt utsatt för fara, om en annan sten springer sönder.

Yrkesinpektionens cirkulär n:r 14.

Anvisningar och råd angående bokföring, förvaring och användning af giftiga ämnen i fabriker.

Genom *Giftstadgan* af den 7 december 1906 hafva yrkesinspektörerna, enligt § 24, att vid inspektion af fabrik, där giftigt ämne tillverkas eller användes, tillse, att de i giftstadgan gifna föreskrifter i fråga om sådant ämnes förvaring och bokföring å fabriken iakttages.

Yrkesinspektionen får därför, under hänvisning till giftstadgan[1] samt enligt densamma gällande förteckning öfver giftiga ämnen lämna följande erinringar och råd.

1. Tillverkare af giftigt ämne af första klass må icke försälja eller utlämna sådant giftigt ämne annorledes än efter skriftlig rekvisition.

Denna rekvisition, som skall upptaga namnet på den fabrik, till hvilken den är ställd, namnet på det giftiga ämnet, önskad mängd däraf, det ändamål, hvartill det är afsedt att användas, år och dag för rekvisitionen samt rekvirentens egenhändiga namnteckning skall kvitteras af rekvirenten under förbindelse:

att endast för uppgifvet ändamål använda det giftiga ämnet;

att varsamt umgås med detsamma; samt

att icke försälja eller utlämna något däraf till obehörig person (§ 11).

2. Hvarje sådan rekvisition skall efter skedd kvittering registreras i särskild bok (giftbok), upprättad enligt nedanstående af Medicinalstyrelsen fastställda formulär (§ 11).

19.....			Verifikationens	Vikt.	
Månad.	Dag.		n:r.	Gr.	Cg.

[1] Se Svensk Författningssamling n:r 114 år 1906 och n:r 154 år 1907 samt bihang till densamma n:r 7 år 1907.

3. *Rekvisitioner och giftböcker* skola *förvaras* under en tid af *10 år*. Nedlägges tillverkningen, skall giftboken jämte tillhörande rekvisitioner öfverlämnas till vederbörande magistrat eller kronofogde (§ 11).

4. Å fabrik, där giftigt ämne af *första* klass tillverkas eller användes så ock å upplag, hörande till fabriken, skall det giftiga ämnet förvaras på lämpligt sätt, inneslutet i starka och täta kärl, hvart och ett försedt med tydlig i ögon fallande och varaktig påskrift, innehållande ej mindre varans benämning än ock ordet: »*Gift*». Dessa kärl skola förvaras i särskildt skåp eller rum och under lås, hvartill fabrikanten själf eller af honom utsedd person innehar nyckel (§ 16).

5. Fosfor, vanlig (hvit eller gul) bör alltid förvaras å frostfritt ställe under vatten i kärl af starkt järnbleck eller kärl af glas, inneslutet i tät bleckkapsel (§ 16).

6. Lösningar af 1:sta klassens giftiga ämnen böra förvaras frostfritt.

7. Giftigt ämne af andra klassen skall i upplag förvaras på lämpligt sätt, inneslutet i starkt och möjligast tätt kärl försedt med tydlig och varaktig påskrift, utvisande det giftiga ämnets benämning (§ 19).

8. *Giftigt ämne må ej förvaras eller utlämnas i öl-, vin-, brännvin- eller mineralvattenflaska eller annat kärl (dricksglas, kopp, tillbringare eller dylikt), som på grund af dess sedvanliga användning kan gifva anledning till förväxling (§ 23).*

9. Vid tillverkning eller användning af giftiga ämnen bör minderårigas medverkan undvikas.

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 15.

Anvisningar och råd angående hvad som bör iakttagas till förekommande af ohälsa i arbete inom cigarr-, cigarrett-, tobaks- och snusfabriker.

1. Golf i arbetslokaler böra vara i möjligaste mån täta och jämna. Fogar mellan golf och väggar böra sluta tätt tillsammans. Trägolf fernissas eller oljemålas i arbetslokaler, där affallet ej tager skada af dessa bestrykningsmedel, men helst böra golfven beläggas med för de olika afdelningarna lämpligt golfbetäckningsmedel såsom korkmatta, golfplattor, förhydningsmassa eller dylikt.

2. Samtliga arbetslokaler böra minst två gånger årligen grundligt rengöras å väggar, tak, fönster m. m. Oljemålade ytor tvättas lämpligast med varmt såp- eller tvålvatten. Ej oljemålade väggar bestrykas årligen med kalkvatten. Tak och väggar i arbetslokaler böra ej vara tapetklädda.

Dagligen böra golfven sopas med fuktigt redskap. Kaminer och värmeledningsrör afdammas efter sopningen.

Obelagda trägolf böra skuras minst en gång hvar fjortonde dag. Fönster, arbetsbord och hyllor böra tvättas en gång i veckan.

3. Sopning bör aldrig företagas under arbetstiden; och bör minderårig icke utföra sådant arbete.

4. Inom hvarje arbetslokal bör finnas spottkoppar i tillräckligt antal, delvis fyllda med vatten och placerade vid arbetsplatserna. I trappor och korridorer placeras äfven spottkoppar. Tömning och rengöring bör utföras hvarje dag af den, som har renhållningen i fabriken om hand. Spottkopp af papp bör ej rengöras utan uppbrännas.

5. I hvarje fabrik bör finnas för arbetarna afsedda tvättställ, tvål och handdukar i tillräckligt antal. Friskt dricksvatten bör finnas att tillgå, dock aldrig förvaradt i öppet kärl.

6. Särskild lokal bör finnas för arbetarnas gångkläder och bör detta afklädningsrum under kallare årstid hållas uppvärmdt. Arbetslokal bör ej användas som matrum; där minderåriga sysselsättas skall särskildt matrum anvisas.

7. Hvarje arbetslokal bör vid arbetets början vara tillräckligt uppvärmd (minst 15° C.); och bör temperaturen sedan under arbetet hållas vid c:a 18° C. Om temperaturen vid användande af t. ex. gasbelysning stiger för högt (öfver 20° C.) böra hufvar med afledningsrör vara anbragta öfver gaslågorna. Termometer bör finnas.

8. För hvarje arbetare bör finnas minst 10 kubikmeters rumsvolym.

9. Ventilation bör anordnas så att för hvarje arbetare *minst* 20 kubikmeter frisk luft införas i timmen. Under kall årstid bör denna friskluft vara behörigen uppvärmd innan den inkommer i arbetslokal, och bör därvid så ordnas att hälsovådligt drag ej uppstår. Ventilationsanordningen bör vara på ändamålsenligt sätt reglerbar (se för öfrigt anvisningarna i yrkesinspektionens cirkulär n:r 16, som på begäran erhålles från yrkesinspektören).

10. Tillräcklig och tjänlig belysning skall finnas. I cigarrtillverkningslokal bör till fyra arbetsplatser finnas minst en auerlåga, eller, om elektrisk belysning användes, tvänne 16-ljuslampor eller belysning af motsvarande styrka.

11. Utbredning för torkning, luftning o. d. af tobak äfvensom tobakens blandning och siktning bör ske i särskilda därtill bestämda och afskilda lokaler.

12. Där torkugn användes bör densamma vara försedd med effektiv utsugningsanordning.

13. I snusfabrik böra snuskvarnar och torrsiktar vara i möjligaste mån inbyggda och försedda med dammafledningsrör, så att dammet ej tränger ut i arbetslokalen. Snusets malning och siktning bör utföras i särskilda arbetsrum.

14. I lokal för blandning och siktning bör minderårig ej sysselsättas.

15. Vid cigarrtillverkning böra lämpligen s. k. »ståbord» användas.

16. Där gas- eller fotogenmotor användes bör sådan uppställas i särskildt, väl ventileradt, rum.

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 16.

Anvisningar och råd rörande ventilation och uppvärmning af arbetslokaler.

Frisk luft kan i genomsnitt antagas innehålla c:a 0·4 delar kolsyra per tusen delar luft (0·4 ‰). Luften i ett rum förorenas genom:

1. personlig utandning och utdunstning;
2. belysningslågor och tillfälliga gasutströmningar:
3. vid arbetet alstrade gaser och ångor;[1] samt
4. vid arbetet uppstående damm.[1]

Ett vedertaget mått på luftens förorening genom de under punkterna 1 och 2 angifna orsaker är dess halt af kolsyra.

I förevarande hänseende kan luft i arbetsrum anses tillfredsställande om kolsyrehalten ej öfverstiger 1·2 ‰.

Professorn i hygien vid Kungl. Karolinska institutet Ernst Almquist lämnar följande uppgifter angående kolsyrehalten i ett rum, där människor vistas och ingen särskild ventilation är anordnad.

---

[1] Se cirkulär n:r 17.

Luftrymd. Kbm. per person.	Kolsyra per tusen delar luft			
	efter en tid af			vid fortfarighetstillstånd.
	½ timma.	1 timma.	2 timmar.	
100	0·49	0·56	0·65	0·80
50	0·58	0·72	0·91	1·20
25	0·75	1·03	1·42	2·00
15	0·99	1·45	2·09	3·07
10	1·28	1·98	2·93	4·40
7·5	1·58	2·50	3·78	5·73

I. Ventilation och uppvärmning.

A. Där luften i ett slutet rum ej förorenas genom andra orsaker än personlig utandning och utdunstning (se punkt 1 härofvan) *bör för hvarje i rummet befintlig person tillföras minst 20 kbm. frisk luft per timma.*

Särskild ventilationsanordning erfordras ej såvida:

a. luftutrymmet för hvarje person uppgår till 100 kbm.;

b. » » » » » » omkring 50 kbm. och rummet fullständigt vädras under hvarje rast.

B. Där luftförskämningen äfven är beroende af sådana orsaker, som finnas angifna i punkterna 2, 3 och 4, bör medelst särskild ventilationsanordning lufttillförseln i förhållande därtill ökas utöfver hvad ofvan under A angifvits.

Vid ventilation och uppvärmning af arbetslokal iakttages:

1. Friskluft, som tillföres arbetslokal, bör vintertid vara uppvärmd till lämplig temperatur innan den sprides i lokalen.

2. Där friskluftens beskaffenhet sådant påkallar, bör densamma filtreras före uppvärmningen.

3. Understiger luftutrymmet per person 20 kbm., bör mekanisk eller annan motsvarande ventilation anordnas.

4. Lufttillopp och aflopp böra vara så anordnade och placerade att arbetande person ej blir utsatt för drag (0·3 m. per sek.).

5. I hvarje arbetsrum bör finnas reglerbara aflopp af erforderlig storlek för bortledande af den förbrukade luften, och böra dessa vara placerade både vid golf och tak.

6. Vid ventilation och uppvärmning af större arbetslokal bör medelst rörledningar eller kanaler luftinlopp och aflopp anordnas på sådant sätt, att luften möjligast jämt fördelas i densamma.

7. Arbetslokal hvari uppstår vattenånga, som ej direkt bortledes, bör tillföras varmluft för att förhindra en för hälsan skadlig (c:a 75 %) fuktighet.

8. I arbetslokal, där genom belysningslågorna en besvärande höjning af rumstemperaturen uppstår, böra afledningsrör vara anordnade, hvilka genom grenrör med mynning öfver hvarje låga direkt uppfånga och afleda förbränningsprodukterna.

9. Där arbetet bedrifves i slutet rum och särskildt där stillasittande arbete förekommer bör arbetslokalen vid arbetets början vara uppvärmd till c:a 15° C. Temperaturen bör ej under någon tid af dagen öfverstiga 20° C., där så ej för fabrikationen påfordras.

10. Värmekälla för direkt eldning bör ej placeras inom arbetslokal såvida icke betryggande anordning finnes vidtagen för effektivt bortledande af förbränningsgaserna. Öppna koksgrytor böra således ej användas.

II. Ventilationsledningar.

1. Ventilationsledning bör vara möjligast rak och kort, fri från skarpa krökar, samt invändigt slät.

2. Genomskärningsarean bör vara så afpassad att hastigheten i hufvudledningen ej öfverstiger 6—8 m. per sek.

I utloppsmynning bör lufthastigheten vara lägre, t. ex. vid mynning liggande 3 meter från golf, högst 2·5 m. per sek.

Ligger utloppsmynning under 3 meter från golf, bör hastigheten minskas och, om luftströmmen är riktad mot arbetsplats, bör hastigheten vid utloppet ej öfverstiga 0·5 m. per sek.

3. Anslutning mellan hufvud- och grenledning bör utföras på sådant sätt, att minsta motstånd uppstår vid luftens framförande.

4. Grenledning bör vara försedd med afstängningsventil.

Då de lokala förhållandena ofta hafva en afgörande betydelse i fråga om så väl sättet för utförande af en ventilationsanordning, som densammas effektivitet och ekonomiska resultat, bör vid större anläggningar särskild ventilationstekniker anlitas. Förslagsritningar böra före anläggningens utförande underställas vederbörande yrkesinspektörs pröfning.

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 17.

Anvisningar och råd rörande anordningar för att hindra damm och gaser att spridas i arbetslokaler.

Där inom arbetslokal damm eller gaser alstras i en för arbetarnas hälsa skadlig mängd, bör anordning vidtagas för att hindra desamma att spridas i lokalen.

I. Damm och gaser.

1. Vid anordning för bortledande af damm bör hänsyn tagas till dammets natur. Dammet uppfångas direkt å eller närmast invid alstringsplatsen.

2. Där ej direkt utsugning af dammet kan äga rum å eller invid alstringsplatsen, bör arbetsplats ej befinna sig mellan dammkällan och ventilatorn.

3. Inom vissa fabrikationer, där dammutsugning ej lämpligen kan anordnas, såsom t. ex. vid vissa stentuggare, bör dammet bindas medelst påspolning af vatten.

4. Där inom viss industri alstras giftiga eller eljes hälsofarliga gaser, bör tillses:

att arbete, där sådana gaser uppstå, bedrifves uti från öfriga arbetslokaler afskilda rum;

att alstrade gaser uppsamlas och bortledas, innan de hinna spridas i lokalen; samt

att kraftig luftväxling anordnas, därvid pressluft lämpligen bör komma till användning.

II. Rörledningar.

1. Rörledning bör vara möjligast rak och kort, fri från skarpa krökar samt invändigt slät.

2. Vid dammutsugning bör luftens hastighet i rörledningen afpassas med hänsyn till det material, som skall bortskaffas genom ledningen, och bör sålunda hastigheten vara större vid bortförande af tyngre än lättare damm.

3. Om två eller flera rör sammandragas till ett rör, bör hufvudrörets area vara lika med summan af grenrörens areor.

4. Alla rörfogar böra hållas möjligast täta. Där det ena röret skjutes in i det andra, bör inskjutningen ske i den riktning, i hvilken luftströmmen är afsedd att röra sig.

Vid större rör böra fogarna utföras med rören satta stumt mot hvarandra samt sammanhållas och tätas med yttre strimlor. Vid rör af c:a 800 mm. diameter och däröfver böra de olika *rörlängderna* förbindas medelst flänsar.

5. Vid grenrörs anslutning till hufvudledning bör anslutningen ske i luftströmmens riktning och helst med en infallsvinkel af 5 grader.

6. Rörledning bör, där beskaffenheten af det damm, som skall bortföras, så påfordrar, förses med rensöppningar placerade å lämpliga platser.

7. Rörledningarnas munstycken, hufvar och andra inloppsöppningar böra anordnas så, att dammet uppfångas direkt å eller närmast invid alstringsplatsen. De böra äfven till storlek och form noga lämpas efter det damm och den maskin eller apparat, de äro afsedda för, samt böra såvidt möjligt placeras så, att dammet suges inåt maskinen.

8. För afskiljande af det genom rörledningen bortförda dammet bör afloppsröret från sugfläkten ej ledas direkt ut i luften, utan till cyklon, dammkammare eller filter.

9. Vid ledningar för bortskaffande af eldfarligt damm, böra släckningsanordningar vara vidtagna antingen direkt i rörledningen eller i den med rörledningen förbundna dammafskiljaren, i hvilket senare fall anordning bör finnas, som hindrar eld att sprida sig inåt rörledningen.

10. Grenledning bör vara försedd med afstängningsspjäll.

11. Materialet i rörledningen bör vara lämpadt efter det ämne, för hvars bortförande ledningen är afsedd.

Då de lokala förhållandena ofta hafva en afgörande betydelse i fråga om såväl sättet för utförande af en dammutsugningsanordning som densammas effektivitet och ekonomiska resultat, bör vid större anläggningar särskildt sakkunnig person anlitas. Förslagsritningar böra före anläggningens utförande underställas vederbörande yrkesinspektörs pröfning.

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 18.

Anvisningar och råd rörande renhållning och belysning af arbetslokaler.

I. Renhållning.

1. För såvidt arbetets natur och golfvets beskaffenhet sådant medgifver, bör golf i arbetslokal dagligen väl sopas, hvarvid fuktigt redskap användes eller ock våt sågspån utströs före sopningen.

I lokal, hvarest under arbetet uppkommer affall eller spillning af material, äfvensom i lokal, där golfdamm är af särskildt hälsofarlig beskaffenhet, bör golfvet vara tätt och utfördt af material, som ej suger till sig vatten. Efter en mellantid af en, högst tre månader skuras och rengöres arbetslokal i dess helhet.

2. Sopning och rengöring af arbetslokal bör ej verkställas under tid, då arbetet i lokalen pågår.

3. Där väggar och tak i arbetslokal, trappor eller gångar äro oljemålade, klädda med kakel eller dylikt, böra de på vissa mellantider, dock ej längre tid än ett år, väl aftvättas med varmt såpvatten; där så ej är förhållandet, böra de på enahanda mellantider rensopas och öfverstrykas med kalkvatten eller slamfärg. Väggar i arbetslokal böra ej vara tapetklädda.

I arbetslokal, hvarest matvaror beredas, bör största renlighet iakttagas, hvarför rengöring m. m. verkställes oftare än hvad ofvan sagts.

4. Till arbetslokal hörande fönster, arbetsbord, vägghyllor, klädskåp och därmed jämförlig inredning böra hållas väl rena. Spottkoppar, tvättställ och afträden böra rengöras hvarje dag.

II. Belysning.

1. Arbetslokal bör hafva god dagbelysning.

2. Artificiell belysning skall vara tillräcklig och tjänlig. Under arbetstid böra således rörliga delar af maskiner och å golf placerade föremål, hvilka kunna innebära fara eller hinder, äfvensom hiss- och trappöppningar, golfafsatser och dylikt hållas väl belysta.

3. Trappor, gångar och gårdar böra jämväl vara tillräckligt belysta.

Yrkesinspektionens cirkulär n:r 19.[1]

Anvisningar rörande beskaffenhet och skötsel af vissa hissar, lyftkranar och andra därmed jämförliga maskiner.

Hissar och andra lyftinrättningar af olika slag böra i alla delar vara tillverkade utaf fullgoda materialier och äga erforderlig styrka. Där lasten är upphängd i lina eller kätting, må den påkänning, för hvilken denna utsättes, kunna uppgå till 1/4 af dess brottbelastning, hvarvid ansträngningen beräknats sammansatt af drag- och böjspänning; dessutom bör, där personbefordran är tillåten, belastningen vara lika fördelad på minst två samtidigt tjänstgörande linor eller kättingar, så fästade och beräknade, att, om en af dem blir obelastad, den eller de återstående må uppbära belastningen utan att ansträngas till mera än 1/4 af sin brottbelastning, beräknad enligt ofvan angifna grunder.

I. Hissar.

Med hiss förstås här sådan lyftinrättning, där lasten antingen är upphängd uti en öfver en *fast* skifva ledande lina eller kätting eller upphäres af en under densamma verkande piston.

Med hänsyn till de skyddsanordningar, som böra vidtagas vid hissar, kunna dessa lämpligen uppdelas i:

personhissar och sådana varuhissar, med hvilka äfven personbefordran är tillåten;

varuhissar, med hvilka personbefordran icke är tillåten och hvilkas lastplan är större än 0·5 kvm.; samt

hissar med frihängande last.

A. Personhissar och varuhissar med lastplan.

Efterföljande kursiverade punkter 6, 10, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22 och 30 äga tillämpning uteslutande å personhissar och varuhissar med personbefordran, men ej å varuhissar för uteslutande godsbefordran.

[1] Vid samma tillfälle detta cirkulär antogs, förklarades yrkesinspektionens äldre cirkulär n:r 6 rörande hissar vara annulleradt.

Hisstrumma.

1) Hisstrumma bör, där så är af behofvet påkalladt, inhägnas till sin fulla höjd och under alla omständigheter till minst 2 meters höjd från golfvet i hvarje våning.

2) Till inhägnad må användas galler med högst 600 kvmm. öppningar.

3) Hisstrummas väggar böra invändigt vara jämna och sålunda utan framsprång och fördjupningar.

4) Omedelbart under i öfre ändan af hisstrumma befintliga maskinella anordningar bör anbringas ett starkt skyddstak.

5) Hisstrumma bör ej å något ställe användas för genomgång eller för inrymmande af materialier.

Hisskorg.

6) *Hisskorg med personbefordran bör på de sidor, genom hvilka tillträde till korgen icke äger rum, vara inhägnad af täta väggar eller galler med högst 600 kvmm. öppningar och därjämte vara försedd med sådant tak att i hissen befintliga personer ej kunna skadas af nedfallande föremål.*

Hissdörrar.

7) Dörr till hisstrumma bör vara i samma plan som inre sidan af hisstrumman och icke kunna öppnas inåt trumman.

8) Dörr till hisstrumma bör till sitt utseende skilja sig från andra dörrar.

9) Vid dörr till hisstrumma bör om möjligt sådan anordning vara vidtagen, att densamma endast kan öppnas, när hisskorgens botten är i ungefärlig jämnhöjd med golfvet vid dörröppningen. Dessutom bör hisskorgen icke kunna sättas i rörelse, utan att hisskorgens och hisstrummans alla dörrar äro stängda.

10) *Vid personhiss och varuhiss med personbefordran bör sådan anordning vara vidtagen, att hisskorgen stannar, om dörr till densamma öppnas.*

11) Dörr till hisskorg bör ej skjuta utom hisskorgens yttre plan och ej heller kunna öppnas utåt.

Motvikt.

12) Användes motvikt, bör den utgå från marken eller annat fullt säkert underlag samt så styras och anordnas, att den icke i något läge hänger upp sig eller lämnar sin bana. Utanför hisstrumma anordnad motvikt bör i hvarje våning inhägnas till minst 2 m. höjd från golfvet.

Visareanordning.

13) Kan hisskorg igångsättas från flera olika våningar och dess läge ej vid hvarje tillfälle utifrån iakttagas, bör vid hvarje hissöppning finnas en visareanordning, som tydligt angifver ifrågavarande läge.

Belysning.

14) *Hisskorg med personbefordran bör hållas upplyst under gång.*

15) Golfplan framför hissöppning bör vara väl belyst.

Hastighet.

16) *Hastigheten för hisskorg med personbefordran bör ej öfverstiga 1·5 m. per sekund.*

Stopp- och bromsinrättningar.

17) Vid hvarje hiss, som drifves med maskinkraft, böra finnas anordningar, som självverkande bringa hisskorgen att stanna vid det högsta och lägsta läget.

18) *Personhiss och varuhiss med personbefordran bör vara försedd med broms- eller stoppinrättning, som i händelse af linbrott, hindrar hisskorgen att falla mer än högst 0·25 m., innan den stannar.*

19) *Personhiss och varuhiss med personbefordran bör vara försedd med sänkbroms, som hindrar hisskorgen att nedgå med större hastighet än den för hisskorgen medgifna, ökad med 0·4 m. per sekund.*

20) *Därest sänkbroms är anbragt direkt vid korgen samt så anordnad, att densamma under alla förhållanden hindrar korgen att nedgå med större hastighet än den ofvan i punkt 19 sagda, må stoppinrättning enligt punkt 18 kunna undvaras.*

21) *Såväl stopp- som bromsinrättning bör vara så inskyddad, att dess verksamhet icke kan hindras, vare sig af lastgodset eller genom obefogadt ingrepp.*

22) *Vid hisskorg, som omedelbart uppbäres af pistonstång, fordras ej stoppinrättning enligt punkt 18 under förutsättning, att tätt invid drifcylindern finnes anbragt en regleringsventil, som, i händelse af större läcka å tilloppsröret, hindrar hisskorgen att falla med större hastighet än den för hisskorgen medgifna, ökad med 0·4 m. per sekund.*

Manövrering och skötsel.

23) Vid varuhiss, där personbefordran icke är tillåten, bör pådragningen kunna ske endast utanför hisstrumman.

24) Skötsel af hiss bör anförtros endast åt person, som fyllt 16 år och är fullt kunnig i hissens anordning och skötsel.

25) Smörjning af gejder, styrjärn och andra omedelbart vid hisskorg befintliga delar bör ske inifrån hisskorgen.

26) Särskild person bör hafva i uppdrag att tillse, att hissen och alla dess tillbehör ständigt äro i brukbart skick, och bör han, då felaktigheter uppstå, därom omedelbart göra anmälan hos vederbörande arbetsbefäl.

Besiktning och profning.

27) Besiktning och afprofning bör verkställas af sakkunnig och erfaren person. Skriftligt intyg öfver denna förrättning, utfärdadt enligt af yrkesinspektörerna upprättadt formulär, I a C 19,[1] bör upprättas i två exemplar, hvaraf det ena insändes till vederbörande yrkesinspektör och det andra förvaras af yrkesidkaren. Dylik besiktning och afprofning bör utföras vid ny hiss före densammas tagande i bruk och vid redan befintlig hiss inom ett år efter det yrkesidkaren erhållit del af detta cirkulär.

28) Utöfver den i föregående punkt omnämnda besiktning och afprofning bör periodisk undersökning äga rum, för hissar med personbefordran, minst en gång årligen och för öfriga hissar minst en gång hvart annat år. Skriftligt intyg öfver utförd dylik periodisk undersökning utfärdas enligt af yrkesinspektörerna upprättadt formulär, I b C 19,[1] och bör ett exemplar af detsamma förvaras hos yrkesidkaren.

Anslag.

29) Vid hvarje hissöppning bör på omkring 1·5 m. höjd från golfvet finnas uppsatt ett tydligt anslag innehållande:

30) *vid personhiss och varuhiss med personbefordran:*

Hiss.

Försiktighet!

Högsta tillåtna belastning 000 kg., motsvarande.....personer.[2]

Hissens skötsel öfvervakas af N. N.

31) *Och vid varuhiss:*

[1] Dylika formulär finnas att köpa i allm. bokhandel.

[2] Medelvikten af en person beräknas till 85 kg.

Hiss.
Försiktighet!
Personbefordran förbjuden»
Högsta tillåtna belastning 000 kg.
Hissens skötsel öfvervakas af N. N.

B. Hiss med frihängande last.

32) Genom anslag bör passage under hiss med frihängande last vara förbjuden, när hissen är i arbete.

33) Hissöppningar äfvensom golf under här afsedd hiss böra vara på betryggande sätt täckta eller inhägnade.

34) Då sådan hiss användes på yttersidan af byggnad, böra i vägg befintliga dörrar eller luckor för in- och utlastning vara inåtgående samt skyddsjärn eller stadiga handtag finnas anbragta å ömse sidor i öppningarna.

II. Lyftkranar och andra därmed jämförliga hjälpmaskiner.

Med lyftkran förstås här sådan lyftinrättning, där lasten är upphängd uti en öfver en *flyttbar* skifva ledande lina eller kätting.

1) Lyftkranar och spel böra vara försedda med verksam spärr- eller bromsinrättning.

2) Kugg- och friktionshjul böra vara inskyddade.

3) Finnas flera utväxlingar, bör säker stänginrättning hindra urkuggning.

4) Lyftkranar med tillhörande delar böra minst en gång om året besiktigas och afprofvas.

5) Hvarje lyftkran skall vara försedd med tydligt anslag, angifvande högsta tillåtna belastningen i kg.

Yrkesinspektionen i Europa.

På uppdrag af Internationella föreningen för lagstadgadt arbetareskydd har Arbetsamtet i Basel offentliggjort en jämförande studie öfver yrkesinspektionen i Europa, hvars viktigaste resultat här i korthet skola återgifvas. [1]

Före arbetareskyddskongressen i Berlin år 1889 funnos blott i åtta europeiska stater särskilda myndigheter och personal för yrkesinspektionen. Sedan dess har utvecklingen afsevärdt fortskridit, så att för närvarande 22 länder hafva offentlig yrkesinspektion. Året för yrkesinspektionens upprättande i Europas olika stater framgår af följande sammanställning.

[1] *Erster vergleichender Bericht über die zur Durchführung der Arbeiterschutzgesetze getroffenen Massnahmen: Die Gewerbeaufsicht in Europa.* Der internationalen Vereinigung für gesetzlichen Arbeiterschutz vorgelegt von ihrem Bureau. (Jena 1911).

Storbritannien (1833).
Danmark (1873).
Frankrike (1874).
Schweiz[1] (1877).
Tyska riket[2] (1878).
Ryssland (1882).
Österrike (1883).
Liechtenstein (1886).
Sverige (1889).
Finland (1889).
Nederländerna (1889).
Belgien (1889).
Norge (1892).
Portugal (1893).
Ungern (1893).
Luxemburg (1902).
Bulgarien (1905).
Italien (1906).
Rumänien (1906).
Spanien (1907).
Bosnien-Hercegowina (1907).
Serbien (1910).

För närvarande saknas yrkesinspektion endast i Turkiet, Grekland och Montenegro.

En öfversikt öfver de viktigaste fakta rörande yrkesinspektionen i de olika länderna meddelas i tab. å sid. 778—779. Till en början meddelas (kol. 3) i procenttal huru stor del af den yrkesutöfvande befolkningen i respektive länder är sysselsatt inom industri och bergsbruk. Främst stå i detta hänseende Storbritannien, Schweiz, Tyska riket, Luxemburg och Belgien, inom hvilka samtliga länder från 40 till bortåt 50 % af samtliga yrkesutöfvare tillhöra nämnda näringsgrenar. Därnäst komma Frankrike och Nederländerna med resp. 35·5 och 33·7 %; beräknas åter den industriella befolkningen i förhållande till landets ytvidd (kol. 5), kommer Belgien afgjordt främst med 46—47 inom industri och bergsbruk sysselsatta personer per kvkm. För Storbritannien, som intager andra rummet, är motsvarande tal ej fullt 27, för Tyska riket knappt 21, för Nederländerna 19—20 och för Schweiz 17.

Tyska riket har för yrkesinspektionens handhafvande en personal af 654 personer, hvaraf 111 för bergverksinspektionen. För Ryssland är motsvarande antal 374 (hvaraf 106 för bergverken), för Storbritannien resp. 242 och 42, för Frankrike resp. 309 och 170, för Österrike resp. 179 och 72. I Sverige finnes en personal af 15 tjänstemän, hvaraf 1 inspektör för sprängämnestillverkningen och 6 bergmästare; Norge har 2, Danmark 24 och Finland 7 inspektörer. — Tyska riket har 29 kvinnor anställda i yrkesinspektionens tjänst, Frankrike och Storbritannien hvardera 18, Nederländerna 7 och Österrike 5.

Antalet under år 1909 verkställda inspektioner utgjorde i Storbritannien 424,737, i Tyska riket 205,953, i Frankrike 200,623;

[1] I en del kantoner förefanns redan förut yrkesinspektion.
[2] Yrkesinspektion hade förut funnits i Preussen sedan 1853, i Sachsen sedan 1872.

Österrike, som af öfriga stater har den högsta siffran, når blott upp till 27,500. I Sverige var antalet inspektioner 2,326, i Finland 3,047, i Danmark 15,932 och i Norge 5,282. På 100 inspektion underkastade arbetsställen kommo under ett år (1909) följande antal inspektioner:

Storbritannien	191	Österrike	64
Ryssland	168	Italien	63
Danmark	150	Frankrike	37
Norge	130	Finland	33
Schweiz	113	Nederländerna	32
Ungern	95	*Sverige*	*12*
Tyska riket	78		

Vid jämförelse mellan dessa siffror måste dock tagas hänsyn till de olikheter, som förefinnas i fråga om arbetsställenas antal och storlek, den växlande arten af inspektörernas åligganden, inspektionens större eller mindre grundlighet m. m. Särskildt bör beträffande Storbritannien märkas, att en del af inspektionerna gällt sådana företag, som ej äro enligt lag underkastade inspektion. Det ofvan anförda relativa talet är således egentligen för högt.

Förhållandet mellan hela antalet inspektionspliktiga arbetsställen och det antal arbetsställen, som under år 1909 verkligen blifvit inspekteradt, d. v. s. yrkesinspektionens omfattning inom ramen af gällande lag, framgår för de olika länderna af nedanstående tablå:

Danmark	100·0 %	Österrike[1]	64·0 %
Ungern	90·8 %	Tyska riket	53·6 %
Schweiz	88·5 %	Frankrike	30·8 %
Luxemburg	86·5 %	Nederländerna	23·6 %
Ryssland	81·9 %	Italien	20·5 %
Storbritannien[1]	79·7 %	*Sverige*	*11·5 %*

Antalet inspektioner, som under året i genomsnitt utförts af hvarje tjänsteman, är äfvenledes ganska växlande. I Ryssland var det blott 92, i Portugal 174, i Ungern 190, i Luxemburg 212, i Sverige 256. Öfver 300 intill c:a 400 inspektioner komma på hvarje tjänsteman i Norge, Spanien, Belgien, Österrike och Nederländerna. För Finland var siffran 435, för Italien 448, Tyskland 506, Danmark 664 och Schweiz 935. Högst stå Frankrike med 1,443 och Storbritannien med 2,124. Skiljaktigheterna i fråga om inspektionens omfång och grundlighet framträda tydligt i dessa siffror. I allmänhet torde man med skäl kunna påstå att ett allt för högt antal inspektioner talar ett lika ofördelaktigt språk som en allt för låg siffra.

[1] Uppgiften afser blott fabriker.

Med hänsyn till yrkesinspektionens omfattning kunna de ifrågavarande staterna indelas i fyra grupper. — Inspektionen omfattar:

I. Alla industriella företag med undantag af hemindustri, där endast familjemedlemmar deltaga. (Finland, Tyska riket, Nederländerna, Luxemburg, Frankrike, Storbritannien, Österrike, Bosnien och Herzegowina, Rumänien, Liechtenstein.)

II. Företag, vid hvilka användas motorer, äfvensom sådana, i hvilka ett visst minimiantal arbetare äro sysselsatta. (Sverige, Norge, Danmark, Belgien, Italien, Schweiz, Ungern, Serbien.)

III. Företag, i hvilka kvinnor eller barn äro sysselsatta. (Spanien, Portugal, Bulgarien.)

IV. Endast företag, där maskiner eller motorer användas. (Ryssland.)

Inom de särskilda grupperna förefinnas för öfrigt en mängd olikheter i fråga om inspektionens utsträckning och befogenhet. I Tyskland afser denna t. ex. att förebygga faror för lif, hälsa, anständighet och sedlighet samt att öfvervaka iakttagandet af söndagshvilan, truckförbudet, förordningarna om minderårigas och kvinnors arbetstid, m. m. I Frankrike åter inskränkes myndigheternas uppgift till att öfvervaka, att arbetarnas hälsa och säkerhet ej äfventyras. Däremot har den engelska inspektionen ännu vidsträcktare befogenhet än den tyska, i det att kontrollen äfven omfattar arbetarnas bostadsförhållanden.

Gränserna för statsinspektionens verksamhetsområde utvidgas och förskjutas ständigt genom mer eller mindre talrika undantagsbestämmelser för särskilda yrken och arbetarekategorier, hvarigenom å ena sidan vissa skyddsbestämmelser tillfälligt eller för beständigt sättas ur kraft, medan å andra sidan bestämmelser, som gälla vissa industrier, utsträckas till nya yrkesgrupper.

Hemarbetet är, såvida det ej uteslutande gäller sysselsättning af familjemedlemmar, underkastadt yrkesinspektionen i Tyska riket, Danmark, Nederländerna, Luxemburg och Storbritannien, äfvensom, i fråga om hälsovådliga industrier, i Belgien och Frankrike. I Storbritannien omfattar yrkesinspektionen äfven företag, där endast familjemedlemmar användas, därest arbetet anses hälsofarligt eller utföres med hjälp af maskiner; enligt en under år 1909 utfärdad lag kunna inom vissa yrkesgrenar äfven minimilöner fastställas genom särskilda lönenämnder.[1]

[1] Se »Medd.» 1910, sid. 1005 ff.

1.	2.	3.	4.	5.
Stater.	Yrkesutöfvare inom industri och bergsbruk.		Invånare per kvkm.	
	Antal.	% af hela antalet yrkesutöfvare.	Hela antalet.	Anställda i industri o. bergsbruk.
1. Sverige	413,023	20·9	11·82 (1900)	0·92
2. Norge	255,387	25·8	7·20 (1900)	0·79
3. Finland	288,343	10·6	8·15 (1900)	0·87
4. Ryssland, europeiska [3]	5,596,889	17·9	24·10 (1897)	1·25
5. Danmark	275,743	24·9	63·70 (1906)	7·16
6. Tyska riket	11,256,254	41·9	112·08 (1907)	20·82
7. Nederländerna	650,576	33·7	154·3 (1899)	19·67
8. Belgien	1,372,251	41·6	227·25 (1900)	46·57
9. Luxemburg	36,750	45—50	94·40 (1909)	14·21
10. Storbritannien och Irland	8,363,857	45·8	132·66 (1901)	26·79
11. Frankrike	6,993,202	35·5	72·63 (1906)	13·03
12. Spanien	1,067,177	—	36·90 (1889)	2·11
13. Portugal	1,044,354	19·7	58·98 (1900)	11·31
14. Italien [6]	1,453,249	20·8	141·07 (1901)	14·12
15. Schweiz	699,402	44·9	80·46 (1900)	16·92
16. Liechtenstein	2,000	20·0	60·69 (1906)	12·58
17. Österrike	4,049,320	23·3	87·17 (1901)	13·50
18. Ungern	1,184,400	13·6	59·27 (1902)	3·64
19. Bosnien-Herzegowina	101,664	—	37·15 (1910)	1·99
20. Rumänien	198,000	—	52·27 (1910)	1·51
21. Bulgarien	—	—	41·89 (1905)	—

B. = bergverk. F. = fabriker. H. = handtverkerier.

[1] Inspektören för sprängämnestillverkningen inberäknad. — [2] Dessutom hafva 4,581 inspektioner [4] Siffrorna i kol 10—13 afse endast fabriker; hela antalet inspekterade arbetsställen utgjorde 10,777. — år 1909 verkställde omkring 235,000 inspektioner. — [6] I vissa provinser hafva särskilda inspektörer ännu sluta c:a 15 % af rikets industri, äro vid beräknandet af samtliga siffror i tabellen frändragna. — industriella företag i riket.

i Europa år 1909.

6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Inspektionsdistrikt.		Antal		Inspekterade arbetsställen.		Inspektionspliktiga arbetsställen.		
Antal.	Genomsnittlig storlek (kvkm.).	inspektörer.	verkställda inspektioner.	Antal.	Antal arbetare.	Antal.	Antal arbetare.	
8 B. 6	54,844·4	[1] 9 B. 6	2,326	2,291	57,393	19,856	350,000	1
2	161,493·5	2	[2] 701	—	—	4,076	99,145	2
5	66,628·0	7	3,047	—	—	9,165	127,075	3
230 B. 63	19,415·6	268 B. 106	24,779	12,046	—	14,710 B. 4,611	1,831,396 B. 586,085	4
19	2,024·0	24	15,932	F. [4] 4,304	F. 96,896	F. 4,304	F. 96,896	5
228 B. 91	2,371·8	[5] 543 B. 111	F. 205,953 H. 32,021 B. 44,903	F. 141,637 H. 27,321 B. 2,977	F. 4,402,617 H. — B. 813,618	F. 264,431 H. 93,871 B. 3,123	F. 5,394,460 H. — B. 814,765	6
9	3,675·4	51 B. 4	20,463 B. 540	15,624 B. 20	202,753 B. 5,847	66,329 B. 20	400,000 B. 5,847	7
10 B. 9	2,945·5	38 B. 98	13,232 B. 11,937	13,797 B. 2,450	— B. 218,829	80,000 B. 2,450	818,500 B. 218,829	8
1	2,586·4	2	425	365	35,750	422	36,300	9
52 B. 8	6,010·1	200 B. 42	424,737	F. 89,369 H. 132,672	— —	F. 112,479 H. 151,270 B. 11,271	F. 4,888,744 H. 688,756 B. 1,126,372	10
126 B. 15	4,257·7	139 B. 170	200,623 B. 15,608	168,686 B. 8,068	2,641,211 B. 297,174	548,069 B. 39,398	4,122,227 B. 364,963	11
6	84,092·0	21	7,376	7,188	270,624	—	—	12
5	18,467·8	21 B. 30	3,536 B. 54	2,313 B. 54	89,533 B. 7,824	2,313 B 54	85,709 B. 7,824	13
4 B. 10	25,720·0	20 B. 88	7,611 B. 966	5,439 B. 966	231,647 B. 37,243	26,481 B. 14,132	1,197,127 B. 171,387	14
3	13,774·6	[7] 9 B. 1	8,416 B. 72	—	—	F. 7,633 B. 72	F. 310,345 B. 1,266	15
1	159·0	1	6	5	666	43	1,500	16
38	7,894·9	107 B. 72	27,500 B. 2,331	25,672 B. 871	1,019,013 B. 157,894	[8] 1,000,111 (F. 14,829) B. 942	[8] 2,351,446 — B. 166,480	17
41	7,923·2	52 B. 42	9,905 B. 520	9,433 B. 31	351,028 B. 35,158	10,390 B. 148	— B. 87,098	18
1 B. 1	51,027·0	2 B. 3	123	123	14,429	B. 17	B. 4,745	19
7 B. 6	18,764·7	20 B. 10	—	—	—	F. 563	F. 70,000	20
—	—	10	—	—	—	—	—	21

verkställts af lokala myndigheter. — [3] Siffrorna rörande bergsbruket afse äfven Asiatiska Ryssland. — [5] Dessutom funnos 337 inspektörer, anställda af yrkesföreningar (»Berufsgenossenschaften»), hvilka under ej blifvit anställda, utan inspektionen handhafves af polismyndigheterna: dessa områden, som torde inne- [7] Dessutom 7 inspektörer anställda af enskilda kantoner. — [8] Siffrorna i kol. 12 och 13 afse hela antalet

Arbetsförmedling för skolbarn i Sverige.

Arbetsförmedling för minderåriga.

Den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige har, jämlikt sin uppgift att förmedla allt slags arbete, naturligtvis alltid tagit befattning äfven med minderåriga arbetssökande. Dess verksamhet med afseende å denna grupp af arbetssökande har också efter hand tagit ganska stor omfattning. För år 1910 föreligga härom uppgifter i årsredogörelserna för flertalet anstalter, nämligen i Stockholm, Uppsala län, Norra Kalmar län, Kristianstads län, Lund, Landskrona, Hälsingborg, Hallands län, Göteborg, Göteborgs och Bohus län, Karlstad, Örebro, Västmanlands län, Kopparbergs län samt Gäfleborgs län. Vid dessa anstalter hade anmält sig tillhopa 1,727 manliga och 675 kvinnliga arbetssökande i ålder under 15 år, sålunda inalles 2,402. Dessa siffror torde ej allt för mycket understiga det totala antalet, då de flesta mera betydande anstalter återfinnas bland de nyss uppräknade.

Ur årsredogörelsen för Göteborgs-anstalten för år 1910 må anföras några siffror, som närmare angifva resultaten af denna anstalts förmedling för minderåriga. Nämnda år bereddes anställning i 735 fall för gossar och i 193 fall för flickor i åldern under 15 år. Af gossarna fingo 42 anställning vid jordbruket, 60 vid metall- och maskinindustri, 20 vid trävaruindustri, 34 vid byggnadsverksamhet, 2 vid reseffektfabrik, 1 vid textilindustri, 13 vid beklädnadsindustri, 7 vid närings- och njutningsmedelsindustri, 1 vid kemisk-teknisk industri, 25 vid pappersindustri, 15 vid grafisk industri, 8 i butiker och lager, 2 å hotell, 486 vid landtransport (springpojkar å kontor, i affärer och hos handtverkare), 2 vid vattentransport (båtgastar), 4 i handel och samfärdsel ej spec., 1 i husligt arbete samt 11 till grofarbete. Ett flertal yrkesgrenar äro, som synes, här representerade, om än de ojämförligt flesta fallen afsett anställning som springpojkar.

Af flickorna anställdes 1 vid metall- och maskinindustri, 2 vid beklädnadsindustri, 2 vid närings- och njutningsmedelsindustri, 1 vid kemisk-teknisk industri, 9 vid trämasse- och pappersindustri, 1 vid industri och handtverk ej spec., 4 som butiksbiträden, 40 vid landtransport (springflickor) och 133 vid husligt arbete (hufvudsakligen som barn- och passflickor).

Det framhålles upprepade gånger i arbetsförmedlingsanstalternas årsberättelser, hur föga eftersökta anställningar som lärling inom handtverket äro. Flertalet barn föredraga, såsom äfven ofvan anförda siffror utvisa, platser såsom springpojkar och springflickor,

ehuru föga eller ingen yrkesutbildning i regeln kan erhållas af dylika anställningar, hvilka alltså endast undantagsvis kunna anses såsom »framtidsplatser». Dock torde man kunna antaga, att åtskilliga springpojkar, åtminstone hos handtverkare, efter hand lära sig yrket och sålunda komma handtverkeriet till godo.

* * *

Behof af särskilda anordningar.

Vid de offentliga anstalterna har man emellertid länge sträfvat efter att kunna ägna särskild omsorg åt förmedlingen af de minderåriga. Å ena sidan har det måst anses synnerligen angeläget, att dessa omedelbart vid sin afgång från skolorna placeras i nyttigt arbete och därigenom undandragas de särskildt i storstäderna ofta ödesdigra farorna af att vid den kritiska öfvergångsåldern gå sysslolösa. Men å andra sidan har man ej kunnat förbise, att icke hvad anställning som helst är lämplig för barnen och gynnsam för deras utveckling till dugliga arbetare och goda medborgare. Barnens *första anställning blir* nämligen ofta afgörande för deras hela framtid. Det är här ej fråga blott om att välja plats vid det ena eller andra arbetsstället, det gäller framför allt deras *yrkesval* för framtiden. Härutinnan är det en väsentlig skillnad mellan den vuxnes platsombyten och det från skolan afgångna barnets anställande i arbete.

Den offentliga arbetsförmedlingen kan naturligtvis icke hafva någon annan uppgift med afseende å sina kunder — arbetsgifvare samt arbetstagare af olika kön och ålder, äfvensom inom skilda yrken — än att förmedla deras behof af hvarandra. Den har att på det mest effektiva och praktiska sätt bringa dem i beröring med hvarandra, så att arbetsgifvaren får tillfälle välja bland sådan arbetskraft, som han för tillfället behöfver, och arbetaren kan reflektera på sådana platser, som han önskar erhålla. Men valet af arbetare eller plats, bestämmandet om arbetsaftal skall ingås eller ej, det tillkommer arbetsgifvaren och arbetaren själfva. Arbetsförmedlingen kan och får icke åtaga sig ansvaret härför, om den ock kan och bör tillhandagå såväl den ene som den andre med opartiska upplysningar till ledning för hans eget fria afgörande.

Ett sådant fritt afgörande och ansvar kan ej rimligen påläggas de från skolan afgående barnen, utan påhvilar närmast deras naturliga målsmän. Dessa borde ju bäst känna barnens naturliga anlag och böjelser samt bedöma öfriga på deras yrkesval inverkande omständigheter. Erfarenheten har emellertid visat, att föräldrar eller andra målsmän ofta sakna förutsättningar att bedöma såväl barnens lämplighet för det ena eller andra yrket som ock yrkenas olika karaktär och möjligheter att lämna framtida utkomst.

Skolans medverkan vid yrkesvalet.

Det är därför helt naturligt, att barnens målsmän äfven i detta afseende ofta vädja till lärarnas erfarenhet af yrkesförhållandena samt deras under längre tids regelbunden handledning af barnen förvärfvade kännedom om dessas anlag och förutsättningar. I själfva verket bruka många folkskollärare — ingalunda alla lämpa sig dock för en sådan uppgift — af barnen och deras målsmän anlitas såsom förtrogna rådgifvare med afseende å barnens olika angelägenheter, ej minst yrkesvalet och hvad därmed står i samband. På flera håll i utlandet hafva ock särskilda anordningar vidtagits — genom inrättande af upplysningsbyråer o. s. v. — för att organisera denna rådgifvande verksamhet till barnens hjälp och föräldrarnas ledning.

Därigenom att skolans representanter på detta sätt biträda vid yrkesvalet, blifva skolmyndigheterna ock i tillfälle att öfva visst inflytande på tiden för barnens afgång från skolan. Det faller af sig själft, att detta inflytande i allmänhet användes till att kvarhålla barnen vid skolan, så länge denna kan bjuda dem mera kunskap och utbildning, och i alla händelser intill dess barnen utträdt ur skolåldern. På denna punkt föreligger ofta ett motsatsförhållande mellan barnens målsmän samt skolans myndigheter, hvilka senare måste motarbeta sträfvandena efter tidig anställning och snar arbetsförtjänst för barnen.

Just den omständigheten, att föräldrarna ofta äro beroende af barnens inkomster eller åtminstone önska befrias från bördan af deras underhåll, föranleder i många fall ett mindre lyckligt yrkesval. Föräldrarna intressera sig mindre för, att den valda vägen i fortsättningen erbjuder trygghet och utsikter, än för den aflöning, som genast för stunden kan erhållas. Det är uppenbart, att ett sådant betraktelsesätt kan blifva ödesdigert för barnens framtid. Samhället har därför ett gifvet intresse af att söka sprida bättre förståelse och insikt om yrkesvalets allvarliga innebörd samt träffa anordningar för dess underlättande.

Arbetsförmedlingens uppgifter.

Det tillkommer sålunda närmast skolmyndigheterna att kontrollera barnens fullgörande af sin skolplikt samt att jämte föräldrar och målsmän söka bedöma barnens lämplighet för det ena eller andra yrket. Men längre torde icke skolmyndigheternas förutsättningar och uppgifter kunna sträcka sig. Vid själfva yrkesvalet måste nämligen hänsyn tagas ej blott till barnen utan äfven till arbetsmarknadens läge och behof. Det är ingen tjänst man gör vare sig barnen eller samhället genom att hänvisa dem till sådana yrken, för hvilka de visserligen kunna äga någon böjelse, men som äro öfverfyllda med lika god arbetskraft, som befinna sig i gifven återgång o. s. v. De olika yrkena måste rekryteras med hänsyn till deras behof. För en rationell ledning af denna rekrytering erfordras alltså verklig kännedom om arbetsmarknadens allmänna läge samt de särskilda yrkenas

behof och möjligheter. En sådan kännedom förefinnes hos de för hithörande uppgifter särskildt inrättade offentliga arbetsförmedlingsanstalterna. Det är därför helt naturligt dessa anstalter, som böra anlitas äfven för skolbarnens del, när det gäller att förskaffa dem anställning. Men placerandet af dessa arbetssökande är, i långt högre grad än när det gäller de vuxna, en omdömeskräfvande och ömtålig uppgift. Ty äfven om föräldrarna, barnet och resp. lärare äro eniga om valet af yrke, och om platser inom detta yrke finnas att vid anstalten tillgå, så bör denna dock ej, såsom vanligen kan ske med flertalet arbetssökande, helt öfverlämna åt deras egen fria ompröfning, huruvida de föredraga den ena eller den andra platsen. Det måste vara vederbörande arbetsförmedlingsfunktionärs skyldighet att noga pröfva hvarje förmedling af barn ej blott ur synpunkten af yrkets beskaffenhet utan äfven med hänsyn till vederbörande arbetsgifvares lämplighet. Sådana finnas nämligen, åt hvilka ett barns handledning ej bör anförtros; och den förmedlande tjänstemannen får ej vara okunnig om, när ett sådant fall föreligger. Genom medlemmarna i anstaltens styrelse, genom sin allmänna beröring med yrkeslifvets män, genom förbindelserna med yrkesorganisationernas ledning samt genom den personliga erfarenhet, som med åren vinnes rörande anstaltens kundkrets, måste den expedierande kunna bilda sig en uppfattning om de för barnen anmälda platsernas lämplighet. Denna uppgift är hos oss så mycket angelägnare, som i Sverige ännu saknas, hvad nästan alla andra länder äga, nämligen en ingående lärlingslagstiftning, som tillförsäkrar barnen effektivt skydd för deras yrkesutbildning och personliga uppfostran. I Sverige förefinnes ej heller den effektiva organisation genom handtverkskamrar o. d., som i utlandet står till buds för inhämtande af upplysningar om handtverksmästarna. När handtverkskammaren, såsom sker på sina håll i Tyskland, granskar förteckningen å handtverksmästare, som anmält sig behöfva lärlingar, och afger yttrande om deras yrkeskompetens och personliga kvalifikationer, så blir naturligtvis arbetsförmedlingens uppgift väsentligen lättad.

Handtverksorganisationens uppgifter.

Sveriges Handtverksorganisation har emellertid vid sitt årsmöte i Stockholm år 1909 beslutit verka för inrättandet af lärlingsnämnder, hvilka skulle hafva till uppgift bl. a. att på ofvan antydt sätt samverka med den offentliga arbetsförmedlingen. I den mån sådana nämnder komma till effektiv verksamhet, böra de sålunda blifva de offentliga anstalterna till gagn vid deras bemödanden att rekrytera yrkena med ungdomlig arbetskraft på ett såväl för näringslifvet som barnen gagnande sätt.

* * *

Vidtagna åtgärder i Sverige.

Frågan om ett organiseradt samarbete mellan barnen och deras målsmän, skolmyndigheterna och den offentliga arbetsförmedlingen torde i vårt land hafva tidigast blifvit aktuell i Stockholm. Vid början af år 1906 tillsatte nämligen folkskoleöfverstyrelsen samt arbetsförmedlingens styrelse en gemensam kommitté, som i febr. 1907 framlade ett »förslag till bestämmelser angående kommunal arbetsförmedling för folkskolebarn i Stockholm».[1] År 1906 vidtogos liknande åtgärder i Norrköping, där ock det utarbetade förslaget redan år 1907 kom till utförande. I Stockholm åter dröjde det till år 1908, innan den särskilda skolbarnsförmedlingen kunde påbörjas och då endast försöksvis i den mindre omfattning, som densamma allt fortfarande har. Vidare hafva särskilda åtgärder i samma syfte vidtagits i Göteborg år 1907, Hälsingborg och Sundsvall 1908, Kristianstad 1909 samt Malmö 1910. Äfven vid andra offentliga anstalter ägnas naturligtvis synnerlig omsorg åt förmedlingen af barn.

Vid de nyssnämnda anstalterna, där särskilda anordningar vidtagits för skolbarnsförmedlingen, tillämpas i hufvudsak samma principer. Dessa torde bäst klargöras genom återgifvande af nedanstående:

Bestämmelser angående kommunal arbetsförmedling för folkskolebarn i Hälsingborg.

1. Hälsingborgs stads arbetsförmedling och Hälsingborgs stadsförsamlings folkskolor samverka för att skaffa lämplig anställning åt folkskolebarn.
2. Denna samverkan äger rum på följande sätt: Folkskolans expedition tillhandahåller för ändamålet upprättade formulär, som läraren äger att i behöfligt antal rekvirera; läraren ombesörjer att de å formulären begärda uppgifterna lämnas, hvarefter den arbetssökande med de ifyllda blanketterna på tid, som genom läraren honom delgifves, inställer sig på arbetsförmedlingens expedition.
3. Arbetsförmedlingen anvisar platser i första hand åt de barn, som slutat dagligskolan och kunna förete afgångsbetyg från denna.
4. Arbetsförmedlingen skall, såvidt möjligt, söka förekomma, att barn, hvilka böra besöka fortsättningsskolan, genom anstalten anvisas sådant arbete, som hindrar skolgången.
5. Arbetsförmedlingen underrättar i god tid före läsårets slut folkskolans expedition om, när de arbetssökande barnen skola infinna sig å arbetsförmedlingen.
6. Arbetsförmedlingen bör på lämplig tidpunkt och på lämpligt sätt fästa arbetsgifvares uppmärksamhet å, att tillfälle föreligger att erhålla arbetskraft, hvarom här är fråga, särskildt för stadigvarande anställning i yrkeslära.

[1] »Särskilde delegerades yttrande angående anordnandet af kommunal arbetsförmedling för folkskolebarn i Stockholm», den 15 febr. 1907.

Hurudant är nu resultatet af det arbete, som hittills nedlagts på platsförmedling af nu ifrågavarande slag? Därpå gifva åtskilliga anstalters årsberättelser svar, af hvilka det framgår, att förmedlingen hittills ingalunda omfattats med det intresse, som man haft anledning vänta. I de fyra städerna Stockholm, Göteborg, Norrköping och Hälsingborg anmäldes under år 1910 genom vederbörande skolmyndigheter endast 247 gossar och 55 flickor eller tillhopa 302 barn, sålunda ett fåtal mot hela antalet barn under 15 år, som samma år anmält sig vid och erhållit anställning genom arbetsförmedlingarna i nämnda städer. *Åtgärdernas resultat.*

Emellertid torde det vara förhastadt att bedöma de vidtagna anordningarna endast efter de resultat, som synas framgå af nu nämnda siffror. Det är nämligen otvifvelaktigt — och detta framhålles också med bestämdhet från vissa anstalter — att det arbete, som nedlagts på ordnad skolbarnsförmedling på många håll fäst föräldrars, målsmäns och äfven barnens uppmärksamhet på arbetsförmedlingsanstalterna och deras verksamhet. Detta visar sig bl. a. däri, att antalet arbetssökande under 15 år väsentligt stigit under de senare åren vid de anstalter, som ägnat särskild uppmärksamhet åt skolbarnsförmedlingen. Likaledes synas arbetsgifvare — särskildt handtverkare — mer och mer begagna sig af de möjligheter till erhållande af lärlingar, som ligga i en ordnad skolbarnsförmedling, om än mycket ännu återstår att önska äfven med afseende å deras intresse för saken.

Bestämmelser angående skolbarnsförmedlingens ordnande i Baden.

I näst föregående artikel har lämnats en redogörelse för arbetsförmedlingen för skolbarn i Sverige. För att i någon mån belysa, huru denna fråga ordnats på sina håll i utlandet, återgifves här nedan ett regeringscirkulär, som i Baden tidigare utfärdats i syfte att rikta vederbörande myndigheters samt öfriga intresserades uppmärksamhet på vikten af ett godt yrkesval för skolbarnen äfvensom på den offentliga arbetsförmedlingens uppgifter därvid.

Cirkuläret är af följande lydelse:

Inrikesministeriet.

Karlsruhe den 4 mars 1907.

Angående skolbarns val af yrke.

Till Handtverksstyrelsen (Landesgewerbeamt).

Den storhertigliga skolöfverstyrelsen har i N:o III af sin Författningssamling för år 1907 offentliggjort följande cirkulär af den 30 januari 1907:

»Till styrelser för och lärare vid folkskolorna.

Då gossarna lämna dagligskolan, mötas de af den allvarliga frågan, hvilket lefnadskall de skola välja. Denna fråga afgöres tyvärr ofta nog utan nödig omtänksamhet. Däraf blir också följden, att mången gosse eller flicka ägnar sig åt ett yrke, för hvilket han eller hon icke passar, och att vissa yrken lida brist på behöflig arbetskraft, under det att andra äro i oroande grad öfverfulla.

Till de arbetsområden, som lida kännbar brist på arbetskraft hör i synnerhet handtverket. Orsaken härtill ligger nog till stor del däri, att föräldrar mången gång ej äro förtrogna med dithörande förhållanden och att gossarna, som stå inför valet af yrke, icke veta, till hvem de skola vända sig i detta det mest afgörande ögonblicket i deras lif för att få råd och upplysningar.

Man har nu inom handtverkskretsar allmänt kommit till den åsikten, att ett missförhållande här föreligger, som kan undanröjas blott genom kraftig medverkan från folkskolans och dess lärarkårs sida. Man anser också anledning finnas för lärarkåren att medarbeta på detta område. Denna åsikt är utan tvifvel riktig. Folkskolan är ju visserligen ingen arbetsförmedlingsanstalt, och folkskollärarna, hvilkas verksamhet afser alla medborgare, kunna ej förpliktas att verka för den ena eller andra särskilda gruppen af sådana. Men skolan har ett stort intresse af, att det går hennes alumner väl i lifvet, och i synnerhet lärarna i större samhällen göra sig förtjänta om sina lärjungar genom att uppmana dem att omedelbart efter afgången från skolan välja ett bestämdt yrke och genom att med sina råd understödja sådana gossar, som eventuellt visa lust och fallenhet för ett handtverk. På sådant sätt har man redan gått till väga i städerna München och Strassburg och där nått gynnsamma resultat.

På föranledande af det storhertigliga inrikesministeriet förordna vi därför följande:

1. Folkskolornas styrelser och förste lärare mottaga de anmälningsblanketter och handböcker, som tillsändas dem från handtverksorganisationer eller arbetsförmedlingsanstalter och öfverlämna dessa till lärarna i de högsta gossklasserna.

2. Lärarna i de högsta gossklasserna göra hvarje år mellan nyår och påsk de afgående gossarna uppmärksamma på, hur viktigt det är för dem att omedelbart sedan de slutat skolan välja ett yrke, som med tiden kan gifva dem deras bärgning, och hur de måste uppbjuda allt för att grundligt utbilda sig i det en gång valda yrket. De öfverlämna samtidigt anmälningsblanketter och handböcker åt de gossar, som visa lust för ett handtverk, så att de och deras föräldrar må kunna fatta bästa möjliga beslut.

Vid de öfverläggningar i frågan, som ägt rum mellan representanter för skolstyrelsen, handtverksstyrelsen, arbetsförmedlingsanstalternas förbund samt handtverkskamrarna, enades man om följande närmare förfaringssätt.

Hädanefter sändas årligen i månaderna januari eller februari anmälningsblanketterna och »Handbok för handtverket» från landets arbetsförmedlingsanstalter till vederbörande folkskolestyrelser och förste lärare. Trycksakerna sändas endast till folkskollärare på sådana orter, där något resultat af åtgärden är att förvänta; de trakter, som uteslutande bedrifva landtbruk, afses följaktligen i regeln icke. Någon »Handbok för handtverket», afpassad efter badensiska förhållanden, finnes ännu icke. Det är handtverkskamrarnas sak att låta utarbeta och på sin bekostnad trycka en dylik »Handbok», som för att fylla sitt ändamål bör i största möjliga korthet lämna upplysning om fordringarna i skilda afseenden inom de olika yrkena. Handtverksstyrelsen skall i detta syfte träda i förbindelse med landets handtverkskamrar. Arbetsförmedlingsanstalternas förbund kommer att på sin bekostnad ombestyra utarbetande och tryckning af anmälningsblanketter och årligen i rätt tid till de olika anstalterna öfverlämna erforderligt antal af desamma äfvensom af den af handtverkskamrarna till förbundet kostnadsfritt öfverlämnade »Handbok för handtverket». Anmälningsblanketterna bära den anstalts namn, till hvilken de efter ifyllning af lärjungen resp. hans föräldrar skola sändas.

Under nu löpande år kan på grund af skolornas snart stundande afslutning och de omfattande förberedelser, som utarbetandet af »Handboken» fordrar, densamma icke utdelas. Förbundet har därför i år inskränkt sig till att öfversända anmälningsblanketterna till folkskolestyrelserna resp. förste lärarna.

För att ytterligare befordra lärlingsförmedlingen sänder förbundet under tiden från december till några veckor efter påsk hvarje vecka en särskild sammanställning af vid de badensiska arbetsförmedlingsanstalterna anmälda lediga lärlingsplatser och ansökningar till dylika ej blott till arbetsförmedlingsanstalterna utan ock till landets handtverkskamrar och till sådana yrkesföreningar, från hvilka, enligt förbundet meddelade upplysningar, något mer betydande understöd vid lärlingsförmedlingen kan förutsättas.»

Vi anmoda Handtverkstyrelsen att vidtaga erforderliga åtgärder för utarbetande af »Handbok för handtverket». Därjämte anmoda vi yrkeslärare samt folkskollärare vid yrkesskolorna, hvilkas uppgift ju är att befrämja yrkesarbetet, att lämna sin medverkan till att lämpliga lärlingar i större omfattning än hittills tillföras handtverket. Om ock, med hänsyn till den omständigheten, att yrkesskolornas lärjungar i regeln redan bestämt sig för ett visst yrke, ingen särskild anledning föreligger för dessa skolor för verksamhet i denna riktning, så erbjuder sig dock för yrkesskolornas lärare under deras samvaro med folket många tillfälle att varna för att tillgripa s. k. olärda yrken såsom daglönare, springpojkar etc., och att erinra om att andra yrken, synnerligast handtverket, erbjuda dugliga män utsikter till en vida gynnsammare och i längden mer lönande ställning.

Berättelse öfver resultaten af denna verksamhet bör framdeles hit afgifvas.

Kortare meddelanden.

— Strejker, lockouter m. m. —

Förslag om obligatorisk medling i arbetstvister i England. Under de nyss afslutade stora arbetsstriderna i England framlade den socialistiska arbetarerepresentanten *Will Crooks i underhuset ett förslag till lag om obligatorisk medling* i arbetstvister, hvilket erbjuder stort intresse och i flera punkter uppvisar likheter med den kanadensiska lagstiftningen i samma ämne.[1] Ur förslaget må följande bestämmelser anföras.

När helst en lönekonflikt uppstår mellan arbetsgifvare och deras arbetare och parterna icke kunna enas sinsemellan, äro de, innan strejk eller lockout proklameras, pliktiga att anlita en *skiljenämnd*. De skola härom göra anmälan hos arbetsbyrån inom handelsministeriet (Board of Trade), som är skyldig att inom 14 dagar tillsätta en sådan skiljenämnd. Hvarje skiljenämnd skall bestå af tre personer, som utses af arbetsbyrån; dock äga arbetsgifvare och arbetare att föreslå en person hvar och dessa föreslå tillsammans den tredje. Såsom skiljedomare kunna endast fungera personer, som äro bosatta i England; till skiljedomare får ej utses någon, som har ett direkt materiellt intresse i stridens utgång. Först efter det att skiljenämnden förgäfves sökt åstadkomma förlikning eller fälla ett utslag, som antages af parterna, får strejk eller lockout inträda. Endast tvister, som beröra flera än tio arbetare, skola hänvisas till skiljenämnden. Nämnden skall noga undersöka saken, den kan inkalla och höra vittnen samt företaga allt, som synes lämpligt för ernående af en för bägge parter acceptabel uppgörelse. Äfven *kan den ajournera ärendet någon kortare tid för att gifva parterna* tillfälle att sinsemellan träffa öfverenskommelse. Skiljenämnden har rätt och makt att besiktiga byggnadsföretag, bergverk, fabriker o. d., om så erfordras. Den, som förhindrar skiljenämnden att företaga sådana besiktningar, kan ådömas ända till 360 kronors böter. Skiljenämndens ledamöter aflönas af statsmedel under tiden för sammanträdena; de få under inga omständigheter mottaga gratifikationer el. dyl. af parterna. Skiljenämndsledamot, som mottager dylik betalning, kan straffas med ända till 3,600 kronors böter.

Ingen strejk eller lockout får börja innan ärendet förelagts skiljenämnden. Begära arbetsgifvare eller arbetare ändring i gällande arbetsvillkor, så måste de meddela motparten detta åtminstone 30 dagar i förväg. Därest parterna icke kunna enas om den önskade förändringen i arbetsvillkoren och ärendet förelägges skiljenämnden, skola förutvarande arbetsvillkor fortfara att gälla, till dess skiljenämnden slutbehandlat ärendet. En arbetsgifvare, som proklamerar lockout i strid med lagförslagets bestämmelser, gör sig skyldig till ett bötesstraff af minst 360 kr. och högst 3,600 kr. för hvarje dag lockouten varar. En arbetare, som deltager i en lagstridig strejk, ådrager sig minst 36 kronors och högst 180 kronors böter. Hvar och en, som agiterar för en olaglig lockout eller en olaglig strejk, ådömes lägst 180 kronors och högst 3,600 kronors böter. Så länge tvisten ännu är oafgjord i skiljenämnden, är det bägge parterna tillåtet att sinsemellan träffa öfverenskommelse.

Lagförslaget, som bär titeln »Labour Disputes Bill» och torde komma att behandlas under nästinstundande session, understödes af flera andra parlamentsledamöter

[1] Se Medd. 1909, s. 677 ff.

tillhörande arbetarepartiet, såsom Arthur Henderson, Geo. Barnes och Enoch Edwards; ett liknande förslag har redan den 15 augusti ingifvits till regeringen af en framstående representant för arbetsgifvarna och rönt understöd af talrika industriidkare och köpmän.

(Soziale Praxis.)

Arbetsinställelser i Danmark under år 1910.[1] Under år 1910 ägde i Danmark rum 71 arbetsinställelser, ett något större antal än närmast föregående år; 1910 års siffra var däremot något lägre än medeltalet för åren 1900—1909.

Äfven om arbetsinställelsernas antal i viss mån kan betraktas såsom ett mått å oron på arbetsmarknaden, så bör å andra sidan ihågkommas, att numera de svåraste tvistefrågorna lösas utan öppen strid genom förhandlingar mellan vederbörande organisationer. — Antalet berörda arbetsgifvare och arbetare har för 60 konflikter uppgifvits till resp. 120 och 2,478, hvilka siffror äro något högre än motsvarande för 1909, men understiga de flesta öfriga gångna årens. Hufvudparten af de berörda arbetarna voro strejkande.

31 arbetsinställelser ägde rum i hufvudstaden, 26 i öfriga städer och 12 på landsbygden, medan 2 berörde såväl stad som landsbygd.

Varaktigheten är känd för 56 konflikter; af dessa sträckte sig 11 öfver tre månader. Ett jämförelsevis stort antal konflikter noterades under senare halfåret.

Antalet förlorade arbetsdagar beräknades för 53 konflikter till 60,700, en siffra, som afsevärdt understiger genomsnittet för de föregående åren; endast åren 1900, 1903 och 1909 uppvisa ett mindre antal förlorade arbetsdagar än 1910.

De flesta konflikterna rörde sig såsom vanligt om löner (43). Endast i 1 fall gällde konflikten arbetstiden, i 4 fall spörsmål rörande arbetsordning samt i 13 fall personliga förhållanden.

21 konflikter löstes genom medling och 11 genom skiljedom.

(Statistiske Efterretninger.)

— Socialförsäkring. —

Olycksfallförsäkring för landtarbetare i Danmark. Frågan om olycksfallsförsäkring för landtarbetare, hvilken i Frankrike, Italien, Ryssland, Schweiz och flera andra länder ännu väntar på sin lösning, har i Danmark blifvit slutgiltigt löst genom lagen af den 27 maj 1908, enligt hvilken olycksfallsförsäkring är obligatorisk för alla jordbruks-, skogs- och trädgårdsarbetare, hvilkas årslön icke öfverstiger 1,500 kr.

Den danska lagen gäller icke blott, som fallet är i de flesta andra länder, de olycksfall, som inträffa vid användandet af landtbruksmaskiner, utan försäkringen omfattar alla slag af olycksfall i arbete, af hvilka orsaker de än åstadkommits (t. ex. genom handverktyg, vid transport, genom djur o. s. v.).

Kostnaderna för försäkringen bäras af arbetsgifvaren, för hvilken det dock står fritt att anlita ett försäkringsaktiebolag eller ömsesidig försäkringsanstalt, under förutsättning att detta bolag eller denna anstalt godkänts af regeringen. Bland de aktiebolag, som utöfva dylik försäkringsverksamhet i Danmark, äro äfven ett engelskt och ett schweiziskt bolag.

[1] Jfr »Medd.» 1903, s. 75; 1904, s. 81; 1905, s. 404; 1906, s. 216; 1908, s. 150; 1911, s. 306.

Blir följden af ett olycksfall långvarig oförmåga till arbete, erhåller arbetaren från och med trettonde veckan en ersättning af 75—105 öre per dag. Under de första 13 veckorna lämnas understödet från sjukkassorna. Inträffar som följd af olycksfallet fullständig invaliditet erhåller arbetaren i ersättning en gång för alla en summa af sex gånger den årliga arbetslönen, dock högst 3,600 kr. Leder ett olycksfall till arbetarens död, erhålla de efterlefvande en summa af fyra gånger den aflidnes årliga arbetslön, intill högst 2,500 kr.

Under år 1910 utbetalades i Danmark i ersättning vid invaliditet (409 fall) 362,400 kr., för dödsfall (74 fall) 84,000 kr. I Danmark liksom i andra länder äro de lindrigare olycksfallen vanligare än de svårare. Gentemot 313 fall, hvilka åstadkommo en nedsättning i arbetsförmågan med intill 25 %, kommo blott 7, i hvilka invaliditetsgraden öfversteg 75 %.

Af arbetareförsäkringsrådets berättelse för år 1910 finner man, af hvilken nytta de lagstiftningen föregående statistiska utredningarna varit. Beräkningarna rörande de med ifrågavarande lag förenade kostnader hafva med nästan matematisk noggrannhet bekräftats af verkligheten, hvilket är af största betydelse, då man besinnar, att Danmark har en jordbruksidkande befolkning af en million människor.

(Institut International d'Agriculture: Bulletin du Bureau des Institutions économiques et sociales 1911 n:r 7.)

Arbetslöshetsförsäkringen i Danmark. Efter omfattande utredningar antogs i Danmark år 1907 en lag angående principerna för och organisationen af arbetslöshetskassor under statens kontroll och med dess ekonomiska understöd. Man har härvid anslutit sig till grundsatsen, att särskilda kassor skola anordnas för särskilda viktigare yrken för att kunna rätt afpassas efter deras olikartade förhållanden, samt att kassorna, såvidt möjligt, skola omfatta vederbörande arbetaregrupper öfver hela landet. Understödet utgår endast vid fall af ofrivillig arbetslöshet, sålunda ej sådan, som föranledts af arbetskonflikter, sjukdom, invaliditet, oduglighet, dryckenskap o. dyl. Kassorna äro anordnade efter mönstret af de danska registrerade sjukkassorna och hafva liksom dessa en central tillsynsmyndighet, arbetslöshetsinspektören, vid hvilkens sida stå kassornas egna representanter, samlade till årsmöten, samt en af dem utsedd permanent nämnd.

Kassorna erhålla af staten ett belopp, motsvarande $^1/_3$ af hela premieinkomsten: kommunerna ha rätt att därjämte lämna ett bidrag, som ej får öfverstiga $^1/_6$ af premierna för de i resp. kommuner bosatta medlemmarna. Under 70 dagar om året utbetala dessa kassor ett understöd, som utgör lägst 50 öre, högst 2 kr. och ej får öfverstiga $^2/_3$ af den arbetslöses genomsnittliga dagsinkomst. För inträde i kassorna är stadgadt en minimiålder af 18 år och en maximiålder af 60 år, samt en minimiinkomst af 800—1,800 kr. (olika för olika orter) och en maximiinkomst af 5,000 kr.

Till dessa kassor voro, enligt arbetslöshetsinspektörens årsberättelse, den 1 april 1910 anslutna 85,728 män och 9,561 kvinnor eller 64 % af hela landets manliga och 22 % af hela antalet kvinnliga industriarbetare. Sedan lagens ikraftträdande har antalet försäkrade ökats på följande sätt:

		Medlemmar.		
Redogörelseåret.	Erkända kassor.	Män.	Kvinnor.	Summa.
1907—1908	34	64,789	5,660	70,449
1908—1909	44	77,202	6,634	83,836
1909—1910	48	85,728	9,561	95,289

Den 1 april 1910 funnos följande kassor med öfver 500 medlemmar:

Arbetslöshetskassor ordnade efter medl.-talet d. 31/3 1910.	Kassornas medlemstal d. 31/3 1909.	d. 31/3 1910.	Motsv. fackföreni:s medl.-tal 1909.
Grofarbetare	21,526	27,543	29,935
Metallarbetare	9,975	9,969	10,000
Snickare	6,213	6,021	6,230
Murare	5,148	4,961	4,754
Tobaksarbetare	4,289	4,492	4,844
Timmermän	4,184	3,997	4,011
Textilarbetare	3,471	3,596	3,678
Typografer	3,424	3,545	3,450
Bryggeriarbetare	[1] 3,222	3,435	3,281
Målare	3,662	3,130	3,250
Skomakare	2,861	2,767	2,889
Bagare m. fl.	1,966	2,043	1,973
Träarbetare	2,005	1,893	1,875
Kvinnliga arbetare	[1] 1,600	1,657	1,618
Slaktare	1.582	1,528	1,438
Gjutare	1,426	1,386	1,350
Maskinister m. fl.	1.249	1,267	1,261
Byggnadshandtlangare	914	1,120	888
Bokbindare	989	1,093	925
Sadelmakare m. fl.	1,040	1,063	880
Bleck- och plåtslagare	1,025	1,013	1,043
Kypare	488	796	533
Gentofte och Lyngby orts kassa	613	719	850
Tunnbindare	633	656	636
Elektriska montörer	628	639	645
Vagnmakare	494	520	630
Kvarnarbetare	510	513	513

Af tabellen framgår den nära öfverensstämmelsen mellan kassornas och fackföreningarnas medlemstal. Tydligen äro ej många af kassornas medlemmar oorganiserade, churu de enligt lagen stå öppna för alla arbetare inom resp. yrken.

Större yrken utan kassor äro: järnvägsmän (5,500), skräddare (3,513), kommunalarbetare (2,132), spårvägsmän (1,650), eldare (1,200), sjömän (1,200), apoteksbiträden (700), tjänstflickor (674), lagerarbetare (665) och porslinsarbetare (576).

Under räkenskapsåret 1909—1910 hade kassorna följande inkomster och utgifter:

Inkomster.	Kronor.	Utgifter.	Kronor.
Aktiva medl. bidrag (ordinarie)	1,095,362·55	Understöd	1,406,343·72
» » » (extra)	15,756·77	Resebidrag	27.357·32
Passiva » »	5,110·17	Hjälp vid julen	22,159·50
Böter m. m.	1,768·23	» » flyttning	7,888·72
Gåfvor	4,810·80	» in natura	10,122·80
Räntor	23,279·40	Arbetsförmedling	59,521·78
Statsbidrag	576,159·35	Förvaltningskostnader	124,667·96
Bidrag från kommunerna	252,141·94		
Summa	1,974,389·21	*Summa*	1,658,061·80

[1] Vid tiden för kassans inregistrering.

Kassornas förmögenhet utgjorde vid räkenskapsårets början och slut resp. 346,855 kr. och 663,032 kr.

Efterföljande tablå utvisar dels antalet arbetslöshetsdagar, dels antalet understödsdagar, per medlem räknadt.

Antal arbetslöshetsdagar per medlem.

Yrkesgrupp.	1908—1909.	1909—1910.
Byggnadsarbetare	75	70
Näringsmedelsarbetare	21	23
Textil- och beklädnadsindustriarbetare	8	9
Träindustriarbetare	25	26
Metallindustriarbetare	31	33
Bokindustriarbetare	11	16
Maskinister och eldare	8	10
Grofarbetare	—	16

Antal understödsdagar per medlem.

Yrkesgrupp.	1908—1909.	1909—1910.
Byggnadsarbetare	27	24
Näringsmedelsarbetare	10	13
Textil- och beklädnadsindustriarbetare	5	7
Träindustriarbetare	12	10
Metallindustriarbetare	15	16
Bokindustriarbetare	8	11
Maskinister och eldare	3	4

Kontrollen är så ordnad, att understödstagare skall en gång om dagen eller vissa dagar i veckan anmäla sig å kassans byrå under den tid, som annars är arbetstid. Eljes har det danska systemet slagit öfver förväntan väl ut. En nackdel har det däruti, att landet saknar en efter moderna principer ledd och paritetiskt förvaltad offentlig arbetsförmedling: endast i Köpenhamn finnes en sådan arbetsförmedlingsanstalt. Därigenom måste arbetslöshetskassorna undvara den nyttiga anslutningen till den opartiska offentliga arbetsförmedlingen, hvilken i sista hand skall ansvara för att understödda arbetslösa behörigen kontrolleras och vid första lägliga arbetstillfälle beredas anställning. I Danmark måste de där talrikt förekommande fackföreningarnas arbetsförmedlingsbyråer besörja dessa uppgifter, hvilket från arbetsgifvarnas sida öfverklagas såsom icke erbjudande tillräcklig garanti för oväld och objektivitet vid dessa ömtåliga frågors behandling.

(Arbejdsløshedsinspektørens Indberetning til Indenrigsministeriet for Regnskabsaaret 1909—10.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetslösheten inom de franska fackorganisationerna år 1910. I syfte att åstadkomma en fortlöpande statistik öfver arbetslösheten har i Frankrike, liksom fallet är i åtskilliga andra länder,[1] den officiella arbetsstatistiken, alltsedan dess tidskrift »Bulletin de l'Office du travail» började utgifvas 1894, träffat öfverenskommelse med fackföreningarna (syndikaten) därom, att dessa skulle lämna uppgift om antalet arbetslösa vid utgången af hvarje månad.

Under år 1910 rapporterade hvarje månad i genomsnitt 1,009 syndikat (mot 1,034 år 1909) med i medeltal 232,082 medlemmar (1909: 221,860). De arbetslösa medlemmarna utgjorde i procent af hela medlemsantalet inom samtliga rapporterande syndikat för hvarje månad:

[1] Jfr »Medd.» 1911, sid. 447 ff.

Månad.	År 1909.	År 1910.	Månad.	År 1909.	År 1910.
Januari	13·5	7·5	Juli	6·6	4.4
Februari	13·9	14·0	Augusti	6·4	4·5
Mars	9·5	6·5	September	6·8	5·2
April	6·4	5·6	Oktober	7·2	5·9
Maj	6·8	5·4	November	6·6	6·9
Juni	6·4	4·7	December	7·3	6·5
			I medeltal	8·1	6·5

Efter yrkesgrupper tedde sig arbetslöshetsfrekvensen på följande sätt:

	År 1909.	År 1910.		År 1909.	År 1910.
Jordbruk	9·5	6·9	Textilindustri	5·7	4·7
Skogsbruk	23·1	15·3	Trävaruindustri	8·9	8·2
Närings- och njutningsämnes-industri	10·9	8·6	Metallindustri	5·3	3·2
Läderindustri	16·9	10·2	Byggnadsindustri	17·0	12·9
Grafisk industri	2·2	1·8	Handelsyrken	1·9	1·4
			I medeltal	8·1	6·5

Af de ofvanstående siffersammanställningarna framgår, att arbetslösheten i allmänhet varit mera omfattande år 1909 än 1910, hvilket i Frankrike såväl som annorstädes varit ett återhämtningens år efter den föregående depressionen. Att arbetslösheten varit relativt störst inom säsongyrkena samt under årets kallare månader är en öfverallt konstaterad iakttagelse, som alltså äfven gäller för ett land med Frankrikes blida vinterklimat.

(Bulletin de l'Office du travail.)

— Kooperation. —

»Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger» afhöll i år sin kongress i Fredericia. I den därvid aflämnade styrelseberättelsen meddelas några statistiska uppgifter angående 1910 års verksamhet, som visa, att föreningen alltjämt raskt utvecklar sig. *Omsättningen hade från föregående år ökats med 9·8 % eller från 42 mill.* kr. till 46·1 mill. och lämnade en nettovinst af 2,350,000 kr. Bland tillgångar märkas: fastigheter 3,100,000 kr. och varulager 5,050,000 kr. Föreningens reservfond uppgick till c:a 2,800,000 kr., öfriga fonder till 375,000 kr.

Af frågor, som behandlades vid kongressen, böra särskildt märkas förslag om att föreningen skulle upphöra med rusdryckshandel och att den skulle anlägga eget sockerbruk, hvilka bägge förslag förkastades. Frågan om uteslutandet af föreningar utan solidarisk ansvarighet, som var uppe äfven vid 1909 års kongress, bordlades åter i väntan på revision af lagen om föreningar för ekonomisk verksamhet. För att stärka förtroendet till Fællesforeningen hade styrelsen låtit revisionen af 1910 års verksamhet utföras af en af staten auktoriserad revisor och föreslog, att äfven för framtiden en dylik revisor skulle tillkallas. Detta förslag vann kongressens bifall.

(International Cooperative Bulletin.)

Konsumtionsföreningarna i Schweiz under år 1910. Af de 328 till »Der Verband der schweizerischer Konsumvereine» anslutna konsumtionsföreningarna hafva 301

lämnat uppgifter om sin verksamhet under år 1910. Att den schweiziska konsumentkooperationen alltjämt är stadd i utveckling framgår af nedanstående sammanställning af tillgängliga siffror för de tre senast förflutna åren:

	1908.	1909.	1910.
Medlemsantal	188,366	204,254	212,322
	frs.	frs.	frs.
Eget kapital (andelar och fonder)	9,281,965	9,598,908	11,857,167
» » » per medlem	49	47	54
Omsättning	81,615,824	88,800,217	100,212,608
» per medlem	433	438	471
Nettovinst	6,663,628	7,364,627	8,500,174
» per medlem	35	36	40
Vinstutdelning	5,694,121	6,025,165	6,973,335
» per medlem	30	30	33

Den starka tillslutningen af nya medlemmar under år 1909 förorsakade, att omsättningssumman och vinsten, per medlem räknade, för det året visade endast obetydlig stegring och att andelskapitalet och fonderna sjönko i förhållande till medlemstalet. Det senast gångna året, då medlemsantalet ökades betydligt långsammare (med 3·9 % mot 8·4 % år 1909), har däremot tydligen medfört en kraftig konsolidering af rörelsen i olika afseenden. Särskildt anmärkningsvärd är stegringen af försäljningssumman per medlem med ej mindre än 33 frs, hvilket antyder en betydligt ökad trohet mot föreningarna från medlemmarnas sida.

(International Cooperative Bulletin.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Undersökning rörande kvinnors nattarbete i Finland. Hösten 1909 verkställdes på uppdrag af kejserliga senaten en undersökning angående förekomsten af kvinnors nattarbete i den finska industrien, äfvensom angående de villkor, hvarunder arbetet förrättades och arbeterskornas ställning till ett förbud mot nattarbete. Såsom nattarbete räknades därvid allt arbete utfördt mellan 9 e. m. och 6 f. m. Undersökningen ådagalade, att i 142 företag tillsammans 3,258 arbeterskor sysselsattes nattetid, såsom följande öfversikt utvisar:

Yrkesgrupp.	Antal företag.	Antal natttarbeterskor absolut.	%	Antal nattarbeterskor per 100 arbeterskor öfver hufvud.	arbetare
Sågverk	46	1,475	45·3	84·0	14·9
Pappersindustri	40	933	28·6	41·1	13·0
Textilindustri	8	593	18·2	27·6	19·9
Öfriga fabriker	5	108	3·3	48·6	16·5
Boktryckerier	5	21	0·7	34·4	7·6
Badanstalter	38	128	3·9	99·2	94·8
Summa	**142**	**3,258**	**100·0**	**10·1**	**15·4**

Tagas samtliga af enquéten omfattade arbetsställen, där nattarbete förekom, i betraktande, finner man, att ungefär hälften (49·4 %) af den kvinnliga arbetspersonalen hade regelbundet nattarbete. Hela antalet kvinnliga arbetare, hvilka regelbundet eller

tidtals *sysselsattes nattetid i industriarbete*, torde vid tiden för enquêten kunna uppskattas till c:a 4,800 i hela landet. Jämföres denna summa med totalantalet fullvuxna kvinnliga industriarbetare, som enligt 1907 års officiella statistik belöpte sig till c:a 32,000 personer, finner man, att nattarbeterskorna utgjorde 15 % af detta antal. Den arbetstatistiska undersökning, som blifvit utförd rörande arbetstiden i Finlands industri och handtverk, har gifvit vid handen, att tillnärmelsevis samma proportion förefinnes mellan dag- och nattarbetare, äfven om bägge könen tagas i betraktande, i det att ungefär en femtedel (19·4 %) af samtliga arbetare i de undersökta industriella och handtverksmässiga företagen hade regelbundet nattarbete.

Rörande de kvinnliga nattarbetarnas civilstånd föreligga uppgifter från 2,659 personer. Af dessa voro 66·3 % ogifta, 18·1 % gifta, 12·3 % änkor samt 3·3 % öfvergifna af mannen eller frånskilda. Bland egentliga fabriksarbeterskor var de giftas procenttal störst inom sågverksindustrien, hvilket torde förklaras däraf att hithörande arbete ofta utgöres af säsongarbete, så att arbeterskorna endast under vissa delar af året äro sysselsatta utom hemmet.

Öfver hälften af nattarbeterskorna hade en ålder af mindre än 30 år, öfver en tredjedel voro 30 till 50 år gamla och 5 % öfver 50 år. Icke fullt en tredjedel hade besökt högre folkskola, medan de öfriga antingen icke alls besökt skola eller endast bevistat ambulatorisk eller lägre folkskola.

Af de till fabriksindustrien hörande arbetsställena, där nattarbete förefanns vid undersökningen, hade endast 23 eller 23·4 % af hela antalet arbetsställen, samtliga tillhörande pappersindustrien, med 460 nattarbeterskor eller 14·8 % af hela antalet, arbetet fördeladt på 3 skift, hvartdera med 8 timmars oafbrutet arbete. För det öfvervägande flertalet af dessa nattarbeterskor var veckoarbetstiden 53 à 56 timmar. Andra kvinnliga nattarbetare hade vanligen arbetstiden afbruten af tvänne raster à resp. ½ och 1 timme. Längsta arbetstiden per vecka bland fabriksarbeterskorna (71½ till 78 t.) hade arbeterskorna i pappersindustrien. Eljes synes framgå, att baderskornas arbetsdag var i genomsnitt längre än längsta arbetsdagen inom pappersindustrien. De kvinnliga typograferna hade härutinnan en mycket gynnsam ställning med 36, 45, 48 och högst 60 timmars arbetsvecka.

Hälsotillståndet inom de olika åldersklasserna enligt arbeterskornas egna uppgifter framgår i viss mån af efterföljande öfversikt:

Åldersklasser:	Antal fall per 100, då hälsotillståndet uppgafs vara: tillfredsställande.	otillfredsställande.
under 20 år	90·4	9·6
20—29 år	80·5	19·5
30—39 »	77·4	22·6
40—49 »	75·6	24·4
50—59 »	71·4	28·6
60 » och därutöfver	81·3	18·7
För samtliga nattarbeterskor	**80·2**	**19·8**

Hälsan synes sålunda aftaga med stigande ålder, med undantag dock för åldersgruppen 60 år och därutöfver. Den starkaste nedgången framträder inom åldersgruppen 20—29 år, där särskildt de ogynnsamma verkningarna af nattarbetet torde framträda. Vid jämförelse med vissa andra grupper af arbeterskor framgår, att tillståndet var mera tillfredsställande bland arbeterskor i bagerier, textilfabriker och boktryckerier, sämre däremot inom sömmerskeyrket, där nattarbete endast i ringa utsträckning förekommer. Inemot en tredjedel af här ifrågavarande arbeterskor led af kronisk sjukdom; oftast förekom nervsvaghet.

Bostadsförhållandena uppgifvas af flertalet nattarbeterskor vara synnerligen dåliga; i medeltal beboddes arbeterskornas sofrum af något mer än 4 personer, i enemot en tredjedel af fallen steg samma antal till 5 à 7, och man anträffade t. o. m. rum, som beboddes af 22 personer! Tiden för sömn på dagen utgjorde i medeltal 5 timmar.

I det närmaste hälften af nattarbeterskorna uttalade sig mot lagstadgadt förbud mot kvinnors nattarbete. En femtedel uttalade sig bestämdt för förbud vare sig mot gifta kvinnors nattarbete eller kvinnors nattarbete öfver hufvud. Af de öfriga höllo en del före, att ett förbud mot nattarbete borde göras allmänt och gälla äfven männen, andra ville hafva nattarbetstiden ändrad, så att 8-timmars skift infördes.

(Tekla Hultin: Undersökning rörande nattarbeterskorna i Finlands industrier.)

Undersökning af de mekaniska verkstäderna i Finland. Enligt uppdrag af Industristyrelsen i Finland har utarbetats och nyligen offentliggjorts en statistisk undersökning af de mekaniska verkstäderna i Finland. Undersökningen omfattar mekaniska verkstäder jämte därmed förenade specialverkstäder och med de mekaniska verkstäderna jämförliga inrättningar, men däremot icke egentliga järnbruk, för såvidt däri innefattas grufdrift, masugnar, valsverk, martinverk o. d., hvaremot järnbruk, som omfatta redskapsfabrikation och finsmide, äro medtagna. Vidare är undersökningen begränsad till verk med minst 20 arbetare. Hufvuddelen af undersökningen hänför sig till året 1907.

Uppgifter föreligga från 94 olika mekaniska verkstäder med sammanlagdt 9,926 arbetare, hvaraf 140 kvinnor. 8 af dessa verkstäder (järnvägens) tillhörde staten och sysselsatte 1,584 arbetare (16 %).

Med hänsyn till åldern anmärkes, att åldersklasserna under 18 år äro svagare representerade än i någon hittills undersökt industrigren. 42·6 % af hela antalet arbetare hade inträdt i yrket före 18 års ålder.

Bland de undersökta verkstäderna funnos 31 sjuk- och begrafningskassor med 7,582 medlemmar och 3 pensionskassor med 538 medlemmar. Beträffande förekomsten af sjukdomar må anmärkas, att lungsot var den vanligaste dödsorsaken. Olycksfallen i de mekaniska verkstäderna utgöra $^1/_7$ à $^1/_6$ af samtliga olycksfall, som tima inom Finlands industri, och olycksfallsfrekvensen inom hithörande yrken har i allmänhet varit i stigande.

Något mer än en tredjedel af arbetarna hade icke besökt folkskola eller högre skola, 8·1 % kunde läsa, men icke skrifva, och 0·4 % voro analfabeter.

I allmänhet bodde arbetarna trångt och endast 7·4 % hade mer än ett rum och kök. De sämsta bostadsförhållandena rådde i Uleåborg, Helsingfors och Åbo. En tredjedel af arbetarna hade icke egen bostad, utan voro inneboende hos andra.

Mer än tre fjärdedelar af de arbetare, som bodde i städer, hade en veckoarbetstid af 57 timmar eller därunder: detsamma var fallet med endast en femtedel af arbetarna på landsbygden, där den vanligaste veckoarbetstiden uppgick till 58 à 60 timmar. Medeltalet för samtliga arbetare var 57 timmar 44 min., nämligen för arbetare i städer 57 timmar 17 min. och för arbetare på landsbygden 59 timmar.

Statistik rörande årsinkomst har upprättats för 5,846 arbetare, hvarvid hänsyn har måst tagas till antalet under året presterade dagsverken (minst 270). En supplerande statistik rörande veckolöner har utarbetats och omfattar 8,438 arbetare. Det öfvervägande flertalet af arbetarna har uppgifvit, att deras arbetslön är beräknad per timme. I genomsnitt uppgick timlönen för arbetare i städer till 28·7 öre och för arbetare på landsbygden till 19·4 öre; för bägge kategorierna utgjorde den i medeltal 26·4 öre.

Årsinkomstens storlek framgår i viss mån af efterföljande öfversikt:

Årsinkomst.	Antal manliga arbetare. Absolut.	%	Antal kvinnliga arbetare. Absolut.	%
Under 500 Mark (360 kr.)	217	3·7	29	42·0
500—1,000 » (360—720 kr.) . . .	1,527	26·4	38	55·1
1,000—1,500 » (720—1,080 kr.) . .	2,344	40·6	2	2·9
1,500—2,000 » (1,080—1,440 kr.) .	1,264	21·9	—	—
Öfver 2,000 » (1,440 kr.)	425	7·4	—	—
Summa	5,777	100·0	69	100·0

I allmänhet voro arbetarna i städerna och i synnerhet de i Helsingfors mycket bättre aflönade än arbetarna på landsbygden. Sålunda hade endast 13·1 % af här redovisade arbetare i Helsingfors 1,000 Mark (720 kr.) om året eller därunder, medan motsvarande siffror för öfriga städer och för landsbygden voro resp. 30·6 % och 44·9 %. Vanligen växer lönen med lefnads- och anställningsåren, till dess den uppnår ett visst maximum, hvarefter någon minskning inträder.

I 31 verkstäder utbetalades lönen en gång i veckan, i 53 verkstäder 2 gånger i månaden och i 3 verkstäder en gång i månaden. Den ömsesidiga uppsägningstiden var vanligen 14 dagar. I 8 verkstäder underkastades arbetarna, eller åtminstone de yngre bland dem, läkareundersökning före antagandet.

(G. R. Snellman: Undersökning af mekaniska verkstäderna i Finland.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Augusti månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under augusti månad.

Öfversikt af verksamheten under *augusti* månad år 1911.

Augusti:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,619	1,013	755	1,250	1,521	743	**2,869**	**2,534**	**1,498**
Uppsala län	668	606	392	210	236	139	**878**	**842**	**531**
Södermanlands län	503	592	279	157	264	66	**660**	**856**	**345**
Östergötlands län	1,317	1,160	703	711	940	353	**2,028**	**2,100**	**1,056**
Norrköping	736	388	356	249	358	121	**985**	**746**	**477**
Jönköpings län	249	158	89	201	193	86	**450**	**351**	**175**
Norra Kalmar län	75	64	24	34	68	20	**109**	**132**	**44**
Södra Kalmar län	84	65	47	36	42	21	**120**	**107**	**68**
Blekinge län	134	104	65	214	160	97	**348**	**264**	**162**
Kristianstads län	266	251	149	211	188	93	**477**	**439**	**242**
Malmöhus län. Malmö	866	449	422	658	521	385	**1,524**	**970**	**807**
Malmöhus län. Lund	311	236	186	127	204	66	**438**	**440**	**252**
Malmöhus län. Landskrona	134	93	67	69	60	35	**203**	**153**	**102**
Malmöhus län. Hälsingborg	560	329	268	272	228	136	**832**	**557**	**404**
Malmöhus län. Ystad	41	40	19	77	81	38	**118**	**121**	**57**
Malmöhus län. Trelleborg	144	152	112	37	60	26	**181**	**212**	**138**
Malmöhus län. Eslöf	176	146	122	55	43	30	**231**	**189**	**152**
Malmöhus län. Skurup	54	60	43	28	53	21	**82**	**113**	**64**
Hallands län	173	175	101	103	150	75	**276**	**325**	**176**
Göteb. o. Bohus län	124	112	67	94	159	64	**218**	**271**	**131**
Göteborg	678	559	450	511	687	390	**1,189**	**1,246**	**840**
Skaraborgs län	166	114	57	47	82	23	**213**	**196**	**80**
Karlstad	69	35	23	44	80	37	**113**	**115**	**60**
Örebro	206	118	108	138	111	67	**344**	**229**	**175**
Västmanlands län	396	236	146	160	200	92	**556**	**436**	**238**
Kopparbergs län	163	113	86	96	138	59	**259**	**251**	**145**
Gäfle stad o. län	139	75	63	94	114	53	**233**	**189**	**116**
Sundsvall	80	71	53	105	87	34	**185**	**158**	**87**
Östersund	67	68	27	34	57	9	**101**	**125**	**36**
Norrbottens län	29	50	5	90	116	48	**119**	**166**	**53**
Tillsammans aug. 1911	**10,227**	**7,632**	**5,284**	**6,112**	**7,201**	**3,427**	**16,339**	**14,833**	**8,711**
» » 1910[2]	8,618	6,912	4,645	4,602	5,921	2,503	13,220	12,833	7,148
» juli 1911	8,017	4,907	3,558	4,421	4,597	2,236	12,438	9,504	5,794

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

[2] De här meddelade uppgifterna för år 1910 äro något högre än de tidigare för resp. månad offentliggjorda, beroende därpå att här medräknats resultaten af den under juli 1910 påbörjade verksamheten vid Skaraborgs läns anstalt.

På 100 *lediga platser* kommo:

Augusti:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	160	82	**113**	75	49	**59**
Uppsala län	110	89	**104**	65	59	**63**
Södermanlands län	85	59	**77**	47	25	**40**
Östergötlands län	114	76	**97**	61	38	**50**
Norrköping	190	70	**132**	92	34	**64**
Jönköpings län	158	104	**128**	56	45	**50**
Norra Kalmar län	117	50	**83**	38	29	**33**
Södra Kalmar län	129	83	**112**	71	50	**64**
Blekinge län	129	134	**132**	63	61	**61**
Kristianstads län	106	112	**109**	59	49	**55**
Malmöhus län. Malmö	193	126	**157**	94	74	**83**
Lund	132	62	**99**	79	32	**57**
Landskrona	144	115	**133**	72	58	**67**
Hälsingborg	170	119	**149**	81	60	**73**
Ystad	103	95	**98**	48	47	**47**
Trelleborg	94	62	**85**	73	43	**65**
Eslöf	121	128	**122**	84	70	**80**
Skurup	90	53	**73**	72	40	**57**
Hallands län	98	69	**85**	58	50	**54**
Göteb. o. Bohus l.	111	59	**80**	60	40	**48**
Göteborg	121	74	**95**	81	57	**67**
Skaraborgs län	146	56	**109**	50	28	**41**
Karlstad	197	55	**98**	66	46	**52**
Örebro	175	124	**150**	92	60	**76**
Västmanlands län	168	80	**128**	62	46	**55**
Kopparbergs län	144	70	**103**	76	43	**58**
Gäfle stad och län	185	82	**123**	83	46	**61**
Sundsvall	113	121	**117**	75	39	**55**
Östersund	99	60	**81**	40	16	**29**
Norrbottens län	58	78	**72**	10	41	**32**
Tillsammans aug. 1911	**134**	**85**	**110**	**69**	**48**	**59**
» » 1910	125	78	103	67	42	56
» juli 1911	163	96	131	73	49	61

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 16,339 ansökningar om arbete, hvaraf 10,227 af män och 6,112 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 14,833 lediga platser, nämligen 7,632 för män och 7,201 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 8,711, af hvilka 5,284 besattes med män och 3,427 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge var otvifvelaktigt tämligen tillfredsställande. Den öfver hela landet fortgående arbetsinställelsen inom byggnadsindustrien verkade dock synnerligen

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—augusti.			
	Aug. 1910.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Aug. 1910—aug. 1911.		Juli 1911—aug. 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
				Antal.	%	Antal.	%	1910.	1911.	Antal.	%
Stockholm	1,494	1,093	*1,498*	+ 4	—	+ 405	+ 37	9,299	10,633	+ 1,334	+ 14
Uppsala län	476	154	*531*	+ 55	+ 12	+ 377	—	1,597	2,142	+ 545	+ 34
Södermanlands län[1]	—	128	*345*	—	--	+ 217	—	—	826	—	—
Östergötlands län	851	468	*1,056*	+ 205	+ 24	+ 588	—	3,206	3,959	+ 753	+ 23
Norrköping	467	328	*477*	+ 10	+ 2	+ 149	+ 45	2,571	2,549	— 22	— 1
Jönköpings län[2]	178	128	*175*	— 3	— 2	+ 47	+ 37	758	986	+ 228	+ 30
Norra Kalmar län[2]	29	30	*44*	+ 15	+ 52	+ 14	+ 47	207	295	+ 88	+ 43
Södra Kalmar län[1]	—	61	*68*	—	—	+ 7	+ 11	—	419	—	—
Blekinge län	137	142	*162*	+ 25	+ 18	+ 20	+ 14	910	1,199	+ 289	+ 32
Kristianstads län	170	100	*242*	+ 72	+ 42	+ 142	—	947	1,081	+ 134	+ 14
Malmöhus län. Malmö	686	455	*807*	+ 121	+ 18	+ 352	+ 77	3,861	4,712	+ 851	+ 22
Malmöhus län. Lund	236	83	*252*	+ 16	+ 7	+ 169	—	1,163	1,068	— 95	— 8
Malmöhus län. Landskrona[2]	118	64	*102*	— 16	— 14	+ 38	+ 59	396	571	+ 175	+ 44
Malmöhus län. Hälsingborg	242	273	*404*	+ 162	+ 67	+ 131	+ 48	1,724	2,452	+ 728	+ 42
Malmöhus län. Ystad	51	48	*57*	+ 6	+ 12	+ 9	+ 19	308	371	+ 63	+ 20
Malmöhus län. Trelleborg[1]	—	104	*138*	—	—	+ 34	+ 33	—	632	—	—
Malmöhus län. Eslöf	130	110	*152*	+ 22	+ 17	+ 42	+ 38	636	751	+ 115	+ 18
Malmöhus län. Skurup	54	37	*64*	+ 10	+ 19	+ 27	+ 73	232	276	+ 44	+ 19
Hallands län[2]	121	112	*176*	+ 55	+ 45	+ 64	+ 57	581	1,111	+ 530	+ 91
Götcb. o. Bohus l.[2]	67	114	*131*	+ 64	+ 96	+ 17	+ 15	270	840	+ 570	—
Göteborg	848	764	*840*	— 8	— 1	+ 76	+ 10	6,090	6,868	+ 778	+ 13
Skaraborgs län[2]	50	44	*80*	+ 30	+ 60	+ 36	+ 82	88	366	+ 278	—
Karlstad	54	86	*60*	+ 6	+ 11	— 26	— 30	529	585	+ 56	+ 11
Örebro	249	142	*175*	— 74	— 29	+ 33	+ 23	1,309	1,423	+ 114	+ 9
Västmanlands län	132	324	*238*	+ 106	+ 80	— 86	— 27	924	1,486	+ 562	+ 61
Kopparbergs län[2]	73	128	*145*	+ 72	+ 99	+ 17	+ 13	228	1,063	+ 835	—
Gäfle stad o. län	110	134	*176*	+ 6	+ 5	— 18	— 13	879	1,018	+ 139	+ 16
Sundsvall	61	60	*87*	+ 26	+ 43	+ 27	+ 45	799	877	+ 78	+ 10
Östersund[1]	—	35	*36*	—	—	+ 1	+ 3	—	86	—	—
Norrbottens län	64	45	*53*	— 11	— 17	+ 8	+ 18	519	627	+ 108	+ 21
Tillsammans	**7,148**	**5,794**	**8,711**	**+ 1,563**	**+ 22**	**+ 2,917**	**+ 50**	**40,031**	**51,272**	**+ 11,241**	**+ 28**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	2,387	1,585	*3,332*	+ 945	+ 40	+ 1,747	+ 110	8,584	12,309	+ 3,725	+ 43
» öfriga näringsgrenar	4,761	4,209	*5,379*	+ 618	+ 13	+ 1,170	+ 28	31,447	38,963	+ 7,516	+ 24

hämmande på verksamheten inom hithörande yrken samt inom de industrigrenar, som med dem stå i närmare samband. Vissa industriella yrken, särskildt järn- och metallbranschen, företedde allt fortfarande en stark efterfrågan på verkligt yrkesskickligt folk. Jordbruket visade sig alltjämt vara i behof af arbetare. Tillgången därpå var någorlunda god på grund af att konflikten inom byggnadsindustrien frigjort så mycken arbetskraft; dock rådde som vanligt brist på kvinnliga arbetare samt ladugårdspersonal i allmänhet.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.
[2] » » » » » » 1910.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med såväl nästlidne månad som motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde ökningen från juli 1911 i absoluta tal 2,917 eller 50 % (däraf för jordbruket m. m. 1,747 eller 110 % samt för öfriga näringsgrenar 1,170 eller 28 %); i jämförelse med augusti 1910 uppgick tillväxten till 1,563 eller 22 % (däraf för jordbruket m. m. 945 eller 40 % samt för öfriga näringsgrenar 618 eller 13 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa stort öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Aug.	Juli.	Aug.	Aug.	Juli.	Aug.
Jordbruket m. m.	1910.	1911.	1911.	1910.	1911.	1911.
Män	90	88	*96*	62	63	*66*
Kvinnor	41	32	*48*	26	34	*33*
Tillsammans	**83**	**76**	***88***	**56**	**57**	***60***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	163	225	*192*	73	80	*75*
Kvinnor	82	105	*90*	44	51	*50*
Tillsammans	**113**	**153**	***124***	**55**	**62**	***58***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	125	163	*134*	67	73	*69*
Kvinnor	78	96	*85*	42	49	*48*
Tillsammans	**103**	**131**	***110***	**56**	**61**	***59***

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Augusti:									
Jordbruk o. skogshushållning	4,393	4,588	3,014	458	952	318	**4,851**	**5,540**	**3,332**
Grufdrift och malmförädling	35	15	14	—	—	—	**35**	**15**	**14**
Industri o. handtverk m. m.	2,495	1,426	940	471	353	167	**2,966**	**1,779**	**1,107**
Handel och samfärdsel	1,421	870	660	722	849	412	**2,143**	**1,719**	**1,072**
Husligt arbete	6	1	—	4,323	5,013	2,518	**4,329**	**5,014**	**2,518**
Allmän o. litterär verksamhet	19	14	8	46	28	9	**65**	**42**	**17**
Öfriga slag af arbete	1,858	718	648	92	6	3	**1,950**	**724**	**651**
Samtliga yrkesgrenar	**10,227**	**7,632**	**5,284**	**6,112**	**7,201**	**3,427**	**16,339**	**14,833**	**8,711**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 2,470	+ 2,392	+ 1,620	+ 277	+ 386	+ 127	+ 2,747	+ 2,778	+ 1,747
Grufdrift och malmförädling	+ 5	+ 8	+ 9	—	—	—	+ 5	+ 8	+ 9
Industri o. handtverk m. m.	+ 17	+ 21	— 114	+ 23	+ 113	+ 52	+ 40	+ 134	— 62
Handel och samfärdsel	— 169	+ 273	+ 186	+ 69	+ 122	+ 40	— 100	+ 395	+ 226
Husligt arbete	— 3	+ 1	—	+ 1,317	+ 1,975	+ 974	+ 1,314	+ 1,976	+ 974
Allmän o. litterär verksamhet	+ 2	+ 2	— 1	+ 15	+ 7	— 1	+ 17	+ 9	— 2
Öfriga slag af arbete	— 112	+ 28	+ 26	— 10	+ 1	— 1	— 122	+ 29	+ 25
Samtliga yrkesgrenar	**+ 2,210**	**+ 2,725**	**+ 1,726**	**+ 1,691**	**+ 2,604**	**+ 1,191**	**+ 3,901**	**+ 5,329**	**+ 2,917**
Relativa tal. [1]									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 128	+ 109	+ 216	+ 153	+ 68	+ 66	+ 131	+ 101	+ 110
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	—	—	— 11	+ 5	+ 47	+ 45	—	+ 8	— 5
Handel och samfärdsel	— 11	+ 46	+ 39	+ 11	+ 122	+ 17	— 4	+ 30	+ 27
Husligt arbete	—	—	—	+ 44	+ 65	+ 63	+ 44	+ 65	+ 63
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 6	—	—	—	—	—	— 6	—	—
Samtliga yrkesgrenar	**+ 28**	**+ 56**	**+ 49**	**+ 38**	**+ 57**	**+ 53**	**+ 31**	**+ 56**	**+ 50**

På 100 *lediga platser* kommo: [1]

Augusti:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	96	48	**88**	66	33	**60**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	175	133	**167**	66	47	**62**
Handel och samfärdsel	163	85	**125**	76	49	**62**
Husligt arbete	—	86	**86**	—	50	**50**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	259	—	**269**	90	—	**90**
Samtliga yrkesgrenar	**134**	**85**	**110**	**69**	**48**	**59**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter*.

Manliga afdelningen. Specialiteter.	Aug. 1910.	Juli 1911.	Aug. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	73	19	*105*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	765	203	*1,120*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	490	397	*566*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	838	703	*1,146*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	43	36	*32*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	4	28	*28*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	10	8	*17*
Tegelbruksarbetare	51	43	*65*
Gjutare och formare	3	16	*7*
Bleck- och plåtslagare	15	15	*20*
Smeder och hofslagare	37	39	*57*
Verktygsarbetare	2	3	—
Filare och bänkarbetare	40	31	*26*
Maskinarbetare	27	34	*20*
Do handtlangare	12	16	*26*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	31	47	*43*
Maskin- och modellsnickare	13	4	*5*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	34	15	*17*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	221	174	*82*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	13	23	*17*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	19	20	*15*
Murare	43	32	*31*
Murarbetsmän och tegelbärare	117	45	*33*
Byggnadssnickare och timmermän	172	134	*172*
Måleriarbetare	29	45	*42*
Kvarnarbetare	8	7	*4*
Bageri- och konditoriarbetare	9	11	*13*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	4	6	*31*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	14	17	*23*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	45	43	*63*
Springpojkar	218	220	*282*
Varuutkörare	10	13	*25*
Kuskar och åkeriarbetare	69	51	*64*
Kaptener, styrmän, sjömän	7	10	*16*
Maskinister, eldare, kollämpare	4	5	*3*
Stufveriarbetare	61	—	*11*

Kvinnliga afdelningen. Specialiteter.	Aug. 1910.	Juli 1911.	Aug. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	141	113	*260*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	11	61	*47*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	12	17	*11*
Spinneriarbetare	3	3	—
Väfveriarbetare	12	12	*3*
Kapp- och klädsömmerskor	2	4	*8*
Linnesömmerskor	1	2	*1*
Trikotageарbetare	—	4	*3*
Tvätt- och strykningsarbetare	8	12	*18*
Bageri- och konditoriarbetare	14	10	*13*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	6	*30*
Litografer och kemigrafer	3	—	*2*
Fabriksarbetare, ej spec.	1	1	*1*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	23	47	*43*
Hotell-, café- och restaur. — Servitriser	56	58	*65*
Hotell-, café- och restaur. — Städerskor	11	32	*28*
Hotell-, café- och restaur. — Kokerskor	10	16	*20*
Hotell-, café- och restaur. — Diskerskor m. fl.	89	166	*162*
Privat tjänst — Hushållerskor	56	51	*56*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	180	168	*253*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	134	82	*185*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	626	487	*840*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	894	652	*1,074*
Springflickor	34	43	*38*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Aug. 1910.	Juli 1911.	Aug. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	80	76	*88*
Metall- och maskinindustri	160	184	*173*
Trävaruindustri	162	141	*159*
Byggnadsverksamhet	99	148	*158*
Textilindustri	245	483	*523*
Beklädnadsindustri	180	200	*194*
Närings- och njutningsämnesindustri	147	215	*125*
Kontors- o. d. personal	324	311	*213*
Butiks- o. d. personal	207	275	*216*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	67	61	*63*
Landtransport	124	263	*142*
Husligt arbete	78	99	*86*
Grofarbete	222	298	*269*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på ganska riklig tillgång på arbetskraft, hvilket till väsentlig del torde vara att tillskrifva den tillfälliga depression, som byggnadskonflikten förorsakat. Konjunkturerna voro dock otvifvelaktigt förbättrade i jämförelse med nästföregående månad.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 56 platser för hushållerskor, 253 för hus- och barnjungfrur, 185 för kokerskor och köksor, 840 för ensamjungfrur samt 1,074 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 65 servitriser, 28 städerskor, 20 kokerskor, 162 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 43, i jordbruks- o. d. arbete 318. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras tegelbruksarbetare 65, smeder och hofslagare 57, filare och bänkarbetare 26, maskinarbetare 20, sågverksarbetare 43, jord-, beton- o. d. arbetare 82, murare 31, murarbetsmän och tegelbärare 33, byggnadssnickare och timmermän 172, måleriarbetare 42, kontors-, butiks- och lagerbiträden 23, handels- och lagerarbetare 63, springpojkar 282, kuskar och åkeriarbetare 64, o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 105, tjänare på stat 1,120, tjänare i husbondes

kost 566, tillfälliga arbetare 1,146, trädgårdspersonal 32, skogspersonal 28 samt diverse andra arbetare 17.

Antalet platser, som under *augusti* månad tillsatts utom resp. orter.

	Augusti 1911.			Aug.	Juli
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	148	41	**189**	176	221
Uppsala län	82	22	**104**	92	13
Södermanlands län	4	1	**5**	—	4
Östergötlands län	3	10	**13**	7	16
Norrköping	273	35	**308**	280	179
Jönköpings län	11	3	**14**	32	14
Norra Kalmar län	—	1	**1**	—	—
Södra Kalmar län	2	1	**3**	—	3
Blekinge län	1	5	**6**	11	11
Kristianstads län	21	5	**26**	18	19
Malmöhus län. Malmö	280	43	**323**	205	119
Malmöhus län. Lund	157	3	**160**	134	42
Malmöhus län. Landskrona	45	3	**48**	27	23
Malmöhus län. Hälsingborg	214	13	**227**	119	110
Malmöhus län. Ystad	16	6	**22**	20	18
Malmöhus län. Trelleborg	61	6	**67**	—	26
Malmöhus län. Eslöf	111	13	**124**	93	55
Malmöhus län. Skurup	42	15	**57**	48	37
Hallands län	6	4	**10**	9	6
Göteb. o. Bohus län	2	—	**2**	11	13
Göteborg	112	19	**131**	118	191
Skaraborgs län	—	—	—	—	—
Karlstad	12	5	**17**	19	53
Örebro	69	18	**87**	129	54
Västmanlands län	—	3	**3**	—	5
Kopparbergs län	—	2	**2**	—	4
Gäfle stad och län	1	2	**3**	4	6
Sundsvall	43	6	**49**	22	16
Östersund	1	—	**1**	—	1
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans aug. 1911	1,717	285	**2,002**	1,574	1,259
» » 1910	1,381	193	1,574	—	—
» juli 1911	1,026	233	1,259	—	—

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 2,002 platser, hvaraf 1,717 manliga och 285 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 1,574, 1,381 och 193 samt under nästlidne månad 1,259, 1,026 och 233. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har liksom under föregående månad varit mindre god. Till följd af konflikten inom byggnadsindustrien har inom denna samt därtill hörande yrken arbetstillgången varit ringa. Till jordbruket hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång. Brist på arbetskraft.

Uppsala län. Arbetsmarknaden inom jordbruket har varit god. Tillgången på arbetskraft har i det närmaste varit tillräcklig.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit synnerligen god, särskildt för jordbruksarbetare, men äfven inom metall- och maskinindustrien för kompetenta yrkesarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på mjölkjungfrur.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år äfvensom under föregående månad, särskildt inom jordbruket. De flesta tillsatta platserna inom denna grupp ha afsett årstjänster. Brist på dugliga ladugårdsskötare, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen god med brist på arbetskraft.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mindre god beroende på lockouten inom byggnadsindustrien och därmed sammanhängande yrkesgrenar. Till jordbruket däremot har efterfrågan på arbetskraft varit synnerligen liflig. — Å kvinnliga afdelningen har varit stor tillgång på platser, i synnerhet till höstflyttningen.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit god, utom för ogifta drängar. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på arbetskraft.

Norra Kalmar län. Arbetsmarknaden har varit ungefärligen lika med föregående månad såväl å manliga som å kvinnliga afdelningen.

Södra Kalmar län. Arbetsmarknaden har i likhet med föregående månad varit tryckt inom byggnads- och grofarbetarefacken. Efterfrågan å tillfällig arbetskraft till jordbruket har utan svårighet kunnat tillgodoses.

Blekinge län. Arbetsmarknaden har varit jämförelsevis god inom de flesta yrken. Till jordbruket har varit god arbetstillgång med brist på arbetskraft.

Kristianstads län. Arbetsmarknaden har varit mycket god. Ansökningar om arbete och lediga platser hafva i det närmaste motsvarat hvarandra. Å manliga afdelningen ha de flesta platserna afsett jordbruket.

Malmö. Manliga afdelningen. Förmedlingsverksamheten under månaden har hufvudsakligen omfattat jordbruket. På grund af lockouten inom byggnadsbranschen hafva en hel del arbeten, som berörts däraf, utom stadens egna arbeten, varit nedlagda. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på kunniga ensamjungfrur samt arbetskraft till jordbruket.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden varit mycket god för jordbruksarbetare, men dålig för industriarbetare. — Å kvinnliga afdelningen finnes god tillgång på yngre tjänsteflickor, men brist på kunniga tjänarinnor.

Landskrona. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit god, särskildt inom jordbruket, vid hvilket en stor del af stadens grofarbetare erhållit sysselsättning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på lämplig arbetskraft.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god och bättre än såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år, särskildt beträffande jordbruket. Den stora efterfrågan på tillfällig arbetskraft till skörde- och ångtröskarbete har, tack vare den rikliga tillgången på byggnads-, fabriks- och grofarbetare, utan svårighet kunnat tillgodoses. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god och bättre än under motsvarande tid föregående år.

Ystad. Arbetstillgången under månaden kan betecknas som medelgod. För grof- och byggnadsarbetare har den dock varit mindre god, beroende på konflikten inom byggnadsindustrien. Till jordbruket har arbetstillgången varit mycket god med normal tillgång på arbetskraft.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången till jordbruket har varit mycket god. Ett stort antal tillfälliga arbetare har där erhållit sysselsättning. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång. Brist på kokerskor och mjölkjungfrur.

Eslöf. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god inom jordbruket; inom öfriga industrier har arbetstillgången varit ringa. En stor del grof- och byggnadsarbetare hafva antagit arbete vid jordbruket. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på arbetskraft.

Skurup. Arbetsmarknaden normal. Brist på kvinnlig arbetskraft till jordbruket.

Hallands län. Manliga afdelningen. Tillgången på arbete har under månaden varit god för jordbruksarbetare, smeder och hofslagare samt mot slutet af månaden äfven för byggnadsarbetare. I förhållande till föregående månad samt motsvarande tid föregående år har arbetstillgången varit betydligt bättre. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god och betydligt öfverstigit tillgången på arbetskraft.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva inom alla yrken och fack ungefärligen motsvarat hvarandra. — Å kvinnliga afdelningen har varit god arbetstillgång med brist på tjänarinnor till landet.

Göteborg. Under månaden har arbetsmarknaden å manliga afdelningen varit god inom de flesta områden, särskildt inom jordbruket. För handels- och grofarbetare har arbetstillgången däremot varit dålig; någon nämnvärd arbetslöshet har dock icke förekommit. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit mycket god.

Skaraborgs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången till jordbruket har varit god. Brist på dugliga ladugårdskarlar. — Å kvinnliga afdelningen god arbetstillgång. Brist på arbetskraft till husligt arbete samt jungfrur till landet.

Karlstad. Arbetsmarknaden har under månaden å den manliga afdelningen varit mindre god och sämre än under föregående månad, men å kvinnliga afdelningen bättre.

Örebro. Arbetsmarknaden under augusti månad har, oaktadt den alltjämt pågående byggnadskonflikten, i det hela varit god och lika med motsvarande tid föregående år. Till jordbruket hafva efterfrågan och tillgång på arbete motsvarat hvarandra.

Västmanlands län. Manliga afdelningen. Arbetsförmedlingen till jordbruket har varit synnerligen liflig. Såväl tillgång som efterfrågan på platser har varit mycket stor. Inom öfriga industrier har arbetsmarknaden varit bättre än under föregående månad. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden lika med föregående månad. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra, utom för grofarbetare, för hvilka arbetstillgången varit knapp. Platser till jordbruket ha varit afsedda för oktoberflyttningen. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på platser till jordbruket och det husliga arbetet varit större än efterfrågan.

Gäfle stad och län. Å manliga afdelningen har arbetstillgången varit medelgod, något sämre än under föregående månad, men bättre än under motsvarande tid föregående år. Vid några fabriker har arbetsstyrkan måst inskränkas till följd af

byggnadskonflikten. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på kunniga tjänarinnor varit otillräcklig.

Sundsvall. Arbetsmarknaden har varit god och lika med föregående månad. Brist på arbetskraft.

Östersund. Brist på arbetskraft till jordbruket, såväl manlig som kvinnlig.

Norrbottens län. Arbetstillgången har varit mycket god.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Järn- och metallarbetare, byggnadsarbetare, fabriks och grofarbetare, åkeriarbetare, kontorister, expediter, lagerarbetare, maskinister och eldare. — Fabriksarbeterskor, kontors-, butiks- och lagerbiträden.	Diskerskor och köksor till restauranter, ensamjungfrur till stads- och landthushåll.
Uppsala län.	
Grofarbetare.	Gifta drängar till jordbruket.
Södermanlands län.	
Befallningsmän, chaufförer, kuskar, grofarbetare, springpojkar. — Yngre ensamjungfrur, kontorspersonal, tillfälliga arbeterskor.	Körkarlar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka, ladugårdskarlar. — Mjölkjungfrur, dugliga tjänarinnor.
Östergötlands län.	
Befallningsmän, rättare, körkarlar, kuskar, trädgårdsmästare, smeder, byggnadssnickare, grofarbetare.	Ladugårdsskötare, körkarlar. — Mjölkjungfrur, hushållerskor, hus- och barnjungfrur, ensamjungfrur.
Norrköping.	
Inom de flesta manliga yrken och fack. — Rengöringsarbeterskor.	Springpojkar och lärlingar. — Tjänarinnor till husligt arbete samt mjölkerskor.
Jönköpings län.	
Ogifta drängar, f. d. militärer, grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Ladugårdsskötare, statdrängar. — Dugliga tjänarinnor, mjölkjungfrur.
Norra Kalmar län.	
Fabriks- och grofarbetare.	Ladugårdskarlar, stalldrängar. — Tjänarinnor till husligt arbete, mjölkjungfrur.
Södra Kalmar län.	
Byggnadsarbetare, grofarbetare.	Ladugårdsskötare, stalldrängar.. — Dugliga tjänarinnor till husligt arbete, mjölkjungfrur.
Blekinge län.	
Handelsarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Gifta jordbruksarbetare. — Mjölkjungfrur.
Kristianstads län.	
—	Kördrängar. — Mjölkjungfrur, kokerskor, kunniga ensamjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Malmö.	
Inom alla manliga yrken och fack. — Kontorister, kontors- och butiksbiträden, servitriser, hushållerskor, kontorsstäderskor, uppasserskor, tvätt- och rengöringskvinnor.	Yngre drängar, statkarlar, hvilkas husfrur äro villiga att mjölka, huggedrängar. — Jungfrur till landet samt kunniga ensamjungfrur.
Lund.	
Fabriks- och grofarbetare. — Tvätt- och rengöringsarbeterskor, uppasserskor.	Städerskor, kokerskor, kunniga ensamjungfrur, passflickor, jungfrur till landet.
Landskrona.	
Butiksbiträden, springpojkar, kuskar, vaktmästare, maskinister, fabriks- och grofarbetare. — Städerskor.	Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Hälsingborg.	
Järnarbetare, byggnadsarbetare, maskinister, eldare, handels-, fabriks- och grofarbetare, kuskar, springpojkar. — Fabriksarbeterskor, sömmerskor, butiksbiträden, springflickor, hushållerskor, yngre tjänstflickor, kontorsstäderskor.	Jordbruksdrängar. — Mjölkjungfrur, kokerskor, diskerskor, tvätterskor, kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
Grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Mjölkjungfrur, kokerskor, städerskor, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Trelleborg.	
—	Mjölkjungfrur.
Eslöf.	
Grofarbetare, maskinister, eldare, bryggeriarbetare, byggnadsarbetare, springpojkar. — Yngre tjänstflickor.	Snickare-, gjutare- och smedslärlingar. — Mjölkjungfrur.
Skurup.	
—	Kvinnlig arbetskraft till jordbruket.
Hallands län.	
Maskinister, grofarbetare, springpojkar, lärlingar inom olika yrken. — Yngre tjänstflickor, tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Ogifta drängar, smeder, hofslagare, filare, järnsvarfvare, mjölnare, murare, målare, byggnadssnickare. — Kunniga ensamjungfrur, hotellpersonal, tjänarinnor till landet, mjölkjungfrur.
Göteborgs och Bohus län.	
—	Plåtslagare, handskomakare. — Tjänarinnor till landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Göteborg.	
Sågverks- och brädgårdsarbetare, snickare och timmermän, murare, bokhållare, handelsarbetare, kuskar, grofarbetare. — Kontors-, butiks- och lagerbiträden, springflickor, hushållerskor.	Jordbruksarbetare, väfveriarbetare, springpojkar. — Tjänstflickor till landet, ensamjungfrur, kokerskor, barnjungfrur.
Skaraborgs län.	
Grofarbetare, bokhållare, kontors- och lagerbiträden, vaktmästare.	Ladugårdskarlar, statdrängar. — Jungfrur till landet, ensamjungfrur.
Karlstad.	
Sågverksarbetare, byggnadssnickare, grofarbetare.	Mjölkerskor, ladugårdsjungfrur, diskerskor och köksor till restauranter, tjänarinnor till husligt arbete.
Örebro.	
Inom nästan alla yrken och fack.	Kvinnliga arbetare till jordbruket.
Västmanlands län.	
Grofarbetare.	Mjölkjungfrur, kokerskor, dugliga ensamjungfrur.
Kopparbergs län.	
Bokhållare, expediter, maskinister, grofarbetare.	Kvinnliga tjänare till jordbruket och det husliga arbetet.
Gäfle stad och län.	
Sågverks- och brädgårdsarbetare, fabriks- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Byggnads- och maskinsnickare, järn- och metallarbetare. — Kunniga ensamjungfrur, kokerskor.
Sundsvall.	
—	Tjänarinnor till landet.
Östersund.	
Skogsfaktorer, skogvaktare, elektriker, maskinister, vaktmästare, rättare, bokhållare.	Jordbruksdfängar. — Ladugårdsjungfrur, landsjungfrur, ensamjungfrur, kokerskor, köksor.
Norrbottens län.	
—	Jordbruks- och sågverksarbetare.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *augusti* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	4,393	4,588	3,014	458	952	318	**4,851**	**5,540**	**3,332**	88	60
II. Grufdrift och malmförädling	35	15	14	—	—	—	**35**	**15**	**14**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	118	116	84	6	—	—	**124**	**116**	**84**	107	72
B Metall- o. maskinindustri	542	319	188	14	2	—	**556**	**321**	**188**	173	59
C Trävaruindustri	187	118	49	2	1	—	**189**	**119**	**49**	159	41
D Byggnadsverksamhet	946	598	438	—	—	—	**946**	**598**	**438**	158	73
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	36	16	9	11	5	2	**47**	**21**	**11**	—	—
F Textilindustri	77	8	4	59	18	9	**136**	**26**	**13**	523	50
G Beklädnadsindustri	28	20	9	170	82	41	**198**	**102**	**50**	194	49
H Närings- och njutningsämnesindustri	229	108	64	132	180	75	**361**	**288**	**139**	125	48
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	22	11	10	18	8	5	**40**	**19**	**15**	211	79
J Trämasse- och pappersindustri	27	6	4	36	36	22	**63**	**42**	**26**	150	62
K Grafisk industri	32	8	7	5	2	2	**37**	**10**	**9**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	251	98	74	18	19	11	**269**	**117**	**85**	230	73
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	56	33	27	25	5	3	**81**	**38**	**30**	213	79
B Butiks- och magasinspersonal	327	173	132	212	76	38	**539**	**249**	**170**	216	68
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	67	55	42	390	673	323	**457**	**728**	**365**	63	50
D Landtransport	819	560	423	94	81	38	**913**	**641**	**461**	142	72
E Vattentransport	149	45	33	1	—	—	**150**	**45**	**33**	333	73
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	3	4	3	—	14	10	**3**	**18**	**13**	—	—
V. Husligt arbete	6	1	—	4,323	5,013	2,518	**4,329**	**5,014**	**2,518**	86	50
VI. Allmän och litterär verksamhet	19	14	8	46	28	9	**65**	**42**	**17**	155	40
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1,858	718	648	92	6	3	**1,950**	**724**	**651**	269	90
Summa för aug. 1911	**10,227**	**7,632**	**5,284**	**6,112**	**7,201**	**3,427**	**16,339**	**14,833**	**8,711**	**110**	**59**
» » » 1910	8,618	6,912	4,645	4,602	5,921	2,503	13,220	12,833	7,148	103	56

[1] Jfr noten å sid. 802.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	131	101	74	526	591	365	374	573	231
Däraf kvinnor	3	6	2	51	78	44	5	51	4
II. Grufdrift och malmförädling	—	1	—	2	—	—	1	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	16	28	16	13	20	18	—	—	—
Däraf kvinnor	5	—	—						
B Metall- och maskinindustri	180	88	55	10	5	3	28	20	10
Däraf kvinnor	8	2	—						
C Trävaruindustri	36	25	7	2	1	—	3	—	—
Däraf kvinnor	1	1	—						
D Byggnadsverksamhet	333	223	175	13	3	2	8	5	4
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	14	11	5	—	1	1	1	—	—
Däraf kvinnor	4	4	1						
F Textilindustri	4	1	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	3	1	—						
G Beklädnadsindustri	73	37	18	1	—	—	1	1	1
Däraf kvinnor	69	36	17	1	—	—	1	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	53	53	29	11	15	9	9	20	11
Däraf kvinnor	23	35	21	2	5	1	4	18	9
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	4	2	1	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	1	—						
J Trämasse- och pappersindustri	7	7	1	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	5	1						
K Grafisk industri	16	1	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	—	—						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	32	19	14	12	4	2	23	8	5
Däraf kvinnor	3	1	—				2	1	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	54	21	17	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	21	2	1						
B Butiks- o. magasinspersonal.	189	124	84	15	8	7	15	3	3
Däraf kvinnor	43	22	7	6	2	2	6	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	151	180	73	16	8	3	8	18	9
Däraf kvinnor	131	174	68	12	5	2	5	15	9
D Landtransport	281	234	165	28	14	10	28	15	14
Däraf kvinnor	12	13	3	3	3	3	5	3	3
E Vattentransport	35	13	11	—	1	1	2	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	15	11	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	14	10						
V. Husligt arbete	889	1,191	607	134	143	87	129	175	39
Däraf kvinnor	889	1,191	607	134	143	87	129	174	39
VI. Allmän och litterär verksamhet	30	11	4	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	25	7	2	1	—	—			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	341	138	131	94	28	23	30	18	18
Däraf kvinnor	—	6	3						
Summa för aug. månad år 1911	2,869	2,534	1,498	878	842	531	660	856	345
Däraf kvinnor	1,250	1,521	743	210	236	139	157	264	66
» » » månad år 1910	2,332	2,738	1,494	808	1,010	476	—	—	—
Däraf kvinnor	933	1,460	590	175	261	105	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
337	284	253	1,220	1,298	730	146	115	49	69	93	47	41	57	28
8	40	10	155	266	108	10	21	4	4	16	4	6	15	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	5	5	12	2	2	2	13	9	2	8	5	6	2	—
26	16	11	31	21	16	20	13	9	9	5	2	9	7	3
1	—	—												
18	3	2	12	10	5	13	12	6	3	—	—	1	—	—
87	33	23	28	14	10	7	6	6	19	12	7	12	10	8
—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	1	—
81	12	5	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	9	5	1	—	—									
12	10	5	17	6	—	—	3	—	—	2	—	2	1	1
12	9	4	17	1	—	—	1	—	—	2	—	2	1	1
26	21	11	30	34	11	11	9	5	12	7	1	6	8	6
11	14	5	23	29	10	3	4	1	3	4	—	1	1	—
—	2	1	3	1	—	8	—	—	9	5	4	—	—	—
—	2	1	3	1	—	5	—	—	2	2	2			
12	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
						1	—	—						
4	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—												
10	2	2	9	7	5	8	3	3	15	4	—	9	2	—
			1	—	—							3	—	—
2	—	—	3	1	—	3	1	1	—	—	—	—	1	—
1	—	—				1	1	1				—	1	—
21	12	5	12	8	3	7	1	—	9	1	1	15	5	2
9	5	1	11	7	3	1	1	—	2	—	—	6	1	—
11	40	20	31	48	28	9	23	14	7	6	2	13	14	9
8	40	20	30	46	27	7	23	14	3	5	1	9	10	7
47	50	39	33	8	3	5	2	2	6	4	4	23	7	6
5	8	4	8	1	1	1	—	—				2	1	1
12	8	8	2	1	1	3	—	—	2	1	1	2	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
76	230	71	458	585	204	172	142	66	55	80	33	185	130	84
76	230	71	458	585	204	172	142	66	55	80	33	185	130	84
2	1	—	1	6	2	1	1	1	1	3	1	—	—	—
2	1	—	1	4	—				1	1	1			
191	17	16	121	47	33	33	6	3	11	8	4	23	19	15
89	—	—	3	—	—									
985	746	477	2,028	2,100	1,056	450	351	175	229	239	112	348	264	162
249	358	121	711	940	353	201	193	86	70	110	41	214	160	97
887	781	467	1,578	1,765	851	467	389	178	111	179	29	299	270	137
264	413	157	485	676	231	185	187	74	30	71	12	174	167	70

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	233	234	136	224	301	278	152	243	202
Däraf kvinnor	39	32	11	32	24	18	17	30	26
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	15	8	8
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	17	15	10	7	—	2	8	3	2
Däraf kvinnor									
B Metall- och maskinindustri	4	4	1	38	16	12	28	13	9
Däraf kvinnor				4	—	—	1	—	—
C Trävaruindustri	2	5	—	17	10	5	1	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
D Byggnadsverksamhet	12	4	1	102	24	24	116	47	36
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	5	1	1	16	—	—
Däraf kvinnor				1	1	1	6	—	—
F Textilindustri	1	—	—	8	4	5	7	—	—
Däraf kvinnor				7	4	4	4	—	—
G Beklädnadsindustri	1	2	2	38	10	7	18	3	1
Däraf kvinnor	1	2	2	28	8	6	14	2	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	6	6	1	38	17	15	56	11	4
Däraf kvinnor	3	3	—	14	16	15	20	6	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	8	—	—	—	5	5
Däraf kvinnor				3	—	—			
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	3	3	—	7	—	—
Däraf kvinnor				3	3	—			
K Grafisk industri	1	1	1	4	2	3	2	2	2
Däraf kvinnor				1	2	2	1	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	77	23	24	15	2	2
Däraf kvinnor				7	9	9	1	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	1	—	—	4	—	—	—	1	1
B Butiks- och magasinspersonal	2	3	1	115	21	18	21	3	3
Däraf kvinnor	1	2	—	77	16	13	13	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	18	20	11	28	74	61	27	40	16
Däraf kvinnor	17	15	9	28	72	58	21	39	15
D Landtransport	5	8	5	168	70	44	69	24	18
Däraf kvinnor	—	1	—	32	33	12	11	4	3
E Vattentransport	1	—	—	6	—	—	24	—	—
Däraf kvinnor							1	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	1	—	—	—	1	1
V. Husligt arbete	150	133	71	415	330	245	156	145	90
Däraf kvinnor	150	133	71	415	330	245	156	145	90
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	6	4	3	6	2	—
Däraf kvinnor				5	3	2	6	2	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	23	4	2	212	60	60	88	4	4
Summa för aug. månad år 1911	477	489	242	1,524	970	807	832	557	404
Däraf kvinnor	211	188	93	658	521	385	272	228	136
» » » månad år 1910	345	296	170	1,451	922	686	639	356	242
Däraf kvinnor	137	130	58	500	431	268	192	155	75

Öfriga anstalter.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
501	728	478	106	131	84	53	129	48	60	86	24	124	124	56
49	134	30	11	21	7	4	59	2	12	38	7	5	18	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	5	3	2	—	—	4	4	4	—	—	—	—	—	—
						1	—	—						
24	19	9	4	12	1	68	50	33	11	4	2	2	3	—
4	3	1	6	3	—	22	11	8	—	2	—	—	—	—
35	15	9	18	28	13	89	101	81	7	6	4	4	3	3
5	3	2	1	—	—	3	3	1	—	—	—	—	—	—
11	—	—	1	—	—	16	7	1	2	—	—	—	—	—
7	—	—				11	4	—						
6	8	5	3	—	—	12	10	4	1	1	—	1	—	—
5	6	4	2	—	—	10	8	2				1	—	—
50	8	2	9	5	1	22	32	19	5	5	1	1	—	—
8	4	1	1	—	—	10	16	7	—	2	—			
2	2	2	—	—	—	6	2	2	—	—	—	—	—	—
						3	2	2						
1	—	—	1	—	—	8	6	4	21	21	21	—	—	—
			1	—	—	5	3	1	20	20	20			
2	—	—	—	—	—	6	3	2	—	—	—	—	—	—
15	15	10	5	—	—	2	8	6	4	2	2	4	1	1
						—	1	1						
—	—	—	2	—	—	3	12	10	—	—	—	3	—	—
6	4	4	5	4	2	62	29	23	5	4	3	8	—	—
3	3	3	2	1	—	14	6	5	2	2	1			
17	25	15	5	21	14	29	85	25	6	20	8	4	9	3
15	23	13	5	20	13	25	74	15	4	18	7	2	8	2
44	25	23	13	4	—	57	90	73	4	7	5	12	—	—
3	5	3	1	2	—	5	2	1						
13	3	3	2	—	—	35	15	7	—	2	—	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	2	—	—
308	326	162	80	105	55	422	508	354	56	79	29	39	56	17
302	326	162	80	105	55	422	508	354	56	79	29	39	56	17
3	1	—	—	1	—	3	6	1	1	—	—	3	—	—
1	—	—	—	1	—	1	4	—						
191	38	37	13	11	6	267	183	183	35	32	32	5	—	—
1,253	1,228	765	276	325	176	1,189	1,246	840	218	271	131	213	196	80
393	501	216	103	150	75	511	687	390	94	159	64	47	82	23
1,087	1,058	589	255	191	121	1,297	1,240	848	148	201	67	106	178	50
350	410	158	107	90	45	459	634	348	42	98	14	22	44	10

Yrkesgrupper.	Karlstad.			Örebro.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	42	20	10	132	82	58	292	246	133
Däraf kvinnor	1	3	—	9	18	4	28	58	21
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	1	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	3	2	—	2	1	1	—	1	1
B Metall- och maskinindustri	—	3	—	6	4	4	26	5	—
C Trävaruindustri	7	4	4	1	—	—	3	—	—
D Byggnadsverksamhet	4	4	4	7	5	5	15	6	4
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	—	1	—	5	3	3	4	1	1
Däraf kvinnor	—	1	—				4	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	1	—	—	4	3	3	3	9	3
Däraf kvinnor				3	3	3	1	5	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	5	1	1	8	6	6
Däraf kvinnor				1	1	1			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	1	—	—	2	1	1	—	—	—
Däraf kvinnor				2	1	1			
B Butiks- o. magasinspersonal	2	1	1	9	6	4	3	4	3
Däraf kvinnor	1	—	—	3	3	1	2	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	6	13	6	9	9	5	2	4	2
Däraf kvinnor	5	12	5	6	7	3	2	4	2
D Landtransport	3	2	2	11	8	8	8	2	1
Däraf kvinnor	1	1	1	2	2	2	1	—	—
E Vattentransport	2	1	1	—	—	—	2	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	35	62	30	111	76	52	121	130	65
Däraf kvinnor	35	62	30	111	76	52	121	130	65
VI. Allmän och litterär verksamhet	1	1	1	3	1	1	2	1	1
Däraf kvinnor	1	1	1	1	—	—	1	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	6	1	1	37	29	29	66	21	18
Summa för aug. månad år 1911	113	115	60	344	229	175	556	436	238
Däraf kvinnor	44	80	37	138	111	67	160	200	92
» » » månad år 1910	109	127	54	455	251	249	265	294	132
Däraf kvinnor	40	87	20	137	78	78	96	151	45

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Östersund.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
47	**46**	**26**	**12**	**2**	**2**	**7**	**1**	**—**	**20**	**43**	**18**	**2**	**12**	**2**
7	14	7				1	—	—	1	9	1	—	1	—
13	**6**	**6**	**1**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**1**	**—**	**—**	**1**	**—**	**—**
3	**7**	**6**	**1**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**1**	**—**	**—**
8	**2**	**—**	**15**	**6**	**5**	**3**	**2**	**2**	**3**	**2**	**—**	**3**	**1**	**1**
13	**11**	**10**	**10**	**4**	**—**	**11**	**1**	**—**	**—**	**8**	**1**	**4**	**6**	**—**
10	**12**	**8**	**12**	**10**	**7**	**2**	**9**	**4**	**3**	**4**	**—**	**3**	**4**	**—**
—	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
—	**—**	**—**	**1**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
3	**2**	**2**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**1**	**—**	**—**	**—**	**—**
3	2	2							—	1	—			
3	**2**	**1**	**4**	**8**	**3**	**—**	**6**	**—**	**1**	**6**	**3**	**—**	**3**	**—**
1	1	—	1	4	—	—	5	—	—	3	—	—	2	—
—	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
1	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**5**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
—	**—**	**—**	**2**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
4	**2**	**2**	**8**	**6**	**—**	**1**	**1**	**—**	**2**	**1**	**—**	**1**	**—**	**—**
			—	6	—									
2	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**1**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
9	**4**	**3**	**1**	**2**	**—**	**6**	**—**	**—**	**1**	**2**	**—**	**1**	**—**	**—**
4	—	—	—	1	—	4	—	—	1	2	—	1	—	—
11	**20**	**12**	**10**	**7**	**6**	**15**	**20**	**11**	**7**	**4**	**1**	**17**	**20**	**11**
8	16	9	8	4	3	15	20	11	7	4	—	17	19	10
19	**15**	**14**	**30**	**20**	**17**	**11**	**6**	**6**	**8**	**4**	**2**	**—**	**22**	**—**
—	1	1	—	1	—	2	—	—						
—	**—**	**—**	**4**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**1**	**—**	**—**	**1**	**—**	**—**
—	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
73	**102**	**38**	**85**	**97**	**50**	**83**	**57**	**23**	**25**	**38**	**8**	**72**	**94**	**38**
73	102	38	85	97	50	83	57	23	25	38	8	72	94	38
1	**2**	**2**	**—**	**1**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
—	2	2	—	1	—									
39	**18**	**15**	**37**	**26**	**26**	**46**	**50**	**41**	**28**	**12**	**3**	**13**	**4**	**1**
259	**251**	**145**	**233**	**189**	**116**	**185**	**158**	**87**	**101**	**125**	**36**	**119**	**166**	**53**
96	138	59	94	114	53	105	87	34	34	57	9	90	116	48
124	148	73	235	214	110	150	140	61	—	—	—	72	145	64
41	63	22	83	122	41	89	73	36	—	—	—	61	120	46

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks- »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg- » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt- » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[3] 31	[3] 31	[3] 31	[3] 32	[3] 33	[3] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[4] 51	[4] 54	[4] 56	[4] 59	[4] 60	[4] 61	54
48	» » » torsk	»							45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[5] 110	[5] 115	[5] 117	[5] 116	[5] 116	[5] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[6] 70	[6] 70	[6] 73	[6] 80	[6] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Medelpriset å konserverade ägg uppgafs i föregående häfte för juni månad [4]) Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [5]) Uppgifterna afse

Obs. Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(juli 1910—juli 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan.—juli 1911 för 39 orter.

Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli [1]) 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
218	219	221	221	220	219	216	216	217	216	213	214	218	4
196	199	202	203	203	200	193	191	194	196	195	194	194	5
151	151	151	150	151	151	151	151	151	151	151	151	151	6
115	115	114	113	113	112	113	112	112	111	111	111	111	7
47	47	50	47	49	48	47	47	47	48	48	48	47	8
169	169	169	168	168	169	166	163	159	150	143	140	141	9
124	124	124	126	126	126	126	123	121	116	110	107	107	10
—	—	—	—	—	—	139	137	133	125	121	117	115	11
122	131	140	170	198	202	180	149	129	114	111	118	125	12
—	—	126	136	142	143	140	129	124	119	115	[2])117	119	13
28	25	27	27	27	27	27	27	27	27	28	28	28	14
50	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	15
28	29	29	29	29	29	29	28	29	29	28	29	29	16
46	46	46	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	17
51	31	31	31	30	30	30	30	30	30	30	30	30	18
20	20	20	19	19	19	19	19	19	19	19	19	20	19
25	25	25	25	24	24	24	24	24	24	25	25	25	20
32	32	32	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
63	63	63	62	62	62	62	62	62	62	62	62	64	23
39	39	39	39	39	39	39	39	38	39	39	39	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	25
40	40	40	40	40	40	40	39	39	39	39	39	39	26
39	39	38	38	38	38	38	38	37	37	37	37	37	27
28	28	28	28	28	28	27	27	27	27	27	28	27	28
75	75	75	75	75	75	75	74	74	74	74	74	74	29
46	46	45	45	45	45	45	45	45	44	44	45	45	30
62	62	62	62	62	62	61	61	61	60	60	60	60	31
101	103	101	98	97	96	96	95	96	96	98	100	100	32
81	82	81	79	78	77	77	77	78	79	80	81	81	33
118	120	119	119	117	117	116	116	117	116	116	117	117	34
60	62	61	61	60	60	59	59	58	58	58	58	58	35
125	122	117	109	108	110	115	118	118	123	125	124	125	36
106	107	105	101	101	102	100	102	105	105	107	107	104	37
130	133	134	134	130	127	126	125	124	122	121	120	120	38
138	141	144	143	139	137	135	134	132	131	130	129	129	39
145	150	153	152	151	150	148	146	142	142	138	138	136	40
30	39	37	35	33	28	27	25	26	28	26	34	32	41
34	36	41	40	39	36	38	37	34	34	32	37	35	42
84	82	82	81	80	80	83	79	79	76	75	81	80	43
38	39	39	39	39	39	39	39	37	39	39	39	40	44
34	34	34	35	35	34	34	34	33	33	34	33	33	45
24	23	23	24	23	24	24	24	24	24	24	25	25	46
52	53	52	52	52	51	51	51	51	51	51	51	51	47
44	45	45	45	45	45	46	45	46	44	44	45	45	48
122	124	129	132	135	139	146	147	149	149	150	151	153	49
73	73	72	69	67	67	67	67	67	67	67	67	68	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
18	17	17	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	52
16	15	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	13	53
2260	2270	2260	2260	2270	2270	2280	2260	2270	2260	2260	2260	2280	54
1800	1790	1790	1790	1820	1800	1810	1800	1820	1790	1790	1790	1800	55
187	187	186	183	187	187	183	183	184	184	184	184	184	56
373	373	374	373	373	372	372	372	373	372	371	373	372	57
130	130	129	130	129	128	129	129	128	133	132	132	131	58
159	159	159	158	159	156	160	159	160	153	154	153	155	59

felaktigt till 123 öre per tjog, hvilket härmed rättas. — [3]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — »brasilianskt» kaffe. — [6]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg.

Kreaturs-

(per kg.

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	40	40	46	48	46	40	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37
» 3. Mindre feta[3])	28	29	36	38	35	27	28
Kvigor (och stutar):							
Extra prima[4])	—	—	58	60	59	52	55
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[5])	46	46	51	54	52	45	44
» 2. Mindre feta[5])	37	37	44	48	44	36	36
Tjurar:							
Extra prima[4])	—	—	55	57	56	46	49
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	41	46	49	44	38	40
» 3. Mindre köttiga[6])	33	36	40	38	39	32	33
Oxar:							
Extra prima[7])	—	—	—	—	58	—	47
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43
» 2. Mindre feta[8])	—	—	42	46	43	34	36
Kalfvar:							
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[9])	57	59	64	68	63	60	61
» (70—90 »[9]))	51	53	54	61	56	55	55
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40
Får:							
Yngre, feta[10])	—	—	53	54	52	50	51
Äldre, »[10])	—	—	44	49	46	45	45
Svin:							
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	78
Suggor	39	45	66	57	46	58	67

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö. endast Stockholm. — [3]) Uppgifterna för januari—juli 1911 afse Malmö och Göteborg. — [4]) Uppgifterna Göteborg. — [6]) Uppgifterna för juli och december 1910 samt januari—maj och juli 1911 afse Malmö och och från och med november 1910 endast Malmö. — [8]) Uppgifterna för juli—oktober 1910 afse Stockholm för åren 1906—1909 och juli 1910 afse endast Göteborg samt för augusti 1910—juli 1911 Stockholm

priser

lefvande vikt)

Göteborg 1904—juli 1911.

(juli 1910—juli 1911) för alla tre orterna.

Juli 1910.	Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
47	48	50	50	47	45	—	42	48	—	—	—	51
41	41	43	43	43	41	40	40	40	43	45	45	44
38	38	38	37	36	35	35	35	35	37	39	40	39
30	32	31	29	27	27	28	27	27	27	27	28	27
55	54	57	60	58	56	55	55	55	57	59	59	57
45	47	45	45	45	44	45	44	45	46	48	51	49
36	38	38	35	35	33	34	31	34	38	37	40	39
46	51	53	55	56	53	54	55	54	55	56	58	56
42	44	47	47	48	46	45	46	46	46	47	48	48
39	42	44	44	43	42	42	43	43	43	44	45	45
32	34	36	35	35	33	34	33	33	34	35	37	36
46	47	—	—	47	45	50	—	—	—	—	54	—
44	44	44	45	45	42	43	42	42	44	48	48	47
39	39	39	38	38	36	37	36	36	38	42	42	41
59	59	61	64	62	61	61	61	61	61	61	61	57
55	54	54	56	55	53	53	53	53	53	52	53	50
39	31	40	40	38	38	39	41	41	41	40	40	42
53	51	50	46	45	46	47	50	53	60	60	55	50
48	49	45	40	38	40	41	44	48	52	52	48	42
82	81	81	77	73	75	73	70	69	66	63	63	64
77	80	81	77	72	70	69	68	66	65	61	60	60
69	67	68	68	63	62	61	60	59	59	53	48	49

— [3]) Uppgifterna för juli—december 1910 samt mars och juli 1911 afse endast Malmö: för februari 1911 för juli 1910—juli 1911 afse endast Malmö. — [5]) Uppgifterna för juli 1910—juli 1911 afse Malmö och Göteborg. — [7]) Uppgifterna för juli 1910 afse endast Stockholm, för augusti 1910 Stockholm och Malmö och Göteborg. — [9]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [10]) Uppgifterna och Göteborg.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm under *jan.—juli* månader år 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.
		Medelpris (öre).						
Fisk:[1])								
Abborre	kg.	57	52	—	61	29	29	56
Braxen	»	26	24	—	33	27	31	—
små	»	—	—	—	—	—	—	15
Flundra (Skrubba)	»	—	29	35	15	—	—	—
Gråsei	»	—	14	26	—	—	—	19
Gädda	»	90	93	108	83	59	69	83
Gös	»	153	—	—	127	96	116	—
Hafslax	»	—	—	—	—	—	36	40
Hvitling	»	35	33	—	—	10	—	15
Hälleflundra	»	90	—	98	86	77	76	85
små	»	—	—	—	66	59	51	53
Id	»	34	—	—	43	34	—	44
Kolja[2])	»	35	40	39	34	12	28	—
små	»	—	—	—	—	—	—	21
Kungsflundra	»	—	—	53	39	—	—	—
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	26
Lake	»	53	56	51	53	15	—	—
Lax, färsk	»	228	—	198	—	199	237	148
Laxöring	»	74	—	—	—	130	75	—
Lindare	»	—	—	—	—	40	51	—
Makrill	»	—	—	—	—	54	34	39
Piggvar	»	125	—	175	—	63	—	—
Ruda, små	»	—	—	—	—	—	20	—
Rödspotta	»	45	51	47	37	37	57	51
Rödtunga	»	—	—	56	29	59	—	48
Sandskädda	»	20	—	—	—	—	—	—
Sarf	»	—	—	—	16	8	—	7
Sik	»	61	—	—	—	65	54	74
Sill, färsk	låda	902	766	745	325	330	—	—
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—
Sjötunga	kg.	—	—	—	—	—	81	—
Skrubba	»	—	—	—	—	—	18	—
Slom	»	—	—	—	—	12	—	—
Slätvar	»	86	—	—	61	—	—	—
Stenbit	»	—	—	27	36	28	—	26
Strömming	»	25	16	13	13	9	—	—
salt	fjärd.	—	—	—	—	—	—	—
Torsk[2])	kg.	36	35	39	33	22	35	22
salt	»	38	—	—	—	—	—	—
Uer, färsk	»	—	—	—	—	14	—	—
Ulk	»	56	—	—	—	—	—	—
Ål, stor	»	—	—	—	—	125	160	153
medelstor	»	—	—	—	—	—	100	133
små	»	110	—	—	—	—	—	—
Fiskvaror:								
Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—
Sill, islands-	t:na	—	—	—	—	—	—	—
norsk	»	—	—	—	—	—	—	—
holländsk	»	—	—	—	—	—	—	—
Skaldjur:								
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	50	—	—
Hummer	st.	—	—	—	—	112	92	—
Krabbor	»	—	—	—	—	10	—	—
Kräftor	tjog	—	—	—	—	50	—	—
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68	78	67	55
små	»	—	—	—	38	27	38	—

Marknadens läge $^{29}/_{6}$—$^{5}/_{7}$: tillgång otillräcklig, efterfrågan god, tendens fast.
$^{6}/_{7}$—$^{12}/_{7}$: » knapp, » liflig, » stigande.
$^{13}/_{7}$—$^{19}/_{7}$: » otillräcklig, » liflig, » fast.
$^{20}/_{7}$—$^{26}/_{7}$: » otillräcklig, » rätt liflig, » stigande.
$^{27}/_{7}$—$^{2}/_{8}$: » mindre god, » liflig, » fast.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under tredje kvartalet 1911.

Den efterföljande redogörelsen grundar sig hufvudsakligen på de uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från enskilda arbetsgifvare. De i brefkortsformat tryckta frågeformulären hafva fortfarande till största delen infordrats af Kungl. Kommerskollegii ombud i orterna, hvilka för närvarande uppgå till ett antal af 35, hvaraf 15 äro föreståndare för arbetsförmedlingsanstalter, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt af Kollegium hafva emellertid dylika uppgifter insamlats från arbetsgifvare i Stockholm samt i den närmaste trakten däromkring äfvensom från sådana större arbetsgifvare i landsorten, hvilka i regel sysselsätta minst 200 arbetare. Antalet af Kollegium direkt tillfrågade arbetsgifvare uppgår numera till 475. Såsom material för bedömande af arbetstillgången i riket föreligga äfven rapporter från Kollegii ombud, hvilka innehålla dels en kort allmän karaktäristik af ställningen på arbetsmarknaden inom ombudens orter med särskild hänsyn tagen till de större näringar, som där äro representerade, dels uppgifter om arbets- och arbetartillgången inom jordbruket, skogsbruket, byggnadsverksamheten samt transportarbetet i orten, i den mån ombuden genom förfrågningar hos vederbörande arbetsgifvare, deras samt arbetarnas organisationer eller på annat sätt kunnat bilda sig en säker uppfattning därom.

För nu ifrågavarande kvartal hafva besvarade formulär återkommit från 1,592 arbetsgifvare med 203,485 arbetare, hvaraf 1,241 arbetsgifvare med 186,259 arbetare inom industri och handtverk samt transportarbete. Samtliga arbetsgifvare — med undantag af ett tiotal — hvilka sysselsätta minst 200 arbetare, hafva insändt besvarade formulär, hvarför ifrågavarande uppgifter torde få anses som i hög grad värdefulla och representativa för åtminstone hela den svenska storindustrien.

Efter bearbetning af de inkomna svaren kan för bedömande af *arbetstillgången under tredje kvartalet 1911 inom industri och handtverk* i jämförelse med de närmast föregående kvartalen följande sammanställning anföras:

1911.	Antal redovisade arbetare.	*Arbetare (i %), anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom* mer än medelgod.	medelgod.	mindre än medelgod.
		%.	%.	%.
3:dje kv. . .	*186,259*	*57*	*28*	*15*
2:dra » . .	178,446	58	29	13
1:sta » . .	163,200	51	36	13
1910.				
4:de kv. . . .	135,620	58	29	13
3:dje » . . .	138,019	64	23	13
2:dra » . . .	135,583	62	27	11

Det visade sig äfven, att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal ansågs:

i jämförelse med närmast föregående kvartal såsom *bättre* af 239 arbetsgifvare med 25,680 arbetare (14 %); såsom *oförändrad* af 830 arbetsgifvare med 135,214 arbetare (72 %); såsom *sämre* af 172 arbetsgifvare med 25,365 arbetare (14 %), samt

i jämförelse med samma kvartal föregående år såsom *bättre* af 251 arbetsgifvare med 36,288 arbetare (19 %); såsom *oförändrad* af 785 arbetsgifvare med 113,626 arbetare (61 %) samt såsom *sämre* af 205 arbetsgifvare med 36,345 arbetare (20 %).

Med ledning af tabellen å sid. 830—831, som utgör en sammanfattning af arbetsgifvarnas inom industrien och handtverket uppgifter, har utarbetats följande *allmänna öfversikt öfver arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper* under tredje kvartalet 1911.

Inom *grufdriften* var arbetstillgången fortfarande mycket god med afsevärd förbättring särskildt sedan motsvarande tid föregående år. Vid de skånska stenkolsgrufvorna i Höganäs rådde brist på arbetskraft. Af de uppgiftslämnande arbetsgifvarna rapportera 14 med 8,652 arbetare (86 %) mer än medelgod samt 6 med 1,356 arbetare (14 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *närings-* och *njutningsämnesindustrien* kan arbetstillgången i allmänhet betecknas såsom god. För de större tobaksfabrikerna har arbetstillgången alltjämt förbättrats. Under den långvariga värmen i juli och augusti månader hade läskedrycksfabriker och bryggerier så riklig arbetstillgång, att på flera håll, i synnerhet vid de förstnämnda, öfvertidsarbete måste tillgripas. Bagerierna hade öfverallt i det stora hela god arbetstillgång; dock klagade några firmor i Stockholm öfver att brödkonsumtionen under kvartalet varit mindre än eljes bland arbetarbefolkningen enligt uppgift en följd af byggnadslockouten. Makaronifabrikerna hade haft en osedvanligt god arbetstillgång på grund af delvis felslagen potatis- och bönskörd. Vid konservfabrikerna hade inställandet

af de beramade stora fälttjänstöfningarna vållat inskränkning af produktionen. För sockerindustrien är tredje kvartalet alltid en död säsong, då arbetet består i reparationer och förberedelser till den stundande kampanjen; vid inskrifning af arbetare till höstens kampanj visade sig stort öfverflöd på arbetskraft vara rådande. Inalles rapporterade inom närings- och njutningsämnesindustrierna 111 arbetsgifvare med 6,714 arbetare (54 %) mer än medelgod, 66 arbetsgifvare med 3,799 arbetare (30 %) medelgod samt 27 arbetsgifvare med 2,025 arbetare (16 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *textilindustrien* var arbetstillgången fortfarande i hufvudsak god, dock med någon försämring i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid föregående år. I allmänhet klagades öfver tryckta konjunkturer, bl. a. ansågs byggnadskonflikten komma att medföra inskränkning å konsumtionen af textilvaror. Till följd af årets goda bomullsskörd i Förenta Staterna väntas ändtligen ett prisfall på råvaran, hvilket i så fall kommer att medföra en liflig verksamhet på alla bomullsindustrien tillhörande områden. Vid yllefabrikerna i Norrköping hade arbetstillgången försämrats i jämförelse med föregående kvartal. Den *vattenbrist*, som inträdt till följd af sommarens torka, hade menligt inverkat på äfven textilfabrikernas behof af drifkraft och föranledt inskränkningar af arbetstiden; sålunda hade Borås stads elektricitetsverk inställt all kraftleverans mellan ½ 6—½ 7 e. m. Vidare klagades från de flesta håll alltjämt öfver brist på kvinnliga arbetare. Af arbetsgifvarna rapporterade 35 arbetsgifvare med 7,825 arbetare (40 %) mer än medelgod, 21 med 6,361 arbetare (33 %) medelgod samt 19 med 5,351 arbetare (27 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *beklädnadsindustrien* var arbetstillgången oförändradt god och tillgången på arbetskraft normal. För *skofabrikerna* hade dock läget försämrats i jämförelse med motsvarande tid föregående år. Af samtliga arbetsgifvare inom beklädnadsindustrien rapporterade 58 med 6,799 arbetare (64 %) mer än medelgod, 29 arbetsgifvare med 2,975 arbetare (28 %) medelgod samt 13 arbetsgifvare med 833 arbetare (8 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *trävaruindustrien* var arbetstillgången fortfarande mycket god. Flottningsarbetet i Norrland hade lidit af det låga vattenståndet. På grund af den långvariga torkan hade äfven flera sågverk härjats af eldsvådor, hvilket i förening med de talrika skogseldarna under sensommaren förorsakat förluster, uppehåll i produktionen samt öfverflöd på arbetskraft. I de småländska länen tvungo de ogynnsamma vattenförhållandena sågverken till inskränkningar af driften. För snickerier och möbelfabriker hade ställningen förbättrats. Af arbetsgifvarna inom trävaruindustrien rapporterade 110 arbetsgifvare med 15,326 arbetare (64 %) mer än medelgod, 53 ar-

betsgifvare med 7,121 arbetare (30 %) medelgod samt 29 arbetsgifvare med 1,502 arbetare (6 %) mindre än medgelgod arbetstillgång.

Vid *trämassefabrikerna* och *pappersbruken* samt hithörande näringsgrenar hade arbetstillgången afsevärdt försämrats sedan närmast föregående kvartal. Denna försämring torde uteslutande bero därpå, att vattenbristen särskildt hårdt drabbat trämassefabrikerna i alla delar af landet, från hvilka också i allmänhet öfverflöd på arbetskraft rapporterades. Vattenståndet i sjöar och floder synes hafva sjunkit minst i Norrland, där den starka värmen ökat afsmältningen från fjällens snömassor. Å andra sidan hade de af vattenbristen förorsakade inskränkningarna af produktionen samt däraf följande minskade utbud ytterligare förbättrat de på grund af öfverproduktion och osund konkurrens tryckta priserna för såväl kemisk som framför allt mekanisk trämassa. Af arbetsgifvarna inom dessa branscher rapporterade 45 med 8,154 arbetare (56 %) mer än medelgod, 27 med 5,328 arbetare (37 %) medelgod samt 8 med 988 arbetare (7 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *grafiska industrien* var arbetstillgången alltjämt god; ett visst öfverflöd på arbetskraft hade dock gjort sig kännbart. Tillsammans 38 arbetsgifvare med 2,759 arbetare (62 %) rapporterade mera än medelgod, 14 arbetsgifvare med 1,492 arbetare (34 %) medelgod samt 7 arbetsgifvare med 180 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *malmförädlingsindustrien* var visserligen arbetstillgången fortfarande i hufvudsak god, men i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid i fjol hade en betydande försämring inträdt. Denna försämring gällde dock mindre själfva marknadsläget än den direkta arbetstillgången vid bruken, som minskats genom vattenförhållandena. I allmänhet synes Bergslagen hafva varit mest hemsökt af vattenbrist, särskildt de talrika verk, som ligga vid de mindre vattendragen mellan Klarälfven och Dalälfven. Under sådana förhållanden rådde gifvetvis stort öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarna rapporterade 21 med 8,947 arbetare (49 %) mera än medelgod, 12 arbetsgifvare med 7,631 arbetare (41 %) medelgod samt 5 arbetsgifvare med 1,916 arbetare (10 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *metall-* samt *maskin-* och *skeppsbyggnadsindustrierna* var arbetstillgången alltjämt mycket växlande. I allmänhet betecknades konjunkturerna som öfver medelmåttan, trots byggnadskonfliktens hämmande inverkan. Vidare konstaterades, att den förbättring, som redan kunde iakttagas under det föregående kvartalet, äfven kännetecknat det nu förflutna. Metallindustrien hade dock haft kännning af vattenbristen (Huskvarna). Inom den mekaniska verkstadsindustrien var ställningen vid en del företag mindre god

med öfverflöd på arbetskraft; från dessa klagades öfver öfverproduktion och mindre lojal konkurrens. Specialverkstäder, särskildt sådana, som arbetade för export, hade däremot i regel mycket god arbetstillgång. Dock hade afsättningen å landtbruksmaskiner i in- och utlandet rönt betydligt afbräck genom sommarens torka och mindre goda skördeutsikter. Motortillverkningen liksom den elektromekaniska industrien hade däremot att glädja sig åt ett oafbrutet uppsving. För skeppsvarfvens vidkommande voro omdömena af skiftande natur. Vid de smärre reparations- och båtvarfven är högsommaren lågsäsong; vid de större varfven lämnade arbetstillgången åtskilligt öfrigt att önska. Af arbetsgifvarna inom metallindustrien rapporterade 48 med 4,923 arbetare (48 %) mera än medelgod, 20 med 4,439 arbetare (44 %) medelgod och 12 med 825 arbetare (8 %) mindre än medelgod arbetstillgång samt inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien 63 arbetsgifvare med 15,969 (64 %) mera än medelgod, 42 med 4,494 arbetare (18 %) medelgod och 22 med 4,333 arbetare (18 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *stenhuggerierna* var arbetstillgången oförändradt god; vid Blekinge stenhuggerier rådde ställvis brist på arbetskraft. Inom *glasindustrien* rådde alltjämt god arbetstillgång med afsevärd förbättring i jämförelse med motsvarande tid i fjol. För *kakel-* och *tegelindustrierna* hade afsättningsmöjligheterna genom sommarens långvariga byggnadskonflikt gifvetvis försämrats. Årets dåliga bärskörd hade likaledes minskat arbetstillgången inom *lerkärlsindustrien*. Inom jord- och stenindustrien rapporterade sammanlagdt 51 arbetsgifvare med 11,997 arbetare (65 %) mera än medelgod, 30 arbetsgifvare med 4,056 arbetare (22 %) medelgod samt 26 arbetsgifvare med 2,439 arbetare (13 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Af de *kemisk-tekniska industrierna* rapporterade tändsticksfabrikerna fortfarande mindre god arbetstillgång och reducering af såväl arbetsstyrka som arbetstid. Inom karbidfabrikationen hade arbetstillgången däremot ökats. Af arbetsgifvarna rapporterade 23 med 3,462 arbetare (37 %) mera än medelgod, 10 med 820 arbetare (9 %) medelgod samt 10 med 5,089 arbetare (54 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Arbetsförhållandena inom *byggnadsindustrien* under ifrågavarande kvartal hade naturligtvis präglats af den pågående lockouten. Medan denna i de södra delarna af landet i allmänhet föranledt hela byggnadsverksamhetens afstannande (såsom i Malmö, Hälsingborg, Lund, Halmstad samt äfven i Norrköping, Linköping och väsentligen i Stockholm och Göteborg) samt medfört minskad arbetstillgång och arbetslöshet inom sådana af byggnadsindustrien beroende yrkesgrenar som tegelbränningen, åkerirörelsen och smidesverkstäderna, hade andra orter haft ringa eller ingen känning af arbetsinställelsen. Så-

lunda rapporterade Kommerskollegii ombud i Uppsala, att där under kvartalet rådt en liflig byggnadsverksamhet; ombuden i Karlskrona och Ystad meddelade, att i konflikten indragna byggnadsarbetare förskaffat sig arbete ute på landsbygden, där ett omfattande egnahemsbyggande ägde rum.

Inom *transportarbetet* var arbetstillgången i allmänhet god med normal tillgång på arbetskraft. I det föregående har dock påpekats, att åkerirörelsen i städerna blifvit lidande på byggnadskonflikten. Mot slutet af kvartalet yppade sig också mindre arbetstillfällen än eljes för stufveriarbetare i de skånska utförselhamnarna till Tyskland, hvilket enligt Malmöombudets uppgift berodde på den dåliga lingonskörden och däraf följande minskade export.

Söker man med ledning af ombudens rapporter samt enskilda arbetsgifvares uppgifter bedöma arbetstillgången inom *jordbruket* under ifrågavarande kvartal, befinnes denna, som naturligt är för skördetiden, i regel hafva varit mycket god. Ett undantag härifrån utgjorde i viss mån södra Skåne, där arbetstillgången minskats genom betarealens inskränkning med c:a 20 %. Därifrån rapporterades äfven öfverflöd på arbetskraft beträffande såväl daglönare som statfolk (Lund) samt fasta tjänare. I Skåne visade också enligt ombudens uppgifter lönerna för jordbruksarbetare på sina håll en sjunkande tendens. På Östergötlands landsbygd rådde äfven öfverflöd på gifta och ogifta drängar. Den inom byggnadsfacken och bland grofarbetarna härskande arbetslösheten hade, såsom vid föregående liknande arbetsinställelser varit fallet, kommit jordbruket till godo, i det att flerstädes ett stort antal i konflikten indragna arbetare tagit tjänst som skördearbetare. På mjölkerskor och gifta ladugårdskarlar fanns dock öfverallt samma konstanta brist. Från Vänersborgstrakten klagades vidare öfver att de stora kanalbyggena vid Trollhättan drogo för mycken arbetskraft från jordbruket. Skånska landtmännens arbetsgifvareförening med sammanlagdt 14,750 arbetare rapporterade mycket god arbetstillgång med normal tillgång på arbetskraft dock med någon reducering af arbetsstyrkan vid betodlingen.

Enär arbetsmarknadens läge gifvetvis måste i hög grad inverka på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och läget i viss mån återspeglas i denna verksamhet, meddelas här nedan ur de månatliga redogörelserna för Sveriges offentliga arbetsförmedling till ytterligare jämförelse följande resultat angående tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande antal *ansökningar om arbete:*

3:dje kvartalet 1911:	*Inom jord-bruket m. m.*	*Inom öfriga näringsgrenar.*	*Inom samtliga näringsgrenar.*
Juli	76	153	131
Augusti	88	124	110
September	84	105	99
2:dra kvartalet 1911:			
April	69	111	100
Maj	69	113	104
Juni	69	134	122

Arbetsmarknaden i vårt land är alltid lifligast under våren, sensommaren och hösten; under högsommaren brukar en viss stiltje inträda, hvilket äfven låter sig utläsas i Kommerskollegii statistiska månadsredogörelser för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna. De ofvan meddelade proportionstalen mellan antalet ansökningar och lediga platser under juni, juli och augusti månader häntyda på ganska riklig tillgång på arbetskraft. Att en motsvarande minskning af arbetstillgången ägt rum, synes äfven framgå däraf, att procenttalet af arbetare, anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom mindre än medelgod, stigit från 13 % af samtliga under de fyra föregående kvartalen till 15 % under tredje kvartalet 1911. Denna försämring torde dock väsentligen vara att tillskrifva tillfälliga orsaker af öfvergående natur, såsom byggnadskonflikten och vattenbristen.

Arbetstillgången under kvartalet i sin helhet måste eljes betecknas såsom god med normal tillgång på arbetskraft. I stort sedt äro också konjunkturerna mycket lofvande och af respektive näringsidkare merendels optimistiskt bedömda, sedan stagnationen vid midten af kvartalet till följd af den kritiska storpolitiska situationen, hvilken förspordes inom hela det europeiska näringslifvet, yttrande sig i häftiga kursfall på alla ledande börspapper, nu efter inträdda lugnare förhållanden lyckligen öfvervunnits. Mot slutet af kvartalet synes också verksamheten och omsättningen inom de flesta svenska industrier tagit en raskare fart, medförande ökad efterfrågan på arbetskraft och gifvande goda utsikter för den närmaste framtiden.

Näringsgrenar.	Hela antalet.		Tillgång å arbete. Mycket god.		God.		Medelgod.		Mindre god.		Dålig.	
	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
Grufdrift	21	10,015	1	375	13	8,277	6	1,356	1	7	—	—
Annan brytn.- o. upptagn. industri	4	112	1	30	1	52	1	24	1	6	—	—
Närings- o. njutningsämnesindustri:												
Kvarnindustri	22	978	1	127	15	608	5	238	1	5	—	—
Bageriyrket	48	2,246	5	429	22	1,130	16	624	3	56	2	7
Sockerindustri	23	2,955	1	370	8	936	6	447	7	1,129	1	73
Brännvinsbrännerier o. punschbrygger.	6	127	—	—	6	127	—	—	—	—	—	—
Bryggeriindustri	58	2,802	6	107	16	755	25	1,201	10	632	1	107
Tobaksindustri	23	2,625	2	353	12	1,138	8	1,119	1	15	—	—
Margarintillverkning	3	267	1	187	2	80	—	—	—	—	—	—
Slakteri- och charkuteriyrket	15	412	1	15	8	227	6	170	—	—	—	—
Annan närings- o. njutn.-ämn.-ind.	6	126	1	8	4	117	—	—	—	—	1	1
Textilindustri:												
Bomullsindustri	27	10,044	2	505	14	4,704	5	3,159	5	1,516	1	160
Ylleindustri	32	7,022	2	43	9	1,818	13	2,939	6	1,557	2	665
Annan textilindustri	16	2,471	1	258	7	497	3	263	3	576	2	877
Beklädnadsindustri:												
Hattillverkning	6	450	1	76	4	303	1	71	—	—	—	—
Skrädderi- och sömnadsyrket	31	3,467	4	693	16	2,338	7	333	4	103	—	—
Trikåfabrikation	14	1,805	2	435	6	656	4	344	2	370	—	—
Skomakeriyrket	35	4,181	5	349	13	1,513	13	2,070	3	241	1	8
Handsk-, möss- o. pälsvarufabrikation	9	361	1	54	4	167	2	51	1	52	1	37
Annan beklädnadsindustri	5	343	—	—	2	215	2	106	1	22	—	—
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	19	1,596	—	—	8	948	7	387	2	110	2	151
Trävaruindustri:												
Sågverk och trädgårdar	95	18,759	4	1,788	46	9,813	30	6,108	15	1,050	—	—
Snickerier och annan träförädling	93	4,929	12	918	45	2,559	22	1,000	14	452	—	—
Korkfabrikation	4	261	—	—	3	248	1	13	—	—	—	—
Trämasse- och pappersindustri:												
Trämassefabriker och pappersbruk	56	12,915	5	734	26	6,616	18	4,581	5	909	2	75
Bokbinderiyrket	21	1,417	5	221	6	445	9	747	1	4	—	—
Tapetfabrikation	3	138	—	—	3	138	—	—	—	—	—	—
Grafisk industri	59	4,431	9	401	29	2,358	14	1,492	6	161	1	19
Malmförädlingsindustri	38	18,494	2	1,252	19	7,695	12	7,631	4	1,416	1	500
Metallindustri:												
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	37	5,970	3	154	17	1,327	12	3,860	5	629	—	—
Smidesyrket	11	118	1	6	3	52	4	28	3	32	—	—
Bleck- och plåtslageriyrket	16	1,270	3	73	9	1,129	2	12	2	56	—	—
Annan metallindustri	16	2,829	4	391	8	1,791	2	539	2	108	—	—
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri:												
Mekanisk verkstadsindustri	93	15,071	14	3,941	30	5,498	30	2,304	18	3,219	1	109
Skeppsvarf	14	3,956	1	23	5	1,722	6	1,644	1	552	1	15
Elektromekanisk industri	12	4,282	5	1,847	4	2,075	3	360	—	—	—	—
Annan maskinindustri	8	1,487	—	—	4	863	3	186	1	438	—	—
Jord- och stenindustri:												
Stenhuggeribranschen	21	8,108	5	2,789	9	4,931	4	305	2	61	1	22
Kakel- och lerkärlsindustri	18	1,804	1	40	7	1,127	5	554	5	83	—	—
Tegelindustri	25	858	4	175	7	233	7	259	3	127	4	64
Glasindustri	20	3,065	2	541	7	851	8	1,437	3	236	—	—
Annan jord- och stenindustri	23	4,657	3	185	6	1,125	6	1,501	7	1,830	1	16
Kemisk-teknisk industri:												
Ljus-, tvål- och parfymfabriker	14	896	2	163	6	272	5	432	1	29	—	—
Tändsticksindustri	13	6,043	—	—	2	687	2	296	8	4,903	1	157
Annan kemisk-teknisk industri	16	2,432	1	309	12	2,031	3	92	—	—	—	—
Byggnadsindustri:												
Husbyggnadsindustri	38	1,484	11	425	11	540	10	410	3	62	3	47
Målning och glasmästerirörelse	15	432	8	231	4	143	2	49	1	9	—	—
Annan byggnadsindustri	14	904	4	301	7	469	1	42	2	92	—	—
Transportarbete	25	4,844	1	26	5	1,272	14	1,659	5	1,887	—	—
Summa 3:dje kv. 1911	**1,241**	**186,259**	**148**	**21,348**	**530**	**84,616**	**365**	**52,443**	**168**	**24,742**	**30**	**3,110**
» 2:dra » »	1,238	178,446	128	17,747	547	85,531	401	51,706	122	20,018	40	3,444
» 1:sta » »	1,282	163,200	87	14,640	452	68,686	451	58,523	192	15,557	100	5,794

tredje kvartalet 1911 (enligt uppgifter från arbetsgifvare).

Arbetstillgången i jämförelse med											Tillgång på arbetskraft.					
näst föregående kvartal.						samma kvartal föregående år.						Brist.		Normal tillgång.		Öfverflöd.	
Bättre.		Oförändrad.		Sämre.		Bättre.		Oförändrad.		Sämre.							
a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g	arb.	a-g.	arb.
1	1,600	20	8,415	—	—	4	3,758	17	6,257	—	—	2	509	17	9,189	2	317
—	—	2	82	2	30	1	52	3	60	—	—	—	—	4	112	—	—
5	202	16	771	1	5	—	—	22	978	—	—	—	—	16	536	6	442
9	355	36	1,695	3	196	9	358	37	1,855	2	33	2	89	39	1,706	7	451
5	666	14	1,586	4	703	2	629	20	2,248	1	78	—	—	15	2,080	8	875
—	—	6	127	—	—	—	—	6	127	—	—	—	—	6	127	—	—
9	232	42	2,249	7	321	13	343	43	2,093	2	366	1	15	44	2,368	13	419
5	885	18	1,740	—	—	3	409	17	2,036	3	180	1	52	20	1,774	2	799
2	230	1	37	—	—	2	230	1	37	—	—	—	—	2	80	1	187
5	191	8	186	2	35	7	218	7	184	1	10	—	—	13	337	2	75
3	51	3	75	—	—	2	31	3	94	1	1	—	—	5	89	1	37
1	184	21	8,225	5	1,635	3	1,546	19	6,653	5	1,845	9	3,401	17	6,194	1	449
4	525	23	4,900	5	1,597	3	153	20	4,371	9	2,498	3	368	26	5,753	3	901
3	455	8	1,111	5	905	5	673	5	324	6	1,474	3	982	9	1,162	4	327
1	64	4	315	1	71	—	—	5	379	1	71	—	—	6	450	—	—
4	499	15	2,643	12	325	7	633	23	2,798	1	36	7	567	24	2,900	—	—
2	119	11	1,634	1	52	—	—	9	1,269	5	536	1	42	12	1,700	1	63
10	710	22	3,283	3	188	5	748	21	2,316	9	1,117	2	45	28	3,328	5	808
—	—	8	324	1	37	1	33	5	216	3	112	2	88	6	236	1	37
—	—	3	237	2	106	1	62	2	215	2	66	—	—	5	343	—	—
3	293	15	1,204	1	99	2	283	16	1,214	1	99	1	166	12	864	6	566
11	2,732	65	13,823	19	2,204	11	1,595	67	13,891	17	3,273	3	888	72	14,679	20	3,192
25	1,023	59	3,565	9	341	19	1,465	63	3,077	11	387	6	265	77	4,057	10	607
1	51	3	210	—	—	—	—	4	261	—	—	—	—	4	261	—	—
4	747	43	10,706	9	1,462	4	794	40	9,945	12	2,176	1	151	39	9,412	16	3,352
6	343	13	936	2	138	3	181	14	1,167	4	69	—	—	18	1,305	3	112
1	44	2	94	—	—	—	—	3	138	—	—	—	—	3	138	—	—
14	1,015	38	2,936	7	480	12	947	36	2,987	11	497	—	—	43	3,781	16	650
3	1,078	27	11,467	8	5,949	5	1,987	22	8,933	11	7,574	1	180	27	13,942	10	4,372
7	375	27	5,165	3	430	10	611	22	2,920	5	2,439	1	37	35	5,921	1	12
3	53	4	25	4	40	2	18	6	71	3	29	1	1	10	117	—	—
3	46	10	1,163	3	61	2	69	11	1,140	3	61	1	10	12	382	3	878
7	787	9	2,042	—	—	4	473	10	2,248	2	108	1	46	14	2,404	1	379
18	3,764	62	9,581	13	1,726	36	6,619	44	5,505	13	2,947	10	835	76	11,780	7	2,456
2	718	9	2,409	3	829	4	574	6	2,464	4	918	—	—	13	3,941	1	15
8	2,096	4	2,186	—	—	7	2,343	5	1,939	—	—	3	300	6	3,306	3	676
1	438	6	989	1	60	2	681	5	746	1	60	1	36	7	1,451	—	—
2	260	16	7,765	3	83	4	2,913	14	4,830	3	365	3	583	16	7,446	2	79
6	200	10	1,558	2	46	5	439	8	1,286	5	79	2	171	9	1,374	7	259
5	171	14	546	6	141	6	211	10	408	9	239	—	—	18	663	7	195
3	425	16	2,585	1	55	5	1,128	12	1,783	3	154	1	250	18	2,770	1	45
2	130	13	2,568	8	1,959	6	1,151	8	1,118	9	2,388	2	380	16	3,086	5	1,191
1	63	13	833	—	—	2	163	10	639	2	94	—	—	11	774	3	122
—	—	11	5,292	2	751	2	302	8	4,639	3	1,102	—	—	11	5,469	2	574
2	313	12	2,092	2	27	1	184	14	2,226	1	22	—	—	15	2,123	1	309
8	235	26	1,201	4	48	16	754	16	579	6	151	10	312	21	871	7	301
11	345	4	87	—	—	8	223	5	191	2	18	6	123	9	309	—	—
8	423	4	389	2	92	3	228	8	542	3	134	2	54	9	671	3	179
5	544	14	2,162	6	2,138	2	76	13	2,229	10	2,539	1	26	21	4,636	3	182
289	**25,680**	**880**	**135,214**	**172**	**25,365**	**251**	**36,288**	**785**	**113,626**	**205**	**36,345**	**90**	**10,972**	**956**	**148,397**	**195**	**26,890**
369	48,776	739	106,925	130	22,745	279	39,446	774	108,526	185	30,474	77	13,196	982	139,824	179	25,426
184	27,100	786	109,359	312	26,741	263	40,759	778	93,161	241	29,280	52	8,687	892	117,456	338	37,057

Arbetslösheten inom arbetareorganisationerna.

Den 1 maj, 1 juni och 1 juli 1911.

I ett föregående häfte af Meddelanden [1] har redogjorts för såväl de anordningar, hvilka vidtagits inom Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik för att försöksvis utföra de regelbundna statistiska undersökningar rörande arbetslösheten, hvartill Kungl. Maj:t den 3 sistlidne februari lämnat sitt medgifvande, som ock det antal arbetslösa, hvilket enligt inhämtade uppgifter förefanns inom arbetareorganisationerna den 1 mars och 1 april 1911.

I slutet af april, maj och juni utsändes, i likhet med hvad de föregående månaderna varit fallet, frågeformulär direkt till samtliga fackföreningar inom 31 fackförbund. Enär undersökningen afser att utröna arbetslösheten bland hufvudsakligen industriens och handtverkets arbetare, har den icke utsträckts till att omfatta Sv. järnvägs-, Sv. lokomotiv- och Sv. postmannaförbunden samt Telegraf- och rikstelefonarbetareförbundet. Vidare har ett mindre antal förbund, samtliga utanför Landsorganisationen, efter hand meddelat, att deras rapportsystem eller förvaltningsanordningar icke för närvarande möjliggöra de begärda arbetslöshetsuppgifternas lämnande. De fackförbund, som sålunda tills vidare icke deltaga i denna rapportering, äro Byggnadsträarbetareförbundet (en lokal sammanslutning af byggnadsträarbetare i Stockholm med omnejd), Sjömans- och eldareförbundet, Sv. skrädderitillskärareförbundet samt Sv. arbetareförbundet. De största fackförbunden inom själfva Landsorganisationen, Sv. järn- och metallarbetare- samt Sv. grof- och fabriksarbetareförbunden, hvilka själfva upprättat regelbunden rapportering öfver arbetslösheten från sina afdelningar, hafva beredvilligt erbjudit sig att till Kollegium för vidare bearbetning öfverlämna dessa uppgifter, hvarför formulär tills vidare icke behöfts tillställas fackföreningarna inom nämnda förbund.

I det följande skola framläggas resultaten af undersökningen om antalet arbetslösa inom fackföreningarna den 1 maj, 1 juni och 1 juli 1911. En sammanfattning af de bearbetade formulärens uppgifter föreligger i tabellform å efterföljande sid. 836—841. Texttabellen å sid. 835 utgör en sammanfattning af de i hufvudtabellerna förekommande siffrorna. Af dessa framgår, att för maj, juni och juli af tillfrågade [2] resp. 1,810, 1,798 och 1,778 förbundsafdelningar

[1] Meddelanden 1911, sid. 447—462.

[2] Häri inberäknas äfven afdelningarna inom Järn- och metall- samt Grof- och fabriksarbetareförbunden.

svar ingått från 844, 801 och 780 eller resp. 46·6, 44·5 och 43·9 % af hela antalet. För månaderna mars och april voro motsvarande frekvenstal resp. 45·4 och 50·7 %.

Uppgifter föreligga alltså från ej fullt hälften af de tillfrågade afdelningarna, och frekvensen af svarande fackföreningar har något sjunkit från månad till månad. Som måttstock för dessa undersökningars effektivitet har frekvensen af uppgiftslämnande fackföreningar endast sekundär betydelse. I statistiskt hänseende uttrycker gifvetvis icke antalet uppgiftslämnande fackföreningar i och för sig, utan antalet af detta rapportsystem berörda fackföreningsmedlemmar bäst dettas omfattning. Frekvensen af uppgiftslämnande fackföreningar i förhållande till hela antalet tillfrågade må förefalla otillfredsställande och föga ägnad som grundval för mera vidtgående slutsatser rörande arbetslöshetens verkliga omfattning inom arbetarorganisationerna och ännu mindre inom arbetarbefolkningen i dess helhet. Men vid beaktande af följande synpunkter ter sig resultatet i ett annat och bättre ljus. På grund däraf nämligen, att svar i allmänhet inkommit från alla större fackföreningar på mera betydande industriorter och arbetarcentra, afse dessa uppgifter en förhållandevis större del af medlemsantalet inom arbetarorganisationerna, än hvad blotta frekvenstalet för de uppgiftslämnande fackföreningarna i förstone synes innebära. Sålunda tillfrågades den 1 juli 1,646 afdelningar tillhörande Landsorganisationen anslutna fackförbund, hvarefter svar inkommo från 736 afdelningar eller 44·7 % af samtliga. Dessa 736 afdelningar hade emellertid tillhopa 51,284 medlemmar och utgjorde 60·2 % af Landsorganisationens hela medlemsantal den $^1/_1$ 1911, nämligen 85,176.

De fackföreningar, hvilka icke insända uppgifter, torde i allmänhet hafva ett mindre antal medlemmar och mindre ordnad expeditionsföring, så att deras månadsrapportering till vederbörande förbundsstyrelse nog lämnar åtskilligt öfrigt att önska med afseende å punktlighet och intresse för uppgiften. Vid sådant förhållande kan man ej heller förvänta, att dylika förbundsafdelningar skola regelbundet och samvetsgrannt ifylla Kollegii frågeformulär.

Hvad vidare den omständigheten beträffar, att det antal fackföreningar och det medlemsantal, undersökningen omfattar, efterhand sjunkit, är detta visserligen obestridligt och beklagligt, men torde dock få betraktas som öfvergående, ity att denna ökade obenägenhet att insända uppgifter torde hafva vuxit i samma mån som konfliktfaran inom byggnadsindustrien blef öfverhängande. Denna tendens har också tydligast framträdt inom sådana utpräglade byggnadsfack som murare-, målare- och träarbetareförbunden. Den stora skillnaden mellan antalet redovisade medlemmar d. 1 april och de följande månadsskiftena beror hufvudsakligen därpå, att den rapportering om arbets-

lösheten inom sina afdelningar, som Grof- och fabriksarbetareförbundet själft föranstaltat, och hvars resultat delgifves Kommerskollegium, under de sista månaderna slagit mindre väl ut.

Antalet medlemmar i de rapporterande fackföreningarna utgjorde den 1 maj, 1 juni och 1 juli 1911 resp. 57,833, 56,369 och 52,881, hvaraf vid nämnda tidpunkter voro *arbetslösa* resp. 4,019, 1,948 och 1,679, eller i procent af hela antalet arbetslösa resp. 6·7, 3·5 och 3·2 %. Arbetslöshetsfrekvensen har sålunda varit i oafbrutet sjunkande under våren och försommaren, hvilket är naturligt för denna årstid, då högsäsong råder inom flertalet näringsgrenar. Att denna minskning af antalet arbetslösa inom arbetareorganisationerna återspeglar en motsvarande förbättring på hela arbetsmarknaden, torde därför vara ställdt utom allt tvifvel. Detta bekräftas äfven i stort sedt af det material till bedömandet af förändringarna och läget på arbetsmarknaden, som står Kollegium till buds i såväl den månatligen publicerade statistiken öfver de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas verksamhet som i de på uppgifter från alla landets större arbetsgifvare grundade öfversikterna öfver ställningen på arbetsmarknaden vid utgången af hvarje kvartal.

Antalet redovisade afdelningar skulle äfven denna gång blifvit betydligt mindre, ifall endast sådana i denna redogörelse blifvit medtagna, som till Kollegium genom vederbörande förbundsstyrelser insändt ifyllda formulär. Men på Kollegii begäran hafva förbundsstyrelserna för de afdelningar, hvilka icke bifogat Kollegii formulär i sin månadsrapport, med ledning af denna senare uppgifvit antalet medlemmar och antalet arbetslösa i egentlig mening vid ifrågavarande tidpunkter. De afdelningar, hvilka icke blifvit redovisade i denna undersökning, äro i allmänhet sådana, som icke inom stadgad tid insändt sina egna månadsrapporter till vederbörande förbundsstyrelse.

Då emellertid förbundsstyrelserna i berörda fall endast kunna meddela mycket summariska uppgifter, hafva formulären för dessa afdelningar icke kunnat i sin helhet ifyllas. En del af frågorna såsom fördelningen mellan hel- och halfbetalande medlemmar, orsakerna till under månaden inträffade nya fall af arbetslöshet samt arbetslöshetens varaktighet hafva därför blifvit obesvarade.

Arbetslöshetsfrekvensen inom de särskilda fackförbunden erbjuder eljest föga af intresse, ty i åtskilliga fall stå så obetydliga medlemsantal bakom de beräknade procentsiffrorna, att dessa blifva skäligen betydelselösa. Rätt betecknande är emellertid, att frekvensen af arbetslösa inom skrädderiarbetareförbundet var större den 1 juli än 1 maj och 1 juni, beroende därpå, att under högsommaren en död säsong är rådande inom detta yrke. Frekvenssiffrorna för de af klimatet beroende säsongfacken, såsom bleck- och plåtslagare, murare, målare, träarbetare, kakelugnsmakare, transportarbetare voro däremot i

ständigt sjunkande. Fullt representativa siffror rörande arbetslösheten inom järn- och metallarbetarefacken lämnar den statistik, som föres inom Järn- och metallarbetareförbundet, och hvars primärmaterial, som nämndt, månatligen ställes till Kollegii förfogande.

Arbetslösheten inom arbetareorganisationerna den 1 maj, 1 juni och 1 juli 1911.

Fackförbund.	Maj.			Juni.			Juli.		
	Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.	Däraf arbetslösa.	
		Antal.	%		Antal.	%		Antal.	%
Sv. Bageri- och Konditoriarbetareförbundet	2,058	205	10·0	1,790	145	8·1	1,105	50	4·5
» Bleck- och Plåtslagare »	1,348	326	24·2	1,336	92	6·9	1,327	42	3·2
» Bokbinderiarbetare »	542	5	0·9	530	13	2·5	128	5	3·9
» Bryggeriarbetare »	1,543	11	0·7	1,503	5	0·3	1,485	3	0·2
De Förenade förbunden	748	24	3·2	691	17	2·5	836	20	2·4
Sv. Förgyllerі- o. Glasmästeriarb.-förbundet	205	4	2·0	150	3	2·0	148	2	1·4
» Gjutare »	2,390	186	7·8	2,301	54	2·3	2,158	20	0·9
» Grof- o. Fabriksarbetare »	3,628	358	9·8	4,152	328	7·9	3,341	281	8·4
» Grufarbetare »	684	7	1·0	767	4	0·5	777	4	0·5
» Hattarbetare »	173	4	2·3	175	9	5·1	162	7	4·3
» Järn- och Metallarbetare »	16,845	682	4·0	16,365	584	3·6	15,468	474	3·1
» Kakelugnsmakare »	270	29	10·7	358	25	7·0	364	15	4·1
» Kommunalarbetare »	1,680	151	9·0	1,673	26	1·6	1,704	61	3·6
» Landtarbetare »	516	9	1·7	611	7	1·1	508	5	1·0
» Murare »	2,845	839	29·5	1,265	61	4·8	1,205	37	3·1
» Målare »	2,008	303	15·1	1,941	14	0·7	1,944	5	0·3
Skand. Sadelmakare- o. Tapetserare »	366	38	10·4	368	20	5·4	464	30	6·5
Sv. Skoarbetare »	3,388	55	1·6	3,402	46	1·4	3,378	188	5·6
» Skrädderiarbetare »	2,176	10	0·5	2,866	10	0·3	2,145	12	0·6
» Stenhuggare »	3,309	114	3·4	3,275	79	2·4	2,790	41	1·5
» Sågverksindustriarbetare »	1,764	55	3·1	1,466	23	1·6	1,797	—	—
» Textilarbetare »	1,100	26	2·4	1,312	27	2·1	1,183	44	3·7
Intern. Tobaksarbetare »	1,581	24	1·5	1,577	22	1·4	1,656	13	0·8
Sv. Transportarbetare »	646	137	21·2	729	53	7·3	923	137	14·8
» Träarbetare »	4,230	333	7·9	3,743	190	5·1	3,790	117	3·1
» Tunnbinderiarbetare »	42	—	—	53	9	17·0	38	1	2·6
» Varuutkörare- o. Handelsarbetare »	397	12	3·0	338	4	1·2	460	9	2·0
» Typograf »	827	44	5·3	1,076	46	4·3	1,072	45	4·2
Intern. Litografiska »	202	4	2·0	218	4	1·8	209	3	1·4
Sv. Elektriska arbetare »	82	16	19·5	81	22	27·2	40	5	12·5
» Slakteri- o. Charkuteriarbetare »	185	—	—	187	3	1·6	212	—	—
» Stuckatör »	38	8	21·1	70	3	4·3	64	3	4·7
» Frisörbiträdes »	17	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	57,833	4,019	6·7	56,369	1,948	3·5	52,881	1,679	3·2

[1] Till följd af det skydd, som dessa uppgifter åtnjuta enligt 2 §, 4 mom. tryckfrihetsförordningen, kan här icke meddelas, i hvad mån dessa siffror afse hela antalet medlemmar inom ett fackförbund. På grundval af ofvanstående siffror kunna alltså inga slutsatser dragas beträffande fackförbundens verkliga medlemsantal eller rörande förändringar i detta hänseende.

Antalet arbetslösa inom arbetare.

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. Bageri- o. Konditoriarbetareförbundet	38	1,909	16	133	**2,058**
» Bleck- o. Plåtslagare »	46	1,113	235	—	**1,348**
» Bokbinderiarbetare »	5	235	54	253	**542**
» Bryggeriarbetare »	25	1,074	27	442	**1,543**
De Förenade förbunden	22	618	52	78	**748**
Sv. Förgylleri- o. Glasmästeriarbetareförbundet	9	184	18	3	**205**
» Gjutare »	92	—	—	—	**2,390**
» Grof- o. Fabriksarbetare »	16	—	—	—	**3,628**
Däraf:					
Väg- o. vattenbyggnadsarbetare	—	—	—	—	**2,021**
Byggnadsämnesarbetare	2	—	—	—	**135**
Byggnadsgrofarbetare	4	—	—	—	**607**
Trämasse- o. pappersbruksarbetare	2	—	—	—	**110**
Sockerbruksarbetare	5	—	—	—	**570**
Glasbruksarbetare	—	—	—	—	—
Sv. Grufarbetareförbundet	12	684	—	—	**684**
» Hattarbetare »	5	162	3	8	**173**
» Järn- o Metallarbetareförbundet:					
järnbruksarbetare	23	—	—	—	**4,488**
mek. verkstadsarbetare	41	—	—	—	**12,357**
» Kakelugnsmakare förbundet	11	244	26	—	**270**
» Kommunalarbetare »	25	1,624	56	—	**1,680**
» Landtarbetare »	17	487	29	—	**516**
» Murare »	29	2,799	46	—	**2,845**
» Målare »	17	1,900	104	4	**2,008**
Skand. Sadelmakare- o. Tapetserare »	22	309	57	—	**366**
Sv. Skoarbetare »	37	—	—	—	**3,388**
» Skrädderiarbetare »	63	1,981	23	172	**2,176**
» Stenhuggare »	70	2,771	538	—	**3,309**
» Sågverksindustriarbetare »	20	1,378	386	—	**1,764**
» Textilarbetare »	19	688	73	339	**1,100**
Int. Tobaksarbetare »	17	526	24	1,031	**1,581**
Sv. Transportarbetare »	9	628	18	—	**646**
» Träarbetare »	94	3,989	227	14	**4,230**
» Tunnbinderiarbetare »	5	34	8	—	**42**
» Varuutkörare- o. Handelsarbetare »	8	354	12	31	**397**
» Typograf »	26	561	232	34	**827**
Int. Litografiska »	10	187	15	—	**202**
Sv. Elektriska arbetare »	5	81	1	—	**82**
» Slakteri- o. Charkuteriarbetare »	4	157	20	8	**185**
» Stuckatör »	1	38	—	—	**38**
» Frisörbiträdes »	1	15	2	—	**17**
Summa	**844**	[2] —	[2] —	[2] —	**57,833**

[1] Jfr noten å sid. 835.

[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva slutsummor icke nedräknats.

organisationerna den 1 maj 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
191	—	14	205	10·0	204	1	13	3	43	1	60	15	870	68	1,549
301	25	—	326	24·2	326	—	47	—	57	—	104	23	1,043	326	8,499
2	3	—	5	0·9	5	—	2	—	3	—	5	2	79	3	85
10	—	1	11	0·7	11	—	42	—	9	16	67	3	671	10	266
23	—	1	24	3·2	24	—	25	—	7	1	33	4	141	24	630
4	—	—	4	2·0	4	—	8	—	8	—	16	2	62	5	150
—	—	—	186	7·8	78	108	39	—	39	7	85	13	458	142	1,982
—	—	—	358	9·8	—	—	—	—	—	—	—	8	3,000	357	7,050
—	—	—	175	8·7	—	—	—	—	—	—	—	1	2,021	175	4,200
—	—	—	36	26·7	—	—	—	—	—	—	—	2	135	36	606
—	—	—	97	16·0	—	—	—	—	—	—	—	2	581	97	1,124
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	44	7·7	—	—	—	—	—	—	—	2	174	43	1,000
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	—	—	7	1·0	7	—	29	—	5	2	36	4	122	7	152
4	—	—	4	2·3	4	—	5	—	2	1	8	2	107	4	93
—	—	—	72	1·6	72	—	—	—	—	—	—	18	3,810	157	3,012
—	—	—	610	4·9	610	—	—	—	—	—	—	33	11,223	833	17,622
26	3	—	29	10·7	29	—	12	—	5	—	17	7	106	29	766
150	1	—	151	9·0	124	27	9	—	12	—	21	2	87	31	138
9	—	—	9	1·7	7	2	10	3	14	2	29	5	156	9	256
825	14	—	839	29·5	683	156	28	—	24	4	56	14	2,086	749	12,624
300	3	—	303	15·1	303	—	2	—	28	—	30	6	531	77	1,775
38	—	—	38	10·4	36	2	8	—	14	—	22	11	187	30	551
—	—	—	55	1·6	49	6	68	—	23	—	91	2	58	8	114
10	—	—	10	0·5	10	—	45	70	57	—	172	2	692	10	228
111	3	—	114	3·4	106	8	211	—	68	2	281	11	272	65	1,298
55	—	—	55	3·1	15	40	57	—	49	—	106	3	330	54	328
20	2	4	26	2·4	26	—	49	—	16	3	68	5	186	11	284
14	—	10	24	1·5	22	2	28	1	2	1	32	5	314	18	332
129	8	—	137	21·2	137	—	13	—	6	—	19	4	171	134	2,519
326	7	—	333	7·9	315	18	135	—	82	2	219	38	2,394	354	6,198
—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3	—	—	—	—
12	—	—	12	3·0	12	—	8	—	7	—	15	3	294	12	266
36	7	1	44	5·3	44	—	15	—	27	4	46	14	391	31	815
3	1	—	4	2·0	4	—	5	—	11	—	16	2	97	3	92
15	1	—	16	19·5	16	—	2	—	4	—	6	4	72	18	479
—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	3	—	—	—	—
8	—	—	8	21·1	8	—	—	—	1	—	1	1	36	8	60
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
[1] —	[1] —	[1] —	4,019	6·7	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	266	30,046	3,587	70,213

[1] Jfr not 2 å sid. 836.

Antalet arbetslösa inom arbetare.

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar. Män. Helt betalande.	Halft betalande.	Kvinnor.	Tillsammans.
Sv. Bageri- och Konditoriarbetareförbundet	28	1,604	22	164	1,790
» Bleck- och Plåtslagare »	46	1,105	231	—	1,336
» Bokbinderiarbetare »	5	123	54	253	530
» Bryggeriarbetare »	25	1,047	35	421	1,503
De Förenade förbunden	21	565	50	76	691
Sv. Förgylleri- och Glasmästeriarbetareförbundet	8	129	18	3	150
» Gjutare »	86	—	—	—	2,301
» Grof- och Fabriksarbetare »	16	—	—	—	4,152
Däraf:					
Väg- och vattenbyggnadsarbetare	—	—	—	—	2,003
Byggnadsämnesarbetare	2	—	—	—	201
Byggnadsgrofarbetare	5	—	—	—	1,106
Trämasse- och pappersbruksarbetare	1	—	—	—	89
Sockerbruksarbetare	5	—	—	—	572
Glasbruksarbetare	—	—	—	—	—
Sv. Grufarbetareförbundet	15	767	—	—	767
» Hattarbetare »	5	163	4	8	175
» Järn- o. Metallarbetareförbundet:					
järnbruksarbetare	17	—	—	—	3,836
mek. verkstadsarbetare	39	—	—	—	12,529
» Kakelugnsmakare förbundet	14	338	20	—	358
» Kommunalarbetare »	24	1,621	52	—	1,673
» Landtarbetare »	19	575	34	2	611
» Murare »	21	1,246	19	—	1,265
» Målare »	12	1,856	77	8	1,941
Skand. Sadelmakare- o. Tapetserare »	23	311	57	—	368
Sv. Skoarbetare »	37	—	—	—	3,402
» Skrädderiarbetare »	60	—	—	—	2,866
» Stenhuggare »	69	2,723	552	—	3,275
» Sågverksindustriarbetare »	20	1,355	109	2	1,466
» Textilarbetare »	22	829	95	388	1,312
Int. Tobaksarbetare »	17	529	20	1,028	1,577
Sv. Transportarbetare »	9	695	34	—	729
» Träarbetare »	87	3,562	171	10	3,743
» Tunnbinderiarbetare »	6	53	—	—	53
» Varuutkörare- o. Handelsarbetare »	8	332	—	6	338
» Typograf »	22	754	291	31	1,076
Int. Litografiska »	8	188	30	—	218
Sv. Elektriska arbetare »	5	80	1	—	81
» Slakteri- och Charkuteriarbetare »	5	155	24	8	187
» Stuckatör »	2	67	3	—	70
Summa	801	[2] —	[2] —	[2] —	56,369

[1] *Jfr noten å sid.* 835.
[2] Jfr not 2 å sid. 836.

organisationerna den 1 juni 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Man.			Tillsammans.									Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.	Kvinnor.	Antal.	%	arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
138	—	7	145	8·1	145	—	4	2	39	4	49	7	306	22	511
86	6	—	92	6·9	92	—	45	—	57	—	102	4	31	7	153
3	2	8	13	2·5	13	—	2	—	4	—	6	2	51	7	96
5	—	—	5	0·3	5	—	35	—	9	3	47	2	140	5	135
16	—	1	17	2·5	17	—	21	—	6	—	27	3	154	17	396
3	—	—	3	2·0	3	—	7	—	6	—	13	2	28	3	64
—	—	—	54	2·3	54	—	46	9	40	1	96	10	344	28	496
—	—	—	328	7·9	—	—	—	—	—	—	—	9	3,446	307	3,428
—	—	—	174	8·7	—	—	—	—	—	—	—	1	2,003	174	4,182
—	—	—	6	3·0	—	—	—	—	—	—	—	1	93	6	102
—	—	—	83	7·5	—	—	—	—	—	—	—	4	1,090	83	1,048
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	40	7·0	—	—	—	—	—	—	—	2	173	39	1,036
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	4	0·5	4	—	26	—	10	2	38	3	115	5	109
9	—	—	9	5·1	9	—	3	—	2	1	6	2	87	5	120
—	—	—	52	1·4	52	—	—	—	—	—	—	9	2,289	78	1,066
—	—	—	532	4·2	532	—	—	—	—	—	—	31	11,577	957	15,289
25	—	—	25	7·0	24	1	13	—	3	—	16	4	43	5	102
25	1	—	26	1·6	25	1	41	—	32	—	73	3	156	7	183
7	—	—	7	1·1	7	—	4	3	16	3	26	2	87	3	93
61	—	—	61	4·8	59	2	15	—	20	3	38	3	283	12	298
14	—	—	14	0·7	14	—	2	—	16	—	18	2	45	4	114
20	—	—	20	5·4	20	—	10	—	15	—	25	6	156	17	325
—	—	—	46	1·4	46	—	84	—	75	—	159	—	—	—	—
—	—	—	10	0·3	10	—	42	30	14	—	86	1	704	5	102
78	1	—	79	2·4	73	6	146	—	74	10	230	8	177	67	1,339
23	—	—	23	1·6	23	—	59	—	58	—	117	2	130	28	368
20	2	5	27	2·1	27	—	59	1	22	4	86	4	173	10	290
18	—	4	22	1·4	12	10	36	—	2	1	39	5	322	21	350
53	—	—	53	7·3	53	—	19	—	6	—	25	3	164	94	1,665
185	5	—	190	5·1	186	4	149	12	74	—	235	27	1,795	218	3,161
9	—	—	9	17·0	1	8	2	—	—	—	2	2	19	9	235
4	—	—	4	1·2	4	—	3	1	8	—	12	2	200	4	51
36	8	2	46	4·3	46	—	14	—	34	4	52	14	612	35	937
3	1	—	4	1·8	4	—	7	—	12	—	19	1	118	2	62
22	—	—	22	27·2	22	—	2	—	8	—	10	3	41	11	280
3	—	—	3	1·6	3	—	—	3	2	—	5	1	16	1	31
3	—	—	3	4·3	3	—	2	—	3	—	5	—	—	—	—
[1] —	[1] —	[1] —	1,948	3·5	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	177	23,809	1,994	31,849

[1] Jfr not 2 å sid. 836.

Antalet arbetslösa inom arbetare-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar. Män. Helt betalande.	Män. Halft betalande.	Kvinnor.	Tillsammans.
Sv. Bageri- och Konditoriarbetareförbundet	24	1,037	22	46	1,105
» Bleck- och Plåtslagare »	47	1,101	226	—	1,327
» Bokbinderiarbetare »	6	54	20	54	128
» Bryggeriarbetare »	25	1,042	27	416	1,485
De Förenade förbunden	23	700	53	83	836
Sv. Förgylleri- och Glasmästeriarbetareförbundet	8	139	9	—	148
» Gjutare »	86	—	-	—	2,158
» Grof- och Fabriksarbetare »	11	—	- -	—	3,341
Däraf:					
Väg- och vattenbyggnadsarbetare	—	—	—	—	2,017
Byggnadsämnesarbetare	2	—	—	—	200
Byggnadsgrofarbetare	3	—	—	—	519
Trämasse- och pappersbruksarbetare	1	—	—	—	90
Sockerbruksarbetare	3	- -	—	—	358
Glasbruksarbetare	—	—	—	—	—
Sv. Grufarbetareförbundet	14	777	—	—	777
» Hattarbetare »	4	150	4	8	162
» Järn- o. Metallarbetareförbundet:					
järnbruksarbetare	13	—	—	—	3,190
mek. verkstadsarbetare	36	—	—	—	12,278
» Kakelugnsmakare förbundet	13	339	25	—	364
» Kommunalarbetare »	24	1,647	57	—	1,704
» Landtarbetare »	17	472	36	—	508
» Murare »	22	1,191	14	—	1,205
» Målare »	13	1,859	81	4	1,944
Skand. Sadelmakare- o. Tapetserare »	22	365	99	—	464
Sv. Skoarbetare »	37	—	—	—	3,378
» Skrädderiarbetare »	61	—	—	—	2,145
» Stenhuggare »	62	2,345	445	—	2,790
» Sågverksindustriarbetare »	23	1,400	395	2	1,797
» Textilarbetare »	20	769	70	344	1,183
Int. Tobaksarbetare »	20	—	—	—	1,656
Sv. Transportarbetare »	10	896	27	—	923
» Träarbetare »	79	3,606	175	9	3,790
» Tunnbinderiarbetare »	4	38	—	—	38
» Varuutkörare- o. Handelsarbetare »	12	418	13	29	460
» Typograf »	26	755	291	26	1,072
Int. Litografiska »	7	181	28	—	209
Sv. Elektriska arbetare »	4	40	—	—	40
» Slakteri- och Charkuteriarbetare »	5	181	23	8	212
» Stuckatör »	2	63	1	—	64
Summa	780	[2] —	[2] —	[2] —	52,881

[1] Jfr noten å sid. 835.
[2] Jfr not 2 å sid. 836.

organisationerna den 1 juli 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetsledige på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Man.			Tillsammans.									Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande	Kvinnor.	Antal	%	arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
49	1	—	50	4·5	50	—	6	1	37	1	45	11	575	34	804
41	1	—	42	3·2	42	—	44	—	49	—	93	3	139	6	33
4	1	—	5	3·9	5	—	4	—	4	—	8	3	44	4	69
3	—	—	3	0·2	3	—	34	—	9	1	44	2	143	3	86
18	—	2	20	2·4	16	4	24	—	8	—	32	4	225	19	407
2	—	—	2	1·4	2	—	6	—	6	—	12	2	26	2	54
—	—	—	20	0·9	20	—	47	—	39	2	88	3	82	4	100
—	—	—	281	8·4	—	—	—	—	—	—	—	7	2,854	279	5,925
—	—	—	197	9·8	—	—	—	—	—	—	—	1	2,017	197	4,728
—	—	—	36	18·0	—	—	—	—	—	—	—	2	200	36	360
—	—	—	39	7·5	—	—	—	—	—	—	—	2	513	39	633
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	6	1·7	—	—	—	—	—	—	—	1	37	4	120
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	4	0·5	4	—	33	—	11	3	47	3	78	4	110
6	—	1	7	4·3	7	—	4	—	2	—	6	2	105	3	79
—	—	—	46	1·4	—	—	—	—	—	—	—	6	1,351	11	324
—	—	—	428	3·5	—	—	—	—	—	—	—	9	1,098	32	790
14	1	—	15	4·1	13	2	12	8	7	—	27	2	38	5	78
59	2	—	61	3·6	30	31	13	—	18	31	62	2	121	9	218
5	—	—	5	1·0	5	—	9	—	16	4	29	1	38	1	30
37	—	—	37	3·1	37	—	18	260	13	—	291	3	121	11	236
5	—	—	5	0·3	5	—	1	—	15	—	16	2	46	2	43
30	—	—	30	6·5	30	—	17	10	16	—	43	8	359	28	532
—	—	—	188	5·6	81	107	105	5	131	—	241	3	375	109	777
—	—	—	12	0·6	12	—	60	—	16	4	80	6	810	10	151
40	1	—	41	1·5	39	2	149	9	67	11	236	6	135	38	816
—	—	—	—	—	—	—	71	—	63	—	134	—	—	—	—
30	—	14	44	3·7	12	32	46	—	19	2	67	2	78	36	360
—	—	—	13	0·8	13	—	16	—	2	—	18	3	225	13	306
129	8	—	137	14·8	57	80	23	3	7	—	33	4	145	57	1,070
107	10	—	117	3·1	65	52	150	217	70	14	451	14	901	55	989
1	—	—	1	2·6	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—
9	—	—	9	2·0	6	3	6	2	13	4	25	—	—	—	—
34	9	2	45	4·2	45	—	16	—	31	4	51	11	526	27	821
2	1	—	3	1·4	3	—	6	—	12	—	18	—	—	—	—
5	—	—	5	12·5	5	—	1	—	6	—	7	3	30	5	148
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
3	—	—	3	4·7	3	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—
[1] —	[1] —	[1] —	1,679	3·2	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	[1] —	125	10,668	807	15,356

[1] Jfr not 2 å sid. 836.

Arbetslöshetsräkningen i Sverige den 31 januari 1910.[1]

Arbetslöshetsräkningens planläggning och utförande. Den nedgång inom näringslifvet öfver hela den civiliserade världen, hvilken tog sin början med krisen på penningmarknaden hösten 1907, synes för vårt lands vidkommande hafva nått sin lägsta punkt under vintern 1908—09. Åtminstone torde den ekonomiska depressionens återverkan på arbetsmarknaden vid denna tid hafva kulminerat, i det att arbetstillgången då varit minst och därigenom arbetslösheten störst. Under loppet af våren 1909 begynte konjunkturerna att visa tydliga, om än svaga tecken till förbättring. Men på denna återhämtning inverkade gifvetvis de omfattande lockouter och storstrejken, hvilka utbröto under sensommaren 1909, i högsta grad störande. På många håll medförde nämligen den långvariga arbetsinställelsen materialbrist eller sådana förändringar i öfrigt, att man icke på en gång kunde komma i full verksamhet igen. Härtill kom, att man efter den föregående uppgångstiden mångenstädes hade behållit större arbetsstyrka, än som strängt taget varit nödvändig för rörelsens behöriga skötsel. Genom konflikterna ansågo sig nu arbetsgifvarne lösta från sina förpliktelser mot de ej behöfliga arbetarne; på sina håll hade därjämte nya arbetare anställts till afsevärdt antal. På detta sätt kommo stora skaror af arbetare att efter storstrejkens och lockouternas faktiska afslutande stå utan plats. Då vidare ofvannämnda konjunkturförbättring ingalunda hade ägt rum öfver allt inom landets ekonomiska lif, utan tvärtom ur arbetsmarknadens synpunkt så betydelsefulla näringsgrenar som byggnadsverksamheten samt metall-, maskin- och skeppsbyggnadsindustrierna alltjämt ledo under efterverkningarna från krisen med ty åtföljande afstannad företagsamhet och ringa arbetstillgång, förefunnos grundade farhågor för att en omfattande arbetslöshet skulle göra sig kännbar äfven under vintern 1909—10.

Med anledning häraf och då vid sådant förhållande en kännedom om arbetslöshetens omfattning vore önskvärd, ansågs det lämpligt att företaga en ny arbetslöshetsräkning. Den 10 december 1909

[1] Utgör en sammanfattning af hufvudinnehållet af den i dagarna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik utgifna publikationen: *Arbetsstatistik H: 2* Arbetslöshetsräkningen i Sverige den 31 januari 1910.

anbefallde också Kungl. Maj:t länsstyrelserna i samtliga län, att för vederbörande kommunala myndigheter i de orter, där anledning förefanns antaga, att arbetslöshet i större utsträckning förekom, framhålla önskvärdheten af, att till utrönande af arbetslöshetens verkliga omfattning jämte orsakerna därtill, arbetslöshetsräkningar jämväl dåvarande vinter anställdes. Samtidigt fick Kungl. Kommerskollegium sig ålagdt att låta utarbeta och tillställa länsstyrelserna erforderligt blankettryck jämte ett program för räkningarna, hvilket i hufvudsak skulle öfverensstämma med det vid arbetslöshetsräkningarna den 12 januari 1909 använda. Kungl. Maj:t föreskref vidare, att arbetslöshetsräkningarna borde äga rum måndagen den 31 januari 1910.

I öfverensstämmelse härmed utarbetades omedelbart inom Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik dels »Allmänna anvisningar» att i tillämpliga delar tjäna till ledning vid anordnandet af arbetslöshetsräkningarna, dels fullständigt blankettryck, hvilket liksom vid 1909 års räkningar utgjordes af »Tillkännagifvande om arbetslöshetsräkning», »Summarisk öfversikt af arbetslöshetsräkningen den 31 januari 1910», »Räknekort för män», »Räknekort för kvinnor», »Yrkesförteckning» — densamma som användes vid expeditions- och statistikföring inom arbetsförmedlingsanstalter, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling — samt »Förteckning å arbetslösa». På räknekorten hade i förtydligande syfte ett par frågor tillagts och några andra omformulerats. Beträffande valet af olika metoder för räkningarnas anordnande bibehölls den personliga anmälningsmetoden såsom den under för handen varande förhållanden enda möjliga att tillämpa. De arbetslösa skulle sålunda medelst offentliga kungörelser, annonser i tidningarna o. s. v. uppmanas att på bestämd dag och tid infinna sig i angifna lokaler, där under ledning och kontroll af särskilda räkneförrättare skulle tillhandahållas dem frågeformulär att i tillämpliga delar ifyllas.

På den bestämda dagen kommo systematiska arbetslöshetsräkningar i enlighet med det uppgjorda programmet till stånd i orter i rikets alla län, nämligen i 70 städer med tillhopa 1,278,915 invåvare, 18 köpingar med tillhopa 51,708 invånare samt 222 landskommuner (jämte municipalsamhällen) med tillhopa 1,089,463 invånare, allt räknadt efter folkmängden vid 1909 års slut. Sammanlagdt berördes alltså af 1910 års arbetslöshetsräkningar *310* orter med tillsammans *2,420,086* invånare, d. v. s. *44·2 %* af rikets hela folkmängd såsom närmare framgår af omstående tabellariska öfversikt öfver räkningarnas omfattning.

Räkningarna anordnades nästan öfverallt på länsstyrelsernas anmaning af de kommunala myndigheterna, undantagsvis äfven af arbetareorganisationer. Den egentliga ledningen af räkneförrättnin-

garna handhades i allmänhet af respektive kommuners verkställande myndigheter eller särskild kommitté; där arbetsförmedlingsanstalt förefanns, fungerade i stället dess styrelse såsom förrättningens ledare. Antalet räkneställen uppgick till 422, hvaraf 112 i de 88 städerna samt 310 inom de 222 landskommunerna. Räkneförrättarne voro till antalet 427, hvaraf 118 i städerna och 308 i landskommunerna. Till deras hjälp voro anställda sammanlagdt 622 biträden (för räknekortens mottagande) samt 427 kontrollanter, (hvilka biträdde de ar-

Öfversikt öfver arbetslöshetsräkningens omfattning.

Län.	Folkmängd den 31/12 1909.	Antal kommuner, där arbetslöshetsräkning anordnats			Räkneorternas folkmängd den 31/12 1909.	Däraf i % af länets folkmängd
		i stad.	å landsbygd.	Summa.		
Stockholms stad	341,816	1	—	**1**	341,816	100·0
Stockholms län	220,152	4	8	**12**	76,962	35·0
Uppsala »	127,561	2	1	**3**	40,421	31·7
Södermanlands »	175,861	4	6	**10**	60,378	34·3
Östergötlands »	291,507	6	15	**21**	134,911	46·3
Jönköpings »	213,072	4	10	**14**	57,098	26·8
Kronobergs »	158,226	1	2	**3**	13,787	8·7
Kalmar »	228,066	8	11	**19**	74,534	32·7
Gottlands »	54,849	1	—	**1**	9,939	18·1
Blekinge »	149,625	4	6	**10**	76,979	51·4
Kristianstads »	226,710	3	4	**7**	29,199	12·9
Malmöhus »	451,285	8	18	**26**	237,093	52·5
Hallands »	147,308	3	4	**7**	43,130	29·3
Göteborgs o. Bohus »	375,214	2	1	**3**	194,920	51·9
Älfsborgs »	286,429	4	9	**13**	72,251	25·2
Skaraborgs »	240,779	2	—	**2**	11,568	4·8
Värmlands »	259,235	5	7	**12**	72,210	27·9
Örebro »	206,013	6	21	**27**	133,389	64·7
Västmanlands »	153,050	5	10	**15**	70,896	46·3
Kopparbergs »	232,642	4	13	**17**	101,265	43·5
Gäfleborgs »	252,643	3	20	**23**	169,518	67·1
Västernorrlands »	248,533	2	7	**9**	66,522	26·8
Jämtlands »	117,021	1	13	**14**	46,162	39·4
Västerbottens »	160,341	2	17	**19**	133,316	83·1
Norrbottens »	158,503	3	19	**22**	151,822	95·8
Hela riket år 1910	**5,476,441**	**88**	**222**	**310**	**2,420,086**	**44·2**
» » » 1909	5,429,600	90	195	285	2,199,451	40·5

betslösa vid kortens ifyllande och genom sin personalkännedom sökte kontrollera deras uppgifter o. s. v.).

Hela den vid 1910 års arbetslöshetsräkningar sysselsatta personalen utgjorde alltså 1,515 personer, hvaraf 504 medverkade vid räkningarna i städerna och 1,011 i landskommunerna. Till biträden och kontrollanter hade jämväl denna gång i regel utsetts kommunala tjänstemän, folkskollärare samt förtroendemän inom de af arbetslösheten mest berörda yrkenas fackorganisationer. På en del orter i de större städerna, hvarest arbetslösa kvinnor uppmanats att anmäla sig i annan lokal än männen eller på olika tider, hade kvinnliga kontrollanter utsetts. Från en del räkneorter hafva uppgifter lämnats öfver kostnaderna för arbetslöshetsräkningen. De hafva växlat från ett högsta belopp af kr. 1,590: 61 i Stockholm till lägst 1 kr. i Flen.

Det sätt, hvarpå vederbörande myndigheter och kommitterade i allmänhet anordnat och verkställt äfven 1910 års arbetslöshetsräkning, förtjänar det bästa vitsord. Af de till Kollegium ingångna rapporterna att döma synes också räkneförrättningen öfverallt hafva försiggått i lugn och mönstergill ordning och de arbetslösa beredvilligt lämnat de å räknekorten begärda uppgifterna. Med ledning af de erfarenheter, som förvärfvades vid den föregående räkningen, hade också vederbörande kommittéer sträfvat att göra upplysningsarbetet bland de arbetslösa mera effektivt och anordningarna för räkningen ändamålsenligare.

Räkningens hufvudresultat. På grundval af de summariska rapporter, hvilka inkommo till Kollegium omedelbart efter räknetillfället, utarbetades och publicerades i »Meddelanden»[1] en preliminär öfversikt, innehållande vissa hufvudsakliga uppgifter rörande räkningarnas anordnande och resultat inom olika län och särskilda kommuner. Men först sedan det egentliga räknematerialet, räknekorten, insändts till Kollegium under loppet af våren 1910, kunde den slutliga bearbetningen vidtaga. Det är några af de hufvudsakliga resultaten af denna bearbetning, som i det följande skola framläggas.

Vid räkningarna aflämnades tillhopa 15,209 räknekort, från hvilka emellertid vid bearbetningen afskildes sammanlagdt 797, nämligen 532 för personer, intagna å offentlig fattigvårdsanstalt (arbetsinrättning) samt 265 kort, afgifna af sådana arbetslösa, som vid räknetillfället antingen voro inblandade i pågående arbetsinställelse eller oförmögna till arbete på grund af sjukdom. Efter verkställd granskning kvarstodo sålunda *14,412* räknekort, såsom angifvande antalet vid räkningarna anmälda arbetslösa i egentlig mening.

Arbetslöshetsräkningens resultat i de olika länen allt efter räkneorternas belägenhet i stad eller på landsbygden och med särskiljande

[1] Meddelanden 1910, sid. 93—116.

af män och kvinnor samt fördelningen af alla anmälda arbetslösa i procent på de särskilda länen framställes i nedanstående tabell:

Öfversikt öfver arbetslöshetsräkningen.

Län.	Antal anmälda arbetslösa					
	i stad.	å landsbygd.	Tillsammans		Däraf	
			Antal.	%	män.	kvinnor.
Stockholms stad	2,216	—	**2,216**	15·4	2,056	160
Stockholms län . . .	203	426	**629**	4·4	605	24
Uppsala » . . .	105	48	**153**	1·1	152	1
Södermanlands » . . .	135	27	**162**	1·1	161	1
Östergötlands » . . .	542	271	**813**	5·6	811	2
Jönköpings » . . .	131	107	**238**	1·7	233	5
Kronobergs » . . .	16	29	**45**	0·3	45	—
Kalmar » . . .	150	33	**183**	1·3	181	2
Gottlands » . . .	99	—	**99**	0·7	99	—
Blekinge » . . .	132	129	**261**	1·8	259	2
Kristianstads » . . .	103	88	**191**	1·3	186	5
Malmöhus » . . .	1,908	487	**2,395**	16·6	2,343	52
Hallands » . . .	256	77	**333**	2·3	327	6
Göteborgs o. Bohus » . . .	861	109	**970**	6·7	921	49
Älfsborgs » . . .	220	166	**386**	2·7	374	12
Skaraborgs » . . .	157	—	**157**	1·1	151	6
Värmlands » . . .	148	322	**470**	3·3	463	7
Örebro » . . .	100	293	**393**	2·7	388	5
Västmanlands » . . .	168	92	**260**	1·8	258	2
Kopparbergs » . . .	70	657	**727**	5·0	726	1
Gäfleborgs » . . .	438	412	**850**	5·9	842	8
Västernorrlands » . . .	199	477	**676**	4·7	668	8
Jämtlands » . . .	11	92	**103**	0·7	101	2
Västerbottens » . . .	44	510	**554**	3·8	548	6
Norrbottens » . . .	93	1,055	**1,148**	8·0	1,118	30
Hela riket år 1910	**8,505**	**5,907**	**14,412**	**100·0**	**14,016**	**396**
» » » 1909	12,913	7,193	20,106	100·0	19,545	561

De anmälda männens antal var sålunda 14,016 och kvinnornas endast 396. Af samtliga redovisade arbetslösa förefunnos 59 % i städerna och 41 % å landsbygden. En jämförelse med resultatet från 1909 års räkning visar såväl en minskning af antalet anmälda som ock, att en förskjutning ägt rum, i det att ett relativt större antal arbetslösa år 1910 anmält sig i räkneorterna på landsbygden. Detta beror dels därpå, att antalet räkneorter på landsbygden ökats, dels torde de stora arbetskonflikterna under den föregående sommaren och

hösten hafva föranledt förhållandevis flera afskedanden å arbetsställen på landsbygden än i städerna.

Hvad de arbetslösas fördelning på de olika länen beträffar, så uppvisade äfven år 1910 Malmöhus län förklarligt nog såsom landets mest industrialiserade län den högsta siffran med 2,395 anmälda eller 16·6 % af hela antalet arbetslösa. Därefter följde Stockholms stad med 2,216 anmälda eller 15·4 % samt på betydande afstånd Norrbottens län — hvilket år 1909 intog andra rummet — och Göteborgs och Bohus län med resp. 1,148 och 970 anmälda arbetslösa, motsvarande resp. 8·0 och 6·7 % af hela antalet. I de flesta länen tillhörde det relativt största antalet af de anmälda arbetslösa byggnadsverksamheten, med undantag väsentligen för Norrbottens län, där jordbruket stod i främsta rummet.

De arbetslösas fördelning på vissa yrkesgrupper för hela riket framgår af följande tabell:

De arbetslösas fördelning på vissa yrkesgrupper.

Yrkesgrupper.	Män.	Kvinnor.	Tillsammans. 1910. Antal.	1910. %	1909. Antal.	1909. %
Jordbruk och skogshushållning . . .	896	17	**913**	**6·3**	1,373	6·8
Grufdrift och malmförädling	1,019	3	**1,022**	**7·1**	657	3·3
Jord-, sten- och glasindustri	690	2	**692**	**4·8**	758	3·7
Metall- och maskinindustri	1,261	8	**1,269**	**8·8**	1,794	8·9
Trävaruindustri	1,471	3	**1,474**	**10·2**	2,295	11·4
Byggnadsverksamhet	4,582	16	**4,598**	**31·9**	7,693	38·3
Läder-, hår-, gummiindustri o. dyl. .	121	2	**123**	**0·9**	131	0·7
Textilindustri	204	48	**252**	**1·7**	176	0·9
Beklädnadsindustri	88	60	**148**	**1·0**	257	1·3
Närings- och njutningsämnesindustri .	490	56	**546**	**3·8**	750	3·7
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	316	32	**348**	**2·4**	225	1·1
Trämasse- och pappersindustri . . .	356	18	**374**	**2·6**	199	1·0
Grafisk industri	255	9	**264**	**1·8**	69	0·3
Öfriga industrier och handtverk, ej spec.	156	—	**156**	**1·1**	229	1·1
Handelsarbetare och kontorspersonal .	279	5	**284**	**2·0**	394	2·0
Hotell-, kafé- och restaurantpersonal .	51	7	**58**	**0·4**	36	0·2
Landtransport	480	17	**497**	**3·4**	532	2·6
Vattentransport	1,024	1	**1,025**	**7·1**	1,624	8·1
Husligt arbete	1	92	**93**	**0·7**	168	0·8
Allmän eller litterär verksamhet . .	3	—	**3**	**0·1**	—	—
Annat arbete	273	—	**273**	**1·9**	746	3·7
Inalles	**14,016**	**396**	**14,412**	**100·0**	**20,106**	**100·0**

Tabellen utvisar, att den relativt största kontingenten arbetslösa tillhörde gruppen byggnadsverksamhet, nämligen 4,598 personer eller 31·9 % af hela antalet anmälda. Därnäst följde på betydligt afstånd trävaruindustrien med 1,474 arbetslösa eller 10·2 %, metall- och maskinindustrien med 1,269 arbetslösa eller 8·8 % och vattentransport samt grufdrift och malmförädling med resp. 1,025 och 1,022 arbetslösa eller hvar för sig 7·1 %. Minsta antalet arbetslösa hade anmält sig inom grupperna allmän eller litterär verksamhet samt husligt arbete eller resp. 3 och 93 personer, motsvarande 0·1 och 0·7 %. Af de 14,412 anmälda arbetslösa voro 396 eller 2·7 % kvinnor. Denna proportion de båda könen emellan växlar ansenligt, i hufvudsak motsvarande kvinnornas frekvens inom olika yrken.

I nedanstående tabell är antalet anmälda inom de sex yrkesgrenar, hvilka uppvisa det största antalet arbetslösa, sammanställdt:

De arbetslösa inom vissa säsongyrken.

Yrkesgrenar	Män.	Kvinnor.	Tillsammans. 1910. Antal.	1910. I % af hela antalet anmälda.	1909. Antal.	1909. I % af hela antalet anmälda.
Sågverks- och brädgårdsarbetare .	1,137	1	**1,138**	**7·9**	1,866	9·3
Byggnadssnickare, timmermän . .	928	—	**928**	**6·4**	1,750	8·7
Måleriarbetare	699	—	**699**	**4·9**	1,088	5·4
Jord- och schaktningsarbetare . . .	679	—	**679**	**4·7**	1,087	5·4
Murare	658	—	**658**	**4·6**	1,020	5·1
Stufveri- och hamnarbetare	762	1	**763**	**5·3**	1,105	5·5
Inalles	**4,863**	**2**	**4,865**	**33·8**	7,916	39·4
Hela antalet anmälda	14,016	396	**14.412**	**100·0**	20,106	100·0

Tillsammantagna utgjorde de arbetslösa inom dessa sex yrken 33·8 % eller icke mindre än 1/3 af hela antalet anmälda. På räknekortet hade år 1910 särskildt efterfrågats »Är Ni säsongarbetare?» Härpå hade svaret utfallit jakande i 6,720 fall, d. v. s. 46·6 % af samtliga anmälda hade uppgifvit sig vara säsongarbetare.

Några märkligare afvikelser från den föregående arbetslöshetsräkningens resultat med afseende å de arbetslösas yrkesgruppering kan icke konstateras. De olika yrkesgruppernas relativa storlek är i det närmaste densamma. Procentsiffran för gruppen byggnadsverksamhet har sjunkit från 38·3 % år 1909 till 31·9 år 1910. För andra grupper åter, såsom grufdrift och malmförädling samt land-

transport har samma procentsiffra stigit från resp. 3·3 och 2·6 % till resp. 7·1 och 3·4 %. I förra fallet behöfver detta icke betyda, att arbetslösheten bland byggnadsarbetarne varit mindre under vintern 1909—10 i jämförelse med den föregående vintern; det torde snarare vara ett uttryck för de arbetslösa säsongarbetarnes ökade likgiltighet för räkningarna. I senare fallet åter lider det intet tvifvel, att arbetslösheten inom de ifrågavarande facken verkligen väsentligen stegrats i jämförelse med närmast föregående vinter. Genom den långvariga lockouten inom järnbruksindustrien samt sympatistrejkerna vid spårvägarna hade ett stort antal järnbruksarbetare resp. spårvägsmän förlorat sin anställning. Så är äfven förhållandet med grafisk industri: det relativa antalet arbetslösa typografer hade på enahanda grunder stigit från 0·3 % år 1909 till 1·8 % år 1910. I öfrigt synes den föregående sommarens stora arbetskonflikter icke nämnvärdt hafva inverkat på de arbetslösas yrkesgruppering.

De arbetslösas åldersfördelning, civilstånd och försörjningsplikt. Enligt nedanstående öfversikt fördela sig de arbetslösa efter åldersgrupper på följande sätt:

Åldersgrupper.	*Män.*		*Kvinnor.*		*Tillsammans.*			
					1910.		1909.	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
Under 18 år	311	2·2	8	2·0	**319**	2·2	518	2·6
18—25 »	3,057	21·8	72	18·2	**3,129**	21·7	5,798	28·8
25—30 »	2,119	15·1	53	13·4	**2,172**	15·1	2,863	14·2
30—40 »	3,302	23·6	84	21·2	**3,386**	23·5	4,244	21·1
40—50 »	2,258	16·1	87	22·0	**2,345**	16·3	3,172	15·8
50—60 »	1,788	12·8	69	17·4	**1,857**	12·9	2,277	11·3
Öfver 60 »	961	6·8	22	5·6	**983**	6·8	1,158	5·8
Okänd	220	1·6	1	0·2	**231**	1·5	76	0·4
Inalles	**14,016**	**100·0**	**396**	**100·0**	**14,412**	**100·0**	**20,106**	**100·0**

Någon större förskjutning i de arbetslösas åldersfördelning har icke ägt rum i jämförelse med den föregående räkningen. De äldre årsklasserna äro alltjämt relativt talrikare inom säsongyrkena.

Af de manliga arbetslösa voro 55·6 % gifta, 40·9 % ogifta och 3·5 % änklingar eller frånskilda; motsvarande tal för de 396 kvinnliga arbetslösa voro resp. 20·4 %, 55·6 % och 24·0 %. Af männen hade 65·7 % försörjningsplikt mot en eller flera personer; af kvinnorna 53·0 %. Hela antalet af arbetslösheten berörda uppgick vid 1910 års räkning till 42,313.

Arbetslöshetens orsaker. I det föregående har angifvits, att till statistisk bearbetning i förevarande undersökning endast de räkne-

kort medtagits, hvilkas aflämnare vid räknetillfället voro arbetslösa på grund af arbetsbrist. Då i det följande arbetslöshetens orsaker skola utrönas, gäller det sålunda icke anledningen till dess fortbestånd vid räknetillfället, utan uteslutande till dess inträdande. Såsom orsaker härtill hafva därvid upptagits sjukdom, arbetsinställelse (konflikt), värnplikt, egen uppsägning, arbetsbrist. I nedanstående tablå lämnas en särskild öfversikt öfver de olika orsakernas frekvens:

Arbetslöshetens orsaker.	*Män.*		*Kvinnor.*		*Tillsammans.* 1910.		1909.	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
Arbetsbrist	8,810	62·9	189	47·7	**8,999**	**62·4**	18,278	90·9
Sjukdom	283	2·0	29	7·3	**312**	**2·2**	530	2·7
Konflikt	3,911	27·9	148	37·4	**4,059**	**28·2**	560	2·8
Värnplikt	258	1·9	—	—	**258**	**1·8**	128	0·6
Egen uppsägning	525	3·7	12	3·0	**537**	**3·7**	480	2·4
Okänd	229	1·6	18	4·6	**247**	**1·7**	130	0·6
Inalles	**14,016**	**100·0**	**396**	**100·0**	**14,412**	**100·0**	**20,106**	**100·0**

Af öfversikten framgår, att fortfarande arbetsbrist i de allra flesta fall, nämligen 8,999 personer eller 62·4 % af samtliga, uppgifvits såsom orsak till arbetslösheten. Icke mindre än 4,059 arbetslösa eller 28·2 % af hela antalet hafva angifvit konflikt såsom orsak. Föregående år var motsvarande procentsiffra endast 2·8. Anledningen till denna högst betydande stegring är gifvetvis att söka uti de stora arbetsinställelserna. En särskild utredning har också gifvit vid handen, att af 4,059 personer, hvilkas arbetslöshet föranledts af konflikt, 3,941 eller 27·3 % af samtliga anmälda uppgifvit storstrejken eller masslockouterna såsom orsak. I jämförelse med ofvannämnda orsaker spela de öfriga en underordnad roll och följa i denna ordning: egen uppsägning, sjukdom, värnplikt med resp. 3·7, 2·2 och 1·8 %.

De särskilda orsakernas frekvens inom dessa större yrkesgrupper är med ett undantag i det hela tämligen likartad och företer ingen nämnvärd afvikelse ifrån riksgenomsnittet. Där sådan förekommer, stå så obetydliga tal bakom de beräknade procentsiffrorna, att dessa icke kunna tillmätas någon symptomatisk betydelse. Ett undantag gifves dock, som sagdt, och det afser den för de olika yrkesgrupperna växlande frekvensen för konflikt såsom orsak till arbetslösheten. I flera fall öfverstiger denna riksgenomsnittet och uppgår sålunda inom grufdrift och malmförädling, trämasse- och pappersindustri, grafisk industri, textilindustri samt landtransport (spårvägsmän) till resp. 77·0, 69·8, 67·0, 64·7, 55·5 % af de anmälda inom dessa grupper.

Arbetslöshetens varaktighet m. m. Arbetslöshetsräkningen den 31 januari 1910 har lika litet som den föregående kunnat gifva en fullt exakt bild af vare sig arbetslöshetstidens hela längd för de anmälda eller huru ofta och huru länge dessa varit arbetslösa under det föregående året. Man har måst begränsa sig till att söka få utrönt, huru lång tid förflutit mellan den dag, då den arbetslöse förlorade sin sista, fasta anställning i eget eller annat yrke, och räknedagen. Med arbetslöshetens varaktighet förstås alltså här den tidrymd intill den 31 januari 1910, under hvilken de vid räkningen anmälda oafbrutet saknat fastare anställning.

Vidare har i de fall, då arbetslösheten uppgifvits till mera än ett år, densamma reducerats till 365 dagar. Denna reduktion har måst vidtagas för att eliminera de starkt förryckande siffror, hvilka eljest skulle hafva framkallats af ett fåtal uppgifter, angifvande en arbetslöshetstid på i vissa fall flera år.

Nedanstående tablå gifver en bild af de arbetslösas fördelning efter arbetslöshetens varaktighet:

Arbetslöshetens varaktighet.	Män.		Kvinnor.		Tillsammans.	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
Intill 2 *veckor*	719	5·1	17	4·3	**736**	**5·1**
2—4 »	940	6·7	25	6·3	**965**	**6·7**
4—6 »	1,855	13·3	53	13·4	**1,908**	**13·2**
6—13 »	4,334	30·9	68	17·2	**4.402**	**30·5**
3—6 *månader*	4,952	35·3	194	49·0	**5,146**	**35·7**
6—9 »	599	4·3	14	3·5	**613**	**4·3**
9—12 »	167	1·2	7	1·7	**174**	**1·2**
1 *år* och däröfver	349	2·5	9	2·3	**358**	**2·5**
Okänd	101	0·7	9	2·5	**110**	**0·8**
Inalles	**14,016**	**100·0**	**396**	**100·0**	**14,412**	**100·0**

Beträffande sambandet mellan arbetslöshetens inträdande vid olika tidpunkter och de hufvudsakliga orsakerna därtill må framhållas, att den grupp arbetslösa, hvars arbetslöshet började under tiden 31 juli—31 oktober 1909 (motsvarande en arbetslöshetstid på 3—6 månader), till stor del består af de arbetare, hvilka förlorat sina platser på grund af deltagande i storstrejken. Den talrika gruppen arbetslösa med en arbetslöshetstid på 6—13 veckor utgöres åter väsentligen af säsongarbetare, hvilka blifva arbetslösa vid tiden för vinterkylans inbrott under tiden 31 okt.—15 dec.

I hvilken grad 1909 års stora arbetsstrider inverkat på arbetslöshetens varaktighet för vid 1911 års räkning anmälda, framgår

De arbetslösa inom vissa yrkesgrupper, fördelade efter arbetslöshetens varaktighet.

Relativa tal.

Yrkesgrupper.	Arbetslöshetens varaktighet.									Summa.
	Veckor.				*Månader.*			*1 år* och däröfver.	Okänd.	
	Intill 2.	2–4.	4–6.	6–13.	3–6.	6–9.	9–12.			
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Jordbruk och skogshushållning	2·4	4·4	6·6	33·3	39·0	6·9	1·2	1·1	5·1	100·0
Grufdrift och malmförädling	0·2	1·6	1·9	69·9	16·9	4·8	1·2	3·4	0·1	100·0
Jord-, sten- och glasind.	9·3	12·1	14·2	24·0	30·8	6·5	1·7	1·3	0·1	100·0
Metall- och maskinind.	5·1	5·5	9·7	25·7	39·0	7·7	2·1	5·0	0·2	100·0
Trävaruindustri	3·7	5·0	13·3	30·5	41·0	4·2	1·1	1·1	0·1	100·0
Byggnadsverksamhet	8·0	7·5	17·0	35·6	25·8	3·1	0·8	2·0	0·2	100·0
Läder-, hår-, gummiindustri o. dyl.	4·9	6·5	21·1	19·5	34·2	5·7	3·2	4·1	0·8	100·0
Textilindustri	1·6	3·6	6·4	9·1	69·8	8·7	—	0·4	0·4	100·0
Beklädnadsindustri	6·1	10·8	12·3	29·8	21·6	2·7	1·3	2·0	3·4	100·0
Närings- och njutningsämnesindustri	5·3	5·3	23·1	17·6	38·5	4·6	1·8	3·3	0·5	100·0
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	2·6	1·8	4·6	7·2	77·0	3·7	1·1	2·0	—	100·0
Trämasse- och pappersindustri	1·0	4·6	3·4	10·4	74·4	3·8	1·1	1·3	—	100·0
Grafisk industri	3·4	1·9	3·5	7·2	77·6	2·6	2·3	1·1	0·4	100·0
Öfriga industrier och handtverk, ej spec.	3·9	2·5	13·5	24·4	47·4	3·2	0·6	4·5	—	100·0
Handelsarbetare o. kontorspersonal	5·3	8·1	13·4	19·8	39·4	5·6	2·1	5·6	0·7	100·0
Hotell-, kafé- och restaurantpersonal	—	5·2	3·5	13·8	68·9	3·4	—	5·2	—	100·0
Landtransport	3·4	3·8	8·2	15·6	62·4	3·6	1·2	1·4	0·4	100·0
Vattentransport	4·0	16·2	23·7	23·9	26·1	1·4	0·7	4·0	—	100·0
Husligt arbete	8·6	14·0	20·4	20·4	21·5	1·1	4·3	4·3	5·4	100·0
Allmän eller litterär verksamhet	—	—	33·3	—	—	66·7	—	—	—	100·0
Annat arbete	3·7	7·7	9·5	33·7	31·1	1·1	1·1	3·3	8·8	100·0
Inalles år 1910	5·1	6·7	13·2	30·6	35·7	4·2	1·2	2·5	0·8	100·0
» » 1909	5·9	19·9	13·2	34·0	20·2	3·2	0·9	1·5	1·2	100·0

genom en jämförelse med motsvarande siffror för 1909 års räkning, hvilka meddelats under slutsummorna på ofvanstående tabell. Vid 1909 års räkning hade en arbetslöshetsperiod på 6—13 veckor varit

den relativt vanligaste. För 1910 års räkning är detta fallet med tidsperioden 3—6 månader, hvilken förskjutning utan tvifvel sammanhänger med storstrejkens och de flesta lockouternas faktiska upphörande inom loppet af nämnda tidrymd. Att frekvensen för de kortvariga arbetslöshetsperioderna är relativt mindre vid 1910 års räkning än vid den föregående, torde åtminstone delvis kunna förklaras däraf, att de omfattande arbetsinställelserna under sommaren och hösten 1909 föranledde en forcerad produktion under den därpå följande senhösten och vintern, hvilket medfört ökade arbetstillfällen och i jämförelse med fjolåret minskat de afskedanden, som eljest pläga ske efter julhelgen. Alla dessa förhållanden återspegla sig ock i den här meddelade tabellen rörande arbetslöshetens varaktighet inom olika yrkesgrupper.

På det räknekort, som användts vid 1910 års räkning, hade följande fråga tillagts: »Anmäld vid fjolårets arbetslöshetsräkning? Hvilken kommun?» Af de anmälda hade endast 2,858 personer eller 19·8 % uppgifvit, att de anmält sig vid 1909 års räkning. Däraf hafva efter verkställd, särskild utredning endast 2,221 personer eller 77·7 räknekort återfunnits bland 1909 års material. Frekvensen af återanmälda visade sig därvid vara störst bland säsongarbetarne.

I syfte att möjliggöra en direkt jämförelse mellan arbetslöshetens varaktighet för de arbetslösa, hvilka anmält sig såväl vid 1909 som 1910 års arbetslöshetsräkningar, har arbetslöshetens varaktighet för de 2,221 arbetslösa, hvilkas räknekort föreligga från båda räkningarna, blifvit sammanställd, hvarvid arbetslöshetens längd för de år 1910 anmälda blott räknats t. o. m. den 12 januari, vid hvilket datum 1909 års räkning ägde rum. Det visade sig då, att år 1910 arbetslöshetens genomsnittliga varaktighet var 83 dagar; år 1909 däremot 79 dagar. Till denna förlängning hafva säkerligen de stora arbetsstriderna i väsentlig mån bidragit.

För att utröna sambandet mellan de arbetslösas ålder och arbetslöshetens varaktighet har äfven denna gång en undersökning verkställts, hvars resultat framgår af följande tablå:

Arbetslöshetsdagar i medeltal.

	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.
Under 18 år	98	130	99
18—25 »	94	110	94
25—30 »	93	117	94
30—40 »	90	113	91
40—50 »	95	97	95
50—60 »	99	105	99
öfver 60 »	122	133	122
okänd ålder	117	42	116
Medeltal år 1910	**96**	**109**	**97**
» » 1909	**74**	**73**	**74**

Denna visar, att de ålderstigna arbetarne hade en relativt längre arbetslöshetstid, d. v. s. att de mera till åren komna arbetarne, en gång arbetslösa, hafva svårare att skaffa sig ny anställning.

Af de vid 1910 års räkning anmälda voro 2·4 % ej fullt arbetsföra; 7·6 % hade enligt egen uppgift tillfälligt arbete på räknedagen. Flertalet af de arbetslösa eller 57·1 % voro födda utom räkneorten. Endast 391 arbetslösa 2·7 % af hela antalet anmälda uppgåfvo sig vara mantalsskrifna utom räkneorten. Motsvarande procenttal var för 1909 års räkning 3·2 %. Denna sjunkande frekvens återspeglar det kända förhållandet på arbetsmarknaden, att de lösa arbetarne under påverkan af den fortgående depressionen inom näringslifvet alltmer nödgats återvända till sina hemorter. Anslutna till fackorganisationer voro 58·8 % af de arbetslösa.

Räkningens effektivitet. Mot arbetslöshetsräkningarna har den anmärkningen blifvit riktad, att de ej förmå utröna arbetslöshetens verkliga omfattning i landet. Redan vid bearbetningen af materialet från 1909 års arbetslöshetsräkning medgafs, att så icke kunnat ske. Ännu mindre är detta fallet med 1910 års räkning. Först och främst synes det otvifvelaktigt, att afsevärd arbetslöshet förekommit på åtskilliga platser, utan att någon räkning där anordnats. Vidare har man på de allra flesta räkneorter och denna gång i betydligt större utsträckning än år 1909 kunnat konstatera, att icke alla arbetslösa anmält sig.

Hvad den sistnämnda inskränkningen af räkningens tillförlitlighet beträffar, så är den väsentligen beroende på den vid räkningen använda metoden med personlig anmälning. Denna är visserligen det enda tillvägagångssätt, hvilket vid en riksräkning af arbetslösa på en viss bestämd dag i vårt land låter sig tillämpas. Men den vidlådes å andra sidan af vissa ofullkomligheter. Försumma de arbetslösa att anmäla sig, blir med denna metod räkningens resultat missvisande, och det möter stora svårigheter att efteråt utröna, i hvilken utsträckning sådana försummelser förekommit. I det hänseendet torde dock 1910 års räkning slagit bättre ut än det föregående årets, att det icke torde kunna påstås, att myndigheterna, arbetareorganisationerna eller tidningspressen visat bristande intresse eller underlåtit nödig reklam för räkningen. Då denna ändock blifvit mindre effektiv, än hvad år 1909 var fallet, torde orsaken härtill få sökas hos de arbetslösa själfva.

Den hufvudsakliga anledningen till de arbetslösas uraktlåtenhet att på föreskrifvet sätt anmäla sig uppgifves enstämmigt i räkneförrättarnes eller kommitterades rapporter öfver räkningen till Kommerskollegium vara den, att bland de arbetslösa vid 1909 års räkningar härskat några obestämda, men allmänt utbredda föreställningar, att räkningarna skulle på något sätt förbereda eller förknippas

med understödsverksamhet från det allmännas sida. På en del håll hoppades de arbetslösa, att de genom att infinna sig vid räkningen skulle komma i åtnjutande af kontant understöd från stat och kommun; andra väntade sig åter skattelindringar eller nödhjälpsarbeten. Med grusandet af dessa förhoppningar försvann till stor del de arbetslösas själfintresse för räkningen, och de synas därför tämligen allmänt hafva mött dess förnyande den följande vintern med liknöjda och besvikna känslor.

Dessa missuppfattningar om arbetslöshetsräkningarnas natur och syfte förhindrade gifvetvis ett mera mangrant deltagande från de arbetslösas sida. Under sådana förhållanden får man ej heller förundra sig öfver, att därest de arbetslösa på räknedagen lyckats förskaffa sig tillfälligt arbete med t. ex. snöskottning eller isupptagning, de i allmänhet ej voro hågade att eftersätta några timmars arbetsförtjänst för att anmäla sig vid räkningen.

Det är alltså en omtvistad fråga, huru verklighetstrogen den bild af arbetslöshetens faktiska omfattning är, som arbetslöshetsräkningarna afse att gifva. Under sådana omständigheter måste det vara så mycket vanskligare att afgöra, huruvida med stöd af ofvannämnda siffror den slutsatsen kan dragas, att arbetslösheten i januari år 1910 var mindre än vid motsvarande tid året förut. Att detta var fallet i öfre Norrland, i Göteborg och i de skånska städerna, hvarest under vintern 1908—09 en betydande arbetslöshet var rådande, torde dock med visshet kunna påstås. Hur saken ställde sig i öfriga delar af riket, är mera ovisst. Det enda skäl för den uppfattningen, att äfven där läget på arbetsmarknaden hade förbättrats, hvilken med något sken af sannolikhet synes framgå af resultaten af räkningarna den 31 januari 1910, är det faktum, att trots ökningen af räkneorternas antal, och hvad viktigare är, fastän flertalet af landets större industriorter och arbetarecentra i nästan oförändradt antal hade berörts af 1910 års räkningar, antalet anmälda arbetslösa likväl med öfver 6,000 understiger den motsvarande siffran för år 1909.

Riksaftal inom frisöryrket.

Ett förslag till grundaftal mellan Svenska frisörföreningen u. p. a. och Svenska frisörbiträdesförbundet blef efter långvariga förhandlingar den 6 sistlidne september antaget af kommitterade för bägge organisationerna. Vid sedermera hållna kongresser hafva ock hufvudföreningarna gifvit sitt bifall till förslaget oförändradt. Det nya aftalet, som bland annat upptager bestämmelser om obligatoriskt medlemskap i resp. organisationer, regler för öppnandet af nya och försäljning af gamla raksalonger samt stadgande om obligatorisk skiljedom, återgifves in extenso här nedan:

Svenska frisörföreningen utan personlig ansvarighet, härnedan kallad mästareföreningen, och Svenska frisörbiträdesförbundet, här nedan kallad biträdesförbundet, hafva sinsemellan träffat öfverenskommelse att nedanstående bestämmelser skola vara gällande rörande frisöryrket.

KAP. I.

Angående obligatorisk tillslutning.

§ 1.

Mästareföreningens medlemmar äga ej rätt att i sitt arbete inneha eller antaga biträden icke tillhörande biträdesförbundet.

§ 2.

Biträde tillhörande biträdesförbundet äger ej rätt inneha eller antaga plats hos principal ej tillhörande mästareföreningen.

§ 3.

Föreståndare för affär, som innehafves af änka eller oförsörjda barn efter afliden frisörmästare, eller för annan af föreningarna godkänd affär, samt försedd med prokurafullmakt, skall tillhöra mästareföreningen.

§ 4.

För sådant fall att principal antager biträde, som vistats å utrikes ort eller inom landet å plats, där biträdesförbundet icke haft afdelning bildad, så att till följd däraf biträde bevisligen icke kunnat inträda uti biträdesförbundet, åligger det principalen tillse, det biträdet, senast åtta dagar efter platsens tillträdande, anmäles såsom medlem uti biträdesförbundet. I motsatt fall skall biträdet, för att erhålla plats, omedelbart inträda i biträdesförbundet samt erlägga därför nödiga afgifter, och om så är förhållandet, att biträdet tidigare blifvit anmanat, men vägrat inträda uti biträdesför-

bundet, skola alla afgifter, från och med den tid anmaningen då afgafs, till förbundet erläggas oafkortade. Lag samma vare gällande för mästare och skall förestående bestämmelse äfven gälla för oguldna kontingenter.

§ 5.

Principal äger rätt och är skyldig att af biträdets lön till biträdesförbundets inkasserare emot kvitto utbetala stadgeenliga utgifter. Dock äger principal ej rätt att af biträdets lön utbetala högre belopp än (25: —) tjugufem kronor per år och dag räknadt. Därjämte äger principal rätt att af lönen innehålla så stort belopp, som biträde kan ådömas att utbetala, enligt garantiförbindelse som föreskrifves i kap. 4 § 4.

§ 6.

Att därest nettovinsten för räkenskapsår i biträdesförbundet uppgår till fyratusen (4,000) kronor, skall 25 % afsättas till fond, förvaltad af biträdesförbundet, samt användas till understöd åt biträden, hvilka på grund af arbetsbrist eller sjukdom kommit i behof däraf, därjämte åt änkor och oförsörjda barn efter biträden tillhörande förbundet. Skulle vid bokslut, för biträdesförbundets afdelningar, förefinnas kontant behållning (frånräknadt frivilligt hopskjutna fonder) öfverstigande tio (10) kronor per medlem, skall det öfverstigande beloppet omedelbart påföras förbundet.

KAP. 2.

Om öfverlåtelse och öppnande af nya affärer, samt tillsättande af öfverstyrelse och centralstyrelse.

§ 1.

I alla de frågor, som röra köp och försäljning af samt öppnande af nya affärer, skola mästareföreningen och biträdesförbundets afdelningsstyrelse utgöra gemensam styrelse, som inom sig utser nödiga funktionärer, och skall den sammansatta styrelsen vara närmast bestämmande.

Denna styrelse kallas öfverstyrelse.

§ 2.

Svenska frisörföreningens hufvudstyrelse samt frisörbiträdesförbundets förbundsstyrelse skola ock på enahanda sätt utgöra gemensam styrelse.

Denna styrelse kallas centralstyrelse.

Svenska frisörföreningens och Svenska frisörbiträdesförbundets styrelser skola hvardera bestå af sju (7) ledamöter, hvaraf från hvardera parten fyra (4) ledamöter skola vara bosatta i Stockholm, och är centralstyrelsen beslutmässig, då af dessa åtta (8) ledamöter minst sex (6), däraf tre (3) från hvardera parten, äro närvarande. Angående öfverstyrelsen skall det tillses, att indelningen i afdelningar, hvad såväl nummer som område beträffar, af respektive parter göras lika, och skola afdelningsstyrelserna bestå af hvardera fem (5) ledamöter och äro dessa i öfverstyrelsen beslutmässiga, då minst tre (3) från hvardera parten äro närvarande.

§ 3.

Skulle part vara missnöjd med öfverstyrelsens beslut, äger han rätt att klaga inför centralstyrelsen, med iakttagande af att protokollsutdrag samt alla öfriga handlingar, som röra hans sak, föreläggas densamma, och är det då centralstyrelsens skyldighet, att fjorton (14) dagar efter det densamma erhållit föreskrifna handlingar angående

tvistefrågan, därom till alla parter afgifva slutdom, hvilken dom oeftergifligt skall lända till efterrättelse.

§ 4.

Då innehafvare af affär, på grund af ålder eller annan orsak, önskar afträda densamma, skall han därom göra anmälan till öfverstyrelsen, hvilken då har att döma:

1) om affären är tillräckligt bärkraftig att aflöna ett biträde samt åt innehafvaren lämna minst lika stor nettovinst och att det i allmänhet föreligger sådana förhållanden, att densamma bör fortsättas;

2) hvad affären kan anses vara värd; hvarefter affären utannonseras i nödiga yrkestidningar med angifvande af pris samt lämplig beskrifning.

§ 5.

Biträde, som är anställdt å affär, som skall öfverlåtas, hvilket är till ålder äldst, har å samma affär de flesta tjänsteåren, samt fyllt tjugufem (25) år, och i öfrigt har sådan karaktär, att han icke kan anses inkompetent att på egen hand sköta affär, skall hafva förmånsrätt till öfvertagande af dylik affär, samt för den skull, i mån af tillgång, erhålla lån ur befintlig, för ändamålet stiftad understödsfond enligt de föreskrifter, som för densamma äro gällande.

§ 6.

Finnes å affär, som skall öfverlåtas, icke anställd lämplig spekulant, har biträde, anställdt i samma stad och i öfrigt kvalificeradt enligt förestående grunder, företrädesrätt, dock med iakttagande af, då så ske kan, att biträde anställdt hos mästarekonkurrent icke kan komma i åtanke.

§ 7.

Den, som önskar öppna ny affär å ort, där förut finnes dylik konstant affär, skall därom skriftligen göra anmälan till öfverstyrelsen, som har att, med stöd af förut befintliga affärers bärkraft och dess lokalers storlek, till- eller afstyrka densamma, hvilket utlåtande skall afgifvas inom loppet af fjorton (14) dagar.

KAP. 3.

Om obligatorisk skiljedom.

§ 1.

Då tvist uppstår mellan enskilda personer, tillhörande den ena eller den andra af mästareföreningen eller biträdesförbundet, eller ock emellan mästareföreningen eller biträdesförbundet eller dess afdelningar, skola dessa tvister hänskjutas till skiljedom enligt nedanstående grunder.

§ 2.

Mästareföreningen och biträdesförbundet skola hvarje år på sitt årsmöte utse hvar sina två (2) skiljedomare samt för dem tvänne suppleanter, och skola dessa skiljedomare i hvarje förekommande fall vid behof hafva rätt utse en femte ledamot till skiljedomstolen, hvilken skiljedomare obligatoriskt skall fungera som ordförande, och får densamma icke tillhöra eller hafva tillhört mästareföreningen eller biträdesförbundet.

Denna skiljedomstol benämnes öfverdomstol.

§ 3.

Hvad i föregående paragraf är stadgadt skall äfven vara gällande för respektive afdelningar, med iakttagande af, att hvarje afdelning skall utse hvar sina tre (3) leda-

möter i skiljedomstolen, jämte samma antal suppleanter, samt att sålunda vald skiljedomstol skall fungera under ett års tid från den 1 april räknadt, och medgifves det afdelning rätt att utse densamma tio (10) månader före valda ledamöters inträdande i funktion.

Denna skiljedomstol benämnes afdelningsdomstol.

Ledamot af styrelse får ej inväljas till skiljedomstol och därest det befinnes, att skiljoman är besläktad med part eller själf är part i mål, skall suppleant inkallas.

§ 4.

För sådant fall att valda skiljedomare, för den tid de äro valda, till följd af löneaftals uppsägning, kunna få dylik fråga under sin behandling, är det afdelningsstyrelsens skyldighet iakttaga det fråga om löneaftals uppsägning eller bibehållande på samma sammanträde föregår val af skiljedomare.

§ 5.

Då skiljedomstol icke kan enas om val af opartisk ledamot, skall densamma utses af stadsfullmäktiges ordförande å platsen, där domstol har sitt säte.

§ 6.

Mästareföreningen och biträdesförbundet skola hvar för sig å årsmöte utse ombudsmän jämte två (2) suppleanter att fungera för ett år i sänder, och äga dessa ombudsmän, då de därtill blifvit anmodade af sin resp. styrelse, rätt att närvara samt äga yttranderätt, å alla, såväl mästareföreningens som biträdesförbundets, jämte dess afdelningars, sammanträden. Äfvenså vid afdelningsdomstols och förbundsdomstols sammanträden.

§ 7.

Då tvist uppstår mellan personer tillhörande samma afdelning, och endera parten finner anledning därom göra anmälan, skall det ske skriftligen till hans afdelnings styrelse, då det är styrelsens skyldighet att först afkunna dom, och för sådant fall endera parten förklarar sig missnöjd därmed, äger han rätt att inom åtta (8) dagar hänskjuta frågan till skiljedom, och skall, för erhållande däraf, hos styrelsen deponera: medlem af mästareföreningen femtio (50) kronor, medlem af biträdesförbundet tjugufem (25) kronor, hvarefter frågan hänskjutes till afdelningsdomstols skiljedom.

§ 8.

Då tvist uppstått mellan någon mästareföreningens eller biträdesförbundets afdelning, skall densamma hänskjutas till afdelningsdomstolen, med bifogande af såväl afdelningsstyrelsernas som öfverstyrelsens alla protokoll, jämte öfriga handlingar, som röra frågan. Och är det afdelningsdomstolens skyldighet, att, en månad efter det densamma erhållit föreskrifna handlingar, afgifva slutdom, skriftligen tillsänd parterna. Varde det parternas skyldighet, att, då domstolen det fordrar, sig för densamma inställa samt att lämna alla de upplysningar, som af dem erfordras.

Sak samma varde äfven gällande då tvist uppstått mellan personer tillhörande mästareföreningen gent emot medlem af afdelning ur biträdesförbundet, eller vice versa, eller ock mellan medlemmar tillhörande endera af dessa föreningar, med iakttagande af att lag samma skall vara gällande först sedan öfverstyrelsen till- eller afstyrkt frågans hänskjutande till skiljedom.

§ 9.

Om afdelning eller enskild medlem är missnöjd med afdelningsdomstols dom, äger den rätt att inom trettio (30) dagar efter dess afgifvande till centralstyrelsen, öfverklaga densamma.

Centralstyrelsen har då rätt, om den funnit frågan fel behandlad eller icke till fullo utredd, återförvisa densamma till resp. öfverstyrelse eller ock till afdelningsdomstolen, hvarom icke skall frågan omedelbart hänskjutas till öfverdomstolen, som har att slutdöma frågan senast 30 dagar efter det den fått sig handlingarna tillhanda.

Centralstyrelsen är skyldig, att fjorton (14) dagar efter det tvistefrågan till densamma hänskjutits, därom fatta beslut samt till dem det vederbör afgifva sitt yttrande.

§ 10.

Tvist, som uppstår emellan mästareföreningen och biträdesförbundet, skall hänskjutas till öfverdomstolen, som har, efter det densamma därom anmodats samt i frågan erhållit alla nödiga handlingar och därest parterna icke enats om längre tid, att inom fjorton (14) dagar afkunna dom; skulle dock endera parten därmed vara missnöjd äger densamma senast 30 dagar därefter hänskjuta frågan till skiljedom enligt k. maj:ts förordning af den 28 oktober 1887.

§ 11.

De af mästareföreningen och biträdesförbundet samt dess afdelningar utsedda skiljedomarna, skola för hvarje sammanträde, då af dem handlägges tvistefråga, åtnjuta ett arfvode af fem (5) kronor, hvilket arfvode vid anfordran skall utbetalas af deras resp. föreningar. Och är skiljedomare för detta arfvode icke skyldig att verkställa renskrifning af protokoller eller utdrag däraf, utan skall sådant arbete betalas enligt öfverenskommelse.

§ 12.

Därest att parter vid skiljedoms begäran icke träffat öfverenskommelse, att parterna skola lika fördela omkostnaderna, är det skiljedomstols skyldighet, att, med hänsyn till om part gjort sak i orängdt mål eller mot bättre vetande framkallat tvisten, då alltid tilldöma den sålunda felande att betala kostnaderna.

Varde det dock medgifvet domstolen rätt, att, då den finner frågan af särskildt tvistig natur, lika fördela kostnaderna mellan parterna.

§ 13.

Efter ansökan från enskild part och efter det öfverstyrelsen pröfvat och funnit partens sak vara af vital betydelse för hans räkning eller yrket i sin helhet, äger centralstyrelsen rätt besluta det kostnaderna i partens mål skall bestridas af hans förening. Varde det dock öfverstyrelsens skyldighet att bestämdt till- eller afstyrka partens ansökan därom.

§ 14.

Domstolsutslag i enlighet med dessa stadgar skall i hvarje fall vara lag att lända till oeftergiflig efterrättelse för alla parter, som saken berör.

KAP. 4.

Om skadestånd och skiljedom angående detta aftal.

§ 1.

Bryter mästareföreningen eller biträdesförbundet emot detta aftal, så att detsamma därigenom blifvit upphäfdt, erlägger den brottsliga parten ett skadestånd af tiotusen (10,000) kronor.

§ 2.

Bryter endera parten i någon del mot detta aftal, skall densamma erlägga det skadestånd, som skiljedom enligt k. maj:t förordning af den 28 oktober 1887 tilldömt densamma.

§ 3.

Om den ena eller andra parten som förening eller förbund upplöses, uppgår i annan organisation eller ändrar namn, vare lag samma gällande, för såvidt det icke iakttagits, att ny förening eller förbund, som blifvit af motparten godkänd, till alla delar på sig öfvertagit här förut stående förbindelser med åtföljande plikter.

§ 4.

Som säkerhet för här stipulerade skadestånd skall det uti öfverenskommen banks kassahvalf, hvartill ordförandena i mästareföreningen och biträdesförbundet gemensamt äga tillträde, deponeras medlemmarnas inträdesansökningar till sina resp. föreningar, hvilka ansökningar skola vara så affattade, att hvarje medlem förbinder sig att erlägga tio (10) kronor, eller del däraf, vid anfordran, då medlems förening genom skiljedom enligt detta aftal blifvit ådömd erlägga skadestånd, dock äger ej annan rätt att utkräfva åberopade belopp än skadeståndstagaren.

Af mästareföreningens och biträdesförbundets alla inbetalta årsafgifter och veckokontingenter skola fem procent afsättas intill dess att föreningarna hvar för sig uppnått garantisumman, tiotusen (10,000) kronor, hvilka penningar kvartalsvis och med angifvande af ändamålet, skola insättas i samma bank och bevis samt handlingar därom bevaras i kassahvalfvet. Då afdelning mot centralstyrelsens order begått aftalsbrott, skall densamma och dess medlemmar erlägga det skadestånd dem kan bli ådömdt.

KAP. 5.

Om lärlingsväsendet, yrkesskolor, platsanskaffning och ändring af stadgar.

§ 1.

Förslag angående lärlingsväsendet, yrkesskolor och platsanskaffning skall hänskjutas till centralstyrelsen, och kan dylikt förslag icke blifva gällande förrän detsamma antagits på i laga ordning utlysta sammanträden af såväl mästareföreningen som biträdesförbundet.

§ 2.

Mästareföreningens och biträdesförbundets stadgar få icke i något afseende stå i strid med detta grundaftal, och skall det iakttagas, att de bägge parterna skola hafva full kännedom om hvarandras stadgar samt, för att förslag till stadgeförändring skall vinna laga kraft, skall centralstyrelsen granska detsamma, och att den part det vederbör därom fattar beslut på två på hvarandra följande sammanträden.

KAP. 6.

Inträde samt uteslutning.

§ 1.

Så snart elev är utlärd enligt de bestämmelser, som äro upprättade, skall han omedelbart inskrifvas såsom biträde i sin resp. afdelning, och skall biträde, som blifvit principal, omedelbart utträda ur biträdesförbundet och inträda i mästareföreningen.

§ 2.

Ingen medlem får ur sin resp. afdelning uteslutas, med mindre än att öfverstyrelsen enhälligt beslutat att föreslå detta samt jämte fullständig motivering underställer detta sitt beslut centralstyrelsens pröfning, och då centralstyrelsen tillstyrkt beslutet, kan medlem ur sin förening uteslutas, då beslut därom fattats vid två på hvarandra följande sammanträden och det sista med $^3/_4$ majoritet.

§ 3.

Utom hvad som i föregående paragraf blifvit stadgadt, kan förening icke fatta sådant beslut, som enbart berör någon eller några af dess medlemmar, utan att detsamma lika gäller eller förut varit gällande för samtliga medlemmar.

KAP. 7.

Om ändring eller upphäfvande af ofvanstående grundaftal.

§ 1.

Förutom hvad som är stadgadt uti kap. 4 kan detta aftal icke upphäfvas, med mindre än att bägge parterna på tvänne på hvarandra följande, i laga ordning utlysta, sammanträden därom beslutat och på sista sammanträdet med $^3/_4$ majoritet.

§ 2.

Lag samma varde gällande för ändring af detta aftal, dock att, om beslut därom af endera parten fattas på två på hvarandra följande sammanträden i enlighet med här föreskrifna former och majoritet, utan att likväl vinna den andra partens bifall, skall dylik fråga hänskjutas till skiljedom enligt bestämmelserna i k. förordning af den 28 oktober 1887, hvilken skiljedomstol, efter att noggrant hafva inhämtat alla parters olika synpunkter, har att upprätta förslag till stadgeändring eller ock afslå detsamma. Och skall dylik skiljedoms utslag vara lag.

§ 3.

Då ändring blifvit föreslagen angående förestående grundstadgar eller därmed sammanhängande frågor och för att beslut därom kan få fattas, är det oeftergifligt villkor, att de bägge parternas alla medlemmar före årsmötet oafkortadt få del af ändringsförslaget och i så god tid, att de hafva full kunskap därom då val af ombudsmän eller andra delegerade å afdelningsmötena utses i och för ifrågavarande årsmöte. Medlemmarna anses hafva fått del af ändringsförslagen då desamma stått införda i resp. yrkestidningar.

Med förestående grundaftal förklara vi oss fullt nöjda samt förbinda oss att detsamma till alla delar efterlefva.

Stockholm den 6 sept. 1911.

Svenska Frisörföreningen u. p. a.

Svenska Frisörbiträdesförbundet

Den offentliga arbetsförmedlingen i Storbritannien.

Den offentliga arbetsförmedlingen i Storbritannien utgör ett led i en serie sociala reformer, afseende att mildra verkningarna af arbetslösheten. Här nedan skall i korthet redogöras för arbetsförmedlingsanstalternas organisation och arbetssätt, arbetsförmedlingsinstitutionens ledande grundsatser och några af dess redan föreliggande resultat. Därjämte återgifvas i öfversättning den nyligen antagna *Lag ang. arbetsförmedling* samt de *Allmänna bestämmelser*, som i anledning af denna lag utfärdats af Board of Trade (handelsministeriet).

I. Organisation och arbetssätt.

Nyssnämnda Lag ang. arbetsförmedling af den 20 september 1909 är grundval för hela den engelska offentliga arbetsförmedlingen. Den anger emellertid endast hufvuddragen af denna institutions organisation och närmare beskaffenhet. Bestämmandet af antalet arbetsförmedlingsanstalter och platsen för dessa äfvensom af grundsatser och metoder för deras arbetssätt öfverlämnas åt Board of Trade's administrativa verksamhet. Samtidigt med lagförslaget framlades emellertid inför parlamentet äfven grunddragen af det planerade systemet, och de allmänna bestämmelserna uppgjordes efter rådplägning med representanter för arbetsgifvare och arbetare.

Organisationens medelpunkt ligger i London, närmare bestämdt i en särskild afdelning af Board of Trade. Denna centralbyrå befattar sig enligt lagens föreskrift blott med organisation, kontroll och statistik.

Hela landet är indeladt i 11 distrikt med hvar sin distriktsföreståndare. Hvarje distrikt utgör ett begränsadt helt i afseende på kontroll samt åtgärder för utjämning af tillgång och efterfrågan på arbetsmarknaden.

Inom hvarje distrikt finnes ett visst antal förmedlingsanstalter af olika klasser allt efter antal och betydenhet hos de städer, som skola betjänas af resp. anstalter. Den af Board of Trade utarbetade planen upptager fem hufvudklasser af anstalter:

klass 1 för städer med mer än 100,000 inv.
» 2 » » » 50,000—100,000 »
» 3 » » » 25.000— 50,000 »
Filialkontor för förstäder och små städer, belägna i närheten af större.
Väntrum för vissa yrken och särskilda områden.

Personal och organisation växla naturligen alltefter anstalternas storlek. Ingenstädes är emellertid skillnaden mellan särskilda yrken så strängt genomförd som vid vissa stora arbetsförmedlingsanstalter i Tyskland.

Hela antalet redan upprättade eller planerade anstalter uppgår till något mer än 250. Vid slutet af år 1910 funnos anstalter i alla städer med mer än 25,000 inv., och det var äfven sörjdt för åtskilliga mindre städer. Ännu återstår att fylla behofvet för den stora massan småstäder och för landsbygden.

Antalet tjänstemän af alla grader uppgick år 1910 till c:a 600, däraf 130 kvinnor, och torde sannolikt komma att stiga till inemot 1,000. Kostnaderna för året 1910—1911 hafva beräknats uppgå till £ 210,000, inkl. kostnaderna för förvärf och uppförande af byggnader för anstalter.

Arbetssättet vid en arbetsförmedlingsanstalt är i korthet följande.

För hvarje arbetslös upprättas ett »personkort» (Index Card), som upptager alla af den arbetslöse lämnade uppgifter. Vid inskrifningen erhåller den arbetslöse ett inskrifningskort (Registration Card), som han hvarje vecka måste låta stämpla på kontoret för att få kvarstå i förteckningen. Detta kort skall han återsända till anstalten, när han erhållit arbete. Kortet befordras portofritt å posten.

Efterfrågan af arbetskraft göres i allmänhet pr telefon. De arbetssökande, som anses lämpliga för en plats, hänvisas till vederbörande arbetsgifvare, försedda med ett identifieringskort (Identification Card), som af denne — likaledes portofritt — återsändes till anstalten med uppgift om den till honom sände arbetssökanden anställts eller ej.

Personkorten äro af 3 slag: 1) kort för arbetslösa, som under loppet af näst föregående vecka nyinskrifvits eller förnyat sin inskrifning (dessa kort bilda the Live Register); 2) kort för arbetslösa, som ej i rätt tid förnyat sin inskrifning; dessa beväras en eller två veckor (de bilda the Intermediate Register); 3) kort för arbetslösa, som erhållit arbete eller sedan några veckor ej ånyo anmält sig på anstalten (dessa utgöra the Dead Register).

II. Ledande grundsatser.

De främsta kännemärkena på den offentliga engelska arbetsförmedlingsinstitutionen äro:

1. Den är nationell på två sätt: den omfattar resp. skall omfatta hela konungariket samt förvaltas därtill inom en afdelning af centralregeringen genom tjänstemän, utnämnda och aflönade af denna afdelning.

2. Den är rent industriell och har sålunda intet drag af understödsinrättning.

3. Den är kostnadsfri för arbetsgifvaren såväl som för arbetaren.

4. Den är valfri: hvarken arbetsgifvare eller arbetare kunna tvingas att använda densamma.

5. Den är neutral i de fall, då båda parternas intressen i verkligheten eller skenbart råka i konflikt. I händelse af strejk eller lockout förfares på följande sätt: anstalternas verksamhet fortsättes som vanligt, dock kan hvarje arbetsgifvare- eller arbetareorganisation underrätta anstalten om den pågående konflikten, hvarpå denna å sin sida måste därom underrätta hvarje arbetssökande, som hänvisas till någon af ifrågavarande konflikt berörd arbetsgifvare. Omvändt måste hvarje arbetsgifvare, om hvars deltagande i en konflikt anmälan gjorts, erhålla underrättelse om sådan anmälan, om han söker arbetskraft, hvarvid han kan afgifva motförklaring. En anmälan af förstnämnda slag är gällande endast under åtta dagar. Däremot ingripa anstalterna icke i bestämmandet af löner och andra arbetsvillkor. I de fall, då anstalterna förskottera den arbetslöses resekostnader till en annan ort, får likväl hänsyn tagas därtill, om anledning finnes att antaga, att den ifrågavarande platsen blifvit ledig på grund af konflikt, eller att lönen där är lägre än den inom yrket på orten vanliga.

Ett ytterligare uttryck för neutralitetsprincipen är det planerade inrättandet af »rådgifvande nämnder» för anstalterna.[1] Det arbetas f. n. ifrigt på att få till stånd dylika anstalter, hvilkas verksamhetsområde skulle omfatta flera anstalter.

III. Resultat.

(Några statistiska uppgifter.)

I februari 1910 öppnades i Storbritannien 82 offentliga arbetsförmedlingsanstalter, och antalet steg i juni till 103, i september till 124 och i december till 146. Antalet anmälda platser under det första arbetsårets elfva månader uppgick till 458,943, antalet tillsatta till 374,313. Vid årsskiftet funnos 64,763 personer inskrifna vid arbetslöshetsanstalter (mindre än under hvar och en af de föregående tio månaderna). De flesta förmedlingarna, eller 66,647, uppvisar december,

[1] Se härom närmare »Allmänna bestämmelser».

men bland dessa gällde 25,184 förmedlingar för tillfälligt arbete hos postverket under julhelgen.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas frekvens har hittills varit jämförelsevis ringa. Yrkesorganisationers förmedlingsanstalter och s. k. omskådande äro ännu af mycket stor betydelse. Bland de arbetare, som erhöllo sysselsättning genom den offentliga arbetsförmedlingen, voro transportarbetarna talrikast representerade med 58,398; därefter följa byggnadsarbetare (48,100), arbetare utan bestämdt yrke (43,296), metall-, maskin- och vagnfabriksarbetare (38,699), arbetare för husliga sysslor (29,166), tillfälliga arbetare för posten (25,967) o. s. v.

På 100 lediga platser kommo i genomsnitt 82 tillsatta, däraf i England och Wales 80, i Skottland 92 och i Irland 69. Af de lediga platserna voro 297,275 för män, 49,972 för gossar, 85,677 för kvinnor och 26,019 för flickor; af de tillsatta platserna besattes 253,290 med män, 38,702 med gossar, 62,764 med kvinnor och 19,557 med flickor.

Af de med kvinnor besatta platserna gällde 27,124 husligt arbete, 9,041 närings- och njutningsämnesindustri samt hotell- o. dyl. arbete, 8,586 textilindustri, 7,807 beklädnadsindustri o. s. v. Mer än 1,000 inskrifna funnos vid årsskiftet vid förmedlingsanstalter i 8 städer, däraf i London 17,267, i Manchester 2,190, i Leeds 1,166, i Birmingham 1,165, i Liverpool 1,026, i Glasgow 1,947, i Edinburg 1,098 och i Dublin 1,558. Arbetslöshetens omfattning i dessa städer var emellertid långt större än nu nämnda siffror angifva.

IV. Sammanfattning.

I allmänhet hafva de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna mottagits gynnsamt och hastigt erhållit en ganska bemärkt plats i landets näringslif. Från arbetarnes sida hafva de i allmänhet erkänts som en nyttig inrättning. Sedan anstalternas uppkomst hafva flera fackförbund eller afdelningar af fackförbund ålagt sina medlemmar att låta inskrifva sig vid arbetsförmedlingsanstalt. Ett par förbund hafva t. o. m. gjort detta till ett villkor för beviljande af arbetslöshetsunderstöd.

Hvad arbetsgifvarne angår, så hafva visserligen ej alla låtit sig öfvertygas om den offentliga arbetsförmedlingens nytta. Det ständigt talrikare bruk, de göra af den nya institutionen, visar dock, att denna af dem omfattas med allt större förtroende. Ett betydande antal arbetsgifvare vänder sig redan nu till förmedlingsanstalterna för att skaffa arbetskraft och hänvisar genom anslag å fabriker o. dyl. de arbetssökande till dessa anstalter.

På det hela taget berättigar den nu gjorda början af förmedlingsanstalternas verksamhet till de bästa förhoppningar för framtiden. Den största svårigheten har vållats af det samtidiga upprättandet af ett stort antal anstalter med ny och helt och hållet oöfvad personal. Å andra sidan hafva anstalterna kunnat draga fördel af vissa gynnsamma förhållanden, såsom af det lifliga uppsvinget i konjunkturerna liksom äfven af uppmuntrande exempel från liknande anstalter i andra länder.

Den i det föregående omnämnda lagen om arbetsförmedling samt de af densamma föranledda allmänna bestämmelserna lyda i öfversättning på följande sätt.

Lag om arbetsförmedling
år 1909.

I: 1. Board of Trade äger att på lämpliga ställen upprätta och upprätthålla arbetsförmedlingsanstalter samt att understödja anstalter, som upprätthållas af andra myndigheter eller af enskilda, äfvensom att, om så befinnes lämpligt, vid utöfningen af denna befogenhet samverka med andra myndigheter eller enskilda, som hafva befogenhet af dylik art.

2. Board of Trade äger likaledes att på lämpligt sätt samla och tillhandahålla upplysningar om arbetsgifvare, som behöfva arbetskraft, och om arbetare, som söka anställning eller tillfällig sysselsättning.

3. Board of Trade äger att öfvertaga arbetsförmedlingsanstalt (upprättad vare sig före eller efter denna lags antagande) genom öfverenskommelse med den myndighet eller enskilda person, som upprätthåller anstalten, och sådan myndighet eller person äger att till Board of Trade öfverlåta anstalt.

4. Den rätt, som enligt 1905 års arbetslöshetslag tillkommer en »central body»[1] eller »distress committee»[1] o. dyl. att upprätta eller upprätthålla arbetsförmedlingsanstalt eller föra arbetslöshetsregister, får efter förloppet af ett år från denna lags trädande i kraft utöfvas endast efter tillstånd af Local Government Board för resp. England, Skottland eller Irland och på de villkor, som af densamma föreskrifvas. Sådant tillstånd må gifvas endast efter hörande af Board of Trade.

II: 1. Board of Trade äger att utfärda allmänna bestämmelser rörande skötseln af arbetsförmedlingsanstalter, upprättade eller understödda enligt denna lag, och i öfrigt rörande utöfvandet af deras befogenheter enligt denna lag; dylika bestämmelser må, med gillande af the Treasury (finansdepartementet), medgifva förskott i form af lån för täckande af utgifter för arbetares resor till ort, där arbete genom en arbetsförmedlingsanstalt anskaffats åt dem.

[1] På order af Local Government Board (inrikesministeriet) får upprättas dels en »local distress committee» (nödhjälpskommitté) i hvarje »Metropolitan borough», bestående af medlemmar af »the Borough Council» (ung. motsvarande stadsfullmäktige), af hvarje »Board of Guardians» (ung. = fattigvårdsstyrelse) i städer och af personer med erfarenhet rörande nödhjälpsarbete, dels en »Central body» för London, bestående af personer, valda af och tillhörande de lokala nödhjälpskommittéerna, af personer, valda af och tillhörande London County Council, af adjungerade medlemmar samt, om Local Government Board så bestämmer, af personer, förordnade af Local Government Board.

2. Bestämmelserna skola innehålla, att ingen må röna någon olägenhet på grund af vägran att mottaga af arbetsförmedlingsanstalt anskaffadt arbete, så framt hans vägran är orsakad af inom hans yrke pågående arbetstvist eller däraf att den erbjudna lönen är lägre än den inom yrket vanliga på den ort, där arbetet anskaffats.

3. Allmänna bestämmelser, utfärdade enligt denna lag, skola hafva samma giltighet, som vore de intagna i denna lag, men skola föreläggas parlamentets båda hus så snart ske kan efter deras utfärdande, och om ettdera huset inom närmaste fyrtio dagarna, efter det bestämmelserna sålunda förelagts huset, besluter, att samtliga bestämmelser eller någon bland dem skola upphäfvas, skola samtliga bestämmelser eller de af beslutet berörda efter sådant besluts datum upphöra att hafva gällande kraft; skolande dock detta ej inverka på giltigheten af åtgärder, som vidtagits under tiden i enlighet med ifrågavarande bestämmelser.

4. I öfverensstämmelse med dylika bestämmelser skall Board of Trade's myndighet enligt denna lag utöfvas på sätt Board of Trade stadgar.

5. Board of Trade äger att, då så befinnes lämpligt, inrätta rådgifvande nämnder för att lämna Board of Trade anvisningar och bistånd med afseende på skötseln af arbetsförmedlingsanstalt.

III. Om någon med vett och vilja lämnar oriktiga uppgifter till tjänsteman å anstalt, upprättad enligt denna lag, eller till person, som handlar å dylik anstalts vägnar, i syfte att erhålla arbete eller skaffa arbetskraft, är denne för hvarje förseelse förfallen till böter, ej öfverstigande £ 10.

IV. Board of Trade äger utnämna de tjänstemän och betjänte, som Board of Trade efter stadfästelse af the Treasury bestämmer; af de utaf parlamentet för ändamålet anslagna medel må utgå dels de löner och arfvoden till nämnda befattningshafvare, som the Treasury bestämmer, dels ock öfriga af Board of Trade hafda kostnader för att bringa i verkställighet denna lags bestämmelser, häri inberäknade rese- och traktamentsersättning åt medlemmar af rådgifvande nämnder. Andra utgifter i samband härmed, till det belopp som medgifves af the Treasury, skola bestridas af medel, anslagna af parlamentet.

V. Med »arbetsförmedlingsanstalt» menas i denna lag hvarje byrå eller inrättning med syfte att samla och tillhandahålla upplysningar, genom förande af register eller annorledes, rörande arbetsgifvare, som önska arbetare, och arbetare, som söka plats eller arbete.

VI. Denna lag må benämnas Lag ang. arbetsförmedling af år 1909.

Allmänna bestämmelser, utfärdade af Board of Trade i enlighet med 1909 års arbetsförmedlingslag.

Allmänna bestämmelser för arbetsförmedlingsanstalter under ledning af Board of Trade.

Inskrifning af arbetssökande.

I: 1. Personer, som söka arbete genom arbetsförmedlingsanstalt skola, inskrifva sig och förnya sin inskrifning personligen, så framt de bo på tre mils afstånd från anstalten eller därunder eller på annat afstånd, som af Board of Trade bestämmes antingen i allmänhet eller för ett särskildt område eller särskild klass af arbetssökande.

2. Är sökande bosatt på längre afstånd från anstalten än nu är sagdt, må föreståndaren för anstalten mottaga anmälningar eller förnyelser af anmälningar genom posten.

3. Sökande skall antecknas å en blankett, innehållande de uppgifter, som upptagas å bifogade Formulär I, ägande Board of Trade vidtaga förändringar härutin-

nan, antingen i allmänhet eller för ett särskildt område eller särskild klass af arbetssökande.

4. Nu gifna bestämmelser äga ej tillämpning på minderåriga arbetssökande.

Inskrifnings giltighetstid.

II. Inskrifning för ansökning om arbete är gällande under sju dagar från anmälningsdagen eller under så lång tid, som af Board of Trade bestämmes antingen i allmänhet eller för särskildt område, yrke eller klass af sökande, men kan inom nämnda tid undan för undan förnyas för lika lång tid.

Strejker och lockouter.

III: 1. Arbetsgifvare- eller arbetareorganisation äger att till arbetsförmedlingsanstalt ingifva anmälan om pågående strejk eller lockout inom dess yrke i trakten. Sådan anmälan skall göras enligt bifogade Formulär II och skall undertecknas af person, som härtill erhållit uppdrag af vederbörande organisation. Sådan anmälan skall vara konfidentiell utom i nedan angifna fall och äga giltighet endast under sju dagar från anmälningsdagen men kan inom nämnda tid undan för undan förnyas för lika lång tid.

2. Om arbetsgifvare, som synes vara berörd af en sålunda gjord anmälan, på en arbetsförmedlingsanstalt anmäler en eller flera lediga platser för arbetare af dithörande slag, skall vederbörande tjänsteman underrätta honom om den gjorda anmälan och gifva honom tillfälle att själf göra en skriftlig anmälan om saken. Då tjänsteman ger arbetssökande anvisning om dylik plats, skall han samtidigt underrätta honom om den anmälan, som gjorts.

Löner och andra arbetsvillkor.

IV: 1. En tjänsteman vid arbetsförmedlingsanstalt, som anvisar arbete och lediga platser till arbetsgifvare resp. arbetare, är ej ansvarig för uppgifter om löner och andra villkor, och har endast att lämna arbetsgifvare och arbetare honom tillgängliga upplysningar om storleken af den begärda eller erbjudna lönen.

2. Afskrifter eller utdrag af aftal mellan arbetsgifvare- och arbetareorganisationer rörande reglering af löner och andra arbetsvillkor inom ett yrke må, med parternas tillstånd, ingifvas till arbetsförmedlingsanstalt; offentliggjorda bestämmelser af offentliga myndigheter rörande samma sak må jämväl dit ingifvas. Dylika handlingar skola på begäran vara tillgängliga.

3. Vägran att mottaga genom arbetsförmedlingsanstalt anvisadt arbete må ej för arbetssökande medföra någon olägenhet, där anledningen till vägran är pågående arbetskonflikt, som berör hans yrke, eller den omständigheten, att den erbjudna lönen är lägre än den inom yrket allmänt gängse å arbetsorten.

Förskott af respengar.

V: 1. Om en arbetssökande genom arbetsförmedlingsanstalt, där han är inskrifven, erhållit arbete på ort, belägen på ett afstånd från anstalten eller från hans vanliga bostad af mer än fem (eng.) mil genaste vägen, eller ock på afstånd, som Board of Trade bestämmer, antingen i allmänhet eller för särskildt område, äger vederbörande tjänsteman att, efter eget afgörande, förskottera den arbetssökandes resekostnader till arbetsplatsen.

2. Förskott kan lämnas på begäran af antingen arbetsgifvaren eller arbetaren. Den person, på hvars begäran förskott är lämnadt, skall afgifva sådan förbindelse an-

gående återbetalning af förskottet, som Board of Trade med The Treasury's medgifvande bestämmer antingen i allmänhet eller för särskildt område eller klass af arbetssökande.

3. Förskott må ej lämnas, där vederbörande tjänsteman har skäl att tro, att arbetet är af sådan art, som i IV: 3 här ofvan sägs.

4. Vid lämnande af förskott bör undvikas att onödigt uppmuntra landtarbetare att flytta från landet till städerna eller mellan Storbritannien och Irland.

5. Förskottet får ej öfverstiga det belopp, som behöfves att bekosta den arbetssökandes resa till arbetsplatsen, och utgår genom anskaffande af biljett, lämnande af anvisning, som utbytes mot biljett, men endast i undantagsfall kontant.

Arbete utom de brittiska öarna.

VI. Vederbörande tjänsteman å arbetsförmedlingsanstalt skall rådfråga centralbyrån i London, innan ledig plats å ort utanför de brittiska öarna anvisas åt arbetssökande.

Rådgifvande yrkesnämnder.

VII: 1. Genom Board of Trade's försorg skola å lämpliga orter inom konungariket upprättas rådgifvande yrkesnämnder, bestående af lika många representanter för arbetsgifvare och arbetare i distriktet; dessa förordnas af Board of Trade efter hörande af sådana korporationer och personer, som af Board of Trade anses bäst lämpade att gifva anvisningar i detta hänseende, jämte en ordförande utsedd af flertalet bland såväl arbetsgifvarnes som arbetarnes representanter eller, i händelse sådan enighet ej kan uppnås, förordnad af Board of Trade.

2. Rådgifvande nämnd har att råda och bistå Board of Trade i afseende på hvarje dit hänskjutet ärende rörande skötseln af arbetsförmedlingsanstalter.

3. Medlemmar och ordförande i rådgifvande nämnd skola kvarstå under tre år.

4. Om af någon anledning ledighet inträffar inom en rådgifvande nämnd, skall densamma fyllas på sätt ofvan i mom. 1 är stadgadt angående tillsättande af ledamöter och ordförande. Den, som förordnas att uppehålla den lediga platsen, må ej behålla densamma utöfver den tid, under hvilken hans företrädare skulle hafva behållit densamma.

5. På begäran af flertalet bland antingen arbetsgifvarnes eller arbetarnes representanter i nämnd skall vid omröstning i en fråga tillses, att lika många röstande finnas bland båda parternas representanter, äfven om någon medlem är frånvarande. I öfriga fall skall hvarje fråga afgöras genom majoritet af de närvarande ledamöter, som rösta angående frågan.

6. Om i en fråga omröstning begärts enligt nästföregående mom. 5., äger ordföranden ej att rösta, men om de afgifna rösterna äro lika, skall han därom göra anmälan hos Board of Trade och kan därvid, om han så pröfvar lämpligt, yttra sin mening i frågan.

7. Reglemente för rådgifvande nämnd skall i enlighet med dessa bestämmelser fastställas af Board of Trade eller af nämnden själf med Board of Trade's fastställelse.

Upplåtelse af bostäder inom arbetsförmedlingsanstalts hus.

VIII: 1. Ansökning om bostäder inom förmedlingsanstalts hus skall göras hos vederbörande föreståndare för anstalten, som skall rådfråga traktens nämnd. Dylik ansökning skall beviljas endast för sådant syfte och på sådana villkor, som nämnden gillar.

2. Vid arbetsförmedlingsanstalter, som voro i verksamhet före 1909 års lag angående arbetsförmedling, må nu förefintliga anordningar i afseende å bostäder fortfara, därest de ej hädanefter jämkas eller upphäfvas.

Arbete för minderåriga.

IX. Särskilda bestämmelser angående minderårigas ansökningar om erhållande af arbete må i enlighet med dessa föreskrifter fastställas af Board of Trade efter hörande af Board of Education (undervisningsdepartementet) i afseende å England och Wales, Scottish Education Department i afseende å Skottland och vice-konungen af Irland i afseende å Irland. Med minderåriga menas här arbetssökande under 17 år eller den ålder, som af Board of Trade bestämmes antingen i allmänhet eller för särskildt område, yrke eller klass af sökande.

Board of Trade fastställer dessa bestämmelser i kraft af den myndighet, som gifvits ämbetsverket genom § 2 mom. 1 af Lag angående arbetsförmedling af år 1909.

Formulär I.

Upplysningar att lämnas å registreringsblankett för vuxna arbetssökande.
(N. B. Arbetssökande behöfva ej lämna svar på alla här gjorda frågor.)

Tillnamn..... Andra namn..... Ålder.....
Adress.....
Önskadt arbete.....
Senaste arbetsgifvare och föregående arbetsgifvare i nämnda slag af arbete, med adress och uppgift om längden af och tidpunkten för anställningen .....
Utbildning för det önskade arbetet .....
Äfven villig att taga arbete som .....
Villig att taga arbete på längre håll .....
Kan börja arbetet (när?).....

Formulär II.

Anmälningsblankett, omnämnd i Allmänna bestämmelser III: 1.

Undertecknad, som därtill erhållit tillstånd af (organisationens namn), får härmed anmäla, att nämnda organisation är invecklad i arbetskonflikt, innebärande (insätt resp. »strejk» eller »lockout») med (namn på arbetsföretag, grupp af arbetsföretag eller organisations namn).

Den .....19...
Namn .....
Adress.....

Kortare meddelanden.

— Socialstatistik, allmänt. —

Förslag till planmässig lönestatistik inom Svenska Arbetsgifvareföreningen. Den 20 oktober 1910 tillsatte Svenska Arbetsgifvareföreningens styrelse en kommitté för afgifvande af utredning och förslag om införande af en planmässig lönestatistik inom föreningen. Denna kommitté har i dagarna till föreningen afgifvit sitt betänkande, hvilket i kortfattadt referat är af väsentligen följande innehåll:

I samma mån som Svenska Arbetsgifvareföreningen tillvuxit i medlemsantal och omfattning och därigenom blifvit i tillfälle att utöfva ett reglerande inflytande på arbetsförhållandena inom allt större områden af den svenska industrien, har det gjort sig gällande ett allt starkare behof af öfverblick öfver och kunskap om rådande arbetsvillkor.

Särskildt har dylik kunskap visat sig nödvändig såsom underlag för en mera utvecklad lönepolitik. Inskränker man sig icke till att med organisationens stöd söka skaffa enskilda företagare möjligast billiga arbetspris, utan vill man föra en målmedveten lönepolitik, som i främsta rummet åsyftar likformighet i aflöningssystem och tager sikte på hela yrkets intressen, måste man till sin ledning hafva en ingående kännedom om inom resp. industrier rådande löne- och arbetsförhållanden. De svenska arbetsgifvareorganisationerna hafva satt som en af sina förnämsta uppgifter att, i stället för den förut rådande brokiga mångfalden af löneformer och lönesatser, söka införa i görligaste mån enhetliga löne- och öfriga aftalsbestämmelser. Ett uttryck härför har varit, att, i mån af arbetsgifvareorganisationernas ökade centralisering, aftalen för enskilda firmor i växande utsträckning börjat ersättas med för hela industrier gällande riks- eller distriktsaftal, af hvilka ett afsevärdt antal falla inom Svenska Arbetsgifvareföreningens verksamhetsområde.

En genomförd lönestatistik kräfves icke allenast för bemötande och bedömande af från arbetaresidan framställda lönekraf, vare sig dessa stödja sig på verklig statistik öfver arbetsförtjänsten eller allenast på summariska uppgifter angående betalningen inom resp. fack. I stigande grad hafva lönekonflikter börjat betraktas icke såsom arbetsgifvarnas och arbetarnas ensak, utan som en hela samhällets angelägenhet, och i statens förlikningsmän har det allmänna sina organ, hvilka icke lämna de stridande åt sig själfva, utan afvakta första möjlighet att ingripa med den allmänna opinionens stöd. På grund häraf är det af mycket stor betydelse för stridens utgång, att den allmänna opinionen beredes tillfälle till en klar uppfattning af stridsfrågans verkliga innebörd, och detta kan i fråga om lönetvister i regel icke ske, därest man icke har tillgång till en pålitlig lönestatistik, mot hvars uppgifter om den verkliga arbetsförtjänsten (icke blott minimilönerna) inom facket parternas anbud och kraf kunna pröfvas.

Men en från arbetsgifvareföreningens sida framlagd statistik skulle också vara af största betydelse vid statsmakternas afgörande af arbetarelagstiftningsfrågor, såsom kommittén visar med exempel från Norges och Finlands politiska lif. Måhända skola — yttra kommitterade — äfven vårt lands företagare inom icke alltför aflägsen fram-

tid nödgas anordna statistiska utredningar i enahanda syfte, såsom exempelvis i fråga om arbetstidens eventuella begränsning genom en maximalarbetstid äfven för vuxna manliga arbetare. Därvid skulle det för vår industri vara af mycket stort gagn att till sitt förfogande hafva en personal, som redan förut varit van vid och organiserad för statistiskt arbete, och hvars verk därför måste tillmätas tillräcklig auktoritet. Dylik arbetskraft skulle ockstå stå till förfogande, därest den planmässiga lönestatistik kommer till stånd, som kommitterade föreslå Svenska Arbetsgifvareföreningen att upprätta. Att ifrågavarande personal närmast skulle syssla med lönestatistik skulle, under förutsättning af nödiga kvalifikationer hos densamma, icke förringa dess användbarhet för socialstatistiska utredningar af *angifvet slag*. Arbetstid och arbetslön sammanhänga ju så nära med hvarandra, att en undersökning af det ena af dessa spörsmål knappast kan ske, utan att man samtidigt ingår på det andra, och försäkring mot olycksfall, sjukdom och invaliditet samt *ålderdomspensionering* utgöra f. n. för många af vårt lands industriarbetare s. k. förmåner utöfver den kontanta lönen, till hvilka en statistik öfver arbetsinkomsten måste taga hänsyn.

Såväl allmänna socialpolitiska hänsyn *som Svenska* Arbetsgifvareföreningens lönepolitik i dess nuvarande gestaltning synas sålunda kräfva, att af föreningen upprättas ett statistiskt kontor med lönestatistik till hufvuduppgift. För att detta kontors arbeten måtte kunna framträda med tillräcklig auktoritet, måste de stå i öfverensstämmelse med de kraf, som af den nutida statistiska vetenskapen ställas på en objektiv och tillförlitlig lönestatistik, och hvilka af kommitterade i korthet preciseras.

Den moderna lönestatistiska teorien lämnar dock stor frihet i fråga om lönestatistikens praktiska anordning, enär den utgår ifrån, att olikheter i primärmaterial och ändamål betinga motsvarande olikheter i planläggning och arbetssätt. Detta möjliggör, att man vid anordnandet af en Svenska Arbetsgifvareföreningens lönestatistik kan taga behörig hänsyn till de särskilda kraf, som böra ställas på en sådan statistik, upprättad af en arbetsgifvareorganisation. Dessa fordringar torde väsentligen vara tvänne, nämligen å ena sidan att föreningens medlemmar skola i minsta möjliga mån betungas med arbete för primäruppgifternas afgifvande, å den andra att statistiken inrättas på sådant sätt, att den kan lända föreningen till största möjliga gagn i dess verksamhet.

Förstnämnda kraf uppfylles lättast därigenom, att lönestatistikens frågeformulär så noggrant som möjligt anpassas efter den hos föreningens medlemmar rådande lönebokföringen. En af kommittén företagen utredning visar, att ur lönestatistisk synpunkt särskildt två former af aflöningsböcker äro förtjänta af uppmärksamhet. Grundläggande för hela aflöningsbokföringen är aflöningsjournalen, i hvilken för hvarje aflöningsperiod på grundval af arbetsförmännens anteckningar införes hvarje enskild arbetares förtjänst. På dessa journaler grundas sedermera de sammandrag öfver års- (eller säsong-)förtjänster, hvilka torde föras vid flertalet större anläggningar, och i hvilka vanligen anteckningar ske vid hvarje aflöningstillfälle. Dessa sammandrag äro af tvänne skilda typer, allt eftersom de afse att utvisa förtjänsterna för enskilda arbetare eller för särskilda yrkeskategorier, och synas kommitterade bilda den lämpligaste grundvalen för en pålitlig lönestatistik, därest i en sådan reskontra ej blott aflöningsbeloppen utan jämväl den för desammas erhållande använda tiden fullständigt och detaljeradt antecknas.

För att uppnå det andra syftemålet, största möjliga gagn för arbetsgifvareföreningen, har kommittén verkställt en utredning om existerande lönestatistik i vårt land samt Norge och Danmark och förordar, att såsom grundval för en blifvande lönestatistik i Svenska Arbetsgifvareföreningens stadgar inryckes förpliktelse för föreningens medlemmar att tillhandagå med behöfliga statistiska primäruppgifter, med garanti för att ifrågavarande uppgifter icke skola blifva alltför betungande samt behandlas med fullständig diskretion och aldrig utlämnas eller offentliggöras på sätt, som kan tänkas lända uppgiftslämnare till skada.

Ofvan hafva angifvits de hufvudsynpunkter, hvilka kommitterade ansett böra göra sig gällande i en Svenska Arbetsgifvareföreningens blifvande lönestatistik. För att gifva ett samladt uttryck för desamma, hafva likväl kommitterade gått i författning om att utarbeta särskilda förslag dels till journaler för aflöningsbokföringen hos föreningens delägare, dels till lönestatistiska frågeformulär, afpassade efter denna lönebokföring.

Beträffande lönestatistikens anordnande ha kommitterade, med särskild hänsyn till att vissa föreningars yrkesförbund redan besitta en utvecklad lönestatistik, föreslagit en organisation, som i görligaste mån förenar centralisationens och decentralisationens fördelar:

De yrkesförbund inom Svenska Arbetsgifvareföreningen, hvilka redan nu besitta egen lönestatistik, utarbeta fortfarande densamma genom sina ombudsmän och öfriga personal, och på liknande sätt må äfven organiseras statistiken för de öfriga större yrkesförbund och medlemmar af föreningens »Allmänna grupp», hvilka vilja föra egen statistik. För föreningens öfriga medlemmar upprättas ett »Svenska Arbetsgifvareföreningens statistiska kontor», hvarest lönestatistik föres öfver vid dem tillhörande företag anställda arbetare. På det de föreningsmedlemmar, som själfva, vare sig genom sina yrkesförbund eller på egen hand, utarbeta sin statistik, icke skola blifva sämre ställda än de, som anlita föreningens eget statistiska kontor, ifrågasättes, huruvida icke ett bidrag från föreningen bör utgå till kostnaden för de statistiska yrkesbyråerna.

Såsom föreståndare för föreningens statistiska kontor anställes en vetenskapligt och praktiskt utbildad statistiker, med uppdrag icke allenast att planlägga och utarbeta den statistik, som direkt föres å nämnda kontor, utan jämväl tillse, det nödig enhetlighet och planmässighet göres gällande beträffande den lönestatistik, som utarbetas af de särskilda statistiska kontor, hvilka, som nämnts, upprättas af större yrkesförbund eller medlemmar af föreningens »Allmänna grupp». Till nämnda konformitet synes det enligt kommitterades mening i hög grad skola bidraga, därest till grund för all lönestatistik öfver hos föreningens delägare anställda arbetare lägges en af kommitterade utarbetad »statistikbok», hvilken därför samtliga föreningens delägare tillrådas att åtminstone i dess hufvuddrag följa i sin lönebokföring. För att praktiskt ådagalägga denna åsyftade likformighet och jämförbarhet, bör statistikern som en hufvuduppgift åläggas att till ett helt samarbeta hufvudresultaten af de olika grenarna af Svenska Arbetsgifvareföreningens lönestatistik.

Den ledande statistikern skall redigera de »Meddelanden från Svenska Arbetsgifvareföreningens statistiska kontor», i hvilka kommitterade anse lämpligt att, om möjligt periodiskt, offentliggöras de hufvudresultat af föreningens och dess yrkesförbunds lönestatistik, hvilka ansetts kunna publiceras. Vidare bör statistikern med uppmärksamhet följa in- och utländsk officiell arbetsstatistik och annan statistik, som står i samband med syftet för Svenska Arbetsgifvareföreningens verksamhet, äfvensom i förenämnda »Meddelanden» eller i föreningens tidskrift »Industria» meddela kritisk granskning af de viktigaste af hithörande publikationer. Slutligen skulle statistikern efter hemställan af föreningens styrelse verkställa jämväl andra statistiska utredningar än lönestatistiska, i den mån sådana visa sig erforderliga för föreningens verksamhet.

Kalkylerna öfver de årliga utgifterna för Svenska Arbetsgifvareföreningens statistiska kontor med en skolad statistiker och 6 kvinnliga biträden visa på en årskostnad af omkring 30,000 kr., hvartill komma de bidrag, som skulle utgå till de yrkesförbund och medlemmar af föreningens »Allmänna grupp», som föra egen lönestatistik, förslagsvis 5,000 kr.

Kommitténs betänkande utmynnar alltså i ett förslag till Svenska Arbetsgifvareföreningen

att upprätta ett statistiskt kontor af det omfång och med de uppgifter, som ofvan angifvits; äfvensom

att i föreningens stadgar införa bestämmelse om skyldighet för föreningens delägare att afgifva sådana statistiska uppgifter, som af föreningens styrelse infordras dock under förutsättning, att, hvad yrkes- och ortsförbund beträffar, vederbörande förbundsstyrelse först höres, äfvensom att föreningens medlemmar beredas trygghet för, att ifrågavarande uppgifter behandlas med sträng diskretion samt icke offentliggöras på sätt, som kan tänkas lända uppgiftslämnare till skada.

Till betänkandet äro fogade följande bilagor: 1) Om arbetareaflöningsbokföringen vid industriella företag inom Svenska Arbetsgifvareföreningens verksamhetsområde, med särskildt afseende fäst vid lönebokföringen som grundval för en lönestatistik; 2) De svenska arbetsgifvareorganisationernas lönestatistik (Sveriges Verkstadsförenings, Järnbruksförbundets, Sveriges Textilindustriförbunds och Pappersmasseförbundets, de tre sistnämnda yrkesförbund under Svenska Arbetsgifvareföreningen); 3) Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforenings lönestatistik; 4) Norsk Arbeidsgiverforenings lönestatistik.

— Strejker, lockouter m. m. —

Industriråd för handläggning af arbetstvister i England. Den 10 oktober utsände handelsministeriet i England följande kungörelse rörande inrättandet af ett råd (Industrial Council) för handläggning af arbetstvister:

»Kungl. Maj:ts regering har nyligen haft under öfvervägande frågan om lämpliga åtgärder för stärkande och förbättrande af de anstalter, som vidtagits från statens sida i syfte att bilägga och förkorta arbetstvister, hvilka på ett kännbart sätt beröra allmänheten. I och för detta ändamål hafva konferenser ägt rum mellan premierministern och handelsministeriets president samt ett antal representativa arbetsgifvare och arbetare, som äro särskildt förtrogna med de förnämsta industrierna i landet och med de olika metoder, som inom dessa industrier kommit till användning för bevarande af fredliga förhållanden mellan arbetsgifvare och arbetare.

Såsom en följd af dessa konferenser och efter öfvervägande af frågan i dess helhet har handelsministeriets president å regeringens vägnar låtit inrätta ett råd af arbetsgifvare- och arbetarerepresentanter. Rådet har upprättats i ändamål att taga under öfvervägande och låta undersöka sådana med arbetstvister sammanhängande förhållanden, som hänskjutits till detsamma, och särskildt för att vidtaga lämpliga åtgärgärder i tvister, som beröra landets förnämsta näringsgrenar eller kunna befaras medföra misshälligheter inom tjänsteyrkena eller som parterna före eller efter stridens utbrott själfva äro oförmögna att bringa till uppgörelse.

Härmed har regeringen icke afsett att förhindra utan snarare att uppmuntra och utveckla de frivilliga anstalter och öfverenskommelser, som för närvarande äga bestånd eller kunna komma till stånd för förhindrande af afbrott i arbetet eller för biläggande af tvister. Men det har ansetts önskvärdt, att handelsministeriets verksamhet jämlikt 1896 års lag om förlikning utvidgas och stödjes samt att effektiva medel stå till buds för hänvisande af uppkommande meningsskiljaktigheter inom ett yrke till förhandling, förlikning eller skiljedom alltefter som lämpligt synes.

Rådet utrustas icke med någon tvångsmakt.«

Från hvardera sidan hafva 13 representanter antagit handelsministerns kallelse att inträda såsom ledamöter och skola dessa att börja med fungera för ett år.

(Labour Gazette.)

Arbetskonflikter i England under år 1910. Antalet arbetsinställelser i Storbritannien och Irland belöpte sig under år 1910 till 531 med 515,165 berörda arbetare och 9,894,831 förlorade arbetsdagar. I fråga om antalet arbetsinställelser visar sig en minskning i jämförelse med medelantalet under de 9 föregående åren. Antalet berörda

arbetare däremot är det högsta sedan år 1893, då en omfattande arbetsnedläggelse inom kolgrufveindustrien ägde rum. Likaså är antalet förlorade arbetsdagar ovanligt högt eller nära tre gånger så stort som medelsiffran för de närmast föregående 9 åren. Detta förhållande är hufvudsakligen att tillskrifva 4 omfattande och långvariga konflikter, hvaraf 2 berörde kolgrufveindustrien och de öfriga textil- samt skeppsbyggnadsindustrien, och på hvilka kommo ungefär två tredjedelar af under året förlorade arbetsdagar.

För jämförelse med de föregående åren meddelas följande öfversikt:

	arbets-inställelser.	*Antal* direkt berörda arbetare.	förlorade arbetsdagar.
1904	355	56,380	1,484,220
1905	358	67,653	2,470,189
1906	486	157,872	3,028,816
1907	601	100,728	2,162,151
1908	399	223,969	10,834,189
1909	436	170,258	2,773,986
1910	531	385,085	9,894,831

Af samtliga konflikter under år 1910 varade 49 % mindre än en vecka, 78 % mindre än en månad, och endast 13 % pågingo under 2 månader eller därutöfver.

Med afseende på antalet berörda arbetare komma i främsta rummet konflikter rörande arbetares eller förmäns antagande eller afskedande med 30 %, under det arbetsinställelser, förorsakade af tvist om arbetstiden, berörde 24 % af hela arbetareantalet och lönestrider endast 20 %.

Genom kompromiss löstes konflikterna för ungefär två tredjedelar af samtliga direkt berörda arbetare. Af de öfriga lyckades något mera än hälften genomdrifva sina fordringar, resten icke.

Under år 1910 bilades 59 konflikter med 172,818 direkt berörda arbetare genom förlikning, d. v. s. genom tredje mans bemedling eller genom skiljedom. Af dessa konflikter blefvo 15, direkt berörande 150,732 arbetare, bilagda enligt 1896 års lag om förlikning och 14 genom de permanenta förliknings- och skiljenämnder, som finnas upprättade inom de flesta industrier. I 2 fall skedde medlingen genom arbetarnas organisationer samt i återstående 28 fall med 16,144 berörda arbetare genom enskilda personer.

De permanenta nämnderna, hvilkas viktigaste uppgift är att förekomma arbetsinställelser genom förhandling, togos för detta ändamål i anspråk vid 1,971 tvistefrågor, af hvilka 788 blefvo bragta till lösning i nämnderna och 299 afgjordes genom af nämnderna utsedda skiljedomare eller opartiska medlare. Af sålunda lösta 1,087 tvister förekommo ej mindre än 657 inom gruppen grufvor och stenbrott.

(Labour Gazette.)

— Arbetsförmedling. —

Arbetsförmedlingsfrågan i Danmark. Frågan om upprättandet af en offentlig arbetsförmedling står för närvarande på dagordningen i Danmark. Af Inrikesministeriet har under år 1911 utarbetats ett förslag till lag om arbetsförmedling, innehållande hufvudsakligen följande bestämmelser.

Arbetsförmedlingen sker genom kontor, som upprättas af kommunerna; hvarje kommun är berättigad att upprätta ett, eventuellt flera kontor, och flera kommuner kunna förena sig om ett kontor med filialer. I spetsen för anstalten står en styrelse, bestående af lika många arbetsgifvare och arbetare, samt en ordförande, som skall vara

opartisk, d. v. s. ej vara arbetsgifvare eller arbetare. Styrelsen väljes af vederbörande kommunala myndighet, och valet af ordförande skall stadfästas af inrikesministern.

Personal vid kontoren tillsättes af vederbörande kommunala myndighet efter förslag af kontorets styrelse.

Bestämmelser angående kontorens verksamhet lämnas i ett reglemente, som utfärdas af vederbörande kommunala myndighet och godkännes af inrikesministern.

Förmedlingen skall omfatta arbete af alla slag samt vara kostnadsfri, och kontorens verksamhet fortsättes oberoende af inträdande arbetsinställelser.

Kontoren äro skyldiga att efter inrikesministerns närmare bestämmelse samarbeta med hvarandra, likaså med af staten erkända arbetslöshetskassor. Kontoren äro berättigade att i förekommande fall lämna reshjälp, som dock icke må öfverstiga hälften af biljettpriset.

Kostnaderna för kontorens drift bestridas af vederbörande kommuner med understöd af statsmedel. Statsbidraget till hvart och ett kontor får ej öfverstiga $^1/_3$ af kontorets driftkostnader under räkenskapsåret.

Slutligen skall enligt lagförslaget inrikesministern äga rätt att bestämma, att vissa kontor skola fungera som hufvudkontor för viss del af landet.

Såsom framgår af denna redogörelse för hufvudbestämmelserna i lagförslaget, öfverensstämmer detta i väsentliga delar med den svenska arbetsförmedlingens organisation.

På begäran af inrikesministeriet hafva utlåtanden öfver lagförslaget afgifvits af flera institutioner, bland dem Arbejdsgiverforeningen. Särskildt från denna förening har lagförslaget i flera punkter utsatts för kritik, hvadan det väl torde vara ovisst, om förslaget i sin nuvarande form kommer att slutgiltigt antagas.

(Arbeidsgiveren.)

— Kooperation. —

De finska konsumtionsföreningarna 1909—1910. I häft. 3 för detta år af Meddelandena lämnas en öfversikt af den kooperativa rörelsen i Finland och meddelas därstädes summariska statistiska uppgifter för tiden t. o. m. år 1908. Numera förcligger dels i Pellervos årsbok för år 1909 meddelanden om såväl detta sällskaps som de kooperativa central- och lokalföreningarnas verksamhet under ifrågavarande år, dels vid handelsandelslagens kongress i Viborg i juni detta år meddelade summariska siffror angående deras rörelse under år 1910.

Den ända t. o. m. år 1908 raskt framåtgående finska kooperationen har under de bägge senaste åren under intryck af de rådande dåliga tiderna sett sin utveckling betydligt hämmad, hvilket framgår redan däraf att under år 1909 registrerades 245 nya föreningar, under jan.—okt. 1910 endast 130, medan antalet för 1907 och 1908 uppgår till resp. 399 och 358. Samtidigt har antalet ur registret affördа föreningar stigit betydligt. Sammanlagdt upplöstes under åren 1903—07 endast 22 föreningar, hvaremot siffran under 1908 uppgick till 18, 1909 till 33 och t. o. m. $^{31}/_{10}$ 1910 till 28.

Alla de olika grenarna af kooperativ verksamhet hafva träffats af detta bakslag, men värst hafva konsumtionsföreningarna drabbats. 1907 registrerades 128 föreningar och upplöstes 2, 1908 voro siffrorna resp. 118 och 10, 1909 däremot 30 och 21 och jan.—okt. 1910 25 och 19. D. v. s. under de bägge sista åren har antalet upplösningar i det allra närmaste uppvägt nybildningarna. Äfven medlemsantalet antages hafva varit i det närmaste stillastående alltsedan 1908 eller omkring 100,000 för alla föreningarna sammanlagdt. Ett ganska stort antal föreningar hafva emellertid undandragit sig att lämna uppgifter, hvarigenom jämförelser de olika åren emellan försvåras Hela försäljningssumman uppgifves år 1908 till c:a 52 mill. fmk för 477 föreningar 1909 till 42·3 mill. för 393 och 1910 till 35·2 mill. för 317 föreningar. Den sammanlagda vinsten uppgifves för 1909 till 1,050,000 fmk, för 1910 till något öfver 1 mill.

fmk. Förlust inrapporterades för år 1909 från 71 föreningar med inalles 203,000 fmk, 1910 från 68 föreningar med 223,000 fmk. Af vinsten återbars till köpare år 1909 375,000 fmk, 1910 342,000 fmk och användes till fonderingar resp. 465,000 fmk och 474,000 fmk. Dessa sistnämnda siffror, som utvisa en tendens att stärka föreningarna äfven på bekostnad af höga utdelningar till medlemmarna, liksom den fortgående kampen mot kreditväsendet synes antyda, att under de senaste årens stillastående eller tillbakagång de finska konsumtionsföreningarna dock genom inre konsolidering lagt grunden för ett nytt framryckande under gynnsammare konjunkturer.

Centrallaget för handelsandelslagen har äfven rönt ett visst inflytande af den allmänna stagnationen. Ty väl ökades antalet anslutna föreningar från 115 år 1908 till 139 vid 1910 års slut och antalet köpande föreningar under samma tid från 439 till 441, men omsättningen nedgick från 14,254,071 fmk 1908 till 14,071,772 fmk 1909 och 13,610,079 fmk 1910. Att emellertid förbundets affärsställning under de bägge sista åren förbättrats, synes af att, medan tillgångarna minskats från 3,640,317 fmk år 1909 till 3,473,728 fmk 1910 eller med 166,589 fmk, nedgingo skulderna till utomstående med 323,900 fmk, från 2,700,323 fmk till 2,376,423 fmk. Afskrifningar gjordes med resp. 57,957 och 58,092 fmk. Andelskapitalet växte från 87,950 till 111,917 fmk, medlemmarnas ansvarighetsbelopp från 382,200 till 390,600 fmk och reservfonden från 280,000 till 400,000 fmk. Nettoöfverskottet uppgick år 1909 till 154,795 fmk och 1910 till 165,410 fmk, hvilka belopp med undantag för förräntningen af andelskapitalet i sin helhet användts för upplysningsverksamhet eller fonderats.

(Pellervos årsbok 1909 och Internat. Coop. Bulletin.)

— Lefnadskostnader. —

Grosshandelspriser i Förenta Staterna 1890—1910. Handels- och arbetsministeriet i Förenta Staterna (Department of Commerce and Labour) har publicerat en statistik öfver grosshandelspriser i Förenta Staterna under åren 1890—1910. Statistiken baserar sig på priserna å 257 utvalda artiklar, för hvilka indextal beräknats på grundval af medelpriset för åren 1890—1899.

Den genomsnittliga prisnivån har under redovisningsperioden gestaltat sig på följande sätt. Under tiden 1890—1897 sänkte sig priserna för hvarje år; 1898—1910 har däremot varit en period af prisstegring med afbrott endast för åren 1901, 1904 och 1908, hvilket sista år uppvisade det starkaste prisfallet. Det lägsta året under hela perioden var 1897, det högsta 1910. Sistnämnda års priser voro genomsnittligen 31·6 % högre än medeltalet för 1890—1899 och 46·7 % högre än medelpriset för 1897, såsom nämndt det lägsta året.

Bland de olika varugrupper, i hvilka artiklarna fördelats, utvisade timmer- och byggnadsmaterial den största stegringen under år 1910 (10·7 %), därefter jordbruksprodukter (7·5 %); bränsle och lyse visade en minskning af 3·0 %. I efterföljande tablå meddelas indextalen för dels samtliga redovisade artiklar, dels jordbruksprodukter, födoämnen samt råämnen och tillverkade varor särskildt för sig under hvart femte år af den behandlade perioden.

År	Indextal[1] för samtliga artiklar. jordbruksprodukter.	födoämnen.	Råämnen.	Tillverkade varor.	Summa.
1890	110·0	112·4	115·0	112·3	112·9
1895	93·3	94·6	91·7	94·0	93·6
1900	109·5	104·2	111·9	110·2	110·5
1905	124·2	108·7	121·2	114·6	115·9
1910	164·6	128·7	139·7	129·6	131·6

[1] Medeltal för 1890—1899 = 100·0.

De artiklar, hvilka ofvan förts under gruppen »råämnen», äro sådana som saluföras i naturligt tillstånd eller underkastats allenast en förberedande förädlingsprocess, hvarigenom de blifvit lämpliga för försäljning, men ej gjorts färdiga för slutlig konsumtion, under det att gruppen »tillverkade varor» innefattar sådana artiklar, som undergått mera än förberedande förädlingsprocess och hvilkas tillverkningskostnad utgör en afsevärd del af priset. Af de meddelade siffrorna framgår i någon mån, att råvarornas pris äro högre än de tillverkade varornas under tider af höga priser, medan motsatta förhållandet råder under tider af låga priser.

(Labour Gazette.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

September månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under september månad.

Öfversikt af verksamheten under *september* månad år 1911.

September:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,694	1,439	1,051	1,749	2,402	1,100	**3,443**	**3,841**	**2,151**
Uppsala län	444	401	277	367	355	248	**811**	**756**	**525**
Södermanlands län	320	294	206	165	180	94	**485**	**474**	**300**
Östergötlands län	1,003	947	610	817	1,199	528	**1,820**	**2,146**	**1,138**
Norrköping	630	466	280	415	517	238	**1,045**	**983**	**518**
Jönköpings län	221	172	79	212	266	123	**433**	**438**	**202**
Norra Kalmar län	69	51	33	46	51	28	**115**	**102**	**61**
Södra Kalmar län	74	49	36	67	60	40	**141**	**109**	**76**
Blekinge län	218	137	113	254	218	146	**472**	**355**	**259**
Kristianstads län	295	264	170	219	271	122	**514**	**535**	**292**
Malmöhus län: Malmö	701	362	322	790	816	511	**1,491**	**1,178**	**833**
Malmöhus län: Lund	233	147	111	180	175	105	**413**	**322**	**216**
Malmöhus län: Landskrona	116	88	49	82	96	38	**198**	**184**	**87**
Malmöhus län: Hälsingborg	465	294	199	270	360	174	**735**	**654**	**373**
Malmöhus län: Ystad	48	33	17	73	81	45	**121**	**114**	**62**
Malmöhus län: Trelleborg	120	131	92	34	49	24	**154**	**180**	**116**
Malmöhus län: Eslöf	161	128	106	41	60	35	**202**	**188**	**141**
Malmöhus län: Skurup	58	72	49	22	39	15	**80**	**111**	**64**
Hallands län	167	150	83	154	172	101	**321**	**322**	**184**
Göteb. o. Bohus län	122	106	72	85	140	55	**207**	**246**	**127**
Göteborg	1,010	941	807	738	1,142	549	**1,748**	**2,083**	**1,356**
Skaraborgs län	112	80	40	64	106	26	**176**	**186**	**66**
Karlstad	44	41	30	83	109	58	**127**	**150**	**88**
Örebro	171	104	103	233	119	103	**404**	**223**	**206**
Västmanlands län	253	154	118	186	209	131	**439**	**363**	**249**
Kopparbergs län	169	107	78	207	224	120	**376**	**331**	**198**
Gäfle stad o. län	146	108	85	149	161	89	**295**	**269**	**174**
Sundsvall	69	164	51	183	162	62	**252**	**326**	**113**
Östersund	53	37	12	39	56	9	**92**	**93**	**21**
Norrbottens län	33	77	20	130	141	78	**163**	**218**	**98**
Tillsammans sept. 1911	**9,219**	**7,544**	**5,299**	**8,054**	**9,936**	**4,995**	**17,273**	**17,480**	**10,294**
» » 1910[2]	7,785	6,757	4,572	6,122	8,208	3,720	13,907	14,965	8,292
» aug. 1911	10,227	7,632	5,284	6,112	7,201	3,427	16,339	14,833	8,711

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

[2] De här meddelade uppgifterna för år 1910 äro något högre än de tidigare för resp. månad offentliggjorda, beroende därpå att här medräknats resultaten af den under juli 1910 påbörjade verksamheten vid Skaraborgs läns anstalt.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
September:	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.
Stockholm	118	73	**90**	73	46	**56**
Uppsala län . . .	111	103	**107**	69	70	**69**
Södermanlands län	109	92	**102**	70	52	**63**
Östergötlands län	106	68	**85**	64	44	**53**
Norrköping . . .	135	80	**106**	60	46	**53**
Jönköpings län .	128	80	**99**	46	46	**46**
Norra Kalmar län	135	90	**113**	65	55	**60**
Södra Kalmar län	151	112	**129**	73	67	**70**
Blekinge län . .	159	117	**133**	82	67	**73**
Kristianstads län	112	81	**96**	64	45	**55**
Malmöhus län. Malmö	194	97	**127**	89	63	**71**
Malmöhus län. Lund	159	103	**128**	76	60	**67**
Malmöhus län. Landskrona . .	132	85	**108**	56	40	**47**
Malmöhus län. Hälsingborg . .	158	75	**112**	68	48	**57**
Malmöhus län. Ystad	145	90	**106**	52	56	**54**
Malmöhus län. Trelleborg . . .	92	69	**86**	70	49	**64**
Malmöhus län. Eslöf	126	68	**107**	83	58	**75**
Malmöhus län. Skurup	81	56	**72**	68	38	**58**
Hallands län . .	111	90	**100**	55	59	**57**
Göteb. o. Bohus l.	115	61	**84**	68	39	**52**
Göteborg	107	65	**84**	86	48	**65**
Skaraborgs län .	140	60	**95**	50	25	**35**
Karlstad	107	76	**85**	73	53	**59**
Örebro	164	196	**181**	99	87	**92**
Västmanlands län	164	89	**121**	77	63	**69**
Kopparbergs län .	158	92	**114**	73	54	**60**
Gäfle stad och län	135	93	**110**	79	55	**65**
Sundsvall	42	113	**77**	31	38	**35**
Östersund	143	70	**99**	32	16	**23**
Norrbottens län .	43	92	**75**	26	55	**45**
Tillsammans sept. 1911	**122**	**81**	**99**	**70**	**50**	**59**
» » 1910	115	75	93	68	45	55
» aug. 1911	134	85	110	69	48	59

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 17,273 ansökningar om arbete, hvaraf 9,219 af män och 8,054 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 17,480 lediga platser, nämligen 7,544 för män och 9,936 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 10,294, af hvilka 5,299 besattes med män och 4,995 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge var otvifvelaktigt tämligen tillfredsställande. Den långvariga arbetsinställelsen inom byggnadsindustrien afslutades visserligen ej förrän vid månadens slut, men redan under dess lopp kom arbetet i gång på en mängd

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—september.			
	Sept. 1910.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Sept. 1910—sept. 1911.		Aug. 1911—sept. 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
				Antal.	%	Antal.	%	1910.	1911.	Antal.	%
Stockholm	1,737	1,498	*2,151*	+ 414	+ 24	+ 653	+ 44	11,036	12.784	+ 1,748	+ 16
Uppsala län	413	531	*525*	+ 112	+ 27	— 6	— 1	2,010	2,667	+ 657	+ 33
Södermanlands län[1]	—	345	*300*	—	—	— 45	— 13	—	1,126	—	—
Östergötlands län	903	1,056	*1,138*	+ 235	+ 26	+ 82	+ 8	4,109	5,097	+ 988	+ 24
Norrköping	594	477	*518*	— 76	— 13	+ 41	+ 9	3,165	3,067	— 98	— 3
Jönköpings län[2]	189	175	*202*	+ 13	+ 7	+ 27	+ 15	947	1,188	+ 241	+ 25
Norra Kalmar län[2]	45	44	*61*	+ 16	+ 36	+ 17	+ 39	252	356	+ 104	+ 41
Södra Kalmar län[1]	—	68	*76*	—	—	+ 8	+ 12	—	495	—	—
Blekinge län	204	162	*259*	+ 55	+ 27	+ 97	+ 59	1,114	1.458	+ 344	+ 31
Kristianstads län	205	242	*292*	+ 87	+ 42	+ 50	+ 21	1,152	1,373	+ 221	+ 19
Malmöhus län. Malmö	826	807	*833*	+ 7	+ 1	+ 26	+ 3	4,687	5,545	+ 858	+ 18
Malmöhus län. Lund	239	252	*216*	— 23	— 10	— 36	— 14	1,402	1,284	— 118	— 8
Malmöhus län. Landskrona[2]	77	102	*87*	+ 10	+ 13	— 15	— 15	473	658	+ 185	+ 39
Malmöhus län. Hälsingborg	282	404	*373*	+ 91	+ 32	— 31	— 8	2,006	2,825	+ 819	+ 41
Malmöhus län. Ystad	49	57	*62*	+ 13	+ 27	+ 5	+ 9	357	433	+ 76	+ 21
Malmöhus län. Trelleborg[1]	—	138	*116*	—	—	— 22	— 16	—	748	—	—
Malmöhus län. Eslöf	125	152	*141*	+ 16	+ 13	— 11	— 7	761	892	+ 131	+ 17
Malmöhus län. Skurup	51	64	*64*	+ 13	+ 25	± 0	± 0	283	340	+ 57	+ 20
Hallands län[2]	154	176	*184*	+ 30	+ 19	+ 8	+ 5	735	1,295	+ 560	+ 76
Göteb. o. Bohus l.[2]	109	131	*127*	+ 18	+ 17	— 4	— 3	379	967	+ 588	—
Göteborg	1,106	840	*1,356*	+ 250	+ 23	+ 516	+ 61	7,196	8,224	+ 1,028	+ 14
Skaraborgs län[2]	37	80	*66*	+ 29	+ 78	- 14	— 17	125	432	+ 307	—
Karlstad	100	60	*88*	— 12	— 12	+ 28	+ 47	629	673	+ 44	+ 7
Örebro	255	175	*206*	— 49	— 19	+ 31	+ 18	1,564	1,629	+ 65	+ 4
Västmanlands län	160	238	*249*	+ 89	+ 56	+ 11	+ 5	1,084	1,735	+ 651	+ 60
Kopparbergs län[2]	114	145	*198*	+ 84	+ 74	+ 53	+ 37	342	1,261	+ 919	—
Gäfle stad o. län	155	116	*174*	+ 19	+ 12	+ 58	+ 50	1,034	1,192	+ 158	+ 15
Sundsvall	63	87	*113*	+ 50	+ 79	+ 26	+ 30	862	990	+ 128	+ 15
Östersund[1]	—	36	*21*	—	—	— 15	— 42	—	107	—	—
Norrbottens län	100	53	*98*	— 2	— 2	+ 45	+ 85	619	725	+ 106	+ 17
Tillsammans	**8,292**	**8,711**	**10,294**	**+ 2,002**	**+ 24**	**+ 1,583**	**+ 18**	**48,323**	**61,566**	**+ 13,243**	**+ 27**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	2,152	3,332	*2,765*	+ 613	+ 28	— 567	— 17	10,736	15,074	+ 4,338	+ 40
» öfriga näringsgrenar	6,140	5,379	*7,529*	+ 1,389	+ 23	+ 2,150	+ 40	37,587	46,492	+ 8,905	+ 24

arbetsplatser öfverallt i landet, hvilket ökade lifaktigheten inom hithörande yrken samt inom de industrigrenar, som med dem stå i närmare samband. Vissa industriella yrken, särskildt järn- och metallbranschen, företedde allt fortfarande en stark efterfrågan på verkligt yrkesskickligt folk. Jordbruket visade sig alltjämt vara i behof af arbetare. Tillgången därpå var någorlunda god på grund af att konflikten inom byggnadsindustrien frigjort så mycken arbetskraft; dock rådde som vanligt brist på kvinnliga arbetare samt ladugårdspersonal i allmänhet.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.
[2] » » » » » » 1910.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde ökningen från augusti 1911 i absoluta tal 1,583 eller 18 % (för jordbruket m. m. visserligen en minskning af 567 eller 17 %, men för öfriga näringsgrenar en ökning af 2,150 eller 40 %); i jämförelse med september 1910 uppgick tillväxten till 2,002 eller 24 % (däraf för jordbruket m. m. 613 eller 28 % samt för öfriga näringsgrenar 1,389 eller 23 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Sept.	Aug.	Sept.	Sept.	Aug.	Sept.
Jordbruket m. m.	1910.	1911.	1911.	1910.	1911.	1911.
Män	76	96	*99*	57	66	*66*
Kvinnor	38	48	*46*	28	33	*33*
Tillsammans	**68**	**88**	***84***	**51**	**60**	***57***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	153	192	*143*	78	75	*74*
Kvinnor	79	90	*87*	47	50	*53*
Tillsammans	**103**	**124**	***105***	**57**	**58**	***60***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	115	134	*122*	68	69	*70*
Kvinnor	75	85	*81*	45	48	*50*
Tillsammans	**93**	**110**	***99***	**55**	**59**	***59***

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
September:									
Jordbruk o. skogshushållning	3,448	3,500	2,323	610	1,335	442	**4,058**	**4,835**	**2,765**
Grufdrift och malmförädling	19	19	13	—	—	—	**19**	**19**	**13**
Industri o. handtverk m. m. .	2,477	1,705	1,103	492	325	135	**2,969**	**2,030**	**1,238**
Handel och samfärdsel . . .	1,431	1,278	909	931	853	403	**2,362**	**2,131**	**1,312**
Husligt arbete	1	3	2	5,844	7,392	3,995	**5,845**	**7,395**	**3,997**
Allmän o. litterär verksamhet	18	10	6	69	29	18	**87**	**39**	**24**
Öfriga slag af arbete	1,825	1,029	943	108	2	2	**1,933**	**1,031**	**945**
Samtliga yrkesgrenar	**9,219**	**7,544**	**5,299**	**8,054**	**9,936**	**4,995**	**17,273**	**17,480**	**10,294**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	— 945	—1,088	— 691	+ 152	+ 383	+ 124	— 793	— 705	— 567
Grufdrift och malmförädling	— 16	+ 4	— 1	—	—	—	— 16	+ 4	— 1
Industri o. handtverk m. m. .	— 18	+ 279	+ 163	+ 21	— 28	— 32	+ 3	+ 251	+ 131
Handel och samfärdsel . . .	+ 10	+ 408	+ 249	+ 209	+ 4	— 9	+ 219	+ 412	+ 240
Husligt arbete	— 5	+ 2	+ 2	+1,521	+2,379	+1,477	+1,516	+2,381	+1,479
Allmän o. litterär verksamhet	— 1	— 4	— 2	+ 23	+ 1	+ 9	+ 22	— 3	+ 7
Öfriga slag af arbete	— 33	+ 311	+ 295	+ 16	— 4	— 1	— 17	+ 307	+ 294
Samtliga yrkesgrenar	**—1,008**	**— 88**	**+ 15**	**+1,942**	**+2,735**	**+1,568**	**+ 934**	**+2,647**	**+1,583**
Relativa tal. [1]									
Jordbruk o. skogshushållning	— 22	— 24	— 23	+ 33	+ 40	+ 39	— 16	— 13	— 17
Grufdrift och malmförädling	— 48	—	—	—	—	—	— 48	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	—	+ 20	+ 17	—	— 8	— 19	—	+ 14	+ 12
Handel och samfärdsel . . .	—	+ 47	+ 38	+ 29	—	—	+ 10	+ 24	+ 22
Husligt arbete	—	—	—	+ 35	+ 47	+ 59	+ 35	+ 47	+ 59
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	+ 50	—	—	+ 34	—	—
Öfriga slag af arbete	—	+ 43	+ 46	+ 17	—	—	—	+ 42	+ 45
Samtliga yrkesgrenar	**— 10**	**— 1**	**—**	**+ 32**	**+ 38**	**+ 46**	**+ 6**	**+ 18**	**+ 18**

På 100 *lediga platser* kommo: [1]

September:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	99	46	**84**	66	33	**57**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	145	151	**146**	65	42	**61**
Handel och samfärdsel	112	109	**111**	71	47	**62**
Husligt arbete	—	79	**79**	—	54	**54**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	177	—	**187**	92	—	**92**
Samtliga yrkesgrenar	**122**	**81**	**99**	**70**	**50**	**59**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.

Specialiteter.	Sept. 1910.	Aug. 1911.	Sept. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	52	105	*56*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	427	1,120	*559*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	650	566	*993*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	714	1,146	*634*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	55	32	*46*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	—	28	*26*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	6	17	*9*
Tegelbruksarbetare	28	65	*9*
Gjutare och formare	9	7	*17*
Bleck- och plåtslagare	18	20	*25*
Smeder och hofslagare	40	57	*38*
Verktygsarbetare	—	—	*7*
Filare och bänkarbetare	28	26	*25*
Maskinarbetare	30	20	*44*
D:o handtlangare	13	26	*33*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	23	43	*17*
Maskin- och modellsnickare	4	5	*3*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	17	17	*22*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	158	82	*195*
Grundläggare, bergspräng. och stensättare	10	17	*16*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	19	15	*14*
Murare	43	31	*33*
Murarbetsmän och tegelbärare	82	33	*61*
Byggnadssnickare och timmermän	199	172	*194*
Måleriarbetare	37	42	*59*
Kvarnarbetare	16	4	*11*
Bageri- och konditoriarbetare	6	13	*8*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	5	31	*6*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	17	23	*25*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	84	63	*113*
Springpojkar	233	282	*337*
Varuutkörare	17	25	*17*
Kuskar och åkeriarbetare	70	64	*76*
Kaptener, styrmän, sjömän	11	16	*11*
Maskinister, eldare, kollämpare	1	3	*1*
Stufveriarbetare	90	11	*67*

Kvinnliga afdelningen.

Specialiteter.	Sept. 1910.	Aug. 1911.	Sept. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	208	260	*406*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	32	47	*28*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	8	11	*8*
Spinneriarbetare	—	—	*3*
Väfveriarbetare	6	3	*3*
Kapp- och klädsömmerskor	1	8	*4*
Linnesömmerskor	1	1	*3*
Trikotagearbetare	3	3	*1*
Tvätt- och strykningsarbetare	12	18	*18*
Bageri- och konditoriarbetare	24	13	*31*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	5	30	*1*
Litografer och kemigrafer	3	2	—
Fabriksarbetare, ej spec.	1	1	—
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	32	43	*61*
Hotell-, kafé- och restaur. — Servitriser	43	65	*47*
Hotell-, kafé- och restaur. — Städerskor	17	28	*26*
Hotell-, kafé- och restaur. — Kokerskor	21	20	*20*
Hotell-, kafé- och restaur. — Diskerskor m. fl.	94	162	*161*
Privat tjänst — Hushållerskor	75	56	*101*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	341	253	*436*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	258	185	*344*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	969	840	*1,358*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	1,326	1,074	*1,611*
Springflickor	30	38	*56*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Sept. 1910.	Aug. 1911.	Sept. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	68	88	*84*
Metall- och maskinindustri	156	173	*130*
Trävaruindustri	177	159	*174*
Byggnadsverksamhet	128	158	*123*
Textilindustri	355	523	*481*
Beklädnadsindustri	127	194	*216*
Närings- och njutningsämnesindustri	136	125	*104*
Kontors- o. d. personal	463	213	*306*
Butiks- o. d. personal	193	216	*151*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	88	63	*97*
Landtransport	79	142	*92*
Husligt arbete	73	86	*79*
Grofarbete	183	269	*187*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på ganska riklig tillgång på arbetskraft, hvilket till väsentlig del torde vara att tillskrifva den tillfälliga depression, som byggnadskonflikten förorsakat. Konjunkturerna voro dock otvifvelaktigt förbättrade i jämförelse med nästföregående månader.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 101 platser för hushållerskor, 436 för hus- och barnjungfrur, 344 för kokerskor och köksor, 1,358 för ensamjungfrur samt 1,611 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 47 servitriser, 26 städerskor, 20 kokerskor, 161 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 61, i jordbruks- o. d. arbete 442. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras bleck- och plåtslagare 25, smeder och hofslagare 38, filare och bänkarbetare 25, maskinarbetare 44, d:o handtlangare 33, möbel- och finsnickare 22, jord-, beton- o. d. arbetare 195, murare 33, murarbetsmän och tegelbärare 61, byggnadssnickare och timmermän 194, måleriarbetare 59, kontors-, butiks- och lagerbiträden 25, handels- och lagerarbetare 113, springpojkar 337, kuskar och åkeriarbetare 76, stufveriarbetare 67 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m.

anställdes: befälspersonal 56, tjänare på stat 559, tjänare i husbondes kost 993, tillfälliga arbetare 634, trädgårdspersonal 46, skogspersonal 26 samt diverse andra arbetare 9.

Antalet platser, som under *september* månad tillsatts utom resp. orter.

	September 1911.			Sept.	Aug.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	163	39	**202**	189	189
Uppsala län	32	41	**73**	54	104
Södermanlands län	3	5	**8**	—	5
Östergötlands län	10	7	**17**	26	13
Norrköping	187	70	**257**	261	308
Jönköpings län	16	12	**28**	36	14
Norra Kalmar län	1	1	**2**	2	1
Södra Kalmar län	3	1	**4**	—	3
Blekinge län	15	19	**34**	13	6
Kristianstads län	27	14	**41**	33	26
Malmöhus län. Malmö	151	45	**196**	218	323
Malmöhus län. Lund	84	21	**105**	131	160
Malmöhus län. Landskrona	20	5	**25**	29	48
Malmöhus län. Hälsingborg	140	18	**158**	101	227
Malmöhus län. Ystad	16	9	**25**	25	22
Malmöhus län. Trelleborg	40	7	**47**	—	67
Malmöhus län. Eslöf	72	14	**86**	72	124
Malmöhus län. Skurup	44	13	**57**	45	57
Hallands län	5	4	**9**	17	10
Göteb. o. Bohus län	16	2	**18**	8	2
Göteborg	108	12	**120**	135	131
Skaraborgs län	—	—	—	—	—
Karlstad	18	6	**24**	32	17
Örebro	48	21	**69**	98	87
Västmanlands län	1	2	**3**	7	3
Kopparbergs län	12	4	**16**	—	2
Gäfle stad och län	3	—	**3**	8	3
Sundsvall	41	15	**56**	6	49
Östersund	—	—	—	—	1
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans sept. 1911	**1,276**	**407**	**1,683**	**1,546**	**2,002**
» » 1910	1,256	290	1,546	—	—
» aug. 1911	1,717	285	2,002	—	—

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1,683 platser, hvaraf 1,276 manliga och 407 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 1,546, 1,256 och 290 samt under nästlidne månad 2,002, 1,717 och 285. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit ovanligt ringa i förhållande till årstiden, och betydligt mindre än under motsvarande tid föregående år. Inom staden har arbetstillgången varit något rikligare i jämförelse med föregående år, särskildt inom byggnadsfacken. Tillgången på grofarbete har varit otillräcklig. Mot slutet af månaden erhöll dock ett flertal sökande tillfälligt arbete med flyttning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen god.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god, särskildt inom jordbruket. Tillgången på daglöns- och dikningsarbetare har varit otillräcklig. — Å kvinnliga afdelningen råder stor efterfrågan på tjänarinnor till husligt arbete.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Såväl tillgången på arbete som arbetssökande har under månaden minskats, beroende på att de flesta platserna till jordbruket redan blifvit besatta: dock råder brist på ladugårdskarlar och körkarlar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på arbetskraft, särskildt mjölkjungfrur och landsjungfrur.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. I likhet med föregående månad har arbetsmarknaden varit god inom jordbruket. Brist på dugliga ladugårdsskötare, vana vid mjölkning. Inom öfriga näringsgrupper har arbetstillgången likaledes varit god med undantag för maskin- och metallindustri samt grofarbete. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången inom det husliga arbetet varit mycket god, med brist på arbetskraft.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit dålig och lika med föregående månad; betydligt sämre än under motsvarande tid föregående år, till största delen beroende på konflikten inom byggnadsbranschen. Någon synnerlig förbättring inom denna gren tycks ej heller vara att vänta i det att endast några få byggnadsföretag planerats. — Å kvinnliga afdelningen god tillgång på platser för dugliga tjänarinnor.

Jönköpings län. Arbetstillgången till jordbruket tämligen god.

Norra Kalmar län. Arbetsmarknaden har varit bättre än under föregående månad och motsvarande tid föregående år å såväl manliga som å kvinnliga afdelningen.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit dålig för byggnads- och grofarbetare; i öfrigt synes arbetstillgången varit normal. Till jordbruket har efterfrågan å ladugårdsskötare, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka, varit större än tillgången. — Å kvinnliga afdelningen brist på mjölkjungfrur och kunniga ensamjungfrur.

Blekinge län. Arbetstillgången har varit god med normal tillgång på arbetskraft.

Kristianstads län. Arbetsmarknaden har varit synnerligen liflig.

Malmö. Manliga afdelningen. Till jordbruket har rådt stor efterfrågan på platser, men tillgången å desamma har varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Lund. Arbetstillgången å manliga afdelningen har varit mindre god. Flertalet lediga platser, som stått till förfogande, har afsett årstjänster till jordbruket. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Landskrona. Arbetsmarknaden har varit ganska god inom staden. Till jordbruket har efterfrågan på manlig arbetskraft mot slutet af månaden minskats, men å kvinnlig däremot ökats, särskildt å mjölkjungfrur.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Till jordbruket har arbetstillgången varit god; dock sämre än under föregående månad, men bättre än under motsvarande tid föregående år. Inom staden har arbetstillgången varit normal, med undantag för byggnadsverksamheten, som till största delen varit nedlagd, på grund af pågående konflikt. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god och bättre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år.

Ystad. Arbetstillgången inom staden har varit tämligen god. Till jordbruket har arbetstillgången varit riklig, i synnerhet i början af månaden.

Trelleborg. Arbetstillgången i staden har varit god. Äfven till jordbruket har arbetstillgången varit god: dock har mot slutet af månaden tillgången på lediga platser något minskats.

Eslöf. Manliga afdelningen. Arbetstillgången normal och bättre i jämförelse med motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god inom de flesta yrken. För grofarbetare och springpojkar har tillgången på arbete varit ringa. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har varit normal. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på mjölkjungfrur, kokerskor och dugliga ensamjungfrur.

Göteborgs och Bohus län. Å såväl manliga som kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit medelgod: dock har under månadens senare del efterfrågan å såväl jordbruks- som öfriga arbetare varit ganska ringa. Brist på gifta och ogifta ladugårdsskötare samt tjänarinnor till landet.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit mycket god, betydligt bättre än under såväl föregående månad som under motsvarande tid föregående år. Efterfrågan å arbetskraft till jordbruket och tidtals äfven inom grofarbetet har öfverstigit tillgången. Någon nämnvärd arbetslöshet har icke förekommit. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit mycket god, särskildt beträffande platser till stads- och landthushållen.

Skaraborgs län. Arbetsmarknaden har varit tämligen god.

Karlstad. Arbetsmarknaden har varit medelgod å såväl manliga som kvinnliga afdelningen.

Örebro. Arbetsmarknaden har varit god. Till jordbruket har arbetstillgången varit normal för manliga arbetare.

Västmanlands län. Manliga afdelningen. För grofarbetare och daglönare till jordbruket har arbetstillgången varit ringa. För yrkesarbetare däremot har tillgången å arbete varit god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit mycket god.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge har mot slutet af månaden något försämrats, beroende på att en del arbeten vid sågverken och tegeltillverkningen upphört på grund af vattenbrist. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på platser till husligt arbete såväl inom staden som till landet varit synnerligen riklig.

Gäfle stad och län. Å manliga afdelningen har arbetstillgången varit medelgod och ungefär lika med föregående månad och motsvarande tid föregående år. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänarinnor till husligt arbete.

Sundsvall. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god. Efterfrågan på arbetskraft till större industrianläggningar har varit riklig. — Å kvinnliga afdelningen har efterfrågan på arbetskraft varit mycket liflig. Brist på arbetskraft.

Östersund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången mindre god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Norrbottens län. Manliga afdelningen. Efterfrågan på arbetskraft har varit ganska stor, men tillgången däremot synnerligen ringa. — Kvinnliga afdelningen. Brist på kunniga köksor och ensamjungfrur.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Verkstads- och byggnadsarbetare, kontors- och lagerpersonal, kuskar, åkeriarbetare, maskinister, eldare, fabriks- och grofarbetare. — Kontors- och lagerbiträden.	Möbelsnickare, springpojkar. — Ensamjungfrur, hus- och barnjungfrur m. fl. inom gruppen husligt arbete.
Uppsala län.	
Daglönare, yngre verkstadsarbetare, handels- och grofarbetare.	Kreatursskötare. — Mjölkerskor.
Södermanlands län.	
Befallningsmän, rättare, grof- och fabriksarbetare, springpojkar. — Yngre tjänstflickor.	Körkarlar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka. — Dugliga tjänarinnor till såväl staden som landet, mjölkjungfrur.
Östergötlands län.	
Befallningsmän, kontrollassistenter, rättare, kuskar, trädgårdsarbetare, smeder, maskinarbetare, sågverksarbetare, vaktmästare, grofarbetare. — Yngre tjänstflickor, kontorsbiträden.	Ladugårdsskötare, körkarlar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka, vana järnvägsarbetare, målare. — Hushållerskor, kokerskor, köksor, barnjungfrur, ensamjungfrur, mjölkjungfrur.
Norrköping.	
Inom de flesta yrken och fack.	Mjölkjungfrur samt tjänarinnor till husligt arbete.
Jönköpings län.	
Ogifta drängar, grofarbetare, f. d. militärer. — Yngre tjänstflickor.	Ladugårdsskötare. — Dugliga tjänarinnor, kokerskor och mjölkjungfrur.
Norra Kalmar län.	
Yngre tjänstflickor till staden.	Dugliga ladugårdskarlar och stalldrängar. — Mjölkjungfrur, dugliga tjänarinnor till landet.
Södra Kalmar län.	
Byggnads-, fabriks- och grofarbetare.	Ladugårdsskötare. — Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur.
Blekinge län.	
—	Statdrängar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka. — Landsjungfrur.
Kristianstads län.	
Jord-, sten-, byggnads- och grofarbetare. — Hushållerskor, butiksbiträden, servitriser.	Yngre drängar. — Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Malmö.	
Daglönare, stalldrängar, statdrängar, byggnadsarbetare, alla slag, grof- och fabriksarbetare, f. d. militärer. — Servitriser, fabriksflickor, kontors- och butiksbiträden, statmjölkerskor, hjälpkvinnor.	Yngre drängar, järnsvarfvare, hofslagare, mjölnare, statdrängar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka, ladugårdskarlar. — Jungfrur till landet.
Lund.	
Inom alla manliga yrken och fack.	Kokerskor, kunniga ensamjungfrur, mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Jordbruks- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Hälsingborg.	
Järn-, byggnads- och handelsarbetare, kuskar, sjömän, springpojkar, fabriks- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, serveringsflickor, springflickor, kontorsstäderskor.	Ogifta drängar och kreatursskötare, smeder, mjölnare. — Mjölkjungfrur, jungfrur till landet, diskerskor, dugliga tjänarinnor till husligt arbete.
Ystad.	
Grofarbetare.	Såväl manlig som kvinnlig arbetskraft till landet.
Trelleborg.	
—	Yngre manliga och kvinnliga tjänare till landet samt mjölkjungfrur.
Eslöf.	
Statare, jordbruks-, grof- och fabriksarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Hushållerskor till landet, kokerskor, städerskor, mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Skurup.	
—	Kvinnliga tjänare.
Hallands län.	
Grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Ladugårdsskötare, gifta och ogifta, specialister inom järnindustrien. — Kokerskor och jungfrur till landet.
Göteborgs och Bohus län.	
Stenarbetare, industri- och grofarbetare.	Torpare, gifta och ogifta ladugårdsskötare. — Jungfrur till landet, kokerskor, köksor, diskerskor.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Göteborg.	
Filare, bokhållare och handelsbiträden, handelsarbetare, kuskar, eldare, grofarbetare. — Kontors-, butiks- och lagerbiträden, hushållerskor.	Jordbruksarbetare, järnsvarfvare, väfveriarbetare, springpojkar. — Tjänstflickor till landet, ensamjungfrur, kokerskor, barnjungfrur, passflickor.
Skaraborgs län.	
Ogifta drängar.	Ladugårdskarlar, statdrängar. — Jungfrur till landet.
Karlstad.	
Jordbruksarbetare, körkarlar, bokhållare, grofarbetare m. fl.	Tjänarinnor till landet.
Örebro.	
Inom alla manliga yrken och fack. — Å kvinnliga afdelningen utom till jordbruket.	Jungfrur till landet.
Västmanlands län.	
Daglönare och grofarbetare.	Kokerskor, mejeri- och mjölkjungfrur.
Kopparbergs län.	
Ogifta drängar, tegelbruks-, sågverks- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Tjänarinnor till jordbruk och husligt arbete.
Gäfle stad och län.	
Jordbruks-, sågverks-, brädgårds- och byggnadsarbetare, bokhållare, kontorsbiträden, fabriks- och grofarbetare. — Yngre ensamjungfrur.	Metall- och maskinarbetare, möbelsnickare. — Kokerskor, dugliga ensamjungfrur.
Sundsvall.	
—	Järnarbetare, plåtslagare, cementslipare.
Östersund.	
Skogsfaktorer, skogvaktare, rättare, elektriker, maskinister, vaktmästare, bokhållare.	Jordbruksdrängar. — Landsjungfrur.
Norrbottens län.	
Städerskor, uppasserskor.	Grufarbetare, byggnads-, lossnings- och lastningsarbetare. — Kunniga köksor och ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *september* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	3,448	3,500	2,323	610	1,335	442	**4,058**	**4,835**	**2,765**	84	57
II. Grufdrift och malmförädling	19	19	13	—	—	—	**19**	**19**	**13**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	132	59	34	2	—	—	**134**	**59**	**34**	227	58
B Metall- o. maskinindustri	608	474	223	17	5	3	**625**	**479**	**226**	130	47
C Trävaruindustri	181	106	56	3	—	—	**184**	**106**	**56**	174	53
D Byggnadsverksamhet	968	786	604	—	—	—	**968**	**786**	**604**	123	77
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	28	25	15	18	9	4	**46**	**34**	**19**	135	56
F Textilindustri	75	13	7	74	18	7	**149**	**31**	**14**	481	41
G Beklädnadsindustri	36	23	5	163	69	32	**199**	**92**	**37**	216	40
H Närings- och njutningsämnesindustri	152	125	80	150	165	56	**302**	**290**	**136**	104	47
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	15	5	5	19	11	5	**34**	**16**	**10**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	25	3	3	12	29	13	**37**	**32**	**16**	116	50
K Grafisk industri	37	14	9	12	2	—	**49**	**16**	**9**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	220	72	62	22	17	15	**242**	**89**	**77**	272	87
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	67	29	18	40	6	2	**107**	**35**	**20**	306	57
B Butiks- och magasinspersonal	312	253	176	241	113	64	**553**	**366**	**240**	151	66
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	75	56	32	558	599	279	**633**	**655**	**311**	97	47
D Landtransport	806	847	597	89	129	56	**895**	**976**	**653**	92	67
E Vattentransport	169	87	82	—	—	—	**169**	**87**	**82**	194	94
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	2	6	4	3	6	2	**5**	**12**	**6**	—	—
V. Husligt arbete	1	3	2	5,844	7,392	3,995	**5,845**	**7,395**	**3,997**	79	54
VI. Allmän och litterär verksamhet	18	10	6	69	29	18	**87**	**39**	**24**	223	62
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1,825	1,029	943	108	2	2	**1,933**	**1,031**	**945**	187	92
Summa för sept. 1911	**9,219**	**7,544**	**5,299**	**8,054**	**9,936**	**4,995**	**17,273**	**17,480**	**10,294**	**99**	**59**
» » » 1910	7,785	6,757	4,572	6,122	8,208	3,720	13,907	14,965	8,292	93	55

[1] Jfr noten å sid. 884.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**156**	**114**	**92**	**386**	**447**	**311**	**202**	**282**	**176**
Däraf kvinnor	7	4	2	80	115	76	14	51	15
II. Grufdrift och malmförädling	**1**	—	—	**2**	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**15**	**3**	**2**	**1**	**8**	**4**	—	—	—
Däraf kvinnor	2	—	—						
B Metall- och maskinindustri	**179**	**96**	**48**	**11**	**6**	**3**	**30**	**15**	**13**
Däraf kvinnor	13	3	1						
C Trävaruindustri	**29**	**26**	**9**	**4**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	—	—						
D Byggnadsverksamhet	**333**	**335**	**268**	**19**	**4**	**4**	**12**	**11**	**5**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**12**	**12**	**6**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	3	2						
F Textilindustri	**16**	**5**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	13	4	3						
G Beklädnadsindustri	**68**	**31**	**11**	**2**	**6**	**1**	—	**1**	—
Däraf kvinnor	65	30	11	1	—	—	—	1	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	**43**	**45**	**15**	**7**	**8**	**3**	**11**	**9**	**6**
Däraf kvinnor	23	29	5	4	4	1	5	4	4
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**9**	**6**	**1**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	8	6	1	1	—	—			
J Trämasse- och pappersindustri	**12**	**16**	**6**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	7	14	4						
K Grafisk industri	**18**	**4**	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	2	—						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**38**	**20**	**14**	**7**	**4**	**2**	**20**	**5**	**5**
Däraf kvinnor	5	3	2						
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**69**	**17**	**10**	—	**1**	—	—	—	—
Däraf kvinnor	35	5	1						
B Butiks- o. magasinspersonal.	**203**	**158**	**91**	**11**	**9**	**7**	**5**	—	—
Däraf kvinnor	51	35	10	4	4	4	2	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**182**	**152**	**54**	**20**	**12**	**10**	**10**	**12**	**7**
Däraf kvinnor	164	139	47	19	12	10	3	6	4
D Landtransport	**280**	**431**	**277**	**17**	**11**	**7**	**17**	**10**	**7**
Däraf kvinnor	14	27	6	3	1	1	2	—	—
E Vattentransport	**46**	**4**	**4**	**2**	**1**	**1**	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**1**	**3**	—	—	—	—	—	**1**	**1**
Däraf kvinnor	1	3	—				—	1	1
V. Husligt arbete	**1,297**	**2,092**	**1,002**	**252**	**217**	**154**	**138**	**116**	**69**
Däraf kvinnor	1,297	2,092	1,002	252	217	154	138	116	69
VI. Allmän och litterär verksamhet	**36**	**4**	**4**	**3**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	30	3	3	3	2	2	1	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**400**	**267**	**234**	**65**	**20**	**16**	**39**	**11**	**10**
Däraf kvinnor									
Summa för sept. månad år 1911	**3,443**	**3,841**	**2,151**	**811**	**756**	**525**	**485**	**474**	**300**
Däraf kvinnor	1,749	2,402	1,100	367	355	248	165	180	94
» » » månad år 1910	2,732	3,426	1,737	678	636	413	—	—	—
Däraf kvinnor	1,380	2,073	823	272	244	176	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
207	385	174	946	1,152	672	136	128	50	62	56	26	62	80	51
44	69	21	153	341	129	14	38	8	3	8	3	17	35	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	7	4	7	—	—	3	23	12	8	4	4	12	3	2
44	10	6	20	10	8	29	31	10	7	3	3	9	4	2
20	5	4	16	5	3	6	4	—	4	1	—	2	—	—
79	31	29	32	55	14	5	7	6	21	10	10	29	6	4
—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—
94	8	4	2	4	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—
40	5	2	1	—	—							1	—	—
11	2	—	8	7	1	3	4	—	1	—	—	2	2	2
10	1	—	6	5	1	1	1	—	1	—	—	2	2	2
21	21	11	35	52	18	7	11	6	2	12	4	2	44	43
9	17	9	25	40	13	3	7	4	1	7	2	—	2	1
2	1	—	2	2	2	1	—	—	7	6	6	—	—	—
2	1	—	2	2	2				2	2	2			
10	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1	1	1												
6	1	1	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
4	—	—	2	—	—									
12	1	1	9	2	2	6	—	—	7	—	—	6	—	—
			3	—	—									
4	—	—	3	1	1	4	1	1	1	1	1	1	—	—
1	—	—				1	1	1						
20	19	14	22	10	5	5	2	1	5	3	1	15	4	3
12	7	4	18	9	5	1	2	1	3	2	1	13	—	—
30	47	21	32	40	12	18	15	10	10	9	6	9	22	11
25	42	18	25	39	11	16	14	10	10	9	6	6	20	11
37	33	26	41	24	16	6	4	4	3	3	2	36	25	21
3	10	6	9	2	1				—	1	1	1	4	2
22	—	—	4	—	—	—	—	—	4	1	1	12	—	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
			—	1	—									
153	360	174	572	753	364	176	203	99	92	81	52	214	155	112
153	360	174	572	753	364	176	203	99	92	81	52	214	155	112
4	3	2	1	10	4	2	1	—	1	1	1	—	—	—
3	3	2	1	7	2				1	1	1			
190	48	46	66	18	14	24	3	3	19	20	20	58	10	8
108	1	1												
1,045	983	518	1,820	2,146	1,188	488	488	202	256	211	137	472	355	259
415	517	238	817	1,199	528	212	266	123	113	111	68	254	218	146
925	1,172	594	1,368	1,864	903	466	420	189	121	88	45	425	327	204
371	556	226	564	1,011	385	225	212	100	32	34	18	225	215	124

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**271**	**297**	**174**	**191**	**214**	**151**	**147**	**235**	**133**
Däraf kvinnor	54	88	37	25	61	15	17	47	11
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	7	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	16	—	—	1	—	—	8	3	—
B Metall- och maskinindustri	8	11	5	45	27	24	29	12	4
Däraf kvinnor				4	2	2			
C Trävaruindustri	3	3	1	15	4	4	1	1	1
Däraf kvinnor				1	—	—			
D Byggnadsverksamhet	9	15	9	79	37	34	81	22	21
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	1	—	—	10	4	4	10	—	—
Däraf kvinnor				5	2	2	7	—	—
F Textilindustri	1	—	—	4	—	—	8	3	1
Däraf kvinnor	1	—	—	4	—	—	6	3	1
G Beklädnadsindustri	2	1	—	51	15	13	12	1	1
Däraf kvinnor	1	1	—	43	14	12	7	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	5	2	1	38	12	4	30	9	1
Däraf kvinnor	4	1	1	19	8	3	15	5	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	7	—	—	—	1	1
Däraf kvinnor				2	—	—			
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	1	5	3	4	—	—
Däraf kvinnor				1	5	3	1	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	2	—	—	3	1	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	1	—	—	74	25	24	8	2	1
Däraf kvinnor				11	10	9			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	1	3	—	3	—	—	1	1	1
Däraf kvinnor									
B Butiks- och magasinspersonal	4	6	2	123	31	26	20	5	5
Däraf kvinnor	2	2	1	88	26	22	7	3	3
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	15	16	3	51	55	38	40	37	16
Däraf kvinnor	14	14	2	50	55	38	32	36	16
D Landtransport	10	6	5	127	110	65	84	39	25
Däraf kvinnor	—	1	—	25	51	19	16	9	5
E Vattentransport	—	—	—	3	—	—	16	2	2
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
V. Husligt arbete	**143**	**164**	**81**	**506**	**578**	**383**	**157**	**254**	**134**
Däraf kvinnor	143	164	81	506	578	383	157	254	134
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	8	5	3	5	2	2
Däraf kvinnor				6	4	3	5	2	2
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**24**	**11**	**11**	**151**	**56**	**57**	**64**	**24**	**24**
Däraf kvinnor									
Summa för sept. månad år 1911	**514**	**535**	**292**	**1,491**	**1,178**	**833**	**735**	**654**	**378**
Däraf kvinnor	219	271	122	790	816	511	270	360	174
» » » månad år 1910	361	377	205	1,462	1,363	826	627	463	282
Däraf kvinnor	131	176	65	579	764	355	251	234	134

Län.	Öfriga anstalter.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
							Göteborg.			Öfriga anstalter.					
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
	456	541	313	98	115	59	83	201	80	61	106	36	107	106	39
	52	138	37	12	20	4	3	93	2	6	59	5	10	37	4
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	14	3	3	5	—	—	9	5	3	2	—	—	1	—	—
	37	26	15	8	8	1	89	52	37	13	12	8	3	2	1
	2	4	1	5	3	3	42	17	15	1	5	3	1	1	—
	40	27	22	16	16	12	130	148	121	13	19	14	2	—	—
	10	9	5	—	—	—	1	7	4	—	—	—	—	—	—
	—	3	—				—	1	—						
	5	—	—	3	4	3	12	7	1	1	—	—	—	—	—
	4	—	—				4	6	1						
	5	4	2	2	1	—	17	10	3	1	2	1	1	3	1
	5	3	2	1	—	—	12	9	2						
	28	11	5	10	9	3	29	19	5	3	—	—	1	—	—
	10	5	2	—	2	—	10	16	4	2	—	—			
	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
							2	—	—						
	—	—	—	—	—	—	6	9	5	—	—	—	—	—	—
							2	9	5						
	1	1	—	—	—	—	13	9	8	—	—	—	—	—	—
	13	4	4	5	—	—	4	8	7	1	—	—	—	1	—
	1	—	—				—	4	4						
	—	1	1	1	1	—	8	7	4	—	—	—	—	—	—
							1	—	—						
	14	18	8	4	3	1	65	79	65	6	5	1	2	1	—
	7	1	1	3	1	1	17	11	7	2	3	—			
	34	33	24	9	17	11	58	67	18	2	11	7	—	2	—
	29	29	22	9	14	10	50	60	13	1	9	6	—	2	—
	42	27	20	17	11	5	89	143	111	3	8	4	3	3	3
	4	3	3	2	5	4	4	11	5						
	4	—	—	—	—	—	50	68	63	—	—	—	—	—	—
	2	1	1	—	—	—	—	6	4	—	—	—	—	—	—
	2	1	1												
	319	317	194	126	128	80	621	921	508	74	69	44	54	67	22
	318	317	194	126	128	80	621	918	506	74	69	44	54	67	22
	1	1	1	1	1	1	18	7	2	—	—	—	—	—	—
				1	1	1	12	4	—						
	141	71	67	11	5	5	399	293	292	26	9	9	1	—	—
				—	1	1									
	1,168	1,099	686	321	322	184	1,748	2,083	1,356	207	246	127	176	186	66
	432	500	262	154	172	101	738	1,142	549	85	140	55	64	106	26
	929	933	541	248	202	154	1,706	1,804	1,106	186	309	109	—	—	—
	338	410	199	107	107	76	748	1,103	530	54	140	23	—	—	—

Yrkesgrupper.	Karlstad.			Örebro.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	23	28	18	98	66	51	205	167	110
Däraf kvinnor	4	4	1	16	20	6	53	68	40
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	2	6	6
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	1	—	—	1	—	—	3	—	—
B Metall- och maskinindustri	1	—	—	6	—	—	17	5	1
C Trävaruindustri	2	2	1	1	—	—	3	5	3
D Byggnadsverksamhet	1	—	—	12	8	8	17	5	5
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	1	—	—	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	2	2	1	5	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor	2	1	1	2	—	—	1	—	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	2	1	1	6	2	2	4	5	2
Däraf kvinnor	1	1	1	2	—	—	4	4	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	1	1	1	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	2	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	3	1	1	11	10	10
Däraf kvinnor							1	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	3	1	1	—	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal	—	—	—	9	2	2	5	2	2
Däraf kvinnor				4	—	—	2	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	5	6	3	11	3	3	3	2	2
Däraf kvinnor	4	6	3	9	3	3	3	2	2
D Landtransport	6	6	6	10	7	7	4	7	6
Däraf kvinnor	—	—	—	1	—	—	—	1	—
E Vattentransport	—	—	—	—	—	—	1	11	11
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	72	97	52	196	96	94	121	133	86
Däraf kvinnor	72	97	52	196	96	94	121	133	86
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	1	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—	1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	12	7	6	39	36	36	41	5	5
Summa för sept. månad år 1911	127	150	88	404	223	206	439	363	249
Däraf kvinnor	83	109	58	233	119	103	186	209	131
» » » månad år 1910	128	182	100	410	271	255	250	299	160
Däraf kvinnor	80	137	65	155	90	90	115	167	67

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Östersund.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
61	**75**	**35**	**11**	**6**	**3**	**9**	**6**	**4**	**18**	**21**	**6**	**2**	**7**	**1**
15	28	6	1	1	—	3	1	1	6	8	—	1	1	1
1	**1**	**1**	**4**	**2**	**2**	—	—	—	—	—	—	**2**	**10**	**4**
5	—	—	**2**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
17	**17**	**12**	**12**	**21**	**8**	**6**	**108**	**16**	**1**	**2**	—	**4**	**1**	**1**
7	**4**	**2**	**13**	**8**	**4**	—	**1**	—	**5**	**2**	**2**	**2**	**5**	—
13	**7**	**7**	**13**	**4**	**4**	**5**	**7**	**4**	**5**	**6**	**1**	**2**	**6**	**2**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	**6**	**3**	**6**	**4**	**2**	—	**2**	—	**3**	**3**	—	**2**	**3**	**1**
7	6	3	3	2	—	—	1	—	3	2	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	**1**	**1**	**13**	**4**	**4**	—	—	—	**2**	**1**	**1**	—	—	—
			1	—	—									
6	—	—	**1**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
7	**4**	**3**	**2**	**4**	**2**	**4**	**1**	**1**	**2**	—	—	—	—	—
2	2	1	1	3	1	2	1	1						
29	**39**	**25**	**16**	**24**	**12**	**20**	**15**	**7**	**3**	**2**	—	**26**	**17**	**11**
26	35	21	16	21	10	19	14	6	3	2	—	25	16	10
11	**6**	**6**	**29**	**26**	**23**	**11**	**10**	**6**	**10**	**4**	—	**2**	**22**	**1**
1	—	—	1	2	2	3	1	1						
—	—	—	**4**	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
153	**152**	**88**	**125**	**132**	**76**	**153**	**144**	**53**	**27**	**44**	**9**	**104**	**122**	**67**
153	152	88	125	132	76	153	144	53	27	44	9	104	122	67
1	**1**	**1**	—	—	—	**3**	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	1				3	—	—						
52	**18**	**14**	**41**	**34**	**34**	**40**	**32**	**22**	**13**	**8**	**2**	**17**	**25**	**10**
376	**331**	**198**	**295**	**269**	**174**	**252**	**326**	**113**	**92**	**93**	**21**	**163**	**218**	**98**
207	224	120	149	161	89	183	162	62	39	56	9	130	141	78
218	176	114	287	224	155	198	137	63	—	—	—	97	193	100
106	96	54	106	110	60	156	111	49	—	—	—	89	168	82

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54
48	» » torsk	»							45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 78	[5] 80	[5] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	378
58	Koks, gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- » } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa [5]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg.

Obs. Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(aug. 1910—aug. 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan.—aug. 1911 för 39 orter.

Aug. 1910.	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli [1]) 1911.	Aug. [1]) 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
219	221	221	220	219	216	216	217	216	213	214	218	233	4
199	202	203	203	200	193	191	194	196	195	194	194	211	5
151	151	150	151	151	151	151	151	151	151	151	151	151	6
115	114	113	113	112	113	112	112	111	111	111	111	110	7
47	50	47	49	48	47	47	47	48	48	48	47	48	8
169	169	168	168	169	166	163	159	150	143	140	141	143	9
124	124	126	126	126	126	123	121	116	110	107	107	107	10
—	—	—	—	—	139	137	133	125	121	117	115	116	11
131	140	170	198	202	180	149	129	114	111	118	125	132	12
—	126	136	142	143	140	129	124	119	115	117	119	—	13
25	27	27	27	27	27	27	27	27	28	28	28	30	14
30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	40	15
29	29	29	29	29	29	28	29	29	28	29	29	28	16
46	46	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	46	17
31	31	31	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	18
20	20	19	19	19	19	19	19	19	19	19	20	20	19
25	25	25	24	24	24	24	24	24	25	25	25	25	20
32	32	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
63	63	62	62	62	62	62	62	62	62	62	64	65	23
39	39	39	39	39	39	39	38	39	39	39	39	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	25
40	40	40	40	40	40	39	39	39	39	39	39	39	26
39	38	38	38	38	38	38	37	37	37	37	37	37	27
28	28	28	28	28	27	27	27	27	27	28	27	27	28
75	75	75	75	75	75	74	74	74	74	74	74	74	29
46	45	45	45	45	45	45	45	44	44	45	45	44	30
62	62	62	62	62	61	61	61	60	60	60	60	60	31
103	101	98	97	96	96	95	96	96	98	100	100	99	32
82	81	79	78	77	77	77	78	79	80	81	81	80	33
120	119	119	117	117	116	116	117	116	116	117	117	116	34
62	61	61	60	60	59	59	58	58	58	58	58	58	35
122	117	109	108	110	115	118	118	123	125	124	122	117	36
107	105	101	101	102	100	102	105	105	107	107	104	102	37
133	134	134	130	127	126	125	124	122	121	120	120	120	38
141	144	143	139	137	135	134	132	131	130	129	129	128	39
150	153	152	151	150	148	146	142	142	138	138	136	137	40
39	37	35	33	28	27	25	26	28	26	34	32	37	41
36	41	40	39	36	38	37	34	34	32	37	35	33	42
82	82	81	80	80	83	79	79	76	75	81	80	80	43
39	39	39	39	39	39	39	37	39	39	39	40	40	44
34	34	35	35	34	34	34	33	33	34	33	33	33	45
23	23	24	23	24	24	24	24	24	24	25	25	24	46
53	52	52	52	51	51	51	51	51	51	51	51	51	47
45	45	45	45	45	46	45	46	44	44	45	45	46	48
124	129	132	135	139	146	147	149	149	150	151	153	155	49
73	72	69	67	67	67	67	67	67	67	67	68	72	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
17	17	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	15	52
15	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	13	13	53
2270	2260	2260	2270	2270	2280	2260	2270	2260	2260	2260	2280	2280	54
1790	1790	1790	1820	1800	1810	1800	1820	1790	1790	1790	1800	1820	55
187	186	183	187	187	183	183	184	184	184	184	184	184	56
373	374	373	373	372	372	372	373	372	371	373	372	373	57
130	129	130	129	128	129	129	128	133	132	132	131	133	58
159	159	158	159	156	160	159	160	153	154	153	155	155	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. —

Kreaturs-

(per kg.

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	40	40	46	48	46	40	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37
» 3. Mindre feta[3])	28	29	36	38	35	27	28
Kvigor (och stutar):							
Extra prima[4])	—	—	58	60	59	52	55
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[5])	46	46	51	54	52	45	44
» 2. Mindre feta[5])	37	37	44	48	44	36	36
Tjurar:							
Extra prima[4])	—	—	55	57	56	46	49
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	41	46	49	44	38	40
» 3. Mindre köttiga[6])	33	36	40	38	39	32	33
Oxar:							
Extra prima[7])	—	—	—	—	58	—	47
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43
» 2. Mindre feta[8])	—	—	42	46	43	34	36
Kalfvar:							
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[9])	57	59	64	68	63	60	61
» (70—90 »)[9])	51	53	54	61	56	55	55
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40
Får:							
Yngre, feta[10])	—	—	53	54	52	50	51
Äldre, » [11])	—	—	44	49	46	45	45
Svin:							
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73
Suggor	39	45	66	57	46	58	67

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö. 1911 endast Stockholm. — [2]) Uppgifterna för januari—juli 1911 afse Malmö och Göteborg och för aug. aug. 1910—aug. 1911 afse Malmö och Göteborg. — [3]) Uppgifterna för aug. och december 1910, januari—1910 afse Stockholm och Malmö och från och med november 1910 endast Malmö. — [8]) Uppgifterna för och Göteborg. — [10]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för aug. 1910—aug. 1911 1910—juni 1911 Stockholm och Göteborg.

priser

lefvande vikt)

Göteborg 1904—augusti 1911.

(augusti 1910—augusti 1911) för alla tre orterna.

Aug. 1910	Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
48	50	50	47	45	—	42	48	—	—	—	51	52
41	43	43	43	41	40	40	40	43	45	45	44	42
38	38	37	36	35	35	35	35	37	39	40	39	37
32	31	29	27	27	28	27	27	27	27	28	27	25
54	57	60	58	56	55	55	55	57	59	59	57	57
47	45	45	45	44	45	44	45	46	48	51	49	47
38	38	35	35	33	34	31	34	38	37	40	39	37
51	53	55	56	53	54	55	54	55	56	58	56	55
44	47	47	48	46	45	46	46	46	47	48	48	47
42	44	44	43	42	42	43	43	43	44	45	45	43
34	36	35	35	33	34	33	33	34	35	37	36	33
47	—	—	47	45	50	—	—	—	—	54	—	56
44	44	45	45	42	43	42	42	44	48	48	47	45
39	39	38	38	36	37	36	36	38	42	42	41	38
59	61	64	62	61	61	61	61	61	61	61	57	55
54	54	56	55	53	53	53	53	53	52	53	50	49
31	40	40	38	38	39	41	41	41	40	40	42	40
51	50	46	45	46	47	50	53	60	60	55	50	47
49	45	40	38	40	41	44	48	52	52	48	41	39
81	81	77	73	75	73	70	69	66	63	63	64	64
80	81	77	72	70	69	68	66	65	61	60	60	61
67	68	68	63	62	61	60	59	59	53	48	49	48

— [3]) Uppgifterna för aug.—december 1910 samt mars, juli och aug. 1911 afse endast Malmö; för februari 1911 endast Malmö. — [4]) Uppgifterna för aug. 1910—aug. 1911 afse endast Malmö. — [5]) Uppgifterna för maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg samt aug. 1911 endast Malmö. — [7]) Uppgifterna för aug. aug.—oktober 1910 afse Stockholm och Göteborg. — [9]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö Stockholm och Göteborg. — [11]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för aug.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm under *jan.—augusti* månader år 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Aug.
		Medelpris (öre).							
Fisk:[1]									
Abborre	kg.	57	52	—	61	29	29	56	44
Braxen	»	26	24	—	33	27	31	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	15	15
Flundra (Skrubba)	»	—	29	35	15	—	—	—	—
Gråsej	»	—	14	26	—	—	—	19	23
Gädda	»	90	93	108	83	59	69	83	74
Gös	»	153	—	—	127	96	116	—	100
Hafslax	»	—	—	—	—	—	36	40	—
Hvitling	»	35	33	—	—	10	—	15	21
Hälleflundra	»	90	—	98	86	77	76	85	68
små	»	—	—	—	66	59	51	53	—
Id	»	34	—	—	43	34	—	44	—
Kolja[2]	»	35	40	39	34	12	28	—	40
små	»	—	—	—	—	—	—	21	—
Kungsflundra	»	—	—	53	39	—	—	—	35
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	26	—
Lake	»	53	56	51	53	15	—	—	—
Lax, färsk	»	228	—	198	—	199	237	148	—
Laxöring	»	74	—	—	—	130	75	—	—
Lindare	»	—	—	—	—	40	51	—	—
Lyrtorsk	»	—	—	—	—	—	—	—	40
Långa	»	—	—	—	—	—	—	—	34
Makrill	»	—	—	—	—	54	34	39	46
Piggvar	»	125	—	175	—	63	—	—	—
Ruda, små	»	—	—	—	—	—	20	—	—
Rödspotta	»	45	51	47	37	37	57	51	48
Rödtunga	»	—	—	56	29	59	—	48	54
Sandskädda	»	20	—	—	—	—	—	—	—
Sarf	»	—	—	—	16	8	—	7	10
Sik	»	61	—	—	—	65	54	74	75
Sill, färsk	låda	902	766	745	325	330	—	—	—
»	kg.	—	—	—	—	—	—	—	23
Sjötunga	»	—	—	—	—	—	81	—	—
Skrubba	»	—	—	—	—	—	18	—	—
Slom	»	—	—	—	—	12	—	—	—
Slätvar	»	86	—	—	61	—	—	—	45
Stenbit	»	—	—	27	36	28	—	26	—
Strömming	»	25	16	13	13	9	—	—	—
salt	tjärd	—	—	—	—	—	—	—	—
Torsk[2]	kg.	36	35	39	33	22	35	22	36
salt	»	38	—	—	—	—	—	—	—
Uer, färsk	»	—	—	—	—	14	—	—	—
Ulk	»	56	—	—	—	—	—	—	—
Ål, stor	»	—	—	—	—	125	160	153	—
medelstor	»	—	—	—	—	—	100	133	115
små	»	110	—	—	—	—	—	—	—
Skaldjur:									
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	50	—	—	—
Hummer	st.	—	—	—	—	112	92	—	—
Krabbor	»	—	—	—	—	10	—	—	13
Kräftor	tjog	—	—	—	—	50	—	—	80
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68	78	67	55	50
små	»	—	—	—	38	27	38	—	—

Marknadens läge $^{3}/_{8}$—$^{9}/_{8}$: tillgång knapp, efterfrågan god, tendens stigande.
$^{10}/_{8}$—$^{16}/_{8}$: » » » mycket god, » »
$^{17}/_{8}$—$^{23}/_{8}$: » god, » god, » fast.
$^{24}/_{8}$—$^{30}/_{8}$: » mycket god, » liflig, » »

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.

Förslag till socialstyrelse.

Till Kungl. Maj:t har afgifvits ett af departementalkommitterade och kommerskollegiikommittén gemensamt utarbetadt utlåtande.[1]) I den skrifvelse, med hvilken detsamma öfverlämnats, meddela kommittéerna, att de under fortgången af sina arbeten funnit oundgängligt att träda i nära samarbete med hvarandra för att undvika dubbelarbete samt ernå så vidt möjligt enhetliga resultat. Särskildt med afseende å de sociala ärendenas handläggning inom statsförvaltningen, som nu till stor del tillhör Kommerskollegium, har ett sådant samarbete visat sig nödvändigt. Kommittéerna hafva emellertid hvar för sig väsentligen ägnat uppmärksamhet åt den del af uppgiften, som närmast varit att hänföra till dess uppdrag.

I skrifvelse till kommittéernas ordförande har chefen för civildepartementet förklarat sig anse önskvärdt, att frågan om de sociala ärendenas sammanförande och förläggning kunde snarast möjligt bringas under Kungl. Maj:ts pröfning, samt anmodat kommittéerna att redan nu framlägga sina förslag i denna del. Med anledning häraf hafva kommittéerna afgifvit föreliggande utlåtande och förslag om upprättande inom ett omorganiseradt *civildepartement* af en *afdelning för sociala ärenden* (Socialstyrelsen) med bibehållande af en särskild *anstalt för viss statens försäkringsverksamhet* (Riksförsäkringsanstalten). Utlåtandet innefattar äfvenledes förslag om försäkringsinspektionens inflyttning uti samma departement och organiserande som ett *departementskontor för det affärsmässiga försäkringsväsendet* (Statens försäkringsinspektion).

I den del, som rör förslaget till socialstyrelse, innehåller betänkandet i korthet följande.

Förslag till socialstyrelse.

Kommittéernas gemensamma betänkande om socialstyrelse inledes med en undersökning af *socialpolitikens allmänna uppgifter*. Häri

[1]) *Kommerskollegiikommitténs betänkande: I*, afgifvet gemensamt med departementalkommitterade. Socialstyrelsen, civildepartementets afdelning för sociala ärenden m. m. Sthlm 1911.

visas, hurusom industrialismen gifvit samhället en ny struktur och ställt detsamma inför många nya spörsmål och uppgifter. Allt flera medborgare hänvisas till att hela sitt lif förblifva arbetstagare och vara underkastade därmed sammanhängande osäkerhet. Visserligen har man öfverallt börjat att genom arbetarskydd söka bevara särskildt det uppväxande släktet, men äfven vuxna män och kvinnor, för industriarbetets risker samt att genom socialförsäkring bereda understöd åt dem, som utan eget förvållande bli urståndsatta att försörja sig själfva. Men trots allt hvad redan gjorts, har dock medborgarnas samhörighetskänsla försvagats, så att en samhällelig fara däraf uppstått. Statsmakterna stå öfverallt inför den svåra uppgiften att mildra motsättningarna och minska afståndet mellan de olika medborgargrupperna, hvilket endast kan ske genom att de lägst ställda höjas. Det gäller då att ej blott förbättra deras materiella villkor utan äfven befrämja deras moraliska och intellektuella utveckling, som i längden måste bära upp deras materiella kultur samt öka deras känsla af ansvar för sitt eget bästa och samhällets förkofran. *Det hör till socialpolitikens innebörd och uppgift att i det allmännas intresse sträfva för de ekonomiskt svagare samhällsmedlemmarnas höjande i alla dessa hänseenden och därmed verka för stärkandet af alla medborgares samhörighetskänsla.*

Närmast och direkt måste socialpolitiken inriktas på befrämjandet af de samhällsgruppers välfärd, som använda sin arbetskraft i andras tjänst i oviss eller beroende yrkesställning. Men äfven många andra grupper, såsom smärre själfförsörjare inom handel, handtverk, jordbruk o. s. v. äro så beroende af sin personliga arbetsduglighet, att de i vissa fall kunna i lika hög grad som lönarbetare o. d. behöfva samhällets stöd. Det kan rent af sättas i fråga, huruvida några lager i samhället kunna undvara dess sociala skyddsarbete. Ty i vissa hithörande frågor, såsom bostads- och nykterhetsfrågorna m. fl., måste hvarje reformarbete med nödvändighet beröra alla samhällsmedlemmar. Ehuruväl sålunda »arbetarfrågan» *framgent* som hittills kommer att utgöra hufvudparten af den »sociala frågan», måste en ändamålsenlig socialpolitik dock alltid anlägga vidare synpunkter än de speciellt arbetarpolitiska. *Liksom all annan samhällspolitik måste densamma hafva till ändamål att främja det allmännas bästa och inom sitt område verka för hela samhällets trefnad, hälsa och välfärd.*

Härefter följer en öfversiktlig redogörelse för *viktigare sociala frågors* och statsförvaltningsärendenas *uppkomst och nuvarande läge* i Sverige. Därvid uppmärksammas särskildt nykterhetsfrågan, emigrationen, fattigvården, arbetarskyddet, arbetarförsäkringen, arbetsstatistiken m. fl. Det erinras att, om ock flertalet sociala ärenden f. n. sammanhållas i Kommerskollegium, desamma likväl äro i

hög grad splittrade inom statsförvaltningen samt att den slutliga handläggningen af dem är fördelad på nära nog samtliga departement. Olägenheterna häraf påvisades klart i upprepade motioner vid riksdagen; år 1907 beslöts ock en skrifvelse till Konungen, med anhållan om utredning af frågan om de sociala regeringsärendenas sammanförande under ett statsdepartement.

Kommittéerna lämna vidare en redogörelse för de sociala ärendena inom statsförvaltningen i ett flertal *främmande länder*, hvaraf framgår, att samma sträfvan efter koncentrering möter på många håll. I vissa länder äro de sociala ärendena med få undantag samlade till en afdelning inom ett departement, endast i Frankrike har man enbart för dessa ärenden skapat ett särskildt departement.

Kommittéerna konstatera, hususom de sociala ärendenas ökade betydelse, deras omfattning och invecklade beskaffenhet samt snabba utveckling ställa stora anspråk på dessa ärendens sakkunniga och planmässiga behandling. Den nuvarande splittringen medför den väsentliga olägenheten, att sambandet mellan de olika frågorna äfventyras. Ingen af statsrådets medlemmar känner sig bära särskildt ansvar för regeringens åtgärder på det sociala området. Endast genom dessa frågors sammanförande till gemensam enhetlig handläggning kan statens verksamhet för deras lösning blifva tillbörligt initiativrik, framsynt, följdriktig och fruktbringande. I anslutning till Riksdagens uttalade uppfattning anse kommittéerna därför, att de *sociala ärendena böra i största möjliga och lämpliga omfattning sammanföras under enhetlig förvaltning i ett statsdepartement*. Till denna förvaltning böra dock förläggas endast sådana ärenden af social natur, mellan hvilka ett verkligt samband kan uppvisas eller genom hvilkas sammanförande ett bättre tillgodoseende af dem än eljes kan förväntas. Vid denna koncentrering af de sociala ärendena bör Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik blifva den naturliga kärnan, så mycket hellre som socialstatistiken är af den omedelbara betydelse för det direkta förvaltningsarbetet, att dessa båda arbetsområden icke få skiljas åt, utan böra sammanhållas till intim växelverkan. I öfverensstämmelse med departementalkommitterades allmänna grunder föreslå kommittéerna ock, att lagstiftningen på alla de områden, som tillhöra den sociala förvaltningen, förlägges till denna förvaltning, äfven där lagstiftningen är af civillags natur. Endast därmed kan den sakkunskap, som förvärfvas vid förvaltnings- och statistikarbetet komma lagstiftningen fullt till godo. De specifikt juridiska synpunkterna på detta område tillförsäkras sitt tillbörliga beaktande genom generalsekreterarens medverkan samt det föreskrifna samarbetet med justitiedepartementet.

Kommittéerna öfvergå därefter till en ingående undersökning af de olika *ärendesgrupper*, som komma i fråga att öfverföras till den enhetliga socialförvaltningen. Dessa ärenden fördela sig på följande sätt:

a) *arbetarfrågor i allmänhet*, nämligen förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare (arbetsaftal, kollektivaftal, arbetstvister, medling och skiljedom), arbetsmarknaden, arbetslön och arbetstid, användandet af utländsk arbetskraft, arbetsförmedlingen, arbetslösheten;

b) *arbetarskyddet* (arbetarskyddslagstiftningen, yrkesinspektionen, hemindustriens förhållanden m. m.);

c) *socialförsäkringen:* sjuk-, olycksfalls-, ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen o. s. v.;

d) *öfriga sociala frågor:* fattigvården, ärenden angående vanartade barn, tvångsuppfostran af minderåriga förbrytare, fromma stiftelser, nykterheten, tvångsinternering af alkoholister, föreningsväsende, utvandring och utvandraragenter, bostadsfrågan, lefnadskostnader o. s. v.;

e) *social upplysningsverksamhet* o. d.

Beträffande *arbetarskyddet* hafva kommittéerna särskildt framhållit dess grundkaraktär af social omsorg, i det att arbetarnas behof och intressen här måste vara utgångspunkten för såväl lagstiftningen som dess tillämpning. Med hänsyn till arbetarskyddets inverkan på näringslifvet bör emellertid dettas intressen äfven tillvaratagas genom ett ordnadt samarbete med förvaltningen för de olika näringarna — handel, sjöfart, industri, bergväsende, landtbruk m. fl. — samt genom dessas representerande i det sociala rådet (eventuellt äfven fullmäktige). De grenar af inspektion, som hufvudsakligen hafva ekonomisk karaktär, såsom vid bergverk, elektriska anläggningar, inom sjöfarten o. s. v., böra dock framgent närmast tillhöra förvaltningen på resp. områden.

I sin redogörelse för *socialförsäkringen* erinra kommittéerna om de pågående stora kommittéutredningarna, hvilka torde komma att resultera i omfattande förslag till förändring och utvidgning af vår socialförsäkring. Det blir då än mer nödvändigt, att alla de olika försäkringsgrenarna sammanhållas till enhetlig samverkan samt för komplettering af hvarandra. Det för detta ändamål erforderliga centralorganet skulle blifva socialförvaltningen, hvilken därtill vore mest lämpad genom sitt handhafvande af öfriga sociala spörsmål och särskildt de med socialförsäkringen i nära samband stående frågorna om fattigvård, arbetarskydd, socialstatistik o. s. v. Detta centrala organ för socialförsäkringen borde ej själft drifva direkt försäkringsverksamhet och därigenom konkurrera med de på socialförsäkringens område verksamma offentliga och enskilda anstalterna.

Vissa speciella slag af socialförsäkring måste dock på grund af särskilda omständigheter föras till de förvaltningar, med hvilka de i öfrigt sammanhöra, såsom de olika pensionsanstalterna för statens och andra offentliga verk samt handelsflottans pensionsanstalt o. s. v.

Äfven i öfrigt föreslås vissa särskilda grupper af sociala frågor förlagda till annan förvaltning, t. ex. immigrationen och lösdrifvarlagstiftningen till justitiedepartementet, nykterhetslagstiftningen till finansdepartementet, jordbrukarkooperationen till jordbruksdepartementet m. m.

I fråga om socialförvaltningens förläggning — hvilket spörsmål närmast sysselsatt departementalkommitterade — diskuteras åtskilliga olika möjligheter. Med hänsyn förnämligast till att såväl finansdepartementet som ett blifvande handelsdepartement icke få alltför mycket nedtyngas af några för deras egentliga uppgift mera främmande ärenden, finna kommittéerna lämpligast, att socialförvaltningen tills vidare förlägges till civildepartementet, hvars arbetsbörda samtidigt skulle väsentligt lättas genom upprättandet af ett kommunikationsdepartement.

Med hänsyn till de sociala ärendenas stora omfattning samt vikten af deras enhetliga handläggning föreslå kommittéerna, att de inom civildepartementet sammanhållas hos en särskild *departementsafdelning, socialstyrelsen*, under ledning af en departementsdirektör (generaldirektör). I likhet med öfriga departementsafdelningar, enligt kommitterades allmänna plan, skulle socialstyrelsen få en dubbel uppgift, nämligen *dels* att bereda och i statsrådsberedningen föredraga äfvensom expediera ärenden, som afgöras af Kungl. Maj:t i statsrådet (regeringsärenden), *dels och* att utöfva självständig förvaltningsverksamhet inom dess område (styrelseärenden).

För att kunna sammanhållas inom ett fåtal byråer måste ärendena behandlas under möjligast *enkla former*, därvid beslutanderätten i mindre viktiga frågor decentraliseras, d. v. s. af styrelsen öfverlämnas till vissa dess tjänstemän. Härigenom måste nämligen enkelhet och snabbhet i förvaltningen befrämjas. Vidare tillämpas principen om ordinarie personal för ordinarie arbete, hvarvid tillses, att icke högre kvalificerad personal användes, än som i hvarje fall nödigt är.

Kommittéerna föreslå 3 byråer (eventuellt ytterligare en för arbetarskyddsärenden) under ledning af byråchefer, nämligen:

en byrå för arbetarfrågor, arbetarskydd och allmänna (öfriga) sociala frågor (1:sta byrån);

en byrå för sjukkasseärenden och öfriga socialförsäkringsfrågor (2:dra byrån);

en byrå för socialstatistiken och den sociala upplysningsverksamheten samt utgifvandet af departementets samtliga publikationer (3:dje byrån).

Bland den öfriga personalen märkas byrådirektörer (inspektörer) samt sekreterare och första aktuarier, aktuarier m. fl. För de kvinnliga biträdena föreslås fast anställning enligt löneregleringskommitténs förslag men med vissa förändringar; för några särskildt kvalificerade kvinnliga tjänstemän föreslås ock en något högre lönegrad.

Särskild uppmärksamhet ägna kommittéerna åt angelägenheten att åstadkomma nära samverkan mellan förvaltningen och den utom densamma förefintliga sakkunskapen på det sociala området. För detta ändamål föreslås olika former, under hvilka utomstående personer kunna tagas i anspråk för att under känsla af ansvar biträda vid vissa ärendens handläggning. Främst skulle detta ske genom det *sociala rådet*, som jämväl skulle arbeta på sektioner, nämligen till en början särskilda sektioner för arbetarskydd, arbetsförmedling, sjukkasseväsen samt socialstatistik. Vidare skulle sakkunnige (experter) i stor utsträckning användas, hvarjämte ställes i utsikt, att framdeles äfven *fullmäktige* samt någon *nämnd* skulle komma i fråga.

Betänkandet omfattar, som ofvan nämnts, jämväl utlåtande och förslag beträffande **Riksförsäkringsanstalten**, hvilken föreslås blifva en *anstalt* under civildepartementet, samt **Försäkringsinspektionen**, som anvisas ställningen af *kontor inom* departementet vid sidan af socialstyrelsen. Departementalkommitterade, som i dessa delar främst haft att yttra sig, föreslå inga mera väsentliga förändringar i dessa verks organisation.

Närmare kännedom om organisationens detaljer inhämtas ur de förslag till instruktioner för dels socialstyrelsen och dels försäkringsinspektionen, hvilka beledsaga utlåtandena.

Bergshandteringen i Sverige år 1910.

(Efter Kungl. Kommerskollegii berättelse.)[1]

Bergshandteringen och särskildt den viktigaste grenen däraf, järnmalmsproduktionen, företedde under år 1910 en stark utveckling i jämförelse med ej blott år 1909 utan äfven år 1908. Närmast står denna utveckling i samband med de allmänt förbättrade konjunkturerna i Europa. Till stor del beror produktionsökningen emellertid äfven på de leveransförskjutningar, 1909 års stora arbetsinställelse förorsakade, hvarjämte den brist på råmaterial, som blef en följd af storstrejken, i början af året föranledde stora utländska afnämare till betydande köp för lång tid.

Malmproduktionens omfattning framgår af följande tablå:

1910 års produktion:	Järn-malm.	Silfver- och bly-malm.	Kopparmalm.	Mangan-malm.	Zink-malm.	Svafvelkis.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Beräknadt värde:	*37,516,074*	*356,827*	*81,122*	*209,120*	*2,181,199*	*266,177*
Kvantitet:	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
Direkt användbar malm:	5,186,693	188	2,687	1,425	11,939	24,230
Anrikningsprodukt: . . .	365,985	2,512	951	4,327	37,514	1,215
Summa 1910	**5,552,678**	**2,700**	**3,638**	**5,752**	**49,453**	**25,445**
» 1909	3,886,060	1,721	9,562	5,212	43,760	16,104
» 1908	4,713,160	2,058	21,371	4,616	40,077	29,569
» 1907	4,480,070	1,987	21,957	4,334	50,884	27,113
» 1906	4,502,597	1,938	19,655	2,680	52,552	21,827

Dessutom har under år 1910 erhållits 1,384 ton grafitmalm med ett beräknadt värde af 6,900 kr. och 360 ton magnesit med ett värde af 2,700 kr.

För järnmalm uppvisar år 1910 den högsta produktionssiffra, som någonsin förekommit; ökningen från föregående år utgör c:a 43 %. Äfven öfriga malmer förete, åtminstone vid jämförelse med år 1909,

[1] Bidrag till Sveriges officiella statistik. C) Bergshandteringen år 1910. Stockholm 1911. Pris 50 öre.

ökade siffror. Endast brytningen af koppparmalm är fortfarande i stark nedgång.

Af den inom riket brutna *järnmalmen* kommer största delen, 63 %, från Norrbottens län. Därnäst kommer Kopparbergs län med 20 %. Af återstoden brytes större delen i Örebro och Västmanlands län. Hela antalet grufvor i verksamhet utgjorde 283 (mot 267 år 1909). — Af myrmalm erhölls under året 2,691 ton, den största kvantitet för något år sedan 1880-talet; största delen upptogs ur sjön Vidöstern i Småland.

Tackjärnstillverkningen uppgick under redogörelseåret till 603,939 ton mot 444,764 ton föregående år, alltså en ökning med 35·8 %. Värdet af 1910 års produktion har uppgifvits till något öfver 46 mill. kr. Liksom under en lång följd af år varit fallet, kommer omkring hälften (år 1910 47·6 %) af denna produktion på Kopparbergs och Örebro län.

Produktionen af *smidbart järn och stål* kan fullständigt beräknas endast genom angifvande af de framställda kvantiteterna oväldа mellanprodukter. Tillverkningen häraf utgjorde:

	Kvantitet (ton)			Värde: (mill. kr.)
	1908.	1909.	1910.	1910.
Smältstycken och råskenor	152,256	120,669	151,713	19
Götmetall	437,617	313,035	472,249	49
Blåsstål eller oräckt bränstål	510	391	212	0·05

I fråga om det viktigaste slaget af hithörande produkter, nämligen götmetall, öfverträffade, såsom af ofvanstående framgår, produktionen under 1910 afsevärdt år 1908, som uppvisat den högsta dittills förekommande siffran.

Produktionen af *smidesjärn och -stål* har uppgifvits till 465,062 ton (mot 331,304 ton föregående år) med ett värde af 73·3 mill. kr.[1]

Träkolsförbrukningen vid järnverken uppgick under år 1910 till omkring 40·8 mill. hl., åsatta ett sammanlagdt värde af 25·7 mill. kr.

Produktionen af andra metaller än järn framgår af följande sammandrag:

	Kvantitet.	Värde.
Guld	2 kg.	4,578 kr.
Silfver	30 »	1,962 »
Bly	355 ton	83,978 »
Koppar	3,111 »	3,305,630 »
Zink	558 »	318,336 »

[1] Anmärkas bör, att egentliga manufakturartiklar såsom bleck- eller tunnplåt, spik, redskapssmide m. m., som framställas af förut välldt järn eller stål, öfverförts till statistiken för fabriker och handtverk, hvaremot tubämnen, grofplåt, ankare o. a. grofsmiden ingå i ofvanstående siffror.

Brytningen vid de skånska *stenkolsfälten* har utgjort:

	Kvantitet (ton).			Värde (kr.).
	1908.	1909.	1910.	1910.
Stenkol	305,206	246,808	302,786	2,328,678
Eldfast lera	122,993	87,476	107,923	183,206
Klinkerlera	57,668	49,069	67,252	169,667

Stenkolsbrytningen under år 1910 uppnådde, enligt hvad förestående siffror ådagalägga, ej fullt samma storlek som år 1908, men öfversteg dock storstrejksåret 1909 med 22·7 %.

Fältspatsbrytningen utgjorde 21,591 ton med ett uppskattadt värde af 215,284 kr. Föregående år uppgafs kvantiteten till blott 15,772 ton; ökningen torde dock ej så mycket bero på ökad brytning som fastmer på fullständigare redovisning af produktionen. Vid fältspaten har äfven erhållits *kvarts*, 12,520 ton, uppskattadt värde 58,359 kr.

Af öfriga bergverksprodukter erhöllos följande belopp:

	Kvantitet.	Värde.
Kopparvitriol	19·8 ton	6,435 kr.
Järnvitriol	236·0 »	11,325 »
Alun	182·5 »	18,249 »
Blyerts	48·9 »	5,870 »
Brunsten (pulveriserad)	58·0 »	4,060 »
Rostadt zinkblände	33,882·0 »	2,317,710 »

Antalet vid bergverksrörelsen använda arbetare utgjorde inalles 29,990 mot 29,157 föregående år. Dessas fördelning på de olika slagen af anläggningar var följande:

	Arbetare.	Dagsverken.
Järnmalmsbrytning	9,209	2,505,566
Järnmalmsanrikning	685	194,498
Annan malmbrytning	1,046	263,518
Annan malmanrikning	342	92,202
Stenkolsbrytning	2,046	542,691
Fältspatsbrytning	447	62,938
Järnverk[1]	15,426	4,388,360
Andra bergverk	789	243,761
	29,990	**8,293,534**

Dessutom ha för upptagning och rengöring af sjö- och myrmalm användts 1,006 dagsverken.

[1] Jfr noten å föregående sida.

Hela antalet vid berg- och malmförädlingsverken använda motorer utgjorde 3,144, däraf 232 vattenhjul, 629 vattenturbiner, 278 ångmaskiner och ångturbiner, 1,983 elektriska motorer samt 42 fotogen- och bensinmotorer m. fl. Af dessa motorer voro 183 afsedda för drifvande af elektricitetsgeneratorer, medan återstoden användes för omedelbar gruf- eller bruksdrift.

Under år 1910 utfärdades 1,353 mutsedlar, hvaraf 680 gällde järnmalm, 460 kopparmalm samt 111 silfver- och blymalm.

Af i statistiken upptagna 529 bergverk tillhörde 75 enskilda personer, 338 aktiebolag och 116 andra bolag. Bergverksägarnas för bevillning uppskattade inkomst utgjorde för de olika slagen af anläggningar följande belopp:

Järngrufvor (samt briketterings- och anrikningsverk)	9,089,315 kr.
Stenkolsgrufvor	305,525 »
Andra grufvor och fältspatsbrott	842,244 »
Järnverk[1]	2,141,350 »
Andra bergverk	84,221 »

Den för bevillning uppskattade inkomsten uppgick enligt ofvanstående sammanlagdt till 12,462,655 kr., hvilket belopp med 2,564,827 kr. understeg motsvarande summa föregående år. För att finna ett lägre inkomstbelopp får man gå tillbaka ända till 1905. Här framträda tydligen ånyo följder af 1909 års stora arbetsinställelse.

[1] Jfr noten å föregående sida.

Den tyska socialförsäkringen.

1. Den nya riksförsäkringslagen.

Historik.

Tyskland är det land, där en fullständig obligatorisk socialförsäkring tidigast blifvit införd. Första uppslaget till densamma gafs i kejsar Wilhelm I:s bekanta budskap härom till den tyska riksdagen den 17 nov. 1881, hvari riktlinjerna redan nu funnos angifna för den storartade sociala skapelse, hvarom här är fråga, Tysklands socialförsäkring. Här uttalades sålunda, att förslag vore att förvänta beträffande den statliga regleringen af vissa befolkningslagers olycksfalls-, sjuk- samt invaliditets- och ålderdomsförsäkring.

Den första lag, som framgick såsom resultat af ofvannämnda budskap, var sjukförsäkringslagen af år 1883, hvarefter följde olycksfallsförsäkringslagen af år 1884 samt sist invaliditets- och ålderdomsförsäkringslagen af år 1889, samtliga hvilande på tvångets grund. Dessa lagar hafva sedermera undergått väsentliga förändringar och förbättringar, sjukförsäkringslagen genom särskilda lagar af åren 1892, 1900 och 1903, olycksfallsförsäkringslagen genom lag af år 1900 samt invaliditets- och ålderdomsförsäkringslagen genom lag af år 1899.

Af Tysklands ställning såsom föregångsland å ifrågavarande förut så godt som obeträdda område har varit en gifven följd, att de första lagstiftningsförsöken icke rimligtvis kunnat anses såsom slutgiltiga. Om ock meningarna varit delade angående beskaffenheten af erforderliga ändringar, har dock enighet bland Tysklands politiska partier rådt därom, att en grundlig reformering varit önskvärd, äfvensom att denna icke bort genomföras genom partiella ändringar utan genom upptagande af socialförsäkringsspörsmålet i hela dess vidd.

Bland anmärkningarna af mera allmän natur mot den tidigare lagstiftningen må särskildt anföras kravet på en större enhetlighet beträffande socialförsäkringens organisation. Detta krav gick dels ut därpå, att de primära uppbärarna af försäkringen, hvilka voro för sjukförsäkringen sjukkassorna, för olycksfallsförsäkringen arbetsgifvarnas yrkesföreningar samt för invaliditets- och ålderdoms-

försäkringen särskilda försäkringsanstalter, måtte på lämpligt sätt konsolideras, dels ock på genomförandet af en gemensam instansordning för samtliga försäkringsgrenar.

Beträffande de olika försäkringsgrenarna må i korthet följande anmärkningar upptagas.

Hufvudsakligen på grund af motstånd från de tyska agrarernas sida hade den obligatoriska *sjukförsäkringen* icke kommit att omfatta landt- och skogsbruksarbetarna. Det har emellertid allt mer och mer framstått såsom ett önskemål, att jämväl dessa befolkningsgrupper måtte föras in under försäkringstvånget. Detsamma gäller tjänstefolk samt arbetare inom hemindustrien. Därjämte har fördelningen af beslutanderätten angående sjukkassornas förvaltning väckt häftig opposition bland arbetsgifvarna. Dessa voro nämligen enligt den äldre lagen berättigade att i proportion till sina bidrag låta sig representeras såväl i kassornas generalförsamlingar (kassasammanträden) som styrelser. Då nu arbetsgifvarnas bidrag skulle utgå med $^1/_3$ och arbetarnas med $^2/_3$, kunde de förstnämnda således icke förfoga öfver mer än $^1/_3$ af rösterna. Detta betydde, att den faktiska beslutanderätten tillkom arbetarparten, och från arbetsgifvarsidan har påståtts, att arbetarna användt denna sin öfverlägsenhet i politiska syften. Alldeles bortsedt från huru därmed må förhålla sig, hafva emellertid arbetsgifvarna ansett sig böra kunna göra anspråk på en större andel i representationen och för detta ändamål icke varit ovilliga att förhöja sin anpart af bidragen.

Beträffande *olycksfallsförsäkringen* har förhållandet varit det motsatta. Här hafva arbetsgifvarna fått vidkännas hela kostnaden och närmast till följd häraf tillerkänts all beslutanderätt beträffande förvaltningen. Arbetarna hafva med anledning häraf klagat, att de blifvit prisgifna åt arbetsgifvarnas godtycke i fråga om ersättning för olycksfall. Arbetarna hafva jämväl ansett sig kunna påvisa, att vederbörande förvaltningsorgan, arbetsgifvarnas yrkesföreningar, oskäligt pressat ned olycksfallsräntorna.

Äfven har från arbetarhåll framförts yrkande därpå, att olycksfall, som inträffa på vägen till och från arbetet äfvensom yrkessjukdomar, måtte föras inom lagens tillämpningsområde.

Hvad slutligen angår *invaliditets- och ålderdomsförsäkringen* har opposition äfven här i hufvudsak utgått från arbetarhåll, där man ansett, att räntorna vore för små samt att åldersräntorna borde utfalla vid 60 i stället för vid 70 års ålder.

De reformkraf, hvilka efter hand gjordes gällande mot den tidigare socialförsäkringslagstiftningen i Tyskland, föranledde tillsättandet af en officiell kommission med uppdrag att omarbeta lag-

stiftningen. Ett förslag till gemensam lag för samtliga socialförsäkringsgrenar utarbetades, hvilket förslag med ett fåtal ändringar antogs af den tyska riksdagen den 31 maj 1911.

Bland de förbättringar, som förslaget undergick under riksdagsbehandlingen, må nämnas höjningen af inkomstgränsen beträffande sjukförsäkringen från 2,000 till 2,500 mark samt beträffande olycksfallsförsäkringen från 3,000 till 5,000 mark för vissa kategorier utom de egentliga arbetarnas led, förmän o. d. (se nedan). Såsom försämring är att anteckna sänkningen af understödstiden vid barnsbörd från 8 till 4 veckor för kvinnor tillhörande sjukkassa på landsbygden.

Rörande förslagets mottagande må framhållas, att detsamma väckte lifligt motstånd från socialdemokratiskt håll såväl utom som inom den tyska riksdagen. Man ansåg att förslaget i det hela långt ifrån fyllde de fordringar man kunde hafva på en lag af så genomgripande betydelse som denna afsåg att vara. Socialförsäkringens giltighetsområde borde ytterligare utvidgas. Den nya efterlefvandeförsäkringen lämnade alltför ringa understöd åt dem, som häraf skulle komma i åtnjutande. I synnerhet anmärktes mot den nya lagens bestämmelser beträffande sjukkassornas förvaltning, att den förut vidsträckta självstyrelsen i hög grad inskränktes samt att de hittillsvarande funktionärerna inom sjukkassorna hotades till sin ställning genom det ökade inflytande, som tillerkänts arbetsgifvarintresset (se härom vidare nedan).

Förslaget blef emellertid i riksdagen antaget emot den socialdemokratiska riksdagsfraktionens enhälliga protest, hvaruti jämväl instämde en del ledamöter af det frisinnade partiet.

Den nya lagens företräden synas i hufvudsak vara följande: större enhetlighet i organisationen; utvidgning af socialförsäkringens giltighetssfär såväl till nya yrkeskategorier som till personer med högre årsinkomst *inom redan försäkringspliktiga yrkeskategorier*; förhöjning af understöden inom vissa försäkringsgrenar samt införande af en ny försäkringsgren, *efterlefvandeförsäkringen*.

Under särskilda rubriker samt med särskiljande af hvarje försäkringsgren för sig skall här nedan lämnas en kortfattad öfversikt öfver det hufvudsakliga innehållet i den nya lagen.

Försäkringens organisation.

Bärare af försäkringen äro såsom förut för sjukförsäkringen sjukkassorna, för olycksfallsförsäkringen arbetsgifvarnas yrkesföreningar samt för invaliditets- och ålderdomsförsäkringen särskilda försäkringsanstalter, till hvilka jämväl efterlefvandeförsäkringen anknutits. Härutinnan åstadkom sålunda den nya lagen icke någon ändring.

Såsom den i organisatoriskt hänseende viktigaste nydaningen är att betrakta skapandet af en särskild försäkringsförvaltning. I stället för den mångfald af myndigheter, som alltefter försäkringsart, ort o. s. v. hittills haft att befatta sig med hithörande angelägenheter, skall för framtiden träda en fullt enhetlig organisation med olika instanser, bestående af försäkringsämbeten, öfverförsäkringsämbeten och såsom högsta instans riksförsäkringsämbetet, eventuellt landsförsäkringsämbeten i vissa stater.

Försäkringsämbetena, som äga att ombesörja riksförsäkringens lokala angelägenheter samt att kostnadsfritt tillhandagå med upplysningar i alla denna försäkring vidkommande frågor, hafva såväl förvaltande som kontrollerande och dömande funktioner.

Med afseende särskildt på sjukförsäkringen skola dessa ämbeten utgöra tillsynsmyndighet samt fungera såsom första instans i hithörande besvärsmål, och skola dylika mål icke längre höra under de ordinarie myndigheternas kompetens. Vidkommande åter olycksfalls- samt invaliditets-, ålderdoms- och efterlefvandeförsäkringen skola ämbetena utgöra den gemensamma, lokala underbyggnaden och i denna egenskap, bland annat, hafva att vid förekommande ränteanspråk insamla erforderligt bevismaterial samt med eget utlåtande öfverlämna detta till vederbörande yrkesförening eller försäkringsanstalt. Slutligen skola försäkringsämbetena äfven hafva att döma i ett flertal tvistemål mellan försäkringens bärare och de försäkrade.

Den närmast högre instansen utgöres af *öfverförsäkringsämbeten* samt den högsta af *riksförsäkringsämbetet*, i hvars ställe dock i Bayern, Sachsen, Würtemberg och Baden för vissa frågor träda de där upprättade *landsförsäkringsämbetena*.

I alla ofvannämnda myndigheter äga, åtminstone i viktigare beslut, representanter för arbetsgifvare och arbetare rätt att deltaga.

Sjukförsäkringen.

Bärare af denna gren af försäkringen äro, såsom nämnts, sjukkassorna, af hvilka riksförsäkringslagen känner sex olika slag, nämligen:

1. *ortssjukkassor* för den stora massan af förut försäkringspliktiga;
2. *landssjukkassor* för landtarbetare, tjänstefolk o. s. v.;
3. *fabrikssjukkassor*, upprättade vid viss fabrik eller annat större företag;
4. *handtverkssjukkassor* för arbetare och lärlingar inom handtverket;
5. *bergverkskassor* för arbetare och anställda inom gruf- och malmförädlingsindustrien;
6. vissa hjälpkassor (Ersatzkassen), hvilkas medlemmar genom sitt medlemskap i dessa anses uppfylla sin försäkringsplikt.

Inom sjukförsäkringen har de försäkringspliktigas krets i väsentlig grad utvidgats. Sålunda hafva under försäkringsplikten förts landt- och skogsbruksarbetare, tjänstefolk, arbetare inom hemindustrien m. fl. Dessutom är ock att anteckna, att inkomstgränsen för vissa kategorier försäkringspliktiga höjts från 2,000 mark till 2,500 mark.

Försäkringspliktiga äro numera:

1. Alla arbetare, lärlingar och tjänstefolk;
2. förmän, verkmästare och dylika;
3. handelsbiträden och -lärlingar samt vid apotek anställda;
4. personer anställda vid teatern samt orkestermedlemmar;
5. lärare och andra uppfostrare;
6. personer inom hemindustrien;
7. sjöfolk.

De under 2—5 uppräknade äro dock försäkringspliktiga endast försåvidt deras årsinkomst icke öfverstiger 2,500 mark.

De nödiga medlen uppbringas genom bidrag från arbetsgifvare och de försäkringspliktiga själfva. Liksom förut skola arbetarna betala $^2/_3$ och arbetsgifvarna $^1/_3$ af sjukkassebidragen. Inom handtverkssjukkassorna kunna dock bidragen bäras till hälften hvardera af arbetare och arbetsgifvare.

Trots att sålunda fördelningen af kostnaderna för sjukförsäkringen i hufvudsak är densamma som förut, har emellertid en principiell förskjutning i beslutanderätten inom sjukkassorna till arbetsgifvarnas fördel ägt rum. Arbetarna förfoga visserligen såsom förut öfver $^2/_3$ af rösterna, arbetsgifvarna endast öfver $^1/_3$. Arbetarna kunna därför vid fattandet af beslut i förvaltningsfrågor i allmänhet göra sin mening gällande. I tvänne fall, nämligen vid val af kassaordförande och vid utseende af tjänstemän inom kassa, fordrar emellertid lagen för besluts giltighet, att beslutet biträdts såväl af flertalet arbetare som flertalet arbetsgifvare.

Som regel gäller att den sjukförsäkrade skall vid inträffande sjukdomsfall erhålla sjukhjälp under minst 26 veckor, bestående i läkarvård och läkemedel från sjukdomens början samt därjämte, vid oförmåga till arbete, kontant sjukhjälp från sjukdomens tredje dag, utgående med hälften af medeldagslönen. Om den sjuke icke kan erhålla lämplig behandling i hemmet eller sjukdomen är smittosam äfvensom när den sjuke motarbetar tillfrisknandet genom att bryta mot läkarens föreskrifter m. fl. fall, kunna ofvannämnda understödsformer utbytas mot sjukhusvård jämte hälften af den kontanta sjukhjälpen, som i sådant fall tillfaller den sjukes familj.

Begrafningshjälpen är fastställd till 20 gånger medeldagslönen.

Nu nämnda understödsformer äro till art och omfattning desamma som förut varit föreskrifna enligt den äldre lagen. Ny är emellertid vård i hemmet genom sjukskötare. Sistnämnda sjukhjälpsform kan dock endast förekomma med den sjukes eget medgifvande. Vid åtnjutandet af dylik vård minskas den kontanta sjukhjälpen med en fjärdedel.

Organisatoriskt sammanhängande med sjukförsäkringen är moderskapsförsäkringen. Denna försäkringsgren, som omfattar samma befolkningslager som sjukförsäkringen, är sålunda lagd under sjukkassornas förvaltning. Vid barnsbörd utgår kontant understöd, uppgående till halfva medeldagslönen under åtta veckor — mot sex förut — med undantag dock för de nya landssjukkassorna, där understödstiden kan minskas till fyra veckor. I stället för det kontanta understödet kan emellertid enligt den nya lagen vård under samma tid erhållas i härför särskildt upprättade anstalter. Vård kan jämväl lämnas i hemmet, för hvilket fall hälften af nyssnämnda kontanta understödsbelopp därjämte utgår.

Olycksfallsförsäkringen.

Olycksfallsförsäkringen synes vara den försäkringsgren, som undergått den minsta omgestaltningen. Äfven här har emellertid en utvidgning ägt rum i försäkringens omfattning, i det densamma utsträckts till en del yrkesgrenar, dock af mindre vikt, hvilka förut icke omfattats af densamma, exempelvis personal vid badanstalter, apotek.

En principiellt viktig förbättring är emellertid att konstatera i detta hänseende. Inkomstgränsen för förmän, tekniker och verkmästare har nämligen höjts från 3,000 till 5,000 mark.

Försäkringsplikten omfattar alla arbetare, oberoende af inkomsten äfvensom förmän, tekniker, verkmästare och dylika, hvilkas årsinkomst icke öfverstiger 5,000 mark, anställda vid bergverk och stenbrott, i fabriksrörelse, inom byggnadsindustrien, inom kommunikationsväsendet och ett stort antal handtverksyrken samt andra särskildt angifna näringsyrken, vid jordbruk och skogsbruk samt dessutom sjöfolk, oberoende af inkomsten.

Genom beslut af vederbörande yrkesförening kan försäkringsplikten utsträckas till vissa mindre, självständiga företagare äfvensom till förmän med öfver 5,000 marks årlig inkomst.

Kostnaderna för försäkringen uttaxeras på medlemmarna inom vederbörande yrkesförening i förhållande till arbetarantal samt eventuellt olycksfallsrisk.

Förutsättningen för ersättnings utgående äfvensom dennas art och omfattning äro i hufvudsak som förut.

Ersättning utgår vid alla olycksfall i arbete samt under vissa förutsättningar äfven för skada ådragen på vägen till eller från ar-

betet, dock i intet fall därest den skadade själf med uppsåt åstadkommit olycksfallet.

Under de första 13 veckorna efter olycksfallet utgår understöd från sjukkassa på vanligt sätt. Därest den skadade icke tillhör sjukkassa skola motsvarande förmåner lämnas af vederbörande arbetsgifvare.

Först efter utgången af denna tid inträder skyldighet för vederbörande yrkesförening att lämna ersättning i den omfattning, som stadgas beträffande olycksfallsförsäkringen, försåvidt den skadade ännu lider af arbetsoförmåga, hel eller delvis.

Från början af 14:de veckan lämnas sålunda af vederbörande yrkesförening dels sjukvård (läkarvård, medicin, kryckor o. s. v.) dels ock, så länge arbetsoförmågan varar, viss ränta. Räntan uppgår vid fullständig arbetsoförmåga till $^2/_3$ af årsinkomsten (= full ränta) och vid delvis oförmåga att arbeta med så stor del af full ränta, som motsvarar inskränkningen i arbetsförmågan. Är den skadade så hjälplös, att han icke kan reda sig annat än med andra personers hjälp, kan räntan ökas till full årsinkomst. Mindre skador, hvilka icke medföra någon märkbar nedsättning i arbetsförmågan, grunda ingen rätt till ränta.

Har olycksfallet medfört döden, lämnas dels begrafningshjälp, dels ock efterlefvanderänta.

Begrafningshjälpen utgår med $^1/_{15}$ af årsinkomsten, dock med minst 50 mark.

Efterlefvanderäntan, som sammanlagdt icke får öfverstiga $^3/_5$ af årsinkomsten, utgår med $^1/_5$ af denna för änkan samt för hvarje barn under 15 år äfvensom undantagsvis med $^1/_5$ till föräldrar eller förföräldrar och barnbarn.

Vid bestämmandet af årsinkomsten beräknas densamma till sitt fulla belopp, intill en årsinkomst af 1,800 mark — förut 1,500 mark — hvarefter eventuellt öfverskott reduceras till en tredjedel.

Vid yrkessjukdomar utgår som regel ingen ersättning i enlighet med olycksfallsförsäkringslagen, dock tillerkännes Förbundsrådet (Bundesrat) rätt att besluta, att ifrågavarande försäkringsplikt jämväl skall omfatta vissa bestämda yrkessjukdomar.

Till sist må beträffande olycksfallsförsäkringen anföras, att yrkesföreningarnas handhafvande af densamma i väsentlig grad underkastats kontroll från försäkringsämbetenas sida.

Invaliditets- och ålderdomsförsäkringen.

Äfven beträffande invaliditets- och ålderdomsförsäkringen har kretsen af de försäkrade utvidgats. Denna utvidgning omfattar emellertid i hufvudsak yrkeskategorier af relativt mindre omfattning,

exempelvis apotekspersonal, personer anställda vid teatern eller orkestrar. Fortfarande står dock hemindustrien utanför.

Försäkringen omfattar utan hänsyn till årsinkomstens belopp alla arbetare, lärlingar, tjänstefolk och sjöfolk samt dessutom förmän, verkmästare, handelsbiträden, apotekspersonal, lärare och andra dylika mot lön anställda, hvilkas årsinkomst icke öfverstiger 2,000 mark. Försäkringsplikten inträder vid fyllda 16 år.

Afgifterna för invaliditets- och ålderdomsförsäkringen, hvaruti emellertid jämväl inberäknas afgifterna för efterlefvandeförsäkringen, bestridas till hälften hvardera af arbetsgifvare och arbetare och utgå i visst förhållande till den försäkrades årsinkomt, hvarjämte staten bidrager med 50 mark årligen till hvarje invaliditets- eller åldersränta.

Afgifterna äro fastställda till följande belopp per vecka:

vid en	årsinkomst	intill	350	mark	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16	pf. (förut 14 pf.)
»	»	»	350—550	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	24	» (» 20 »)
»	»	»	550—850	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32	» (» 24 »)
»	»	»	850—1,150	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	40	» (» 30 »)
»	»	öfver	1,150	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	48	» (» 36 »)

De förmåner, hvilka beredas de försäkrade, äro i hufvudsak desamma som enligt den tidigare lagstiftningen. Desamma utgöras af invaliditets- och åldersränta eventuellt sjukvård.

Invaliditetsräntan utgår till försäkrad, som på grund af sjukdom eller dylikt lider af sådan nedsättning i arbetsförmågan, att han icke längre kan förtjäna $^1/_3$ af den inkomst en person med hans krafter och utbildning kan förtjäna på ifrågavarande ort. Den årliga räntans belopp utgör dels 50 mark (statsbidrag), dels ett belopp växlande från 60—100 mark, beroende på afgiftens storlek, jämte viss tilläggsränta, hvars belopp är beroende på veckobidragens storlek och antal. Därest den försäkrade har barn, ökas räntan med $^1/_{10}$ för hvarje barn, dock med högst $^5/_{10}$. Sistnämnda tillägg är en nyhet för den nya lagen.

Åldersräntan, som fortfarande skall erhållas först efter fyllda 70 år, utgår dels med 50 mark (statsbidrag) dels ock med belopp växlande mellan 60—180 mark, beroende på afgifternas storlek. Åldersräntan är oberoende af förvärfsförmågan.

Förutsättningen för att ränta öfver hufvud taget skall utgå är i regel, att den försäkrade erlagt beträffande invaliditetsräntan 200 veckoafgifter samt beträffande åldersräntan 1,200 veckoafgifter.

Till sist må rörande ifrågavarande försäkringsform anmärkas, att den nya lagen lämnar möjlighet öppen för de försäkrade att genom frivilliga tilläggsafgifter höja räntebeloppen.

Efterlefvandeförsäkringen.

Den viktigaste reformen genom den nya lagen är otvifvelaktigt införandet af efterlefvandeförsäkringen. Denna försäkring har såväl organisatoriskt som ock ekonomiskt anknutits till invaliditets- och ålderdomsförsäkringen. De befolkningslager, som komma under försäkringsplikten, äro desamma för båda, och afgiften är, såsom förut nämnts, gemensam. Statsbidraget utgår med 50 mark för hvarje ränta till efterlefvande änka (änkling) samt 25 mark per ränta för efterlefvande barn.

Vid försäkrads död utgår under vissa förutsättningar räntor såväl till efterlefvande änka (änkling) som ock till efterlefvande barn.

Räntan till änkan, som upphör därest hon gifter om sig, utgår dels med 50 mark (statsbidrag), dels ock med $^3/_{10}$ af den aflidnes invaliditetsränta.

Räntan till efterlefvande barn utgör dels 25 mark (statsbidrag), dels ock $^3/_{20}$ af den aflidnes invaliditetsränta för det första barnet samt $^1/_{40}$ för hvart och ett af de öfriga. (Ränta kan under vissa förutsättningar öfvergå på barnbarn).

Är änkan själf invaliditetsförsäkrad, — för hvilket fall som regel hennes egen invaliditetsränta, ej efterlefvanderäntan utgår — erhåller hon dels vid dödsfallet i begrafningshjälp ett belopp, motsvarande en årsränta, äfvensom för hvarje barn, som fyller 15 år, ett belopp i ett för allt, motsvarande $^8/_{12}$ af årsräntan till resp. barn (barnutstyrsel).

I allmänhet måste den försäkrade hafva erlagt 200 veckoafgifter, innan rätten till understöd åt de efterlefvande inträder. Denna rätt är därjämte beroende däraf att den aflidne, i anledning af hvars död ränta utgår, fortfarande vid dödsfallet bibehållit eventuell rätt till invaliditetsränta. Änkan måste själf vara invalid, d. v. s. icke kunna förtjäna mer $^1/_3$ af den genomsnittliga lön, kvinnor i hennes ställning kunna förtjäna på orten, för att ränta skall till henne utgå. Slutligen är i detta sammanhang att märka, att dödsfallet och invaliditeten måste hafva inträffat efter den nya lagens ikraftträdande. Alla dessa villkor tillika med räntornas skäligen ringa belopp hafva bidragit därtill att efterlefvandeförsäkringen mottagits med mycket blandade känslor af dem, den närmast rörer.

Skulle flera räntor enligt invaliditets-, ålderdoms- eller efterlefvandeförsäkringen förfalla till utbetalning åt en och samma person, utgår endast den högsta.

Sammanträffar däremot någon af dessa räntor med ränta enligt olycksfallsförsäkringen, gälla särskilda regler.

2. Statistik rörande socialförsäkringen.

I Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich, årg. 1911, har riksförsäkringsstyrelsen meddelat några af de statistiska hufvuddata rörande den tyska socialförsäkringens omfattning och verksamhet under de senare åren. Af dessa siffror skall i det följande ett sammandrag återgifvas.

Sjukförsäkringen omfattade år 1909 tillsammans 13,404,298 försäkrade, hvaraf 9,946,585 män och 3,457,713 kvinnor.[1])

Försäkringsorganens antal uppgick till 23,063. Af de olika slagen af försäkringsorgan representerade den kommunala försäkringen det största antalet eller 7,993, hvarefter kommo fabrikssjukkassorna till ett antal af 7,892. Ortssjukkassorna utgjorde 4,760, hjälpkassorna 1,418, handtverkssjukkassorna 793, bergverkskassorna 168 och byggnadssjukkassorna 39.

Antalet *sjukdomsfall* medförande förvärfsoförmåga utgjorde nämnda år 5,561,006, hvilka omfattade 112,190,311 sjukdagar, för hvilka sjukhjälp utgått. På hvarje sjukförsäkrad kommo i medeltal under året 0·41 sjukdomsfall och 8·37 sjukdagar. Från sjukförsäkringens början år 1885 t. o. m. år 1909 har antalet sjukdomsfall uppgått till 86,877,890 med 1,566,093,501 sjukdagar, för hvilka sjukhjälp utbetalats.

Sjukförsäkringens sammanlagda *inkomster* under år 1909 uppgingo till 347·1 mill. kr., hvaraf de försäkrades bidrag utgjorde 223·7 mill. kr. och arbetsgifvarnas 108·8 mill. kr. Räntor och andra inkomster belöpte sig till 14·5 mill. kr. Från tiden för sjukförsäkringens ikraftträdande hafva kassornas inkomster uppgått till ett totalbelopp af 4,100·2 mill. kr., hvartill de försäkrade bidragit med 2,698·9 och arbetsgifvarna med 1,216·2 mill. kronor.

Utgifterna för sjukförsäkringen under år 1909 belöpte sig till 326·6 mill. kr., hvaraf till förvaltningskostnader åtgingo 18·6 mill. kr., medan öfriga 308 mill. kr. i olika form af sjukhjälp kommo de försäkrade till godo. Under åren 1885—1909 har ett belopp af 3,594·9 mill. kr. utgått till de försäkrade, och förvaltningskostnaderna under samma tid hafva utgjort 218·9 mill. kronor.

Utgifterna för understöd af olika slag framgå närmare af efterföljande tabell.

---

[1]) Tyska rikets medelfolkmängd år 1909 uppgick till 63,879,000 personer, hvaraf 31,526,000 män och 32,353,000 kvinnor.

Sjukförsäkringens utgifter för olika understöd.

År.	Sjukhjälp. Läkarevård.	Medicin o. d.	Kontant sjukhjälp åt medlemmar.	Kontant sjukhjälp åt anhöriga.	Barnsängsunderstöd.	Sjukhushjälp.	Begrafningshjälp.	Öfriga understöd.	Summa.
	i 1,000 kronor.								
1907	60,089·7	38,562·0	117,259·4	3,309·8	4,949·6	37,121·9	6,905·5	4,191·6	**272,389·3**
1908	64,389·9	41,803·1	129,059·5	3,797·0	5,338·3	41,234·5	7,492·7	4,830·0	**297,944·9**
1909	67,840·6	42,995·3	131,243·2	4,208·8	5,501·4	44,186·7	7,459·1	4,545·2	**307,980·3**
1885—1909 .	760,604·0	554,263·2	1,562,560·2	35,567·9	57,363·9	459,536·1	109,833·3	55,207·4	**3,594,936·1**

I kontant sjukhjälp utbetalades under år 1909 åt de försäkrade 131·2 mill. kr., eller 42·61 % af samtliga understöd. Utgifterna för läkarevård och medicin o. d. utgjorde resp. 67·8 och 43·0 mill. kr. Understöd i form af vård å sjukhus, för vistelse vid kurort m. m. utgingo med ett belopp af 44·2 mill. kr. I begrafningshjälp utbetalades 7·5 mill. kr., i kontant sjukhjälp åt anhöriga 4·2 mill. kr. och i understöd åt barnaföderskor 5·5 mill. kr.

Under åren 1885—1909, då ett sammanlagdt belopp af 3,594·9 mill. kr. i form af olika sjukunderstöd utgått till de försäkrade, har den kontanta sjukhjälpen åt medlemmar uppgått till 1,562·6 mill. kr., utgifterna för läkarevård till 760·6 mill. kr., för medicin o. d. till 554·3 mill. kr., för sjukhusvård till 459·5 mill. kr., begrafningshjälp till 109·8 mill. kr., den kontanta sjukhjälpen åt anhöriga till 35·6 mill. kr. och barnsängsunderstöden till 57·4 mill. kronor.

Antal ersättningsfall vid sjuk- och olycksfallsförsäkringen.

År.	Sjukförsäkring. Med förvärfsoförmåga förbundna		Olycksfallsförsäkring. Under redogörelseåret ersatta olycksfall (skadade).	
	sjukdomsfall.	sjukdagar.	Totalsumma.	Nytillkomna under året.
1907	5,406,076	104,883,006	980,044	144,703
1908	5,701,180	111,924,654	1,008,677	142,965
1909	5,561,006	112,190,311	1,021,168	139,070
1885—1909	86,877,890	1,566,093,501	2,141,066	

Antal ersättningsfall vid invaliditetsförsäkringen.

År.	Invalid-pensioner.		Sjuk-pensioner.		Ålderdoms-pensioner.		Under redogörelseåret återbetalda försäkrings-afgifter vid		
	Total-summa.	Bevil-jade under året.	Total-summa.	Bevil-jade under året.	Total-summa.	Bevil-jade under året.	äkten-skap.	olycks-fall.	dödsfall.
1907	926,795	112,220	33,624	11,527	136,416	10,813	152,478	616	35,464
1908	958,844	116,852	32,032	11,951	127,873	10,986	151,347	586	36,779
1909	983,350	115,264	31,803	12,716	119,640	11,003	148,441	549	37,560
1891—1909	1,748,137		103,192		481,382		1,962,340	6,025	437,976

Antal försäkrade och försäkringsorgan år 1909.

Sjukförsäkring.		Olycksfallsförsäkring.		Invaliditetsförsäkring.	
Antal försäkrade	13,404,298	Antal försäkrade	23,767,000	Antal försäkrade	15,444,300
Däraf män	9,946,585	Däraf män	14,854,000	Däraf män	10,707,100
» kvinnor	3,457,713	» kvinnor	8,913,000	» kvinnor	4,737,200
Antal kassor (medeltal för året)	23,063	Antal industriella yrkesföreningar	66	Antal försäkringsanstalter	31
» kommuner som sjukförsäkringsorgan	7,993	» yrkesföreningar inom jordbruket	48	» erkända försäkringskassor	10
» ortssjukkassor	4,760	» offentliga myndigheter som försäkringsorgan	545		
» fabrikssjukkassor	7,892				
» byggnadssjukkassor	39				
» handtverkssjukkassor	793				
» hjälpkassor	1,418				
» bergverkskassor	168				

Olycksfallsförsäkringen omfattade 23,767.000 personer af hvilka 14,854,000 män och 8,913,000 kvinnor. Omkring 3·4 mill. dubbelförsäkrade i skilda näringsgrenar äro ej här medräknade.

Af *organen* för den obligatoriska olycksfallsförsäkringen uppgingo de industriella yrkesföreningarna till ett antal af 66, yrkesföreningarna inom jordbruket till 48 och de offentliga myndigheterna (Ausführungsbehörden) till 545.

Antalet olycksfall, för hvilka ersättning lämnades under år 1909, utgjorde 1,021,168, hvaraf 139,070 tillkommit under året. Sedan den

obligatoriska olycksfallsförsäkringen infördes, har antalet ersatta olycksfall uppgått till 2,141,066.

Afgifterna till olycksfallsförsäkringen bäras helt och hållet af arbetsgifvarna, och belöpte sig deras bidrag år 1909 till 179·1 mill. kr. Under åren 1885—1909 hafva dessa bidrag uppgått till sammanlagdt 1,975·5 mill. kr.

Samtliga utgifter för den obligatoriska olycksfallsförsäkringen uppgingo år 1909 till 170·9 mill. kr., hvaraf i ersättningar åt skadade 146·0 mill. kr. För alla åren 1885—1909 voro motsvarande siffror 1,915·1 mill. kr. och 1,627·5 mill. kr.

Olycksfallsförsäkringens utgifter för olika slag af ersättning åt skadade åskådliggöras af följande tabell.

Olycksfallsförsäkringens utgifter för ersättning åt skadade.

År.	Sjukhjälp.				Invalidlifräntor.	Olycksfallsersättning (kapitalutbetalning) åt tyska medborgare.	Begrafningshjälp.	Lifräntor åt efterlefvande (änkor, barn o. s. v.).	Kapitalutbetalning åt änkor.	Olycksfallsersättning (kapitalutbetalning) åt utländska medborgare.	Summa.
	Läkarevård, medicin o. d.	Sjukhjälp under den lagbest. karenstiden.	Sjukhusvård.	Sjukhjälp åt anhöriga.							
	i 1,000 kronor.										
1907 . . .	3,067·9	688·8	4,225·5	1,180·8	100,025·0	1,281·0	659·7	23,862·5	803·0	187·3	**135,981·5**
1908 . . .	3,245·5	739·7	4,523·8	1,236·0	103,743·8	1,484·0	677·8	25,381·1	847·1	217·5	**142,096·2**
1909 . . .	3,331·6	839·9	4,528·5	1,286·0	105,676·2	1,612·8	636·7	26,965·0	912·2	250·7	**146,039·5**
1885—1909	40,238·6	9,532·1	60,493·3	16,482·8	1,173,725·5	11,193·8	9,371·7	291,922·9	10,992·7	3,524·6	**1,627,478·0**

Af hela det belopp, som år 1909 utbetalades i olycksfallsersättning, eller 146·0 mill. kr., utgjorde 72·36 %, eller 105·7 mill. kr., lifräntor åt invalider och 18·46 %, eller 27·0 mill. kr., lifräntor åt efterlefvande änkor, barn m. fl. Af de olika slags sjukhjälpsersättningar, som förekomma vid olycksfallsförsäkringen, uppgingo kostnaderna för sjukhusvård till 4·5 mill. kr. och för läkarevård, medicin m. m. till 3·3 mill. kr. I sjukhjälp åt skadades anhöriga utbetalades 1·3 mill. kr. och i sjukhjälp under den lagbestämda karenstiden 0·8 mill. kr. Olycksfallsersättningar i form af utbetalning af visst belopp en gång för alla, som bl. a. kan äga rum vid lägre invaliditetsgrad, utgingo under år 1909 till tyska medborgare med 1·6 mill. kr., till utländska medborgare med 0·3 mill. kr. och till efterlefvande änkor med 0·9 mill. kr.

Af de 1,627·5 mill. kr., som i någon form af olycksfallsersättning kommit de försäkrade eller deras anhöriga till godo under åren 1885—1909, har hufvudparten utgått i lifräntor åt invalider eller efterlefvande änkor o. s. v. med resp. 1,173·7 och 291 mill. kr.

Förvaltningskostnaderna för den obligatoriska olycksfallsförsäkringen uppgingo år 1909 till 24·8 mill. kr., af hvilket belopp kom på utgifter för förebyggande af olycksfall, skyddsåtgärder o. d., 1·9 mill. kr., för fastställande af ersättningsbelopp 5·0 mill. kr. och för skiljedomstolar o. d. 2·4 mill. kr. Från 1885 hafva förvaltningskostnaderna för olycksfallsförsäkringen uppgått till sammanlagdt 287·6 mill. kr.

De olika försäkringsorganens förmögenhet utgjorde år 1909 tillsammans 459·7 mill. kr.

Invaliditetsförsäkringen. Antalet af de mot invaliditet försäkrade personerna utgjorde år 1909 15,444,300, hvaraf 10,707,100 män och 4,737,200 kvinnor.

Antalet *försäkringsanstalter* var 31 och erkända försäkringskassor 10. *Invalidpensionernas antal* år 1909 uppgick till 983,350, hvaraf 115,264 beviljats under året, *sjukpensionernas* till 31,803, hvaraf 12,716 beviljats under året, och antalet *ålderdomspensioner* till 119,640, hvaraf 11,003 beviljade under året. Sedan år 1891, då invaliditetsförsäkringen trädde i kraft, hafva 1,748,137 personer uppburit invalidpensioner, 103,192 sjukpensioner och 481,382 ålderdomspensioner. Under år 1909 hafva erlagda försäkringsafgifter återbetalts vid ingående af äktenskap i 148,441 fall, vid 549 olycksfall och vid 37,560 dödsfall. Från 1891 hafva motsvarande siffror varit 1,962,340, 6,025 och 437,976.

Försäkringsanstalternas och de erkända kassornas *inkomster* år 1909 uppgingo till sammanlagdt 264·5 mill. kr., hvartill arbetsgifvarna och de försäkrade bidragit med hvardera 84·8 mill. kr. och tyska riket med 46·4 mill. kr. Räntor och andra inkomster belöpte sig till 48·6 mill. kr. Från 1891 hafva inkomsterna uppgått till sammanlagdt 3,285·5 mill. kr., hvaraf arbetsgifvarnas och de försäkrades bidrag utgjort för hvardera 1,144 mill. kr. och riket tillskjutit 528·5 mill. kr.

Utgifterna år 1909 uppgingo till 188·5 mill. kr., af hvilket belopp de försäkrade erhöllo 170·1 mill. kr. För åren 1891—1909 hafva motsvarande siffror varit 1,868·8 och 1,684·4 mill. kr. Den närmare fördelningen af utgifterna till de försäkrade framgår af efterföljande tabell.

Af årsutgifterna till de försäkrade gick största delen, 125·3 mill. kr., eller 73·71 %, till invalidpensioner, medan sjuk- och ålderdomspensionernas sammanlagda belopp utgjorde resp. 3·1 och 14 mill. kr. För vård å invalidsjukhus uppgingo kostnaderna till 0·6 mill. kr. Af sjukhjälpsersättningarna kom på läkarevård, me-

Invaliditetsförsäkringens utgifter för ersättning åt försäkrade.

År.	Sjukhjälp.		Invalid-sjuk-hus-vård.	Invalid-pensioner.	Sjuk-pensioner.	Ålder-doms-pensioner.	Återbetalda försäkringsafgifter			Summa.
	Läkare-vård, medicin m. m.	Förhöjdt understöd åt anhöriga o. d. extra understöd.					vid äktenskap.	vid olycksfall.	vid dödsfall.	
	i 1,000 kronor.									
1907	13,667·7	731·5	399·6	114,022·4	3,231·1	15,580·5	5,223·8	45·5	2,700·2	**155,602·2**
1908	16,105·1	994·7	493·7	119,639·2	3,065·2	14,717·9	5,282·2	46·8	2,984·4	**163,329·1**
1909	17,411·6	1,245·4	552·1	125,331·6	3,110·2	13,994·6	5,232·3	46·6	3,199·5	**170,126·6**
1891—1909 . .	118,322·6	5,502·5	2,607·8	1,067,406·8	23,274·8	381,166·3	60,165·9	394·3	25,605·0	**1,684,446·0**

Olycksfalls- och invaliditetsförsäkringens förvaltningskostnader åren 1907, 1908 och 1909 samt 1885—1909.

År.	Olycksfallsförsäkringen.					År.	Invaliditetsförsäkringen (sedan 1891).				
	Förebyggande af olycksfall.	Ersättningsbeloppens fastställande.	Skiljedomstolar o. s. v.	Förvaltning.	Summa förvaltningskostnader.		Upptagande af afgifter och kontroll.	Liffräntebeloppens fastställande.	Skiljedomstolar o. s. v.	Förvaltning.	Summa förvaltningskostnader.
	i 1,000 kronor.										
1907 . . .	1,474·8	4,496·8	1,927·7	13,844·5	**21,743·8**	1907 . . .	3,969·9	1,584·5	620·8	9,447·7	**15,622·8**
1908 . . .	1,675·3	4,750·7	2,131·3	14,783·3	**23,340·6**	1908 . . .	4,264·7	1,767·2	686·9	10,257·3	**16,976·1**
1909 . . .	1,916·8	5,017·1	2,436·0	15,476·9	**24,846·8**	1909 . . .	4,410·5	2,072·1	750·3	11,094·4	**18,327·3**
1885—1909	16,988·0	52,676·9	24,253·1	193,685·5	**287,603·6**	1891—1909	50,234·9	15,369·7	8,068·4	110,637·5	**184,310·6**

dicin m. m. 17·4 mill. kr. och på diverse sjukunderstöd 1·2 mill. kr. Erlagda försäkringsafgifter återbetalades vid ingående af äktenskap till ett belopp af 5·2 mill. kr., vid olycksfall med 0·05 mill. kr. och vid dödsfall med 3·2 mill. kr. Under åren 1891—1909 hafva i invalidpensioner utbetalats tillsammans 1,067·4 mill. kr., i sjukpensioner 23·3 mill. kr. och i ålderdomspensioner 381·2 mill. kr. För läkarevård, medicin, m. m. hafva kostnaderna under nämnda tid uppgått till 118·3 mill. kr. och för diverse understöd till 5·5 mill. kr.

Förvaltningskostnaderna för invaliditetsförsäkringen utgjorde, såsom tabellen här ofvan utvisar, år 1909 inalles 18·3 mill. kr. Af

Inkomster, utgifter och fonder för de olika försäkringsgrenarna åren 1907, 1908 och 1909 samt 1885—1909.

År.	Ordinarie inkomster.					Ordinarie utgifter (utom afsättningar till fondbildning).				Fonder.
	Bidrag från		Statsbidrag.	Räntor och andra inkomster.	Summa inkomster.	Ersättningsbelopp.		Förvaltningskostnader.	Summa utgifter.	
	arbetsgifvare.	de försäkrade.				Hela beloppet.	Däraf i sjukhjälp.			
	i 1,000 kronor.									
Alla socialförsäkringens grenar.										
1907	330,430·8	283,135·2	44,658·5	77,285·1	**735,509·6**	563,972·9	291,759·9	53,326·0	**617,298·9**	1,779,447·9
1908	349,849·4	295,588·3	45,469·6	82,576·6	**773,483·9**	603,370·3	319,959·5	57,861·5	**661,231·7**	1,875,528·4
1909	372,756·5	308,503·4	46,350·5	76,705·8	**804,316·3**	624,146·3	332,078·1	61,798·7	**685,945·0**	2,134,235·9
1885—1909	4,335,777·4	3,842,979·7	528,504·3	909,293·5	**9,616,554·8**	6,906,860·1	3,790,300·7	690,844·9	**7,597,705·0**	—
Sjukförsäkring[1]) (inberäknade bergverkskassor).[2])										
1907	95,636·1	202,745·8	—	12,720·1	**311,101·9**	272,389·3	268,197·8	15,959·3	**288,348·7**	243,204·2
1908	103,422·5	212,598·2	—	13,374·0	**329,394·7**	297,944·9	293,114·9	17,544·8	**315,489·7**	240,937·5
1909	108,876·0	223,706·1	—	14,536·2	**347,118·2**	307,980·3	303,435·1	18,624·5	**326,604·8**	257,872·6
1885—1909	1,216,210·6	2,698,944·8	—	185,112·6	**4,100,268·0**	3,594,936·1	3,539,728·7	218,930·8	**3,813,866·8**	—
Däraf bergverkskassor[2])	166,825·7	204,366·5	—	20,775·1	**391,967·3**	339,452·1	334,717·9	12,486·6	**324,938·7**	—
Olycksfallsförsäkring.										
1907	154,405·3	—	—	21,789·6	**176,194·9**	135,981·5	9,163·0	21,743·8	**157,725·3**	272,582·7
1908	163,436·9	—	—	23,358·5	**186,795·4**	142,096·2	9,744·9	23,340·6	**165,436·8**	293,941·4
1909	179,083·2	—	—	13·610·3	**192,693·5**	146,003·5	9,986·0	24,846·8	**170,886·3**	459,663·0
1885—1909	1,975,531·9	—	—	255,298·2	**2,230,830·1**	1,627,478·0	126,746·8	287,603·6	**1,915,081·6**	—
Invaliditetsförsäkring (sedan 1891).										
1907	80,389·4	80,389·4	44,658·5	42,775·4	**248,212·8**	155,602·2	14,399·2	15,622·8	**171,225·0**	1,263,660·9
1908	82,990·1	82,990·1	45,469·6	45,844·1	**257,294·0**	163,329·1	17,099·7	16,976·1	**180,305·2**	1,340,649·5
1909	84,797·4	84,797·4	46,350·5	48,559·3	**264,504·6**	170,126·6	18,657·0	18,327·3	**188,453·8**	1,416,700·3
1891—1909	1,144,034·9	1,144·034·9	528,504·3	468,882·6	**3,285,456·8**	1,684,446·0	123,825·2	184,310·6	**1,868,756·6**	—

[1]) Uppburen ersättning för utbetaldt sjukunderstöd liksom återbetalda afgifter och inträdesafgifter hafva här frånräknats de ordinarie inkomsterna.

[2]) *På bergverkskassornas sjukförsäkringsstatistik inverkar den omständigheten, att sjukförsäkringen är intimt förenad med pensionsförsäkringen, hvarför approximationer vid deras särskiljande i flera fall måst tillgripas.*

detta belopp kom på kostnader för försäkringsafgifternas upptagande och för kontroll 4·4 mill. kr., för pensionsbeloppens fastställande 2·1 mill. kr. och för skiljedomstolar o. d. 0·8 mill. kr. Från 1891 hafva förvaltningskostnaderna för invaliditetsförsäkringen uppgått till sammanlagdt 184·3 mill. kr.

Försäkringsanstalternas och kassornas förmögenhet uppgick år 1909 till 1,416·7 mill. kronor.

Sedan den tyska socialförsäkringen började träda i kraft, hafva arbetsgifvarnas sammanlagda bidrag utgjort 4,335·8 mill. kr., de försäkrades bidrag 3,843 mill. kr. och statens tillskott vid invaliditetsförsäkringen 528·5 mill. kr. Härtill komma räntor m. m. till ett belopp af 909·3 mill. kr., så att sammanlagda inkomstbeloppet för alla socialförsäkringens grenar utgjort 9,616·6 mill. kr. Utgifterna hafva uppgått till 7,597·7 mill. kr., hvaraf 6,906·9 mill. kr. gått till ersättningar åt de försäkrade och 690·8 mill. kr. till förvaltningskostnader. Då de försäkrade endast bidragit med 3,843 mill. kr., hafva de sålunda erhållit 3,063·9 mill. kr. mera i ersättningar, än hvad de erlagt i bidrag.

Förslag till reformering af den danska sjukkasselagstiftningen.

Den 19 maj 1910 tillsatte Indenrigsministeriet i Danmark en särskild kommitté för att utarbeta förslag till ändringar i den gällande danska sjukkasselagen af den 12 april 1892. Denna kommitté har nu afgifvit förslag i ämnet, som i det stora hela synes ansluta sig till den redan gällande lagen. Detta är också fallet beträffande grundprincipen för anordnandet af en social sjukförsäkring eller frågan, huruvida densamma bör hvila på frivillighetens eller tvångets grund. Kommitterade anföra själfva härom följande:

»Sjukkasseväsendet här i landet har under den nu gällande sjukkasselagen af den 12 april 1892 nått en så betydande utveckling, att kommittén icke har ansett sig böra afgifva ett förslag, som i väsentligare grad ändrar grundprinciperna för den bestående ordningen. Kommittén har därför icke sysselsatt sig med spörsmålet, efter hvilka principer en sjukförsäkring rättast bör ordnas, enär det

icke kan vara tal om att härutinnan frångå den bestående ordningen, enligt hvilken sjukförsäkringen är *frivillig* och byggd på principen: 'Hjälp till självhjälp' på så sätt, att den ekonomiska grundvalen för försäkringen åstadkommes genom bidrag från medlemmarna med tillskott från det allmänna.»

Den ojämförligt mest betydelsefulla nyheten i det nya förslaget innebära gifvetvis de bestämmelser, hvarigenom kroniskt sjuka garanteras sjukhjälp från sjukkassa eller från det allmännas sida. Man har, otvifvelaktigt med full rätt, ansett, att det låge en orättvisa däri, att fullt friska personer på grund af sitt medlemskap i sjukkassa erhölle understöd från staten till sin sjukförsäkring, under det att däremot kroniskt sjuka vore i afsaknad däraf, enär dessa på grund af sin sjukdom i allmänhet vore utestängda från sjukkassorna.

Den gällande sjukkasselagen tillåter visserligen sjukkassorna, om de så önska, att i sina stadgar införa en bestämmelse därom, att kroniskt sjuka personer kunna vinna inträde i kassan under villkor, att kassan icke lämnar sjukhjälp för sjukdom, hvarmed den inträdessökande är behäftad vid inträdet. Blott få sjukkassor hafva emellertid begagnat sig af denna tillåtelse att upptaga kroniskt sjuka, och ofvannämnda begränsning i rätten till sjukhjälp gör ock, att anordningen ifråga icke ansetts tillfredsställande.

För att afhjälpa nu anförda missförhållande föreslå därför kommitterade, att inom sjukkassorna skola upprättas särskilda afdelningar (s. k. B-afdelningar), i hvilka kroniskt sjuka skola äga rätt att vinna inträde.

Inträde i dessa afdelningar kan dock endast vinnas, för såvidt den kroniskt sjuke fortfarande är arbetsför och hans hälsotillstånd icke är af beskaffenhet, att han kan antagas komma att blifva oförmögen till arbete under längre tidsperioder. För öfriga kroniskt sjuka har kommittén föreslagit en annan lösning af frågan beträffande deras möjlighet att erhålla hjälp af det allmänna. Om nämligen en dylik person kan styrka, att han före uppnåendet af den inom resp. kassa stadgade högsta åldersgränsen *sökt inträde* i kassan, skall han äga rätt till sjukhjälp af vederbörande kommun, eventuellt med bidrag från staten. Detta kommunala understöd får dock icke anses såsom fattigunderstöd, och sålunda får åtnjutandet af detsamma icke medföra de rättsförluster, hvilka i allmänhet äro förknippade med fattigunderstöd.

Beträffande dessa kroniskt sjuka har man sålunda frångått försäkringsprincipen och i stället godtagit försörjningsprincipen.

Som gifvet är, komma dessa B-afdelningar att ställa stora kraf på sjukkassornas ekonomi, och hafva kommitterade med anledning häraf föreslagit, att statsbidraget inom dem skall utgå med högre

belopp än för sjukkassemedlemmar i öfrigt, d. v. s. medlemmarna i de s. k. A-afdelningarna.

Under det sålunda statsbidraget inom A-afdelningarna, liksom hittills, skall utgå med 2 kr. pr medlem jämte 1/5 af samtliga medlemsbidrag, skall understödet från staten inom B-afdelningarna utgöra 4 kr. pr medlem jämte 1/5 af samtliga medlemsbidrag.

I hufvudsak oförändrade äro bestämmelserna angående rätten att såsom »nydende medlem» (understödsberättigad) tillhöra af danska staten erkända sjukkassor. Liksom förut kunna således endast *obemedlade* såsom »nydende medlemmer» tillhöra dylik sjukkassa. Hvad som förstås med »obemedlad» är emellertid icke angifvet i själfva lagen, vare sig i den nu gällande eller i den föreslagna. Härutinnan utbildade sig dock ganska snart efter ikraftträdandet af 1892 års lag en viss praxis, hvilken sedermera närmare preciserades i en skrifvelse från den danska sjukkasseinspektören till Indenrigsministeriet af den 5 februari 1900. I sammanhang med afgifvandet af det nya lagförslaget hafva kommitterade med afseende härå föreslagit den förändrade anordning, att Indenrigsministeren i särskilda kungörelser fastslår, hvad som må förstås med »obemedlad». Dylika kungörelser böra enligt kommitterades mening utfärdas hvart femte år, första gången samtidigt med den nya lagens ikraftträdande. Till ledning vid utfärdandet af den första kungörelsen hafva kommitterade föreslagit, att såsom »obemedlad» må anses enhvar, hvilkens förmögenhet icke öfverstiger 5,000 kr. eller hvars årliga inkomst högst utgör:

i Köpenhamn, Fredriksberg med omnejd	1,600—1,800 kr.
» städer och på handelsplatser	1,200—1,400 »
» större stadsliknande samhällen	1,100—1,300 »
på landsbygden	900—1,100 »

Nu nämnda inkomstgränser innebära någon förhöjning af de förut, utaf den danska sjukkasseinspektören, genom ofvannämnda skrifvelse fastställda. Förmögenhetsmaximum är detsamma.

En principiell åtskillnad finnes dock beträffande tillämpningen af inkomst- och förmögenhetsgränserna i det ena och det andra fallet.

Under det att sålunda enligt sjukkasseinspektörens skrifvelse enhvar, som tillhörde arbetsklassen, utan vidare borde anses såsom obemedlad, och de fastslagna inkomst- och förmögenhetsgränserna följaktligen kunde komma till tillämpning endast på personer, stående utanför denna, skola däremot de af kommitterade föreslagna gränserna gälla äfven beträffande den egentliga arbetsklassen.

Om sålunda *bemedlade* personer visserligen icke kunna vinna inträde i sjukkassa såsom »nydende medlemmer», lämnar emellertid det nya förslaget den möjligheten öppen för dem att inträda i sjukkassa såsom »bidragydende medlemmer» (enbart betalande, ej understödsberättigade). Fördelen med denna reform är den, att en person, som uppfyller resp. kassas inträdesvilkor beträffande ålder och hälsotillstånd, men hvars förmögenhet eller inkomst lägger hinder i vägen för honom att blifva »nydende» medlem, må kunna vinna medlemskap i kassan såsom »bidragydende» medlem (afgiften måste utgöra minst 1/3 af afgiften för en »nydende»), med rätt för honom att *oafsedt ålder och hälsotillstånd* öfvergå såsom understödsberättigad, närhelst hans inkomst eller förmögenhet sjunker under de föreskrifna gränserna.

Genom att ingå i en sjukkassa såsom »bidragydende» kan sålunda en person åt sig säkerställa rätten att framdeles, så snart han kan anses såsom obemedlad, öfvergå såsom »nydende», d. v. s. blifva understödsberättigad, oaktadt han vid detta tillfälle till följd af framskriden ålder eller försämradt hälsotillstånd möjligen skulle vara förhindrad att vinna direkt inträde såsom »nydende». Stadgandet torde otvifvelaktigt vara af ganska stor praktisk betydelse, och synes man kunna förutspå, att särskildt sådana personer, hvilkas inkomster endast i mindre grad öfverstiga den föreskrifna gränsen eller i allt fall äro af mera osäker beskaffenhet, komma att i stor utsträckning använda sig af medgifvandet ifråga.

Äfven en »nydende» medlem kan, om han så önskar, kvarstå såsom enbart »bidragydende», när hans inkomst- eller förmögenhetsförhållanden icke längre tillåta honom att vara »nydende», med rätt att eventuellt åter blifva understödsberättigad.

För att så vidt möjligt förhindra, att bemedlade personer åtnjuta »nydende» medlemsrätt, har kommittén skärpt fordringarna med afseende på de upplysningar, som måste lämnas, innan en person beviljas inträde i en erkänd sjukkassa, och åligger det vederbörande medlemmar att själfva anmäla, när deras inkomst eller förmögenhet i mera väsentlig grad öfverstiger de fastställda gränserna. Vissa personer och korporationer äga också att i tvifvelaktiga fall få frågan, huruvida en person skall anses obemedlad eller icke, afgjord af ett särskildt utskott, bestående af kassans läkare jämte tvänne andra ledamöter, den ena utsedd af vederbörande kommunalstyrelse och den andra af kassans styrelse.

Det torde måhända i detta sammanhang böra anmärkas, att såväl inom som utom den danska sjukkasserörelsen röster höjts för ett helt borttagande af ofvan angifna gränser beträffande inkomst och förmögenhet. Man har ansett dem vara allt för snäfva och utgöra för stort hinder för det danska frivilliga sjukkasseväsendets vidare utveckling. Dessa kraf hafva ock så tillvida blifvit beaktade, som man

enligt den danska sjukkasseinspektörens utsago numera blifvit betänkt på att lämna möjlighet för mera bemedlade personer att under statens medverkan sjukförsäkra sig i härför särskildt upprättade sjukkassor; och har man härvid ingalunda ställt sig främmande för den åsikten, att jämväl dessa särskilda sjukkassor böra erhålla bidrag af staten, ehuru dock i mindre omfattning än de öfriga.

Förslagsvis har beträffande ifrågavarande kassor en inkomstgräns af 3,000 kr. nämnts.

Slutligen må här med några siffror[1] belysas den danska frivilliga sjukförsäkringens omfattning och utveckling under de senaste åren. Vid utgången af år 1909 funnos i Danmark sammanlagdt 1,509 af staten erkända sjukkassor med i allt 666,679 understödsberättigade medlemmar. Vid samma tidpunkt funnos erkända sjukkassor i icke mindre än 97 % af samtliga landskommuner. Motsvarande siffror för åren 1893, 1895, 1900 och 1905 voro resp. 30 %, 42 %, 74 % och 89 %.

Af landets vuxna befolkning är numera öfver en tredjedel medlemmar af erkända sjukkassor. År 1904 var däremot en fjärdedel och 1901 endast en femtedel af den vuxna befolkningen medlemmar af dylika kassor. I motsats mot hvad förhållandet är i Sverige, räknar den danska sjukkasserörelsen flertalet af sina medlemmar bland kvinnorna. Af ofvannämnda sammanlagda medlemsantal voro sålunda 344,622 kvinnor och 322,057 män.

Slutligen må meddelas, att för år 1910 utbetalades till de erkända sjukkassorna ett belopp af 2,281,542 kr. i statsbidrag.

---

[1] Uppgifterna äro hämtade ur den danska sjukkasseinspektörens berättelse till Indenrigsministeriet för år 1910.

Arbetslöner inom den svenska tobaksindustrien år 1908.

I den statistisk-ekonomiska utredning angående den svenska tobakshandteringen år 1908, hvilken af Kommerskollegium på uppdrag af Kungl. Maj:t verkställts för de den 27 maj 1909 af chefen för Finansdepartementet tillkallade tobaksskattekommitterades räkning[1], förekomma bl. a. åtskilliga uppgifter till belysande af den i tobaksfabrikerna under nämnda år sysselsatta förvaltnings- och arbetspersonalens äfvensom handtverks- och hemarbetarnas inom yrket löneförhållanden m. m. Af dessa uppgifter skall i det följande ett kort sammandrag meddelas.

1. Tobaksfabrikernas förvaltningspersonal.

Af de 34 aktiebolag, som den af utredningen berörda delen af tobaksindustrien räknade vid 1908 års slut, utbetalade 5 intet särskildt arfvode åt företagets ledare. Samtliga aktiebolagens lönestat upptog emellertid aflöning åt 31 direktörer, beroende därpå, att i några fall uppförts lön åt mer än en chef.

Af de 49 enskilda företagen inom här behandlade del af industrien innehades 41 af 1, 7 af 2 och 1 af 3 ägare, således sammanlagdt 58 enskilda affärsinnehafvare. Bland dessa fabriker hade 2 anställt särskilda personer såsom aflönade affärsledare, under det att 7 andra hithörande företag beräknat särskild lön åt ägaren för det arbete han utfört inom firman — såsom ekonomisk eller teknisk chef eller såsom resande.

Företagsledarnas fördelning på förenämnda olika kategorier inom de fyra fabriksgrupper, i hvilka tobaksindustriens företag af utredningen uppdelats, framgår af nedanstående siffror.

Företagsledarnas fördelning.

	Cigarr-fabriker.	Cigarett-fabriker.	Snus-fabriker.	Blandade fabriker.	Samtliga fabriker.
Särskildt anställda och aflönade företagsledare	12	3	5	13	*33*
Egna innehafvare med lön	6	—	—	1	*7*
Egna innehafvare (eller aktiebolagschefer) utan lön	28	4	15	7	*54*
Summa	**46**	**7**	**20**	**21**	**94**

[1] *Kungl. Kommerskollegium*, Den svenska tobakshandteringen år 1908, Sthlm 1911. Utredningen utgör äfven Del II af tobaksskattekommitterades den 2 september 1911 afgifna betänkande.

Det lönebelopp, som utgick till de särskildt anställda företagsledarna, direktörerna, uppgick till sammanlagdt 186,940 kr. eller till i medeltal 5,665 kr. per person. De enskilda affärsinnehafvare, som ur affären uttogo lön för eget arbete, disponerade för sådant ändamål 31,864 kr. eller 4,552 kr. per individ, således en lägre ersättning än direktörernas.

Förekomsten af öfrig förvaltningspersonal samt dess fördelning mellan olika fabriksgrupper framgår af efterföljande tablå.

Förvaltningspersonalens (utom företagsledarnas) fördelning.

	Cigarr-fabriker.	Cigarett-fabriker.	Snus-fabriker.	Blandade fabriker.	Samtliga fabriker.
Fabrikationsledare el. verkmästare	33	8	10	23	*74*
Kontorspersonal	46	17	36	79	*178*
Resandepersonal	79	13	29	94	*215*
Butikspersonal (fabriksbodar) . .	—	—	6	24	*30*
Summa	**158**	**38**	**81**	**220**	**497**

Hvad aflöningsförmånerna för denna personal beträffar så framgår af utredningens uppgifter, att medelårslönen för *fabrikationsledare och verkmästare* uppgick till 3,140 kr. Af *kontorspersonalen* var närmare $^3/_{10}$ kvinnlig och kvinnornas aflöning i genomsnitt väsentligt lägre än männens. Högst aflönad var den manliga personalen inom snusfabrikerna med en medelinkomst af 2,945 kr., lägst inom cigarrfabrikerna med en genomsnittslön af 1,884 kr. Motsvarande tal för kvinnorna voro 1,190 (cigarrettfabrikerna) och 869 kr. (snusfabrikerna). Af den summa å 346,508 kr., hvilken redovisats såsom utbetalad till *resandena*, utgick 235,836 kr. eller 68·1 % såsom fast lön, 95,826 kr. eller 27·7 % såsom provision, 13,676 kr. såsom gratifikation och 1,170 kr. såsom tantième. Till platsförsäljarna åter utgick ett sammanlagdt belopp af 120,828 kr., hvaraf endast 39,307 kr. eller 32·5 % såsom lön, men 79,621 kr. eller 65·9 % såsom provision och 1,900 kr. såsom gratifikation. Medelinkomsten för en resande utgjorde 3,066 kr., men för en platsförsäljare endast omkring 1,258 kr. *Butikspersonalen*, som endast förekom vid af snus- och blandade fabriker inrättade s. k. fabriksbodar och af hvilken det öfvervägande flertalet eller 26 voro kvinnor, åtnjöto en medellön, männen af 1,672, kvinnorna af 735 kr.

2. Tobaksfabrikernas arbetspersonal.

Sammanlagda antalet af de af utredningen berörda arbetarna i alla 83 fabriker uppgick till 5,494 [1]. Huru dessa arbetare fördelade

[1] Till de angående arbetspersonalen meddelade siffror bör den hufvudanmärkningen

sig med afseende på *kön* samt mellan de olika fabriksklasserna framgår af nedanstående tablå.

Arbetarantal vid af utredningen berörda fabriker.

	Antal fabriker.	Antal arbetare män.	kvinnor.	till-sammans.	per fabrik.
Cigarrfabriker	42	636	1,556	*2,192*	52
Cigarettfabriker, stora . . .	3	42	595	*937*	212
» små	4	4	34	*38*	10
Snusfabriker	17	216	45	*261*	15
Blandade fabriker	17	880	1,486	*2,366*	139
Summa	**83**	**1,778**	**3,716**	**5,494**	**66**

Hvad arbetarnas åldersfördelning beträffar, så har denna ej kunnat med visshet fastslås, enär uppgifter angående ålder förelegat för endast 4,132 arbetare eller 75·2 %, af hela den af utredningen berörda arbetarstyrkan. Åldersfördelningen bland dessa arbetare framgår emellertid af omstående tablå.

Af de sålunda berörda arbetarna voro 594 eller 14·4 % minderåriga, men bland dessa funnos endast 14 tolfåringar.

---

göras, att vid bearbetningen icke kunnat tagas någon hänsyn till den för tobaksindustrien i detta afseende karakteristiska omständigheten, att ett antal af denna produktionsgrens arbetarstock är att betrakta såsom ambulatorisk. Särskildt inom cigarrtillverkningen torde det vara regel, att en del arbetare endast arbetar någon tid af året å samma fabrik och att de under årets återstående del antingen icke alls hafva sysselsättning *inom tobaksindustrien eller ock söka anställning inom en eller flere andra* fabriker än den, där årets arbete började. Af sådan anledning har det vid uppgifternas afgifvande varit oundvikligt, att åtskilliga arbetare blifvit upptagna å mer än en fabriks hithörande formulär och att en sammanräkning af alla å dessa formulär förekommande arbetare således måste gifva en siffra, hvilken varit högre än det faktiska antalet af de individuella arbetare, som under året varit sysselsatta inom *hela* den af utredningen berörda delen af tobaksindustrien. En dylik dubbelräkning har emellertid knappast kunnat undvikas då uppgifter angående arbetarna stått utredningen till buds endast från arbetsgifvarnas sida och dessa uppgifter icke alltid varit af den fullständighet, att med säkerhet kunnat konstateras, om samma arbetare förekommit å mer än ett formulär.

Att det genom en dylik hopsummering erhållna totala arbetarantalet, inalles 5,494, är för högt, framgår ock däraf, att till den officiella fabriksstatistiken för af utredningen berörda fabriker under år 1908 redovisats endast 4,756 arbetare. Skillnaden mellan dessa båda summor är sålunda jämförelsevis betydande, i det att den utgör 15·5 % af fabriksstatistikens siffra. Emellertid torde antalet inom af utredningen berörda fabriker anställda arbetare ej heller alldeles exakt angifvas af fabriksstatistikens uppgifter. Den närmaste orsaken till, att fabriksstatistikens siffra är så väsentligt lägre än utredningens, torde böra sökas i den omständigheten, att till fabriksstatistiken i allmänhet redovisats endast det antal arbetare, som inom resp. fabriker haft sysselsättning under hela eller större delen af året, medan i de utredningen tillhandakomna formulären hvarje under någon del af året sysselsatt arbetare upptagits.

Med hänsyn till hvad sålunda påpekats, torde emellertid särskildt alla i texten meddelade absoluta siffror rörande arbetarnas totala *antal* — hvilket är något för högt — samt deras fördelning efter kön, ålder och civilstånd m. m. icke kunna tillmätas full exakthet. Däremot stå uppgifterna rörande arbetarnas *aflöningsförhållanden* icke i samma beroende af här åberopade omständigheter, hvadan framställningen sålunda i detta afseende bör kunna tillmätas en i hufvudsak orubbad giltighet.

Arbetarnas vid de af utredningen berörda fabrikerna fördelning efter kön, ålder och civilstånd.

Åldersgrupper.	Hela antalet män.	kvinnor.	Summa.
12 år	4	10	*14*
13—18 »	178	402	*580*
18—21 »	61	455	*516*
21—25 »	102	520	*622*
25—30 »	181	431	*612*
30—40 »	223	458	*681*
40—50 »	163	310	*473*
50—60 år .	213	218	*431*
60— » .	104	99	*203*
Summa	*1,229*	*2,903*	*4,132*
Okänd ålder	148	189	*337*
Tillsammans	**1,377**	**3,092**	**4,469**
Okänd ålder och civilstånd . .	401	624	*1,025*
Summa	**1,778**	**3,716**	**5,494**

Hur arbetarna fördelade sig mellan *olika fabrikationsgrenar* framgår af följande siffror.

Arbetarantal inom olika fabrikationsgrenar.

	Antal.	%.
Cigarrtillverkning	3,632	66·1
Cigarettillverkning	746	13·6
Röktobakstillverkning	86	1·6
Tuggtobakstillverkning	470	8·5
Snustillverkning	373	6·8
Ej uppgifven yrkesgren	187	3·4
Summa	**5,494**	**100·0**

För att erhålla en öfverskådligare bild af *tobaksarbetarnas aflöningsförhållanden*, meddelas i tab. 1 och 2 en sammanfattning af de uppgifter å veckoinkomst och årsinkomst, som stått utredningen till buds. Såsom fasta arbetare har af utredningen betecknats de arbetare, hvilka varit anställda hos samma arbetsgifvare under minst 48 veckor af året.

Slutligen meddelas i nedanstående tablå en öfversikt af *totalbeloppen å till arbetarna år 1908 utbetalade löner* inom olika fabriksgrupper äfvensom antalet å de *arbetsveckor* arbetarna varit sysselsatta under samma år.

Arbetslöner (inkl. extra förmåner) och arbetsveckor under år 1908 inom samtliga af utredningen berörda fabriker.

	Abetslöner kr.	Antal arbetsveckor.	Medelarbetslön per arbetsvecka.
Cigarrfabriker	1,202,503	84,368	14·25
Cigarrettfabriker, stora	342,045	23,265	14·70
» små	13,647	930	14·67
Snusfabriker	256,784	11,350	22·62
Blandade fabriker	1,250,034	91,758	13·62
Summa	**3,065,013**	**211,671**	14·48

Tab. 1. Veckoinkomst för 4,959 tobaksarbetare.

Yrkesgrupp.	6 kr. och därunder		6—12 kr.		12—18 kr.		18—24 kr.		Öfver 24 kr.	
	antal.	%.	antal.	%.	antal.	%.	antal.	%.	antal.	%.
Manliga arbetare.										
Cigrarrbetare	73	7·4	144	14·6	309	31·3	293	29·7	168	17·0
Cigarrettarbetare	—	—	4	8·7	12	26·1	19	41·3	11	23·9
Röktobaksarbetare . . .	1	2·1	14	29·1	12	25·0	15	31·3	6	12·5
Tuggtobaksarbetare . .	49	26·3	39	21·0	22	11·8	46	24·8	30	16·1
Snusarbetare	19	6·2	31	10·1	59	19·2	88	28·7	110	35·8
Summa	**142**	**9·5**	**232**	**14·7**	**414**	**26·3**	**461**	**29·3**	**325**	**20·7**
Kvinnliga arbetare.										
Cigarrarbetare	219	9·5	1,034	42·8	862	35·7	266	11·0	33	1·4
Cigarrettarbetare	76	11·5	256	38·7	241	36·4	81	12·2	8	1·2
Röktobaksarbetare . . .	2	6·3	23	71·9	7	21·8	—	—	—	—
Tuggtobaksarbetare . .	59	27·2	127	58·5	28	12·9	3	1·4	—	—
Snusarbetare	24	40·0	28	46·7	8	13·3	—	—	—	—
Summa	**380**	**11·2**	**1,468**	**43·4**	**1,146**	**33·9**	**350**	**10·3**	**41**	**1·2**

Tab. 2. Årsinkomst för 2,858 fasta tobaksarbetare.

Yrkesgrupp.	500 kr. och därunder		500—800 kr.		800—1,000 kr.		1,000—1,200 kr.		Öfver 1,200 kr.	
	antal.	%.	antal.	%.	antal.	%.	antal.	%.	antal.	%.
Manliga arbetare										
Cigarrarbetare	92	22·7	83	20·5	87	21·5	69	17·0	74	18·3
Cigarrettarbetare	1	3·1	4	12·5	11	34·4	9	28·1	7	21·9
Röktobaksarbetare . . .	7	21·2	4	12·1	8	24·3	7	21·2	7	21·2
Tuggtobaksarbetare . .	57	38·3	19	12·8	25	16·8	27	18·1	21	14·0
Snusarbetare	8	3·3	33	13·5	55	22·5	58	23·8	90	36·9
Summa	**165**	**19·1**	**143**	**16·6**	**186**	**21·6**	**170**	**19·7**	**199**	**23·0**
Kvinnliga arbetare.										
Cigarrarbetare	456	30·1	650	42·8	285	18·8	103	6·8	23	1·3
Cigarrettarbetare	56	19·3	150	51·7	66	22·8	16	5·5	2	0·7
Röktobaksarbetare . . .	9	50·0	5	27·8	4	22·2	—	—	—	—
Tuggtobaksarbetare . .	108	76·1	34	23·9	—	—	—	—	—	—
Snusarbetare	11	39·3	15	53·6	2	7·1	—	—	—	—
Summa	**640**	**32·1**	**854**	**42·8**	**357**	**17·9**	**119**	**6·0**	**25**	**1·2**

Hela det belopp, som under år 1908 utgick i arbetslöner till arbetarna inom af utredningen berörda 83 fabriker, utgjorde således 3,065,013 kr., motsvarande en arbetstid af 211,671 veckor. De utan jämförelse högst aflönade arbetarna voro de vid snusfabrikerna anställda, hvilkas veckoförtjänst i medeltal uppgick till icke mindre än 22·62 kr., under det att medelinkomsten per vecka för arbetarna vid de öfriga fabrikerna växlade mellan 13·62 och 14·70 kr.

För ett år med 50 arbetsveckor utgjorde enligt förestående beräkningar årsinkomsten per arbetare i medeltal vid cigarrfabrikerna 713 kr., vid cigarrettfabrikerna 735 kr., vid snusfabrikerna 1,131 kr., vid de blandade fabrikerna 681 kr. och för alla slag af arbetare 724 kr.

3. Handtverkets och hemindustriens arbetspersonal.

Utredningen rörande handtverket och hemindustrien omfattar 90 yrkesutöfvare, bosatta hufvudsakligen i Stockholm samt å skilda ställen i Skåne.

Den del af handtverket, som står industrien närmast, torde vara de bland hithörande företag, som bedrifva sin rörelse i för driften särskildt förhyrda lokaler och med minst en arbetare. Dylika företag uppgingo enligt utredningen tillhandakomna uppgifter till ett antal af 11. En andra grupp af denna handtverksdrift utgöres af de tobakshandlande, som bedrifva tillverkning af tobaksvaror utom hemmet med minst en arbetare, men där minst hälften af denna tillverkning försäljes i den egna butiken, dit äfven hela driften eller en del däraf är förlagd. Af utredningen berördes 7 dylika småfabrikanter, bosatta å olika orter. Största antalet af utredningen i detta afseende tillhandakomna uppgifter härflöto emellertid från de i den egna bostaden arbetande hemindustriidkarna, hvilkas drift i det följande betecknas med *hemindustri*, under det att de öfriga hänföras till *handtverket*. Dessa hemarbetare voro tillsammans 72, af hvilka 17 arbetade med och 55 utan främmande hjälpkrafter och af hvilka 44 till hufvudsaklig del försålde sin vara till tobaksfabrikanter, eller rättare arbetade på dennes beställning (den skånska hemindustrien), men de öfriga 28 bedrefvo sin försäljning själfständigt till engros- eller minuthandlande, kaféidkare o. d. samt 8 i egen butik.

Af alla till denna driftsform hörande yrkesutöfvare disponerade, såsom af efterföljande tablå framgår, 33 *främmande hjälpkraft*, medan de öfriga i regel voro hänvisade till sitt eget eller sina familjemedlemmars arbete samt endast tillfälligtvis under säsongen begagnade någon extra arbetare.

Arbetarantal och arbetslöner inom af utredningen berörda del af handtverk och hemindustri.

	Absoluta tal.			Medeltal. Arbetslöner	
	Antal upp-gifter.	Antal berörda arbetare.	Löne-belopp kr.	per företag kr.	per ar-betare kr.
Handtverk	17	68	35,323	2,078	519
Hemindustri.					
a) med hjälpkraft	7	26	15,952	2,279	614
b) utan »	—	—	—	—	—
c) skånsk med hjälpkraft .	9	22	11,000	1,222	500
d) » utan » .	—	—	—	—	—
Summa	**33**	**116**	**62,275**	**1,887**	**537**

Med endast ett undantag deltogo ägarna af handteringen själfva i arbetet, men dessutom voro 63 familjemedlemmar — make, barn (i regel ej minderåriga), åldriga föräldrar o. s. v. — upptagna såsom medarbetare. Af de främmande arbetarna, hvilkas sammanlagda antal uppgick till 116, torde de inom det skånska hemarbetet sysselsatta icke haft anställning året rundt, ehuru åtskilliga af dithörande företag voro helt eller delvis hänvisade till de främmande arbetarnas hjälp.

Det största antalet arbetare per företag hade handtverket, därnäst den icke skånska och sist den skånska hemindustrien, med i genomsnitt 4, 3·5 och 2·4 arbetare per affär. Af samtliga arbetare voro 60 män och 56 kvinnor samt däraf 4 minderåriga. Visserligen hafva äfven ytterligare några andra företag, som nämnts, upptagit främmande arbetare i sina uppgifter, men hafva dessa, som endast arbetat helt sporadiskt och endast en kort tid af året, från här meddelade siffror uteslutits. Deras sammanlagda antal var 11.

Hvad arbetslönen beträffar, så hafva de i detta afseende för det skånska hemarbetets vidkommande meddelade uppgifterna beräknats på grundval af den för hvarje individ genomsnittligt angifna summan. Det förtjänar dock anmärkas, att större delen af i den skånska industrien sysselsatt folk, ägare såväl som arbetare, ofta större delen af sitt lif arbetat inom tobaksindustrien och således var särskildt yrkesskickligt. Ofvan anförda siffror rörande arbetslöner visa i detta hänseende en jämförelsevis stor inbördes öfverensstämmelse, i det att handtverkets arbetare nådde en medelårsinkomst af 519, den skånska hemindustriens af 500 och den icke skånska af 614 kr. Inom denna gren af industrien förekommande arbete betaltes så godt som undantagslöst efter ackord.

Kortare meddelanden.

Utredning om arbetslöshetsförsäkring. I Post- och Inrikes Tidningar den 18 november 1911 har offentliggjorts följande:

Utdrag af protokollet öfver civilärenden,hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 november 1911.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

»Af de många sociala spörsmål, som det svenska näringslifvets snabba utveckling under de senaste årtiondena väckt till lif, är arbetslöshetsfrågan ägnad att påkalla särskild uppmärksamhet.

Vid mer än ett tillfälle har denna fråga också varit föremål för Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet. Jag erinrar i sådant hänseende om Eders Kungl. Maj:ts beslut den 12 januari 1909 angående anordnande af arbetslöshetsräkningar inom de kommuner, där arbetslöshet i större utsträckning kunde antagas förekomma. Arbetslöshetsräkningarna återupprepades jämväl följande år 1910. Öfver dessa räkningars förlopp och resultat hafva berättelser offentliggjorts af kommerskollegium, åt hvilket ämbetsverk ledningen af räkningarna varit anförtrodd. Jag erinrar vidare om Sveriges representerande vid den kongress i Paris 1910, där en internationell organisation för arbetslöshetens bekämpande kom till stånd, samt slutligen om, att Eders Kungl. Maj:t den 3 februari 1911 godkänt plan för anordnande af regelbundna statistiska undersökningar angående arbetslösheten att försöksvis lända till efterrättelse. Dylika undersökningar hafva därefter igångsatts inom kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik; och publiceras resultaten af undersökningarna i den arbetsstatistiska tidskriften, hvarigenom desamma med minsta möjliga tidsutdräkt komma till allmänhetens kännedom för att tjäna intresserade till ledning.

Utöfver de statistiska undersökningar, för hvilka arbetslösheten för närvarande är föremål och hvilka alltjämt torde böra fullföljas, synes dock vara på tiden att allvarligen undersöka lämpligaste sättet för att genom en ordnad försäkring eller af det allmänna understödd självhjälp i möjlig grad trygga arbetarna mot den oförskylda arbetslöshetens svåraste följder. Genom de redan anordnade systematiska statistiska observationerna af arbetslösheten samt Sveriges offentliga arbetsförmedlings glädjande raska utveckling hafva viktiga förutsättningar skapats för ett framgångsrikt ingripande äfven på detta område. Jämväl frågan om arbetslöshetsförsäkning har tidigare varit föremål för uppmärksamhet. Den allmänna fattigvårdskongress, som var samlad i Stockholm hösten 1906 och hvilken bestod af deltagare från hela landet till ett antal af öfver 900, hvaraf icke mindre än 436 kommunalombud, behandlade frågan om arbetslöshetsförsäkring och hemställde, efter enhälligt beslut, i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t om utredning af de åtgärder som borde vidtagas från det allmänna för främjande af arbetslöshetsförsäkring. I anledning af denna skrifvelse utarbetade riksförsäkringsanstalten, på Eders Kungl. Maj:ts befallning, en redogörelse för frågans dåvarande läge i in- och utlandet. Äfven i Riksdagen har frågan om försäkring mot arbetslöshet varit uppmärksammad. Så väcktes 1908 i Andra kammaren motion om utredning angående arbetslösheten samt rörande försäkring mot dennas ekonomiska påföljder. Förslaget

tillstyrktes af vederbörande tillfälliga utskott, men blef af kammaren, dock med ringa majoritet, afslaget. Vid 1909 års Riksdag upprepades motionen och blef då af Andra kammaren bifallen. Första kammaren, till hvilken ärendet därefter hänsköts, afslog emellertid motionen. Samma öde rönte en liknande motion vid 1910 års Riksdag.

Jag tilltror mig icke att för närvarande uttala någon mening om arten och formen för det allmännas åtgärder på arbetslöshetsförsäkringens område, huruvida någon försäkringsverksamhet i egentlig mening kan tänkas ifrågakomma, eller om en understödsverksamhet bör anordnas till befrämjande af arbetarnas självhjälpsträfvanden på området. Bland de organiserade arbetarna finnes redan en dylik självhjälp, i det att en del fackförbund för närvarande utbetala understöd till arbetslösa medlemmar.

Huruvida staten eller kommunerna äro de lämpligaste bärarna af försäkrings- eller understödsverksamheten på detta område, är en omstridd fråga, som i andra länder vunnit olika lösning. I större stadssamhällen i utlandet, närmast i Belgien och Tyskland, hafva banbrytande försök på området ägt rum i form af kommunalt understöd till de fackföreningar, hvilka utbetala understöd till arbetslösa medlemmar. I andra länder, såsom i Danmark, Norge, Frankrike m. fl., äger ett direkt statsingripande rum. Jag föreställer mig, att i vårt land, där en stor del af den svenska industrien är belägen på landsbygden, näppeligen kan litas till ett uteslutande kommunalt ingripande. Staten, ensam eller under samverkan med kommunerna, lärer nog få träda emellan, om några verkligt effektiva åtgärder för de arbetslösas hjälp skola kunna åstadkommas.

Sedan riksförsäkringsanstalten afgaf sin förberörda redogörelse angående arbetslöshetsförsäkringen, hafva framstegen på detta område varit högst afsevärda. Från de länder, där försäkringen nu under flera år varit tillämpad, föreligga värdefulla och vägledande erfarenheter, hvilka i förening med de omfattande förslag att lösa arbetslöshetsförsäkringen på obligatorisk grund, som innevarande år framlagts af den engelska regeringen, samt det utredningsarbete i frågan, hvilket, tillika med förslag till statsunderstöd åt arbetslöshetskassor, nyligen framkommit i Finland, äro ägnade att bringa större klarhet öfver hithörande svårlösta spörsmål.

Vid det upptagande af arbetslöshetsfrågan, som jag finner nu böra äga rum, synes arbetet böra knytas så nära till departementet som möjligt, på det att departementschefen må kunna följa arbetet och lämna direktiv med afseende å de förslag till frågans lösning, som kunna ifrågasättas.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte besluta, att inom civildepartementet en utredning skall äga rum rörande arbetslöshetsförsäkringens utveckling samt nuvarande läge i utlandet och i Sverige, äfvensom att aktuarien i kommerskollegium Otto Järte måtte erhålla bemyndigande att inom departementet biträda såväl vid berörda utredning som vid utarbetande af de förslag i ämnet, hvartill utredningen kan gifva anledning.»

Hvad departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla; och förordnade Hans Maj:t Konungen, på statsrådets hemställan, att protokollet i detta ärende skulle offentliggöras.

Kommitté för rusdryckslagstiftning m. m. I Post- och Inrikes Tidningar den 17 november 1911 har offentliggjorts följande:

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 november 1911.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hans excellens herr statsministern Staaff yttrade:

»Ett af de betydelsefullaste föremål för fosterlandsvännens intresse måste för visso vara frågan om höjande af nykterheten hos vårt folk. Den allmänna ordningen har icke en svårare fiende än rusdrycksbegäret och ingen bättre vän än nykterheten, hemmets frid och glädje, äktenskapets och familjens lycka störas och förstöras i oräkneliga fall af rusdryckseländet. Den enskilda ekonomien skulle genom en allmän nykter-

het väsentligen höjas. Och äfven den allmänna ekonomien skulle därigenom erhålla *en mycket större säkerhet och styrka. Ty huru betydande svårigheter det än för ögonblicket må kunna innebära att från det allmänna afflyta dess beroende af från rusdrycksbandteringen härflytande medel, så vore det dock en bedräglig villa, om man trodde att statens och kommunernas finanser icke i längden hvilade långt säkrare på ett nyktert folks arbete än på rusdrycksbegär och rusdrycksnjutning.*

Andlig och materiell förkofran för folk som för individ växer helt visst jämsides med nykterhetens tillväxt. Och det kan icke betviflas, att äfven fosterlandets försvar måste afsevärdt vinna i styrka genom nykterhetens utbredande och höjande.

Striden mot rusdryckerna är hos oss af gammalt datum. Och för visso står vårt folk i stor tacksamhetsskuld till alla de svenska män och kvinnor — döda som lefvande, fattiga som rika — hvilka samlat sig till härnadståg för alkoholmissbrukets bekämpande och nykterhetens utbredande.

Äfven lagstiftningen har sökt lämna sitt stöd åt den betydelsefulla saken. Men allt mera har den uppfattningen stadgat sig, att den lagstiftning, som nu förefinnes, icke på långt när räcker för ändamålet. Vid frågan om hvad som är att göra gå meningarna visserligen åtskilligt isär. Men i stort sedt samlar man sig dock om att det *första steg*, som bör tagas, är införande af s. k. lokalt veto i sådan form, som hos oss vunnit den största anslutningen, d. v. s. den anordning, att frågan om rusdrycks*handteringens fortvaro i en kommun skall kunna underställas folkomröstning*, i hvilken hvarje myndig och välfrejdad kommunmedlem — kvinna såväl som man — äger rätt deltaga, samt att, därest sådan omröstning utfaller med minst två tredjedelar af de afgifna rösterna för rusdryckshandteringens afskaffande, detta beslut skall lända till *efterrättelse och frågan sedermera ej* få upptagas förr än efter viss tid. Jämväl ha framkommit åtskilliga tänkvärda förslag att genom vissa åtgärder med afseende på *rusdryckshandteringens utöfvande söka på ett vida kraftigare sätt än nu sker tillgodose ordning och sedlighet*. Så har bland annat föreslagits att söka frigöra utskänkningen från enskildt vinstbegär, att söka förhindra rusdryckers utlämnande till åt dryckenskap hemfallna personer, att i flera afseenden reformera det s. k. Göteborgs*systemet. Till sist må erinras, hurusom krafvet* på ett allmänt rusdrycksförbud framträdt med alltmera ökad styrka.

Förslaget om lokalt veto har upprepade gånger vunnit Andra kammarens bifall. I fråga om öfvervägande af vissa reformer i Göteborgssystemet har innevarande års Riksdag såväl som 1910 års Riksdag i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t gjort hemställan. Hvad slutligen angår tanken på allmänt rusdrycksförbud, har den vunnit *anslutning af Andra kammaren, som uttalat sig för en utredning i den frågan.* Och huru varmt detta önskemål uppbäres af väldiga skaror af vårt folk, därom vittnar *resultatet af den folkomröstning i ämnet, som under* 1909 och 1910 ägde rum.

Det är min öfvertygelse, att nykterhetssaken bör från statsmakternas sida vida kraftigare än hittills främjas och att hvad man därvid närmast har att göra är att utarbeta nödiga bestämmelser för genomförandet af det lokala vetot, att efter behörigt *öfvervägande söka åstadkomma välberäknade och verksamma anordningar för att* begränsa rusdryckshandteringens skadliga verkningar samt att åvägabringa en allsidig *utredning rörande allmänt rusdrycksförbud.*

För utförande af dessa uppgifter hemställer jag, att en kommitté måtte tillsättas, som visserligen bör innesluta representanter för olika skiftningar af intresset för nykterhetens befrämjande men likväl erhålla den sammansättning, att dess arbete med *säkerhet kommer att uppbäras af en uppriktig och djup känsla för den stora saken.* Endast på det sättet kan arbetet tillförsäkras den målmedvetna kraft, som vill söka *besegra äfven stora svårigheter. Och det synes mig afgjordt mera fruktbringande att* så anordna denna betydelsefulla beredning än att från början sammanföra de mest olikartade uppfattningar i densamma. Efter arbetets afslutande kan ju alltid, därest så finnes önskvärdt, tillfälle beredas till en kompletterande granskning.

Slutligen hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreskrifva, att kommittén först skall upptaga frågan om det lokala vetot till behandling och skyndsammast möjligt till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag i detta ämne, men att kommittén — som, om den finner lämpligt, må fördela sig på afdelningar — i öfrigt skall äga att själf bestämma ordningen för sitt arbete samt efter eget bepröfvande härutinnan inkomma med de förslag, hvartill dess utredningar gifva anledning.»

Under åberopande af hvad hans excellens herr statsministern sålunda anfört hemställde chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelswärd, att Kungl. Maj:t måtte utse en kommitté med uppdrag

att skyndsammast möjligt utarbeta nödiga bestämmelser för genomförandet af lokalt veto för försäljning och utskänkning af brännvin samt vin och öl,

att vidare efter behörig utredning framlägga förslag till jämväl andra välberäknade och verksamma anordningar för att begränsa rusdrycks-handteringens skadliga verkningar bland annat genom reformering af det s. k. Göteborgssystemet samt

att åvägabringa en allsidig utredning rörande allmänt rusdrycksförbud äfvensom

att Kungl. Maj:t måtte förordna till ordförande i denna kommitté ledamoten af Riksdagens andra kammare Svante Herman Kvarnzelius och till ledamöter medicine licentiaten Ivan Bratt, ledamoten af Riksdagens andra kammare Jakob Byström, ledamoten af Riksdagens första kammare Oskar Eklund, ledamoten af Riksdagens första kammare Carl G. Ekman, ledamoten af Riksdagens andra kammare Ollas Anders Ericsson i Ofvanmyra, ledamoten af Riksdagens andra kammare Johan Bernhard Eriksson i Grängesberg, ledamoten af Riksdagens andra kammare Karl Gustaf Karlsson i Göteborg, ledamoten af Riksdagens andra kammare, borgmästaren Jakob Gustaf Pettersson, fröken Emilie Rathou samt professorn Torsten Ludvig Thunberg, och till sekreterare hos kommittén filosofie kandidaten E. J:son Thulin.

Slutligen hemställde departementschefen, att protokollet i detta ärende måtte få offentliggöras.

Sedan statsrådets öfriga ledamöter instämt i hvad hans excellens herr statsministern samt chefen för finansdepartementet anfört och hemställt, behagade Hans Maj:t Konungen lämna sitt bifall till statsrådets framställning i ämnet.

— Socialstatistik, allmänt. —

Den engelska fabriksarbetarstatistiken för år 1907 (jämte internationella jämförelser). Nedanstående statistik grundar sig på uppgifter, som i öfverensstämmelse med 1901 års fabrikslag i England infordrats från samtliga fabriker och dylika arbetsställen genom vederbörande arbetsgifvare. De senaste uppgifterna, som här närmast komma i fråga, afse förhållandena under år 1907.

Man skiljer i engelsk statistik af historiska skäl mellan »textilfabriker» (Textile Factories) och »öfriga fabriker» (Non Textile Factories). — Antalet inom *textilindustrien* sysselsatta arbetare framgår af följande öfversikt.

År.	Inkomna uppgifter.	Minderåriga.		Vuxna personer.		Summa.
		12—14 år.	14—18 år.	Män.	Kvinnor.	
1901	13,129	86,511	220,595	290,606	481,641	**1,029,353**
1904	11,378	81,744	208,008	297,802	489,329	**1,026,378**
1907	11,426[1]	32,647	238,772	310,983	504,821	**1,087,223**

[1] Antalet inkomna uppgifter för år 1907 utgjorde 10,657, hvaremot 1,061 utebleſvo. — I stället för dessa har man emellertid i 769 fall användt inkomna uppgifter för föregående år.

Ökningen under åren 1904—07 utgjorde 5·9 %. Gruppen »minderåriga mellan 14—18 år» uppvisade en tillväxt med ända till 14·8 %, medan däremot de s. k. halftidsarbetarna (barn under 14 år) endast ökades med 2·8 %. — Hela tillväxten utgjorde för öfrigt i England och Wales 6·5, i Irland 6·8, men i Skottland blott 1·9 %.

Arbetarnas fördelning på de olika till denna grupp hörande industrigrenarna var år 1907 följande:

Bomullsspinnerier och -väfverier . .	576,820	*Silkesspinnerier och sidenväfverier* .	28,873
Ylle- och kamgarnsspinnerier samt -väfverier	261,192	Spetsfabriker	21,024
Linnespinnerier och -väfverier . . .	100,475	*Hampspinnerier och -väfverier* . .	10,883
Strumpstickerier	39,971	Förarbetning af hästhår, gummiband, kinagräs- och kokosnötfibrer . .	8,200
Jutespinnerier och -väfverier . . .	39,785	Hela textilindustrien	**1,087,223**

Kvinnorna äro inom alla åldersgrupper till antalet betydligt öfverlägsna. Minst är skillnaden mellan könen dock bland »halftidsarbetarna», såsom framgår af följande öfversikt:

	Män.	Kvinnor.
Vuxna personer	310,983	504,821
Minderåriga: 14—18 år	81,270	157,502
12—14 »	15,107	17,540
Summa	**407,360**	**679.863**

Antalet personer sysselsatta vid *öfriga fabriker* utgjorde 3,401,551 (mot 3,067,780 år 1904 och 3,112,194 år 1901). Frånräknar man tvättinrättningarna, hvilkas personal — 85,686 personer — ej medtagits i mer än den sista räkningen, utvisar statistiken en tillväxt med omkring 8 % under åren 1904—07. — Af de ifrågavarande personerna voro 2,625,976 män och 775,575 kvinnor (resp. 77·2 och 22·8 %). — Fördelningen efter kön och åldersklasser framgår närmare af följande öfversikt:

	Män.	Kvinnor.
Vuxna personer	2,285,249	557,829
Minderåriga: 14—18 år	338,781	216,826
12—14 »	1,946	920
Summa	**2,625,976**	**775,575**

I uppgifterna för år 1907 medtogos för första gången äfven i fabriksdrift anställda gifta kvinnor. De vuxna kvinnliga arbetarnas fördelning efter civilstånd var följande:

	Ogifta.	Gifta.	Änkor.
	%	%	%
Textilindustri	71·8	24·1	4·1
Annan industri	79·3	16·3	4·4

Antalet kvinnor, som efter ingånget äktenskap fortfara att arbeta i industrien, är såsom synes äfven relativt sedt störst vid textilfabrikerna.

I anslutning till ofvanstående framläggas här nedan några jämförande siffror från Tyskland, Frankrike och Sverige[1] (tab. I—III). En del oegentligheter, härrörande ur olikheter i uppställningen af de skilda ländernas statistik, äro härvid naturligtvis oundvikliga. Särskildt må påpekas, hurusom man i Sverige och Frankrike räknar alla per-

[1] Uppgifterna äro hämtade ur följande publikationer:
Tyska riket: Reichsarbeitsblatt, för *Frankrike:* Annuaire statistique, för *Sverige:* Kommerskollegii berättelse om fabriker och handtverk (Sv. Off. Stat. D).

soner under 18 år som minderåriga, medan man i Tyskland skiljer mellan yngre arbetare (14—16 år) och barn (12—14 år); i England har man ända till tre grupper (intill resp. 14, 16 och 18 år). Den tyska statistiken skiljer dessutom ej på kön i fråga om barn under 14 år, hvarför uppgifterna å antalet kvinnor från dessa länder endast afse

Tab. I. *Antal arbetare vid yrkesinspektion underställda industriella anläggningar.*

	Sverige. (1907: 5,378,000 inv.)		Tyska riket. (1907: 61,720,000 inv.)		Storbritannien. (1907: 44,098,000 inv.)		Frankrike. (1907: 39,252,000 inv.)	
	1904.	1907.	1904.	1907.	1904.	1907.	1904.	1907.
Samtliga industrigrupper	277,853	303,029	5,361,245	6,128,319	4,165,791	4,488,774	3,662,167	3,999,402
Däraf:								
Kemisk-teknisk ind.	10,641	12,900	121,052	142,295	98,200	109,488	108,090	117,846
Textilindustri . .	29,177	30,093	810,708	867,657	1,026,378	1,087,223	637,671	654,059
Beklädnadsind. . .	16,995	19,963	293,580	364,808	378,790	434,576	372,744	395,288
Närings- o. njutningsämnesind. .	32,778	33,875	532,267	597,483	293,024	315,678	311,692	337,778
Metall- o. maskinind.	56,396	67,089	1,196,321	1,442,148	1,238,210	1,332,286	466,618	515,215
Trävaruind. . . .	63,880	67,044	319,339	377,267	131,155	131,320	285,619	298,070

Tab. II. *Antalet yrkesinspektion underställda fabriker.*

	Sverige.		Tyska riket.		Storbritannien.		Frankrike.	
	1904.	1907.	1904.	1907.	1904.	1907.	1904.	1907.
Samtliga industrigrupper	11,962	11,659	215,279	250,724	Uppgifter saknas.	101,939	508,849	552,130
Däraf:								
Kemisk-teknisk industri	510	511	2,408	2,656		2,792	4,863	5,078
Textilindustri	566	513	13,904	15,386		7,620	15,577	16,290
Beklädnadsindustri . .	842	874	32,893	43,169		7,920	70,394	73,491
Närings- och njutningsämnesindustri . . .	3,882	3,576	61,506	71,365		22,381	56,097	65,570
Metall- o. maskinindustri	1,666	1,705	28,048	33,635		19,474	53,207	55,373
Trävaruindustri . . .	2,130	2,253	24,403	28,926		10,669	56,834	61,482

Tab. III. *Kvinnor och minderåriga vid yrkesinspektion underställda fabriker.*

Stater.	Fabriker.	Arbetare.	Kvinnor.		Minderåriga under 18 år.		Däraf barn under 14 år.	
	Antal.	Antal.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Sverige	11,659	303,029	57,020	18·8	43,762	14·4	—	—
Tyska riket	250,724	6,128,319	[1] 1,296,382	21·2	—	—	13,054	0·2
Storbritannien och Irland	101,939	4,488,774	1,455,438	32·4	829,892	18·5	35,513	0·8
Frankrike	552,130	3,999,402	1,121,499	28·0	588,585	14·7	—	—

[1] Siffrorna för Tyskland afse endast kvinnor öfver 14 år. Emellertid kan hela antalet i industrien sysselsatta kvinnor (inberäknadt flickor under 14 år) anslås till 1,302,460.

personer öfver 14 år: den tyska statistiken för år 1909 har emellertid meddelat särskilda siffror å gossar och flickor och med ledning af dessa har hela antalet kvinnor under år 1907 äfven approximativt beräknats (se anm. under tab. III).

(Reichsarbeitsblatt.)

— Strejker, lockouter m. m. —

Det nya rådet för handläggning af arbetstvister i England. I det anförande, hvarmed presidenten i det engelska handelsministeriet inledde förhandlingarna i det enligt ministeriets kungörelse den 10 sistlidne oktober inrättade rådet för handläggning af arbetstvister[1], lämnade han några viktiga och intressanta meddelanden rörande planen för rådets verksamhet. Sålunda tillkännagafs, att jämte rådet kommer att inom handelsministeriet upprättas en särskild afdelning (department) under ledning af den nuvarande chefen för afdelningen för arbetarfrågor såsom »Chief Industrial Commissioner», hvilken nya afdelning skall utöfva de befogenheter i fråga om förlikning och skiljedom i arbetstvister, som tillagts handelsministeriet. Vidare underströks ytterligare, att rådet icke komme att göra intrång på det frivilliga förlikningsoch skiljedomsväsendet, utan vore afsikten endast att vid sidan af detta verka för det föresatta ändamålet, ej heller komme rådet att inkräkta på arbetsgifvar- eller arbetar*organisationernas handlingsfrihet*.

Emellertid uttalades den förvissningen att, i den mån rådet tillvunne sig landets förtroende, det komme att anses såsom lämpligt, riktigt och naturligt, att, innan arbetsnedläggelse tillgrepes i frågor, hvarom parterna icke själfva kunnat enas, saken hänsköts till rådet för undersökning och inhämtande af råd. Ty hvar och en, som ansåge sin sak rättvis, kunde ej frukta att få de med en tvist sammanhängande faktiska omständigheterna fullt utredda.

Rådet höll därefter sammanträde och diskuterade arbetsordningen. Det beslöts att hålla regelbundet återkommande sammanträden i februari, juni och november hvarje år samt dessutom, på ordförandens kallelse, när helst så kräfdes.

Rådets förhandlingar skulle vara att betrakta såsom enskilda och konfidentiella och endast enligt särskildt beslut af rådet få offentliggöras. Bland de olika slag af ärenden, som komme att handläggas af rådet, nämnde ordföranden följande:

1) frågor, som hänsköts till rådet såsom en opartisk institution för inhämtande af dess utlåtande i sakfrågan, att delgifvas parterna enskildt;

2) tvistefrågor, som hänsköts till rådet i och för utredning samt för inhämtande af förslag till uppgörelse, att delgifvas parterna enskildt samt utan förpliktelse för dem att antaga förslaget;

3) liknande fall som under 2), men där bägge parterna på förhand medgifvit, att förslaget finge offentliggöras;

4) tvistefrågor, som underställdes rådets afgörande och hvari bägge parter öfverenskommit att difinitivt underkasta sig rådets beslut;

5) ärenden, som i särskilda fall hänsköts till rådet från handelsministeriet eller regeringen; samt

6) andra frågor än sådana sammanhängande med särskilda arbetstvister, som handelsministeriet eller regeringen kunde besluta hänskjuta till rådet för inhämtande af ett väl öfverlagdt och sakkunnigt omdöme i någon punkt.

(Labour Gazette.)

— Socialförsäkring. —

Ålderdomspensioneringen i Danmark.[2] Den 31 mars 1910 var i Danmark hela antalet personer, som mottog ålderdomsunderstöd, c:a 77,000. Af dessa voro 57,400» huf-

[1] Se »Medd.» 1911, s. 875.
[2] Jfr »Medd.» 1904, s. 224 ff.

vudpersoner», hvaraf 16,600 familjeförsörjare och 40,800 ensamma personer, samt 19,500 »bipersoner» (hustrur och barn). Af hela befolkningen öfver 60 år åtnjuter för närvarande mellan en tredjedel och en fjärdedel ålderdomsunderstöd. Antalet pensionerade kvinnor var betydligt större än antalet män och utgjorde i fråga om de förra mer än en tredjedel, i fråga om de senare en femtedel af hela den manliga resp. kvinnliga befolkningen öfver 60 år. Procenttalet understödstagare växer starkt i de högre åldersklasserna: af män i åldern 60—65 år får sålunda 8 % ålderdomsunderstöd, af kvinnor i samma ålder 21 %. För 65—70-åringar äro motsvarande procentsiffror resp. 20 och 36 och för personer äldre än 70 år resp. 31 och 42 %.

I provinsstäderna är antalet pensionstagare relativt störst, nämligen af hela antalet manliga och kvinnliga 60-åringar resp. 25 ½ och 42 %; därefter följer Köpenhamn (resp. 21 och 43 %), landsbygden (resp. 19 och 32 %) samt Fredriksberg (resp. 13 och 29 %).

Det genomsnittliga understödsbeloppet utgjorde 1909—1910 195 kronor för hvarje understödstagande hufvudperson, hvilket innebär en stegring sedan föregående år med c:a 12 kronor. Störst är det genomsnittliga understödsbeloppet i Köpenhamn (260 kr.), hvarefter följa Fredriksberg (252 kr.) och provinsstäderna (237 kr.), medan landskommunerna figurera med det lägsta genomsnittsbeloppet (157 kr.). Understödsbeloppet har genomsnittligen stigit betydligt under de gångna åren. 1895 utgjorde detsamma per hufvudperson 102 kronor, 1900 höjde det sig till 122 kr., 1905—06 till 152 kr. samt 1909—10, såsom nämndt, till 195 kr.

Totalutgifterna för ålderdomspensioneringen, hvartill kommunerna och staten bidraga med hälften hvardera, belöpte sig 1909—1910 till 10·8 mill. kronor gentemot 9 ¾ mill. kronor 1908—1909.

(Statistiske Efterretninger.)

— Kooperation. —

Kooperativ bankverksamhet. Styrelsen för »Verband schweizerischer Konsumvereine» har beslutat inrätta en särskild bankafdelning, som skall omfatta följande rörelsegrenar:

1. Mottagande af penningar från föreningar och deras medlemmar på upp- och afskrifnings- samt sparkasseräkning och mot obligationer af såväl anslutna föreningar och deras medlemmar som af allmänheten.
2. Utlämnande af lån mot inteckning i fastighet eller varor eller annan säkerhet för föreningar och andra kooperativa företag.
3. Diskontering, inkassering af räkningar, köp och försäljning af växlar.
4. Öppnande af kreditiv för föreningar.
5. Köp och försäljning af värdepapper med undantag af spekulationspapper.
6. Mottagande af värdepapper och andra värdesaker till förvaltning och förvaring.
7. Förmedling af lån åt föreningar.
8. Upplysningsverksamhet.

(Internat. Coop. Bulletin.)

Konsumtionsföreningarna i Ungern under år 1910. Den ungerska partihandelsföreningen Hangya har nyligen publicerat en statistisk redogörelse för de till densamma anslutna föreningarnas verksamhet under år 1910, af hvilken framgår, att rörelsen allt fortfarande befinner sig i raskt framåtskridande. Antalet föreningar, som ännu år 1900 endast uppgick till 122 och vid 1909 års slut uppnått siffran 910, växte under redogörelseåret till 992. Dessa föreningar räknade sammanlagdt 156,563 medlemmar, i medeltal per förening alltså endast 150 à 160 personer. Det genomsnittliga inbetalda andelskapitalet uppgick till 3 ½ mill. kr. eller 17 kr. per medlem, omsättnin-

gen till c:a 28 1/2 mill. kr. eller per medlem endast 182 kr. Den rapporterade årsvinsten uppgick till 330,000 kr., under det andra föreningar gått med en förlust om tillsammans 30,000 kr. Af dessa siffror framgår, att den kooperativa rörelsens stora utbredning ännu knappast motsvaras af inre konsolidering. I samma riktning pekar det förhållandet, att föreningarna i utestående fordringar redovisat 1,650,000 kr. eller nästan exakt samma belopp, som samlats i fonder. I ett afseende står emellertid den ungerska konsumtionsföreningsrörelsen mycket högt, nämligen i fråga om trohet mot centralorganisationen. Hangyas omsättning uppgick nämligen under redogörelseåret till 14 1/4 mill. kr. eller 50 % af de anslutna föreningarnas, hvarvid bör märkas, att i fråga om Hangya räknas med partipriser, i fråga om lokalföreningarna med minutpriser. I själfva verket torde Hangya förse de tillhörande föreningarna med c:a 55 % af deras varor.

(Internat. Coop. Bulletin.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Arbetslöner i Köpenhamn under år 1909. Af Köpenhamns stads statistiska kontor har publicerats en statistik öfver arbetslöner under år 1909. Uppgifterna till denna liksom till tidigare undersökningar öfver arbetslöner i Köpenhamn hafva inhämtats å frågeformulär, som utsändts till resp. arbetsgifvare och arbetare. De förstnämnda frågeformulären hafva ifyllts af arbetsgifvarorganisationernas statistiska afdelningar för de yrkens vidkommande, som omfattas af arbetsgifvarstatistiken. Dessutom har Arbejdsgiverforeningen varit statistiska kontoret behjälplig med insamlande af uppgifter för åtskilliga andra yrken; i åtskilliga fall har dock kontoret måst sätta sig i direkt förbindelse med arbetsgifvarna i yrket. Uppgifterna från arbetarsidan äro insamlade genom fackföreningarna under medverkan af »De samvirkende Fagforbund» och arbetarnas samorganisation.

I stor omfattning har man, där det insamlade materialet företer någon större skiljaktighet mellan arbetsgifvarnas och arbetarnas uppgifter, anordnat skriftliga eller muntliga förhandlingar med uppgiftslämnarna eller andra personer, bekanta med förhållandena i resp. yrken. Ofta har man genom att på underhandlingens väg aflägsna missförstånd beträffande de framställda frågorna åvägabragt närmare öfverensstämmelse mellan uppgifterna från ömse håll. I ett stort antal fall har det ock lyckats att bringa de båda sidornas uppgifter till så nära öfverensstämmelse med hvarandra, att utan större risk för misstag kunnat användas medeltalet af desamma. Där i vissa yrken förelegat större skiljaktighet mellan arbetsgifvarnas och arbetarnas siffror, har man icke ansett sig kunna meddela någon genomsnittsberäkning. Det framgår af de meddelade tabellerna, att lönebeloppen äro mycket växlande, hvarför de högsta, resp. lägsta lönerna betydligt afvika från medeltalet.

För yrkeslärda arbetare ställer sig genomsnittet af dels daglön, dels ackordsförtjänst per vecka såsom följande siffror visa:

	Antal yrken.	Antal yrkesarbetare.	Medeltal i kronor.
Daglön	64	13,762	4·56
Ackord förtjänst per vecka . .	54	14,898	32·57

Förvandlas ofvanstående daglön till veckolön genom multiplikation med 6, erhålles följande resultat:

Veckoförtjänst	Medeltal i kronor.
vid daglön	27·42
» ackord	32·57

Det framgår häraf, att ackordslönen är ca 19 % högre än daglönen, hvilket ungefär motsvarade det förhållande, som konstaterades för år 1904. Söker man beräkna den genomsnittliga veckoförtjänsten med hänsyn till såväl daglönens som ackordslönens storlek och förekomst, framgår såsom resultat, att en yrkeskunnig arbetare vid full sysselsättning har en veckoförtjänst af i medeltal 30·10 kronor.

Beträffande icke yrkeskunniga arbetare (arbejdsmænd) må följande siffror anföras:

	Antal yrken.	Antal arbetare.	Medeltal i kronor.
Daglön	75	16,166	3·96
Ackordsförtjänst per vecka	25	4,330	34·17

För de icke yrkeskunniga arbetarnas vidkommande är, såsom af en jämförelse med förut anförda siffror framgår, skillnaden mellan daglönsförtjänst och ackordsförtjänst större än beträffande yrkeskunniga arbetare; för icke yrkeskunniga arbetare är ackordsförtjänsten 44 % högre än daglönsförtjänsten, medan motsvarande procentsiffra för de yrkeskunniga var 19. Detta förklaras däraf, att ackordsarbete öfvervägande förekommer i viktigare säsongyrken, där arbetet afbrytes af flera arbetslöshetsperioder och till följd däraf arbetsförtjänsten måste ställa sig högre. Emellertid har den höga ackordsförtjänsten icke så stor betydelse för de icke yrkeskunniga arbetarna öfver hufvud, emedan daglönen för dem spelar större roll än för de yrkeskunniga. Med hänsyn tagen till den relativa förekomsten af daglön och ackord utgör den genomsnittliga veckoförtjänsten vid bägge löneformerna 25·96 kr.

För de kvinnliga arbetarnas vidkommande föreligga mindre fullständiga uppgifter om lönen, men kan dock följande sammanställning göras:

	Antal yrken.	Medeltal i kronor.
Daglön	50	2·17
Ackordsförtjänst per vecka	33	15·19

Ackordslönen är här 17 % högre än daglönen, hvadan följaktligen skillnaden mellan fast lön och ackord är mindre än för manliga arbetare, yrkeskunniga eller icke.

Yrkesarbetarna hade genomsnittligen 82 %, grofarbetarna 110 % högre daglön än de kvinnliga arbetarna, och yrkesarbetarlönen öfverstiger grofarbetarlönen med 15 %.

Granskar man lönens förändringar under tiden 1904—1909 för de yrkeslärda arbetarna, framgår att daglönen stigit under denna tidsperiod med 10·9 %, ackordsförtjänsten per vecka med 9·3 %. Den genomsnittliga veckolönen med hänsyn tagen till såväl daglön som ackordslön utgjorde:

1904	27·81 kronor.
1909	30·40 »

I fråga om den genomsnittliga daglönen kunna anföras följande siffror:

	Daglön i medeltal för manliga yrkesarbetare.	manliga grofarbetare.	kvinnliga arbetare.
1882	3·04	2·37	1·37
1898	3·84	3·05	1·67
1904	4·11	3·48	1·90
1909	4·56	3·96	2·17

Stegringen i daglönen utgör sålunda för yrkesarbetare 10·9 %, för icke yrkeskunniga 15·5 % och för kvinnliga arbetare 14·2 %. Man lägger vidare märke till, att lönen befunnit sig i jämn stegring.

(Cordt Trap: Arbejdslønnen i København i aaret 1909.)

Statens jordpolitik på Nya Zeeland. Ända tills helt nyligen har man på Nya Zeeland tillämpat den metoden, att jord upplåtits åt nybyggare utan inskränkning, och på så sätt hafva en del större jordbruk grundats. Numera har emellertid regeringen börjat förfara på annat sätt med statsjorden.

Visserligen uppmuntras och understödjas fortfarande nybyggare med all kraft, men ytvidden af det jordområde, hvar och en får inköpa eller arrendera, är nu noga fixerad. I fråga om den utarrenderade jorden har man äfven sörjt för att oförtjänt värdestegring skall komma staten till godo. Detta ändamål har vunnits därigenom, att arrenden medgifvas icke såsom förut för all framtid, utan endast för jämförelsevis korta tidsperioder, efter hvilkas utgång kontrakten visserligen kunna förnyas, men hvarvid en ny jordvärdering lägges till grund för arrendesumman.

Ehuru en stor del af landets till 26,714,265 har uppgående jordareal sålts eller donerats under full äganderätt, utgjorde den 31 mars 1910 kronoarrendena 7,412,901 har, hvarjämte ytterligare 2,358,183 har ännu funnos disponibla för kolonisation.

Vanlig statsjord har sålts eller bortarrenderats till nybyggare efter olika metoder, men härvid hafva alltid restriktioner gjorts beträffande ytinnehållet af det land, hvarje kolonist kunnat erhålla. I allmänhet har nybyggaren därjämte ålagts att bosätta sig på sin brukningsdel och att där utföra jordförbättringar till ett visst angifvet värde. Sålunda får exempelvis en kolonist, som arrenderar ett jordbruk med första klass åkerjord på sådana villkor, att han äger rätt att efter 10 års förlopp förvärfva fastigheten som sin egendom, ej innehafva mer än 640 acres (259 har). Vidare skall han vara bosatt på brukningsdelen i sex år (i vissa fall i sju år) samt under denna tid verkställa jordförbättringar, motsvarande 30 % af jordens värde.

År 1907 gåfvos 7 mill. acres (2,832,697 har) statsjord karaktären af nationaljord (dotation nationale). Afkastningen häraf är afsedd att användas för den offentliga undervisningen och till ålderdomspensionering. Nationaljorden skall ökas, tills den nått ett ytinnehåll af 9 mill. acres (3,642,039 har), och från dessa domäner får ingen afsöndring ske genom försäljning, utan kunna desamma endast arrenderas bort.

För att kunna tillhandahålla jord för en mera intensiv kolonisation är regeringen bemyndigad att återköpa jord, som staten förut afhändt sig. Finnes ej möjlighet förvärfva sig sådan på frivillighetens väg, kan det ske genom expropriation, hvarvid innehafvaren erhåller en kontant ersättning, hvars storlek bestämmes genom skiljedom.

Under tiden 31 mars 1909—31 mars 1910 försåldes eller bortarrenderades statsjord till ett ytinnehåll af 533,048 har, af nationaljorden utlämnades 414,598 har på arrende, och af återköpt jord såldes eller utarrenderades 39,586 har.

Liksom den nyzeeländska regeringen sålunda ställer land till nybyggarnas förfogande, förser den dem äfven med nödigt driftskapital mot säkerhet af deras respektive jordlotter.

Från år 1894, då nämnda kreditsystem började praktiseras, till den 31 mars 1910, beviljades 25,722 sådana lån, tillsammans utgörande en summa af 225,631,875 francs. Sistnämnda datum funnos 14,508 lån på tillhopa 141,690,825 francs ännu utestående. Af lånebeloppen voro 11,261 under 12,500 francs, medan 3,247 varierade från 12,500 francs till 75,000 francs, hvilken senare summa var den högsta, som kunde utlånas till en enda nybyggare.

Äfven från statsfinansiell synpunkt har det tillämpade kreditsystemet medfört gynnsamma resultat, ty den 31 mars 1910 uppgick amorteringsfonden till 3,540,700 francs, hvarjämte afsatts en reservfond af 1,250,000 francs.

(Institut International d'Agriculture: Bulletin du Bureau des Institutions économiques et sociales 1911 n:r 8, 9.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Oktober månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under oktober månad.

Öfversikt af verksamheten under *oktober* månad år 1911.

Oktober:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,954	1,352	1,076	2,200	2,543	1,303	**4,154**	**3,895**	**2,379**
Uppsala län	505	456	348	314	292	247	**819**	**748**	**595**
Södermanlands län	251	182	144	137	126	74	**388**	**308**	**218**
Östergötlands län	969	936	606	530	701	381	**1,499**	**1,637**	**987**
Norrköping	666	487	409	374	398	227	**1,040**	**885**	**636**
Jönköpings län	220	128	89	184	158	107	**404**	**286**	**196**
Norra Kalmar län	83	43	33	41	48	25	**124**	**91**	**58**
Södra Kalmar län	88	55	36	80	90	57	**168**	**145**	**93**
Blekinge län	180	110	79	203	151	111	**383**	**261**	**190**
Kristianstads län	492	422	294	155	323	91	**647**	**745**	**385**
Malmöhus län. Malmö	925	509	437	742	781	484	**1,667**	**1,290**	**921**
Malmöhus län. Lund	384	246	222	110	94	65	**494**	**340**	**287**
Malmöhus län. Landskrona	152	112	88	70	80	38	**222**	**192**	**126**
Malmöhus län. Hälsingborg	600	344	283	261	254	166	**861**	**598**	**449**
Malmöhus län. Ystad	78	75	49	45	61	27	**123**	**136**	**76**
Malmöhus län. Trelleborg	125	146	111	39	61	35	**164**	**207**	**146**
Malmöhus län. Eslöf	258	224	184	57	87	51	**315**	**311**	**235**
Malmöhus län. Skurup	82	81	64	14	27	9	**96**	**108**	**73**
Hallands län	269	270	154	143	186	106	**412**	**456**	**260**
Göteb. o. Bohus län	137	92	76	91	94	58	**228**	**186**	**134**
Göteborg	998	1,008	865	839	1,177	585	**1,837**	**2,185**	**1,450**
Skaraborgs län	110	58	53	42	45	23	**152**	**103**	**76**
Karlstad	48	37	26	88	138	72	**136**	**175**	**98**
Örebro	195	89	89	215	118	116	**410**	**207**	**205**
Västmanlands län	436	279	189	209	238	141	**645**	**517**	**330**
Kopparbergs län	158	105	74	196	176	135	**354**	**281**	**209**
Gäfle stad o. län	200	109	90	107	135	62	**307**	**244**	**152**
Sundsvall	36	50	24	191	177	106	**227**	**227**	**130**
Östersund	52	36	13	71	40	25	**123**	**76**	**38**
Norrbottens län	85	102	57	148	132	102	**233**	**234**	**159**
Tillsammans okt. 1911	**10,736**	**8,143**	**6,262**	**7,896**	**8,931**	**5,029**	**18,632**	**17,074**	**11,291**
» » 1910[2]	9,160	7,007	5,184	6,460	8,008	4,158	15,620	15,015	9,342
» sept. 1911	9,219	7,544	5,299	8,054	9,936	4,995	17,273	17,480	10,294

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

[2] De här meddelade uppgifterna för år 1910 äro något högre än de tidigare för resp. månad offentliggjorda, beroende därpå att här medräknats resultaten af den under juli 1910 påbörjade verksamheten vid Skaraborgs läns anstalt.

På 100 *lediga platser* kommo:

Oktober:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	145	87	**107**	80	51	**61**
Uppsala län . . .	111	108	**109**	76	85	**80**
Södermanlands län	138	109	**126**	79	59	**71**
Östergötlands län	104	76	**92**	65	54	**60**
Norrköping . . .	137	94	**118**	84	57	**72**
Jönköpings län .	172	116	**141**	70	68	**69**
Norra Kalmar län	193	85	**136**	77	52	**64**
Södra Kalmar län	160	89	**116**	65	63	**64**
Blekinge län . .	164	134	**147**	72	74	**73**
Kristianstads län	117	48	**87**	70	28	**52**
Malmöhus län. Malmö	182	95	**129**	86	62	**71**
Malmöhus län. Lund	156	117	**145**	90	69	**84**
Malmöhus län. Landskrona . .	136	88	**116**	79	48	**66**
Malmöhus län. Hälsingborg . .	174	103	**144**	82	65	**75**
Malmöhus län. Ystad	104	74	**90**	65	44	**56**
Malmöhus län. Trelleborg . . .	86	64	**79**	76	57	**71**
Malmöhus län. Eslöf	115	66	**101**	82	59	**76**
Malmöhus län. Skurup	101	52	**89**	79	33	**68**
Hallands län . .	100	77	**90**	57	57	**57**
Göteb. o. Bohus l.	149	97	**123**	83	62	**72**
Göteborg	99	71	**84**	86	50	**66**
Skaraborgs län .	190	93	**148**	91	51	**74**
Karlstad	130	64	**78**	70	52	**56**
Örebro	219	182	**198**	100	98	**99**
Västmanlands län	156	88	**125**	68	59	**64**
Kopparbergs län .	150	111	**126**	70	77	**74**
Gäfle stad och län	183	79	**126**	83	46	**62**
Sundsvall	72	108	**100**	48	60	**57**
Östersund	144	178	**161**	36	63	**50**
Norrbottens län .	83	112	**100**	56	77	**68**
Tillsammans okt. 1911	**132**	**88**	**109**	**77**	**56**	**66**
» » 1910	131	81	104	74	52	62
» sept. 1911	122	81	99	70	50	59

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 18,632 ansökningar om arbete, hvaraf 10,736 af män och 7,896 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 17,074 lediga platser, nämligen 8,143 för män och 8,931 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 11,291, af hvilka 6,262 besattes med män och 5,029 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge var åtminstone under månadens förra del tämligen tillfredsställande. Efter afslutandet af den omfattande arbetsinställelsen inom byggnadsindustrien gällde det att utföra en del nödvändiga reparations- o. d. arbeten, som lämnade

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—oktober.			
	Okt. 1910.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Okt. 1910—okt. 1911.		Sept. 1911—okt. 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
				Antal.	%	Antal.	%	1910.	1911.	Antal.	%
Stockholm	1,974	2,151	*2,379*	+ 405	+ 21	+ 228	+ 11	13,010	15,163	+ 2,153	+ 17
Uppsala län	560	525	*595*	+ 35	+ 6	+ 70	+ 13	2,570	3,262	+ 692	+ 27
Södermanlands län[1]	—	300	*218*	—	—	— 82	— 27	—	1,344	—	—
Östergötlands län	764	1,138	*987*	+ 223	+ 29	— 151	— 13	4,873	6,084	+ 1,211	+ 25
Norrköping	641	518	*636*	— 5	— 1	+ 118	+ 23	3,806	3,703	— 103	— 3
Jönköpings län[2]	159	202	*196*	+ 37	+ 23	— 6	— 3	1,106	1,384	+ 278	+ 25
Norra Kalmar län[2]	52	61	*58*	+ 6	+ 12	— 3	— 5	304	414	+ 110	+ 36
Södra Kalmar län[1]	—	76	*93*	—	—	+ 17	+ 22	—	588	—	—
Blekinge län	195	259	*190*	— 5	— 3	— 69	— 27	1,309	1,648	+ 339	+ 26
Kristianstads län	384	292	*385*	+ 1	± 0	+ 93	+ 32	1,536	1,758	+ 222	+ 14
Malmöhus län. Malmö	895	833	*921*	+ 26	+ 3	+ 88	+ 11	5,582	6,466	+ 884	+ 16
Malmöhus län. Lund	284	216	*287*	+ 3	+ 1	+ 71	+ 33	1,686	1,571	— 115	— 7
Malmöhus län. Landskrona[2]	120	87	*126*	+ 6	+ 5	+ 39	+ 45	593	784	+ 191	+ 32
Malmöhus län. Hälsingborg	323	373	*449*	+ 126	+ 39	+ 76	+ 20	2,329	3,274	+ 945	+ 41
Malmöhus län. Ystad	62	62	*76*	+ 14	+ 23	+ 14	+ 23	419	509	+ 90	+ 21
Malmöhus län. Trelleborg[1]	—	116	*146*	—	—	+ 30	+ 26	—	894	—	—
Malmöhus län. Eslöf	208	141	*235*	+ 27	+ 13	+ 94	+ 67	969	1,127	+ 158	+ 16
Malmöhus län. Skurup	65	64	*73*	+ 8	+ 12	+ 9	+ 14	348	413	+ 65	+ 17
Hallands län[2]	156	184	*260*	+ 104	+ 67	+ 76	+ 41	891	1,555	+ 664	+ 75
Göteb. o. Bohus l.[2]	101	127	*134*	+ 33	+ 33	+ 7	+ 6	480	1,101	+ 621	—
Göteborg	1,274	1,356	*1,450*	+ 176	+ 14	+ 94	+ 7	8,470	9,674	+ 1,204	+ 14
Skaraborgs län[2]	49	66	*76*	+ 27	+ 55	+ 10	+ 15	174	508	+ 334	—
Karlstad	101	88	*98*	— 3	— 3	+ 10	+ 11	730	771	+ 41	+ 6
Örebro	301	206	*205*	— 96	— 32	— 1	± 0	1,865	1,834	— 31	— 2
Västmanlands län	209	249	*330*	+ 121	+ 58	+ 81	+ 33	1,293	2,065	+ 772	+ 60
Kopparbergs län[2]	115	198	*209*	+ 94	+ 82	+ 11	+ 6	457	1,470	+ 1,013	—
Gäfle stad o. län	131	174	*152*	+ 21	+ 16	— 22	— 13	1,165	1,344	+ 179	+ 15
Sundsvall	111	113	*130*	+ 19	+ 17	+ 17	+ 15	973	1,120	+ 147	+ 15
Östersund[1]	—	21	*38*	—	—	+ 17	+ 81	—	145	—	—
Norrbottens län	108	98	*159*	+ 51	+ 47	+ 61	+ 61	727	884	+ 157	+ 22
Tillsammans	**9,342**	**10,294**	**11,291**	**+ 1,949**	**+ 21**	**+ 997**	**+ 10**	**57,665**	**72,857**	**+ 15,192**	**+ 26**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	3,078	2,765	*3,534*	+ 456	+ 15	+ 769	+ 28	13,814	18,608	+ 4,794	+ 35
» öfriga näringsgrenar	6,264	7,529	*7,757*	+ 1,493	+ 24	+ 228	+ 3	43,851	54,249	+ 10,398	+ 24

sysselsättning åt många arbetare. Men som några nybyggnader knappast hunnit påbörjas, synes någon egentlig lifaktighet inom byggnadsverksamheten ej kunna påräknas för den kommande tiden. Mot slutet af månaden torde på de flesta orter ock hafva yppats tecken till den vanliga arbetsminskningen vid vinterns inbrott. En stor del af platserna inom jordbruket till höstflyttningen hade tillsatts redan under föregående månader, hvarför omsättningen icke så mycket öfverskrider resultaten under september. Från flera håll uttalas farhågor om blifvande arbetslöshet.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.
[2] » » » » » » 1910.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar utgjorde ökningen från september 1911 i absoluta tal 997 eller 10 % (däraf för jordbruket m. m. 769 eller 28 % samt för öfriga näringsgrenar 228 eller 3 %); i jämförelse med oktober 1910 uppgick tillväxten till 1,949 eller 21 % (däraf för jordbruket m. m. 456 eller 15 % samt för öfriga näringsgrenar 1,493 eller 24 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Okt.	Sept.	Okt.	Okt.	Sept.	Okt.
Jordbruket m. m.	1910.	1911.	1911.	1910.	1911.	1911.
Män	83	99	*100*	69	66	*73*
Kvinnor	38	46	*43*	29	33	*39*
Tillsammans	**73**	**84**	***86***	**60**	**57**	***65***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	192	143	*165*	80	74	*81*
Kvinnor	88	87	*96*	56	53	*59*
Tillsammans	**120**	**105**	***120***	**63**	**60**	***67***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	131	122	*132*	74	70	*77*
Kvinnor	81	81	*88*	52	50	*56*
Tillsammans	**104**	**99**	***109***	**62**	**59**	***66***

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Oktober:									
Jordbruk o. skogshushållning	4,149	4,159	3,030	561	1,300	504	**4,710**	**5,459**	**3,534**
Grufdrift och malmförädling	27	7	1	—	—	—	**27**	**7**	**1**
Industri o. handtverk m. m.	2,796	1,631	1,230	438	284	154	**3,234**	**1,915**	**1,384**
Handel och samfärdsel	1,624	1,081	814	945	800	390	**2,569**	**1,881**	**1,204**
Husligt arbete	5	3	1	5,782	6,527	3,968	**5,787**	**6,530**	**3,969**
Allmän o. litterär verksamhet	27	16	12	54	20	13	**81**	**36**	**25**
Öfriga slag af arbete	2,108	1,246	1,174	116	—	—	**2,224**	**1,246**	**1,174**
Samtliga yrkesgrenar	**10,736**	**8,143**	**6,262**	**7,896**	**8,931**	**5,029**	**18,632**	**17,074**	**11,291**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 701	+ 659	+ 707	— 49	— 35	+ 62	+ 652	+ 624	+ 769
Grufdrift och malmförädling	+ 8	— 12	— 12	—	—	—	+ 8	— 12	— 12
Industri o. handtverk m. m.	+ 319	— 74	+ 127	— 54	— 41	+ 19	+ 265	— 115	+ 146
Handel och samfärdsel	+ 193	— 197	— 95	+ 14	— 53	— 13	+ 207	— 250	— 108
Husligt arbete	+ 4	± 0	— 1	— 62	— 865	— 27	— 58	— 865	— 28
Allmän o. litterär verksamhet	+ 9	+ 6	+ 6	— 15	— 9	— 5	— 6	— 3	+ 1
Öfriga slag af arbete	+ 283	+ 217	+ 231	+ 8	— 2	— 2	+ 291	+ 215	+ 229
Samtliga yrkesgrenar	**+ 1,517**	**+ 599**	**+ 963**	**— 158**	**— 1,005**	**+ 34**	**+ 1,359**	**— 406**	**+ 997**
Relativa tal. [1]									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 20	+ 19	+ 30	— 8	—	+ 14	+ 16	+ 13	+ 29
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	+ 13	—	+ 12	— 11	— 13	+ 14	+ 9	—	+ 12
Handel och samfärdsel	+ 13	— 15	— 10	—	— 6	—	+ 9	+ 12	— 8
Husligt arbete	—	—	—	—	— 12	—	—	+ 12	—
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	+ 16	+ 21	+ 24	—	—	—	+ 15	+ 21	+ 24
Samtliga yrkesgrenar	**+ 16**	**+ 8**	**+ 18**	**— 2**	**— 10**	**—**	**+ 8**	**— 2**	**+ 10**

På 100 *lediga platser* kommo: [1]

Oktober:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	100	43	**86**	73	39	**65**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	171	154	**169**	75	54	**72**
Handel och samfärdsel	150	118	**137**	75	49	**64**
Husligt arbete	—	89	**89**	—	61	**61**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	169	—	**178**	94	—	**94**
Samtliga yrkesgrenar	**132**	**88**	**109**	**77**	**56**	**66**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen. Specialiteter.	Okt. 1910.	Sept. 1911.	Okt. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	29	56	*41*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	250	559	*289*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	1,202	993	*1,523*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	1,125	634	*1,034*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	75	46	*71*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	35	26	*58*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	6	9	*14*
Tegelbruksarbetare	3	9	*8*
Gjutare och formare	4	17	*15*
Bleck- och plåtslagare	8	25	*27*
Smeder och hofslagare	43	38	*40*
Verktygsarbetare	1	7	*3*
Filare och bänkarbetare	16	25	*23*
Maskinarbetare	21	44	*32*
D:o handtlangare	4	33	*29*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	20	17	*33*
Maskin- och modellsnickare	5	3	*1*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	34	22	*22*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	106	195	*236*
Grundläggare, bergspängare och stensättare	6	16	*34*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	14	14	*14*
Murare	54	33	*65*
Murarbetsmän och tegelbärare	47	61	*115*
Byggnadssnickare och timmermän	186	194	*221*
Måleriarbetare	41	59	*41*
Kvarnarbetare	14	11	*17*
Bagerí- och konditoriarbetare	9	8	*8*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	6	*1*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	10	25	*19*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	58	113	*93*
Springpojkar	203	337	*288*
Varuutkörare	9	17	*17*
Kuskar och åkeriarbetare	46	76	*103*
Kaptener, styrmän, sjömän	7	11	*6*
Maskinister, eldare, kollämpare	—	1	*9*
Stufveriarbetare	100	67	*83*

Kvinnliga afdelningen. Specialiteter.	Okt. 1910.	Sept. 1911.	Okt. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	228	406	*393*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	89	28	*86*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	16	8	*25*
Spinneriarbetare	1	3	*3*
Väfveriarbetare	6	3	*3*
Kapp- och klädsömmerskor	4	4	*7*
Linnesömmerskor	2	3	*2*
Trikotageарbetare	1	1	—
Tvätt- och strykningsarbetare	15	18	*23*
Bageri- och konditoriarbetare	31	31	*35*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	5	1	*4*
Litografer och kemigrafer	2	—	*2*
Fabriksarbetare, ej spec.	1	—	*7*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	31	61	*43*
Hotell-, café- och restaur. — Servitriser	44	47	*41*
Hotell-, café- och restaur. — Städerskor	23	26	*41*
Hotell-, café- och restaur. — Kokerskor	15	20	*28*
Hotell-, café- och restaur. — Diskerskor m. fl.	134	161	*170*
Privat tjänst — Hushållerskor	83	101	*101*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	337	436	*428*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	248	344	*304*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	1,172	1,358	*1,330*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	1,373	1,611	*1,648*
Springflickor	31	56	*35*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Okt. 1910.	Sept. 1911.	Okt. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	72	84	*86*
Metall- och maskinindustri	250	130	*187*
Trävaruindustri	212	174	*207*
Byggnadsverksamhet	178	123	*132*
Textilindustri	246	481	*342*
Beklädnadsindustri	186	216	*222*
Närings- och njutningsämnesindustri	158	104	*147*
Kontors- o. d. personal	357	306	*381*
Butiks- o. d. personal	304	151	*229*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	103	97	*108*
Landtransport	113	92	*112*
Husligt arbete	81	79	*89*
Grofarbete	182	187	*178*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på ganska riklig tillgång på arbetskraft. Dock synas förhållandena snarast något gynnsammare än motsvarande månad föregående år.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 101 platser för hushållerskor, 428 för hus- och barnjungfrur, 304 för kokerskor och köksor, 1,330 för ensamjungfrur samt 1,648 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 41 servitriser, 41 städerskor, 28 kokerskor, 170 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 43, i jordbruks- o. d. arbete 504. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras bleck- och plåtslagare 27, smeder och hofslagare 40, filare och bänkarbetare 23, maskinarbetare 32, d:o handtlangare 29, sågverks- och brädgårdsarbetare 33, möbel- och finsnickare 22, jord-, beton- o. d. arbetare 236, grundläggare o. s. v. 34, murare 65, murarbetsmän och tegelbärare 115, byggnadssnickare och timmermän 221, måleriarbetare 41, kontors-, butiks- och lagerbiträden 19, handels- och lagerarbetare 93, springpojkar 288, kuskar och åkeriarbetare 103, stufveriarbetare 83 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 41, tjänare på stat 289, tjänare i husbondes kost 1,523, tillfälliga arbetare 1,034, trädgårdspersonal 71, skogspersonal 58 samt diverse andra arbetare 14.

Antalet platser, som under *oktober* månad tillsatts utom resp. orter.

	Oktober 1911.			Okt.	Sept.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	168	75	**243**	267	202
Uppsala län	68	32	**100**	104	73
Södermanlands län	7	5	**12**	—	8
Östergötlands län	7	13	**20**	26	17
Norrköping	308	57	**365**	365	257
Jönköpings län	20	14	**34**	38	28
Norra Kalmar län	2	2	**4**	—	2
Södra Kalmar län	1	3	**4**	—	4
Blekinge län	18	15	**33**	57	34
Kristianstads län	58	18	**76**	47	41
Malmöhus län. Malmö	194	54	**248**	69	196
Malmöhus län. Lund	149	9	**158**	178	105
Malmöhus län. Landskrona	54	4	**58**	65	25
Malmöhus län. Hälsingborg	203	18	**221**	180	158
Malmöhus län. Ystad	27	8	**35**	39	25
Malmöhus län. Trelleborg	78	13	**91**	—	47
Malmöhus län. Eslöf	154	26	**180**	163	86
Malmöhus län. Skurup	55	7	**62**	62	57
Hallands län	5	6	**11**	7	9
Göteb. o. Bohus län	2	—	**2**	2	18
Göteborg	160	18	**178**	155	120
Skaraborgs län	4	—	**4**	—	—
Karlstad	15	19	**34**	27	24
Örebro	38	33	**71**	132	69
Västmanlands län	—	6	**6**	3	3
Kopparbergs län	7	5	**12**	55	16
Gäfle stad och län	1	1	**2**	7	3
Sundsvall	10	15	**25**	26	56
Östersund	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans okt. 1911	**1,813**	**476**	**2,289**	**2,074**	**1,683**
» » 1910	1,628	446	2,074	—	—
» sept. 1911	1,276	407	1,683	—	—

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 2,289 platser, hvaraf 1,813 manliga och 476 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 2,074, 1,628 och 446 samt under nästlidne månad 1,683, 1,276 och 407. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Inom jordbruket har arbetstillgången ej varit lika riklig som motsvarande tid föregående år, särskildt för ogifta drängar. Däremot har det visat sig svårt att erhålla lämplig arbetskraft till en del årsplatser med stat och lön. Inom staden har arbetstillgången varit jämförelsevis god, särskildt inom byggnadsfacken och vid de mekaniska verkstäderna. Mot slutet af månaden har

dock en afsevärd försämring inträdt såväl för fackarbetare som diversearbetare. Inom de merkantila yrkena har arbetsmarknaden varit tryckt. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit ovanligt riklig inom det husliga arbetet. För fabriksarbeterskor har däremot arbetstillgången varit otillräcklig; likaså för restaurantpersonal och handelsbiträden. Brist på mjölkjungfrur.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit god, särskildt hvad beträffar årstjänster, och ungefär lika med föregående år. Å kvinnliga afdelningen råder brist på kunniga tjänarinnor till husligt arbete.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god för jordbruksarbetare, men dålig för industri- och grofarbetare. Någon förbättring för de senare synes ej heller vara att vänta, då inga arbeten inom staden tycks skola påbörjas inom den närmaste framtiden. — Å kvinnliga afdelningen har varit god tillgång på såväl lediga platser som arbetssökande inom det husliga arbetet; till landet däremot har rådt brist på arbetskraft, särskildt på mjölkjungfrur.

Östergötlands län. Å manliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Efterfrågan å arbetskraft till jordbruket har varit större än tillgången, särskildt å ladugårdsskötare, vana vid mjölkning, daglönare och rotfruktsupptagare. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god. Brist på arbetskraft till landet.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit jämförelsevis god, men hafva de flesta platserna, utom till jordbruket, varit af tillfällig beskaffenhet. Särskildt inom byggnadsbranschen har varit dålig arbetstillgång, på grund af att inskränkningar i arbetsstyrkan ägt rum vid en hel del arbetsföretag. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänarinnor till landet.

Jönköpings län. Arbetsmarknaden har inom jordbruket varit ganska god. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra, utom hvad beträffar yngre drängar, å hvilka det har rådt brist. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan å arbetskraft motsvarat hvarandra.

Norra Kalmar län. Å manliga afdelningen har arbetsmarknaden varit dålig och sämre än under motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom byggnads- och grofarbetarfacken har varit otillräcklig; inom öfriga fack synes tillgången å arbete varit normal. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft ungefär motsvarat hvarandra, med undantag å mjölkjungfrur, å hvilka brist är rådande.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången var i början af månaden god, men minskades betydligt under dess senare del. Särskildt för grofarbetare i städerna har det varit svårt att erhålla sysselsättning. Inom jordbruket råder brist på gifta arbetare. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på tjänarinnor och mjölkjungfrur till landet.

Kristianstads län. Inom jordbruket har arbetsmarknaden varit synnerligen liflig. Det största antalet tillsatta platser faller äfven inom denna grupp.

Malmö. Manliga afdelningen. Tillgången å arbete inom staden har varit någorlunda jämn. Till jordbruket har arbetstillgången varit mindre god, särskildt för äldre drängar. Däremot har rådt brist på yngre drängar. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god, särskildt inom jordbruket till betupptagningen. Öfverflöd på ogifta äldre drängar. — Å kvinnliga afdelningen hafva inom staden tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra; brist på arbetskraft till landet.

Landskrona. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom staden har varit ganska god. Till jordbruket har efterfrågan på arbetskraft varit ganska liflig och har

i de flesta fall kunnat tillgodosetts. — Kvinnliga afdelningen. God arbetstillgång. Brist på tjänarinnor till landet samt mjölkjungfrur.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god och bättre än under motsvarande tid föregående år såväl inom staden som å landsbygden. Tillgången å arbetskraft har likaledes varit god. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god.

Ystad. Arbetstillgången var under månadens förra hälft inom staden mycket god inom flertalet yrken och fack, men har mot slutet af densamma något aftagit. Till jordbruket har arbetstillgången varit synnerligen god. Brist på mjölkjungfrur.

Trelleborg. Arbetstillgången inom staden har under månaden något minskats. Till jordbruket har däremot tillgången å arbete varit god, särskildt å tillfälligt sådant (betupptagning m. m.).

Eslöf. Arbetstillgången inom jordbruket har varit mycket god. Inom öfriga näringsgrupper hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra. Mot slutet af månaden har dock arbetstillgången betydligt minskats, hvarför arbetslöshet är att vänta, särskildt för landtarbetare.

Skurup. Arbetsmarknaden inom jordbruket har varit god. Brist på kvinnlig arbetskraft.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången var under månadens första hälft ganska god, men försämrades mot slutet af densamma. Någon egentlig arbetslöshet förekommer dock ännu icke. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god; brist på mjölkjungfrur till landet.

Göteborgs och Bohus län. Å manliga afdelningen har arbetstillgången varit mindre god för byggnadssnickare, stenarbetare samt industri- och grofarbetare. Till jordbruket har däremot arbetstillgången varit god. Brist på ladugårdsskötare och yngre drängar. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft ungefär motsvarat hvarandra; brist på mjölkjungfrur.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit särdeles god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Mot slutet af månaden har dock en afsevärd försämring inträdt. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Skaraborgs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge har varit tryckt såväl för industri- som jordbruksarbetare och grofarbetare. Arbetslösheten ganska omfattande. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra, utom hvad beträffar mjölkjungfrur, å hvilka ständigt råder brist.

Karlstad. Arbetstillgången mindre god. Arbetslöshet är rådande.

Örebro. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom staden har varit ringa, och torde någon förbättring ej vara att förvänta inom den närmaste tiden. Tillgången å arbetskraft till jordbruket har öfverstigit efterfrågan. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god; öfverflöd på arbetskraft.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden har varit jämförelsevis god. För grofarbetare och daglönare har dock arbetstillgången varit otillräcklig.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit medelgod, utom inom sågverksindustrien, där den varit dålig. De flesta arbetslösa inom denna industri hafva dock erhållit skogsarbete. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på platser till husligt arbete varit god.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit medelgod; försämrad sedan föregående månad men bättre än under motsvarande tid föregående år. De flesta platserna hafva varit af tillfällig beskaffenhet, hvarför tillgången på arbetskraft varit riklig, utom på yrkesskickligt folk. — Å kvinnliga afdelningen var i början af månaden efterfrågan på arbetskraft större än tillgången, men blef förhållandet omvändt mot slutet af densamma.

Sundsvall. Arbetsmarknaden har under månaden varit god. Efterfrågan på yrkesarbetare och kvinnliga tjänare har varit liflig.

Östersund. Tillgången på arbete har särskildt under månadens senare del varit mycket ringa och ej tillnärmelsevis mosvarat efterfrågan.

Norrbottens län. Manliga afdelningen. Tillgången på arbete har varit god med brist på arbetskraft. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

B) *Tillgången på arbetskraft.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Smideshandtlangare, filare och bänkarbetare, maskinarbetare, bergsprängare, grundläggare, rörledningsarbetare, byggnadssnickare och timmermän, fabriksarbetare, maskinister, eldare, kontors- och lagerarbetare, åkeriarbetare, sjöfolk, grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, kontors- och butiksbiträden, restaurantpersonal, städerskor.	Springpojkar. — Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, springflickor.
Uppsala län.	
Äldre drängar, daglönare, skogs- och sågverksarbetare, yngre verkstadsarbetare, handels- och grofarbetare.	
Södermanlands län.	
Inspektorer, bokhållare, rättare, ogifta drängar, fabriksarbetare, boddrängar, grofarbetare. — Yngre ensamjungfrur.	Gifta kördrängar, ladugårdskarlar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka. — Dugliga ensamjungfrur, mjölkerskor.
Östergötlands län.	
Rättare, ogifta stalldrängar, trädgårdsmästare, filare, bokhållare, expediter, vaktmästare, grofarbetare, f. d. militärer. — Yngre tjänstflickor.	Ladugårdsskötare, daglönare. — Hushållerskor, kokerskor, barnjungfrur, mjölkjungfrur.
Norrköping.	
Inom de flesta manliga yrken och fack.	Tjänarinnor till landet.
Jönköpings län.	
Ogifta drängar, byggnads- och industriarbetare, landtransport- och grofarbetare, f. d. militärer.	Yngre jordbruksdrängar, torfskärare. — Jungfrur till landet.
Norra Kalmar län.	
Yngre drängar, tändsticks- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Dugliga ladugårdskarlar, stalldrängar. — Mjölkjungfrur, dugliga tjänarinnor.
Södra Kalmar län.	
Byggnads-, fabriks- och grofarbetare.	Statdrängar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka. — Mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Blekinge län.	
Ogifta drängar, järn-, metall- och grofarbetare.	Gifta jordbruksarbetare. — Landsjungfrur.
Kristianstads län.	
Drängar, daglönsarbetare, grofarbetare, f. d. militärer.	Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur.
Malmö.	
Drängar, daglönsarbetare, smeder, filare, beton- och byggnadsarbetare, kontorspersonal, eldare, kuskar och hästskötare, grof- och fabriksarbetare. — Hushållerskor, kontorsbiträden, hjälpkvinnor, städerskor.	Mjölkare, yngre drängar och pojkar. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor till landet.
Lund.	
Äldre drängar, daglönare, grofarbetare, alla slag.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Tvätt- och rengöringskvinnor.	Mjölkjungfrur, hushållerskor till landet.
Hälsingborg.	
Statdrängar, järnarbetare, byggnads- och handelsarbetare, kuskar, sjömän, fabriks- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, butiksbiträden, servitriser, diskerskor, hushållerskor, kontorsstäderskor och hjälpkvinnor.	Mjölkjungfrur, tjänstflickor till landet, barnjungfrur, kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
Daglönare, äldre drängar, f. d. militärer.	Yngre drängar. — Tjänarinnor till landet, särskildt mjölkjungfrur.
Trelleborg.	
Daglönare, ryktare m. fl.	Mjölkjungfrur, tjänarinnor till landet.
Eslöf.	
Grof- och daglönsarbetare, äldre drängar, fabriksarbetare, mjölnare, springpojkar. — Kontorsstäderskor, hjälpkvinnor.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur.
Skurup.	
Drängar och drängpojkar.	Kvinnliga tjänare.
Hallands län.	
Äldre drängar, trädgårdselever, smeder, lärlingar, springpojkar, grofarbetare, f. d. militärer. — Yngre tjänstflickor, butikspersonal, tvätt- och rengöringskvinnor.	Ladugårdsskötare, yngre drängar. — Dugliga ensamjungfrur, jungfrur till landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Göteborgs och Bohus län.	
Inom alla manliga yrken och fack. — Butikpersonal, yngre tjänstflickor.	Torpare, ogifta ladugårdsskötare, yngre drängar. — Tjänarinnor till landet.
Göteborg.	
Filare, sågverks- och brädgårdsarbetare, målare, bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, kuskar, eldare, sjömän, grofarbetare. — Butiks- och lagerbiträden, serveringsflickor, städerskor, hushållerskor, husjungfrur.	Jordbruksarbetare, väfveriarbetare. — Ensamjungfrur, tjänstflickor till landt- och stadshushåll.
Skaraborgs län.	
Ogifta drängar, gjuteriarbetare. — Ensamjungfrur.	Jungfrur till landet.
Karlstad.	
Rättare, stalldrängar, daglönare, bokhållare, grofarbetare. — Yngre tjänarinnor.	—
Örebro.	
Inom alla yrken och fack.	—
Västmanlands län.	
Daglönare, grofarbetare.	Mjölkjungfrur.
Kopparbergs län.	
Ogifta drängar, sågverksarbetare, grofarbetare, kuskar. — Yngre tjänarinnor.	Mjölkjungfrur.
Gäfle stad och län.	
Sågverks- och brädgårdsarbetare, fabriks- och grofarbetare. — Yngre ensamjungfrur.	—
Sundsvall.	
—	Plåtslagare, maskinarbetare, kuskar.
Östersund.	
Skogs- och brädgårdsfaktorer, varuutkörare, grofarbetare. — Ensamjungfrur, städerskor, diskerskor.	Smeder.
Norrbottens län.	
Maskinarbetare, butikspersonal, vaktmästare. — Yngre tjänstflickor, uppasserskor.	Inom grufdriften och sågverksrörelsen.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *oktober* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	4,149	4,159	3,030	561	1,300	504	**4,710**	**5,459**	**3,534**	86	65
II. Grufdrift och malmförädling	27	7	1	—	—	—	**27**	**7**	**1**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	121	67	47	4	1	—	**125**	**68**	**47**	184	69
B Metall- o. maskinindustri	646	343	221	11	9	7	**657**	**352**	**228**	187	65
C Trävaruindustri	230	112	62	2	—	—	**232**	**112**	**62**	207	55
D Byggnadsverksamhet	1,195	903	750	—	1	1	**1,195**	**904**	**751**	132	83
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	33	22	10	9	7	3	**42**	**29**	**13**	—	—
F Textilindustri	79	10	7	68	33	7	**147**	**43**	**14**	342	33
G Beklädnadsindustri	32	22	10	183	75	39	**215**	**97**	**49**	222	51
H Närings- och njutningsämnesindustri	151	73	57	110	104	61	**261**	**177**	**118**	147	67
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	24	9	9	13	8	7	**37**	**17**	**16**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	26	7	5	14	13	6	**40**	**20**	**11**	—	—
K Grafisk industri	41	12	9	10	5	2	**51**	**17**	**11**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	218	51	43	14	28	21	**232**	**79**	**64**	294	81
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	78	27	18	40	4	2	**118**	**31**	**20**	381	65
B Butiks- och magasinspersonal	382	194	148	258	85	39	**640**	**279**	**187**	229	67
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	72	28	21	588	581	307	**660**	**609**	**328**	108	54
D Landtransport	859	694	501	58	122	38	**917**	**816**	**539**	112	66
E Vattentransport	230	128	117	—	—	—	**230**	**128**	**117**	180	91
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	3	10	9	1	8	4	**4**	**18**	**13**	—	—
V. Husligt arbete	5	3	1	5,782	6,527	3,968	**5,787**	**6,530**	**3,969**	89	61
VI. Allmän och litterär verksamhet	27	16	12	54	20	13	**81**	**36**	**25**	225	69
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2,108	1,246	1,174	116	—	—	**2,224**	**1,246**	**1,174**	178	94
Summa för okt. 1911	**10,736**	**8,143**	**6,262**	**7,896**	**8,931**	**5,029**	**18,632**	**17,074**	**11,291**	**109**	**66**
» » » 1910	9,160	7,007	5,184	6,460	8,008	4,158	15,620	15,015	9,342	104	62

[1] Jfr noten å sid. 958.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**196**	**227**	**150**	**395**	**444**	**354**	**158**	**161**	**123**
Däraf kvinnor	12	35	8	77	89	74	7	18	9
II. Grufdrift och malmförädling	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**14**	**1**	—	—	**22**	**9**	—	—	—
Däraf kvinnor	4	1	—						
B Metall- och maskinindustri	**196**	**85**	**58**	**18**	**5**	**3**	**26**	**19**	**15**
Däraf kvinnor	3	2	1				2	3	3
C Trävaruindustri	**31**	**24**	**16**	**9**	**8**	**8**	**2**	**3**	**2**
D Byggnadsverksamhet	**382**	**281**	**239**	**17**	**17**	**16**	**6**	**4**	**4**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**11**	**13**	**5**	**1**	—	—	**2**	**1**	—
Däraf kvinnor	5	5	2				1	1	—
F Textilindustri	**7**	**11**	—	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	4	11	—						
G Beklädnadsindustri	**71**	**26**	**10**	**2**	**2**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	65	24	10						
H Närings- och njutningsämnesindustri	**42**	**28**	**14**	**10**	**4**	**4**	**4**	**5**	**3**
Däraf kvinnor	19	17	7	—	1	1	2	4	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**4**	**3**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	3	2	2						
J Trämasse- och pappersindustri	**13**	**5**	**3**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	1	—						
K Grafisk industri	**13**	**3**	**1**	**1**	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	4	2	—						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**28**	**19**	**16**	**4**	**1**	**1**	**15**	**4**	**3**
Däraf kvinnor	5	7	6				1	2	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**75**	**14**	**7**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	31	3	2						
B Butiks- o. magasinspersonal.	**246**	**121**	**75**	**10**	**8**	**6**	**10**	**5**	**4**
Däraf kvinnor	69	30	7	2	2	2	5	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**257**	**169**	**68**	**14**	**16**	**11**	**7**	**8**	**6**
Däraf kvinnor	237	165	65	12	14	11	4	8	6
D Landtransport	**311**	**317**	**195**	**21**	**14**	**10**	**14**	**5**	**3**
Däraf kvinnor	6	33	6				5	4	3
E Vattentransport	**46**	**5**	**3**	—	—	—	**2**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	**6**	**3**	**1**	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	—	5	2	1	1	1			
V. Husligt arbete	**1,700**	**2,197**	**1,183**	**222**	**185**	**158**	**110**	**85**	**49**
Däraf kvinnor	1,700	2,197	1,183	222	185	158	110	85	49
VI. Allmän och litterär verksamhet	**38**	**6**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	27	3	2						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**473**	**333**	**326**	**92**	**20**	**12**	**31**	**8**	**6**
Däraf kvinnor									
Summa för okt. månad år 1911	**4,154**	**3,895**	**2,379**	**819**	**748**	**595**	**388**	**308**	**218**
Däraf kvinnor	2,200	2,543	1,303	314	292	247	137	126	74
» » » månad år 1910	3,376	3,511	1,974	832	759	560	—	—	—
Däraf kvinnor	1,814	2,451	1,182	335	309	246	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
225	384	304	735	980	557	110	94	51	85	97	55	76	77	49
22	52	23	93	233	89	9	20	2	9	31	12	11	28	18
1	—	—	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
13	2	2	9	—	—	3	7	5	4	—	—	3	1	1
47	13	10	22	11	3	27	17	16	6	4	3	15	5	1
1	—	—												
29	3	2	18	13	12	8	2	—	5	—	—	—	2	—
121	30	30	71	80	55	12	9	6	15	1	1	10	8	7
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
94	9	8	1	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	7	6	1	5	—									
13	3	1	14	6	2	—	4	—	—	—	—	2	3	2
12	2	1	14	3	2	—	1	—				2	3	2
28	13	11	21	21	16	5	5	4	9	4	3	4	15	14
10	12	10	16	17	14	3	2	2	4	3	3	2	2	1
—	—	—	1	—	—	3	—	—	16	12	12	2	—	—
			1	—	—	1	—	—	5	5	5			
10	4	1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
—	3	1	1	—	—	1	—	—						
13	6	4	2	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
5	3	2	1	—	—									
12	—	—	5	1	1	11	1	1	12	4	3	7	1	1
7	—	—	4	3	3	2	—	—	3	—	—	—	1	1
2	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—			
26	9	5	17	5	2	7	2	1	7	4	2	18	4	3
15	2	—	8	5	2	2	1	1	3	1	—	11	2	1
22	43	19	29	31	22	22	25	19	7	7	3	12	12	10
18	38	15	24	29	20	19	23	18	5	6	3	10	12	10
29	44	27	53	36	26	13	4	4	4	1	1	27	17	13
3	5	3	7	3	2	1	—	—				1	—	—
32	—	—	6	—	—	1	—	—	2	2	2	4	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
128	272	164	362	405	252	146	111	84	94	91	59	166	104	79
128	272	164	362	405	252	146	111	84	94	91	59	166	104	79
4	2	2	3	6	5	3	1	1	—	1	—	—	1	—
3	2	2	1	1	—	1	—	—	—	1	—			
186	48	46	118	33	30	28	4	4	21	6	5	37	10	9
116	—	—												
1,040	885	636	1,499	1,637	987	404	286	196	292	236	151	383	261	190
374	398	227	530	701	381	184	158	107	121	138	82	203	151	111
1,036	938	641	1,194	1,379	764	414	300	159	100	114	52	348	267	195
409	432	254	374	590	246	169	143	77	19	39	14	175	158	112

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**420**	**498**	**276**	**299**	**327**	**222**	**259**	**278**	**221**
Däraf kvinnor	63	159	41	34	86	36	24	58	35
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**16**	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**10**	**10**	**10**	**1**	—	—	**17**	**3**	**2**
B Metall- och maskinindustri	**8**	**3**	—	**53**	**28**	**19**	**29**	**7**	**6**
Däraf kvinnor				3	4	3	2	—	—
C Trävaruindustri	**1**	—	—	**13**	**6**	**6**	**7**	**4**	—
Däraf kvinnor				2	—	—			
D Byggnadsverksamhet	**19**	**8**	**6**	**115**	**54**	**51**	**85**	**55**	**44**
Däraf kvinnor				—	1	1			
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	**9**	**4**	**2**	**9**	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—	1	—	—
F Textilindustri	**1**	—	—	**7**	—	—	**5**	—	—
Däraf kvinnor	1	—	—	5	—	—	4	—	—
G Beklädnadsindustri	**3**	—	—	**47**	**17**	**15**	**15**	**3**	**3**
Däraf kvinnor	3	—	—	40	16	14	13	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**7**	**2**	**1**	**24**	**12**	**8**	**22**	**11**	**5**
Däraf kvinnor	2	1	—	8	8	5	3	6	3
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	**8**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—			
J Trämasse- o. pappersindustri	**1**	—	—	**2**	**4**	**3**	**2**	**1**	—
Däraf kvinnor				—	4	3	1	1	—
K Grafisk industri	—	—	—	**3**	—	—	**3**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**1**	**1**	—	**70**	**19**	**17**	**5**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	1	1	—	5	5	5			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**1**	—	—	**6**	**2**	**2**	**2**	**1**	—
Däraf kvinnor							1	1	—
B Butiks- och magasinspersonal	**3**	**1**	—	**114**	**17**	**11**	**23**	**5**	**4**
Däraf kvinnor	1	1	—	69	13	8	17	4	4
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**9**	**17**	**7**	**55**	**65**	**38**	**37**	**19**	**11**
Däraf kvinnor	9	16	6	50	64	37	33	19	11
D Landtransport	**8**	**4**	**3**	**114**	**92**	**54**	**62**	**34**	**25**
Däraf kvinnor				13	48	10	5	9	4
E Vattentransport	**17**	**41**	**33**	**13**	**2**	**2**	**18**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	**1**	—	—	—	**2**	**2**
Däraf kvinnor							—	1	1
V. Husligt arbete	**75**	**145**	**44**	**504**	**529**	**359**	**154**	**152**	**106**
Däraf kvinnor	75	145	44	504	529	359	154	152	106
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**9**	**3**	**3**	**4**	**2**	**1**
Däraf kvinnor				5	3	3	3	2	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**63**	**15**	**5**	**200**	**109**	**109**	**87**	**20**	**18**
Summa för okt. månad år 1911	**647**	**745**	**385**	**1,667**	**1,290**	**921**	**861**	**598**	**449**
Däraf kvinnor	155	323	91	742	781	484	261	254	166
» » » månad år 1910	480	742	384	1,594	1,388	895	756	540	323
Däraf kvinnor	143	270	87	598	729	387	215	267	132

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
765	762	551	174	267	143	109	205	89	61	66	35	72	51	36
66	131	48	13	39	17	17	95	4	9	31	9	1	11	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	2	2	8	—	—	5	14	13	1	—	—	—	—	—
25	18	12	10	6	2	105	76	55	12	11	6	9	2	2
7	10	7	10	—	—	36	13	6	—	—	—	—	—	—
60	78	56	21	14	8	134	154	136	32	26	26	8	5	5
4	2	2	—	—	—	—	6	2	—	—	—	—	—	—
—	1	1												
4	—	—	4	1	1	21	15	4	1	1	—	—	—	—
3	—	—				9	9	1	1	1	—			
9	6	3	2	2	—	19	13	6	2	2	—	—	—	—
7	6	3	1	2	—	17	12	5	2	1	—			
22	9	7	6	10	10	25	22	10	3	1	1	1	—	—
12	3	1	1	—	—	13	15	6	1	—	—			
—	—	—	—	—	—	1	2	1	1	—	—	—	—	—
						1	1	—						
—	—	—	—	—	—	7	6	4	—	—	—	—	—	—
						5	4	2						
—	—	—	2	—	—	8	6	4	—	—	—	—	—	—
25	16	12	3	—	—	4	5	4	2	—	—	3	1	1
2	11	7				—	2	2						
2	2	2	—	—	—	7	8	5	—	—	—	2	—	—
9	4	3	2	2	1	94	77	57	8	2	2	—	—	—
6	3	2	1	—	—	27	12	3	7	2	2			
17	28	23	7	9	7	52	68	16	5	6	4	3	4	2
14	25	20	6	9	7	45	67	16	4	6	4	2	3	1
47	36	31	13	9	6	96	142	98	7	8	7	7	3	3
2	1	—	1	4	4	5	10	2						
10	—	—	5	—	—	65	73	73	2	—	—	—	—	—
—	1	—	1	—	—	—	7	6	—	—	—	—	—	—
—	1	—												
227	227	142	119	132	78	694	950	545	64	53	43	39	31	21
223	227	142	119	132	78	693	947	544	64	53	43	39	31	21
—	2	1	1	—	—	11	8	5	3	—	—	—	—	—
—	1	1	1	—	—	7	3	—	3	—	—			
170	91	89	24	4	4	344	315	311	24	10	10	8	6	6
1,414	1,294	943	412	456	260	1,837	2,185	1,450	228	186	134	152	103	76
385	410	225	143	186	106	839	1,177	585	91	94	58	42	45	23
1,278	1,045	739	352	253	156	1,814	1,898	1,274	212	196	101	99	97	49
321	360	189	129	121	68	849	1,066	572	58	103	34	20	35	9

Yrkesgrupper.	Karlstad.			Örebro.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**34**	**55**	**23**	**87**	**41**	**41**	**355**	**324**	**187**
Däraf kvinnor	11	33	10	13	10	10	53	102	41
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	—	—	—	**7**	**1**	**1**	**6**	**3**	—
B Metall- och maskinindustri	**2**	—	—	**5**	**4**	**4**	**15**	**3**	**3**
C Trävaruindustri	**2**	—	—	**1**	—	—	**8**	—	—
D Byggnadsverksamhet	—	—	—	**20**	**9**	**9**	**15**	**22**	**15**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**2**	**2**	**2**	—	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
G Beklädnadsindustri	—	**1**	—	**8**	**4**	**4**	**3**	**1**	—
Däraf kvinnor				1	—	—	2	1	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	**2**	**1**	—	**3**	**1**	**1**	**4**	**6**	**1**
Däraf kvinnor	1	1	—	1	1	1	1	5	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	**3**	**1**	**1**	**6**	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**2**	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—	1	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	—	—	—	**14**	**4**	**4**	**12**	**5**	**4**
Däraf kvinnor				1	—	—	6	4	4
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**14**	**11**	**9**	**11**	**6**	**6**	**3**	**5**	**3**
Däraf kvinnor	13	10	8	8	3	3	3	5	3
D Landtransport	**4**	**1**	**1**	**18**	**8**	**8**	**14**	**10**	**9**
Däraf kvinnor				6	2	2	1	1	1
E Vattentransport	**1**	**1**	**1**	—	—	—	—	**4**	**3**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	**62**	**93**	**53**	**183**	**102**	**100**	**142**	**120**	**92**
Däraf kvinnor	62	93	53	183	102	100	142	120	92
VI. Allmän och litterär verksamhet	**1**	**1**	**1**	—	—	—	**2**	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**11**	**9**	**8**	**47**	**26**	**26**	**58**	**14**	**13**
Summa för okt. månad år 1911	**136**	**175**	**98**	**410**	**207**	**205**	**645**	**517**	**330**
Däraf kvinnor	88	138	72	215	118	116	209	238	141
» » » månad år 1910	123	203	101	471	412	301	348	313	209
Däraf kvinnor	73	134	67	161	168	86	155	157	90

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Östersund.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
49	**80**	**48**	**23**	**13**	**6**	**4**	**6**	**5**	**16**	**21**	**8**	**3**	**1**	—
8	27	12	1	2	—	2	3	3	6	7	2			
—	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**6**	—
8	—	—	**3**	—	—	**2**	**2**	**2**	—	—	—	—	—	—
8	**3**	**2**	**11**	**6**	**5**	**2**	**22**	**2**	**3**	**4**	**1**	**3**	—	—
21	—	—	**19**	**2**	**2**	—	—	—	**2**	**6**	—	**3**	**16**	**1**
10	**21**	**13**	**13**	**9**	**7**	**2**	—	—	**4**	**2**	—	**23**	**17**	**17**
1	—	—	—	**1**	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—									
—	—	—	**5**	**4**	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			4	3	1									
6	**4**	**4**	**7**	—	—	—	—	—	**6**	**3**	**1**	—	—	—
6	4	4	1	—	—				4	2	1			
—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**3**	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—
5	**3**	**1**	**10**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—
—	—	—	**4**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	**1**	**1**	**5**	**2**	**1**	**9**	**1**	**1**	**3**	—	—	**2**	—	—
			1	1	1	5	1	1	2	—	—			
15	**20**	**15**	**13**	**10**	**7**	**20**	**10**	**7**	**7**	**3**	**2**	**22**	**17**	**13**
15	20	15	12	9	6	20	10	7	6	3	2	19	17	13
8	**5**	**3**	**28**	**11**	**7**	**11**	**9**	**4**	**7**	**4**	**1**	**1**	**2**	—
			1	—	—	1	2	1						
—	—	—	**6**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
165	**122**	**101**	**86**	**120**	**54**	**163**	**161**	**94**	**53**	**28**	**20**	**129**	**115**	**89**
165	122	101	86	120	54	163	161	94	53	28	20	129	115	89
2	**3**	**3**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	3	3												
55	**19**	**18**	**67**	**65**	**60**	**13**	**16**	**15**	**22**	**5**	**5**	**45**	**60**	**39**
354	**281**	**209**	**307**	**244**	**152**	**227**	**227**	**130**	**123**	**76**	**38**	**233**	**234**	**159**
196	176	135	107	135	62	191	177	106	71	40	25	148	132	102
204	148	115	286	191	131	220	165	111	—	—	—	83	156	108
97	86	63	109	117	62	175	146	95	—	—	—	62	127	86

Lifsmedelspriser under tredje kvartalet år 1911.

Å efterföljande sidor 976—983 meddelas en öfversikt för månaderna juli—september innevarande år af lifsmedelspriser å de orter (till antalet 38)[1] inom olika delar af riket, hvarifrån dylika uppgifter regelbundet insändas till Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Betraktar man först sammandragstabellen för lifsmedelspriserna (sid. 984—985), visar det sig, att medelpriset för orterna tillsammantagna (»riksmedelpriset») beträffande 19 af de i tabellen angifna varuslagen bibehållit sig oförändradt under ifrågavarande kvartal. Bland dessa varuslag må särskildt nämnas hvete- och sammalet rågmjöl, risgryn, spisbröd, söt limpa, skorpor, mjukt hvetebröd, bakadt med mjölk, kabeljo och björkved. Af öfriga varuslag hade ärter, vissa bröd- och fisksorter samt kol och koks endast att uppvisa obetydliga prisförändringar i ena eller andra riktningen, utan att därmed någon bestämd förändring i prisnivån kan sägas hafva inträdt.

Bland de varuslag, för hvilka en mera betydande *prisstegring* inträdt under kvartalet, märkes i främsta rummet smör. Medelprisen å anförda varuslag voro nämligen för

	juli. kr.	aug. kr.	sept. kr.
bordssmör	2·18	2·33	2·44
matsmör	1·94	2·11	2·22

En stegring af smörpriserna är visserligen karaktäristisk för årstiden, men otvifvelaktigt har eftersommarens torka i hög grad bidragit till denna osedvanligt starka prisförhöjning. Äfven mjölkpriserna, hvilka eljes pläga vara synnerligen konstanta, hafva tydligen af samma orsak stigit å flera orter, ehuru höjningen endast beträffande separerad mjölk kommit till synes i riksmedelpriset.

En för tredje kvartalet karaktäristisk prisstegring har äfven denna gång inträdt ifråga om ägg, belöpande sig till 27 öre per tjog från juni till september.

Det prisfall å margarin, som kunde konstateras för de föregående kvartalen detta år, har nu upphört och efterträdts af en prisstegring, hvilken för de olika margarinsorterna uppgår till 8 à 9 öre per kg. från juli till september.

[1] Egentligen 39, men uppgifter saknas för kvartalet från Malmberget (samt Gellivare).

Prisstegringen på kaffe, som pågått alltsedan 1910 års början, har äfven fortsatt under här ifrågavarande kvartal och till och med varit starkare än under de föregående. I nedanstående tablå åskådliggöres prisstegringen per kg. från 1910 års början till och med september 1911.

	Mars. kr.	Juni. kr.	Sept. kr.	Dec. kr.
1910	1·21	1·22	1·29	1·39
1911	1·49	1·51	1·59	—

För kvartalet voro medelprisen för juli, augusti och september resp. kr. 1·53, 1·55 och 1·59 per kg. Såsom i öfversikten af lifsmedelspriserna under årets första kvartal omnämnts, beror den starka prisstegringen å kaffe hufvudsakligen på den s. k. valorisationen å den brasilianska kaffemarknaden, hvilkens innebörd är den, att myndigheterna i de kaffeproducerande brasilianska förbundsstaterna (Sao Paulo m. fl.) själfva uppköpa större delen af årsskörden för att sedan, genom att begränsa de kvantiteter, som utsläppas på världsmarknaden, kunna hålla priserna höga.

Sockerpriset, som under årets föregående kvartal varit konstant, har nu stigit med 5 öre per kg. Bland öfriga varuslag, å hvilka priserna höjts, må nämnas bruna bönor, rågsiktmjöl, hafregryn, barrved och bränntorf.

Betydande *prissänkningar* kunna å andra sidan under detta kvartal konstateras å kött och fotogen, märket Water White. Hvad köttpriserna beträffar redogöres härför i samband med kreaturspriserna. I öfversikten af lifsmedelspriserna under årets första kvartal påpekades, att priset å fotogen, Water White, på grund af stark konkurrens sjunkit i Stockholm. Nu synes en dylik konkurrens äfven hafva börjat på andra orter, särskildt i Norrland (Luleå), och där åstadkommit en plötslig sänkning af fotogenpriserna.

Jämföras de för årets tredje kvartal gällande medelpriserna med priserna under motsvarande kvartal föregående år, visar det sig, att af 56 varuslag 30 under mellantiden fått sina priser sänkta, under det att för 15 varuslag medelpriset var högre år 1911 än år 1910 samt att för 11 varuslag priserna ställde sig lika. Bland varuslag, som träffats af prisfall, märkas främst margarin, som visade en nedgång med 25 öre per kg. för högsta och 14 öre för lägsta kvaliteten, och kött, hvarom mera i det följande (sid. 986), vidare halffet ost, alla redovisade brödsorter, socker och fotogen. En ganska stark prisstegring har däremot gjort sig gällande beträffande smör (bordsmör har stigit med 13 och matsmör med 10 öre per kg.) och kaffe, hvarå prisstegringen uppgår till icke mindre än 31 öre per kg. Bland öfriga varuslag, hvilkas pris stigit, märkas separerad mjölk, ägg och potatis.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	3. Stockholm. Juli	4. Stockholm. Aug.	5. Stockholm. Sept.	6. Uppsala. Juli	7. Uppsala. Aug.	8. Uppsala. Sept.	9. Eskilstuna. Juli	10. Eskilstuna. Aug.	11. Eskilstuna. Sept.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	16	16	14	14	15	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	7	7	6	7	7	6	6	6	2
3	separerad	»	7	7	7	5	6	6	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	225	244	255	231	238	253	220	238	240	4
5	mat- (lands-)	»	206	219	231	194	220	209	203	223	227	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	169	167	163	154	155	156	150	150	150	6
7	halffet, »	»	139	134	136	114	103	104	120	120	120	7
8	skummjölks-, »	»	[1] 88	[1] 87	[1] 93	58	60	55	40	40	40	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	148	149	154	136	136	149	135	135	145	9
10	lägsta »	»	114	113	124	103	102	114	100	100	110	10
11	växtmargarin	»	118	119	127	115	110	130	110	110	120	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	135	144	159	125	137	145	134	135	138	12
13	» konserverade	»	—	110	120	100	—	130	—	—	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	31	—	45	34	30	45	40	—	40	14
15	färsk	»	60	59	—	65	57	—	65	48	—	15
16	Ärter, gula	kg.	24	24	25	24	25	26	25	25	25	16
17	Bruna bönor	»	47	46	47	45	45	46	45	45	55	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	31	31	31	29	30	30	29	29	29	18
19	råg-, » »	»	21	21	22	18	18	18	18	18	20	19
20	rågsikt-, » »	»	27	27	28	25	25	26	24	25	26	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	31	31	31	27	28	30	30	30	30	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	69	69	69	63	67	66	70	70	65	22
23	» » » svenska	»	43	43	44	40	40	39	40	40	40	23
24	» billigaste sort	»	37	37	37	34	37	35	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	40	38	38	33	33	33	39	39	39	25
26	mjukt, limpa, söt	»	[2] 43	[2] 44	[2] 42	41	42	41	38	38	38	26
27	» » sur	»	[2] 39	[2] 39	[2] 39	31	30	31	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	88	88	86	83	82	83	69	69	69	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	[2] 55	[2] 54	[2] 48	44	44	44	53	53	53	29
30	» » » mjölk	»	[2] 81	[2] 81	[2] 80	72	70	70	61	61	61	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	99	100	98	96	96	96	115	116	115	31
32	» soppkött	»	85	87	86	83	80	77	75	76	75	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	126	131	123	118	118	110	125	121	120	33
34	» spädkalf	»	64	63	61	49	49	48	65	65	63	34
35	Fårkött: färskt	»	132	133	122	120	120	117	140	126	128	35
36	salt	»	113	114	110	105	100	98	—	—	—	36
37	Fläsk: färskt	»	137	138	136	127	123	124	140	140	140	37
38	salt, svenskt	»	147	149	144	128	122	123	140	140	140	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	—	49	46	—	—	—	—	48	40	40
41	strömming	»	55	47	54	28	28	28	45	50	46	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	79	78	80	78	80	78	76	70	78	42
43	salt: sill, fetsill	»	48	49	48	39	40	42	40	40	40	43
44	» slofetsill	»	40	40	40	35	36	39	30	30	30	44
45	strömming	»	28	28	28	23	25	25	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	53	54	54	50	49	55	50	50	50	46
47	» » torsk	»	50	50	50	50	45	50	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	161	162	169	160	160	164	150	150	150	48
49	Socker, bit-	»	67	72	72	68	71	73	67	70	72	49
50	Svagdricka	lit.	8	8	8	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	11	11	11	13	13	13	14	13	12	51
52	Standard White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
53	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	famn.	2800	2700	2800	2400	2200	2200	2400	2400	2400	53
54	barr-	»	1800	1900	2000	1600	1400	1400	1890	1890	1890	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	400	375	400	370	370	370	400	400	400	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	110	110	109	115	115	115	140	140	140	57
58	eng. kamin- » hemkörd	»	155	155	155	—	—	—	160	160	160	58

[1]) Prisuppgifterna afse kryddad ost. — [2]) Några af hufvudstadens största bagerifirmor försälja stora hushållslimpbröd 47 à 46 öre, mältadt hvetebröd 53 à 52 öre pr kg. — [3]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. uppgifterna afse krossad koks.

	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
	Linköping.			Norrköping.			Motala.			Jönköping.			Växjö.			Kalmar.			Västervik.			
	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	12	12	12	13	13	13	11	12	12	13	13	13	12	12	13	14	14	14	12	13	13	1
2	5	5	5	7	7	7	6	6	6	7	7	7	7	7	9	7	7	7	5	5	5	2
3	4	4	4	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5	6	4	4	4	5	5	5	3
4	210	229	246	219	238	253	215	228	245	214	220	223	212	225	229	213	238	250	219	236	245	4
5	183	212	217	191	217	228	195	208	223	193	200	206	178	203	212	178	209	227	192	217	227	5
6	147	143	148	156	154	156	148	146	143	146	146	148	144	147	147	161	161	161	153	153	153	6
7	98	100	99	120	120	120	90	88	92	120	120	122	106	114	112	127	125	125	125	123	123	7
8	50	50	51	50	50	50	—	30	30	65	65	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	138	138	147	145	145	145	138	136	148	138	138	140	140	143	145	150	153	155	129	131	144	9
10	106	99	113	110	110	110	106	105	108	108	109	110	110	120	120	110	115	120	100	100	113	10
11	112	111	121	116	120	121	108	108	125	118	118	130	110	115	128	116	118	123	110	110	120	11
12	107	116	127	123	129	135	114	119	129	111	113	133	109	111	116	110	116	125	124	132	132	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	25	27	40	30	30	36	23	--	34	—	—	25	17	17	32	30	—	40	30	—	46	14
15	58	45	—	50	40	—	50	38	—	75	35	--	45	39	—	33	46	—	51	49	--	15
16	25	24	24	23	23	24	24	24	23	29	29	27	28	28	27	33	34	33	24	22	24	16
17	43	41	46	48	48	50	40	41	44	46	45	45	41	43	46	48	48	49	45	45	45	17
18	26	27	26	30	30	30	28	28	28	29	29	29	30	30	31	30	30	30	29	30	29	18
19	20	20	21	20	19	20	20	20	21	22	23	23	20	21	20	19	19	19	20	21	20	19
20	21	21	24	23	23	24	22	22	23	26	26	26	25	26	27	24	25	25	24	24	25	20
21	28	28	29	30	30	30	29	30	29	30	30	35	25	25	30	30	30	30	30	30	30	21
22	60	60	60	65	65	65	60	60	60	66	66	69	60	60	60	63	63	63	60	60	61	22
23	38	37	37	42	43	42	36	38	37	40	40	40	36	36	36	37	38	38	36	38	36	23
24	31	31	31	35	35	36	31	31	31	33	34	33	31	31	32	34	34	34	31	32	31	24
25	40	38	39	36	36	36	36	35	39	40	42	40	41	42	42	46	45	48	48	49	47	25
26	35	35	32	39	39	39	37	37	35	39	39	41	29	28	28	30	32	33	33	33	33	26
27	33	33	33	30	30	30	32	32	32	23	23	23	22	22	22	23	23	23	30	30	30	27
28	68	66	73	66	66	66	61	62	61	97	97	97	57	58	58	70	71	71	85	83	83	28
29	31	32	35	38	38	38	43	42	40	35	35	36	33	35	35	46	47	47	48	48	48	29
30	52	53	55	58	58	58	59	59	59	60	60	60	43	43	43	57	55	56	73	73	73	30
31	92	91	88	120	118	108	99	97	93	106	107	108	105	110	95	89	87	82	103	100	100	31
32	76	78	77	84	83	81	73	77	70	88	89	88	65	70	66	73	71	64	78	78	78	32
33	104	104	104	128	127	125	86	85	77	118	117	118	122	123	118	89	86	82	89	85	86	33
34	46	45	50	60	60	60	32	34	39	52	52	54	60	60	61	50	49	48	43	42	43	34
35	110	107	103	140	132	103	106	98	95	118	117	120	124	109	105	110	99	82	96	88	86	35
36	111	105	103	97	93	83	98	100	98	104	101	100	130	120	100	100	100	100	98	98	98	36
37	104	104	102	125	129	125	105	105	104	115	120	111	107	107	107	119	120	120	123	118	114	37
38	118	118	118	131	137	136	120	119	120	120	120	110	110	100	100	121	120	120	126	124	125	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	—	45	40	—	—	35	—	—	46	—	—	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
41	36	37	46	31	35	31	45	40	40	33	33	33	50	25	27	46	43	38	23	28	35	41
42	71	73	72	80	78	79	75	72	75	82	80	83	69	71	75	80	85	84	—	—	—	42
43	34	35	35	39	39	39	32	34	36	33	33	33	31	34	33	50	50	50	38	35	38	43
44	33	32	32	40	40	40	30	30	31	—	—	—	30	30	30	38	38	38	35	33	35	44
45	24	24	25	—	—	—	—	—	—	33	33	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	47	46	47	50	50	50	40	40	40	50	50	50	[3]) 78	[3]) 77	[3]) 80	52	52	53	50	52	53	46
47	33	40	39	—	—	—	30	30	30	—	—	—	—	—	[3]) 75	40	40	40	40	40	—	47
48	146	146	150	154	154	163	143	145	154	155	155	156	150	151	163	146	147	149	153	153	156	48
49	68	72	72	67	72	72	69	71	71	67	73	73	69	73	73	69	74	74	69	73	74	49
50	7	7	7	5	5	5	6	6	6	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	16	15	14	14	14	14	15	15	15	17	16	16	17	17	15	16	16	16	15	15	15	51
52	14	14	13	—	—	—	14	14	13	14	13	13	14	14	12	14	14	14	13	13	13	52
53	2320	2320	2330	2400	2400	2430	2160	2180	2250	2600	2600	2600	1730	1740	1740	1780	1780	1780	1880	1930	1930	53
54	1900	1910	1880	1900	1900	1930	1580	1610	1630	1800	1800	1800	1350	[4])1370	[4])1370	1450	1480	1480	1410	1460	1460	54
55	200	200	200	—	—	—	—	—	—	175	175	175	160	160	160	—	—	—	—	—	—	55
56	375	375	375	360	360	360	337	337	334	350	350	350	400	400	400	375	375	375	375	375	375	56
57	134	139	138	127	127	127	147	147	140	120	120	125	—	—	—	120	120	120	140	140	140	57
58	—	—	—	127	127	127	—	—	—[6]	[5])150	[5])150	[5])150	155	155	155	130	120	130	140	140	140	58

hållsbröd efter vikt, hvarvid priset under kvartalet utgjort för ankarstock 28 à 24 öre, sötsur limpa 40 öre, rundskuren fisk). — [4]) För affallsved har under augusti och september betalats 9·50 à 8·80 kr pr famn. — [5]) Pris-

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	33. Visby. Juli	34. Visby. Aug.	35. Visby. Sept.	36. Karlskrona. Juli	37. Karlskrona. Aug.	38. Karlskrona. Sept.	39. Kristianstad. Juli	40. Kristianstad. Aug.	41. Kristianstad. Sept.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	12	12	12	13	13	15	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	7	7	9	9	10	7	7	7	2
3	separerad	»	5	5	5	5	5	6	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	218	236	250	216	234	243	215	233	248	4
5	mat- (lands-)	»	200	217	223	166	199	212	208	225	238	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	160	158	159	154	154	164	168	171	165	6
7	halffet, »	»	127	127	127	130	130	135	125	130	132	7
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	133	140	143	130	130	144	146	145	145	9
10	lägsta »	»	—	—	—	100	100	116	110	111	110	10
11	växtmargarin	»	124	125	129	110	110	126	114	112	110	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	110	116	125	107	111	133	115	120	143	12
13	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	123	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	25	—	40	23	—	31	40	—	30	14
15	färsk	»	75	43	—	82	41	—	40	32	—	15
16	Ärter, gula	kg.	25	25	26	27	26	26	30	30	30	16
17	Bruna bönor	»	45	46	48	47	48	48	42	45	45	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	30	31	31	31	29	29	30	18
19	råg-, » » »	»	17	17	18	19	19	19	18	18	17	19
20	rågsikt-, » » »	»	25	25	25	27	27	27	25	25	25	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	33	34	35	30	30	30	30	30	30	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	66	65	69	70	70	70	72	72	73	22
23	» » » svenska	»	35	35	36	38	38	38	35	35	35	23
24	» billigaste sort	»	30	31	31	31	31	31	30	30	30	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	38	38	38	45	45	45	47	47	49	25
26	mjukt, limpa, söt	»	29	29	29	31	31	31	26	26	26	26
27	» » sur	»	22	22	22	19	20	20	18	18	18	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	65	65	64	85	85	85	67	68	68	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	33	33	34	—	—	—	53	53	52	29
30	» » » mjölk	»	38	38	41	49	48	49	58	58	59	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	88	85	86	108	106	102	86	88	93	31
32	» soppkött	»	76	74	74	90	90	88	78	80	83	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	90	96	87	122	125	127	111	104	109	33
34	» spädkalf	»	—	—	—	76	76	79	56	56	57	34
35	Fårkött: färskt	»	116	101	83	125	120	110	119	119	123	35
36	salt	»	100	97	87	105	100	100	109	103	123	36
37	Fläsk: färskt	»	120	114	119	118	121	120	116	104	111	37
38	salt, svenskt	»	124	122	117	121	121	122	121	104	113	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	27	25	25	40
41	strömming	»	28	24	26	22	23	15	26	21	24	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	100	100	100	88	88	81	65	74	73	42
43	salt: sill, fetsill	»	34	38	38	40	40	40	39	39	37	43
44	» slofetsill	»	—	—	—	35	35	35	34	33	33	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	22	23	22	45
46	kabeljo af långa	»	51	51	51	48	48	48	—	—	—	46
47	» » torsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	168	173	180	152	152	156	145	145	146	48
49	Socker, bit-	»	69	72	74	71	75	76	68	69	69	49
50	Svagdricka	lit.	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	Fotogen: Water White	»	15	15	15	16	16	16	16	16	16	51
52	Standard White	»	13	13	13	13	13	13	13	13	13	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	[3])2690	[3])2690	[3])2630	2030	2050	2070	2270	2270	2270	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	[3])2190	[3])2180	[3])2070	1720	1730	1730	1760	1760	1760	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	205	200	205	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	400	400	380	375	375	375	350	350	350	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	110	110	115	120	120	123	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	130	140	133	140	140	140	135	140	133	58

[1]) Då numera endast en af Göteborgs bagerifirmor försäljer stora hushållsbröd efter vikt upptagas ej vidare har betalats under juli 15·80 à 15·10 kr., augusti 15·10 kr., september 16·40 à 15·10 kr., för tvetved under juli 17·0 à 22·10 kr., september 25·50 à 23·30 kr. pr famn. — [4]) Prisstegringen beror på att denna vara numera måste tagas från

	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	
	Malmö.			Lund.			Hälsingborg.			Ystad.			Halmstad.			Göteborg.			Vänersborg.			
	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	13	13	13	13	13	13	12	12	12	13	13	13	12	12	12	15	16	16	14	14	14	1
2	6	6	6	—	—	—	6	6	6	7	7	7	7	7	7	6	7	7	8	8	8	2
3	5	5	5	5	5	5	4	4	4	6	6	6	6	6	6	6	7	7	6	6	6	3
4	216	241	246	215	239	250	223	243	246	218	240	250	225	245	255	215	231	235	196	200	221	4
5	195	208	223	201	219	229	200	207	214	—	—	—	191	209	220	185	204	222	164	168	192	5
6	176	176	178	163	163	168	160	162	161	150	150	150	152	152	152	144	138	142	133	138	132	6
7	120	120	120	95	98	102	114	114	116	118	118	118	115	115	115	103	106	108	95	102	98	7
8	—	—	—	50	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	55	55	35	45	47	8
9	137	148	150	130	130	133	133	132	146	130	130	153	135	140	155	145	143	144	147	148	150	9
10	107	113	115	—	—	—	97	96	111	100	100	123	105	110	125	110	90	107	105	118	114	10
11	105	110	126	103	103	109	106	105	113	110	110	123	110	115	135	103	103	113	118	120	126	11
12	120	121	135	110	118	143	122	123	136	122	126	125	117	123	140	122	120	132	116	118	127	12
13	—	—	125	—	—	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	—	—	26	—	—	25	25	—	30	—	—	28	22	—	25	—	—	25	25	—	26	14
15	25	25	—	25	25	—	40	28	—	45	28	—	50	25	—	38	25	—	45	28	—	15
16	34	35	35	30	30	30	31	31	31	35	35	35	35	35	35	32	30	31	29	29	29	16
17	45	45	45	45	46	46	46	47	50	50	50	55	50	50	50	43	43	50	46	46	48	17
18	31	31	32	32	32	32	30	30	30	30	30	30	29	29	30	30	30	31	31	31	31	18
19	24	24	25	20	20	20	20	20	21	18	18	18	19	19	20	19	19	20	19	19	20	19
20	28	28	29	25	25	25	26	26	27	26	26	26	25	25	26	24	24	25	25	25	24	20
21	36	36	36	31	31	30	35	34	36	40	40	40	35	35	40	29	28	28	28	28	29	21
22	69	69	68	61	61	61	70	70	70	65	65	65	75	75	75	68	67	67	63	62	62	22
23	43	43	43	40	40	38	46	45	46	40	40	40	39	39	38	35	34	35	38	36	38	23
24	33	34	34	33	34	32	34	34	35	33	33	33	34	34	34	30	30	30	30	30	32	24
25	43	43	43	45	45	45	49	49	49	51	50	50	45	45	44	34	34	34	48	48	48	25
26	23	23	23	28	28	28	30	30	30	25	25	25	28	28	28	[1])33	[1])33	[1])33	36	37	37	26
27	18	18	18	18	18	19	19	19	19	17	17	17	20	20	20	[1])21	[1])21	[1])21	29	30	30	27
28	80	80	80	93	93	92	77	77	77	67	67	67	71	71	71	46	46	46	56	54	55	28
29	57	57	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	50	50	[1])33	[1])34	[1])34	35	35	34	29
30	57	57	57	49	52	52	45	45	45	50	50	50	56	56	56	[1])38	[1])39	[1])39	51	52	52	30
31	105	105	105	107	105	104	109	109	109	79	82	80	85	85	85	104	98	98	81	81	86	31
32	95	95	95	90	92	92	94	95	94	71	70	70	73	75	75	83	83	85	60	59	58	32
33	125	132	132	126	124	123	120	121	121	114	114	114	108	110	110	127	109	112	112	108	116	33
34	80	83	83	68	66	64	60	60	60	45	40	40	63	63	63	67	60	65	42	45	48	34
35	140	140	140	127	126	121	131	131	131	116	114	114	113	110	103	124	122	120	114	108	116	35
36	130	130	130	—	—	—	118	115	109	—	—	—	—	—	115	—	—	—	—	—	—	36
37	123	123	123	104	105	104	105	105	106	105	103	115	105	105	105	133	132	125	127	127	128	37
38	140	140	140	123	123	127	121	123	124	143	145	133	133	133	133	135	135	125	130	130	130	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	140	140	39
40	50	35	35	—	—	—	35	40	43	25	30	30	—	36	35	—	—	36	—	—	27	40
41	—	—	—	—	—	—	43	—	—	25	30	30	—	—	—	40	40	40	—	—	—	41
42	103	74	73	83	86	84	94	95	95	90	113	114	67	68	66	80	70	70	76	76	78	42
43	53	53	53	45	44	45	39	38	39	50	50	50	49	49	49	50	50	50	34	35	37	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	30	30	30	30	28	26	30	44
45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	[2])71	[2])71	[2])71	—	—	—	53	53	51	50	50	48	65	65	65	47	47	44	41	42	43	46
47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	38	37	37	38	38	47
48	160	160	160	143	143	144	154	153	161	158	160	160	150	160	160	150	149	152	152	152	153	48
49	70	72	74	67	72	72	67	72	72	68	72	72	72	72	74	68	72	72	67	72	72	49
50	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	8	8	8	7	7	7	50
51	16	16	16	17	17	17	15	15	15	16	16	16	13	13	13	13	13	13	14	14	14	51
52	13	13	13	14	14	14	13	13	13	13	13	13	11	11	11	11	11	11	12	12	12	52
53	2930	2930	2930	2730	2730	2730	2500	2500	2500	2410	2410	2410	2330	2330	2330	3130	3130	2990	2380	2260	2370	53
54	2530	2530	2530	2730	2730	2730	2340	2340	2320	1880	1880	1880	2060	2060	2060	2730	2730	2580	1820	1830	1800	54
55	180	180	180	225	225	225	175	175	175	170	170	170	—	—	—	170	170	[4])207	—	—	—	55
56	345	345	350	370	370	370	375	375	375	358	358	341	385	385	385	360	360	375	350	350	350	56
57	100	100	100	112	112	112	110	110	110	105	105	105	—	—	—	100	100	100	115	115	115	57
58	120	120	125	140	135	135	123	125	125	140	140	128	165	165	165	130	130	130	—	—	—	58

några prisuppgifter å dessa bröd. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) För grenved 15·10 kr., augusti 15·10 kr., september 18.90 à 13·50 kr. samt för alved under juli 24·80 à 22·10 kr., augusti 23·30 à

fabriker å aflägsna orter, som endast tillhandahålla en bättre och dyrare kvalitet.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	63. Borås. Juli	64. Borås. Aug.	65. Borås. Sept.	66. Tidaholm. Juli	67. Tidaholm. Aug.	68. Tidaholm. Sept.	69. Karlstad. Juli	70. Karlstad. Aug.	71. Karlstad. Sept.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	14	15	15	12	12	12	14	14	15	1
2	handskummad	»	8	8	8	6	6	6	6	6	7	2
3	separerad	»	6	5	6	3	3	3	5	5	6	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	225	230	230	210	220	235	205	229	240	4
5	mat- (lands-)	»	202	210	205	190	201	215	185	199	215	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	136	141	142	144	144	144	155	150	150	6
7	halffet, »	»	85	87	83	95	95	94	110	120	115	7
8	skummjölks-, »	»	48	47	41	39	39	39	—	—	—	8
9	Margarin, högsta kvalitet	»	159	157	156	143	150	153	158	170	170	9
10	lägsta »	»	113	108	122	120	120	120	108	100	115	10
11	växtmargarin	»	125	120	121	120	125	125	120	120	126	11
12	Ägg, svenska, färska	tjog.	115	120	131	99	115	130	126	130	144	12
13	» konserverade	»	—	—	125	—	—	—	—	—	—	13
14	Potatis, gammal	5 lit.	25	—	23	—	—	30	30	—	45	14
15	färsk	»	43	30	—	26	28	—	60	50	—	15
16	Ärter, gula	kg.	29	29	30	25	25	30	33	33	34	16
17	Bruna bönor	»	50	50	50	47	50	50	50	50	58	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	29	29	30	32	32	32	30	30	32	18
19	råg-, » » »	»	20	20	20	22	22	22	20	20	21	19
20	rågsikt-, » » »	»	25	25	25	28	28	27	26	26	28	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	30	30	30	30	30	33	28	28	30	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	60	62	62	65	65	65	68	70	69	22
23	» » » svenska	»	40	40	41	43	45	45	35	35	35	23
24	» billigaste sort	»	33	33	33	34	35	35	33	33	33	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	42	43	41	43	42	42	38	39	39	2
26	mjukt, limpa, söt	»	39	38	39	35	35	35	53	53	53	26
27	» » sur	»	30	30	30	—	—	—	35	35	35	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	62	62	62	69	69	69	75	70	70	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	50	48	49	—	—	—	48	48	48	29
30	» » » mjölk	»	54	52	53	50	50	50	55	55	55	30
31	Nötkött, färskt: stek	»	123	120	121	94	97	97	89	89	89	31
32	» soppkött	»	94	100	96	88	90	88	79	79	79	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	112	118	119	100	100	101	120	120	120	33
34	» spädkalf	»	56	56	61	41	42	43	63	63	63	34
35	Fårkött: färskt	»	119	120	118	110	96	90	130	129	129	35
36	salt	»	100	100	98	97	98	97	105	105	105	36
37	Fläsk: färskt	»	122	117	114	105	100	99	130	123	120	37
38	salt, svenskt	»	130	128	123	110	100	104	135	133	125	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	—	27	27	40	40	40	—	—	49	40
41	strömming	»	—	—	50	—	—	—	49	45	50	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	80	83	80	83	90	83	80	80	80	42
43	salt: sill, fetsill	»	—	37	38	—	—	—	43	43	41	43
44	» slofetsill	»	31	32	32	35	35	35	40	39	39	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	51	50	53	50	50	50	58	59	55	46
47	» » torsk	»	48	47	48	—	40	—	50	53	50	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	154	154	154	143	150	153	153	155	158	48
49	Socker, bit-	»	70	73	73	70	73	74	69	74	74	49
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	14	14	14	17	17	17	15	15	16	51
52	Standard White	»	12	12	12	14	14	14	—	13	15	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2400	2430	2390	1950	1950	1940	2300	2300	2350	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1900	1900	1840	1310	1340	1310	1750	1750	1750	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit (»valnöt») } hemkörd	hl.	363	363	363	375	375	375	375	375	375	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	125	125	125	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	174	178	175	175	175	175	160	160	160	58

[1]) *Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk).* — [2]) Ved, som tillhandahållits af *Domnarfvets* (s. k. plankved) har under juli betalats i Domnarfvet 9·50 kr. pr famn; i *Söderhamn* för juli 10·30 kr., aug. 9·90 kr.,

	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	
	Örebro.			Kopparberg.			Västerås.			Falun.			Domnarfvet.			Gäfle.			Söderhamn.			
	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	15	15	15	13	13	13	14	15	15	14	15	15	12	12	12	16	16	16	15	15	15	1
2	—	—	—	6	7	6	6	7	7	6	7	7	6	6	6	9	9	9	8	8	8	2
3	5	5	5	5	6	6	5	6	5	—	—	—	—	—	—	7	7	7	7	7	7	3
4	228	235	240	220	239	250	217	232	242	212	221	239	208	217	235	219	238	255	220	225	238	4
5	195	202	212	191	207	222	197	218	227	204	211	218	200	207	220	181	211	223	200	205	223	5
6	140	140	147	133	137	136	142	142	144	145	147	148	160	160	160	155	153	153	140	140	139	6
7	92	92	92	110	—	100	114	114	112	103	103	103	113	113	110	127	129	127	112	—	—	7
8	40	40	40	45	45	45	40	40	40	38	40	40	38	37	37	—	—	—	43	—	40	8
9	135	135	143	129	127	133	130	133	146	130	132	147	150	137	143	151	151	153	141	141	149	9
10	104	102	110	98	103	106	96	99	115	102	100	115	113	100	122	114	114	119	109	113	119	10
11	110	110	115	116	118	121	108	110	117	110	110	123	123	117	122	126	125	127	127	123	122	11
12	122	122	130	121	132	133	134	141	145	132	143	148	126	135	140	140	150	163	138	141	146	12
13	—	—	—	—	—	—	—	—	132	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
14	—	—	40	—	—	30	30	—	38	25	—	33	25	—	30	30	—	38	25	—	34	14
15	75	50	—	48	50	—	80	48	—	79	38	—	48	35	—	92	43	—	64	40	—	15
16	25	26	25	25	25	25	26	26	27	29	29	29	30	29	30	30	30	30	26	27	26	16
17	50	50	50	45	47	48	45	45	48	41	41	43	45	45	45	45	45	45	42	42	43	17
18	31	31	31	29	29	29	28	28	28	30	31	31	31	31	31	30	30	30	30	30	30	18
19	19	20	21	18	18	18	18	18	19	18	18	19	18	18	18	20	20	20	18	18	20	19
20	24	24	25	25	25	25	25	25	26	25	25	25	24	24	24	25	24	25	24	24	25	20
21	35	35	35	26	26	29	30	30	30	30	30	30	33	33	33	30	30	30	30	30	30	21
22	62	63	63	60	60	60	60	60	60	60	60	60	—	—	—	64	65	64	60	60	60	22
23	35	35	35	34	36	35	38	38	38	41	41	41	38	38	38	38	38	38	36	35	35	23
24	30	30	30	32	33	33	33	33	33	35	35	35	33	33	34	31	33	33	31	31	32	24
25	34	34	38	32	32	32	32	32	33	32	32	32	30	30	30	33	32	32	30	30	33	25
26	45	45	45	41	41	41	37	37	37	42	42	41	39	39	39	35	35	35	40	40	42	26
27	28	28	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	34	34	30	30	29	27
28	80	80	80	72	72	72	78	78	79	84	84	84	87	87	87	75	75	75	62	60	65	28
29	60	60	60	39	39	39	40	40	40	41	41	41	42	42	41	37	37	37	40	39	40	29
30	67	67	67	60	60	58	53	54	55	75	75	75	73	73	74	55	55	55	62	61	57	30
31	89	90	93	106	106	104	86	87	88	102	100	99	90	90	90	94	94	93	101	106	102	31
32	65	69	67	80	80	76	74	74	73	78	78	74	75	75	75	83	83	80	90	87	86	32
33	103	110	105	111	107	109	115	116	115	120	120	120	120	120	117	134	134	134	130	130	129	33
34	49	45	45	46	44	49	53	52	55	63	63	59	57	57	57	61	60	60	69	68	70	34
35	115	113	100	130	118	110	134	125	119	130	130	123	120	120	120	125	118	96	131	127	122	35
36	—	—	—	—	120	120	100	100	100	—	—	—	—	—	—	96	93	91	—	—	90	36
37	120	120	120	122	110	117	129	129	127	125	125	126	122	122	122	124	123	122	126	125	124	37
38	123	120	120	125	126	122	129	128	127	129	128	127	135	135	135	130	130	126	130	130	129	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	128	129	128	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	—	41	41	—	—	—	45	43	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	40
41	39	38	40	45	40	45	44	45	43	40	30	33	35	35	35	30	25	38	33	25	27	41
42	71	75	74	80	63	75	79	91	79	75	85	80	80	—	80	97	93	104	75	75	75	42
43	35	35	35	35	35	36	37	37	39	37	35	35	42	43	40	35	36	38	37	36	36	43
44	30	33	30	35	35	36	34	34	34	34	33	34	38	38	38	35	35	35	—	35	—	44
45	—	—	—	—	—	—	25	25	27	26	26	23	21	23	23	20	20	20	25	20	25	45
46	55	55	60	49	48	49	48	48	48	—	—	—	—	—	—	[1] 70	[1] 68	[1] 68	60	60	63	46
47	43	43	42	—	—	—	40	40	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	49	48	47
48	155	155	160	152	154	160	152	153	154	145	147	155	157	160	160	157	158	160	155	164	161	48
49	69	73	73	65	68	71	65	70	71	66	71	71	64	70	70	65	69	71	67	72	72	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	7	5	5	5	4	4	4	6	6	6	6	6	6	50
51	16	16	15	16	15	15	14	14	13	16	16	14	16	16	14	15	15	14	15	15	14	51
52	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	14	13	12	—	—	52
53	2800	2880	2790	1890	1890	1890	2520	2310	2440	2220	2220	2220	[2]	[2]	[2]	2020	2020	1960	1890	1890	1890	53
54	2340	2350	2340	1510	1510	1510	1740	1750	1860	1700	1700	1700	[2]	[2]	[2]	1510	1510	1510	1700	1510	1580	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	325	325	325	375	375	375	350	350	350	400	400	400	375	375	375	300	300	300	375	375	375	56
57	145	145	145	155	155	155	130	130	127	—	—	—	—	—	—	110	110	110	—	—	—	57
58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	200	175	175	175	115	115	115	160	160	160	58

järnverk, har kostat: björkved för juli—sept. 15·80 kr. och barrved för juli—sept. 12·30 kr. pr famn. För affallsved sept. 9·80 kr. pr famn.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	93. Sundsvall: staden. Juli	94. Aug.	95. Sept.	96. Sundsvall: sågverksdistriktet. Juli	97. Aug.	98. Sept.	99. Nyland. Juli	100. Aug.	101. Sept.
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).		
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	17	17	15	15	15	14	14	14
2	handskummad	»	10	11	11	10	10	10	7	7	7
3	separerad	»	8	8	8	—	—	—	—	—	—
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	220	247	256	223	234	258	229	240	250
5	mat- (lands-)	»	207	226	242	205	215	244	210	223	234
6	Ost: helfet, okryddad	»	148	144	146	138	139	141	160	160	160
7	halffet, »	»	103	104	100	101	101	101	130	130	130
8	skummjölks-, »	»	43	43	47	39	38	43	50	50	50
9	Margarin: högsta kvalitet	»	152	165	165	153	165	163	160	160	160
10	lägsta »	»	107	110	114	110	107	113	130	130	—
11	växtmargarin	»	122	123	128	127	127	130	120	125	140
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	148	153	164	144	152	161	148	155	163
13	» konserverade	»	120	120	130	120	130	140	—	—	—
14	Potatis: gammal	5 lit.	25	—	34	25	25	36	25	25	40
15	färsk	»	52	46	—	56	41	—	60	50	—
16	Ärter, gula	kg.	28	29	29	29	30	30	32	32	32
17	Bruna bönor	»	44	44	47	40	38	41	43	43	43
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	33	33	33	33	33	32	32	32	32
19	råg-, » »	»	21	21	21	19	19	20	19	19	19
20	rågsikt-, » » »	»	26	25	25	25	25	25	25	25	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	31	31	32	30	30	30	30	30	30
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	67	67	67	60	60	60	75	73	72
23	» » » svenska	»	40	39	40	38	38	37	40	40	40
24	» billigaste sort	»	33	33	33	34	34	34	35	35	35
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	37	37	39	34	34	34	38	38	39
26	mjukt, limpa, söt	»	43	46	46	44	43	42	42	42	42
27	» » sur	»	34	34	32	28	26	28	—	—	—
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	88	88	89	81	81	83	90	86	90
29	mjukt, bakadt med vatten	»	48	46	45	—	—	—	53	53	54
30	» » » mjölk	»	74	76	75	76	76	76	71	70	71
31	Nötkött: färskt, stek	»	117	112	113	116	115	100	105	94	86
32	» soppkött	»	88	88	85	85	83	75	83	80	75
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	140	143	143	120	110	100	—	—	—
34	» spädkalf	»	70	75	75	60	60	53	65	64	62
35	Fårkött: färskt	»	135	145	133	—	120	100	123	120	93
36	salt	»	95	100	95	92	92	91	100	100	100
37	Fläsk: färskt	»	128	128	129	124	123	123	127	127	125
38	salt, svenskt	»	128	129	128	135	132	131	140	140	140
39	» amerikanskt	»	137	143	135	138	137	136	140	140	140
40	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	strömming	»	13	13	25	19	14	23	25	25	31
42	rödspotta (»spätta»)	»	75	75	75	—	—	—	—	—	—
43	salt: sill, fetsill	»	39	39	38	34	33	33	35	35	35
44	» slofetsill	»	25	30	33	30	30	30	—	—	—
45	strömming	»	24	25	24	20	19	21	25	23	20
46	kabeljo af långa	»	[2])74	[2])75	[2])75	[2])78	[2])80	[2])85	[2])75	[2])75	[2])73
47	» » torsk	»	[2])65	[2])65	[2])68	50	50	50	—	—	—
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	154	158	162	149	153	164	150	160	160
49	Socker, bit-	»	67	70	71	67	69	71	68	73	73
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	5	5	5
51	Fotogen: Water White	»	16	15	15	16	16	15	18	15	15
52	Standard White	»	15	14	14	14	13	13	15	13	13
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2210	2270	2210	[3]) —	[3]) —	[3]) —	2300	2300	2300
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1640	1700	1700	[3]) —	[3]) —	[3]) —	[3])	[3])	[3])
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	375	375	375	—	—	—	450	450	450
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	125	125	125	—	—	—	—	—	—
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	175	175	175	—	—	—	225	225	225

[1]) Afser kvaliteten n:r 2, då högsta kvalitet icke saluföres å platsen. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt 18·80 kr., aug. 18·80 kr., sept. 17·80 kr.; för s. k. plankved för juli 12·10 kr., aug. 12·60 kr., sept. 12 kr. pr famn; i

	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115	116.	117.	118.	119.	120.	121.	122.	
	Östersund.			Umeå.			Luleå.			Boden.			Malmberget och Gellivare.			Kiruna.			Samtliga orter.			
	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre)			Medelpris (öre).			Medelpris (öre)			Medelpris (öre).			Medelpris (öre			Medelpris (öre).			
1	16	17	17	13	13	13	15	16	16	13	15	15				17	18	18	**14**	**14**	**14**	1
2	10	11	11	9	9	9	8	9	9	8	9	8				—	—	—	**7**	**7**	**7**	2
3	—	—	—	7	7	7	—	—	—	6	6	—				—	—	—	**5**	**6**	**6**	3
4	221	240	248	218	229	236	220	233	246	220	230	246				225	246	251	**218**	**233**	**244**	4
5	204	214	220	191	198	208	200	216	228	200	214	228				199	232	233	**194**	**211**	**222**	5
6	140	141	141	155	153	153	154	154	150	154	152	150				145	147	146	**151**	**151**	**151**	6
7	80	89	91	104	104	103	110	106	108	106	112	108				100	100	100	**110**	**111**	**111**	7
8	43	39	39	66	66	66	45	45	45	60	53	50				—	—	—	**49**	**48**	**48**	8
9	142	147	156	140	145	160	[1])136	[1])140	[1])140	[1])134	[1])138	[1])142				[1])128	[1])140	[1])145	**141**	**143**	**149**	9
10	107	105	117	110	110	127	96	110	110	98	114	111				—	100	—	**107**	**107**	**115**	10
11	120	120	130	120	116	126	108	120	123	108	120	122				110	118	122	**115**	**116**	**124**	11
12	143	146	164	142	149	155	145	153	158	143	153	160				146	158	162	**125**	**131**	**145**	12
13	135	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**119**	**120**	**130**	13
14	37	—	41	—	—	27	—	—	36	—	—	35				35	38	44	**28**	**27**	**34**	14
15	—	50	—	83	37	—	54	40	—	48	40	—				58	58	—	**55**	**40**	—	15
16	32	32	32	28	28	28	29	28	29	29	28	28				32	32	33	**29**	**28**	**29**	16
17	45	47	47	48	50	50	44	42	43	44	43	41				45	46	45	**45**	**46**	**47**	17
18	32	32	32	31	31	31	32	32	32	32	32	32				33	34	34	**30**	**30**	**30**	18
19	22	22	22	19	19	20	20	20	20	20	20	20				20	22	21	**20**	**20**	**20**	19
20	28	28	28	24	25	25	25	25	25	25	25	25				25	27	26	**25**	**25**	**26**	20
21	30	30	30	35	35	35	33	33	35	30	32	33				31	31	31	**31**	**31**	**32**	21
22	67	66	64	60	60	60	62	63	63	60	60	62				70	70	70	**65**	**65**	**65**	22
23	41	41	39	39	39	38	37	39	39	37	38	39				40	42	40	**39**	**39**	**39**	23
24	35	35	35	35	33	35	32	34	34	32	33	35				35	36	36	**33**	**33**	**33**	24
25	40	39	39	38	38	38	36	36	36	36	36	36				43	42	42	**39**	**39**	**39**	25
26	37	37	37	44	43	43	44	44	44	45	45	43				49	51	51	**37**	**37**	**37**	26
27	35	35	35	—	—	—	29	31	31	30	29	31				43	40	45	**27**	**27**	**28**	27
28	65	65	65	74	74	73	74	75	76	75	75	76				85	85	83	**74**	**74**	**74**	28
29	40	40	40	34	34	34	45	42	48	42	42	46				78	79	78	**44**	**44**	**45**	29
30	58	58	58	63	63	64	70	71	70	70	70	69				91	91	91	**60**	**60**	**60**	30
31	93	90	90	94	95	88	110	98	91	105	96	93				110	103	102	**100**	**99**	**97**	31
32	77	76	75	77	72	66	84	73	71	82	73	71				93	84	87	**81**	**80**	**78**	32
33	123	125	123	120	120	120	—	—	—	—	—	—				—	130	—	**116**	**116**	**114**	33
34	53	60	53	80	78	72	60	60	56	57	58	55				75	66	67	**58**	**58**	**58**	34
35	120	108	93	126	122	118	118	104	98	120	106	95				110	106	97	**122**	**117**	**110**	35
36	95	90	100	113	—	—	96	96	95	96	96	100				100	92	98	**104**	**102**	**101**	36
37	120	123	123	125	125	116	128	124	125	126	126	125				130	128	130	**121**	**120**	**119**	37
38	130	140	140	130	130	128	130	130	130	130	130	132				136	136	136	**129**	**128**	**126**	38
39	138	136	135	—	—	—	134	136	131	130	134	132				141	142	143	**136**	**137**	**136**	39
40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	28	23	**37**	**37**	**36**	40
41	48	48	45	21	30	43	—	—	—	—	—	—				—	28	—	**35**	**33**	**36**	41
42	67	68	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**80**	**80**	**80**	42
43	45	43	42	38	40	40	39	40	40	38	38	38				34	36	37	**39**	**40**	**40**	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	33	—	—	—				—	—	—	**33**	**34**	**33**	44
45	—	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25				26	26	25	**25**	**24**	**25**	45
46	50	50	50	[2])74	[2])73	[2])73	[2])76	[2])75	[2])75	[2])75	[2])77	[2])75				—	—	—	**51**	**51**	**51**	46
47	50	50	50	62	63	63	58	57	57	58	57	58				—	—	—	**46**	**46**	**46**	47
48	159	158	158	157	164	171	160	160	160	158	158	160				166	165	168	**153**	**155**	**159**	48
49	67	71	71	70	75	75	72	75	74	69	72	73				70	73	73	**68**	**72**	**72**	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6				6	6	6	**6**	**6**	**6**	50
51	15	15	15	18	18	18	20	17	12	20	17	13				20	16	16	**16**	**15**	**15**	51
52	14	14	14	16	16	16	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**13**	**13**	**13**	52
53	2140	2140	2140	2140	2140	2140	1570	1830	1830	1570	1790	1790				—	2270	2270	**2280**	**2280**	**2280**	53
54	1760	1760	1760	1670	1670	1650	1270	1550	1540	1210	1460	1550				1760	1760	1760	**1810**	**1820**	**1820**	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**184**	**184**	**189**	55
56	375	375	375	370	370	370	375	388	388	388	388	375				400	400	400	**372**	**371**	**371**	56
57	—	—	—	170	170	170	175	175	173	—	175	173				250	250	250	**131**	**133**	**133**	57
58	175	175	175	170	170	170	165	165	163	173	165	163				—	—	—	**155**	**155**	**154**	58

(s. k. rundskuren fisk). — [3]) För sekunda ved har betalats: i *Sundsvalls sågverksdistrikt* för björkved för juli *Nyland* för s. k. klant 2·50 kr. pr kubikmeter (8·90 kr. pr famn).

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[1] 31	[1] 31	[1] 31	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[2] 51	[2] 54	[2] 56	[2] 59	[2] 60	[2] 61	54
48	» » torsk	»							45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[3] 110	[3] 115	[3] 117	[3] 116	[3] 116	[3] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[4] 70	[4] 70	[4] 73	[4] 80	[4] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159

[1] Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [2] Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [3] Prisstegringen beror på att en del prisuppgifter utmönstrats, enär de not 4 sid. 978.

Obs. Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(sept. 1910—sept. 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan.—sept. 1911 för 39 orter.

Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	3
221	221	220	219	216	216	217	216	213	214	218	233	244	4
202	203	203	200	193	191	194	196	195	194	194	211	222	5
151	150	151	151	151	151	151	151	151	151	151	151	151	6
114	113	113	112	113	112	112	111	111	111	110	111	111	7
50	47	49	48	47	47	47	48	48	48	49	48	48	8
169	168	168	169	166	163	159	150	143	140	141	143	149	9
124	126	126	126	126	123	121	116	110	107	107	107	115	10
—	—	—	—	139	137	133	125	121	117	115	116	124	11
140	170	198	202	180	149	129	114	111	118	125	131	145	12
126	136	142	143	140	129	124	119	115	117	119	120	130	13
27	27	27	27	27	27	27	27	28	28	28	27	34	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	40	—	15
29	29	29	29	29	28	29	29	28	29	29	28	29	16
46	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	46	47	17
31	31	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	18
20	19	19	19	19	19	19	19	19	19	20	20	20	19
25	25	24	24	24	24	24	24	25	25	25	25	26	20
32	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	32	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
63	62	62	62	62	62	62	62	62	62	[5]) 65	65	65	23
39	39	39	39	39	39	38	39	39	39	39	39	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	25
40	40	40	40	40	39	39	39	39	39	39	39	39	26
38	38	38	38	38	38	37	37	37	37	37	37	37	27
28	28	28	28	27	27	27	27	27	28	27	27	28	28
75	75	75	75	75	74	74	74	74	74	74	74	74	29
45	45	45	45	45	45	45	44	44	45	44	44	45	30
62	62	62	62	61	61	61	60	60	60	60	60	60	31
101	98	97	96	96	95	96	96	98	100	100	99	97	32
81	79	78	77	77	77	78	79	80	81	81	80	78	33
119	119	117	117	116	116	117	116	116	117	116	116	114	34
61	61	60	60	59	59	58	58	58	58	58	58	58	35
117	109	108	110	115	118	118	123	125	124	122	117	110	36
105	101	101	102	100	102	105	105	107	107	104	102	101	37
134	134	130	127	126	125	124	122	121	120	120	120	119	38
144	143	139	137	135	134	132	131	130	129	129	128	126	39
153	152	151	150	148	146	142	142	138	138	136	137	136	40
37	35	33	28	27	25	26	28	26	34	37	37	36	41
41	40	39	36	38	37	34	34	32	37	35	33	36	42
82	81	80	80	83	79	79	76	75	81	80	80	80	43
39	39	39	39	39	39	37	39	39	39	39	40	40	44
34	35	35	34	34	34	33	33	34	33	33	34	33	45
23	24	23	24	24	24	24	24	24	25	25	24	25	46
52	52	52	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	47
45	45	45	45	46	45	46	44	44	45	46	46	46	48
129	132	135	139	146	147	149	149	150	151	153	155	159	49
72	69	67	67	67	67	67	67	67	67	68	72	72	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
17	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	15	15	52
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	13	13	13	53
2260	2260	2270	2270	2280	2260	2270	2260	2260	2260	2280	2280	2280	54
1790	1790	1820	1800	1810	1800	1820	1790	1790	1790	1810	1820	1820	55
186	183	187	187	183	183	184	184	184	184	184	184	[6]) 189	56
374	373	373	372	372	372	373	372	371	373	372	371	371	57
129	130	129	128	129	129	128	133	132	132	131	133	133	58
159	158	159	156	160	159	160	153	154	153	155	155	154	59

och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — [4]) Uppgifterna afse hl.; befunnits ej afse äkta »Carolina»gryn. — [6]) Prisstegringen beroende på det höga priset i Göteborg. Se vidare

Kreatursprisər under tredje kvartalet år 1911.

Sammandragstabellen å sid. 988—989, som innehåller uppgifter å medelpriset för olika slag af kreatur för Stockholm, Göteborg och Malmö, visar, att under kvartalet en *prissänkning* ägt rum å till slakt afsedda nötkreatur med undantag för kalfvar samt extra prima kor och kvigor. Prissänkningen uppgår i allmänhet till c:a 5 öre per kg. (lefvande vikt) från juni till september och motsvaras af en samtidig sänkning af priset å nötkött, som i genomsnitt för hela landet sjunkit med 3 öre per kg. för såväl stek som soppkött under samma period.

Priset å lefvande kalfvar likasom å kalfkött har fluktuerat obetydligt.

Ännu tydligare än å nötkreatur framträder prissänkningen i fråga om får. Septemberpriset å yngre, feta får är sålunda 8 öre per kg. lägre än junipriset, och å äldre, feta får är septemberpriset till och med 13 öre lägre än junipriset. Samtidigt har äfven priset å fårkött, såväl färskt som salt, sjunkit. Å det färska fårköttet var riksmedelpriset för juni kr. 1·24 per kg., för juli 1·22, för augusti 1·17 och för september 1·10, hvadan alltså från juni till september en prissänkning på icke mindre än 14 öre inträdt. Priset på salt fårkött har ej att uppvisa en så stark nedgång som på det färska, utan uppgår skillnaden mellan juni- och septemberpriserna endast till 6 öre per kg.

Priserna å svin ha under kvartalet bibehållit sig i det närmaste oförändrade; den prissänkning, som följde på kulminationen under tredje kvartalet förra året, har sålunda åtminstone för tillfället upphört. Däremot hafva fläskpriserna fortfarande sjunkit något, om än obetydligt.

Jämföras de för årets tredje kvartal gällande kreaturs- och köttpriserna med motsvarande priser under samma tid föregående år, kan konstateras, att priserna å nötkreatur varit i det stora hela desamma, men å nöt- och kalfkött sjunkit med 1 à 4 öre per kg. Å får och fårkött har priset sjunkit, dock obetydligt. Starkast är prissänkningen å äldre, feta får, hvilken uppgår till omkring 9 öre per kg. Priset å färskt fårkött har sjunkit omkring 5 öre per kg. och å salt omkring 4 öre.

I fråga om svin och fläsk kan ett afsevärdt prisfall konstateras, hvilket för de olika slagen af lefvande svin uppgår till 17 à 19 öre per kg. och för fläsk, färskt och salt, till 12 à 13 öre per kg.

Anledningen till den *nedåtgående tendens* i priserna å såväl lefvande kreatur som å kött, som i stort sedt kan iakttagas under detta kvartal, torde framför allt få sökas i den starka torka, som rådt under eftersommaren och som på många håll tvingat landtbrukarna att minska sina kreatursbesättningar.

Kreaturspriser

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg.

Medelpris under *tredje* kvartalet 1911.

Kreatursslag.	Stockholm.			Malmö.			Göteborg.		
	Juli.	Aug.	Sept.	Juli.	Aug.	Sept.	Juli.	Aug.	Sept.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:									
Extra prima	—	—	—	51	52	52	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	43	40	38	45	44	41	44	42	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	39	35	32	37	36	34	41	39	39
» 3. Mindre feta	—	—	—	26	25	23	28	—	—
» 4. Magra, simpla	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	—	—	—	57	57	58	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	—	51	49	46	47	45	45
» 2. Mindre feta	—	—	—	37	35	33	40	38	38
» 3. Magra, simpla	—	—	—	[2]	[2]	[2]	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	—	—	—	56	55	54	—	—	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	47	47	45	47	46	44	49	47	47
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	45	43	41	43	41	40	46	44	44
» 3. Mindre köttiga	—	—	—	34	33	31	37	—	—
» 4. Magra, simpla	—	—	—	[3]	[3]	[3]	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	—	—	—	—	56	47	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	52	48	48	44	45	40	44	42	42
» 2. Mindre feta	47	43	40	37	34	32	39	37	37
» 3. Magra, simpla	[4]	[4]	[4]	—	—	—	—	—	—
Kalfvar:									
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	54	55	60	59	58	57	55	52	60
» (70—90 »)				46	45	44	53	52	60
Skummjölkskalfvar	44	42	44	38	36	34	43	41	45
Får:									
Yngre, feta	48	46	45	[5]	—	—	51	48	48
Äldre, »	40	38	35	39	38	32	43	40	38
Lamm	—	—	—	59	55	46	—	—	—
Svin:									
Slakterisvin (85—100 kg.)	69	69	67	61	61	62	62	62	60
Rena, större svin (100—150 kg.)	64	65	65	55	57	59	61	61	58
Suggor	55	54	54	40	40	44	51	51	49

[1]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under juli—sept. 103 kr. i *Malmö* juli 81 kr., aug. 71 kr., sept. 60 kr. — [2]) Medelpris *pr styck:* i *Malmö* juli 82 kr., aug. 76 kr., sept. 65 kr. — [3]) Medelpris *pr styck:* juli 92 kr., aug. 86 kr., sept. 78 kr. — [4]) Medelpris *pr styck:* juli 180 kr., aug. 164 kr., sept. 160 kr. — [5]) Medelpris *pr styck:* juli 22 kr.

Anm. Tillförseln har under kvartalet (juli—sept.) varit i

	Nötkreatur.	Kalfvar.	Får och lamm.	Svin.
Stockholm	3,128	2	112	135
Malmö	11,282	3,092	1,228	847
Göteborg	3,499	993	697	369

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	40	40	46	48	46	40	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37
» 3. Mindre feta[3])	28	29	36	38	35	27	28
Kvigor (och stutar):							
Extra prima[4])	—	—	58	60	59	52	55
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[5])	46	46	51	54	52	45	44
» 2. Mindre feta[5])	37	37	44	48	44	36	36
Tjurar:							
Extra prima[4])	—	—	55	57	56	46	49
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	41	46	49	44	38	40
» 3. Mindre köttiga[6])	33	36	40	38	39	32	33
Oxar:							
Extra prima[7])	—	—	—	—	58	—	47
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43
» 2. Mindre feta[8])	—	—	42	46	43	34	36
Kalfvar:							
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[9])	57	59	64	68	63	60	61
» (70—90 »)[9])	51	53	54	61	56	55	55
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40
Får:							
Yngre, feta[10])	—	—	53	54	52	50	51
Äldre, » [11])	—	—	44	49	46	45	45
Svin:							
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73
Suggor	39	45	66	57	46	58	67

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö. 1911 endast Stockholm. — [3]) Uppgifterna för januari—juli 1911 afse Malmö och Göteborg och för aug. [5]) Uppgifterna för sept. 1910—sept. 1911 afse Malmö och Göteborg. — [6]) Uppgifterna för december 1910, gifterna afse från och med november 1910 endast Malmö. — [8]) Uppgifterna för sept. och oktober 1910 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för sept. 1910—sept 1911 Stockholm och Göteborg. och Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—september 1911.

(september 1910—september 1911) för alla tre orterna.

Sept. 1910.	Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
50	50	47	45	—	42	48	—	—	—	51	52	52
43	43	43	41	40	40	40	43	45	45	44	42	40
38	37	36	35	35	35	35	37	39	40	39	37	35
31	29	27	27	28	27	27	27	27	28	27	25	23
57	60	58	56	55	55	55	57	59	59	57	57	58
45	45	45	44	45	44	45	46	48	51	49	47	46
38	35	35	33	34	31	34	38	37	40	39	37	36
53	55	56	53	54	55	54	55	56	58	56	55	54
47	47	48	46	45	46	46	46	47	48	48	47	45
44	44	43	42	42	43	43	43	44	45	45	43	42
36	35	35	33	34	33	33	34	35	37	36	33	31
—	—	47	45	50	—	—	—	—	54	—	56	47
44	45	45	42	43	42	42	44	48	48	47	45	43
39	38	38	36	37	36	36	38	42	42	41	38	36
61	64	62	61	61	61	61	61	61	61	57	55	59
54	56	55	53	53	53	53	53	52	53	50	49	52
40	40	38	38	39	41	41	41	40	40	42	40	41
50	46	45	46	47	50	53	60	60	55	50	47	47
45	40	38	40	41	44	48	52	52	48	41	39	35
81	77	73	75	73	70	69	66	63	63	64	64	63
81	77	72	70	69	68	66	65	61	60	60	61	61
68	68	63	62	61	60	59	59	53	48	49	48	49

— [3]) Uppgifterna för sept.—december 1910 samt mars, juli—sept. 1911 afse endast Malmö; för februari och september 1911 endast Malmö. — [4]) Uppgifterna för sept. 1910—sept. 1911 afse endast Malmö. — januari—maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg samt aug. och sept. 1911 endast Malmö. — [7]) Upp- Stockholm och Göteborg. — [9]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [10]) Upp- — [11]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för aug. 1910—juni 1911 Stockholm

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm under *jan.—sept.* månader år 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Aug.	Sept.
		Medelpris (öre).								
Fisk:[1]										
Abborre	kg.	57	52	—	61	29	29	56	44	61
Braxen	»	26	24	—	33	27	31	—	—	39
små	»	—	—	—	—	—	—	15	15	—
Flundra (Skrubba)	»	—	29	35	15	—	—	—	—	—
Gråsei	»	—	14	26	—	—	—	19	23	25
Gädda	»	90	93	108	83	59	69	83	74	76
Gös	»	153	—	—	127	96	116	—	100	119
Hafslax	»	—	—	—	—	—	36	40	—	—
Hvitling	»	35	33	—	—	10	—	15	21	16
Hälleflundra	»	90	—	98	86	77	76	85	68	73
små	»	—	—	—	66	59	51	53	—	48
Id	»	34	—	—	43	34	—	44	—	46
Kolja[2]	»	35	40	39	34	12	28	—	40	37
små	»	—	—	—	—	—	—	21	—	—
Kungsflundra	»	—	—	53	39	—	—	—	35	47
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	26	—	25
Lake	»	53	56	51	53	15	—	—	—	—
Lax, färsk	»	228	—	198	—	199	237	148	—	—
Laxöring	»	74	—	—	—	130	75	—	—	—
Lindare	»	—	—	—	—	40	51	—	—	—
Lyrtorsk	»	—	—	—	—	—	—	—	40	—
Långa	»	—	—	—	—	—	—	—	34	35
Makrill	»	—	—	—	—	54	34	39	46	50
Piggvar	»	125	—	175	—	63	—	—	—	—
Ruda, små	»	—	—	—	—	—	20	—	—	—
Rödspotta	»	45	51	47	37	37	57	51	48	46
Rödtunga	»	—	—	56	29	59	—	48	54	46
Sandskädda	»	20	—	—	—	—	—	—	—	—
Sarf	»	—	—	—	16	8	—	7	10	—
Sik	»	61	—	—	—	65	54	74	75	82
Sill, färsk	låda	902	766	745	325	330	—	—	—	2250
»	kg.	—	—	—	—	—	—	—	23	26
Sjötunga	»	—	—	—	—	—	81	—	—	—
Skrubba	»	—	—	—	—	—	18	—	—	25
Slom	»	—	—	—	—	12	—	—	—	—
Slätvar	»	86	—	—	61	—	—	—	45	—
Stenbit	»	—	—	27	36	28	—	26	—	—
Strömming	kg.	25	16	13	13	9	—	—	—	21
»	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	600
Torsk[3]	kg.	36	35	39	33	22	35	22	36	36
salt	»	38	—	—	—	—	—	—	—	—
Uer, färsk	»	—	—	—	—	14	—	—	—	—
Ulk	»	56	—	—	—	—	—	—	—	—
Ål, stor	»	—	—	—	—	125	160	153	—	148
medelstor	»	—	—	—	—	—	100	133	115	137
små	»	110	—	—	—	—	—	—	—	—
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	300
Skaldjur:										
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	50	—	—	—	—
Hummer	st.	—	—	—	—	112	92	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	2028
Krabbor	st.	—	—	—	—	10	—	—	13	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	440
Kräftor	»	—	—	—	—	50	—	—	80	72
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68	78	67	55	50	84
små	»	—	—	—	38	27	38	—	—	—

Marknadens läge $^{31}/_{8}$—$^{6}/_{9}$: tillgång god, efterfrågan god, tendens stigande.
$^{7}/_{9}$—$^{13}/_{9}$: » » » liflig, » fast,
$^{14}/_{9}$—$^{20}/_{9}$: » » » ökad, » »
$^{21}/_{9}$—$^{27}/_{9}$: » » » god, » »
$^{28}/_{9}$—$^{4}/_{10}$: » » » ökad, » fallande.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.

Till belysning af landtarbetarnas arbets- och löneförhållanden i Sverige år 1910.[1])

Enligt den arbetsplan, som af Kungl. Maj:t fastställts för de statistiska utredningar rörande landtarbetarnas lefnads- och arbetsförhållanden, hvilka fr. o. m. år 1911 anordnats inom Kommerskollegium, skulle, såsom första ledet i serien af landtarbetarstatistiska undersökningar, på grundval af tillgängligt material utarbetas en mindre specialpublikation rörande arbets- och löneförhållandena inom jordbruksnäringen under år 1910 [2])

Detta arbete, hvilket i dagarna öfverlämnats till offentligheten, inledes med en kortfattad redogörelse för de viktigaste arbetena inom den litteratur, som på officiellt eller enskildt initiativ publicerats till belysning af olika sidor af vårt lands jordbruksarbetarfråga.

Då emellertid, såsom af denna öfversikt framgår, såväl föreliggande officiella utredningar som tillgängliga på enskildt initiativ utgifna publikationer blott innehålla knapphändiga och ofullständiga uppgifter till belysning af svenska landtarbetares arbets- och löneförhållanden, har förevarande framställning i hufvudsak måst grundas på statistiskt primärmaterial.

Ett sådant erbjuder sig i de kollektivaftal angående löne- och arbetsförhållanden, hvilka träffats inom jordbruket. Emellertid har inom denna näringsgren, i motsats till inom industrien, ifrågavarande aftalsform blott erhållit en mycket begränsad användning och utbredning. Af betydelse har kollektivaftalet egentligen varit endast för skånska landtgårdar och mellansvenska bruksegendomar, men äfven här har det under de senast förflutna åren visat så stark tillbakagång, att i början af år 1911 endast 10 aftal fortfarande voro i gällande kraft.

För att berika och komplettera detta material återstod knappast annan utväg än direkt hänvändelse till jordbrukarna själfva. För detta ändamål utarbetades ett frågeformulär, hvilket genom Kungl. Landtbruksakademiens förmedling tillställdes ett större an-

[1]) Utgör en sammanfattning af hufvudinnehållet af den i dagarna af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik utgifna publikationen: *Arbetsstatistik L: 1. Till belysning af landtarbetarnas arbets- och löneförhållanden i Sverige år 1910.*

[2]) Se »Medd.» 1911, sid. 173 ff.

tal jordbruksidkare i olika landsdelar och af sådana under hösten 1910 ifylldes till ett antal af 389.

Gifvetvis är detta material alltför ringa, för att slutsatser därur med anspråk på full allmängiltighet skola kunna dragas beträffande arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk, men innehåller dock detsamma ett stort antal värdefulla uppgifter till belysning af svenska landtarbetares löne- och arbetsförhallanden under år 1910.

Med hänsyn till materialets sålunda angifna art och begränsning har vid dess bearbetning mindre vikt lagts vid beräkningen af abstrakta genomsnittstal för administrativa indelningar eller naturligen gifna bygder och landsdelar än på en konkret, detaljerad skildring af olika landtarbetargrupper samt deras arbetsvillkor i af undersökningen berörda trakter och landtgårdar. Särskildt har uppmärksammats det sätt, på hvilket arbetstid och dagsverkspris växla under olika årstider, samt de olika metoder, som tillämpas för att förbättra landtarbetarnas ställning och väcka deras arbetsintensitet och arbetsintresse, nämligen genom att använda ackordsarbete för daglönare och premiesystem för kreatursskötare m. fl. samt förse med något jord till eget bruk sådana arbetare, hvilkas ständiga närvaro vid hufvudgården ej är erforderlig.

Vågar man emellertid generalisera resultaten af denna allenast representativa undersökning, hvilken tjänat som försöksundersökning för de på bredare bas anlagda landtarbetarstatistiska utredningar, som af Kommerskollegium igångsatts beträffande år 1911, skulle i Sverige landtarbetarnas arbetstid i genomsnitt under sommaren utgöra något öfver 10 ½ tim. per dag med frånräknande af raster, medan den under årets mörkare del afsevärdt förkortas. Öfverallt är dock arbetstiden längre för de personer, som hafva kreaturens vård om händer, och jämväl för egentliga jordbruksarbetare är den ingalunda densamma i olika landsdelar. Sålunda är arbetstiden jämförelsevis kort i östra och södra Sverige, men relativt lång i landets västra och norra delar.

Särskildt inom sistnämnda båda landsdelar och på mindre egendomar synes dock mångenstädes ingen bestämd arbetstid inom jordbruket förekomma, utan rättas dess längd i hvarje särskildt fall efter arbetets art och kraf. Här är också öfvertidsarbete okändt som något, för hvilket särskild ersättning fordras, under det i andra trakter under vårbruks- och skördetid öfvertidsbetalning gifves med i genomsnitt 33 öre per timme för fullgod manlig arbetare, medan för »hjon», d. v. s. kvinnor, barn och eljes mindre arbetsföra, timlönen är afsevärdt lägre.

Hvad den ordinarie aflöningen beträffar, betalas det mindre jordbrukets viktigaste arbetskraft, det ogifta tjänstefolket, med kontant årslön jämte fri kost och logi. Löneförmånerna äro af

mycket olika storlek i olika trakter, men i genomsnitt för riket utgör för dräng årslönen 317 kr., kostens uppskattade årsvärde 358 kr. (0 98 kr. per dag) och årsinkomsten sålunda 675 kr., medan för piga motsvarande riksmedeltal äro 187 kr., 292 kr. (0·80 kr. per dag) och 479 kr. Särskildt i Norrland gifvas utöfver dessa löneförmåner klädespersedlar o. d. till stundom ganska högt värde.

För de i regeln gifta tjänare, hvilka under namn af statare förekomma på större egendomar i de egentliga jordbruksbygderna, och som, förutom kontant årslön af i genomsnitt 283 kr., uppbära s. k. stat af mjölk, spannmål, potatis m. m. samt innehafva för familj afsedd bostad, utgör arbetsinkomsten per år enligt uppgiftslämnarnas värdering i genomsnitt 694 kr. Häri ingår hyresvärdet af fri bostad, hvilken i Sydsverige vanligen består af två rum och kök men i den öfriga delen af riket i regel af en enrumslägenhet, med 80 kr. samt det uppskattade årsvärdet af fritt bränsle med 47 kr. i genomsnitt. Dessa lönesiffror afse dock allenast vanliga kördrängar, medan de stataflönade arbetare, som äro kreatursskötare, hafva högre kontant årslön och stundom därjämte rikligare stat, hvarigenom deras beräknade medelårsinkomst uppgår till 795 kr.

Vid sidan af statarna förekomma fast anställda daglönare, hvilkas lön icke alls eller till blott obetydlig del utgår in natura och i hufvudsak i form af en i olika trakter mycket växlande dagspenning. I genomsnitt uppgår denna daglön till 2·47 kr. under sommaren och 1·88 kr. under vintern, men den är i genomsnitt inemot 1 kr. lägre, om arbetsgifvaren tillhandahåller arbetaren fri kost, och i medeltal ungefär 0·20 kr. mindre, om åt daglönaren upplåtes stuga på gårdens ägor.

Jämte dessa daglönare, hvilka vanligen förbundit sig att under ett år eller åtminstone ett sommarhalfår arbeta hos en bestämd arbetsgifvare, finnas landtarbetare, hvilka taga arbete än hos den ene, än hos den andre jordbrukaren, som behöfver ökad arbetshjälp. Sommardagsverkspriset för dylika tillfälliga daglönare är i genomsnitt 2·79 kr. och vinterdagsverkspriset 2·03 kr., allt för arbetare i egen kost.

Bland de mera tillfälliga daglönarna finnas jämväl ett större antal kvinnor, hvilka lejas som hjälp vid rotfruktsskötsel, hö- och sädesbärgning m. m. mot i genomsnitt 1·55 kr. per sommardag (eller c:a 0·90 kr., om fri kost erhålles). De kvinnor, som utföra mjölkningen, och hvilka ofta äro hustrur till gårdens fasta landtarbetare, aflönas vanligen per månad, hvarvid medelbetalningen utgör 20 kr. Detta belopp betecknar dock blott ett abstrakt genomsnittstal, då i de enskilda fallen betalningen i hög grad växlar med hänsyn till koantalet, mjölkmängden, antalet mjölkningar om dagen m. m.

Vid sidan af nu nämnda arbetargrupper förekomma inom det svenska landtbruket äfven torpare, hvilka besitta brukningsrätt till jordlägenheter å hemmanens ägor m. fl. förmåner mot skyldighet att utföra visst mått af landtarbete å resp. hufvudgård. Huru förmåner och prestationer äro inbördes afvägda för denna arbetarkategori, har dock på grundval af tillgängligt material icke kunnat utrönas.

Verklig insikt om torpararbetets kostnad för arbetsgifvaren kan endast vinnas genom detaljerade lokalundersökningar, afseende att utvisa förhållandena på ett antal representativa landtgårdar, belägna i olika landsdelar samt tillhörande olika storleksklasser och brukningstyper. Men äfven om man på denna väg lyckats erhålla ett säkert underlag till bedömande af arbetspriset för torpardagsverkena, erfordras särskilda undersökningar för fastställande af torparens arbetsinkomst. Det ekonomiska utbytet af den jordareal och öfriga naturaförmåner, som äro förenade med torpupplåtelsen, beror ju nämligen till väsentlig del af torparens driftighet och skicklighet vid brukningen. Och om småbruksdriftens ekonomiska resultat torde knappast någon annan än torparen själf kunna upplysa.

Denna synpunkt bör fasthållas, enär den klargör skillnaden mellan en landtarbetares aflönings- och inkomstförhållanden. Drängens och pigans årsinkomst sammanfaller väl tämligen nära med deras årsaflöning i kontant och in natura. Redan statarfamiljen har dock oftast ej allenast mannens statlön att påräkna, utan kan jämväl draga inkomst af hustruns och barnens arbete. Och för alla landtarbetare med jord — daglönare, stattorpare, jordtorpare — gifver det egna jordbruket större eller mindre tillskott till den från arbetsgifvaren uppburna aflöningen. Under det landtarbetarnas årsinkomster sålunda i vissa fall kunna vara större, än aflöningssiffrorna för resp. kategorier låta förmoda, torde de, särskildt för de mera tillfälliga landtarbetarna, ibland understiga, hvad man på grundval af kännedom om gängse dagsverkspris under olika årstider och antal arbetsdagar under ett år kunde beräkna; jordbruket är ju ett utprägladt säsongyrke, där under vissa tider arbete öfverflödar, medan sådant å andra knappast står att erhålla.

Landtarbetarens inkomstförhållanden utgöra sålunda ett särskildt problem, hvilket ingalunda kan lösas enbart med tillhjälp af en om än aldrig så fullständig kännedom om jordbrukets arbetspris och aflöningsförhållanden, utan måste det belysas genom ingående undersökning af landtarbetarnas lefnadsstandard. En sådan måste ytterst hvila på uppgifter införskaffade från inkomsttagarna själfva antingen genom af sakkunniga personer verkställda utfrågningar eller

— än bättre — genom af arbetarna själfva för någon längre tid förda hushållsböcker.

Sedan i framställningen uppmärksamhet ägnats åt de särskilda orternas bofasta landtarbetare, meddelas några upplysningar rörande arbetsvillkoren för de vandringsarbetare från Sveriges skogsbygder samt Polen och Galizien, hvilka under jordbrukets bråda säsong draga till södra Sveriges jordbruksbygder, inom hvilka särskildt den arbetskräfvande rotfruktsodlingen har stor utbredning.

Dessa säsongarbetare arbeta dock icke blott mot tidlön, utan i stor utsträckning jämväl på ackord, och äfven af andra landtarbetarkategorier utföras rotfruktsskötsel, mjölkning, hö- och sädesskörd o. d. mot betalning efter den utförda arbetsprestationen, utan afseende på den för arbetet använda tiden. I framställningen meddelas jämväl en sammanställning af ackordspris för olika slag af jordbruksarbeten.

Då ackordsarbete likväl endast kan användas vid de landtbruksarbeten, hvilka efter utförandet kunna kontrolleras och eventuellt omgöras, samt vid sådana, hvilkas utförande hufvudsakligen beror på arbetarens egen ansträngning och icke kräfver företrädesvis dragarnas krafter, blir ackordsaflöningens område inom jordbruket ganska snäft afgränsadt. Större utvecklingsmöjligheter torde i stället finnas för de löneformer, som betecknas såsom premie- och vinstandelssystem, och hvilka afse att uppmuntra väsentligen tidaflönade arbetare till flit och omsorg i sitt arbete genom att utöfver deras vanliga löneförmåner tilldela dem ett lönetillskott i det fall arbetet är väl utfördt eller hushållningen gått med vinst. Sålunda erhåller ej sällan ladugårdsförman viss provision, afmätt i förhållande antingen till gårdens hela mjölkproduktion, bedömd efter dess kvantitet eller fetthalt, eller till den kvantitet, hvarmed medelmjölkningen för hela ladugårdsbesättningen eller för enskild ko öfverstiger visst normalmått. På samma sätt kan rättare eller befallningsman tilldelas lönetillskott, i den mån skörden per arealenhet af olika grödor öfverstiger visst minimum. Premiesystemet behöfver dock icke vara inskränkt till personer i förmansställning, utan kan utsträckas jämväl till vanliga arbetare, i den mån desamma medverka till ett godt resultat af exempelvis mjölkproduktionen eller ungdjursvården. I framställningen meddelas en sammanställning af i primäruppgifterna beskrifna mera intressanta premiesystem för rättare och fördrängar, kreatursskötare, stalldrängar, mjölkerskor, trädgårdsmästare m. fl.

I en särskild bilaga meddelas en del prisstatistiskt material, som kan tänkas komma till användning vid en uppskattning efter penningvärde af landtarbetares naturaförmåner. Detta material, hvilket i regel afser samma år som de lönestatistiska uppgifterna

eller år 1910, har hämtats ur årets markegångstaxor beträffande spannmål m. m., ur Kommerskollegii månatliga statistik öfver detaljhandelsprisen å ett stort antal lifsförnödenheter, ur särskilda undersökningar rörande parti- och minuthandelspris å mjölk, ur börsnoteringar å spannmål m. m. samt ur Kommerskollegii statistik öfver bostadshyror och inackorderingspris å olika orter.

Till komplettering meddelas vissa prisstatistiska uppgifter, som af Järnbruksförbundet benäget ställts till förfogande. Dessa innehålla värderingar af fri bostad, bränsle, potatisland m. m., som åsatts genom af arbetsgifvare och arbetare paritetiskt sammansatta nämnder i samband med den aflösning af naturaförmåner och öfvergång till helt kontant aflöning, hvilken år 1908 ägde rum beträffande flertalet af den svenska järngrufve- och järnbruksindustriens arbetare.

Den stora arbetskonflikten i Norge sommaren 1911.

Under tiden 17 juli—23 augusti detta år voro i Norge öfver 30,000 arbetare vid ungefär 200 industriella företag utan arbete på grund af lockout. Denna lockout hade åter närmast föranledts af en sedan den 22 juni pågående arbetsnedläggelse vid bergverken, där c:a 3,500 arbetare efter föreskrifven 14 dagars uppsägning lämnat sina platser.

Redan sommaren 1910 hade förhandlingar pågått om upprättande af kollektivaftal vid ett par norska grufvor. Enighet hade också uppnåtts mellan arbetarna och grufbolagen, hvaremot arbetsgifvareföreningens centralstyrelse vägrade godkänna de träffade öfverenskommelserna; i stället föreslogos nya förhandlingar, som äfven borde omfatta ett antal andra bergverk, hvilkas förut gällande aftal i detta syfte uppsades af arbetsgifvarna.

Förhandlingarna pågingo hela den följande vintern, utan att man dock lyckades komma till något resultat i fråga om vare sig de afsedda allmänna bestämmelserna för bergverken eller lönerna vid de olika grufvorna. I maj 1911 fann man för den skull nödvändigt att till de respektive organisationerna hänskjuta frågan, huruvida och på hvilka villkor förhandlingarna skulle fortsättas. Landssekretariatet uppställde då det krafvet, att uppgörelse borde vara träffad senast den 8 juni och förklarade, att arbetarna vid de berörda bergverken i motsatt fall komme att uppsäga sina platser. Så skedde äfven, och den 22 juni, då uppsägningstiden gick till ända, nedlades, som ofvan nämnts, arbetet vid samtliga grufvorna.

Arbetsgifvarna besvarade denna arbetsnedläggelse med att förklara lockout vid till en början 96 industriella anläggningar (bergverk, sågverk, cellulosafabriker och pappersbruk). En vecka senare utsträcktes lockouten till ytterligare 138 anläggningar hufvudsakligen inom järnindustrien. Lockouten trädde i kraft efter 14 dagars uppsägning (8 resp. 15 juli). Hela antalet organiserade arbetare vid de ifrågavarande fabrikerna utgjorde c:a 21,000; åtskilliga oorganiserade nedlade emellertid arbetet samtidigt med sina organiserade kamrater, andra åter blefvo arbetslösa, emedan driften vid fabrikerna helt och hållet måste nedläggas pa grund af den minskade arbetsstyrkan. Inalles torde omkring 30,000 man följaktligen blifvit arbetslösa på grund af lockouten; härtill komma ytterligare de grufarbetare, som redan förut voro i strejk.

Enligt af Norsk Arbejdsgiverforening publicerade uppgifter, skulle lockouten omfattat 248 företag med inalles 35,239 arbetare, inberäknadt bergverken och en del andra företag, där strejk redan förut utbrutit. Ett fyrtiotal af dessa företag, hvilka utestängde sysselsatte oorganiserade arbetare, fingo emellertid tillstånd att låta driften fortgå oförändrad. Arbetsinställelsen kom följaktligen faktiskt att omfatta endast följande företag:

15 bergverk	med	4,410	arbetare
52 trämasse- och pappersfabriker	»	9,369	»
15 sågverk och hyflerier	»	3,080	»
126 mekaniska verkstäder m. m.	»	15,544	»
Summa 208	företag med	**32,403**	arbetare
Däraf: första uppbådet 78	» »	15,436	»
andra » 130	» »	16,967	»

De angifna arbetarsiffrorna reduceras emellertid ytterligare något däraf, att vid en del företag enstaka oorganiserade arbetare under lockouten kvarstodo i arbetet. Frånsedt de företag, hvilka, såsom ofvan nämnts, faktiskt blefvo oberörda af arbetsinställelsen voro sålunda vid lockoutens upphäfvande 1,857 man i fullt arbete. Dessa beräknas därunder hafva fullgjort 73,168 dagsverken, värderade till sammanlagdt 237,796 kr. (i genomsnitt kr. 3·25). Antalet genom lockouten förlorade arbetsdagar uppgick åter till 1,163,714, representerande en förlorad arbetsförtjänst af 4,513,100 kr. Härvid måste dock tagas i betraktande, att en del af de utestängda under arbetslösheten hade tillfällig sysselsättning med jordbruksarbete o. d.

Samma dag som lockouten började, den 8 juli, hade statsministern efter konferens med hufvudorganisationernas ordförande, uppdragit åt stortingspresidenten M. Halvorsen och stortingsmannen d:r A. Eriksen att söka medla mellan parterna. Under de förhandlingar, som till följd häraf fördes under tiden 11—19 juli, föreslogo arbetsgifvarna vissa tilläggssatser, som i händelse af förbättrade ekonomiska konjunkturer skulle utgå utöfver de förut erbjudna minimilönerna. Någon uppgörelse åstadkoms dock ej heller denna gång.

På statsministerns förnyade hemställan sammanträdde parterna emellertid ånyo den 29 juli. Härvid uppnåddes enighet om en del

smärre konflikter, äfvensom om lönesatserna vid ett af bergverken Frågan om minimilönerna vid de öfriga grufvorna hänsköts åter till skiljedom. Skiljenämnden skulle bestå af de båda förut tillsatta förlikningsmännen, hvarjämte för den händelse dessa ej blefve ense, skulle tillkallas en tredje person; härtill utsågs af regeringen bandirektör J. Fasting.

Sedan denna preliminära uppgörelse genom omröstning godkänts af arbetarna, undertecknades den 24 augusti en öfverenskommelse mellan parterna, enligt hvilken arbetet så snart ske kunde åter skulle upptagas. Alla arbetare skulle få tillbaka sina förutvarande platser; därest man på några ställen ej kunde skaffa alla sysselsättning, skulle de förut anställda likväl ha företräde till arbete under de fem närmaste veckorna.

Den stora konflikten var härmed bilagd. Grufarbetarestrejken hade då pågått nio veckor, lockouten sex à sju veckor.

Skiljedomen angående grufarbetarnas minimilöner afkunnades den 22 september.

Arbetsgifvarna hade yrkat, att de förut gällande minimilönerna vid samtliga grufvor tills vidare skulle bibehållas. Under förhandlingarnas gång hade dock, som ofvan antydts, medgifvits, att lönerna kunde höjas med 5 %, därest under aftalstiden inträdde en afgjord konjunkturförbättring; till grund för beräkningen häraf skulle läggas noteringarna i Englands »Mining Journal».

Arbetarna åter hade fordrat, att minimilönerna den 1 januari 1913 skulle höjas med 2 öre per timme.

Skiljenämnden ansåg sig på goda grunder kunna förutsätta, att en konjunkturstegring under aftalstiden vore att förvänta. Den af arbetsgifvarna föreslagna metoden att modifiera minimilönerna hvilade emellertid på en inom landets industri hittills aldrig pröfvad princip, mot hvars införande åtskilliga afsevärda betänkligheter kunde anföras. Å andra sidan kunde arbetarnas fordringar ej heller utan vidare bifallas. Af under förhandlingarna framkomna upplysningar syntes det ådagalagdt, att en höjning af minimilönen skulle medföra ackordsprisens stegring i ännu starkare proportion. Den fordrade ökningen af timlönerna syntes därför högt tilltagen; äfven ansåg nämnden tidpunkten för förhöjningens inträdande böra sättas senare än från arbetarsidan föreslagits.

I enlighet härmed fastslog skiljenämnden, att de förut utgående minimilönerna vid samtliga grufvor skulle fortfara att gälla intill 31 december 1913, hvarefter en förhöjning af 1 öre per timme skulle inträda.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1911.

(Preliminär redogörelse.)

Tredje kvartalet.

Af förut redovisade *under 1911 års andra kvartal påbörjade* arbetsinställelser kvarstodo vid tredje kvartalets början såsom olösta n:r 58, 59 och 60. När dessa konflikter afslutats, finnes emellertid angifvet i nästföregående redogörelse.

Af under *1911 års tredje kvartal påbörjade* arbetsinställelser redovisas här nedan 22, hvilka, enligt nu tillgängliga uppgifter, direkt berört inalles 1,742 arbetsgifvare och 10,556 arbetare. Af konflikterna hafva 11 börjat i juli, 6 i augusti och 5 i september.

I hvad mån olika *industrigrupper* berörts af de under kvartalet påbörjade arbetsinställelserna framgår af följande öfversikt:

Industrigrupp.	Antal konflikter.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.
Jordbruk	1	1	12
Skogsbruk	1	4	56
Närings- och njutningsämnesind.	2	2	11
Läder-, hår- och gummivaruindustri	1	3	15
Trävaruindustri	2	2	38
Trämasse- och pappersindustri	1	1	31
Malmförädlingsindustri	1	1	5
Metallindustri	2	2	60
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	1	1	12
Jord- och stenindustri	1	1	4
Byggnadsindustri	9	1,724	10,312
Summa	**22**	**1,742**	**10,556**

Till sin *karaktär* äro 20 arbetsinställelser strejker samt 2 lockouter

Antalet *direkt berörda arbetsgifvare* uppgår, som nämndt, till 1,742. Hela antalet *direkt berörda arbetare* utgör enligt tillgängliga uppgifter 10,556. Af dessa arbetsgifvare och arbetare berördes 41 arbetsgifvare och 551 arbetare af de 20 strejkerna samt 1,701 arbetsgifvare och 10,005 arbetare utaf ofvannämnda lockouter, af hvilka lockouten inom byggnadsindustrien beräknas omfatta c:a 1,700 arbetsgifvare och 10,000 arbetare.

Antalet under tredje kvartalet *förlorade arbetsdagar* till följd af konflikter, påbörjade under samma kvartal, utgjorde såvidt kändt c:a 405,000, hvaraf 400,000 beräknas komma på byggnadslockouten. Ytterligare tillkomma c:a 3,000 under årets tredje kvartal förlorade arbetsdagar till följd af konflikter, påbörjade under innevarande års andra kvartal.

Arbetsgifvarna hafva i 8 fall varit *organiserade;* i 14 fall hafva de icke tillhört någon organisation eller saknas uppgift härom. Arbetarna hafva i 12 fall helt eller delvis tillhört fackliy organisation; i 10 fall hafva de däremot icke varit organiserade eller saknas uppgift om organisation.

Konflikternas *hufvudorsaker* voro i 13 fall lönefrågor, i 6 fall organisationsspörsmål samt i 3 fall andra orsaker. Lönefrågorna gällde i 7 fall löneförhöjning, i 1 fall lönesänkning och i 5 fall andra lönefrågor, såsom utbetalning af innestående *aflöning* eller aflöningsformen. Af organisationsspörsmålen hänföra sig 5 till kollektivaftalstvister och 1 till frågan om förmäns ställning till arbetarnas organisation. Under gruppen andra orsaker inbegripas konflikter om arbetares antagande och afskedande i 2 fall samt om arbetets anordning i 1 fall.

Beträffande *resultatet* kan meddelas, att af de 21 konflikterna 8 hafva ledt till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren uppställda villkoren, 8 bilagts i enlighet med arbetarnas fordringar och 6 hafva afgjorts genom kompromiss. Af de 6 genom kompromiss afgjorda konflikterna hafva 2 bilagts i hufvudsak på arbetsgifvarnas villkor och 1 i hufvudsak enligt arbetarnas fordringar; 3 hafva lösts efter ungefär lika stora eftergifter å ömse sidor.

En sammanställning af de afslutade konflikternas *orsaker och resultat*, såvidt detta är kändt, ter sig på följande sätt:

		Resultat.		
	Orsak.	Enligt arbetsgifvarnas villkor.	Enligt arbetarnas fordringar.	Kompromiss.
A.	Löneförhöjning	4	2	1
	Lönesänkning	—	1	—
	Andra lönefrågor	-	2	2
B.	Föreningsrätten	—	—	—
	Kollektivaftal	—		3
	Andra organisationsspörsmål	—	1	—
C.	Arbetstid	—	—	—
D.	Personliga förhållanden	—	—	—
	Arbetares antagande och afskedande	2	—	—
	Arbetets anordning	1	—	—
	Tolkning af aftal	—	—	—
	Andra orsaker	—	—	—
	Tillsammans 3:dje kv. 1911	8	8	6
	» » » 1910	11	7	11

I 2 fall hafva *statens förlikningsmän* medverkat vid konfliktens biläggande.

Af de under tredje kvartalet påbörjade arbetsinställelserna har en, lockouten inom byggnadsindustrien, omfattat *hela riket*. De öfriga konflikterna hade *lokal karaktär* och fördelade sig på följande sätt inom *de olika delarna af landet:*

	Städer.	Landsbygd.	Summa.
Stockholm	—	—	—
Östra Sverige[1]	1	2	3
Småland och öarna		3	4
Södra Sverige	1	2	3
Västra Sverige	1	3	
Norra Sverige	4	3	7
Tillsammans 3:dje kv. 1911	8	13	21
» » » 1910	16	15	31

För öfrigt kan anmärkas, att, enligt de föreliggande uppgifterna, 8 arbetsinställelser föregingos af *förhandlingar* parterna emellan, under det att i 14 fall några dylika icke ägde rum.

I fråga om *aftals- och kontraktsbrott* framkastar arbetsgifvaren mot arbetarna i 3 fall och arbetarna mot arbetsgifvaren i 1 fall beskyllning i detta afseende. I 5 fall uppgifves samstämmigt intet aftals- eller kontraktsbrott hafva förekommit; i 9 fall, angående hvilka uppgift i detta hänseende föreligger endast från den ena parten, besvaras frågan likaledes nekande; i 4 fall saknas uppgift härom.

Vidkommande här redovisade, under 1911 års tredje kvartal inträffade 21 konflikter hafva infordrade uppgifter inkommit från båda parterna i 7 fall, från båda parterna samt Kungl. Kommerskollegii ombud i 1 fall, från båda parterna samt kommunalnämndens ordförande i 1 fall, endast från arbetsgifvare i 6 fall, endast från arbetare i 3 fall, från arbetsgifvare och kommunalnämndens ordförande i 2 fall, från arbetsgifvare och Kungl. Kommerskollegii ombud i 1 fall samt från arbetare och Kungl. Kommerskollegii ombud i 1 fall.

Hela antalet under 1911 års tredje kvartal pågående (under kvartalet påbörjade samt från årets andra kvartal kvarstående) *arbetsinställelser* utgjorde 26 med tillsammans c:a 408,000 förlorade arbetsdagar.

[1] Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län; Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Tredje

a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
[1]61	7 juni	—	—	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Ystad.	Lönefrågor.
[1]62	14 juni	—	—	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Malmö.	Lönefrågor.
[1]63	14 juni	—	—	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Karlskrona.	Lönefrågor.
[1]64	15 juni	—	—	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Örebro.	Lönefrågor.
65	1 juli	3 juli	3	Strejk.	Arbetare vid tegelbruk.	Forsby (Gäfleb. l.).	Lönesänkning.
66	4 juli	17 juli	14	Strejk.	Byggnadshandtlangare.	Göteborg.	Löneförhöjning.
67	8 juli	2 aug.	26	Lockout.	Järnarbetare.	Gunön (Blek. l.).	Lönefrågor.
68	10 juli	15 juli	6	Strejk.	Arbetare vid motorfabrik.	Partilled (Göteb. o. Boh. l.).	Arbetares afskedande.
69	10 juli	15 okt.	98	Lockout.	Byggnadsarbetare.	Centrala arbetsgifvareförbundets arbetsplatser.	Nytt kollektivaftal.
70	12 juli	18 juli	7	Strejk.	Gjutare.	Hellefors (Söderm. l.).	Arbetets anordning.
71	14 juli	20 juli	7	Strejk.	Papperssortererskor.	Klarafors (Värml. l.).	Arbetarna fordrade tidlön i stället för ackordslön.
72	15 juli	22 juli	8	Strejk.	Bageriarbetare.	Jönköping.	Lönefråga.
73	18 juli	23 juli	6	Strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Jönköp. l.	Löneförhöjning.
74	20 juli	30 juli	11	Strejk.	Prämkarlar.	Frykensjöarna (Värml. l.).	Löneförhöjning.
75	28 juli	31 juli	4	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Glimmingehus (Krist. l.).	Arbetares afskedande.
76	1 aug.	9 aug.	9	Strejk.	Måleriarbetare.	Boden (Norrb. l).	Kollektivaftal.

[1] Då erforderliga uppgifter rörande konflikterna n:r 61—64 icke förelegat i så god varande öfversikt.

i Sverige, påbörjade under år 1911.

kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
—	79	—	Ja.	Ja.	—	a.	[61—64]) Löstes i samband med konflikten n:r 69.	61
12	125	—	Ja.	Delvis.	—	a.		62
9	56	—	Ja.	De flesta.	—	a.		63
—	45	—	Ja.	Delvis.	—	a.		64
1	4	—	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a., omb.		65
1	15	—	Nej.	Delvis.	Arb:nas fordringar beviljades.	a-g., a.		66
1	—	5	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		67
1	12	—	Nej.	Nej.	De afskedade arbetarna återtogos ej.	a-g.		68
1,700	—	c:a10,000	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a.	[69]) Den 20 juli återtogos i arbete oorganiserade arbetare. *Statens förlikningsman medlade.* Kvarstående tvistefrågor hänskötos till skiljenämnd.	69
1	35	—	Nej.	De flesta.	A-g:s villkor.	a-g., a.		70
1	31	—	Ja.	Nej.	Ackordslön bibehölls.	a-g., a., komm.-nämnds-ordf.		71
1	5	—	Ja.	Delvis.	Arb:nas fordringar beviljades.	a-g., a., omb.		72
1	13	—	Ja.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., komm.-nämnds-ordf.		73
4	56	—	Nej.	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., komm.-nämnds-ordf.		74
1	12	—	Nej.	Nej.	De afskedade arbetarna återtogos ej.	a-g., a.		75
5	34	—	Nej.	Delvis.	Arb:nas fordringar beviljades.	a-g., a.		76

tid, att de kunnat medtagas i föregående preliminära redogörelse, införas de i före-

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Tredje

a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
77	3 aug.	17 aug.	15	Strejk.	Rörarbetare.	Sundbyberg (Stockh. l.).	Arbetarna fordrade garanterad timlön vid ackordsarbete.
78	8 aug.	20 aug.	13	Strejk.	Måleriarbetare.	Nässjö (Jönk. l.).	Löneförhöjning.
79	11 aug.	14 aug.	4	Strejk.	Sågverksarbetare.	Luleå.	Löneförhöjning.
80	12 aug.	14 aug.	3	Strejk.	Schaktningsarbetare.	Sundsvall.	Löneförhöjning.
81	20 aug.	7 sept.	19	Strejk.	Bageriarbetare.	Gäfle.	Arbetarna fordrade, att en förman, som deltog i arbetet, skulle ingå i fackföreningen.
82	6 sept.	6 sept.	1	Strejk.	Sadelmakare och tapetserare.	Sundsvall.	Nytt kollektivaftal med löneförhöjning, förkortad arbetstid och begränsning af lärlingarnas antal.
83	9 sept.	30 sept.	22	Strejk.	Schaktningsarbetare.	Västerås.	Nytt kollektivaftal.
84	21 sept.	24 sept.	4	Strejk.	Plåtslageriarbetare.	Ljungafors (Västern. l.).	Arbetarna begärde timlön i stället för ackordslön.
85	22 sept.	8 okt.	17	Strejk.	Måleriarbetare.	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
86	30 sept.	17 okt.	18	Strejk.	Möbelsnickare.	Blomstermåla (Kalmar l.).	Nytt kollektivaftal med löneförhöjning och förkortad arbetstid.

i Sverige, påbörjade under år 1911. (Forts.)
kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade					
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare	arbetsgifvare.	arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
1	112	—	Ja.	De flesta.	Timlön utan ackord.	a-g.		77
5	23	—	Ja.	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a., mun-nämnds-ordf.	[78]) Arbetarna tillhörde den syndikalistiska organisationen.	78
1	18	—	Nej.	Nej.	Kompromiss i hufvudsak enligt a-g:s villkor.	a-g., omb.		79
1	41	—	Nej.	Nej.	Arb:nas fordringar beviljades.	a-g., a.	[80]) A.-g. var Sundsvalls stad.	80
1	6	—	—	—	Arb:nas fordringar beviljades.	a.		81
3	15	—	Nej.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak enligt arbetarnas fordringar.	a.		82
1	50	—	Ja.	Nej.	Arb:nas fordringar beviljades.	a-g.		83
1	25	—	—	—	Arb:nas fordringar beviljades.	a-g.	[79]) En del af arbetarna tillhörde den syndikalistiska organisationen.	84
9	24	—	Nej.	De flesta.	Förutvarande villkor.	a-g.		85
1	20	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g.	[81]) *Statens förliknings-man medlade.*	86

Kommunal arbetslöshetsförsäkring i Tyskland.

I.

Under intryck af den omfattande arbetslöshet, som följde den sista ekonomiska krisen i spåren, har arbetslöshetsfrågan trädt i förgrunden af socialpolitiska spörsmål i Tyskland. Sedan den arbetsstatistiska afdelningen inom det statistiska centralverket under ledning af framlidna regeringsrådet dr Victor Leo utarbetat sitt stora standardverk om arbetslöshetsförsäkringens och arbetsförmedlingens utveckling och läge i alla kulturländer, hvilken utredning publicerades 1906, har från rikets sida intet blifvit åtgjort i arbetslöshetsfrågan. Vid en debatt på hösten 1908 i riksdagen förklarade tvärtom dåvarande inrikesstatssekreteraren v. Bethman-Hollweg, att tiden ännu icke kunde anses mogen för ett statsingripande på detta område.

I de särskilda förbundsstaternas lagstiftande församlingar har under de sista åren arbetslöshetsfrågan gjorts till föremål för interpellationer och motioner, men med negativt resultat, åtminstone för de preussiska och sachsiska landtdagarnas vidkommande. I Baden lät regeringen utarbeta en promemoria, som afsåg att komplettera 1906 års stora utredning. Regeringen i Bayern gick 1909 ett steg längre genom att låta inrikesministeriet utfärda ett cirkulär till de större kommunerna angående åtgärder mot arbetslösheten, hvartill fogades ett modellreglemente för en arbetslöshetsförsäkring i enlighet med Gentsystemets principer.

De enda försök, som i Tyskland vidtagits med arbetslöshetsförsäkring, hafva också utgått från större städer. I Leipzig och Köln finnas sedan 1890-talet frivilliga försäkringskassor mot arbetslöshet, hvilka hufvudsakligen tagits i bruk af byggnadsarbetare; kassan i Köln har under år 1911 blifvit omorganiserad. År 1907 infördes i Strassburg arbetslöshetsförsäkring enligt Gentsystemet. Dess innebörd är, att det allmänna understöder fackföreningarnas arbetslöshetskassa på så sätt, att det till viss del ersätter de belopp, som arbetarorganisationerna utbetala till arbetslösa medlemmar. För att icke enbart organiserade arbetare skola komma i åtnjutande af det kommunala understödet, stadgas vanligen därjämte, att enhvar oorganiserad eller organiserad, som tillhör fackförening utan

arbetslöshetsunderstöd, skall, därest han satt in pengar på en sparbanksbok och sedan lyft dessa, då han blef arbetslös, få ett tillskott af kommunala medel. Då denna senare metod visat sig ganska ineffektiv, har den icke öfverallt, där Gentsystemet införts, vunnit efterföljd, bl. a. icke i Strassburg.

Rikshufvudstaden Berlin med förstäder var naturligtvis bland de kommuner i Tyskland, där arbetslösheten under krisåren varit som värst. I Gross-Berlins stadsfullmäktigeförsamlingar hafva också upprepade gånger förslag framkommit till positiva åtgärder i arbetslöshetsfrågan. I själfva Berlin anställdes vintern 1908—09 flera arbetslöshetsräkningar, dels från kommunens, dels från fackföreningarnas sida, hvarvid tillvaron af en synnerligen omfattande arbetslöshet bland arbetarbefolkningen blef konstaterad. Beträffande försäkringsfrågan, så hänsköts denna för Berlins del till Tyska Stadsförbundets behandling. I Charlottenburg uppdrogo stadsfullmäktige åt magistraten att låta utreda, huruvida det vore tillrådligt att införa kommunal arbetslöshetsförsäkring. Med anledning däraf utarbetade ledamoten af magistraten, professorn i nationalekonomi vid Berlins universitet, dr Jastrow, tillsammans med direktören för staden Charlottenburgs statistiska byrå dr Batke ett betänkande i ämnet, däri efter utförlig principiell motivering jämte skildring af arbetslöshetsförsäkringens tillämpning på skilda håll Gentsystemet förordades.

Innan ännu arbetslöshetsförsäkringsfrågan hunnit att blifva slutbehandlad i Charlottenburg, beslöto enhälligt stadsfullmäktige i en annan af Berlins större förstäder, Schöneberg, den 19 december 1910 att för två år på försök införa arbetslöshetsförsäkring i enlighet med Gentsystemets principer. Då det torde vara af intresse att erfara, huru Gentsystemets utformning i paragrafer ter sig i en större tysk stad, hvars industriella och arbetarpolitiska förhållanden hafva starkt släkttycke med de svenska, följer nedan ordagrann öfversättning af

Staden Schönebergs reglemente angående arbetslöshetsförsäkring.

§ 1.

Intill dess arbetslöshetsförsäkringen blifvit i lag ordnad eller tills dess arbetslöshetsförsäkring blifvit införd i Gross-Berlin, dock icke längre än till den 31 mars 1913, anslår staden Schöneberg ett belopp af årligen 15,000 Mark till främjande af försäkring mot arbetslöshet enligt följande bestämmelser.

I. Beviljande af bidrag till fackföreningar af arbetare och biträden.

§ 2.

Af det enligt § 1 bestämda anslaget erhålla fackföreningar bidrag för alla på grund af arbetslöshet understödda medlemmar, hvilka sedan minst ett år oafbrutet varit bosatta i Schöneberg och uppfylla öfriga i detta reglemente uppställda villkor.

Beträffande den 1-åriga vistelsen inräknas den tid, som omedelbart förut tillbragts inom annan kommun i Gross-Berlin, under förutsättning att denna kommun på liknande sätt och på samma villkor infört arbetslöshetsförsäkring.

§ 3.

Bidraget uppgår till hälften af det af fackföreningen till arbetslösa medlemmar utbetalta arbetslöshetsunderstödet, dock får det ej överstiga 1 Mark per person och dag.

§ 4.

Bidrag beviljas blott vid oförvållad arbetslöshet, och utgår sålunda ej då arbetslösheten förorsakats af arbetsnedläggelse, strejk, lockout eller följderna däraf, eller då konflikt utbrutit inom det fack, som den redan understödsberättigade medlemmen tillhör.

Bidrag beviljas blott för de dagar, under hvilka medlemmen fullgjort kontrollföreskrifterna i § 8 af detta reglemente.

§ 5.

Bidraget till en medlem upphör från och med den dag, då han genom stadens arbetsförmedlingsanstalt blifvit anvisad för honom enligt anstaltens beprövande lämpligt arbete, eller då han under ett år uppburit bidrag för 60 dagar.

Skyldighet att mottaga anvisadt arbete föreligger ej, därest den ifrågavarande anställningen blifvit ledig på grund af arbetsinställelse.

§ 6.

För att kunna göra anspråk på det kommunala bidraget, äga de fackföreningar, som lämna sina medlemmar arbetslöshetsunderstöd, att med bifogande af sina stadgar samt med godkännande af detta reglemente, till magistraten inlämna ansökan härom, hvari de förplikta sig, att lämna medlemmar af styrelsen för förvaltningen för stadens arbetsförmedling tillfälle att taga kännedom om föreningens bokföring i den utsträckning detta är nödvändigt för att kunna kontrollera, att föreskrifterna i detta reglemente iakttagas.

§ 7.

De fackföreningar, som fått sin ansökan bifallen, böra efter öfverenskommelse med magistraten föra en förteckning öfver sina i Schöneberg bosatta medlemmar, med uppgift öfver tiden för deras vistelse i Schöneberg o. s. v.

§ 8.

Arbetslös medlem åligger att, försedd med arbetslöshetskort från sin fackförening, anmäla sig på stadens arbetsförmedlingsanstalt och på anmodan lämna upplysning om alla omständigheter, på grund hvaraf han gör anspråk på kommunalt understöd. Anstalten afgör, huruvida understöd skall beviljas den arbetslöse.

Hvarje af staden understödd medlem är skyldig att minst en gång om dagen å föreskrifven tid anmäla sig å arbetsförmedlingsanstalten.

§ 9.

Fackföreningarna utbetala i förskott det kommunala bidraget och öfverlämna hvarje månad till magistraten uppgifter å sina utlägg för föregående månad jämte erforderliga upplysningar. Bidraget utbetalas af kommunen till de enskilda kassorna inom 3 veckor efter uppgifternas inlämnande.

II. Beviljande af bidrag till innehafvare af sparbanksböcker.

§ 10.

I Schöneberg bosatta manliga arbetare och med dem likställda privata tjänsteinnehafvare, som äro underkastade obligatorisk invalidförsäkring och af egna medel

gjort insättningar i Schönebergs stads sparkassa, kunna på ansökan blifva uppförda i den å stadens arbetsförmedlingsanstalt förda förteckningen öfver understödsberättigade arbetslösa.

§ 11.

Innehafvare af sparbanksbok, som ej erhålla något bidrag från staden enligt bestämmelserna i det föregående, få utöfver de uttagningar, som de under arbetslöshet göra å sin sparbanksbok, bidrag från staden.

§ 12.

Bidraget uppgår till hälften af under arbetslöshetstiden uttagna summan. Dock får beloppet ej överstiga 1 Mark om dagen.

§ 13.

Bestämmelserna i § 4, 5 och 8 i det föregående äga tillämpning.

§ 14.

Bidraget beviljas, därest innehafvaren af sparbanksbok redan minst ett år oafbrutet varit bosatt i Schöneberg och minst en månad varit uppförd å förteckningen öfver sparande. Insättningar, som verkställts under de senaste tre månaderna före uttagningen, tagas härvid ej hänsyn till. Utbetalningen af bidrag tager sin början, då den arbetslöse under en veckas tid dagligen anmält sig på arbetsförmedlingsanstalten.

III. Slutbestämmelser.

§ 15.

Den, som utan att därtill vara berättigad, försöker utfå kommunalt bidrag, utsätter sig för ansvar enligt lag och förlorar dessutom under ett år rätten att erhålla bidrag

§ 16.

Tvister angående detta reglemente få ej dragas under domstols pröfning, utan afgöras af styrelsen för stadens arbetsförmedlingsanstalt i egenskap af skiljenämnd.

§ 17.

Reglementet träder omedelbart i kraft.

Reglemente för utlämnande af matpoletter till arbetslösa i staden Schöneberg.

§ 1.

I Schöneberg bosatta manliga arbetare, som äro underkastade obligatorisk invaliditetsförsäkring och ej mottaga bidrag på grund af reglementet för främjande af arbetslöshetsförsäkring, erhålla vid arbetslöshet allt efter behof fria matpoletter till middagar å Schönebergs folkkök.

§ 2.

Matpoletterna utlämnas endast under tiden från 1 oktober till 31 mars hvarje år. Hvarje i § 1 nämnd arbetare erhåller dagligen en polett. Familjeförsörjare kan erhålla flera poletter, dock högst till ett sammanlagdt värde af 0 60 Mark per dag. En person får ej mer än en polett. Arbetsförmedlingsanstalten bestämmer portionernas antal och storlek.

§ 3.

Understöd lämnas blott vid oförvållad arbetslöshet, och beviljas alltså ej, därest arbetslösheten förorsakas af strejk, lockout eller följderna däraf, eller då strejk eller lockout utbrutit inom det fack, som den understödsberättigade tillhör. Understöd beviljas blott för de dagar, under hvilka understödstagaren *fullgjort kontrollföreskrifterna* i § 5 af detta reglemente.

§ 4.

Understödet upphör från och med den dag, då understödstagare genom stadens arbetsförmedlingsanstalt blifvit anvisad för honom enligt anstaltens beprövande lämpligt arbete eller då han under ett år uppburit understöd för 60 dagar på grund af detta reglemente eller reglementet för främjande af arbetslöshetsförsäkring. Skyldighet att mottaga anvisadt arbete föreligger ej, därest den ifrågavarande platsen blifvit ledig på grund af arbetsinställelse.

§ 5.

Arbetare eller tjänsteinnehafvare, som vill göra anspråk på understöd, äger att till stadens arbetsförmedlingsanstalt inlämna ansökan därom och bör på anmodan lämna upplysning om alla omständigheter, på grund hvaraf han gör anspråk på kommunalt understöd. Anstalten afgör, huruvida understöd skall beviljas den arbetslöse.

Hvarje understödstagare är skyldig att minst en gång om dagen å föreskrifven tid anmäla sig å arbetsförmedlingsanstalten.

§ 6.

För erhållande af understöd fordras, att den arbetslöse minst ett år i följd varit bosatt i Schöneberg. Utbetalningen af understöd tager sin början, då den arbetslöse under en veckas tid dagligen anmält sig å arbetsförmedlingsanstalten.

§ 7.

Den, som utan att vara därtill berättigad, försöker utfå kommunalt bidrag, *utsätter sig för ansvar enligt lag och blir dessutom under ett år utesluten från understöd.*

§ 8 och 9 = § 16 och 17 i regl. 1.

I Schöneberg har man sålunda velat pröfva den i Strassburg icke använda metoden att förknippa det direkta understödet till fackorganisationerna med beviljandet af kommunala bidrag till arbetslösa innehafvare af sparbanksböcker.

Den offentliga arbetsförmedlingen i Förenta staterna.

Den snabba utvecklingen på industriens och landtbrukets områden i Förenta staterna och det däraf föranledda stora behofvet af arbetskraft hade länge till följd, att någon kronisk arbetslöshet ej förekom i landet. Om sålunda uppkomsten af platsförmedlingsanstalter ej kunde befordras af förekommande arbetslöshet, så erbjödo Förenta staterna likväl en gynnsam jordmån för utöfvande af yrkesmässig platsförmedling, och detta just på grund af landets egenskap att i särskild grad vara ett invandringsland. Det är gifvet, att den mängd främlingar, som årligen kommo till landet, oftast utan kännedom om landets språk eller lefnadsförhållanden i öfrigt, skulle vara lämpliga föremål för platsförmedlarnas verksamhet. Det är också den skada, den yrkesmässiga privata platsförmedlingen förorsakat, som föranledt upprättandet af offentlig, af lagbestämmelser reglerad arbetsförmedling.

Klagomålen öfver den privata yrkesmässiga platsförmedlingen medförde försök att genom lagstadganden ordna densamma. I staten Massachusetts hade redan år 1869 en lag i dylikt syfte utfärdats, men först i slutet af 1880- och början af 1890-talet följdes detta exempel något allmännare. Lagbestämmelserna gingo merendels ut på att för platsförmedlarna stadga tvång till koncession af ortsmyndigheterna, hvarjämte mångenstädes de för platsförmedling utgående afgiftsbeloppen fastställdes och straffbestämmelser infördes. De sålunda utfärdade lagarna visade i allmänhet ringa resultat, något som i hög grad stärkte den begynnande rörelsen för grundande af offentliga, af staten sanktionerade arbetsförmedlingsanstalter. Denna rörelse fick ytterligare fart dels genom den begynnande bristen på landtbruksarbetare och öfverflödet på sysslolösa arbetare i industrisamhällena, dels ock genom det växande medvetandet om statens plikt att så långt som möjligt förebygga allmännare arbetslöshet, slutligen också genom exemplet från andra länder.

Den första lag med nu berördt syfte var den, som år 1890 utfärdades i staten Ohio. Denna lag var i första hand riktad mot olägenheterna hos den privata platsförmedlingen, men införde samtidigt offentlig arbetsförmedling. Ohio's exempel följdes snart af åtskilliga andra stater; bland de sålunda antagna lagarna är sär-

skildt den i staten Illinois utfärdade anmärkningsvärd. Såsom viktig nyhet i densamma må omnämnas, att afdelningen för sociala frågor, resp. statens Commissioner of Labor erhöll rätt att utöfva kontroll öfver den yrkesmässiga platsförmedlingen. Genom en ny lag af år 1909 inrättades en särskild inspektionsmyndighet, som helt och hållet aflönas af statens arbetsförmedlingsanstalter. Staten Illinois' lag har tjänat som mönster för flera andra stater.

År 1907 funnos i Förenta staterna 37 offentliga anstalter, men intill senare delen af år 1911 hade antalet ökats till 61, fördelade på 19 stater. Med undantag af 7 underhållas alla af staten. Förmedlingen är kostnadsfri för arbetsgifvaren såväl som för den arbetssökande.

Anstalternas personal, äfven föreståndaren, tillsättes vanligen af vederbörande Commissioner of Labor, som ock äger att afskeda tjänstemännen. I några stater tillkommer det guvernören att anställa personalen; vid kommunala anstalter tillsättes densamma af borgmästaren och kommunalrådet.

Antalet tjänstemän vid anstalterna är i de flesta stater begränsadt genom lagbestämmelser, hvilket inneburit en väsentlig svaghet för de offentliga förmedlingsanstalterna. I regeln äro en föreståndare och en tjänsteman anställda vid hvarje anstalt, i några stater blott en föreståndare. Endast i Massachusetts är ingen dylik inskränkning stadgad.

Föreståndarens lön öfverstiger ej i någon stat 1,500 dollars för år och uppgår vanligen till 1,200—1,500 dollars. Vid några af de mindre anstalterna utgör den allenast 900 dollars. Tjänstemän aflönas med 600—1,000 dollars, assistenter — där sådana finnas — med 1,000—1,200 dollars.

Förmedlingssystemet är mycket olika i olika stater, stundom t. o. m. vid anstalterna inom samma stat. I åtskilliga stater ske alla anmälningar om lediga platser och ansökningar om arbete per post. Uppgift rörande namn, adress och slag af arbete fordras i allmänhet af såväl arbetsgifvare som arbetare. Några stater föreskrifva, att en särskild förteckning föres öfver ålder, kön och nationalitet hos den arbetssökande, och därjämte uppgift öfver arbetslöshetens varaktighet. Denna förteckning är dock ej offentlig, och dessutom är den arbetssökande ej förpliktad att lämna upplysningar i dessa hänseenden.

Föga sammanhållning råder mellan de olika anstalterna, och t. o. m. inom samma stat äger ofta intet samarbete rum dem emellan. Den bristande öfverensstämmelsen i afseende på arbetssättet gör anstalternas statistik i vissa afseenden mindre tillförlitlig.

Anstalternas föreståndare äro i många stater skyldiga att hvarje vecka till Commissioner of Labor afgifva rapport angående lediga

platser och ansökningar om arbete. Rapporterna offentliggöras och utdelas i hela staten. I de flesta stater åter aflämna föreståndarna till Commissioner of Labor månatliga öfversikter, hvilka sedan offentliggöras i dennes årsberättelser.

Arbetsförmedlingen i Förenta staterna.

Stat.	Redovisade anstalter.	Antal			Kostnader	
		ansökningar om arbete.	lediga platser.	tillsatta platser.	inalles för år.	för tillsatt plats.
					Dollars.	Dollars.
Colorado	3	29,986	—	18,863	8,236	0·44
Connecticut	5	14,448	11,395	9,483	10,000	1·05
Illinois	6	68,730	—	62,564	43,030	0·69
Indiana	1	5,058	2,857	2,387	—	—
Kansas	1	2,435	1,966	1,779	1,700	0·96
Maryland	1	255	50	32	—	—
Massachusetts	3	47,377	28,354	20,574	19,836	0·96
Michigan	5	42,621	42,663	34,946	—	—
Minnesota	3	—	59,538	51,713	9,912	0·19
Missouri	3	11,359	25,468	7,114	—	—
Montana	2	4,818	5,682	4,442	—	—
Nebraska	1	977	1,296	—	—	—
New-Jersey	1	709	—	97	—	—
Ohio	4	—	—	47,209	13,316	0·28
Oklahoma	2	—	—	12,852	3,450	0·27
Rhode-Island	1	3,627	2,452	2,152	4,000	1·85
Washington	4	—	—	56,846	—	—
West Virginia	1	5,851	1,003	842	1,000	1·19
Wisconsin	4	—	—	23,859	—	—

Frågan, huru de offentliga förmedlingsanstalterna skola förhålla sig vid inträdande strejk, afgöres af anstalternas styrelser. De första i Illinois och Wisconsin antagna lagarna innehöllo bestämmelser, som förbjödo anstalterna att betjäna arbetsgifvare, hvars arbetare strejkade. Dessa bestämmelser förklarades emellertid af domstolarna för olagliga. I Massachusetts underrättas den arbetssökande, att strejk pågår, därigenom att hans kort förses med en särskild stämpel. Därefter står det honom fritt att efter eget godtfinnande söka den ifrågasatta platsen eller icke. I flera stater hafva arbetarorganisationerna försäkrat sig om företräde för sina medlemmar vid anställning som tjänstemän eller föreståndare för anstalter för att kunna på så sätt tillvarataga sina intressen. På grund

häraf äro arbetarna i allmänhet ganska välvilligt stämda mot den offentliga arbetsförmedlingen, då däremot arbetsgifvarna ofta ställt sig i opposition till densamma.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i Förenta staterna tillsätta årligen omkring 300,000 platser. Kostnaderna för hvarje tillsatt plats växla vid olika anstalter högst väsentligt — från 4 cents ända till 4 dollars. Merendels håller sig kostnaden dock under 1 dollar. Illinois anslår årligen mer än 40,000 dollars för upprätthållande af sina 6 anstalter; i öfriga stater är årsanslaget betydligt lägre. Emellertid har det visat sig, att verksamheten utvecklat sig snabbast i de stater, som lämna sina anstalter det rikligaste årsunderstödet.

Tabellen å föregående sida lämnar en del upplysningar rörande omfattningen af arbetsförmedlingsverksamheten inom olika stater. Såsom ofvan är antydt, möter det svårigheter att erhålla fullständiga uppgifter i detta hänseende, hvadan tabellens siffror ej få anses uttömmande.

Utom de i tabellen upptagna anstalterna, finnas ytterligare i Kansas 4, i Michigan 3, i Ohio 1 och i Oklahoma 1, om hvilka närmare uppgifter saknas.

Arbetspris på landsbygden i Sverige åren 1865—1909.[1]

Af de i hushållningssällskapens berättelser meddelade löneuppgifterna att döma befunno sig, om uppmärksamheten riktas på Sverige som ett helt, arbetsprisen inom jordbruksnäringen i sjunkande från det första år, som omfattas af denna statistik, eller år 1865, till och med de i ekonomiskt afseende så ogynnsamma åren 1868 och 1869. Vid bättre konjunkturer stego landtarbetarlönerna åter ända till åren 1875 och 1876, då de uppnådde sin tills vidare högsta nivå. Härefter inträdde ett prisfall under åren 1877—1879, åtföljdt af en ny höjning åren 1880—1884. År 1885 vidtog åter en sänkning, som fortsatte, ehuru svagt accentuerad, till och med år 1887. År 1888 började så en ny period med ständigt stigande arbetspris, hvilken ännu synes fortfara.

I allmänhet hafva perioderna af stigande och sjunkande arbetspris haft en varaktighet af tre till sju år. Ett undantag härutinnan

[1] Efter Bidrag till Sveriges officiella statistik litt. N.: Hushållningssällskapens berättelser för åren 1899, 1900 och 1909. Jfr »Meddel.» 1904, s. 23 f. och s. 189 f.; 1905, s. 40 f.; 1906, s. 194 f.; 1907, s. 186 f.; 1908, s. 112 f.; 1909 s. 152 f.; 1910, s. 229 f.

bildar dock den sista, enär arbetsprisen år 1909 varit i stigande sedan tjugutvå år tillbaka. Åren 1901 och 1902 voro prisen visserligen vacklande, så att antagas kunde, att en ny period med sjunkande pris skulle ingå. Detta blef dock icke händelsen, utan lönenivåns höjning fortsatte under år 1903 och sedermera. Under åren 1908 och 1909 har dock ifrågavarande prisstegring varit jämförelsevis ringa, hvilket torde sammanhänga med, att den eljes inom jordbruket rådande bristen på arbetskraft vid denna tid i viss mån afhjälptes genom återinflyttning till landsbygden af under lågkonjunkturen arbetslediga industriarbetare.

Arbetsprisens fluktuationer sedan år 1865 åskådliggöras genom efterföljande öfversikt.

Arbetsprisens fluktuationer inom jordbruksnäringen åren 1865—1909.

	Arbetspris (i kronor)					*Arbetsprisens höjning (+) eller sänkning (—) i % från:*		
	1865.	1870.	1875.	1880.	1885.	1865—75.	1875—85.	1865—85.
Årslön för dräng . . .	117	101	176	140	147	+ 50·4	— 16·5	+ 25·6
» » piga . . .	52	46	64	63	68	+ 23·0	+ 6·3	+ 30·8
Stat och lön för dräng	283	279	402	366	356	+ 42·0	— 11·4	+ 25·8
» » » » piga .	174	176	229	213	203	+ 31·6	— 11·4	+ 16·7
Sommardagsverkspris för man	1·26	1·14	2·01	1·46	1·53	+ 59·5	— 23·9	+ 21·4
Sommardagsverkspris för kvinna	0·69	0·61	0·92	0·78	0·86	+ 33·3	— 6·5	+ 24·6
Vinterdagsverkspris för man	0·82	0·73	1·35	0·97	0·99	+ 64·6	— 26·7	+ 20·7
Vinterdagsverkspris för kvinna	0·44	0·42	0·66	0·54	0·58	+ 50·0	— 12·1	+ 31·8

	Arbetspris (i kronor)					*Arbetsprisens höjning i % från:*			
	1887.	1902.	1907.	1908.	1909.	1887–1909.	1902–09.	1907–08.	1908–09.
Årslön för dräng . . .	140	227	278	283	287	105·0	26·4	1·8	1·4
» » piga . . .	64	118	157	164	168	162·5	42·4	4·5	2·4
Stat och lön för dräng	346	496	601	621	626	80·9	26·2	3·3	0·8
» » » » piga .	202	281	341	352	360	78·2	28·1	3·2	2·3
Sommardagsverkspris för man	1·48	2·16	2·58	2·62	2·66	79·7	23·1	1·6	1·5
Sommardagsverkspris för kvinna	0·87	1·27	1·49	1·53	1·57	80·5	23·6	2·7	2·6
Vinterdagsverkspris för man	0·99	1·49	1·87	1·88	1·89	90·9	26·8	0·5	0·5
Vinterdagsverkspris för kvinna	0·59	0·91	1·10	1·12	1·15	94·9	26·4	1·8	2·7

Häraf framgår, att under perioden 1865—1909 årslönen för dräng ökats från 117 till 287 kr. eller med 145·3 %, medan för piga steg-

ringen varit från 52 till 168 kr. eller 223 %. Statlönen för dräng ökades under perioden i värde från 283 till 626 kr. eller med 121·2 %, under det för statpiga ökningen var från 174 till 360 kr. eller 106·9 %. Sommardagsverkspriset, hvilket liksom öfriga dagsverkspris torde gälla arbete i egen kost, utgjorde år 1865 för man 1·26 kr. och för kvinna 0·69 kr., medan år 1909 motsvarande tal voro 2·66 och 1·57 kr., hvilket innebär en stegring af resp. 111·1 och 127·5 %. Vinterdagsverksprisen hade samtidigt ökats med 130·5 % för man och 161·4 % för kvinna.

Betraktas den senaste stegringsperioden för sig, och jämföres landtarbetarnas lönenivå åren 1887 och 1909, förefinnes den starkaste relativa tillväxten i årslönen för kvinnliga tjänstehjon, hvilken sedan år 1887 i det närmaste tredubblats. Därnäst kommer årslönen för dräng, som under samma tid mer än fördubblats. Minsta stegringen har förekommit i fråga om statpigornas och statdrängarnas löneförmåner eller med resp. 78 % och 81 %. Då dessa arbetarkategoriers aflöning till mycket stor del utgår in natura, synes detta förhållande gifva en antydan om, att inom jordbruksnäringen den kontanta lönen stegrats vida hastigare än prisen på i staterna ingående lifsförnödenheter.

Det kan dock antagas, att löneutvecklingen ingalunda varit densamma inom rikets alla delar, och därför synes det vara lämpligt att sammanställa förenämnda riksmedeltal med siffror, afseende lönerna under de båda femårsperioderna 1899—1904 och 1904—1909 i olika landsdelar. För detta ändamål väljes den i Kommerskollegii publikationer öfliga uppdelningen af rikets län på fem landsdelar, nämligen Östra Sverige, Småland och öarna, Södra Sverige, Västra Sverige och Norra Sverige.[1]

Ur dessa synpunkter gestaltade sig årslönen för dräng på följande sätt:

År.	Östra Sverige.	Småland o. öarna.	Södra Sverige.	Västra Sverige.	Norra Sverige.	Riket.
1899 . . .	206	194	209	205	289	*223*
1904 . . .	205	241	245	227	273	*238*
1909 . . .	275	292	288	277	306	*287*

Årslönen för dräng var alltså år 1899 i Norrland 41·7 % högre än i öfriga landsdelar, tagna såsom helhet, samt 29·6 % högre än

[1] Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län; Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

riksmedeltalet. Lägst var den kontanta lönen i Småland och öarna, där den understeg riksmedeltalet med 14·9 %. Den följande femårsperioden medförde väl en viss utjämning, och under åren 1905—1909 stego arbetsprisen raskt öfver hela landet. Relativt svagast var denna stegring visserligen i Norrland, där årslönen för dräng ökades med endast 12 %, under det att motsvarande procenttal för östra Sverige, där stegringen gjorde sig starkast gällande, var 34·1 %. Icke desto mindre stod Norrland äfven år 1909 främst i fråga om dränglönens höjd.

Årslönen för piga åskådliggöres genom följande tablå:

År.	Östra Sverige.	Småland o. öarna.	Södra Sverige.	Västra Sverige.	Norra Sverige.	Riket.
1899 . .	125	104	113	101	114	*110*
1904 . .	130	142	144	123	119	*129*
1909 . .	191	185	176	162	136	*168*

I fråga om den kontanta lönen för piga är det anmärkningsvärdt, att den såväl år 1904 som särskildt år 1909 i norra Sverige väsentligt understiger motsvarande genomsnittslön i landets öfriga delar. I förhållande till riksmedeltalet är differensen sistnämnda år 23·5 % och i förhållande till landets öfriga hufvuddelar, betraktade som ett helt, 31·6 %.

Värdet af stat och lön för dräng återgifves här nedan:

År.	Östra Sverige.	Småland o. öarna.	Södra Sverige.	Västra Sverige.	Norra Sverige.	Riket.
1899 . . .	458	413	440	477	593	*484*
1904 . . .	478	490	515	510	583	*517*
1909 . . .	603	626	636	613	655	*626*

För manliga statare äro arbetsprisen liksom för årsanställda drängar högre i norra Sverige än söder ut. De lägsta lönerna i denna grupp funnos år 1899 i Småland och på öarna, där de understego riksmedeltalet med 17·2 % och medeltalet för norra Sverige med 43·6 %. Åren 1904 och 1909 äro däremot uppgifterna lägst från östra Sverige, men differensen i förhållande till riksmedeltalet är dock relativt obetydlig.

Statlönen för piga utgjorde:

År.	Östra Sverige.	Småland o. öarna.	Södra Sverige.	Västra Sverige.	Norra Sverige.	Riket.
1899 . . .	267	252	252	254	296	*267*
1904 . . .	280	293	293	285	313	*293*
1909 . . .	368	372	354	341	366	*360*

Medan årslönen för pigor i husbondens kost i Norrland ställer sig synnerligen låg i jämförelse med förhållandena i det öfriga

Sverige, möter i fråga om den visserligen öfverallt blott sparsamt företrädda arbetarkategorien pigor med stat den egendomligheten, att löneförmånerna i norra Sverige äro högre än riksmedeltalet.

Påpekas bör emellertid, att mera bestämda slutsatser ej kunna dragas af löneuppgifterna vare sig för manliga eller kvinnliga statare, alldenstund det i de särskilda hushållningssällskapsberättelserna ej uppgifves, om löneuppgifterna afse kördrängar och vanliga pigor eller yrkesvana kreatursskötare och ladugårdspigor, samt huruvida särskildt värde för förmånerna af fri bostad och bränsle i staten upptagits eller icke. Endast från Västmanlands län föreligger uttrycklig uppgift om, att nämnda förmåners uppskattade värde icke ingår i resp. aflöningssummor.

Medelpriset för sommardagsverke i egen kost för man utgjorde:

År.	Östra Sverige.	Småland o. öarna.	Södra Sverige.	Västra Sverige.	Norra Sverige.	Riket.
1899 . . .	2·16	1·91	2·13	1·99	2·83	*2·22*
1904 . . .	2·09	2·06	2·22	2·11	2·68	*2·24*
1909 . . .	2·64	2·56	2·49	2·54	3·01	*2·66*

Priset för manliga sommardagsverken voro under hela perioden 1899—1909 högre i norra Sverige än på något annat ställe i landet. År 1899 var differensen i förhållande till de öfriga hufvuddelarna, tagna under ett, 38·0 % och i förhållande till riksmedeltalet 27·5 %, men 1909 hade den sjunkit till resp. 17·6 och 13·2 %.

Om sommardagsverksprisen för kvinna gäller ungefär detsamma som om motsvarande pris för man, såsom af följande tablå framgår:

År.	Östra Sverige.	Småland o. öarna.	Södra Sverige.	Västra Sverige.	Norra Sverige.	Riket.
1899 . . .	1·04	0·99	1·29	1·13	1·63	*1·22*
1904 . . .	1·18	1·18	1·40	1·35	1·54	*1·34*
1909 . . .	1·47	1·45	1·55	1·57	1·75	*1·57*

Norrlandslönerna äro ägnade att väcka uppmärksamhet, särskildt med hänsyn till den i norra Sverige rådande låga aflöningen för årsanställda pigor.

Vinterdagsverksprisen för man gestalta sig på följande sätt:

År.	Östra Sverige.	Småland o. öarna.	Södra Sverige.	Västra Sverige.	Norra Sverige.	Riket.
1899 . . .	1·36	1·39	1·40	1·34	2·16	*1·65*
1904 . . .	1·35	1·45	1·52	1·43	1·99	*1·56*
1909 . . .	1·75	1·82	1·84	1·70	2·32	*1·89*

Arbetspris inom jordbruket år 1909.

Område.	Vanlig årslön, i husbondes kost, för		Värdet af stat och lön för		Sommardagsverkspris för		Vinterdagsverkspris för	
	dräng.	piga.	dräng.	piga.	man.	kvinna.	man.	kvinna.
Stockholms län	280	185	615	400	2·70	1·40	1·75	1·00
Uppsala län	285	235	680	425	2·75	1·50	1·75	1·00
Södermanlands län	255	162	547	306	2·43	1·34	1·68	1·00
Östergötlands län	276	183	598	334	2·61	1·55	1·77	1·08
Jönköpings län	350	225	650	375	3·00	1·75	2·25	1·25
Kronobergs län	286	178	630	353	2·58	1·54	1·75	1·08
Kalmar läns Norra del	259	162	566	360	2·30	1·20	1·67	0·92
Kalmar läns Södra del	300	200	650	400	2·25	1·25	1·50	1·00
Gottlands län	265	161	632	—	2·65	1·53	1·93	1·12
Blekinge län	225	150	550	300	2·20	1·25	1·65	1·00
Kristianstads län	315	191	670	375	2·72	1·73	1.96	1·27
Malmöhus län	325	186	687	386	2·56	1·68	1·91	1·30
Hallands län	260	170	570	300	2·50	1·50	1·75	1·00
Göteborgs och Bohus län	275	175	750	400	2·50	1·50	1·75	1·25
Älfsborgs läns Södra del	304	170	638	360	2·38	1·50	1·75	1·10
Älfsborgs läns Norra del	257	153	625	—	2·35	1·54	1·66	1·20
Skaraborgs län	270	145	525	290	2·80	1·80	1·50	1·00
Värmlands län	300	144	600	350	2·70	1·60	1·90	1·25
Örebro län	274	176	586	347	2·55	1·52	1·62	1·05
Västmanlands län	280	190	574	374	2·70	1·57	1·80	1·10
Kopparbergs län	345	150	671	375	2·88	1·61	2·38	1·26
Gäfleborgs län	300	138	625	389	2·97	1·53	2·29	1·28
Västernorrlands län	280	150	500	260	3·00	2·00	2·50	1·50
Jämtlands län	350	150	800	450	3·00	1·50	2·25	1·13
Västerbottens län	258	105	634	·321	2·95	1·63	2·23	1·20
Norrbottens län	300	125	700	400	3·25	2·25	2·25	1·50
Hela riket år 1909	**287**	**168**	**626**	**360**	**2·66**	**1·57**	**1·89**	**1·15**
» » » 1908	283	164	621	352	2·62	1·53	1·88	1·12
Medeltal åren 1901—1905	233	123	507	286	2·21	1·30	1·54	0·93
» » 1896—1900	205	103	456	253	2·05	1·15	1·42	0·81
» » 1891—1895	173	84	404	225	1·78	1·02	1·21	0·71
» » 1886—1890	149	69	366	209	1·58	0·91	1·04	0·61
» » 1881—1885	153	66	366	213	1·55	0·83	1·04	0·57
» » 1876—1880	153	64	378	221	1·62	0·83	1·10	0·58
» » 1871—1875	154	61	375	214	1·82	0·86	1·20	0·60
» » 1866—1870	103	46	280	175	1·15	0·62	0·75	0·42

Aflöningen för manliga daglönare vintertid öfversteg år 1899 i norra Sverige motsvarande aflöning i rikets öfriga delar, fattade som helhet, med 57·7 % och riksmedeltalet med 39·4 %. År 1909 voro procenttalen resp 30·3 och 22·8. I fråga om denna lönekategori råder alltså den proportionsvis högsta differensen mellan Norrland och Sverige i öfrigt, hvilket torde sammanhänga därmed, att i Norrland skogsafverkningen erbjuder ymnigt och väl betaldt arbete under jordbrukets döda säsong.

Äfven kvinnliga vinterdagsverken betalades under hela perioden 1899—1909 högre i norra Sverige än på andra håll. Prisskillnaden var dock i detta fall väsentligen mindre än beträffande dagsverkspris för man, som framgår af följande tablå.

År.	Östra Sverige.	Småland o. öarna.	Södra Sverige.	Västra Sverige.	Norra Sverige.	Riket.
1899 . . .	0·73	0·71	0·88	0·81	1·09	*0·85*
1904 . . .	0·80	0·86	0·99	0·96	1·12	*0·95*
1909 . . .	1·04	1·07	1·19	1·12	1·31	*1·15*

Huru arbetsprisen för jordbruksarbete år 1909 gestaltade sig i de olika hushållningssällskapsområden, hvilkas arbetsprisuppgifter lagts till grund för de ofvan meddelade landsdelsmedeltalen, framgår af tabellen på sid. 1019. I ögonen fallande äro de stora skillnader i arbetslön för samma arbetarkategori, som enligt berättelserna skulle förefinnas äfven mellan områden, hvilkas närings- och prisförhållanden af tillgängliga uppgifter att döma förete stor inbördes öfverensstämmelse.

Landtarbetarförhållanden i utlandet.

II. Storbritannien och Irland.

Under inflytande af landets allt starkare industrialisering samt de transoceaniska ländernas konkurrens på spannmålsmarknaden, har det brittiska jordbruket särskildt under de senast förflutna 30 åren varit stadt i alltjämt fortskridande tillbakagång och omläggning.

Vid 1901 års folkräkning utgjorde de personer, som förtjänade sitt uppehälle inom jordbruksnäringen allenast något öfver 2 mill., medan handel och samfärdsel räknade 2·2 mill. och industrien 10·2 mill. yrkesutöfvare.[1] Fortfarande utgjorde dock jordbruket hufvud-

[1] Dessa och öfriga befolknings- och jordbruksstatistiska siffror äro, då ej annat angifves, hämtade ur Statistical Abstract of the United Kingdom samt The Statesmans Year-Book 1911.

näringen i vissa landsdelar, såsom sydöstra England och Irland, i hvilket senare land jordbruksklassen vid angifna tidpunkt omfattade 0·9 mill., industriklassen 0·6 mill. arbetande personer.

I den mån jordbruksbefolkningens antal minskades och spannmålsodlingens räntabilitet aftog, utvecklade sig det brittiska jordbruket i riktning mot den mindre arbetskräfvande och mera gifvande kött- och mjölkproduktionen. Åkrarna igenlades i stigande utsträckning till ständiga betesmarker, så att dessa år 1909 omfattade 27·4 mill. acres[1] (dessutom 12·9 mill. acres bergs- och hedbeten), medan landet under plog utgjorde 19·5 mill. acres. Häraf användes dock allenast 7·3 mill. acres för spannmålsodling, under det återstoden hufvudsakligen bestod af rotfrukts- och foderväxtfält o. d.

Angifna utveckling af det brittiska jordbruket förklaras till stor del af den inom detsamma, trots statsmakternas upprepade försök att skapa en bärkraftig småbruksrörelse,[2] alltjämt förhärskande storgodshushållningen. Detta omdöme gäller dock egentligen i fråga om England och Skottland, hvaremot jordfördelningsförhållandena inom det Förenade konungarikets båda öfriga hufvuddelar Wales och Irland gestalta sig på väsentligen annat sätt, såsom framgår af följande öfversikter öfver jordbruksföretagens antal inom olika storleksklasser år 1909:

Jordbruksföretagens storlek.	England.	Wales.	Skottland.	Storbritannien.
1— 5 acres	80,195	10,210	18,053	**108,458**
6 – 50 »	165,661	31,945	34,490	**232,096**
51—300 »	109,768	18,004	23,139	**150,911**
öfver 300 »	14,642	387	2,677	**17,706**
Summa	**370,266**	**60,546**	**78,359**	**509,171**

I Irland voro brukningsdelarna vid samma tidpunkt fördelade på följande sätt:

Storleksklass:	Under 1 acre.	1—5 acres.	5—50 acres.	50—200 acres.	Öfver 200 acres.	Summa
Antal jordbruk:	85,644	61,936	365,439	81,345	9,463	**603,827**

Med storgodshushållningen sammanhänger på det närmaste arrendesystemet, hvars utbredning år 1909 belyses af följande tablå:

Antal jordbruksföretag	England.	Wales.	Skottland.	Irland.	Summa.
brukade af ägare	49,514	6,406	6,143	337,295	**399,358**
» » arrendatorer	320,752	54,140	72,216	266,532	**713,640**

[1] 1 acre = 40·47 ar.

[2] Se härom Gustaf F. Steffen: Lagstiftningen om smärre jordbruk och jordlotter i England, Skottland och Irland. Emigrationsutredningen Bil. XIV (1909).

Mot bakgrunden af dessa egenartade agrarförhållanden bör man betrakta det brittiska jordbrukets arbetarefråga. Det viktigaste materialet för studiet af denna innehålla trenne af det brittiska handelsdepartementets socialafdelning utgifna utredningar, afseende åren 1898, 1902 och 1907 samt publicerade resp. 1900, 1905 och 1910.[1] De båda första undersökningarna hvila, särskildt för Englands vidkommande, till väsentlig del på från kommunalmyndigheter m. fl. infordrade genomsnittsuppgifter angående gällande landtarbetarelöner. Men vid sidan häraf hafva i alltjämt växande utsträckning från enskilda landtbrukare inhämtats individualuppgifter rörande hos hvar och en af dem under sistförflutna år anställda jordbruksarbetares faktiska arbetstid och arbetslön m. m. Den år 1910 publicerade landtarbetarestatistiska undersökningen hvilar uteslutande på material af sistnämnda slag, nämligen af 15,800 jordbrukare i olika trakter ifyllda frågeformulär, berörande 78,377 af de c:a 910,000 vuxna manliga landtarbetare, som beräknas förefinnas inom det Förenade konungariket. Undersökningarna omfatta blott vuxna fullgoda manliga arbetare med fast anställning, sålunda icke förvaltare, rättare eller andra förtroende- och förmän, ej heller minderåriga eller kvinnliga jordbruksarbetare.

Detta sistnämnda förhållande förklaras därigenom, att kvinnlig arbetskraft spelar en jämförelsevis obetydlig roll i det engelska och irländska jordbruket, hvaremot i Skottland de kvinnliga landtarbetarna uppgå till nära en tredjedel af hela antalet jordbruksarbetare. På Skottland komma c:a 40,000 af de ungefär 66,000 arbeterskor, som enligt 1901 års census voro sysselsatta inom det brittiska jordbruket.

I Wales och Irland, där jordbruksföretagen i regeln äro små, äger ingen egentlig arbetsfördelning rum bland de jämförelsevis fåtaliga landtbruksarbetarna. På de stora godsen i England och Skottland kunna däremot landtarbetarna uppdelas i tvänne hufvudgrupper, egentliga jordbruksarbetare samt djurskötare. De förra, som benämnas »ordinary labourers», besörja sådd af säd och frö, sättning af potatis och ränsning af rotfrukter, hö-, sädes- och rotfruktsskörd, tröskning, dikning m. m. och hafva en daglig arbetstid, som, med afbrott för 1½—2 timmars måltidsraster, sträcker sig från kl. 6—7 f. m. till kl. 5·30—6 e. m. om sommaren, medan den om vintern rättas efter dagsljusets längd. Djurskötarna, som äro

[1] Report by Mr. Wilson Fox on the Wages, Earnings and Conditions of Employment of Agricultural Labourers in the United Kingdom [cd. 346]. London 1900.
Second Report by Mr. Wilson Fox on the Wages, Earnings and Conditions of Employment of Agricultural Labourers in the United Kingdom [cd. 2376]. London 1905.
Report of an Enquiry by the Board of Trade into the Earnings and Hours of Labour of Workpeople of the United Kingdom. V. Agriculture in 1907. [cd. 5460] London 1910.

underkastade en afsevärdt längre arbetstid med regelbundet söndagsarbete, och hvilkas sysslor vanligen torde kräfva ett större mått af omsorg och yrkesskicklighet än vanliga jordbruksarbeten, utgöras af hästskötare (horsemen), kreatursskötare (cattlemen) samt fårherdar (shepherds), hvilka, som namnen angifva, hafva omvårdnaden om och ansvaret för en egendoms hästar, nötkreatur och får, vare sig dessa befinna sig i stallarna eller å betesmarken.

Aflöningen till dessa landtarbetaregrupper utgår till hufvudsaklig del i kontant och beräknas vanligen i form af fast veckolön, mera sällan års- eller halfårslön. Denna lön är vanligen densamma året om, men på vissa platser sänkes aflöningen något under vintermånaderna, dock sällan med öfver 1 shilling per vecka.

Utöfver veckolönen utgå dock i flertalet fall afsevärda lönetillägg dels i kontant, dels in natura.

För egentliga jordbruksarbetare utgöras de förstnämnda hufvudsakligen af i samband med hö-, sädes- och rotfruktsskörden intjänta ackordsöfverskott och öfvertidsersättningar, medan de för djurskötarna utgå i form af premier och gratifikationer af olika slag, såsom visst belopp per uppfödt lam (lamb money), föl, kalf, gris m. m. till resp. djurskötare, viss ersättning för hvarje resa (journey money) till kuskar, »Mickelmässpengar» till arbetare, som ej fått del af skördetidens extrabetalning, etc.

Naturaförmånerna bestå af fri kost och logi för ogifta arbetare, medan de för arbetare med eget hushåll utgöras af bostad gratis eller mot låg hyra, potatisland, bränsle, mjölk, mjöl m. m. Extrabetalningens höjd och naturaförmånernas art och värde växlar mycket i olika landsdelar, men i allmänhet kan man säga, att där landtarbetarna anställas för längre tid (år eller halfår), såsom i norra England och Skottland, äro särskilda ersättningar i kontant sällsynta, men i stället naturatillskott till aflöningen af mycken betydelse. Alldeles motsatt är förhållandet i trakter, där arbetsaftal på kort tid (vecka) äro regel, exempelvis i de spannmålsodlande grefskapen i östra och södra England.

När det gäller att utröna landtarbetarnas totalförtjänst per år, måste ifrågavarande lönetillskott tilläggas den fasta kontanta lönen. Detta förutsätter en uppskattning i penningar af naturaförmånerna, och denna värdering har i undersökningarna skett efter sådana grunder, att man, med bortseende från lokala prisförhållanden, åsatt de viktigaste af dessa förmåner ett gemensamt värde för hvar och en af det Förenade konungarikets fyra hufvuddelar. Sålunda sättes årsvärdet af fri bostad för England, Wales och Skottland till £ 4[1] och för Irland till £ 2 12 *s.* (1 *s.* per vecka). Fri

[1] 1 pund sterling (£) à 20 shillings (*s.*) à 12 pence (*d.*) = 18·16 kr.

kost och logi har uppskattats till ett årligt värde af £ 20 16 *s.* (8 *s.* per vecka) i England, £ 17 i Wales, £ 20 i Skottland och £ 13 (5 *s.* per vecka) i Irland.

Ur den på angifna sätt beräknade totala årsförtjänsten erhålles veckoförtjänsten genom division med 52. Veckoförtjänstens medelbelopp under år 1907 i rikets olika huvuddelar och för olika landtarbetarekategorier framgår af följande tablå.

	Egentliga jordbruksarbetare.	Hästskötare.	Kreatursskötare.	Fårherdar.	Samtliga grupper.
England	17 *s.* 6 *d.*	18 *s.* 9 *d.*	19 *s.* 1 *d.*	19 *s.* 7 *d.*	18 *s.* 4 *d.*
Wales	—	—	—	—	18 *s.* 0 *d.*
Skottland	18 *s.* 11 *d.*	19 *s.* 8 *d.*	19 *s.* 4 *d.*	20 *s.* 5 *d.*	19 *s.* 7 *d.*
Irland	—	—	—	—	11 *s.* 3 *d.*

Såsom är att vänta med hänsyn till deras mera ansvarsfulla och ansträngande arbete, hafva sålunda djurskötare högre aflöning än vanliga jordbruksarbetare. I ögonen fallande äro de irländska landtarbetarnas klena förtjänster, och häri torde ligga en hufvudförklaringsgrund såväl till den starka irländska emigrationen till Amerika, som till den omständigheten, att af dessa arbetare årligen öfver 30,000 begifva sig på säsongarbete till England och Skottland.

Betraktas löneförhållandena inom de mindre områden, som utgöras af grefskapen, befinnes genomsnittliga veckoförtjänsten för samtliga landtarbetargrupper år 1907 öfverstiga 21 *s.* i tre grefskap i England och sju i Skottland, medan den understeg 10 *s.* i fem irländska grefskap. I England var medelförtjänsten högst i kolgrufvedistriktet Durham med 22 *s.* per vecka och lägst i det så godt som enbart åkerbruksidkande Oxfordshire med 16 *s.* 4 *d.* Det grefskap i Wales, som uppvisade högsta medelförtjänsten, var Glamorganshire, den walesiska kol- och järnindustriens centrum, med 19 *s.* 3 *d.*, medan motsatsen utgjordes af det väsentligen agrikulturella Cardiganshire med 16 *s.* 6 *d.* I Skottland hade det i landets industricentrum (trakten kring Edinburgh och Glasgow) belägna grefskapet Dumbarton högsta medeltalet (21 *s.* 7 *d.*) och Caithness, omfattande öns nordostspets med dess bergsbeten, det lägsta (14 *s.* 6 *d.*). I Irland utgjorde högsta medelförtjänsten 14 *s.* i Antrim på öns mot Skottland vända nordostsida och den lägsta 9 *s.* 8 *d.* i Roscommon i landets magra och fattiga västra del.

Samtliga grefskap med höga genomsnittsförtjänster utgöras sålunda af sådana, hvilka innefatta eller gränsa till större centra för gruf- eller annan industri, medan enbart åkerbruks- eller boskapsskötselidkande trakter genomgående utmärka sig för låga löner.

Framhållas må, att en direkt jämförelse mellan landt- och industriarbetares veckoförtjänster lätt blir missvisande därigenom, att bostadshyran är vida lägre i landsbyar än i städer, samt att landsbygdens arbetare hafva möjlighet att själfva producera eller mot lågt pris förvärfva fläsk, potatis, grönsaker m. fl. animaliska och vegetabiliska lifsförnödenheter, hvilka stadsarbetaren för högt pris måste köpa i minut.

De brittiska landtarbetarundersökningarna innehålla icke allenast material till belysning af nu rådande arbets- och löneförhållanden, utan åskådliggöra jämväl löneutvecklingen genom serier af löneuppgifter från olika tidpunkter. Mycket klart framträda lönefluktuationerna för egentliga jordbruksarbetare på 281 gårdar under de senaste 30 åren genom följande serie af indextal, hvarvid genomsnittslönen för hvarje år uträknats i procent af den för år 1900 konstaterade (satt = 100):

	År 1880.	År 1890.	År 1900.	År 1907.	År 1908.	År 1909.
England och Wales . .	92·6	91·4	100·0	102·0	102·4	102·6
Skottland	89·5	93·3	100·0	104·3	101·9	102·8
Irland	85·8	93·0	100·0	106·7	107·6	108·6

Jämför man år 1907 med år 1880, hade medelförtjänsten under mellantiden ökats med 10 % i England och Wales, 17 % i Skottland och 24 % i Irland. Efter 1907 hafva lönerna fortsatt att stegras i England och Irland. I Skottland har likaledes den kontanta lönen ökats, men på grund af prisfall på vissa naturapersedlar förete de på den kombinerade penning- och naturalönen baserade indextalen en svag nedgång för detta lands vidkommande.

I icke mindre grad än tidlönerna hafva ackordsprisen stegrats. Dock synes det vara en allmän erfarenhet, att ackordsarbete inom det brittiska jordbruket numera användes i vida mindre utsträckning än förr. Såsom anledningar härtill framhäfvas dels en viss ovilja från arbetarnas sida gentemot denna löneform, dels det allt allmännare införandet af själfbindande skördemaskiner, hvarigenom sädesskördearbetet icke längre lämpligen kan sättas på ackord.

Arbetslagstiftning i utlandet.[1]

(Efter »Annuaire de la législation du travail» samt »Bulletin des Internationalen Arbeitsamts».)

År 1906.

Norge.

Lag den 24 april 1906 angående inskränkning af arbetstiden i bagerier. (Lov om indskrænkning af arbeidstiden i bagerierne.)

(Lovtidende, 1906, n:r 14.)

Lag den 12 juni 1906 angående arbetsförmedling. (Lov om Arbeidsformidling.)

(Lovtidende, 1906, n:r 24.)

Lag den 12 juni 1906 angående stats- och kommunalbidrag till norska arbetslöshetskassor. (Lov om Stats- og Kommunebidrag til norske arbeidsledighedskasser.)

(Lovtidende, 1906, n:r 24.)

Lag den 12 juni 1906 angående ändrad lydelse af lagarna om olycksfallsförsäkring af arbetare den 23 juli 1894 och den 23 december 1899. (Lov indeholdende forandringer i Lov om ulykkes forsikring for arbeidere m. v. af 23:de juli 1894 med tillægs lov af 23:de december 1899.)

(Lovtidende, 1906, n:r 24.)

Danmark.

Förordning den 9 jan. 1906 angående tillämpning af bestämmelserna i lagen den 1 april 1905 angående olycksfallsförsäkring af sjömän på statens under landtbruksdepartementet och vattenbyggnadsväsendet hörande fartyg med en bruttodräktighet af 20 registerton och därutöfver. (Anordning hvorved Bestemmelserne i Lov n:r 54 af 1:ste April 1905 om Söfolks Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i Söfartsvirksomhed göres anvendelige paa de Staten tilhörende, under Landbrugsministeriet og Vandbygningsvæsenet henhörende Skibe, der ere maalte till en Brutto Register Tonnage af 20 Tons eller derover.)

(Lovtidenden, 1906, n:r 3.)

Kungörelse (inrikesdepartementets) den 22 januari 1906 angående medgifvande af visst undantag från förbudet mot arbete i fabriker på sön- och helgdagar. (Bekendtgörelse om Undtagelse fra Forbudet mod Arbejde i Fabrikker m. v. paa Folkekirkens Helligdage).

(Lovtidenden, 1906, n:r 11).

---

[1] Jfr »Meddelanden», 1911, h. 4, sid. 312.

Lag den 30 mars 1906 angående tillämpning af lagen den 3 april 1900 angående danska fiskares olycksfallsförsäkring på äfven annan sjöfartsverksamhet. (Lov om Udvidelse af Lov n:r 71 af 3:dje April 1900 om danske Fiskeres Ulykkesforsikring til ogsaa att omfatta anden Söfartsvirksomhed m. v.)

(Lovtidenden. 1906. n:r 65.)

Lag den 4 april 1906 angående läkares anmälningsplikt i afseende å olycksfall, som inträffa inom jordbruk och skogshandtering m. m. (Lov om Anmeldelsespligt for Læger angaaende Ulykkestilfælde, der indræffe i Landbrug og Skogsbrug m. v.)

(Lovtidenden, 1906. n:r 83.)

Lag den 6 april 1906 angående arbete i bagerier, sockerbagerier och konditorier. (Lov om Arbejde i Bröd- og Kagebagerier samt Konditorier.)

(Lovtidenden, 1906, n:r 171.)

Kungörelse den 7 maj 1906 angående förbud mot användande af personer under 18 år till egentligt stereotyperingsarbete inom boktryckerier. (Bekendtgörelse angaaende Forbud imod, at Personer under 18 Aar deltage i egentligt stereotyperings Arbejde i Bogtrykkerier.)

(Lovtidenden, 1906, n:r 138.)

Förordning den 10 augusti 1906 om utsträckning äfven till Färöarna af lagen den 30 mars 1906 (se ofvan). (Anordning hvorved Lov n:r 65 af 30:te Marts d. A. om Udvidelse af Lov n:r 71 af 3:dje April 1900 om danske Fiskeres Ulykkesforsikring til ogsaa at omfatte anden Söfartsvirksomhed m. v. sættes i Kraft på Færöerne.)

(Lovtidenden, 1906, n:r 204.)

Kungörelse den 30 augusti 1906 angående förekommande af ohälsa i gjuterier och mekaniska verkstäder jämlikt § 8 i lagen om arbete i fabriker m. m. den 11 april 1901. (Regulativ för Jærnstöberier og Maskinfabrikker m. fl. i Henhold til Lov n:r 71 af 11:te April 1901 § 8.)

(Lovtidenden, 1906, n:r 219.)

Kungörelse den 3 december 1906 angående förekommande af ohälsa i skofabriker, jämlikt § 8 i lagen om arbete i fabriker m. m. den 11 april 1901. (Regulativ for Skotöjsfabrikker i Henhold til Lov n:r 71 af 11:te April 1901, § 8.)

(Lovtidenden, 1906, n:r 262.)

Tyskland.

Kungörelse den 22 februari 1906 om upphäfvande af vissa bestämmelser till förmån för personer af belgisk nationalitet i lagarna angående olycksfallsförsäkring af industri- och byggnadsarbetare. (Bekanntmachung [des deutschen Bundesrates], betr. die Ausserkraftsetzung von Bestimmungen des Gewerbe- und des Bauunfallversicherungsgesetzes zu Gunsten von Angehörigen des Königreichs Belgien.)

(Centralblatt für das deutsche Reich, vom 26 Februar 1906.)

Kungörelse den 23 maj 1906 angående medgifvande af undantag från förbud mot söndagsarbete inom industriella företag. (Bekanntmachung betreffend Ausnahmen von dem Verbote der Sonntagsarbeit im Gewerbebetriebe; vom 23 Mai 1906.)

(Reichsgesetzblatt, 1906, n:r 27.)

Kungörelse den 6 juli 1906 angående kvinnors och minderårigas användande i arbete inom valsverk och hammarsmedjor. (Bekanntmachung betreffend die Beschäftigung von Arbeiterinnen und jugendlichen Arbeitern in Walz- und Hammerwerken: vom 6 Juli 1906.)

(Reichsgesetzblatt, 1906, n:r 39.)

Preussen.

Lag den 19 juni 1906 angående ändrad lydelse af sjunde kapitlet rörande grufarbetares understödsföreningar i allmänna grufstadgan den 24 juni 1865. (Gesetz, betr. die Abänderung des siebenten Titels im Allgemeinen Berggesetze vom 24 Juni 1865. Vom 19 Juni 1906.)

(Gesetz Sammlung, 1906, n:r 28.)

Kungörelse den 10 okt. 1906 med anledning af polisförordningen angående bageriers inrättande och drift. (Erlass der Minister für Handel und Gewerbe, der geistlichen, Unterrichts- und Medizinalangelegenheiten, sowie des Innern, vom 10 Oktober 1906, betr. die Polizeiverordnung über die Einrichtung und den Betrieb der Bäckereien.)

Kungörelse (departementets för offentliga arbeten) den 20 december 1906 angående beviljande af semester för arbetare. (Erlass des Ministers der öffentlichen Arbeiten vom 20 Dezember 1906, betr. Erholungsurlaub der Arbeiter.)

Kungörelse (departementets för offentliga arbeten) den 31 december 1906 med närmare föreskrifter angående tjänste- och hvilotid för järnvägspersonal. (Erlass des Ministers der öffentlichen Arbeiten an die Königl. Eisenbahndirektionen betreffend Bestimmungen über die planmässige Dienst- und Ruhezeit des Personals im Eisenbahnbetriebsdienst.)

Sachsen.

Förordning den 25 oktober 1906 angående inrättande och drift af bagerier och sådana konditorier, som jämte konditorirörelse äfven drifva bagerirörelse. (Verordnung betreffend die Einrichtung und den Betrieb von Bäckereien und solchen Konditoreien, in denen neben den Konditorwaren auch Bäckerwaren hergestellt werden. Vom 25 Oktober 1906.)

Baden.

Förordning den 1 oktober 1906 angående inrättande och drift af bagerier och konditorier. (Verordnung, die Einrichtung und den Betrieb von Bäckereien und Konditoreien betr. Vom 1 Oktober 1906.)

Hessen.

Förordning den 13 januari 1906 angående företag för uppsökandet af sten- och kalisalt samt mineralkällor. (Bergpolizeiverordnung für Betriebe zur Aufsuchung von Stein- und Kalisalz, sowie von Solquellen im Grossherzogtum Hessen. Vom 13 Januar 1906.)

Bremen.

Lag den 13 december 1906 angående rätt för i statens driftverk anställda tjänstemän att erhålla lön under semester. (Gesetz, betreffend die Ruhelohnberechtigung der in staatlichen Betrieben beschäftigten Beamten. Vom 13 Dezember 1906.)

England.

Kungörelse den 26 februari 1906 med närmare föreskrifter angående arbete vid spånad och väfning af lin och blånor samt i samband därmed stående sysselsättning. (Regulations, dated February 26, 1906, made by the Secretary of State, in respect of the Processes of Spinning and Weaving Flax and Tow and the Processes incidental thereto.)

(Statutory Rules and Orders, 1906, n:r 177.)

Kungörelse den 24 juli 1906 angående medgifvande af vissa undantag från bestämmelserna rörande kvinnors och minderårigas användande till arbete i lagen angående fabriker och handtverk 1901. (Tillåtelse att förlägga arbetet mellan kl. 9 f. m. och kl. 9 e. m.) (Order of the Secretary of State, dated July 24, 1906, granting Special exception: Employment between 9 A. M. and 9 P. M.)

(Statutory Rules and Orders, 1906, n:r 565 and 564.)

Förordning den 2 augusti 1906 angående användande af sprängämnen i kolgrufvor. (Explosives in coal mines Order of the 2nd August 1906.)

(Statutory Rules and Orders, 1906, n:r 597.)

Kungörelse den 24 augusti 1906 angående användande af lokomotiv och järnvägsvagnar på linjer och sidospår inom eller i samband med företag på hvilka lagen om fabriker och handtverk, 1901, är tillämplig. (Regulations, dated August 24, 1906, made by the Secretary of State for use of locomotives and waggons on Lines and Sidings in or used in connexion with Premises under the Factory and Workshop Act, 1901.)

(Statutory Rules and Orders, 1906, n:r 679.)

Kungörelse den 31 augusti 1906 angående utsträckning till vissa slags verkstäder af bestämmelserna rörande läkarebetyg för anställande af minderåriga. (Order of the Secretary of State dated August 31, 1906, extending the provisions as to certificates of fitness to certain classes of workshops.)

(Statutory Rules and Orders, 1906, n:r 680.)

Förordning den 17 december 1906 angående användande af sprängämnen i kolgrufvor. (Explosives in coal mines Order of 17th December 1906.)

(Statutory Rules and Orders, 1906, n:r 918.)

Lag den 21 december 1906 om fackföreningar och arbetstvister. (An Act to provide for the regulation of Trades Unions and Trade Disputes. 21 december 1906.)

Lag den 21 december 1906 angående ändrad lydelse af lagen angående uppgifter och anmälan om olycksfall i grufvor, stenbrott, fabriker och verkstäder. (An Act to amend the Law relating to Returns and Notifications of accidents in mines, quarries, factories and workshops, and under the Notice of accidents Act, 1894.)

Lag den 21 december 1906 angående ändrad lydelse af lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (An Act to consolidate and amend the Law with respect to compensation to workmen for injuries suffered in the course of their Employment. 21st December 1906.)

Lag den 21 december 1906 angående ändrad lydelse af lagarna om handelsflottan, 1894—1900. (An Act to amend the merchant Shipping Act 1894 to 1900. 21st December 1906.)

Lag den 21 december 1906 angående bespisning af folkskolebarn i England och Wales. (An Act to make provision for Meals for Children attending Public Elementary Schools in England and Wales. 21st December 1906.)

Frankrike.

Kungörelse den 22 mars 1906 angående försiktighetsåtgärder mot eldsvådor inom industri- och handelsföretag. (Décret du 22 mars 1906 concernant les précautions à prendre contre l'incendie dans les établissements industriels et commerciaux.)

(Journal officiel 3/4 1906.)

Lag den 2 april 1906 angående medlemsskap i grufarbetarnas pensions- och understödskassor för delegerade utsedda för tillsyn öfver yrkesfareskyddet vid grufarbete. (Loi du 2 avril 1906 concernant la participation des délégués à la sécurité des ouvriers mineurs aux caisses de retraites et de secours des ouvriers mineurs.)

(Journal officiel 7/4 1906.)

Lag den 12 april 1906 angående ändrad lydelse af och tillägg till lagen den 30 nov. 1894 om billiga bostäder. (Loi du 12 avril 1906 modifiant et complétant la loi du 30 novembre 1894 sur les habitations à bon marché.)

(Journal officiel 15/4 1906.)

Lag den 12 april 1906 angående tillämpning på alla slag af handelsverksamhet af bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbete den 9 april 1898. (Loi du 12 avril 1906 étendant à toutes les exploitations commerciales les dispositions de la loi du 9 avril 1898 sur les accidents du travail.)

(Journal officiel 15/4 1906.)

Finanslagen den 17 april 1906. (Loi du 17 avril 1906 portant fixation du budget général des dépenses et des recettes de l'exercice 1906.) 1) § 59 angående ändrad lydelse af lagen den 22 mars 1902 rörande ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (Article 59 de la loi des finances du 17 avril 1906 modifiant l'article 22 de la loi du 22 mars 1902 sur les accidents du travail.) 2) § 65 med bestämmelser att pensioner ej kunna afträdas eller utmätas. (Article 65 de la loi des finances du 17 avril 1906 relatif à l'incessibilité et à l'insaisissabilité des pensions de retraites.) 3) § 66 angående åtgärder för höjande af grufarbetarnas pensioner. (Article 66 de la loi des finances du 17 avril 1906 relatif à l'amélioration des retraites des ouvriers mineurs.)

(Journal officiel 25/4 1906.)

Lag den 19 april 1906 angående handelsflottan. (Loi du 19 avril 1906 sur la marine marchande.)

(Journal officiel 20/4 1906.)

Kungörelse den 20 april 1906 angående ändrad lydelse af §§ 13 och 14 i kungörelsen den 9 september 1905 angående statsbidrag åt arbetslöshetskassor. (Décret du 20 avril 1906, modifiant les articles 13 et 14 du décret du 9 septembre 1905 relatif aux subventions aux Caisses de chômage.)

(Journal officiel 25/4 1906.)

Kungörelse den 12 juni 1906 angående ikraftträdande af den fransk-belgiska konventionen den 21 februari 1906 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i

arbete. (Décret du 12 juin 1906 rendant exécutoire la convention franco-belge du 21 février 1906 concernant la réparation des dommages résultant des accidents du travail.)

(Journal officiel 14/8 1906.)

Lag den 13 juli 1906 angående söndagshvila. (Loi du 13 juillet 1906 établissant le repos hebdomadaire en faveur des employés et ouvriers.)

(Journal officiel 14/7 1906.)

Kungörelse den 24 augusti 1906 angående bestämmelser om tillsyn öfver tillämpningen af lagen den 13 juli 1906 angående söndagshvila. (Décret du 24 août 1906 organisant le contrôle de l'application de la loi du 13 juillet 1906 sur le repos hebdomadaire.)

(Journal officiel 31/8 1906.)

Kungörelse den 25 oktober 1906 angående inrättandet af ett departement för arbetarefrågor och sociala ärenden. (Décret du 25 octobre 1906 créant le Ministère du travail et de la prévoyance sociale.)

(Journal officiel 26/10 1906.)

Kungörelse den 10 november 1906 med promulgation af konventionen mellan Frankrike och Luxemburg den 27 juin 1906 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (Décret du 10 novembre 1906 portant promulgation de la convention signée à Paris, le 27 juin 1906, entre la France et le Luxembourg relative à la réparation des dommages résultant des accidents du travail.)

(Journal officiel 15/11 1906.)

Kungörelse den 27 december 1906 med ändrad lydelse af förordningen den 28 februari 1899 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (Décret du 27 décembre 1906 modifiant le règlement d'administration publique du 28 février 1899, relatif aux responsabilités des accidents dont les ouvriers sont victimes dans leur travail.)

(Journal officiel 28/12 1906.)

Kungörelse den 28 december 1906 med promulgation af öfverenskommelsen den 20 januari 1906 mellan Frankrike och Italien angående ömsesidigt öfverförande af i allmänna sparkassor insatta medel. (Décret du 28 décembre 1906 portant promulgation d'un arrangement signé le 20 janvier 1906 entre la France et l'Italie et relatif aux transferts de dépôts entre les caisses d'épargne ordinaires des deux pays.)

(Journal officiel 4/1 1907.)

Kungörelse den 31 december 1906 angående ändrad lydelse af kungörelsen den 9 september 1905 angående statsbidrag åt arbetslöshetskassor. (Décret du 31 décembre 1906 modifiant le décret du 9 septembre 1905 réglant l'emploi du crédit inscrit au budget pour subvention aux caisses de secours contre le chômage involontaire).

(Journal officiel 1/1 1907.)

Belgien.

Kungörelse den 15 januari 1906 angående upprättandet af en »medelklassbyrå». (Arrêté royal, en date du 15 janvier 1906, concernant la création d'un Office des classes moyennes.)

Lag den 31 mars 1906 angående fastställelse af konventionen mellan Belgien och Frankrike den 21 febr. 1906 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete.

(Loi du 31 mars 1906 approuvant la convention relative à la réparation des dommages résultant des accidents du travail, conclue le 21 février 1906 entre la Belgique et la France.)
(Moniteur 14/6 1906.)

Kungörelse den 15 juli 1906 angående åtgärder för ankylosens bekämpande inom provinsen Hainaut. (Arrêté royal du 15 juillet 1906 prescrivant pour la province de Hainaut des mesures destinées à combattre l'ankylostomasie.)

Kungörelse den 28 juli 1906 med närmare föreskrifter angående söndagshvila för minderåriga arbetare inom glasindustrien, jämlikt § 9 i lagen om söndagshvila den 17 juli 1905. (Arrêté royal du 28 juillet 1906 prescrivant le régime applicable, en ce qui concerne le repos du dimanche, à certaines catégories d'ouvriers protégés par la loi du 13 décembre 1889 glacerie, cristallerie, gobeleterie, verrerie à vitres.)
(Moniteur 13/8 och 14/8 1906.)

Kungörelse den 20 november 1906 angående iakttagande af särskilda åtgärder vid lastning och lossning samt reparation och underhåll af segel- och ångfartyg. (Arrêté royal du 20 novembre 1906 prescrivant les mesures spéciales à observer dans les entreprises de chargement, de déchargement, de réparation et d'entretien des navires et bateaux.)
(Moniteur 5/12 1906.)

Lag den 30 december 1906 angående fastställelse af det den 22 maj 1906 i Bryssel afslutna tillägg till konventionen mellan Belgien och Luxemburg den 15 april 1905 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (Loi approuvant la Convention additionnelle à la Convention du 15 avril 1905 relative à la réparation des dommages résultant des accidents du travail, conclue à Bruxelles, le 22 mai 1906, entre la Belgique et le Grand-Duché de Luxembourg.)
(Moniteur 21/1—22/1 1907.)

Särskilda kungörelser med uppgift å vissa slag af arbetsställen, hvilka äro att anse som farliga, hälsovådliga eller olämpliga. (Arrêtés royaux relatifs au classement d'établissements dangereux, insalubres ou incommodes.)

Nederländerna.

Kungörelse den 20 januari 1906 angående ändring af kungörelsen den 16 mars 1903, i dess genom kungörelsen den 4 november 1903 fastställda lydelse. (Om kvinnors och minderårigas användande till arbete vid tegelbruk.) (Besluit van 20sten Januari 1906, tot nadere wijziging van het koninklijk besluit van 16 Maart 1903, laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 4 November 1903.)
(Staatsblad, 1906, n:r 5.)

Kungörelse den 19 februari 1906 angående upphäfvande af kungörelsen den 9 juli 1901 samt med föreskrifter jämlikt § 33, tredje stycket i lagen om arbetskamrar angående dessas befogenhet att insamla vissa uppgifter med afseende å arbetsförhållandena. (Besluit van den 19den Februari 1906, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ingevolge artikel 33, derde lid, der wet op de Kamers van arbeid met intrekking van het koninklijk besluit van 9 juli 1901.)
(Staatsblad, 1906, n:r 36.)

Kungörelse den 14 april 1906 angående ändrad lydelse af kungörelsen den 24 april 1903 innehållande närmare föreskrifter angående de i § 12 af lagen om arbete i

fabriker och handtverk samt § 9 af lagen om skydd mot yrkesfara omförmälda yrkesinspektörers och andra tjänstemäns tjänstgöringsområden och befogenhet. (Besluit van den 14den April 1906, houdende wijziging van het koninklijk besluit van 24sten April 1903 tot regeling van den werkkring en de bevoegdheden van de bij artikel 12 der Arbeidswet en artikel 9 der Veiligheidswet bedoelde inspecteurs en verdere ambtenaren.)

(Staatsblad, 1906, n:r 64.)

Lag den 28 april 1906 angående ändrad lydelse af § 4 i lagen om arbete i fabriker och handtverk den 5 maj 1889. (Wet van den 28sten April 1906, tot wijziging van artikel 4 der Arbeidswet.)

(Staatsblad, 1906, n:r 97.)

Kungörelse den 8 maj 1906 angående ändring af kungörelsen den 16 mars 1903, i dess genom kungörelsen den 20 januari 1906 fastställda lydelse. (Om kvinnors och minderårigas användande till arbete vid tegelbruk.) (Besluit van den 8sten Mai 1906, tot nadere wijziging van het koninklijk besluit van 16 Maart 1903, laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 20 Januari 1906.)

(Staatsblad, 1906, n:r 105.)

Kungörelse den 1 juni 1906 angående ändrad lydelse af kungörelsen den 2 februari 1903 angående fastställande af vissa i 1901 års lag om olycksfall i arbete omförmälda lönebelopp. (Besluit van den 1sten Juni 1906, tot wijziging van het koninklijk besluit van 2 Februari 1903 houdende vaststelling der loonbedragen, bedoeld in artikel 7, sub III, der Ongevallenwet 1901.)

(Staatsblad, 1906, n:r 121.)

Kungörelse den 13 juli 1906 angående upphäfvande af kungörelsen den 16 mars 1903, i dess genom kungörelsen den 8 maj 1906 fastställda lydelse och med närmare föreskrifter angående tillämpningen af § 4 i lagen om arbete i fabriker och handtverk den 5 maj 1889. (Besluit van den 13den Juli 1906, tot intrekking van het koninklijk besluit van 16 Maart 1903, laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 8 Mai 1906 en tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 4 der Arbeidswet.)

(Staatsblad, 1906, n:r 204.)

Kungörelse den 25 augusti 1906 rörande ändrad lydelse af kungörelsen den 14 juli 1902 angående föreskrifter rörande i 1901 års lag om olycksfall i arbete omförmäld offentlig läkarhjälp. (Besluit van den 25sten Augustus 1906, tot wijziging van het koninklijk besluit van den 14den Juli 1902, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 19 der Ongevallenwet 1901.)

(Staatsblad, 1906, n:r 232.)

Kungörelse den 30 augusti 1906 angående ändrad lydelse af kungörelsen den 18 mars 1903, i dess genom kungörelsen den 6 januari 1904 fastställda lydelse (med närmare förskrifter angående kvinnors användande till arbete vid beredning af sill jämlikt § 5 af lagen om arbete i fabriker och handtverk den 5 maj 1889). (Besluit van den 30sten Augustus 1906, houdende wijziging van het koninklijk besluit van den 18den Maart 1903 tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 5, 4de lid, der Arbeidswet, zooals dat is gewijzigd bij koninklijk besluit van den 6den Januari 1904.)

(Staatsblad, 1906, n:r 233.)

Kungörelse den 17 september 1906 angående ändrad lydelse af kungörelsen den 13 juli 1906. (Om kvinnors och minderårigas användande i arbete vid tegelbruk.)

(Besluit van den 17den September 1906, tot wijziging van het koninklijk besluit van 13 Juli 1906.)

(Staatsblad, 1906, n:r 243.)

Kungörelse den 22 september 1906 med närmare föreskrifter jämlikt bestämmelserna i § 9, första stycket, af lagen den 27 april 1904 om arbete i grufvor. (Besluit van den 22sten September 1906, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de wet van 27 April 1904, houdende nadere bepalingen betreffende de mijnontginning, met wijziging der wet van 21 April 1810.)

(Staatsblad, 1906, n:r 248.)

Kungörelse den 1 oktober 1906 angående ändrad lydelse af kungörelsen den 5 december 1902 angående ställande af säkerhet för i 1901 års lag om olycksfall i arbete omförmäld frivillig försäkring genom arbetsgifvarens försorg. (Besluit van den 1sten October 1906, tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 December 1902 tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 52, tweede en derde lid, en 59, sub 1, 3 en 4, der Ongevallenwet 1901.)

(Staatsblad, 1906, n:r 254.)

Kungörelse den 21 november 1906 angående ändrad lydelse af förteckningen öfver riskklasser jämlikt § 31 af lagen om olycksfall i arbete, 1901. (Besluit van den 21sten November 1906, tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 November 1902, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 31 der Ongevallenwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 1 September 1905.)

(Staatsblad, 1906, n:r 287.)

Kungörelse den 21 november 1906 angående ändrad lydelse af kungörelsen den 5 december 1902 angående ställande af säkerhet för i lagen om olycksfall i arbete, 1901, omförmäld frivillig försäkring genom arbetsgifvarens försorg. (Besluit van den 21sten November 1906, tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 December 1902 tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 52, tweede en derde lid, en 59, sub 1, 3 en 4, der Ongevallenwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 1 October 1906.)

(Staatsblad, 1906, n:r 288.)

Kungörelse den 24 december 1906 angående ändrad lydelse af kungörelsen den 24 april 1903 angående de i § 12 af lagen om arbete i fabriker och handtverk samt § 9 af lagen om skydd mot yrkesfara omförmälda yrkesinspektörers och andra tjänstemäns tjänstgöringsområden och befogenhet. (Besluit van den 24sten December 1906, houdende nadere wijziging van het koninklijk besluit van 24 April 1903 tot regeling van den werkkring en de bevoegdheden van de bij artikel 12 der Arbeidswet en artikel 9 der Veiligheidswet bedoelde inspecteurs en verdere ambtenaren.)

(Staatsblad, 1906, n:r 332.)

Luxemburg.

Lag den 29 maj 1906 angående byggandet af billiga bostäder.

Kungörelse den 28 juli 1906 med fastställelse af konventionen den 27 juni 1906 mellan Frankrike och Luxemburg angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (Arrêté grand-ducal du 28 juillet 1906 portant approbation et publication de la convention signée le 27 juin 1906 entre le Grand-Duché et la France au sujet de la réparation des dommages résultant des accidents du travail.)

(Mémorial, 1906, n:r 69.)

Lag den 7 augusti 1906 angående ändrad lydelse af lagen den 17 juli 1895 om utbetalning af arbetares löner. (Loi du 7 août 1906 portant modification de la loi du 12 juillet 1895 sur le paiement des salaires des ouvriers.)

(Mémorial, 1906, n:r 55.)

Schweiz.

Basel—Stadt.

Kungörelse den 13 januari 1906 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af lagen den 8 juni 1905 rörande ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen om drifvande af värdshusrörelse den 19 december 1887. (Vollziehungsverordnung zum Gesetz vom 8 Juni 1905 betreffend Änderung der §§ 29 und 31 des Wirtschaftsgesetzes vom 19 December 1887. Vom 13 Januar 1906.)

Lag den 14 juni 1906 angående lärlingsväsendets ordnande. (Gesetz betreffend das Lehrlingswesen. Vom 14 Juni 1906.)

Kungörelse den 4 juli 1906 angående ändrad lydelse af kungörelsen den 13 januari 1906. (Se ofvan.) (Beschluss des Regierungsrates, betr. Abänderung der Vollziehungsverordnung vom 13 Januar 1906 zum Gesetz vom 8 Juni 1905, betr. Änderung der §§ 29 und 31 des Wirtschaftsgesetzes vom 19 December 1887. Vom 4 juli 1906.)

Tjänstgöringsreglemente den 28 juli 1906 för arbetare i allmän tjänst i kantonen Basel—Stadt. (Allgemeine Dienstordnung für die Arbeiter der öffentlichen Verwaltung des Kantons Basel—Stadt. Vom 28 Juli 1906.)

Kungörelse den 6 oktober 1906 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af lagen den 14 juni 1906 om lärlingsväsendets ordnande. (Allgemeine Vollziehungsverordnung zum Gesetz betreffend das Lehrlingswesen vom 14 Juni 1906. Vom 6 Oktober 1906.)

Kungörelse den 15 december 1906 angående lärlingars nattarbete. (Verordnung betreffend regelmässige Nachtarbeit von Lehrlingen. Vom 15 Dezember 1906.)

Bern.

Kungörelse den 17 maj 1906 angående införande af bestämmelse om förbud mot strejk i aftal rörande offentliga arbeten och leveranser. (Beschluss des Regierungsrates vom 17 Mai 1906, betreffend die Streikklausul in Arbeitslieferungsverträgen.)

Kungörelse den 8 december 1906 angående längden af yrkesutbildningstiden. (Verordnung des Regierungsrates, betreffend die Dauer der gewerblichen Berufslehre. Vom 8 Dezember 1906.)

Luzern.

Lag den 6 mars 1906 angående lärlingsväsendets ordnande. (Gesetz über das Lehrlingswesen. Vom 6 Marz 1906.)

S:t Gallen.

Lag den 23 november 1906 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete till i kantonens tjänst anställda tjänstemän och arbetare. (Gesetz über die Haftpflicht des Kantons S:t Gallen bei Unfällen von kantonalen Beamten, Angestellten und Arbeitern.)

Schwyz.

Lag den 28 november 1906 angående lärlingsväsendets ordnande. (Gesetz, betreffend das Lehrlingswesen. Vom 28 November 1906.)

Tessin.

Kungörelse den 17 april 1906 angående arbete å sön- och helgdagar vid ölnederlag. (Decreto governativo sul lavoro festivo dei depositi di birra. 17 Aprile 1906.)

Kungörelse den 3 maj 1906 med tillägg till kungörelsen den 17 april 1906 angående arbete å sön- och helgdagar vid fabriker och nederlag för tillverkning och försäljning af öl, kolsyrehaltiga drycker och mineralvatten. (Decreto di complemento di altro decreto 17 Aprile corrente anno sul lavoro festivo nelle fabbriche e nei depositi di birra, acque gazose e Seltz. 3 Maggio 1906.)

Kungörelse den 3 juli 1906 angående förbud mot nattarbete i bagerier och sockerbagerier. (Decreto sull' abolizione del lavoro notturno nei panifici e nelle pasticcerie. 3 Luglio 1906.)

Kungörelse den 21 augusti 1906 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af lagen den 3 juli 1906 angående förbud mot nattarbete i bagerier och sockerbagerier. (Regolamento di applicazione della legge 3 Luglio 1906 sul lavoro nei panifici e nelle pasticcerie. 21 Agosto 1906.

Thurgau.

Lag den 12 mars 1906 angående drifvande af värdshusrörelse. (Wirtschaftsgesetz. Vom 12 März 1906.)

Wallis.

Kungörelse den 6 februari 1906 med närmare föreskrifter angående de kantonala yrkesinspektörernas åligganden. (Ordonnance du Conseil d'État, en date du 6 février 1906, portant Règlement fixant les attributions de l'inspecteur cantonal des fabriques.)

Zürich.

Kungörelse den 25 januari 1906 angående enskild platsförmedling. (Verordnung betreffend die gewerbmässige Stellenvermittlung.)

Kungörelse den 16 februari 1906 angående offentliga arbetens och leveransers utlämnande på entreprenad. (Verordnung betreffend Vergebung von Arbeiten und Lieferungen für den Staat. Vom 16 Februar 1906.)

Österrike.

Kungörelse (handelsdepartementets) den 12 februari 1906 angående kvinnors och minderårigas användande i arbete under tiden mellan kl. 8 och 9 e. m. vid företag för emaljkärlstillverkning. (Verordnung des Handelsministeriums, im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern, vom 12 Februar 1906, betr. die Verwendung von jugendlichen Hilfsarbeitern und Frauenspersonen bei der Emailgeschirrfabrikation in der Zeit zwischen 8 und 9 Uhr abends.)

(Reichsgesetzblatt, 1906, n:r 33.)

Kungörelse (handelsdepartementets) den 5 maj 1906 angående söndagshvila i korkstensfabriker. (Verordnung des Handelsministeriums im Einvernehmen mit dem Minis-

terium des Innern und dem Ministerium für Kultus und Unterricht, vom 5 Mai 1906, betr. die Sonntagsruhe in Korksteinfabriken.)

(Reichsgesetzblatt 1906, n:r 97.)

Kungörelse (handelsdepartementets) den 5 maj 1906 med instruktion för de vid yrkesinspektionen anställda kvinnliga assistenterna. (Verordnung des Handelsministeriums, vom 5 Mai 1906, betr. die Amtsführung der Assistentinnen der Gewerbeinspektion.)

(Reichsgesetzblatt, 1906, n:r 94.)

Kungörelse (finansdepartementets) den 22 maj 1906 angående inskränkning af söndagsarbetet i tobaksaffärer. (Verordnung des k. k. Finanzministeriums im Einvernehmen mit den Ministerien des Handels und des Innern vom 22 Mai 1906, betr. die Beschränkung der Sonntagsarbeit in den Tabakverschleissgeschäften.)

Kungörelse (inrikes- och handelsdepartementens) den 17 juli 1906 angående användande af färger och hälsovådliga ämnen vid tillverkning af lifsmedel (närings- och njutningsmedel) och förbrukningsartiklar äfvensom rörande handel med dessa varor. (Verordnung der Ministerien des Innern und des Handels im Einvernehmen mit dem Ministerium der Justiz vom 17 Juli 1906 über die Verwendung von Farben und gesundheitsschädlichen Stoffen bei Erzeugung von Lebensmitteln (Nahrungs- und Genussmitteln) und Gebrauchsgegenständen, sowie über den Verkehr mit derart hergestellten Lebensmitteln und Gebrauchsgegenständen.)

Kungörelse (handelsdepartementets) den 30 november 1906 angående tillägg till och ändrad lydelse af kungörelsen den 24 september 1905 rörande förteckning öfver yrken, hvilka äro att anse såsom handtverk. (Verordnung des Handelsministeriums im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern vom 30 November 1906, betreffend eine Ergänzung und teilweise Abänderung der Ministerialverordnung vom 24 september 1905 über die Bezeichnung der handwerksmässigen Gewerbe.)

(Reichsgesetzblatt, 1906, n:r 229.)

Lag den 16 december 1906 angående pensionsförsäkring af i enskild tjänst samt vissa i allmän tjänst anställda personer. (Gesetz, betr. die Pensionsversicherung der in privaten Diensten und einiger in öffentlichen Diensten Angestellten. Vom 16 Dezember 1906.)

(Reichsgesetzblatt, 1907, n:r 1.)

Italien.

Lag den 19 april 1906 med tillägg till lagen den 12 maj 1904 angående kooperativa produktions- och arbetareföreningar, som inlämna anbud för offentliga arbeten eller leveranser. (Legge 19 aprile 1906, n. 126, contenente disposizioni per le società cooperative di produzione e lavoro che concorrono alle pubbliche gare.)

Lag den 30 juni med särskilda bestämmelser angående järnvägars byggande och drift. (*Legge 30 giugno 1906, n. 272, concernente disposizioni speciali sulla costruzione* e sull'esercizio delle strade ferrate.)

Kungörelse den 9 augusti 1906 med närmare föreskrifter angående kvinnors och minderårigas användande i arbete samt förekommande af ohälsa för arbetare vid risodling i provinsen Novara. (Regio Decreto 9 agosto 1906, n. 459, che approva il regolamento per la coltivazione del riso nella provincia di Novara.)

Kungörelse den 22 november 1906 med närmare föreskrifter angående tillämpningen af § 21 i lagen den 30 juni 1906 rörande personalens vid de enskilda järnvägarna arbetsvillkor. (Regolamento, in data 22. novembre 1906, per l'applicazione dell' articolo 21 della legge 30 giugno 1906 n. 272 relativo all'equo trattamento del personale addetto alle ferrovie concesse all'industria privata, n. 633.)

Kungörelse den 16 december 1906 med godkännande af styrelsens för Nationalkassan för arbetares invaliditets- och ålderdomsförsäkring beslut angående fastställande af premietariff för lifränteförsäkring af arbetare. (Regio Decreto 16 dicembre 1906, che approva le deliberazioni del consiglio di administrazione concernenti la tariffa delle rendite vitalizie per gli operai.)

(Gazetta ufficiale, 1906, n:r 295.)

Lag den 30 december 1906 angående ändrad lydelse af lagarna den 28 juli 1901 och den 13 mars 1904 angående Nationalkassan för arbetares invaliditets- och ålderdomsförsäkring. (Legge 30 dicembre 1906, n:r 685, concernente modificazioni alle leggi (testo unico) 28 luglio 1901 e 13 marzo 1904 sulla Cassa nazionale di previdenza per l'invalidità e per la vecchiaia degli operai.)

(Raccolta ufficiale, 1906, n:r 685.)

Spanien.

Lag den 28 januari 1906, angående erkännande såsom landtbrukssyndikat af föreningar, bolag och myndigheter inom landtbruket, hvilka grundats för något af i lagen anförda ändamål. (Ley considerando sindicatos agricolas, para los efectos de esta ley, las Asociaciones, Sociedades, Comunidades y Cámaras agricolas constituídas ó que se constituyan legalmente para alguno de los fines que se expresan. 28 de Enero 1906.)

Kungörelse den 1 mars 1906 med reglemento för yrkesinspektionen. (Reglamento para el servicio de inspeccion del trabajo.)

(Gaceta de Madrid, $^{4}/_{3}$ 1906.)

Lag den 12 juli 1906 angående undantag från utmätning af lön. (Ley sobre excepcion de embargo de salarios.)

(Gaceta de Madrid, $^{16}/_{7}$ 1906.)

Kungörelse den 15 december 1906 angående bifall till rådets för sociala reformer förslag om återupprättandet af den för studiet af skyddsanordningar till förekommande af olycksfall i arbete tillsatta tekniska nämnden. (Real orden aprobando la propuesta formulada por el Instituto de Reformas Sociales para reconstituir la Junta técnica encargada del estudio de mecanismos preventivos de accidentes del trabajo. 15 de Diciembre de 1906.)

Kungörelse den 28 december 1906 angående ändrad lydelse af § 2 i kungörelsen den 10 november 1900 med särskilda föreskrifter angående ömsesidiga försäkringsföreningar. (Real orden modificando el parrafo 2:o de la Real orden de 10 de noviembre de 1900 sobre la constitucion de asociaciones mutual de seguros de accidentes del trabajo. 28 de Diciembre de 1906.)

(Gaceta de Madrid, $^{29}/_{12}$ 1906.)

Portugal.

Kungörelse den 28 mars 1906 angående användningen af blåsrör vid glasblåsning. Portaria de 28 de março de 1906 sobre o emprego das cannas de soprar vidro.)

(Diario do Governo, $^{30}/_{3}$ 1906, n:r 71.)

Ryssland.

Förordning den 4—17 mars 1906 angående bolag och föreningar.
(Sobranie ouzakomenii, 1906, n:r 308.)

Förordning den 10—23 april 1906 angående förbud mot allmänfarliga strejker.

Förordning den 15—28 april 1906 angående arbetsinställelser bland landtarbetare.
(Sobranie ouzakomenii, 1906, n:r 619.)

Kungörelse (industri- och grufhandteringsrådets) den 19 april—12 maj 1906 med bestämmelser angående skydd mot yrkesfara i zinkverk.
(Sobranie ouzakomenii, 1906, n:r 1480.)

Kungörelse (handels- och industridepartementets) den 19 juni—2 juli 1906 angående ändrad lydelse af och tillägg till anmärkningarna i § 39 af förordningen angående skydd mot yrkesfara för arbetare i grufvor.
(Sobranie ouzakomenii, 1906, n:r 1477.)

Kungörelse den 15—28 november 1906 angående arbetstidens längd och fördelning inom handtverket.
(Sobranie ouzakomenii, 1906, n:r 1985.)

Kungörelse den 15—28 november 1906 angående arbetstidens längd och fördelning för handelsbiträden och kontorister.
(Sobranie ouzakomenii, 1906, n:r 1894.)

Rumänien.

Lag den 11—24 februari 1906 angående kvinnors och minderårigas användande i arbete vid industriella företag och i grufvor. (Lege asupra muncei minorilor, si femeilor in asezamintele industriale si exploatari miniere.)
(Monitorul oficial, $\frac{22}{2}$ 1906.)

Bulgarien.

Lag den 7 mars 1906 angående invaliditets- och sjukdomsunderstöd till arbetare i statens tjänst.

Brittiska Australien.

Lag den 12 oktober 1906 angående accisafgifter. (An Act relating to the duties of excise.)
(N:r 16.)

Syd-Australien.

Lag den 22 debember 1906 angående ändrad lydelse af fabrikslagarna. (An Act to amend the law relating to factories, and for other purposes. Kortare titel: Factories Act Amendment Act, 1906.)
(N:r 915.)

Nya Syd-Wales.

Lag den 12 december 1906 angående ändrad lydelse af lagarna 1899 och 1900 angående stängningstiden för och arbetstiden i butiker (rak- och frisersalonger). (An Act to amend the Early closing Act, 1899, and the Early closing (Amendment) Act, 1900: and for other purposes.)
(N:r 29.)

Queensland.

Lag den 14 december 1906 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser i lagen den 9 november 1905 om beredande af lämpliga och tillräckliga bostadsrum för färklippare och sockerarbetare. (An Act to amend »The Sheares and sugar workers accomodation Act of 1905» in certain particulars.)

(N:r 31.)

Lag den 14 december 1906 angående bestämmelser för tryggandet af likvider till entreprenörer och arbetare. (An Act to make better provision for securing the Payment of Money Due to contractors and workmen, and for other purposes.)

(N:r 30.)

Victoria.

Lag den 28 december angående hissar. (An Act to regulate the use of Passenger an other Lifts.)

(N:r 2048.)

Nya Zeeland.

Lag den 29 oktober 1906 angående ändrad lydelse af lagen den 18 oktober 1900 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. (An Act to give effect to certain Recommendations made by the reprint of Statutes Commission with respect to the Statute Law.)

(N:r 58.)

Lag den 29 oktober 1906 angående ändrad lydelse af lagen den 8 november 1901 angående fabriker. (An Act to amend »The Factories Act, 1901».)

(N:r 57.)

Lag den 29 oktober 1906 angående ändrad lydelse af lagen angående medling och skiljedom i arbetstvister, 1905. (An Act to amend »The industrial Conciliation and Arbitration Act, 1905».)

(N:r 40.)

Lag den 29 oktober 1906 angående inspektion af byggnadsställningar. (An Act to provide for the inspection of Scaffolding.)

(N:r 48.)

Brittiska Syd-Afrika.

Kapkolonien.

Lag den 21 augusti 1906 angående platsanskaffningsbyråer för tjänstefolk. (Act for the regulation of servants Registry Offices.)

(N:r 20.)

Lag den 21 augusti 1906 angående diverse- och gårdfarihandlare samt angående ändrad lydelse af lagen om stämpelafgifter och licenser. (Act to regulate the trade of general dealers and hawkers and to amend the law relating to stamp duties and licences.)

(N:r 35.)

Brittiska Nordamerika.

Canada.

Lag den 1 juni 1906 angående upphäfvande af lagen angående insamling och offentliggörande af arbetsstatistiska uppgifter. (An Act to repeal the act to provide for the collection and publishing of labour statistics.)

Lag den 13 juli 1906 angående söndagshvila. (Acte du 13 juillet 1906 concernant l'observance du dimanche.)
(Chap. 27.)

Manitoba.

Lag den 9 februari 1906 med ändrad lydelse af lagen angående arbetsgifvare och arbetstagare. (An Act to amend »The masters and servants act».)
(Chap. 142.)

Lag den 16 mars 1906 angående ändrad lydelse af lagen om söndagshvila. (An Act to amend »The Lord's day act».)
(Chap. 39.)

New-Brunswick.

Lag den 22 mars 1906 angående obligatorisk skolgång. (An Act providing for compulsory attendance at school.)
(Chap. 13.)

Nya Skottland.

Särskilda lagar angående skydd mot yrkesfara och förekommande af ohälsa i grufvor den 28 april 1906.

Ontario.

Lag den 14 maj angående grufvor. (An Act respecting mines.)
(Chap. 11.)

Lag den 14 maj 1906 angående järnvägar och spårvägar. (An Act respecting steam, electric and street railways.)
(Chap. 30.)

Lag den 14 maj 1906 angående tillsättandet af ett municipal- och järnvägsråd. (An Act for the appointment of a Railway and Municipal Board.)
(Chap. 31.)

Saskatchewan.

Lag den 26 maj 1906 angående ångpannor. (An Act respecting steam boilers.)
(Chap. 15.)

Newfoundland.

Lag den 10 maj angående grufvor. (An Act respecting the regulation of mines.)
(Chap. 15.)

Lag den 10 maj angående invandring af kineser. (An Act respecting the immigration of Chinese persons.) (Chap. 2.)

Lag den 10 maj 1906 angående utländingar. (An Act to regulate the law with regard to aliens.) (Chap. 3.)

Amerikas Förenta Stater.

Kentucky.

Lag den 17 mars 1906 angående minderårigas användande till arbete. (Employment of children.) (Chap. 52.)

Louisiana.

Lag den 29 juni 1906 angående kvinnors och minderårigas användande till arbete. (Employment of women and children.) (N:r 34.)

New-York.

Lag den 3 april 1906 angående ändrad lydelse af vissa bestämmelser angående hemarbete i lagen om arbete, 1897. (An Act to amend the labor law, relative to labor in tenements.) (Chap 129.)

Lag den 6 april 1906 angående upphäfvande af bestämmelserna i § 3 af lagen om arbete, 1897, angående anstalter för kostnadsfri arbetsförmedling i städer af första klass. (An Act to repeal article three of the labor law, relating to free employment Bureaus in cities of the first class.) (Chap. 158.)

Lag den 10 april 1906 angående ändrad lydelse af bestämmelserna angående fabriker i lagen om arbete, 1897. (An Act to amend the labor law, relative to factories.) (Chap. 178.)

Lag den 12 april 1906 angående ändrad lydelse af bestämmelserna angående anmälan af olycksfall i lagen om arbete, 1897. (An Act to amend the labor law, relative to the reporting of accidents.) (Chap. 216.)

Lag den 24 april 1906 angående ändrad lydelse af bestämmelserna i lagen om arbete, 1897, angående lönens utbetalande i reda penningar. (An Act to amend the labor law, in relation to cash payment of wages.) (Chap. 316.)

Lag den 27 april 1906 angående ändrad lydelse af lagen den 27 april 1904 angående enskilda platsförmedlingsbyråer samt begränsning af dess tillämpning till städer af första klass. (An Act to amend chapter four hundred and thirty-two of the laws of 1904 entitled »An Act to regulate the keeping of employment agencies in cities of the first and second class where fees are charged for procuring employment or situations» generally, and to limit its application to the cities of the first class.)

Lag den 27 april 1906 angående enskilda platsförmedlingsbyråer i städer af andra klass. (An Act to regulate the keeping of employment agencies in cities of the second class where fees are charged for procuring employment or situations.)

Lag den 10 maj 1906 angående ändrad lydelse af bestämmelserna i lagen om arbete, 1897, angående användningen af fläktmaskiner i fabriker. (An Act to amend the labor law, relative to the use of exhaust fans in factories.) (Chap. 366.)

Lag den 10 maj 1906 angående ändrad lydelse af bestämmelserna angående bagerier och sockerbagerier i lagen om arbete, 1897. (An Act to amend the labor law, relative to bakeries and confectioneries.)

(Chap. 401.)

Lag den 17 maj 1906 angående ändrad lydelse af bestämmelserna i lagen om arbete, 1897, angående arbetstiden i fabriker och handelsföretag. (An Act to amend the labor law relative to the hours of employment in factories and mercantile establishments.)

Lag den 19 maj 1906 angående återupptagande af tredje kapitlet i lagen om arbete, 1897, angående arbetstid och löneberäkning. (An Act to re-enact section three of the labor law, relative to the hours of labor and the prevailing rate of wages.)

(Chap. 506.)

Lag den 29 maj 1906 med ändrad lydelse af järnvägslagen, 1890, angående olycksfall i arbete. (An Act to amend railroad law in relation to liability for injuries to employers.)

(Chap. 657.)

Virginia.

Lag den 15 mars 1906 angående bestickning af i tjänst anställda personer. (Bribery of employers.)

(Chap. 260.)

Mexiko.

Nuevo-León.

Lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete.

Nicaragua.

Lag den 19 februari 1906 angående grufvor. (Código de minería.)

Kortare meddelanden.

— Kollektivaftal m. m. —

Svea hofrätts dom i typografmålet. I mål mellan Stockholms dagliga tidningar jämte en del tryckeribolag å ena sidan samt Svenska typografförbundet å den andra har Svea hofrätt den 22 december 1911 meddelat följande dom:

»Hofrätten, som tagit i öfvervägande hvad handlingarna sålunda och i öfrigt innehålla, finner väl ej mindre att åberopade aftalet varit för bolaget och typografförbundet förbindande, så att dem ålegat att icke direkt motverka realiserandet af aftalet samt följaktligen att icke själfva framkalla arbetsinställelse, som enligt aftalets bestämmelse ej må äga rum, än äfven att part, hvilken gjort sig skyldig till förhållande, stridande mot de förpliktelser, aftalet sålunda medfört, därigenom ådragit sig skyldighet att ersätta motparten uppkommen skada, men enär det icke på grund af den i målet förekomna utredningen kan emot typografförbundets bestridande med full visshet antagas, att med aftalet åsyftats att stadga förbud mot att under aftalstiden anordna strejk i anledning af annan tvist än beträffande de i aftalet afsedda tarifferna, samt i målet ifrågakomna strejk, enligt hvad ostridigt är, icke föranledts af tvist rörande nämnda tariffer, alltså och då vid dessa förhållanden typografförbundets åtgärd att för sina medlemmar påbjuda deltagande i samma strejk icke kan anses vara af beskaffenhet att grunda ersättningsskyldighet för skada, som genom strejken må hafva tillskyndats bolagen, pröfvar k. hofrätten lagligt fastställa det slut, hvartill rådstufvurätten så i hufvudsaken som i fråga om bolagens anspråk på godtgörelse för rättegångskostnaderna kommit.

Typografförbundet skall med afseende å målets beskaffenhet själft vidkännas sina utgifter å målet i k. hofrätten.»

Stockholms rådhusrätts utslag den 13 oktober 1910 var af följande innehåll.

Med afseende på arten och innehållet af de s. k. tariff- eller kollektivaftalen fann rätten det icke i allmänhet kunna antagas att de i dylika aftal deltagande arbetare- och arbetsgifvareorganisationerna, hvilkas ändamål och verksamhet icke vore af omedelbart ekonomisk natur, med aftalen åsyftade att organisationerna, betraktade såsom i förhållande till sina medlemmar självständiga sammanslutningar, skulle genom aftalen för egen del förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter af ekonomisk art.

Beträffande ifrågavarande mellan representanter för svaranden såsom organisation för arbetarna inom typografiska yrkena i Sverige å ena sidan samt representanter för Allmänna Svenska Boktryckareföreningen såsom organisation för tryckeriidkarna i riket å andra sidan den 21 december 1908 ingångna öfverenskommelse, hvilken vore att hänföra till aftal af ofvannämnda slag, förefunnes icke heller enligt rättens uppfattning anledning att mot svarandens bestridande antaga, att Typografförbundets representanter vid öfverenskommelsens ingående åsyftat, att förbundet skulle genom öfverenskommelsen eller den därvid fogade s. k. strejkklausulen komma i något rättsligt förhållande till Allmänna Svenska Boktryckareföreningen eller därtill anslutna arbetsgifvare.

Under dessa förhållanden kunde — äfven om Typografförbundets styrelse genom att främja uppkomsten af ifrågavarande strejk förfarit i strid mot strejkklausulen — denna omständighet icke lagligen medföra skyldighet för Typografförbundet att godtgöra kärandena den förlust, som genom strejken tillskyndats dem. Rätten kunde på

dessa grunder icke bifalla käromålet. Svaranden skulle emellertid med hänsyn till sakens beskaffenhet själf vidkännas sina rättegångskostnader.

De kollektiva aftalen i Tyskland år 1910. Antalet nyingångna eller förnyade kollektivaftal i Tyskland under år 1910 var, såvidt kändt, 3,756, omfattande 73,204 arbetsställen med 735,360 arbetare, gentemot 2,360 aftal, gällande 30,766 arbetsställen med 256,116 arbetare år 1909 samt 1,973 aftal, omfattande 40,068 arbetsställen och 396,816 arbetare år 1908. Hela antalet den 31 december 1910 gällande kollektivaftal uppgick till 8,293, afseende 173,727 arbetsställen och 1,361,086 arbetare. År 1909 var motsvarande antal 6,667 aftal för 138,785 arbetsställen med 1,139,974 arbetare och år 1908 voro gällande 5,671 aftal för 120,401 arbetsställen med 1,026,435 arbetare. Dessa siffror gifva vid handen, att under redogörelseåret området för kollektivaftalens användning fortfarande högst väsentligt vidgats.

Aftalens fördelning på de särskilda näringsgrupperna framgår af följande tabell.

Näringsgrupper.	Antal förnyade och nyingångna aftal under loppet af								
	år 1908.			år 1909.			år 1910.		
	Aftal.	Arbetsställen.	Arbetare.	Aftal.	Arbetsställen.	Arbetare.	Aftal.	Arbetsställen.	Arbetare.
Jord- och skogsbruk .	—	—	—	—	—	—	17	141	665
Jord- och stenindustri .	145	1,064	13,731	159	1,200	11,825	164	1,356	17,626
Metall- och maskinind.	222	4,730	33,062	141	4,619	34,934	332	5,202	36,325
Textilindustri	6	26	1,025	179	202	2,574	171	228	5,262
Pappersindustri . . .	13	87	1,377	18	379	2,512	69	1,076	11,263
Läderindustri	42	672	7,970	80	1,553	6,177	87	1,386	8,233
Trävaruindustri . . .	105	3,307	25,078	196	3,883	29,763	401	9,982	80,946
Kemisk-teknisk ind. .	—	—	—	—	—	—	31	35	4,448
Närings- o. njutningsämnesindustri . . .	216	1,376	12,005	370	2,096	20,284	630	2,469	42,292
Beklädnadsindustri . .	177	5,564	32,099	175	5,089	29,023	239	6,215	43,504
Tvättinrättningar . . .	10	384	343	5	198	196	35	245	841
Byggnadsverksamhet .	747	21,152	244,062	723	9,484	80,174	1,262	42,526	457,416
Grafisk industri . . .	17	82	795	20	678	6,693	26	129	2,682
Handel	53	285	6,417	44	438	12,182	198	933	11,163
Transport	126	1,051	8,026	127	437	6,783	77	992	11,889
Hotell- o. restaurantrörelse	6	71	164	5	122	250	12	251	583
Öfriga [1]	88	217	10,662	118	388	12,746	[2] 5	38	222
Summa	**1,973**	**40,068**	**396,816**	**2,360**	**30,766**	**256,116**	**3,756**	**73,204**	**735,360**

Liksom under de föregående åren är byggnadsverksamheten den näringsgren, inom hvilken de flesta kollektivaftalen träffats. På denna grupp falla sålunda omkring $^1/_3$ af samtliga under år 1910 träffade aftal, omfattande c:a $^3/_5$ af samtliga arbetsställen och arbetare. Bland näringsgrenar, där den kollektiva aftalsformen fortfarande är okänd, märkes i främsta rummet bergshandteringen.

Af de under året träffade 3,756 aftalen hafva ej mindre än 2,184 angifvits gälla handtverkare; antalet af dessa aftal berörda arbetsställen uppgår till 59,787 med

[1] Större delen af de arbetare, som de föregående åren hänförts till denna grupp, hafva 1910 öfverflyttats till andra näringsgrupper; bl. a. hafva sålunda uppstått de nya grupperna »jord- och skogsbruk» samt »kemisk-teknisk industri».

[2] Ett af dessa aftal afser kontorspersonal, de öfriga teater- och musikpersonal.

338,666 arbetare. Anmärkas bör emellertid, att till handtverket räknats alla aftal, där antalet arbetare vid hvarje arbetsställe i genomsnitt varit mindre än 20, naturligtvis med undantag af aftal inom sådana yrken, där handtverksmässig tillverkning i egentlig mening ej kan sägas förekomma (t. ex. jordbruk, vissa kemisk-tekniska och näringsämnesindustrier, handel och transport). Sätter man gränsen till 10 arbetare vid hvarje arbetsställe, minskas antalet handtverksaftal till 1,450, gällande 50,492 arbetsställen och 205,266 arbetare.

Aftalens parter framgå af nedanstående öfversikt.

Kollektivaftal med organisation som part	1908.		1909.		1910.	
	Aftal.	Arbetare.	Aftal.	Arbetare.	Aftal.	Arbetare.
	%.	%.	%.	%.	%.	%.
på båda sidor	34·4	77·5	21·9	63·1	35·4	80·1
endast på arbetsgifvarsidan	0·5	0·5	—	—	—	—
» » arbetarsidan	55·2	18·8	71·6	32·5	62·7	18·9
på ingendera sidan	9·9	3·2	6·5	4·4	1·9	1·0
	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Efter giltighetsområde fördela sig aftalen åter på följande sätt:

	1908.		1909.		1910.	
	Aftal.	Arbetare.	Aftal.	Arbetare.	Aftal.	Arbetare.
	%.	%.	%.	%.	%.	%.
Distrikts- och riksaftal[1]	19·5	61·5	12·3	44·4	24·8	67·6
Ortsaftal	23·4	20·8	16·0	25·6	15·4	15·8
Aftal för enskilda arbetsplatser	55·0	17·3	69·7	29·2	59·8	16·6
» utan angifvet giltighetsområde	2·1	0·4	2·0	0·8	—	—
	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Bestämmelser rörande arbetstidens längd finnas i 3,387 aftal. Den dagliga arbetstiden enligt de under de tre senaste åren träffade kollektivaftalen framgår af följande tabell:

Daglig arbetstid.	År 1908.			År 1909.			År 1910.		
	Aftal.		Antal arbetare.	Aftal.		Antal arbetare.	Aftal.		Antal arbetare.
	Antal.	%.		Antal.	%.		Antal.	%.	
Mindre än 8 tim.	1	—	26	5	0·3	629	6	0·2	517
8 »	34	1·9	6,792	31	1·6	12,870	54	1·6	8,591
8—8½ »	23	1·3	5,795	21	1·1	2,645	53	1·6	28,383
8½—9 »	262	14·7	106,473	250	13·0	52,579	566	16·7	215,000
9—9½ »	274	15·4	41,304	341	17·7	27,498	686	20·2	124,271
9½—10 »	1,008	56·6	196,156	1,073	55·9	109,184	1,796	53·0	286,106
10—10½ »	73	4·1	4,573	96	5·0	3,503	91	2·7	7,157
10½—11 »	70	3·9	4,112	50	2·7	2,300	73	2·2	3,226
mer än 11 »	37	2·1	4,991	53	2·7	7,991	62	1·8	3,225

I det öfvervägande antalet aftal (53 %) är den genomsnittliga dagliga arbetstiden allt fortfarande fastställd till 9½—10 timmar. En arbetstid af mer än 10 timmar föreskrifves i 6·7 % af aftalen (gentemot 10·4 % år 1909 och 10·1 % år 1908) medan arbetstiden är kortare än 9½ timmar i 40·3 % af aftalen (gentemot 33·7 % år 1909 och 33·3 % år 1908). Den genomsnittliga arbetstiden har alltså tydligen något förkortats.

[1] Af de under år 1910 träffade distriktsaftalen kunna endast 3 betraktas som riksaftal. Dessa omfatta sammanlagdt blott 842 arbetare.

I 3,718 aftal ingå bestämmelser om arbetslönen. De olika löneformernas förekomst framgår af nedanstående jämförelse.

	Antal aftal.	Antal arbetare.
Endast tidlön	1,228	92,748
» stycklön	250	18,668
Såväl tid- som stycklön	2,240	622,063

De i aftalen fastställda lönesatserna belysas af följande sammanställning öfver lägsta timlönerna för utlärda manliga arbetare enligt de under åren 1908, 1909 och 1910 träffade kollektivaftalen.[1]

Lägsta timlön för utlärd manlig arbetare.	1908.		1909.		1910.	
	Aftal. %	Arbetare. %	Aftal. %	Arbetare. %	Aftal. %	Arbetare. %
Intill 25 Pf.	2·5	0·8	1·0	0·4	0·3	0·2
25—35 »	18·8	24·9	13·8	10·6	4·9	2·0
35—45 »	46·1	32·2	42·7	38·1	33·5	21·1
45—55 »	18·5	16·5	23·4	28·9	37·3	28·6
55—65 »	9·9	14·3	13·7	13·2	16·8	24·0
65—75 »	3·4	10·4	3·9	7·3	5·1	8.5
öfver 75 »	0·8	0·9	1·5	1·5	2·1	15·6
	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

I hvilken mån dessa siffror motsvaras af en höjning af den faktiska lönenivån kan naturligtvis ej utan vidare afgöras. De stora procenttalen i de högre lönegrupperna under år 1910 och i viss mån äfven 1908 torde sålunda kunna sättas i samband med de stora, under dessa år verkställda löneregleringarna inom byggnadsfacken, där timlönerna i allmänhet äro högre än vid fabriker och inom handtverk. Å andra sidan spåras i de lägsta lönegrupperna en genomgående nedgång i procenttalen, som sannolikt också motsvaras af faktiska löneförhöjningar för de sämst aflönade arbetaregrupperna.

(Die Tarifverträge im Jahre 1910. 4 Sonderhaft zum Reichs-Arbeitsblatte.)

— Strejker, lockouter m. m. —

Arbetsinställelser i Österrike under år 1910. Antalet arbetsinställelser i Österrike uppgick år 1910 till 676, berörande 74,500 arbetare, medan år 1909 inträffade 609 arbetsinställelser med 84,696 berörda arbetare.

Antalet arbetsinställelser samt däraf berörda arbetare utvisas af följande öfversikt för åren 1902—1910:

År.	1902.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
Antal arbetsinställelser . .	272	332	420	703	1,133	1,112	756	609	676
Antal berörda arbetare . . .	44,875	52,794	97,270	122,128	234,658	204,163	95,960	84,696	74,500

[1] Vid procenttalens beräkning har hänsyn tagits endast till de aftal, som innehålla bestämmelser om timlön för utlärd manlig arbetare. Dessa utgjorde under de tre åren resp. 62, 48 och 59 % af hela antalet aftal, omfattande resp. 79, 64 och 78 % af de aftalsberörda arbetarna.

Af de olika industrierna drabbades byggnadsindustrien af det största antalet strejker eller 110, omfattande 9,600 arbetare, därefter följa textilindustrien med 76 strejker och 7,600 berörda arbetare, trävaruindustrien med 75 strejker och 4,300 arbetare samt metallindustrien med 69 strejker och 4,300 arbetare.

Strejkernas varaktighet var i genomsnitt något öfver 20 dagar mot 15·7 under närmast föregående år. En strejk, berörande 161 arbetare, varade 489 dagar och en annan, med 25 arbetare, 328 dagar.

Strejkerna förorsakades af lönestrider i 508 fall med 46,000 berörda arbetare amt af tvist om arbetstiden i 226 fall, omfattande 21,000 arbetare.

I 102 af nämnda lönekonflikter genomdrefvo arbetarna fullständigt sina fordringar, 264 bilades genom ömsesidiga eftergifter och 142 slutade på arbetsgifvarnas villkor. Af de strejker, som förorsakades af tvist om arbetstiden, utföllo 77 till förmån för arbetarna, medan 82 bilades genom kompromiss och 67 på arbetsgifvarnas villkor.

Antalet förlorade arbetsdagar beräknas till öfver 1 million emot 700,000 under år 1909, och mistad arbetslön anslås till 3·5 millioner österr. kronor (= 2·7 mill. sv. kr.)

Lockouternas antal uppgick till 19, berörande öfver 19,000 arbetare. Konflikterna gällde lön eller arbetstid och sammanhängde i en del fall med strejker.

(Soziale Rundschau.)

— Arbetarskyddslagstiftning m. m. —

Skyddsanstalter för fabriksarbetare i Tyskland. Zentralstelle für Volkswohlfart lämnar i häft. 5, N. F. af sin skriftserie en redogörelse för det moderna fabriksskyddets uppgifter och organisation. Efter en allmän öfversikt öfver skyddsanstalternas omfattning och sociala betydelse beröres deras organisation i såväl rättsligt som förvaltningstekniskt hänseende. Framställningen af nu bestående skyddsanstalter för fabriksarbetare är baserad på uppgifter från 235 fabriker. Bland de vid dessa befintliga skyddsanstalterna voro understödskassor de vanligaste, och förekommo dylika vid mer än halfva antalet fabriker. Fortsättningssjukkassor voro upprättade vid en tredjedel af hela antalet fabriker liksom marketenterier. Nästan lika talrika voro pensionskassor, fabriksbad, sparkassor, arbetarbostäder och arbetarutskott, som väl endast medelbart kunna räknas till skyddsanstalter. Betydligt sällsyntare förekommo fabriksbibliotek, ålderdomshem, semesterledighet, hushålls-, sy- och lagningsundervisning, mjölk-, kaffe-, te- och förfriskningshallar. Blott i enstaka fall förekommo rekonvalescenthem, barnkrubbor, vinstandelssystem, lärlingsverkstäder, läsesalar, bildningsföreningar o. s. v.

Inrättandet af pensionskassor har ofta gifvit anledning till diskussion föranledd däraf, att i ett antal fall de af arbetarna under anställningstiden erlagda afgifterna ej återbetalats, då de lämnade sin anställning, utan tillföllo kassan. Bland de af undersökningen berörda 235 fabrikerna funnos vid 112 pensionskassor inrättade, af hvilka 54 ej erhöllo bidrag från arbetarna. Bland de 58 kassor, till hvilka arbetarna erlade afgifter, befunno sig 21, där medlemmarna vid anställningens frånträdande gingo förlustiga alla anspråk gentemot kassan. Vid 16 kassor fanns möjlighet att frivilligt fortsätta försäkringen och vid 12 kassor ägde delvis och vid 9 fullständig återbetalning af erlagda afgifter rum.

Nödvändigheten af att reglera denna fråga har upprepade gånger framhållits såväl från arbetsgifvar- som arbetarhåll och har äfven afhandlats i riksdagen. Gentemot ett allmänt ingripande från lagstiftningens sida har man hittills ställt sig afvisande i synnerhet beträffande kassor, där anslutningen ej är obligatorisk, medan man förordat frågans lösning på frivillighetens väg. Härvid komma hufvudsakligen tre möjligheter i betraktande, antingen återbetalning af åtminstone en del af afgifterna,

hvilket, som nämndt, redan förekommer vid några kassor, eller pensionskassornas anslutning till allmänna försäkringsanstalter med möjlighet för arbetarna att fortsätta försäkringen i samma eller förändrad form, eller också upprättande af pensionskassekarteller, inom hvilka medlemmarna ha rättighet att flytta med bibehållande af sina anspråk. Denna senare möjlighet är redan förverkligad genom en dylik sammanslutning af en del pensionskassor i Oberschlesien. (*Reichsarbeitsblatt.*)

Lag angående minderårigas och kvinnors arbete i Holland. I Holland har den 25 oktober 1911 offentliggjorts en kunglig kungörelse af den 20 oktober 1911 angående sanktion å en lag, hvilken innehåller förändrade och förbättrade bestämmelser i fråga om minderårigas och kvinnors arbete i Nederländerna. Bland de viktigaste bestämmelserna i den nya lagen må följande här omnämnas.

Barn under 13 års ålder få ej användas vid någon industriell anläggning, ej heller någon öfver denna ålder, som ännu ej afslutat sin skolgång. Hittills har den lägsta åldern varit bestämd till 12 år.

Arbetstiden för minderåriga (såsom sådana räknas personer under 17 år) och kvinnor, anställda vid industriella anläggningar af olika slag, får ej öfverstiga 10 timmar per dag eller 58 timmar per vecka (förut 11 timmar per dag), ej heller får i regeln arbetet för dylika arbetare börja före kl. 6 f. m. eller sluta efter kl. 7 e. m. (förut resp. 5 f. m. och 7 e. m). Kvinnor, som anmält sig hafva hushållsplikter att fylla, få icke hållas i arbete efter kl. 1 e. m. på lördagarna. Vederbörande minister äger därjämte förordna antingen för alla eller för vissa yrken, att minderårig eller kvinna ej må efter sistnämnda tidpunkt vara i arbete. Det är dylik person jämväl förbjudet att deltaga i industriellt arbete utom sitt arbetsställe å annan tid, än ofvan är stadgadt.

För särskildt arbete och till år 1915 äger vederbörande minister medgifva minderåriga och kvinnor att arbeta intill $10^1/_2$ timmar per dag, dock utan att maximum af 58 timmar per vecka får öfverskridas.

Vederbörande minister äger ock — för vissa platser eller i allmänhet — medgifva minderåriga öfver 14 år och kvinnor att arbeta mellan kl. 7 e. m. och kl. 6 f. m. inom vissa yrken, i särskildt slag af arbete eller i arbete, som äger rum under särskilda omständigheter; hela arbetstiden må dock ej öfverstiga 10 timmar per dag (eller, på samma villkor som ofvan är nämndt, $10^1/_2$ timmar per dag) eller 58 tim. per vecka.

Under tiden 1 oktober—15 mars må kvinnor användas vid sillrensning till kl. 12 på natten och under tiden 15 mars—15 juni till kl. 2 f. m. I dylikt fall får den dagliga arbetstiden dock ej öfverstiga 8 timmar.

Inom vissa säsongyrken eller under särskilda förhållanden kan en arbetsgifvare, efter anhållan hos vederbörande yrkesinspektör, undantagas från nämnda bestämmelser i hvad angår den dagliga arbetstiden. Denna får likväl ej öfverstiga 12 timmar per dag, ej heller tillhopa 66 timmar under 7 på hvarandra följande dagar. Begäres dylikt undantag för längre tid än 6 dagar, eller inom 8 dagar efter utgången af tidsperiod, under hvilken undantag varit medgifvet, skall inspektören inhämta tillstånd af vederbörande minister. Om vid ett arbetsföretag tider af större brådska äro ofta återkommande, kan ministern gifva tillåtelse att öfverskrida gällande bestämmelser i afseende på arbetstiden för en tid intill ett år, dock må sådan tillåtelse tillämpas under högst 24 dagar af året. I dylika fall får den dagliga arbetstiden utsträckas till 11 timmar, eller 66 timmar under 7 på hvarandra följande dagar, och arbetet må börja kl. 5 f. m. och fortgå intill kl. 8 e. m. Tillåtelse af nu ifrågavarande slag må tagas i anspråk under högst två dagar i följd.

Därest den dagliga arbetstiden för minderårig eller kvinna öfverstiger 6 timmar, skall afbrott i arbetet ske under minst en timme, om arbetet slutar kl. 6 e. m. eller dessförinnan, och under minst $1^1/_2$ timme, om arbetet pågår längre än till kl. 6 e. m.

Minderåriga och kvinnor få ej användas i arbete på söndagar eller annan veckodag, som må kunna vara bestämd till hvilodag.

Kvinna får ej användas för industriarbete under de 4 första veckorna efter sin nedkomst.

Arbetsgifvare eller förman skall lämna vid hans arbetsplats anställda minderåriga ledighet efter kl. 5 e. m. för att besöka skolor eller kurser för religiös, teknisk eller annan undervisning. Vissa företag kunna af ministern erhålla befrielse från denna bestämmelse för särskilda tidsperioder.

Lagen träder i kraft å dag, som kommer att särskildt bestämmas, dock ej senare än den 14 januari 1912.

(Labour Gazette.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetslösheten i Frankrike den 4 mars 1906. Vid de yrkesräkningar, som anställts i Frankrike 1896 och 1901, gjordes samtidigt en undersökning rörande arbetslöshetens omfattning. Denna i metodologiskt afseende riktiga form för arbetslöshetsstatistik kom äfven till användning vid den sista franska yrkesräkningen den 4 mars 1906. Några resultat däraf skola här i korthet återgifvas.

Vid räkningen togs dock icke hänsyn till alla arter af arbetslöshet. Sålunda har intet afseende blifvit fästadt vid hemarbetares eller daglönares arbetslöshet; ej heller hafva de arbetare, hvilka voro arbetslösa inom sitt egentliga yrke, men hvilka vid räknetillfället hade tillfällig sysselsättning inom ett annat yrke, ansetts såsom arbetslösa, utan hänförts till detta sitt biyrke.

Under sådana förhållanden uppgick den 4 mars 1906 antalet arbetslösa arbetare och därmed jämställda till 238,657, hvaraf 172,748 män samt icke mindre än 65,909 kvinnor. Vid yrkesräkningarna åren 1896 och 1901 var hela antalet arbetslösa resp. 266,875 och 314,530, eller räknadt på 1,000 invånare var arbetslöshetsfrekvensen resp. 7 och 8 ‰ mot 6 ‰ år 1906. Förklaringen till den högre frekvensen år 1901 är den, att näringslifvet då befann sig i en lågkonjunktur.

Nedanstående tabell utvisar arbetslöshetsfrekvensen inom särskilda yrkesgrupper i procent af hela antalet arbetare vid de franska yrkesräkningarna 1906, 1901 och 1896.

	1906.	1901.	1896.
Jordbruk och boskapsskötsel	0·48	1·63	1·16
Fiske	3·31	2·92	2·63
Skogsbruk	1·72	1·71	1·92
Grufdrift	0·57	0·46	0·86
Annan brytningsindustri	1·32	1·50	1·01
Stenhuggerier och gipsgjuterier	13·32	13·70	12·61
Cement-, porslins- och glasindustri	0·94	1·14	1·35
Ädelstenssliperier	1·53	2·92	2·83
Malmförädlingsindustri	0·17	0·31	0·18
Metall- och maskinindustri	3·58	4·81	4·27
Guld- och silfvervarufabriker	3·97	4·22	5·62
Trävaruindustri	4·30	5·43	5·22
Byggnadsverksamhet	7·10	8·17	7·49
Läder- och pälsvaruindustri	3·78	4·47	4·97
Fjäder-, hår- o. d. industri	2·78	4·79	3·00
Textilindustri	1·61	2·67	2·39
Beklädnadsindustri	5·78	6·98	7·37

	1906.	1901.	1896.
Närings- och njutningsämnesindustri	2·91	3·42	3·17
Kemisk-teknisk industri	0·31	0·43	0·52
Pappers- och gummivaruindustri	1·43	1·71	2·02
Grafisk industri	3·35	3·97	4·60
Bärare, stufveriarbetare m. fl.	8·04	11·92	12·04
Transportverksamhet	2·10	2·24	2·24
Handel	4·80	4·88	4·36
Agentur- och gårdfarihandel m. m.	0·97	2·62	1·86
Försäkrings- och bankrörelse	0·66	0·74	0·85
Fria yrken	1·82	2·20	2·18
Hälso- och sjukvård m. m.	6·60	6·48	6·19
Husligt arbete	1·92	1·90	2·26
Samtliga näringsgrenar	2·7	3·4	3·1

(Bulletin de l'Office du travail.)

— Bostadsförhållanden. —

Ny spansk bostadslag. Genom en den 12 juni 1911 dagtecknad lag har den spanska regeringen bemyndigats att antingen på eget initiativ eller på förslag af vissa angifna myndigheter med offentlig makt utrusta kommissioner, som bildats i kommunerna med syfte att bygga eller förbättra billiga bostäder. Dessa kommissioner, som stå under arbetsdepartementets öfverinseende, hafva till uppgift att med råd och dåd främja byggandet af billiga och hälsosamma bostäder för försäljning (kontant eller på afbetalning) eller för uthyrning till personer med små inkomster, att befrämja bildandet af föreningar för välgörenhet och kooperation med liknande syfte samt af arbetarlånekassor, att lämna lån till personer, som önska förvärfva sådana bostäder, att underlätta föreningars lånebehof, att för regeringen eller de lokala myndigheterna föreslå lämpliga åtgärder för byggande och förbättrande af billiga bostäder, att anordna pristäflingar i nämnda syfte, att inspektera de sanitära förhållandena inom billiga lägenheter särskildt i arbetardistrikten och att öfvervaka byggandet af dylika bostäder. Kommissionerna hafva rätt att utdöma bostäder, som kunna anses hälsovådliga. Ägarna af dylika utdömda bostäder förständigas att utföra nödiga reparationer; i händelse af vägran föranstaltas om den utdömda bostadens utrymmande för reparation eller ombyggnad.

Kommissionerna upprättas genom kungligt beslut. Hvar och en består af nio medlemmar, förordnade för en tid af fyra år. Tre af dessa medlemmar förordnas af provinsens guvernör efter förslag af vederbörande kommunalråd. En af dessa tre skall vara byggmästare eller åtminstone person, som har nära förbindelse med byggnadsfacket, en skall vara läkare och den tredje medlem af kommunalrådet. Bland de återstående sex väljas två af de femtio största skattedragarna och två af arbetarorganisationerna, medan två förordnas af guvernören. Kommissionerna få mottaga legat och donationer samt understöd från stat, provins och kommun. Nödvändiga utgifter för personal och lokal m. m. bekostas af resp. kommuner.

Fri tomt för byggande af hus i enlighet med denna lag kan lämnas af staten, provins- och kommunalmyndigheter å mark, som äges af nämnda myndigheter, så framt sagda mark är belägen i omgifningen af stad eller gränsar intill järnväg eller annat kommunikationsmedel, synnerligast om den gränsar till ett industricentrum. Ifall förhållandena äro af den art, att jorden inom en tid af tio år kan väntas erhålla så stort värde, att den blir olämplig för bebyggande med billiga bostäder, eller att de hus, som byggts å densamma, ej längre kunde komma att inrymma dylika bostäder, må

fritt upplåtande af sådan mark ej längre äga rum. Improduktiv mark af ofvannämnda natur, tillhörande sällskap eller enskilda, må inom en tid af tre år från denna lags ikraftträdande exproprieras till förmån för förutnämnda välgörenhets- och kooperativa föreningar.

För att uppmuntra byggandet af billiga bostäder skall en summa af 360,000 kronor årligen uppföras i statsbudgeten, hvilken summa skall fördelas i öfverensstämmelse med arbetsdepartementets och kommissionernas förslag. Hälften af detta anslag är afsedd för betalning af räntor (ej öfverstigande 5 %) på lån, som lämnats kooperativa föreningar för byggande af billiga hus åt sina medlemmar. Den andra hälften åter är afsedd för direkt understöd åt personer eller föreningar som bygga billiga hus, eller för att garantera betalning af ränta (ej öfverstigande 5 %) å lån, upptagna för detta ändamål af kooperativa föreningar. Bestämmelse är stadgad, att det årliga understödet ej i något fall får öfverstiga en fjärdedel af den summa, som under ett år åtgår för byggande.

(Labour Gazette.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Vinstandelssystemets tillämpning i England. Enligt till Board of Trade ingångna uppgifter hade t. o. m. juni 1911 endast i Storbritannien 76 företag infört andel i vinsten för sina arbetare. Antalet sådana företag hade under det sista året ökats med 2. De 76 företagen sysselsatte 87,597 arbetare. Vinstandelens belopp, uttryckt i procent af lönen, som endast är känd för 58 firmor, framgår af följande sammanställning:

Vinstbelopp i % af lönen.	Antal företag.	Hela antalet arbetare.	Däraf vinstberättigade arbetare.
Mindre än 1 %	1	48	48
1— 2 »	4	14,212	2,358
2— 3 »	2	128	119
3— 4 »	9	13,995	10,674
4— 5 »	8	21,653	18,308
5— 6 »	12	3,007	2,625
6— 8 »	13	4,593	2,784
8—10 »	6	10,133	8,407
10—12 »	—	—	—
12—16 »	1	2,850	1,885
16—20 »	1	112	112
Öfver 20 »	1	113	61

(Labour Gazette.)

Arbetslöner i Ryssland. Fabriksinspektionens berättelse för 1910 innehåller — för första gången — uppgifter beträffande lönerna för de fabriksarbetare i Ryssland, hvilka äro sysselsatta inom storindustrien, d. v. s. för de bäst ställda arbetarna. Enligt nämnda berättelse uppgick medelförtjänsten per år i efterföljande distrikt under åren

	1901—05.	1906—10.	1909.	1910.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
S:t Petersburg	541·44	602·88	581·76	593·28
Moskva	336·00	393·60	387·84	401·28
Warschau	453·12	576·00	583·68	593·28
Kiew	264·96	330·24	337·92	343·68
Volgaområdet	389·76	401·28	395·52	391·68
Charkow och Kaukasien .	385·92	433·92	478·08	478·08
För hela Ryssland	**395·52**	**456·96**	**453·12**	**464·64**

Bäst betalda äro arbetarna i följande branscher: den metallurgiska produktionen 729·60 kr., naftaproduktionen 710·40 kr., branschen för animaliska produkter 564·48 kronor samt pappers- och tryckeribranscherna 531·84 kr.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

November månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under november månad.

Öfversikt af verksamheten under *november* månad år 1911.

November:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1,861	804	662	1,721	1,453	898	**3,582**	**2,257**	**1,560**
Uppsala län	220	163	137	148	129	99	**368**	**292**	**236**
Södermanlands län	199	104	84	90	67	43	**289**	**171**	**127**
Östergötlands län	603	406	243	330	339	182	**933**	**745**	**425**
Norrköping	538	200	181	287	228	140	**825**	**428**	**321**
Jönköpings län	202	60	37	117	83	52	**319**	**143**	**89**
Norra Kalmar län	70	24	11	40	34	25	**110**	**58**	**36**
Södra Kalmar län	93	31	24	55	51	37	**148**	**82**	**61**
Blekinge län	174	79	62	136	124	82	**310**	**203**	**144**
Kristianstads län	262	190	136	120	149	60	**382**	**339**	**196**
Malmöhus län: Malmö	811	335	295	704	463	346	**1,515**	**798**	**641**
Malmöhus län: Lund	334	116	113	103	68	57	**437**	**184**	**170**
Malmöhus län: Landskrona	112	55	37	51	52	31	**163**	**107**	**68**
Malmöhus län: Hälsingborg	483	184	162	226	160	110	**709**	**344**	**272**
Malmöhus län: Ystad	81	46	43	43	44	24	**124**	**90**	**67**
Malmöhus län: Trelleborg	82	70	63	33	37	21	**115**	**107**	**84**
Malmöhus län: Eslöf	155	141	119	50	54	34	**205**	**195**	**153**
Malmöhus län: Skurup	46	54	38	15	25	13	**61**	**79**	**51**
Hallands län	168	98	70	101	100	62	**269**	**198**	**132**
Göteb. o. Bohus län	135	99	76	56	67	33	**191**	**166**	**109**
Göteborg	938	734	674	623	608	405	**1,561**	**1,342**	**1,079**
Skaraborgs län	80	23	12	28	39	18	**108**	**62**	**30**
Karlstad	70	41	31	35	56	29	**105**	**97**	**60**
Örebro	163	54	51	134	60	52	**297**	**114**	**103**
Västmanlands län	315	160	123	126	102	74	**441**	**262**	**197**
Kopparbergs län	181	65	40	115	100	78	**296**	**165**	**118**
Gäfle stad o. län	176	81	77	74	64	42	**250**	**145**	**119**
Sundsvall	71	54	51	78	75	38	**149**	**129**	**89**
Östersund	44	33	17	64	50	26	**108**	**83**	**43**
Norrbottens län	52	26	15	89	70	50	**141**	**96**	**65**
Tillsammans nov. 1911	**8,719**	**4,530**	**3,684**	**5,702**	**4,951**	**3,161**	**14,511**	**9,481**	**6,845**
» » 1910[2]	7,503	3,741	2,992	4,635	4,478	2,529	12,138	8,219	5,521
» okt. 1911	10,736	8,143	6,262	7,896	8,931	5,029	18,632	17,074	11,291

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

[2] De här meddelade uppgifterna för år 1910 äro något högre än de tidigare för resp. månad offentliggjorda, beroende därpå att här medräknats resultaten af den under juli 1910 påbörjade verksamheten vid Skaraborgs läns anstalt.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
November:	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	231	118	**159**	82	62	**69**
Uppsala län	135	115	**126**	84	77	**81**
Södermanlands län	191	134	**169**	81	64	**74**
Östergötlands län	149	97	**125**	60	54	**57**
Norrköping	269	126	**193**	91	61	**75**
Jönköpings län	337	141	**223**	62	63	**62**
Norra Kalmar län	292	118	**190**	46	74	**62**
Södra Kalmar län	300	108	**180**	77	73	**74**
Blekinge län	220	110	**153**	78	66	**71**
Kristianstads län	138	81	**113**	72	40	**58**
Malmöhus län. Malmö	242	152	**190**	88	75	**80**
Malmöhus län. Lund	288	151	**238**	97	84	**92**
Malmöhus län. Landskrona	204	98	**152**	67	60	**64**
Malmöhus län. Hälsingborg	263	141	**206**	88	69	**79**
Malmöhus län. Ystad	176	98	**138**	93	55	**74**
Malmöhus län. Trelleborg	117	89	**107**	90	57	**79**
Malmöhus län. Eslöf	110	93	**105**	84	63	**78**
Malmöhus län. Skurup	85	60	**77**	70	52	**65**
Hallands län	171	101	**136**	71	62	**67**
Göteb. o. Bohus l.	136	84	**115**	77	49	**66**
Göteborg	128	102	**116**	92	67	**80**
Skaraborgs län	348	72	**174**	52	46	**48**
Karlstad	171	63	**108**	76	52	**62**
Örebro	302	223	**261**	94	87	**90**
Västmanlands län	197	124	**168**	77	73	**75**
Kopparbergs län	278	115	**179**	62	78	**72**
Gäfle stad och län	217	116	**172**	95	66	**82**
Sundsvall	131	104	**116**	94	51	**69**
Östersund	133	128	**130**	52	52	**52**
Norrbottens län	200	127	**147**	58	71	**68**
Tillsammans nov. 1911	**192**	**117**	**153**	**81**	**64**	**72**
» » 1910	201	104	148	80	56	67
» okt. 1911	132	88	109	77	56	66

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 14,511 ansökningar om arbete, hvaraf 8,719 af män och 5,792 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 9,481 lediga platser, nämligen 4,530 för män och 4,951 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 6,845, af hvilka 3,684 besattes med män och 3,161 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge var som vanligt under denna tid af året ej fullt tillfredsställande. Inom byggnadsverksamheten pågingo visserligen en del arbeten, men några nya kunde i allmänhet ej påbörjas, hvarför arbetare blefvo arbetslösa, i samma

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—november.			
				Nov. 1910—nov. 1911.		Okt. 1911—nov. 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
	Nov. 1910.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Antal.	%	Antal.	%	1910.	1911.	Antal.	%
Stockholm	1,345	2,379	*1,560*	+ 215	+ 16	— 819	— 34	14,355	16.723	+ 2,368	+ 16
Uppsala län	238	595	*236*	— 2	— 1	— 359	— 60	2,808	3,498	+ 690	+ 25
Södermanlands län[1]	—	218	*127*	—	—	— 91	— 42	—	1,471	—	—
Östergötlands län	244	987	*425*	+ 181	+ 74	— 562	— 57	5,117	6,509	+ 1,392	+ 27
Norrköping	336	636	*321*	— 15	— 4	— 315	— 50	4,142	4,024	— 118	— 3
Jönköpings län[2]	101	196	*89*	— 12	— 12	— 107	— 55	1,207	1,473	+ 266	+ 22
Norra Kalmar län[2]	50	58	*36*	— 14	— 28	— 22	— 38	354	450	+ 96	+ 27
Södra Kalmar län[1]	—	93	*61*	—	—	— 32	— 34	—	649	—	—
Blekinge län	120	190	*144*	+ 24	+ 20	— 46	— 24	1,429	1,792	+ 363	+ 25
Kristianstads län	174	385	*196*	+ 22	+ 13	— 189	— 49	1,710	1,954	+ 244	+ 14
Malmöhus län: Malmö	532	921	*641*	+ 109	+ 20	— 280	— 30	6,114	7,107	+ 993	+ 16
Malmöhus län: Lund	139	287	*170*	+ 31	+ 22	— 117	— 41	1,825	1,741	— 84	— 5
Malmöhus län: Landskrona[2]	53	126	*68*	+ 15	+ 28	— 58	— 46	646	852	+ 206	+ 32
Malmöhus län: Hälsingborg	211	449	*272*	+ 61	+ 29	— 177	— 39	2,540	3,546	+ 1,006	+ 40
Malmöhus län: Ystad	41	76	*67*	+ 26	+ 63	— 9	— 12	460	576	+ 116	+ 25
Malmöhus län: Trelleborg[1]	—	146	*84*	—	—	— 62	— 42	—	978	—	—
Malmöhus län: Eslöf	102	235	*153*	+ 51	+ 50	— 82	— 35	1,071	1,280	+ 209	+ 20
Malmöhus län: Skurup	43	73	*51*	+ 8	+ 19	— 22	— 30	391	464	+ 73	+ 19
Hallands län[2]	84	260	*132*	+ 48	+ 57	— 128	— 49	975	1,687	+ 712	+ 73
Göteb. o. Bohus l.[2]	101	134	*109*	+ 8	+ 8	— 25	— 19	581	1,210	+ 629	—
Göteborg	817	1,450	*1,079*	+ 262	+ 32	— 371	— 26	9,287	10,753	+ 1,466	+ 16
Skaraborgs län[2]	34	76	*30*	— 4	— 12	— 46	— 61	208	538	+ 330	—
Karlstad	45	98	*60*	+ 15	+ 33	— 38	— 39	775	831	+ 56	+ 7
Örebro	191	205	*103*	— 88	— 46	— 102	— 50	2,056	1,937	— 119	— 6
Västmanlands län	176	330	*197*	+ 21	+ 12	— 133	— 40	1,469	2,262	+ 793	+ 54
Kopparbergs län[2]	60	209	*118*	+ 58	+ 97	— 91	— 44	517	1,588	+ 1,071	—
Gäfle stad o. län	90	152	*119*	+ 29	+ 32	— 33	— 22	1,255	1,463	+ 208	+ 17
Sundsvall	119	130	*89*	— 30	— 25	— 41	— 32	1,092	1,209	+ 117	+ 11
Östersund[1]	—	38	*43*	—	—	+ 5	+ 13	—	188	—	—
Norrbottens län	75	159	*65*	— 10	— 13	— 94	— 59	802	949	+ 147	+ 18
Tillsammans	**5,521**	**11,291**	**6,845**	**+ 1,324**	**+ 24**	**—4,446**	**— 39**	**63,186**	**79,702**	**+16,516**	**+ 26**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	1,239	3,534	*1,614*	+ 375	+ 30	—1,920	— 54	15,053	20,222	+ 5,169	+ 34
» öfriga näringsgrenar	4,282	7,757	*5,231*	+ 949	+ 22	—2,526	— 33	48,133	59,480	+11,347	+ 24

mån de pågående företagen hunno afslutas. Inom den egentliga industrien synas förhållandena hafva varit ungefär likartade som under föregående månader. Rekryteringen af arbetskraft till jordbruket hade i hufvudsak afslutats under september och oktober, hvarför endast ett mindre antal årstjänster återstode under november; dessa besattes i allmänhet utan svårighet.

Från flera håll yttras farhåga om betydlig arbetslöshet under instundande vinter.

---

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.
[2] » » » » » » 1910.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med november 1910 till 1,324 eller 24 % (däraf för jordbruket m. m. 375 eller 30 % samt för öfriga näringsgrenar 949 eller 22 %). I förhållande däremot till resultaten under nästföregående månad hade inträdt en betydande minskning, uppgående till 4,446 eller 39 % (däraf för jordbruket m. m. 1,920 eller 54 % samt för öfriga näringsgrenar 2,526 eller 33 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Nov.	Okt.	Nov.	Nov.	Okt.	Nov.
Jordbruket m. m.	1910.	1911.	1911.	1910.	1911.	1911.
Män	122	100	*136*	71	73	*75*
Kvinnor	45	43	*62*	30	39	*39*
Tillsammans	**104**	**86**	***119***	**62**	**65**	***67***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	256	165	*231*	86	81	*86*
Kvinnor	110	96	*124*	60	59	*67*
Tillsammans	**162**	**120**	***165***	**69**	**67**	***74***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	201	132	*192*	80	77	*81*
Kvinnor	104	88	*117*	56	56	*64*
Tillsammans	**148**	**109**	***153***	**67**	**66**	***72***

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
November:									
Jordbruk o. skogshushållning	2,522	1,851	1,392	357	574	222	**2,879**	**2,425**	**1,614**
Grufdrift och malmförädling	14	—	—	—	—	—	**14**	—	—
Industri o. handtverk m. m.	2,615	919	756	449	284	183	**3,064**	**1,203**	**939**
Handel och samfärdsel	1,477	886	712	754	560	298	**2,231**	**1,446**	**1,010**
Husligt arbete	2	2	2	4,094	3,517	2,449	**4,096**	**3,519**	**2,451**
Allmän o. litterär verksamhet	17	22	15	45	16	9	**62**	**38**	**24**
Öfriga slag af arbete	2,072	850	807	93	—	—	**2,165**	**850**	**807**
Samtliga yrkesgrenar	**8,719**	**4,530**	**3,684**	**5,792**	**4,951**	**3,161**	**14,511**	**9,481**	**6,845**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	—1,627	—2,308	—1,638	— 204	— 726	— 282	—1,831	—3,034	—1,920
Grufdrift och malmförädling	— 13	— 7	— 1	—	—	—	— 13	— 7	— 1
Industri o. handtverk m. m.	— 181	— 712	— 474	+ 11	± 0	+ 29	— 170	— 712	— 445
Handel och samfärdsel	— 147	— 195	— 102	— 191	— 240	— 92	— 338	— 435	— 194
Husligt arbete	— 3	— 1	+ 1	—1,688	—3,010	—1,519	—1,691	—3,011	—1,518
Allmän o. litterär verksamhet	— 10	+ 6	+ 3	— 9	— 4	— 4	— 19	+ 2	— 1
Öfriga slag af arbete	— 36	— 396	— 367	— 23	—	—	— 59	— 396	— 367
Samtliga yrkesgrenar	**—2,017**	**—3,613**	**—2,578**	**— 2,104**	**—3,980**	**—1,868**	**—4,121**	**—7,593**	**—4,446**
Relativa tal. [1]									
Jordbruk o. skogshushållning	— 39	— 55	— 54	— 36	— 56	— 56	— 39	— 56	— 54
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	— 6	— 44	— 39	—	—	—	— 5	— 37	— 32
Handel och samfärdsel	— 9	— 18	— 13	— 20	— 30	— 24	— 13	— 23	— 16
Husligt arbete	—	—	—	— 29	— 46	— 38	— 29	— 46	— 38
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	—	— 32	— 31	—	—	—	—	— 32	— 31
Samtliga yrkesgrenar	**— 19**	**— 44**	**— 41**	**— 27**	**— 45**	**— 37**	**— 22**	**— 44**	**— 39**

På 100 *lediga platser* kommo: [1]

November:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	136	62	**119**	75	39	**67**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	285	158	**255**	82	64	**78**
Handel och samfärdsel	167	135	**154**	80	53	**70**
Husligt arbete	—	116	**116**	—	70	**70**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	244	—	**255**	95	—	**95**
Samtliga yrkesgrenar	**192**	**117**	**153**	**81**	**64**	**72**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen. Specialiteter.	Nov. 1910.	Okt. 1911.	Nov. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	10	41	*13*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	90	289	*84*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	590	1,523	*769*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	269	1,034	*404*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	51	71	*42*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	77	58	*78*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	10	14	*2*
Tegelbruksarbetare	1	8	*5*
Gjutare och formare	2	15	*12*
Bleck- och plåtslagare	13	27	*19*
Smeder och hofslagare	36	40	*30*
Verktygsarbetare	—	3	*4*
Filare och bänkarbetare	7	23	*21*
Maskinarbetare	12	32	*23*
D:o handtlangare	10	29	*11*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	29	33	*20*
Maskin- och modellsnickare	3	1	*4*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	28	22	*24*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	102	236	*171*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	19	34	*15*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	6	14	*6*
Murare	23	65	*51*
Murarbetsmän och tegelbärare	47	115	*57*
Byggnadssnickare och timmermän	128	221	*100*
Måleriarbetare	9	41	*10*
Kvarnarbetare	3	17	*3*
Bageri- och konditoriarbetare	2	8	*10*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	4	1	*6*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	14	19	*7*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	51	93	*66*
Springpojkar	227	288	*262*
Varuutkörare	12	17	*6*
Kuskar och åkeriarbetare	47	103	*39*
Kaptener, styrmän, sjömän	5	6	*18*
Maskinister, eldare, kollämpare	—	9	*2*
Stufveriarbetare	119	83	*181*

Kvinnliga afdelningen. Specialiteter.	Nov. 1910.	Okt. 1911.	Nov. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	138	393	*211*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	1	86	*5*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	3	25	*6*
Spinneriarbetare	5	3	*5*
Väfveriarbetare	21	3	*10*
Kapp- och klädsömmerskor	6	7	*13*
Linnesömmerskor	3	2	*1*
Trikotagearbetare	2	—	*2*
Tvätt- och strykningsarbetare	10	23	*27*
Bageri- och konditoriarbetare	16	35	*20*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	10	4	*4*
Litografer och kemigrafer	—	2	*4*
Fabriksarbetare, ej spec.	3	7	*7*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	32	43	*51*
Hotell-, kafé- och restaur. — Servitriser	28	41	*34*
Hotell-, kafé- och restaur. — Städerskor	19	41	*11*
Hotell-, kafé- och restaur. — Kokerskor	8	28	*20*
Hotell-, kafé- och restaur. — Diskerskor m. fl.	117	170	*131*
Privat tjänst — Hushållerskor	49	101	*73*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	177	428	*207*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	130	304	*146*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	734	1,358	*950*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	806	1,611	*925*
Springflickor	31	56	*29*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Nov. 1910.	Okt. 1911.	Nov. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	104	86	*119*
Metall- och maskinindustri	352	187	*292*
Trävaruindustri	207	207	*280*
Byggnadsverksamhet	299	132	*232*
Textilindustri	149	342	*386*
Beklädnadsindustri	157	222	*225*
Närings- och njutningsämnesindustri	217	147	*213*
Kontors- o. d. personal	379	381	*222*
Butiks- o. d. personal	332	229	*269*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	141	108	*138*
Landtransport	146	112	*146*
Husligt arbete	103	89	*116*
Grofarbete	255	178	*255*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på ganska riklig tillgång på arbetskraft. Dock synas förhållandena snarast något gynnsammare än motsvarande månad föregående år.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 73 platser för hushållerskor, 207 för hus- och barnjungfrur, 146 för kokerskor och köksor, 950 för ensamjungfrur samt 925 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 34 servitriser, 11 städerskor, 20 kokerskor, 131 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 51, i jordbruks- o. d. arbete 222. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 30, filare och bänkarbetare 21, maskinarbetare 23, sågverks- och brädgårdsarbetare 20, möbel- och finsnickare 24, jord-, beton- o. d. arbetare 171, murare 51, murarbetsmän och tegelbärare 57, byggnadssnickare och timmermän 100, handels- och lagerarbetare 66, springpojkar 262, kuskar och åkeriarbetare 39, stufveriarbetare 181 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 13, tjänare på stat 84, tjänare i husbondes kost 769 tillfälliga arbetare 404, trädgårdspersonal 42, skogspersonal 78 samt diverse andra arbetare 2.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1,083 platser, hvaraf 786 manliga och 297 kvinnliga; mot-

Antalet platser, som under *november* månad tillsatts utom resp. orter.

	November 1911.			Nov.	Okt.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	73	72	**145**	160	243
Uppsala län	11	3	**14**	27	100
Södermanlands län	1	—	**1**	—	12
Östergötlands län	4	5	**9**	3	20
Norrköping	114	33	**147**	145	365
Jönköpings län	5	4	**9**	22	34
Norra Kalmar län	1	1	**2**	4	4
Södra Kalmar län	1	1	**2**	—	4
Blekinge län	5	4	**9**	12	33
Kristianstads län	20	3	**23**	25	76
Malmöhus län. Malmö	138	43	**181**	131	248
Malmöhus län. Lund	71	10	**81**	71	158
Malmöhus län. Landskrona	22	2	**24**	18	58
Malmöhus län. Hälsingborg	87	15	**102**	91	221
Malmöhus län. Ystad	15	7	**22**	28	35
Malmöhus län. Trelleborg	29	9	**38**	—	91
Malmöhus län. Eslöf	97	9	**106**	62	180
Malmöhus län. Skurup	35	9	**44**	41	62
Hallands län	2	4	**6**	2	11
Göteb. o. Bohus län	3	—	**3**	4	2
Göteborg	8	27	**35**	86	178
Skaraborgs län	1	—	**1**	—	4
Karlstad	24	5	**29**	19	34
Örebro	14	12	**26**	46	71
Västmanlands län	1	—	**1**	4	6
Kopparbergs län	2	7	**9**	—	12
Gäfle stad och län	2	1	**3**	5	2
Sundsvall	—	11	**11**	7	25
Östersund	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans nov. 1911	**786**	**297**	**1,083**	**1,013**	**2,289**
» » 1910	752	261	1,013	—	—
» okt. 1911	1,813	476	2,289	—	—

svarande tal föregående år voro 1,013, 752 och 261 samt under nästlidne månad 2,289, 1,813 och 476. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången ringa såväl inom staden som till jordbruket. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången inom det husliga arbetet varit god, men för fabriks- och kontorsarbeterskor samt restaurantpersonal otillräcklig.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket var i början af månaden rätt god, men mot slutet af densamma otillräcklig. Arbetslösheten är att förvänta. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit normal.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Tillgången på arbete har i jämförelse med föregående månad varit dålig inom nästan alla industrigrupper. Till jordbruket råder brist på yngre ladugårdsskötare, vana vid mjölkning. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Östergötlands län. Å manliga afdelningen har arbetstillgången varit ringa, men dock något bättre än motsvarande tid föregående år. Arbetstillgången till jordbruket har i vissa fall visat sig otillräcklig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden dålig och försämrad Arbetslösheten stor. Äfven till jordbruket synes arbetstillfällena betydligt minskats. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit tämligen god.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången ringa och betydligt sämre är under föregående månad. Arbetslösheten inom staden har dock ännu icke fått så stor utsträckning, enär pågående byggnadsarbeten gifva sysselsättning åt ett stort antal arbetare. Dessutom kommer staden inom den närmaste framtiden att påbörja en del väg- och vattenbyggnadsarbeten. På landsbygden däremot är arbetslösheten stor, särskildt i trakten omkring Hvetlanda, dit en hel del arbetslösa anländt i afvaktan på igångsättandet af byggnadsarbetena vid Nässjö—Säfsjöströms järnväg. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mindre än föregående månad.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången mycket ringa. Arbetslöshet rådande. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången ringa, särkildt för byggnads- och grofarbetare. Arbetslösheten ganska omfattande. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på mjölkjungfrur.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit jämförelsevis god. Beträffande arbetstillgången inom städerna synes den vara normal utom i Karlskrona, där arbetslöshet är rådande. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången minskats.

Kristianstads län. Arbetsmarknaden mindre god.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången otillräcklig såväl inom staden som till jordbruket. Arbetslösheten ganska omfattande. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden god.

Lund. Manliga afdelnnigen. Arbetstillgången dålig. Arbetslösheten bland jordbruks- och grofarbetare större än under motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft till husligt arbete motsvarat hvarandra. Brist på mjölkjungfrur.

Landskrona. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit ganska god; någon nämnvärd arbetslöshet har icke varit rådande. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänarinnor till landet.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig och betydligt sämre än under föregående månad. En stor del arbetare sakna sysselsättning och kommer deras antal att inom den närmaste tiden betydligt ökas, på grund af att en del nu pågående arbeten blifva slutförda. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god för mjölkjungfrur och ensamjungfrur, kunniga i matlagning.

Ystad. Arbetstillgången har inom staden varit god inom de flesta yrken; inom grofarbetarefacket dock mindre god. Äfven till jordbruket har tillgången å arbete varit otillräcklig.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden varit tämligen god. — Å kvinnliga afdelningen råder fortfarande brist på mjölkjungfrur.

Eslöf. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit god. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänarinnor till landet.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången mindre god och försämrad i jämförelse med föregående månad, men betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen Arbetstillgången såväl i städerna som å landsbygden har varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på tjänarinnor till landet.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit jämförelsevis god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år, utom inom jordbruket, där ständig brist på arbetskraft är rådande. Äfven inom maskinindustrien samt tidtals inom stufveribranschen har efterfrågan på arbetskraft öfverstigit tillgången. För kontors- och handelspersonal samt byggnadsarbetare har arbetstillgången varit mindre god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god, särskildt inom det husliga arbetet. Mot slutet af månaden har dock en försämring inträdt.

Skaraborgs län. Arbetsmarknaden har å manliga afdelningen varit mindre god inom alla yrken. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra.

Karlstad. Arbetsmarknaden har varit god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år.

Örebro. Arbetstillgången har varit ringa såväl inom jordbruket som öfriga näringsgrenar.

Västmanlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit tryckt; arbetslöshet har förekommit inom så godt som alla industrigrupper, dock icke i någon större utsträckning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit tämligen god.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har för brädgårdsbyggnads- och grofarbetare varit mindre god, beroende på att en del arbetsföretag dels inskränkt sin arbetsstyrka, dels helt upphört. Några skogsafverkningsarbeten hafva ännu ej i någon nämnvärd utsträckning igångsatts. Inom järnindustrien har arbetsmarknaden varit god. — Kvinnliga afdelningen. Tillgången på platser till husligt arbete har, särskildt för yngre tjänarinnor, varit otillräcklig, däremot råder brist på mjölkjungfrur.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit medelgod; försämrad i jämförelse med föregående månad, men bättre än under samma tid förra året. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Sundsvall. Arbetstillgången har varit god, beroende på att sjöfarten ännu icke upphört och likaledes af att rikligt med snö fallit.

Östersund. Arbetstillgången dålig. Någon förändring till det bättre är ej heller att vänta, förrän skogsarbetena igångsättas.

Norrbottens län. Arbetstillgången har varit mindre än under föregående månad. Arbetslöshet har förekommit, ehuru ej i stor utsträckning.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Ogifta jordbruksdrängar, järn- och byggnadsarbetare, fabriksarbetare, typografer, maskinister, eldare, kontorister, handelsarbetare, kuskar, sjöfolk, grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, kontors- och butiksbiträden, hotell-, kafé- och restaurantpersonal, städerskor.	—

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Uppsala län.	
Äldre jordbruksdrängar, skogsarbetare, yngre verkstadsarbetare, handels- och grofarbetare.	—
Södermanlands län.	
Ogifta jordbruksdrängar, byggnadsarbetare, boddrängar, fabriksarbetare, smeder, grofarbetare. — Tillfälliga arbeterskor.	Yngre drängar, vana vid mjölkning. — Mjölkjungfrur, spinneriarbeterskor.
Östergötlands län.	
Befallningsmän, rättare, kontrollassistenter, stall- och arbetsdrängar, smeder, filare, eldare, bokhållare, expediter, grofarbetare, f. d. militärer. — Yngre tjänstflickor.	Ladugårdsskötare, yngre arbetsdrängar. — Mjölkjungfrur, hushållerskor, kokerskor.
Norrköping.	
Inom de flesta yrken och fack.	Tjänarinor till landet.
Jönköpings län.	
Ogifta drängar, sågverks-, byggnads-, fabriks- och grofarbetare, eldare, springpojkar, f. d. militärer. — Yngre tjänstflickor.	—
Norra Kalmar län.	
Ogifta jordbruksdrängar, smeder, tändsticks- och grofarbetare. — Hushållerskor, yngre tjänstflickor.	Gifta jordbruksarbetare, sjöfolk. — Mjölkjungfrur, hushållerskor till landet.
Södra Kalmar län.	
Byggnadsarbetare, kuskar, sjömän, eldare, grofarbetare. — Hushållerskor, servitriser, diskerskor, yngre tjänstflickor.	Statdrängar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka. — Mjölkjungfrur.
Blekinge län.	
Ogifta jordbruksdrängar, järnarbetare, sten- och cementarbetare, byggnadssnickare, lagerbiträden, handels- och grofarbetare.	Kokerskor, ensamjungfrur, kunniga i matlagning, mjölkjungfrur.
Kristianstads län.	
Drängar, daglönare, kuskar, eldare, magasinsarbetare, grofarbetare.	Mjölkjungfrur.
Malmö.	
Inom nästan alla manliga yrken och fack, särskildt grof- och fabriksarbetare och daglönare till jordbruket. — Kontors- och butikspersonal, hushållerskor, servitriser, kontorsstäderskor, tvätt- och rengöringskvinnor.	Yngre drängar till landet. — Tjänarinnor till landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Lund.	
Inom alla manliga yrken och fack. — Fabriksarbeterskor, tvätterskor, kontorsstäderskor.	Mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Daglönare, springpojkar, kuskar, sjömän, f. d. militärer.	Tjänarinnor till landet.
Hälsingborg.	
Jordbruks-, järn-, byggnads-, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, butiksbiträden, servitriser, diskerskor, hushållerskor, yngre tjänstflickor, kontorsstäderskor, springflickor.	Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Ystad.	
Daglönare och äldre drängar till jordbruket, byggnadssnickare, grofarbetare, f. d. militärer.	Mjölkjungfrur.
Trelleborg.	
Grofarbetare, daglönare.	Kvinnliga tjänare.
Eslöf.	
Ladufogde, statdrängar, äldre drängar, butiksbiträden, grofarbetare. — Kokerskor, yngre ensamjungfrur, tvätt- och rengöringskvinnor.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur.
Skurup.	
—	Kvinnliga tjänare.
Hallands län.	
Inom alla manliga yrken och fack, särskildt brädgårds-, byggnads- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	—
Göteborgs och Bohus län.	
Inom de flesta manliga yrken och fack, utom torpare och drängpojkar.	Drängpojkar, torpare. — Kokerskor, köksor, tjänarinnor till landet.
Göteborg.	
Sågverks- och brädgårdsarbetare, murare, snickare och timmermän, målare, bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, hotellvaktmästare, kuskar, sjöfolk, grofarbetare. — Butiks- och lagerbiträden, servitriser, städerskor, hushållerskor, husjungfrur, tillfälliga arbeterskor, springflickor.	Jordbruksarbetare, gjutare, järnsvarfvare, möbelsnickare, väfveriarbetare, springpojkar. — Tjänstflickor till landet, springflickor.
Skaraborgs län.	
Ogifta drängar, åkeriarbetare, grofarbetare.	Jungfrur till landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Karlstad.	
Jordbruksdrängar, sågverksarbetare, byggnadssnickare, bokhållare, expediter, transport- och grofarbetare.	Mjölk- och ladugårdsjungfrur, kokerskor, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Örebro.	
Inom alla yrken och fack.	—
Västmanlands län.	
Inom de flesta grupper.	Mjölkjungfrur.
Kopparbergs län.	
Ogifta drängar, byggnads-, sågverks- och grofarbetare. — Yngre tjänarinnor.	Mjölkjungfrur.
Gäfle stad och län.	
Jordbruks-, järnbruks-, sågverks-, trädgårds-, byggnads- och grofarbetare, eldare.	—
Sundsvall.	
Transportarbetare.	—
Östersund.	
Skogs- och trädgårdsfaktorer, skogs- och grofarbetare. — Ensamjungfrur, städerskor m. fl.	Ladugårds- och landsjungfrur.
Norrbottens län.	
Jordbruksarbetare, grufarbetare, eldare, grofarbetare m. fl. — Ensamjungfrur, husjungfrur.	—

Sveriges offentliga arbetsförmedling *november* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	2,522	1,851	1,392	357	574	222	**2,879**	**2,425**	**1,614**	119	67
II. Grufdrift och malmförädling	14	—	—	—	—	—	**14**	—	—	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	69	26	20	4	4	4	**73**	**30**	**24**	243	80
B Metall- o. maskinindustri	610	211	150	18	4	2	**628**	**215**	**152**	292	71
C Trävaruindustri	208	75	59	2	—	—	**210**	**75**	**59**	280	79
D Byggnadsverksamhet	1,086	468	423	—	—	—	**1,086**	**468**	**423**	232	90
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	45	12	10	13	5	3	**58**	**17**	**13**	—	—
F Textilindustri	85	5	4	54	31	17	**139**	**36**	**21**	386	58
G Beklädnadsindustri	39	18	10	186	82	53	**225**	**100**	**63**	225	63
H Närings- och njutningsämnesindustri	154	49	33	95	68	39	**249**	**117**	**72**	213	62
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	20	2	2	19	30	22	**39**	**32**	**24**	122	75
J Trämasse- och pappersindustri	31	11	8	20	33	20	**51**	**44**	**28**	125	64
K Grafisk industri	39	7	6	8	5	5	**47**	**12**	**11**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	229	35	31	30	22	18	**259**	**57**	**49**	454	86
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	85	41	28	37	14	3	**122**	**55**	**31**	222	56
B Butiks- och magasinspersonal	353	125	103	217	87	49	**570**	**212**	**152**	269	72
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	83	19	15	438	359	213	**521**	**378**	**228**	138	60
D Landtransport	759	466	354	60	96	30	**819**	**562**	**384**	146	68
E Vattentransport	194	208	199	1	—	—	**195**	**208**	**199**	94	96
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	3	27	13	1	4	3	**4**	**31**	**16**	—	—
V. Husligt arbete	2	2	2	4,094	3,517	2,449	**4,096**	**3,519**	**2,451**	116	70
VI. Allmän och litterär verksamhet	17	22	15	45	16	9	**62**	**38**	**24**	163	63
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2,072	850	807	93	—	—	**2,165**	**850**	**807**	255	95
Summa för nov. 1911	**8,719**	**4,530**	**3,684**	**5,792**	**4,951**	**3,161**	**14,511**	**9,481**	**6,845**	**153**	**72**
» » » 1910	7,503	3,741	2,992	4,635	4,478	2,529	12,138	8,219	5,521	148	67

Jfr noten å sid. 958.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**134**	**86**	**63**	**131**	**135**	**109**	**98**	**87**	**61**
Däraf kvinnor	6	14	5	18	27	13	8	13	5
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**16**	**11**	**11**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	4	4	4						
B Metall- och maskinindustri	**192**	**41**	**32**	**7**	**4**	**4**	**35**	**12**	**11**
Däraf kvinnor	10	2	1				1	1	1
C Trävaruindustri	**31**	**21**	**18**	**6**	**1**	**1**	**3**	—	—
D Byggnadsverksamhet	**342**	**154**	**139**	**12**	**8**	**7**	**10**	**2**	**2**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**16**	**8**	**6**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	4	4	2						
F Textilindustri	**7**	**3**	**3**	—	—	—	—	**5**	—
Däraf kvinnor	4	3	3				—	5	—
G Beklädnadsindustri	**80**	**40**	**21**	**2**	**2**	**2**	—	—	—
Däraf kvinnor	72	37	19	1	1	1			
H Närings- och njutningsämnesindustri	**59**	**19**	**10**	**8**	**3**	**3**	**3**	**1**	—
Däraf kvinnor	31	14	7						
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**5**	**12**	**6**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	3	12	6						
J Trämasse- och pappersindustri	**13**	**21**	**7**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	7	18	7						
K Grafisk industri	**15**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**34**	**15**	**8**	**1**	—	—	**18**	**3**	**3**
Däraf kvinnor	12	5	2				4	2	2
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**85**	**40**	**21**	—	—	—	**1**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	33	13	2						
B Butiks- o. magasinspersonal.	**241**	**106**	**66**	**2**	**2**	—	**5**	—	—
Däraf kvinnor	55	49	23	1	1	—	2	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**189**	**114**	**66**	**12**	**11**	**5**	**5**	**7**	**5**
Däraf kvinnor	162	111	64	11	11	5	4	7	5
D Landtransport	**278**	**189**	**106**	**23**	**11**	**8**	**9**	**6**	**6**
Däraf kvinnor	8	24	4	5	3	3	3	1	1
E Vattentransport	**50**	**12**	**12**	—	—	—	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	**4**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	4	3						
V. Husligt arbete	**1,285**	**1,137**	**747**	**112**	**86**	**77**	**68**	**38**	**29**
Däraf kvinnor	1,283	1,135	745	112	86	77	68	38	29
VI. Allmän och litterär verksamhet	**33**	**8**	**4**	—	**2**	—	—	—	—
Däraf kvinnor	27	4	1						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**477**	**215**	**210**	**50**	**27**	**20**	**34**	**9**	**9**
Däraf kvinnor									
Summa för nov. månad år 1911	**3,582**	**2,257**	**1,560**	**368**	**292**	**236**	**289**	**171**	**127**
Däraf kvinnor	1,721	1,453	898	148	129	99	90	67	43
» » » månad år 1910	2,767	2,128	1,345	414	309	238	—	—	—
Däraf kvinnor	1,300	1,425	752	136	111	98	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
165	137	119	408	388	207	64	28	13	65	36	24	81	59	44
24	19	12	48	88	35	5	10	3	4	8	6	14	17	11
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	4	—	—	7	11	6	1	—	—	1	—	—
29	4	1	28	8	4	19	7	4	11	6	5	19	9	6
1	—	—												
17	2	1	13	7	3	16	2	—	2	—	—	2	1	1
104	12	12	18	24	23	29	11	11	16	2	2	16	—	—
1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
74	9	6	3	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	8	5	—	5	1									
7	—	—	10	6	3	—	4	—	1	—	—	2	3	3
6	—	—	8	4	2	—	1	—				2	3	3
20	12	8	10	14	9	6	4	2	5	3	—	5	6	6
4	12	8	5	9	6	5	3	2	1	3	—	3	1	1
—	—	—	1	—	—	3	—	—	21	15	14	—	—	—
			1	—	—				12	14	13			
13	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	2	—	—									
9	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	1	1												
10	—	—	14	—	—	12	2	2	12	1	1	10	1	1
			2	—	—							1	—	—
2	—	—	7	—	—	4	—	—	1	1	1	—	2	—
						1	—	—	—	1	1			
21	4	2	6	6	4	4	2	2	4	2	1	9	4	3
13	2	1	4	4	3	—	2	2	2	2	1	5	3	2
32	31	22	28	19	10	11	9	7	8	4	3	14	13	12
25	26	18	23	19	10	7	9	7	7	3	2	10	13	12
29	23	19	34	10	7	15	3	2	7	2	1	13	8	5
2	4	1	8	—	—	1	—	—				1	1	—
21	3	3	6	—	—	1	—	—	8	8	1	6	—	—
—	—	—	—	15	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—
94	155	94	226	208	125	98	58	38	69	54	39	98	86	53
94	155	94	226	208	125	98	58	38	69	54	39	98	86	53
1	2	1	2	14	10	1	—	—	1	—	—	3	1	—
1	1	—	2	2	—							2	—	—
170	29	29	112	21	17	28	1	1	24	6	5	31	10	10
92	—	—	1	—	—									
825	428	321	933	745	425	319	143	89	258	140	97	310	203	144
287	228	140	330	339	182	117	83	52	95	85	62	136	124	82
808	520	336	673	449	244	362	179	101	103	91	50	241	174	120
287	275	171	194	232	104	127	105	54	18	26	12	119	115	69

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	229	223	137	198	189	118	189	111	89
Däraf kvinnor	34	71	17	28	50	9	24	18	9
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	8	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	5	1	—	1	—	—	8	—	—
B Metall- och maskinindustri	3	6	2	56	9	7	17	5	1
Däraf kvinnor				4	—	—	1	—	—
C Trävaruindustri	—	—	—	17	2	3	6	2	2
Däraf kvinnor				2	—	—			
D Byggnadsverksamhet	6	5	—	114	59	58	77	25	25
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	1	—	10	2	2	10	—	—
Däraf kvinnor				4	—	—	3	—	—
F Textilindustri	—	—	—	17	10	9	9	—	—
Däraf kvinnor				15	8	7	5	—	—
G Beklädnadsindustri	1	—	—	57	19	16	12	2	—
Däraf kvinnor	1	—	—	51	17	15	9	2	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	7	1	1	22	5	3	24	10	7
Däraf kvinnor				9	2	1	5	4	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	5	1	—	—	—	—
Däraf kvinnor				1	1	—			
J Trämasse- o. pappersindustri	2	—	—	3	4	4	3	1	1
Däraf kvinnor	2	—	—	2	4	4	—	1	1
K Grafisk industri	—	—	—	7	3	3	—	—	—
Däraf kvinnor				1	3	3			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	3	—	—	73	11	11	7	1	1
Däraf kvinnor				5	4	4	—	1	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	3	1	1	2	—	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- och magasinspersonal	4	1	1	120	12	11	15	3	3
Däraf kvinnor	1	1	1	80	11	10	9	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	11	8	3	42	30	21	24	15	9
Däraf kvinnor	11	8	3	32	30	21	21	15	9
D Landtransport	6	3	1	108	76	39	54	21	18
Däraf kvinnor				13	37	6	9	1	1
E Vattentransport	1	—	—	17	—	—	23	8	8
Däraf kvinnor							1	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	1	—	—	—	2	1
V. Husligt arbete	71	69	39	454	295	265	136	116	85
Däraf kvinnor	71	69	39	454	295	265	136	116	85
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	5	1	1	3	2	2
Däraf kvinnor				3	1	1	3	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	33	21	12	185	69	69	82	20	20
Summa för nov. månad år 1911	382	339	196	1,515	798	641	709	344	272
Däraf kvinnor	120	149	60	704	463	346	226	160	110
» » » månad år 1910	326	340	174	1,413	792	532	673	281	211
Däraf kvinnor	89	127	43	550	434	237	197	135	86

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
490	385	282	82	86	52	117	117	75	48	41	25	43	36	13
44	82	30	7	22	6	31	35	12	7	14	6	3	16	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	1	—	—	5	6	6	1	—	—	—	—	—
45	20	14	4	7	6	93	49	34	9	5	4	9	3	3
						1	1	—						
12	6	6	10	3	3	26	15	15	—	2	1	2	—	—
64	58	55	18	9	7	142	37	35	26	30	20	1	—	—
6	4	3	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	1				1	—	—						
6	—	—	6	—	—	15	4	2	—	—	—	—	—	—
5	—	—	2	—	—	5	2	1						
9	7	6	2	1	1	37	9	4	—	—	—	—	—	—
3	2	2	1	1	1	29	8	4						
11	8	6	9	4	1	34	13	7	1	—	—	1	—	—
4	2	1	3	1	1	20	8	5						
—	—	—	—	—	—	3	4	4	—	—	—	—	—	—
						2	3	3						
—	—	—	—	—	—	9	14	12	3	3	3	—	—	—
						3	6	4	3	3	3			
3	1	1	—	—	—	7	1	1	—	—	—	—	—	—
1	1	1												
15	9	9	4	—	—	6	5	4	—	—	—	2	—	—
2	3	3				—	5	4						
1	—	—	—	—	—	8	10	7	—	—	—	3	—	—
						1	—	—						
9	3	3	7	4	3	83	47	42	1	1	—	1	—	—
5	1	1	4	1	1	20	4	—	—	1	—			
19	15	13	7	10	7	53	37	16	5	9	3	3	3	2
16	12	10	6	9	6	44	32	13	4	9	3	3	3	2
43	25	20	16	7	4	77	136	118	7	1	—	11	—	—
4	7	5				4	14	9						
9	—	—	—	—	—	37	164	164	5	2	2	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	10	10	—	—	—	—	—	—
210	168	126	76	63	44	458	488	348	41	40	21	22	20	12
210	168	126	76	63	44	458	488	348	41	40	21	22	20	12
1	1	—	2	3	3	8	3	2	1	—	—	—	—	—
—	1	—	2	3	3	4	2	2	1	—	—			
148	52	49	25	1	1	332	173	173	43	32	30	10	—	—
1,105	762	593	269	198	132	1,561	1,342	1,079	191	166	109	108	62	30
295	280	180	101	100	62	623	608	405	56	67	33	28	39	18
853	491	378	242	125	84	1,525	1,123	817	215	192	101	70	57	34
238	164	99	73	58	40	696	659	409	52	95	23	18	17	6

Yrkesgrupper.	Karlstad.			Örebro.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	27	33	23	36	14	10	205	150	104
Däraf kvinnor	3	9	3	7	4	2	33	34	23
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	1	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	—	—	—	6	—	—	3	—	—
B Metall- och maskinindustri	—	1	—	6	2	2	21	3	3
C Trävaruindustri	2	—	—	5	1	—	6	2	2
D Byggnadsverksamhet	2	—	—	19	3	3	29	21	21
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	2	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	1	—	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	2	1	1	—	2	2
Däraf kvinnor							—	2	2
H Närings- och njutningsämnesindustri	1	1	—	6	—	—	7	3	3
Däraf kvinnor	—	1	—	2	—	—	2	2	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Däraf kvinnor							—	1	1
K Grafisk industri	—	—	—	2	1	1	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	1	—	—	3	—	—	10	—	—
Däraf kvinnor							2	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal	4	2	1	11	4	4	3	2	1
Däraf kvinnor				4	1	1	1	2	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	2	2	1	5	—	—	5	—	—
Däraf kvinnor	2	2	1	3	—	—	4	—	—
D Landtransport	10	2	1	17	10	8	9	1	1
Däraf kvinnor				1	2	—			
E Vattentransport	—	—	—	—	—	—	4	11	9
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor							1	—	—
V. Husligt arbete	30	44	25	115	53	49	83	61	45
Däraf kvinnor	30	44	25	115	53	49	83	61	45
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	26	12	9	62	25	25	50	5	5
Summa för nov. månad år 1911	105	97	60	297	114	108	441	262	197
Däraf kvinnor	35	56	29	134	60	52	126	102	74
» » » månad år 1910	80	89	45	396	217	191	327	219	176
Däraf kvinnor	36	60	24	135	94	69	116	107	73

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Östersund.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
34	45	22	15	4	3	1	3	2	15	29	18	4	3	1
5	10	6				1	3	2	3	9	3	—	1	—
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
3	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	4	2	12	7	7	—	—	—	2	—	—	—	3	—
15	1	1	13	—	—	2	—	—	2	4	—	2	3	2
13	1	1	17	2	2	1	—	—	1	1	—	9	4	—
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	3	3	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	3	3	2	1	1									
3	7	4	6	1	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—
1	4	2	—	1	—	—	1	1						
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
5	1	1	16	8	8	—	—	—	—	—	—	3	—	—
			2	2	2									
—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
3	4	2	5	2	2	8	1	1	2	—	—	2	—	—
1	—	—	2	—	—	6	1	1	1	—	—	1	—	—
9	13	12	12	8	4	6	4	1	5	1	—	14	15	6
9	13	12	9	8	4	6	4	1	5	1	—	14	14	5
8	7	5	26	15	13	11	3	—	3	—	—	5	3	2
—	1	—				1	1	—						
—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
98	68	54	59	52	35	64	65	33	55	40	28	74	55	45
98	68	54	59	52	35	64	65	33	55	40	28	74	55	45
1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	1												
90	9	9	53	44	43	56	52	51	21	7	1	23	10	9
296	165	118	250	145	119	149	129	89	108	83	43	141	96	65
115	100	78	74	64	42	78	75	38	64	50	26	89	70	50
183	73	60	219	104	90	177	140	119	—	—	—	71	126	75
68	48	39	78	52	44	71	58	40	—	—	—	42	81	37

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: *skorpor, runda, ordinära*	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött: färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54
48	» » torsk	»							45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 78	[5] 80	[5] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd {	hl.	—	322	318	355	388	376	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) } hemkörd {	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- » } hemkörd {	»	—	—	—	—	—	—	159

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa — [5]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [6]) Prisstegringen beror på att en del pris-

Obs. Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(okt. 1910—okt. 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan.—okt. 1911 för 39 orter.

Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt.[1]) 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	6	3
221	220	219	216	216	217	216	213	214	218	233	244	252	4
203	203	200	193	191	194	196	195	194	194	211	222	228	5
150	151	151	151	151	151	151	151	151	151	151	151	152	6
113	113	112	113	112	112	111	111	111	110	111	111	112	7
47	49	48	47	47	47	48	48	48	49	48	48	49	8
168	168	169	166	163	159	150	143	140	141	143	149	154	9
126	126	126	126	123	121	116	110	107	107	107	115	119	10
—	—	—	139	137	133	125	121	117	115	116	124	129	11
170	198	202	180	149	129	114	111	118	125	131	145	169	12
136	142	143	140	129	124	119	115	117	119	120	130	136	13
27	27	27	27	27	27	27	28	28	28	27	34	32	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	40	—	—	15
29	29	29	29	28	29	29	28	29	29	28	29	29	16
45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	46	47	51	17
31	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	31	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19	20	20	20	20	19
25	24	24	24	24	24	24	25	25	25	25	26	26	20
31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	32	33	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
62	62	62	62	62	62	62	62	62	[6]) 65	65	65	65	23
39	39	39	39	39	38	39	39	39	39	39	39	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	34	25
40	40	40	40	39	39	39	39	39	39	39	39	39	26
38	38	38	38	38	37	37	37	37	37	37	37	37	27
28	28	28	27	27	27	27	27	28	27	27	28	27	28
75	75	75	75	74	74	74	74	74	74	74	74	74	29
45	45	45	45	45	45	44	44	45	44	44	45	44	30
62	62	62	61	61	61	60	60	60	60	60	60	60	31
98	97	96	96	95	96	96	98	100	100	99	97	94	32
79	78	77	77	77	78	79	80	81	81	80	78	76	33
119	117	117	116	116	117	116	116	117	116	116	114	114	34
61	60	60	59	59	58	58	58	58	58	58	58	57	35
109	108	110	115	118	118	123	125	124	122	117	110	103	36
101	101	102	100	102	105	105	107	107	104	102	101	97	37
134	130	127	126	125	124	122	121	120	120	120	119	117	38
143	139	137	135	134	132	131	130	129	129	128	126	125	39
152	151	150	148	146	142	142	138	138	136	137	136	132	40
35	33	28	27	25	26	28	26	34	37	37	36	34	41
40	39	36	38	37	34	34	32	37	35	33	36	38	42
81	80	80	83	79	79	76	75	81	80	80	80	79	43
39	39	39	39	39	37	39	39	39	39	40	40	40	44
35	35	34	34	34	33	33	34	33	33	34	33	34	45
24	23	24	24	24	24	24	24	25	25	24	25	25	46
52	52	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	47
45	45	45	46	45	46	44	44	45	46	46	46	44	48
132	135	139	146	147	149	149	150	151	153	155	159	165	49
69	67	67	67	67	67	67	67	67	68	72	72	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	15	15	14	52
14	14	14	14	14	14	14	14	14	13	13	13	13	53
2260	2270	2270	2280	2260	2270	2260	2260	2260	2280	2280	2280	2280	54
1790	1820	1800	1810	1800	1820	1790	1790	1790	1810	1820	1820	1810	55
183	187	187	183	183	184	184	184	184	184	184	189	189	56
373	373	372	372	372	373	372	371	373	372	371	371	374	57
130	129	128	129	129	128	133	132	132	131	133	133	135	58
158	159	156	160	159	160	153	154	153	155	155	154	155	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. uppgifter utmönstrats, enär de befunnits ej afse äkta »Carolina»gryn.

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:							
Extra prima[2])	—	—	58	54	54	46	47
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	40	40	46	48	46	40	41
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37
» 3. Mindre feta[3])	28	29	36	38	35	27	28
Kvigor (och stutar):							
Extra prima[4])	—	—	58	60	59	52	55
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[5])	46	46	51	54	52	45	44
» 2. Mindre feta[5])	37	37	44	48	44	36	36
Tjurar:							
Extra prima[4])	—	—	55	57	56	46	49
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	41	46	49	44	38	40
» 3. Mindre köttiga[6])	33	36	40	38	39	32	33
Oxar:							
Extra prima[7])	—	—	—	—	58	—	47
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43
» 2. Mindre feta[8])	—	—	42	46	43	34	36
Kalfvar:							
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[9])	57	59	64	68	63	60	61
» (70—90 »)[9])	51	53	54	61	56	55	55
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40
Får:							
Yngre, feta[10])	—	—	53	54	52	50	51
Äldre, » [11])	—	—	44	49	46	45	45
Svin:							
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73
Suggor	39	45	66	57	46	58	67

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö. februari 1911 endast Stockholm. — [3]) Uppgifterna för januari—juli 1911 afse Malmö och Göteborg och [5]) Uppgifterna för okt. 1910—okt. 1911 afse Malmö och Göteborg. — [6]) Uppgifterna för december 1910, gifterna afse från och med november 1910 endast Malmö. — [8]) Uppgifterna för oktober 1910 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för okt. 1910—okt 1911 Stockholm och Göteborg. och Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—oktober 1911.

(oktober 1910—oktober 1911) för alla tre orterna.

Okt. 1910.	Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
50	47	45	—	42	48	—	—	—	51	52	52	53
43	43	41	40	40	40	43	45	45	44	42	40	40
37	36	35	35	35	35	37	39	40	39	37	35	35
29	27	27	28	27	27	27	27	28	27	25	23	22
60	58	56	55	55	55	57	59	59	57	57	58	59
45	45	44	45	44	45	46	48	51	49	47	46	46
35	35	33	34	31	34	38	37	40	39	37	36	36
55	56	53	54	55	54	55	56	58	56	55	54	55
47	48	46	45	46	46	46	47	48	48	47	45	46
44	43	42	42	43	43	43	44	45	45	43	42	43
35	35	33	34	33	33	34	35	37	36	33	31	30
—	47	45	50	—	—	—	—	54	—	56	47	50
45	45	42	43	42	42	44	48	48	47	45	43	43
38	38	36	37	36	36	38	42	42	41	38	36	36
64	62	61	61	61	61	61	61	61	57	55	59	59
56	55	53	53	53	53	53	52	53	50	49	52	53
40	38	38	39	41	41	41	40	40	42	40	41	42
46	45	46	47	50	53	60	60	55	50	47	47	46
40	38	40	41	44	48	52	52	48	41	39	35	33
77	73	75	73	70	69	66	63	63	64	64	63	59
77	72	70	69	68	66	65	61	60	60	61	61	58
68	63	62	61	60	59	59	53	48	49	48	49	48

— [2]) Uppgifterna för okt.—december 1910 samt mars, juli—sept. och okt. 1911 afse endast Malmö; för för aug.—okt. 1911 endast Malmö. — [4]) Uppgifterna för okt. 1910—okt. 1911 afse endast Malmö. — januari—maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg samt aug.—okt. 1911 endast Malmö. — [7]) Upp- Stockholm och Göteborg. — [9]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [10]) Upp- — [11]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för okt. 1910—juni 1911 Stockholm

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm under *jan.—okt.* månader år 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Aug.	Sept.	Okt.
		Medelpris (öre).									
Fisk:[1]											
Abborre	kg.	57	52	—	61	29	29	56	44	61	61
Braxen	»	26	24	—	33	27	31	—	—	39	28
små	»	—	—	—	—	—	—	15	15	—	—
Flundra (Skrubba)	»	—	29	35	15	—	—	—	—	—	—
Gråsei	»	—	14	26	—	—	—	19	23	25	22
Gädda	»	90	93	108	83	59	69	83	74	76	66
Gös	»	153	—	—	127	96	116	—	100	119	105
Hafskatt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Hafslax	»	—	—	—	—	—	36	40	—	—	—
Hvitling	»	35	33	—	—	10	—	15	21	16	16
Hälleflundra	»	90	—	98	86	77	76	85	68	73	78
små	»	—	—	—	66	59	51	53	—	48	46
Id	»	34	—	—	43	34	—	44	—	46	49
Kolja[2]	»	35	40	39	34	12	28	—	40	37	30
små	»	—	—	—	—	—	—	21	—	—	—
Kungsflundra	»	—	—	53	39	—	—	—	35	47	38
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	26	—	25	27
Lake	»	53	56	51	53	15	—	—	—	—	54
Lax, färsk	»	228	—	198	—	199	237	148	—	—	173
Laxöring	»	74	—	—	—	130	75	—	—	—	—
Lindare	»	—	—	—	—	40	51	—	—	—	—
Lyrtorsk	»	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—
Långa	»	—	—	—	—	—	—	—	34	35	38
Makrill	»	—	—	—	—	54	34	39	46	50	—
Piggvar	»	125	—	175	—	63	—	—	—	—	—
Ruda, små	»	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—
Röding	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110
Rödspotta	»	45	51	47	37	37	57	51	48	46	39
Rödtunga	»	—	—	56	29	59	—	48	54	46	45
Sandskädda	»	20	—	—	—	—	—	—	—	—	17
Sarf	»	—	—	—	16	8	—	7	10	—	—
Sik	»	61	—	—	—	65	54	74	75	82	73
Sill, färsk	låda	902	766	745	325	330	—	—	—	2250	1295
»	kg.	—	—	—	—	—	—	—	23	26	23
Sjötunga	»	—	—	—	—	—	81	—	—	—	—
Skrubba	»	—	—	—	—	—	18	—	—	25	—
Slom	»	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—
Slätvar	»	86	—	—	61	—	—	—	45	—	66
Stenbit	»	—	—	27	36	28	—	26	—	—	—
Strömming	kg.	25	16	13	13	9	—	—	—	21	—
»	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—
Torsk[2]	kg.	36	35	39	33	22	35	22	36	36	33
salt	»	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ur, färsk	»	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—
Ulk	»	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ål, stor	»	—	—	—	—	125	160	153	—	148	131
medelstor	»	—	—	—	—	—	100	133	115	137	107
små	»	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—
Skaldjur:											
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—
Hummer	st.	—	—	—	—	112	92	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	2028	2472
Krabbor	st.	—	—	—	—	10	—	—	13	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	440	454
Kräftor	»	—	—	—	—	50	—	—	80	72	71
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68	78	67	55	50	84	90
små	»	—	—	—	38	27	38	—	—	—	—

Marknadens läge $^{5}/_{10}$—$^{11}/_{10}$: tillgång god, efterfrågan god, tendens oförändrad.
$^{12}/_{10}$—$^{18}/_{10}$: » mycket god, » medelmåttig, » fallande.
$^{19}/_{10}$—$^{25}/_{10}$: » » » » god, » fast.
$^{26}/_{10}$— $^{1}/_{11}$: » god, » mycket god, » stigande.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.